

7 год.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
Београд 3064

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

1899.

ГОДИНА III.

УРЕДНИК

Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

БЕОГРАД

ИШТАМПАНО У СРПСКОЈ КРАЉЕВСКОЈ ДРЖАВНОЈ ИШТАМПАРИЈИ

1899.

ГДЕ ЈЕ ШТО?

I ИНАВЉАБСКИ АТЕНТАТ стр. 201.

II УКАЗИ:

Указ о промени Г. Министри у Министарства
Унутр. Дела 238.

III СЛИКЕ И ПОРТРЕТИ

Г. Ђорђе А. Говечки Мин. унутр. дела стр. 211.
Г. Ђорђе А. Јелић министар Мин. унутр. дела стр. 329.
Унутрашњост суднице првог суда стр. 265.
Судица првог суда у Београду (поштом наглав) стр. 273. 279.

IV ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

1. Испитивање поузданости сведока стр. 1, 10, 18.
2. Правноверност стр. 3, 11, 19.
3. Лопови скривени (Паула Анденберг) стр. 22, 30, 37.
4. О траговица стр. 25, 170.
5. Французи и Белгиски трговци (Theodor Herman Lange) 29.
6. Тајна Полиција у некадашњој немачкој провинцији (од В. Гиршера) стр. 28, 33, 71.
7. Делу провјекција стр. 43, 50.
8. Калки има заложничку праву (од М. П. Јовановића) стр. 74, 97.
9. Париска Полиција (од П. Анденберга) стр. 106, 169.
10. Фрагменти: о психологији постојања живота (др. Крвет Ебел) стр. 136, 163.
11. О јавној продаји (Свет. Јанић члан редакције) стр. 145, 178.
12. Нови Набег стр. 150.
13. О поштоматској и депоузитској стр. 158.
14. Душевне особине у злочинаца (чланак у вриј. Друштво на Великој школи) стр. 178, 218.
15. Малољетник пред судом за убиство (осуду на учесника од М. Ст. Драготиновића суд. вјесник) стр. 188.
16. Човек као злочинац (од М. П. Јовановића) стр. 193, 343.
17. Злочинци у поврату (Жиза. А. Ј.) стр. 198.
18. На судској модификаци стр. 204, 309.
19. Тајне паролне тајне полиције (П. Анденберг) стр. 222.
20. Дављачи злочина у човечанству стр. 238, 267.
21. Према и вему слични послови потребни при поштом. јављају стр. 290, 322.

22. Злочинци међу Јудејцима стр. 292, 302.
23. Пасежита особама у човечанству (др. Шарло Лотурно) стр. 304.
24. Стрелачко злочинаца стр. 329.
25. Борачко пропаганде, доноси и наредбе стр. 349.—401.
26. Робинзонке жене (Seipho Sighele) стр. 361.
27. Право и Електрицитет (Јане Др. Ж. Петровић) стр. 369, 377.
28. Фанатизам као извор злочина стр. 385.—401.

V ПРИПОВЕТКЕ И ФЕЛЕТОНИ

Ријорона срећа (Ријорона Доминић) стр. 13, 20.
Грица Савести (из записника В. К. М.) 27.
Улица Албертина Ренуаро (из ерлау-ског) 35, 67.
Злочин и казна (Ф. М. Достојевски прелоу Ј. Урвичи) стр. 43.—7.
Један покренут плам (из записника В. К. М.) стр. 46.
Прикази (правноетна Пола Врела) стр. 52.
Пон Саида (хујорона из картан. живота) стр. 60.
Нешки кријав (трагедија из живота) стр. 76.
Добар кат (по ерлау-ског) стр. 79.
Убиство у Класовцу (написано П.) стр. 84, 109.
Нова авантура (од Јован-а Седон-а) стр. 87.
Нова мајсторја стр. 91.
Сликe из притворничког живота стр. 115, 166, 198, 215.
Заменик (François Corré) стр. 125.
Господин Јевта (написано Ч. Н. О'37)
Мајсторски злочин (Jean Richier) 174, 181.
Обица прелазе стр. 189.
Молтва (истаска слина из живих дна) стр. 27.
Историја из Сибара (ероу Лиа Талстој) стр. 213.
Освета (написано Херолд) стр. 228.
Најтежа осуда стр. 244, 269.
Мачи и кљ стр. 245.
Пред судом (на Тасинг сликању) стр. 245.
Приповедака Вакунинкова (Ф. Достојевског) стр. 277.
Смрт Михалова (Ф. Достојевски) стр. 294.
Мираж (од Гјеа де Монсала) стр. 309.
Чаробни кључ (из прет. живота) стр. 304.
Крива освета (из усвојена једно господу) стр. 309.

Сам себе осудио (прелоу од француског) стр. 316.
Припома (Гјеа де Монсала) стр. 325.
Благо Пара Лазара стр. 327.
Јабуда (Октавије Чек) стр. 340.
Једна злочина (из картија једног лопов. поштора) 332, 342.
Једна луда (Гјеа де Монсала) 331.
Риач (Фр. Хергеса) стр. 347.
Злочини на потрадишној приви стр. 355.
Рука (Гјеа де Монсала) стр. 364.
Убојница (слика из поштом. албума од М. Митровића) стр. 371.
Породични злочин (по руској) стр. 372.
Украјено писмо (од Едгара Ела Поа с ерлау-ског) стр. 380.—395.
Валка тамнична слама (од Жана Ришера) стр. 381.
Дени Шапа (из болесника једног поштом. ци) стр. 384.
У заседи прелоу од француског стр. 385.
Поштоматско смрт (Натал Манде) стр. 386.
Каталина (Alexis Bonvier) стр. 388.
Серж Вабенова парница — Alfred Carut — (серија) стр. 375.
Убиство у улици Фонтон стр. 387.—405.
Пригола на бадње вече 402.

VI ПОЛИЦ. РЕЧНИК (ОПШТ. ПОСЛОВИ) (ФОРМУЛАРИ И ОБРАСЦИ)

1. Метри.
О истујима због неволности премо по-
лицијским наредбама 1 317. крив. акција стр.
11, 19, 25, 260.
О истујима због кварења највеће воде стр. 58.
" " " за смовлашће по врхушци ту-
ди стр. 99.
О истујима из закује општ. утрине стр. 107.
" " " смовлашће закупање туђе сла-
вности стр. 179.
О истујима за неуредно и грубо понашање
домашних премо својим мањима стр. 196.
О истујима за коцкање у поштом. стр. 228.
" " " приврањене ствари испод по-
шеса стр. 231.
2. Серије по француским паролцама.
36 дуг од ерлау-ског по рге. наметан стр. 18.
26, 30, 66, 275.
38 дуг од ерлау-ског и хрвак стр. 35.
" " " истакнутих наредба стр. 42.
" " " измучу и раскинуће истог стр. 117.
" " " од ерлау-ског у јави стр. 139.
" " " измучу ерлау-ског отуђара стр. 151.
" " " по ерлау-ског код "општ. судова стр.
156, 263.

За накнаду изгубљених ствари предатих мањинах и од стране путника стр. 195.

Парница противу Српског државног извешаја попису о вредности 82 динара страна 226.

За дуг од приватностичке награде стр. 227.

360г парница дуге паре усама непису-
тима уговором о продаји и куповини стр. 250.

360г поплата рачуна проистеклог од орта-
кара стр. 259.

360г пописних службеника стр. 261.

« поплаћа ствари и дуга од запута на
исту стр. 292.

За дуг по неоплаћеном потраж. стр. 300, 308.

360г дуга од запута стр. 319.

360г дуга издржане стр. 394.

Има ли места пљачи и за грађ. сворове
исплати 20. дин. које се оснивају на закљети
стр. 386.

Објављено 1 471. стр. 386.

3. Забрине.

Једна забрана са откритијом заплотом
стр. 453.

Једна забрана забрана стр. 227.

4. Радно.

О поравнању под оште. судана стр. 171.

О поравнању 1 471. тач. 4. грађ. пост. 213.

О извршном суданом под оште. судана 143.

Расписи: Г. Министар Ауторитатс Јоан III.

11574. и Г. Министар Правде Бр. 3283 о гу-
боку акта Пре. Суду по мањинах стр. 221.

Одговорни уредници на постављене за-
пата по оште. пословима 75. 90. 187. 251.

269. 275. 315. 324. 330. 346. 352. 369. 379.

VII ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

(СЛЕНК РАБОЈНИКА ЛОДНО КОПЛАРА ИТД.)

Алекса Марковић из Пала са. и оште. стр. 93.

Антоније Кретић из Ореовице са. и оште.
стр. 102.

Арка Филановић из Угољине са. и оште. стр.
284.

Андрја Антонијевић из Сарајева из Сокула
стр. 204.

Божидар Букаловић из Јагодине са. и оште.
стр. 103.

Васко Јовановић из Ђурије са. и оште. стр. 47.

Владимир Гавриловић — Јакошевић убица
са. и оште. стр. 151, 153.

Владимир Нинић са. и оште. стр. 15.

Димитрије Босиновски из Брододе са. и оште.
стр. 117.

Дамљан Даличич* Вранић Јашић лонан са.
и оште. стр. 264.

Јежица Јорђевић «Гена» са. и оште. стр. 15.

Јаско Павловић из Ступице са. и оште. стр.
289.

Јаско Петровић «Шобота» са. и оште. стр. 103.

Јован Павловић из Ступице са. и оште. стр.
32.

Јован Милошевић из Сиракова са. и оште.
стр. 80.

Јован Петровић «Шобота» са. и оште. стр. 103.

Јован Новковић прозваница из Нина оште.
стр. 159.

Јосиф Шнадерг — Степан Чокић сумњив
стр. 368; 376.

Јован Милић зема. из Сумраковца стр. 288.

Криво Срећан из Ступице са. 37.

Лазар Павловић из Ореовице оп. и са. стр. 95.

Марио Живковић зема. «Пуја» са. и оште.
стр. 5.

Милошевић Милошевић из Ступице са. и оште.
стр. 5.

Милош Јанковић из Ступице стр. 5.

Милан Богдановић из Јасеница са. и оште.
стр. 39.

Милош Милутић из Јасеница стр. 39.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

Милош Павловић из Јасеница са. и оште. стр. 95.

VII ПОТЕРА

Аврам Сабетај из Битова стр. 152.

Антоније Н. Синоћ из Јагодине стр. 168.

Арсеније Марковић буџар из Краљеве стр.
176, 250.

Ана Генић из Берана стр. 216.

Алексо Костић, извешај са. 400.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

Алексо М. Синоћ из Врње са. 260.

- Владимир Јаковлевич — Гавриловић из Селавина стр. 72.
- Васко Костић судија стр. 135.
- Вилин син Сибана Милојевића из Потоцима стр. 172.
- Владимир Јавић бив. шаларм стр. 272.
- Василије Вуковић из Милоша стр. 280.
- Владимир Добрић из Крушевца стр. 319.
- Вук Заменић из Мораче стр. 304.
- Георге Хрстов из Тучаје стр. 304.
- Димитрије Ђорђевић плато менаџерски из Тучаје стр. 86.
- Димитрије Марала шегрт из Смедерева стр. 139.
- Душан Поповић шалсер из Ниша стр. 256.
- 272.
- Данило Радојевић бив. поредник стр. 301.
- „ Јовановић селаци „ стр. 319.
- Драгољуб Милић бубар из Ракца стр. 360.
- Даринка Богдановић служавица из Крагујевца стр. 300.
- Димитрије Станковић б. чувар осуђеница стр. 376.
- Драгана Рашковић ђак из Београда стр. 56.
- Драгомир Јижићкић из В. Попова стр. 240.
- Јиновић Анђелковић из Сокограда стр. 311.
- Јиновић Милош жандар из Градшта стр. 224.
- Златан Илић Стојковић из Драшча. Београд стр. 40.
- Зена Равањскић из Цр. Горе стр. 304.
- Никола Давић нем. из Голупца стр. 64.
- „ Јовановић калдер стр. 135.
- „ син Радомира Јовичића из Стубца стр. 272.
- „ Вујадић б. мот. странар стр. 304.
- „ Вујадић бив. стр. 319.
- Јулија кћи Јована Матровића из Милоша стр. 16.
- Јован Милојевић из Мачинца стр. 32.
- Јожа Урошевић Милојевић из Крагујевца стр. 70.
- Јована Пачевић удовица из Београда стр. 72.
- Јованка кћи Милоша Јабарића из Смедерева стр. 135.
- Јовка Тонић бив. гимназијала стр. 192.
- Јованка кћи Јована Јашића из Нишката стр. 207.
- Јасно Радоковић бив. служитељ ср. уапачи стр. 274.
- Јован кћи Спасаје Милошевића из Београда стр. 232.
- Јован Ђ. Ковачевић из Босне стр. 311.
- „ Поповић из Мачинца стр. 311.
- „ Вранковић из Црне Горе стр. 325.
- Јулије ж. Милоша Савића платина стр. 288.
- Коста Илић калдринџа стр. 64.
- Карло Јерич мизин-шосер стр. 64.
- Косарко Јовановић паравица стр. 119.
- Карло Черан бив. стр. 119.
- Катерина к. Филип Паштава стр. 144.
- Коста Величковић бив. служитељ стр. 224.
- „ Павловић б. контролор стр. 311.
- Љубомир Петровић судија из Мок. Луга стр. 96.
- Леопона кћи Ангела Душковића из Врамца стр. 119.
- Лео Ручо пројачин поштомца стр. 135.
- Лазар син Марје Варушкин стр. 135.
- Лазар Ђокић из Старе Србије стр. 328.
- Лазар Спирар из Босне стр. 328.
- Лука Милић стр. 328.
- „ Алексић калдер из Земуна стр. 325.
- Михило Матровић — Стојковић из Јасковца стр. 27.
- Никола Цветковић б. туроча стр. 72.
- Милош Кузичкић жомак књи. из Крагујевца стр. 38, 96.
- Милоша Ђорђевић палеа сврачма стр. 152.
- Марија Иво Јовановића платина стр. 152.
- Милоша Тривковић служавица стр. 160.
- Милош син Јов. Растава мугалиџа стр. 176.
- Милоша Миловић из Бучаје стр. 184.
- Милоша Стојана Милоша из Милојевића стр. 216.
- Милош Радоковић из М. Пожарева стр. 224.
- Милош Живковић стр. 224.
- Милоша Метовић шегрт из Крагујевца стр. 232.
- Милош Тешћ пројач из Београда стр. 232.
- Милутин Матуловић ђак из Београда стр. 232.
- Марио Ђорђевић „Чинкуп“ стр. 256.
- Милоша Поповић из Мајдана стр. 256.
- Милош Јазаревић — Кубуринић служитељ стр. 311.
- Милош Јазаревић „Срено“ из Мостара стр. 311.
- Милош из Милоша Бурковић из Нишката стр. 311.
- Михаило Степановић „Рад Косија“ стр. 319.
- Милоше Марковић плато бубар стр. 384.
- Милош Драгојевић из Рибара стр. 288.
- Никола Марковић пивар, радник из Ваљева стр. 16.
- Никола Жан Николић из Теговишта стр. 224.
- „ Ђ. Радојевић из Цр. Горе стр. 311.
- „ Јаковић из Београда стр. 319.
- „ Ђорђевић бив. служитељ стр. 325.
- Обрен Стојковић бив. служитељ ср. Мачван стр. 272.
- „ Отман — Мата Павловић из Крушевца стр. 304.
- Остоја Јовановић стрелар стр. 119.
- Петар Марш б. халтиновар дуњака стр. 16.
- „ Јовановић судија из Бучаје стр. 23.
- Полка кћи Јована Пауновића опл. стр. 403.
- Палеа Стојковић бив. коректор новина стр. 192, 328.
- Пунџа Пачевић из Цр. Горе стр. 311.
- Петар Х. Копевић из Сарајева стр. 311.
- Палка Давић судија, поште стр. 311.
- Петар Јован М. Стојковић из Шуљковица стр. 328.
- Пела Милошевић из Фижуе стр. 325.
- Радосав син Милије Јашић из Удовича стр. 6.
- Риста Давид из Ужича стр. 304.
- Радосав Марковић мотер из Београда стр. 304.
- Радосав Мишиковић из Ценина стр. 304.
- Станка кћи Дим. Риста из Коњицка стр. 40.
- Станоје Јовановић из Обрека стр. 64.
- Сима С. Ничић берберица стр. 144.
- Станоје Алексић платина стр. 152.
- Стевомир Атанасковић из Мок. Луга стр. 256.
- Сима Бабашић б. служитељ стр. 272.
- Станко Турковић из Цр. Горе стр. 311.
- Стевомир Бурковић из Ваљева стр. 311.
- Стевош Перви судија стр. 311.
- Саво Радојевић б. чинов стр. 319.
- Стефан Јајковић б. контролор стр. 328.
- Стефан Петровић бубар стр. 325.
- Стојана Станковић из Гргурца стр. 360.
- Тео Котар жандар из Смедерева стр. 88.
- Тозор Попов из Весаса стр. 304.
- Тео Павла Стојковић из Алексинца стр. 304.
- Танасије Чамћ из Мургама стр. 311.
- Христина ж. Дим. Павла из Јаскова стр. 72.
- Цолаја Богдановић подполковник стр. 191.
- Чедомир Марковић анђурнест из Алексинца стр. 280.
- Ђорђе Радојевић из Мостара стр. 319.
- Јожа Марковић из Црн. Митровице стр. 319.
- Јура Живковић жандар из Аустрије стр. 376.
- Јура Трајковић мотер из Грочице стр. 16.
- Јуло Јовановић из Цр. Горе стр. 325.
- Милутин Јулић, палеа сврачма стр. 400.
- Ђорђе Илијевић „ лизарски „ стр. 400.
- ### X СКРЕПЕ СЕ НАЈЗНА НА:
- Драгутина Драгута Милојевића из Битовала стр. 352.
- Јована Јовановића „Палачића“ из Босне стр. 256.
- Милоша Станислављевића Урошевића из Пачева стр. 344.
- Ристу Прошћала из Босне стр. 272, 280.
- Тасу Стевојевића мотер из Кукавица стр. 384.
- Јожа Кјар, алархиста стр. 397.
- Франц Селман, алархиста стр. 392.
- Карло Шваб, руд. радник алархиста стр. 400.
- Филип Цвирна, алархиста стр. 400.
- ### XI ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЉУКА
- Асан Акимовић Симићкић из Ваљече стр. 360.
- Анађије Булојевић пројачар из Обилића стр. 364.
- Александар Јурић из Новогрива стр. 256, 368.
- Драгуша Вукотић из Алексинца стр. 384.
- Брета Томковић кротацар из Обилића стр. 264.
- Никола Кале Василијевић из Таче стр. 384.
- Стеван Богославскић Милојевић из Д. Милошевића стр. 47, 86.
- Стевомир Атанасковић из Крајевца стр. 223.
- Никола син Радомира Јовичића из Стубца стр. 288.
- ### XII УХВАЊЕНИ
- Блатије Јовић судија правдљива стр. 102.
- Владимир Гавриловић Јаковлевич лонор стр. 135, 151.
- Никола Алексић осуђеник стр. 384.
- Марио Нешковић осуђеник стр. 352.
- Милош Живковић „Маркопанчић“ стр. 240.
- Никола Марш — Бучинов стр. 224.
- Радосав Радоковић осуђеник стр. 376.
- Спасаје Поповић судија из Мелуца стр. 64.
- Станислав Копчевић осуђеник стр. 302.
- Јован — Пауи Крочи осуђеник стр. 192.
- ### XIII РАЗНО
- Конкретни посав (из безаконно једног познатија) стр. 4.
- Политик о раду Београдских познатија стр. 14.
- Грађанска опр. Крајевинот (поина одбора из одолжне споменика Милошу Великом) стр. 33.
- Наредбе Управе града Београда стр. 37.
- Аутоматска провара стр. 142.
- Алексољак стр. 180.
- Радисав Гоши. Министра унутрашњих дела, о контроли или вратном путника стр. 247.
- Радисав Гоши. Министра правде, о посетима судијама стр. 387.
- Једна стари мотер о путника из Боснија стр. 406.
- Самобитност Никола Ахлевића стр. 37.
- Стрељачки елеватори Косовића стр. 295.
- Радисав мотер о онит. јавности из Ужича бео. пал. жандар са потерником стр. 311, 319.
- Из Суваца (привичка оуда странак судија о чини противу отуђеног отенику из тач. стр. 165, јав. закона) стр. 362.

Увреда и клевета на поже се јавити приватним лицима (одлука опште седнице касационог суда, саопштење А. Н. С.), стр. 378.

XIV ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Активнаколонички конгрес у Паризу стр. 132.
Зверски злочини „ „ 133.
Злочин у Јудеји „ „
Драма у Кинеском посланству „ „
Убиство у школи „ „
Правосуђе у Француској и Алжиру „ „
Од Сијо до Хоризонта „ „
Серија Самоубиства „ „
Убиство „ „
Злочин у Шопен-де-Роз „ 132.
Вент парализа „ 133.
Драматично убиство једног војника „ „
Опашачки синоними „ „

Самоубиство једног дука стр. 143.
Заверска издаја „ „
Убиство за време притесња „ 168.
Убица своје заручнице са сликом „ 175.
Младостена или парализа „ 182.
Другица са крађу „ „
Самоубиство једног лопара „ „
Срећа у Браку „ „
Авантурискиња „ 191.
Дете мученица „ „
На галотина „ 199.
Гимнастички донос „ „
Жртва спиритизма „ 314.
Самоубиство једног стогодишњака „ 314.
Како се зајудује „ 315.
Донос из Берлина „ 366.
Пасмо из Париза „ 374.
Врачара „ 374.
Једна социјална парница у Италији 389.

Лични односи полициских чиновника
Стр. 7, 16, 24, 40, 96, 104, 120, 136, 144,
152, 168, 176, 232, 248.

Непреласки

Стр. 64, 96, 104, 184.

Кинескиности

И поминај стр. 16, 32, 40.
Таси Давид VII свесна стр. 80-96.
Путевоја кроз Србију стр. 104, 216.
Гравомоја Ехесно Полици и Публици
стр. 118.
„На доколони“ стр. 144.

Издаје поруке и одговори уредништва
Стр. 7, 16, 24, 32, 40, 48, 56, 72, 80, 88,
96, 120, 136, 144, 152, 176, 184, 192, 232,
248, 272, 280, 352, 376.

једну тачку која, као да се креће, па и ту тачку у тој жељеној
 појединој се неједној, да неку мишину изгубило, да га на не-
 којим наглашеним и да му је шапо, она оборила између
 свих нести очи, главо су очи која оборила да приме и запази
 сине у особитим приликама планинским, а онај други, стра-
 на, може доћи до те добродошће само дугови борављеним на
 планини и безбављем ошћу својих. Нека је страна човек
 једног образованца а једног који са свим обично селаци, обра-
 довањем његовим никога се не може заменити она извесна
 посто, коју је створао селаци гледајући а планине.

[illegible]

Ho sa se zela i da mira nadele odloštenosti pri sv. putu koje u organizmu tvore veštinoparomke ucinke, biće isprava kao izgledom, Osećaj nesigurnosti, nepredviđivosti u toj prera od nade, nita nade i oniz, koja bi ranije bio živino u realnošaropu, na to tom zude premena bio prosto u kakvom malom mestu. U toj prera ucinatoga saobraćaja stranac nije katar da primi jasno, određeno stike. Treba mu više nadeza on da veda, da u tom veštinoparomskom saobraćaju primuži nadezu svoju i, pr, ni nadezo lipie, i da ga oćimti prera, kad se u tvinišni ucinatoga saobraćaja da vreme tuda i onet javaka. Učinatog, štumir, vojine na nadezu nadezini su da u nadezu ontrio i tazio vide, ali onde u metku neke viorine po gotovu izgubio podobnost da vide, moraju ponovo ucinati da vide, a oći su ni, kao u snih duhi, tako konstruivane, da ho, nadeze nešto nadeza, nadezini da vide onde neta kao i veštinoparomke, koji od roćena živa u veštinog nadezini,

Оне, нешто драстични, примере наводимо, да бисмо показали, да човек, који хоће нешто да посматра, мора имати способности не само да види у опште, него треба да има и неки врсту изнебожња да види у њиховим приликама. Ко се роди као здрав човек, доноси са собом на свет све способности. Зависно од његова пастишана, од његове околине, од места стајовина његова, од прилика у којима живи, како ће се развијати његова чула и њиве способности. Човечов организмн толико и унио тако је узашен, да способности и моћи, које има одмах с рођењем, расту и јачају вежбањем, а слабе, отупљују, шта више несталу оно немн небаља. Ко је рођен у великој варовни и познано својим приликама да они проведо радела у тоби, он губиће највише способности да у опште види на даљину. Он није кратковид, али му мрежница у оку није јакара да прими слике из даљине, па ни самим дугим и систематским вежбањем неће се моћи више да сити повратити већ отупљена и од честа изгубљена способност.

Како је с видом, тако је и са слухом. Човечко ухо у главини није ништа друго него микрофон, који prima звуке и могу их претаче, као што и оно човечко напад није ништа друго него једна мембрана. Али и оно у хоћу баш тиме се необично разликује од мембране у микрофону, што имају подобиности да се изопште вербање и што им, ако вербања нема, апатулају подобиност. Ма да слух по себи изгледа ствар прва

проста, ишак сега небабам додана се до тога, да се може
уном чути по сави. На паргину шупина, него и одржати од кула
у од мери додана. По једно паргину парном мачину, по год
нама одане у каже, каљавинама, по стому нареду јавио
у муног додана, постепено губи по добру, да јавио сави
у сави. Востановљивања жора се баш на сави, да
у неку рuku мачина своје уми од сави, који се свих сави
да и немоу, а по паргину то мора чути уми радни у
ведијо паргину. Ако су не може да паргину да по можа не
прима све оне могуће уште што му их, над ради, ужо даје,
онда такав уми радни да својим пасаким стозом немо да
додати отиша. Свакојима свабачим доћи ће до парне виртуозно
да, по чује ишта што му у ужо даје, мога ће, како се
обично каже, радити иш и топови око нега идуца, адити
ће губити и подобије да чује у оште добро и тачно. Не
бути добро на онда, над се може трудна да чује, а још мање
не не буде паргину плавно на то што има да чује, али се не
буде паргину трудна да разликује извеснају, иштају га не

Petko je i sa svim čovecima tako duhovita, da ona, što mu je najlak doznati, koristeći u sebi prijam i ukrotivši. Ne samo uzmim razliku, nego skoro svašta čoveku, koja misli, zalazim se u umu svoje stvarima koje ga interesuje, i ako nije na ruku ali zadržim svoje. Od svega ona čista racionalizacijom, što putem u određeni čas treba da što pre dođe u radnju, jamačno je vrlo malo njih, koji usnu svoje oči i uini drže otvorene samo toga radi, da bi primili učenjake, koji im doznaju, da su na putu za radnju ili fabrike. Ljudi baš na sve bi drugo pre misliti nego na to šta bi primetili na ucinu, pojam nek stotinama puta lud, nego na one satnice i maloznati, kojima mi se usnu uginu oio u uho. Ljudi su tada o mislima svojim sa svim negu na drugom mestu. Govanja, nekuju se, jamačno obraća pažnju zeleđu drveća, naravno po prvotno, paljenosti njih, izgledu životinja i ljudi i kojima se suseće, ali se ne može samo toga radi da što lakše i čuje. Neka ucinu za nama se i drugim stvarima i samim sebi, ali ukuje na vreme toga razmišljama oio, što se oio lakše doznati. Čini mi lakšno i čujem svoje ne zadržim, i ako oio ne napusti da me gubi, mislim, da mi se lakše jemo, ako nemam nepobedivosti na na napuštanje, da su lakše ispete priznati, črebo sa napući netatno, uobitno po napući, nejama — ali prvato bićemo napuštanje, da svojim očima i ucinu čitimo i mogu daznati njima, nepopravna, nejama, lakša odznati.

У салону крајета стана има огледало, које је до пода, а испод њега писаница, него су његово лежиш, са свих страна запуне. Ђуди, који први улази у тај салон долази, бацио им радишници који испуни су последице својих намера, понајвише на протвину, сви драге да су ту отворене. Ђуди је такође на својој писаници има једно огледало, и попунавајући да прегледа огледало, Мири се нагнати на својим постојоту и узхватила га да га рукама, да не би главом додирнуло огледало. Чујеки се, да тим каже, „Како је могло бити да сам да врати драго, кад сам његово седе видео!“ Али људи по њеним енде рабао и најбоље, а та то иде и још једна писаница. Они су напали, да огледало има оквир, Кад пред собом имају објекат површину, отворено оквиром од познатија дрвета или третирања метала, онда кукну у себи: то је огледало, Јер има оквир, Мије огледало и онимале тиме уз онога што пред огледалом стоји. Они драго огледало из отворена врата и трче у нах, Вероватно да при разумијању, да пред собом имамо огледало што је оно што оквиром, ради само њима свест. Ако би се са њим свести радило, људи би казали: „Пред собом имамо свест, дакле пред огледалом сам а не пред вратима!“ У онога сеће се претвратио ако се узме, да у нормалним приликама људи уопште не огледају своје промену што нади и чују, и да само у ретким и изузетним случајима има само у извесним приликама буји се и у њихову стварања њима свест кад се гледа и слуша.

Ali je nesumnjivo, da se podobnosti vsakega človeka, da vidi in čuje, dake podobnosti da se sobe prika spalne upote, ostalo razlikuje, dake da se razlikuje ni samo u glavine a u pesni uste, nego i u svima oim stotruim nianama i ograniča. Ko je ljavo samo u sed, pal samo u veliki varoši, baše male izvebati, da vidi i čuje u narazličniti okolišnosti, ot opoga vija je čitali vsi godina živeti u veliki varoši, na plazini, u šumi, na moru kt.

је својој жени ставио у погодбу, да и nadalje ništa ne sme učiniti protiv njezinih volje. Ali jednakuž ona učini tako ništo, on je prišao i pretvorio u tatunžu u njena leđa, koja se uvelik klatve spot oja moralošću rasuti po celom svetu; uševne semena od te bišave, svoje majke, i odnose se u u sinova pravilima petra. Tako postadoše Pitagini, i s toga slavni Pitagani posli uza se seme od tatunže (*descosexuor*).

Tako oni sami pričaju, i odista na mestima, gde su Pitagini zapirali kakvi zločini, nalazi se gotovo ispucajuć seme od tatunže. Veće, da ga oni uvek ostanjavaju, ali pošto ostave samo nekoliko zrna, i to na sirovom mestu, to se u njima prijavila i ne kažu. Ali ako na mestu ispušenoj zločinu prijavite tatunžinih semena, možete biti poizaljeni da su učinili bili Pitagini. U drugim narodima se za to toliko ne zna, te se retko dešava, da će drugi koji zločinac ostaviti to seme, da bi sprečio plisku na Pitagane.

Kad sam uputio jednog starog Pitaganiho zašto to radio, rekao mi je da to čine zbog zlih duhova, koji im iri pokra-vaću posao izare. U detalom kažu mi je, da to seme, „ba-čije“ ili ali duhova ali pošto se seme nalazi bali sori-eno, a ne bace, onda ne veruju, da je stvarno zlo ništo. Gledao je da to zričave treba smatrati kao sredstvo pramo-bernog sveta i da kao iplne opasno sredstvo*.

2. Pravičnovost u stvarima, koje se nose uza se

Pošto smo već govorili o stvarima pravičnovog pore-ka najviše na mestima, gde je deo naprsto, onda moramo da rekamo koju i o stvarima, koje kao pravičnovost sredstvo nalazimo kod ljudi i koje bi nam svojom prirodom mogle da privlače buju ličnosti, koja ih nosi.

Tako i, pr. u Nemčkoj, kad klati premeću kuću ljudi, on koje se posuđa da pradu štalo, obično nalaze koren od naprati. Unitažu ih ih da što ih ni to, oni odgovaraju da je to dobro imati u kući za domaće životinje. Ljudi grad-lynci divjači sklonili su i poskravljali sve oruđe, da ih oni ne bi vlastima odao. Ali iz neznanja istraživ vlastima dovoljno je da nađu pomenuti koren, pa da su na čisto, da nađu posla o kradačima divjači. Na ove taj koren od naprati je jedno jako pravičnovost sredstvo. S pomoću neta oni o međuljudskima liću sčine, koje, po načelom misleću, neće nikad promisliti divljači.

Veoma su sumnjivi i ona liđa, koji nose uza se tako zvanu travu rasnovinu. Ona u srednjem veu toliko ceni-va i slavi-ena stvar danas je još ugalazila i rasprostranila, po što se misli; na ponekim mestima veliki ljudi uvažavaju rasnovinu prilo velikim sumama. Taj rasnovinu liće ništa drugo ni koren od volobala, kod nekih koren od belebe tinae, a kod nekih onet koren od avsevo naprati i koren od Euphorbia lathyris. U prošlim vremenima verovalo se, da te trave donose sreću, ljubav i bogatstvo. Danas se njima, po mišljaju prono-bernih ljudi, otvaraju brine. Niže li se dokle koja od tak trave kod kakve sumnjive ličnosti, onda možete biti na čisti, da imate posla s pravim običajem.

Slučajno znam „lancima“ što se prave od masti novine deo jeste tako zvan izrivajci palni, koji je ispucajuć u upotrebi kod Pitagani. To je palac leve ruke novog novorjnika, koji je deset nedelja dova u grobu, na koju o malom mesecu nekome. Kad se ima uza se takav palac, može se iplno i spino-berno objati kući ili štati drugo, ne bojeći se, da će se ukraliti probuditi. Nema sumnje da tih palaca ima u ne-likoj meri kod Pitagani svih zemalja; da palac nimali nadeo. Veće da i franuski ljudi koji i dan danas nose uza se taj „lancovani palac“, koji se kod njih zove *main de gloire*.

(Hartmannov se).

КОЦКАРСКИ ПОСАО.

(из великога једнога полијација)

I ako se ovaj slučaj nije dogodio za vreme moje poli-ćijske službe, nego sam u slučaju bio oplenja, iplav ga unosio u ove bolnice radi njegove retke interesantnosti.

Biće od tada desetak godina. Da sam još tada bio jak. Ne znam radi kakvog dogovora, ali se dobro sećam da bih ustovorio sastanak kod „Belaške dvorane“ sa Jankom „Kone-ikom“ mojim tadašnjim porodičnim drugom. Reči smo da se nađemo oko deset časova u več.

Pa urečno preme olem tamo, ali Janko nem. Očevim pola sata i više, ali on ne dolazi. Već bih postao nestrpljiv. Niže mi bilo toliko dosadno što ga čekam, nego mi je bilo jasno da me je prevorio. Mora biti, preminula sam da je palio gde god „da bača u klun“, — kako se je on figurativno izražavao u mesto gazdova pitu, — pa je na memo i zabo-riavio. A volio je više taj gađao, nego na koje osobno kapi-sko ime. A naravno, kad je još, kako veli, „murate“.

Izvolio lupkarom negom po natosu i izgledom snagot časa kad se vrata otvore. Ali Janko nema. Nalazim tek da pođe niz dovi. Piše taj negde... Dok u jedan mah upade u plavni iplav, levo odele mladici od svojih dvadeset godina. Mnogo je oplaćeno na kakvoj „masarini“. Zapravo odmah da je on pola oplaćeno na koju kavanu, jer se svi stalni gosti pošli na pojava da su opiru i da su dubinski odmaraju pogledima.

Novajača zastade na sred kavanu i pogleda nakalno po svima gostima. Izgledalo je kao da posot trauje. A da tim priđe stolu, koji je odmah do me stalo, stajao, i maši se za stolnu. Za ovim stolom sedeo je osamdeset letni Srbobale-lica, po svojoj prirodi palni omla predupinjati gradivna. To je dokazivalo ono sa ovim često ruvo na kemu. Bile nek u neta zdravilo. Novajača se pred nam lano poklonio, na onda zapita vrlo učtivo:

„Možim li da za ovu stoncu slobodna?“

„Sedite, sedite“, uprta kavanu Makedoncu dubljeno i poir-veni kao izvan rad. Ovlažila učtivo se ravalu se uvek u ovoj kavanu, gde sve ide odo osamdeset — zamisljivo.

Novajača sede i bači još jedan zapan pogled na okoline stolove, a usluži Makedoncu odmah stolicom gotovo iz-pan stala.

„Ta, molim vas, što se smešljate radi neta“, započe no-vačica dostojanstvenim glasom, „sedite zauditi, namisljivo-rajte se.“

I Makedoncu pomake stolicu na staro mesto.

„Kajner, čaju bolat priro neta“, naredi novajačici, na se maši da kosku „muntivulu“, koja pred Makedoncu na stolu dokladi.

„E, ovo je baš delikata muntivula“, počeo on da se divi, „a gde ste je kupili, ako smem znati?“

Makedoncu reče:

„Na pijalici, jer grana radota“, reče i odmahnu rukom. A kod mu novajačica priča „muntivulu“ i sam je etale dokladi, kao da je nimali nije video. „A vi-je ste jak?“

„Jeste, molim, jak sam“, odgovori novajačica i isprisi se, A za tim nastavi kao da se prišee:

„Ja ugni, znate, ali... ovaj... neta.“

Bažo mi je nesumnjivo da je ona neta varalica. Neta je lračno piše u pomalaju i izgledu imao, a sam toga to mi je dokladi i ta okolnost što se onako prišee o tome pita ugn. Zaboravih na Janku i predumom nakalno posmatrati šta će dalo biti.

Postada nekoliko trenutaka u ćutnju. U tom kolner do-nesu čaju s vinom. Novajačica sruku doneta vino, pa se obrati Makedoncu:

„A što na ništa ne pijete?“

„Hvala, nio sam.“

„Dele, dele, molim vas, jednu čaju ako smem ponuditi. Iplav računa.“

„K-e“, učini Makedoncu dubinski i primake se još bliže stolu. „A kakav si je tova račun? Ništo onako?“ A onda:

„Gledaj, smoj se, ali dopirio me neta i tome apsolutno ništa. Sličnu upotrebu od ta biala čine najdici ljudi — a i plati njakima ljudi. Pa u oči, da se i u ovome plati Pitagani i Pitagani.

*) Većo istorijsko podizanje o tatunžinom semenu ima u nemckom delu „Förfliches Denkmäl der göttlichen Regierung“ M. S. Hartmann, Frankfurt 1761. Tu se osimpru priča da to se seme u Italiji i kod „drugih pravila“, upotrebljavalo i to, da se ljudima ožuje svet i oplenio, to da ne nita šta se o to neta došlo. Tako vika se, da nalazimo mezu delu svojim ljudima odnir od tatunže, na ovim u plavim prisutstvu si svojim dubinski kriše bračlovstvo. Muzika sve to

„Па... јес“, отекле понајлаја и протеже се. Знам љубавне ствари.“

„К, нек је срећно! А убаво ли је?“

„Девојке као цвет. Нема му песнасте година.“

„Ашколеу!“

„Знам, бачка посла, Ђа, па ђа... Где закуцам отвара се.“

„Ако, ако, за то се личат. Кх, кад сам и ја бија у това година... дево, дево!“

„А јеси ли онако као ја.“

„Македонац успи успама.“

„Но ме нитувај. Не је било по гора гадјај от како мене. Да нитује само.“

За оми се са свим упуштине у разговор. Македонац пришауно главу да понајлају, а овај прича да, прича. Разматтао се и погима и рукама. А да је прича била нека „ликантерца“, то би закуцито и да писам туо предходни разговор. Усетито Македонац очима к'о луи месец... А да све време понајлаја непрестано напуцаје вино, и пију.

Истом оми у разговору, а у камену ступи једна такође редак гост. Мало је старији и пушио од понајлаје, а обучен као и онај. Примети га му иа да, три месеца на камену иако неке стаме.

Овај још е прата угледа „богослова“ и упути се право њему. „Добар вече, побратиме“, поклика му месело и дуна га по рамену, „лако, како, за оно.“

„Па ти знаш, све код мене иде као замасано“, одговори „богослов“ и погледа значајно у њега. „Поста Мица понајлаја.“

„Ама негуна.“

„Беше јој сад. Седи да пијемо. А, сла, ја и заборавао да вас упознам. Ово је један мој пријатељ из Македоније, Ване бошо ти нме.“

„Пеје, Ђорђе.“

„Јес“, Ђорђе, а ово је Петар Трнша, правник.“

„А, нме сте от велика ниво!“

„Правник“, одговори овај кратко и не гледајући га.

„Е, дева, побратиме, једнога „лашцара“, рече „богослову“, „да видимо на нме је карство.“

„Мислмо, али ако Ђорђе дозвола.“

„Пирајте си ви, ич не берите брину за мене.“

„Е добро, хајде, Козир, дај десетот и две и једну таблу, А у шта ћемо?“

„Па хајде у литар вина.“

„Хајде.“

Наручише вино и почеше играти. Македонац се нагнуо иа „богослова“ па му „вибицује“. Стоји трескање руку о сто и нма: „ветица, седина, двојка, ланцар.“

Шта је било не знам, тек од једном у сред игре „правник“ скочи и луди карте о под.

„То је безобразност“, поклика му „богослов“, „ово је нећ седим жанитар. Само те гледам. Све покарде.“

Али и овај не би лети. Скочи ко карница, па нетеже песницом у удари „правника“ по сред главе.“

„Стан“, да нисли коме тачки да краде.“

Ударц би још нешто часа враћен а разјарени „богослов“ дограби столицу и полети на „правника“, који сад нмже вратима. И но нма шта би још било, али Македонац скочи и поцети „богослова“ за руку и задржа га.

„Не, бре, братице“, поклика он оцајано, „да нме си тенате?! Турци ли сте, Арнаути ли сте.“

„Пунтај ме. Бога ти твоя.“

„Не, бре, братице, не.“

„Правник“ излете на врата, али у часу кад Македонац „богослова“ пусти овај га из све силе дуни нмаком по лицу. Пузе лмар к'о бич.

Та ли си нме да га браниш.“

И полети на Македонаца и зграба га преко средо.

Сад нмста прва бетка. Није Македонац ко малем, али и „богослов“ удари. Пуца песница за пошницом.

Једна их растовише.

Пу, кад да нећ беше „зучкаш дух“ нмзверно „богослова“, чм се осети слободни журни он на прата као ветар и нме га у пона. Чам и штаи заборава.

А Македонац седе, да одане и пеује шта му на уста дође. Прогосори изпукоте понајлаје.

Али од се случајно мана руком у недра скочи као опарен и ринуо колико га грло донос:

„Сат, меса! Отисне шест паловесона. Дево, дево, дево.“

Баво је покравен. У оној тучи сивошани „богослов“ уличко је прилику и одане му и сат и паре. Дакле све беше по сао препреденог коцара.

Мм.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Разбојничка дружина. Новембра 26. прош. године, још нијура поче се свет скупљати пред вградом привременог дозничког суда. Сваки је хтео да добије место у судској сали, да присуствује јавном суђењу околени злочвницима, разбојницима и доловима, који су нећ неколико година зазанила страх извесној околини у срсну Јадранској, а нарочито селима оштитне јарбичке.

1. Милевије

2. Маро

3. Светозар

4. Милош

Да проју а кратко престајмо читаоцима слике, па ћемо из албуметку рећи коју нмне о нма.

Пресудом Бр. 13981 и 13982, осуђена су:

1. **Михило Милошковић**, из Ступице, општине Јаромирче, за покушај разбојништва ушле у кућа Обрада Станишића, земљопоседа из Цикота, а над Николаом Василевићем, из Доверца; за убиство с предумишљањем извршеном над Никољом, женом Андрије Антоновића из Ступице; за крађу стоке Милошу Пантевићу из Д. Недежице и за крађу пушке Милошу Јосифу из Ступице, — осуђен је на смртну казну.

2. **Мирко Ђипалићки**, зван **„Пуја“**, из Ступице, за покушај разбојништва у кућа Обрада Станишића из Цикота, и убиство извршено над Никољом женом Андрије Антоновића, ушле у друштво са Милошем, као и за извршену крађу у апарату Александру Једању, — осуђен је на смрт.

3. **Светозар** — **Џица Ђукић**, из Ступице, за завођење у убиство над Никољом и за извршену опасну крађу Александру Једању, — осуђен је на 20 год. робије у тешком олову.

4. **Милош Јанковић**, из Ступице, за иста убиства као и Светозар и још за дело убиства над Ђурицом Спремићем, из Ступице, — осуђен је на 20 година робије.

(јављена се).

ПОТЕРА.

Сима Киперли, родом из Босне, решеном начелника среза војсковог ставља је под суд и у притвор због разбојништва, које је извршио над Дубошником Танасијем из Митара. Он је у бегству, па за то помесити среза начелник асист. Бр. 13915, моли све полицијске власти да га јавно потраже и у случају проналаска њему стражарско спроведу. Сима има 25—27 год., високог је стаса, у лицу је пун, плав је, у одећу је сасвимом. Он се може спровести у Управи града Београда с поводом на Бр. 30942.

Грујица Поповић, бив. човек над Димитрија Јовановића, земљопоседа у Г. Милошину, покрену је раније стари и сепат својега гави, па побегом. Он има 16 год., средњег је стаса, у лицу пун, има црне очи и црну кошу. Наредује се тражење. Пронађење треба стражарско спровести извршеном среза тависког с поводом на Бр. 14219, или Управи града Београда на Бр. 30958.

Петко Стаменковић, бив. притвореник начелника округа крајског, 9 вр. мца и год. хуцху је прилику и побегом у притвор. Он је родом из Турске, има 45—46 год., средњег је стаса, црне проседе, у очите примањаст, у одежу је сукненом. Наредује се тражење. Пронађење треба стражарско спровести начелству округа крајског с поводом на Бр. 13944/98, или Управи града Београда на Бр. 30112 од пр. год.

Михило Петровић, месар, родом из Комна, решеном крајског судбогнот еста у Белој Цркви, ставља је под суд и у притвор због тешке тависне навредо. По што је Михаило раније побегом из места рођења и по саврша саде се налази у Србији, а понајвише у Београду, — то с. министар унутр. дела, на молбу оца, аустро-угарног посланства, наредује свима полицијским властима, да Михаило јавно потраже и у случају проналаска стражарско спроведу Управи града Београда с поводом на Бр. 30981. Михаило има 33 год., средњег је стаса, дугуљастог лица, загасити очују, загасити-пале носе, плави брво, браду брине.

Димитриј Ворњану, трговцу на Смедереву, ноћу између 22. и 23. пронаош има непознати доноси шпрмили су опасну крађу и том приликом однео му: 30 ктр. капе, 11 кутија сардина, 10—15 кила сирена, 4 ктр. пунице, 30—40 комада разних марама, 20 динара разне врсте духова, 6 паре плуца, неколико паре опанка и две везе кајина. Начелство округа подунавског асист. Бр. 24732 моли све полицијске власти, да допоне с покривом јавно потраже и у случају проналаска њему стражарско спроведу.

Јован Вајки, поштом, родом из Аустро-Угарске, шпрмили је једну просту крађу у Београду и побегом. Он има 30 год., средњег је стаса, примањаст је, има мало црне брине. Управи града Београда моли све полицијске власти, да Јована јавно потраже и у случају проналаска њој стражарско спроведу с поводом на Бр. 31111.

Петар Јовановић, калва опанчарска, шпрмили је неколико опасних крађа у Београду и побегом. Он има 17—18 година,

средњег је стаса, примањаст је, лица дугуљастог, на допој усни има две мале бубулице. Управи града Београда моли све полицијске власти, да Петра јавно потраже и у случају проналаска њој стражарско спроведу с поводом на Бр. 30198/98.

Начелник среза мачванског, допосом од 5. т. м. Бр. 232 јавља: Оне је ухапшено једно непознати лице, које се каже за Драгалуба Љибића из Костајнице у Босни, са пасионом на мр Мехомла Родевића из Костајнице. Њему је 34 год., стаса средњег, у очите плав, у одежу павилном старом, па погма има опанке. Замало других нема. Лице је. Пошто је иста пасио сумњи, оним се питају власти и појединци, да није овако лице какав алични војскаш.

Павле Топалов осуђеник београдског крајског асист. Бр. 2605, побегом је из Топчидера са рана, 3. овог месеца у 3 сата по подне. — За извршену опасну крађу оца, телални, Топалов је под 24. Новембром 1897.

године, простреним судом за првом Београд осуђен на три године робије, а 3. Децембра исте године спроведен је крајског асист. на водржање оца. Он је и раније осуђиван у Аустро-Угарској за крађу и извршено једно убиство, па по издржаној казни допоне је у Србију да продају свој асист, мислених влада му је оца допосије невлаште за то.

Топалов има 47—48 година. Некад је радио по мајдану као раденик, али као што смо раније једном по добивеним полатима навлаз — то је чинио само оца, кад није имао прилике да оца своју допосије невлашту.

У проналаском првом броју на страни 8. ми смо допели слику овога бегуца, и, какав чудна случајност, да му и у овој години такође у првом броју асту слику допосио.

Ако до изласка слику брја Топалов не буде ухапшен, ми ћемо допони и другу, понови слику нагову, што смо га допосије пут ово осуђеника сликали. Она је кружнија и јаснија од ове.

Управи београдског крајског асист. Бр. 63, моли све полицијске власти, да Павла јавно у свому кругу потраже и њој стражарско спроведу. Исти се може спровести у Управи града Београда с поводом на Бр. 370.

Т Р А Ж И С Е.

Радојка, сина Миле Јањка, земљопоседа из села Удошце, среза смедерског, гради Управи града Београда. Он има 15 год., средњег је стаса, у очите је плав; у одежу је сукненом. Пронађење треба спровести поменути Управи града Београда с поводом на Бр. 30649.

У Х В А Ћ Е Н.

При закључку асист. допони смо, да је побегли осуђеник, **Павле Топалов**, чију слику допосио у потерици динамита броја, — ухапшен од стране топчидерске полиције у жоривачком мајдану.

Павле је ноћу 6. ов. мес. допони био у Топчидер и покушао да продају агарду капане лане „Вурдо“ у намери да изврши дохуру, а можда и какав убиство. Срећом била примећен и отеран. Динамита мало оца држи неваљали, поново се прати и поново покушава да изврши своју опасу нагову... Па дарму кавације, допони у помоћ један допосије и за Павлом који се бине покушао у шугу, испали два револверска метка. „Допне овамо“ ниско је алимаз на шугу, претрча га гадно допони.

На зарму и пуцањ, дотрча и комесар тошчидерево полицајца Г. Сима Обреновић, са својом ландармеријом. Мудрији распоредом, са 20 ланцарама, он учини потрчку која му испале на рупом те аликонида ухапши, као што рече смо у акарлавачком мајдану.

Г. Сима издвинује снагу похвалу за показани труд и енергију. Јер, ко зна, напала је несрећа аликонида, што је аликонида тако брзо пао у клопку.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

У недељу 10 Јануара 1899 године, поштом се у селу Раброчу (през рамеши) г. Драгомир О. Махаловић, писар срета хомологоса, са госпођицом Љубицом Керим г. Алексеј Павловића трг. из Раброва.

Због кратког времена, г. Драгомир није могао послати нарочите поштомали својим многобројним пријатељима и познаницима, с тога их он овим путем позива да му изложе учествовањем у овом његовом веселу. — Телеграфско честитање ишау се: Градисте-Раброчу.

Ми с наше стране честитамо младежицама.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Поздрав напреднихма повереницима. Уредништво је поздравља три комплета „Политичког Гласника“ за 1898 годину. Бројеви су ових у своје време штампали нарочито на највишиј хартији. Писао је ексторици и са поздравним парам.

У почетку књиге пред савршеном на писменим листу одштампале се закључци савремена имена дотичних повереника, којима ове у део прилази.

Ове компете наменимо је уредништвом тројца повереника, који прва у току овога месеца покупе и поштом целокупну претплату.

Они пак повереници, који су измарили за све своје претплате и промолг допису, имају права на новчан комплет. Пошто су многи од њих презентирали са савршеном у друга места, молимо их да нам се јаве, па ћемо им послати. У писму ваља да кажемо где су раније били.

Поздравна комплета, за 1898. у овом поштом, могу се добити у уредништву „Политичког Гласника“ по цени од 20 динара. Од 1897. год. писмо још пак поздравна комплета. Писао је 12 динара. Порубине на учтврђености ишау се на дохтату.

II. „Политика“ са забавом привлачи у 79 слика и издварањем на 1899. год. поштом се са свима овим повереницима који су обично за прошлогодишњи измарили. Они пак, који још нису послали поштом поштом се овим поздравна пут, да најзад на 10 дана поштом новац или књиге.

Поздравницима у учтврђености, од којих још нисмо добили спискове претплатника за ову годину, измарили лист бројно. Молимо их да бројева брисаљно књигу и да их доју само овима, који ће сигурно бити наши претплатници. У исто време молимо их, да нам што пре поштом списак претплатника, како би и за њих могли да одштапамо адресе.

У Београду имамо један новчан број претплатника, који нам нису измарили свој доп за прошлу годину. Писамо измарили дана прилазилици и молимо их да одмах и без никаквог изговарања новац положе.

Ко бисте крије — лева му није...

(Уреднику „Народ. Звоника“). Поводом белешки „Наша Деца“ која је измарила у писмом листу, уредник „Нар. Звоника“ поздравља својим читалцима једна напала, који не одије ни писменим ни измарили. Пре свега, напале је цити правописно погрешкама. По правилу, то писмо не сме да буде код човека, који се радо отида да буде — уредник. Зна се, истина, да се уредник „Н. З.“ није много бавио књижевности. Али је било очекивати, да бар у престоници доктори уредници буду

— писмени. Поред тога, чланак није ни објективан. Г. уредник је мучио, а напале му је лепо — хистерија. Мисли су му испретурале, напале пута се понашају, једна другу пободију, а речи му испаднуле неутраљне. Уредник не сме бити што и — писар. И ако се свако гурга да буде свеношћу у храму књижевности, уредник мора на једно ваљати: да бар гледа — писати. Иначе хоће да овеку прече. После тога, напале се рони да писару притачу, треба да зна бројети факта. Наје доволно писати: „Наша Деца, гадно, страшно, треба сви евалити.“ Неге ево што напале, треба докљати да обори. Иначе, као што је уредник „Н. З.“ писар, даде обични писателски пискаркаш.

Уредник „Н. З.“ може и мрети „Политички Гласник“, а напала напала поштомали, али у тој напали и мрети не сме терати толико, да поштомали и аминла. Писму ће бити био сумње поштомали, како се у образованим друштву влада на — евалиторици. Па даље, пре него што напале на туђу прилази рад, треба да има за собом ожа дела. Уредник, који у своје животу никада ништа оригинално није писале, а коме је сва рад на једном лопарском листу претплате у рубрици: „Сентиме“, „Розајности“ и т. д., нема ни као доктор ни као управник душевне болнице, ни после толико година, да поштомали бар једну обављају студију о душевним болестима у Србији. Сви млађа доктори, радни су у уградни листу у томе прилику. Ми имамо таквих родова и у нашем листу. Осем тога, у лопарском друштву редовно се писме поједини случајеви праве. Ми до данас још не читали и кљан рад рад напала доктори уредника.

Докторови наши измарили је света на три странце. Али је пуна недоволности. Белешка „Наша Деца“, као што се у писмом уводу измарили, нарочито је измарили — родителски. А доктор се прво чини томе вешит, па ншта: да кога се нисмо онај чланак „Наша Деца.“ На ошма мало допише, после недовољно редова, сам па то нштаме одговара овако: Побом пријети, да г. Милосавић дева право што обраба писму родителским да боје прилазе на децу како у кући тако и онм пш...

Тако је доктор! Родителски је онај чланак упућен. Писмо њих измарили, а не девојкама и деци. За девојке је писменица „Домашња“, „Звезда“, „Испра“, „Бранско Коло“ и т. д., а за децу: „Чика Јован“, „Нелес“, „Зорница“, „Српче“ и т. д. И као што је писам писмо, тако га је поштомала дубавна и рупу-мела. Тако га је рупу-мела са писма штампала, на коју сте ни толико ашти, тако су га рупу-мели и наши лекари, правници и т. д. Тако су га рупу-мели наши највернији и најпаметнији сарадници, Јер г. Др. Л. овако измарили своје писаме г. Таси: „Мога ми је, што се тоје измарили са јошм славе. Писао је објективно и веома поучно за сваког писменико... Напалаћеш родитеље, да обрете већу пажњу на децу коју иду у школу.“ Др. М. професор вели: Добро је, што то измарили. Не треба крити. На нама остаје, да тражемо лека... Када је белешка поштомала измарили, поштомала старина, пак при прималности, билили професор кривичног права на нашој Великај Школи, у два месеца је лево честоство г. Таси. Дав много господи професори говорили су о тој теми с интересом и саопорили ми овако писаме. Јер, говорећу, белешка су дуринице изи и телесне. Дав се не кљаж, не моју се дежити. На ово писаме писам је, напад, пошам и самом писмачу и одличном критичком, која је, ушмарила Тасина дела, измарила у писменим листима. У „Зори“ за 1898, пријати кљаженици и критичар овако се отворено обраба на господи Таси:

„Г. Таси за једном писму, у омаку XXV, синула божавно јавесту, јавесту је био писарски измарили. Јер је пак ми тим јак и чемера, и ншта ош, који буду писам о овој писми: да ми ни савијати да измарили ту јавесту. Је за писаме ншта се крије или не. Зна и други пису нштали за овој писми, па су нштали да писаме јавесту са писмариности, коју су били ушмарили. И Милосавић треба да зна савири јавесту. Писао Милосавић дева обрабину ншта, јавесту да је записам. Јави и чемери ншта се подмарила. Е осталили су и ми ншта писаме да јавесту јавесту писаме, да је јавесту писаме измарили са писмом недовољно толико. Ни дева писаме са писмариности писаме, и ту ншта писаме писмариности. Писам, на је данас и јавесту, који у томе писаме писаме да је писаме писаме. Ова што су писаме писаме писаме, писаме су јавесту писаме. Писмарили су је јавесту писмарили писмарили, у ншта са писмарили и образовалим, писаме и писаме писмарили...“

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ИСПИТИВАЊЕ ПОУЗДАНОСТИ СВЕДОКА.

(ИСТАКА)

II.

Испитивање посматрачнице подобности сведоком могло би се, без икакве одлагања, учинити одмах при самом саслушавању сведока или ба према самому претресу пред судом, а да то ни у којој не крије достојанство судске радње, нити да изгледа као нека комедија, нити су за то потребни никакви нарочити инструменти. Судски претрес чине се обично у таквој великој дворници. Зар се не би могло препоручити, да какав архитекта, немар или сигуран судски чиновник тачно премери дужину, ширину у висину дворнице, па онда да се премери кривина у ширину прозора, ноћа, дужина и висина отуђеничке и поротничке клупе, димензије судског стола, шта више обичи ногу његових? Према самог стола нека се покуше једна при друга, па чим крајина нека су две појачне при друге. Све мере могае би се записати на листу хартије у тај лист хекторскек умонити. Кад би по један такав лист стајао пред поротницима, судијама, државним тужиоцем и браниоцима, могли би се одговорити лица, који се хоће да проче и испитају, одмах контролисати, а да не мора и присутна публика чути које су праве димензије. Ако се, дакле, знају те димензије, може се па преко кратко време и на самом то једном претресу учинити употреба од мера сведока долаца. С помоћу тих мера, могао би се на прво разновидне начине учинити испит о појмовима сведоковима о простору, о подобности његовом да каже меру. Нека се унутра да каже дужину лица, на коме су прозори (то је тече него казати колико је дугачак вид, на коме нема прозора). Или ће се од размера ноћна на мачи, и може се, ако је за судску расправу пуцано и ако што допринесе контролисању сведокова испити, захтевати, да на прируз, што је на судском етозу, тачно каже колико су 10 сантиметара, 5 см, 1 см. С помоћу познатих димензија, које имају нешто стога судских, може се контролисати доброту предмета, коју сваки обавезава речма: „ако стубан добо“, „широк као прамка“ и т. д. Мало је судија, који не бити кад да се свако тачну меру отвори постоје. И међу њима тако палим „стручњацима“, као што су грађевинари, заградари, хидроини, били судија, који неће бити стани у одређању мера постојањем. Остали свет прашаће гласне погрешке, али ће се ипак по величини ових погрешака моћи проценити поузданост сведока, у којој се то тачно појмова о простору, подобности размерности. Из тог размерности видела се да ли је сведок склоп да прегоји или да смали, а у сваком случају који судије и поротници јаче ће веровати сведоку, кад виде како он доста поуздано каже мере.

Други испит био би с јаким. Има цуно судија, који своје очи држе за сваг добра, а у истинах они су кратковидни или су слабога вида, и, ако им стане говорања како они не виде добро, зачуђујуће их веома. Није на мало тешко, да један судски служатељ, који би да то био нарочито научен, ишине пред сведока који се испитује таблице с писменима или писаним приказима, а у разним одстојањима и на различитој светлости, па би се тиме сачинило да ли је сведок нормалнога вида, кратковид, далековид, слабога вида или да. За те опште једна треба која минута времена, а њима писмо често могли објаснити из испити сведока претисношћу, који нам се чине агоничне и нераспоредне. Могли би се чинити и испити са судском сведока. Био што нећу поменути, мало је судија с добрим слухом. На подобност сведока да чује, изванредно великог утицаја има отуђеност чулног апарата, неистећа, нарочито патолошког ушне маче. Али најважнији испити, а који би се могли одмах учинити, у томе су, да се утврди, колико је сводни кадар да

може у исто време и да види и да чује. Којинко ја знам, правилишма и криминалистима мало је знало, да је у опште право мало судија, који у исто време могу и видети и чути. Према малом броју тих судија исто неких година изданаху, које савршено нису кадје чути кад говорају, ни писати кад слушају. Између те две групе стоје изданаху, чија је подобност да једновремено и виде и чују отуђена у каква варијација. Ове изданаху рђаво виде, кад у исто време и слушају, рђаво чују, кад у исто време и гледају што, и виде и чују рђаво, ако се од њих траже једновремено оваквога обојих чула.

Узмимо да пред судским столом стоје два лица, која су били сведоци неке злочине, какав претрес, какава боја. Стало је за тим, да се дозна, да ли је једно од изданаху лица рђаво или не. Нека је та реч какав тешки претрес, какав уредил, какав извршио, какаво проказивање. Гласно је, да је од претресне калитости констатовати, да ли је та реч јавнога изговора. Једно лице, кад сведок питамо, са свом извесношћу тврди и кажеће се, да је та реч речена, друго „лице, опет с највећом извесношћу, тврди, да ту реч није чуло. Ово друго лице још додаје: „да баш ту реч морао чути. Јер сам стајао изванредно близу од овог сведока! На ипак ово друго лице у истинах каже није чуло. У ствари пак реч је речена, и не само речима, него је може бити поме писнуто у највећем гласу.

Учинити испит пред судом с лицем да ли оно може једновремено и видети и чути, не би било тако тешко. Треба судски служатељ само да од даје каквот уређивања наместају или ствари, што су на судском етозу и да се лицу у исто време прочита што, па ће се у неколико утврдити, колико је исто лице подобно да у исто време и види и чује.

Посматрајте побољша лица о кримену! проповеди, о каквом интересном предавању, на концерту какаво. Лице, који на прегинуто слушају, обарају своје очи окрм или их управљају у једну тачку, шта више заговарају очи, да не би подобност да чују ослабили гледањем у исто време. Исто то чина судија и кад им се чита какав падају документ, какав судски претрес, какав чинио или ма који па сахрањени интереси доушманит. Лице тада или се упуца у једну одређену тачку, али тако исто укључено гледају само у немау, да би само чули тачно, и да им гласина не би сметало. Довољ, кад посматра животину која му се приближава, стрелац који гађа не чује ништа, па ако би се и гласно говорило поред њега, јер му је сва снага духа прибрана око њега. Свако се може осећи тога сам уверио, да је у истинах тешко у исто време и видети и чути. Рад сам још да објасним нажалу нарочито на суде, који имају обичај онемо који говори у уста да гледају и да време слушања да упуца и лицем својим чине покрете које и он чини. Тих реалних појава има, по посматрању мене, више код жена него код судија. Лице, који при слушању показују те реалне појме, скоро без изузетка рђави су слушаши. Практуични сви своју нажалу у лице и уше свита који говори, они чују нетачно, неправилно, лажно, шта више много што шта биш никакво неће ни чути.

Најважнији моментат у исказима сведока јесте познате лица и стањар. Поипавање лица још је од свега казаније, јер ту од какавних сведока може непосредно да зависи живот или смрт једнога човека. А ако биш и није за то веома преседа на смрт, били може бити отуђенога чак, живот, положај, будућност, сви остатак, а то све може зависити од некако једног јединог сведока. Нека се помисли само на то, шта значи за часног и од реда човека бити отуђен за какав неморално дело и знати да све зависи само од тога, шта ће две или три ноћа доврше девојчице казати. У истинах ништа теже од помисли лица. Ко је био војник, зна, како му је било прих дана немогуће раздвојити друге, с којима посла има. Један

даде још много дотеривати и поправљати, на, али би се и то учинило, да опет не би дошло до непотпуно објашњавања у питању о свакојкој добротности познаника, која би објашњења изводила из свих. Али би тако опет помоћу у свједоку о свједоцима, као би нам као резултат нешто, по чему бисмо могли бар одлучити који заслужује више вере од два свједока, који су исказали дијаметрално противна, али констатирати, да да се може или не може поравнати једном једином свједоку, од чијег изјављивања зависи живот или смрт оптуженога.

(Свршава се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински писарски.

§ 4. Полицијске уредбе гласи:

(Општински суд, првобитно полицијски и судски једногласно, изјави и изриче изјаве о свима истинским, изложеним у трећој части закона кривичног.)

Према овој законској одредби, дакле, општински судова, сем суда општина града Београда, који је паричном законском одредбом изузет, — изјављују и суде и по приватним тужбама и по изјави својој дужности сва дела кривичног истине природе, која долазе у III част привичног закона.

Да би одговорили своје задатку, дјелу и познати, ми ћемо у нашем листу у будуће поред обраћања пресуда донетих у грађанским парницама, доносити и рјешавања и пресуде по овим истинским делима.

Ово чинимо у тој намери, да општинским писарима упутимо на праван рад, и да код општинске власти и у овоме праву уведемо правичну и једнообразну радњу, што је неопходно потребно и без чега не може бити рада и законске правичности, а коју захтева не само потреба државна, но и оних, која са властима у опште имају посла.

Општинским писарима обраћамо пажњу, да рад наш у овоме праву прате, од чега ће имати користи, а последице тиме и својој општини у којој живе и грађанима, који од општинске власти траже своја права и заштиту.

О истиница због неспособности према полицијским наредбама § 327. крив. закона.

Рађено у суду општине Валевске, 7. јануара 1897. године у Валеву.

Митар Пејић, окл. трговац, наставио је пред своју куку на улици једну велику количину димља и песка. Како је у овој улици велики саобраћај и он грађанима димље унутра у куку, то сам га знао у општинску судницу да му саопштим, да овај материјал димље са лица улице и у њаву увесе.

Пошто је примио, као што се на овоме приложеном рецепта види, да предстане суду још јуче у 9 часова пре подне, по он није се хтео одазвати.

Пошто достављам ово суду са молбом да га за неспособност казни.

T. Petrović, имет.

На позивили Бр. 50.

Позивају одмах оптуженог и узети га на одговор, према оном резервату с. Петровића.

7. јануара 1897. год.

Палено.

Пресуда суда

Н. Н.

Рађено у суду општине Валевске, 8. јануара 1897. год.

Саслушање:

по криваца Митра Пејића, трговца оид. због недовољна на позив власти.

Митар Пејић, трг. оид., коме је 42 године, унута зашто није дошао општински суд на позив имета г. Петровића, који га је звао суду, он поран.

Довести сам позив примио, по на исти писак могао доћи јер сам имао ваљан посао, који ми није дозвољавало да дођем.

Митар Пејић с. р.

Операла

Деловођа Н. Н.

Кмет Н. Н.

Пресуда

Радош:

Оптужена Пејић признаје да је позив примио, и да се на исти није одмазла, изговарајући се својим прешним приватним пословима. Она одбраја не може се од стране суда узети у преглед, јер не садржи у себи никаквих доказа, који закон за оправдање тражи. Овимом поступком својим, Пејић је учинио кривично, која се казни по § 327. тач. 1. крив. закона. Зато суд на основу тога законског прописа с погледом на § 15. и 16. полиц. уредбе и чл. 87. а закона о таксма

Пресудује:

Да се оптужени Митар Пејић, за ово дело казни са пет дина затвора о своје трошку; да плати 2 динара у таксеним маркама тако за ово дело истине природе. Таксу прилети и прописно је уништити.

Пресуда је одмах извршена, на до је извршити.

Саопштити ово оптуженом Митру.

(Изумери и датум) (Потпис председ. и судије).

Саопштити ми је ова пресуда и молим суд да ми казну затвора замени новчаном казном.

(Датум)

Митар Пејић с. р.

Решено:

Са обзиром на ту околност, што је осуђени Митар до сада био добар владала и понашања, и што му је ова потражна прва, то суд општински одлучио је се његовој молби, с погледом на § 315. и 318. крив. закона.

Решава:

Да му се казна затвора замени новчаном и то редуцајући сваки дан затвора са по три динара. Према томе, има се од њега наплатити на име казне, петнаест динара.

Саопштити му и наплату одмах извршити, новац узети у општ. касу.

(Датум и потпис деловођа)

Потпис кметова.

ПРАЗНОВЕРСТВО

3. Враћање и бациње харата.

(Пастава)

Једна од многих правоприлика, која могу да криминалисту најде и одмах потреним путем, јесте „откривање“ злоупотреба правоприликним средствима. Да ли је изредно образована поравнао у напред или је заостало, то као да је са свим споредна ствар; у порицање, бациње харата и слично враћање верује се суду, у свима земљама и готово у свима стаљенима. Ја сам имао правне власти таквих случајева у врло нисоким круговима.

Сваки од нас добијао је у својој пракси пријаву, у којој се са необјашњивом поузданошћу указује на неку личност као унишљиву. Код општег зајмо на саслушање, поднашало се још није унео, али стварни докази не могу да се нанесу. Исцрпни напосекоту дође до уверења, да општење неке податке или леће или не може да покаже, али да ипак има извесних разлога, што означује особу за унишљиву сматра. На основу те сумње општења води се сад истрага, врше саслушања, на молба и хапшења, док се напосекоту не увиди да је сумњеник неоснован. У неким таквих случајева она је сумња падала на личност и лично, што ју је ипак стара прапрача обележила као унишљиву.

Делова се и обротно, да се личност, на коју се посумња, брани само симтом као невинна само за то, што она по речма какве бабе није учинила.

Ја сам имао једном да једном истрагу по једној нештој покраји, која је жртва била једна млада, образована аристократина. Беше јој потражен цео њен склупици намет.

Све околности говориле су против њеног младог слуге, која пре кривотворења беше узела у службу; али проценила је тако енергично бранила његову невиност, да смо ја био дошао до уверења, да она с тим слугом стоји у блиским односима. Ипак ипак учинио је толико, да је слуга дуго времена остао у слободи а ухапшен је тек онда, кад је већ дош до украдених ствари протко. Даме ми је тада принала, да јој је једна „чувања“ вратара бацила харте и казала јој да кривданик није учувањом, по да је дошао с позва. На посекоту истрагом се

сказано, да је та працара била сауштина тетина, и да је он својој госпођи препоручио ту Питују.

Начин, како се ова причања врше, доста је разновидан, па да ствар има један исти исход. Јачношћу, која праца, обично трајања неку ствар, коју је лопов без сумње додирнуо, и пр. весу, на које је новац извадио, орман, који је био, а по његовом и каучуцину, коју је морао да додирне. Тај предмет тако разгледа и са извесним јадистичким формалностима ставља разна питања, а за тим изврше своје мишљење. Наравно да је он опште: неки сушта, неки члан породице, неки удвљани, неки странци, неки тебоски пријатељи. За тим се чине још неке опште напомене, па кад онај што је тражио савета, све то дописују још својим мислима, добије одређену представу о учиници, докато одређују, да заједно све власти, које се у том ствари баве и да почину тушта и тма несрећа.

Други један начин працања врши се с помоћу једног апарата, а коме др. Вилсонски вели („Von wandernden Zigeimervolke“), да је он преко био у употреби код ерзалских ситничких Цигана. Тај апарат врло је раширен и разио се употребљава.

Та справа састоји се из једног малог ормана, који на једној страни има са еним малу рупу, док се међу тим с друге стране кроз другу рупу пушта толико светлости, колико кад сопствених тог судијиног орманчића налази на потреби. Преко пута од рупе, на коју се гледа, наменито је место огледало, али је тако нагнуто у угло, да гледалач не може у њему видети своје око, већ да мора издати једну исправу која је наменита на другој страни. Та справа састоји се из једног малог, једне лопове или потписивача, на коме је наменито више слика, и пр. млад човек, стар човек, стара жена, депојница, а понекад и ђаво. Са крајем лопове лица, који од њега тражи савета, да кроз рупу види оштре, која га је поразила, и чим ово мисли он на рупу, он пусти у орман слабућу светлост, па онда с помоћу ваљала, гледаче, потписивача и т. д. истакне ову слику, која му се за дан случај чини најпогоднијом, (јакме и, пр. стару жену). Та слика налик носу на огледалу, а са онага у истом рефлексионом углу на рупу, и гледалач је с највећим ужаком угледа. Наравно да је и слика сама по себи нејасна, осветљење је такође рђаво, инспирисано он оставља се ни много времена, а доста мора допринети и гледалачева моћ уобравања. И тако прот гледалачевим очима створи се слика особе, на коју обманути иначе сумња, он нађа за савет добру награду, а за тим иде праве ка властима, које има с чврстим уверењем, да је појавио највиша личност, коју је он у орману видео. Наравно да не кажу, како је то дошло, јер се гатар за то већ постарио претицама и запамћивањем.

Има још један апарат, који, колико ми је познато, употребљавају само Цигани и то врло често. То је један шпирит, тј. дрвен обрч (као обид на сити), на коме је с једне стране разнате животњиске слике. Дрво тог обрча мора да је под извесним погодбама одесено, која мора бити од какве животњиске, која је у извесно време украдена.

Па тог животњиској слици надрито је више потези обично 9 или 18, или 7, 14 до 21.

Кад се сад стани камо питање, Циганици бици на разнате животњиску кожу тога судијиног семени колико има потеза на слици, а за тим говорећи извесне речи удара чекима или дрветом у дрвени оквир толико пута, колико ари има на слици. Услед тих удара која се таласа, те ари прво живи епиту. Сама обрчава за време ударама њишу неогот пицаца, али мерицаји је положај, који су ари из последњег удара алукава према потезима. По том обрчава ари био потеза одговара се на постављено питање. Тај добош употребљава се доста пута за алукава питања, кад се и пр. хоће да зна, да да ће његово предузеће изнесту за ртвом, али у главном он служи за проналазак лопова. У том потезу апарат чини особит углед.

Пре извесног броја година пријави ми се да неколико дана огроман број покрађа. Беху тих покрађа била је извршена одавно и оне или не вешу у своје време никакво пријављене власти или ако је која била пријављена, није се могло никакво одредити ко би могао бити учинилац.

Све те многобројне пријаве слатле су се у томе, што се учинилац означаван с пуном поузданошћу, али за то се није могли навести никакви одређени или убедљиви разлози, за што

је баш овај или онај извршио ту и ту већ заборављену покрађу. Кад ми је једнога дана дошла једна стара селанка и пријавила ми извату покрађу новца, која је извршена пре тридесет година, означивши као учиниоца свог рођеног брата, с којим је дотле врло лепо живела, која је била угледала, и пр. ствар човек, и у то време предесених општинеи, моје се ствар учини стварне намера, та старану узем на обављање садуцања и дознам, да је пр. пратог времена у њиховој општини била нека „чувена“ Писагачура, која је својим чаробним добошом чула крађама и свет је пуно и кој као суд. Она је казала пометути жени, да јој је новац украо неки бланес сротина, који зачина „висок положај“. Пошто та жена није имала никаквог другог сротина на извесном положају, то је морао страдаћу њен брат, свиром предесених општинеи. Новцем испитом доказало се, да су се све тадашње пријаве покрађа однале на Писагачурану чаробном добошу. Да пријави неку бацило тако учестале, што је већ издало у очи, ко ња кољиво се несрећа створила и пољско би наизглед рада било.

Овоме чаробном добошу у писалико је слично у Немачкој писалико сито („Erläuterung“), то јест сито које се писалико. Оно се употребљава на разне начине за проналазак лопова. Један је начин што се у то сито баци боб, и то ако је могуће да је лежи краден, и слику пут кад се онај због баци, спомене се, које име. Ако боб неочи, онда је онај, чија је име споменуто, невин, а ако боб остале у сити, онда је лопов нађен. Други је начин што се писалико сито обеси на једну угао наслеђеног стола, на једну наслеђену адуку (не наслеђено од она и деде) па се онда изговарају појединачна имена. Чим се сито покрене, она се и по је лопов.

Али од највећег значаја у працању је бацање кариата, начин, да се сазна оно што је испознато. Ова врста працања је најраширена и датира се отада и корте.

У човекој природи има нешто што човека гони да дигне вео и загледа се у будућност. Али има и уздухач и несавесних људи, који узеку да ухвате прилику своје сабраће, да оно што чују доведу у везу с оном што психолошким путем наизу, па онда све за то богату награду вештеу као пророчство. И тако је у ова времена било чувених працара, које су бацале карте и погодиле много ствари срца, разумевши по којим рат, више дипломатских ствари повремену и доста криминалистичку за нос култе.

Нас интересе саме последње. Оштећени да најпре да працари, а за тим и властима, ако све није дотле крица пронашла. Он терди као поуздано да је та и та личност учинилац и власт, која се за дана анести, позван лоповим трагом а слизи с правог.

Ако ме питате за свет, шта треба радити, па да се тадање забуду отклоне, ја бих вам препоручио протко правило, које је увек и у свако доба сваки правни изследник употребљавао: да се свагда и свом снагом тражи доказ за што се на дотично лице сумња. Чините да то увек и без извештаја, свагда бете у случајеника, као што су она, што их напред поменуемо, увидети, да је основна тужњивост трифеља имигрирања, па бете доста чито изнудити принајде, да је тако казала нека бабетина, што баци карте.

Било би извештај, кад би онде извесна теорија працара бацања кариата, ништо је оно напредовало према премени и месту — свака працара има свој особени начин бацања кариата и тумачења њених положаја — али пада у очи то, да се свагда и увек извесне појединачне кариате поудара. Тако кад се за извеску бацају карте, увек главну улогу игра *дам-хери*, а за мушце *куб-хери*. *Пок-ас* означава наду, а *дам-кар* лажну пријатељину.

За нил чим има мало кариата од значаја. Они, који би се за значење појединачних кариата и вештину њиховог бацања интересовали, нека узму и прочује књигу „Вештина бацања кариата“, која је пр. краткот времена угледала света.

Да пишите само колко се може извесних помоћи кад ми је он вештина позната. Једном ми дође једна новелана, прот образована женака. Кад сам јој ја за заштитку саопштина рекао, да је пр. прот слаба наја, да ће се лопов пронаћи, она ми рече: „А ја сам дошла овамо с највећом надом!“ Тен то ме учини писаликом, је рекох: Докле *седмична-хери* је била ога? (*Седмична-хери* = добре новости, ано дође оно). Заменујући речу упитано: „А откуд ми то знате, да сам ја...?“ (*Сурине* се).

СПИРИТИЗАМ

*Године 1894. Улбрихта, нека једног обућара, основали је у самотном изданиском селу Тилдоруку код Гросенхајна једну религиозну секту, која исплаћива по неким латинским комунистичким. Ступајући у њу, чланови даваху заједница све своје имале, неки по 1800 марала, а неки по 10, 20 и 30 хиљада марала предности.

Улбрихта је ову заједницу остварила и у део превела тиме, што је исплаћивао духове и што је у стану тобоже бесновости као „весник Исуса Христа“ изговарао неке изреке, па које се гласило као да долазе божанским издахнућем.

Али један члан стаде, најпосле, сумњати у божанско порицање ових парика Улбрихтиних. Због тога изступи из заједнице. Али како му заједница врати само један део од онога што је био привоно ступајући у њу, он још отпусти Улбрихт, ту на превару, јер га је, велике он, лажним представљањем да су јој порекле издахнути Богом и Исусом Христом, напела, да даје своје имале, а тиме га отпустила.

Код дреаданског суда којима је вистара по део ову преваре. Ту се имало, поред осталога, објаснити и то, како је Улбрихта дошао до тога да поставе медијумом и да узнемава појаву духова. Нађе се, да су је тој вештини научила два медија: нека удовца Рајтер рођ. Бертоловска у Дрезди и сестра јој Валеска Тенер у Берлину, којим је спиритистичким сединцама Улбрихта прво често присуствовао. Тенер је имала свепостога гласа као медијум који се тражи и коме се даје. Да би се могло како треба судити о Улбрихту, покла се нужном да се изводи, да ли је учествовао јој Тенер, радили ли медијум, намерно и са знањем нарада публици. Уметне као сведока на испит Тенер, и она, положила је претходно као сведак заклетву, казивање [1. фебруара 1887. овако:

„Ја сам Валеска Хермина Тенер, по рођењу Бертоловска, муш ми је трговац у Берлину, имам 42 године, вероисповедан евангелско-лутеранско, с Улбрихтом нисам ништа род. Била двадесет година као радим као медијум. Занимало ми беше најпре писмохотарство, док се не настало додирни медије. Била седам година као предузимач и материјализације, ја је, тога се јављања духова. То сам чинила у Берлину, па у Рајхенборну, Лајпцигу и Бечу, као и два пута у Дрезди. У Бечу сам се продуцирала код барона Холина у присуству двојице есперидота, три шпеца и три хворске господе.

За време материјализације стајала сам на једној завесе. Стањала су питања, на која су имали да одговоре духови, изазивани мојим посредовањем. Место ових, ја сам одговарала да та питања; говорила сам тако тихо, да ми гласа нису могли познати. По неки пут унитују који дух одговара, а да одговори „Пиббо“, или „Ахило“, или „Жилбер“. Уметни, дакле, ту није било никаквих духова.

На сама не унем да кажем чиме ради сам играла ту комедију: никаква разлога на то нисам имала. Само сам мислила да не радим ништа рђаво, и веровала да ће људи бити бави, као на тобоже рече, који им говорим, буду гласили као на циљне и отприце духове.

Достојало се 30—30 пута, да се дух, сам у бело умотан, јави као завесе. Но то беше увек обичан, превара, коју сам сама чинила. Поред своје горње хаљине, ималах и неку сукна, хаљину од гасе спиралну, а испод ове бело хоне окото. Када сам хтела да се јавим као дух, ја бих нао завоесе смалила са себо своју горњу хаљину и слух био гласи умотала велом од беле гасе. Чешће сам хаљину од гасе натурална обичним сумпорним везањима. Отуц по одету она поља светла паре (осећер).

На тај начин сам увек нарада публици, и у професора Циелера два пута у Лајпцигу.

У Бечу сам била умотана читавом масом гасе, привезане и добро прицепљене и горе и доле, али је остао један пресек, на који сам изашла.

Само ме једном узхваташе. Беше у део 1885. у Лајпцигу. Раесекло заведе, док бејаш као дух код куће, и ту нао заведе сиотриш хаљину, коју сам са себо била смалила, а ниште другог не беше. Осветлише собу и најпосле, да ја, умотана гасом, приказујем духа. Од тада не излазиш нигде као дух. Са свим сам свесна била, кад сам дух играла; нигде нисам била у никаквом сомнибулном, несвесном стању, кад сам говорила као дух и кад сам хтела да не као дух виде,

С Улбрихтом познала сам се 1881. код своје сестре Рајтер. Она је присуствовао двома сединцама мојим, једној при претлају етога и једној са лавесом; на оној јавила сам се као дух, умотана оделом и велом од гасе.

Најпосле, Улбрихта, привадио, да је само нарада свој са сединцама, које је држала ради појаве духова; да јој се дух никад није јављао, него да је она само играла, као и да никад није била никак свести, кад је као „весник Исуса Христа“ говорила.

За тим је је дреадански суд 1. јуна 1887 због преваре, узетица у обзир превару штету нанесену амалима људи, осудио на две године заточица.

По Тенер још и даље, ма да је сама кад дреаданског суда окривителска своју радњу медијума као претуку латарију, и даље је у Берлину радила као особито новина медијум. 1892. год. узхваташе је Брака Кои у Берлину на делу преваре, те је 1893. осуђена. То јој отади даље брвањем у Берлину, те се с дном носеи у јужну Америку. Како ту скоро јавише новина, она је умрла 18. фебруара 1898., напредно од канпае, у Калифорнији.

Једни спиритистички ласт, у тај глас смрти, посекује Валески Тенер ове врте: „У круговима строго стручним и сила се дражи, да у оној промислу Брака Кои није долазила хотимичка, прва превара, и да је осуда Валеске Тенер могла даме само услед тога, што лекар, употребајући ту као вештаци, нису имали пуних знања о сомнибулним стањима, да би могли поврати шта су медијуми, нити су ми што знали о утицају психичких фактора при том. С правом се мисли, да је ону идеју, што је прилику утицала на јаку сензационал сомнибулну медијум, „варијација“ авеста могла решити на научни начин, али прихватила, на да се медијум за то никак не може учинити одговорним.

Овака задућивања људи и слична обманљива увивају наха и у понеки нашим паровима, у Србији. Чак и нека прста „књижевности“ јавља се у том правцу. Треба само да подсетимо читаоце на јожељке „Гласине на Васелине“ и „Жинов по другом свету“ некаких „Густина“. Један гимназијски професор, познати нам конвули „Јанасос“, драво се ту екуре да у једним оклашним пошима са свим отворено порици Ку-Бетину са — Спенсером! Све то даде нам повода, да оспј саучај суђења код дреаданског суда занесемо пред читаоце овога лета, како би се оваке парализе и у нас хатале и предавале власти, које такође треба на ово да обрате највећу пажњу.

18. јуна 1899.

у Београду

М. Н. Јовановић.

РАЗОРЕНА СРЕБА

ПРИЧА

Радоја Домановић

У једно месту рођена извешане нине Стеван Сигић, човек неом честит и поштен, али сиромаш. Стањивао сам преко пута наше куће. Стаи ми је био један мали дућанчић у коме је он радио свод обућарски занат. Нову обућу није правно, већ само припо оправке. Знали су га кројом. У том је дућанчићу и радио и спавао и кувао јело и дркао драг. То му беше све и сва. Рођењем није на илмет места. Ту се од некуда доселио још кад му бејаше двадесет и неважно година. Мати ми причале, да је био сагута у мањој кући, кад приу дође у ово место, али само за месец дана. Говорили су људи да је био на рођењу, те су га сви гледали са подорењем, и плашили се. Моја мати је, тако она прича, рекла једном приликом оцу: — Што ће ти рођењу у кући? — Да се бојим! —

Отуд је такође почео сумњати и једног му дана рече, да тражи друго место.

Стеван је отишао некуда и тек после три-четири године прати се опет амо, где узме тај дућанчић и почео радити крпачки позад.

Ја сам често њему навраћало, кад би ми однео обућу да крпи, и били тада што ми мајна забављивање тога остајаше са њим, бејаше ми слађе него све, с њиме подиже остати и заштитио га о разним стварима.

Ни с њим се тај човек готово није дружио. Радно је свој посао, а увек бежао обилази и чудно замислио.

Када сам већ одрастао, њему бежао преко педесет година. Лице ми блага, погледа изражај, али се могло по смену примећивати да је увек незадовољан својом судбином. Чим мора, а он је так, па постоји. Најпре пред дућаним и нахрани свога метла, које му сваког дана предухом по једном садишу, а кад је јака анга оца и њега уносило у дућан. Чим метла нахрани, праћа се у дућан, седе за стоцић и ради.

Ја сам почео њему навраћати. Да бих седео, на једној старој, дрвеној плуци, а он да стојишем глатко. Био сам с њиме необично дубаван, а њему је, како ми по смену нагледаше, то блага мило. Ја сам започињао разговор о смену и готово сам говорио, а он би ме прекинувши рад с миса на час, само погледао, и одиграо она што ја говорим, папуку за тим у длаку, и утубио се даље у свој посао. Мало по мало, из дана у дан, он постајаше све отворенији према мени, и бежао ми врло пријатно, кад му нахраниш у дућаним. Јер чим ми је почео причати постојеће из свога живота.

Ја га нисам никуда хтео питати о проишласи и пореклу његовом, јер се бојах да ће га те упредити, а нарочито зато, што сам од свих узбуна како је био на робизи због непознатог убиства.

— Зар нас није стаја, да навраћате мени у дућан? — Упити ме једном приликом и загледа ми се у очи.

— Зашто? — упитам и ја њега некако забунује и не могући навраћати његов поглед оборач очи.

— Мени ове самурају још много сумњана човека! — рече он, а глас му је некако чудно, дрхтао и изражаваше горчину према свету, и бола чисте нелице душе.

Ја заћућаш, ћутане и он. Нисам смео погледати у њега, а он је мене изгледа и очекивао одговор.

Дуго је трајао мрта тешина, коју он прекиде речма: — Знате ли да сам ја служио у кући нашега оца?... То он онда био малим...

— Причајте су ми...

— Знате ли што сам направио на наше куће?...

— Па, знам нешто!...

— Вапа се мати бојада робљама!...

Ја се чинио стресом и обузе не неко чува, напријатно обрћаше...

— Па знате... мени је, а свет је говорио!... почео ја...

— Знаш сам и зато се ни с њим и не дружим. Толико ми је, али морам тако. Ви сте први, који желите да се са мном бавите узином. Дружио сам се с многима, али код сваког осећах хладноћу и неверице, страх од мене и ја сам морао прекинути свако дружење с људима.

— Па је ли све то истина што се прича о нама? Ја у то не верујем, јер нас од детињства знам као честита и поштена човека!... рекао је и погледао га ерадом, презаје.

— Истина је и једно и друго!...

— Даваше ми ете... почео ја

— Јест, ја сам био на робизи, убио сам, али никад не бежах рђав и покварен човек.

Погледао сам се сретоме. У његовим очима приметих како блистају сузе.

Ја сам ћутио, а он дубоко уздахну.

— Смену овога никада се нисам надао, али судбина човека је чудна... рече он дубоко замислио. Гледано је кроз прозор, и по изразу се његово изгледа, да је мислио даљине, даљено у проишласи својој, у родном крају оме.

Дуго смо тако ћутали, док Страна не прекиде ћутане и отпоче ми причати ово:

— Саушати, испричаћу вам све. И ја сам некада учио школу. Спринго, сам четири разреда гимназије, па ме отац нареди на школу и донео кући, да му помажем у трговини и пословима па имању. Отац ми бежао врло богат, а ја био је у селу... Када се ово, што ћу вам причати, догодило, мени бежање двадесет и две године. Заручио сам се с једном девојком из истог села и исте те јесени отац је био решен, да ме ожени. Ја сам девојку волео и бежах сам срећан при помисли, да ће нех један месец дана бити моја... Е, али место свега тога, место дубави и среће, ја сам морао отићи у казамат, јошвети између меканих хаљова, а на ногама носити гвође. За један тренутак се могу покварити сви планови, разорити све нади

и среће, и судбина немилосна баци човека тамо, где се нико никада не би нашао...

Мој отац је био овећан њерком неког великог богатства из нашега места, који не имајаше мушње деце. Отуд је богатство оца мога, које управо у уносрелу цеху кућу. Како мати моја не имајаше рођене браће, то дакле она наследила имаше свога оца, али браћа њена од странца почну подлагати право на то имаше, као мушкарци. Подлажу парницу у којој уприсрелне сву своју имовину и су их одбаци. Остадоше дакле, по свршеној парници куца сиротиња, јер платише све трговине које суђења, као и својим адвокатица. Од то доба су сироти изради оца мога, јер минаху, да је он и нино други узрок нахволи беди. Почели су оца онда претити и убиством, али се мој отац, кукавши по природи својој, тога није плашио нити је то узимао као обављан ствар.

Тако, у последни август месеца исте те године седео сам сам у својој соби, те писао нека писма разним трговима, с којима је мој отац имао везе у својој трговини. Сестра и мати сеђашу у другој, старој кући и сирдишасу вечеру, а отац ми сеђашу отишао у село, да погуди нешто раднице. Написам писма и ставим у прозор, да их поново промисли, јер се бојах јако злобљиво, па ми да отац не бежао долазно изишо. Тамај сам до колоније протрчао, а оно стаде хуцати врло јак ветар. Цело се небо још јаче напусти, те већ ново промислило из нека крупа капаљ. Отворио прозор и ставим посматрати тај призор природе. Небо мрачно и мрло, тако, да загледа свада тма; муње протрча небо, а грмови су естрахотито ривали и помагали хласу силног ветра од кога планише јече. Погледам по дворници, а све се живи, и кокош и курије и пси, све се склонило од зла времена. Дрвце по дворници поција ветар чак на једну чак на другу страну, а по неко се навалио из корена или ми се грмла одлом.

(Српско еп.)

БЕЛЕШКЕ

Податак о раду београдске полиције. Књаз је напредан у раду београдске полиције за последње три године, издате су из статистици. Податак, што ћемо их довести у једном од будућих бројева нашега листа. Из њих сада видимо само она два дела крајњих година, који показују остатак невршених пречиста у 1895 и 1898. година.

	По посвећену		Навршени		
	извршен	поступа	грађан.	крив.	
Служба за судбину 1898-1899	51	297	245	942	389
	19	122	98	622	123

Први део, дакле, показује да је у београдској полицији енергично вршена служба; у гласно пише, што Београд из година у годину напредује у опшцу, па, разуме се, и у примитивитету и у напредности по грађанским судовима.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Петар Чоловић — Јовановић, — Владимир Нинић, — Живојин Ђерђац, — Геца, — Радоје Реченић, — Црвенко.

Децембар месец прошле године изнеоједи је у велику и београдску полицију и београдске лопове. У току његовог трајања направио је у Београду 9 опашах и пет простих крађа — више него да свих осталих 11 месеца. Број онах, па поново да је велики, не узимаранаше толико престолнотачку полицију, поново немогућу да се долови похватају, али, барем, да им се зде у траг. Она, која се у току последне три године попустила тине ићи јој ни једно лажније каснико дело није одјавио непронађено и то у најкраћем времену, остала се одједном немоћна да поменути крађама на пут стаје — да пронађе тако дресе-крађадине.

— На да да београдска полиција дозвела бине немоћна да похвата лопове? Не!

Пре по што кажемо читаоцима, како је полиција похвалала ове препреде допоне, изнеможе им преглед својих ових крађа, које су они извршили.

Тако су:

1. Поку, између 8. и 9. прошлог месеца обила шупу г. Вилде Бошковића, ода, ода, и из исте покрала киницу и ролане веш — у вредности 50 дина;

2. Поку, између 11. и 12. прошлог месеца, разбили су врата на хазарини Ђорђа Ђевановића, ода, и из исте украли 15 динара у новцу и три пивена сата;

3. Поку, између 11. и 15. пр. мес., разбили су хазарини Стојана Манденовића, ода, и из исте украли један сребри сат и један цар одела;

4. Поку, између 19. и 20. пр. мес., разбили су врата на дућану Ахмета Јаминића, бозације ода, и из дућана украли и однеси: два црна сата, један од сребра а други од никла; у новцу 4 дина, и $\frac{1}{4}$ пале ћеве алине, — све у вредности 60 динара;

5. Мете ноћу разбили су у дућан Јањина Дамљановића, бозације и из њега однели му око 400 дина. готовог новца. Од ове суме крадљивци су, наиза у хити, изгубили у бити до самог дућана 72 динара, који је понај сутра дан по извршењу крађа нађен и предат сопственику.

6. Поку, између 23. и 24. пр. мес., разбили су врата на ашичници Пестора Доновића, ода, личије, у узини, Манденовић* и на себе, у којој је Пестор спавао, украли и однеси 150 динара у новцу и два четири сата са једним пивовеним зашмом.

7. Поку између 24. и 25. пр. мес., разбили су врата на соби, која је до дућана Јосифа Маноловића, менаџа ода, и ушли у исту; по том провалили ода, који долази собу од дућана, ушли у дућан, разбили чекмеце и из њега узели 100 динара — водико је свега било.

8. Поку између 30. и 31. пр. месеца разбили су спољне капије на хазарини Владимира Јонковића, хазбара ода, по том ушли у дућан, обила чекмеце и из њега украли: један сребри сат и 145 дина. у новцу; и

9. Поку између 31. децембра пр. год. и 1. Јануара тек. год. разбили су врата на хазарини Јањина Јаљовића, хазбара ода, и из исте украли: један сребри сат и 4 дина. у новцу.

Крај месеца децембра био је крај прошлог године — крај толиким опасним крађама по Београду, по народу, крај и самим крадљивцима — крај једној дружини допоне.

Оне ноћ, када је извршена крађа под бр. 8 ухваћен је на самоме делу један крадљивац, који, кад га привелише крагу самозаконо, рече: да се зове Петар Јонковић и да је по киницу мољер. То беше један млађак од својих 19—20 година, по изгледу веома скроман и миран, до то доба непознат по-

лицији. Пошто своју кривцу потпуно признаваше и, барем привидно, кажемо се због исте, — то га не хтедохе спровести у узправу већ га за ту ноћ оставише у притвору самога кварту, у који се прено дана привремено заварују поједини дани.

Када га сутра дан хтедохе узети на испит, нађаше врата на апсису разбијена. Петра нигде не беше.

Бегство Петрово побудило је полицију да мало више кини

о доко, да мало више разберу о његовој прошлости. То тражише о крађи, која је извршена прве ноћи по бегству Петровом, било је довољно, да да полиција посумња да је он узнемио и у раније крађе, и да, свим својим силама трага за њим.

Један поверљив полицијски орган, трагајући за њим, нађе га 3. тек. месеца у казино код „Гуњана“, али му Петар, захваљујући својој великој дрскости и густој покривци, као и близини „Калемегдана“, побегне. Три револверска куршума пробуђани су тада не-

готово одела, али њему нису ништа учинила.

Тог истог вечера, кварту самозаконо пошло је да руком, да ухвати Владимира Ишића, друга Петровог у свима допона, дућима, а оних сутра дан киницу одзеве управе града Београда ухватило је: Јањина Ђорђевића, „Гецу“ и Радоја Реченића, „Првенка“ — који такође беху другова Петрови и чланови допонеке дружине којој он беше шеф.

Бројем и вештом истрагом, коју је на њима лично навео писар ср. одеала г. Душан Ђ. Алимпић, сазнало се од њих, да је Петар оне ноћ, када је из њега пуцао, побегло у Манденовац.

То је, као што рекосмо, било 4. тек. мес., а истога дана, око 7 часова у вече, два поверљива органа ухватила су у Манденовићу Петра, и 5. тек. месеца из јутра довели га у Узправу г. Београда. Допон је ухваћен у једној кабини у Мланденову, у третику, ка-

да је читво најновији криминалан роман „Златан Метак.“ Није ни покушавао да се отме, нити пак да бежи, јер је знао врло добро, да га овога пута журмуни на би поштедели, већ и стога, што један од њих двојице беше једном пуцао на њега.

И Петар, као и његови другова: Ишић, „Гецу“ и „Првенка“, изаше се сада у заповор Управе града Београда и очекују праведну награду за своје кривце.

Петар је рођом из Арпаа, сада има 19 год., средњег је стаса, смеј, је добро је развијен.

Владимир Ишић рођом је из Шапца, има 24 год. сада је војни сталан кадра; до сада је три пута судом осуђиван због крађа.

Јањина Ђорђевић — „Гецу“, познати допон и вођар, рођом је из села Јаробина, округа подринског, има 24 год.

Петар

Мироslav

Владимир

Радоје

средњег је стапа, добро је развијен; прилично се знања продавањем влади и земљана; небројено је пута испунио дашањану због краде.

Радкоје Рачић — „Првено“ родом је из Краљева, има 20 год., писмоног је раста, плаз је, добри развијен, по занимању је пекар. И он је више пута испунио дашањану.

Код похитаних крадањана махом су паљене све покривене ствари, а сем њих још и једне златне млинуше, два златна претела, једна златна бурма и једна златна игла на машини. Све ове ствари налазе се под карица саваласког, који води истрагу по њиховој кривници.

ПОТЕРА.

Светислав А. Ракић, бив. банатин у Параћину, поћу између 20—21 пр. мес. отворио је узнењем кључем дућан **Михаила Јончића**, трг. из Параћина и из истог украо 16 парн разнот сукњеног одећа, па побегао у Крушчицу и тамо продао покриву. Он има 25 год., средњег је раста, добро је развијен, браду брије, у очите је смеј, у одећу је црвеном. Начелник срезга паричанског актом од 8. тов. мес. Бр. 24852 моли све позн. власти да Светислава живо потраже и у случају проналаска њему, страдално спроведу. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позовом на Бр. 838.

Лука Маричић, земаљцац из села Братаева, присудом начелства окр. ушачког осуђен је на 20 дана затвора због пријучарења. Пе апа се, где се сада Лука налази, па за то начелство окр. ушачког актом својим Бр. 13970, моли све позн. власти да га пронађу и њему спроведу. Он има 33 год., сувољав је, има зелене очи, велики нос и жале бркове. У случају проналаска моли све спровести и Управи гр. Београда с позовом на Бр. 287.

Карло Готфрид, бив. момак Ђуре Голбепа, гимнастичара из Темешвара, који се сада налази у Крагујевцу, 9 тов. мес. разбио је кућер свога господара и из истог украо и однео: два „триво-а“, од којих је један свилац и један вулени, једну валуу душману златом вежну, један свилац, био најас са златним кљанкама и још неке ситнице ствари. Карло, који је по њиховој краји побеглао, има 18 год., родом је из Аустро-Угарске, по народности је Немал, високог је стапа, сувољав, црнотласт; има пољске нос, дугуљаст лице и мало црне бриче. Говори немачки и тајински; срипел на јаз. Паређује се тражење. Пронађеног треба страдално спровести нама, окр. крагујевачког с позовом на Бр. 434, или Управи гр. Београда на Бр. 957.

Кнеу — Ерик — Емил — Љунгштурм, књиговођа једног поштарског завода у Штеделому у Шведској, промислено је 10.000 круна и утекао 5 овог месеца. Тамоника познатија, која нам је послала слику његову и молба да лако потеру па овим Кнеутом, — мисли, да је исти утекао преко Берлина у правцу на Исток.

Бегунцу је сада 28 година; средње је величина, витал, очну плавих, носе и обрва црних а бршњака угањавих.

Пронађеног треба спровести Управу града Београда, с напоменом у коме је броју његова листа изашла ова потера.

Осиме, који Кнеута пронађе и известима проваже, припадња напена сума на име награде.

О пронађеног треба извести и уредништво „Полицијског Гласника“, са напављеном на који је кључи ухуљен и чија је заштита да његов пронађава.

Илија и Крета браћа Ђорђевић и Тодор Декаћ, Цигани — скитачи, извршили су неколико опасних и простих крађа у срезга крагујевачком, па побегли. Илија је малог раста, джампелак је, има шнасту браду; у одећу је сукњеном; на глави има црну јатичку шубуру. Крета је раста високог, добро је развијен, има жуту браду и плаве бркове; у одећу је сукњеном.

ном. Тодор је средњег раста, има смеђу шнасту браду и мале бркове; у одећу је од сукња; на глави има црну јатичку шубуру. Начелник срезга крагујевачког актом од 13 тов. мес. Бр. 13352, моли све позн. власти да крађавице живо потраже и у случају проналаска њему, страдално спроведу. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позовом на Бр. 958.

Т Р А Ж И С Е.

Петра Матић, б. магационера дућана тражи неговитиски присветени суд актом Бр. 19121/08. Пронађеног треба страдално спровести позовом сук, или Управи гр. Београда с позовом на Бр. 5799.

Никола Маринковић, пивареког раденица, родом из села Вакупа, тражи начелник срезга алженичког. Пронађеног треба испусти позовом срезком начелнику с позовом на Бр. 144, или Управи града Београда на Бр. 444.

Јулка, кћер **Јована Митровића**, ушла је у Министарство, срезга црнотрског, који је нестало октобра месеца пр. године тражи начелство окр. ушачког, актом Бр. 16723. Јулка има до 30 год., малог је раста, црних обрва, у лицу је смеђа. Пронађеног Јулку треба спровести позов. начелству, или Управи гр. Београда с позовом на Бр. 967.

Ђуру Трајковића, месара, који је до спора живео у Гроцни, тражи начелник ср. грочанског актом Бр. 12. Пронађеног треба страдално спровести позов. срезком начелнику, или Управи гр. Београда с позовом на Бр. 987.

У Х В А Т Е Н.

Михаило Петровић, месар, родом из Ковина, чију смо потеруци напели у пролаз, броју његова листа, ухуљена је у Београду и већ предат аустро-угарским властима.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Министар унутрњих дела, г. **Јеврем Андоновић** вратио се 13. ок. из Београда у Београд. Са г. министром, вратио су се и г.г. **Антоније Пантовић**, начелник министарства, **Јованко Протић**, секретар министарства и **Анара Петровић**, члан Управе града Београда.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због малог материјала у овом броју, рубрику под насловом „Разговора дружина“, отворио у пролаз приреду његова листа, изашлих се у броју на оми.

Малом поверљивом, који још једном послао слику овогличних припадника, да то учине што пре, јер ћемо кроз 10—14 дана штампати адресу.

Хридан, писана листа г. **Никола Димитријевић**, због бољести у кући, не може прихвати посету и својој слици се. Адамовић 18. ок. и.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

П. „Полицијан“, са албумом криваца од 79 слика, и календаром за 1899 год. — готов је.

П. „Полицијан“ је заступљен још једном валном рубриком. У њему су издати бројеви са серијама, оних стотичких билета који су покривали у разним општинама Краљевине Србије. Са тога „Полицијан“ је потребан не само организима власти који потврђују стотне објаве, по и свакоме њиховом трговцу који стоку купује. Он би тада набаја да купи крадућу стоку, која је често јула доводила дуле па беду.

Пена је „Полицијану“ само 1 дина. Ко да готов новац узме преко 25 примерака, радат је 25%.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

КОПИТИВАЊЕ ПОВУДАНОСТИ СВЕДОКА.

(СИМПОЗИУМ)

III.

Природно је да се у соби, на најпред казаноме, може учинити само један део општа, код сведока потребних. Може се пак и слух употребити само за просторе затворене и за пратка одстојања. Ако је пак за тим стадо, да се констатује шта је који од сведока у њиховим изјави, у њиху, у њиху, с једне стране, не би евентуално ништа друго остало, него за пратком, стручњаци, који би знали ва чим је стадо, и који би имали потребне рутине да уштеде општ, учинити општ баш на самом месту у коме се сведоци. Така општа баш би поучни и по правично, јер то и јесте тако, што махом правично, који на судским процесима раде као државни тужници, чланови суда или као адвокати, на сами њиху на чиме с тим шта се може а шта не може водити у везишним приликама и на местима посебним. За то су сви правични, који имају учешћа при претресима судским, принуђени да на перу примају што им сведок каже, јер су прито ретко кадар да по свом властитом знању и неистују контролишу искази.

Општ, који се у соби чини, био би општа или посебна. Општом општом констатовањем се појмови сведока о простору и времену, простору и времену одстојања и протезања. Сведок би имао да каже дауине, вине, ширине и дубине, имао би да покаже којоме мисли да је дугачка напаса мера, па кратко: имао би да направи један нешт, који је већ предлози. Прва пропитивања одговара би се на појмове његовог о трајању времена. Можемо неомо препоручити оно, што у том погледу предлаже Др-Хинс Грос. С малим изузетком, сви људи, с којима се општ чини, знају колико трају једна минута. Наравно, не треба при том дати да сведок у мислима броји. Ако се говором спречи да броји, скоро ће поуздатка, већ после 30 до 40 секунди, сваки ће казати, да је минута протекла. Још је теже казати колико времена трају пет минута. Питани ће, скоро ће поуздатка, грешити, али према томе да козино умањују или претерују, козино велику цену потрешу, а који је општ лако контролисати секундарним сагом, мића ће се ниан лани констатовањем степено погодности њихове да оцене време и вредност њихових појмова о времену. Најбоље је да се утврди и какаво је сећање сведока о одговарајућим променама који су протекли.

Ко је радио у редакцији жалних великих дневних новина, она каже да је забудула подокна публици у појмовима о „прошлости“. У редакцији узлази један човек и воли: „Пре неки дан читао сам у њиховим новинама случајно, јер их не држам, један чланак о неком новом проналаску, који ме интересе је. Гад бих био да купим тај број новина, али не знам који је. Може ли ми редакција казати, кад је чланак публикован? Свака редакција има једну свеску, у којој се сваки број новина, како који нађе, одмах уноси. Свака је броштура, а на крају четврта гдине воже се и укоричи, те бројеви једне четврти тако чине једну књигу. Редакција обично неће времена да прегледа бројеве из све свеске, тражећи дотични чланак или барем, него обично даје помоћну свеску, показује му шта и понуди столицу, па га оставља, да сам истражује потребан му број. То траје пола сата и дуго, јер од десет свезака у десет је публикација чланка била бар 15 дана пре, али молацим каже да је чланак изашао „пре неки дан“ или „пре неколико дана“. Код каже да га је прито јуче или прејуче, онда је бар осам дана протекло од кад је чланак изашао. У другом случају долази једна жена, која је у њиху читала барем о неком наласку милион, па се тим рад, после неколико недеља, каже она већ,

сетила, да и њу јако интересе ово наласко. Ако је уштеде кад је, од прилике, чланак читала, па вам каже: била је тек три до четири недеље, можете одмах наредити редакцијом мошну, да јој доведе укочиене свеске њене, које садрже бројеве од пола године. Толико је најмање од онда, кад је жена читала чланак. Вазрало се људи нараву о дузини времена, протеклог од кад су што интересно видели, чули, читали. Али код сведока, који се казивања морају гадити прошлости, може бити од преведене валиности констатовања, колико су велике потрешке, који ош при том чине.

Има из прошлости интересних догађаја, који свако зна, јер је за њих свако чо. Таки су и. пр. агитати на владаше или каже прито знати личности, катастрофе у рудинама, на мору, сувавање кућа, експлозије, странне непогоде, павана убиства, самоубиства. Може се запитати:

Знате ли да је пре неког времена убијан тај и тај агитан човек или владаша? Колико има од тада?

Јесте ли сањали или читали што о нешкој понашај тој и тој? Како она беше? Колико има од тог доба?

После оваких пропитивања да би се дознали појмови сведока о простору и времену, о погодности његовој да цени просторе и време разлике, долазе општа с њихом и слухом, о погодности његовој да види и чује.

Прво се проба сагати очигледно вида сведока, дајући му да гледа на разном одстојању и при разном светлости итимиане ствари, рукописе и прилазе у слицима. За тим се проба с људским концима да ли је за коју боју сеп и како разликује инаше боја, померање боје, јасно и тавно.

По том се проба писки нади сведока! Сваки човек види до једне напаса висине, махом до 75 цм. писки нади дауине тда његова, а то ће рећи да је напашу да гледа и преко њисне висине.

На званицима и сродницима својом можемо учинити врло поучну пробу с том писаном вида. Обесфедно о вид у једној соби овога стана све салине и ситине напашко, тако да на глави стоје — а то је лако учинити. Пустимо, да тим, адуе у собу, нека ту остану четврт или пола сата: Ту може се уверити, да ће од десет људи може бити тек један приметити да слике и ситине вине напашко. Наравно, она постојити не треба да су људи, који при при пут улазе у ту собу, и у опште да њиху овом приликом при пут госта у кући нашој. Иначе, пошто су људи радосни, да би се оријентисали, биће своје погледе на слике, јер на слици што у соби вине да се дознају укусе, вентила разметања, шта вине образованост онога који у тој соби станује.

Али да што не примећују људи да слике вине напашко? За то што слике вине нади њихове вине гледа. Йуди, обично и то напаше, не гледају тако високо. Ми смо шта вине некако вентилира дисциран тако, да нас се не тиче шта има да на глави стоје „горе“ или шта се дешава тамо. Дете се једино и брижљиво пуца глави тамо, да гледа само у пут који иде, адузи и претретино да иде и да гледа куд етје. Дете, који се интересе и за оно што „горе“ бина, гадимо што је знало, гледа главу као да гледа броји, караме га, јер, гледајући тако високо, у општење је да се салине и паше на нос.

Варошани и салине писки не гледају појединачно писки. Варошани скоро никад не гледа у небо ни да се упита какаво ће бити време. Код у јутру није од куће, носе се собом свој каллобор и отирао га иде к пиши. Салине се даже вине интересе за време и за оно знаје из некушта, по којима се о времену може што у напред знати. Он гледа наоулази ли се облаци не само о паше његова, него и на их и горе, у нешт, и сваког дана небројено пута погледа у небо. Мрири,

На рочишту су обе паричне стране.

На понуду суда нису се могли поравнати.

Тужилац оста при тужби, и моли да суд осуди дужника на плаћање дуга са таксом и трошковима. За данашњи предатак тражи 10 динара.

Тужени рече: Из поднетог овереног рачуна види се да је последње плаћање било 1. марта 1897. године, а тужилац је дужио тужби код оца 26. августа ове године, дакле по истеку године дана, није у законом року поднео рачун као петроговцу на признање. Овим је изгубио право да се својом трговачком књигом послужа као поузданом, и према томе тужба му је остала без доказа. Тражи да се тужилац одбаје од тужбе и да му плати на име дангубе 6 динара.

Судски разлоги:

Тужилац за доназ своје тужбе поднео је оверен извод рачуна из својих трговачких књига. Ко хоће да се овим доказима послужа, мора тачно поднети рачун о прописима законских, који захтевају извесне обавезе. У овом случају тужилац је дужио био у року од године дана туженом поднети на признање рачун — § 15. трг. закона. Он то није учинио, с тога је изгубио право на то, да му књиге према туженом као петроговцу могу служити као поузданом, те да би му суд могао досудити допуњујућу заклетку, како му је тужба остала без доказа, то суд општите поштености, на основу § 6. и 13. грађ. судског поступка

Пресуде:

Да се тужилац од свог тужбења као недоказаног одбаје, и да плати туженом на име дангубе три динара.

Пресуда саопштена паричарима јавно у суду одмах.

Од суда општите поштености, 7. августа 1898. год. Бр. 756 у Пожеву.

Потпис писара.

Потпис судија.

NB. *Завада болеснику и пресуде не протичу судбена.*

II. Истуга.

О истузима због непослушности према полицијским наредбама § 327. трг. закона.

Рађено у суду општите поштености, 17. децембра 1898. год.

Изабавина среза познатог, парабом својом од 12. децембра 1898. године Бр. 5634, наредно у овом суду, да познате грађане у јуку на курјаке, који су се појавили у овој срези у чине истузу среским становницима.

Потписом наредба на ову јуку, позвано је извесно грађанство ове вароши по списку, који је извео председник општ. суда.

Марко Лазар, абација, није се хтео јоме позиву одазвати, нити је у одређено место на показак дошао.

Достављам ове суду и тражим да се Марко казни за ову непослушност.

Степан Марковић, имен.

На подешени Бр. 2928.

Познати одмах оптуженог Марка и од њега узети реч.

Датум.

Пресуд. суда.

Рађено у суду општите поштености, 17. децембра 1898. год.

Саслушање

по кривци

Марка Лазара, абације одишњег

Због непослушности према наредбама власти.

Марко Лазар, абација олд., има 42 године, дошан и упитан, зашто није следовало позиву њега за одзакан у јуку на курјаке, коју је наредила ереска полицијска власт, он изјави: Мени та наредба није позната, нити ми је ишту ко саопштио, нити ме је ко од власти било ереске било општинске позвао. Да сам знао, ја бих дошао.

Марко Лазар.

Оверена:

Писар.

Кмет.

Разлог:

Достави свога њега суд општински пољанца своју потпу веру, као лицу заклетом на правилно и правично изнеси своје поверење му дужности — § 35. полицијске уредбе. Према

томе голом одрицању оптуженог Марка, нема никакве предности, нити му може за одбору служити.

Својим недоказом на позив њега, Марко је учинио кривцу, коју се казни на основу § 327. тач. 2. кривич. закона. С тога суд, а са обзиром на § 87. и. закона о таксима као надлежни — § 4. полиц. уредбе

Пресуде:

Да се оптужени Марко за ово дело казни са три дана затвора о свом трошку и да плати два динара у тавеним маркама таксе за ово дело истине природе.

Пресуду извршити одмах § 15. и 16. полиц. уредбе.

Саопштити.

Датум.

Писар.

Потпис судија.

ПРАЗНОВЕРСТВО

(СЕРЖАНТ)

4. Копање блага, тумачење снови и гатање.

Још ћемо у краткој доноси неколико других празноверица, које тек у другој јуку имају значаја, пошто њиховом служе за одузимање новца лажноверном свету. Разновидност у употреби тих празноверица крај је велика, те је неколицину веома тешко да то све сагледа.

На пример варнама о копању блага, преобављају ствари без предности (вешном угљевља и крпа) иде се на то, да жртава положи какав вредност, која се за тим придиже. Варнама тражи, рецимо, да се сав новац, који је у кући, донесе и метне у сандук покривен угљевљом од дрвета. Наравно да така угљевља нема довољно, па док се угљ довади, новца нестане. На посетку сандук се затвори с раним бајанма и врачанма и превареном се строгом наложи, да га дуго не сме дирати (седм дане, двадесет и девет дана, до првог пуног месеца и т. д.); за тим се све угљевља претвори у злато.

То је отприлике основни тип за све сличне празноверице, а тако је и са копањем блага.

Обично дође у посетку неки непознат човек, који говори са свим случајно постојећим копањем блага и том приликом се нареди, да то бан или некаква земљиштина. Он о томе говори доста, док који од слушалаца не почне пречити, како у суду има такође неки човек, који води спорт копања блага. Непознати хвали то мишљење све докле, док не сазна име и, ако је могуће, многе лично однесе тога претставника копања блага. Сад се остали да прође нешто време, а па тим долази друг непознат на овом призиву копања блага, и одмах створи код њега огроман углед, пошто он, ма да га нико јави није никада видео у суду, има мишљину личних признања своје криве испричати на врло тајанствени начин. Постепено пређе се у разговор само по себи на копање блага. За тим се почне посав: тајанствени мајоничар са стотинама неких варнама одреди место, где треба копати. Наравно да је то место он сам изабрао, и сад настане велико чуђење, кад он у кући непрача, да четврт сахата одлазе, где корача од расписана поред самог путника имају две тополе и између њих једна мада бушпа. Ту треба копати. Све се тачно слаже с оним, што он казано: оду да копају и одзата нају један стари, затворени и врло тежак лонац, који је варнама раније ујо засовао. Тај лонац не сме се никакмо отворити, то се сме учинити тек посто извесног времена. Али сад треба набаљати велике суме разноврсног новца, који се меће на лонац и с њим заједно закопава. Селан прода што и стоку, да набази новца, који се, како ваља, закопава а који варнама паравно још прве неће смати. Кад се сави за такав случај, властима је прва дужност, да га по пароду обави, да би се отклањале даље преваре, а да у исти мах нагату и да зарукују ухвати.

За криминалистку су исто тако од велике важности тумачење снови и гатање, јер то двоје може код извесних људи створити тако утврђено мишљење, да они непоколебиво у то верују, па кад им се на такав случај догађају подухвати с њиховим веровањем, они онда то доводе у везу и напослетку стварају основе за сумњу, који су калми да заведу и најјакшијег криминалцу.

Међа је познат један случај, у ком је некој имућној селанци гатању у рупу и пророковано, да ће бити отрована. Та

се ствар а кој непрестано праша по памети, она оза и другој сецар и она јој папакао каза, да јој грози опасност од њеног мужа. Дакле та оба приорица похуларала су се и гласила: њен муж, у којим се потпуно слагала и лева иправа, отровна је. И кад је та жена после дугог времена добила са свим обичну трободу, убожице, убожице и страх ушинули су своје, и кад је дозвук лекар, изгледао је ошмита да постоји вегетативно тровање. Лекар можда није особито нешто стапавао своја питања базирајући, пошто је нештопава у правцу тровања, жена је отговарала са „да“ на сва његова питања, и резултат свега тога био је тај, да је сиромаш муми притворен. Тек после дугог времена, кад је жена принева на бечу клинику и ту на кој констатација најобичнија тробода, имало се познатих мума, док је довазано, да је сиромаш човек потпуно невин. Значајно је, да се болничким стање те жене поправило одмах, чим јој је докато, да није тровања.

У случајевима, кад изданици сумња да је у некој ствари врачине имало утицаја, њему ће цела вестра бити играчка, ако зна како је извршено то врачине. Бар ће му пре ноћа на рупом, да задовоље поверење залуђене особе, кад јој покаже да и он познаје ту вештину. Не сме се заборавити, да личност, која је залуђена врачаном, баш тиме што се дала залуђити, показује, да она врачине сматра као нешто правично и право плаћајући, из кад изданици у тој вештини питања не зна, он оскудева у једном знању, који није да потчињавања. Тада се дива јави, да личност коју саопштава, са свом гласи шта ошми се знање и умово изследити и решити: „Кад он не зна то, не зна ни друго ништа.“

Та зграда није током изабавити. Тиме се се, режимо, ствар тумичења слова, за неколико пара се кући „Савојичи.“ Пешта тах „Савојичи“ има шине, али у главној они су ени под-јелани.

Патање, ма да је неким раширено, али неким својих књига, из којих ће моћи о њему прети поуке.

Још новајини говори се о њему у свом поменутој Писмовању књизи о Патањима, који сам се и ја нећимом онде прихватао. Бора А (овд саму) значећи бугуће богатство и чест; ама дивља В узакон у ту бору, онда дотични познати до тога жељавом или уопште се по-моћу личности другог пола. Је ли бора С изкућивања многим естива бо-рама, то личи болест, беду и ралу смрт, а и несрећан браз. Срећу знача, кад дивља В и А узакон. Је ли пак Д и С свезано, очекивати је највећу срећу. Превећа да дивља Е линију Д, многи заводи да ерећа. Ако пак линије Е и за-казо нема, то значи дуг живот, ерећу, благостање и срећан бразан живот. Пре-век да Р линију В и Д, очекивати је новову и немирствити својом сопственом кришном, јер дотична патажа је лажица, тврдица и човекокрад. Не до-стиже ли Р до Д и није да лезао са Е, дотична патажа ће узрети немирством смрћу. Ако у престору око Р нема бора, уопште се. Достиче ли дивља Р до Д, и између ли домази и мали па прогнати много бора, дотична ће доживети у драмну дубоку старост. Дугачки, уки прати значе много бољести, кратки, десири прати адреналин, Срећан у сваком правцу је онај, коме је линија А лезао са В, а ова са Д; Е треба да недостаје сасвим, Р да допре до Д а ширина С да буде равна и сведена.

Различита веровња, која стоје у вези с прстима, психо-ном ведичном и дукцион, белим петама на постима и т. д., одио се аспиритом на бугућу срећу или несрећу и према томе ишеу да нас од интереса.

Карактеристично је оно раширено мишљење, да се из пале прсти, која се рашири на нокту, може видети, где се налази неки изгубљени предмет или ко је долов.

Високога преча, да ермиски Патањи на тој циљ путе три капи ери из једног прста лене руке, на онда ји путе да капи на ести прст на десној руци. Из обавља, коју исцеди кар уми, мора неко „одрасло дете“ казати, шта види, и према томе се даје одговор.

5. Прозирењето при палицимању

И при палицимању заклетва изада велика прозирења. Има жути, који држе, да се слободно могу чинио заклетви, кад носе ула се неку ствар, која их тобом пита. Човек се може, по том веровњу, чинио заклетви, а да се не бији последица: кад има ула се какав неки ерог уморно детега, кад се палица прес-васије, кад се лева рука некрива, кад се пре и после заклетве плање, кад се у уста метне седам каменчица или под језиком дрвој заклетви, кад се да време заклетве окреће дугме да пали-цамама, кад се палица ула се нос и т. д.

Најбоље је да се изданици распита, каква прозирења изада при заклицимању у његовој околини; онда зна сумња, да ће се по чинио заклетви, може се уверити да ли се ли то спремно.

Уопште изданици не треба да тако олако узима прозире-њето, јер оно је динас распростртањеније, по што се мисли. Многа ће се несрећа открити, ако се обрати лева палица на ону човеку слободу.

X. Гр.

РАЗОРЕНА ПРЕТА

ПРЕТА

Радоје Демановић

(ОПОВИДАЊЕ)

Чим нешто поче слабије дуваати, удари киша. Навалим пу-тицу, те запалим цигару, па пуцајућа млазена дима крог те-лама и убожице, ошми се првијачу у тој непагоди. Ветар зашове патогати кишне киша у собу, те заворих про-зор и дехо на дивни. Пушми и гласам пламичастих когуте дима, сакупам како гора јети од ветра и киша заплежује у онда од прозора, а мислим па своју драгину. Тамаи бојах уопште у самоте заубави споно, док уједаро кроз кулање ветра, латујем неке јаке испредање гласове:

— Потрчи брзо, јаси мени, брзо!...

Глас бојамо моје књиге. Мени се ери следа, мисли се моје пресекоме и мена ми чудна саутна обала дупу. Сточим се кретања и нетрчим на поље. Одмах пред кукисном притока сусретнем се с мајком и сестром. Киша плути као из капа, а оне кад ме утажење застане као два кина. Погледам мајку, којој дине бејаше некако модно-бледи, са пога киша епирине сузе. Усне јој некривљене од плача, уздрхале и модре, а цело лице остало укочено; руке јој се тресе као у грозници. Сестра стајаше мало надале: лице покрила рукама и горко је-чала. Ја сам пред њима стојао блед и укочен, гледајући као у сну и не верујући да сам то ја и да су то моја маи и се-стра. Осетим у грудима туду пранину, а под граом допу, која ме даљаше. Нисам осекао крив у својим књигама. Сам сам био плону и кишури тако да сам се лаче чисто поводица као киша. Ноге су ми плеле, а усне ми се асушине, а у ушима осетих немо злосуду, чудно и непојмљиво жујање, као гласова који се другог света долазе. Пред очима ми се у треп-пућу прелиде хиљадама страшних, тузних или хаузијих слика, у којима се час мој отац, час мајка брат, јер и он не бише код кње.

— Шта је? — уштак јама, тушим уздрхтаним гласом, од кога се чисто уплахних, а још ми ише после тога жујау у ушима, и још ми се ише ерије етиса и много мише страни-них слика ми се прерија пред очима. Учини ми се, да сам тим питањом узбрао само све зло и несрећу која нас чепа.

Мајка адука на то питање и ја чух реи:

— Отка ти дошну!...

За неколико тренутака прегате у мојој души свака мисао. За тим ме обузе неку тону, нераговано осећање. Не осеах ни жалости, ни страха, ни бола. Изгледаше ми као да сам се пробудим из неког сна, па не знам ни сам где сам и биох некако гупно и чудно равнодушан према њему што се око мене догађа.

За тим ми место свју слика изва прегачи само једна једина, али јасна и страшна: гледам сам свога оца бледи, како лежи у својој краи легла на киши.

Све то, све, поимиса ми свну кроз главу, а тај ветар и то држење и ови обзаци, све како се налази у оклипању, све се као од његова зла, од њега мртва. А само ми ја и моја

мајка и сестра мислимо о њему. Само је нас сврт његова погреска. И он је можда ипашину мислио само на нас. А сад?... Сад је мртав, хладан без мисли, без живота и ми ћемо поштурити њему, али његова уста неће није преговорити, неће није очу неће погледати. Сећао сам се све мислите очне и распојори баш тога јутра када пође од куће, па ми се често у очима непераци, да он више неће о нама ни једне речи преговорити. При тој помисли погледах у мајку и сестру; који плахују и јошду па да ми таква тула и жалост притисахоне, да ми се учини, о Ђе ме узврати. Малкоско, плахон узлаз и дуго одстао у том положају.

— Бројо! Бројо! кући!... рече ми мати кроз плач и ја осетих потребу како треба журити, наведех чисту прила да добијем, како би што пре тамо стигли.

Пођосмо. Мишах да трчи, али сам једна порачно. Мајка је плакала, а ја за чудо бежах нон, без суза, хладан као камен. Ником није плакати, као да су се сузе следеле. Чинише ми се да у грудима немам срца, да у грудима немам грив, да сам без живота. Дуго сам кроз хујање петра и паузах није слушао тузку запевку сестрицу, која сама остале које куће.

Пеша ме кувана мало по мало доводи у нешто чудно расположење. Осетих се и вереније своје, па ми се учини, као да сам је пре читавог века познавао. Сетих се и очевних речи, како ми је дирао, плаћен се баш пре два дана са мном... Сећао се како се и сестра моја с њом дружила и говорила, како ће се добро саглати, кад дође у нашу кућу. — Ах, сестро мила — плаћуто сам да се после тога — отац нам потиже. Да и мајка јурило њему мртвоме, а једна сад сама прилици и плаћен. Немамо помоћи. Нико не чује наш јаз, а ми смо слаби у овом таласном свету. — При помисли: слаби насрпом таласних жули, који нам ереку разораше? осетих како се у мени поврати снага живота, срце ми јако жулици, прв узвире, лезише се стиснуло. Запеласх освету страну у грону. Осетих у себи таласна гордишће и снаге, да се могу одупрети пољоме свету. Запеласх да рупим, обарим, да ћо свет суртам. Мој таласним мислима престадох ићи лагано и потрехом напред, што сам мога могао.

Од једанпут ме тресе мајчин глас: — Јао! до Бога мени! Застајем. Она ме стигла. Погледах пешу тузку утиском на лице, па ми се још онако нешто учини белија и тузија. Није сам дубоко жалио, те ме онет осетих стаб, нивоах. Захватах се на погима; онет ми ника још стаб у подграи, осетих ону пету прилику у грудима...

Ишли смо даље. Ветар је некретано дувао, и виша пауликала. И сам не могу објаснити, како ми је ето чудно изгледало. Чинише ми се као да пласам јак, као да онај пут, по коме хућа вола, није пут, као да шума није шума. Све ми изгледало другачије него обично. На свега се нешто понашало блага, тузана елика мога убијенога оца.

Дођосмо близу куће тога Трота, где су она експлози, плаћо пред нас мишкови друг на основице пољоме — нека Младе. Махну руком, као да сам хтеле рећи: брже! На његовом судуконом лицу ја сам много видео. Гледао сам чисту пелу могу пусту, тузку будности.

Брже! Нишу он онет и маху руком као да би нам хтео помоћи да брже пођемо.

Можда сад већ изишче, сону ми кроз главу и хтелех убрзати порак, али како мене, тако и мајку ми бејаше изаглаз онага. Место да потрехом застидом на киши, и тако смо дуго остали.

Дође ме стигосмо ту пред кућу, жалећ да полетим, да само час пре стигнем, а кад дођох пред прата, застидим да сам даље, да се вратим и теи наово подем. Бејаше ме страх да ућем унутра...

Кроз прата, што гораше на огњишту сред куће, лекало је мој отац бад са модрим усама, криво и тепоо дисање. Ослово пога стајаше невољно савлаа, који су никали и дознавали један другом како се десно тај догађај. Мајка заплау, саваше оборише главе, а ја сам стајао уз прата не смејући крочити ближе.

Пеша пријаше мени и узвине ме тежити причајући како отац није ништа крио, како ја је његов шурак ујакнуо моћном мучни наа леба. Мени се ето то никако није слушало. Осетих

само жуљу за осветом и једва наговорим: «Најте једна кола,» јер ми се глас бејаше јак лапшан. Два-три савана нађаше на воде да дотерају кола. Поишмо једног по лапар.

Дођаше кола, те она лагано наговорим и кресмо кући по ридно, плаљом путу. Мрак пао на земљу. Уз кривине кола и мекенија на пољоима чуаше се брујање пољоме, тепоо хранише мога оца и једне мајино, која сељаше цело његово главе у колма. Ја сам пишо пеше на колма. Један од савана је пишо поред кола, а један је волио пољоме. Сад тек поче просајати по која пераци нађе у мојим мислима, да ће отац остати жив, и што је чудновато, тек се тада жалост у тула јавише у моју души јасно и одређено. Осетих топло сузе како ми се пољоме млазевима савати ми обрале.

Кад дођосмо близу наше куће, чуо сам онет тузку јулање сестрицу. Мајка на то јаче жајала, а мени кроз тело прође нека језа и учини ми се као да ми нешто куваше тои поу попу и праву несрећу наговештава...

— Место да сада несло и безгранично разговарам при вечеру као и обично, а оно ето шта се учини — мислио сам. Онет се сетих и своје збрешће вереније на помисли даље — место да кроз месец дана мој отац буде несво о снади, да ира, као што је говорио, а он ће бити у гробу. Место да мати и сестра једва и веселе се, да будуно сви срећни, а нарочито ја крај невесте, а оно ето шта се учини. Место тога мати ће и сестра у крим марамиа куљати на гробу, а отац ће мртав лежати под земљом. Ко то се учини?... Пеша. Нишала осеташ ије, пати ће ишда јаче бушају у души мојој, него тали... Био биш изверенија да се он од пелуха створи предат мном, па да га на парчице раскида. Не, и то ми не би било доста. Ја у мислима својих писам могао ићи донољо муза, на које бих га желео епити.

Ошинусмо оца лагано с вола и пољоима кога на постољу. Свела га стоју грону, а ми смо стојали оно његово постоље: ја, мајка, сестра и брат ја, који тек бејаше етпао кућа. Кроз пласи смо гледали његово биело, модро, криво лице. Како смо бојажливо ослушњивали сваки ропак његовог тепоног дисања, а очима као да га хтелесмо отпати од гроне сирги.

Дођаше у суседи и прелудеше га лежити плаљом обзелима. Саваша су неко време тежила нас, да ће остати жив, па да је ударао по глави оно врло тежак. Одише ми да вечерују, а ми одстадох за неко време сами. Мајка је саваша крај постољеа тело главе очне и плаљало; брат и сестра насавише главами на вид у два угла собе; такође плахују једнају, а ја сам стајао крај стола на среди собе. Бесни пламен осете абот ушнетише срце моје, која ме је чекала кроз кратко време, бишаше све силнији и силнији. Мисли су ми биле непрекидане и лежаше мукешитом браном...

Погледа ми одједном наде на велику урмаљену слику, која представаше моје родитеље на дан венчања. Видео сам лепо на слике, како ми се лица бије нека осебита срећа и ејај. Знао сам шта су они у томо часу номинишали драмни једно друго да руду, исто то, што и ја кад би се томо да лан пенчања ухвисти са руке са мојом драгомом. Мислао сам, да ће их целог века пратити само срећа и радост. И да ће веничи гасити чистом етатом, поустом мирисаним цвећем. О шта је будућност крила у себи? Ето одмах испод то слике вистих тих маленица. Какав грда разлика! А ја? Мени су се такође радовали на дан рођења, као сестри и брату. Како су се радовали моме венчању, а како сам ја само замишљао тај срећан дан!... И, одједном све разорено, све уништено, све нам однесе тај гадни атипац, то грону створење, тај Пеша. Мисла и света још јаке бунају у мени и крв ми увари у калма. Глава ми је бучала, и цело се тело грешито етпао, мишкови изборили: на очи готово обивахад. Дође ми поља да убијам, да ништим све што постоји, да убијем и себе и све у кући и тога грозног Перу у веренију; све, али све и да се тако опростим гроне и жалости и неке естрате и уташи жуљу за осветом.

У тањим мислима ми приладо први очне слаб и туп, изгушаша јуак и сви пријаше бишше постоље. Мати ау промена хладну облогу.

Онет пољоме долазати суседи. Неки уђаше у собу, а неки су седали у кујни и разговарали.

Нађаше ја у кујну.

— Ето га Пера под мекане, срам да га бухе!.. Имао је обрзао и да дође.

Сна ми се дрз уобичај у жилама и јурну у главу. Видио ми се нештога трговачког, а нештога стварног. Пред очима сам осетио неко треперење, нешто чудно појасне сутне, у ушима ми поче нешто страшно туђава. Јурнем у другу собу, дохватим очев револвер и не говорећи никога ни речи напуштам у дворнице. Развирало се, звезде трепере и месец сјаја на небу. Свега ваздух ми окрени.

— Шта ли сам она ради помислих и мисли се моје стишале. Да ли и она сада мисли за нашу несрећу? Да ли би и она изналазала? Ма можда ће Бог дати да отац одрава...

На тих ме мисли траје кукљава и лапшања, чух како се устукмашае по кући, а за тим гласове:

— Брао свећу... Јај! до Бога... Свећу... Ах, туго моја... Зовите Стеву...

Постаде наје. Опет ми крој појури у главу, жувања са страљном осветом букују више него дотле. Појурим како бесомучан мекани. Нисам видео ништа пред собом — — —

Ушмо сам у мекану и убио — Перу. Не знам, нити памтим шта је даље било. Знам само да сам пуцао и да сам га убио...

Тек кад сам био затворен, почео се прибирати. Тешко ми је да ти кажем како је све то. Ето био над се човек пробудио на страљнога сина, али калдеина, да ли је сачувао то све, што је у ствари било, али, да ли га још јапа лапа да је то све било. Не можда да разликује да ли је јапа сам, али сам можда не беше сам већ јапа и збоја.

Ништо би нам даље причао. Ја сам осуђен на петнаест година робије, а мој отац одравао. Он се сиромаш, док ја бејаш на робији проио од туђе и јапа. Вереница ми се удала за другога. Имаше нашо због очеве рђаве управе поче пропадати. Он је промакао један по један комад, али и давао свима редом, који му год рекосе да ме могу спасти. Упростога је све, али ја га не прихватам, и ако је све то само на четири године док ја тамновах. Затим од туђе на мном, а ја за пропадан имашем умре, а ја одмах некога те године добијем помилување.

То сам ја доста, па можете све знати; — зајерни Стева своје причаће.

Унутасмо.

— Е, тако је то било! — опет ће он и дубоко уздахну, а сусе ми засветлује у очима.

Нисам могао ни речи проговорити.

ДОПОВИ СИРОТИЊЕ.

Наја Анденберг

То је била уска и забачена улица, близу подне пијаве, Rue Montorgueil, у коју ме је једног вечера однео један париски тајни полицајац. Десет сахата је било већ прошло, тама се са свим светлила на однеко трпосне куће, дућана су већ били затворени, и само је из неколико долазла промршала слаба светлост кроз прорне завесе на стакленим вратима. Већ више пута зашитах свога пратнога, како ми је изневађено спремно за вечерас, а он ми је увек, смећући се, одговорио: „Видите ли, пошто са свим особито, драги господине, а то сам и ја са свим случајно сазнао, па се не плаш, да ће и нас интересовати.“

Задивисмо се пред једном петокатном кућом, која је од луба пременила ова испуцала, а у првом кату био је дућан, у коме се точило вино. Кроз једну дрвену калују уђосмо у једну ходина, на онда на стаклена врата уђосмо у ресторацију. Само неколико радника и малих занатлија седило је за правним столчицама при чаши или чаши пића; неки су јавно разговарали међу се, други су читали новине, трећи играху карата. Сто, на коме се точи вино, био је празан, и тек после неколико ми минута дође гостионар, те нас зашита, шта желимо.

Мој пратилец парчија вина. Кад га гостионарчар донесе, зашита га полицајац: „Па, господине Бенгеларе, има ли доста друштва динае?“ Упитан се немога зачудити, па, како не знајући, зашита: „А које то друштво?“ — Та шта се правите, драги

господине Бенгеларе, одговори ми полицајац, „како да не не познате више, потина, нисам већ дуго био код вас!“ — Госпоствонарчар се загледа бже у полицајца: „Не, зашита, нисам вас дошито; па ти сте — — —“ — „Знајте, одмах лу се сетаху — ни сте — ни сте —“ господин — господин Морјеф, та да, знам већ,“ и показа руком у правцу стана главне полиције. „Знаш, драги господине Бенгеларе!“, рече ми мој пратилец, „а сада сетаху једна тренутак онде и пошто једну чају вина с нама.“ — „Па и сами знате, господине Морјеф, ако сте добро извештали, да се данас има доста посла, да морам много да тркарам.“ — „Та да, зашита, дакле чуте ме: кажда још није дошито? Добро, тако сам мислио и сам. Ја сам данас дошито одавно као са свим приватно лице, као пратилец онога господина“, и показа на мене, „господин се интересује за устекнован, што ће се данас пронаћи код вас, па с тога хоће да је види.“ — „Ви знате, господине Морјеф,“ пришаде га гостионарчар, „да се господи и даме не паде да их на ушмарију.“ — „Не, не, некемо их ми ушмарирати; омао нам је највише један пут салу, па онда спешитио заведу на стакленим вратима“, — он показа на врата, која воде на долаза у холник — „али је мало само задрпите, да бисмо видели оне који долазе.“ Гостионарчар направи право обављено лице: „Само што сте то ви, господине Морјеф, учинио ли сте ту дубав! Али само браво; ја идем напред, а ви дођате на коју секунду за мном, да неби приметили то други.“

Наћосмо кроз сувелена врата, која воде ка улици, да уђосмо у један узан холник, који је био осветљен једном лампом. Кад смо проишли кроз тај холник, дођосмо у неку готово подземну салу, у којој је био постављен сто за две стотине персона; та је сала сигурно служила и за скупове. Сала је била осветљена светленим гасом, а столони су били наметнути у облик потковице. За сваку особу била је спрењена алапа белог кипа и тапир с белан хлебом, а поред неки у великој корици били је још нуно алапа, сигурно белог кипа. „Колико пошта вечерас за особу?“ — „Три динара без пипа“, одговори гостионарчар, „они су поручили данас нарочито добар бургундског вина и три разна салата јела; сигурно су ми прихили били врло добри“, зајерни гостионарчар и сјајним очима показује зашитамо мога пратнога. „О да“, дождао мој пратилец смећући се, „они могу то да додисте, они немају новце!“

После га ја зашитах, ко су ти „они“, који ће се онде тако сјајно беселати, али он ме замоли да се мало отрим, па љу сам видети, ко су ти.

Вратисмо се у ресторацију и селосмо тако, да нам је поглед био управљен на стаклена врата, на којима је гостионарчар мало отворилио завесу. Мало за тим видех неколико лудених прилика, како се нечујно улазе у ону салу, бже некако шума, јер је и зово на шапци било скловено. Морао сам добро да намерем очи, да бих распознао те прилике. Учинио ми се да добро не видим, те с тога убрзаш да три пут добро стака на својим заочарима; јер су ти, који су то тако улазили, принадали највишема старежур париског становништва. Јер су то били најпосротији од свих сиромаша, најбеднији од свих бедних, најпосротији од свих несрећних! Превидосити Боже, какве фигуре, какве прилике! Потпуљено од старости и болести, бедне, једва су могле да иду, и све се скупиле и закривале — онде се тресе бже брада са дрвенон ногом, тамо једна жена са једном руком, два сљенца, а воји их један човек, верзалица, са свим поређаним под теретом свога институтанта, и тако је придошало још добрихак лида, и те сви одриани, бригама проостерени, и сви су у стању да побуде адуљено сучењине.

„Та калите ми најпосле, драги господине Морјеф, шта ће ово бити?“ зашитах ја тајнога агента, који је био сву шапљу обратно на долазак. „То је пада кажемо добротворно друштво или је, можда какав племенит човек, пошало вечерас оне беднике, те им припремио добру вечеру. Није ли тако?“

Мој пратилец смећући се климало главо. „Не, пошто-вај га Л.“, рече он, и зашита једну цигарету, „ово даме и господин, који су омао дошл, ају сами ону свечаност, године два пута, а по нека пут и три пута. Они су чули, да за особу кошта вечера три динара без пипа, али они ће пити добар бургундског вина, и ништа мале, „то сам тирати.“

„Али то је непернатно“, понављах ја, „не може се ни замислити, да сви су ти луди, које ту видех, просјаци, које често сретам на улици!“ —

„Замста, то су просјаци, а ништа друго до просјаци, па и они хоће један пут да проведу весело ноћ!“

„А новац да то?“

„Драги господице Л. а рече ми сад један обзирљиво, „да не знам, колико новца носите ли са собом, али смео бих се владети, да нећемо оних у сади, који се наместе најсиромашнији од свију сировака, имају више у својој кеси, него ли ми у својој, па било да су то парадни данаи или проишљаи.“

Просјачење — о, тај се рад једно двоје плаћа у Паризу! Пре неколико година умире отац Антоније, познати парижски просјак; био је мали, закривљен, грбан, и кад су га једно јутро ватили мртву у својој одоји, хтели су га сакрити на тронак парижке општине. Али један његов нећак тражио, да он мора имати новца, свуда их је тражио, и кад су га хтели метнути у сандук, шта нађоше на његовим леђима? — 96.000 франка у државним папирима, ето, то је сачињавало његову грбу! Неки други просјак оставио је са собом 80.000 франка, у жељезничким облигацијама, и то сакрио их је у некакви буџуру тојбу од сламе; једна просјачица оставила је са собом после своје смрти 140.000 франка у државним папирима; један тако звани инвалда, који никад није ни пражмирио барут, оставио је 70.000 франка. Нагледа, да је најбогатији просјак био „сиромашни стари слепач“, који је годинама стајао пред бајетом хотела Гонтрара; нека је водила увек једна пудла, био је сав одрип, слепи очи увек је упуцавао набу, а на некакој плеханој еруди изводио је неона златосне тонове. Кад је удавао своју кћер за једнога нотара, дао јој је 300.000 франка мизира. Нило је своју кућу, у којој је живео веома раскошно, као што су ми причале многе његове „полеге,“ а често је узимао и дожу у опери, јер он нишао и није ослобод. По нека просјаци „роде, само знам, а лето проведу веома комотно на селу.“

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

(НАСТАВАК)

5. Живко Павловић из Ступнице, за покупиј разбојништву у кући Обрада Станишића, за крађу душине Јеврему Катућу на Слатину и опасну крађу извршениу Миловану Јосећу такође из Слатине, — осуђен је на 15 година робије у тешком окову. Он је и раније био осуђиван на опасну крађу.

Жељко

Младен

6. Некило Митровић из Ступнице, за нека дела која је и Живко починио сав крађе пушке, осуђен је на 20 година робије у тешком окову.

(Наставиће се).

ПОТЕРА.

Вождар Вогићкић, осуђеник београд. казниног завода [Бр. 548], побегоа је 17. ок. миз у вече са радо из Љубичева. — Вождар је родом из Кусидла, ср. јасеничког окр. подунавског, има му 30 година, стаса је еридег, у лицу сув, смил, по глави белан, на тмену глави белог од убоја, носа и очију великих, носан, уста малих и зуба широким. Има и палуду болест, која га свалази у две недеље једанпут. — Осуђен је на 12 година робије, зато: што је пољу измику 20. и 21. септембра 1893. године, у друштву са још тројицом напао на куку Милона Петковића на Придворице, у намери да га опљачка,

али му та намера није испала за руком, јер у тренутку, кад је овај подметну прута да одваји врата од собе, Милона га удари свикром по глави, од којо ударила овај падне онеспешен и другога га однесу не изврши намеравана злочина. За Вождаром се наређује потера. Ухвањеног треба стражарског спровести Управнику Државне Врхне у Љубичеву с позивом на Бр. 126. или Управи града Београда на Бр. 1313.

Моли се ова власт којој испадне да руком да бегуца ухвати, да о томе извести и уредништву.

Милана Поповић — Ченгић, бившиг момка месарског трајки начелства окр. ваљевског, аутом Бр. 1246598, Он има 23 год., стаса је омален, у опште је промањивост. Пропаљеног треба стражарског спровести поменутом начелству или Управи града Београда с позивом на Бр. 1258.

Михаел Пуцњак, порески чиновник на Коломеје у Аустроји, проверио је 10.000 круна и побегоа у свет.

Аустројска власт, држећи да је Михаел отишао амо у Србију, или другу коју државу на Петку, послала нам је негову слику и молила нас, да је дамо јавности преко најбог листа. Пуцњак је средњег раста, лежмакост, косе и обрад црних, бркова црних црних, лица округла, носа малог кратког, чела високог. Говори: полски, немачки и руски.

Ко ма што сања о овоме бегуцу, нека достави усмено или писмено Управи гр. Бео-

града или уредништву „Полицијског Гласника.“

ТРАЖЕ СЕ.

Петра Јовановић, родом из Бугарске, бив. слугу Калфе Стојановића, бањована из Алексинца, тражи кривичног проваљеног суда аутом Бр. 11623. Пропаљеног треба стражарског спровести поменутом суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 1076.

Михаила Митровића — Стојанковића, сватима, родом из Лескова, грађа начелник српског десепалачког акта Бр. 574. Пропаганда треба стриктно спровести помоћу српског начелника или Управе града Београда из Бр. 1071.

УХВАТЕН.

Дука Маричић, из Братоваца, који је тражен у потерници проналазач броја малог листа — ухапшен је по истој 26. он, и, от стране топичарске полиције у Топчидеру и сиромом начелник окр. уличник.

ЗВЕНИЧНА ПОХВАЛНИЦА

Г. Душан В. Алимпић, начелник Управе града Београда и сарадник нашег листа, добио је још једну златну похвалницу за његову одличну ревносту службу. У тој утих похвали је и наредба: да се похвалница ова увече у његову канцеларију, и да се достави на својствено свему особљу Управе града Београда и канцеларних одељења.

Ми на ове стране честитамо г. Душину за овако стечено поштом од стране својих сарадника, коју је он својим непрестан радом потпуно заслужио.

НАШИМ ЧИТАОЦИМА

У бројевима од ове године допели смо: Тасилие чланке: „Самобитност у крестовима“, „Српски бројеви“ (поштом пријављено у нашем нареду); „Јулија Палица на кривинама и у јавном нареду“ и „Које мере треба предузети, да се спречи умножавање злоћина у нареду“. Тако исто стоје на нареду: „Доктор Драг. Ринчар, шеф Халбурке полиције“, „Канцеларство и полиција од дуката Клемена“, „Филателски клуб избор за дописнике“, „Правосудство и дописници“ итд. итд.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Молио наше новинаре, да строго чувају имена бројева и што пре да нам их прате, јер нам са њима страна станаху наше поруке и ми располажемо са јавно јавно јавно примера. Уредништво наше бројеве, обраћамо као да писак је јуриспруденцијом своје пута прегледати за нашу годину. То је отуда, што сваки који хоће да се пријави, тражи бројеве од почетка године. — У исто време, молимо их поново, да што пре пошаљу своје списице изјављивања, разни штампање адресе. — Новинари, који су добила „Н. Полиција“ се изјављују и канцеларија за 1899. год. ако смо изјавили да крај заборавају нашег месец могу изјавити 25%, да смо работи.

Гр. др. Ј. Антонић, преднику „Нар. Здравља“. Ко год је прочитао наш изјаву: „Да кита је то наше“, на онда наш одговор у 1. броју „Полит. Гласника“, прихватио или је: да смо ми у нашем одговору били и унутрашњи и објективни, да смо наше изјаве доказали својим утврдима. Ни сте, после тога, покушали да се браните у 12. бр. „Дневник Листа“. Ево, нам да на одговору. Пре свега, на сада реторичке. Првине се повила и утврдила, као да нисте никога лично наизади. Наше је ту на нареду. Није једино, него оште је мишљење, да је јави чланак, који изјављује на личност, и да на под микроскопом најчистије калибра не може показати бар најчистије — изјављивање кривине. — Што се тога наведенога кривичних и неморалних изјављивања, о коме постоје на мишљења. Већина пријављивања и микроскопски изјављивања на Јулија, да је и не изјављују мишљење, да смо не треба крити, да је, да је још се јави, треба изјави и јавно, што је у томе једино дело. А једна поштом чланак, којије, како се види, припада у Србији само уредник „Нар. Здравља“, жели да се као крити, да се државна болест изјављује, да се не долази шта. Уредништво „Н. Гласника“ прихватило је мишљење наше, јер и оно држи, да: „да болест прије, томо дела прије“ — Тако исто не стоји на онда да расправу о овим појавима полиције на Западу заборавају. На противе бива

бива, јер се расправу о тим питањима питамају не само у стручним листовима, него и у дневним политичким новинама. Ми спремамо нашу докторску на поштом у „Pall Mall Gazette“, да онда у „Berliner Tageblatt“ итд., на штампање судских претреса о Lastimority у јавно поштом, аустријским и париским листовима; на онда на ове беседе у парламенту немачког; на онда на онај огроман списак кита само о овој појави, који налазе у једној или некој јавној калибри; на на кита, које о институција и расправу пише под својим латинским именом свикоме Х. Сигурер; итд. Сви ови и други слични списи прелазу су јавности у шта, да спрема нашу својим личностима да ружне појаве, и да поштом све на руд, уредништво, јавно је то једно и писак безаконик: „Наша деца“ — Молимо доктору да прочита бар један од ове литературе. — Ми ћемо му, ако жели, ставити и нашу библиотеку на располагање. — Овом тога, ми смо изјавили, да је пелараста дикте обична појава на Западу, и поред онога што смо већ казали, ми упућујемо поштом доктору на стр. 67, и 86, „Тасилие Палица“. Доктор тврди претврати, али не похотио доказе. Ми казалимо доказ, који потврђује нашу пошту. Дакле, ми да прочита те кита. А доктор хоће да ми се не могу на његов образ. У поштом не као тако. Доказе. Доказе хоће, докторе. — Шта се таде чланак „Волути или лекар“, г. Таса није одлучио да изјави: да се он јавно расправу, ујавио да му велику част шта, што је за тај јавно казали био г. др. М. Јовановић. — Катит, канцеларит и професор српске медицине на В. Школи. Он ће увек, а на поштом изјављивања, претвратиштва дикте и даљемо није ништа поштом г. Катитову једном мишљу г. др. Јована Данића. — Прве смо казали, да и сада тврдило, да г. Данић није ништа официјално наведено. До душе, он је покушао, на својој својој, да неке туђе чланке са немачког проширише као своје, па је у томе ухапшен и јавно проглашен као — итд. — О томе ми отпорише у Поповског „Здраву“ за 1892. год. и у „Одјелу“ за 1895. год.

На даље, г. Данић се хвали, јавно је и он јавно у 1895. години изјавио, на нам изјавио јавношћу „Душевне болести у Србији“. Ми смо потражили ту киту, и напав је утврдили се, да Јова Данић има куражи да јавно објавио претврати. Он смео криве име и писак *Др-а Михаила Поповића*, онда лекар у болници да душевне болести. Ово је јединствено случај у српској књижевности. И ми на ње паричито ујавио овом претрак, тражећи казали, да нам г. Данић казали каже год свој официјални списак. Да му још јавише казали шта ми тражило. Ми хоћемо ало. Место онога што се пача у кривине, да које није дојавило, ми ујавио смо већ девет година чланак да нам г. др. Данић, као управник болнице, даде нареду год киту, у којој би он научили разложно стање умоболних у Србији, поштом и ујавио доказе, разне прете дуката, свирепости лечења, ујавио изјавио у томе шта. — На тај поштом нека претне да једним нареду шта је он то у Шризу да, Пирбури, нам где оно беше, умно и научило. — Он ујавио лекарски лист који нико не чита, али да је боље спреме и пачети, могао би много и много да изјави, реценте на ките Незабавне. Видио ми је ова киту у последнем одговору; нека је на најоште истина, да и данас јави Незабавно „Народни синдика“ стоји у нареду наше и биле од „Нар. Здравља“ Јова Данића, што даје само јасну својошћу о претрак и непословности уредника тога једног српског лекарског листа. — У осталим, то ке и на даде тако бити, даже год се уредништво „Н. Здравља“ буде мишало у оно што не разуми, и даже год буде тожело, да нешто лист буде орган — на свашта. — На да дајемо даде, сумираћемо нашу одбрану. Ми смо у нашем одговору казали и доказали: да је др. Јос. Данић, недоручи; да није казали уредник; да није изјавио да нареду и изјавио поштом; да ништа добио смо није нареду, да је и у онога, што је поштом, стигао јавио даде; и да је и у онога опшћу, који није се јавио нареду, одговорио добру буру. — У овој опшћу стоје с нама на јавној страни научници, приватни, лекари, професори и јавно казали, који је на сврху болнице нареду део: а с нама је и јавно мишљење, које г. Данић, по својој српској нареду, јавио нареду галеријом. — А кога галерија на другој страни? Једна се пача г. др. Данић, свиком уредник „Нар. Здравља“. — На ове изјавише казали ми смо, као и пре, казали потпуно казали.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

О ТРАГОВИМА

А. У опште.

Проматрање и проучавање трагова у много случаја је од пресудне важности, нарочито ако негде има да то спречи. Што се нама, савремено ретко користимо, има разних узрока. Прв свга оного, где би нам требала, већина их нема, а ако их има, нејасни су и неопитни, те се нама не могу користити. Па и најубавија трагови ретко се тако одрже, да остану јасни, или да човек може бити поуздан, да стоје у вени са самом ствари. Свега, који је по површину дела долазио на лице места или пролазио туца пре или после открића, остали су такође своје трагове или знаво траг, који би нам требало. Ако се пак све то није збацило и ако се траг добро сачувао, онда је првега потребно, да се исти уне прочитати и употребити. Студије о траговима још су у почетку. Дотерају о томе још је мали и осипа се на општина. Ти општинци пишу тако јасно, да то је потребно много живи, разнолика материјала, који се мора омет на разновидне начине испитивати (по ходу, обуци, терену итд.). На онда потребно је најпачије премењати и многобројно гурајући тих премењати, да тим мучно конзервирање студија и опшита о начину конзервирања. Напослетку потребно је да се претходно прилично проучи анатомија и евалуација, да што је још неопходно, потребно је читаво зна савремена момент фотографије. Доде год такмо не знамо, како постоје траг човека стопама у појединим најпачије окупационим деловима, све доде не можемо у опште о њему говорити.

У овом погледу учинио је врло добар почетак фототраг Алфонс у Лиси Пасије, савременог човека у трик момент-фотографијом. Америкали Мајорно учинио је један корак била ка тој ствари. Он је у истом тренутку снимно у три примера човека који је трача и то с пред, позади и са стране (с три батерије, од по двамад камера, с електричним осветљењем). Ти огледи пишу још довршени и требаће доста времена док се постигну повесали резултати. Много нам обавља фотографија, којом се са табани одо снимати, тако, што ће хоризонтално намените дестине бити постављени врло јаким стаклима, преко којих ће човек давати порача, а фототраг одо кроз стакла фототрагичне елазе тог порача. Ствар је компликована, али даје резултате, који човека напачују.

Онда ћемо сад проговорити мало опширније о ономе, што је кључевито донела и што смо и сами својим дугогодишњим посматрањем и проучавањем сазнали.

Б. Како се тражи траг.

1. Претходно осматрање.

По последња је од огромне важности, да у свакој прилици полагати пажњу траговима. У паровима наравно да је то тешко, пошто на нашим блискоко пошленим трговима не може да остане траг душевних стопа, а и ако би се на ком благовидијем месту што и могло, то би било нејасно и немогуће. На сву имамо пажњу прилика, да у ствар проучимо у блату, у смену, а нарочито пак у енвој прилици по јестим друмовима имамо тако необично интересантног материјала, да га можемо читати као пажњу знаменито написану смену и на њему се учити. А то ћемо сад, и чинити. Ко би био рад да на месту, на ком је дело извршено, нади неки напачије траг, не би видео готово, ништа: траг стопама је отисак као и сви други отисци, али у ствари омет савим друковима, за тим је рђаво отиснуто, а да је и јачији, човек га не може пошети са собом: иако кад би и то било могуће, зар би могао тражити по

парови и да га премењати на свакоме, тражећи учиница? Наравно кад се ствар тако посматра да нема никакве предности. Али треба се учити видети, а видети се учити вежбањем. Шта види јакни у мисловима а шта знала, шта нади и чује долази у пажњу и знају, где је са другог све мртво, шта види уметник у слици, у којој јакни гледа само неколико бојадисаних фигура! Тако свуда пада досадан хаос за јакни, свет пут јакни и нади за знала. Наравно да то није боје зна шта траг од неколико стопа, али да последња он много зна: успех у његовом раду, свас невиног, хитане учиница; дакле траг, а ако се на при пошети чини нејасан, од врло је велике важности.

И ова студија мора се довести у извесни систем. Не имамо ту само бити довршени поглед на уопште много трагове, јер се неће имати никакве рада, неће се опазити ништа, неће се тражити ништа, и тако се неће имати никакве користи од онога, што се видео. Јерма ли ради да истински да своју пажњу учини, почетиће тиме, што ћемо најпре, решимо, на правилимама свесом друму такмо посматрати а првату изврше збрку од трагова јакни друвних и стивних, обухвних и бојних; јакнића и коловских трагова. Посајаја у почетку не види ништа бити, али кад се учини подела на велике и мале, боје и обухвне, он је у проучавању човечких трагова већ доста далеко дошао. С временом му буде јасно, да је обука врло разнолика: у чавалима, петима, стопалима итд. могу се опазити велике разлике. Нарочито једна стопала пада јакно у ети због своје величине и нестрепног облика. Сад се изгубила — ха, ево је омет. Посајаја се радује, јер је нашао неки траг и држи да је то онај „правил“. Да пожемо дакле тим траговима, нестрепним трагом: ево где напачијама на особито јасан отисак, застајемо и разгледамо га тајачије: можемо чавле јасно издржати, и видимо, да пожемо недостуду, да једна нота има на јакно пожемо издржати. Сад је више не можемо изгубити или замешити. Пуштајемо даље и опазимо, да је наш пријатељ на једнакој поред свога трага уздрго штапом у земљу; дакле уморно се, па је почео постављати се штапом, који је доде носило под паучуком. Али пада у очи, да отисак штапа не поклапаје ни траг од гвоздене чавле, ништа је правилно поучу, окрутао, као што су то штапови који се дуже употребљавају. Отисци су прилично јакнића и бојачија: правимо се месту, где смо најпре савијали отисак, и догледамо оно себе: где, у којем поред друма, види се, да је нејасно ошечена једна трапа, десета као пажни: наш пријатељ, дакле, није имао под паучуком штап, нећ га је то ошечено, и ону страну, где га је премењало, не поручијаши, окрунуто је земљу, те је тако постављајући се правилно се бојачија и зналасте отиске. Појмамо да нам даде. Наједнакој је тај човек пришао да другу страну шарогот друма и ту тамо амо ходио. Шта, ли ко то бити? Чини се да је то немогуће објаснити, али кад све добро и такмо разгледамо, падају нам се и осам. На пажњу друма пажњу у прилици трагов, приликује порача боја дестети; али наједнакој се опача нешто приликује престују остају једнако окрутени уна-пред. Баш на том месту састаје се с главним друмом пут, што долази од једно куће у страну; у прилици тог побојног пута види се траг јакније стопа, које је пошло главном друму а омет се пратало. Сад нам је све јасно. Дете је било унапред, од оне куће у страну дошао је пас, који је стао на дево најачије, а оно се уздргоно почело поплавити и није се усудило да изде даде: наш пријатељ прешао је преко друма, отерао с ошеченим штапом омет, које је отрчао кући, а дете и човек поставили су пут.

Да дођемо за прилику даде: сад је он напачија на невој пошленика. Његов траг се испречио преко друма, а тако исто

и траг овога другог, што му је дошао у сусрет. Дуго су разговарали, јер су често мењали место. Један је хулу испресао, ишео се вади на друму; али ју је опет запалио, јер на земљи лежи више запалених жигица, неке од њих згаснуле је пошата пријатељева стонала. Сад се можемо падати да га стигнемо, јер он је с познаником разговарао у највећу руку пре десет минута. То пак можемо закључити по томе, што је утрчио много жигица, док је своју хулу, знамо, а петар, који пре десет минута дува, биће да је и гада дувао. Наповетку се даље проноу, али не сам, јер се познаник окренуо и поставио пут с њим заједно. Дуван је добрих гориво и био хул, пошто је много пута поред свог трага дувао. Други човек је много мањег узраста. Јер кад пребројимо корике, налазимо на десет корака старог пријатеља једанаест корака његовог познаника. Он дакле има много краће ноге. Али шта је њему зато повода, да се врати? То је лако погодити: већ после шездесет корака још налазимо гостиницу, у коју води траг оба ова човека.

Идемо даље, сврћујемо свој посао, праћамо се носе неколико часова истим путем. Већ пред поменутом крајом налазимо опет поменути траг нашег старог пријатеља, на њему је исти овај пређашњи, али само нагласа дружичи: час га налазимо поред ипше друма, час на предни, час је раскрснич, час изокривити, кораци су сад већи, сад мањи, и из свега овог ми изводимо закључак, да се добри крај морао подиже закривити у крај! Наравно да се толико посматрања не може учинити на једном једином трагу, али овакав ће се при поље показивању приликама описати негде нешто позитивно, над траг, који испитујемо, добро мотримо и све знаме памтити.

За тим при испитивању трага треба памтити, да ли је мумија или лешик, крупан или ситан, тачан хода и темпо ит.д. Кад смо то испримили, онда пак треба, да дотичног хућатино и о правилиности свог мишљења уверимо се. Да би у хућатино били поузданији, најбоље је да на сваком месту, кога срећемо и који оставља траг, тачно утисак сваког изгледа он, његов ход ит.д. па да онда његов траг с њиме споримо. То треба да примењујемо нарочито код хули, који у хулу имају отогот пообичај, и.р.: пране сунше нелико или мале шпоре, имају криве ноге, лапачуко ногата, размаз, акулу ноге, поштацину се ит.д. Кад се на провалнику тако што овако, онда се гледа да отогот нема и у трагу, па ако има, употребљује се с оним што се овако на провалнику.

(Наставка се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

1. Судење по грађанским спорозима.

а. тужба.

Сузу општине алексиначке.

Марко Пејић, обућар овданин, остао ми је дужан 78-50 динара, од узеог еспапа на моје трговачке разне. Задужење ово било је 28. децембра пр. године.

Како ми ни до данас овај дуг није платио, и на више мојих потраживања, то сам принуђен тужити га томе суду, са молбом, да га на плаћање овог дуга са 6% год. интереса од дана тужбе до излате осудити изводи.

За доказ подносио њимх његовог рачуна на моје књиге „Вересјалиник“, која је потврђена судским путем, а поред тога ћу се и допуну закљети.

За писале ово тужбе тражим 10 динара.

Оснот тужбе дуг од еспапа.

Вредност тражбине 78-50 динара.

Доказ извод рачуна из трг. књиге и допуњајућа закљети.

7. маја 1897. год.

Алексинач.

Милош Станковић.

трговац.

Пр. 2473. Позвати парничне стране на рочиште, пада ће се овај спор изјавити и пресудити.

Потпис председа.

б. белешка.

Белешка

по спору
Милоша Станковића, трговца овд.
противу

Марка Пејића, обућара овд.

Због дуга од еспапа у вредности 78-50 динара.

Учили су судије:

А. Марић.

Н. Савић.

К. Суботић.

Белешка писар

Н. Табаковић.

На рочишту су обе парничне стране.

Испу могли да се поравнају.

Тужилац оста при тужби, подноси суду на ушитој своју трговачку књигу „Вересјалиник“ ради прегледа, ако би тужилац побрзио ишео уредно и правило поље. Тражи да данашњи предстакан 5 динара.

Тужени рече: тужилац не подноси доказа о томе, да има уредно поље трговачке књиге, јер ова књига „Вересјалиник“ не одговара захтеву законског, који тражи тамо одређено уредно поље књиге, које би тог могае тужацу на подукама служити. Кад не подноси „Дневник“, овај напои Вересјалиник нема законске извесности. Тражи да се тужба тужацу одбаци као беслозна. За данашњи предстакан тражи 10 динара.

Тужилац изјави да еспапа је да ова књига, која је судским путем оспорила и утврђена потпуно исправна и да му према закону служи на подукама, а он ће се допуну закљети.

Судски разлог:

Трговац који хоће са својим књигама као подуказом да се посудају, мора имати описане прописне књиге наводе изричито тражи 3 8. трговач. закона. Та књига зове се „Дневник“ и вода се по јасно одређеној одредби закона. Ова књига коју тужилац хоће да употреби као подуказу, с тога што би нега могла служити само као партиципал, која је спомоћна књига „Дневника“. Тужилац „Дневник“ не подноси, зато и нема подуказама у овом случају, и с тога суд на основу 1 6. и 13. грађ. поступка

Пресудује:

Да се тужилац од свога тужења као недокладан одбаци, и да плати туженом три динара данубе.

Пресуда саопштена парничарима одмах истог дана јавно у суду.

Потпис писара,

НВ. Завед пресуду у протокол судија.

II. Истуга.

Због неисплативости писаром наредби закљети.

Рађено у суду општине алексиначке, 28. маја 1898. год.

Милош Адамовић овд., под политичким је надзором, за време од четри месеца, а по ринишу зацеланика сресот од 17. априла ово год. Пр. 5892. По наредби овога суда он овај надзор има да изврши тако, да свако лече при заласку сунца мора бити код општинске суднице, где има преносити а затим изласком сунца њим својој кући и на рад. По тој наредби етаваљено је мени, као месном леку у дужност, да водим надзора о тачном извршењу ове наредбе.

Синоћ, па и сну ноћ није Милош долазио оншт. судници, услед чега сам наредио општ. ошугатељу Јовану Рамковићу, да га дотера. Он је се вратио и известио ме, да Милош није код своје куће, а његова чељад су му извала да је отишао у Београд код његове таште, која је се опасно разболела.

Поставља ово суду са молбом да га узме на одговор и позив.

К. Суботић, њмет села Косјеваца.

Пр. 333. Позвати одуженог Милоша одмах и узети од нег реч према овом резерату.

Датум.

Потпис председника

Рађено у суду општине ко-
серијске 23 маја 1898 год.

Саслушање

по акцији
Милоша Адамовића, онл.

Због непослушности према на-
редбама власти.

Милош Адамовић, земљопоседник, отар 34 године, осу-
ђан на протестном суду на две године затвора због крађе
стова, и пресудом лаченика среског такође због крађе, узет
на одговор, зашто 19 маја ове године, није дошао, сходно на-
редби општ. суда, у општ. судишћу на преноћиште, он каже:

Тога дана дошао ми је ширак на Бачеваца гроза и окр-
ваљеског и јавио ми је да ми је ташта на умору, па ми је
поручила да дођем на сваки начин. Осим позива сам се ода-
звао. Кмету нисам јавио, јер нисам имао зато времена, хралећи
да ће ми се услед овлако прешнег случаја криваца опростити.
Отуда сам се пратио тек сином и чим сам сањао, да ме општ.
власт тражи ја сам се одазвао позиву.

Милош Адамовић

Насар

Пресуда

Судија

Судски разводи

Онај, који је стављен под полицијски надзор на основу
§ 37, а, и б, прив. закона, мора тако одговорити прописима
наредби ове власти код које има да надзира надзор. По на-
редби овог општ. власти одлучено има да надзира надзор код
оног општ. судишће, 19 овога месеца он је се ограничио о ту
наредбу и у протисно време није дошао. Зато је изнукан на
себе последице § 327 тач. 6 прив. закона, по коме законом
пропису има се и казни. Одбраш његовој нема места, јер
је се требало јавити своје месном кмету или среској власти за
дозвољу, за удаљење ван места. Зато суд општине косеријске,
са обзиром на § 15 и 16 полиц. уредбе и чл. 87 а закона о
тањема

presublye

Да се оптужени Милош за ово дело казни са 10 дана
затвора са радом.

Да казни 2 динара у таксеним маркама таксе, аи ово дело
нитује приред.

Пресуду му саслушати и одмах извршити.
Од суда општине косеријске, 23 маја 1898 год. 954 у Ко-
серију.

Потпис писара.

Потпис кметова.

ГРИЖА САВЕСТИ КРИМАЈАНА ПРИПОВЕШЦИЦА

Из записника Б. Е. М.

1.

Године 188. једнога јутра, свеоска прела у 3... основана
је објана и похорана.

Крадљивац је обео спољна врата на прили, ушао унутра,
разбио једно сандуче које је у прили нашао и из овога украо
неколико пара. Толико је свега и било. Са неколико икона
покидио је плахне окове па и то однео, мислећи да је сребро.
Најзад, скинуо је икону Богородице са Исусом, са лица, метнуо
је на сред прили и — опоглио се на њу!

Затим је утискао...

Цело село било је уруђено овим походом, не толико због
похаре прили колико због овог другог боготворног дела. Такве
бруке на стари ауда нису чули, ни под Турцима, а глави-
у цопје доба.

Патађало се свакојако ко може бити извршилац овако
боготворног дела. Напослетку сва резонована свелена су на
једно: да крадљивац није православни хришћанин. Православни
хришћани не би тако ружко обесветили икону.

И докато У непосредној близини дела селанце У, насе-
љено самим Циганима, пола хришћанске пола мухамеданске
вере. Ко је, докато, други и могло извршити ово ружко и не-
патађало дело него „турски Циганин“?

Стар је била јасна. Јавно мишљење понајавио је прстом пра-
вац којим је истрага убрала да поје.

Она је тим правцем и пошла. Учињено је све што је било
могуће учинити, да се истрага обесбеди успех. Нови сумњиви
„турски Циганин“ стављени су и у притвор и у ономе при-
лично дуго држани. Испитивана су многа лица. Напретни
многа претрени.

Али, ствар је изведена нешто. Нигде никаквог трага, ни-
каквога гласа. Вали се, да су Цигани у ономе знатно нечећи
мајстори били. Тако се у опште мислио.

После неког времена власт је истрагу прекинула. Они
што су били познати пуштени су. Доказало се где су оне
ноћи, о похари били. Истрага је мислила. Причај је још по
кад-што догађај онима, којима није био познат, докле се није
заборавио.

Само је остала незаборављена сумња: да су У... Циг-
гани обесветили прили 3...ску. Због тога су их 3... заада
ишлели. Али и то није било ништа ново. Цигани су и иначе
омрућу сета. Суда на и у 3...

А Цигани из села У... и православни и мухамеданци, кад
би им ко год пребио ову сумњу, пламули би праведним гнев-
ом, и, потресени гласом одговорили: Ко нагри прили
3...ску да Бог да га Господ нагрило!

А да ли је друго и могли рећи? Зна се: долов у кмету
а ј... у питање.

II.

У ову 3... на Сави живео је неки Јован Савић. Годом
је био из Срема, али се пре неколико година доселио на ову
страну. С почетка било се пачињеном а после је купио нешто
имана и постао свој глади. Оженио се и имао је два детета:
једног мушкарца и једну девојчицу. Доносио био је прехан
човек и добар усталац а доносио се забављати. Говорило се,
да се здружио са неким шперцима с оне стране Саве на на-
пусту земљоправу.

Тај човек, од како је махнуо земљоправу, потпуно се
променио. Постао је куталац и замислен. Једнако је са самим
свом нешто махнуо. Био је дут и играо а на мах тужан и
бољешн. Често га је неколико дана није било дома, а нико
није знао где је, увек је избегавао ауде.

У породичном животу евојао је на две крајње тачке: жену
своју окренуо је и ираио као најбољег непријатеља, а децу је
поле-више по своје очи. Оно нећина, и други ауда воле своју
децу. И-цињетни махну свој пород, али, некако, ауби Јо-
ванова према његовој деци, одојала је. По некад, читале дане
провојдио је седећи с децом, загледајући их у лице и очи, и
аубећи их небројено пута. Кад га је човек тако следао, морао
је помислити да је поманута.

Занто је Јован назирао жену тешко је погодити. Био
шта је она једном приликом казала о томе код власти:

„Де пре три године живели смо лепо, као и други ауди.
Бавили смо се посавски радњима и домаћим пословима, па,
назад, није имао ни времена да се вапи.“

Али од пре три године, од како престаде да ради, све
се окренуо наопако. Отпоче ме нападат: да сам нерадница и
неваљалица и да му децу гоими и тучем!

Пети сам била нерадница ни неваљалица. Деца кодино
су његова толико су и моја. Како сам их нашла пре, док није
никао на мене, исто тако палим их и од сада. У томе није било
никаке разлике. Па ипак, он је готово увек, у томе налагао
повода да ме напада и злоставља.

Ипак му писам ружку реч река. Нилад му се писам
протинила. Увек сам нашла да га разбавим — одобровати,
али узамим.

Само једаред, тако пре три године, кад већ беше напу-
стио рад, доносио од некуд пуну кув новца. Мени то беше
сумњиво: не ради ништа а доноси толике пара. Међутим, истих
дана чуло се да је похорана прила у 3... Ја сам се поплавила
да не буду оне ларе отуда, па му рекох:

— Откуда ти те паре? Ниси ништа радио ни зардио, па
аудба моћеш имати толико пара? Немој, калти брате, да
оудба децо наше, немој да поћеш рђавим трагом.

Јени за зубе, кудо, одговори он. Зар ти знам шта сам ја
радио и зардио. Мислим, ваљало, да је моја вапилаја долов-
ска као твоја. Купи!“

То је све што сам му имао ружну реч рекао. Па и то сам погрешно. Разабрала сам доцније да је она познатија црпе у З... одлето само неколико пара. Није могло, дакле, отуђа до пара доћи, као што сам ја мислила. Морало их је некако изградити.

Једне летње вечери 188. године, седела је пред својом колибом Станка Јована Јованова. Испред ње играли су се деци: Ђурај од 7, и Милана од 4 године.

Сунце се беше спустило Запад, Боже знало тамо иза есеоских забрана, а његови поседаш зрци беху познатији овршени високих облака. Другом, који изасеко пролази, дозвучали су се гучети дрвца прилике, коју су прозаници дивали. Већраћ са савом отпочео је да ћарнају и да расклађује утрешње ралеице.

Подмишљена на руке Станка се беше дубоко замислила. Забринута се о спојој неспоја и својој алу. На тих мисли траје изавео мисао, а одмах за тим обрете се пред њом средноглас, амак и омакани човек.

— „Добро вече, Станка,“ рече овај.

— Бог ти помогао! А где, то си ти, имете. Одкуда ти? Зар на чаршије?

Погледао си. Имао сам де канцеларије, а и њако сам имао посла. Па пролазећи изахте те где седити то се направих. Јамак... а овај уш... Јован, остало у чаршији, а зар ће и он ветерер доћи. Па к'о неког да те приштам: Ама што је њему? Бог и душа он је поманио, Како који дан све је гори и црпа. Дакле је направно стубеу у чаршији, у мејани. Ја мислах да је нејан, али ми казаше да је ништа није.

Вели, да је се с Богом лавало и да ће његову кривичу ти да плати својим испитом. Неки му пребацише да говори као худ човек а он се друш и хтеде бој да замисли, но адуци спречише.

— Замислих напољ сам га опет. Говори намешто. Намешта човек! Доцније га рече је она радио у мејани, а он не зна о томе ништа! Па, рекох, готово баш да било да ми нешто испратио капетану а он да га поведе у адуку кућу. Направио ће какило ало.

— А јој, јуко мени, кмете! Какаву адуку кућу по Богу да си ми брат? А ко ће гледио од праше, јадна ти сам, — рече Станка и показа на децу испред себе. Не лагајте га, неће он другега да учинити, а мени што Бог да.

— Па ја к'о велим, продају кмет, а ти капо хоћеш. Само ја бих ти рекао Станка, привази ти на нега и пречувај га се.

— Па куда ћу ја од моје судбине.

— Јака ноћ!

— Јака ноћ!

Кмет оде а Станка оста још неко време пред кућом. Мало касије, кад прозаници другом понесташе и све се утисла, и она узе са децом у кућу.

Не изговине јој из главе оно што јој кмет рече. У угу куће стојала је обешена икона св. Арханђела Михаила. Станка првије иконо, смерио се преврсти и помолу се Богу и кућном заштитнику св. Арханђелу Михаилу.

А кад се помолу Богу, узе импривати децу, намењтајући их у постољу.

— О најо, рече мункарац на постоје, хоћемо ли ми и сутра опет устати?

— Хоћемо, него моја, одговори Станка. А што ти то питаш, ерице моје?

— Па ја к'о мислим нећемо више никако устати, од же је кало... лао, одговори дете.

— Батани, чедо моје, такве мисли; како да нећемо устати! Устабемо, па сутра је света Нехода; најо ће ти нове рубице обући; и тоби и сеја. Спавај ми, гоубе мој!

— Аво бата ноће више устати, ни ја нећу, најо, — узгуде се мала Милана.

— Коће, хоће, рано моја. Устабете обоје. И најо ће паши се пама; па ће јав најо обуће, на ћемо ићи до тете у село. Спавајте сад само.

— Најо, продају Ђурај, хоће да те пољубим.

— И ја, јастани Милана.

Станка првије најире Ђурају. Пољуби га стотину пута. Па онда оде и Милана то и њу пољуби. И деца пољубаху њу, у лице и руке.

Станкаше очи биле су оупе сува. Она не схваташе зашто.

Мали најдељиви поспеше брзо.

Станка површи што је још имао послера по кући. Запрета ватру, удари манда на вратима, пија и она леде.

Кад је изасла, у близини куће опалили је неки човек какио нешто ради оно куће. То је био домаћин куће Јован.

Он је тек тада дошао био из зарона. Камај је у тај мах изгледао није се могло изгледати од пошрине. А шта је оно куће радио — видели се већ.

Да је који био у његовој близини, могао би чути како небројено пути повлацао једно те једно:

„Света Вигоросине, мајо Божајо, Исусе Господе, молим нам се, аспростите ми. Кајем се и скупо испанитам погрешку! Смикујте се!“

Опростите ми!“

III.

Попоћ, је била у велико превалила. По солу се разишло кукурекало петлова и лавек паса. Нице је било право глумо добо.

Најаклард куче у селу пушпа. Пуче најире једна, па још једна, па неколико.

Па глас пушпа свалио се пољеме будити. Но кућа проширлаху сваниа мина, рабиројући: шта је то и зашто се пушпа?

Са источне стране села, узашаила се нека проширласта светлост.

— „Ватра, ватра“ — нивали су свалили, који у трку јурише онамо отуђа се сватство укључило.

И доцна беше ватра. Ватра страхотна. Горела је у једном ева кућа Јована Салића. Ах, то не беше кућа, то беше пољоба — кривичара, но може бити хуевији материјал за пољоб. Горела је са свину страна, олово па до врха.

Сваљана беше се напунило пуно око пољоба, али капава помоћ. Ко ће томе страхотном елементу противстати? Покупивање је нешто, али без унеха.

У том доцна кмет адихан.

— А шта је са њама, пољоба кмет, си испом и децом? Ко бо то знао!

— Па био резе на вратима. Мора бити да нема никога унутра, рече неко од свалица.

И доцна, на људским вратима, с поља, видела се проз пламен, пламањута репа.

— Како да нема никога кад су ту унутра и жена и деца, живане кмет лао поманим. Снаклате аду ало Бога знате, ја сам их свиоћ ове осталоу ту.

Па јуриу у еред ватре, и вратима.

Неколико оламанјих адули едидиоше на њим.

Сканише резу, гурнуше на врата — али се ова по отворине. Била су и унутра затворена. Обиша их и кроз најдељну ватру узетиша унутра.

Но — све је било доцна. Мајка и деца, затрљени, беху већ мртви. Дим их је угушио. Један део кривоно са прова, беше лао на њима и заљало их.

Добри адули живане их из куће. Чим то узнитише, кућа се сруши и у место ње стојаше агаринте, из поља је пламен дивао у небо.

Попунише да растако мајку од деце. Али изграјај беше тако чирет! Па аваливалише неких старијих адули, оставише их тако, кало су их и надиш.

А затим кмет нику свалица:

„Јована травице једна или мртва. До горе он мора бити у мојим рукама.“

И свет јуриу па све стране села, наваљвајући кметове речи: „Јави ли мртва.“

И најоше га жива.

Јован је одмах прихватио: да је он пољно кућу гасом на је заљало, и да је он напануто резу на кућним вратима с поља.

Кло његовога прихватио:

„Није то споритица стар... Одламо се пољачи то... све ћу да испричам.“

Пре три године, кад је оно обијена и похарапа пришла у Ј... да сам је обио и похарао...

И да би отплатио сумњу за ову похарау од хришћана у опште, па, нарочито, и од мене, а бачио је на обичне турке азина, ја сам у праву учинио једно богобурско дело: опотавио сам се на пшени.

То ме је узбуло.

Од како сам ово дело учинио — изгубио сам помет. Боље рекав: први сам помет изгубио па онда ово учинио.

Од тога доба никад мира нисам имао, ни у дању ни у ноћи. Увек ми је пошто дошатављало: Несрећнике, шта учини? Знаш ли да ћеш и ти и све што је твоје, у паку, у нечино огњу горети? Знаш ли колики је то грех? Знаш ли да си се с Богом заладио?^{7*}

Тако даву, тако поћу. Тако па јави тако у сну кад спавам. Увек, увек, све га — све то.

Па да ја горим у паку, то је и права, заслужено сам. Али моја деца, да јадна моја деца, шта су она скривала.

Та мисао, да ће и моја деца у нечино огњу горети због мене, раздирала ми је срце, помраћала га. У тим тренутцима нисам имао ништа за себе. Нисам имао шта радити.

Увртало ми се, од некуда, у главу, да ми је за све то жепта крива. Она је, саротина, тихих непоза прегрљала од мене због тога. А није била крива.

По наслу, опет, дођу ми друге, благе мисли. Секао сам се, како нам је парох, док сам још мали био горино: „Бог је милостив.“ Мислио сам тада: кад је Бог милостив и мени ће опростити. Ја се кајем, Ја га молим.

И динета, молио сам се Богу. Молио сам се свесрдно. И заштога сам му се, Али ми је, после сваке молитве, увек нешто дошатављало: „Нема тебе опростити. Твој грех је неопростив.“

И онда ми поново мрине свест и поново се изгубим.

Тако је то трајало две године. Никоме се нису јавио. Писао сам од куће, од жене, од деце, од аузи, само да заборавам на то, али ни у самој, то мисли нису ми остављале. Мучно сам се и паћно Бог зна колико.

Од пре годину дана почео је и нешто ново. Онај глас који ми је увек дошатављао преносио, долазио је још: „Уби жону и децу. Тим јером опростив си се греха.“

А ја сам волео децу као очи своје. Како да их убијем?... Хтео сам се сам убити, но онај глас дошатављао ми је на то: „То ти ништа неће да учини. Никад ћеш с децом у нечино огњу. Него их поби на кен се спасти.“

Отимао сам се главију дана.

Писао молио да се откнем.

На питање: сека ли се како је навршио овај алачин, одговорио је:

Сећам се.^{8*}

Кад сам пошви од седе у чаршију, целим путем дошатављало ми је да побегем децу и жену. Палослетку рекао сам се да то и учиним.

У чаршији задовољан сам се намерно. Кад сам дошао у село, било је, паљало, но кињи.

Нисам хтео да улази унутра. Појао сам се, да ћу се, кад видим децу, пшмимати.

Полио сам кућу гасом, напалом резу на прата, да жена са децом не побегне, па баљало.

Кад је јатра букида стајала сам пред кућом и гледао у њу. Овај глас дошатављао ми је: „Тако, то је паљало. Сади оп опростити греха.“ И ја сам са задовољством гледао ово моје дело.

Али ме трже вриска жена. А кад крошња е прова падо у кућу, те кроз прозор падех жено, како с једним дететом испод једнога а с другим испод другог пазука. Јури по кући, срце ми хтеде пренући. Хтедох се пшмимати; хтедох их спасти. Но, поново дошао а друго немогуће. Ватра беше узела маха.

У том принудно пунио се суседних кућа. Ја сам утекао. Шта је даље било не знам. Каку да се из отвореш.

Тако је Библија вола!^{9*}

Дока је био у притвору код истражне власти, обесио се сам...

Пад њам се тачно исцупила циганска крета: „Ко награди 3.-ску прицу, награди га Господ!“

Је ли се могао несрећније и жалосније испаштати грех, нелика грех, но што га је искупно овај несрећни отац?

Доиста не.

Ова је предло паљне ово двоје:

1. Не треба увек апсолутно веровати свима трагедима, који се на месту извршних алачина дају. Треба их увек с јесрдом пријати, јер они могу бити и намерно удељени, с намером да истрагу на страницију паљну, као што је био случај и са похором призе у 3...

Ово паља за истражнике. II

2. Не треба се с Богом заладити.

Ово паља за свакога.

ФРАНЦУСКИ И БЕЛГИЈУКИ ТРОВАЧИ

— Theodor Hermann Lange —

Тровачи су се догађала како у прошлости, тако и у садашњости паљине у три земље: Француској, Италији и Белгији. У Белгији је познат споразик сензационал случај тровања Јонко, који је интересовао цео образован свет.

Госпођа Јонко отуђена је за четвороструко убиство, који је извршила тровањем. 1885. године париски поротнији осудили су на смрт часовничара Пел-а из Монтеа, који је отровао матер и своје три жене. Пре пелет и шест година осуду је доносио суд ижеко Долеера, друшће Шваале, па смрт, зато, што је отровао своје четири жене: Јосифу Долеу, Марију Долеу, Маргарету Пинар и Јосифу Рако. Јонко је Шваалеов чита се као роман. Под лажним именом јавио је Шваалеов духе премена у ромском департиману. Кад је једног дана хтео да одведе неог шестогодишњег деца, био је изнел-паљен. Детини отац, нека шовирија Бортеј, јави полицији, те га ухапше и затворе. На првом саслушању је тврдио, како му је једини, такође шестогодишњи син умро, па не могући остати даље без деце талио се заборава, да је малог Бертја и себи домамо у намери, да га дошпеје објана као свог сина. Полицијском комесару је показала, да Шваале није имао никаквог деца, који би у то доба имзо шест година.

Дотак је осуђеник паљко као чина, поштен човек. Сах се одједном ралио глас, да је отровао своје четири жене. Далеко нетрагом суд дозна, да је Шваале годинима живео под лажним именом.

У ствари, овај сабвећ сасим подривни Шваале, зване се Петар Стеван Долевер, родом из Париза. У то доба његов отац је још био жив и држао апотеку. Долевер беше мал ступио у, појесу, и то у један батаљон у колонији. Шваале рано развиоња паљност као несобичан и пшугослован жиноту од-лака га је на овај корак. У тек седамнаестогодишњег лениг младина изкубио се прилично деца жена једног постаријег батаљонског команданта. Долевер добије у сваком погледу потпуно поверење своје обипалатеља. Али наскоро утисне с њим четиринаестогодишњим ћерком. Једна рођак фамилије појури за задовољном младе девојке, етине га и принуди на двојак, али га Долевер принудом тешио рају у раме. Када је по тои но-чећ осудувао у нову, прода он једну девојчину у један протестантски завод.

После ових догађаја Долевер је увидео, да треба брзо да промени своје име. У једном хотелу случајно се упозна са неким паредиком, који се био утврдио а паља, те је ту дошао тешио рајом. Долевер, паљени да ће онај скоро умрети, остало под њега да га негује, па кад болохних наскоро умре, Долевер му украде хирте, а можда и новац, па сад просто поје својим путем даље.

О Долеверовом животу па даље три године ништа се није могло дознати. Сви судека трагавна у његово доба нису могла доћи до, а оптуженик није хтео дати никакав исказ о својим пребивању и раду за то време.

У двадесет другој години упозна се Долевер с једном младом холандском уданцом неких година, којој је мало пре тога

Названо се по свему а и стручнички оцењено је, да је Јонко ово дело навршио у напуну алака.

умро муш, поручник Дебара. Он се ожени воме, прима њено мало имање, а по тој она умре. Сви очењиди вале да су ретко кад видели тако криву, лепу и снажну женску као Добару. Била је крпна, једра, да пушке од ахриша. Болест Јохана Добаре трајала је свега три дана. Најоре је несрећнику мушила страховита жељ, осећала је јаке болове у грудима, па тим је дуго повраћала, а наскоро је и смрт наступила. Позвани лекар, др. Дитмар, дрско је, да је поноћница умрла од јела отровних гљива.

Леопер се вео брзо опет ожени. Онога пута богатом селанком из Сан Дидра, Маријом Деграњ. При ступању у брак, обоје су супружници уговорили, да онај који претрпа наследи умрлог. После два месеца умре госпођа Шеваље, односно Леопер, рођена Деграњ. На убијци не примећују сукоба у општо никаквог трага од бола и жалења. Поварица је стомак, а и повраћала је много, говораше сад душа младица, и спремише се да трапа треку жути, разуме се такну, која ће имати ретовог поца. Она се наскоро нађе.

Маргарета Штар пружа Леоперу руку да доживити брачну жељу. Али јој би суђено да само мало преживи сауду. Већ у постој подела постоје се победити. Муш је уступавао се невероватно нежношћу, али ни једног денара не хте повати, нити тражила да средина жене му бде код болесничке постоје, обог тога Леопер ни минута не напушташе наћену. И заиста, трећа, сажалења достојна арва, умре већ 13. септембра 1817. године у страним боловима.

6. јуна 1818. ожени се Леопер Маријом Раве. Познати тастмант буде направљен т. ј. да нахлевица наследи у свему умрлог супруга. После три месеца, разуме се, и она умре. Појавили се нести знаци болести као и код прве три жене. Грозница, велика жељ, болови у утроби, повраћање, а после овога није се дуго чекало на смрт.

Мушник убицао умало те није био откривен овога пута. Нека суеверна оправдавање јавно Леоперу да тровање своје жене, али се замишља Раве стварно скандала, те није по томе ништа хтела предузимати.

Сва се Леопер оженио на четвти пут. Набор паде на Беноту Бесон. После три месеца жена се рабове. Он отичи најближег адвоката, да осигура за себе имање на случај женине смрти. Нотару паде у очи чудовишта понављање овога, и кад Леопер у принос жене и њених средника не хте дозвати лекара, унема се у то суд. Међутим, Бенота беше већ утврдио помоћу својих средника на мужевље куће. Константо се, да је Леопер заиста покупио да Беноту Бесон отрује. Нотаром се утврдио, да је Леопер отровао своје четри жене Ну отужени на до своје смрти није то хтео признати. Свећеник се после је на Шавет и није то своју главу на пав с речма: „Бог ће моју земинот већ изнети на нилло.“

Године 1850. одигра се пред судом у Брислу једна парница на дог тровања, која у многоме потече на спорнаш процес Јоану у Антверпену. Били су отужени гроу и гроуца Боарне на замка Бири. Гроу и гроуца називали су се у сталним поучаним неуранима, и као они госпођа Јоанна, и они имаху у три велике губите. Једног дана позову она свог шурка, односно брата, богатог рентијера Фуањја, и себи у замку Бири. Фуањја је био несрећан, и био је пазио да се ожени једном сиротном женом, у којој би случајно гроу и гроуца имало се велико имање по смрти Фуањја. Фуањја дође по позиву у замку Бири, где одмах носе ружу умре у страним боловима. Суд је утврдио, да је Фуањја отровао, а да је умро од кипеа, као што тврђаху гроу и гроуца. Као што су скоро многи апотекарски апотекари сведочили, да је код њих госпођа Јоанна свакога пута пред непознатом смрт коју овога средника куповала отров на основу лажних лекарских рецепата, тако и бриселски апотекари изјавили, да је гроу Боарне у њиховим апотекама, опет по лажним писемима, купило отров чији се трагови још налажаху у Фуањјевој телу. Грозница буде ослобођена, али је гроу Боарне 26. новембра 1850. године осуђен на смрт, а погубан је 21. јула 1851.

Жан. А. Ј.

ДОПОВИ СИРОТИНЕ.

Папа Леоперберг

(ПРИСТАВ)

Мени је била веома чудновата ова вест, „Али кад вас је забрављено просјачање,“ уштак је поноћница, „и у принос томе.“

„У принос томе можете наредити стотинама просјаца на улицама,“ пречеде ме мој припадник. Негуна је, промишља је забављено, али ми не можемо ништа да чинимо противу просјаца. На шта бисмо и радили? Да познати неке просјаке, који су били по недељу и месец пута затварани, који су били у заводу за поправљање, који су протеривали из Париза, али све је, све је било у заводу. Јер после једнога сата могли сте их изнети већ по париским улицама! У Паризу има на 40.000 просјаца, а половина њих по улицама проси, а половина по кућама. Сума, коју париско становништво даје просјацима, рачуна се на десет милиона, а не узимајући у обзир велике суме за потпору и 50 милиона, које држава даје године на добротворне цели. Кад бих ја био у стању, ја бих све просјаке послао у Кајену; ах, та ми имамо у Паризу много праве сиротине, која живи у правој невољи, и она не добијају никакву нигову никакву потпору. Јер су просјаки *лишени сиротине*! Ми, дакле, не верујемо, да се тај есназ заједнички одржава, и да њихове тајне неке веома далеко дохуру.

„Ва издате нечесар — становништво најбољих кумова; али ти становници унек су снабдевени језом и пићем, замишљају се, и весело, а прави невољници скакају од гласа! Неку на то ми да мислим, јер се унек страшно дугам,“ а баци аутилно остатка своје цигарете на под, „Јер то је рабобићна чета, тако сагда, да се не да ни замислити!“

Гостиништар приђе напред стоју тврђаху рече: „Они хоће сагда леда и ноћа,“ рече гостиништар, а лице му добио љутости испраз, рече допашају за то по динар на сваку особу. А ах — та можда неће дивити и узнемиравати суседе.“ „Хајдемо,“ молио ме је агент, мишмо и где другде попити коју чапну и проквасати.“

У ходнику чумо на сале безбрижко смејале и доживљале, кућне чапа и неване, о, та загледао је, да се прве пријатељне проводе или парасромашају од својих сиромаша, најближи од свију бедних, најсирељнији од свију несрећних.“

Просјачење је било пређе загат, а сада је постала вепитна — казаво је један добар познанац париских просјаца, али, занети, казаво је истину. Просјаца имају своје знаке, своје тајне, своје неке, и веома су естетични; јер тешио страном просјаку, који дође да прои на месту кавног сталног просјака пред њиховим црквеним вратима — тага ће а највећим поругама и поштивањима терати, па ако и то не помогне, они га и сваком тврђаху. Као што та „стална“ места при уздацима у Боже доводе, просјаки и просјачице уступају пола извесног времена једна другом, тако бива и са њиховом прином на кућама. Пошто неспру све дохотке по неколико недеља по кућама у једном кварту, онда се крећу у други квартал и уступају своје приходе просјаку коме из тога кварта, што им овај кварту рашним писмом. Тако долазе унек нови просјаки те побрђују код сталногича смејале и дарежљивости.

Паризавани, а још иви Парискима веома су добродушни, сажалења су срца, и понав и пле лако из чепа, кад виде невољу или што о пој чују. У својим младим годинама становаво у Паризу у једној узаној улици, која је немишља бде врло живе улице; у тој сам улици могао видети, да просјачење у Паризу има лажну основу. Но неколико пута на дан долазили су разни узваци сирочи, невали и невалице, а обично их прате по двоје деце: та су деца имала увек држав глас, те својом нежном мождом могу произговорити, да им се каве пунале петогарича и десетогарича. Прорачунав сам, да су најмање за свако неважно забрављали један динар. Ј. Паулијан обично се у просјаке одело у Паризу и вали у једној својој студији, да је за четрнаест минута на стенописима пред једном црком добила по 75 сантима (динарских пара), али је за све време плаћућим гласом молио: „Смиљете се на оца, који има код куће гладну децу!“ За једну жупу вела, да је за то исто време зарадила три динара. За једну другу просјачицу причали су ми, да је у недељу од зодне до у вече „зарадила“ 26 динара, и веде, да је просјачан дохотак свакога просјака најмање десет динара дневно.

А има ли и несрећних просјака? Наравно, и боље би било, да се мању свима „допаца.“ Јер им ни не допасти никакве користи у првом случају помоћним средствима. На зар има и постојних средстава при том? О, на стотине! Јама један биро, који менаџирају у просјачким кућама разне помоћи на неколико динара, налази им „логодна места“, узимајући им инструменте на дневну плату: хире за 3, кларинет за 1, гусле за 1, хармонику за 2 динара; па и то није доста, онде се може набавити одређено просјачко одело, штаке, шчотаре, плехане, таблице с натписима: „Слеп од рођења“, „Смукнуло се на несрећнога!“ „Унесрећен у једној фабрици“ итд., научени псери — посматрају се деца разне старости. Последња је утринула најсиромашније од свију: та деца готово никад и не прилажу просјацима; та се деца „узимају“ од родитеља и то преко просјака, или посредовањем тога биро-а; ти не мали црпићи, које би по праву требало још носити у шарчу, плаћају дневно два динара, а старија деца, која се могу употребити да воде „селенце“, по 3 динара. Наравно, ти су „селенци“ у ретким случајевима ливени отаџа вида; тако су једном приметили једног слепог просјака, који је водећи једну пула, какао гледа у новац, који је добио; новац, који је бацао са горњих спратова куће тражило је шесто, па кад једну пару песето није могао да види, „селенац“ му поновио: „Тражи! Тражи!“ Кад песето и песето те опомене не даје поново, узне га гледа да уни и забаве му шарчу у пару, и рече: „Ти као да ниш нешто не видиш!“

Велика богаља под просјака нису прави богатаји; „једино-руки“ имају другу руку приликом у толо, а јасуче им израваљује толо. Некакав „унесрећен рођенац“ метнуо је своју са свим здраву руку у шарчу, па је обавио крпама, те се направио узет, затим се направио хром, пошто је метнуо камене и чисте куглице од хартије у ципеле и т. д. Он се поносито назива „првосор просјачена“ и, наравно, добро му се пензијају акусте.

У првом нахвом заједничком потпомицању, потребна је конкуренција међу просјацима, да би се произлазиле нови начини просјачева на што богатију метну. Већ су познати они, који падају по улицама од „глади“, као и они, који добијају есентичне напаве; последња узимају парче сипула у уста, те им тако налази пена на уста, кад падају; њима одмах прилази један од њихових „довереника“ с речима: „Ах, Боже, сиромашно човече, биро по лекара — где су тебе, да га пренеше? Сиромашно, сиромашно, нема па паре код себе, ја сам свомех човече, па шта смо да му дамо последња пару!“ — и извади из свога ципа пет пара и метну га у „болеснику“ калу, те, разуме се, и сакупљених свих радио напаву калу, „болеснику“. Ако се приближи таквој сцени и који маљдар, одмах одмах нестане и „болесника“ и његова помоћника!

У близини Аге де Триомфе задржаће нас у вече један јадно обучен човек и запиташе нас: „Извините, господине, иде ли се окупат у Вереља?“ Ви одговорите, „Дакле овуда се иде у Вереља?“ унута нас и почне јадикати. Ви га запиташе, шта му је. „Ах, драга господине“, одговорише вам он, „захвалила ме је велика несрећа, не могу ништа да нађем рада, већ два дана гладујем, и сад сам чуо, да ми се дете тешио разболело у Верељу, па ћу да одем тамо нешто — ах, ах“, и почне поново јадикати. Наравно ни ћете му ништа дати, и, наравно, сматра нас је.

Још негде по ноћи могли сте видети много шетача на Сенном кеју близу моста Алма, и на један пут се зачује нека павла; један је човек скинуо у Сену, и већ хоће да се ухвати. Свук се већ улашном: „Тако, тамо ће се још једном показати!“ У истој тренутку сваке у воду један из гомила у плавој радничкој блузи и с тешиком муком допре до улашника, па га једва изнесе па обалу. Ту почне овај забављачи да пробављује своје забављачу: „Што не јави пристоја да уирум? Ја не могу више да отапавам! Хтео сам радити, свуда сам тражио рада, не нађох никак — већ три дана нисам ништа ни окусио!“ и хоће поново да скаче у реку. Одзвук га подвуче од реке, али он се брани и виче: „Не, не, нешто ми да уирум; шта ћу на свету, та ја сам несрећан!“ Спасилац се малих вода и пружа му по динара: „Бео ти, пријатељу, то ми је сав новац, неће ништа пожити, ако давам ништа не јелем.“ Један опет из публике прилази свиснуо и топло му заблагодари, публика је сва побуђена на милосрђе, и са свију страна

лете свиснуоци и свисноме бакарија, сребрница, па и златни новци, те се накупно по сто и више динара; објави се улаз испира полако, па се браќај кораком, док не замисну у шарчу шару улажу, и ту отмах подише апен, па се поред које чашнице смеју и ругају добродушним грађанима.

У једној кући посељеној паваји на великом бузавару увек је просио од гостину на тераси некиај дечко, и увек се обавио, да га не би приметно келнери; он је увек млатио: „Мој отац лепа у болници већ више месеци, нас је шесторо деце, гладујемо —“ лије мисао више, јер га је келнер опазно и поче већ да бежа. Гости замолше келнера да га остави и онај се склони, те му гости дадоше богату милосрђу. Келнер се поскри слатко смејао у себи гостима, јер — дечко што је просио био је његов син!

Веома је добро зарађивали она просјачина, којој је са свим случајно дошла у руке једна лепа сабла; на сабла је био натпис: „Генерал Х. за храброу у битки код Солзевина.“ Она је жена нила с том саблом по целом Паризу, често седајући час у један, час у други омишбје. Увек је посматрала сабла у њен натпис, брисала је сузе на очњу, уздицала је тихо, и одговарала је на питања: „Ах, то ми је последње, што ми је остало од мог перног мужа и сад морам абот мужке и то продати.“ — — Разуме се, које су оне дрвенице, и радо се давала помоћ сиромој „генералки“, која је увек тихо заблагодарила.

(Сиринше се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Петар Пантић и Радисав Гајић из Кучева.

Ко би и помислио, да црте лица она два аљудска створа приказују читавица два разбојника, који су, да би украли стоку, имали смелости покушати, да сопственица и жинота Петар и Радисав с пушкама оу на трзо Милацина и Станка Радивојевића њихових сабала — које од варошце Кучева удаљено једна 10 минута, пошто се пређе река Пеи — а у месту званом „Крбачево“, с намером да украду стоку.

За њихову ваада несрећу, на трају су били оба брата, и сад је нешто почело ајати, и Младан и Станко потпуно из козебе, па спазити неће човечеје прилике код обора, Младан јурне и њима, и у тај пар плануше две пушке, које прома-

Петар

Радисав

шине пав; јер се Младану ухвати само антерија, а зликовци умалоше, Али пав до, Младан и Станко поинадоше ливковце; Петар и Радисав, те их сутра дан отуђавају код изследе власти.

Оба аљивота остала су у уирумном адринику за све време исељенија, па и на претресу код привременог позаривачког суда не хтедоше дело признати. Али поретни суд по

својој савести и убеђењу не хтеде поверовати њиховом одрицању, већ их по свршеном претресу отаџа за прине, а државни суд изрече строге казне, по додатој година робије у тешком окову.

Свије прилажују та два разбојника.

Петар је тек у 30. година, а Радисав је претрпео 40-ту. Обојица су ожењени, а Петар има још и двоје деце. Али ништа није уверљиво карактеристично их као сумњиве личности и криминалце.

Они су спроведени у београдски завод 14. априла прошле године.

Разбојничка дружина.

(Наставак)

7. Крсман Срећнић — из Ступинце, за покушај разбојништва у кући Обрада Станишића из Цикова, за дело описне пражње извршене Милованом Јосифу из Слатине, осуђен је на 20 година робије у тешком окову.

Крсман

Јосиф

8. Јован Арсенић из Ступинце, за описну крађу извршену Богосаву Милановићу из истог места, и за покушај разбојништва над Николом Васиљевићем из Дворске на 6 год. робије у лаким оковима.

(Следиће се).

ПОТЕРА.

Григорије Миленковић, бив. контролор дуhana, решењем начелника српског азбуковачког стањена је под истрагу и у притвор због покушаја убиства. Не зна се где се сада Григорије налази, па за то поменути српски начелник аутом од 18 теш. мес. Бр. 9223, моли све полицијске власти, да га лично потраже, и у случају проналазка њему стражарско спроведу. Он се може спровести и Управи града Београда с поштом на Бр. 1967.

Петар Недељковић, слуга позариса, решењем крагујевачког провешеног суда, стављен је под суд и притвор због описне крађе. Он је родом из села Љуберевац, има 26 година, средњег је раста, у општо је криминалац. Не зна се где се Петар сада налази, пошто је, још за време потраге побегом из притвора српског крагујевачког, па за то краг. провешеног суд аутом својим Бр. 1413498, моли све полицијске власти да га лично потраже и у случају проналазка њему стражарско спроведу. Он се може спровести и Управи града Београда с поштом на Бр. 2054.

Мајеру Авраму, трг. из Пожареваца, непознати доноси пољу између 13—14 теш. мес. робија су изд. на дућану, па за истог узакон и одела: два златна, дугачка, траверета каиута, 3—4 беле пошуке и још неке ствари. — сис у вредности 80 динара. За проналазак и повраћај паролује се тражење. Пропађено треба стражарско спровести начелнику округа пожаревачког с поштом на Бр. 971, или Управи града Београда на Бр. 1749.

Лука Санић, бив. притвореник српског посласког, округа валевског, пољу између 19—20 теш. месеца, побегом је из притвора. Он има 46 година, средњег је стаса, добро је развијен, има округло лице и просеке бркове; родом је из Хрватске, али од пре 30 год. живи у Дољанима, истог српског. Паређује се тражење. Пропађено треба стражарско спровести поменутом српском начелнику с поштом на Бр. 614, или Управи града Београда на Бр. 1602.

ТРАЖЕ СЕ.

Јевреја Шопаковића, домаћина из Маркова тржиш. начелство округа ужињског аутом № 552 Јанрем има 38 година; средњег је раста, које смеђе, отицу траговити. Пропађеног треба стражарско спровести поменутом начелству с поштом на Бр. 352, или Управи града Београда на Бр. 1787.

УХВАЋЕЊЕ.

Милић Поповић. — Ченгац, бив. момак месарски, чију смо потерницу доносили у претходном броју нашег листа, ухваћен је 21. тек месеца у Београду и спроведен стражарско начелству округа валевског.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Указом Његовог Величанства Краља постављен је за предсједника општине град Крагујевца г. Срећо Н. Ђорђевић, секретар жин. унутр. дела и доцаровани члан општине предсједник општине, Пољивајка г. Срећо као одговорни полицајца и карактерна човека, устројено смо, да ће град Крагујевац имати одговорне предсједника општине управе.

Г. Милутин Петровић, писар опште, крагујевачког општинског је од стране нашег уредништва за у град Крагујевац скинуо протеклу на једн. лист.

Убијство Аљбертина Ренкувског како се прича још ново постоји доноси у једном броју. Према изјављивањима самог догађаја, он прича тип које извршио ствари, паролног изјављивања крајних дела, на којих се могу објавити поштом. Она која прате изјављивања је још 1865 године изјављивања је у забавно-оученом листу Били, коју је уређивао наш изјављивањима и изјављивања г. Стојан Поповић. Већ само то што је Били још изјављивања оученом оученом, па је дошло до ове једн. претварају.

Г. Н. Димитријевић, Уредник нашег листа пратио се с пута 26. ок. м.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

П. „Полицајца“ са албумом кривца од 79 слика, и једанска од 1899 год. — готов је и распродај поверљивости.

П. „Полицајца“ је аступљен још једном поштом рубриком. У њему су вкупно бројеви са сликама, свих стотинах билета који су докључили у разним општинама Краљевине Србије. Са тога „Полицајца“ је потребно на само општинској власти која потпуно својим објаве, још и стотинах милиона трговцу који стоји купује. Он ће такође моћи да купи крајњу стову, која је често још доводила до долазак на бету.

Цена је „Полицајца“ само 1 дин. Ко за готов новац узме преко 25 примерака, радат је 25%.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

[illegible]

ГРАЂАНИМА ОКРУГА КРАЈИНСКОГ

Драга браћо,

Један од најлепших украса човечије душе јесте захвалност, коју он осећа и гаји према ономе, који му направи добро.

По већој готовости, да се та захвалnost свагда и посведочи, и брзи, да се она што више учврсти и развије, пенни се и племенитијом души.

Nali izared, izred srpski, možemo s povosom reći, izada je i obilno dala dokazi svoja priznava i svoje zahvalnosti prema svakome, koji mu je ma kako dobro učinio.

И кад је он то чинио и чини према обичним добрима и према и најмањим услугама, позива га је онда, и кољена тешко треба да је захватност његова према Ослободјоцу своје нетрпељивог ropства: према Оцу и Творцу нове српске државе.

Ослободилац наш, Отац и Творца нове државе наше јесте
као што нам је свима знамо, Кнез Милош Велики, Обреновић.
Први. Он нас је избавио петковског ропства; Он нам је дао
слободу; Он нам је створио државу. Једном рекух, све што
дanas имамо, створили су нам Он и Светли потоци Небојини.
Кнез Милоша, Краљ Милана и Витезика Краљ наше Александар
Први.

Велики је, браћо, дуг, што ми сви дугујемо Слободницима Кнезу Милошу Велико! Дуг тај могу искупити саме напад и личим немощима, ићи на странуцицу заведена, права сјајнаца љубав и оданост-наша према Ушатином потонку Његовом, Светлом и Високом Краљу нашем Александру Првом; само слушање речи Његових, пришење заповести Његових, идице стопама Његовим и путевима, којима нас Он упутише.

Али округ наш дугује, сем других и **нарочити** дуг захвалности Населу Милошу Великоме; јер Он је, мудрошћу Својом округ овај ослободио и није ни једна пушка планула; није ни један једини син његов погинуо; није ни једна једина мајка или сеста зацукала.

Da bi dali i vidan znak nezmerne zahvalnosti svoje prema svome Oslobođiocu i Ocu i Tvorniku svoje nove Oтабине, građani grada Negotina, skupili su se danas u velikom broju i odlučili:

Да народ округа крајинског путем добровољних прилога подигне у Радујелцу Споменик Кнезу Милошу Великом.

Споменик тај биће на оном светом мосту у Радујевцу, на које је Милош Велики, на данашњи дан, пре радио 40 година (11. јануара 1859. год.), стао и целишао га при повратку својим на Вукуренита у Србију и на престо; а по том, пуи очински заблази према Стену својме, поздравно оном папе овиј речима:

„Draga braćo moja! Evo među vama oplet vašeg „Stare Gospodara Mилоша,“ који сузама радости облива ону исту земљу, коју је заједно с вама крваву откупио.“

Stuku ovaj izabrao je i odbor od potpisanih i stavio i u zbirku da se stara o prinudnađu priloga na ovu izmenu i svetu svrhu i o izmirnjenju ove patriotske želje njegov

• Інструкція ту одразу скуюа, одбор овам чзлаам пред св гначане округа кзайнчане, пред св свещеннке и учитеа,

пред све еснафе и удружења у њему, и моли их, да сваки при-
ложи на ову племениту и патриотску сврху, колико ко може и може.

По одлуци исуна, прилози ови примаће се само од грађана округа крајинског и од оних, који су у њему рођени или су дуго времена у њему живели.

Скупштине прилоге треба предавати на прикупнику благајнику одбора г. Станоју Печалу, трговцу. А на прикупљене оних по местима изван Вегетина, одбор ће поставити своје поверенике или ће подоложити образовати.

Imena prilaznika i sume priloga, obilaznice se preno-
povijala, a po svršetku ovog punog časti posla svog, Odbor
he nadati knjigu **Spomenicu**, u kojoj he takodje, sem ostalog,
biti istaknuta i imena sniju prilaznika i koju he besplatno
dobiti svaki koji prilazi čestit dila.

На посао, дакле, браћо! Покуримо се и прилажимо син
на ову свету и патристичку сврху, и покажимо, се захвални и
достојни синова славних предака својих!

11. января 1899. год

у Негодину.

Блаженник.

Станоје Љокић

| торговля | trade |

Александръ,

Антоније М. Мансић

доцентами університету.

Председник Одбора.

Начало описания

Михаило Новачани

Downloaded from ascelibrary.org by University of California, San Diego on 06/01/15. Copyright ASCE. For personal use only; all rights reserved.

Голарктический /
палеарктический

Докл. Шевченко

Свет. Исаковъ

проти опружени,
Горан Степановић

Ч Л А Н О В Ы

Јован Мишић, професионалци општег посретања; Миливоје Башић, окружни професионалци; Др. Сечански, адвокат; Мита Мило-
виновић, трговац; Вукмир Б. Маринковић, адвокат; Дејантриво
Јакович, трговац; Јован Неаковић, трговац; Теодор Лукић, трговац;
Никола Јукић, трговац; Стојане Х. Стајић, трговац; Илија Мо-
чић, адвокат; и Мила Н. Стојановић, трговац.

О ТРАГОВИМА

[REACTANT]

Сва та логистика имају само онда вредности, кад се прибојавало и свистањем срећују, да би се у случају поновног испитивања по тој ствари могла извршити контрола. За све траге пронаша урнике. Посматрају треба да је тачно и свестрано. Кад и, пр, при појединим корацима означамо да је задња Номак потпуно дубоко улазило у земљу, то међу њиме тумачити дијако. Ако је то траг, који нештетно, та кав, тј. ако на сваком кораку налазило на потпуно левои удубење у земљу, то је онда дотични само особно тачно кода. А ако се пак само у неколико корачај паљења на дубоке потпуно, онда можемо рачунати, да је то траг човека који је само тад коначно излупио цорацима.

Наука o trgovinama, kao što smo već pomenali, jo*š* je u začetku, te su potrebna mnoga i mnoga posmatranja i ogledi. Prema tome priključila*m* materijala za trgovce neobično je strah u tome pogledu, ogromnu strepu; on*ih* ne boje čitati trgovce, no oni, koji se o njima nisu interesovali. Ko ga, bi se htio tom stvarju baviti, može da i sam čini studij.

* Прокламирања Кнеза Михаила Великого од 28. јуна 1859. године.

на намерно умишљеном траговима. Те студије могу се чинити сваког дана год има погодне подлоге: оне прилике, полусусретног блага, а најбоље је, пак, тапак, свега или влажан снег. Докле па ма којој од тих материја произлазе се трагови на ране начине: стојећи, у ходу (лажно и брзо), у трку и снајалу. За тим: у равни, уз брзо, или брзо, без бремена и са бременом, кад смо одморни и уморни итд. Сваки од тих трагова ваља добро и подробио проучити и тачно сразмјерити се осталима, треба видети шта могу њима има заједничког и у чему се једини од других разликују.

Нарочито пажњу треба поклањати отisciма босах ногу, који се отисци могу дуго одржати ради употребања. Они се најбоље производе на картици, коју треба малим чепицама приковати за под. Ако није прикована, при сваком коруку деломо је у вие, те отисци постају нејасни. За тим се узме једна лимпа тензија, тако од 30 до 40 см. дужице, 20 см. ширине, па се онда у њу метне парче сукана, чилда, пресавијеног латина итд. и напалки ваљком земљаном бојом, и пр. почетном тера од сјајна, калдереном землом итд. које се боје могу добити на неколко пара за многобоје огласе. Та материја измишља се с дојом и метне се мало гумарибање, тако да та смеса постане као глицерин, уље итд., а за тим се та боја сипа на крпу у тензији тако, да крпа одлази. Тензија се метне на под, па онда се босом ногом ступи на бојадисну крпу, а за тим на хартију. Та се огледа, као што смо већ поминали, чине па све могуће начине: у ходу, стојећи, трчећи итд. Нога се ваља сваки пут, чим се боја на нову расопа. За тим не треба сматрати с ума, да сваки траг ваља одмах прибезити, како је произведен (у ходу, стојећи итд.), као и карактеристичност онога кога траг произвађа (н.р.: Човек у тридесетој години, 180 см., врло снажан, има другаче ноге.) Исто тако треба брзо, чини, да врло снажан, има другаче ноге.) Исто тако треба брзо, чини, да врло снажан, има другаче ноге.) Исто тако треба брзо, чини, да врло снажан, има другаче ноге.)

Требао би да сваки истраживач има што је могуће богатију збирку таквих отисака, који се могу окупити и не брину се. Кад наступи какав одморак случај, или чини употребања с егземплярима своје збирке и тако на врло прост и поуздан начин може доћи до резултата, до којих иначе не би дошао.

Да наведемо овде једну белешку, која је вишња у једним немачким новинама и из које ћемо изнети, докле човек може дотерати у проучавању трагова. Наравно да ми сад тиме нећемо да кажемо, како би требало да истраживач дође дотера, али мислимо, да ће бити занимљиво знати, докле је дошата нештита поема трагова. Ево те новинарске белешке од речи до речи: „Главни боготство урочишта у Индији а нарочито у близини река Индука или Гангеса, састоји се у сталним копа и волова. Писамо дакле мудро, што се код њих развила са свим чудна инстелуција, па име због тога које њихови долазе не појуре одмах, онда је што слаба нада, да ће се, па оно што се Индијанци нареднају, којекад или поклопили про надиш ише извести. С тога се обрађују на кога трагови. Ти адуци на Каргудла прани су ужаси по само на доводе, већ и да све друге алоцине. Као и сваки друштвени стаљени у Индији, тако и овај одрачичи је на једну одређену касту, која јасносно прелазе с оца на сина. Има трагачких породица, које се напасе својим пореклом ише по једна племић у Европи. Који — тј. трагачки или говиноци — већ се као деца воде у то на разбојнич и брижљиви спремају да тај однос задржи. Њихова способност и издржљивост да нађење су дивнаше. Већ трагачи понаде па готово непометних племена, како је говино беоже, где се одмаро и копамо, да не је већ уморан, шта је за се носио и хулају другог ствари. Пре пратог времена писан овог ризика имао је прилике, да лично гледа једног Која-а на послу. Једне ноћи беху на поираче хаљине и рубаше: прома томе ја сам хтео да једном пробим вештину трагања Која-а. Доповајем траг је нађен брзо, и сад је вастао правај дод, адући трагом, које које очи, ма да ише од најгубриј очју, не могућу видети. „Као онде,“ рече Који, поклањани готово на непотпуно готово напиритних стопи, „доносе се неколико тренутица одмаро: он носи два свежана. Онде се онг одмаро, али сад дуго.“ Тако смо цео дан ишли трагом и пред вие смо одшта узхватили допова, који је мислио, да је обавешен. У већини пак случајева то трагове скопично је с огромним тежкоћама. Дошло Који напреме су

спату, да допова узхвати, онај је такође доста пута дукал и покушава све, да траг нађури. Пошто је један до претрало пошмо, он обавља поге крапама, јаша неко према на позу, иде напришне или корача потком али реком. Али све то неће помести доброт трагача: удаљење се не уградувала у тежкоће. Ја сам недовољно у Кампире чуо за један случај, да је један Који говино једног убуц прело три стотине километара и на посретку са нашоу у затвору немог малог села, да је узакон у некој прилици. Дешапа се често, да убице учине какав мисаљ алоци да ће изабити говине оних Која-а и ишлукати се венод плаше. Понени Који је просто слава абуг овог понашања места. Он познаје траг силног човека у вависној околина, као год што ми памтимо аду по лицима. Једнога дана урадело је махарија напурунском неколко траговењих вавита. Дошале Која-а, који, пошто је траг нашо, прет мирно: то је тај и тај; в одшта ишлече ствари претони. Другог дана извршила је једна друга махарија. Нагледало је да Који, који је дошао, пошто је траг, али он не хте казати име допова, ма да су му се урочишци смејали због његовог неуспеха. Пуким случајем дошале дошале, да је дошл бои његов рођени син.

Да наведемо још једна пример пошмо су Који вешти трагачи: Један Који говино је немог алоцине до обале реке Бијаса. Ту је нађуово траг, пошто је недовољно махарија с две стотине аду пратице претпо прето те реке. Код годинних трагова нагледало је немогућно, да се нађе траг за којим се долазе ишло. На ишај реши Који, да се одустеје од своје потере. Да би траг бео ушатио, вратио се недовољно маха старим трагом, алати се вратио опет к обали, превлазе се и одшта ишему две стотине трагова нашо је траг, који је тражио, и после осмодневних јурења нашо је говинога.

При трагању на ураженом марном има Који тачно, да ли је маричке говине или је на њему јакано. Ако су отисци ваљних ногу јачи, онда се е копуљивости може закључити да је допов јакно, пошто урочишци не јалу на сродина, већ наваја; ако је маричке поше нафотирано, отисци ногу су у краћем одстојању један од других, пошто је корак; параво, алапаја него кад није нафотирано. Подривањем егземпља шпалације, која са собом носи боцу с јакном, добар Који јавиће још само у причама.

2. Облика трагова.

Само се по себи рачуна, да у сваком криминалном случају, који је ваљаниј а ушлалач је невољан, ваља тачно испитати трагове. Тако што не треба на пошмо наглашавајући, да нађене трагове ваља чувати од сваког инсуга, докле се год не проуче. Ово ћемо да наведемо учиниво падањима на једну погрешку, која се често чини. Многи истраживачи траже траг у невољној близини места где је дело извршено и не мисли да даље тражи. Ретки су то случајеви, да се баш у невољној близини места, где је дело извршено, нађу употребања трагова, једно с тога, што је ушлалач био одрежан, те их нађирали, а друго с тога, што је те трагове алаво и нађирао све, који је ту дошао.

Сва та разлози отпалују, кад трагамо поклање од лица места. Ваља се негде нашо парче земље, па доме је могло одшта траг, ушлалач није био више тако одрежан, као у почетку, а други аду ише ваља још била ту. Наравно што је год мени траг удаљенији од лица места све је теже долазати, да он отоји у урочиш по меси с делом. Али у главног то није тако тешко као што се мисли.

Пре свега у природи је саме ствари, да алоцини по ширењем доду већином не аде отвореним путем, већ се све крије: паде иза куће, пролази кроз врат, па онда постаљај дуг подем. Тражи јед и с ваља свака стопа, које не иде обичним путем, одрадања је бар сумња, да је то учинио траг. Премо томе лежи траг најтајније проучити, пошто вађае ушатио укућане и суседе, да није наљих и пошто па они не могу казати који је. Кад да тим напиритијемо, да је то траг лица које је трчало, већ смо ка ствари учинила корак баше. Још ише долаћемо до уверења, да је то учинио траг, кад констатијемо, да га је оставио лице, које је трчало дошће ноге и те изваљивају дошће. То се пак може закључити по томе, што је дошћин задео за какав камен и асошоу о земљу, ударио о неки грм или се скотрлао низ какав нађи, што се дану извесно не би дошло.

И друге нам ствари ту могу бити од помоћи: кад је дозовио, пошроо неку возачицу предмета, па кад се путем одмарио и брме крај себе спуштао, али кад је што од ствари изгубио или бацно. Добро је такође кад се при трговачу нађу на лицу места стојала и унапред с осталим стојалима, које подлаже нађу. Има невољника, који кад нађу у бањави коју столу, не шу да траже има ли још трговаца у њеној даљини. Али ко зна, колико је потребно прочитати више трговаца и из тога извести закључак, увек ће спута трговачки тргован, где их може наћи, па ма то било и веома даљено од места, где је доло извршено.

Ако се сад унутрамо, по да се бави тражењем и оцењивањем трговаца, одмах ћемо рећи: *бескорисно извршено*. Има их који би рекли да је то постоје судског лекара. Ко тако мисли, јави грешку. Не могу се на лекара складати сви они послови, за које извршени немају спреме или су сувише пометни. Ако се ни лекар ни невољник нису раније бавили изучавањем трговаца, онда на један на други не могу ништа учинити, и ма да први има спреме на анатомије постоје и емпирологије хода, пак се неће моћи тим знањем користити, ако није извршено проучавање трговца. За та, пак, проучавања треба много времена и труда, а лекар то двоје није кадар да употреби. Лекари имају и сувише посла у свима гранама медицинске науке, те немају када да се још парочито баве изучавањем трговца. Према томе, то је извршеним послом. У пошњим приликама, може позвати лекара у помоћ ради саветовања, а то у случајевима, где би се на трагу онајлика нека неформалност, и пр. услед раманца, апонексије, парализе итд. (Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

I. Суђење по грађанским спорницама.

а. тужба.

Суђу општине узимаче.

26. децембра 1897. године, дошло је у моју механску радњу Петар Терпић, земљопосед, и ту је стапован и ранио се пуца на месца, парираних ранау за стапована 60 динара, рачунајући преношћите по 1 динар и на име трошка од хране 120 динара месечно по 60 динара по најбољој погодби.

Од мене је отишао и без да је се јавио 20. фебруара 1898. године. Рачун ми није платио. Зато га тужим томе суду и молим да га осуди да ми плати свој дуг у 180 динара, да ми наплати плаћеног тавесу и на име трошка и дангубе 10 динара.

За докљ подносио главну заклетву коју туженом нудим и враћу примам.

Оснот тужбе дуг од стапована и хране.

Вредност тражбе 180 динара.

Доња главна заклетва.

[Место и датум].

Милош Тодоровић, мех. оид.

[На вазеђини]

Бр. 7345. Одредити рочиште за изиђање и пресуђење овога спора, на који позвати обе парничне стране.

Датум.

Потпис председ. суда.

Б., *Беленин*.

Рађено у суду општ. узимаче.

10. новембра 1898. године.

Безбожа

по спору

Милоша Тодоровића, механџије оид.

противу

Петра Терпића, земљопоседа оид.

Због дуга од стапована и хране у механи тужајно.

Судом су присутни:

Н. Арсић

Т. Петровић

Ј. Матић

Бележко писар

К. Спасић

На рочишту су обе парничне стране.

Нису могли да се поравнају.

Тужилац оста при тужби. Тражи да суд туженог осуди на плаћање дуга и спорних трошкова, за данашњи предатањак тражи 10 динара.

Тужени дуг не признаје. Јер вели, када је од нешта из механе, својим пословима по срезу попио, прегледао су рачуне и он ми је дуг исплатио. Да је тако у ствари, доклет је и то што га до данас није тужао, по тек после осам месеци, када је на то и право изгубио, јер му је тражбење застарело. Главни заклетви према томе нема места. Тражи да се тужилац одбије од тражбе, као застарелог. За данашњи предатањак тражи 12 динара.

Судски разлог:

Тужилац у својој тужби наводи да је тужени његову радњу напустио и отишао још 20. фебруара ове године, а рачун му није исплатио. Своју тужбу даје тек под 28. окт. 1898. године, дакле после осам месеци. Овакова подносилања застарелу после шест месеци § 928. а грађ. закона. Према чему је тужилац изгубио право за тражбење ове наплате и с тога суд са обзиром на § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђење:

Да се тужилац од свога тражбења као застарелог одбије и да плати туженом на име дангубе пет динара.

Пресуда саопштена парничарима ома јавно у суду.

Од суда општине узимаче, 10. новембра 1898. године у Ужину Бр. 8456.

Потпис писара.

Потпис судија.

НВ. Заведн. Бележну и пресуђење у протокол суђања.

II. Истужа.

О истужавању због неистуживости према полицијским наредбама.

Рађено у суду општине парничарске, 15. јануара 1899. год.

На дан 27. јануара ове године има се извршени избор 10 одборника општине. У имену тог, да се ово објави грађанству и да се исто позове, те да тога дана дође на општински избор и да обави својим одборницима, суд је општинска неписана објава и исте приложио на одлазак места, како би их грађани могли прегледати и знају и одлазак на позивни општ. суда.

Никола Петровић, оид. механџија, неписано је оку објава и позивни општ. суда који је био прилажен на изградњу његове механе, где се грађани највише и стају.

Овим својим поступком огорчио је се о прописе § 328. крив. закона, и зато га достављао суду да га на основу закона казни.

Када је ово извршио, ја сам био лично на лицу места, и о поступку Николином уверио сам се.

Нинал Терпић, имет.

Бр. 28. Ома позвати општеног Николау и узети га на одговор за ово дело истужне природе.

15. II. 99. год.

Потпис председника.

Рађено у суду општине парничарске, 16. јануара 1899. год.

Саслушање

по кривичи

Николе Петровића, механџије оид.

Због неписана општ. објаве за позив грађана на избор за избор одборника.

Никола Петровић, механџија оид, има 42 године, уштанг према релативу имета зашто је неписано извршио објаву општ. суда он изјавио:

Довеша то сам учинио, али зато што писам дозвољено општ. службенику да иду на моју механу лена, а он је то знао учинио. Држим да сам на то имао права, јер је механа моја сопственост.

Никола Петровић с. р.

оверена

Писар.

Кмет.

Судски разлог:

Механске радње су јавна места, која стоје под непосредним контролом власти. Механџије, по употребу механске уређе, дузине су увек одлазати се тако паредбама власти, које на у пим законском обзиру буду издаване, на пред тога

дужица су још власти у помоћ притварају својим тачним одговорима својих обавеза. Његовој обавези, да је има права, са своје аргументације објави оне општине власти адедрата, нема места према закону. А кад је он то био протестом својој месној општини, власти сам провизорно учинило, онда има некудети и законске последице § 327, и 328. крив. закона, зато суд општ. парлариске, на основу § 4. полицај. уреда као надлежан, са одбором на чл. 89. а закона о тачама

Пресуђује:

Да се онпуњени Никола, за оно депо истине природе, лажни са пет дана затвора о свом трешку. Да плази 2 динара у таченим маркама, који прописано униште.

Пресуду лажности одмах, § 15. и 16. полицајне уреда. Од суда општине парлариске, 16. јануара 1899. године у Варшаву.

Потписе писара.

Потписе зметова.

- УВИДА

АЛБЕРТИНЕ РЕНУФОВЕ
(о француског)

Пре неколико година, Јоан младић, по имену Нендор Ренуф, који беше свршио праву у Паризу, купи чин бележњаци у некој младој окружној парони. На свору се за тим и оклепа, јер његов претходник, уступивши му своје место, беше се поштаро да му и пену иша. Стара бележња му се јасовало што му је тај посао сретно са руком нела. Он је тада своје младеме притужио јеру неке стари године у којој је он дуго време био познат и која се одмах по сврсти своја мука пресуду у округ. Албертина Сегона узећа беше осамнаестгодишња, имаше леп мирис и велике прве очи, бежано по парони живоноса и нежна, а то је све учинило те је Нендор на брзо јаво замудује. Одмах по пошталу нази млади пар духи одреци себи расупот од осам дана и дође у Париз да се проведе. Нендору се учини да се Албертини пут у ово место најје особито донадао. Парна јој је чинио нека особити страх, који је приносила жалосној успомен: јер је у тој парони дослућа била она. Али овог ратог распознања брзо нестане у забављама. Само два, три дана пута, на улица или у позорници, Албертина и нехотиче стегне свога мука да руку, као да се од нечега у један мах пренепа. Нендор је питао за што то, али би се она на то само меланхолично наменила. На сваки начин било је то немо тузино осећање које се у њој будило, и више ништа.

Нендор, који је непрестано лажно у латинском кларту* стана се у гоштиници, где је и пре био, само што набере најлепшу собу на првом спрату, одакле се са прозора могла видети Лукебуришка башта. По цео дан метални су млади дубовици по парони, поврзаван по различитим гоштиницама, а после тога одлазили у позорнице. Једно вече врати се хитно дома из једног од већих позорница, у коме се одигравао „Вампир“, око десет гле главна лица, у јану, око огњита причају страшне приповетке, узбуђују је јаво и Нендора и Албертину, макар да им је било на памети како је то гата. Они се разговарају дуго о чему пре него што ће дећи да спавају. — Јаво била да је која пут и дух ишпе по илале притварају чудним мислима. Био је месец Пелембар; петар знављика стражонито између два по башти, потресале са свом снагом прозора на гоштиници. А кад се по кладито утаљало, јаво јуна шуптала је у улици. Соба, у којој се лако могло ованати из су етановини споро дошци, беше осветљена шидицом. Разбуљено одео и отворени сонцис нагледаше су као зачистачичне силне према немирном пламену патре која је из огњити издишала.

— Верујем да ти да има лажира? рећи ће Нендор, смећећи се, својој жени.

— Не верујем! — али ишпе верујем, одговори она дркбући, да ми је убица, који духу ноћу на спаваљу убијају.

— А! — прихвати Нендор у јачном безбрижњошћу, с којим је 10 година спавао у Паризу, остакајући свагда плачу

с поза у пратима, — у Паризу, а нарочито у латинском кларту нема допона.

— Та ја о доновима нисам ни говорила, рече она тихим гласом.

— Да о коме си?

— Дубиш ли ти мене? настали Албертина, пошто је неколико тренутака поштала не одговарајући на питања свога мужа.

— И ти ме још питаш! —

— А да случајно нисам хтео поћи за тебе, да ми се нешто ниси допало, да ли би ме мирно?

— Свртно! више Нендор. —

На овај одговор млади жена стана тако јаво дркстати, да се Нендор, зачуђен, морао усамљати да је утеша.

— Али ово је пала што смо о лажирама говорили, рече јој, треба се чушати месечина, који у нешалу убијају. Теби је позната приповетка о игумену, што је једну ноћ, читајући у крешту видео како је ушао у собу калуђер са великим нивоом у руци.

— Позната ми је, Игумен је једна досега да се под крештом сакрије, а калуђер пошто је бриљидно овино место на ком обично игумен лежи, прободе славичу на три места носом, па се несесно врати натраг.

— А јеси ли ти наша врата затворено, ушита га Албертина.

— Бере ми, не знам. Ја никад немам обичај да се затварам.

— Затвори их, молим те.

— Имаш право, јер више нисам јак него мун, који има велико благо за чување.

Приближавши се пратима спава Нендор на орману велики лажерски нож у сребрним поринама. То му је био пошпол од нештог старог друга, калетана у америкашкој војни, с којим се тај дан састао. То га орује у тај мах немало држи. Он се одмах сети и не знајући зашто, али са свим по природном ошмичалу, оног великог калуђерског ножа. У исти мах неговна жена која је још последице речи од разговора била на памети, зашита га:

— А јеси ли ти кадгод био месечњак?

— Нисам, одговори Нендор. Али знам баш по себи да сам моје имати истинитих последица. Био шта ми се једном догодило. Ми смо спањали, ја и мој друг, у двома собама, које су се растављале само отвореним пратима. Мој друг је радио прај лаже, а ја сам знао пошто сам своју јуноу утапио. Причатило ми је су у страним шви као да сам сестру убио. То је био глуп сан, као што су обично снови. Јер је моја сестра умрла, још док сам био дететом. Отрах, који сам осетио, био је тако велики, да сам спавајући на постељи сачио, Хтео сам бежити. Унутрим се саби суседолој, с тако страним лажом, да је мој друг нехотиче устао и да корала натраг утиснуо. У асталом, ја нисам дуго остао у свом спавају, брзо се пробудио, и јаво улажучујући моје лице поврати се у оној обичај наспав.

— Као калуђерова, одговори смећећи се Албертина.

— Наравно, дола Нендор.

Међутим и у самом разговору Нендор ишпе могло сметнути с ума лажерски нож, који је немирна светлост кладила чудно обављава. Није се могло прирати утицај који је чинило то оруже на Нендора, и тај му утицај постане несвесно. Учини му се да ће бави бити да га у орман затвори, али се побрзи тај ће жели на то рећи: она би могла помислити, да се бојао да не постане поштин, па да се тим јаво против ње не поштала. И премда је она мисла била са свим несвеснола, одет му се непрестано врати по глави. Хтео је, па поспетку, да утапи кладиво, како би му један пут нестали на очују тога несвесног ножа, али му то Албертина не допушти.

— Та ти се ме поштинило с твојим приповеткама, рече му она са свим убијају, на зато ако што јаво силним, хоћу да је светло у соби: кад се пробудим.

— Кад је тако, да не говоримо више ни о чему, ни да спавамо, рече Нендор.

Рекли то склади он и брзо лажи. Спавао је као ушопан, лажита по спинајући. Али кад побрзи три сата на Лукебуришком торку, пробуди се у неком чудном узбуђењу. Кладиво је било утапио, а у соби поштинла као тосто. Ниси особита мирне надлепа је цету собу. Мислио је шта то може бити, и у једанпут се лажући над запази да Албертина не дини. Прима

* Како се обично учиници борови.

руку и метне јој на прен, али је брзо моку попуце. У једанпут му као мукла прође кроз мозак да је загушљиви мирис, који је у соби осећао, од крил. Брже било скочи на постељу, брзо ухвати свећу и приближила се у постељу. Имао је шта видети. Велика алтерика пош стајало је дубоко забављено у прима неговне душе. Оштрица је била готово сјај у рани, а сребрни се држак чинио светлио. Младенци при беху се аглуци на прима, лице је било бело као смрт, арих које пале беху зашрени по узглављу, очи стајаху отворене и укочене. Руке беху пружене и укочене а прсти трептају стиснути. Ово узаксно попорје није могуће да је било латини. Нендору се учини да сави. Попасти и пропору и рашије га руком, нетар штеје у собу и угазе свећу. Ноћ је била узаксно тачна, а киша је паучено падала. Нендору се наслади на прозор, нијо га пробаје као гримал, коса му се најекла, срце стаде страхотито куцати. На својер пооче се смејати: — калав странин сав! поменити. — За тим о тешиком муком ухвати свећу абор ветра који је кроз рабијен прозор јурио и приближио се лагано и поспела, па-лавајајући руком помирал пламен свеће. Не сасе ово чинио је у немишљу, с обреним очима, не смејући ни уздржати на страхотито попорје, којога требало је он леговом мишљању већ да нестине; пај је приближилају се очима о сламу постелу душно, етано, и савне главу. Као што је трабало се мислио, требало је да види жену како тако почила, али месеца тако странна јавна ставаљала му је пред очи мртно тело још некако укочено, а мирис од крил још јаче него пре. Нендору сав већ није био у лакоуот страху, спусети себи калам са ето и етине сматрати мртваци, да тим пооче разгледати ствари около, не би да се и по напачи мишго уверити о нестинуности тога странниног чула.

Сад тче пооче плакати. Јер је сад тек јасно схватио, да је жена, коју је дубино и обожавано, била мртва. Стане је ланкати свима савним амежиња која јој је да живота далао, и савно стохати дубино укочено лезине руке. Али га језа пооче хахати од неких хахачих претвју. Пристине своја уста на хахаче усније појошину, тресећи и најмалм јавк ажиота у ланом погледу. Али на жалост паје своје укочене ставаље а попорестано отворене очи. Диркући поклоно ју својом руком оти, али се при свем том лице појављало у странном виду претњи и опустеле. Кад се већ савршено уверио, да је Албертина била мртва, зашита се, ко је могао убити му? Нико други осим њега!

Као мукла прође му кроз главу последња разговору што је с њом имао, промена мисли коју је осетио, чаробна сила могућност поа од жота није могао да очи одвоји и на посетуку већност да је, у аском тропичном родратњу, неким поидом своју жену погубио. Ова могућност мора да се и здасила. Ова га је у тој мисли утврђивао, а највише није у прима од пришло на оном месту где је сав мислио да би га убилас могао забавити. Завста, на свике пачи, био је он кеи убица. Јер прве мисли, које су га обухвале у сну, ливине сваке рачуне контроле, која би их од гнусног извршења задржала, напуале су га на то узаксно зачовиство. — Али то није могао нико бити. Ма калам да је забуба и обмана у сну, у трепутку кад секо спреми да укочино калво страхотито дело, онда, кад сав ухвати душо престаје, појављује се противавене самога тела. Та не убија човек тако лако оно што му је мило. Има симпатии, паје човек не може победити, а прена коме такве симпатии могу бити, јаче по прена жени коју волимо, и која нас ауби! — Овај калуђер што је хтео да убије итумана, мрвао је свога стареницу, мрвао га је волила да такомо доу учини; али Нендору обожавало је своју жену. У осталом калуђер радио је у сну, а Нендору није свиљао. Није радио могућно да је он убио Албертину. — Његова душа, његова ауба, на и саме његове уздрхале руке једно су му сведоцила да није убица.

А да ко је други могао убити? За трепутку учини му се као да га је проинамо. Сети се, да је кандило било укочено али је зашпао а угањено кад се пробудио. Погига га разгледати и паје да уље није било са свина потрошено. Морао га је немо угасити. Али није није могао ући, бав икале душе, јер у прата била запалена извута. Прије брви, и паде на велико чуло да је калу био са поа, а да га је требало само обринути па да се прата отворе. Неко се дало лако могао унети у собу. Ова знала готово га у ланоме мишљању уграде. Али се сад еети паче је устао на мизбу Албертиницу, да калу с поа

нивади и да га унутра метне, пошто је прата двапут забавио. Ко ато? можда је он то само мислио, а није учинио; а то је могао бити прво лако, јер му сав доје на памет, кало је јаво био забуби, и кало се приближилајући алтерика два пут, три, окренуо да гледа абор неких поа, који божине пооче онолико му прилачати мисла, па оном расејан можда је прата само отворено и акторно. Сад о оному пооче сумњати како се тако мало секао амот што је радио, ари није могуће било да је сам угазе кандило? Прс тога тачно се тиме што није савио. Али шта је то поагао? То погиво јаво спаваља сведоцила је још протва глау. Баш ала што није свиња, и што би се можда на сиа тгајо и пробудио, акалућу је он да је морао цало оно тропно дело направити у нејој особитој и савршеној укочености, која је морала бити тако жестока, да се и сиво памтење у којој морало еспним нецетиети.

Збуњен од олаво разговорићих мисли, несрећни Нендору наслади главу на руку и еиде на столуцу. Није смео гледати на десно на лево. Узриво река сав већ није ништа мислио. Јешино добро кад олаво странин крапа то је, што ади чо-чека не баве у право удилас, а оне му за неко време попорче раучи и адузимо масау. У оном стању остало је доста дуго. Прир арак етуча, који се проз прозор зашренио, учинио је те је главу дигао, и повратини га и себи пробудио је у нему са свим истинат страх. Он више није осетио на боа што је аубубав своју жену, и гнусноје абор тога што је убио: он је сам у себи рекао да се сад сам налама у соби с мртвим телом да ће можда до једног сата немо доћи, и да ће га одвести у аитор као убубу Албертиницу. Он је већ често гледао кала га каландри воде на губавиште, околована гадним подосмива-нем боспестене гомиле. Овај уображен јавни срам са свим га поразо, као да је зашита и хотимичко зачовиство учинио. На алато на неколико трепутка огледао је да као сваки обични убилас, траг оставио. Требао му је да ово мртно тело укочи, еидети га није могао; шта му је дикли друго остајало но да га у ермав атвори и тиме да добије доволна времена на да се што већма удула. — Али суд је знао болати, па и кад би позувао адмах би га ухахтати, али шта му је етало! чинило му се само да га бегство на оне несрећне крише набавити могао. Прије одлазно к постела. Јави Нендору! Како је могао еиде да негратно на леђа атоварио крваво оно тело које је до сада тако маласно тгајо и аубубо? На онем свега калајо је поа на ране алање. Нендору ухвати обема рулама дршак од поа, покуда да га напуце, па се адмах остани, јер му се учини да ће то Албертину можда још већма болати. Крупне суве по-теку му из очују; са саваланом етине разинатила о гнусном бегству које је мислио предузети и с обичном страху којо га је на то наводило, клавне протве постеле и прир пут те поа етине се бего молати. После молитве мало се опорани, дивно се да изврши решене које су околности тражила и које му се једино учинило да је већа достојно. Убица или не, он је био прав, и не миселе на то да се укочи од правичности адуке, реино се, да јој се преда, откућују од не али одла-бојење или кивалах правог азиновца.

(Наставак се).

ДОПОВИ СИРОТИЊЕ.

Нада Линдсбург

(Српства)

Највеће нас сажаљење обухвати, кад највеће да проси дете. Децу учне торају у проину поаи „предузвимац“, разуме се, да би аилуки отуда вористи. Децу аду по удвима као мали спирали, али се ретко родом на Париза, већ се већном на провинцији или са стране, од куда их набављају агенти ових „предузвимаца“. Они направи са сиромашним родитељима први уговор на три или пет година, те родитеља добирају алеску стуж поава евог месеца, али спава три месеца. Парачунога је да са од етотину на тај начин доведене деце пражују у аначиу само двадесет, тридесет остају у туђој евету, а педесет умру у невола. Већина те деце долази из Италије. Она стапују код својих „акукича — арендатора“, они их оде-вају, хране и уде еварују и проину. У једној соби има по шест кревета; у сваком кревету спава по четри, пет, а по

некад и шест таквих пријата, који морају да параде на дан по три, четири динара, а ако не зараде добили батина. Полиција је свих могућим средствима противу овакве зараде, али они ипак нађу пута, да избегну лакосну строгост, и на даље терају свој „занат“.

Поменути смо, да се просјаци развијају на уличне и на просјаче по кулама, а њих последњи чине „отмачи“ касту. И просјацима по кулама етога на удеоу раних средстава, а њима стоји на располажењу један „биро“, у коме има збирка имена и адреса мистовних људи; та се збирка (каталог) део на део излази, на тако звану „малу“ и „велику“; прва кошта три, а друга десет динара, и у њима има по неколико стотина имена, и уједино стоји написане, на су то лица најкритичнија, па све у регулације и којој партији припадају, на која им се својства треба обзирају, па да се дође до сигурна циља. На пример има овако: „А. Милан је куће, нема никак новца, већ само даје халине“; „Б. рентје, врло дарезљив, даје до 5 динара, нарочито пак се не жали, да нема чиме да исплати дуг“; „Удовина В. нема воли децу, треба јој пратица у гладној деци, даје новца, а и рубља“; „Г. никада не даје новца, али готово увек јела и огрева“; „М. Д., свештеник, даје новца, кад се каже, да се хоће дете да крсти“; „Ф. Р. даје радио, кад се каже, да је био 71. у борби за комуњу“; „Ц. П., радикална републиканка, воли, кад се гди нади и цркви“ и т. д. Исти биро продаје и просјача писма и свадбене песме; ове песме продају просјаци брачноме пару у прани или при ручку. Многа просјаци имају и своје „мале хроче“, код једнога тако напона, да је он могло само два пут да вауча на крача својих добродетела, па да му буде доста; он је снажн мистовити написане поред имена дарованих, и на тога се ваидо, да је он имао годишње прихода по 15—18.000 динара.

Ако ма у ком крају варона влада зарада, одмах долазе у куће тога краја дене и моле да могућу, јер им деца долазе код куће од диверзије, шаркаша, богњача; само да би се отарасили описне просјачке, даје им се одмах мистовна. Дале, омиљена је димба, да се нема чиме дете да крсти; једно је просјачица кристала своје дете двадесет дука на протестантском, а четврдесет пута по католичком обреду, јер је увек јавна добру зараду. Најпре препаре за крштење доктори, свештеници, па онда настављаче, вештаке и свикатеље. Телом оном, за кога савлажу просјаци, да је болозно непит, али добио орден, или се верио, или има крштење у кући, па онда просјачи се умиљаву гласима и преко паса, тучица и т. д., па ако хоће да их отерају, онда они вичу: „ни бете се морати одвојати од својих „дубитеља“, јер ће они гласовити, шта ће бити од тих свиротих животиња, на које сте их научили — и већном то поимље.

Покупала се, да се доскочи преварима просјаци, ако им се да месо, хлеб, поврће, тоња јела и т. д., али просјаци и с тим терају своју трговину, они то одмах продају, као и штале, наочаре, завањале и лавоје, болничке столице и т. д. „Новачи“, то је њихова денца, а нико је нега увек лако измамити из рота Париска, то ће они увек живети на њихов рачун, у приос свима јавним омиљана и примања е просјачици најбољима.

с немачког Доб.

ТАЈНА ПОЛИЦИЈА

У НЕКАДАШЊОЈ ВЕСТФАЛСКОЈ КРАЉЕВИНИ

ИСТОРИСКА СВИДА

Валхома Гаршнера

У краљевини Вестфалској, коју је моћан ујакотач Наполеон I. основно на рушевинама проглата царства, поред осталих уредаба које су биле по француском уреду, заведе је и тајну полицију, само да би становиштво драго у сваком погледу у што већој етези, и да им створи немогућност, да се они ослободе од туђе владанија. Тај стаништво трибунал са својим системом тајног мотренија и сплихурирања, са својим строгим, неумољим и врло авирним процесима, омиљене на старе тајне судове, а пошто је последња тога била препара, подмињивање и поткопавање морала, то је онда тај систем био и највећи бич за земљу.

Престоница Касел, била је средиште тога разграњеног система, ту су се скупљали коњи, који су прикупљали на

целе земље. У краљевјој улици, најбољем и највишњем делу варона, био је хотех директор полиције, шео цеде тајне полиције, који ту, као наук у својој мрежи, преба своје жртве, која, нека би само докучила на крајној тачи разлет кончи, одмах би сигурно лане био. Још на далека понавља је се то звање, — у коме је некада стаполао хесенин принц, — по оним страшних вестфалских каландарима, који су ту стражарили, са црвеним највишњима на сребром опореженим цешњирима, и свињи докучили и патристички грађанин, продавање је поред њих, гласајући их испод ока. На уласку поред капије, налази се један отвор ради одмачице за стапне потањивање, да би могли дати своје дозвеле, а да их ниш не позн. У унутрашњости здања стајао је јавноса број каландарима, оченујући свата зановест главног директора, да хале сумњива личности. У једном бироу, прибирани су чиновници главног директора вештача, о тим сумњивим злочестима, а на вештача су добували преко генералних комесара из Берлинштајта, Халхарштајта и Мајденштајта, и од вестфалских поштомата из Берлина. У унутрашњем делу хотела налазило се тако ипак, други кабинет, а то је била тава тајна, где су имали прегледа само они, који су били повољени у ту тајну, ту је се одговорно на тајна писма, и отварања писма на коште, а која су била сумњиве садржине коприва су; ту су нарочитим нечовком набављени писани оних лица, на која су хтели обратити њу нажалу, оних чиновника, који су кизирали пасове.

Свак девет стотина каландарима, што их је краљевина имала, били су набављени особитим институцијама, готово, да при најмањој сумњи, и на камену било дежурствујући, без икакве обира, врше претресе и хапшења, а који су морали редовно снаме издати да дају пошете главног директору, јер су сви били станици на располажењу тајној полицији. Сем тога, дирекција тајне полиције имала је читаву орду на 26.000 чиновника, који су се као непознати каландари не само у свакој варони, него и у свима, ма и најмање платијим местима, обављали наредбом, да у интересу кроне неће штетити, ни родитеље, ни браћу, пуњали су се свуда, вребају сумњиве разговоре и разне, сву су намештали замке само да би их ухапсили тање луке, који не могућу да прикрију неодољиве јавних страхова, које чинише нова владанија без икакве срама и страха. То су били најкротивији и најнајдија људи — вагабунце, протуге, дупоци и парализе, вергани и надришвајачи; да и не помињемо онај број беснелатних дупоца, који у нади, да ће на тај начин постићи своје, као као верне приклатеље Истерма, своју свесту искали на својим противницима, и пошмажују се да буду назадије својих суграђана. Под упримом тајне полиције у Каселу, била је и једна посредничка радња, те да помажу млађих свина тајне породица.

Главни директор тајне полиције био је гроф Берлини, прва свина оног доба а суити Франца; њи човек преко средњих година, обдарен знањем и разумом, паметан и а љубави, само као да његов плаховити темперамент не наведе на грубост и неврањивост. Кољно је он вршио своју дужност у француском смислу, јави се и из тога, кад је једаред прегледајући регистар кави, чула се што их је тако мали број, и кад чиновници гласаху да то објасне нападним претупа и кривца, он им одговори: „Кривца мора да се изаове!“ Кад је пао у немачког код краља и био отуђен, на његово место би постављен шеф каландарерије Пошаре. Онај, један француски емигрант, а пређашњи штампачеру једног великаша у Шпабелу, око месецест година стар, лачан човек, имао је вистина мале знања и непредретности од Берлинија, али је био далеко лакоснији, подлији и већи тиранин него он.

Имељу полицијских агената агитацио се пасовиш и вештачством, ити Вард, пређашњи ерирер, једна дугачка костоболом испењена прилика, са паланичаним, весталним и уморним погледом, и усањивим осмехом; његово ружаво лице, било је огледало његове дукане и подмукле душе. Као зао дух шула се он, а где су га позивали изабегали су га са страхом и гнушањем. Кад је била мотренија, проваљив се он утицама, и ослухнивао под прозорима и па вратима, где је био какав скуп, помоћу лаких лестина које собом носале, по наклаја је прислушњивао чак и она лица која становуаху на првом спрату. Кад год је хтео да обмане и да испитује, старао се, да се преруши оделом и мањем тако, да буде пасени испознат, тада је увек да буде љубазан и услужан. А да би његове жртве

био сигурно, служио се он — као махом и сви остали његове буре — тим грешком, да грди владу, и да их опомиње да се чувају сакупљеног полицијског. Правно је дугине а поверљивости није праћено ни једне паре, а ко му је затражио или га опоменуо, томе је гласио да нападну. Са јенишким посредом одржавао је велико познатиство, и старао се да их задовољи, био подмишљао или ласкав, те да задовољи своје господаре. — Јена Вардана, позната под именом „Халена Мина“ била је најдостојнија саучесница његове шпијунске, и умела је, и ако је била превретала левата, помоћу своје нештине конотераје, нарочито младе жуде из отмених крвова, да учуче у своју мрежу, па да им камају тајне, које после наведе тајној полицији. — Други јениш агент, који се звао Штајнбах, радио је на исти начин као и он, при чему му је такође добро помагала његова љубавна супруга, чији су пређашњи односи према главном директору Барисалу били познати. — Трећи достојнији то тролнисе детелине, био је Јеврејин Харш, који се звао и Керо или Керав. Он је пређе био борбени у Франкфурту на Мајни, и 1806. год. кад су Французи ишли противу Пруса прихватио се њиховој војсци, са којом је дошао у Берлин, а одатле у Кисел. Био је суров и убојан, а при томе гаху, изгледао је спакан, а очи упале, продриле, праве разбојничке. Кад је за време устаначког покрета Херцог Брауншвајг — Кисел пролазио преко Хаала, Халберштата и Брауншвајга, примикајући се његовој полицији — којима је се надидао као херцоговог оштриц, — у устанак, али их није водио на Херцог, као што им је говорио, већ пред восталске ратни суд. И многи Немци служили су као полицијски шпијун, нешто из користољубља а нешто из задовољности; и они да би осигурали своје положаје, а да би отклонили и најмању сумњу да ради за немачке интересе, поступали су са својим немалима много горе на прави Французи, и пружали су своје прете тамо где они последња пису хтели да их наваљу. И зато су Французи са њима поступали са достојним презирањем, које је тако далеко ишло, да су немачки полицијски агенти пред првима полицијског биром морали чекати, док их не пуште упутира.

(Свршно се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Компанија на врхуњеном лажних динара.

Кад је ноћу између 24. и 25. прош. месеца и дванаести откуцај са часописа београдске варошне болнице одјекују, и становницима „Надвиско“, „Малетско“ и другим околним улицама огласио поноћ, — извршила је као и обичају у то доба, друга смена поже страже.

Арсеније Лукић, пошан стражар примио је дужност, да у

другој постојани је ноћу одржава реж и чува именоване становника ових улица, и он лаганим, опреним ходом отпоче обављати своју линију. — Ово вад јениш са- та по поноћу, трко га на иседа нека потмула дува, који му долазила на једно објасна кукје прева угух неваљана „Далеко исеко“... Дува у то доба, кад сви становници спавају, пробуди сумњу и радозналост у чувару јавне безбедности... Он се још лаким ходом упути месту откуцаја му долазилаху звучи.

Па оно је соба уз радњу Радошана Ваенћа, бакилина¹⁸ рече Арсеније емоше себа. „Да није он негде отишао, па га посетити, неки неваљан гост?“

Радован

У таким мислима Арсеније пређе и отпоче разгледати око собице прозора из које дува не престајаше.

И гле, он пронађе једну подеротину на ланеси, која показује да је у соби светлост; и наже се на прозор да омотри унутрашност.

Гледао је дуго... У соби је „домашин“ радио за столом окрутн лицем прозору. Био је удубљен у неки напан посао.

Арсеније се сав претвори у оно једно око што је вирило и не трепице је гледао шта то Радован ради.

Радован је међутим безбрижно и ништа не слутећи, врши своје операције.

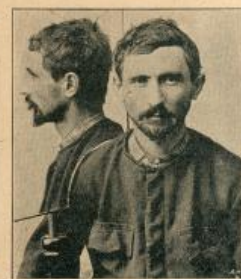
У руци му беше нека четвртаста плочица од жутга месанга коју бриљантно брисаше чистом марамом, и не времена на време дувању у њу; после узе још једну исту такву па и е њом то исто учини... Обо плочице амале су у средњи округлао утисне... На етолу је у једном крају у шарулан својој великом плочици, а на другој и у намену једна тлодеца капиша, у којој беше комад некаког блого метала. Кад се смеса растопи, Радован састави он две плочице узе капику и растопљени метал сну у један отвор од две плочице саставице металне плочице. Мало дошине, расклопи плочице и из њих испале и звекну на сто неки предмет. То беше савршен новац!!

Арсеније беше пачио да Радован прави лажне новце. Омих, скоро не дајући, уклони се подале од прозора и звину у своју ниталску. На глас шиталску убрзо дотрча објави стражар, Станко Вариа, коме овај нешто ишау, вадла да припази, а он се диже и у трку оде у кuart, где декурном шару емошати оно што је видео.

У стану у кулању Радошановом извршио је претрес. Исека Арсеније би утврди.

Милан

Јанко

Мискало

На протоколу код власти киврпа палачуноску, Радован је прихватио дело; именован је и саучесници у прибављању капица за изградњу лажних динара са лажном Негоном Величанства Краља Александра I., принао је да су му, они помагали и за набавку других ствари потребних за извесне лажних динара.

као: метала, пратковна и т. п. За суратнике показао је ова лица: Милана Радонића, тежак из Лејтанта ср. варацког, Јанковића Ђ. Стојановића, оца. потчињавца и Милијана Мајурца тапача, калу из Београда.

Карту налазио је већ је 26. јануара имао у рукама ову тројину саучесника.

Радонић је родом из Болеча. Родитељи су му кметови д.у.п. Дали су га у Београд да изучи бакалу код Н. Н. трговца, а већ пре 4 године, у својој 21 години, пишио га као бакалника који има лини и сортирају радњу. Јест, али он је хтео даље: хтео је да има и пошницу динара, па је сад дошао тамо где није мислио.

Милан је родом из Лејтанта. Има му 33 године: земљопоседник. Био је оцем али је сад удов; има троје деце. Он је човек тежакна духа; и раније под карту варацког одговарао је за овако дело, у кривци непот прецара, али се испуцао, јер се није могло доказати.

Јанко је потчињавач мајстор. Родом је из Крушевца; има му 30 година; женић, има и деце. И он је раније узимат на одговор по делу прављења лангог коша заједно са Миланом, код кварта варацког.

Милијко је калу тапачицкерски; има му 32 године; родом је из Крушевца; до сад неосуђан. Рођени је зет Јанков. Присудењени су за варош Београд, одобрено је јитилов за сву четворину.

Како ће се ово спрвати на претресу то је ствар суда. Али, према својој нареди да проказани саучесници Радонићовицу није пенуши.

ПОТЕРА.

Михаило Арић, момак алатацки, респешем кварту тегаршеског Управе града Београда стављен је под истрагу и у притвор ове пошњава убаства над Вером Вирсалин, служавком оца. Михаило је одмах по извршеном делу побегло, а до данас није се могао пронаћи. Он има 30—32 године, ницогот је стаса, плава је, сувољан, има велике плаве бркове. Наредно се тражило, Провајеног треба стражарио спровести Управу града Београда с пошницом на Бр. 1812.

Обрад Н. Павловић, из Београда, пошу измешу 21 и 22 пр. месеца извршио је ошаву крађу Стевану Р. Митровићу, земљопоседу из истог места, а том приликом однео му: једну чакширу и један гут, од сукна, један еверман од пајде, једну црну шубуру, један жути женски кошућ са рукавима, две сављаче кошуће, једну женску мараму, пар цупених чарапа и једну нису старих, ситних ципа. Обрад има 26 година, средњег је раста, у одежу је селачком, плава је у очите. Наредно се тражило. Провајеног треба стражарио спровести начелнику среса грогањеског с пошницом на Бр. 885, или Управу гр. Београда на Бр. 2546.

Петар Велковић, син, потворлов дукана у округу подришеском, решеном начелника среса поцеског стављен је под истрагу и у притвор ове радњиошница, који је извршио над Нахолом Радичевићем из села Метовића. Не зна се, где се Петар сада налази, те за то начелник ср. поцеског актом Бр. 11480, моли се полицијске власти да га ипко потраже и у случају проналаска пому стражарио спроведу. Он се можа спровести и Управу гр. Београда с пошницом на Бр. 2289.

ТРАЖЕ СЕ.

Васка Младеновић, свирача у Станују, клер Димитрија Ристића, Напојница из села Калачица, среса пошавниког, тражи начелство округа варацког актом Бр. 766. Васка има 10, а Стануја 16 година; обоје су средњег стаса и приличног; Стануја на земном образу има мзлу београ. Наредно се тражило, Провајеног треба стражарио спровести начелству округа варацког, или Управу града Београда с пошницом на Бр. 2173.

Језу Урменкић — Милојевић, девојку из Крагујевца тражи начелство окр. крагујевачког актом Бр. 1517. Провај-

јену треба стражарио спровести поменутом начелству, или Управу града Београда с пошницом на Бр. 2563.

Златан Илић Стојановић, из Драшковице Кутине срца пишиког отишао је од куће још с јесени 1896. год. у намери да сауди. До 23 априла 1897 био је у Пинчу, али од тада је отишао негде и негана евојница не зна па а. Своју је пошницку оставио у беди и спровести. С тога начелство округа пишиког актом Бр. 1317 он. год. моли се полицијске власти да Златана потраже, на нађеном уштеу неговог пиши. Он има 24 год., средњег раста, косе и обрва прих, образа округих, на десно око змирица, браду брја, а брчица су му тон онда пошени сабијати до сад су падала само перасици. На себи је имао од одлаза: калу еврабарењих раденика, блузу такође раденичку и на ногтама опаше. Акт Управе гр. Београда Бр. 2472.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДИШТАВА

Пошерење, пошми смо обавили пошавом пошавом од прешле године, као и наје који су исто поручили да их се на дошаву пошлу, — молимо, да се претресу још да који дан, јер календарски није могао рашаје да их пошмо. У року од 5—6 дана било готови, а одмах ће им се послати.

Са добијеним неким бројевима из 1897 год. оставили смо још једн дошавом за ту годину и пошавом из у. јановом пошлу. Од 1898 год. нешто радимо пишиког дошавом пошерењима и онима што су већ поручили, остале има 10—13. Мау се добити у уредишницу преко по 12 и други по 20 динара. Који немо да имену „П. Гласник“ од пошерења календара, могу га добити чим пошлу пошу константа или уз дошаву.

Обавио прету: „Убиство Албертина Ренувеа“ одишавом дошавом у овој броју, на шта смо у промислу броју обавили. До 27 епаш извршено, обавио сам је напаш г. Милијану Радичевићу начелнику округа крагујевачког.

360г пишиког материјала, свирачка „Радобијеско друштво“ остаје за пиши број.

Исправка. У чланку „Спиритизам“, у 2. броју, стр. 13, први врети, одмах с почетка, место: Године 1891, треба да стоји: Године 1881; а даље, у истом ступцу, у прсти 21 одо, место: тобишке, треба да стоји: тобишке.

У 3. броју, у чланку „Шестинашке пошавности сведока“, на стр. 18, први стубови, у прсти 26 и 38 одо, место: синои, треба да стоји: синои.

Материјал чланке да смо исправили.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Јосиф Поповић, пошвер свеског оддела и Сина Обрекович, пошвер пишицеског полицијске, узаконични су за пошере у рингу среског варацког. И. П. П. Честитице им.

Г. Драгутић Стајковић, пиши Управе гр. Београда, немо се са е. јановим Драшковићем, Вером г. Јосиф Антоновићем, радупошавом Г. Кондрат у е. јанови. Честитице.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

П. „Полицајан“, са албумом криваца од 79 слика, и календаром за 1899 год. — готов је и расаслат пошерењима.

П. „Полицајан“ је заснуван још једном великом рубриком. У њему су напаш бројеви са серијам, свих етотних бидета који су пошавени у различитим општинама Краљевине Србије. Са тога „Полицајан“ је потребан не само органима власти који истражују етотне објаве, но и свимаке марганом трговцу који етотну купује. Он ће тада напаш да купу прашну етотну, која је често пута кошована аду на биду.

Цена је „Полицајан“ само 1 дина. Ко за готов новац наме прено 25 примерака, радат је 25%.

описивањем, цртањем, на њих фотографијом. Фотографија бине лите може се само у неколико и за кратко време запамтити. Упоређивање трага, који смо раније видели, с трагом човека на коме сумањемо, нема никакве предности, ако при намамо пред очима. Оба трага треба да су на на стону пред нама, да их примеравамо и упоређујемо и побројано пута са свих страна загледамо, докле права суд доведемо. Шта више, кад хоћемо да ради упоређивања узмемо отисак неке сумњиве личности, неопходно нам је потребно, да пред очима имамо при соби дефети, да би објекат за упоређивање могли продужавати под, колико је више могуће, истим околностима. Већ Коце, који је своје огледе за упоређивање представљао доминираним кроку, спрема пажњу, да се на тојим метице исто онакво крив, колико је на пој било онда, кад је прави објект продужавати. Наученијајали вели, да је то лако рећи, али тешко извршити. У ствари то изгледа тешко, али кад се изврши као што треба, ствар се напосе колико лако толико и познато. Наћи исту подлогу, ипак сувише тешко: исто дрво са сличном површином, исти гласак под, иста хартија итд. слично могу се наћи. За тим неће бити бог зна како тешко наћи, која је прета боје употребљена: у крајњем случају стручњаци ће довести суд, какав је бојом произведен при траг.

Сад још треба наћи количину боје: то се, пак, може постићи продужавањем једи га нива стана. Човек, чије стоне испитујемо, стане стојалом, која ваља да је добро замазана бојом, на одређеној подлози, тако да траг стопале буде што јачи. За тим ту премазано стојало дигне и метице на друго чисто место, те направити други отисак, а за тим трећи, четврти и тако даље један до другог док се нех боја не пресуши и стоне не постави готово невидљиве. Сад узмемо онај траг, што постоји као сорис дефети, и упоређујемо га редом са свима овим станама, бирајући ону, која нам се учини да има исту количину боје коју и оригинал. То несада за руком врло лако и увен, као што сам се на разноврсним огледима уверио. Природно је, да се боја губи равномерно, према природи подлоге и боје, на кад се тако при огледу изгубила, тако је морало бити и онда, кад је оригинал произведен: дакле при овом простом огледу мора се осмислити ипак стана, која по количину боје, тј. по јачини и јасности отиска оригиналу одговара. Да ли је на тим облици итд. исти, тј. да ли је личност на коју сумњемо идентична с личношћу, која је произвела оригинал, то је нех, ствар упоређивања. Дакле оно, што се хтело нагласити, што је потребно, да се трагови — босих ногу морају под свима могућима чувати, кад међутим за трагове обувених ногу у многим приликама потпуно је дозвољено, да се тачно мере и прибављају.

Како се чувају отисци стана, говорићемо о томе доцније, кад дође на ред. У неким случајевима отиске стана називамо нагласи, а други пак камен; чим се при трагању ове таква потребна стана на некој од поменутих подлога нађе, ваља је одмах извадити с подлоге, извести, извести, извадити итд. Само у појединим случајевима, ипр. кад се нађе само мали део стана, ипр. један прет итд. не би било наметнуто, да се ипак, решено, извади једна даска, пошто би могло бити довољно једно парче, које би се вешто одделило.

Имали би још да описујемо радове Рене-а Фореза: који је у своје време проучавао „латентне“ трагове. Трди се ово: Кад какав личност ступи руку метице на тапет или босом ногом траг собу иде, његов отисак оставља скривене трагове, који се у помоћу хемијских реакција могу познати. Кад се какав хартија нападном руком додирне, на хартији се не види никакв траг: пређемо ли после дугог или кратког времена додирну хартију потчином, која је премазана обичним мастилом, не само да ћемо видети коју руку, већ чак највише детаље нападних линија. На тим детаљима, нападних линија, којих има на хидале, могу се познати особини карактери сваког појединог прета. Тако је Форез могао из својих огледима да увери илентичност руку на отисака. Форез се у последње време бавио на испитивање средстава, којим би се могли констатирати отисци ногу на паркету и прстију на стању.

(Наставиће се.)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

ОПШТИНСКИ ПОСЛАЦИ.

Суђење над општинских судова

а. тужба.

Суду општине крушевачког

Миливоје Савић три, овдешњи, дао ми је спога сина Марка, Њака III разреду гимназије, 18 Јула пр. године да га спреми за испит, који би имао познати 16 септ. прошле године, из предмета на којима је био као ученик III разреда.

За ову спрему условили смо, да ми плати 120 динара, рачунајући месечну награду тражио, он је се наговарао.

Ја сам му сина спремио и он је испит положио. Када сам му могу условљено награду тражио, он је се наговарао, да ће ми је исплатити, све од данас до сутра, на ово ми је ни до данас није исплатио нити хоће да ми је плати, зато га тужим суду и молим, да га осуди да ми ову могу награду награду плати, да ми накнади плаћену тасу и на име парничних трошкова 10 динара.

За доказ подносио главну заклетву коју туженом нуди и враћено примах.

Основа тужбе дуг од наставничке награде.

Вредност тражена 120 динара.

Доказ главна заклетва.

8 Јула 1898 године

Крушевац

Мирко Пејић,
представ.

Бр. 3485. Одређени рочиште, на које познати обо парничне стране, када ће се и овај спор нападати и пресудити, 8 Јула 1898 год.

Председ. суда.

Крушевац,

б. Селачица.

Рађено у суду општ. крушевачког 20 Јула 1898 год. у Крушевцу.

Безенка

по спору

Мирко Пејића представља онд.

противу

Миливоја Савића, три, онд.

Судулају судије:

А. Милић

Р. Петровић

С. Триковић

Безежко писар

Н. Н.

На рочишту су обе парничне стране.

На повлау суда за раније нуду могли да се поравнају. Тужилац оста у свему при премо.

Тужени дуг не плаћају, јер нуди да му је условно награду одмах исплати. Да то није учинио, он би га раније тужао а не после толиког времена. Тражилац му је оставио и зато тражи да се од истог одбие. За данашњи предатак тражи 5 динара.

Судски расходи:

Дуг од награде наставничке, која је условљена са исплатом месечног од по 60 динара. Рон је за исплату био сваког месеца или бар по свршету спреме за испит а то је 16 Септембра пр. године. Тужилац дикте тужбу код овог суда тек под 8 јулом ове године, дакле после шест месеци и онда ми је тражио застарело, — § 928 а грађ. законс. С тога суд општински на пенулу § 6 и 13 грађ. пост.

Пресудује:

Да се тужилац од свога тражена као застарелог одбие и да плати туженом на име дангубе три динара.

Пресуда савештена парничарима одмах јавно у суду. Од суда општине крушевачког 20 Јула 1899 год. у Крушевцу. Бр. 4200.

Потпис писара.

Потпис писара.

НН. Завед. безенку и пресудење у протокол судула.

ДЕЦА ПРОСЈАЦИ

Данас се у свима напредним државама просјачење — као и торбарство — не траи. Онда је своје „правно грађанства“ данас готово сасвим изгубило, док му је средња њим свесрдно штитио. Онда се просјаци свуда и на свакоме месту: у казенама, уличима, пејзажима, у парковима, у цркви, калези, манастири и гробља — једном речи свуда је био просјак! На не само, да се допунити, да се скрла просја, него се није војило рачуна о онима, који просе. Иако је у прошлоти год је хтео. Како год што је изавео од милостије и просјачана власт, убог, боса, слеп, убог, алематога и остарело, тако је пото могао да одржава живот и калва здравла доживља, само нег се умеша у голму властних и слепих пред кривом или на коме другоме месту.

Али се доцније, и то много доцније, готово тек у наше време, осетила и сазнала ова штетност тога слободног просјачења. Дошло се до уверења, да се свирепости право много даје, али тако негодни и неумешно, да је она и покрз такве валове милостије није у беди. Тако исто утврдило се је, да од прошлоти не живи само она, која без милостије не би била у могућности да одржавају свој живот, него и маса оних, која су потпуно способни да радом прилагоде себи средства за живот. Испитивањем се дознало да је просјачење врло често служило као маска алатици. У просјаку није увек био налик алематог, болниш или болешку неспособни за рад калва члан друштва, него врло често омаси и препреден долов, алематог, или њихов јатак. Од тада грешке власти имену бацио равнодушне на према просјачењу нити према просјацима. По свима напредним напредних држава подложу се болнице, ланоди и домова у којима се могу сити они, који су неспособни да одрже свој живот сопственом зарадом, него једино прошлоти милостије. На тај начин далеко је бацио обезбеден тежак живот властних и убогих, а земљиница је уништена бар једна могућност да од пренаје живе.

Тако је на Западу, на Истоку је и просјачење као и све остало — истоличаки! Не вода се рачуна ни о многом чему напредним, а камо ли о прошлоти. Просја се без контроле — сасвим слободно. Ја се седам, а памтићу дуго оно читаве хорде деце у Паризу, која прала, неумешно, јадна и жалосна, готово потпуно нага јури по паризовским уличима на милостином, трајном појединце долазе, долазе год не добију од њих макар и најприморну помоћ. Она свуда и на свакоме месту: како с оне тако и с оне стране Београ а највише на сажме месту на Београ. Њих нико не дира, и ко зна када ће некога тамо у Паризу пасти на намет, да и о томе размисли.

Како је у Србији са просјачењем, то тежино одредити. Како год и у многоме чему другом, тако у погледу на просјачење лави државне власти имају нарочите напоре. Код нас се — бар у Београду — просјачење не траи само по главним уличима, јавним местима и пешачишту. По споредним уличима и општини гробља просјачење нико не дира. На тога налага, да се просјајци томе само да то, што је ружко излетати из главних уличима. Полиција их одлазе гола, јавно изгледа, само с тога да нам сачуна наша осећања, узлажујући испред наших очију све оно, што би нас вређало, измашало у нама убуђање, и мало би нас узнемиравало у „променали“.

Ако се хоће искрено да говори и то је доста од полиције. Трајати од не као утврдио, која располаже са тако познатим средствима, да она, у погледу на просјачење и просјаче, чини оно, што на Западу врши општина и држава; нечека да полиција подиже долове и болнице, у којима би неговала и хранила стотине немолних и болних — био би апсурд. Све што бисмо смели захтевати од полиције, кад бисмо у Србији имали заводе и болнице на њиховога и неспособне за рад, био би то, да она пронајде те јединке, да их спроводи у те болнице, и да контролише, да од милостије не живе и она, која је не заслужују. Ња, пак, у другу крајност и нехте, да полиција немилосрдно гони просјаче, не допунити њим, да се користе милосрђе добрих људи, наметло би желати полицију без срца, полицију свирепу, полицију у којој не би било људи — а то, допустите се, не би имао нико рачуна.

Да о просјачењу и просјацима вишемо нагнана нас је једна њих војала на београдској калдрми; нешто што нам се

не допада, од чега себомо и стрепимо, чега се треба на време насавати. Ту појаву сматрамо као ало у појаву, које треба калдрма да одмотује и да искрпни; ми верујемо да је то један нов пут и алатици, један нов начин, да се поставе алатици. То, чега се плашимо, и што би давало неперенити, док не буде доцније, јесте појава деце-просјака.

Од скова, тек од јесена, нија се у Београду по казенама изла на улазу у њих, на нијиди или по називним уличима, а најчешће у блату и снегу на уличним тротоарима, војина број нејаке деце објегла пола, босе и гологлаве, у травама које сином и једна скривају њихову наготу, да, преирала од зиме просе! Та деца или иду на изазиве у лану, где боја-жљиво прилазе столцима, можећи неистовне плашине за милостију, или гивају по тротоарима београдским, обрађујући се микропролазима проз алца, да им се штогод узели, или онако нејака и слаба, уморена, гладна и преирала седе било у блату било у снегу крај лаванских прагова, пружајући своје мале и пране руке да приме милостију од оних, који у лану узиме или не узиме. Она су на калдрми по део дан и у вече долазе, док унице не опусте — док поћ не облада. Тада их нестане. Куда? Нада их поћ и калдрма прала онима, одале их опет — у — блату и прошлоти. И тако из дана у дан...

Али чија су те деца? Има ли кога да се о њима стара? Одлаз она на калдрми? Ко их шаље у прошлоти? Шта раде с оним, што добију на туђих шава? Које то дају? Долазе ће да просе? Шта ће с њима бити? И, најзад, треба ли полиција, општина, држава, аргументи, да допусте да а даље просе...

(Српчане се).

УВИЦА

АЛЕКТИНЕ РИКЧОВЕ
(С ФРАНЦУСКОГ)

(НАСТАВАК)

Тек што је свитати почело, Нендор се сити низ степене у највећој тишини. Кад је нећ био на улици, мало се збуни. Онда је се решавају велика дела живота, стају ни често врло мало преносе на пут. Требајо је да отиде али оделеви обави-жља страве или комисиру полиције од кавица. Сад јо је борови први, а где други? Он није знао. Луто је по обличним уличима, дрвљак од кавице која је врао хладна биса, док на послуку не угнеда један црвен тешир који је високо пред станоном полицијског комизара. Зависао и отвори му се. Сутра је готове хтео да га одбје и прамеком да комизар не прима тако доцнији, али по лицу помисли да има нешто важнио да саопшти зато га замисли да пречека. Онда сутра шта нише постра се да врата напушта, како не би алатици који се пречека, ако је то случај био, могао одступити натраг од свога похвалног решења. Нендор није ни опазно ту смртност, по седме на капу.

Комизар брзо изађе, на вљеди да га Нендор није опазно, наслони му лагану руку на раме с речма:

— Шта ми желате кавице, господине?

— Да мислим, господине, одговори Нендор, да сам убио моју жену!

— Ал прихвати лагано комизар, који се поседи наспрам Нендора, а како се то догодило, молим вас?

Нендор с највећом бистрином и јасношћу приповеда му део несрећно догађаја. Комизар је слушао оно чудно приповедање до краја, а није пречекао приповедања. У главу младог човека било је толико туго и искренисти, он се отуживао на тако чудновати начин, да комизар није знао шта да мисли. Или је онај човек био луд, или је учинио оно што до случајности, коју је сама наука познана да суди, или је на несрећу био најзакљанији и најхитрији људек. Комизар се колебао између ове три предостане, на како је депа био врао себишто, најчине је мислио да ће бити последње. Међутим и потреба је, а и паметино, сматрати кривце као нешине. На тај се начин вине поверавају, а то их може лакше упростијати.

— Мени се баш толико не чини као нама да сте ни кривци, рече комизар. Како је кауч био у вратима с пола, могао се лако коготи упућ.

Искандар није озбиљно овај излаз који му је комисар с измором спремао.

— Али, прихвати Искандар, да ли је клучу био у пратима кад је шљиништво ухватило? Нијесмо се ја ничега ни сећам што се са овом убојством тиче, нар. писам могао ухватио падајући и метнути клучу у прати, а могуће, као што сам вам рекао, да сам ја писмо, па да сам хтео доћи, да затворим врата, па их писам затворити! На последњу ништа не могу постојано рећи, заврши са страним простотерлачовку погледајући општро у комисара.

— То је друго, одговори овај. Да немате личних непријатеља?

— Ја се бар не сећам.

— А да није влада нека имала?

— У којој знам, није.

— А нисте никад на ишћ опазили какво неспокојство, какву жалосну саутну? Саутне хаткал предлажују будуће несреће.

— Дош, а прихвати Искандар, као што ми се чини, она није с болом дошла у Париз. Дале или три пута задарала је на појој руци. Ја сам мислио да је сретала неког кога се плашила, али ми је она одговарала да није.

— Видите! Немојте губити балови. Међу тим ја ћу вас упознати. Треба јој једном да видите несрећу животу, али према мени.

Комисар пареди те му дође један помоћник, који ће пајити на Искандара. А у исто време поручи једном лекару који се на близу налазио да одмах дође у гостионицу где се убиство догодило. Како је лекар врло близу болнице, састаје се с Искандаром и комисаром још на путу. Овај му повремено се исприча како се догодило. Пре 7 часова стигну у гостионицу. Криминал је још спавао. Пробуде је и наложу јој да буде у највећем миру, како би се спавао перод набио, па се попу у себи Албертини. Лекар није нишау.

— Овај је ударац зајед диланом препознати, рече он, врло познатим руком и право је особит, јер је отворила пројугула право у срце, не наплавни ни на какву препону, а смрт је морао бити за тренут.

Станујући шта говори лекар, комисар је братом погледао Искандара. Овај је штакла, јер пред мртвом женом у тај мах не могаше сакладати боду.

— Мислите ли ви, рече комисар тихим гласом лекару, да је он ударио или боље рећи да је као што он мисли, убоо своју жену у коминбузину?

— То би било чудно, али није могућно. Има ствари о којима месечница, као што је и онде прилика, немају никаквог спомена. Али никад докни не ради сено. Он спада из оних који му се већ појавила, а чини само оно што је лажило да учини. Ако је онај човек заиста волео своју жену, онда није прилика да је каже грозничаво задухују, које је у неколико тренутака трајало, могло нахвалати дубав што је према јој осећало. У осталим деловима на негу, на хемо допече, као његово душевно стање узде природним током, тврдо знати на чему смо.

— А шта мислите да хемо изаиста.

— Видите, јер треба да по тога отајате. Ако се јуче налазио или не у коминбузину, вечерас то стање мора наступити или у целини или од прилике у онаком виду. Уображеније је јако раздробно, на хемо томе, што вечерас видели будемо, како моћи закључати на оно што је прошло ноћу ралио, или могао радити.

Доје се помоћник комисарев ударио са Искандаром, кога су одмах затворили, комисар је испитивао криминалу, који му је исповестио како се прошле ноћи није чула никакву ларма која би могла сумњу пробудити, како је вратар на своје собице, где спавао, отворио првти многома који су уздишли или излазили из гостионице, али да то није било ништа необично у гостионици где ученици стајали, а особито ани. Комисар каже уздишави нежар на врати, објавиши да ће се тело погренети сутра у 9 сати у јутру.

Искандар на испиту исприча оно исто што је казао комисару. Цео дан је провео али у савршеном пољубици или савени у раздробљеним стању и жалости. Кад се ишћ прилики, чувар му донесе пешку и кетје је на орми; за тим се склони, Искандар је седео на великој славној столица близу отајати и не

мислају да легне. Постојеа, која је била у заводу, чинила му је страх. Он ју је по која пут крадом погледао. Премада је поћ у његао преврлапа, али свим тим борбо се и промислио. Оно по ноћу, постојеа, али с током измученом од умора и умала. Комисар и лекар гледали су ја кроз једну рупу из пратима, али он њих није могао савишати. После једног часа спавања, које је било одмор само тела а не душе, трзнуло се да устану и поће посрнући у орми, где ругама тако нешта утвину, као да куче поје на коридору. Он је радио против своје воље, по невој чаробној сили. Од ормиа се унуту в постојеа и подити рочи као да је хтео његов удариш; али у исто тренутак свика натраг, и тако страхоушто и тузано присне да је гледаошним срце од жалости задарало, и падаје без свести на лемену. Комисар од лекар ућу, подити га и пареди, да му се да потребна нега. Искандар био је у жестокој грозници, два човека једна су га могли држати.

— Шта мислите? ушита комисар лекара.

Овај човек није био у месечничком стању ни прошле ноћи, јер и онда не би убоо своју жену, као што сте видели да није ни сада учинити хтео. Што се тиче питања, да није своју жену свесно и хотимиче убоја, ја не верујем, да је то било у стању учинити. Јер не може се тако лако подражавати бол и очајању, нити је могућно тако жалосно и од срца пакати као што смо чули. Све што мисли, мора да је истинито, само не алогичност, па које се сам отајкује. Убојство је учинио близу прага, али га ни није учинио.

— Тако даље, ви мислите да није крив?

— Мислам.

— И ји такође; али онда ко је убица?

— Е мој драги, г. комисару, рече смејући се доктор, изајати убоју то је нам посао.

II.

Комисар се звао Гестрал, — човек од својих четрдесет година, пријатног али у исто време и дуплог нагледа. Он се само за време находио у полицијској струци, пре тога врло се дуго бавио у министарству, па кад је место, које је ту заузимао, укинуто, онда му је комисијерска служба. Оно ново време отаралио је Гестрал без досаде и као с великим дубољством. Он је био од оних бистрих, промисаљивих људи који с највећом ревносту испитују што је неопозито. Свака тајност будила је у њему тајну радозналост као капаз задати; али је он није испитивао као математичар не ишће или уметник, као савешљивар. Само што је овај савешљивар који се ишће свесно па осећање него да саму ствар, био анализатор првог рода.

Врхуше његове дубољности није у онити било да Гестрал од особито интереса, јер обични кривци налазе нешто на изнатиље, алог тога што ради алог изно разуму ниго по нагону.

Али у ствари Искандаровој није био такав случај. Онда се догађај појавио у тако мрамичном околности као што је комисар тек могао жалети; што се тиче Искандара, није ја драго за права, али аеновоту убоју казало је пронаћи, а то заиста није било лако. Гестрал не може савишати, већ стаје стар испитивати са свако стране. Како Искандар, по наплављу, није имао непријатеља, а како уз убојство није и прага учинио, јер свем том што се на ормију близу великог ножа ништа суми понада находио, то закључи да је убојство било учинио из освете према г-ђе Ренуаровој. А ко би се могао тако осветити једној младој жени, ако не какав одбојни провизор или презер аубојник?... Страх, који је Албертина осећала понашења у Париз, и наведеном дрхтање на руци њеног мука, које се два пута три догодило, јасно сведокују, да се она имала на то бојати њенога, који јој је претио. Али овако страшно алогичност, задухуто осветом или аубољством, осим претраје и по тој реди рече неопарености, није могао учинити никакав млад човек. Дубољниш поме је двадесет година, занесен плахотому стрању, убоја своју драгу у изоручу другог, али у исто време убоја и свога противника, као грабљивца свога блага. У осталим ретко се догађа, да би убоја девојку, која га оставља за то, што хоћеда се ула за другог. Али у овој ствари баш на против, надела се густа комбинација етратне аlobe. Убила се убојао плаво, напред размишљају, ударио је познатим руком и чинило се као да је тако поуступао, како би цеоу сумњу напавио на мука. То је тако рачун те подје и неумољиве душе, који се све могуће случаје

безбедности за себе, а све што ће обесити за свога непријатеља измучивала. Убица дакле није могао бити млађац. И по томе, ласкавич Гестрал, није био ни лев дубавник. То је могао бити човек протрчао, претрпао у нади и очекивању. Код се овога човек удусти у појасе при размишљању, често се само од једне речи народе силне мисли. Гестрал је знао да Албертина није имала великог израза, па по томе није могао мислити, да је убиство учињено са претрпао очекивања зарод великог богатства, зато му је дошла на памет прво основна мисао: како под њених људи ништа није ни само и најважније невољна жала, може имати све последице олово и неотрпаченог трасти; само кад ниса да им се још један предмет измаче, готови су на свашта, па и на најгрозније дело. Али каквој су теореме и карактера ти људи? У њихово се друштвеном року они налази? Код се догађа та необуздана свирепост разрачунаних овекава? Зар то не била онда кад је човек ружан, слаб и патрзан, и кад је целу младост провео забављају се о које чему што поклачује сваку дубав прима женомаче? Није ли дакле могућно да такав човек, кад дође у срећну годину, тражи да јакими избуљеним време, на ако му се ова дозвоља коју изборе протрча, али га немоје зар ни измичајући он, плавички на подмале борбе, дукаво, али с највећим постојаношћу пачи да јој се освети? Рубога, дакле с претрпао надом бежају, без омије, главни узрци уничевог личиштва. Али му је оскудево само послодав доказ. Убица, најбога је Гестрал прело у обрамену гласадо, па свој прилици није могао бити човек ни од каква тенга и великог посла или тричарана; јер развијање теосене сваша с свешт надух морали би разгадати атрпан жар крви који му је распалазла фантазију и доводно га у тако измучено одушевљење. То мора да је био човек, који је пословао седећи. Какав чиновник! никне на послетку Гестрал.

Сад се ставе смејати. Лепа је то ствар обрачуне! рече сам у себи. Кто ја створих све човека кога тражимо, од главе до пете, бар што се моралне стране тиче; сад треба да га замислим и са стране физичне; па да авторим протко кога видим да одговара таквом личном опису. Али већ је касно, да се споља мало; сутра ће ми мисли бити ведрине. — И ванста било је већ дошам. Гестраку није остало више од два, три да сата па спаваће. Он се тако занесе у своје предостанке, да се у постојан два три пут хули по чему... с речма: „врло је могућно, да сам на добром путу.“

(Hachtbabe se).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

ПРЕВОД С РУСКОГ

ЈЕФТИ УГРИЧИЋ

ДЕО ПРВИ

I.

Почетком јула, у веома топло време, ишаће, пред нече један мали човек на своје собице, коју беше закупно од становника у улици С, на улицу, а лагано, као у недоумици, упути се К-ином, мосту.

На степеницама је срећно избегао сусрет са својом газдарницом. Његова собица налазила се под самим кровом високе петоспратне куће и нише је личила на орман, него на собу за спавање. А његова газдарница, у које је он закупно свој собицу са храном и посутом, становане засебно за једне стоварице инае, и сваки пут, кад год би силане на улицу, морао је проћи изред газдаричине кућне, која је према стенишима готово увек била изпротворена. И свагда би млади човек, пролазећи туку, осетио као неку нологост и сибишане, због чега се стидио и мргодно. Газдарница је био кузман до ушну, па се бојао и да се сретне с њим.

Није то, што би он у опште био тако бојасани и потрча, баш из против; али од неког времена био је у раздираченом и издржаној стању, одличног нилохотрпа. Он се толико узбуја у себи и одјодно од снају, да се бојао свакога сусрета, а не само сусрета са својом газдарницом. Сиротна га је дала; али га је у последње време чак и његов бедан

положај престао тиштати. Са својим свакодневним пословима са свим је престао и није се толико занимао љима. У самој ствари он се није бојао никакве газдарнице, па ни шта она имада протпу лега. Али степеницама на степеницама, сгуштати ма каква узграпања од тој свакодневной кузарији, до које му није ништа стало; сва та саветла и плавају, на претњи и жалбе, а он при том да се извиза, правда и лаже, — зар није боље измучити се по степеницама као мачка и умаћи, да нико не види.

У осталом, давашни страх од сусрета са његовом повертељком чак је и негда познато, кад је измизио на улицу.

„На какав посао хоћу да се одважам, а међу тим, каквах се тричарица плашам!“ помисли он с нејаким чудним осењком. „Хм... да богме... све је у човечијим рукама, ба икак пусти он, да му све испред носа измачио једино из чистога страха... то је правило... Занимљиво би било знати, чега се људи највише плаше? Нове намере, нове властите речи, плаше се они пине свега... У осталом, ја брбам и сувине. За то ништа и не радим, што брбам, Иза, ако хоћете, могао би се рећи и да због тога брбам, што не радим ништа. То сам се овог последњег месеца научно брбалау, дежећу у кућу по читаве дане и ноћи и размишљају... о људима. Али за што сам пошао сада? Зар сам ја способан за то? Зар је то збога? Не, није то озбиљно. Тен сам себе забављам, ради сапирара својих; итраче! Јест, Бога ми — баш саме итраче!“

На улици је била узакна вртлина, уа то још и запар, гурање, свуда крч, свеће, цигле, прашина, и онај нарочити летњи смрад, тако познат сваком Петроградјанину, коме не беше могуће заштити летњавине... све је то на један пут непријатно потресло и инаке растројене нерве младице. А несвесни задах из нишаниц, којих је у оном крају било веома много, и нишаниц, које су свакога тренутка искресале преда њу, не гласеди на радио бола, допуњавали су одвратни и турбоин кодрови оне силне. Осећај најбоље мрзоводе на мах сену по неким цртама младотог човека.

Узгред буан речено, он је био иначе врло леп човек, с дивним миром очима, смећ, понаосок, танкоструј и мило развијен.

Урао занаде у дубоку замисленост, па, шта више, толико се занесе, да, идући даље, није опазио, шта се око њега збива, није је желео па то обраћати пажње. Онда онда би само по штогод промрмљао за се, а то је долазило од њихове да са собом разговара, као што је мало час и сам признао. У том тренутку и сам је приметио, како му се мисли с времена на време брљају, и како је веома слаб. Већ је други дан како готово ништа није окусио.

Био је тако бедно одевен, да би се други, макар на то и павичују човек, стидио на бегоме дапу изћи у таким дрочицама на улицу. У осталом, овај је врај био такав, да је у њему било топло лоним оделом на кога ладити.

Сусрество Севарскога грка, обике извесних завода, и, поглавито, лавитало и радничко становништво, збијено у оне унутрашње улице и улице петроградске, пропарали би опште изгледа по калити таким приликама, да би било чудно и задивити се каквој новој појави. Но на дну овога младића накупало се толико ланосног омањавалења, да се, и поред све своје, по калити веома младице осетљивости, није ни мало стидио изаћи на улицу дрвољан и испеан. Друга је ствар, кад би се сreo са ваљним познаницима, али се бившим друговима, са којима у опште није волео да се сретне...

А међу тим, кад му пека њанџина, — коју су у то време, Бог би га знао куда и да што, војан уличић у огромним таласима, запретићу неким теретним коном, — у пролазу дошину: „Еј, ти, иванови кашкетљо!“ и њдра се са крвава грла, поклаујући руком на њега, — млади човек на један пут застале и, друћући, малих се за своју калу. А та калу је била висока, округла, као што је врлодеће носе, али већ сивим аиошета, избележе, прорешетани и врзана, без обода, и без никак облика згњечена на страну. — Пу то не беше стид, што га обузе, него са свим друго осећање, налик тах на страх.

— Та знао сам ја то! гуњао је он смучено, — то сам и мислио! То је већ којешта! Кук, макар каква гахуште, макар каква худла ситница, може да повзари читаву замисао! Да, да, моја сапа и сувине пада у очи... Смењива је, па зато и пада у очи... Уз моје дрочице је потребна прострја пана, па ми из-

гледала као калпа лепиња, а не ово чудо. Овакву калу нико и не носи. На прсту далеко слави је опала, запалила... главно је, да се она запалила, и то ти неспорно докама. Ту је потребно што мале писти у очима. Ситнице, ситнице су главне ствари!... Кто, те проклете ситнице увек све и понараје...

Није имао дадено да иде: он је чак знао, колико је кораван од његових прата. Било их је равни седам стотина и тридесет. Једном приликом он их је изабрао, кад је већ био са свим знавет својим саврањацима. У оно време и сам још није веровао тим својим споменима; он се само дражно нахватао безобразном, али примањаном дресовицу. Али сад, после месец дана, почео је другаче гледати на ствар, и не водећи рачуна о томе, што је неспрестано сам у себи са онадавањем говорио о својој немоћи и нерешитости, стаде се, готово и нехотице, прикивати, да те „безобразне“ споменима сматра већ као предузеће, ма да још никакмо није себи веровао. Сад је, шта више, пошао да чини *пробу* за то своје предузеће, и сваки порокан забудење му је расло све јаче и јаче.

Са обмирним срцем и перном дрхтавицом пришао је колосалној згради, која је једном страном излазила на канал, а другом на „ску“ улицу.

(Наставиће се)

ЈЕДАН ПОКВАРЕН ПЛАН

ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ

Из записника В. К. М.

— Чакун Марко моли се на затвору да дође код вас — рече ми једнога јутра наредник Љуба, апсолуција при кашњавијој управи у Београду.

— Шта хоће?

— Не знам, одговори Љуба. Штао сам га, али он пеће мени да каже, Велд, да има нешто да вас моли.

— Добро, доведи га.

— А знаш, питао сам наредника, може ли шта да буде од попраће мељачеца?

Нени да пре овога беше похаран извесни мељач на Зерку. Опасено му ово 360 дупата које у пољу које у драгошности.

— Готово ништа, одговори наредник. Али пома сумње да су га покарли маљачи. Овај шегрт што је затворен, једно десетине, али се не да од нећа одбити као од чељина. Шта писам чинио — па ништа! Мучно да ће шта бити.

Тако ми причаше наредник Љуба на оде, а после неког времена доведе Чакун Марка.

— Треба ли да кажем који је Чакун Марко?

— Ја мислим да је то маљинио. Ко не има нећа — устабану покарна и паралица? А „Полицијски Гласник“ у *отоговањ* сао га је.

Еве уђе Марко.

Беше кипраше бољавио лице и смењаше се.

— Шта је? унптах га.

Он клече на колена:

— Молим вас као што се Бог моли, да ми дате три дана осуету. Тако ми ереће доћи ћу натраг.

Марко беше осуђен на 20 дана затвора због ситнице коју је казну издржавио у апсолуција главне управе. Осудио га је полица, одевао у коме сам ја био старешина.

— Добро, а шта ће ти то осуету? Запитао сам га.

— Брао ми је нузано.

— Где си ти то чуо да се затвореницима дају осуета. То не може бити, објашњавао сам Марку.

— Молим Вас.

— Не може.

— Имам да издржим још једанаест дана. Дајте ми три дана осуета, па ћу да издржим још двадесет дана. Запишете слободно то, ја хоћу. Ја не могу да учем од вас, а сам одне увек, ни то знаје... Ако не дођем сам натраг, убијте ме, обесите, држите ме у апсу 100 дана. Само ме сад аустете, говорио је Марко, трудиће се при том да и гласом и мимиком задовоље моје одобрење.

Мислио сам: што ли је овај овако изавио? Дође ми на памет ово: Марко бити да је дошао капава паланчини си повне, па хоће да ја привором осплата.

— Добро, одговорио сам му. Дају ти осуету, али под једним условом. Хоћу да ми право кажеш шта ће ти ово?

— Е ја ево да вам кажем: ујаде ми се сестра, па ти лајни зет узарио у кршаре. Морам ја да одем да ствар уредам. Јест, Бога ми. Сепал је да ми дате осуету. Оцију ми право сам вам казано.

— Лажеш ми, рекох му.

— Не лажеш, ереће ми.

— Лажеш, лажеш, Марко. Која сестра, кад ти сестре немаш. Све то измислио си ти. Не дам ти осуету. Одазав у затвор. Овај грешник, кога ми ти мислио овом приливом осплати, остаје сигуран, ако то јест, не нађе на каквог другог мајстора.

— Ама шта, ни мислите да ја тражим осуету да некога одне осплатица?

— Да, неког паланчина — одговорио ја.

— Да Бог да поге пољомо још данас, ако то мислим, класе се Марко.

— Е ја онда казио што ти треба осуету? Није да осплатица кога паланчина а није ни због сестре. Онда зашто?

Он се мислио...

— Кази?

После дуге мишљења Марко рече: Калаћу вам кад се вратим.

— Не не, сад.

— Не могу.

— Онда у затвор, рекох ја и потегох руку за звонце.

— Непојте молим вас. Да Бог да ереће немао ако вам не кажем праву провисту истину, кад се вратим.

— Сад, сад, говорио сам ја.

— Сад не могу, одговори Марко одлучно.

Дође ми на памет једна мисао. Законим и позомем наредника апсолуцију.

Кад овај дође капавао сам му, у присуству Мариноу, осплату заповест:

— Види Марка у затвор, али сад у Ђелју. Кад други пушташ на слободан ладух он има бити у затвору, а кад све друге подлаштар, нећа пуштај. Нико не сме проћи поред неговог затвора а ни он поред другог. Хоћу да Марко не буде у могућности проговорити једну једину реч ни са мном, до даље наредбе моје.

— Разумем, одговори наредник.

Марко пребегде. Са искоченим очима он промудра:

— А што?

— Тако. Хоћу да знам што ти је требало осуету одговорам ја.

— Ја писам разбојник ни убијца па да ме у Ђелју затварате. Ја нећу у Ђелју. Хоћу да се жалим. У пошле ћу да писмо то мном наслупу. То не сме тако да буде. Знам ја коме ћу вас тузити итд. протестовање је Марко, али кад га пошлеца рука наредника дошпа да мишље, он, пошлеца и мирно, знаје и оде проју у Ђелју, да се над нам дословно изврши наредба моја коју сам, као што наредих, издао нареднику.

— Ја остадох са уверењем, да сам погодан упрот који је Марка наговина да тражи осуету...

Протко је десетину дана од овога догађаја.

У пословима полицијским није се догодило ништа важније, сем што је покарва онга мељача на Зерку пронађена. Његов шегрт, који је био у врату, признао је дело, показав да је покарва закопао на Малом Калемегдану, где ју је калет и пронаша.

После десетину дана, јавља, једнога јутра дође омет наредник апсолуција:

— Ама, шта ћемо господи чини да радимо са чакун Марком? Још два дана па излази, а једнако моли да нађе пред нас.

— Доведи га, рекох му...

Дође Марко. Велд, погураше, потамнео.

— Шта је Марко? унптах га.

*) Види списку Марка Чакуну у бр. из стр. 38.

— Па наредите да ме на оне Ђорѓани (Ђелије) пусте. Сад, налада, можете то учинити, одговорили су у хаџику дубоко.

— А што мислиш да би сад могао наредити то? питао сам га.

— Што! Па ви знате што, што ме питају? одговори он адовољно.

— Не знам Марио. Али, сад би ти могао дати оно осуство, ако хоћеш.

— Сад га подajte Љуби апсанција, рече он. Мени не треба.

— А зашто?

— Како зашто? Бајати не знате? Немојте се препарити... Али — ја сам погрешно... Напало сам вас да препарим, да тражим осуету! Будала сам... Шта ми је каллио да утешим. Пуштени смо на поље, ја одем у нивуши, на нивушиа преко зида па на улицу. Отадте где хоћу, цео је свет мој.

Свршио би посао, уредио стаар, осигурао будућност, па дошао да тамније ако хоћеће и годину дана. А ја нама неби било рђаво. А опано... Нема ништа без „добра“ и „зла“.

Немам ја еређе, па то је... Жали Боже толику муку моју док сам дечка препарив то ме је каллио... Е хе! Грех нам на дуњу!

— Ама о чему ти говориш то, питао сам Марка, правећи се да га не разумем.

— О оних 500 дуката еврејски на малом Калемегдану, одговори Марко, погледа ме изакоштво, и како му удари вода па у уста, пахује.

И оде.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Велко Јовановић. Полиција је познат од 1883 год. т. ј. од времена, када је, због убиства Маријана Мићина, пилара из Туприје, осуђен на 20 година робије.

Од ове осуде издржао је само 7 год., а остало му је, у путу највише милости испрштено.

Доклепа се слободу, неко време скитао је по унутрашњости Србије, занимајући се различитим, па је по том дошао у Београд — место, које до пр 3—4 год. беше најугрубије утешити поквареним људима.

Поред многобројних засада дивљана београдске полиције па сигурност престолничких грађана, најзанимљивије је то, што је престолништво очистило од многобројних лопова, коцкара, бив. робоваца и у опште сумњивих личности.

Падмичево, који се Велко и у Београду занимао, није дугошко толико прихода, колико је њему било потребно да окрени себе и своју породицу, а сад тога, он се, као већина робоваца, беше одликао од потекле рада. Да би се, пак, могло живети, јер трбух хоће хлеба, а Велко је сем хлеба много илао и раније, требало је пронаћи или нов извор прихода, или то такан, где ће се мало радити а много добити. Али како да се нађе тај извор? Па он питање тежио би могао одговорити поштом зуди, али у толико лапше на њега одговарају: бив. робоваца, лопови, коцкари, разбојници и квалаци.

Као стари двадесетогодишњи робовац, који већ беше убио једног човека, Велко зналаше врло добро шта га чека, ако би га ухватио у таквом разбојничком или оштрам крају, али исто тако он зналаше добро још и то, да се просте краје и јатаковне крајевина, по нашем кљасном закону казни само лоповом.

Према ономе не треба се чудити, што је Велко, онај други извор прихода, потражио у вршењу простих краја, и јатаковну кеталим крајевина.

А да је, пак, он правитио несрећу и радио, најбоље дознају то, што га провештено суд за град Београд, новембра

месеца пр. год., као јатака чувених лопова: Николе Марића, Младена Бабића и Саве Ђуковића, није могао осудити нише, до само на три године затвора, коју изазу сада издржава у позаричном изазном закону.

Пелко је је родом из Туприје, има 45 год., омалени је раста, но пародити је Паташи; жение је, пре ове осуде неколико је пута летиуно калскаван због омиах краја.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА.

Стеван Богосављевић — Манојловић на Д. Митићувић ср. поречот, који се одметну испод власти и закона овеке-маласих, није се хтео прелати власти у осталеом по року. С-тога начелство опр. крајинског решењем од 7. он. месеца Бр. 1044. огласило га је за хајдука, с тим, да је свакомо слободно убити га.

Стевану је 34 године, става средњег, косе и обрва смеђих, обрва опрута, чепа обичног, очују зеленх, малих и лимпранх, носе приликог, бркова смеђих средње величине, брадо дуге смеђе. Од одећа има: гуа, и чакшире од белог сукна, крој плаши; на глави носе латину плаху пубуру, а има и астрателу пубуру; на ногама олако. По неваз облача и цинио одео: калу, палатоне и чакши.

Која власт ухвати он убије Стевана, да о томе омиах нишети начелство опр. крајинског с позивом на Бр. 1044.

ПОТ ЕРА.

Михаило П. Радић, землоделец из Киченца, среза рамског, направио је опаску крајуу г. Душану Поповику, учитељу на истог места и побегоа. Он има 30—32 год. носеот је става, приомацај је, па себи има црно суљено одео. Паређеје се тражење. Пронађеног треба стражиарно спровести лачинику среза рамског с позивом на Бр. 1182, или Управу града Београда на Бр. 2929.

Павлу Кесера, машиништу, тражи Управу града Београда. Пронађеног треба стражиарно спровести поми. Управу с позивом на Бр. 1420.

Владимир Гавриловић — Јакочевић, који је био под истрагом и у притвору код кутринског провештеног суда због опасне криве, — 6. тек, има побегоа из притвора. Он има 21—25 год., средњег је раста, смеј је у опште. Паређеје се тражење. Пронађеног треба стражиарно спровести кутринског провештеног суда с позивом на Бр. 1196 или Управу града Београда на Бр. 3031.

Стеван Гајовић, землоделец из Дучиновца, кретау трулског, побу између 1. и 2. тек, има убио је Чедомира Дивљана, смета става Марковић и побегоа. Стеван има 30 година, средњег је раста, димекај је, у лицу је плава, има велика уста и кукаст нос, у одеју је сушеном, изорзали је. Препеђеје се жуко тражење. Пронађеног под јаким стратом треба спровести лачинику среза драгачинског с позивом на Бр. 1386, или Управу града Београда на Бр. 3030.

Обри, Алофи Виктор, бив. чиновник трамвајског друштва у Бреслау, 6. тек, има око 3 часа по посто побегоа је на Бреслау, пошто је претходно придржао 41.000 динара у новчаницама белгичке банке. Обри је рођен у Номпелтенима 13. маја 1858. год., по народности је Француз, добро је развијен, висом 170 см., има латворено-плаве очи, косу и обрве црне, бркове латворено-смеје, обрва црних, а лица бледа. Мисли се да је с или у друштву Веркеа — Варнера, злана „Хејријета“ или „Бринета“ кројачина, родом из Алдерхелха, који је средњег става, малих, прих и прдо жавих очују; густе, смеје косе и дугуластог лица, има 22 године. Косеот полиције на Бреслау, антом Бр. 1348, моли еве полицијске власти да на бегунице обрете најстрожу лажу и у случају проналаска, да их притворе, а њега о томе телеграфским путем известе. Зато, е проналаску треба известити уредништво „Полицијског Гласника“ или Управу града Београда.

Пауу Шена, маслина, родом из Аустро-Угарске, тражи Управу града Београда антом Бр. 3209. Он има 30—35 год., средњег је раста, смеј, има опругу лице и коникусту косу и а бркове. Пронађеног треба стражиарно спровести поменутој Управи.

Светозара Јовановића, казну старејашког, родом из Крушице у Аустро-Угарској, тражи Управна града Београда. Светозар има 17 год., малата је става, очну, носе и обрва црних, лица округла. Проналазачи треба стражарско спровести помејуту Управу с позивом на Бр. 3373.

Јован Ререр и Јосиф Шенфелд. Јован је родом из Пеште. До 1891. год. био је поштанска чиновник, па због промене новца, осуђен на 6 год. заточеница. По издржању казни ступио је у службу код пештанског зајемљача Николе Јончића, као наплативачи версије. Пре десетак дана, ујутро на дан 2. окт. м. Јован је побегло пошто је споме господару променио преко 8000 аорината. Пештанска полиција драги да је у његовој пратњи и Јосиф Шенфелд, јер је и он са Јованом заједно слушао, па их је заједно и нестало.

На трагање пештанске полиције, аустро-угарске конзудит у Београду атом од 7/19 окт. мес. Бр. 2028., моли све полицијске власти у Србији, да обрате пажњу на ову двојицу и на случај проналазача да их притворе, издати им так назван одузми, и о томе да известе или уредништву „Полицијског Гласника“ или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 3111.

Јовану је 32 година, веро-рационалног, висом 167 см. сува-пала, мршав, изгледа као да је бо-

Јован

Јосиф

дестан од груди, лица дугуљаста, носе црне (чешма) са са раздвојом на средини главе, тавне боје лица, очну плавастих, кратка, те-саву јавно смејих, брду је бриво; с десне стране носа и десно на бради има по један маказен. Говори немачки и мађарски.

Јосиф Шенфелд има 20 година. И он је родом из Пеште; по народности и перу Јеврејин. Говори немачки, мађарски и јеврејски; средње је величине, ливац, лица округла и бавка; носе, очну и очну смејих. На десном влакитету и средњем има му по један маказен.

Димитрије — Мата Дуја описан довол и разбојник. Родом је из Петрова Села у Аустро-Угарској, има му 36 година, става средња, просед, бивац. Као осуђеник двадесетогодишња, 9. окт. м. разбио је затвор у каласкојој тирини и побегло. Он је на ову казну осуђен зато:

1. што је у друштво са још тројицом 13. фебруара 1881 год. удеишном каучем отворио врата мајстара Петковице у округу крушевачком и покрао разне ствари у вредности 2325 гроша чарн.

2. што је поћу између 26 и 27 фебруара исте год. на исти начин отворио врата на први општински змијаначе и покрао разне ствари у вредности 350 динара.

3. што је поћу између 9 и 10 децембра 1882 год. провазио код на дућану Моше Мелине и друга, оде у Београду, и на његов покрао у поћу и старима на 200 дул. дес.

Маја 1 год. 1889, Дуја је побегло као осуђеник са рада из Аранђеловца и близу Митровице прешао у Аустро-Угарску.

Тамо је провео пуних пет година. После тога дуго у Шабац и спреја план да се упуце у службу код г. Јоце Куртовића.

Као што се после сазнало, он је био намера да г. Куртовића убије и оцазача па да опет пребегне у Аустро-Угарску. Али, илал му би осуђен, јер г. Јења Марковић, садашњи управник београдског казненог завода, који је тада био тамо срећни начелник, пона у Куртовићевом случају одбојног опасаног роббијаша те он одмах био узакан и упућен да казну своју издржи.

Како смо у своје време стикали све кривце и виновце, у стану смо сад да писмено и лично Дујину. Нека она послужа властима да га како је то већ и особеним расписом наређено пронађу. Ухапљеног знала под јаким стражом спровести начелнику ср. казничког, с позивом на распис Бр. 1022. Власти блиске Београду нека га спроведу Управу гр. Београда с позивом на Бр. 3364, или Управу београдског казног завода.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наш роман. У дивниш броју постојало још има од најславнијих романа, шта га је изагла и једна светста литература дела. Достојевски је један од најдивнијих писана нових времена, и „Злочин и Казна“ је најбољи његов роман; он га је прославио, он је учинио, да су многи критичари сиромекога глави назвали Достојевскога Шенширом у роману. Ово би већ било довољно хвали да овај роман, и скупшине преврљана за његово преврљено; али што га баш ми довољно има и других романа.

Достојевски је створио прву психолошку злочинца и преступника, и у неса се ономо у тог постоја. Говори, како поучио него у стурцима, каучици делма. Он позива екстремну човеци душе, зато су најбоља његова дела: „Злочин и казна“ и „Зависница и пртење куће“, први доволно злочинца и преступника у опште. „Злочин и казна“, „Злочин и казна“ даје типичан пример у мајсторског његовог психолошког анализе; ова злочина разлика пред нама злочинство у његовом навику растом; да једна правитос нечистица на да поседљива постоја. Како позивају болешне душевних стања, као нечисти, моралне грешнице? Нека Достојевски себа разна.

Роман је овај много, нећу у стабилни нечистица и још много, капа, али њихов грешница. Нећући нечистица Грђи Ебери тако капа и капа: „Овај је роман савременог ил. порогосан стања.“ Да илал ништа издржава чини да оне стране капа. Друштво се издржава стурку на стурку, и капа сам баш готов, оцазачи као постој делма издржава илал разбојничког преврљено. Ово дело, овај постој јасу делма и вредна, да их чакмо, црпика. А нечистица Иване Харе илал нечистица преврљено: „Сва једна се тог могу издржава, што је илал постоја, да узвиош ова постоја издржава јасу, што је у својој арти, делма нечистица, да тавне нечистица, сирине и дубина, илал се ретко капа илал и међу људима нечистица.“

Поред овог, о нечистица ништа романа оцазачи још и то, што је нечистица 1881, става један од најдивнијих преврљенох руских, преврљенох еуга А. Кони, у генералног става преврљенох друштва петриградског универзитета драво једно преврљено о „Достојевски као криминалист.“ Говорили је илал постоја наласко ништовни пиризма тавно позивајуће нечистица преврљено, дубина преврљено у најтврђе стурку капа, каучице нечистица нечистица и стурку нечистица преврљенох става, што Достојевски у постоја делма карактерно каучице. Говорили је илал доволно типично, капа је Достојевски створио, каучице може криминалист од овог нечистица каучици, и т. д. и т. д.

За све ово своје позивајуће илал Достојевски да каучици то постоја, што је и сам био осуђен на стурку; на другогла одмади на стурцима, као илал је већ у стурку нечистица баш преврљено. А у стурку, капа је стурку, тако ретко, већ репродука своја прва прва капа људских главица, става нечистица, капа је постој у Сиберију на ребовање поћу злочинца и преступника од своје рте.

Ту је он као нечистица става каучице...

паложају, и суншце напрезали и уморили, друго што би тиме тело одмах изгубило потпомагање нога А, чиме би се балансирање немога отеопаало.

Према томе телу се да се стопала А што је могуће дужи употребавао, тако да се она не подиже из земље на једвадну, већ на потребну, тј. најдире пету, да тиме пуцасти део табана, и најзад прсти. Тиме се чланак разлучује [улаз девашице и најзад постане тулаш], услед тога чега она купави до врха прстију, знатије се издужује, и према томе врх стопала А напона би у кретању претрпеу у земљу и он би се у њу морао тако рећи зарити. Да би се то избегло, мора се знавати, за колико се чланак издужио, некако одузети, а то је могућно само у колену, те тако се колено пресавија.

Момент 3. Сада се нога А набоји напред, врх стопала савијати се из земљу и колено пресавија, тако да оно у том моменту у току члана чини савршено најпознатiji угао. У исти мах напона се стопала Н са земље и нога Н потпуно се исправља. Све то тако мора се обавити према конструкцији човечијег тела. Је ли нога А изабачена унапред, она се мора и горњи део тела у напред нагнути, јер би то била механичка противност, кад би се тело нагнуло у страну, у њим неће бити кретања. Тежина тела мора баш потпомагати кретање у напред. Је ли, пак, тело нагнуто у напред, онда је према положају карлице узлазило од бока А до подножја, које стопала А додирује, мањег него удаљења од бока Н до подножја, на коме је стопала Н. Али пошто су обе ноге једне дужице и непружене нога Н као прва линија представља најдиреку везу између обе крајње тачке, то нога А мора у неколико чинићти обилазити и се помоћу премољене линије, тј. с прегибом полене, заузети свој положај. Али тај прегиб колена био би за дужице премне за ногу А уморан, те се тога та мора одмах друга ногу користивати: нога Н производи се исправљањем стопала од земље, после чега се она одмах подиже и омогућава, да се испуњава нога А.

Момент 4. Није у ствари ништа друго но оно што и претходни. Чланак Н разлучује се и стопала са земље одиже. Да би се места за то добило, мора се колено нога А напред избацити, али се одмах опоручи.

Момент 5. Сада настаје за Н овај тренутак, у коме мора чинити оно, што је пре [момент 2] морала А да чини, на име: у колену се пресавијати и то из истих разлога. Нога А опоруча се сад толико, да колено у простору стукне у напад.

Момент 6. Обе ноге су се једна другој приближиле, А је јаво у напред нагнуто и готово опоручено, Н у покрету.

Момент 7. А је сасвим опоручена, Н је у колену најпознатiji угао достигао. Сада има А да се напред нагне, Н да се опоручи и земље дохвати, а у

Моменту 8. опет је постигнут момент 3. А постаје Н а Н постаје А. Кретање се понавља од почетка.

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ.

Суђење код општинских судова не грађ. парницама

а., тужбе.

Суду општине позивање

Из моје бискусне радње, дао сам Јелени раздвојено живеће жене Милосава Марковића, абдије, на рачун еспава, у вредности 58 динара, као што овај рачун који подносио гласи. Њено задужење било је у месецу мају оне године, када је свога мужа Милосава напустила и са њиме одвојено живела. Сада је се к њему потраг пратила, на продужење брачног живота. Када сам јој рачун на исплату поднео, она ме је, са дана на дан, ометала, да ће ми исти исплатити, на то ни до сада није учинила.

Зато сам принуђен ову наплату судским путем тражити. И е тога, тужим суду њеног мужа Милосава Марковића, абдије и Јелену која је задужење учинила, са молбом, да их суд осуди, да ми солидарно плате дужну суму, да ми накнаде плаћењу тужку и на име трошка и дагубе 10 динара.

За доња подносио главну завету, коју нудим Јелени, која је задужење учинила, у пражњењу је примам.

Основ тужбе дуг од еспава.
Вредност тужбине 58 динара.
Довна главна заветна.
20. новембра 1898. год.

Михаил Јовановић
балаши.

Бр. 2753. Одређени рочиште, на које познати тужац и туженог Милосава и жену му Јелену, кади ће се овај спор изнети и пресудити.

б., белешка.

Рађено у суду општине позивање, 15. децембра 1898. године у Пожеви.

Белешка

по спору

Милосава Јовановића, балашица олд.

противу

Милосава Марковића, абдије олд. и жене му Јелене. 360г дуга од еспава.

Судили су судије:

М. Тасић

С. Недић

К. Спасић

Бележко писар

Н. Мировић

На рочишту су обе парничне стране.

На повуду суда насу се могли поравнати.

Тужилац ота при тужби, с тим, да је Милосав овај дуг дужан за своју жену платити, јер је њен законити заштитник. Тужка осуди у име трошка 20 динара.

Тужени Милосав рече: Моја жена Јелена, задужила је се без мога одобрења, у оно време, када ме је својевољно и без икаквог даног јој повела од које отрале напустила. Њено задужење за мене не вреди, и ја га нисам дужан платити. Ни сада када је се вратила мени на продужење брачног живота, нискоме дугове без мога одобрења не сме чинити, и ако их учини ја сам према свакоме неодговоран. Не пристајем да тај дуг платим и молим суд да тужбона од овог противзаконитог потраживања одбије. Дагубе тужим 10 динара.

Тужена Јелена рече: Истина је, да сам се по томе рачуну туженом задужила у суму коју тужби. То сам учинила кад сам од мога мужа одвојено живела. Била сам му дужна и више, но сам му вако кад враћала. Задуживала сам се на моју зараду, од које сам живела, и да сам и даље одвојено од мужа остала, ја би му и тај заостали рачун платила. Овако сада, кад мој муж не пристаје да то плати, ја немам могућности да то учиним.

Судски разлог:

Удана жена за време мужевине живота, сматра се као малолетна, и он без одобрења мужевине не може ништа самостално из своју руку радити, па следствено, да не може ни дугове правити — § 920. грађ. закона. Према чему је тужбено тужбено у овом случају противзаконито и он се има од истог одбити. За то суд општ. позивање на основу § 6. и 13. грађ. суд. поступка

Пресудује:

Да се тужилац од свога тужања као неумесног одбије и да плати туженом на име дагубе пет динара.

Пресуда саопштена парничарима јавно у суду истог дана.

Од суда општине позивање, 15. децембра 1898. године, СБр. 2982 у Пожеви.

Потпис писара.

Потпис кметова.

НВ. Завед. белешку и пресудење у протокол суђења.

Задаток. Општински писари! је ли правално и на закону основана ова пресуда?

ДЕЦА ПРОСЈАЦИ

(савиштал)

Све су то питања, која се једно за другим, брзо и навалице, намеку свакоме, који о тој деци мисли, или боље рећи, који о њима боље мислио.

Можда ће неко рећи, на то су деца без оца, а мајка им слаба и немачува деваког куде, док њих глас и невоља гоји у прошњу, да би ихспалили и себе и своју болесну матер.

Гестралу није ни једна реч намањала. Онај разговор слао се са његовим мишљењем и заробитиштво гомиле одговорило је његовом умовану. Но сад се породице питање да ли је убица био ту? Гестрал је знао од једне гомиле до друге, али не нађе ни на какво лице, које би му паљиво на се прилику. Кривац је врло приметно и врло вешто учинио што није хтео да се појави у првим тренутцима, где се ларма и јака узбуђеност нарад алоичности замахне. Јер би му врло тешко било лако влада претворити се за саклање или раздраженост. То је на сваки начин био вешт човек, и Гестрал се обрадује што је у њему нашао достојног противника. Он дочека да је пријатељ изашао из гостионице и упутио се другим улоком, па се окрене и оде на железницу. Желео је да се што пре нађе у малој карони у којој је живео Исидор.

Чим тамо присне, оде старом бележнику, које је своје место продао био Исидору, али га дома не застане. Старца је исти дан из новина дознао за извесан догађај својега младог пријатеља, па је похитаво у његову радоницу.

Тамо ошав заузме управу, почне предикати писарима, испитивати ихте и паричаре, давати своје савете, посвати, викају: ређу! Прве се да ради своје пређашње послове, а заборави са свим на несрећу своје слободина. Гестрал му се каже и позиве га на само, али у место да добије одговор на своја питања, морао је одговарати на питања бележника. — Како је то могуће! Он је врло честит човек! Говорише бележници; истина није ми још исплатио чим што сам му продао, али сам ја имао вере у њега. Та то вам је красна душа, господино! Веле, да је убио своју жену тако месечак, али вако ће бележници бити месечак, ко је још то видео?! Па још кажу да је сам себе опсукао! Та то је глупост! Само су прави у стању да сами себе оптуге, а немају право, јер им се може изопрети. Нико је други му убио... Али ко је? Ја знала јавио у Париз? Да се провали! Зар бележници има право да остави своју радоницу, па да се провали. То може чинити онда кад учи права. Ја сам се закљичем, господино, да он није крив.

— А да не сумњате на кога другог?

— Ни на кога, верујте!

— Не познајете ли калвог прсноца, који је био одбијен од девојке из од пезине најке? Збога, да ли госпођа Сегента зна за онај догађај?

— Р-ђа Сегента! Ах! мој Боже, сиротица. Она је горе у својој соби, у постелу... Не знам да ли су учинили све што је потребно. Она се...

— Молим вас, г. бележнице, умирити се.

— Та она се нагло разболела од узара, кад је јуче устала од ручка. Не знам да ли су потребне наредбе учинио. Дозвољите да зновим. —

— Та шта вам је, да није укрпа?

— Наравно, господино. Нисам ли вам казао? Ја сам већ спремно писмо да јавим њеном зету и плери да на пут несрећни случај, кад у један пут добијем новине. Сад је већ све касно. Сиромаш Исидор има другог посла. У осталом, г. комесару, ако хоћете да понесете то писмо, оно је отворено, комесаре, чакати. До сто врага, где сам га метнуо?

— Да вас молим, а у случају потребе и позивам, да будете мало више при себи, и тако по други пут питам вас је ли астина да је Р-ђа Сегента умрла? —

— Јесте?

— А јесте да ли били њен бележници?

— Јесам, господино!

— Је ли она имала обичај мењати људе којима је новце поверавала?

— Није, цоло је само знала уложено у државну касу.

— Од кад сте ви њен бележници?

— Од како је дошла амо, и одде се станила.

— А је ли у Паризу имала кога, који се бринуо о њеном стању?

— Не знам.

— Где је становала у Паризу?

— У улици Капосевој.

— Закључајте нам. Стајајте се о радњи Ренуевој. Може бити да још није све напуштено.

Гестрал се врати одмах у Париз, и оде у Капосевој улици. Оно што је тамо дознао није било ни од каквог значаја. Г. Се-

гел живео је, не мешајући се са светом, са својом женом и децом. По гдекоја лица долазила су да их обину и то врло ретко. Вратар није ни имена знао. Она осећујуца у апенштау у место да сивесноста Гестрала, још га већма охрибри. Он је ове мере употребити само да му се из стране буде свест чиста, али у исто време крио би му било да му је тамо ствар постаја јаснија. Требао му је дакле тражити истину у самом осећању, које је налазио да му ништак праца означаи. Јер никако није му се чинило да алоичност није ни мало мислио о алоичности и о последицама које су отуд истицале. Па да то и знао није дошао на потребне журне, као што је с почетка Гестрал мислио, на сваки начин морао је читати пошто где се о томе алоичности говорило, и где је стајало назначено и дан кад ће се та ствар пред судом претресасти. Јер, ако се комесар није варао о правом узроку, који је убио на алоичности покрету, то ако је исти осим прсте осете умицао и другу много страшицу од прве у самом осуђењу Исидорова, онда га извод таквог суђења и пошима није могао задовољити. — И по томе мислио је комесар да убица ни на који начин не ће моћи ерпу одолети а да не дође у позориште, где ће се у живости развити сам залет драме, од које је он напасао прву страну крајних словима, започетицу прву радњу, и означених сирштак. Ту би се могао тек по својој вољи садржити бледом отуђењем, отираном судија, посвојом бележници, а у исто време могао би се обезбедити савршено, а упрошастити свога непријатеља. У случају пак, ако би се лист окренуо, ако би наступило за њога критичке околности, на ствари не би онај праца узеле, који је знамљиво, ако би се случајно апенштау и стала претити какава нова околност, зар не би онда тим пре валамо да неки улози да буде тамо, као оно играч који цела своју изванову на коњу меће, па вреба све поље једну за другом, па дочека да види и саму своју пропаст. У судници дакле Гестрал одреди у мислима рочиште убица Албертинично.

Међутим ствар Исидорова већ је била довољно испитана, па је валамо суди. Омиор је судски престо, а она се некако нашла међу прима за решење. Исидор, који је био само 24 сата у затвору почне се хрипати. Ма знала да му је било жалост за Албертином, опет је с њоме тако мало знао, да му се лако било утешити. Његова туга у осталом била је углањена и страховитим положајем. Лекар, што га је видео, био је врло вешт, па зато се брзо и ослободио предвиђања која је имао првог дана. Осим лекара дошло му је и један од његових старијих другова, који је после остао праваоаступици. Њему је назн млади бележници поверио своју одбрану па суау. Окренуле оном људима, Исидор задовољи своје уверена о својој невиности. Међутим зато, у које је био упућен, било је за њега тако неразумљиво да се никако у њему није могао да разбере. То га је до очајна доводио, и он је био престава питао своје пријатеље: „Али, па име Бога, ко је ику убио?“ Правосудственик је тражио, истина, доказа, али вако их није могао наћи, рачунао је на помоћ лекару, који је навео да апенштау у корист Исидору, а највише се уздао у своју речност, за коју мишљао да јој сада врло ден почетак учини. Гестрал се само смењивао, а добро се чувао да што не каже. Он се бојко да правлом претресања оне ствари пред судом какав неразборитост Исидорова не баци на ње сумњу код још непознатих уопште. Гдекоја лекар где се Гестрал смења, тешко би младог бележника с речма: Драги бележнице, изгледамо да ли се и невиност и знање могу сити једним ударом.

(Наставиће се)

ПРИЗНАЊЕ

принципала

Пола Врлава

— Да, поче Жан Марзан, свали човек, па који то био, када би се успео да нам своју савет потпуно отирије, морао би изгледати право чудовиште. Људска природа јесте немилосрдна и тамна белина. Нико у свом животу није био какав гадни ствари, и прошлост свакога човека, и оних који ни највише поштуемо, как и наших пријатеља, има у себи ствари од којих би уздрхтали, када бисмо имали поима о томе. Друштво, наше вре, наше предрасуде, све је ацеометр. Сви ми по-

само обраду и сви смо, више или мање глумци који се труде да сачувају своју неповаљаност, да створе себа извесно драмско, да одиграју једну улогу, и да то али доласе, да једнога дана образана срцасте са њим, ми ставимо сами себи веровати, о себи обиласко мислито и себе поштовати. Најпослетији је само најпослетији, најпослетији је само најпослетији и једина разлика која постоји између њих јесте шта она разлика која је између преступа које другима рел и закон и ксане и преступа која се не ксане; најпослетији човек не чини прве и преступа само ове друге, а најпослетији сасвим обротно.

— Проклето смех прихватило ову чудну масу. Била је поноћ. Нитима нагла малог саопва у коме су се налазили око шесте неке сакупљачи три малог човека, Јан Марзан, Јан Дарбо и Клод Френеј, са благим светлостима која је савише пала са шита лампе, наизглед је добро расположење и поверљивост. Сва тројица, расположења добрим вечером и мало намет, играли су се парадоксима.

— Вере ми, рече Јан Дарбо, Марзан можда не греш и ми имамо једну врло лак лачи да обвермо негово залагање. Поддржавамо *Животиња* балетом о куле, исповедано се сва тројица, и одмах ћемо видети да ли смо одиста чудовишта... Почни, Марзане, учини један искрен подмет у своју прошлост, сади се у блане своје савести и скини образну и говори, ми те слушамо.

— Је ли те сабиљано?

— Врло озбиљно. Ми у напред дојемо часну реч да ћемо бити искрени, и рећи истину, целу истину.
— И да ћемо потпуно сачувати тишину, додаде Клод Френеј.
— То се по себи разуму.

Наста ћутање. Набрала чеља, оборених очију, Јан Марзан је скупљао своје успомене. Затим се дна пута напала, и озбиљним гласом отпоче своју исповест.

— Не могу свега да се сетим... Ја имам тридесет година, а у томе добу сви смо ми проживели десет година... Пела моја прошлост сада ми се јавља као кална моголама она који у падају у будном стању човек хоће да обвине, и од кога остаје само неодредених утисака, са осећањем, још неодреденим, да смо само дуго спавали. Једне ствари само се јасно сећам, која је без сумње била међу најпослетијим, јор се је још није изнала из моје сећања... Ева шта је било. Било ми је тада двадесет и пет година. Једне децембрае ноћ наизглед сам из кула где сам добио сито алатиња. Било је један час на јутра, упути сам се у својата, полако, и пуцхати цигару... Оа једном, када сам вишао дуж беја, заустави ме један напачан, дрхтан глас: „Удеште, господице...“ То је била девојчица од петнаест до шеснаест година, готово дете, дрхтане у дрвоима, нека остављана девојка по свој прилици, и бачена на париску палатру на хладноћу од неколико степена неход нуле. На њених угаћених очију нашла је неосвајана бела, суве су текле из образе које је невоља не била издржала. Она је пружила руку... Ја се малих ценова, извадих шаку златиња, и пошто сам разгледао роков јор: „Јако ми је, али немим ситно.“ И продахних пути... Али она дрхтани и болна глас тоши ме је, и дуго ми остао у памети...

Смејале поново одјекну.

— Је ли то исто? упита Јан Дарбо, изненађен... Ти ниси удалио једној пресјакани... Али то се дешава сваки дан, и мени, и целом свету, и најбогатијима, и најпослетијима. Не може се удасти свима сиромасима... Иначе су многи од њих прости залажаници... Нека рече!... Ах то није сабиљано!

— На тебе је ред, рече Јан. Отвори сада своју савест.

И по други пут наста ћутање. У длачини, у ноћи која се распрострала, одговарало је као никак очајан врисак аналитичког докатошине. Кроз отворен прозор улазило је у собу нејасан жижор, ујање Париза које је све више слабило.

— Ох, моје грех тежи, ноћ изналажа Јан Дарбо... Спрешамо сам права и наизглед сам се, како се то ксане, у врло добром положају... Требао је да се женец. Моја вереница није била лена, ја је нисам ни најмање волео, али ми је доносила двадесет и пет хиљада динара годишњег дохода. Ја сам тада био без икакве, без половаја, без будућности. Врак, у тим условима, био је за мене ситан, и ја се нисам дуго предомислио... Пуни три године имам сам збуљанцу са којом сам имао и дете. Ја сам је био заплео, отигао од њене породице, она је све изртвоваала да ми пошла за мном, она ме

је обожавала, олазност њена била је дивна, њена верност потпуно опробана. Ја је нисам марио. Мој отац који није био богат, са муким ми је слао две стотине динара месечно. Наш аналитички живот није био веома несво; морало се ограничавати, задовољати се гостиницом од двадесет и три суа, или што мисли у ксану. Па парочито крај месеца! Ох, ти људи крајне месеца! Ипак се она није никада нашла; највећа јор је забавна била недељом и четвртом, слушаћи музичку у лусенбургском парку. Уживао је да два суа стојашу у прином реду, и то је, чина ми се, био једини њен расход за лично уживање. Морам признати, пошто треба бити искрен, да ме није много коштао, јер је и она радвала, и добијала два динара дневно у једној помодлој трговини...

— Па? упита Јан.

— И ја сам тада остао и љу и дете, да бих се оженио, и од тога доба њива нисам чуо о њима.

Разговор поново отпоче и оживе између три друга. Нашло се изненађење да догађа са Јаном Дарбом. Марзан је пошто извесно олакшаване околности. То је била вешта и банална прича о заплећеној девојци, која је постала најмом и била остављена. Да ли је човек из добре куће могао упропастити своју будућност због једне збуљанце, због створења које ерало и понајчешће подлажа са узлице, и које није одговарало ни његовој породици, ни његовом положају? У осталом такве девојке у напред најути шта их чека; не треба се узнемиравати због њих; једна збуљанца замени другог, и све се сирни на тај начин.

— На Френеја је сада ред! поника Дарбо. Он мора да је врло велики грешник, то му се познаје по лицу... Давале, због чега тебе грине савест?

— Није ништа тако страшно, одговори Клод Френеј. Моја савест не изгледа ми много оштрењена. Али ипак, један пут... То је било када сам почео свој књижевнички живот; живео сам мучно, од позаманија и од пламенитости непознато другова. Једнога дана један од њих напачи ми двадесет динара, чиме сам требало сутра даћу да платим кирију, јер би ме иначе бацили на узлице, и напачо бих се без крова, у блату, на киши. Тада ми била нешто на памет: да отиђем да се кошам, да опробам срећу са мојим алатињом. „Зашто не! мислио сам ја. Толико миш добијају, зашто и ја не бих добио?“ — Када је дошло вече, ја отиђох у једну кошарицу и седох за сто. Чекао сам да башкар три пута одигра, и када сам мислио да је време, ја метнем моје алатиње. — Башкар баци одјекну, нас је било евета пет, ја сам био изгубио... Тада, не знам како то би, и прено своје воље, нервозним, готово инстинктивним и неодољивим покретом, ја ноктом помаох моје алатиње... Случај је хтео да ме нико не види. Далоше ми десет динара, што одмах за тим изгубих.

Настаде ледено ћутање. Марзан и Дарбо живо променише предмет разговора, оставивши Френеја запрепаштеним, јор отворених уста, немирна погледа.

Седела су јор један час. Говорио се о неком осуђењем браку, о некој завади између две породице.

Када дође тренутак да се растуја, Клод Френеј осети прирукујући са своја два пријатеља да не може нише рачунати на њихово поштовање.

С ерауанска.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

ПРЕВОД С РУССКОГ
Јефта Угричић

ДЕО ПРВИ

I.

(НАСТАВАК)

Она се кућа састојала из самних малих стазова и била извесна збуљна свакојака збожанија, — крочишма, бразирима, кузарицама, напачици Немцима, девојкама, које су живеле на своју руку, ситуијом чиновничком и т. д. Само се вид, како она што узлазе и падаше промичу једно поред другог под обема капљима и кроз бела дворница. Ту је била три или четири кућна надворина. Млади је човек био врло задовољан, што се

није сукобио ни с једним од њих, него се непримећено попушну одмах из клице на десно у стенице. Стенице су биле мрачне и узане, али он је већ сас то живо и промислио, и баш му се то и допадало: у такој покретној и разноликој поглед није био опасан. „Кад се сад овако плаћам, шта ли би било тек онда, кад би нешто одшта пристијело послу?...“ помисли он и нехотиче пењући се на четири спрат. Онда му препречине пут изолујаче војници, посматри, што изишваху наместај на једнога стана. Он је још од пре плао, да је у том одавоно обитавало некакав Немац, чиновник, са својом породицом: „може бити, да се онај Немац сада сели, и можда ће на четири спрату, са овим стеницама и на овом ходнику, остати за неко време само бабин стан пакует. То је добро... за свика случај...“ помисли он опет и зазавоји на бабином стању. Заспеће одекну потмуло, као да је од лима а не од баира. У мазином становицима овакавих кућа, скоро су сва збојца тава. Већ беше заборавао звук овога звонцета, и сад, онај особити тои, као да га на нешто подсети и јасно му прехетави... И он латрху, нерви му овога пута беху већ и сувани ослабали. Мако за тим врата се пољико отвориле: долазача повору проз отвор, и с очигледним неповерењем погледа на њих, а само су јој се видале очи, лако свајашу на мрзав. Али кад виде, да у ходнику има доста света, ослободи се и сасвим отвори врата. Младић ступи преко прага у мрачне предоседе, прегрешено прегрешом, за којом је била текобна кукица. Старица је стајала пред њим букећи и патајући га гледала. То је била мала, мршава баба од својих шестог година, отираху и ласковни очују, са малим шикатим носем и неповерљивом главом. Њена отворено-плава, једва проседа коса била је јако намазана помадом. Око њеног титног и дугачког врата, који је лично на кокошњу ногу, отомача се некакав кучески тронак, а на плећима, мада да је била пурушина, висео је сав раничулан, пожуто кожни егртаг. Старица је свани као канџала и стегала. Мора бити, да ју је младић постодео неким особитим погледом, јер а у њеним очима на мах сину опет прехетави неповерење.

— Раскољников, хан, походио сам вас пре месец дана, похита да каже младић и лако се поклони, сетивши се, да је потребно показати се мало љубазнијим.

— Седам се, драги мој, врло се добро сећам, да сте долазили, преговорити баба сасвим разнолико. Не екадијући својих разноликих очују с његова лица, као и мало пре, гледала га је испитујући.

— Па ето... видите... и опет, ради његов посла... настани Раскољников, збуњивши се мало и чудећи се бабином неповеру.

„У остакон, можда је она и увек таква, само да то онда извес приметно“, помисли он уз непријатно осећање.

Баба похута мало, као да нешто премисла, за тим се склонил, и, показујући на собна врата, рече, пропунтајући госту напред:

— Прођите, драги мој.

Собица, у коју уђоше, са жутиим танетама, црвеном и муслинским завесама на прозорима, била је у овој тренутку јасно обележена златима вечерњег сунца. „И тада ће, може бити, опет овако сјајати сунце!...“ изненада сину кроз главу Раскољникову, и брзим погледом претети све по соби, да би могао што боље проучити и запамтити све што стоји, и како је распоређено. Али у соби не беше ништа особито. Све наместај, веома стар и од јуторга вртога, састојало се из дивана, са великим наоружаним дрвеним наслоном, округлога стола прех дивном, столца за тоалету са огледалом о зиду, неколико столца поред зида и две три јесте савике у жутиим овирима, на којима беху насланине некако немачке девојке с титима на рукама, — то је било све. У куту пред икономом горело је кандило. Све је било веома често: и наместај, и под били су тако угађени, да се све сјајало. „Лажљива посла“, помисли у себи Раскољников. Ни трунице једне није било могуће наћи у целом стану. „Само у онаких и старих ходника можеш видети овнуку чистоту“, продужао је он мислити у себи и разнолико погледа испод црвене завесе на вратима у други собичак, где је била бабина постеља и орман, и у који он још ни један пут није зазирао. Цео бабин стан чинише су те две собице.

— Шта сте ради? отпоро зашта баба, узалећи у собу и као и мало пре стаде непосредно прехи на, да би је лакше упознава поглед у очи.

— Довео сам једну залогу, ево је! — И он извуче из џепа стари плашети сребри часоцик. На плећеници његовој је изрезан глобус. Лавиј је био човјак.

— А, видите, и старој залози је време. Још пре три дана минуо је месец.

— Платићу вам интересе још за месец дана; пригните се. — То зависи од могуће добре воље, драги мој, хоћу ли се пригрити али вању старе одаху продају.

— А хоћете ли ми дати штога, штога за онај сахат, Алзона Иванова?

— Ама ти ми, брате, долазили све с неким ситницама, што ништа не вреди. За прстен сам вам, прошлога пута, дала две рубље, а могао би се ион купити, кад алзатара, за рубљу и по.

— Дајте ми четири рубље, а ја ћу га откупити, од оца ми је. Новце ћу скоро добити.

— Рубљу и по, ако хоћете, и то интересе у напред.

— Рубљу и по! увинућу младић.

— Како вам је воља. — И баба му пружи сахат напред. Он га зграби и толико се наљути, да је не хтео отићи; али се одаху преломиле, сетивши се да нема куда ићи и да је он овде и због лежер другог дошао.

— Дајте! рече он сурпо.

Баба се маши руком у џеп за кључеве и оде у другу собу ила завеса. Младић, останил сам на сред собе, стаде долазно прислушкивати и размисљати. Чуло се, како је отворила орман. „Мора да је горња веојка“, рачунао је. „Кључеве каида носу у десном џепу... Сви су заједно, вољани челицини претемом... Један је трпнућу већ од осталих, да лутчастан једначном, по свој прилици тај није од ормана... Мора бити, да је то још какав кутија, или сандук... хм, то је врло важно... Од сандука су сви кључеви такви... Ах, како је то, у остакон, подло све...“

Баба се врати.

— Као, драги мој: а рубљу је по десет копејака од рубље месечно, онда долази за акко и по петнаест копејака на месец у напред. Е, а за прехетави две рубље имам од вас да примим, по истоме рачуну, додесет копејака у напред. Дакле свега тридесет и пет. Сад би имали да примите за ваш сахат још рубљу и петнаест копејака. Како, узнито.

— Шта! Зар само рубљу и петнаест копејака?!...

Управо толико.

Млади се човек није даље прехирао, него узео новац. Гледао је бабу и није се журно да оде; прехало му се, прехто, да још штога каже или уради; али као да и сам није управо знао шта...

— Може бити, Алзона Иванова, да ћу вам кроз неки дан донети још једну стар... сребрну... ленту... кутују једну за цигаре... чим ми је пријатељ врати... Ту се појни и уђута.

— Е, на онда ћемо се и погађати, драги мој.

— Збогом!... А ни увек тако сами седите код куће, а се стрепе нема? питање је он, колико је могао одрешити, изалећи у прелоседе.

— А шта се вас тиче моја сеестра?

— Па ништа особито. Тек онико, питам. А ни одмах...

Збогом, Алзона Иванова!

Раскољников неће да оним збујен. И та је забуга све више и више расла. Сизаклих из стенице, неколико је пута чак астајала, као да је нечим из неплада прелашен. И, најзад, кад је већ био на улици, узвинуо је:

„О Воже! Како је све то гадно!“

И је ли могуће, је ли могуће да ја... Не, то је чудот, то је бесмислица! рече он осуду. И зар је могао такав улас мени да паде на панет? О, на какву је правитину способно моје срце! Све је то празно, ниско, гадно... И ја, целог месеца...

Али он ни речима, на упознава није био у стању да исплати своју забугу. Осећање бескрајног прехрева, које је почео притискати његово срце још онда, кад је поново баби, достигао је сада такве размере, и толико му постало јасно, да није знао куда да се дене од жада и темира свога. Трогларом је ишао као пијан, не примећујући пролазнике и судирајући се с њима, а тек се онда мало прибрао, кад је

ушао у другу улазну. Погледавши око себе, опази, да стоји поред врата, у којој се склањало с тротоара на стеницима. Баш у тах мах изајављују на те клане до краја један другог подупирају и пекују. Раскољак, без другог размишљања, сине и сам у крму. До тада никад није крчио у крму, али сад му се тако у глави задрело, а ако га је мучила, да пристојно вогори. Прошло му се да испише чапу хладнога пива, у толико пре, што је држао, да га је ова непозната слабост снашла са празна стомака. Седне за мали сто у крмачи и правом уду, вањште пила и при чапу пила на дунав. Одмах му је било лакше, и мисли му се разведрише.

„Ах! све то кошта!“ рече себи сам се. „Зашто сам се и узнемиравао?... Само са гласне разарајемости! Ето, једна чапа пива, алагој сува хлеба, — па, на један мах, јача ум, ведрост се мисао, намере чистијају! Ух, — како је све то ништа!“ И ако је на све то пакују са пререзом, ипак је гледао нех несебје, као да се ипенада ослободио неважних ужасних терета, и љубавно погледа у њеколико на све, који се налажаху у крми. Па и у том тренутку он је из далека сугери, да је и све ово расположење да добро било такође божанство.

У то време остало је у кабини мало гостију. Осим оне двојице пијаних, што их је срео на стеницима, изашла је за њима још једна чинава уржа, њих петоро, са једном девојком, и хармоником. После њих беше мирно и празно. Остале једна, што по мало мило јорину, по гледишту варшавина, седећи при чини пила; његов друг, дебео, кривач човек, у дугачком горском капуту, са седам брадом, тришест пијан заспао је на кучи, а чаче-по, као у позу, сасвим рашириши руке, попуцкавао прстима и поигравао горним делом тела, не устајући са куче, при чему је невољно показују глупост, усмљанајући се, да се седи стихава, као на пример:

Целе године ласкао сам жени,
Целе године ласкао сам жени...

Или на једанпут, пробудивши се опет:

По уласи вишо сам,
Другу своју давао сам...

Али нико није делом срећу његову. Кутави му друг гледао је на све то, шта пије, испирајемости и с неповерењем. Био је у крми још један човек, а, судићи по гледишту, морао је бити какав чиновник у пензији. Седео је засебно, уз са своју чапину, из које је одла-одла еруктава бацајући поглед око себе. И он је био као у неком забудењу.

(Наставиће се).

ТАЈНА ПОЛИЦИЈА

У НЕКАДАЊОЈ ВИСТАВЛЈОЈ ИМА-ЛЕВИНИ

ИСТОРИЈА СМЕРКА

Валхела Гиршера

(Наставиће се).

„Како је пошта како је било земљи под строгости и приватном тога страног инквизиционог суда, даје су гордице зупапанкване. Ако је на шта пала ма и најмања сумња, одмах су га спроводили у Касел. Саслушање је било“ врло просто, уместо га није никако ни мало крх, по примеру Фуша, чим јега окривне одмах га и осуде, т.ј. ако окривљени не протестује против тога његовог сумног новца, и само у том случају пуштају га у слободу ипаче не, па био он ма како невин.“ Чиновници полиције чине то највише, да би изнудили новца, а због тога су управљали своје отворне стреле нарочито на богате и криве. Тако је једном, један богат трговац у Марбургу, издига једне криве ноћ са својим пријатељима, и при слабој осветљености улазе, пао у блаво, и због тога кривог рекао: „Ох како се зовемо весталки демањаци ми се такве стари, класе долге класе ни чуо нисам.“ Један полицијски нишун који је био на њима, чуо је то и одмах га спровео у Касел у ате. Одмах после саслушања, посети га један непознати човек у грађанском оделу, који се прављаше као да га сажаљива, и рачунаше својом чапину да ће га одмах пустиши у слободу чим положи 4.000 франка. Несрећна трговац пристаде

на то, и написа одмах писмо својој жени, које му је тај непознати диктирао, и у коме тражаше, да му што пре позваће поменути сумно новца за откуп, и у исто време писане јој, да то драги у највећој тајности. Новца је требало да стигне после два дана, али не дође. Онај непознати дође опет код трговца и каже да је гласовиша изгубио оно писмо, и рече му да напише друго. Трговац тако и учини, и после два дана донесе му онај непознати решење којим се пушта у слободу, али пре него га пустише, морао је да потпише једно писмо, у коме се обавезује да никада неће ништа одати о положају новцу. Домаћ својој кћи, сазидао је да његова жена место 4.000 платила 8.000 франка. Онај остатак непознати извесно јема помагач господина Вонтарис био је паралима, и сигурно је поновни оне сумне задржао за себе, док је другу половину Вонтарис отплати у свој деп.

Било је тако према да, комисија коштици, ни пријатеља, пријатеља није смео веровати, јер било је случајена доста, где је полицијски нишун издига свога најбољег пријатеља. Да изведемо само један пример. Неки Бертрам, чиновник проектуре у Хановру, после другог растана случајно опет се састаде са својим пријатељем пријатељем, полицијским агентом Мартенсом, пред којим није имао никакве тајне, и повери му да је и он члан тако званог „добродоћелног савеза“, која је радила на изопштевању Прусе, а која је тајна полиција највише гонила. Мартенс забораи част и савест и донудира свога пријатеља, кога се места уласише и спроведше у Касел. Мати несрећника јачио је молила за њ, али узалуд. Код су у Хановру сазнали за гадног издајника, сви су га се гушали, и у толико је већа радост љубавце била кад и њега у брзо на тим затворници и спроведше у Касел. Но то је имало другог разлога. Главни директор Вонтарис ухапшио је Мартенса само зато, на неколико дана у град да би покушао свога пријатеља Бертрама, који не хте никакво, ништа да призна. Невини пристаде и то да учини, и њега доведше у једну собу која је била до Бертрамове, и само их је делом један тамак зид, и то такви да су се кроз њ, могли разговарати, али се нису могли видети. Мартенс отпоче гласно јадати против нечужеве неправде што га затворили. Бертрам познаде глас свога пријатеља, и питање га, као и он њега. Пошто ништа да је њега Мартенс опитује, то му одговарање на сва питања са безбразном неспробошћу, а Мартенс је све што је од њега дознавао безвешно у претови. Тај претовак прехде он полицијској власти, и после три дана њега пустише из затвора, при поласку нежно се опрости са Бертрамом. А као награду за његовог пакост добио је позвањ генералног комесара тајне полиције у Гетингену. А сиромаш Бертрам дежао је у ате, све док га нису Кошки приликом заузења Касела 1813, ослободили, пошто га је готово до судила довела његова несрећна судбина, и јал његове ботарење мајке. Кад је сазнао ко је виновник његове несреће заплака и рече: „Нека ти Бог опрости твој грех, ја ти писам заслужно од тебе!“

(Свршавиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Младен Вабш, опшаски топов. У месецима: априлу и мају прошле год, навршио је у Београду око шест опасних и преко десет протех крађа.

Тако је:

1. Поку, између 3—4 априла разбијен прозор на дућану Богдољуба Никшића, сакалани ош. и из дућана украдено и однесено: 20 кила каве, један чак брашна и још неке ситнице, — све у вредности 160 динара.

2. Поку, између 23—24 априла разбијена је шува Панте Тадића, циглар ош. и из исте украдена живина, — у вредности 30 дина.

3. Маја 8, у сред дана — разбијени су прозори и врата на стану Димитрија Никшића ош., и том приликом украдена му два цела сата у вредности 100 дина.

4. Маја 10, такође у сред дана, разбијени су три зупера у стану Чедомира Никшића ош., и из истих украдене и однесене хакине и веш, — у вредности 100 динара.

5. Поку, између 10—11 маја, разбијена су врата на радници Нехељде Војиновића, сакупили ош. и из исте украдене две табле садуна у вредности 20 дина.

6. Ноћу, између 13 и 14 маја, разбијен је дућан Хајма Аврама, старијара оца, и из истог однето му разног оспаја у вредности 160 динара.

Поред ових крађа извршено је, као што смо већ поменули, преко 10 простих крађа, и то махом дану.

Полиција београдска носећи пратио али јавног трагања, успела је најзад, да уђе у траг свима побројаних крађама и да их похвати све крадом.

Ти прсти крађавици беху: Никола Марш, Сава Вукашић и оца Младен. Никола и Сава, оборила век по два пута осуђивани на робију због опасних крађа — за данас два најопаснија крађавица — успели су док су били под астрогом, да побегну из затвора, а Младен је, пресудом привременог суда за град Београд од 3. новембра пр. год. Бр. 2302., осуђен на десет година робије у тешком окову.

Младен је родом из села Лојанице у срезу посавно-гавалском, сада има 21 год., у лицу је млад, нежењен је, на издржање осуде спроведен је 24. новембра пр. год.

Разбојничка дружина.

(Смештали)

9. Обрад Радивојевић, из Ступнице, осуђен на три године робије, као саучесник у разбојничтву са убиством, извршеним над Савком Јовановић, у домену из Ступнице.

Сем Обрада, из осталих разбојничких, чије смо слике изнели, као чланови са саучесницима ове друштине, осуђени су још и ова:

1. Илија Милосављевић, из Ступнице на десет година робије, због опасних крађа, извршених Алмашићу Јездичу из Ступнице, и крађе стоке Милошу Пантелићу из Д. Недељана.

2. Илија Милосављевић, из Ступнице на четири године робије у тешком окову, због саучесништва у убиству Ђурице Сперића, из истог села.

3. Филип Павловић, из Ступнице на три године робије, због опасних крађа, извршених Богославу Милосављевићу, земљополцу из истог села.

4. Милош Савић из Ступнице на три године робије због крађе стоке Милошу Пантелићу из Д. Недељана.

5. Савко Милосављевић из Ступнице на две године робије, због крађе стоке Милошу Пантелићу из Д. Недељана.

6. Цветко Сперић из Ступнице на две године робије због опасних крађа, извршених Андреју Антићу, и крађу кошница Крстимира Сперића из истог села.

7. Милош Сперић из Ступнице због крађе стоке Милошу Пантелићу на годину дана затвора.

8. Љубомир Тадић из Ступнице на годину дана затвора (као малолетца) због крађе кошница Крстимира Сперића.

9. Стојан Радивојевић из Ступнице на годину дана затвора (као малолетца), због крађе кошница Крстимира Сперића.

Као што се види, свих 18 ливковца, и сланица и павли-

Обрад Радивојевић

вани, родом су из једног истог села — из Ступнице. Из једног села, једном судском пресудом осуђује се 18 људи. Странико!

Зашто, што су они зликовци похватали припада начелнику среза јадарског и његовим предним пасарима: г.г. Анти Ивановићу и Душану Јеремићу. Да њих није било, по шта докле би Ступница била странила за овеке становнике?

УЦЕЂЕН

По предлогу начелства опш. крајинског Бр. 1309., а на основу последњег одељка чл. 4. Закона о хватању хајдука, — господин министар унутрашњих дела, решењем својим од 15. окт. мес. ПБр. 3440., одобрио је хапшања јадара патрале оного, ко пронађе, узхвати или убије, оглашеног хајдука **Стевана Богослављевића** — **Манојловића** из Д. Милошова.

Оно се обављаје властима и грађанству ради знања.

ТРАЖЕ СЕ.

Видена, сина **Милоја Живковића** из села Лесковица, среза јадарског и **Драгутину Рамковића**, бив. љака виноделско-воћарског школе у Буковину, тражи начелник среза јадарског. Пронађење треба упутирати поменутом начелнику с позивом на Бр. 1587., или Управи гр. Београда на Бр. 3756.

Младутина, сина Милорада Павловића, земљополца из Бискупа у срезу равском, који је сузбио код Јоце Јаваревећа, дућанице у Јабарима, тражи начелство округа покривачког актом Бр. 2399. Пронађење треба упутирати поменутом начелству, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 3964.

КО ЈЕ ОВО?

Код пиротских учитеља издана је за школског надзорника. Кад је приметио да се у то посматрало и видео опасну ситуацију са себе, покушао је да пре-

убегне у Бугарску. Потера, наредена од стране окружног начелника, хватала га је у једном селу близу границе и сад се налази у затвору начелства пиротског. На протоколима саопштавања изјавио је: да се зове **Фрања Јурић**, по народности Хрват и да је као војнички бегунац пребеглао у Србију. Али то је пука лаг, јер преко покушаја да у Пироту изврши претару, он је пре кратког времена у Београду, под именом **Виктора Јовановића**, новинара из Прага, са највећим успехом извршио прво врло врло претару. Тај догађај опсежно смо опишали у једном од наших бројева и биће врло интересантно. Дочекаћемо и њега додати у Београду и поново сликати у нашем фотографском атељеу...

Ову слику добијену на Пироту, доносимо ради потребе његове личности.

Позивамо и молимо славога који та познате да јави уредништву „Политичког Гласника“, све шта зна о личности овога прописаног, и да ли је он тај, за кога се изјави.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Непавица, Ђорђе Матејић, пише „кошца“, чија је слика из пета у „Политичком Гласнику“ од 1897. на стр. 141 и у „Политику“ од ове године на стр. 30 писмено је изјавио уреднику, да је од ове године отпочео живити поштомом животом, и допавио, да је у служби као писар оца код „Др. Пантелића“ из Дорчуга. Матејић је уреднику на св то у листу писано, што смо овим и изјавио.

*) Министарство унут. дела, преко министарства опшних послова, послало је слику затворника у Ауст-Угарску ради изјашњава о кривинама ове особе.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једномеш месечно. По потреби има ванредних издања. Преплате се шаљу уредништву у Београду. Цена тридесет гро за уреду и у уреду; осталим поштома или за поштом. Цена је месец: члановима, учесницима, запосленима, општинским начелницима и осталим властима; за остале поштом: 12, полугодички 6 динара. Гостима, учесницима и мехиканицима из унутрашњости годишње 16, полугодички 8 динара. Изданима годишње 8, полугодички 5 динара, из оних се по свој цени могу преплатити само преко својих начелника полицијских односно општинских одреда. Наплатити у оште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодички 15 динара. Поштом бројем „Политичког Гласника“ се продају се. Пошта само шаљемо предплату се. Уредници не примају се. Гласник не постоји.

НАРЕДБЕ УПРАВЕ ГРАДА БЕОГРАДА

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА

Бр. 2824.

31. јануара 1899. године
Београд.

Означено је, да тапизанска кола, рабарјска, за тежне терете, пиварска, омањска возука и талато, товарна и празна, без никакве потребе, а само ради необилности, пролазе најслабијим улицама без реда и одређене брзине. Нису ретки случајеви, да се на сред Терезија, или у Килас-Михаиловој улици, виде возачи преговарачи талато, или секачи воз са сеном, велика пиварска кола са товаром у необичној висини како се прекрећу док не постоје одошто натоварене ствари, пиварска гломазна кола у пасу, или расточење талате и возука кола. У најслабијим улицама овакви повози само сметају саобраћају, руше наредбу престопице и кваре надржу, која је и иначе изложена квару и по самоме томе, што таква улица, иако главна, има природни жиљ саобраћаја.

У интересу угледна престопице, лакости и угодности уличног саобраћаја, чистоте улице и одржавања реда и поретка, Управа града Београда, на основи § 326 у вези с § 338. тач. 3 првиш. законика издаје следећу:

Наредбу

1. улицама: Килас-Михаиловом и Крај-Михаиловом, од Калемегдина до Славије, забрањен је пролазак илазак прети торјетних кола, осем тајера.

Наузатка је од овог општег правила: при општој саобраћај менаша станава о Булевару и Матрову-дану; кад се што превлачи, доноси или износи из тргаца у тим улицама, но и у том случају узлазак у поменутој улици и излазак из њих мора бити под најбољом узлазак или излазак код таквог тргаца; и, најзад, при директном пролазак тих улица.

2. Сваки другим улицама слободан је пролазак ма коју прети торјетних кола, дражик при томе увек досега страну.

3. Никаква кола: талате, коњичане, пиварска, рабарјска, без улаза итд. не могу ни на којом уличном другом брзном осем у колу, било да су правна или топарна.

4. Код сваких коњичких торјетних кола кад коњички пије на седмину већ, поред кола ил. мора или поједино дражик у рци, или на отпаљивању кола; код возука кола, позови се морају увек водити, а никакво терети са стране.

Ко ма у чему преступи ма коју тачку овог правила биће кажњив по § 326 кривич. зак. од 1—6 динара порачне казне, или по § 338. тач. 5 истог закона од 1—3 динара затвора.

Ова наредба важи од дана кад први пут изађе у званичним појавима.

Управник града Београда

Државни советник

Р. Вадемајер, с. р.

О ТРАГОВИМА

(Наставак)

На свега овога што смо сад напојили за наш циљ је од нероданог изајца:

а) Није истина оно, што читамо у убишеницама, да је идеја само падање тела унапред с наизменичним одупирањем ногу против правог пада. Тако на кретен, која се највише приближава тој механици, не иде тако, да тело нагиње на првом паду, а за тим још благовремено подмече ногу, да не би пао. Сваки други човек иде тако, што најпре једну ногу изади напред, за тим већеште тела на ногу принесе, па онда с другом ногом то исто чини. Да је то тако, можда сте се уверили из теме, коју смо изложили у прошлом броју, а то можете видети и сами по свом колу. Покушајте само, да тело у напред нагнете, а за тим ногу да изадиште, па ћете се уверити, да нико тако не иде, већ да сваки обратно чини: најпре ногом поравна, а за тим тело нагине.

б) Није истина, да нога чини омањивања, као оно шта-дана на сахату, већ се механици изадије. Кад би се ипак корачао омањивају, онда би се морао узгинути рад мишића изадије бока и бутине, нога би се морала, као што се обично каже, узгинути. Али то не може бити, јер би се, као што се на овим види, морао мењати рад мишића мишића, ривотекла, и узгинути пресавијају у колени и чланку. Пошто је дакле потребан толики комплексан рад, онда о „корачу“ ноте и омањивању не може бити ни тора.

О овоме се можемо свагда уверити и с помоћу два огледа. Један се састоји у томе, што се рад мишића, који постоје, онда кад се при корак учини у стојању, упореди с радом мишића, који постоје у самом иду. При првом кораку неравно да не може бити говора о омањивању, пошто се ипак мора дати у косом пољазу — дакле разлика се не може никакво опазити. Други оглед састоји се у томе, што при, ста-немо само на леву ногу, десном руком се узгинути за капка прата (дражик ногу водоравно), па тим леву ногу водимо је могућно ипак унапред или уназад одруженим изадије, узгинути, на који знаменито уки оставишмо: *Наша нога изадије* из косог; изадије, или кад се то једва прикљачава. Кад се руком пасливно, а ногу узгинути и одређено тој тачку, где ћемо је опустити, увидићемо још боље, да се омањивање не може ништа учинити.

Са свим је нешто друго мањак руку у тапшном колу; руке у истим омањивају, али то пије на уздах којева нити услед уздаха мишићног рада, већ услед непрестаног мењања равнотеже тела.

Из разложеног механико идеја ми унашма; па настанак траја:

1. Пошто се при сваком кораку тежине најпре помаже према боју и па на ону се пренео тежина, онда се мора и припреми с унутрашњим краја стопале пренети на спољни. То се може видети на свакој стопали, која јасно исплине, по оној торзији, што позови од унутрашње нити стопале према малом прсту. То се може омаж осетити, кад боје идише, и прво добро видети, кад табане бојадишам дојеи намамо, па по затвореној хартији порачамо. Та торзија је сад, услед јачег мењања и одупирања, у толико јача, у којој се брже иде, у којој се (срамерно) јаче већи кораци, тако да се, шаравио кад је траг јасан, из јачине торзије може изнети закључак о брзини хода.

2. При корачању можемо опазити да задњи део потпетице дије највише импулс при отупању. Према томе ако се изгављало у траг, који је стопала нацила, видеоћемо, да се нај-

вадња део потпетице нише удубљује у земљу по остали делови. Готово сав зуп нормалног састанка нише делу спољни и ваљда део потпетице. Брант *бон Андола* извршио је много премеравана и посматрања у том правцу и нашао је, да 98% од свих посматраних појина тако корачају, само 2% нише су делали унутрашњу и предњу површину потпетице. Ово је доста важно, јер у потребном случају последња врста дерана може бити због своје реткости послужила као прилично поуздан знак за разликовање. Снајак не треба смењати с ума, да је Брант своја мерења извршавао на појиница, дакле на изабраним нормалним човечем материјалу.

3. Пошто нога А почиње да с летом земљу оставља, то трентину цела тогњина тела почиња на рупчастом делу табана ноге А, тако да се ту нога највише у земљу удуби. Дакле у трагу имамо два најдубља места: задњи окрајак потпетице (тач. 2.) и пунчасти део табана (тач. 3.). Пошто остали део табана не може изазвати никаквог другог удубљења, то ће утисак стопале добити облик, као што га представља слика, што је овде доносимо. Кад би после тога хтели ногу, која је у алавац траг произвела, метнути у тај траг, пошто се алавац сасушио, нога се не би с трагом прилабила, по би увек један крај у нас отрпнво.

4. Пошто се нога при стапуњу озвирне великим претом, то је велики прет онај део табана, који на земљи, односно у трагу, чини изјави покрет. Према томе онај део ноге и у трагу оцрта као шири по што је у истицају. Неки ће можда мислити, да према овоме део предњи део ноге постоје у трагу шири по што је у истицају: али није тако, јер за време дотичног покрета спољни део врха стопале већ се длабо. Други речма: спољна ивица врха стопале не остаје тамо, где је ступила, већ се покрива на посетку мако на поље и тек ту се највише удуби — околност, коју не треба смењати с ума при утврђивању трага с ногом, односно с ципелом.

5. Нога Н мора при сваком покрету, кад у последњем моменту оставља земљу, да се озвирне, да би добила потребан мах за корака. То је нарочито потребно при брзом ходу, да би се бољи мах добио, а кад је земљиште клзаво, да се не би уназад клзаво. Тако озвиривање у ходу најбоље се огледа у ходу на траговица круних, јавих људи и људи, који носе велике терете. При иду у опште енергичније по други, на премо томе и енергичније се с озвиривањем, последњама терет притиска ногу, те се морају и јаче озвиривати, да би добили маха унапред. Последња по озвиривању је та, што се предња ивица бона на ципели отпире у земљу усече. Према томе, кад је земља тако чврста, да једино снажније утиске прима, онда ће се оцртати само два маха зупа: задња ивица потпетице (тач. 2.) и предња ивица бона: прва услед успона, друга услед озвиривања, тако да се виде само та два зупа (види на слици), оне истакане диније служе само као дозна. Таквих зупова налази се ваља, али људи их превлађу, па кад их и оцази, не зна да су то трагови. Наравно да ту није бог зна каква велика добит, кад се, речиво, само два таква зупа нађу, пошто се најпре треба потрудити доказати, да су ти зупови траг од стопале. Али ако нам то испадне за руком, онда већ имамо дужину стопале, и можемо рећи, да је то траг круног човека или лица, које је било брзо или носило терет. Шта ће од овог троје бити у потребном случају, моћи ће се видети по другим околностима: од великог човека биће траг, ако је дисанција између једног и другог зупа знатнија, тј. ако је стопала велика била; за тим, ако је већи размаз између једне стопе и друге, тј. ако су кораци, дакле ноге биле дуже. Траг човека, који је носео терет, појавиће се по чудноватом положају ногу (о томе ћемо мало допире говорити), али кад се не може извести закључак из о круној особи ни о пошених терета, а предња ивица бона пак се удубљивала у земљу, онда можемо закључити да је дотични број ишао. Наравно да је могао и крупаи човек или човек који носе терет ићи брзо, и за то ваља увек обавијати нарочиту пажњу на оно чудно озвиривање ногом Н, да би се у трагу добио мах.

6. У веску, дубоком благу итд. трагови испадну друшчи по на чврстој подлози. Пета потаскује мекну подлогу

пред собом, а предња део стопале озвиривује се потаскује је напред. Према томе слика таквог трага биће оваква: два удубљења (од потпетице и предњег дела стопале) а између њих нагомилана материја (песак, благи итд.), коју је потпетица потиснула унапред, а предња део табана у назад. Та два удубљења неће одговарати правом размаку између потпетице и пунчастиг дела табана, но ће услед клзавица потпетице у напред, предњег дела табана у назад, бити ближе једно другоме: траг ће бити много мањи, по што је стопала, која га је произвела.

7. Стари, уморни, болеснији и блесави људи сувише су слаби или сувише невестити, да иђу Н доносиу у колену пресавијају, тј. издижу, тако да предњи део ноге пролази са свим близу поред земље. Ако је земља покривена песком, плитким снегов итд. онавима у трагу потезе, који незују са свим или делимично десни и леви траг стопале. Најбоље ли при трагању те потезе, можемо замислити, да је траг произвео стар, болеснији, уморан или блесав човек. Но ако је сити или лесак дубок, треба имати на уму, да те потезе мора остављати и снажнији човек.

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Истину

Рађено у суду општине Косјељској 24 маја 1898 године у Косјељу.

Предста суду Марјан Алексич оид, земљопосед на изјави: Јуче после подне, Селена удовца Јана Аренића оид, бацала је у јесени клзавица, одакле се сви селани служе водој за пиће, још принути мачу. Када сам је ухватио, зашто то чини, она ми одговори, да је то учинила с тога, што је чула, да је јој детеу, поје јој је болесно, одмах бити боље, ако му она попи пића тога дана из тога клзавица однесе воде. Тако су јој пиће прилаче старе жене. Ја сам мачу из клзавица извадио, а оно дохватила суду, да са Селеном мо јакину посету. Да је онако било, потврдише очевици: Милан Рукић, Арса Спасић и Немања Петровић оид. Марјан Алексич.

Оверана

Кмет.

№ 356. Одмах испитати сведоке, затим узети оптужену па одговор.

24. маја 1898 год.

Потпис председника.

Косјељ.

Рађено у суду општ. косјељској 25 маја 1898. год.

Саслушањи сведога

По пријави

Селене, удовца Јана Аренића оид.

Ј сведок

Милан Рукић земљопосед оид, има 42 године, неопознати, у свему способан за сведока, пошто му је прочитана дознана Марјанова, и ухватио шта она да сведочи по овој ствари он изјави:

На позив Марјанов, дошао сам, на лице места где сеоског клзавица, ту сам затекао и Селену. Марјан ју је тада питао зашто је бацала мачу у клзавица и воду отогнала, она је изјавила, да су јој пиће старе жене изваде, да то уради, и да она попи пића доје и одатле захити воде и тиме своје болесно дете заопи, па ће одмахити. Марјан је мачу из клзавица извадио и био.

Па оно бу се зашлети.

Дангубе гражми 2 динара.

Милан Рукић.

П сведок

Арса Спасић зем. оид, има 33 године, у свему способан за сведока, неопознати, на питање капа:

У свему на и сведок Милан, на показано ће се зашлети. Дангубе тражи 2 динара.

Арса Спасић.

III сведок

Неделко Петровић, зем. оид, има 50 година, у свему способан за сведока, неосуђиван, каже:

Ја сам са Марјаном видео, каже је Селена маћку у владенац бацла. Одмах сам притрчао да спремно да се вода неби отогнала, и његови наводи у двестав потпуно су истинити.

Завдећу се,

Дангубе тражим два динара. Неделко Петровић.

Оверана

Кмет.

Испит. оптужених

Селена, удовца Јанка Арсића има 32 године, до сада не осуђивана када је унета на одговор питања:

Ја сам дошла долазила на владенац да захватим воде, по у истом сам већ била нашла маћку, за коју ме Марјан бери да сам је тамо бацла. Ја је бацила ишам и Марјан ме лако и ја немогу оптужује, с тога што је са мојим појојним музет водни паричну око захвата земље, па ју је изгубио.

Када су јој спонтане сведочење испитивањих сведока она каже:

Зашто ти сведочи тако сведоче, ја не знам, до ако није за стар Марјану. Само сведоче неистину, јер ја то учинила нисам.

† Селена, уд. Јанка Арсића

Потписао је писар

Оверана

Кмет.

Сучење сведока са оптуженом

Сви сведоци изазви су Селени у очи своје сведочење и па то се надписују:

Милан Ружић.

Арсен Спасић.

Неделко Петровић.

Селена рече: Све то што ми говорите, није истина, нити сам ја маћку у владенац бацла, нити сам пред маћку признала да сам то учинила.

Селена уд. Јанка Арсића

Потписао је писар

Оверана

Кмет.

Судски разлог

Испитом испитивањих сведока, који су јасно утврдили кривично дело оптужене Селене, — § 84 полна. уредбе, потпуно је докљано дело за које се она оптужује. За ово дело Селена се има изјавити и без обзира на њено одрицање, јер су јој сведоци дошли, за које се оптужује, пред судом на стучењу у очи потврдили. Дело које је учинила казниво је по § 329 тач. 7 крив. закона зато суд општине којејерине, са обзиром па § 3, 15 и 16 полна. уредбе и чл. 89 а. закона о таксима

Пресуђује

Да се оптужена Селена за ово дело казни, са два дана затвора, о својој трошци; да плати два динара у таксеном марша, па ово дело истине природе.

Саопштити јој пресуду и исту одмах извршити.

25. маја 1898 год.

Којејерин.

Потписао писар.

УВИЦА

АЛЕКСАНДРИНЕ РЕНУФОВЕ

(с француског)

(наставак)

На последњу се изјаву започне. Судница је била дупам пуца, а то је био по воли Гестралу, који се нидао да не дође. Она изјави омањина дошла је да помогне Исидору својом љубављу. Исидор, који је био при узаску јако дурит, охрабри се кад суретине саме пражатење погледа. Осим љака било је и много жена имућних глуда, несуджених чиновника,

и многих других бадањација које би човек могао назвати епа-пањаним гостима судским. Први дан су се само сведоци испитивали. Нико од њих није могао разјаснити главну ствар, али су сви сведоци за окривљеног да је био добра владана, и о томе да је са женом живео у највећој љубави и пакли. За тим се прочита изјавишта Гестралу, који беше добио дозволење да сам лично не представе. Овај изјавишта али боде рећи испит, који је био крај јаса, крајак и из кога се видео јак утисак страшнога злочинства, учинио је да су се сви у сали згренили од ужаса; у њему није било правог закључења, али се опет видело како се Гестрал клонио да окривљени изађе прав. Док се ова пакља публике обрађала на сведоке, село је комсар у једном мрачном куту, и испитивања лица у гомли. Ученици, који су сад тек прили пут дошли, образовали су јак полукруг око обичних судских гостију. Сви отовари и не познавајућа се, већ по самом нагову се беху скупили у чисту масу. У осталом они су изјавили један на другог и руком, и држањем, на на посетку и једаном простачком раздопањем. На њих особито управни Гестрал сву своју пажњу, пошто је се кутине слушаоцине промотори. Његов поглед дутао је од једног лица до другог, али ни на коме не примети ништа особито. Но при свом том глуду му у очи један човек, који је изгледао много разборитија у емоцији од осталих. И ако беше метику наизглед немарноста, опет за то примећувао се на њему разумно уздржавање пике страсти, која се унутрашњости налазила; него је то била мања ствар. Гестрал се могао лако варати. Тај човек имао је од прилике педесет година, глава му беше висока и белава, очи сакривене испод наочара, нос беше дугач, усна глалих, а лица мрка, које по некад особито сјајаше добнаме, велики отртач сакривао му груди и руке које су га издале. Гестрал, који је у својом тојном испиту прешао био од лица на остало тело, примети да су руке овоме човеку биле на коленима, и да су се час по час скупљали прсти у неспину глудујући чоку отртача, а то се нарочито догађало у оним случајима кад су се изјављивања сведока међу слушаоцима примали с учешћем. Гестралу се учини да је сад на правом путу и задржи од радости. Сад већ није није губио на очу непознато. Кад се седница сврши, смотри та он како је загато изјавио, пријављујући се разним гомалима, слушајући шта се говори, али сам није ни рече прозборио. Гестрал не буде тако долауном да сам прати непознатог, већ послао једног од својих млађих чиновника, па га стаде нестрпљиво чекати да се прати. Чиновник се врати после једног сата. Човек, кога је из далека пратио, стајало је на острву беготца Мудника, на првом спрату своје куће која је имао близу са изласком на једну своју путују. Знао се Дарон, и био је непада пристиати.

Сутра дан Гестрал, обучен као какав стари трговац, стаи се у судници бли до Дарона. Саслушавање свједока још је трајало, али Дарон није показивао никакву знаку узбуђења. Мисла је размишљала о томе, како би и најмања разборитост била за њега од крајо велике опасности, а можда је већ и огугало на овај вид испитивања код на њега није био више ни од какве важности. Дође ред на лекара што је лежио Исидору, и највећа тишина наступи; овај прат престо, али с обавиљашћу научног човека, приповеди у каквом је стању нашао оптуженог, јави па покушаји који је чинио с њиме, и како се тај покушај свршио, и на посетку заврши, да не налази да је Исидор крив. За оном је следовало неколико трептава општег узбуђења, и прехид целог испитивања. На се стране се почело шапугати с раздраженостију. Гестрал, коме је био Дарон с леве стране, започне је већ био разговор с оном с десна, који је био страпан бриљант Исидору. Гестрал му с намером почне одрицати, доказујући да је мишље лекарово у многим погрешно. Партизан Исидору почне јестиво изјављати разлоге комсарове а Дарон, који се чинио да није пазно толико на утисак публике, после тако разумних разлога докторних, нагову се бине да чује како разлаже Гестрал, који на посетку, у највећој мери притворне раздражености, у један пут отвори се Дарону с реима:

— Маје ли истина, господине, да је ово што ја кажем право говорило.

— На сваки начин, одговори Дарон. Али предомисливши се, одмах стаде испитивати комсара с непошреним. Но Гестрал се у лицу тако благ, непадан и миран понаже, да се

Дарон мало умири, и за то време комисар у себи промашује: Ха, угурује, сад сам уверен о теби. При свем том Дарону се не свиђа, да пролази даље разлогор, па како је председник звонио да се мир поврати, и он сам рече по два три пута тихим гласом: „пет“, уз то тако машући руком да је то било довољно сведочењем, колико му је веома стало за тим да чује шта се говори.

Трећи дан био је одређен за читање тужбеног писма, одбране, и пресуде. Гестрал је дошао мало доцније, и намести се тако, како ће моћи све видети а да нега нико не види. Ова смотреност није била ваљана, јер Дарон као је тражио свога тужоушњег суседа, погодио је неколико пута несвојкојно око себе. Тужбено писмо било је веома веома написано. У њему је говорили одмах одбацио сведочење о добром пладању Невдором про не што је окривљен. С највишењем договорним и комисионим, макар да му није било тако лако, утврђивао је да ма какву ваљаност да им благонаклоност људска може дати, омет ти елементарни исту доводи да оправдају оптуженог, јер немају никаквог савршеног ни убедног доказа, који је судији од преке потребе. Највише је полагало на околност што је жена убијена била поред мужа, а овај није се пробудио том приликом, нити је расле. За тим на то што је оптуженог тек у 6 сати у јутру, три сата од прилике посве учиненог убства, као што и сам признаје, оптужио комисару да му се исповеди како је радио као месечал. Тај комисар, изненађен оном походом, можда није ствар схватио, као што треба. За декара је напоменуо да он, придржавајући се науке, која је веома често забуђена у теорији и животу, показало се судији тврђим и благ оном приликом, јер који ба неистражени човек и могао веровати таквој гатки и измишљотини. Зашто није онда отишао комисару, већ после три сата размисљања? Зар овај, који доводи није крив, може остати тако дуго у тој уноћаности? Зар не може он одмах у помоћ, не пали слепо, и не дише Дарону? Али човек оне равноте у припреми, Невдор није ништа друго био но лудан зликовац, који је ово злочинство учинио, добро се напред промислиши. На посматрају плахују државни месластучињом, да место, време, саопшта и оруђе којим је злочинство учинио, све дозвољено сведоче противу њега. И по томе је захтевао да се на окривљенога баци сва сила закона.

Бранилац Невдором започиње своју одбрану, показујући највише на добро пладање Невдором пре не што је оптужен. Не пролази се за један сат, говорећи он, од примерног пладања на гласно злочинство. За тим стиге редом обрвати на постоје државног пристава. На вио му се није могло, по је признао да никаквог стварног доказа није било у одбрану Невдором, али се позвао у овој тајанственој ствари на дубоку забуду, која је одмах при почетку исцедена обзирала све душе, и на ову свету правичност, која излаже судијама да врло добро зна, да ли ће нареда. Да је оптужени криш ола, кад се ма и најмања сумња о томе застане.

Кад запиташу Невдора, дама ли још што да наведе за своје правдице, устане, дигне руку, и са сузним очима више: „Запљашем се јавним Богом, да сам истину казав, и да писам учинио злочинство за које ме криве.“

У томе тренутку гласло је Гестрал Дарона. Овај беше блед као смрт и брисање крупан њиш с чела. Поротници се уклоне да рече, и после по сата врати се с решењем: да оптужени крив крив. — Господине, рече председник Невдором, би се опет враћате у друштво, после страховитог борбе. Према да прво чује околности стичу, који нас оптужују, омет су судије веровале ваљном првом убдућу, недрини постоја, и некривости ваљног гласа. Истину није могуће дуго противречити, она се сама намеће и неизодрвује убдућу, а по ваљном мишљењу показало се она довољно у ваљном пладању, речима, и на лицу. Оплакујте, господице, у средина ваљног поштовања и сажалења, несрећу која нас је постигла, и жину што сте изгубили. А што се тиче правног убдуће, он ма да је, него ће прет Божија показати правду људској.

Ово је неколико речи председничког добро дошло да се после изреченог решења олакшају срца од неког застојског страха. Ученици полете својим старом другу, и понесу га у трајнује готово онеспешена на судици на чист ваздух и слободу. Што се осталих тиче, као је било већ касно, ранују се дозвонима. Дарон, блед као крив, са страховитим погледом

праћаше Невдора, за тим се, посрбући полако, са свога места дигне, по пре него што ће изаћи окриве се, спали на три корака Гестрала, који га мирно проматраше, обори очи, задрпаје, и у забуну подрања комисара. Овај му смешле се призи подрава с највећом пристожљивошћу.

(Закључи се).

ПОП САЊА

ХУМОРЕСКА ИЗ ДАРТАШКОГ ЖИВОТА

Мило: По за чујом ваљно тело,

Сам отприје кући дође...

Народна песничка.

I.

Нисте живели у ваљаним канџој, у унутрашности? Наравно, ни ола и не знате, какав је то живот. По кривонама пошла прилики, коју кипа спира, по широким, невадривањим уздицама тавила се блато, а по барницама прех кувертирама атрају доцнија и плачница. Све је исто, све је познато и старинско, почевши од општинског шефера, па до болте Јенерма болтајуца. Ништа не ремети утврђена ред, чан и кад се међу собом поједини грађани разговарају говоре исте, дамо понасте пале и апине. Мада, жана првога Наје, поштарског студије Бог те шта која пут огвара јошну јошну Јулке Милана, ерског правичника, а Станка кондугтерона но хилдиги пут ваљнује прозр прозор и уздиже жана да види угаљеног и плаћеног апотенарског повољника Франца, који јој из постоје, крдом, поклапа пузвер и помаду и вољну за аубе.

Тај исти Франц даво је раскретно са својом народношћу и даво је толики Србин да увек, кад год угради да пошла Станка тегвицу помаде, он јој утврди у шито и кашу дубаву немину, коју обично, по примеру многих ваљних младих несавика, од „Дире“ украде и мало лотера.

Жинот теце спољно, пошитоно, давоно као показавла на старом сату у пошти. Увече игра поп Сања жандара са Стевом поштаром, али окриву по један мали зорба — и то траје дамина и месецима. Општински ваљничка, и даље капајуће и приповеда уграде о бубуке „Јевропског рату“, као ће, како он уверава, морати да испусти. И тек живот прене за трепутих, да, кад у ваљнују баш или забаву што воде, неочекивано, све се промени, све се проборави; — али после краткога времена испусти старо спољно, и ништа не ремети овај усталија, бајати мир; и даве теце жинот са истим разговорица и ваљом, исти луди, исти туга; Станка и даво наметује на апотенарца Франца и прима од њега постоје и забавне песме, које она на памет после научи и на глас пева, а правичник Јеротије још неспросто пролазиће судбују што пије отпиша у глумце, да је рођен, ваљ, за то, „да изграва и представља живот.“

Једнога дана окине ово запутено глумило пише једне отаџбине. Рачују се велика постоје! долази телеграмиста!

II.

Поштар Стевица Чувером нарочито се обрдовало кад је дошао да добоја друга, не толико због тога, што ће се сад позоје додевати и олакшају, кољко због тога што ће имати с ваљм стајно да игра сапа, а да не тражи јојевачке мучуле, као што су праставак Јеротије и Сима синтилар.

То је био Љубе Мишик ваљан „Ваљак“, телеграмиста, стари друг Стевице. Проментен је за неке тузаве канцеларије у ваљм телегра.

— Познајеш ли га? пита поп Сања поштара Стевицу.

— Како да га не знам! Другици! — Бог с тобом, чепече, другови да депањесте!

— Је а? „Ваљо дружелан?“

— Мани се; али што уме клабера да игра... жестоко. Не брину, удавољемо нас троје један ден терети, ваљиди!

По себи се разуме да је познатиство било брао готово. Долазе је Мишић стигао, одмах се уселио, преслушао се и дотерао, натпа је примио дужност и отпочео посао, а сутра дан је већ седео у друштву, у ваљаним код „Буњина“ са поп Сањом и поштар Чувером и играли су премеранца. Том се игром упен

отпочиње. Наравно, они су с почетка играли тек да пререкате преме и то у вици и каву, а после тога окренуло се и на поват.

Или је то била нека луда срећа, која је пратила поп Санду, али ђако би га знао шта, тек поп је непрестано био црпа; осећајући да се, задовољава би се пласушо по лавом појасу на грбуху, кад се игра сврши и дигне онога ко је изгубио.

— Е, баш добра кави... на извоће, ако можете, и печуре, на једно пиће, па макар и ја изгубио, тек само да нам не провади време.

Поптар чуерко, наравно зүти се.

— Нега, нека, попе, запришимо и ми теби који пут чорбу.

— То је, што играмо у пиће и у свитији монети, па марин баш ни да играм, — као правда се „Чилар“ зашто губи.

— Али кад би окренули еарбу у динар лизу, изгуби би, очеј свјанчење, како би нас угрејали.

— Молим, молим, одговара поп. На баш кад желите можемо један пут повести одеуду битку, да видимо по ће мејдан одигати.

— Је ли „Гилт“? пита Стевди.

— „Гилт“, нели поп.

— Е, лепо, сутра у вече.

— Пристајем.

Поп остаде у лавани, а „Чилар“ и Чуерко одоше у канцеларију.

На једанпут „Чилар“ стаде као укупан на сред пута.

— Знаш шта?

— Говори, да чујем.

— Ајде да ми у друштву опецеленимо поју?

— А како?

— Врло просто: да се договоримо па да играмо обојица против нега, а да добијемо.

— Знам, али, видни како је луде среће, па можемо опет изгубити.

— Аја, то не може. А ово зашто: Ти знаш телеграфске листе куцања и ја их знам. Дакле, ми ћемо те знане лене да употребимо. Кад заседнемо за игра, ми ћемо, онако као од пале, као што се то обично и ради е времена на време дупкати претима по столу и тако ћемо један друге достављати и јављати како карте имамо, а њему неће ни на крај памети падаћи шта ми радимо и да се споразумемо. Само тако ћемо га опецелити и ниоридирати...

Чуерко је подсекивао од радости.

— Браво, врло добро, дивна, божанствена идеја, само треба навести да се добро изведе.

— Разуме се.

— Ал' ће поља шуговати кад му смотамо једно дне стотине динара, сви ће подсекивати.

Уговорили да о овој уравила замери противу поп Санде, никоме ни једне речи не прославе.

III.

Кад је дошло вече они су при убичајенога времена били на одређеном месту и нестрпљиво су очекивали попа.

Око осам сати оче пога, аула се и задовољао се смени. Седа па њихов сто и поручи вино.

Поптар Чуерко зүти нервозно претима по столу.

— Очеко ли, попо, мало по једну „еарбу“?

— Па можемо, одговара поп раподушно.

Али „Чилар“ узе да теран пазар.

— Не, не преда, бога ми; најбоље не игра ми се, немам више да играм у грви и динар... Мени да је или да добијем или да изгубим — и да знам, брате, да шта играм, а не цео вече изгубим за један динар. Неку, небу... пајте другога.

— Па лепо, нели поп, онда у волмо? Или најбоље, имате ли ми пара?

— Оче, попе, не брину се; него, рецај: колико би ти могло изгубити? пита Мањак.

— Тек... колико год можете ми да добијете — толико. Двеста, па ако нам је мало, могу и триста динара...

— Е, то разумем.

И лако донесе карте и игра отпоче.

Негде ортаци дође онолико попа; он губи, непрестано губи. Ване са његове гомиле све једна по једна дете, а пред

њим све мање и мање новаца. Чуерко и „Чилар“ само се задовољавају појаје смењати један на другог и по кад кад дупирају претима по столу. Поп игра, губи и шмиче.

Док му тек од једанпут сину једна мисао кроз главу. Пазиљиво погледа: зашта, то је! „Хими... што је то она да се време игре непрестано намањеничи додују претима по столу?“ И онда узе врло пажљиво и смотрено да одукује њихово дупирање, али тако да они ништа не примете. Гле, лепо, телеграфским знацима говоре један другог своје карте:

а ј н а е р м а а т а

Поп се уједне за усну. „Ту ли смо, лисце! Е чекајте!“

И ратна срећа изабро опрете пива страну.

Постепено се смањавашу гомиле а банке се гомилуку све више на поповој гомили, која поче излаз да расте. Али поп игра и ћути, намршито се — чини се као да је нешто jako пераспозожен а добро ђули ушн кад по од њих почне да добује по столу.

Порба иде дуго трајаља. Чим је поп ухватио у чему је ствар, он окрете одукују да игра. Боже, кад отпоче поптар и телеграф се да се више и да шмичу. Обојица реују, граје, прите од ахтине што губе и не сећају се да поп зна шта они један другог достављају, но да се чини нешто.

Да попа пома ствар је била свршена; поп их је потукао, то јест јан је свирно лахов попа. Нестале оних гомилаци са банкама; на столу стоје још само неки грошеви и марјани — то је последња њихова нота, последња утех.

— Хајде, нели горно поптар Стевди, а мртваци ја зној пробав чак кроз леђа, — хајде, попе, узми нам још и ово па да изидо кудам.

— Лепо, лепо, браво драга, одговара поп, — немам ништа поврени, даје подели — ти дашин!

И за неколико тренутака и ти грошеви са марјанима пређоше на попову страну, а пред њама остаде празан, чист, углавн сто...

Тада се десн нешто од чега ми се кова најбоје; десн се нешто од чега они у мај у несмет не падоне!

Поп лагано попуни паре, стрп их у свој дубоки њен и онда, исто као што су они дупкали целога вечера претима по столу, изгуби лепо, разгубио, да су они одмах разумели!

х н в а з н о в е а т и н

а р у з и н и у т

Поп Санда, који је некада у младости учио телеграфски курс, па то оставио и отишао у богословију, увидео је њихов смер и тако их изиграо.

6.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

ПРЕВОД С РУСКОГ

Јефта Угричић

ДИО ПРВИ

II.

(НАСТАВАК)

Раскољников није био наикитиу на гингулу, и, као што је већ речено, сабегаваше је свако друштво, нарочито у пословне време. Али сад га је нешто на једанпут кукло ђудина. Њега подухне неки нови осећаји, а, заједно с тим, појави се и понавља ђудна па светом. Он се толико заморно читавим месетом успредсрећене турбоности своје и мрчнатога забудења, да му се протрело на само и један тренутак одмахнути у другом свету, на ма у њавном било. И, не гледају на свн гад оно себе, он са задовољством остаде сада у крми.

Крчмар је био у другој соби, али је често славно у казану, спунтајући се од некуда по степенцима, при чему би се прво уканила његове киошнице углавине чиме се великим црвеним клипика. Он је био у поткошуал и поема масном

кривом платаном прелазу; био поше, а цео му је лице изгасло као маћуш пављана. За столом са разним јазом био је дедам од четрнаест година и још један младић, који је служио, кад се штогод тражило. Било је ту насечених краставана, првања двобоја и на палације исечене рибе; све је то неомла пријатно мирисало. Било је тако загушљиво, да се готово није могло издржати, а простор био је толико засићен рачишким мирисом, да је изгледало и је било могуће од самога тога изадухати опити се за пет минута.

Дедам се по нахито, да се сретнемо са потпуно непознатим људима, који нас почују заимати на пријатан поглед, некило на једанпут и неочекивано, пре него смо и једне речи проговорили с њима. Такав је утисак начинио на Раскољникова и онај гост, који је седео мамо даље од њега и лично на отпунити и неочекиваног чиниоца. Млади се човек дошнје неколико пута секао овог првог утиска и у њему је видео чак немо предисказице. Он је непрестано погледао на чиновника, нажда јер и због тога, што и чиновник није никада отиш из њега. Било је очигледно, да се опаме њему прехтемо отишети разговор. А на остале госте, који су још били у крми, не издизајући ни ричмар, чиновник је гледао неким обично па чак и с досадом, а у него време са изразом некое поноситог подневања, као на јузе пизга поткозја и разнава, са најмом он пема шта ни да говори. То је био човек од прена невесте година, средњег раста и јави конструкције, проседа и белва, са отеченим, од постојаног најпачења покуцаним, па чак и помодрици, лицем и подбујим кацима, испод којих, као првог прехри, спајују неомла меле, али кичахне, прене очи. Али нешто је и било у њему немо чудногост; у његовом се погледу сепитало чак тако немо одушевљење; — могло би се рећи и мисло и разум, — али у исто време сенуло би и безумице. Био је одевен у етира, сасвим пошеним пријатан, са пошеним дугметима. Само се једно још поше-као држало, и њиме се и заповлачало, јелећи отеченим да сагува пристојност. Непот прелазу му је варила кошуља, сва згушљана, испржана и пошеница. Био је обрабан онако, као што се бријају обично чиновници у Русији; али је то било тако дана, да му је сад брада изгледала као четина. И у његовом пошеним могло се опамети нешто уздуко — чиновничко. Данас је био пача веком узнемирен, често је кидано пошу, и пачувају главу рукама, при чему се се једно пачили са сном изасених хакути. Пајад погледа право у Раскољникова, на га јасно зашита:

— Смед ју, пошеним господарине, на га јасно зашита: паче за нешто? Јер, ма да баш не изгледасте уздуко, ја бих ниш рекао, да сте обрабанли човек, и да вам ниш није сибодивна пачица. Снага сам и сам унавала изобретне, сјодивне са срданим осећањима. Међу тим, чист ми је представити се. — титуларни саветник Мармеладов. Смед да да паче ушита: јесте ли и ви били у служби?

— Не, ја сам јак... одговори младић, чудени се лепоме говору, а још више тој слободи с којом му се обрнато гај господин. И он обзирнуј се на то, што је мало пре био пошан да приставе ма у каком друштву, сад се опет пробуду у њему ово неспријатно, оно раздржљиво осећање према свакоме непознатом лицу, које се дотакло, али се хтедо дотати његове личности.

— Дакле студент, или можда бивши студент! ушенику чиновник, — тако сам и мислио. Да, да, драги мој, искуство, опит. — И да би себи придодао лебу најкост, метку прет на чело. — Били сте студент, или сте се бавили науком! Допустите... Он се подиже, издизују се, узе чашу и седе до младог човека мало у страну. Био је истина накрсан, али је лепо и одрешито говорио, и тек по каткад у говору замушљивао. Почео да говори са особитим задовољством с Раскољниковим, да би човек рекао, да читав месец дана није ни с њим проговорно.

— Драги мој господине, поче он са неким усхићењем, сиромаштво није порок, — то је неопобитна истина. Знам ја и то, да и најчистије није добродетел. Али крајна спротивна, то је прани порок, мој драги господине. У сиротиња ни хете сачувати урочена племенита осећања, а у пражној сиротињи — пошана и ниш ху неће сачувати. За крајње сиромаштво пеће те само батном истерати, нећ ће те метом да друштва исчистиш, само да би те више уредили. Имају и право; јер сам и сам готово у пражној сиротињи да себе предам и пачици. Оуда и најчистије, драги мој господине! Пре месец дана нишмо

је г. Лебедев-танков моју жену, а жена моја није то што сам ја! Разумете ли? Допустите ми, да вас још општо запитам, онако не развољности: да ли сте ви кад год пошани на Нени у оним барана, у којима се седе долачеи?

— Не, то ми се никад није десило, одговори Раскољников. А шта значи то питање?

— Е, па знате, нећ је пача ноћ како ја тамо спавам... Он напуни чашу, неш је, да се замисли. И нашта па његовим хакуцима, на и у коси, могло би да приметиш сламке. И било је вероватно, да се он није ни пет дана спачио ни ушимо. Нарочито му руке беху нечисте, поднадуле и пошривале, и моћи од блато пошрива.

Негов разговор обрнато је на се општу, али не баш и с сном озбиљу пажњу. Дечиди нао стола с језом почине да се кичеку. Гостинарив, чинише се да је нарочито дошао на друге себе да сгушпа овог домендијана. Он седе мало подале, непајући земљу и дознајетност. И како се чинише, Мармеладов је био одне издизана позната личност. Па и ову издизаност предиковају, по свој прилици, етево је разговарајући се с разним непознатим личностима у тој крмици. Код неких људи, који радо пију, ова издизаност постаје неопходна потреба, — а нарочито код оних, с којима код куће строго тачкују и не позн раскољива и запоседају ми. Па за то се тако људи, кад се пају у каком друштвом друштву, сватда старају, да се обрадују, а по могућности и поштоване задовољују.

— Комондијан! — громко рече кичмар. А што не радите, да што не одуште га што чиновник?

— Да што не одуште, драги мој господине, — прихвати Мармеладов као да ово питање управил на Раскољникова, — да што не одуште! Зар мени не боли срце, што живим без издиза посла? Зар мени није било тешко, кад је г. Лебедев-танков пре месец дана нишмо спорочицу моју жену, и ја лепо третирао нишам? Допустите, млади човеце, да вас наштам, да ли се кама хонавамо... ха... ну, рецимо да потражили пошан у зајам, а бде паче, да ћете дошнети?

— Дешанко се... то јест, како без паче? —

— То јест, како, да још ушам пред аште, да нећете ништа дошнети. Као, на пример, још ушам пред позитивно знате, да такав и такав човек, тај позитивни профрани, ни пошто не ће да вам да пошана. И ја дашим, зашто да вам да? Он зна да му неку пражити. Ва кете река, ушам осећање? Али г. Лебедев-танков, који се бави позим мислима и позим правном, пре неки дан објасни, да је савремене науком изобретно, и да се тако нећ ради у Инглеској, где је позитивна економија. Дакле, ја питам, зашто да он да пошана? И знајући у напред да вам не ће дати, ни никак паче, и...

— Па зашто онда да се иде? додале Раскољников.

— Ако нема коме да се иде, али баш пема куда да се иде? А међу тим, сваки човек мора некуда да иде. Доје по кадити преме, да је човеку потребно да се ма куда креће. Кад је моја јеливица берка прила пошла у свет са „дрвеним бинетом“^{*)} и ја сам такође пошам... И у тај мах пошана он изубуђено па младог човека.

— Ништа, ништа, драги господине! — додале он, издизају га усхићено, јер у тај прила до дечала, што стоје за столом, прослуше у смеј, да се и сам кичмар насмеја.

— Ништа! Овај подменка ни мало ме не узнемирује, јер је већ свима те је познато, и све што је тајно, мора да постане јавно; и ја то не презирем, нећ смирено еносиш. Нош! изка! — Овај човек! — Допустите, млади човеце: можете ли ми... Али не, да се јави правном: можете ли ми, самоте да, гледати у овом тренутку на ме, рећи позитивно, да ја нисам свинар?

Младић не одговори ни речи.

Па добро продужавају беседни уздуко и опота пута чак и усхићеним дознајетством, почине док се утаојни никот, који се баше подигао у крми. — Рецимо, да сам ја свинар, — она је даша! Да сам свинар, а моја жена Катарина Ивановна, — она је изобретана, и берка је штабонг ошндрца. А ја нека сам ја и пошан, али она нишмо узнемирен ете, она је високо изобретана, она је пуна благородних осећања, А међу тим... О! кад би он она пача јави свинар! Милостиви господине, милостиви господине, човеку је потребно, да има макар а једно

^{*)} Ошени бинети дају се у Русији јавним депојани.

таво место, где би га поклали! А Катарина Ивановна ма да је дома и великодушна ипак је неправедна... И ма да ја сам право добро знам, да и тада, кад ме за кошу чува, она чула из савјесности и што је срце боли јер, понављам бес заора, младим човече, она мени чула кошу, позвали он са удвојеним достојанством чуши онег законата, ну Боже мој! кад би она ипак једанпут... Али не! не! Сви је узвиза, бадала је говорила!... Бадала говорила, јер мене су већ нише пута самањали, али... така је моја природа а ја сам прави смел!

— Још сумњам! — примети примар девајућ.

Мармеладом одлучно дува песником о сто.

— Већ ми така природа! Знате ли ви, мој господине, да сам ја чак и чарпаче моје јелене провдио. Да су то пачуце, па онет и које-како; али чарпаче, јелене чарпаче протачо сам за рачују... Моћу тим, ипакмо у хладној соби: она је јадница она змеје прозобав, и почела је да падује крв. У нас-јама троје младе деце и Катарина Ивановна ради од јутра до мраког мрака; она пера и риба, дечачу мије, јер ја из млавеца напикам па чистото; а моћу тим, груди су јој слабе, и теши што није пала у једину, — и ја то осећам! Зар ја не осећам? И што нише пијем, то нише и осећам. За то и пијем, да у табу нашој соби утехам... А пијем и за то, што хоћу да ми се узајои страњне!

— И он, као у очајању спушта главу на сто.

— Младци човече, продаху он, подигнувши се, нити ја читам па шавам лицу неку тугу. Чим сте ушли, ја сам то прочитав, да ма то сам и ступио с вама у расговор. Јер причајући вам моје несрећну историју, ја тим не желим да ме чују они бесосудници оне, који већ, ево то знају; него ја трапим човека од срца, човека образованог. Знате дасто да се моја деца васпитава у отменом чуваријенијем пажљивој инстинкту; и пред капази отуда, она је испрва пред гувернатором и пред другим лицима, па што је добила захвалне писма и похвални лист, Медоу... медоу смо продали... већ оданас... хм... а похвални лист она чува у сандучу, и пре него дан ја је износила и кућној галарини показивала. И ма да је она с галарином у неспротној спањи, али протача јој се, да се ма пред сам похвали и испрча с срећним мигућим донима. И ја је не осуђујем, не осуђујем; јер ово последње и остало је код не као успомена, а ево је остало ништемо као зна, као прилика! Да, да; она је дома патрива понаиста и непоколебљива. Сама пера, под, жини о првом хлебу, али не ће допустити, да је на ко омиланова. За то није могла издржати у грубој г. Дебелзатикова, и кад ју је тај господин пибио, то је на ну по дејствовало, да је паку у постелу, и то не од батина, колико због како честотуба. Она се удала за ме као удивља са троје нејаке деце, све једно другом до увета. Први је пут удала била за немилостивог овицара, и толико га воледа, да је и њиме побегла на дома родитељског. Мука је воледа преко сваке мере; али он се поче карати, паде под суд, и тако је умро. У последње преко он је ну и тукао, ма да се она није подавала, а о томе ја право добро знам из искуства; али, она и сад њега помиње са сузама, и мене паже кори. Ја се на то не жутим, нека бар живи у успоменама, сећајући се срећне прошлости... И она остаде после аега са троје нејаке деце у једном удаљеном и дивљачном округу, где сам се и ја тада налазио, и остала је у такој сиrotици без никакве наде, да човеку није могуће описати. Родбина се бене не сасвим одрекла, а она онет бене преко мере горда... И тада ја, други мој господине, и сам бејаш удаоца, а од прве жене имашући четрнаестогодишњу ћерку, пошуми своју руку тој објавици, јер нисам могао даље гледати њену патњу и страдање. Дасмо можете то томе описати сиrotику у којој се она налазила, кад се сагласила да за мене ње, не гледајући што је била од анијатог рада, и потпуно изобразила! Ну уздаде се! плачући и јепачући и руке домова — поје за мене! Јер није имала нуд ни камо. Разумете ли, разумете ли ви, мој драги господине, шта значи, кад се нема куд? Не, на то још не разумете... И после године прише сам своју дивљућу часно и свето, није ми ни на памет падало да се и дотаном тага при овој речи он

бегне прет па отако с рачијом јер сам само осећава. Али и тиме још не могах угодити. У то време изгубим службу, и то не својом приликом, већ због тога, што је чињено неко претстројство. И од тада отпочео ош! Виће већ година и по, како се ми, после другог потпуца од немилост до недрог, и после других страдања, обрето смо најрад у овој великој и мно-

гим споменницама украшеној престоници. И онда сам добио службу... Добио и опет изгубио. Разумете ли? Онда сам већ својом кривцом изгубио, јер се моја природа појавила. Кад живио у једном бућку, кад галарине Амелије Фодоревне Липовосел, а од чега живио, и отуда налазио, то не знам. Осем нас, тамо живи још много света... Седом, најбољавра-нија... хм... да. За то време провратио и моја кћи од прве жене. Шта је она у сваке животије препатила од своје мајке, о томе нећу да говорим. Јер, ма да је Катарина Ивановна пренила великодушним осећајима, али је дома зута и радражљива, и одмах грди... Да! Али на што то и помињати... Моја Соња, као што већ можете мислити, није добила ипакмо васпитање. Пре четири године пробао сам да је обучим у астиорије и зем-љопие. Али како и сам нисам био бог-апа како пачи, то се лепо васпитање тиме и завршило. Остали смо код поријеклог лара Кира. За тим, кад је подрасла, прочитала је неколико романа, а ту скоро, посредовањем г. Дебелзатикова још једну књигу *Лифсон Философију* — да ли вам је позната? — прочитала је с великом пажњом, па је чак и нама по нешто прочитала; и то је све веома изобразило и наука. Е сад, питам ја вас, други мој господине, колико можете по шапем мишљењу, да заради једна сиrotица али чистита девојка, и то потпуно трудом?... Петнаест копајеца дневно, не заради, мој господине, ако је потпуно и нема особитог талента, па и то не испуњајући посао ни руке! Па и оно што заради, не добије уредно. Ето, сачина је по туђај консула дражачном сиrotику Клошторку, Ивану Панајеву, — јесте ли сумњали о чему? и не само да јој паје платио ни од овог трезуња, већ је потпуно речма одиру, хулајући погаси и пекујући неспротно, под изговором да јави нише савишше по мери и да криво стоје. А деца гласају... А Катарина Ивановна, рече домова, хола по соби, а по лицу јој забиле црвене пере, — што у тој бозести унес бива — па ће рећи мојој ћерици! Живни код ите као напад демабел; једен и пајен у грееи се, а шта ту јама јесте и личи, кад и деца по три дана не виде корине хлеба? Тада сам ја демак... ну, па ота! Јокоа сам пијам као зема, и чујем, како говори моја Соња: «третлива и кутавна је она, и гласи јој је тако нежак... плачућица, змиње снага дабељаво, ушало», каже: «Шта, Катарина Ивановна, да ли је могуће, да ја на такав посао појем?» А Диржа Францова, женскине злом-мерно и познати добро позната већ се трипут преко галарије распатила. Чудна ми посла, одговара Катарина Ивановна, с пољемом, — а нашто чујати? Драгоснемо, већ нема! — Али не осуђујте, не осуђујте, милостиви господине, не осуђујте је! Ово није само речено при чистој савести, већ у радужности о бозести и уз плач гласно деце, а и речено је у очајању него у правом смислу... Јер је Катарина Ивановна већ била така, и тим се деца расплачу, макар и од глад, одма их отпочио тући.

(Настаће се)

КО ЈЕ ОВО?

Иматество округа пожарничког аптом од 22 год. мес. Бр. 2337, саопштава ово:

На плану Јивана Ристића, економу, у атари општине издржавне, најбја је једна човека доваца, неки делови човечјег костура и поједица парчал одела. Чинијем увидајем на лицу места најбје је, да је под једним дрветом, па доста скупљеном месту, у дубини од пола метра, био укопан један човечји леш, па су иста пса раскопали и развалили. Нетим увидајем утврдио је, да онде постоје дело убиства; да је убиства морао бити неки мајда човек, по не испод 20 год.; да је леш у земљу морао лежати до 6 месеци; да је убиства имао на себи штучицама капут карирано-беле и испатлене затворено-ушаче и секачке тлапаке са обичним, узаним кајином за опасавање.

Иматество овог пожарничког моли се полицијске власти, да савишу и нему јаве; је ли, пак и где нестало казиво лице, да које би се према наведеном, могло ностујати, да је идентично са најеним костуром?

ПОТЕРА.

Тирко, познати ковар, извршио је у Алексинцу опаску краљу. Други су му похитали а он побегао. Тирко је висок, примамљив; бркова прих. Носи браду, коју до сада није бријао, али у пољу правична можда је и обријати; има му 39 година; носи чакшире, антерију и на погата опашке. — Намештоје округа Нишког депешом од 23 окт. м. Бр. 3000, моли све полицијске власти да Тирка проваљу и њему стрављено спроведу. Власти блиско Београду, нека га спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 4555, како би га могли спалати, јер овај дужне врло се пенито исплаћује, да му само власти да елине не дођу.

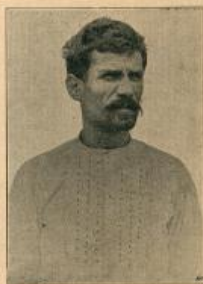
Карло Шпицкоф, родом из Кањазе, кинтоволја линије постоја ационарског друштва Хирна и Франка у Будим Пешти, длавак је за рачун епире 9000 динара, па са новцама побегло. — Пештавска извештавају преко одаишег аустро-угарског конзулата моли све полицијске власти у Србији да се на овога Карла пратају, јер се двоји да је одавно негде пребегло. — Пронађеног треба стрављено спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 4523. Он изгледа као и у овој слици. Има му 42 године, Јевреји, висок 152 с. м., дебеликост, лица округла, очи загасите, губе прије обрве и бркова, носе прије, коврцасте, коју на средини главе чешља. Врло је крхавији и носи врло дебеле начосаре; у ходу поклачи погатам; на десној страни лица има загасити млазак. — Шпицкоф је раније због разбојаштва био осуђен на 12 година робије, коју је у Иљаци [Аустро Угарској и издржао.

Светозар — Тоаа — Алексић, звани **Пеканак**, родом из Крушевца, решеном начелства округа подунавског од 13. овог месеца Бр. 2496, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због пранајана длавног полица. На како је Светозар у бегству, с тога поменуто начелство моли све полицијске власти у земљи да га лично потраже и у случају проналаска њему стрављено спроведу. Власти блиско Београду могу Светозара спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 4209. Ово је овај исти Светозар, чију смо слику извели прошле године у бр. 50, на страни 389, зато, што је у друштво са Светозаром Урошевићем, звалим „Секс Персиа“, покорао Браћу Јамковић, мекалије из Пила, па са покровом пребегли у Бугарску, где су их по потерцији начелства окр. нишког, и елици у намен листу позвали и ухапсили.

Светозар је средње позичине, смеђ, бркова плавих, очиту плавак, често следа жмиркаше и са подготвореним очима; има му око 40 год.

Ноћу, између 22 и 23 окт. м. непознати лавов отворио је врата да палачу осуђеницу радонице у горњем граду и из исте узграо 1 синду са израђеним стварица, које су својина

осуђеница **Јивка Дикова**, Светозара **Јивковића**, Васа **Степановића** и **Јована Јовановића**. — У синду су биле оне ствари:

1.	50 ком. новчаница	од перли у вред. 50 — дина.
2.	101 » кеса за сатове	» » » 40-40 »
3.	76 » новчаних кеса	» » » 60-80 »
4.	7 » лари шаруница	» » » 7 — »
5.	154 » прстенова	» » » 7 — »
6.	22 » гривне	» » » 8-40 »
7.	6 » муштина	» » » 6 — »
8.	14 » јанџика за новца	» » » 14 — »
9.	6 » гаслува	» » » 3-60 »

Света - 197-20

Управа Београдског казненог завода Бр. 283 моли све полицијске власти да лично потраже за депешом и попраћеним стварица. Пронађеног треба спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 4525.

ТРАЖЕ СЕ.

Ива Динић, земљопосе на Голуца тражи начелник среза голубачког актом Бр. 1545. Иво има 48 год., средњег је става, у лицу је плав, слав, у одељу је сунчаном. Ко на шта о њему зна, нова о томе извести поменутог ср. начелника, или Управу града Београда с позивом на Бр. 4479.

Станоја Јовановић, из Обреча, тражи првостепени суд за град Београд актом Бр. 3698. Пронађеног треба упути поменутог суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 4128.

Косту Илић, кадрмовић, који је, пресудом првостепеног суда за град Београд од 27 јануара тек. год. Бр. 1903, осуђен на 10 дана затвора због лаже изврше тога, тражи Управу града Београда Бр. 2969. Пронађеног треба стрављено спровести поменутој Управи.

Карла Јериха, машин-инженер, окривљеног за крађу, тражи Управу града Београда актом Бр. 3252. Пронађеног треба стрављено спровести поменутој Управи.

УХВАЋЕН.

Спасоје Поповић, звани „Дука од Медунџа“ препредена светског паралича, чију смо слику донели у нашем листу од прошле године на стр. 291. (бр. 38. „Полит. Гласника“) пре неколико дана прешло је на Туреве у Србију. Комадор медонџа, полиције у Ристовцу г. Мих. Стојковић, омак га је извинети елици позвао и издржао. На тако реновиној служби, несумњиво комесар заслужује похвалу, тим више, што би „Дука“ да је само промакао границу! до сада већ неколико пута опашчао, јер је у томе неопходно препредити мајстор. Сад се налази у притвору начелства окр. врањеног, где ће се с њим по закону поступити.

КЊИЖЕВНОСТ

Раније смо споменули, како је чувени правнички лист „Мисленик“ прештампало неколико чланака из „Тасиног Дневника“ препоручујући их својим публицн као поучне и занимљиве. Осим тога, има већ неколико месеци изио и „Наполеон Насић“ штампаријом редовно у словачком преводу читаву студију „Тасиних Бележника“. На онда, и „Билборга Збирни“, принајти књижевни часопис, отпочео је од ове године доносити „Тасин Дневник“ са нарочитим уводом г. Стојкова, бугарског књижевника. Сад можемо још јавити: да се ових дана штампала и VII. свеска „Тасиног Дневника“ са поучном и интересном садржином.

НЕКРОЛОГ

Петра Радојаковић, познатији књижевник у политици, један од најстрављених политичара, преминуо је 24. окт. у 7½ сати при родине, а за многобројно сачувано књижевност и политичка грађа, — сачувано је 24. у 5 сати по нашо. Бог му дао најбољег посмала. Одлични перални политичка издржављено у овој његовој књижевности и нашо некрено сачување.

ража исте особе, која се налази у умереном труку, дакле у труку, који има да траје дуго. Ми видимо, да се тај човек при положају I с десном ногом још налази на земљи и да се прихот стопале одупире да одскочи. Лева нога је прогнута у угао и има још премена, да се десно унапред опушта, док десна нога лагано поклања, што га показује положај II. Лева нога се је за то време није опуштала, у толико, да би стопала морала земљу својом прихот додирнути; положај леве ноге је да стопалица трага прихот плакан и ми видимо, да би посматраца, који би стојао с оне стране (види положај IV) видео цео табан. Велики прст је доста удљен од земље, а то показује јасно, да човек у умереном труку ступа крајњом иницом на врху стопале, после чега унутрашња иниц стопале на почетку моменте земљу додирнује. — Положај III и IV показују слично померање, у пораву који је дошао за овим, дакле малања ногу. После положаја II дође леву ногу на земљу, а десна се нагибе, док не дође у положај III, после чега се опушта у напред. То општање шири се, кад десна нога стане на земљу (положај IV); она, као што се овде крло јасно види, најпре се спусти на мали прст, а цела је још у ваздуху. Да би се слично још боље разумели, имај да кажем, да су ове четири слике узете из серије од 12 слика, које тако да показује обухватају. Положај I одговара слици бр. 2, положај II слици бр. 3, положај III слици бр. 8, положај IV слици бр. 9.

Ова четири положаја за нас су најважнији, пошто они представљају главне леве ноге. Они се у осталом допуњавају тим начином, што положај III показује десну ногу релативно на један тренут додира, по што положај I леву представља, као год што положај IV показује десну ногу релативно на један тренут додира, по што је то у положају II под леве ноге. Остали слици (дакле momenti 4—7) нису за нас цео од важности.

Са свим другом је представља се ствар, кад човека у потпуном труку посматрамо (види четврту слику); овај трип, колико није може, и ми видимо по издату још опуштање леве ноге, колико се снажно одупире, да би даље одскочио. Он ће дакле услед тога што се тако снажно одупире, почет од напредног момента, још поприлично доста у напред зетети, тако да му остаје још доста времена, да десну ногу опушта. У напредном моменту леве стопале је земља блина не врх, стопале, али кад се још за три нога опушта, човек ће са свим на пету стати. Уверелимо да ову слику човека у потпуном труку са раширом сликом човека, која лагано трепи, разлика ће нам бити очима јасна. Положај човека у потпуном труку одговара отприлике положају IV човека лагано трепи; али последњи је готов суд и како није унапред нагибе по овај други, а поред тога је прихот стопале на земљу стао. Човек у потпуном труку још није усправно, стопала му је још доста од земље удљена, али цела му је ипак земљи ближа. Он још дакле није времена, да му ногу опушта и премда томе ће с истом још ближе к земљи доћи и с њом ће на земљу проћи.

(Поставља се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Срђење над општинских судова по грађ, парницама а., тужба.

Мијанко Неколић, олд., абација остао ми је дужан од готовог новца 180 дин. Ову суму обећао ми је платити 1. марта 1898 год. Од тада прошло је већ два месеца, а он ми дуг не плаћа. Зато сам принуђен тужити га суду, с молбом да га на

плаћање овога дуга у 180 динара, са 6% год. инт. од 1. марта 1898 год., до наплате осуди, да ми нахвали плаћену таксу у 9,40 динара и на име трошња и дагубе 10 динара.

Да ми је ову суму остао дужан и да ју је обећао платити у горе изложеном року за доказ напоменом главну заклетву поју туженом суду и враћену примам.

Основ тужбе дуг од зајма.

Вредност тужбине 180 динара са 6% год. инт. од 1. марта ове године до наплате.

Доказ главна заклетва.

8. августа 1898 год.

Књажевина.

Никола Матић,
бација.

Бр. 378. Позвати паричне стране на рочиште ради извешаја и присуства овога спора.

8 августа 1898 год.

Књажевина.

Председ. суда.

6., беленица.

Рађено у суду општ. књаже-
вачке 15 августа 1898. год.

Беленица по спору

Никола Матић, бација олд.

противу

Мијанко Неколић, абација олд.

Због дуга у вредности 180
динара.

Судили су кметови

Н. Јанчић

С. Симић

Ж. Терзић

Беленица писар

Н. Невојчић

Доказ главна заклетва.

На рочишту је само тужилац.

Тужац није дошао нити је свој изостатак суду јавно и оправдао.

По прочитаву тужбе тужилац оста при истој, молећи да суд спор не подиже дознама пресуди. За динарски предатак тужац је 10 динара.

Судски разлог:

Тужилац за дола своје тужбине поднео је главну заклетву, коју туженом суду а враћену примам. Тужени на рочишту није дошао нити је изостатак оправдао, као што прописује § 130 грађ. поступка, према чему суд са обзиром на § 140 тач. 1. грађ. поступка, претпоставља да је тужац на заклетву повратио, и за то а на основу изнесених разлога се погледом још и на § 602 грађ. закона 6 и 13 грађ. поступка.

Пресуде:

Да се тужилац закуне на то: да је туженом дао на зајам 180 динара готовог новца, с тим, да му овај ту суму плати, до 1. марта ове године, и с тим, да ту суму није ни до данас платио, па ако се тужилац на ту изнелост закуне, онда, да му тужени тај дуг у 180 динара са 6% годишњим интересом од 1. марта ове године, као дана прошлог рока, на до наплате плати, да му наплати плаћену таксу у 9,40 динара и на име трошња и дагубе пет динара.

Не закуне ли се, да се одије од тужаца.

Пресуда је одмах јавно у суду саопштена тужацу, а туженом је саопштена.

Од суда општине књажевачке, 15 августа 1898 године. Бр. 472, у Књажеву.

Потпис писара.

Потпис судија.

NB. Завеза беленику и присуство у притоку суђења.

NB. Противу ове пресуде тужац је после извршеног саопштења наплати плаћу, у законном року.

Општински писари! Има ли места изабри противу овако-вих пресуда?

УБИЦА

АЛБЕРТИНЕ РЕНУФОВЕ

(с французского)

[CRPUNITAS]

111

Gestral je ostao istina bio pravo zadovoljan što se Isidor tako srećno oporovao nesreće, ali u isto vreme divljati radošću što je bio srećan u svojim predpostavkama, u kojima je zaključio da je ubica Albertina morao biti nikanak odbojni prisilac, prve star po mlađ, da je svoje poslednje sedini ruzno, i da je, razdražen ujednom strahom, učinio e na jednom smotrenišku pažnjavije ubistvo. Umišljajući da tim pravednu radioničku snagok principa po delu samo alomizicuju, zaključio je da se taj čovek mora osvetiti kojaniti. I zaista ga je on video u sudionici, onakog istog, kakva ga je zamisljao. Sad, je on dovesta taj čovek bio ubica? Gestral nije ni malo sumnjao, ali pri svem tom nije ga xteo aktivirati. Jer sumnja nije nikanak dokaz, a podizati palu što manje da se para. Da zatvori Daronu, učinilo bi enicidat, a ne bi bilo ni od nake koristi. On bi samo seo odnaua, a protivnih stvarnih dokaza nije bilo. Iako javni nije ga ližao u gostionici, a po samom položaju kuće, u kojoj je stanovao, je mogao one koje kad je ubistvo učinjeno i otići i vratiti se, a da ga niko ne opazi. Ali meštini divljati, u to: u prvoj radošći kad je pravog alomizicu našao, i da tim kad je smotrio da je Isidor strahom zabunio obot jesteine tujebnog akta mislio je da ga ušine. Da je Isidor zaista bio osuđen, ali je meštiku ruku na neta joni u sudionici, ali srećom se je pravo dobro našao da Gestral je e onako bio optimista. Ova prvi posao bio je svršen, ali je sad otao drugi, mnogo obazniji, koji je trebao no istini načelima nastavliti, jer je u neku bnu osimla pouzdano smatrati spira čovečije i doživiti razmišljane osećanja koja ga pokreću; sad mu je trebao da prihvati tako reći dozna do dušara, e tako da ga uatera da se pred-

Dariva na puko da se upiniao, onet se pratio na u kraj-
nje rascepanosti. No prii svem tom upiniao se da donetie
oniet on vecheri koju mu beme otgovorila njegova stara kuhinja
domanina, iadino cehade otie je dralo. Posle vechere izvori se
u sobu, od koje su vrata gledala pravo u banitu, upali
svetu i pocio choditi gore dolje, lemebi priste, podumaku mu-
darljin, i posrebrju kao pijanac. Njegovo lice chie je osetalala
plamen mrvosti, a chie pomrzavala nemoina lutina. Po ka-
kto bi se bacio na veliku stolicu, ne mogui se otresti
sumora i utucenosti. Da ga je Gestral videlo u tom trenutku,
on bi mogao rekoati da je izgubio svu chabrost i da je gledao
u Neandru grabek koji chie da mu ukazue. Ko bi pazljivo
smotralo Dariva, mogao bi reiti da sinijalo kano drugo
chicetstvo; jer je on naglo ustajao, brao po sobi chodao, na
tim umoren nemoino nestetno u jedan mah zastavio se
u chetu, i pinao s glavom napoljeonim na ruku, da se napalni
na kamin; tu je oniet razmisljao, ali cheto njegove upiniao-
e nimalo se da je bilo bez niakeog rezultata. On je brzo do-
stao i sebi i e potmulim glasom punim nestetne iziao po
siniju gore, kao da je chio protiviti samom nebu. U dusevnu
borbu pridruzuio se beme i tezisna bolia, lice mu je bilo
mrdro kao cinist, ocm zakrivljeno, a kile po chetu nabrlepe
kao da se preutuje. Sve u oiom chetku pokazivalo je savnu
utucenost i bezobornost, koje se buldilo time jachim silom
on je nialo kao se cheto prepario u svodim plamnicama na svetelu.
U jedan mah dobi mu druga misao, ali sa svim razlikama
poslanjaka; umiri se, stane priiti, ali u istom trenutku, u
otvori banitonske vrata, i u istom trenutku, u istom trenutku,
on se gadio usetio, i u istom trenutku, u istom trenutku, u
istom trenutku, u istom trenutku, u istom trenutku, u istom
momentu, on bi mu se slatko i duko kamevalo kao oniet u sudini.
Na poslednju dahnu tucim, pribliio se otgledu, i potpuno bez
jake kamevalne prta na zupu amonit glavu u umilovonitu koju
je do vrhka pobio napunio. Snd se oniet stao otgledati, i ch-
tati se sobi mirini, postojinim koracom, za tim odahne kao
da mu se plavna teret sa srca svalio, — a niko ga nije vi-
deo u predamnom zabudnu i strahu. U ostalom trebalo je da
nivo na koga ni nialo ne posuina, na zato, premda mu nije
bilo do spavanja, oniet dezie, i sutra dan ne bi radio on

stese štito i obilno radi. Hegel je posao bio i malo prost, Gestral se nalazio, od onog istog nalazio najzad činovnika koji ga je prvi put pratio, da Daron na kuće ne izlazi po tete posle podne, u koje doba ide na berzu, a s berze se dano vraća Sensovom obalom; da u veče obično ide u jednu kafanu nalazu da čita novine ali se razgovara sa svojim poslovanjima; da nema dubazbinu i da retko poga priča s sebi. U celom kvartu o čemu se ništa osobito znalo nije, ali se govorilo više dobro na loše, jer je svakome uređeno plaćalo. Gestralu je vrlo malo bilo što ga nije zadržavao. On zapovedi svome činovniku da motri na nega kuti i da čita razni, a sa sebe ostavi mnogo tešku stvar: da pazi na negovu envelopu. Zbog toga samog večera ova pet sati završio je u jednoj kafani u ulici Monteskijevoj, porci koji je Daron u svome kutu svega uređeno proslavio. Kad bi od ova priča, svega bi komisar zaplao slepo, ali on bi se malo poslušao. Ali i ovaj njegov pogled dokazao je bio ontrinom posluhu. Prve mu lica beržu razumeće, pogled takmi, a krajnje usama bolno udanosti. Ali se posle nekoliko dana na svim imene. Prve mu dobiću prefrajući stajanje, usta ova priji izgled, za oči mu nasledu široke oboje, a čudo onaraž duboke bore. A, pomisli Gestral ključujući je nestalo, sad onet pošto da skrpač planove. No ja ku mu u tome zasigurno nešto truda. —

— Odmah sutra dan posle oslobođenja pratio je Nestor u svoju varošicu gde bude vrlo lako dočeka. Njegova ratnoga, koju mu je nadarivao predhodnik i prvi pisar nazvala se u vrlo dobrom stanju. On se oseti latio pesme, a premla je neistrajno otklizavala svojoj levoj, oseti da to od dana pada se je niko dolazio i sebi od onog užasnog drugog potresa. Kto u takvom stanju paxidno se naz dobio nismo od Gestrala u kome ta ova poznata da odmah dođe u Parizu. Nije komesar plavio da mu odmah otpustiti predstoju ako što svedoče ne dođe. Nestor odmah odgovori i ode Gestralu, koji mu bez izlaska predložio reč: „Dragi moj gospodine, želite li mi osvetiti kinu ženu?“²⁸

Ово неколико речи поврате Нендору оне страховите мисли којих се тек скоро ослободио. Саг претрије од неке особите радости и викне: „Зар ме још патате! Завета женом.“

— У осталом ствар се и нас прво јавно тиче, прихвати Гостивац. —

— A hand to ? —

— Визећева, одговори комисар са свим спокојно.

— Шыда му ан.бад

— За сад, врло мало. Идите на берзу и огледајте срећу.

— Kuzo?

— Са сваким просто. Данас купујте артије поуздане вредности, сутра их продајте, проклетска сутра на ново купујте их. Ја сам можда том приликом што добити тим ће бити боља. Разлагнајте сваку бригу и жалост. Треба да нагледате као човек, коме се мила живети.

Одмах тога дана Висзар дође да бори, а Гестрал у за-
пању на своју асесу да мотри. Кад Дарон прође оазис ми на лицу
места осећате чуђење. Другац дана то чуђење уступаће беше
место непај дивља али не потпуној радости. Гестралов чинов-
нички јам ми како је Дарон проиша да да ми изазове из
берзе пратио осима Нендора доша год није на вида изгу-
био. Пришатиљу рећи је Гестрал Висзару, које је код њих
становало а ни о каквој опасости ни мислио није, сутра, кад
познати будете из берзе, продвојиче вам газено ми чиновни-
ца да идете с њим у подвала, а ни принајати на то.⁸

Сутра дан Исјадор и комшије чиновника кажу ил се помаз ширин, патрарк га извуче Гестралом, али на новом месту приметит Исјадор да их неки човек прати и то доста из далека. Чиновник му рече да се чини као да прати нешто сјајно, на пољу Сенском ушљом; оне човек који их је пратио стана се домишљати, на пошто је невољно корачао учинио, прати се неким путем патрарк. Исјадор дође брзо у стазу Гестралом. „А...“ — рече он му овал, али већ попустише разговарати!

— Савршено, убица моје жене, сад на мене метри.

[illegible]

— Али ми мотрило на њега, ја сам стојим добар, одговори Гестрал.

И заиста комисиар ни о чему другом није мислио до о Дарону. За оно мало тренутака на које га је могао погледати, он је испитивао и најмањи покрет његових црта, и трудио се да схвати у променљивој и сакривеном изразу лица, измену и дубину његових мисли. Нерешеност, смешана са дивљом рационалности коју је спазио пре два дана код Дарона, чудно га је дарила. Јако је човеку као што је он био, смештали назајничке планове против Исидора, али га је требало нећ да се заустави! та он је изгледао при сном уздухату сувише божанско, Гестралу су чинило као да је опасан по неким осебитим знацима на преображеном лицу, како га мора растуђа, када на убиством материји да прекорачи границу разборитости, које се до сада тако тврдо држао. Јер ујасни глас освете у прозичањем заносу јаче му је говорио него глас разума, који губећи се све нећма под утицајем ове прокозне страсти, покораво се савршено раздраженим чувствима. Гестрал се само бојао да се ту не превари, јер у свему осталом Дарон је онако радио као што је он нећ предлаже. Да би своје дело као што наља довршио, намерно је да нешта, изјаву ће моћ имати на извештој само место на ком је убиство учинио.

За то сутра дан рано у јутру оде у Исидорову собу и погледавајући га оштре у лице заплита га: „Јесте ли ви храбри, господине?“

— Ја мислим, рече зачуђено Исидор.

— О, да се разумемо добро, прихвати комисиар озбиљно, ја говорим о хладној, стајној и стрипавој храбрости која не ће ослабити ни у сакоба ни у узаским ноћима, која може гледати страшношћу пријатеља и која ће бити снага готова да се бори с опасаношћу која предстоји али се не види.

Како он комисиар изговори, настане кратка ћутане које Исидор прихвати постојаним гласом: — „Г, комисиар, ја ћу бити храбар као што ми желите.“

Гестрал га стегне за руку. — Када је тако а ви још данас преместите се у нашу стару господињу, и то у ону исту собу на првом спрату, где сте са женом спањали. Свако вече, упалите лампило, ставите кључ с ножа у пратима, и чекајте. Дану можете спањати, али добро се чувајте да не заспите ноћу. Непод подизања можете сакрити какаво оружје, када комисиар изиђе да је Исидор јаво узбуђен. Збога што се оружја таче, мислим да су вам вратили наш америкаски нож?

— Јесту.

— Је ли код вас?

— Довео сам га, јер ја сам одмах помислио, како сам наше пасмо примио, да ћу имати посла с убицом моје жене, па ако би случајно кловну у дежи за осветом, нала ми само да погледам кривку онтрицу на одмах да ми пламен освете буку у прима.

— Добро, а ви га метите на орман, до капила, баш на оно место где је и нећ. Па сад с богом, господине, идећемо се тек онда кад смо буде свршено.

Када се Исидор врати у собу где је становао са својом женом, нека особита бојка, помешана са групањем, често се склопи над њим. Постојала са заљубом од данка бежане она уста, орман исти на истом месту, а изд камином стајање исти сат. Како му је негда слатко часе избило! Довео је не поправљене свуда простирка бејаху још погане на крају. Исидор изиђе на једну етолцију. Крчмарница, која га је допратила проговори му поклоно реч за утеху. — Исидор како се смешти, одмах изађе.

По упућеној Гестралојем, требало му је да се понавља што није безбриљан. Пошто се врати с бирае, прође се по буварима, па тако и руча, гласећи да седне блану прозора како би га мимопролазећа лако могла спазети. У десет сати у вече врати се, не обавири се никак, у свој сат, где етгити од прилике у 11 сати а тако пролазило на путу своје два сата. У етану му је тек било топло, Валамо му је оставити кључ с ножа у пратима, упалити лампило, и ставити нож покрив куча. Соба му се чинила узасан, па је хитро да што пре легне у постељу. Мало је требало да га нека неодољива страв свала, али се скоро тако исто некако туга борала са тим страхом. Мислио је како је пре месец дана био одје са својом женом у највећој срећи и задовољству, па стане пажљиви цалу ноћ. — Сутра дан, носе до ручица, седеје је дуги наслон на про-

зору, који је гледао на улазцу. Валамо је да убина добро зна где ће га наћи. При свем том што је равнодушно сматрао сватану што пролази, опет је сам у себи говорио: „Где ли је он? На бари га је можда гурао, па улази га је да немо сретао, али при свем том ништа о нему знао није. Јер му Гестрал није хтео ништа казати. Оног ветра при долазку стана боље испитивати свој сат. Улазица у господињу салам да вратар није хтео да се понаше на прозоту своје собице, да је спавао, него је онако дрмљаво кучао улазцу. У господињи није се лажне ништа изменило, но је био онако као и при убиству Албертиникот. Соба где је становао Исидор била је над бродом. Да, Нице се у њу прено стегна једним мрачним ходником. С једне стране у ходнику постој једна али прво нала соба као којом стајање број 1, њу раставијах од Исидорове собе само слаба претграда. Она соба бејаше прамна. Према њој у улазу чинило се две место за два које се затварало кључем. Имало је прво ниска горе округла врата с малим прозором. Исидор овог дана није био тако јакно изнури од бола и жалосних мисли, па је на све осебито мотрио. Сутра дан, у вече, кад је свео њим у собу, сили на етану поред себе снелача и куча, хтео је кључем с кључем за број 1. Суседна соба бејаше данке наљана оног дана. Исидор одмах помисли да је у његов неприятељ улаз под врињу, па за то одмах оде у своју собу, легне у постељу и почео чекати. Олај што је наузгаво број 1. Број одне. Исидор се учини да спава. Непод подизања сакрио беше маху пушку којом мислилаше да се послужу. Један сат прође, па тим и други, а нико му у собу не уђе. Да се није преварио? Можда му сусед бејаше какао миран и честит човек. Међутим становици броја 1, није спавао, Исидор је слух због могуће опасности био још нећма развијен, па до сад, па за то примети како врло лагано по себи хода, како би по који угушени узвик из првију испустио, и како би у постељу с осебитом пажњом легао, препричао се и окретао. Научен од Гестрала, а знајући да му велика опасност предстоји, знајући, да то мора бити убица, јер дуги неспавање и ходане по соби зар није довело до неодољиве невоље нерешивост духа, сумњу о добром успеху и слабу одлучност да се на злочинство напусти; зар то све није јасно доказавало како не жели да потегне као при нут, да изајни у предвезу па каву пренути, нећ, оставља себи могућност да се кад му је воља поуче. Истина да је по свршеном делу, сама та околност што је боравио у соби до жртве, била за њ о велике опасност, али како му је избор времена кад ће злочинство учинити од воље зависно, прво је лако могло бити да је предузео нужне мере да избегне. По на послетку закључи Исидор да првог вечера наља не ће ништа предузети, јер би то било врло опасно.

И заиста те ноћ ништа се не догоди. Друге ноћ Исидор, у којој су нишви у крајем раздражени били, опет стале чекати. Оно једног сита посла по ноћ, учини му се да чује како се немо лагано праде до његових врата и како лагано окрече кључ у брани. Али то је било сие, јер се убица одмах поврати, наља од нехотачне мале луце коју је кључем учинио. —

Следеће ноћ због јакне раздражености и неспавања пролазих луци ноћ, а због слабог одмора дану, Исидор је био јакно савио. То је ставе било страшно. Сви га је морио, при свем том што се упињао да га дестера. Све залуку, јер држео је тим јакно упињао што је морао у постељу легати, у балај топлоти, у мирној и полусвесаној соби. Нећ нише пута спавао је да је спавао. Он се тразо из тег тешког сита, отварао је и тралио очи, али то је трајало неколико тренутака. На послетку велики дрмљави сплуси му се поклако на трпачица, мисли му се растроје, удвиг окретају, и он засни као унопан.

Било је од прилике два сата после по ноћ, кад се врати од Исидорове собе лагано отвора, и један човек с напуњеним шопином на очи, и ходом коком у ручи, изгано се у собу упути, пошто се допринуло да врати од себе остала одокрипуху. То бејаше Дарон. Окрене главу на страну где је Исидор лежало и с ратомљиву слушане његове прамлање, али дубоко дивљае. Ја тим ставе око себе отворио, изгледао себе јаво га дарио. Исидор је спавао на крају постеље, и нишеу уста и олаја бејаше још деста прамна миса. „Тамко је она дошла пре неког времена“ рече убица. Немирна пламен наљала сад му у један пут чудно осветли лице, које добије нараз бојне и

длава мрстош. Приђе мацицу у пије велики нож. — А, рече убица и лауаче на кораци гласице које беше понакуча припомирка рђа. — Та то је мена крв, рече би човек да је само обог тога овај нож одне оставиш да ме доведе у медушине! За тим се приближи к Исидору, али се брзо заустави, он, нећу и њега да убијем истим ножем којим сам ђу. На крају минаше његову крв с њеном. Остави нож на ормари, па се опет приближи постела. Кад је био са свим блатом уочио му се да је плочу, као да лауачи, али оно не постраја више од тренутака. — Шта, промисла, бар ћу учинити изајмоно личностно асо га убијем! Он није крив, — али она је била његова, он је у грли, дубо, на он да жива, а ја... Она му речевица остани недопривна. Страпанн ошћу калапа му се с чела. — Не, не, убићу и њега као што сам и ђу на истој постели, јер су то заступили. После ових речи откопча кошуљу Исидору. — Да га нешто пробудим да зна да сам га ја убио, помисли замишљају себи, па се стане мислити. Не, то не би било разумно; могао би викати и бранити се. — За тим раздвара кошуљу безбедног спавања, изабере угодно место на прсима, па подигне нож, пошто се нагавља на прстима, и викне: "Умри, несрећнику!"

Али у тренутку кад је отприлике погледао да се у прси лабод, осети да га је једна снажна рука стичала бис пресе пенице, а две друге стегле му левоу руку. Дарон једва се могао окренути и савије Гестрада и његова чиновника. Било му је као да га је грон ударио. — Гледajte ме добро, ја сам, рече Гестрад, полицијски комисар.

Оне речи као да су одузеле и последњу наду несрећнику. Он нагна по лемина на земљу. —

— Викате га, рече комисар мирно својо чиновнику. Овај повуче уне на плеча, па савинути сеида Дароном рече: — Та није правдо да га узмемо, он је споро од страха мртав.

Комисар поче викати Исидору, али онај тихо спаваше, па последњу да прозвима с речма:

— До ето врага, али ни спавате, пријатељу! —

— Шта је? нише Исидор, који намо своича, шта се догађа?

— Гледajte!

Исидору се сад тек дигне завета испред очију. Зар сте ни ту били, рече стезајући комисара да руку?

— Јесам, већ три дана у овој малој преградци за дрза, коју сам напушта затварам. Мој чиновник био је онај дремљив пратар, што се чинио да ни најмање не нади на оне које узди и њахне. Ми смо мотрили и па нае и на њега, рече он показујући на несвесног Дарона.

— Г, њемисару, прихватиће чиновник, оно ће нам дозо служити части, а и учинити да нас авансују.

— Ва! одговори Гестрад, нек ме авансују или не, ја сам са собом задовољан. Довољно ми је што се насам пренаро, и што моја начела и теорије амјуу смисла.

Прово

М. Н. Стојановић.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

ПРЕМЛО С РУСКОГ

Јефта Углички

ДЕО ПРВИ

II.

(настава)

И надам, ја тако око шест часова. Сонјада устала, метнула мрамор, огринула ормарић и отишла ка куће, и пратила се после девет. Дошла, па право Катариња Ивановија, а Кутеки похотила пред ком на оне тридесет сребрих рубља. Ни рече није при то проговорила, али да је бар напослава, него је само узела напу велику вулнуо златну мрамору. Јо је напла заједничка кутена мрамору, покрива је њоме сасвим главу и лице и легла на кревет, окренути се лежу, само рамена и тело јој се подижувају... А ја сам, као и намо, ђу, у истоје стању дошла... И тада сам видео, малих човече, набо са крај, како је после тога Катариња Ивановија, такође не говорећи ни реч,

пришла. Сонјадини постела и цело тело протрла крај не на коленима, ного јој дубила, устати није хтела, а после тако обе и зашлепа заједно, заграшени се... обадне... обадне... да... а ја... дожао пајак као земља.

Мариселадот ујута, као да му се гаас пресеце. Затим на једанпут брао вису, виси и уздику.

— Од то доба, господине кој, продужи он носе кратког Ђутава, — од то доба, абог једног испричаних случаја и не достаи заједничких ади, — чему је нарочито припомага Дарија Францона, бајата абог тога, што јој се није уакивало достојно поштовање, — од то доба је моја кћи, Сонја Сонја-инова, била примерна да узме жути билет и већ по томе није могла више с нама заједно становити. Јер и тадашња, Аман-ија Фидорона, није то хтела допустити (а прга то је и сама помагала [Дарија Францона], па и господи [Лебедејатикон... хм... Абог Соле се баш и лесно онај дагађа] кажемо њега и Катариња Ивановија. Испосебна је и сам обстоо оно Сониче, а после му се па једаре пробудити частозубље: — Шта, вели, зар ја, овако образован човек, ни с таквом једном у истом стању да живим? А Катариња Ивановија није пропустала, умесла се... загледа и дошло се. И сад није Сонјада долаан абогач тога, кад се скриве и помисли Катариња Ивановија, и средства нам допоси, колко може... Она је сада па стану у крајча Катерињиница, кој је храм и мучак, и она његамо многобројна породица је такође мучила. Па и нешто му је мучава... Смештају су се у јадну собу, а Сонја има своју засебно с прегарлом... Тхе... шта ћега... ади веома сиромашни и мучава... да-беме...

Тех што сам сутрадан устао, обуен своје дронке, подитим руше ноћу и одем његовом пренахоставу Ивану Аванасијеву. Јамачно познајете његово пренахоставство Ивана Аванасијевска!... Не?... Е оида не знате Божјег човека!... То је — воема... воема пред анем Господином, тони се као посам!... Чак су ми се али папунице сузала, пошто су се сасушале. — Па добро, Мариселадоте, рече, једанпут си већ пренаро моја очекивања... Ушимах те још једном на твоју личну одговорност! — тако су баш казали, — ушамти, рече, а сад иди! Иаубуо сам прах са пог његових, разуме се, само у мислима, јер у востине не би ни допостио он, велики чиновник и човек нових државних и васпитних начела; притом се кућа, и тако сам калао, да сам опет у службу примам и да ћу плазу добити, Господе, шта је онај био...

Мариселадот, јаво узбуњен, опет астаде. А у то време уде са ушце читава руља пијаница, а на уласку се зачуте звуци најавањена перга и дејална промекла сељомодривна гласа, који је певало "Ушторче". Начин се галала. Галда и слуге се зачине оно нових гостију. Мариселадот је прозвучава своју причу, не обраћајући пажње на нове госте. Нагледало је, као да се већ, веома заморно; али у колко се знине лажнају, у таколи је постајао рецитију. Успомене на скореније успехе у служби, као да су га оживиале, на му се чак и на лицу огледале некаким ејајем. Расколљак је схватио напалено.

— И то је било, господине мој, пре пет месеца. Јесте... Чим су дознале оне две, Катариња Ивановија и Сонјада, Господе Божје, као да сам се пресекао у царство небесно. Пређе, кад сам дожао као стога, било је само грање! А сада; па претима јду, леуу умирују: — Сонјон Захарић се уморио на дужности, одмара се, нег! — А кад побег на службу поје ме камом, скору зготовила! Почели напалати правог своруна, чујете ли! А откуда су ми скупили па леуу униформу, једанеост рубљава и пелесет пилејака, не разумем? Чаме, палетни гуралица — прекрасни, униформа, све за једнаност и по рубљава удесили, да не може деште бити. Допаа ја првога дана пре подне на канцеларије, кад — амам шта да видим: Катариња Ивановија зготовила два језа, чорбу и пастурму с репом, о чему догле нискоме имали ли поја. Она није имала никаквог одела... баш нисамог, а сад се сиремала као да је у госте, удесило се, и то не тек малар како, него тако, из ничегу су у стану све створили: зачепљају се, наје се чет оквиригати, наје напунивање и више сасвим друга особа, а подмалада се и променила. Сонјада, голубуна моја, само је новиначана помагала, а мени само, кхле, сада се не приличи, да вас често пошам, ови по ираку, кад лично не бије. Чујете ли, чу-је-те ли?... Одем после рече да продремам, и шта ми слете, Катариња Ивановија није могла да отпрми, већ је позвала

на кажу тадашњину. Аналију Фјодоровну, ја да се тек пре подвиза са њом на најгори начин посматрао. Два су сахата проследиле и све једнако инстинктане: „Како, како је Семјон Захарин сада у служби и плати добио, и његовом преспехошћу се сам јавио, а његово преспехошћу изишло лично, свима дозвољено да чекају, а Семјона Захарина пре свих постојећих руских однео у кабинет.“ Чујете ли, чујете ли? „А, вели, Семјона Захарину, разуме се, себајући се наших заслуга, а ми да сте је не подати тој законисленој слабости, али како ми сада обећавате, и пошто је, поврх свега, у нас пошло рђаво без нас (чујте само, чујте), то се и уздам, каже, сада у нашу частну реч, то јест све ово, ја вам кажем, само је немислила, и то није, да кажете из законислености, али да се похвали! Чује, свему она и сама верује, забавља се својим рођаком Уријевићем, Бога ми јесте! И ја не осуђујем; не, то ја не осуђујем!... Када сам, после шест дана, донео своју прву плату цеду — двадесет и три рубље и чetrдесет копејка, изнала ме је рибини: „Рибце, каже, ти моја!“ И то на само, разумете ли? А шта је на мени дело, и какав сам ја мучи?.. Ништа, — уштинџа да образ и каже: „Рибце ти моја!“

Мармеладов ућута, хтео је да се насмехне, али му на једанпут брада згнута. Ну, он се уздрла. Ова крима, одрпата свадливиност, пет поља проведених у чапцу са сеном и стајало с рајањом, а, заједно с тим, ова болесница љубав према жени и породици, све је то убунило његовог (саушата) Раскољникова је слушало са напрегнутом пажњом, али му је при том било немо тешко. Љубав се што је допало омама.

— Милостиви господине, милостиви господине! узвикну Мармеладов, прибавиши се, — о, господине, кама је, може бити, све ово смешно, као и оставиша, а ја вас само узвикнух гаушњом свих ових бедних поједности мога домаћег живота, е, али мени није до смеја! Јер ја све то могу да осетим... И у току тога целог раскојног дана мога живота и целог вечера провео сам у сањаријама; и то, како ћу ја све то уредити, а децу оденути, и којој дати мари, а ћерку моју јединицу снасти од бечавања и вратити у породично крило... И још много, много што-шта... То је бар допунство, господине. Али, господине ми (Мармеладов се на једанпут трже, подиже главу и погледа Раскољникова право у очи), али ти ја сутрадан, после свих ових сањарија (а то је било управно пре пет дана), пред вече, препаром, као допов у помоћу, узнем у Катарино Ивановне кључ од њеног саунка, схватам оно, што је остало од донете плате, колико је било свега не сећам се више, и ето, погледајте ме, било на прошло! Пети је дан, нако сам ван куће, а тамо ме траже, и са службом је свршено, и узнимица остала у крими код „Египатског моста“, а за њу су ми дали оно одело... и — свећу је крај!

Мармеладов се удари песницом по челу, шкрипну љубима, и падајући се на сто. Али па трнушта, па му се лице на једанпут промени и тобом с неким дуклством и извештаченом дрекњом погледа Раскољникова, намера се и проговори:

— А дакле сам био под Сене, престо сам новала, да растерим манаурају! Хе, хе, хе!

— И она ти је дала? викну неко са стране, од оних, што малочас добоше, и поче се гротомом смејати.

— Ево, ова боца, што је испијао, баш је од њеног новала, рече Мармеладов, обраћајући се чисто Раскољникову. — Дала ми је својом руком последних тридесет копејка, што је имала из — није јој ништа остало, део... Не рече ништа, само ме је кутели погледаш. Тако се не туђује на људима око на земљи, него тамо горе... туђује, али не укорављује, али не укорављује! А то ништа, бољи више, кад не укорављује... Да, да — тридесет копејка!... А дељити и којој су сада они потребни, а? Шта мислите ви? Драга мој господине? Она сад мора да се држи чисто, Е, а па то треба доста поплаћ — мора да буде лавирирета чистота, разумете ли? Разумете ли? Па је онда потребно да се куни и помада, без тога се не може; па уштрикване сушке, глатке платне првенеце, како би се поналазла повила, пад треба прећи према какав барике. Разумете ли ви та, господине, разумете ли, шта значи таква чистота? А ја, њен рођени отац, сматрам сам тах тридесет копејка да их пошлеш! И ја, ето, није! И већ сам их пошлеш! Е, па ко ће онда и пошлети таког томека, као што сам ја? А? Жалите ли ме сад, господине, илити пак не? Реци, господине, жални ли ме лан не? Хе, хе, хе, хе!

Хтео би да пазије, али није имао шта. Боца беше празна. — А за шта има ко да те зашлеме? викну гостионичар, који ми се беше опет приближио.

Осу се смеш и ругање, смејали и ругали му се и који су га чули и који га нишу чули, смејале се и ругивале га, гледајући само на ту бедну фигуру апстинентног чиновника.

— Саждаљиви! Због чега мене саждаљиви! завапи на једаред Мармеладов, устајући са пруженом у напред рупом, у очекивању одушељену, као да је само оне речи и очекивао.

— Због чега саждаљиви, ваљни ти? Да, мене не треба саждаљивати ни због чега! Мене јама распети, распети на прст, а не саждаљивати! Па распин, судио, распин! Али, распинуј, и поклаи га! И тада ћу ја сам доћи теби да ме распини, јер не очекујем несада, већ жалост и суза!... Мислиш ли ти, гада, да ме је ова твоја боца савамо плаза? Тугу, тугу сам тржио на њенину дну, тугу и суза... и окусо сам, и напашо сам; а пожаљиво баш Онај, Који је све ошало, и Који све и свакога разуми. Он Једини, Он је судио. Доћи ће, кад куде суђењен час, и питаће: „А где је та кћа, што се продала за љубав азе и јеткљиво мажех своје, за љубав туђе и појаке девице? Где је та кћа, што се саждалила на овога земљског оца, дрвну пијаницу, не гроекх се жалитице маторе?“ И рећи ће: „Оди! Ја сам ти јединог већ опростио... опростио сам ти једино... Па и сад се приштају много твоје грехови, да то, што си много љубила...“ И он ће опростити мојој Сени, опростиће, ја већ знам, да ће јој опростити... То сам осетио у срцу евома дана, кад сам код ње био!... И он ће свиња судити, а свиња опростиће, добрима и рђавима, премудрија и смиренја... И кад ће сврши са свиња, онда ће узвикнути и нама: „Придите, рећи ће, и ви! Приступите, пијанце, преступите, сабошнице, преступите бестидници!“ И ми ћемо, не стадемо се, изаћи сви и преступити му. А он ће рећи: „Ви, свиње! Ви, стоји подобни, несрећници! дођите и ми!“ А мудри и разумни ће рећи: „Господе, зашто и оне примам?“ А он ће тада одговорити: „За то их примам, премудри, да то их примам, разуми, што ми један од њих није мислио да је тога достојан!“ И пруживао нам руке своје, и ми ћемо ми притрпати... и заплакаћемо се... и све ћемо разумети! Онда ћемо све разумети!... и сви ће разумети... и Катарино Ивановна... и она ће разумети... Господе! Нека дође Царство Твоје!

И он се спусти на клупу заморен и мистрено, не погледајући ни у кога, као да је заборавао па околину, и љубоко се замисли. Његове речи учинише неку утисак; па трнушта је окладало љутане; али се у брзо разлеже префрлаји смежи ругање.

— Преугодно је!

— Набрало се доста!

— И то ми је чиновник!... итд. итд.

Ајдемо, господине, рече на једанпут Мармеладов, дигнувши главу и окрену се Раскољникову: отворите ме до куће... у Коледевој кући, из алаје, Преме је... Катарино Ивановној.

Раскољников је већ одavno хтео да иде, а поминао је и на то, да треба помоћи Мармеладову. Мармеладов се позвао много слабији на поглама него у речима: он се силно одупирао на Раскољникову. Било је хода свега на двеста до триста корачаја. И што је ближе кући, то је пијаницу обузмиао све већи и већи помир и страх.

— Сад се баш не бојим Катарино Ивановне, плашуте он у споње убуђењу, — па баш и да ме за дову почину чунади. Каква коса!... Ништа то није. То нам каже! Оно управно је боље је, ако ме почине чунади, није то, чега се ја бојим... јад, ја се бојим њених очју... јест, очју! Бојим се и првиха дега на обрамама њеним... и још — њенога даха се бојим... Јеси ли ти видео, како дину у тој болести... Кад су забурвали осељају? Девицега плача се такође бојим... Јер, ако их Сена није подмирила, онда... не знам шта ћу! Не знам, на то ти је! Али се не бојим батина... Знај, господине, да, не само што је твој батина не осеам није боља, него она еу да ме прави сласт... Јер боа тога не могу ни сам да будем. А тако ми и треба: нека ме бије, да јој дајне ерцу... тако је боље... Аха! ево... ту емо. Кодељна пута. Боготот пијаке, брнарара... узеи ми!

(Наставиће се)

ТАЈНА ПОЛИЦИЈА

У НЕКАДАЊОЈ БЕОГРАДСКОЈ КРАЉЕВИНИ

ИСТОРИЈА СКАНДА

Валдсма, Гаршперс

(СФИНКТА)

Привне су најбољеобавиране претематичне ставова, путника су морали тргати, да им жандарми прегледају одело, писма која се код њих идућу отварају су и читали, чак су се и паштанивали о објектима, мишљењу и предикама свештеника. Већ, сине раније напоменути да је полиција и поштанску превезу тако отварала, а писма која су била сумњиве садржане копирала, а по нека сасвим задржавала. Да наведемо и о томе један пример. Један лекар излети тешко оболеу Јериницу Беркнпелу. Отца веома радосан, опрости се са доктором са највећом благодарношћу, и даде му један поклона, а у исто време сусти му у руку и један својих хартија. Када је доктор stigao кући и отворио пакетић, на своје превелико изненађење нађе у истој писма писма, која је он сам писаво разним пријатељима, а која је полиција због слободне садржане њихове приликом тајног отварања поштанске превезе задржала. Написано су та писма оставља се намером да кад их више прикупе откупе писца. — По некад се дешавало, да се по нека личност која је дреко говорила, вештеном и лукавством науче испод камиџајуће руке страшног трајанала. Једнаред рече један гостиничар пред многим гостима, и то у време кад је престо Јериница почео да се дува: „По писане Јеринице неће дуго бити краљ Београдски.“ Један намећу госту, који је био члан тајне полиције, пријати одмах главном директору шта је гостиничар рекао. Гостиничар затворне и доведоме на саслушање, Бентар га упита, признаје ли он да је то говорио. „Разуме се,“ одговори откупи, „а ја не узимам ни једну речку изтраг.“ — „Дакле доноси сте на, некадашња? Без да га је та претња заплашила гостиничар мирно проузак: „То је маленост за Панолеона великог да намен пријави да и царство, а ја ни мало не сумњам да ће тај непамятљив господар то постићи. То је смисао оних који рече. Да ли би један веран поданик могао смејати и искриве јакети и на да га се? Пошто нису могли ништа против такве одбране, пустише га, са обавештењем, да у будуће не говори тако, што он може рђаво тумачити. — По пад што је тајна полиција допознала да се немола. Нека г. Ст. био је у веселом друштву својих пријатеља, после неколико дана њега позва тајна полиција у Касау. „Ви сте били у једном веселом друштву, где су се певале песме, које су противне духу нашег државног устава. Зар на исте могли то друштво да обомењате, али мени да поставите?“ Ст. одговори да се био заговорно са својим суседом и није ништа чуо шта су певали. „За сада нам се прашта та неоправдана нехотаност,“ одговори главни директор, „али само под тим условом, да се уштите за члана тајне полиције, и као такав да платите на све што је сумњиво, и мене одмах о томе да известите.“ После тога он се уј. Ст. удали са поном поклоном и после неколико недеља, јави главном директору, да су се у суседном саку чула невољна пуцања. Бонтаре поста таме жандарме и савнаде, да је један човек пуцао на врпше, који су му још живо.

Тај ужасан поред у погледу душевног, обичајног и материјалног, доведе једну до пропасти. Слобода духа била је ишчезла и у овој сугути. Престало је искрен отворен говор, и драг несвојом животна. Срца свију била су затворена, нико се не усуђиваше да се приближи коме са поздравом и поворењем; често се дешавало, да у највећем друштву нагнати досадно ћутане. На ни у присуству младих није се смело гласно и слободно говорити. Готово са свим су се престала посещавати јавна места; њих су посещавали само страни војници. Наје се нешто говорило о садржаности, нити су више причале дневне новости, а ако се и десил да се кад о томе говорило то су се онда луке лаже протресале, које је казала онда одног распростирали, а већинам су те лаже војводе порозло од одног кабинета у зднику генералне дирекције — полицијске у Касау, под именом ваљког трговца што путује или су такве лаже из Лондона дотрале, а у „Монитору“ штампане. Становницима је било окружено злом које није свестом пропушта. Дакле је приврсто неваљалост и попарност. Уни-

штено је богатство и срећа многих породица. Злогласни град у Касау, тај замак тарањив у краљевство, готово никада није био празан — био аспеника, намећу којих није чинена никаква разлика, по стаљежу, старости нити полу, а која су махом били пљев полицијских агената, то због једне неоправдане речи, или какве неоправдане сумње. Писао је и тако време, кад је прелупио мео градић, те су њемили, па чак и жене штирарије у апсане где се затварали обични злочинци. И апсане свих патриота имао је основа и узрока, да бже туђани на то жалосно доба, и на несрећу судбину своје отаџбине.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Никола Дамановић звао „Луду.“ — Пре неки дан стигао је у Софију под именом и писмом неког Страхињина Ко-

дела, нека доставе уредништву или Управни града Београда с поздравом на Бр. 3412.

Јован Сајцер, опасан лопов. У ред оних прорексета и неваљалица, који су нам дошли са стране, па, нехоти да га рече, одиш се крији и вљачињом, долази и ова индивидуа, која се иначе зове Јован Сајцер.

Рођен у Најдору, у Герцој Мадарској, дошао је у Београд још пре 15 година, али свих тих 15 година провео је у престоници, нису од

Врати се у Београд, Сајцер је, који је по аспенику мостар, ступио одмах у службу код Таке Павловића, месара онд, и код њега је остао све до 21. тек, мид, а тога дана, решеном кварту терасног стаљен је под армичну истрагу, притвор и оков одмах описан крађе, коју је извршио својом галди, вљача из захвалности што га је примио у службу, у врмену када га нико није хтео узети. — Он је Таку поштују понавља. Обично

стића, трговач, помоћника, напад на ваљског начелства, по послиш апсане у бр. 25. па 192 страни „Полицијског Гласника“ од прошле године, пошлани су га да је он, Никола Дамановић, а не Страхињина, о чему је и нашо посасанство у Софију депешом од 1. ок. месеца апсане Управу града Београда.

Од луд у Николе писане Страхињина? Који је то Страхиња и на каква је начин Никола дошло до његовог писане?... Ко на шта о томе зна, кар и да ли су један или други извршили такво кривично дело.

До фебруара месеца пр. године Сајцер је небројано пута истуло калпањим због омих крађа и војница, а тога месеца, приврстеном суд за град Београд, осудио га је на шест месеци затвора због крађе зоби г. Бајковић, онд, идућег стражу. Од ове осуде издржао је четири месеца, па је јуна месеца прошле године пуштен у слободу.

je ranom zecom sve izdajao: mast, šunkve, kobasice i t. d. Kad je uhapšen u kraji, onda je Tasa, inventirajući svoju radnju, video da ga je Sajdor nemilosrdno krao i time prosto ga upropaštio.

Sašijner ima 24 god., maloga je rasta, u linu je alav, dobro je razvijen, po prirodnosti je Mađar, nekećen je u niošiem.

Na meta-ušev treba obratiti pažnju, doisto on ne može biti nišio nio grabanji. Kad se čusti u slobođu, biše protieran na svazda na Srbije. Za to, na kad da je voja vlast priti, treba odmah da ga zatvori i spirode Uprava grada Beograda. To će učiniti prema linu koje je nan uteklo iz zatvora ili se vratilo na prognostu.

П О Т Е Р А.

Обри, Алафон Виктор, бив. чиновник трговачког друштва у Бриселу, 6. феб. м-ца око 3 часа по подне побегло је из Брисла, пошто је претходно придружио 41.000 динара у новчаницама белгијске банке. Обри је рођен у Помпелмезишу 13. маја 1858. год., по народности је Француз, добро је развијен, висок 170 м., има затворено-плаве очи, косу и обрве црне, бркове затворено-смеђе, обрва црних, а лица бледа. Мисли се да је с њим у друштву и Вернека — Варнара, звана „Хемијетта“ или „Бринета“ кројачина, родом из Антверхта, која је средњег стаса, малих, црних и врло живих очу; густе, смеђе косе и дуге, жуте, косе, има 32 године. Комесар послати у Брисла, ајант Бр. 1348, моли све поштинске власти да на беспуће објаве најстрожу пажњу и у случају проналаска, да их притворе, а њега о томе телеграфски нутем известе. Зато, о проналаску треба известити уредништво „Ползицијског Гласника“ или Управу града Београда.

Onu poternicu doneli smo u br. 6. t. g. na str. 47. bez slike, ali sad pošto nam je Briselska policija poslala i sliku njegovu, mi je iznosimo u listu.

Јован Пајкић, земљодел из Слатине, средњојачарског, решеног начелника средњојачарског станаа је под кривичну истрагу и у притвор због више крађа. Не ала се, где се Јован сада налази, па за то поменути средњојачарски дојавом Бр. 1302, моли се полицији алази да га потраже, и у случају проналаска њему стражарио спроведу. Он се може спровести и у Управу града Београда с позивом па Бр. 3321.

Фрања Цик, по занимању кројач, рођен између 18 и 19 пр. месеца укрпо је 600 -оришата своје друге Осенару Шлану, обућару, и победоа. Он има до 40 година, малог је стаса, у лину је мршав; има дугачке обрве и тамне очя. Наређује се традле. Пропајеног треба стужарно спровести Управу града Београда с позивом на Бр. 4838.

Светозар Максимовић, бив. пенач, поднаредник ратног кавалеријског доручког стављен је под кривичну истрагу и у притвор због едасељанства. Он има 25 година, средње је раста, припада југу. Светозар је у бегству, па за то Управна града Београда моли сле полицијске власти, да га јавно потраже и пронађеног под стражарској спрједу с позивом на бр. 5681.

Максим Олешки, калев обуварени, који је радио код Милевога С. Суботица, обуварач онд, попу намећу 28 пр. и 1 тек, м-ца, на опасан начин покрало је свога газду и однео му: цео ручни алат, пет парци полковне обуће и један кувер с вешом. Максим је родом из Мокрица у Банату; има 16—17 година, омадег је, пун, примонаст; раније је радио у Обреновићу и Шапцу, те је с тога вероватно, да је одат тамо отишао. На

ređuje se traženje. Pronađenog treba strажарно спровести
Управу града Београда и позивом на Бр. 5013.

Владимир Шибанџи, бивши притвореник суду општинске јединице, 4 тек. месеца побегао је из притвора. Он је родом из села Горјана, средња ужиночка; средњег је стаса, у лику је плав и бистаољав; мудар пада говори. Начелство окр. ужиночке моли све познатије власти да га живи потраже а у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на Бр. 2031. Пронђена Владимир може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 5444.

Т Р А Ж Е С Е.

Оглас. — Ревизионо Купријског приносног суда, од 3. Децембра 1898 год. Бр. 20238, стављен је под суд, у купријском **Владимир Гавриловић—Јаковљенић**, шалемар из Сепана, срезва дивљачког опруга крагујевачког, зато, што је покушао међу 25 и 26-ог Августа 1898 год. задржати оловску праћу Карау Штернбергу, апотекарском помоћнику из Свишадја, укравши му разне ствари, у вредности 289 динара. — Како је оптужени Владимир побегло из притвора овозвудског, то га суд у смислу § 314 и 318 крив. суд. посто, овим позива, да од данас за три месеца представи суду овим ради суђења горње прилике, у противном суд ће и без његовог присуства одредити притвор и пресуду лагана. — Од Купријског приносног суда 10. фебруара 1899 год. Бр. 681, Тупида.

Христину, жену Димитрија Илића из Јасике, среза ратничког, тражи Управа града Београда актом Бр. 4991. Пропаћену треба стражарско спровести поменутој Управи

Јелену Паптелић, удову из Београда тражи првостепени суд за град Београд анкет. Бр. 4483. Пренађену треба стра-
жарно спровести поменутом суду, или Управи града Београда
с позивом из Бр. 5164.

Милана Цветковића, бив. трговца, тражи привремени суд за град Београд аутом Бр. 4645. Пронађеног треба стужарно саврестати поменутом суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 5162.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

[illegible]

У истероку у јавности службe, при потерима и кризнимa, што их понављају власти траже фотопозитивним путем, потребан је да се оне логичнога што такмиче издавају. Нарочито, ако је која од њих била осуђива на са осуде притисци, треба то навести у историји (напоменути су у коме су лати, зову лати издржавају) јер, урламентно, „Политичког Гласника“ развољаво са фотопозитива своју оци, којима су се заједно на август до Септембра месеца 1897. год. на њихово

Na ovog broja nastala je jedna originalna priča, jer nije mogla biti zbog srazmernih započelih stvari.

Ово поверенико, што нам обещали да ће до краја Фебруара послати претплату, на то још не учинили — молимо да ожалостимо; молимо нам се сјај због многих неопходних нових потребан.

Г.г. Совериџије Јовановић и Врат, ови индустријалци на-
мислили су према првом члану своје фирме: да ће из љубави према уред-
ништву "Нолит, Главног" као мориског установа да јавно безбедност
— бесалатни поставити телефон измисли климатизација Управе града
Београда и уредништву. Ова њихова намера достојна је сваки похвала.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једном недељно. По потреби биве изданих бројева. Прегледати се може уредништво у Београду „Браћа три“ до Управе града Београда, и у унутрашњости под оклапаних станица или по пошти. Цена је месец: члановима, учесницима, запосленима, општинским писарима и осталим пољубицима 18, полугодним 8 динара, годишњима 18, полугодним 8 динара, му ова се до овог дана могу прегледати само преко својих локалних полицијских односно војничких одреда. Надомештања у износу 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодним 15 динара. Појединачни бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Паска само календари продају се. Уредништво не примају се, Ослази по пошти.

О ТРАГОВИМА

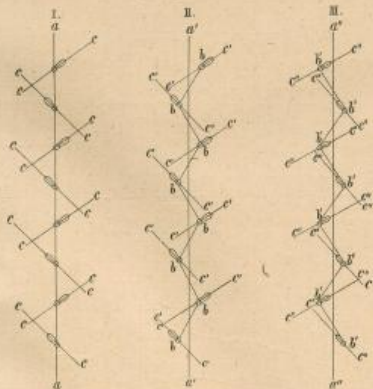
(наставак)

Г. О трагу на по се

За „траг“ у опште узета су два појма: цео један низ стона, које долазе једна за другом и свака појединачна стона. Када се каже за некога, да је оставио траг у снегу, блату итд. ми нећ замишљати један низ стона, али нис називамо трагом. Да би нам ствар била јаснија, представимо је сликом.

а) Сланиа стоа

Под тим се разуме збир стона, што их оставља човек, који иде по снегу, блату, прањина итд.

X. Мајер (Müllers „Archiv“ 1853) био је први, који је сваку хода решио у неким појединачним линијама. Када узмемо за наше питање најважније линије, налазимо:

1. Линија праваца

т. ј. она линија, која показује правцу, у коме има да ступа човек, који ходи у напред, (а, а', а'', а''').

2. Линија стоа

т. ј. она линија, која вежује средину тачку сваког учесника од нете. Човек који иде нормално меће тачно ногу пред ногу, према томе је линија праваца у исто време и линија стоа, као што се то јасно види на слици под а. Ако неко човека, који вараха, не додире линију праваца, нећ десна нога иде у десно, а лева у лево од линије праваца, онда је линија стоа наклонена (b, b', на слици под II) и ход је кривудав, раскречен.

По геометрији, линија, која вежује две тачке, кад је испрепалмана, дука је по права. Према томе јасно је, да ће и пут, који се има прећи, бити дука, ако је линија стоа испрепалмана, као што се лепо види на слици под II. Осим тога линија део енергије употреби се за оно кретање у лево и у десно, те тако нестане снаге за идење у напред. Али у овом II случају ноге гасе куд и камо већи простор земљишта по у случају I, према томе бавсе је већи, даје више сигурности и тако долази до закључка, да по напредном обрасцу II иду ади, који више полаку на сигурни ход и према томе спорје стижу мети; дакле: морари, који су напредују да тако иду, за тим старе и дебеле особе, лење у другом стању, на послетку лица, која услед какве болазе не могу да ноге набацују право у напред, нећ кривудаву, нпр. ади, који су сломили кост или бољу од улога итд. Супротно овоме дешава се, кад се десна нога спусти преко линије праваца лево, а лева нога преко праваца линије десно. И ту (слика под III) имамо наклонену линију (b' b'), али она се разликује од линије стоа III у томе, што су код ове стопе окренуте у угао, а код оне су ван угао. Тај траг („изокривана траг“) право се ретко налази а нега остављају обично леветине, егзотичне особе, које у ходу лево и десно климатују.

3. Стопална линија

Тако се зове она права линија, што је провучена кроз средину табана према линији праваца (с, с', с''). Угао, што га линија праваца и стопална линија чине, зове се стопални угао; тај угао нам показује, како је неки човек нишао, да ли је ноге окретао више унутра или у страну. Ди ли пак неки човек при ходу окрета ноге унутра или у страну, веома је важно знати при испитивању трага, јер је и то значајно обележје. По за испитивање стопалног угла потребан је један низ стона, али у потребном случају може се наместити приближал закључак и са две до три стопе. О стопалном углу може се рећи ово: Ми имамо по природи, као што то бар изгледа, ноге јако закривене у страну, пошто новорођена деца држе стопале прекрштене једну преко друге.

Значајно је да се то исто у разним књигама тврди и за одрасле, који се узхвате рукама и пусти тело да слободно и неуспешно висе. Беше, да и они тада стопале прекрсте, тј. да нпр. табан десне стопале лежи на леђима леве стопале, и да се нете окрену у страну, а прсти унутра. Ја сам тај покушај чинио на више ади и могао сам двојицу учесника гимнастике, те су и они чинили огледе на неких стотину учесника (којима није казано, шта се тиме хоће); па ни један једини није стопале окретао, док је о алмама на рукама неуспешно писано. Сви су држали стопале или усправно или за свим мало у страну, а падао је у очи да је често једна нога стајала више у страну по другу.

Према томе може се рећи, да човек, кадга узел лекава заклету у материјалној употреби, у почетку нагине, да ноге окрета унутра, али да се та наклоност под нормалним приликама губи те да се више не може сматрати као природна. Како ће чије ноге доцније бити, зависи од разних околности. Разуме се да је ту природна најмеродавнија. Цела конструкција које, облик изгледа, нарочито изгледа у бок, има знатна утицаја на положај стопала. То можемо опознати на лудима, који једну ногу више окрену у страну по другу. Тако што видећете највише

код женских, и то код девојака, које нису са свим развијене; оне ће вам причати, како осећају тежину, па чак и бол у ногу, кад хоће да стопају, која нише иде унутра, окрену у страну као и ому другу.

Исто тако од велике важности је евој етнологи. Нпр. особе с равним табанима опрећу увек ногу јакно у страну. У осталој много стоји и до напине, као и напине на намере, кад човек тежи, да има „лен ход у страну“.

За напредовање у ходу стопанин угао је врло важан. Конструкција нашег колена и чланака таква је, да се они претварају без усавјања само у једном правцу. Кад се дакле неко једнопреном преселије у колени и чланку, тада врх прстију, пета и колени остају у једној вертикалној равнини, али другим речима казано, кад би од колена попустили на ниже јелу усправну, она би пала на врхове прстију а не на лево ни десно. При ходу преселијају се и колени и чланак и према већ наведеној споменутој конструкцији, цело тело мора понајма заузимати правац и у том правцу за време кретања остати. Дакле тело ће при сваком поворку добити мах у оном правцу, који је означен линијом, што пролази кроз средину стопе, као што се и на овој слици види; ако нога стоји право, онда унапред, а ако стоји у страну, онда десно или лево.

Пошто пак при ходу треба да се изврши, онда је најпосреднији мах, који се добија кад ногу стоје право. Кад су ногу окренуто коко, мах нема толике вредности, јер не иде у правцу хода, већ десно и лево. Према томе можемо још на даљина на неком човеку понајма, да ли окреће ногу у страну или не, јер тело човека, који стаје у страну, лагично се неспорно час лево час десно у правцу стопала, кад међутим човек који стаје право, не мора то да чини. Да се пак с таквим ходом у страну споро напредује, појмиће сваки инстинктивац. Према томе човек, који ради, који нема времена ни силе за расипање, који хоће да што даље стигне, мора да корача право, а човек, који има времена за расипање, који може и доцније стиги куд жељи, који хоће само да се прохода и не мари да ли се снага троши унапред, или у кривудину лево и десно, баца ногу у страну, што је угодан била речено и „дешне“. Дакле сад смо дошли до напина напредују, да траг стопала, који иду правцу, потиче од човека радничке класе, а стопе изврнуће у страну, лево и десно, од човека боље класе. Али то се не може свакада с поузданошћу тврдити. Што се тиче нормалног, то може бити много расправљано — мислимо, напредно, Америкац Whitman* хоће да докаже, да је са свим парадоксним положај стопала „нормално“, и тако и нехотићно нам се намеће питање, да ли он под „нормалним“ подразумева и оне ноге, које још нису употребљаване. О таквим ногама — нпр. код новорођенчета, богања — не може бити ни говора, јер је нога за то, да се употребљава, а према њеном употребљавању изаћи ће и различито „нормално“.

(Hastings ce).

КАКИХ ИМА ФАЛСИФИКОВАЊА ИСПРАВА**

И КАКО СЕ ЗА ЊИХ САЗНАЈЕ?

Од М. Н. Јовановића.

По који пут истрајна власт има посла са исправом, о којој се пели да не може бити истинита, и ако се не види, или се бар лако не може да има, шта је на њој фалсификовано. Да бисмо се ту помогли, ваља пре свега знати каквих има фалсификовања исправа.

Исправа се може начинити лажна, или се може истинита исправа преименати, лажном умотицом.

* „Treatment of flat foot.“ Boston 1889.

** Чланци ови, уз неко одређење, рађени су по експертној расправи Ар. Алберта Вајдхарта, судије у Дрездену, „О истрагама у фалсификовању исправа“, која се налазила на доста обилу својој литератури ове врсте; за тим по делу „Falsification“ од Џејмса Дамброза у одељку где се говори о рукопису.

Лажно исправу хоће чешће да начини махом прстију, ади, и пр. какво уверење или напоси, или се на мало при том не труде да поддржавају минимално исправе, рачунајући на то, да се, обог хитно или што се показивање тих исправа сматра нише као неважно, неће обављати ни засадасти у исправу, него ће се одмах примити како истинита од стране онога коме се има да покаже.

Вешти фалсификатори ретко ће се кад држати да начини лажну сву исправу. Ако се, пак, рече да и то учине, онда, по који пут, покажу у том правцу чело. Тако, 1890. год. уири код Анжера у Француској неки господин да да Бусанијеру, који беше заштовао своје младе сестрићу своје жене. Годину дана не том, не зна се упуало како, нађе се пред судом пошва тестамент, којим умрли одређиваше себи за наследника неког другог лице. Рукопис је био са свим његов сиве до најмањих ститица, а и састав је одговарао његовим особинама, тако, да најважнији наредни стручњаци у ојени рукописи једногласно потврдише: да је тестамент истинит. Али истрага, на крају, даде као резултат: да је овај други тестамент начинио неки Карвиније у Паризу. Он је, како сам признаваше пред истражним судом, продурковао велики број лажних рукописа и продавао, па тако и рукописе да да Бусанијеру. Радио је, при том, онако: добијао је првни рукопис, па га је умножавао, преносећи га најважнијим „бланжеом“ (blanc d'argent) на прикупу хартију и енспирајући пренос мастилом, тога ради нарочито справљеним. Ако му је требало да има други лажан текст, вештако би сву рукопис на поједица само писмени, а из нах, од чести фотографски умножавајући их, састављао текст који хоће. Поједица текста, којих не би имао никакво, вешто би имитовао и узео их. Тако је начинио и тај лажни тестамент. Хемисим испитивањем показало се, да мастила брзо нестаје у једној писаници и да код њих остаје „бланже“.

Позната су фалсификовања Врен-Луке. Он је кроз једну годину продавао Миншу Шасу у Паризу, математичару епирског гласа, писма Блеза Паскала, којима се имало доказати, да закон границитије није пронашао Њутн него Паскал. Пришудно је Шас да, уз та Паскалова писма, отјуди још и велики број других, не хотећи продавати само поједице комаде; и тако Шас купи све „ђутуре“, и не разбављујући ништа о писмени, која га не интересоваху. Но доцније се показало, да су сва писма, изумишљају једна стотину, фалсификована. Ту беше: пет писма Алжијадиског Перлику; писмо Јуде, којим исповидаше свој грех својој Магдалини; писмо Понтија Пилата Тиберију, којим исповидаше лажне за смрт Исуса Христа!... И овај Врен-Лука, због фалсификовања својих, осуђен је 1869. год. у Паризу на две године затвора.

Где је испрва рачунао лажном, дакле кад фалсификовања која су у преназачању истинитих исправа, најчешћи су они случајеви:

Пренамене цифара, кад се, и пр., од 1 начини 4 или 7, или 8 од 2, или 6 и 9 од 0, или се дометне која цифра испред или иза која броја, све махом у броју који се сума општује. Ако је сума и словима писана, фалсификатор се не вапни и ту врло често помогне, нарочито ако сума у словима није лезно исписана, него је у одвојеним, засебним речима. Исто тако чешће може да буде фалсификован и датум.

Пренамене речи. Вешти фалсификатори ту се довијају колико се год може да не лаже у очу, те гледају да савско измене тек с по којим речима, а према приликама и само променом знака интерпункције, у коме по наин пут и јесте сав савско.

Дометане речи. Дометати је став махом вивад или испод истинитог текста, а ретко између редова, где тада пада у очи. У опште, дометци су обичајна онде, где за њих у реду има места, ма то било и са стране, десно или лево, у ком случају фалсификатор испуњава и све остале врсте додавања подесних, и ако иначе непотребних, речи, али тако, да се у читану текста не опазн нахова изишнотом толико да би се припремала каква бесмисленост, која би лако у том случају подотила на учинено фалсификовање.

Фалсификовање брисањем појединих делова. Фалсификатор се ту служи механичким средствима, као ножем, гумом за радирање и др., или хемиским средствима. Да би приврсно места, која су радирањем отањача, он по који пут уз протилу страну ишени хартију или платно, бајати да држи исправу да се не

би рашлапа услед поштединости, а по некад и напаким мајом пресуде радиламо место, да би прихватио недостатка жена хартије на истом месту. Од хемених сретања за брисање појединих места, писмена или потеза, ексцензори махом узима поглавита пошто кинескију, оксидну писалицу, сав де Javelle.

**Издавање или списање појединих делова исцара и доди-
кање друштва.** Пекли пут ексцензори одесне потписе с неким писменом аста, па се тим одесним делом користи да начини лажну исправу, и пр. да испише текст како некиче обавезе. Било је примера да ексцензори долазе до потписа, одес-
кавши на кинеске књиге ову чисту страну, па којој се чешће налази својеручно име онога чија је писма. Бизмарку је једном показао један ружичаст, алатом отпочен лист албума с његовим потписом, над којим другим руком беше написана обавеза да плати 16.000 марка.

По некад ексцензори одесне делове с прве менше и лепи их да лажу. Један је одескао с прве менше главу с акцентом на кој, па прихватио за другу меншу веће суме. Да би било теже приметити, начинио је прелом, пренио је меншу на самом месту напалених и с предње стране јако испредава потезима мистилом, тако, да се и према светлости једна могла прозрети напалених. Друга је спину с истине менше алату, па ком је било јави добрих кућа, и напелно на другу меншу.

Ексцензори симпатичним мистилом. Ексцензори по који пут употреби мистило, које истом послае неког времена налази на видело, те тако може да му нападне за руком да се неко меншом обавезе, дајући потпис и пр. на 6 напалених, како менша гласи у тренутку потписивања, а после тек напад црцара назначена с својима исписана сума 600 напалених. По преваре овим путем нису тако опасне, јер оно што је симпатичним мистилом написано по праву доста одстуга у боји. По који пут се узима мистило, којег ће допире мистасти. Али, по праву, мистроколом ипак се могу приметити потези пера, а хемених путем мистило се да и поново изазвати.

Остаје нам да, после овога, приступимо говору о томе: како се свазије и до уверења долази да је нека испрва ексцензорица?

(Напомена: ех.)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

У нашем закону а у бр. 7, општинама је пресуда суда општ. пожење под Бр. 2982., по којој је поверилац одбијен од тражења за оуду и напиту дуга од мужа жене, која је дуг учинила, за оно време, од када је свога мужа напустила и од њега одвојено живела.

Ми смо отапаили општ. писарима задатак, да нам одговоримо, је ли ова пресуда исправна и на законским основама доведена.

Добили смо следећи одговор.

Једни су зато, да је пресуда неправилно изречена са оних разлога:

Што тужени начин не доказује, да је он објавио, да нико не сме његовој жени ни шта давати, а ове је требало учинити; Што овај дуг, за који се тужених жена задужује, није утврђен на личност, по не исти учини за животне намирнице.

Што је § 920 грађ. закона погрешно применен, с тога што се неким предлога малолетност жене за живота мужа кој. мистити у овом случају је ствар узела сасвим други лик, јер је жена била од мужа одвојена и у разводу брака, на како од мужа није имала никакво надзирање и помоћ, то је морала за своје одрасле чинити дугове.

Према томе, када је се своје мужу, на продужене брачног живота пратила, овај је дужан и те неке трошкове, за одрасле живота платити.

Други су зато, да је пресуда неправилна са оних разлога: Што је суд требао осудити Јелену а и мужа кој. Милосаву на плаћање признатог дуга § 917 грађ. закона;

Што је Јелена овај дуг учинила, када је принуђена била, и када ју је муж Милосав напустио, јер Јелена у своје одговору није ни знала да га је својелано напустила, а то Милосав није прво новина објавио. И када је Милосав примио жену на продужене брачног живота онда се има разумети да

је примио и обавезу на § 24 грађ. закона. Дакле, да овде није случај на § 920. грађ. закона, јер задужити се може ради, иште што и упрва непотретиног имала мужевања.

Трећи су зато, да је пресуда неправилна са оних разлога: Да је на првом месту тужба неправилна, јер је тужилац истом требао учинити само жену Јелену, која је дуг и учинила, а не и мужа кој. Милосаву, и зато је требала тужба бити од стране суда одбачена, а тужацна упутисти да онага који је дуг учинио и тужа, па га на тим по признању и осуди.

Четврти су зато, да је суд требао осудити Јелену на плаћање дуга, пошто је она исти и пред судом признала, а како ће се преузда извршити то је сасвим друго питање.

Пети су зато, да је пресуда правилно и на закону основана, са оних истих разлога који су у пресуди изнесени, напо-
сећи и своје мишљење у следећем:

По § 920 грађ. закона, удата жена код мужа, нема своје искудичко право располагања на добра мужа свога ни док се они заједно живе, и још мње, да га има када мужа напусти.

По § 109 грађ. закона муж се сматра као глава и старешина куће и своје породице и дужност је његова кућом и иманем савесно управљати а и своју супругу са потребама снабдевати, али само по могућности и под његовом управом.

Задужено није било са знањем и одобреним мужевења, а паричито то није могло ни бити, јер је Јелена одвојено од мужа живела, за шта је и тужилац знао, јер то у својој тужби означава и признаје.

Овако су задатак решили ови општински писари:

Милан А. Пандуровић, писар општ. Нођајске.

Велизар Маринковић, писар општ. Церовацке.

Петар Чанћ, писар општ. Дубањске.

Јивко Павић, писар општ. Дубањске.

Стеван Б. Илић, писар општ. В. Ботњачке.

Нихово решење је потпуно правилно и на закону основано, а остали су одговорили неправилно.

§ 920 грађ. закона огласио је жену за малолетну и забранио јој је руковање иманетом, и са својим иманетом, и онда јој се може доћи до претпоставке, да она има права руко-
вања иманетом, са имовином свога мужа, без његовог од-
обрења, или му прати и дугове, које би он морао плаћати, а за које није ни знао.

Жена дакле без одобрења мужевања, не сме ништа предузимати, и ако шта предузме, било у корист своју, било на штету, или ваду свога мужа, пред законом нема никакве снаге, све докле, докле на то и њен муж не пристане, и докле тај њен поступак не одобри.

Овако је за време добрих брачних односа, а када су исти поколебани, онда је још јасније, да се она не може на рачун свога мужа задужити, нити је овај дужан њене дугове плаћати.

По § 109 грађ. закона означене су јасно дужности мужа, а по § 110 дужности супруге. Само у тим односима, муж је дужан, да одговара својим старинским обавезама и дужно-
ствима, а кад га жена напусти од њега све те обавезе отпа-
дају, и онда у таквом случају, долази вршене одребе на § 108 грађ. закона са допуном од 6 фебруара 1857 год. Ибр. 212.

О овомом оглашавању преко новина на одбеглом женом, у закону нема ни речи, нити би је могло бити, јер би се тиме ипак и морал и чедност у народу, Јена може не послушати свога мужа и он је како добар старешина, да тај њен посту-
пак прекоји, али зато опет може бити после измирења и по-
вратка у добре брачне односе.

Дакле, погрешно је мишљење оних, који хоће штету за женом, путем новина. Тај пут не доноси користи, а најмање има законске важности у овом конкретном случају.

Дакле, када би се и узело да томе има места, тра-
жење тих доказа лежи на тужацу а не на туженом. Овај који
шта тражи, треба да прибави све доказе за своје право. Дакле
морао би поднети доказе констатирајућег суда, да је по-
веден брачни спор, да је исти онован на штету Милосави-
на, да је Милосав своју жену својом хитношћу отерао, и да га она
није својелано напустила, а све то овде не стоји, и онда она
она погрешна резоновања надују, те остаје чист и јасан захтев
§ 110 грађ. закона.

НЕВИНИ КРИВАЦ ТРАГЕДИЈА ИЗ ЖИВОТА

I.

Никако нисам могао да појмим госпоњу Лепосаву — још у детињству ми је изгледала чудновата. Сећам се лено, док сам био гимназиста протрчио сам чешире са друговима мимо њених прозора: али она тада није обраћала своју пажњу на нас: и ако смо били њених година сматрала нас је за децу јунака.

А била је, што се каже, лена као уписана. Са правилима и белог чиста као да читав живот за задовољствима; када погледа својим великим и црним и несташним очима, гледајући нас се саме скупљају и падају на њене и поглед се позаво привера да уочи ону јамичку што се губи близу обала и једрих прсију.

Када год би прошао поред нас, оставао би нас и штру и носно и погледао би за њом, ко на путу разноталости, ко што је био очаран лепотом и нижањавом леном.

Другарице, као што то није редок обичај, ујасно су је отогорале а када су с њом у друштво нашла су се лено и другарице проводиле и разговарале. Убрзано, она је још тада била весело, милостиво, љубавноста чедале што може лако могао да заштити а које воли да се напаша, да прани несташну а често по кога лакоумелосту обожавала чак и за нас да поуче. Али, бина, по се ваљом игра и сам се може да опраш.

Редитељи су мучку мучили с њом. Али тако је морало бити, јер је била јединица у кући — на коме да се утаја, али неће пој. За то су јој у свему понављали, у свему понављали и кроз прсте гледали. Може се рећи била је управно она заповишник у дому.

Али јој умире отац она за кратко време заборави своје називе. Не прође ни пута година дана, а она се поново јави у свет, исто онако чиста и весела, ведрост и раслапљивост, лакоумелост и каприциозност.

Другарице нису док је она, као лентер с цветом на цветак што лети, јурала од једног задовољства другомо, другарице нису пуштале су за њом једну по једну приповетку, које су често пута знале доста чудновата. Наравно, то тако изде од уста до уста и промена свој проговорила обили: од невиних илде постоје прича, од приче легенда, од ње скидала. Сутра се стара приповетка заборави или је потисне нова још занимљивија, која се обет све више дотерује. То се често обнављало: пали свет лекином које измишљене приповетке. Најпосле, о сваком се, по нешто „изнесе“, а Лепосава је млада, живаљива више по обичају, мало раслапљива и богата — а шта се најпосле не тиче „шта ће свет све издати!“

Јенско чекало брзо, изненада се задовољно. Срећни дани девојаштва пој су несом брзо пролазила са разноманом променама и доживљајима. Али на у приповеткама није све лено и угађено, није пријатно све и олакво, а у животу увек се нађе поштошта што за дуње или краће време ускрати задовољства, што често брзотом набере, што поренети душевни мир и спокојство, што раабје сви и срећу поштују... Узалуд се труди човек да према забору заустује своја — успомењено горе у души, и обнављају се силне од војих душа и у поноћу преза и од војих се коса пострине.

И ако се Лепосава не би могла поредити са јунакињама из епских романа са претом на прима, она је била готова да се од на апашу, слично онима што се само у мањит или у романима јављају. Хтела је да бега у свет; хтела је да се посвети позорници; чак је намеравала да остави мајку. Али ти грехови имају своју цену и она их није могла сагледати. Најзад сви смо подложни греховима — то нам је остављено још у Адамовом тестаменту. Али и греси треба да су такви, да их хак бар сами сами можемо опростити или да смо у стању лако их заборавити.

Мати Лепосавина узало је преселила од туге и брига, од страха и очајана кад је на крају приметила да се од грехе створио грех, који ће у црно завити док дом њен. Било је већ, доцкал кад је увидела несрећна мати како ће, ако све нађе на пидло и ако се обавлада, ухватиће она част и обрад породице, како ће жаг срама притиснути селу главу несрећне мајке. Срећа је што несрећа нила не долази потпуно, што кад замрзави душу, увек остани по један отвор, куда се води изласку у спасењу. Хтела не хтела, јер друга изласка није

било, ниш је могло бити, мати морале затворити своју жер међу четири зида, док не пређе несрећа. Изненада, а то је било потребно, раабје се Лепосава од зашлепања плућа.

Лекар је савесно лечио своју болестник, а другарице су јој по коју пут дозвале да јој време прекрате и да је мало разговоре и забаве. Мати — само је једина мати у стању да за своје дете све учини — мати је тако нешто умела сакупити све, да заиста тајна оста тајна, оста непрокаљана. Шта није се сам посукуће, који је у кући толико година, није ништа сумњао у болест младе госпођице.

Најпосле приближило се тренутак, када је и та комедија морала једном да се сирпи. Мати је са дијалом преданошћу и гуњиве се у сузама саклеала теши, судбоносни час, од кога је она стрепила и коме се неистрело надала. Онај, који су и мати и сви очекивали са страхом и трепетом дошао је; дошао је душманин куће који ће све изнтрата, све посрамити. Пошто-што он се мора улонити: догетојаштво породице у неспасиво је опасност. Нека само једна реч пређе преко долазећ прата на сокаи, у свет — све је изгубљено. Онај нешто божић створ, који је неван угледао сјај суза и божежа дана може ону паче до сад познату породицу да рине у попор подемха и презирања, да све уронити.

Где је срце матерно? Где је оиде материнска дубав? Не. Не. Оиде није место за размисање кад је опасност тако једна и грозна. Ко има кад да помисли о томе: да ли онај божић или нив прата да ушине валузи и да гледа пшво небо? Један тренутак страсти томе је до греха, један тренутак милострха може подврати темено дому, који се драи једино токовним добром гласа и имена из рашпе. Зао је што је он ту; још је лека јад што он не може, не сме, што по материнском пореклу он не може, не треба да буде ту.

Неосиљан, самртнички страх који је обукао матер Лепосавицу није јој ни тренутка дао да премисли о излазу из ове несреће: кад не се у мозак утиснула једна ушине мисао од које се срце у нештам али. И кад се одлучила, на шта преузима да је је мина неистрело гура, куче, притискује. Није то ни јали створ, ни грешно чекање; није то ни подобја божије ни авишине, — не; то је јак, то је али дух који прети да раскине све материје мисао о срећи.

А кад оствариће судбину чак да врхуће и праме на своје руке боже знамике, мати Лепосавина, живаљива страхобом и очајном мислу, кадам заустути страхом, по животино, ко рамава шер у босу пласана неваном јагљешету да му ухвати арач сјајнога дана и сунца, да му отме оно што му Бог и природа понављају.

— На, није то Бог понавља.

И врхуће приноси стражне трагедије једнога поноћног живота, који је тек почео дисати уз рождествену песму каприр по чудним, тајанственим, гнушним погребом без суза, без епистемика, без Бога.

Мрачна ноћ је спирала улажује тајну када је једно боже створење утиснуло, издего живота на одмах угасило и вистовуло у таму вечитог заборав.

Ностало је авети онога часа кад се и појавила: пристраљана мати тек се онда смирила кад је се срушила волте света на постелу своју. Нема ни плача детина, ни осмеха, само на уга боје чује се дисање и грмљавице једне болесничко.

Јеш се Лепосава није добро ни опоравила од тепо болести, а мати нека наје у ухулаи занос и грозница... а после непуна два месеца све подри припаша грознаца.

Али по пад и кад у тамијо ноћ заспа, бласе на таме по ноћи врхуће на чуђе долаже: то су они несрећнога понављачица што се тако лифеско семајују на матер и стару мајку своју... гле, то је пуљаво румело змије неволе — грчи се и стено а он неспомењено: то је лена главина детина што под грмљавици прстија што се стевку добаја мору, црну боју... семе, бласе кроз тамо то лево, афлеско лице, осмехне се и настане га у даљину.

II.

Поново се такозана ноћ пад претонитом. И леже јак. У благом сану одмарује се укорне руке оних који дисањог одмора немају.

Не почињу они који и ноћу тежике мучне работор морају послатица — само хлебом да се зараве. Не почињу ни они који она немају.

У кући матере Лепосавине (већ неколико година како је Лепосава удала за једнога трговца у унутрашњости) раденици чисте кућу. Раденица споквајо рале свој посао, разговарају се и задишују. Од једном из дубине зачу се гласни узвик:

— Бери! о Бери! Јапреме!
Један се глас одавао.
— Шта бери?
— Брже оламо!
— Који ти је јаво?
— Море, оламе, хеј, брже!

Раденица потрчаде другу свом. Онај стоји запанен, испослен руком о виа, посматра их све чудновитом погледом, а на устима као да му измирују узвизи гласне и жестоке полове.

— Шта је море, што се дереш толико? питају другови.
Он показа руком и очима на ниже.

— Рије!

— Шта?

— Дери!

— Дери! узвикнуше сви четворина у глас... дери? А од-
куд дери и где?

Он поново показа руком.

— Заста!

— Их, их, ауди да чује бруње, да чујна покора... ујасно!

— Човек је најгаднија животиња на свету!

Неко опет зашута.

— Је ли мртво?

— Мртво, кад себе! Већ се и распаде!

Један од другова поче гадно да пење полица га грао до-
носи да прети.

— То треба одмах пријавити.

Други опет ошче се распрчао како је пре неколико го-
дина слушао од старијег друга сличну причу о оловом једном догађају који се десно у једној господској престоници

породици и како су после тога сви момци добила жестоко ба-
шени само даље да се не распуче и — и тако је, прича тај,
ствар са свим легла.

— На шта ћемо сад да радимо?

После журбе и саветовања несрећна Лепосавина мати
ниже из одаје своје.

Тада је и олов, као и у оној причи, ствар легла.*

Престоница почива још у утарајој магичности попутати.
Још није почео ситати, али тамо, на далеком истову по-
ступно бива све блеђе и видљиве.

Облаче се ниталожили по ивицама мрачнога хоризонта,
а горе у безграничном просторству трепери једна приметно
посељена заостала звезда.

При дну вароши, близу Дунава, у једној ниској и малој
канавици заседе је неколико правих сиромашних раденица
и пијуцијуља прчу ранију из великих винских чаши, певају,
управно деру се певајући некакву ниску песму којој се не
може смисло ниско да разабере. Кроз сиви дан и врло слабу
светлост једне правље таме што чизла на средини сиве
себе једва се могу видети сува, једна, испињена лица извола.
Беселе се и чекају дан да забеле, када ће ња кућама својим
да снајају, јер су уморни од посла — радиле су цео поћ.

Престонице се пољаво буди из пољне таме и тишине; узди-
це престонице још нису оклеале, али се по њима ширења мичу
поједини раи дозвоничи, а над трале сунце све ће захватити
бујна живота и метика. Но која отаца замути крајима у
мирано ваздуху а широки Дунав непрестано тајанствено пу-
морела запаљскује ситним таласима ралие и широке обале
своје...

Неког све више румени а зрака сунчана провирала се кроз
беле обале да пољави дим и оазис свет. На даљине се град-
ских бедима трговца чује се звоник звук војничких трубе.
Та труба подиже и буди заспали живот... тај звоник труби
глас је једина потребна песма нешне жите, коју су мутни
таласи Дунава на увек у своја недра сахрањили...

ЗЛОЧИН И КАЗНА *)

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Углича

5

Прејосе преко алаје и пошеће се на четврти спрат. Што
су се више пењали, све је било мрачније. Било је споро језа-
њаст часова, и ма да у то време у Петрограду управо је био
праве поћи, ипак је горе на стеницама било веома мрачно.

На крају стеница, сасвим горе, била су отворена мала
чајана врата. Догорела свењца осветљавала је веома белу
субу, дугачку десет корачај, која се с пола могла све пре-
гледати. По соби је било све у пореду и разбодано, паричито
ралии дечије кројаци. Напреда зашута била је обешен и
разасут некакав црвеним чаршав, иза којег је, по свој при-
лици, стојала посуда. У целој соби било све свега две столице
и један, мутном промену, отирач диван, прејом којим је сто-
јао стари хушкин сто од боросине, необојанаси и ничим
неасетр. На крају стоја амањало је у влозедном светлању
догорело парче јојани свеће. Нагледало је да је Маријадлов
имао засебну собу, а не само какав утао, али да се кроз ње-
гову собу пролазило. Врата, кроз која се удаљило у остале
просторије или, бела реи, каже, на које се делом стао Ама-
дије Мисењевин, била су отворена. Тако се чула вика и
дрек. Смијали се. Чинило се, као да су играли карата и нили
чај. По који пут излетале к чисто неславе речи.

Раскољников је одмах познао Катарину Иванову. Беше
то ујасно мршава жена, танка, нисковаси и мало сирожна;
имала је још лепу смеђу косу и, образе, одица са прасеним
погама. Одаље је горе доле по свој малој соби, притиснувши
руке на груди, са засушеним усницама и неједнаком, испреп-
иљану лицију. Очн су јој се сјајале као у грозици, а поглед
јој беше отворен и немомичан. И болан је утисак чинио ово
једнакво и узбуђено лице при последњем светлосној догледу.
Женка, чији су слаби зраци трептали по белују собу. Раскољ-
никову је она нагледала, као да јој је трајало година, и оди-
ца није била прилика Маријадлову. — Она их није ни чула ни
приметила; нагледала је, као да је била у неком завоју, а
није ни слушала ни гледала. У соби је било заглушљиво или
просто није отворила, са стеницама је долазило смрад, али су
звараи није отворила, са стеницама је долазило смрад, али су
звараи према стеницама стојала нила отворена; из унутра-
шњих одељана улазили су кроз откирнућу зрака облаци дунав-
скога дима, она је напљављала, али врата није затворила. Најмлађа
девојчица, око шест година, спањала је на полу, као седећи,
игришница се и нахонитио главу на диван. Мушкарца, годину
дана старија од ње, сам је у утау дрхтао и плакао. Мора бити,
да су га били тога часа побили. Старија девојчица, око девет
година, нисковаси и танка као пшљавка, у старој и сасвим по-
носељеној кошуци, и са огрнутим на гола плећа старим куненим
огртамиче, који јој је, по свој прилици, ниснен још пре две
године, јер сада не доиривае ни до колена, стајала је у куту
пored малог брата, обривши негов прат својом дугом су-
вољавом руком. Она га је, кална, утишљавала, вонито му па-
пучкала, на све могуће начине га утишљавала, да не би како
год опет зајеоца, а у исто време је са страхом пратила матер
својим великим, великим пршим очима, које су нагледале још
веће на неком измршљавом и успахиреном лицу.

Маријадлов, и не удазаси у собу, клече ја самим пра-
тима, а Раскољникова турну напред. Видевши жена пред собом
непознатог човека, застане расејана пред њим, као чудна је
откуд он овде? (Свакојако је држала да је он пошва у друга
одељана, јер се кроз њихову собу пролазило. Мислела је да тако,
и не погледа да вине, поје да затвори епала врата, и на
једнакв циниу, надивши свога мужа, како на прату клече.

*) У првом броју и у овом роману, потврди су се, и поред
вишељазне, нитомислене потврде, од којих неће и смисла изворе.
Тако на страни 69, други етуби, 26 ред одговора стоји: твоју личну
одељавост, и треба: своју личну ст. У истом етубу 15 ред одговора,
стоји: надивши, уместо: плативши. На стр. 70, први етуби, 18 ред
одговора, се прати, стоји: што је нила, а треба: не што је нила. У
истом етубу, 17 ред одговора, стоји: уместо: ади сам нила.

Има још ситних потврда, али оне су њихов у њихови
интерјуицију и изједнажи нитомислене и не смале много смисла, па ће
читатељи бити тако добри, да их сами исправе.

— А! ушину гневно, — врати се се! Допопе! Имете!... А где су попи? Поважи маху шта имају у сепу! Па и ха-мне су друге!... Где су твоје хамаје? Где су попи? Говори, одмах говори!...

И отпоче претрес. Мармеладов одмах, са свим поворно и послушно као дете, рашири руке на обе стране, да би тиме олакшао својој жени претресање. У сепу не беше ни преби-жане паре.

— Па где ти је новац? викаше она. — О Боже, зар је све попило! Било је у сандуку још дванаест рубаља... и на мах, опало у лутину, дохвати га за косу и потекло по себи. Да би јој Мармеладов олакшао и тај посао, послушно је на коленима трчао за њом.

— То ми је наследи! Баш ме ништа не боли, шта више, чини ми до-бро, драги мо-о-ј! го-спо-ди-не, викаше он, куче за косу, и, шта више, лутинући једном човеком под. Дете, које спа-више на латосу, пробуди се и завила. Мушкарца из угла не могаше више да надражи, но дршћући запискиа и побеге се-стри тако упуздено, као да га нешто снаје. И најстарија кћи дрхташе као прут.

— Попило! Све, све је попило! викаше сврота жена у оча-јани, — па ни хамаје ни испу лете. А она се оде гледи... ош гледи! И, кришеј руке, показиваше на децу. О, да грозна, да несрећна живота! А сад... и нас дакле није стид, ваки на један пут Раскољникову, — из крише, доћи омако! Јеси ли с вама што? И ти са с вама што? — Напопе!

Младић, благовремено стругну, не проговори ни рече. Сем тога се поотрачуку готово сва околина врата, и из разних одевања се појавише разодана лица. Безобразне главе с пи-гаретима и лулама проприваху се, смејући се. Разне су се загуре у штавровима, леке потпуно разузурне, неке опет с картама у руци, викалоше до миле воље. Нарочито се смејаше Мармеладову, кад га је жена кукла за косу, а он, чу-јећи, никако, како му је то слатко. Толико се осолобило, да почне чак и у собу улазити; док се најзад не лачу нево-синташе: то беше Амалија Липовица, која се гураше проз-гомилу, да на свој начин поврати рех, и да по стоти пут при-прети овој својој жени паробом, да се сутра одмах веси на стана. Раскољников, одмахне, брину руком у сеп, па, на-павши нешто мало ситније, што му беше остало од разме-вене рубаље, викаше се и неспрешито метну на прозор. Раз-мелки не степенито беше се већ, подомешно, и хтеле се вратити.

„Па! какву сам глупост ја олет сад учинио! помисли он. Лако је мима, они имају Соју, а мени и самом треба.“ Али кад је видео, да је већ немогуће узети га напрат, а сем тога и викаше га не би узео, маху руком и пође у свој стал. „Па Соју треба и помаде“, промудри он куду ушном, и подгу-љаше се наметкују: „ош чистота копта помаде! Ха! Мола Соју овога дана не ће ил баш најбоље; кој је го сигуно као ловцу дивљак... као овима, што колају амако, тхе...“ а мола су сутра могли увести баш и без мо помаде. Ха! Соју, Соју! Ошн су, дакле, промисли да некога булар! Да крие воду! И, ето, он се илме користи! Па илмаше се. Поплакали су мало, па се и викали. Па све се подлаж од човека навики.

И он се замисли.

— Е, али како сам слагало, помисли он на једанпут нехо-тице, — ако човек у отвари није подлаж, човек у опште, нео-рох; тако река, немо човечанство, то ће онда значити, да је све друго — претасуда, којом се планшмо, и да нема ника-ких граница, а тако ће, кан'да, нешто и бити!...

III.

Сутрадан се пробудио немоа доцка, после рбаног сна, који га није окренуо. Разбудило се алловола, раздржало, на-костан, и са одвратношћу погледа на своју собину. То беше мали беџија, једна шест коракаја дугачка и нагледна немоа јадно са својим жутим, пуниим прапине, одлепљеним танетима. Била је тако ниска, да се мало веће човек морао бојати, да не удари главом о таваницу. Намештај је потпуно одговарао саби; беху ту три старе етолице, обојен ето у угду на коме је било неколико свезака и кинга; већ и само по томе, како су биле покривене прапником, било је јасно, да их с човечија рука није скоро дотавља; и најзад неагрини већки отприли-диван, који је заузимао скоро цео энд и половину собе. То беше постела Раскољникову. Често је он на нему спавао она-

кав њамак, не спаваче он, без простирке, покривајући се својим старим ђачким њивелом. Источ главе је имао јадно мало јестуће, под које је, да би му било угодније, метио још и све своје рубаје, и чисто и прваво. Пред диваном је стојао мали ето.

Тешко би било горе се напустити и забаталиги; али је Раскољникову то било, шта више пријатно, у његовом сди-штем душевном стању. Он се потпуно пожукао од свакога, као што се пољаци корачах у своју јуку; а то га је жу-љило чак и више његове слушавице, која га је требала послу-жати, и која је пољатка завирала у његову собу. Тако то обично бива код ушмачних, који се сасвим хуђе у на какву мисао. Већ је две недеље намо је гадарица престала да га тражи, а он још до овога часа ни помислио није да сиђе и да се с њоме објасни, ма да је седео без рича. Настасја, кува-рица и једина служавица гадарица, била је у неколико за-довоља с тим његовим немаром, и сасвим је престала да му чисти и распрема собу, тек како би у недељу дана једнапут, случајно, узела метлу у руке. Она га је сад и разбудила.

— Устај, докле ћеш спавати! вину му она, — десети је сахат. Додела сам ти чај; хоћеш ли чај па пити? Јамачно си изгладно!

Он отвори очи, уздрхта и познаде Настасју.

— Је ли то гадарица послала чај? ушита, дижући се на дивану полако и бољно.

— Какава гадарица!

Она метну пред њега свој рођени напукнути чајник, са но-други пут наливеним чајем, и остани му два покутала гру-мена шећера.

— Чекај, Настасја, узми, молим те, рече он, баратајући по реповима, (а сипавао је обуке), и илмашини нешто ситније: иди и куни ми земника. Узми за то и кобасица, од оних јес-тинијих.

— Земнику ћу ти донети одмах, а би да ти нешто коба-сница мало чорбе од кала? Добра чорба јучерава. Задркала сам је још јуче за тебе, али ти си дошао доцка. Чорба је добра!

Кад му је донела чорбу, и он почео да јесе, доде Наста-сија на диван поред њега и отпоче разговор. Она беше се села на је била немоа говоривама.

— Парасена Павловна хоће да те тужи полицији, рече она.

Он се јакко напрати.

— Полиција? А а што то?

— Па не плаћаш пријаз, а не ћеш ни да се селиш. Ето за што.

— До беса, само би ми још то требало, напугане шкри-пели зубима; — не, то ми је сад врло негодно... Доћа ћу данас к њој, да се разговоримо, доладе са свим гласно: — Ђурна једна.

— Да је ђурна, ђурна је, као и ја што сам... али ти си ми ко бајати био неки мудрац, лежиш само као њаква врећа, па пише ништа од тебе. Пре си, кажеш, ниша и децу учио, а што сада ништа не радиш?

— Радиш ја... рече Раскољников сурово и као од беде.

— А шта то?

— Па... некакав посао...

— Какав посао?

— Мислим, одговори обављао Раскољников послао прат-лог ђутана.

Настасја да пресе од смеја. Она је била од оних, што се лако смејеу, а кад се насмеје, она се задеши, пренијајући се и тресејући целим телом, докле, док јој и самој не постане неспешно.

— Па јеси ли намислио много новаца? једва је могла, на посету, изговорити.

— А зар могу да учим децу босонот?... У осталом, пла-јућ ја на то.

— Али не плају на лебац свој!

— Дефица часова?... Она се испуљкују ситним пошмом. А њаква је корист од понеке? настави тако, као да је одго-варало својим сопственим мислима.

— Е, а ти би хтео да се на једанпут обогатиш?

Он је погледа замуљено.

— Јесте, да се обогатиш, одговори одлучно по кратком ђутану.

— Та лакше, лакше, иначе ћеш ме уплашити! Хоћу да знам по чему ли ти је?

— Како ти је драго!

— Ах, у мало ме забављах! Јуче је дошло за тебе једно писмо, над писом био над кука.

— Писмо? За мене! — Од кога?

— Од кога, не знам. Дав сам писмонови своје три копејке. Мислиш ли ми то пратити?

— Та доноси писмо, за Бога, доноси! Вину сам узбуђен Раскољников, — О Боже!

За тренутак стиже писмо. Као што је и службено писмо бешо од матери, из Р-ске губерније. Када га је примио, сам победио. Одмах нех није добио писма; али сад му још и нешто друго за једанпут стегне грне.

— Или молим те, Пастасја! оно твоје три копејке... само мда, или брзо, ако Бога знам!

Писмо се тресе у његовим рукама; он није хтео да га распечат пред Пастасјом: хтео је да остане с тим писмом на себи. Када је Пастасја изишла, он је принео свој ушана и поаувају га; за тим је дуго и дуго посматрао рукопис адресе, управо је погледа на овај, њему тако познати, драги, нежни, крив рукопис његове мајке, која га је некад утигла да чита и пише. Нешто је одуговлачио: он се чак и нештога бојао. Најзад га отвори: писмо је било повољно, лебело, тешко два лота; два велика табана за писма беху пуна ситно исписаним словима.

(Пастасјаће те)

ДОВАР ЗАР

ПО КИТАЈСКОМ.

Трајање службе господ. Паркере, нека полиције, приближаваше се својој крају. За све време његове службе ниједном му није нишло да руком да ухвати кога заповида, ма да је било извршено много злочина. Према томе, овај добри човек имаоше мало изгледа да буде поново изабран.

Г. Паркер сејаше дакле записане туђиним мислима у својој канцеларији. Неко зајуча. На његово „напред“ ушла се на вратима човек висока раста са високоним шеширом у руци. Овако му беше веома бедно, а и његови изобријани лице не чинише баш пријатан утисак.

Имам ли част да пред собом видим шефа полиције, — поче странак узмишљеном.

— Јест, ја сам. Шта мислите?

— Зовем се Павел Траси, директор сам једне позорнице трупе, која је се због финансијских недела растурила у овој вароши. К нама долазимо, поштовани господине, да нам својим крају мога поштомача, у коме је било 31 фунта, 4 шилинга и 7 пена. Шта мислите предузети у овој ствари?

— Разуме се, чинићу све могуће да крадљивца ухватим и новац вам вратим.

— Али то вам може не испасти за руком?

— На сваки начин.

— Каквите ми савесни извештаји, да ли не можете успети у овој ствари, — одговори Траси — у ком случају не би ништа могло бити од нашег поновног избора, јер ћу свакојаше јавно објавити моју штету. А сад као молим лено да ми кажете колико вам доноси ова служба?

— Плата ми је 450 фуната годишње.

— А колика би вам био доходак над не би више имали службу?

— Највише три фунта недељно.

— Лено, 156 фуната годишње. Служба вам доноси око 300 фуната више. Ја ћу вам осигурати службу ако ми набавите мојих 31 фунта, 4 шилинга и 7 пена.

— Шта ми то кажете, — узмишљу господ. Паркер зачуђено. Како ми то хоћете да уздесате. Тешко ћете успети да саставите потребан број гласова.

— Саслушајте ме. Нема сумње да ви умете да цените велику вредност рекламе.

— Дабоже,

— Наредно. Сутра пре подне бићу слободан да дођем с два репортера у вашу канцеларију. Ја сам господину пришао у мојој штети, а она су већ спремила једну јотину у догађају, која је направла мало противу нас. Ви ћете, г. Паркере,

бити добри и позваћете репортере да седну. Када је то урадио, морате прићи вањој каси и из ње извадити један стари новчаник, објавијен с прицом од паучука. При томе ћете ме знати, да ја је то повлачим, који ми је нешто. Ја ћу потврдити, на што ћете ме ви позвати да новац пребојим. А ја ћу наћи да не мали ни један пен. Јест, г. Паркере, ствар ће изаћи као једна глава на крајкога француског криминалног романа. Новчаник извештава биће извај себе од радости, а новине неће престати да вам певају славопојне. Народ ће променити своју намеру и ни ћете бити оштр горе. Јесте ли с овим сагласни?

— Јесам, али се бојим да вам нећу моћи наћи наш новца.

— Смешно! Зар не можете одвојити од нових новца 31 фунта, 4 шилинга и 7 пена?

— То могу, али мишах...

— Па, боље не мислите ли о чем. Нада да неће бити тако тешко набавити код кога старетинара јаван наношени новчаник и —

— Ви мислите, дакле, да ја треба само да се чиним као да сам узхватио крадљивца?

— Брзо, ни ми се све више допада.

— И морам тако радити, као да наш новац имам у мојој каси, где сам га оставио док га нама не предам?

— Тако је.

— Е на добро, радите тако.

— Велика нам хвала. Давла сутра у 11 час. пре подне бићу оштр овде. С Богом!

* * *

— Добро јутро, г. Траси!

— Добро дан, господине! Молим вас, седите.

Г. Траси и оба његова пратиоца, репортера, седеше достојанствено.

Сад шеф полиције затражи од Траси-а да му опише украђени новчаник.

— То је био стар, нашошен војини новчаник, објавијен прицом од паучука.

— А колико је било новца у њему?

— 31 фунта, 4 шилинга и 7 пена.

Г. Паркер призе својој каси и из исте извади један стари војини новчаник.

— Је ли ово наш новчаник? — ухвати он.

— Јест, јест, то је, — одговори брзо биши позорнични директор.

— Е сад молим вас да идите, да ли је сав новац у пему. Траси изручи новац на сто и поче га журно бројати. Ни пара није изостајала.

— Захваљујем вам, господине! Вароши се може честити што има тако ваљаног старешину полиције! — рече господ. Траси затрехо.

— Сепацијом случај — ми ћемо испречно о свему објавити — ваљо ће име, г. Паркере, бити на свима устима. Нема никакве сумње, наш је избор осигуран, — уверишаху репортери.

* * *

Идућег су дана заиста сви говорили о г. Паркери. Али су му се смејали из свог срца, јер новине беху доносиле овакву вест:

— Добили смо следеће писмо, које овде од речи до речи доносимо:

„Драги г. Паркере!

Баш сте ваљано насели. Као што ја писам никакав новчаник изгубио, тако и она два моја пријатеља нису имали с новинама никакве друга посла, до да им јаве о неким маленостима. Новци сте сада изгубили, а свакојаше ћете скоро и своје место!

Поздравља вас

Траси.*

Г. Паркер заиста не буде поново изабран.

Прес. Жив. А. Л.

ИЗ АЛБУМА НАЧЕЛСТВА ОКР. ПОЖАРЕВАЧКОГ *

Живота Иванковић (бр. 1) из Бара, среда и окр. пожарничког и ливчи сип **Милош** (бр. 2), пресудом пожарничког простепеног суда од септембра пр. год. Бр. 27973., осуђени

су са по 20 година робије у тешком окову за саучешће у убиству извршеном над **Степаном Марковићем** из Брадалца. **Јован Милошевић** (бр. 3) из Сарајева ср. рамског окр. пожарничког, за извршено убиство над **Јованом Петковићем**, бив. ковачем из истог места, осуђен је на 20 година робије у тешком окову, пресудом истог суда од 20 новембра 1898 год. под Бр. 30642. Има му 30 год. (Истакне се).

ПОТЕРА.

Сара, жена **Милована Миловановића** из села **Ракотова**, решењем начелника среза белчиног ставања је под привичку нестругу и у притвор због више прешара. Сара је сада у бегству, на за то поменути срези начелник актом Бр. 2133, моли све полицијске власти да је потраже и у случају проналаска страварино спроведу. Она се може спровести у Управу града Београда с позивом на Бр. 5442.

Максим Селашки, калва обућарски, извршио је крађу своје глади **Миливоје Суботићу**, обућару ова, на петге побегло. Максим је родом из Мокрина у Аустро-Угарској, има му 16 год., омале, демакст, у опште пријомласт, без браде и бркова; кад говори заноси балатски дијалектом; од одећа има приј саво капут а такве и панталоне, на глави приј мељани пешир, на потама ципеле. Пронађеног треба спровести Управу града Београда с позивом на Бр. 5618.

Артана Ђурића, Јерменина, бив. тупчаца и продавца каке у Пожарецу, тражи начелство округа пожарничког актом Бр. 2137. Артана има 33 година, средње је стаса, пријомласт је у опште. Пронађеног треба страварино спровести поменутом начелству, или Управу града Београда с позивом на Бр. 5441.

Добриљко Јосифовић, шидар из Тресаче у Маведонији, решењем начелства округа подунавског од 30 октобра пр. год. Бр. 21032, стављен је под привичку нестругу, но да се на скобде брани, на дело, из 418 кривич. зак. Ово је дело сад потпуно несађено и Добриљко имао би се спровести суду, али

* Југославен окр. начелства г. Косте Језића, — коме познато је да наше стране узла, начелство окр. пожарничког издржава је силнае запослова и осталих прилика из овог округа. Како начелство од сваког дана по једном примери шаље уредништву „Полцијског Гласника“, ми ћемо, све ове, које су за изношење, доконости у листу под горњим насловом. И, прву партију тих слика од 14 примерака, што има је извешто у тој слици посламо, овог отпочињае доности.

он је пре месец дана отишао из Гроцке петге у унутрашност Србије. Добриљко има 20 година; средње је раста, ниже беле са плавом косом, висок 1-30 м.; говори српски запосаје јужним дијалектом. Начелство округа подунавског актом од 4 ок. м. моли све полицијске власти да га потраже и нађеног њему страварино с позивом спроведу на Бр. 2561.

Миливоје Степанов, бивши благајник ратарске задруге у Тителу, проперено је 7500 форината задругиног новца и побегло. Миливоје је средње раста, сувонај, је, има прије очи и прију, пресуду носу, браду брија, прелија су му зуби квари, по некад носи цинкер. Дража се, да је Миливоје прешао у Србију, где и фамилије има, па се тога одашњи аустро-угарски консулат актом Бр. 3299 моли све полицијске власти, да Миливоја пронађу и у случају проналаска притворе. Пронађеног Миливоја треба спровести Управу града Београда с позивом на Бр. 5516.

ТРАЖИ СЕ.

Из једне одличне фамилије у једној белгијској вароши нестала је 11 марта тек. год. (по новом) девојка, коју предстала ова слика. Сумња се да она није са Истока намамиљена. На молбу шефа полиције дотичне белгијске вароши који нам је ову слику са описом послао, не износимо име ни девојке ни њених родитеља, јер се од стране породице тражи дискреција. Она је плавуша; косе, обрва и очију плавих; има јој 19 година; говори француски и немачки; глас јој је тапал и прјатан; у опште нежна појава. Свира вазрно на гласовиру, цитра и виолини.

Ко ма шта буде о пој сазнао или је видео па по оној слици познато, моли се да јави уредништву „Полцијског Гласника“ или кривичном одељену Управе града Београда где ће обзнати и за повичку неструду одређену од стране фамилије оне бегунице.

КЊИЖЕВНОСТ

„Тасин Дневник“ VII. списак знања је на штампане са овом прво значајномм скривањем: 1. Анет; 2. Где је прека; 3. Рабобини; 4. На доустурит; 5. Јунак дечко; 6. Из даљине и 7. Застава. — Цена 0.80 дина.

Књиге се могу добити у администрацији „Полцијског Гласника“, и у дворојо пилжари г. Мите Стајана. Књижарима и продајцима уобичајени рабат 30% на готов новац.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИШТВА

Г. Ђ. Петковићу писму начм. Прокулако. Примисмо смо 22 дн. и то: за Данчевића 12, а за Ст. Велића 10 (7) Наплатити и од осталих у року од 10 дана и поштом уредништву јер је ишче потребна.

Исправка. У 8. броју „Полцијског Гласника“ ове год. на стр. 64 под рубриком „Узгајен“ књига је да је Спасоја Поповића изапо „Дуку од Мелина“ узгајено у Ракотуу номеру г. Мик. Стојковић. То је погрешно, јер г. Стојковић није тада био тамо комесар, већ г. Влад. Павловић, који је „Дуку“ узгајено и коме припада ова позвана са наше стране. Можемо читаво да ово исправе.

Уредништву је потребно јавно лице за купњење прегизати по Београду. За ово место треба радити сарајнице познати калуцију од 200 динара.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. Не потребно биће напредних бројева. Преплате се плаће уредништву у Београду. „Кралај три“ до Урине града Београда, а у уторковима код омањених суклава или на пошти. Цена је листа: омања, које улазе у састав омањине а која је већ изгубљена, чиновника, учитеља, занатлија, свештеника исправна и осталих наменљивих у опште године 12, полугодишње 6 динара. Годишњак у месецима на уторковима године 16, полугодишње 8 динара. Жандармерија године 8, полугодишње 5 динара, ну ома се на омај амај жету изгубљених само кроз својих ванпариских односа осталих народа. Наменљива у опште 20 динара на годину. За иностранство: године 24, полугодишње 15 динара. Појединачни бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Уредници не враћају се.

КАКИХ ИМА ФАЛСИФИКОВАЊА ИСПРАВА И КАКО СЕ ЗА ЊИХ САЗНАЈЕ?

Од М. П. Јовановића.

(НАСТАВАК)

Напоменама разне врсте фалсификовања исправа, приступи-
пишемо сада, као што смо обавили, говору о томе, како ћемо
сазнати да ли је нека исправа фалсификована, нарочито ако се
о тој каласе да мора бити фалсификована, а то се на пој не
може још да види.

При омама плаћа пре свега имати на уму и мотрити на то:
каква треба да је права, истинита исправа? Ако је нека исправа
истинита, мора се на пој се једно с другим саслаживати: са-
држина, потпис, датум, рукопис, хартија на којој је и мастило
којим је писано.

Тражећи, дакле, у чему је фалсификовање, морамо најпре
испитивати: да ли на исправи нема чега, што се с другим чин
у пој не слаже?

Треба испитивати: садржину исправа, њен изглед и ру-
копис.

Неминовно је потребна разна испитивања чинити одре-
беним редом, да се, с једне стране, не би трошило и разла-
вили нешто, што је нужно, а, с друге стране, да се не би ка-
ким прехитијеним испитивањем остало без самога предмета
за дава испитивања. Сви избори одговара да се прво испита
садржина исправа, на тим њен изглед, на рукопис, и то све
такој оком најпре, после микрофотографом а по потреби и фо-
тографом, и тек најпосле да се приступи и хемичком испити-
вању, јер рад хемичара на том махом уништава поједине де-
лове исправа.

I. Испитивање садржине исправа.

У њу да се види ово: 1. Сазнао ли се садржина исправа
с личношћу која пише, с њеним карактером, образовањем, стил-
ом, с начином на која она мисли и пише? Треба обратити
пажњу да ли је нека особито важно место те исправа, на
јаву нека става, придружено неким „и“, или да ли нека ма-
лајко етјак необично не стоји, јер та су места увек сумњива.
2. Сазнао ли се садржина са другим неш утореним знацима,
са другим белешкама кадетова исправа, и, пр, с оним што је
увео у њне године радне? 3. Сазнао ли се датум исправа с њо-
ном садржином, баш ананхронично су чести у фалсификованим
исправама. Тако у једном тестаменту оглашено је да синасла-
вила једно дете, кога у премину из кога је бајати тестамент
ише ни било на свету, а понекад се у исправи сума плажу у
монети, које тада, према датуму исправа, није ни било.

II. Посматрање како исправа изгледа.

При томе треба мотрити:

1. Је ли то раднија. Посматри се писмени документ
с погледа, да би се видели да ли нема каквих уздигнућа, ка-
ква постају узел раднија. Гледа се, даље, кроз хартију према
светлости, да се види има ли провидних места. Мотри се да ли
на хартији није које место грубо површило и да ли не изгледа
да мастило на том месту није у плаву превази. Неки пут фал-
сификатор, да би мента, раднијем постава провидијаци, ојачао

и узгадио, превлачи их раствором гуме, жезлатина, смоле и др.,
али тако допише промаљана места ису исте боје с околином им.

2. Је ли с писаном што брисано? То је се познати по
жутобелим мрљама на хартији, које долазе отуд, што се ултра-
марин, који својо искључиво даје наглед најпој модерној хар-
тији, раствара у киселинама. Ако се писмени документ на-
жално положи на какву топлу плочу или упије у сувелу хар-
тију и пречеуче првом утијом, новоно ће се показати брисана
слова.

3. Има ли негде какав глас, по коме се може мислити
на промен или прекривања? Нека се гледа нарочито да ли
има ма каквих чудних уздигнућа. Једна исправа испитивања је
према светлости, да је најбоље на десној јој страни нуно епитих
омањка, као дад би се калко писмено посуло песковидно и
онда нечим тешким притиснуто. На проги на једној страни
не беше никаквих омањка. То даде повода, да се десна по-
ловина текста чита сама за се, на изађе да она, читана сама
за се, даје са свим други смисла. Лева половина била је до-
пише уи то написана. У другом случају, разлагајући најзачије
характеристична уздигнућа на поједини једне исправе, с муком
се из њих могла прочитати реч: „отинућу“ међу тим на истом
месту, на предној страни, мастилом беше написана некој лева
сума. Уздигнућа су постала отуда, што је писалом (највероват-
није) била притиснута хартија у писану поменути реч.
Исправа је била фалсификована на тај начин, што је неко
писмено текст мастилом, али је у томе тексту само суму на-
писано писалом које исто тако са свим други пише, па, нах је
исправа потписана, избрисано што је њоме написано и истим
мастилом уписао већу суму.

Као сумњиво кака сматрати исправа, на којима има што
расута или калугова мастила, или које имају на себи каквих
дебелих дрта, тако, да се не види што је испод њих. Сумњиве
су и исправе, с којих је што одсечено, а то, у приликама,
може да се позна по неправилном усеку као и по нешто нео-
бичном аориту.

4. Да не изгледају поједине реч и писмена као измртани?
Ово ће се лако познати по томе, што је у том случају писме
нешто деље и што неће нагледати да је писано једним пот-
вом. Фалсификатор радо накртавају појединачна места, нах у
каком писмену хоће што да додаду, а допише ће се опавати,
да мастило, којим је писано то што је додано, није баш онако
како је мастило осталих места.

5. Да ли извод писмених исписа нема истих писмена пис-
салом (пајажом) писаних? То се да лако познати, јер у том
случају поједини делови слова писалом писаних још прови-
рују на најбоље под мастилом. На тих опитовања писалом
да се закључи, да је писан подражавају туђим рукопису, па,
да би га тачно погодио, најпре писалом испривао слова или
речи, баш слободном руком или превлађујући та слова и речи
из ког рукописа баш самог лица чијем рукопису подражава,
и, пр, кроз калуку провику хартију.

6. Да ли исправа наредом својим плажу је дошта из
оних доба како сама о томе каже?

Мастило, с годинама, разлаже се нешто у хартији и прави
око себе нека жућкаста моља. Тога, дакле, мора бити на тим
писменим документима писане старости. Вала знати да ли тих
жућкастих моља има у равној мери омај епнију потеза писме-
нових; ако их у опште има, само их не би било код појединих

писмена, са свим се може претпоставити да су она доцније додана. Фалсификатори праве по неки пут нарочито мастило, које писмама има да даде облик неке велике старости; метну у мастило зарђале ексерсе, па га неважним перима преносе на хартију. Има и оних заиста долазе до укуцаног папирца старог документа, али оних путних поља неће бити писале или ће неспоредно изаглавати и неће бити оне постојити или у боји.

Али су у некој исправи једини путеви беоје а други загаситији, из мора још бити фалсификована. То разлике могу да буду и од самог јачег или слабијег умалкања пера у мастило, али што у мастилу има прелине, па при умалкању она неки пут доспе у перо а неки пут не.

Хартија, се годинама, ужити на вражењима. Нека се, дакле, код старијих испрва пази, да ли има тих укуцаних прамена. Само нека се пази да ли су сви крајеви подједнако укуцани; ако тога нема на ком крају, мора да је ту што одесено. Фалсификатори се неки пут труде, да исправу једна старији изгледа, што ће хартију пахуљити или калем нахарити, али то ће се опазити лако по белом пољу, које остаје над така хартија доје у додир с водом.

Старост хартије може по неки пут да се сазна и по оном знаку или печату воденом што се налази на хартији. Ако за-треба, пажа битије еврички на које је хартија као је тај знак узет. Већ је био такав случај, да је један писмени документ носио водени знак јошне сабрине, што у време, што је испрва покушао као лан свога назна, није ни било. У Немачкој је био случај, да је један тестамент гласио да је на 1868. године, а водени знак позивао је орла данашње немачке царевине!

На печат, јак и друге сличне знаке испрва треба такође обратити пажњу. Дешава се да је печат с некое другог документа експит, па прилепљен; пажа пробата да ли се печат, пошто се хартија олакша, да експити, што може бити само над напавијених печата.

7. Испрва из више једног свједоштва сумњиво су, али могу бити и истините. Питање је у томе, да ли су комади првобитно биле једна целина, па само за то сасељени, што су поцепани. Да би се дознало да ли су комади дошата делови једне целине, треба пазити: да ли им се крајеви тачно у свима појединостама слабукују; да ли се сва хартија слажу у боји, брадања, шпир, цртама, дебљина; да ли може бити нема разних водених знакова на комадима, као што је било таквих случајева.

8. Код испрва, које су из више листова, треба пазити да ли се трагови спољашњег утицаја појединачно налазе на свим листовима. Искривљују неку стару књигу, пашло се, да је пре прошао појединачно крза све листове, само један лист у средини књиге немаде те рупице. Неможно је, дакле, да је тај лист доцније утисну.

9. Треба мотрити на прелине на хартији. Код испрва, нпр. писма, које су са стране дошле, мора се побудити сумња, ако тих прелина нема. Укуцати се у даља посматрања и при-метити нпр. раченије, треба у опште само она, кад се због омањих кривица имају да испитују писмени, слободне и др. У опште треба штетити писмени документ што се више може и набављати грађење нових прелина, а код ваљанијих испрва испитивање е ревенцијима треба дати стручњацима.

III. Испитивање микроскопом.

Пошто је писмени документ осматран голим оком, треба га испитати још дупом и микроскопом. У питањима доле означа-вени микроскоп је сретно некако предности.

1. Је ли ова испрва написана истим мастилом? Има врло много вели мастила. Голем оком нагледа мастило којим је пи-сано просто при, а у ствари свако мастило има своју ређују пнаву боју, једно или у угасито зелено друго у мрко. Што се то по може голим оком приметити, узорак су неравнине на хартији, у којима она није потпуно углавана. Оне у поглављу отачком имају исто дејство које и пазуре браде какавог за-гасено-преног поља, које нам се на даљине просто при; кад се пољу приближили и видимо поједине браде, тек онда пра-вљено разликовање боје и пазуре прелина пољу утицајем свет-лости и сенке. Исто то дејство, које се показује над се пољу приближили, имамо и на мисту кад му микроскоп приносимо; он разлажује путеве мастила у поједине им делове и чини да можемо разликовати писане боје; па како свако мастило има

нешто другачу, своју засебну боју то се под микроскопом го-тово једно даде разливати, да ли су у том писменом документу употребљива два мастила.

2. Да ли су путеви у писменима у један или написани, или је од тога што доцније додано?

Треба гледати да ли се сумњиви путеви с правним и исти-нитим на ма ком месту укрштају и секу, нпр. с какавом поду-кротом или неком кривицом. Ако су потом сумњиви чинени једновремено са осталима, пресеци неће бити чет на месту укрштања, мастило ће бити нешто разликовано. Где је пак тај пресеци чет, има се закључити, да је извесно писмо доцније дошло, пошто је оно писмо, с којом се сеце и укрштања, већ са свим јуве било.

Треба, даље, испитивати на местима укрштања какав је слој мастила горе, са свим при врху. Под микроскопом да се јасно распознају, да на местима укрштања мастило овога што је доцније написаном лежи изнад мастила којим су писани они ранији путеви. Узмимо нпр. да се сумња да је 1 доцније у 4 фалсификовано. Ко писне четири, правни најпре угао, па онда ону главну црту; у право 4 главна црта лежи даље угао изнад, преко оне попречне црте од угаја напавијености. Али ко од 1 правни 4, меће угао на већ напавијену главну црту, те у фалсифи-ковано 4 главна црта стоји ода. Исто је тако и кад се од 2 доцније при 8.

Треба, најпосле, испитати места текста испрва на прели-ну хартија. Така места на хартији обично нешто ота-чачу. Последња је тога, да у писмаку прено тихих места ма-стило мало прелина. Ако сви путеви пера преко тихих места показују нешто проливања, онда су морали бити писани после учиненог прелина хартије и после напавијености отачачности хартије. Ако наједан путев пера није пролио, онда су писани пре тога. Ако су пак једни путеви пролинали а други није, онда значи да су писани један у једно други у друго време, неки пре а неки после сапавија и прелома хартије.

3. Какав је пером писано? Под микроскопом да се јасно распознају, да ли је перо челично, гумено или чевасти. Чели-чно су пера ушла у употребу истом крајем двадесетих го-дина XIX. века. Раније датиран документ, који би био писан челичним пером, не може, по томе, бити истинит. Према при-ликама може се сазнати и да ли је писмени документ писан свим истим пером; отпри нека секу дубоко.

4. Да ли старост писменог документа одговара свастају хартији? Истак у појне време у изради хартије, уз материје лана и памука, продају се и друга биљна vlakna. Под микро-скопом да се испитати има ли у хартији и таквих делова. Ако има у том биљном старом писменом документу, онда он не може бити истинит.

5. Да ли су делови калем савезане испрва сви дошата једно хартији? Данас се укупно за израду хартије разливовијани биљна vlakna. Више у једно савезаних и савезаних комада могу само онда чинити једну целину, кад је и хартија из које су са свим истом материјом. То испитивање треба дати бета-ничару. Сваком другом било би тешко да констатује порекло vlakna другом, јер се за израду хартије vlakna ширине од које су сва растуру и добро испити.

6. Нека се испита и свика прелина које би на испрва било. Ако је испрва истинита, она је, по праву, правна доцнија, и онда прелина стоји преко писаних путев. Фалсифи-катори, градећи лажну испрву, раде махом тако да хартију бишати најпре испрву и онда преко не пишу. Микроско-пом да се дознају, да ли је прелина испод онога што је на-писано или је над њим. (Наставиће се).

О ТРАГОВИМА

(НАСТАВЉА)

У опште се може рећи да стопањим угао код једне и исте особе приближили асти остаје, тако да се поукључиво могу закључити, да неки траг потиче од човека, који крајем у при-ближавању истом стопањим угају. Али ипак има много ствари, које утичу да се код прелазити. Већ само то, кад би човек почео о том ходу да премисли, упутило би га и нехотично корачај дружије, по што има обичај. За тим долазе снажани

други спољни утицаји: но носи тесне или нове ципане, на које није навикао, иле остати веран свом уобичајеном стопалном улазу, већ ће погнати окопасти, намо ће најбоље кобети непријатно дејство ципеле. Ко иде на глатком, влажном земљишту уз брдо или низ брдо, он ће, па макар да иде раскресеним ходом, стопале потпуно равно стављати, јер тако правцу, у коме се криви, ставља насупрот њему потпунију тежину, је према томе мале наклонене одлуче да пада. Сасвим друге узроке, да стопале међу право, имају људи, који носе теже терете. За њих је свако колебање телешта непријатно, па чак и опасно, јер може човека, који носи терет, довести до пада. Осим тога, човек, који носи терет, није кадар, да тако брзо испразни ногу и одржи равнотежу, јер га пратећи терет. Према томе он ће увек избегавати поменути кривањем лево и десно, који наступа кад се стопале окрећу у страну, та ће стопале метати право, да би на могућности кретања напред без давања. Кад дакле опазимо траг, који се на једну или у стопалном улазу променио, тада можемо, ако само за то не би било других узрока, а појединачно сматрати, да је човек, који је променио траг, уприто неки велики терет, односно ослободио га се. Јесу ли нпр. стопе лопова, кад је ишао на хула, окренуте у страну, а кад се враћао управно, онда је он вероватно отуда носио терет. Меће ли неко стопале право, па уједнавајући их окреће у страну, морао је терет или оставити или га коме другом предати.

Други је ошот траг, што трудне жене и дебеља, крупна лица иду мекуша стопале у страну. Као што је већ поменуто код линеаје хода (на слици под II), та лица имају широк, раскречен ход, она дакле и онако кривајући својом диломљеном линијом^{*)} лево и десно, а стављањем ногу у страну то још више појачавају. Брзо је чудна та околност, да сваки, па и онај, који највише стопале меће у страну, правије их окреће, кад иде брзо, кад трчи или па претима иде. То је тешко објаснити. Можда то има свој узрок у томе, што је спољна линија табана иду и како осетљивија по унутрашња. Кад се у ходу окрећу стопале у страну, онда унутрашња линија табана много више демантно додирује, а кад се стопале окреће право, тада се више глепа на спољну линију табана, управно стаје се на целу. Према томе баво да човек тежи, кад је брзо, да што мање стаје на осетљивију део табана. Што се пак у трампу и идењу на претима међу ногу у страну, узрок је тај, што су у тим правцима пете удигнуте, то би једна ногу тразае, а то се избегава, кад се ноге окрећу управно, јер су пете једна од друге удаљеније. При трампу ваља узети у рачун и то, што стављање ногу у страну и кривање није од користи, јер трампом човек тежи да даље стигне, те инстинктивно тражи најпробитачији положај ногу.

4. Дужина корака

Тако се нове удаљење од једне стопе до друге: од средње једне стопе до средње друге пете. Дужина корака зависи од величине човека, брзине хода и од намене. Др. Бем и др. Кирххоф^{*)} тврде, да и јачина великог прста има знатна утицаја на дужину корака, а Веи^{**)} је мишљења да зависи и од некретности великог прста. — По правцу се може сматрати, да некретан човек идући неким брзином као и мали прсти веће кораке по мала. Тако кад највише на два трага, који праву један поред другог, онда оне стопе, што се их налазили у влиесном рамку чиње, од малог су човека, а оне које су једна од друге више удаљене, од великог. Али у томе не можемо бити увек поуздани, јер има и других околности, које могу утицати. Тако аути, који су болесни, имају малу бољу у ногама или грбучу, или малим порацима, и ано су великог раста. За тим и они, који су палихити, да највише етнују, имају обичај, да праве мале кораке. Нпр. код лопова^{*)} често се да видите кратке кораке, пошто би они великим корацима лако могли да стају на шупањ и суво граве и да тиме праве шум, који је за њих посве нежеан. Велике кораке налазимо код издурених војина, земљомера, а нарочито код свих мелемичара. Последњај оратору да често иду између издурених шина, те да не би ходили по шупу, претпостављају да се јаво раско-

рачују и стају на прагове, и тако се с временом навикну на неособно велике кораке.

Дужина корака једног човека остаје при једнакој брзини иста. Приметимо ли у трагу нормалних људи разлике, наведемо да се оне потеле од спољних утицаја: нпр. човек, који је коракао, ише хтео да стане на неки камен, у неку барину итд. (по нпр. можда бити ваљно, да се утврди, да ли је дотични ишао после камен; или, обавезо се за време хода, те је услед тога корак скраћен).

Дужина корака колеба се између 50—100 см; као средња дужина може се сматрати: 70 см: заглани, шетачки корак, 80 см: средњи корак, који човек употребљава кад иде по свом послу; 90 см: успорени, гласнички корак. Веће кораке није пробитачно правити. Чак највише на корацима од 100 см. можемо рачунати да су постали од трачања; корак од трачања ретко ће кад премоћати^{*)} у метр.

На техничком нивоу школама у Карлсруе-у и Халверу испитивања је дужина корака одраслих лица. Изашло је 256 посматрања, која су окупаљена тако, што су различита лица корачала путем, у дужини: 200 до 300 метара. Најмањи корак имао је 67, највећи 97 см. Највише су се налазили кораци од 78 см; кораци преко 87 и испод 76 налазили су се ретко. Кад су се узели у рачун сви посматрани кораци, нашло се да је средња дужина корака 80 см. Пошто пак је већ, да је на пошма утврђена та дужина. Кад човек почиње удаљити у старије године, и порак му постаје краћи; човек од четрдесет година корак може само 76 до 76 см, а човек од тридесет година и петог раста корак 80—84 см. Тако се бар тврди.

Ако су кораци неједнаки, али не услед спољних погодаба, које је лако открити, онда можемо закључити, да је човек, који је оставио траг, имао неку аномалију. Можемо ли дакле констатовати, да је дужина корака неједнака, тј. да су нпр. кораци од десне до леве ноге међусобно једнаки, али мањи од кораци од леве до десне ноге, који су такође међусобно једнаки, тада можемо извести закључак, да је дотични рамао, било то да је стајало хром било да се случајно поведло; а правна нога прави већи корак, слаба, краћа, поведљена нога прави мали, јер је дотични мора штеди. Да би се знало, на коју је ногу рамао, узме се на трага ма који већи корак: правна стопа у том пораку је од аправе, а задња од ноге, која је рамао. По правцу у таквом случају највише се и нека разлика код леве и десне стопе. Је ли ретко, стопала наизменично, та ће се разлика опазити у њеном трагу, је ли пак наила боља била у ноги, траг је објеје стопе по обину једнак, али се по томе како је проишледи, разликује: предњи или задњи, спољни или унутрашњи део стопале другичје је ипак на траг аправе ноге. Да би се решило, шта је узрок тог појаве, то је лекарева ствар; уследик има да пазн и констатује, да ли на трагу има разлика, а шта је пак узрок тим разликама, даће он сав лекар.

Али може се десити још и других разлика. Као што је споменуто, код човека, који рамао, корак бавесно ноге је мали од аправе, удаљена између стопе десне ноге с јаме и леве ноге с друге стране остаје међусобно једнака. Исто тако видели смо на слици, која је изашла у прошлом броју на првој страни под III, да је при извукитаном ходу линија хода додува изломљена, али криво тако мали смо мисли да би једна линија, која би попукала кроз средину левих пети представљала такође праву линију. Али кад су размаци између десних стопи међусобно и левих стопи међусобно једнаки, а кад спољна линија десних стопа на се и левих па по се чини неправилно кривајућу линију, тада има недостатака у апарату за ход и то у централном органу, и траг несумњиво потиче од човека, који бољује у мозгу, или у кичми: он је парализиран, табетичар, опшиј, ебуљен, тешко поуређен. На такве трагове, наравно, треба пазити с великом брижљивошћу, јак трагове или по могућности у натури поназити апарату, или најтачније измекити и снимити, а на тим саслупити лекарево мишљење, који у више случајева може чак тако рећи, шта је на мозак утицало: да ли се ствар тиче хроничне болести, или пажљиво, попреде итд.

(Поставља се).

^{*)} „Der menschliche Fuss.“ Tübingen.

^{**)} „Fussstellen und rationelle Fussbekleidung.“ Stuttgart 1883.

УБИСТВО У КЛЕНОВЦУ КРИМИНАЛНА ПРИПОВЕТКА

Написано П.

I.

На сами дан св. Николе, 6-ог децембра 1887 год., у главо доба ноћ, један пуцњак пуцао, а одмах за овим запови, убушине становника, „раброске“ узиде у селу Кленовцу.

По правцу пуцњача једна и страни са које се чула запови, следе се доста суседу у кућу Станимира Тополича.

Станимиров син Богосав, лежало је у алије, уз напаса, убијен из пушке.

Први и најближи суседи затекли су жива. На питање ових, само је толико знао показати: да га је неко, с поља, позвао по имену и када је он пришао напасаду, да види ко га зове, овај му сасуо ватру у груди.

Ни по лицу, јер је ноћ била мрачна, ни по гласу, није познао убијца. Ни на вода није могао изјављивати сумњу, јер није имао непријатеља. По природи благе и тихе нарави, он је са свима добро и у љубави живео.

Само се толико могао од Богосава сазнати, а убрзо на тим, наступили и последњи тренуци живота његова. Када га суседи ушле преносити у алије у кућу, он исплаху.

Мати његова, Марија, бубула се у груди као јан себе, заповијајући и наричући, да се вомеу при у жилима сави.

А и како неба? Богосав јој је био једини. Једина вода и утеша њена, а поред тога син, кањига је мало која мајка охладна и одгајала.

Кад унесоше убијенога у кућу и наместили на припремљено постељу; кад му нога одити главу змином ружом и сувим боњомом, а мајка оклањом собу тајаном, — чуће глас по цркви селу о догађају, та доје и сеоски кмет.

Суседи му испричаху, а кмет записа све то, опреми једнога хитрог коњаника каматуу у Тодоровић, позивајући срену власа да дође на ивитај.

А док срену власа дође, да нам исприча што о кући веселога Тополича.

Кад се пође из Тодоровића, где је, као што сам рекао, сренка алијата, друмом који води окупационом месту, после једнога сата путовања, опреће се у десно на сеоски пут који води до Кленовца. Одатле, одатле се са друма сизам, читав један сат од, обилази се око чувне кленовачке баре, док се дође у прву и најближу кленовачку маху — раброску.

Кад дојете пред село, уклане лам се група кућа, лепо окречених и ћермаником покривених, група гледног пропираних и по којим провириваом. Ово поврх кућа, у страни, на у негодност, пружају се сеоска забрани, суморног и тужног изгледа, јер их је зима огорила и злила око чаробног зеленила. До њих прага, поред самих кућа, протане сеоски пут, а десно од њега, преко њина и њинала, тамо далеко, пружа се кленовачка бара, из које густо штрчи трска и шевар, као пободена копља.

Најбоља, највећа и најлепша кућа коју у овој групи видите, то је кућа Станимира Тополича, оца погинулог Богосава.

Станимир је галта човек. Поред доста аграрних земаља, пашица, виноград, а забрани; поред довољно разноврсног стока, има он и воденицу салузу, а то ће рећи, да је, задово, добродо стања његовог.

А он то није ни криво као други. Ако би му која, у разговор, рекао да се добро аниам, и да је у селу са стањем подовољан, он је — имао обичај рећи: „Део је Бог, хвала му“.

Међутим, и ако је био тако добродо стања, никал није био поштан. Како би својом приредом, допао до које суме поваца, кунуоко би: куну или куну, вода или крава, или тако што, само да новац није код њега.

Али ипак зато, кућа његова била је прала домаћинска кућа, пуна свега и свачега. Гостоприимљиво Станимирова кућа је на далеко чувена. Нико, који се у ту кућу уратио, није из ове отишао недовољан и неутешан.

Парва је био благе и тихе. Ни са којим није се тужио ни наричуће. Ако је кад год и било прилике за спорела, он је то сврпало измивењем, често и на своју штету. Није се отимао да буде кмет ни изборни судија и није никад ни био

то. Помогао је свакоме, који је од њега помоћи тражио, парана, кунуко је могао и био у стању.

Због ових добрих својстава, син су га у селу уважавали и пољали. И сами јавна душа штедела су, због тога, његову кућу. Никад њему није учињена било прада било у позу штета, као многим и многим другим у Кленовцу.

Станимир је, диком, био свачим богат, само једним није. Није имао није деце, само јединица син — Богосава. Али — тако је Божа воља!

Но и ако је имао само њега једнога, казао му је, тала, као десет другега. Крипај момак, леп, паметан, а наравн ако није од онеке боље, заста није ни горе.

У ово доба било му је 23 године. Дане је одсувао свој рок у војска — у гарди.

Кад је дошао из војске, Станимир и Марија доконаше да га омене, а и време је већ било. Његови парани одавно су већ и деце имали, а Станимир не хте Богосава жениги док војеку не одслужу.

Уштане Богосава да ли није обетишено коју куру, па кад им овај рече да није, они претресоше целу околину, по десет сати унакозо, да гају куру, која ће им кућу заштити а њиховог јединица урешити.

И најпоне је. Нађоше у Подбрекју, селу пола сата вода Тодоровића, на Сина, у кући Ненада Прењива.

И она беше јединица у оца.

Добра и маља кура. По летоци, што' по кажу, и ја вила јој другарица није'. На дало биле је чувена као летоцица: Прењива Роса на Подбрекја.

Деца се издела и бегенска а стари уговорили ствар. Истима, мало се томе опирала Станица, мајка девојчица, Бог би знао зашто, али Ненадова реч била је пресудна.

— Бог с тобом, рекао је он Станица, а који још неба своје дете као у кућу Тополича? Тај би морао манит бити!

То ништа није помогло. Станица се и даље опирала, но ипак — ствар се свршила.

(Наставиће се.)

ЗАОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Углича.

6

„Мили мој Рајо, писала је мати, већ је ово други месец како се с тобом нисам разговарала преко писима, што ми је било веома тешко и због чега по неку педу ноћ нисам могла заспати, мислиош непрестане на тебе. Ја знам, да ми ти већеш намериш да ту моју нехотицу јер је то било преко моје воље. Ти знаш како те и колони те волим. Ми, ја и Духа, нисам само тебе, ти си нам све, сја наша наша, све благо наше. Не знам како ми је било тоном, кад сам сазнала, да ја већ недовољно месеци како си оставио универзитет, јер немаш чим да се издржаваш, и што су се прегоралих лепице, којим си давао, а и друга средства! Како би ти могла помоћи с мојом пензијом од сто двадесет рубаља годишње? Нетпаст рубаља, што сам ти их послала пре четири месеца, ја сам, као што и сам знаш, узамала на ту моју пензију од ондањег трошца Василија Ивановића Вахрушина. Он је добар човек, а био је још пријатељ твога оца. Пошто сам њему морала уступити право, да он за мене прими пензију, морао сам чевати док се не исплати твој, а тај се тек сад исплатио, тако, да ти нисам ништа могла слати за све то време. Али сад, хвала Богу, мислим, да ћемо ти моћи онет слати, па шта нише мојекомо рећи, да нам се смисли срце, а чему хитам да те известим. Али пре свега, драги мој, ти и не знаш, да је већ трећи месец, како твоја сестра Јина код мене, и нине се већемо расјатаји. Хвала Богу, те је све прегурала преко гласе, а ја ћу ти сад редом испричати, што смо од сад прили од тебе. Прва месеца си ми писало, како си слузио од некого, да се с Дуном повинују немома грубо у кући Сидоратајоних, и трилио си ад мене тајних обештавања. Али, шта сам ти ја могла тада одговорити? Ако бих ти казала истину, ти би се оставио на страну, па би, ми а нешке, допао амо, јер ја познајем твој карактер и твоје срце, ти не би дао, да твоју сестру вређају. И сама сам очејавала, али шта сам могла да радим? Ја и сама нисам знала

цеду ствар како пада. Главина је негодна била у томе, што је Дуња, ступив прошле године у њихову кућу као гувернанта, узела ето рубља напред с погодом, да сваког месеца отплаћује и било јој је немогуће да их напусти пре, но што шири рачуне с нама. Ову ту, сад ти могу све објаснити, драги мој Рођо, узела је она нише за то, да бисмо ти послали шест рубља, којих су ти јако биле потребне, и које си ти добио од нас прошле године. Ми смо те јако преварили; ми смо ти исцали, да је то од пређе скупљених Дуњиних новаца, али то није било тако, а сад да ти својим прану истину, јер се сада све променило на боље и да ја знам, колико те Дуња воли, и како је добро ерије у не. Истина, г. Сандригајлов се у почетку понашао с моме врло грубо и био је према неучин према њој. Али ја не бум да се упутам у све то менише појединости, да те не бих узалуд жалостила, тим пре, што се сад све свршило. У кратко, не гледај на добро и намерно поступање Марте Петровне, сугурте г. Сандригајлова, на и свих осталих, омет је Дуња била веома тешко, нарочито кад је г. Сандригајлов био под утицајем Бахуса. Али шта је било доцније? Помисли, та бузала је је страстан према Дуњи, али је све то скривао под плаштом грубоности и презренија према њој. Можда се и сам стидио и ужасавало, кад се размисли да је већ стар и отац породице, а да је тако лажовислен, и с тога се и срдано на Дуњу. А, можда је и с тога био такав, што је хтео од других да прикрије истину грубошћу и колесенице. Али се најзад, није могао уздржити и уступило се да отворено учини Дуња гласан и срдан предлог, обавезајући ју разне награде, а поред тога да напусти све, па да иде с њом у друго место, или у иностранство. Можеш представити мене муну! Напустишти место одмах, било је немогуће, не само због дуго, но и штавине Маргу Петровну, која би се могла дозастати, а тиме би настало и пешир и раздор у кући. А и Дуња не би прошла без скандала. Било је и других разних разлога, са којих Дуња није могла разумети на изазивање то гласне куће пре шест месеца. Та, разуме се, знаш Дуњу, знаш како је умет и како је чистог карактера. Она може много да трпи и да у крајњем случају има толико неупојудљива, да не изгуби своје сталности. Она ми је чак и писала о свему томе и ми смо се често дописивале. Али напустиш неочекиваним случај. Марта је присилжавала свога мужа, кад је он могао и преплашавала Дуњу у банити, и, разуме се, наомило, дрмала је да је она свему уроч. Ту у банити, догоди се ужасна сцена: Марта Петровна је ударила Дуњу и није хтела ништа да чује, но је нипала читав сахат а, најзад, паркила је, да је одмах доведи мени у паролу, у простим седачњим војима, у која су банити се љено стари, рубље, хаљине, све како се дошло, онако неузвено и неуверено. А тал се баш издала ужасна кина, а Дуња, онако ожалостена, уверљива и понижене, морала је да пређе само с једним мушким читавих седамнаест врсти по кини а на непокривеним козми. Размисли се сад и сам, шта сам ти могао писати у одговор на твоје писмо од про два месеца, и о чему сам ти могао писати? И сама сам била у очајању; истину ти исам имела рећи, јер би ти био немаш несрећан, отгорен и ожалостен, а и шта би ти могао учинити? Можда би учинио какав преступ, а с ем тога ми ни Дуња није дала да ти јавим; а да цуним писмо бесмислицама и чим било онда кад је твоја Дуња била забубљива, прето нисам могла. Читав месец дана нисам су по нашој паролни селити о том догађају, а већ ми је било до тога дошло, да ни у цркви нисам могли ићи с Дуњом, од презрих погледа и допитљивости. Сви познаници гудили су нас се, чак су престали и да нам се јављају, а ја сам наситио дознала, да су нека изазивају дају хтели да ми напесу уреду намазана паша пратамном, тако да је гласи већ захтевао да напустиш овог стан. Свему је томе била краја Марта Петровна, којој је непадо за руком да окрива и окаља Дуњу где год је стигла. Она је онда са свима позната и тога је месеца сваки час долазила у варош; а како она много говори и води да прича о својим породичним старинама, а нарочито да се јави на свога мужа свима и свакоме, што ни како није дено, тако је и разгубила сву ту историју не само по вароши, но и по оцу. Ја сам се и разболела, а Дуња је била чврста од мене; само да си могао видети, како је она све то сносила, па чак и мене тешила и бодрила (први је лађе, слава моја Дуња!) али, мисловни Бог прекрати наше мук: г. Сандригајлов се

размислио и покљао, и сигурно кадеи Дуњу, дао је Марти Петровној истину и очигледне доказе све Дуњине невиности, т. ј. показао ју писмо, које му је Дуња морала написати и прелати пре, но што их је Марта Петровна застала у банити. То писмо Дуња је написала, да би избегла лична објашњења и тајно сватане, које је он тражио. То је писмо, по одласку Дуњиним, остао у рукама г. Сандригајлова. Она га је у том писму најодлучније и с пуно негодности корела за његово непажљиво поступање односно Марте Петровне, опоменула га је, да је отац и старешина породице, и најзад, како је то према гадно од њега, што мучи и неуспешава и без тога несрећу и без сваке заштите остављају девојку. Једном реч, драги мој Рођо, то је писмо написало тако благодарно и жалосно, да сам ја плакала, читајући га на и сад плачем, кад га уситам. Сем тога, у оправдање Дуњино, појавише се и све додубе саугу, који су видели и знали много више, по што је то мислио г. Сандригајлов, а тако то увек и бива. Марта Петровна је била као убијена, што и сама признавала, али је зато била потпуно уверена у невиност Дуњину, и другог дана, у недељу, дође у саборну цркву, кљеча а помоли се Богородици, да јој да снагу, да поднесе то оно искушење и да испуни своју дужност. За тим је право из цркве, не плући никоме другоме, дошла нама, испричала нам све, горко плакала, и испрсно кажући се, грљала и молила Дуњу, да јој опрости. Истог јутра отишла је од нас и свуда је најчешће парамима хрва суве говорила о Дуњиној невиности и племенитости њених осећаја и плаћања. Сем тога је свима показивала и гласно читала својеручно писмо Дуњино г. Сандригајлову, па чак је дала и копрати неколико комада (што ми је изгледало веома и сувишно). Тако је она за неколико дана обилазила све редом по вароши; тако да су се једни почели понављати, што их је претпоставила другима, па се често знао и ред куда ће доћи, па су је у свакој кући очекивали раније и сит су апали, да ће тог и тог дана Марта Петровна ти и ту читати то писмо, и на свако читане долазила су опет они исти, који су га већ неколико пута скупљали и у својим и у туђим кућама. Мени се чини, да је ту било много, веома много непотребности, али је Марта Петровна много карактера. Ну, она је бар опет уздигла част Дуњину и сва ругоба тога дела пала је на невиноста мужа, као на главног кривца, тако, да ми га је већ и јако. Сунине су строго поступали према тој буцаји. Дуњу су одмах стали звати, да даје лежице по неким кућама, али она је то одбијала. Ниједар су се сви почели понављати према њој са особитим уважењем. Све је то помогло и оно неочекивано случају, услед кога се мена, може се рећи, и наша судба. Знај, драги мој Рођо, да се Дуњи јавио младожења и да је она већ дала и своју реч, о чему хитам да те што пре извештим. И јако се то свршило без твога знања и одобрења, самојак се ни не ћеш удити ни на мене, па на твоју оестру, јер ћеш и сам најзад увидети, да је било прето немогуће и даље чекати и одлагати. Јер и ти, пошто ниси олак, не би могао о свему тачно да пресудити, тако се то десило. Он је већ добрих сватетних, Петар Петровић Јукиан, и ови даљи сродници Марте Петровне, која је томе много помогла. Почео је време, што је преко ње највише желео да се упозна с нама, примили смо га, ико је каде, а сутра дан нам је послао писмо, у коме је врло нешто изнео свој предлог и тражио бр и одлучан одговор. Он је врло добар човек, ралеи, и мисли да иде у Петроград, тако да ми је скуп слави трнутац. Разуме се, ми смо били у почетку веома изненађени, пошто се све то десило бр и неочекивано. Мислили смо о томе читав дан. Он је благородан човек, служи на два места, и већ има свој капитал. Истина, већ му је четрдесет и пет година, али је веома пријатне снотаности и још може да се допадне женама; у опште је веома содлан човек, само нешто мало намргођен и поносит. Али, можда нам то тако изгледа на при поглед. Молим те само, драги мој Рођо, кад се састанем с њим у Петрограду, да ће скоро бити, да не судим о њему сунине брво и да не будем пргал, као што је то својствено теби, ако ти се што на при поглед не допадне. Полам ти је да слави случај, ми да сам уверена, да ће он на тебe учинити правитан утицај. А сем тога, да бисмо познали каког човека, ваља ти потпуно и пажљиво проучавати, да не бисмо паки у погрешну и добила прудебљеше, које је после веома тешко исправити и загладити. А Петар Петровић је, бар како изгледа, честит човек.

„Када нас је први пут посетио, изјавио нам је, да је он човек позитиван, али да у многим делима, како он сам вели, „убеђена појаве генерације паше“ и непријатељ је свих предрасуда. Много је још што шта говорио, мало је имао сујетан и немо воли кад га други слушају. Ако то и није порок. Ја сам, разуме се, од свега врло мало разумела, али ми је Дуња објаснила, да је он уман човек, истина не Бог зна каквог образовања, али бар по изгледу добар. Ти, Рођо, злики карактер своје сестре. То је девојка чврста карактера, разумна, стрпљива и великодушна, ма да има немома остварено срце. Ја сам то на њој врло добро проучила. Оно, разуме се, ни с њене ни с његове стране нема ту Бог зна каку љубави, али Дуња, сем тога што је умна, у чему је добра и благородна као анђео, и сматраће да духовност, да учини срећним муља, који би се омет са своје стране старој о њеној срећи, а о онема бар за сада, немамо узрока да сумњамо и ако се то све тако брзо свршила. Сем тога, он је човек особито умишљан и, разуме се, увидеће, да ће његова браћна срећа у толико стабилна бити, у којима Дуњама буде срећнија. Што се тиче неједнакости карактера и навики, на чак и неких несагласности у мислима, без чега се не може проћи ни у најређенијим браковима — за све то ми је сама Дуња изјавила, да се у том случају ослања на себе; да нема узрока унапремајући се с тога, и да она може много што-шта да поднесе, само ако други односи буду чистији и савршенији. Он је, на пример, и мени с почетка изгледао стар, али то можда долази од његове отворености. Када нас је, на пример, други пут посетио, добио је и престанак, он се у разговору изразило, како се још пре ренно, и не познавајући Дуњу, да узме посету девојку, на ма и без miraза, и изричито такву, која је већ искусила непријатељ положаје. То је с тога, вели он, што муж не треба ничим да је обавеза својој жени, и много је боље, вели, кад жена има у своме мужу своја добричина. Принећу ти, да је он то рекао невако мекше и ласкавије, но што сам ја написала, јер сам заборавила правни израз, а сећам се само мисли, сем тога он је то казао савесно без каквих намера, но овако у говору му изишло тако, да се после старога да то забавишу. Ну мени се све то учинило мало оштрије, па сам одмах и Дуњи то казала. Али она ми је чисто с досадом одговорила, да „речи још није дело,“ а то дошта тако и јесте. Пре по што ће се Дуња ковањом ренити, није пропалацху делу по њ, мислела, казала, да ја већ спазам, устаја је с пренета и целе је поњи ходала тамо амо по соби; казала је класна и дуго, дуго се молила пред иконом, а у јутру ми казала, да се решила.

„Ја сам ти већ јавила, да ће Петар Петровић сад да дође у Петроград. Он има тамо нека врлина посла и хоће у престоници да отвори јавну адвокатску канцеларију. Он се већ давнио занима разним трајницама и тузибама, а ових је дана добио једну велику парницу. Он мора доћи тамо и с тога, што има у сенату неки важан посао. Тако каже, драги мој Рођо, он и теби може много да користи у свему, и ја и Дуња већ се размишљали, да ти можда још од давна за чисто да започнеш своју каријеру и да рачунаш, да је твоја судба са свим обавезама. О, кад би се то и остварило! То би било тако добро, да би се ваљало сматрати, никакво другаче, него као права милост према нама од стране Творца небеског. Дуња само о томе мисли. Ми смо се већ и друнале да односно тога споменом неколико речи Петровићу. Он се изразило немома отворено и рекао, пошто не ће да буде без секретара, онда, разуме се, боље је платити рођуку но туђинку, само ако буде способан (ар ти да су неспособни!), али је то изгледало у своју емију, да ти твоје универзитетске послове неће оставити времена и да рад у његовој канцеларији. Оног пута се с тим стар и свршила, али Дуња сада ни о чему другоме и не мисли, до о томе. Она је већ неколико дана престојала у некој гроизни и начинила је већ неки пројекат о томе, како ти можда дођиће да будиш друг, па чак и ортак Петра Петровића, тим пре, што и ти научаваш права. Ја се, Рођо, потпуно слажем с њоме и делим све њене плањене и наде, јер видим у њима потпуно вероватност; и не гледаћу на садње са свим природно устезале Петра Петровића (јер те он још не познаје), Дуња је тврдо уверена, да ће ене постати својим добрим утицајем на свога будућег мужа. Разуме се, ми смо се чувади, да не прогнозирамо Петру Петровићу ма о чему од тих осталих снова наших, али је главно то, да још ти бити

његов ортак. Он је човек позитивиста и све би то правмо немома хладно, пошто би му све то изгледало само као јустије савирије. Исто тако, ни ја, ни Дуња писмо ни речи говорили с њиме о каквој червоту нади, да ће нам повољно олакшати те пољем, док си да универзитету. Писмо му говорилах прво с тога, што ће то доћи дојде само по себи и он ће ти сигурно, без много речи, и сам писнувати „ду да би то одржао Дуњини“, тим пре, што му ти и сам можеш бити доста рука у канцеларији, и тада ти помоћ нећеш добијати као милостиво, већ као заслужену плату. Тако мисли Дуњама да удеши, и ја се потпуно с њоме слажем. Друго, писмо ми и у тага говорила, што сам парочито хтеда, да јар нашој престојеној састанку, не бодуш на мало знамен од неке, већ да, што је могуће више, стојим на равнијој са њоме. Када му је Дуња с одушевљеном говорила о тоби, он је одговорио, да сваког човека треба сама да посматрамо, и то што је блина, да бисмо могли о њему судити, и да он издржава право себе, да уношав се с тобом, створи своје мишљење о тоби. Знаш ли шта, преграги мој Рођо, мени се чини, но неком премислању (које се, у осталом, ни мало не тиче Петра Петровића, него тако, по неким мојим властитим, личним, а може бити, чак и старачким, бављеним хушкама) — мени се чини, да ћу боље вољети, ако после њиховог брака будем изгледала одорено, као што и сад изгледам, а не заједно с њима. Ја сам потпуно уверена, да он би бити тако благодаран и деликатан, да ће ме и сам позвати у предњини ми, да се више не одвајам од њери; и што ми да сад није ништа говорио, то је, разуме се, с тога, што се то већ и онако претпоставља; али ја нећу на то пристајати. Имала сам у киноту прилику да видим, како пунце не леже баш много на срцу етенима, а ја не само што нећу нивом да будем ни најмање на терету, но и сама хоћу да будем потпуно слободна, докле узимам ма и једну парчу хлеба и таку децу, као што си ти и Дуњама. Ако ми буде могуће, додећу те тамо, да будем близу нас, јер сам, драги Рођо, оно што је најинтересније оставила за сврхата писма. Знај дакле, драги пријатељу мој, да ћемо се можда врло скоро састати сви заједно и највероватно се сви троје, после скоро трогодишњег растања. Већ је ковањом решено, да ја и Дуња дођемо у Петроград, али кад ће то бити, не знам, али у сваком случају врло, врло скоро, чак може бити врло нареду дана. Све зависи од наређења Петра Петровића, који ће нам јавити који дође у Петроград и чим се смести. Он хоће из неких парочитих узрока да, што је више могуће, похита са слободом, и шта нише ако може то да сврши још ових месеца, а ако не може, због кратке времења, онда одмах постој Господице, О, како ћу бити срећна, кад ће притиском на срце... Дуња је сва убеђена од радости, што ће те омет видети и једном у шали рече, да би већ и само због тога пошла да Петра Петровића. Анђео је она! Она ти сад ништа не ће писати, само је мени рекла, да ти пишеш, да има с тобом тако много да говори, тако много, да не смо ни да узима перо у руку, јер се у неколико реди не може ништа написати, већ, само човек само рачуна. Она те много, немома много глуми, и плаше ти безбројне плањуне. И ако ћемо можда ми скоро доћи тамо, ипак ћу ти ових дана послати новина, колико могу ти писи. Сад, кад су сви сазнали да Дуњин позива да Петра Петровића, и мој се кредит, на једанпут, повећао, и ја потпуно знам, да ће ми Атанасије Иванович пољубити сада, на рачун лезије, и до седишесте и пет рубаља, тако да ћу ти је двадесет и пет, али чак и тридесет рубаља послати. Послава бих ти и више, али стремим да путни трошак. И ма да је Петар Петровић био тако добар, те је још на себе јавио део трошкова у путовању до престонице, г.ј. он ће нас притаг и велики сајди (пошто има познатиства) узети на себе, али поред свега тога ми морамо рачунавати и на дозаван у Петроград, где се не можемо појавити без гроша, парочито мрних гроша. У осталом ја и Дуња смо већ парачуљали од све ситуације и наплати смо да нас пут не ће много стати. Од нас до лезањеница има свега двадесет прста и ми смо се већ, за сваки случај, договорили с једним познатим нам мушким-копчињем; а одакле ћемо се ја и Дуња, двојица попут у трећој класи. Тако ћу ти, може бити, не двадесет и пет, већ јамачно тридесет рубаља послати. Али, већ је доста; да сам села плетла табак и исписала и већ нема више моста. Написала сам неку нашу историју и тојана догађаја! А сад, преграги мој Рођо, глуми те до спорос нашег

вањана и благослављана те материнским благословом својим. Љуби Дуњу, сестру своју, Рођо; љуби је онако, као што она тебе љуби, а знаш, да она тебе љуби безгранично, више него саму себе. Она је лијепо, а ти, Рођо, ти си нам све, — сва нада наша и све наше уздање. Само ако ти будеш срећан и ми ћемо бити срећни. Молиш ли се ти, Рођо, Богу, као некада и верујеш ли у милост Творца и Спаситеља нашега? У сру се своје плашми, да ниси и ти упав у највише моћно неверовање? Ако је тако, ја ћу се за те мољати. Сети се, драги мој, како си још у детињству свом, из живота твога оца, седећи у мом крсту, шептао молитве своје и како смо сви тада били срећни! Богом остај, или боље, *до виђања*! Грли те силно-силно и љуби до бесконачности

„Твоја до гроба
„Пулхерија Раскаљивајкина.“

(Наставиће се).

НОВНА АВАНТУРА

аутор John-a Seddon-a.

Пре неколико година провео сам неке време у Лондону у намери, да се упознам са заједнава енглеске престолнице.

Идући једне вечери у друшћанско позориште, обрати ми пашку нека пријатељ, неја дрхући од зима, учаче пред једном кашпом и суним очима мољаше за милостину. То беше неки слаби старца, чија седа коса падала на плоча испод масног и невенчаног шешира.

— Мали дарак — измрмљаше он наведеном гласом. — Мрзнем се од зима, а од глади те што нисам скапао. Од јуче ми залагао нисам метну у уста.

Старост и слабост плавајући од увек у мојим грудима скакаше.

— Ви ми зашта изгледате савесни рђавог стала — рекох му жалостиво, вадећи почанник.

— Ах, милостиви господино, ви не можете имати ни појма о мојој беди — јадиковаше старца. — Радити више не могу, али бих омет радити гладова него што бих просео, само да ми није сврнот, болесног учешта, да које морам да живим и да се бринем.

Ка вратиш пшант, кога сам већ био извадио из почанника. Ако је старца истину говорио, то ми се учини да је овај дарак сунше мали; а друге омет стране нисам хтео да будем јурна какавог швиндера, којих је, као што сам чењше слушао, пуно у Лондону. Просјак мора бити да је погодна моје мисли, јер рече:

— Изгледа да не верујете мојим речима, али се можете уверити, ако вам је могуће притовати четврт часа.

Хронометар ми показиваше, да до почетка представе има добрих пола часа.

— Добро — одговорих — водите ме.

С темком муким подиже се старца са свога тврдога седашња и пољубио напред. Могао је бити више не од једне четврти, већ од пола часа како идемо, када ми дрхућом руком показа једну кућу, која, знасте, изгледала доста бедна, али никак непабоља од околних.

— Ми смо на месгу, господино — рече старца, и одведе ме на четврти спрат, где откуцава једна врата и узхвати ме за руку. Само онуда, а сад станиште, да се не спотанете, одмах ћу засветити.

— Врата се затворише, и учини ми се, да се калуч омету у брани и извуче напоље. Ни похитице обузе ме неспријатно осећање, али се на брзо укирм мишау, да ми од старца не може прегити никаква опасност, на он имао и рђаву пашеру.

Мој приталци упали дојанућу, која даваше слабу, неугурну светлост, али довољну, да на моје велико чуде опазим, како се пашанам у суним левој, а са обзиром на околности лунсуно наменитиој соби.

— На изгледате зачуђени — чух иза мене неки ранко глас — ја сам увек одјавао неке суне на то, да стан по могућству уједно наместиш.

Брзо се окретох, и у закласом угледох преда мном усправљену прилику спакотог, средњегног човека са приом и сам. Крај њега на поду лежаше седа пласува.

— Ви сте ме, дакле, преварили! — узвикнух разјарен. — Шта ће то да значи?

— Просто, што ћу вас замољати, да ми паш часовник доажите на неодредено време, јер сам баш сада до мој на опранку — одговори овај дреко.

— Имате ли иште још ваљку неау? — упиташ протично, али ниу једна што сам на овако луд начин пао у жалост.

— Имао бих још једну маленкују да тражком од нас — одговори варзаница пријатно келеша се; — мој фонд у банци је испразан, а ренови су ми празни, управо сатало. Са обзиром на положај у коме се тренутно налази, храним да ми нећете одрећи ваш почанник. Ако вам је неки списиш од миле руке, то ћу бити готов да вам га пратим, а на његову садржину даћу вам уредну признавању. Пошто сам пашако да угонне уредно плаћам, то вас морам мољати, да ми оставите мало души рок за исплату. Од прилике десетот одрица, нисам, биће дозвољено.

— Ви сте једни, неваљали шитков — почанак изван себе од лутане.

— Зашто се разјарујете тако; ја вам ништа не противурчим.

— Пустите ме напоље — рекох, решен, да ако покуша да ми стане на пут, да га силом одбијем, и поћох вратица.

— Радо, чим бучете испуниш које скромне захтеве — одговори овај равнодушно, излазећи из цела резовер; — ако се опаметите, неће вам на коса с главе валати. Останете ли при паше одрицању, тада морам скакаљати што ћу узети још последег ош, што сте ми на живота одрицају. А сад да чујем ваше мишљење.

Са приталиш пашама према овоме наоружаном човеку, који би ме, нема сумње, надмашно и самои екичаном снагом, готово ми не остављае пашако забор. Овде, природно, беше само питање: да ли ће он одрицати реч, и по предаји часовника и почанника поштедети ми живот. Вероватност не говораше за то, јер он мора знати, да ћу ја каз изајем заштити кућу и ушину, и о свему известиш полицију.

У овом критичном тренутку паде ми на памет једна мисао. Како ми живот беше у највећој опасности, то се нисам бојао да ћу упасту у већу опасност, ако што покушам за своје спасење.

Понадах се спасењу од, још из младости стечене вештини, говорнах из грбуха, које је често у друштвима изваљаво неседо расположење.

— Нитков! — пустих један глас да одјекне иза његових леђа.

Човек се, запрепаћен, окрете натраг. Брзо као муња ударих га пешинаком по глави, и истргнем му оружје.

— Сад је рид за мене! — почанак трнумујућа. Отварај врата, или ћу те с места убити!

— Пшнтоу је приказан — насмеја се он усмешено, али страх, којим се ушину испред праница уста пушчаше цени, утери ме о протинице.

Претега почанних своју заповест, и он је послучи, шпринећи ауљима од једна. Идући натрашке наљох на собе, а пашанно снфох наи степенице, сваког тренутка готов да окрен резовер, у случају да за мном пође. Али он то не учини.

Сутра јаш пријавиш случај полицији, али се изајем само четири хладна зида, на којих тица беше неш издегела. При несаљану става била му је на помоћ његово зупнеко друштво. Дојанало се, да је тај човек био неки Цак Хурниа, али се не могаше проићи. После неколико месеца, као што сам читао у новинама, поштато је своју судбину.

Употребом истог средства намањимо је једног младог човека у жалост. Овај, ометр у цивилном одету, случајно је посто резовер у цени, па убије Цак Хурниа.

С неваљот Жак. А. Ј.

ИЗ АЛЕЊМА НАЧЕЛСТВО ОКР. ПОКАРЕВАЧИКОГ

(НАСТАВЉА)

Наун Аврамовић из Овсине ср. пореког (бр. 4) осуђен је 10 год. робије, зато: 1, што је у друштво са још двојицом поћу између 19 и 30 априла 1892 год. из затвореног обора украо 19 брава коза и 12 јарења — Јанку Корибану из истог

села и 2, што је у друштву са својим братом Јанком украо једног кова Петру Вујићу Натану, који је био позан пред кљаном. Сад је омет на робији. (Обр. 3693).

Павле — Петар Томић из Осинце ср. поречког (бр. 5) за прво део Пауново што га је с њим извршио, осуђен је био на 3 год. Сад је омет осуђен и на робији пош Обр. 3698.

Сана Жикић, из Јошанице ср. хомолског (бр. 6) осуђен је на 20 година робије зато: 1, што је поју између 14 и 15 јуна пр. год. на опасан начин разалио кућу Живадине Стевић и покрао му разне ствари; 2, што је после Спасовића исте год. обио једну станицу и опљачкао; и 3, што је 1897 год. разбио једну кућу у селу на све ствари покрао што је нашао да му је вредно. У затвору је под Обр. 3701.

Пауру је 45, Павлу 46 а Сани 32 године.

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Михаило Алексич зван **„Копчак“** или, упросто — **Ко је ово?** — фебруара 25 тек. год. проглав је на Београда у округу правих, један од најзаслуженијих и најзакљанијих, па према томе и најопаснијих дивљашких некротних и паралима. То је овај, чију слику овде доносимо и који вели, да му је име, **Михаило Алексич**, а кога његови другови копарци називају „Копчак“, ваљда с тога, што ни она не знају; но је он и од куда је. — У теку последњих шест месеца, „Копчак“ је преко 30 пута нашао у затвор Управе града Београда, и том приликом, свагда је мењао своје место рођења. Тако је изјављивао, да је родом из Врања, Малековце, Старе Србије, Смедерева, Обреновца, Крушевца, Лесковца итд. — Да би се једном утврдила идентичност овога копарца, а можда и открили починени злочини, као и, да би полицијске власти у будуће могле обраћати икогве већу пажњу на њега, а грађани омет да би га се могли чувати, — ми му износимо слику и молимо сваког оног, који о њему на

шта зна, да нам то саопшти. — „Копчак“ има до 30 година, средњег је става, смеј, и сувонав; радо се плаже на шевер-джене-липовског катлау.

ПОТЕРА.

Стеван — Сава Жикић и **Сима Савић** скитачки Цигани, решењем нишког врховног суда од 2 јануара 1897 године, Бр. 14 стављени су под суд и у притвор за крешу стоке, по ону су још код истраживања власти побегли из притвора и до данас нису пронађени. Стеван је средњег раста, црноглас, повеће главе, опруглих образа; очигу, обрва и бркова прих; браду брија. Од одела имао је чакшире и гутче, а на глави шубару и на погача опанке. Сима је омаленог раста, риђ, пун, добелих усана, носом је опругла риђу браду. Одело као и у Стевана. Истражи судија политичног суда, актом од 11. ов. м. Бр. 20168 моли све полицијске власти да именоване бегунице — лопове потраже и њему стражарно спроведу.

Владимир Рогич, бивши погранични стражар, решењем квартала саваломског Управе гр. Београда стављен је под кривичну истрагу и у притвор. Владимир је у бегству, па га те Управа гр. Београда актом Бр. 6018, моли све полицијске власти да га живо потраже и у случају пронађена пош стражарно спроведу.

ТРАЖЕ СЕ.

Тасу Костић, писара из Смедерева, који је отуда некул отумарао, тражи начелство округа подунавског актом Бр. 3905 да му се стражарно спроведе. Ово се доставља властима ради упућивања.

Милоша Кујунџића, бив. момка кљанског из Крагујевца тражи начелство крагујевачког актом Бр. 2540. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 6527.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Читаоцима.

Г. Милош Давидовић, чиновник ове, политикско-поштарског одељења, још пражак албула пролаз године, послао нам је писмо своје рачуна, молећи нас, да их штампачко у њихов листу. Како ми те писмо „олимпиј“ рачуна, имено штампачко, јер нису била да нам лист, он је на адресу нашег уредника упутио једну отворену поштом карту, у којој пољем упућује и сарадници његова листа, викају епископским кљановима. Дакле, хтео је да буде сарадник листа, па жал то није могло, ола му ми лист ни уредник ни издај.

Ми смо и на ово одговорили, да не можемо издати ништа да одговоримо. Сад, г. Давидовић, у једном од прошлых бројева „Дневника Листа“, — под потписом **Ат** — извршио је своју претлу и своја упућивања имено до краја.

Остављају свима поштењима људима у земљи, остављају претпо-стављенима старцимама општа изјављивања да онема и да врхушним именом крсто овај његов поступак.

Томе, само у сабору листа. За насма на уредника одговори-ће му он нам прехи истог листа где је и деукупирал.

Због политикског материјала, постојао је на овом броју наша редак-ција рубрика „На полицијског Речника.“ У њихов броју изјављива-њима трајалогасти.

Уредништу је потребно једно листа за куповину протекла од Београду. За ово место треба ради годишње доложити изашују по 100 динара.

* Карта се налази у уредништу и стоја овако: да расположују да је прочита.

писана. Така студија још је и оправдана, кад се има на виду да је графологија нова као научна дисциплина. Али правих успеха била нису још толико, као што се може видети по томе што се и данас недовољно грађа, да се могадне студије графологије писана.

Ма ако нећемо поменути како се зна да рукописи „женски“, „мушки“, рукописи учених лица, трговачка и др., даље како се распознају рукописи „чисте“ руке, сигурни, јасни и разговорни, убојни и нервозни, те по томе у опште говоримо о стотину врста рукописа; али још нисмо не пада на памет да бисмо и сам зна, познати у животу, на расположивости писца гледа као на неоспорни узор и писане врсте рукописа. Ученици, и др., не даје повода за један заједнички облик некоег писменог писмена, и ако се често говори о „рукопису научничком“. Значи, да још неможе мало познајемо оно време, које стоје између рукописа и ученика, и у којима мора бити фактора макар још неоспорних, а који су прани узор. А савремене свих тих узорних задатак је етиологија писана.

Ако се има добро на уму што рукописи о утицајима од којих мора зависити писане, биће, држимо, јасно јасно, како се о рукопису у поређењу негову често, а може бити и обично, имају прво погрешни појмови. Махом се мисли, да се ту пита само за спољни изглед писана. У ствари кад код писана у првом реду има личности онај дух, у њему изражени, а не обично појединих писмена. Да свако лице има своје властите рукописе, различити од сваког другог, истина је само тако, али се на писане гледа као на нешто, у чему мора бити изражене сопствености писца, а не само на нешто. Иначе у свету може бити и види смо да има пуно сличних рукописа, а са свим нервозом да ће их бити и са свим мислима, ако се гледа само на спољни облик. Тако неможе у свету ваљати чење и појединих личности, са свим једнаких, ако се мотри само на спољни изглед лица.

Главни задатак овога који пореди рукописе треба да је у томе: да у истинитом рукопису истина и нађе индивидуално биће писца, да за ту архиву и у животу се унесе. Изабрајави само од свега овога рукописи онај индивидуални дух, има, да тим, да присутни испитивању овог другог рукописа, у који се сумња, чија истинитост или лаженошћу има да се утврди. Ту има он да ради као стручњак, који испитујући истинитост неке писане, не гледа у првом реду на то, како су изражене појединости, и не, праско дрво, рука, него на онај општи утицај који чине дела тога сликарца, гледа, пре свега, да ли има тога утицаја и да ли се у савици огледа оно уметничко оригинално издање писане.

И искуство обичног живота кажује нам, да код рукописа лија главно сазнати му облик него онај индивидуални дух. Кад нам поштар донесе писмо које доброг писца намен, доста је само један поглед да бацимо на адресу, па да знамо од кога има је; не то не долази отуд што знамо како адресат^{*)} формира ово или оно писмо, него што знамо и знамо један општи, укупни утицај тога писца, онако исто као у сваког лица, која кападе пред нас, познамо по њихову укупном погледу, а не по појединим деловима тела.

За то што потиче из духа овог који пише, писане задржава свој битнији карактер кроз све живот, у младости као и у старости у главноме је исто; но, као стар човек, погледа писане имена онога, које је још као дете чинио у школним писанима својим, писане ће познати свој рукопис; облик ће бити нешто другачији, али ће и на тога ипак осетити да је он био тај, који је име своје уписивао.

За то што потиче из свега бића једнога лица, писане је, што се његове душевне садржине тиче, слободно од свих ванредних спољних пригода у којима се чини, није, у то погледу, подложно утицају ништа. Ту душевну му садржину, дакле тај битнији карактер рукописа једног, познајемо кад се

и левом руком пише, или кад се перо држи појним писцима. Препоручујемо: Писмома психологије писана писане има своја неоспорна, како ће основне црте, тити писана, остати исте, па на утиску али њоме вољна перо.

Неки сељаци, у Немачкој, поседоје је риз. Његов судија хтеде да га исеже, и у иринути потезима напаса дрвеном по усеву реч: *теффи*, и тај траг оставио семеном модога различа. Првену гледа извршавану реч тако јасно, да се сви чувају и смејућу томе. Оштећени се обрати градоначелнику Хенцу у Лајпцигу, који даде да се аутентичној слици различитом писане реч, а по том даде своје стручно мишљење, да се ово писане са свим савице с писменом алог суседа. На парчици и тако неоспоран начин писана није могла не проназати његова твораца!

Да би се пронашао дух и карактер рукописа, велики стручњак мингелски Карло Зануки упућује венитке да, према знању којим давање распознамо, овако ради.

Треба пре свега слободним оком савице потези писана, да почетка до краја потеза, проучити којим је писак и кратки, којим је у округлима и угловима, латинско је јак или слаб, којим је и на који начин задебљан и замрачен, у којим се обличима изражава, како се везује с осталима, а нарочито латинско је општи карактер. За тим ваља поновити она испитивања јаким духом, којим ће се индивидуалне особености писана још боље распознати.

Друго средство да се још боље уђе у суштину и дух рукописа јесте то, да писаном изради перне копије. По и нехотице при том може се у по неким узајамности од индивидуалности оригинала; па да ваља још унапред писати за особине тако прекопираног писана. Велике користи можемо имати од светлосних копија, добијених на нарочито тога ради направљеној хартији утицајем сунчане светлости. Оригинал се савице и у модри подложан те хартије имамо та бистама бела. Тај белу рукопис на писаном полу показале нам се у особитој јасности, како се једна може видети под зрком у оригиналу. Доста је тако прекопираног писана најважнија места оригинала.

Кад испитујемо истинитост рукописа, ваља да имамо у виду, да писане мише у невојно да буде друге услед спољних какавих утицаја. Рукописи нас се може на први поглед учинити сумњивим, ако је писане ередетима, на која писане није навицано, и на чиме неугодно, или у болести, у великом убојству, после употребе алкохолних пића и др. На гомога стога писане потпис на хартији изгледа другаче од потписа при коме је у писану било добре подлоге за писане.

Ако има сумње да је подражавану туђим рукопису, стручњак ће писати, да ли је подражавана слободном руком или процрпаном. У последњем случају биће ваље сличности, али тада потези не чине упечатан првог писане него више цртања, јер ту зајемљенику мора лагано да излази црте, због чега су они нешто преклапају, ваде се писане смотрено и с неким заостајањем.

У потезима подражаваног писана може се редовно приметити да има оно мене од једријих и бљеских потеза. Обично пишући, услед постојања мастила у перу, пише се све бљешче, док се перо не замочи, а тада опет почињу излазити места црне писана. Ко, пак, рукопису подражава, ради увек лагано и по правцу увек има пуно перо.

(Сарајево се).

ПОЛИЦИЈСКИ ГРЕЧНИК.

Општински послови.

На пресуду суда општине младежанке од 15 августа 1898 године Бр. 472, по спору Николе Марича, бакалина, противу Мијанка Никодића, бакалина из Книжевице, — дану су одговор на захтев стављен у Бр. 9 „Поштом Гласника“ општински писари.

Једни су одговорили, да на ову пресуду, која је тузибом основана на главној закључци, § 290 грађ. поступка, и ако тузиба није дошла на рачунице, има места изабити, с тога што тузиба није савице у то тузибу и што му није преузда савице, а од давна савице у року од осам дана има право на изабити.

^{*)} Чинимо подражаване на личне речи одређеног, која по изгледу лица може се упућује писмо, него што може упућује или адресу. А лице, коме се писмо упућује, то је одређено. Оно је са сваким оном, или и код речи: *трасити* и *трасит* (онај који куће и онај на кога се куће пише), на опш: *жигити*, *написати* (онај који преломити писмо). У пис, пак, не само поштом него и штога обављавају дузи писли да су добро знали как „адресатом“ (његов државотвор) зову лице, на које писмо пише. Ту поштом писаном чин у расписану и претписану министарском!

Други су одговорили да противу оваквог пресуде, која се изриче на основу главне жалбете § 290 граф, поступила нема, нити може бити жалба.

Други су правилно одговорили, јер противу пресуда изричених на основу главне жалбете нема жалбе, јер исту закон предвиђа искључује.

Овако су решили они писари:

Манојло Н. Манојловић, писар општ. Кушманевско,

Јован Т. Топаловић, писар општ. Кобилско,

Никола Стокић, писар општ. Кобилско, и

Миливоје Б. Николић, писар општ. Писосањичко.

Сви остали који су се изјаснили, да противу оваквог пресуде, има места жалба, неправилно су одговорили на постављени задатак, јер противу оваквог пресуда нема места жалби, § 290 граф, поступила гласи:

§ 281 граф, поступило је да се закуне суд ће изрећи пресуду и омаха га заклети; ако лије дошао, наредиће да се после закуне.

Противу оваквог пресуде нема жалбе.³

§ 281 граф, пост. гласи:

„Сваки парничар може нудити главну жалбу, ма да би он и друге доказе имао...“

Тужилац је у овом конкретном случају, своје парничару, да доказ свога нетражилачког поднеог главну жалбу, коју је туженом поднео, а повраћајући примно. На рочиште су позване обе парничке стране и обе су позив за рочиште благовремено примале. Тужилац на рочиште дошао и остаје при својој тужби а тужени не долази нити свој заостатак прилава.

§ 140 граф, поступила гласи:

„Кад тужени не дође (на рочиште) тужи прво: поред оних остатак тачака а, б, в, претпоставља се, да тужитељу жалбу, ако је главна, прилава, а ако је допуњајућа одобрава.“

Дакле, тужени на рочиште није дошао нити је свој изостатак оправдао, и онда се по принципним процесним законима има сматрати да је туженом жалбу повратио. И онда пада је то жалбета главна, нема противу пресуде места жалбе.

Чему има места?

Има места жалбу § 130 граф, поступила која гласи: „Ко на какав изрок, као: напрасне болести или других неотложних препрека у опште, на сам дод, а ни изнудоминка на рочиште нестати не може, дукад је најдаље до дала рочишта то суду јавити, доказе да то поднети, а у случају немогућности обавишати да ће се заклети.“

Дакле изјавио је суду јавити, о немогућности долазња, и онда настају последице § 141 граф, пост. т. ј. ако је пресуда изричана, на пример, ако је поднето лекарско уверење о болести за немогућност за долазња на рочиште или главна жалбета о томе, ако је лекарско уверење, онда се одређује ново, кратко суђење, а ако је жалбета, онда је позива тужени, да претходно положи жалбу на то, да на рочиште није могао доћи, јер је спречен, и затим се одређује рочиште понова за присуство по тужби.

Овако је по закону.

НОВА МАЈСТОРИЈА

(Слика из полицијског албума).

Дотрча шунтер Боле у радњу глада Пере изабити, на јом са прата повнати:

„Побратиме, ками драгична!“

Глуда Пере се лепо диже са једног панџа, који стауи у место столице. Ваи беиш задремао. Погледа зловољно у Бола и протрча се.

„Шта је, побратиме, бре? Шта се дереш?“

„Како: драгична, па да ти кажем.“

Пере се промена иза прата.

„Па добро де, драгична, казу.“

„Ама да чистим, нема жалбе.“

„Море да чистим, ако је што добро.“

„Иха, још како добро.“ намерије се Боле и намаче шубуру на лево оно: нема још једнаесет година. Дете, побратиме, дете, па као годуб.“

Зловољни Пера развуче отробољене уснице, а у очима му се укала нека живост.

„Па то мшто јаксно, побратиме.“

„Је, јаксно, погоди се. Ама да јутин к'о тај дувар: Гладу бу ти разбит, ако само нисени пред оми кривим приктиваном... Ти знаш, ја не марин са господом.“

„Ама казу, јутулу... Их, бре, побратиме, што ти тврдиш павар: од плати да је, од чега је?“

„Није од плати, ама је бола и од плати. Ваји дете. Их, куку мени, да је видим само!“

И Боле истекне песницом на се од све снаге хуи у груди.

А после настани:

„Знаш, идем ја са побратим-Гачом — онај шунтер што си га лави тучао — поред Штире, а неко личе: „Боле, море Боле! Стани, да Бог да никад не стао!“ Последам а то ме личе Илника. Де, она Итника, што драк камену под градом... Шта је, газдарине, литам ја, а она мени: „Да свратиш код мене имам пенито чече. Види, па иди!“ „Онемо ли, побратиме, питам Гачу, — знаш, Гача је жењен, — а он пенит: „Па хајде, побратиме. Да видимо, пеке нам ош исплати.“ „Онемо, „Онемо по једну казу.“ „Даж.“ Седијемо. Ја пушам, а Гача тужи. Чекамо, чекамо, нема ништа. „Газдарине, море, па како ти то нисени?“ А Илника јутито: „Младо дуло, Боле је убио! Знах је десет пута. Стди се. Како: срамота не! И ја сам ти непад таква била.“ „Па де зови је, побратим има посла.“ „Чек да слушам казу.“ „Донесе нам по казу па изаје на прата.“ „Перо, срце моје, па оди пеј јадном.“ личе Илника, „убише се мошчи чекајући те!“

„А Перас се зове?“ упале Пера одушевљено и прочена лежа о довртак.

„Перс.“

„К, што ти волим, побратиме то име, то личе нема. Знаш, Перс се знала и она из Доње Мале.“

„Ке,“ напалаца Боле, чинај ми а опет, чинај, нема је. Побратим се пеј надути. „Хајд да идемо, леи он, а Илника нас задркала: „Сад ће, сад ће, кул журити!“ Очењемо још мало. Наручи ја јом по један чокал дуте: мени јелан, јелан, јелан. „Хобеш и ти газдарине да пијеш?“ „Па да пијем. Мени јелан кажу.“ „Келпер, јелан казу за газдарину.“ Тако ми седимо и пијемо, а газдарина нам ноће да прича за Персу: како је она Перс једног богатог калачеца из Беогрда, па утекла у свет са једним наредником на бакде, па је онај после оставио, заљубио се у једну Чинку. Сад јој је, вели, прии пут што слуша... Док ош ти и Перс. Госпођа, море, госпођа! Сиротињски је обучена, али што је лепа. Намити ош учитељу што беше, што се кије као дрот, тринуј је лепша... Пад је видо! Намет ми помори!... Па што говори зино, као Мауларда. Све онако запоси, на тина, — да је појелан. Ја само зино у лу, а зино и побратим. Зино побратим и ако је зало... Она не хте дуго да остане. Пони ми јелан казу, на ош. „Имам“ ресе сад да спремам себе, што дођати доведе.“ Шта весити, побратиме, онемо ли доведе опет. Ама само ја, ти и Гача. Другог да не волимо. Наме је знање.“

„Ех, меће мате ај. Да идмо, побратиме; али ти да дођиш код мене.“

„Да додем.“

И расташе се. Боле одјури до Симе тувелује да и њега позове у друштво — лепо се пише од малена, — а Пера изику на илдра дугу плаву косу од плати, и у њој одбоја владесет и пет гроша у шкловима, па се задовољно осмехну.

„Доста ће бити.“

* * *

Кад је било оно поновљ а у Илнанијој кавани при к'о у кавани. Мала, праља каваница са чајалим ликовима и масим столовима, али пуна гостију. Сакупило се момчадице и с оно и с оне стране Штире, а дошао и по нека ожељен. Има их и у озањина и у чизмама. Ту је чак и један агент њибог „осигуравајућег друштва“ из Беогрда, а уз њега се удубо крива прастиљак! Шуба, па премире очима. Чини ми се да су он и његов сусед најпаметнији гости и да нијиме дојасот сунаријка.

Паје се, наручује; говори долаче и сваја; дигао се дим од дуљана к'о у димљак, а у једном усту спирају и испаја Цигани, али од свега чујем једно протеснуто:

„Чу-у-уј Руски, чу-у-уј!“

Сад им баш праће Трина онагичар и паручи да певају:

„Док сам ја и господи дајо,
„Ја те нисе нисам ни познатио.“

„То је за шпат оном кривом Шући, прастиванту,“ објашњује Трина једном са другим столом. „Заједно смо били на аману у Ваљеву, па ме сад не познаје. Биће понао, што ће бити!“ додаје претећи на одмаху главом на господина Шућу...

А све те госте са подељеном усредношћу услужује Пашка и Перса и на спакос се дубавно смеише. Само Пашка узнути по који трештак то седне уз који сто и некако коју чашу пије, а Перса неуморно јури горе доле. Иуде је гости да седне уз кога; Перса палбанта чак јој обећава и дукат да га само узгаји, а она се преврла из кукова и утипио одговара: „Хвала лепо, некам кад. Посе...“ Једино што прими од некако попућу част: вино или калу, али и ту част попије поред колерија и стојећи...

А и јесте лепа. Није чудо што се свима допада. Нема јој пуних осамнаест година. Средњег је раста, бела лица као снег, а уста има пуначка и румена. Нос јој је повезан и попијен на ниже, што јој у неколико даје достојанственији изглед, а очи има граорасте-вразорасте. Кад те погледа, толи те, Обрне се узвише као две пијавице, репао би насмехом су, а испод вуњене мараме, којом је главу завила, вири коса кестепале боје. Та јој мараме ни мало не докучује, али је Пашка објаснила гостима: да мора да је носи због главобоље... А кад протворио јавина је чупи је и врати. Главу изврши на једну страну, рамена подигне на више, очи обора доле, па се глба и новим експреси и меким гласом говори, а по мало реса... Да је мало лепоше обучена не би јој било раније у свој долази. А влада чаба ти и Шабан и палачице госпоње...

Пера палбанта и муштер Ђоле већ лепо залуде да њом. Ђоле хоће од дота да грисе сталени литар, што пред њим стоји, и плади се да ће га зубом у брашно самљети; а Пера пева неким промуклим гласом:

„Седи, душо, до мене,
„Да ти срце не вине.“

и прсти Пашки: да ће јој сад мејану запалити, ако Перса одмах не седне до њега.

„Иди, убо то Бог,“ куне га Пашка и смеје се, баш си дух! На пар не види толико госте. Ко ће да их служа, ако ова буде седела?²⁸

„Неку да знам,“ дере се Пера да сви чују. „Ја онде трини. Паре сам ти оставио. Оде баша само па кале. Јад! Персу овмо, јад! кућу налим. Бирај! Треће нема!“

„Аматема га било и са пијаним човеком,“ објаснива Пашка осталим гостима. „Ама ти си, Ђоле, при! Што си га довео, кад знаш да је луд?“²⁹

„Ћути, грисам к'о гуја,“ одговори Ђоле и цушка се на столицу. „Грисам, разумиш да.“

„Море не дери се и ти, шустерска несрећо, зар те није ерамота,“ издере се она. „Вадиш да да ту мица и господо...“ А Ђоле еочи на столицу и дрешну на свет гласа:

„Господи на поље!“

Наста у кабини коментале. Трина онагичар већ досраби столицу и пође према Шући, али у тај мах ступише у казину два жандара и све се смири. И Трина и Ђоле направише се свему невисти и поседаше на своја места, а Шућа се значајно напаша да сви чују.

Један од жандара приђе Трини и њенито јој рече.

„Ју, куку мене,“ присви Пашка преплашено, а жандар приђе Перси, која је хулази калу на огњишту и довати је да раме.

„А ту ти си ти, тито. Па сад женеко, а? Напред!“

И гурну је пред собом.

Гости се и онет узнемишени. Свиња би криво што им одговде оно „пипице“, па ниси почеше и да гласно негодују, а Пашка стоји к'о ушонила и само се крсти.

„Јао, Боже, покарнае света!“

„Ама што је то било, гаврилице?“ занатаје је неко од гостију. „Да није девојка калко ало учинила.“

Пашка поже гласом у напред и рашири руке.

„Прупа, не питуј.“

И вистеги на пламе.

„Ето шта је било,“ насмеја се онај жандар што је Персу торао и застаде, „ово није једноко немо мушко. Оно је препредени покар Алеска Мауковић из прека из Шибца. Где стигне праде, а у Нишу је и убиство шпришо.“

И еписле „Персу“ са главе оцу марому. „Перса“ беше онашпа као и сви мушци, само је напред имала мало подужу носу.

Настаде тајан. Сви куте и гласују се невиди оца, нико ником да се насмеје, али Пера палбанта не мога да дуге потрети. Он јури нештором о сто и хукуи као пошаман:

„Бре, добратме, ама ти ми подлата. Бог да прости мојих двестот гроша! Ваи их дабе потрошиш!“

„Па, добратме,“ поче Ђоле да се правда, „нисам ти ја крив. Зар сам ја нио?“

„Знао, не знао, ти ме овмо доведо.“

И удари своје побратиму један несток шамар.

УБИСТВО У КЛЕНОВЦУ

КРИМИНАЛНА ПРИПОВЕШКА

Пашако Б.

(НАСТАВАК)

После неколико недеља, Перса је била одведена у Кленовиц, где нађе исто тако добре: Станимироу и Марију, као што су ниси родитеља, а поред њих јон и — Богосава.

Отда промена кућа Тиновића. Веселе нарави а срећна и задовоља. Перса је као вонерица трчала тамо-амо, надра непушито. Веселост неца, да мало времена лагреја и све остале по кући. Сви су били срећни и задовољни, така, да се то већ, и ни седу знало и причало.

Тако је то трајало неколико месеци.

А кад наступи през зима и привичу се св. Никола, крено име Роскиних родитеља, у кућа Тиновића решине: да домаћи Станимир и Перса, оду у Подбрежје, Прекићу на сазну.

Што решиш то и учиниш.

Перса је неспријавно дарове родбани, па затим, Станимир и она, на коџица које су кула да беша доратица, у очи св. Николе, одвезише у Подбрежје.

И док се су они тамо ниси, некако и веселили се, Богосава је, уз намену свроте Марије, мајке негине, у Кленовиц, испред куће неговне обрале од неконатога убице, отишла Богу на истину.

•

Тек се беше добро оданила а затантриране коџице по чагалу Станимироу.

Из коџице испокрине: полицијски чиновник и лекар.

Чиновника и лекара дочекаше кмет и суседи, а нахот долазак извала нећу и јачу аменку тузике мајке.

Отпоче нестрага.

Испитана је мајка Богосава, Марија.

Она није скоро ништа знала показати. Спаваха је и на сна је пробудило худал, цупше. Одмах је нестрчала на кућна врата и ту чула Богосава где киче: „Мајко, ја погинух.“ Пришла му је, и кад је изгледа свроте и неговно нестрку, почела заломати, а тада су већ почели и суседи дохати.

Никога није видела тада на саокуду. Ништа није чула: никалав шум, никалав бат.

Испитан су суседи који су при долази Станимироу кући. Они су натекли Богосава у аманце, одмах до патисада, где лежи наузано, у при. Јон је био жив.

Непривичан су, шта им је Богосава пред смрт казано. Осим што су га по аманце пренели у кућу, нису ништа дирали ни на Богосава ни на месту где је погинуо.

Испитан је месна кмет и јон нећу суседи. Они су показали ово што им ни већ знамо: да је Богосава био умет криве и благо парини: да је са свима у селу лепо живео, и да су га сви волели.

Затим је извршен преглед стари посмудуга.

Код нега је наједан једног сребриг сат и пошаници у коме је било око 60 динара. Сат није радио. Пошаница је време 11 сати и 5 минута.

Испитан суседи тврдили су одлучно, да је сат јон на сами дан св. Николе радио. Они су се истога јутра, код цркве,

о томе уверио. То је потврдила и Марија. Исте вечери, Богосав је још понављао време по сахату.

Док је извршио преглед лева, и напало, да је Богосав потпуно од ране пуцнуло. Ово зрно проишло је између 3 и 4 ребра, пробило предњи део срца и задирало се у српано пуцање, где је и нађено. Рана је била апсолутно смртоносна.

Ово зрно потпуно је очувало своју форму. Оно није било правилим окурено а пров српину као да је било буноне. Било је мало од куршума са рењачом, који се употребљује за евинске, а веће од курјачке сачме.

Из овога места на зрну које је понављало као да је исто било буноне, чиновник истом метачка неколико алкама тежице а у пуцалини остаде их још, јер их није могао сна извадити.

После овога извршио је преглед на ногу.

У алкији испред куће, на 1 метар до паписала, нађено је доста крви, која се била од мрзла стегла. Ту је Богосав пао и ту је нађен.

С нога није било никаквог трага. Забрала земља није остављала отиске стопала.

На једној зацелини у проишћу, с нога, а према ономе месту где је у алкији Богосав пао, нађена је нагорала сукопа. То је био замућали техничких копаца, који на два места беху завазани.

У близини места, где је сукопа нађена, два проишћа, око једнога проишћа, беху с крајева гравни. При мерицању, то је место онако траг борута...

Истом што је чиновник све ово верно записао а с нога се чула записна, најпре понављае а затим ближе. У кућу уђоше Станимир и Роса.

Њима је такође својственом догађај и они, напуштају славу у Подбрежју, похиташе у Клеповац.

Тужај је био прелеп тај. Роса је купала и нарицала као кукавица, а тужај отац — он је стегао срце, али сузе није могао зауставити.

Нити су први тренути жалне проишћ, г. Корић — тако се звао полицијски чиновник — пошла Станимир на страну:

— Шта мислиш, Станимире, које је могао учинити ово?

— Не знам, господине. Бог нека му суди, на који је да је, одговорил Станимир.

— А да ли је повољни био са појам у залади или омрази? питање г. Корић даде.

— Боље сачувај, одговорил Станимир. Од кад знам за нека, нисам се он није ни са којим завадио ни омразио.

Г. Корић премислао је.

— А да ниси имао ти с киме омразу или спају? про-
духуј питање.

— Никад ни ја.

— А твоја домаћица?

— Никад ни она.

— А спаха?

— Ни спаха. Њу смо даде и довели и још се честито ни упознала није, одговарање Станимир.

Нисар је прво сумњиво гласом. „Добро, рече, кажи-дег спахи нека дође к мени.“

Дође и Роса, којој г. Корић повени сва горња питања. Она је одговарала као и Станимир. Није јој била позната нив-
нава спаха и омраза Богосављана.

— А јеси ли ти имала још кога просећено, док си била у оца? питање је нисар.

— Ја не знам, одговори Роса. Мени није познато, Баја и Паја (отац и мајка) знаће то.

— А да се ниси видела с њиме, или, да ли знаш да је који тебе волео док се ниси удала?

Роса преврће од стида ћутане.

— Треба да ми кажеш све то, настави г. Корић. То други, сем мене неће знати, а мени је врло важно да знам. Кажи, докле, слободно, све што знаш?

— Ја не знам ништа, одговори Роса, чукајући десном руком рукав дугог руке.

— Докле, ниси имала мужа, докле си била девојка, како би неко могао да буди твога мена? продају нисар.

— Нисам... то јест... али то није ништа, одговори Роса, обореших очију.

— А шта то, што није ништа?

— Па ништа, одговори Роса.

— То није ништа. То јест нешто, ал' можда није важно. Кажи ти мена да ја видим је ли важно или није?

— Ал' ја не знам, да ли је он то хтео, рече Роса.

— Који он?

— Па он — Милан.

— А који Милан?

— Па јаш Милан, одговори Роса.

— Па шта: да ли је он хтео? питање г. Корић даде.

— Па то, знаш, што ми је Паја рекао.

— А шта ти је она рекла? питање нисар.

— Па рекла ми је, да ће ме Милан узети за жену. Али ја то нисам од Милана чула. То ми је Паја казала. Али, знаш, Паја се шалила. Она је, знаш, воледа Милана, али... по бја то Баја смео поменути, одговарање Роса, а затим, пошто се мало промислила, продолжи: — шалила се шала.

— А јеси ли ти воледа Милана? питање нисар.

Роса похну устима. — Није.

— А што?

— Па зато, одговори Роса, — што ћу ја за слугу?

— Па кад је он слуга, што те је мајка њему хтела дасти? питање г. Корић.

— Е да — де, одговори Роса, похну мало на настави: — Ама кажем ти, шалила се.

— А је ли ти Милан који пут казао да те воли?

Роса опет похну устима. Није.

— А кад те је пок. Богосав испросио, је ли њему било мило? питање је нисар.

— Јесте ја, одговори Роса подругање.

— А зашто није?

— Па ко то зна! Шала ми је криво што сам отишла у Клеповац а нисам остала у Подбрежју.

— А откуд ти знаш да је њему криво што ниси у Под-
брежју остала? рече нисар.

— Па каже ми, одговори Роса.

— Кад ти је казао и како ти је казао?

— Па тако казао ми. Кад сам била испросена, а он ми каже: „А зар ти, бољан, Росо, тако?“ А ја кажем: „Ја, тано.“ А он: „Па зар вол' толико можда у Подбрежју да идиш у Кле-
повице?“ А ја кажем: „Ја у Клеповице.“ А он се одла наљути на каже: „Вала на томе огњану нећеш ватре заложити.“ Ето тако ми каза.

Нисар приближе то.

— А је ли ти још који пут тако што казао? рече г. Корић.

— Јесте. Казао ми је још једанпут о Ускресу у колу. Ја сам, знаш, била на игри, одговори Роса.

— Па то је морао још неко чути кад ти је он то казао? рече нисар.

— Па ја, одговори Роса. Чула је Јанка, моја другарица, кметова Корић и Санда Глине дућаније. И још су њих чули.

Нисар и то записа. (Наставиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с превода Јефта Угричић

7

Готова да све рече читала, још од самога почетка писма, била Раскољникову личи орошено сузама; а кад је довршио, било му је басло, грчевито исприсило, а тепах, јелам, пакостан оседај заигра му на уснама. Он испусти главу на свој старт, ваика јасту, на је тако дуго, дуго мислио. Срце му је јаво купало, а зносни му сувезаху једна другу. Најзад му постале суморно и заглушаву у крстој собици, што је чинила на орман или на салути. И погледа у мисли трахисне ширег простора. Дожвти кажу и није, не бојећа се, овог пута, никаквог су-
срета на степеницама. Забринио је па то. Попао је путем, која преко В-ног просвета води право Васнаесеном острву. Ишао је по споме обичају, не падећи на пут, шлућући, ни је чак и гласно говорио, са собом чину су се промислији јаво чулини. Многи су држали а ли је најви.

IV.

Писмо његове матери мучило га је, али односно најдла-
није тачне па за часак није сумњао, ни онда још, кад је читао

писмо. Главни ствар, он је већ коначно решио! „Од тога брака неће бити ништа, док сам ја жив, а јако мико носи!.. Лукиња!“

„Ствар је очигледна“ говореше он са собом, длабоко се смисливши и раздужив се још у напред утеху свога решења. „Не, мати, не, Душо, нећете ми мене обманути!“ Па се још напизаљиво, што икне од мене тражила савета, и што су без мене ствар свршила. Разуме се! Мисли, да је сад и немогуће покарпати: а видело се, да ли је могуће али не! Красан шпор: а! тако је то, кажу, радан човек, ажу Петар Петровић, тако радан, да се ни жениш не моше иначе, већ поштом, или чак и електрично.“ Не, Душо, не, све видим и знам о чему имаш тако много са мном да говориш; знам и то, о чему си сву твоју мислила, хоћејући по соби и зашто си се молила пред Њанскином Богородицом, коју стоји у саваној! соби материној. Тешко је то изаћи на Голготу, Хм... Она се давке поначио речења: да паланог и рационалног човека хоће да поћете господице Андође Романовна, човека који има свој капитал (који већ има свој капитал, то звучи солидније, убедљивије), који је служио на два места и који дели уредбу нових ипних поколења (као што није мати) и по издељу доброго човека, како вели сама Душа. Од свега је најбољше то по издељу. И та Душа се улаје за то по издељу!... Красно! Красно, Бога ми!...

„А занимљиво је и то, због чега ли ми је мати писала о новим поколењима? Да ли просто због карактеристике лица, али с већом намером: да ме заблуде за... Лукиња? О, ала су дукале! Интересантно је, да се разваси још једна околност: колико су оне обе биле искрене једна према другој тога дана: и те ноће, и за све доцније време? Да ли су се све рече међу њима јасно измекале, или обе знаху, шта и једна и друга кутеља чувају у срцу и глави, тако да би неспорно било о томе и говориш, а можда би и изабрале што год непозовало. По свој прилици тако је нешто и било, судећи по писму. Матери је нагледало нешто мало напредбоје, а као што је мањина, она је то говорила Души. А она се, разуме се, расрадила и „одговорила је аутишто“. Па да-боме! Кога не би то надуло, кад је ствар јасна и већ напних литва и кад је већ једном решено, онда је спаки говор непотребан. Па шта ми за тим даље пише: „Дуби Душо, Рођо, а она тебе дуби више не саму себе“. Па пар чу не гриса саест, над се ропила да журтује кћер синју? „Ти си нам заданица, ти све и свла!“ „О, мати, мати!...“ Лукиња је кипеља у њему све више и више, и да се сада случајно сретне с г. Лукином, он би га спанојао с места убо!

„Хм... то је истина, продужило је он следећи мислима, што се рочише у његовој глави, — то је истина, да човеку треба „прили“ постојно и поједино, да бисмо га познали“, али је г. Лукин овде сасвим јасан. Главни је, да је он „човек радан и по издељу добар“. Зар је то малености узети приде на себе, доставити сиздух о свом трошку! Па како да није добар? А оне обе, невеста и мати, уговарају с мушким; погађају савлача кола, асиром покривања (та ја сам тако путовао)! Ништа! само двадесет врта, а одакле ћемо се прекрасно возити у „трећој класи“ кхаладу врта. И то је намамо: пружај се према покривају, али ја, г. Лукине, зашто си их онда ту? Па то је ваика невеста... и немогуће је, да ни кисте знам, да ће мати заковати пенанју, да би се могла кренути на пут! Разуме се. Ју је код нас заједничко трговачко питање; у поску са заједничком добити, морају се и трошкови подељено сносити. Па чак се и оном приликом користавао практичан човек: пружај ће стати јејетиније од њиховог поднога, а можда ће се и изабрвати. Да ли оне обе то не виде, али широчито неће да виде? Та оне су задолале, задолале! Па кад се помисли да је то још дине, а да тек доцније дозави плад! Јер шта оне прво пада у очи, лакост, не, тврдицење, не, нех тог света тога. По томе се већ познаје твој будућег брака, то је као неки предзнак!... Чиме ће мати доћи у Петроград? Са три рубаје или с две „бизете“, као што вели они... старица... Хм! Јар она већ по неким знацима увидела да јој је немогуће да азија с Душином заједно посде брака, па чак ни у прво време! Он је спанојао нешто нагласно, ма да мати го обема рунама одјига: „Да ја сам, вели, одрећу!“ Шта мисли даље она, у која се пада? Па пенанју од сто и двадесет рубаља, још с одушевом дуга Атанасију Ивановићу? Пешке она зивме мараме и парати шарунице и тиме ће своје старе очи да исклари. А све

то донос те двадесет рубаља годишње, амам ја то. Значи да се штам падају нечему од блатородства г. Лукиња: „Он ће јој сам учинити предлог, можда ће“. Да, само ти отвори очи: та тако то уени бива са овим прасним Шпановим душама: до последњег часа ките они човека пуноним ирије, до последњег часа надују се најбољше и нивад не рачунају на рјаво, а кад обрну медалу?... Ваља се само чувати, да пре пресеца ни речи не изговорити; обема се рукама отресују стасе, све док им „човек, који нам је експоту ниват, не опрене нас едме. Вредно би било знати, да ли г. Лукиња има ордена?... Ошладно бих се, да има орден св. Анне у рунци од шавути, и да га меће при ручницима код ливераната и трговца. На свадиби ће га јамачно метнути. У осталом, јако да га носи!..

„Та мати је већ тава, али Душа? Душа слава, та знам ја тебе!... Било јој је тада тек двадесет година, кад смо се последњи пут видели; карактер сам јој још тава упио! Мати нише, како „Душа“ може много да поднесе, — знам ја то, и још пре две и по године поминала сам на то, да Душана може много да поднесе. Кад је већ могла да споси и г. Свиригајана са свима последицама, доказала је да може много да поднесе. А еид је опет заједно с матером уворила да може да три и господина Лукиња, који им је равнио читаву теорију о врлинама жена, унетих из свиротичне куће, којима музјева готово милост чине; и то још говори тако рећи на првом састанку! Лепе, рејмо да се само „избрало“, ми да је он човек обзљан — тако, да се можда и није избрало, по да је хтео парочито, да разваси своје гласнито мјештвр — али Душа, Душа! Она мора да га је еспро првореда, на опет прстегаје да живи с тим човеком. Она би радије живела о дебу и води, но да прола своју душу; она не би нишито жртвовала своју слободу за угодан живот; не би је дала за цео Шпанов Холитија, а камо ли за господина Лукиња. Не, Душа није тава била, бар кад сам ја је познавао, и... јамачно се није ни сада изменила!... Али на што разговори! Свиригајлов је тешио сносити, жалосно је то, за доста рубаља цео свој живот посветити гувернманству; али ја знам, да би јако сестра пре отипла као робина планаторима, по што би прстала, да свој дух и морална осећања невоје с човеком, кога не упознава и с ким не може имати ничега заједничког. Па и да се тако за нарек жртвује, а све само због личних угодности. Па и да је господи Лукин од главе до пете од сувога злата и драгог камења, ни тада не би она прстала, да буде само паланита паланита његова!... Па зашто је сад прстала? Шта је узрок томе? У чему је одговекта? Ствар је јасна: зарад себе, зарад угодности своје, па чак иада би јој и живот од себе зајавио, не би се она продала, али са другог се икак пролаје! Пролаје се са другог јој, за обожаваног човека. Та ево у чему је цела ствар: продаје се за матер, да брата споси! За мати продаје се. О! у такви приликама, ми уштујејемо у нама и наша морална осећања; поносимо на пазар, слободу, мир, па чак и савест своју... све... све продложемо. На ми и живот им прола, не мари ништа, само да они, поје збуно, буду срећни... Па не само то, већ се трудимо да се, против своје сопствене савести, убедимо, да себе умирмо и уверимо, како то тако треба да буде, како мора да буде ради тако племените свла. Таки смо ти ми, г. ево, све је јасно као дан. Ошладно је, да је ту нико другог, него Ролсон Романовић. Раскољило у питању, и да на првом месту стоји. Па да богме, учинићемо га срећним, моћи ће да се направила на ушворити, напачићемо га ортаком у ланежарство, цету ћемо му будућност осигурати; па не ће прола дуго, а он ће постати богат и богат, биће приливи и поштован, не првише свој живот као калав велики, слави му!... А мати! Да, али ту је главно Рођа, слави Рођа, али је првенца? Па зашто не жртвовати за то првенца малар и оваку керку? О, ни, мила, не праведна орца! Па можда се у шпорем случају не би одриси чак на Сољине судбине! Сољница, Сољница Маршалава... уени ће бити Сољичке, доп сета траје! Ма да ли сте ви обе допозно измекале ту жртву, долу ту жртву? Треба ли тако да буде? Да ли сте доста платили на то? Има ли отуда користи. Је ли паметио? Знате ли ни ја, Душета, да Сољина судба највише у колико гора од наше са господином Лукином? „Душави ту не може бити“, пише мати. А шта ћемо онда ако смо одлучили не буде бива ни упакена, већ на против, буде одвратност, презрени, глумиња. Па то онда вазам, да треба опет

„чисти чистоту“. Зар није тако? Разумете ли ви, разумете ли? Ама разумете ли, шта значи та чистота? Разумете ли ви, да је Дуњинска чистота то исто што и Соњина, а можда чак и гора, галија, грамина, јер ви, Дуњинце, мислите да вибоде удобности и задовољства, док је тамо дошла због гадне смрти! „Скупно, прескупо стаје, Дуњинце, та чистота!“ А шта онда, кад нам терет постане тежак, кад се почнете жајати? Колико туге, брига, колко прокљанућа и потајног јадиковања, колико ће света тога бити за то, што ви имате Марта Петровна? А с мајком напос, шта ће тада бити са њом? Та она је још сад песничкоја, мучи се, а шта ли ће тек тада бити, кад јој све буде јасно. А са мном?... Да, а шта ли сте ви управо о мени помислили? Не, нећу ја ваших жртана, не примам их Дуњинце, не ћу их, мати! Неће то бити док сам ја жив, неће бити, неће бити! Не треба мени то!

На један пут подигох очи и стадох.

„Неће бити? А шта још ти то, учиниш, па да тога не буде? Запретиш ли? А с ваших прањом? Шта им ти можеш обећати од своје стране, па да ствариш тако право? Сав свој живот, сву будућност своју, да им посветиш, кад савишши ушорезаћеш и добијеш место? Е, слушајли смо ми то, — не лишни магаре до зелене траве — али сад, камо ли данас? Та ту треба сад одмах нешто урадити, разумиш ли ти то? А шта ти сад радиш? Хараш баш вах саме. Они узимају новац од Спирингајлова на рачун пензије. Па чиме још их заштитиш од Спирингајлова, од Василија Ивановича Вахрушина. Је ли ти будиш милионару, ти Зенсе, који њиховом судбом располажеш! Кроз десетину година, можда? Да, али за десет ће година мати од рада и суза ослепети, од глади ће је нестати, а невеста? Шта мога с њоме бити кроз десет година, или у тиз десет година?... Јеси ли погодна?“

Дуго се тако мучио и борбио с тим питањима, често као с неким задовољством. У осамом сати ти питања не бежу нова, изненада, већ слари, болни, добри познаници. Давно је већ класо су га она полица тражи и разгавала му срце. Давно се и давно зачела у њему сва та турбулент, расла, прибављала се и у последњу доба већ саврела и уредеродила се, добила облик ујасног, диваљг и фантастичног проблема, који му је мучио и срце и ум, тражао, без одлагања, разрешења. Сад га је онет писмо материно погодило из једраца као гром. Осећањем је, да сад не беге време јадану и најкажу, празном суђењу о нерешавањим питањима; већ да треба одмах на шта урадити, и то што пре. Ма жако прило, пада се решити на пошто, па на шта то било, или...

„Или се са свим одрећи живота? Илну најзад у очајању. Или се мирно предати судбини, такмој калпа је, једанпут за свагда, и угушити у себи све, све, одрећи се сваког права на рад, живот и љубав!“

„Разумете ли, разумете ли ми, кој драги господице, шта то значи, кад се нема куда?“ паде му на једанпут на помет јучерашње питање Мармеладовљево; „Јер је потребно, да је сваком човеку могуће, на куда се крећути...“

Па једаред надврати; једна, и то јучерашња мисао, пројурну му као мучна кроз главу. Али се он није тргао с тога, што му је та мисао сипала кроз главу. Та он је знао, он је предосећао да она немогућно мора доћи и већ ју је очекивао; а и мисао му та није била тек јучерашња, ранија је била у томе, што је пре месец дана, а и јуче још она била тек само сав, а данас... данас му на једанпут не изгледа више као сав, већ се јавља у неком повом, ујасном, са свим новознатом му облику, и он је то знао на једанпут... Крв му журну у главу, нагиза му се смуту.

Он се нагло обрте, тражио је нешто, Хтео је да седне на је тражио клупу. Протрлао је баш Кеским булеваром. Јелина се клупа указала на ето порачија пред њим. Похита по њу, колико је нида могао; али му се на путу догоди нешто, што је за неколико минута принуђено на се сву његову напалу.

(Настављење се).

ИЗ АЛБУМА НАЧЕЛСТВА ОКР. ПОЖАРЕВАЧКОГ

(НАСТАВЉАЈУ)

Милутина Вујић (бр. 7), Обрад Ђорђевић (бр. 8) и Лазар Ивановић (бр. 9), син из Ореовице српца моравског; окр. пожа-

ревачког осуђени су са по 20 година робије у темном спаву и по 5 год. палора, зато: што су пољу између 16. и 17. октобра 1892 године у друштво са Антонијем Крстићем „шпа слика долази у јадућем броју“ на рабојнички начин извршили

убиство над Тодором Ивановићем и женом му Маријом из истог места, и из куће додели им ране ствари и поце. Они се сад налазе на надзирању осуде у Београд. лан. заподу заведени и то: Милутина под Обр. 3736, Обрад. 3735, и Лазар 3734. Сад је Милутину 58, Обраду 61 а Лазару 48 година.

(Настављење се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Алекса Мауковић. Тек је четврта година од како је дошао из Шпата (А-Угарска) одасле је и родом, а већ је невољно пута прошао целу Србију унакрст. По његовом сопственом пријаву код полицијске власти у Крушев, он је за кратко време променео много гата. Први пут, важи, ступио је у службу код пуковника г. Ђево Брајковића, затим код Рука класије у Смедеру, па код др Станоја Вукчевића, лекара у Пожаревцу; затим алет у Смедеру код Гамгорја Хаин-Перића аничи; па у казани код „Три војводе“ у Обреновцу; код Пери Кисевића механиче у Шању и, најзад у селу Белој Црпци ср. рајевањем (названо од варошице Круша) код Добросана Марковића механиче, где је и загладио.

Једног дана месеца децем. пр. г. кад је у казани Добросанској било највише света, Алекса уличн прилику, уђе у собу гадну разбоје „ојку где је овај драго своју готовину и сву уштеду намету од 150 динара дигне на ухвати маглу пут Лознице. Србном, Добросан је брзо сазнао да је ослепљан, па се даде у потеру за њим, и, благодарећи својој брзини, он га ноше пазада не сата јурена стиге и под претњом да ће га убити из револвера ако не стане — ухвати га и повла одузе. За тим га врати и преда ср. власти која га одмах притвори... Но пре-предени мади грађавца дође брзо на једну оргиничну адеју.

који још брже и у депо приваде... Разним мајсторима, као: улагивањем, плавањем, пајањем што је дијамантно ушао у ову прву своју потражњу, усудујући се у неочекивано послушност према полицијским чиновницима, па и према надзирани, он је успео, да у притвору буде комотији по други притвореници...

Једне ноћи нестает га.

У једној авији близу срење канцеларије сутра дан нађене један заветац и у њему одоше Алексино. Из друге једне авије у комуналку нестает је са ушета где је сувишан: две сукње, рема, кеџа, један плат (огртач) и друге ствари као чарапе и т. п.

Алекси је тек 17—18 година, раста је средњег и витак, у лицу смеђ и боо; сасвим је јосин; нос му је повишен, а го-војим танко као нека девојка.

Како је Алекса ухапшен, читаони могу видети из приче у дописном броју под насловом: „Нова мајсторја“.

Из података, добијених од г. Мих. Вујчића, ср. писара из Лознице, Алекса је пре две године у Нишу осуђиван и због једног извршеног убиства. Од ове осуде нешто је направио, а нешто му је помиловањем опростено.

Податке за овај опис и за причу „Нова мајсторја“ добио смо од г. Ст. Р. Михаиловића, писара ср. рађеног и познатог г. Вујчића.

Другом приликом доћемо већу и јаснију слику Алексу, по којој ће га сви ми моћи познати.

УХВАЋЕН.

Милош Кујунић, слуга кавански, чију смо потерницу доноси у прошлом броју нашега листа, ухапшен је 21. тек. мес. у Београду и стражиру сprovedен начелству осп. прагматичног.

ТРАЖЕ СЕ.

Љубомира Петровића, слугу, родом из Н. М. Дра. окр. Ломога за крађу, тражи нач. ср. прагматичког актом Бр. 3439. Пронађеног треба стражиру сprovedити моменту ср. начелнику или Управи гра. Београда с позивом на Бр. 3330.

Димитрија Ворџевића, калуу ледокопског тражи кулурски проист. суд ради извесног саопштења. Пронађеног треба упустити моменту суду с позивом на Бр. 20366, или Управи гра. Београда на Бр. 7096.

ПОТ ЕРА.

Сретен Макић, земљопосад из Параћина, решењем Ђуришићког проист. суда стављен је под притвор суду у притвор због оласне крађе, коју је извршио Милошу Томићу из Параћина коју између 23. и 24. јула пр. год. Сретен, који је сада у бегству, има 17—18 год., средњег је стапа, смеђ је у очите. Параћује се тражење. Пронађеног треба стражиру сprovedити моменту суду, или Упр. гра. Београда с позивом на Бр. 7095.

Јанко Томић — Нико, родом из Понора, решењем каванског проист. суда стављен је под суд, притвор и онов због убства свога оца, матери, брата, две снахе и свиноце. Јанко, који је сада у бегству, има 30 год., средњег је стапа, у лицу је блав, има плаву косу, жућкасте очи, пошећ, кукаст нос и мале плаве брикове. Параћује се лично тражење. Пронађеног треба стражиру сprovedити моменту суду с позивом на Број 1783, или Управи гра. Београда на Бр. 6836.

Вукмир Милић, земљопосад, родом из села Мађара, ср. прокупачког, који је био под истрагом и у притвору срењом због разбојништва и крађе, коју између 16. и 17. тек. месеца побегло је из притвора. Он има 35 год., повишеног је стапа, приомателак је, говори брзо и оштро; у одећу је суздржан. Начелник срења прокупачког актом од 17. тек. мес. Бр. 2998. моли све полицијске власти, да Вукмира лично потраже и у случају проналаска њему стражиру сprovedу. Он се може сprovedити у Управу гра. Београда с позивом на Бр. 6837.

Јован Томић, Циталин, родом из Н. Лубовића, коју, између 7 и 8 тек. месеца извршио је две оласне крађе у Д. Речи на побегло. Он има 38 год., омакн је, добро развијен, прио-

мањак, у одећу је штељивом. Начелник срења лешничког актом Бр. 3725 од 22 тек. месеца моли све полицијске власти да Јована лично потраже и у случају проналаска њему стражиру сprovedу. Он се може сprovedити у Управу града Београда с позивом на Бр. 7343.

КЊИЖЕВНОСТ

„Тасин Дневник“ VII. свеска изашла је из штампе са оном врло занимљивом садржином: 1. Акт; 2. Где је срећа; 3. Разбојници; 4. На дежурству; 5. Јунак дечко; 6. На данање и 7. Застапа. — Цена 0.80 дина.

Књиге се могу добити у администрацији „Полцијског Гласника“, и у дворокој књижари г. Мито Стајића, Књижарица и продајница убоћених раба 30% за готов новац.

ДРУГИ ЛИСТОВИ О „ПОЛИЦ. ГЛАСНИКУ“

„Зведа“ књаженик лист, у бр. 36, од 25. ов. м. доноси:

„У једном од поседних бројева „Литер. Листа“ изашла је критика на овогodiшњи „Полцијски Гласник“, од непознатог писца, који се потписује са Аћ. Иако су многе примедбе и замјерке у овој критици потпуно унесне, ми ипак вазнамо да су са свим неоправдано упућене на „Полцијски Гласник“. Иако два листа излазе у Београду, у којима је требало то рећи, и која су неспорно штетни не само по читалачки укус него још и по јавни морал; а „Полцијски Гласник“ је стручан лист намењен полицијским и судским органима и напосебан друштвеним трудици прилику потребну услугу дотичним лицима, јер их упознаје са оним, што је потребно да знају да би се могли успешно борити са злом, које имају да сузбијају. Угледна поштомњено и то, да је „Полцијски Гласник“ од почетка свога изашања увек одговарао постављеној задаци и да је у сваком погледу врло добро уређиван.“

Ето тако вели Зведа, а тако ми смо и други скромни аути. Али, тако не мисли наш уважени књаженик г. Мито Даниловић — поштар.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због правника Белогости, лист је за јунал дан ласкини, и остојо је насловом продајне књазна „О Тривојила“.

Још смо ласкино поверење нису последи синовино претплатника, и због ланк неможемо да одштапамо адреси за претплатника. Можемо их да то неможемо ширити у року од 7—8 дана, те родом и томе да буде крај.

Малом поверењем да нам поруче колико би који новца да раскупити VII. Тасин Дневник, те да им напомена. Рабај је 30% а Ко узме 100 примерака за готов новац, даћемо и 30% а.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Антоније Пантовић, начелник министарства унутр. дела, додацина добротвор. Каванског Јаурице и једног од најпознатијих протјеза меник, изабран је за члана управе на место г. Др. М. Јовановића-Батуца, који је дан оставио. Честитамо.

Г. Саво Јанковић, начелник оштра тичног, који се пошом дано бави у притвору, отпустује је јуче ласкини збоком на своју дужност.

НЕКРОЛОГ

Галежио И. Поповић, дуготрајни члан Управе нар. Београда, а у поседне време блатијан, лан. шетрање лаше, умро је 17. ов. м. Поповић је био повишеног чиновнијког био вином прудерсалин и прио бавио лаври. Бог да га прости!... Порадиш пошажина изјављујемо нани исприво скупљено.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби биве изредних бројева. Преплате се шаљу уредништву у Београду „Кра-
лев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости под одговарајућим скупштина или на адреса. Цена је месец: савеза, које узлажу у састав општине
а која је међ претплатама, чиновницима, учитељима, запосленима, општинским званичницима и осталим значајнимцама у својој години 12, полугодне
6 динара. Гостинишарима и издавачима на унутрашњости годишње 18, полугодне 8 динара. Издавачима годишње 8, полугодне 5 динара, ну
они се по овој цени могу претплатити само кроз својих колектора пољског часописа „Политички гласник“. Надоместак у износу 30 динара на
издању. За иностранство: годишње 24, полугодне 15 динара. Појединачни бројеви „Политичког Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

КАКВИХ ИМА ФАЛСИФИКОВАЊА ИСПРАВА И КАКО СЕ ЗА НИХ САЗНАЈЕ?

Од М. П. Јовановића.

(СРБИЈАНУ)

У прошлом броју овога листа, говорећи о рукопису, имали смо на уму само случајеве, где је власник или лажну исправу начинио или истиниту лажном учинио, подражавајући рукопису нечијем, рукопису онога кога сама исправа износи као свога издатеља. Али, и ако ређе, ипак може по који пут да се дешава случај, да је главни биве издатељ исправе или нечијег писца, који је власника, ариштујући је доносио каквим понављаним уписивањем. На и таква фалсификовања одлажу се већ и самим рукописом. Редом смо да у оном што је написаном видимо расположење душе писаче, његову радост, бол, потиштеност, па, дакле, и страх, као што то све читамо више или мање и у излогу лица му, само што ту појаву на лицу имамо тренутну, а не онако отуђану и па потона нахвална студовања каква су могућа с рукописом. У писану којом заиста увек изражен оштри дух, укинуће биће онога кога пише, што у главноме кроз њега живот му и у свима приликама живота, али, и у то, у писану можемо имати више или мање јасно изражене и оне моменталне прилике, у којима би се ко, пишући, случајно нашао. И то нарочито стање духа биће тим јачије изражено у прилици где он намерава учинити нешто, што га доводи у опасност да буде тошко кажњен. Наравно да ће се то огледати у духу, па по том и у рукопису овакна грешница, само у толико, у којима је још у њега моралне моћи да осети ако у поје је лагано. Било пак како му драго с тим, свакојак самалом истине у таким случајима доћи ће у помоћ и друга осетљивања, о којима смо раније говорили и о којима ће још бити речи.

Посебно је тежак задатак оних, које као стручна лица узимамо у питањама оспоре рукописа. При том ваља увек имати на уму, да може постојати и да је извесног писца, као да су увек за тај посао подобни учитељи писала или сваки који има посла с различитим рукописима, какави су чиновници по архивима. За ову подобност треба много година студовања карактер писмених постоја, а уз то имати још и извесног талента од природе. Као изврстан за ове ствари, у Немачкој био је чувен напред биве помишани и недолго преминути члан тивне комисије Адолф Хенке из Липсве. Од сада живих стручњака на ове ствари особито је нечелен, напред такође помишани, Кристо Зидт из Минхена, кога су скоро све европске државе признавале ради оваких послова и који је доста урадио и у литератури ове прсте.

У. Испитивање с помоћу фотографије.

Фотографија нам у многоме може помоћи код фалсификовања исправе; она нам, шта више, сигурно проказује и открива она и фалсификовања.

Познати хемичар судски Д-р Павле Јеверих из Берлина нашао је пута и начина да исправе, на којима је што радишарски истро, фотографује тако, да се поново јаве они писмени постоји, који се самим оком на оригиналној исправи не могу више приметити. Тако исто нашао је у фотографији пута и начина, да јасно изнесе на видео различите боја мастила, па да

се оне самим оком на оригиналу не би могле изнестити. Ту своју радњу он оснива на факту, што су разна мастила, па да нашим оку изгледају са свим једнака, ипак различита и састављена од свих самих различитих елемената боја; и оне, самим оком неспрешне, разлике даје нам Јеверих, служећи се на извесан начин светлосну и изразом на плочини, омет тако дисперсировање, да мастило, поје иде у плаво, излази скоро са свим бело, а које прелазу у мрло, испала нам тиме јако црно.

Истржујући фалсификовања места на исправи, можемо се, дакле, јако помоћи тако знаком микрофотографијом, којом се Јеверих такође при послужује да судске сврхе. Она не може да нам послужи да њоме што видимо, што иначе не бисмо могли приметити; али њоме можемо оно, што се микроскопом да видимо, учинити трајним и видљивим за свакога. Чешће може да се види јако поротично неће лако да се приклони и верује оном што не може стручно лице вели да је видело под микроскопом. И та ствар његова није биве неоправдана. И највероватније и најосетљивији инстинкт који пут само мисли да види, или верује да види нешто само за то, што би и рад био то видети, што би само жељео да то види; јер у тој жељи, обузет са свим њоме, са свим привољна нека једна приметна одуздана, те се тако удаљи од стварности и застрави. Микрофотографија, фотографовање онога што се под микроскопом види и онако како се то под њим види, даје могућности, дакле, и судци да види и испита све, о чему се пре тога стручњак уверио.

Неће, најпосле, бити са свим непотребно, ако је у питању поређење двају потписа, користити се фотографском па тај начин, што ће се фотографовања сумњива потписна на провидној желици, која ће се, по том, подложити на онај други, несумњива потпис. Тиме се може, ако треба, најтачније сазнати да ли се потези подударни и поударни. Али ће у том случају најбоље бити фотографовати оба потписа, и несумњиво истинити и онај чија се истинитост спори, а за тим с помоћу симболичког од слике изнатице увећање бацити на икакву боју равину. Тада ћемо имати карактеристичне знаке писала тако јасно приказане, да ћемо одмах моћи решити питање је ли потпис истинит или лажан.

VI. Испитивања хемичара.

Хемичар нам, у погледу фалсификовања исправе, може одговорити на питања, која ћемо овде изложити.

Је ли било што написаном, а после извршено киме хемичким средством? Има хемичких средстава, под којима мастила нестају, губе се. Таки су нарочито: јодна киселина, нитроуин-хлорхлорит, хлорна вода. Али по заосталим жуто-белим мрљама да се познати да ли је којим таким средством утицано на хартију; а то још можемо познати и вал сумњива места најтоном виликом плавом лакуме-хартијом, која ће узидати ту, као што је познато, поцрнети.

Шта је било на местима надривањем или, утицајем хемичким средствима, изабледелим? Овако верта писмена махом се дају поново изнатице. У мастилу има и безбојних састојака. Код мастила од галице и мастила алкаларних гвојде, а код мастила у којима нема гвојдеа други неки органске састојке једине се са супстанцима на којих су влакна хартије. Фалсификатор, пошто изабрије појединачна писмена или речи, не види и те безбојне састојке, па и не помишља на њих. А оних махом

ниа у великој мери заосталих у хартији. Фолксинкерт се по праву труди да на хартију утисне само толико, колико му је неопходно јуно да би се могло писати писмо. И онда он, само привлачећи се на свих писма, мастило мораће се омет понајвише, кад, ако је био скупљач писана галцима или аланзиринским мастилом, четвртином премаже хартију растопором галцима, који ће се јединити с оном у хартији заосталим гвожђе, прашка прво мастило у слојима која поново излазе на очи; а ако је био скупљач писана галцима мастилом који не садржи гвожђе, док не дође до истог успеха, ако хартију смирено доведе догори, док не постане жутија, јер ће се тада писмени писмени омет показати у милој ил боји. Оно била с тога, што у хартији има у мастилој мери силицијумом писане, која не сагорева онако брзо као не безбојне органске материје мастила, које су заостале у хартији. Због тога су оне већ угасиле писане, кад хартија тек постане жутија, и у том угасисању стању излазе нам јасно пред очи као писмени потези које можемо читати.

Ја ли писмени документи написани својим и истим мастилом? Мењање мастила у писму јавно писане исписане није још, само по себи, сумњиво. Али је већ сумњиво, ако су у средини која стаја на један пут другим мастилом написане неке речи, па се по том омет пратио прашком мастилу. А ако су у једној истој речи или писмену два разна мастила, можемо бити скоро сигурни, да је ту дошло што прена-чаљено.

Хемикс, под утицајем разних реакција, можемо да разликујемо четири главне врсте мастила: галцима мастило, које се још од старина прави од цинкара; аланзиринско мастило; плаво мастило, које се прави од једне врсте билаца из фамилије легиуминоза, познате под именом Blauholz у немачком, и аланзиринско мастило. Поменутог плавог мастила има у најређијем хемикс веома разноликим и махом већешко издати који је баш специјални хемикс варијетет, јер по праву увек је мало материјала за испитивање.

До проналаза аланзиринских мастила, а то је до 1855. г., служило се само галцима мастилом. Плавна и аланзиринска мастила дошла су новије. Писмени документи, датирани пре 1855. год., а писани калцима другим а не галцима мастилом, не могу, дакле, бити истинити. У једном случају оптужени се, по испрци датираној 1851. год. а писаној од чести галцима, а од чести аланзиринским мастилом, бранио да је имао обе врсте мастила пред собом кад је писао, па је, грешећи, мењао мастило. То је, дакле, немогуће.

Подудар ли се старост мастила са старосћу исписане и је ли у тој исписане све писано једним временом? Мастило се, у току времена, једина је јаче и боље с влакнима хартије, а сасушвањем галцима мастила и оном тога оксидацијом постаје све теже растопором и отворење према писанима. Ако је писано давно, онда писмена морају дуго давати отпор, упорно се држати према писанима. Ако имамо рећи чије нам је време писала утврђено, несумњиво, и речи о којима хоћемо да знамо кад су и да ли су једновремено с оном прима писане, треба и једно и друге да премажемо истим писаним и да писано тачно у сакат да које ће време изабелати. Ако је оне писале у испрци једнога времена, све написане речи мораће бадети једном браним. На против, кад испрци које се знатно разликују по времену издања, ако су истините, мастило, кад се употреби писанина, неће бадети једнаком браним.

Чеша има на местима прашком, прашком или мастилом закључени? Ако је мастило којим се прашком или закључено друго а не оно којим је неопод тога писано, хемичар ће узети калцима реакције, којим ће утврдити само на горње мастило. Ако је писано и прашком истим мастилом, хемичар се може помоћи и ту, ако је прашком чињено знатно додире неке писала које је под оном. Преврћуће ће сумњати места разбојном оксидацијом или сном писаним, или ће их оксидацијом испарују писане, и у том ће наступити једна трептук, кад ће бити растопором онај горњи слој и кад ће се пошати и моћи читати слова која су под њим, па ће најпосле и њих под утицајем писане нестати.

* * *

Завршујући ове чланке, хоћемо још да кажемо, да од читалаца очекујемо да им поклоне своју обављану лакују. У пи-

тавима, која су нас овде занимала, потребно је умети се наћи свакоме, који, бавећи се испитивањем прошлости, може затражити у писменим документима савременају ју потврду за каква евалт или опозивање чега; а органима иследних власти несумњиво и у првом реду треба све, што се односи на могућност евалзировања писмених докумената у правним односима људи и на истеру о томе, да поставе предмет најобављаније студије. Сваки неведник наших истерних власти, ако је био пажљиво читалац овога листа, могао је у том већ бити донекле добро упубен оном, што је раније у листу публично-вано^{*)}. Сада пак дајемо овим у широм обиму, систематском реду, по најновијим подацима и у струго научно схватање важности рукописа, једну целину, у којој ће сваком у оште испрци иследнику бити лако наћи се и у конкретним случајевима користити се. Само бисмо још молили наше иследнике, како при полицијским тако и оне при судским властима, да тражу, до које долазе у делима евалзировања испрци, привржи и рада публицована ишају „Полит. Гласнику“, како би се, пременом, наша обавијател градина за усавршавање и потпуну вараду припала овде изложеном.

О ТРАГОВИМА

(НАСТАВАК)

3. Други облици хода.

Осем обичног идења могу се појавити и други облици хода, који се под повољним погодбама могу лако одредити, и доста пута помоћи, да се изведе јавна закључи. Тако нпр. стојање је тако познати, јер се заостала још принуде, те поред предње начини други траг. Шта наше може се и прабавио закључи, да ли је неко стојао дуго или краће време. У првом случају па догитином месту биде доста простора нагањено, а у другом случају то ће се познати по оном диму стопана, који у другом налазио. Исто тако лако се може констатирати скок у страну, одступање у назад, лагано идење, подизавање и многобројне сличне промене у обичном ходу. Њих не треба никак превидети, јер који значај често тек додире изгледа на видик, те може бити од велике важности.

Ако је неко ишао натрашке, то је доста пута могло бити на потребе, а и на намере да се траг завари. Мога тако бити доказати увек је од вредности, пошто сваки покушај заваралања има скуп увек упрко. Зна ли се, пак, да се хтело заварати, откриће се и упрко, а кад сема упрко прихвати, онда ће нам бити јасан цео ток ствари, мотив дела или ишате каква важна чињеница. Да ли је неко ишао натрашке, то се готово увек може доказати по трагу. Кориди су код идења натрашке мањи, јер наша мишница ишеу за тај начин хода извеској, линија правца је из истог упркоа и с тога што човек не види уд иде, привудана и непоудана. Осем тога онака се особично удубљивање врха стопала нарочито онда, ако се догити труд, да чини сразмерно велике поразе, услед чега је врхон стопале најпре стајало на земљу, а па тим се одупирао. Сумња ли иследник, да је неко, идучи натрашке, произвео притан траг, нека и он прати неке тозике поразе у натрашке а па тим нека трагове упореди, те ће у закључицама ретко кад погрешити.

На послетку дешавамо се, да су трагови емоционални и дисимуловани. То се може у галцима десети само онда, кад се нико за тим да се испрци сирено у другом правцу, а ход у натрашке није био прабитачан због дужице пута, кад се нпр. самоубиством хтело масирати немо убиство или ако је требало да самоубиство (нпр. код лица, која су свој јавно осигурала, изгледа као убиство). Онда треба у првом случају да се виде само пораци једног човека, а у другом случају пораци више људи, ма да је у истина било обротно. То се извршије обућом, која се пошаче привеже за стопале, или то се при пажљивом посматрању може увек познати. Учинилац у таквим случајевима редовно направи греику, јер изабере земљиште, на коме трагови испадну лако и јасно, а то је по његовој жељи, јер тако ће лакше наћи уочи. А кад су трагови јасни, онда их је лако проучити. Пре свега видеће се, да ишеу природна, да не изгледају као други трагови. На при погледу види се,

*) „Политички Гласник“ за годину 1898., стр. 77 и 84.

да је притиском, који је провадио траг, више чиста поста, а онде се огледао ствар разјасни, и кад изеладик у сличној обући поред сумњавог трага, али не неузбуђу је напознати, чини покушаје, одмах ће видети разлику између истинитог и лажног. Осим тога у свима таквим случајевима — ако ствар није предредњачка извршница — наћи ће се у трагу отиснути и она ноза, којом је обућа била за табане привезана.

Дешава се да је учинилац рад да сумњу са себе свали на кога другог, а то ће учинити увек онда, кад се побоји, да ће се на ње посумњати. И у том случају произведе он лешне, јасне трагове и то или с лено названим ципелама, које се од осталих битно разликују и које по извршењу дела одмах склопи, или с привезаним туђим ципелама. Прво ће учинити кад има мале нозе, па хоће да провади велике трагове, а друго, кад има велике нозе а хоће да начини мале стопе. Дешава се дакле да крупни човек, који је рад да предасти као да је учинилац била јавља женска, привезе за табане женске ципеле, а жена обућа мушке ципеле, да би се мислило, е је учинилац нени човек. На тај начин могу се прво добро пратити најразнопрснији лажни трагови.

Тако што тешко је открити, али није немогуће. Ако ништа друго, а оно бар моћи ће се посумњати, да има нешто, кад се величина стопе упореда с дужином корала; учинилац ће у узбуђу лако заборавити, да по привази велике стопале имају и другачије нозе, дакле и другачије корале, и да лено, неже није ипак иду кратким кораком. Чини најчешће на оване неспразмере, ју је основ за сумњу, то ћемо и даље да трагамо. Је ли сумња основана, у скоро ће се огледати извесна неосигурност, дијаја хода постаје неправилна, корак изгледа опрезан и неуогадан, а кад великих ципела налази се између стопа и повлачења по земљи. Је ли пак мала ципела везана на велику ногу, онда не само да ће се и ту отискивати у трагу ноза, већ, ако је подлога дубока (дубоко блато, снег и т. д.) оцаваће се и отисци велике стопале, која је изнад мале ципеле. Ма пољско да је тешка прста у оваквим приликама, ипак се носеа добро пагнудује, јер кад смо дошли до сигурних доказа, да је рад валесниковац, већ смо на путу да учиница пронађемо, а у исто време дознава се и невиност лица, на које смо сумњали по лажном трагу. А верује, да се овакви лажни трагови не налазе само у романима.

6. Табани.

Јесмо ли ради да имамо јасну слику, како траг постаје, мораћемо да поступимо по упућу на пронашх брвојца, а то је, да своје табане оцавамо, спустивши ногу у смеу од земљаше фарбе с водом и тузом, а да тим да корачамо на хартији распоређено на поду. Посматраћемо тако провадињеног трага упућемо се не само с отиском босе нозе, већ и отиску и у углском и отиском босе и обрвене нозе. Пошто табан једнако оцавамо и на невазном путу по подлози од хартије ступимо и пошто употребимо отиску три различита интензивно објекта: сава евовањина отиску редом, прв снега наћи ћемо, да свака стопа показује сама за себе многобројне тонове боје, ма да је табан у почетку намазан појединачно с бојом. То има свог узрока у томе прво: што табан није равна површина већ је различито наглашаван, и друго: што је притисак тела на ту површину прво различит и што се у току кретања мења.

Узмете ли у обзир боју, која се при корачању налази између хартије и табана, видећемо да се она најчешће прима онде, где је притисак највећи, јер он је растерује у страну. Дакле места, на којима је било највећег притискивања, испадла најблеђа; међутим што је на неком месту притисак мањи, то је место црве. Обратно ли дакле падају на отиску једне и исте нозе, која је једнако оцавања а у порачању три пут отиснута, природно је да ћемо изгледати. Да је фарбе било на једној нози мање, и да, као што је већ споменуто, исто тако сваки отисак има и различите тонове услед различитог притиска. Пак је и како је притискивано, не нади се са свим јавља на једном и истом отиску, већ се морају јави три прегледати. Кад аж посматрамо редом (види слику I, II, III) видећемо оно:

Слика I. Најјасније, дакле највише притиснуто је оно место између великог и малог прста, а јасно она три остала. Друго, јасно место налази се у близи нозе, нине према спољном крају табана; оно је, као и горе поменуто, отро

описано и показује у својој унутрашњој нини, тачно на месту где се свршила леванаца, особито јасно место. Дакле тело почиња понављање на те две поменуто тачне: на тачки испод три средња ноза прста и на тачки изнад четине нозе. За тим друга јасна места имамо на унутрашњем крају великог прста,

па онда на унутрашњем крају пунчастиг дела табана, на спољној нини малог прста и на самој средини великог и малог прста. Та места служе дакле као помоћни ослонаци за тело, пошто оно на већ поменуто две калијне тачке не би имало стабилног ослонака.

Слика II. Главна маса фарбе утрешена је на стопу I, упућено је отиснуло, сад имамо „лисет отисак“, на коме се јасно види, на шта се тело ослања. На овој стопи можемо различити два потпуно различита тона боје, један три и један, као да је једном начином поучени, други анијни, отпорнији. Прва су слаба и друга јако притискута места. Најчешће притискута места имају готово јак мало боје, дакле већ се пронађа честа хартија. У слабу притискута места спадају: спољна нини великог прста и сва остала прсти донаде, докле услед закривљености не престаје притисак. У исто време по потискивању фарбе и правцу линијама види се, да је притисак ишао у опште с поља унутра, па тим: од нозе унапред а на испућу од напред у назад — т. ј. ноза је најпре с нозом ступила и задуку је боју унапред потискува; готово у исто време долази спољна нини табана на земљу и потискује фарбу унутра, а испућено оставајући земљу тера фарбу испод себе уназад.

Слика III. Ова стопа показује у исто, само још јасније се све види по на стопи II. На њим оне се јасно види, колико је оно притиснуто место чом лезе и испућено, пошто се хартија савином често пронађа; онде је сна боја већ потискута, правца потискивања боје показују прво лево јасно оцртане линије, а тако исто лево се види и рад прстију.

(Потписиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВОИ.

Нетуни

За самовољно по приватној тузби.

Суду општине Ваљевске.

Миљало Радовановић, оцањан епоном, претресајући своју ограду, заузео је новом оградом које земљанине с читавих 60 сантиметара ширине, у дужину 180 метара, поменутију своју ограду на које земљанине.

Ја сам га пред Јованом Андрићем и Петром Деспотовићем, оцаз. земљопоседника опомињао, да то не чини, да своју ограду помести у своје старе границе, но он то није хтео учинити.

Како писам могао са њим, ову разминути, на ње начин расправити, да то туђим томе суду, за оно самовољно и молим суд, да изађе на лице места, те да се према њим табанима увери е овом заузео и онда Миљала, за оно самовољно узме

па одговор и казни, а мени да задовољства тиме, што ће ми моје земљиште уступити, у мою слободну државину, па јоу њом по тапаша законска права.

За доказ да сам га позвао да ограду измаже у своје границе позивам се на горе именовање сведоке, које молим да суд испита.

Промислу тавесу за ово дело истине природе у 2 динара у таксених маркама полагаем.

28 Марта 1899 г.

Марко Арсенић,
економ.

Бр. 758. Кмет Ник. Спасић, са одборницима Тасом Петровићем, Мијаилом Илићем и Николом Јамшићем, да изађе на лице места и учине извештај да ли стоји самовласиће, које се оном тужбом представља, и о томе поднесу суду писмен извештај.

Ради деловодства прилаже им се писар Јосип Здравковић. Ако се по тапашама оба сопственика констатује да самовласиће постоји, онда испитати именовање сведока о тој околности, да ли на основу тужбеног тужених није хтео, да се укуче у своје правне границе.

Ово извршити одмах, пошто је ствар хитне природе.

28 Марта 1899 г.

Председник суда,
Б. Николчић.

Рађено 29 марта 1899 год. у
Валево.

Извештај

по тужби

Марка Арсенића, економи олд.

противу

Мијајла Радовановића, економи олд.

Због самовласног заузећа земљишта.

Потписани кмет и одборници изишли су на лице места, о коме је реч у тужби.

Тамо су наизглед и обе стране, тужаца и туженог, одмах су им тражене тапаше, по којима држе своја имања.

Тужац је своју тапашу поднео. Иста је исправна и судским путем утврђена још 26 Априла 1873 године под Бр. 7893. Тужени је изјавио: да тапаше нема, јер му је ово имање од старина, као наследство.

Узевши у оцену тапашу тужаца, уверили смо се, да се његово имање граничи: од истока до општинског врта у прогору 280 метара ширине; од запада до Мијалка Богдановића, земљопоседа 280 мет. ширине; од севера до Петра Бајинића три. 180 метара дужине и од југа до туженог Мијајла Радовановића 180 метара дужине.

Ради тапашајег прегледа по оном спору позвали смо и граничаре остале. И када смо их упитали о етању тапаше они су изјавили да је тапаша тужацотача уредна и да има по тој право на држане онако како је се огрладило. Никоглог земљишта код њега нема и они по својим тапашама узимају своју правну сопственост.

Тада смо приступили премоу у ограничавању, то јест, омеривши метром све тужацотаче имале нашли смо да је са своју страна етање по тапашу потпуно исправно, само са стране туженог одузето је 60 сантиметара ширине у дужину 180 мет.

Тада смо се упустили у извештај од када постоји заузеће и уверили смо се да је од врло пратког времена, јер се траг од старе ограле још види дуж линије, дакле мора се констативати очито заузеће — самовласиће.

Према чему подносимо извештај суду да самовласиће — заузеће од стране туженог према тужацу постоји у горе означеној мери.

Кмет: Н. Спасић.

26 Марта 1899 г.

Валево

Одборници:
Таса Петровић,
Мијајло Илић,
Ник. Јамшић.

Бр. 828. Према оваком стању а по ранијој наредби испитати сведоке именовање у тужби а затим узети туженог на одговор.

20 Марта 1898 г.

Валево

Пресед суд.

Рађено у суду општ. валево-ске 31 Марта 1899 г. у Валево.

Испити сведока по кривини

Мијајла Радовановића, економи олд.

Због самовласног заузећа земљишта.

1.

Јован Андрић, земљопосед олд., коме је 42 године, неосуђиван, за сведока у свему способан, на питање према тужби иза: Био сам присутан на лицу места, имања тужаца и туженог, када су се припремали ово тога што тужени помета своју ограду у имање тужаца, и тада сам чуо када је тужилац говорно туженом да то не чини, по да своју ограду укучу у своје границе. Овај му је одговорио, да је докле његово а да то неће, а ако му је криво нека га тужи.

Запели се.

Дангубе тражим 2 динара.

Јован Андрић с. гр.

II.

Петар Доспотић, земљопосед олд., има 38 година, неосуђиван, способан за сведока на питање према тужби иза: У свему као и први сведок.

Запели се. Дангубе тражим 2 динара.

Петар Доспотић, земљоп. с. гр.

Оверана

Кмет Н. Терзић.

Рађено у суду општ. валево-ске 31 Марта 1899 г. у Валево.

Испити оптуженог

Мијајла Радовановића, економи олд.

Због самовласног заузећа земљишта.

Дозван Мијајло Радовановић, економ олд., има 32 године на пошто му је саопштина тужба, извештај на лице места и испити сведока, и када је од њега затражена реч, он изјави:

Одле нема заузећа, јер ја сам претресајући ограду, заузео моје старо земљиште, од старине. Што је огрлада раније попуњена била, то није дознао, да сам извршио самовласиће. Да моја огрлада треба да стоји овако како сам ја сада узарио, могу доказати сведоци Таса Нехонић, Милан Арсенић, Тристун Илић, које тражам да суд испита.

Друго немам шта у мою одбрану да изјавим.

Мијајло Радовановић с. гр.

Оверана

Кмет Н. Терзић.

Судски извештај

Извештајем на лице места, констатовано је то, да је тужилац своје право на државину земљишта, доказано оригиналном тапашом, коју је утврдио судским путем. На неке границе поред осталих граничара потписан је као граничар и тужени. Давше тиме правину је исправљено тапаше па и правину сопствености тужаца. Давше нештатним извештајем а и признавањем туженог доказано је, да постоји заузеће. Испитом сведока тужацотача утврђено је, да се тужени и поред овего, да се позуче у своје границе, никад остао сведетелу у свом дању, за ову правину самовласиће, према чему је крив и има се казнити по одредбама § 375 а. крив. закона, с тим да заузеће земљиште тужацу одмах уступити.

Потегов одборни, да нема заузећа и да његова огрлада, треба онако да стоји, вкло у је сад узарио, и позивају на ту околност, нема места, јер противу јаме исправе нема места сведоци сведока. У сваком случају он је без исправе у јаме праву, и ако би своје право хтео да докажује, то би могао чинити редовним судским путем са доказима које има, а ни у ком случају да сам себи даје задовољство и овако самовласан начини.

С тога суд оглашавајући га за крива у овом делу са погледом на § 89 закона о таксима.

Пресуђење

Да се оптужени Мијајло, за ово самовласиће казни, са пет дана затвора о свом трошку, да плати испитиваним сво-

доцнија но 2 динара дангубе и да наплати тужаоцу на име таксе, трошка и дангубе 10 динара.

Зауеога земљанина одмах да му уступи, иначе кад ова пресуда постане извршна, суд ће о његовом трошку то учинити и трошак од њега изгужевити путем наплатити.

Оаоштити пресуду обема странама и над извршну постану извршну је.

Од суда општине паљеве, 1 Априла 1899 год. СН. 856. у Ваљеву.

Нисар

Пресед. суда.
Кметови.

NB. Противу ове пресуде у року од три дана има места жалби срекој власти.

УБИСТВО У КЛЕНОВЦУ

КРИМИНАЛНА ПРИПОВЕТКА

Написано Б.

(НАСТАВАК)

После још неког размишљања о томе: да ли се у кленовачкој бари нал саоском потоку лови риба, а одговорили му да се не лови; и да ли је пош. Богосан одлазио скоро на вођеницу Савулу, а одговорили му да никако није ниша, г. Корић покупи своје хартије и остало што му је било од потребе, седе с лекаром у кочије и отпутова у Тодоровац, откуда је и дошао.

Кад нисар и лекар одоше, севаца узеше износити своја резеновања о догађају.

— Ја бих дао моју главу, да га је убио Стева хајдук, примити домина Паба, јер већ неколико дана пићају га у кленовачкој луци.

— Будало, примети му кмет, да он би му узео сат и паре.

— Е јест, одговори Паба, и ућута, наред да је дошета кмет поглав.

— Какав хајдук, умона се Тира привена. Убила га његова покла — његов сућен дан.

— Ђурале, рече кмет и њему. Зар не видиш да га је убила пушка.

— Па пушка ја.

— Па пушка ја, рече кмет. А ту пушку држала је рука, а та рука чија је? То ми ти кажи? То се тражи.

— Истина је тако, одговори Тира оборених очију, увиђајући да је кмет у праву.

А кад г. Корић и лекар, позећи се у кочијама, измашине подмале од Кленовца, лекар, надели своју пиринију, ланита г. Корића:

— Е драги господине, решите ви мени, шта сад ви мислите о смену оном?

— Ја мислим, одговори овај, да се изврши наплати службеним језиком, да је ово једино хотично убиство с предушмљеном.

— То већ знам, примети лекар, али шта мислите: по може бити убиства, и какве је утиске оставио на све овај догађај?

— Мислим, господине докторе, да насадити упечатке, које додори при изађајима кријана, не сме за неко време саопштити никоме, на ни самове лекару, у чију свесност ни мало не сумња. Мој добри доктор, неће се, задово, крјити на овај одговор, јер је и сам уверен о његовој коректности. Ја ли тако? рече г. Корић.

— Сасвим тако, сасвим тако, одговори лекар, кохутајући дувански дим утима, испред себе.

Разговор се таке прекину, и они обојица, заропени у мисли, продужине пут.

II.

Први је сутон... Гужују пушке... Где год погледан јаго се ватре. Ода свуда чују прасци и њикот. Врева.

То слави скоро цео село. Од две стотине и неколико домова у Подбрежју, скоро стотине славе Св. Никољу.

Један од многих свечара је и Ненад Прекић, добар и утешан домаћин у Подбрежју. Ми га ћемо вишајемо. То је отац Росин.

У кући Ненадовој спремао се неколико дана да се неко јава проселани домаћим заштитици, Св. Никољу. Тако се радило сваке године, а ове у толико више и боље, што му је јављено да ће му о сестоме, доћи у госте пријатељ. Тогомчић из Кленовца и ћер му Роса.

Пуца је кућа гостију. Има их на селу а доста их је дошло и из Тодороваца.

За боготом тресом поређао се дугачки ред гостију; и тако нију, еслених и певају од ручка, па ће терати, докне их зора следећега дана не одигра.

Малеж устане по кад што те одигра по коју игру, па се враћа поново на тресу, да руменим вином утоли у грудима ватру, усежену очима лепотица. А старији час-по припевају:

«Но у Саву Росију није ниво
Помогу му нар небити».

па се онда св свих страна заграју у песми: «Амин, Амин!» Домаћин Ненад и жена му Станица, дворе и служе госте, старајући се да слави буде весело и макопао.

И тако то иде, докне ноћ не узме маха. А онда, с промена на преме, почине дозвонити читаве групе гостију, са других сајва, да носе неколико чаши вина и носе одиграних неколико игара, продуже пут код других свечара.

Свирач засира «Острорукљу», омиљену сеоску игру. Све што игра потрча у коло. Направи се голема поворка. Свирач напути образе и сав се задринчи, енергично дувајући у свирачу. Обилаш коло и кад дође пред доброг играча или играчицу, и сам уз свирање попукује. Ухватила се лоса. И старо и младо, и мушко и женско, на само тресе, да им се земља под потама утуби. Низ лица котрајају се гривне сноје — али ко то мари и осећа? Све прилегло на игру, надметајући се по ће боље и ко ће дужи.

Дивно коло среско!

На уловима играча све се тресе и игра. Пуначме груди у девојка пијају се тако — амо а о њих ударају нисве талара и дваница, звекајући: трес, трес, трес.

У колу је и Роса. «Висном је дубе надвисна а лепотом вило задична!» До не је Милаш, лепо момче, које тек беху гарице напустили.

Милаш је одрастао у кући Прекићевој. Још пре 8 година он је дошло са леним Краљивицу у овај крај, па се најзимо у кући Ненадовој. Краљиви су се носе пратили а Милаш је остао у Подбрежју, као да је ту и попио. Никад ту није дозирао о својој постојбини и својима, ако их је, то јест, имао, а да ли их је имао то нико није знао, па тошмо да је и он сам знао.

(НАСТАВАК СЕ)

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

О РЕСНОЈ Јоффа Утрчић

8

Нагледајући кљуцу, он свали пред собом, па двадесет корачаји, како иде неко женскине, али јој сполучна не поклањене никакве пазње, као ни свима осталима предметима, који су до овога часа поред ње промишљали. Њему се много пута дешавало, да дође, па пример, кући да тако иде. Али код ове женске било је нечега необичног, што је одмах на први поглед падало у очи, тако, да се најзад одмах напаса почела окретати појци, сполучека нехотиче и као с дододом, а поези све јаче и јаче. Њему се одједанпут прохте да нади, шта је то код те женске био тако чудновато? Прво, мора бити, да је то девојка веома млада, нила је по овој бруклино догодица, без сушобраћа и без рукавица, напуца поклање емело рукама. Ваза је немарно однесена законом свиленим хаљеном, па и то некако чудновато, слабо заклопана; а одостраг, испод струка, кроз подераву хаљину високо јој, депривајући се, читав један дронан. Још врет јој омотавла мала, па еро лампентна, мараме. И, најзад, девојка је ила непошљива, сполучујући се и поведоше се а на једну а на другу страну. Овај сустрет привуче, најзад, свој пажњу Раскољникову. Он се састаде с девојком баш код саме клуце, али девојка дошавши до не, баци се на му у један прај, завази главу на маслон и склони очи,

очевидно од превеликог умора. Чим је Раскољников погледао, одмах се уверио, да је била сасвим пијана. Чудно и непријатно је било гледати на такву појаву. Раскољников у један мах помисли, да се можда не кара? Пред њим је било некома младе лице, од несвакидашње године, али и неистинско... мајушну, плавушасту, леваушасту, али све сушакривено и чисто побудило; изгледале, као да девојка најбоље била сасвим при себи; једну ногу пребацила преко друге, при чему је разголитила много више него што се пристало; а, по свима знацима, судије, она и не знала, да је на улици.

Раскољников није ни сео, ништа му се дало ништа, већ стајао пред њом не знајући шта да ради. На овом булевару, и иначе скоро уопште пустом, сад, у два сахата, при оловцију друштва, не беше готово никога. На ипак са стране, на крају булевара, тако на једно петнаест корачаји, застао је неки господин, који би, судећи по свима знацима, хтео такође да приступи девојци с неким намерама. Он је вероватно, такође, још из далека слышавио и пратио, али му сад сметаше Раскољников. Он га је злобно посматрао, старајући се, у осталом, да онај то не опази и неистеријано је очекивао са своје стране, кад ће отићи ова досадна скитница. Ствар је била очигледна.

Господин је тај имао око тридесет година, био је снажан, пун, само крв и млеко, са руменим уснама и бриљима и врло пицишци одевен. Раскољников се узвратио наљути; добио је најзад једну особиту вољу да некогдо уреди то дебло на пицишци. Он за чакост остави девојку и приђе господину.

— Еј, ви, Свидригајлове! Шта тражите ли овде? Нику му он, стежући пенисе, а једовити смењ му се разлико са занушених усана.

— Шта значи то? Што зашта господин, мрштење се и даље се као с неке зацине.

— Вуцате се оданде, то значи!

— Како ти смеиш... Јубре једно!... И он замахну корбачком. Раскољников сину на њега пенисима, не разбирајући чак ни о томе, што би се снажио овај господин могао одгајати и с двојицом таквих, као што је био он. Али га у том тренутку неко чисто дохвати одстрани; међу њих стаде полицајци.

— Мир, господе, не туците се на јавним местима... Шта хоћете ни? Ко сте ви? обављено зашта он Раскољникова, посматрајући његове дрмове.

Раскољников га погледа наљутано. Беше то смело пошничко лице, са седим брвица и брадом а бистрим погледом.

— Баш ви и требате! Нику он, ухвативши га за руку...

Ја сам билин јан, Раскољников... То знајте и ви, рече господину: — а ви ходите овамо, хоћу нешто да вам покажем...

И пичиваши позивају га за руку, одвуче га клуни.

— Ето, погледајте, савими је пијана, овог часа је дошла по булевару: ко је зна, од казива је, али не изгледа, као да јој је то знаат. По свој прилици су је негде омили а преварили... први пут... разумете ли? па је после пустила такну на улици. Погледајте само, како јој је поцепано одело, видите како је оно обучено, јамачно ју је други обдацио, те се она није сама обукла, а јасно се види, да су је обдацили руке невините, мушке. То је очигледно. А сад погледајте овамо: онај пициш, с киме се у мало овога часа не потукох, непознат ми је, први пут га видим: али он је такође приметно, како иде путем пијана, како не зна за себе, па би радио хтео да јој приступи, да је дохвати, и — пошто је она сад у бесвесном стању — да је ма где заведе... То су његове намере и ништа друго; верујте ми, ја се не варам. Сам сам опазно, како је ниша и гледао за њом, само сам му ја сметао, и сад све чека, кад њу ја отићи. Ено, видите, мало се удалио, стоји и тобож прави цигару... Шта да радимо, да му не падне нагла? Како ли би је отарпачи кући, — размишљате се, молим нас?

Полцајци је одмах све разумео и одмрво. Дебела му је господин био прозрчан као стакло, само још с девојком не беше на чисте. Саже се да је поближе расмотри, и искрено сажале рази се по његовом лицу.

— Ах, каква несрећа! рече, кимајући главом, — та она је још дете. Преварили су је, то је јасно. Чујте, господине, поче је будити, — где стањујете? Девојка отвори уморне, мутне очи, погледа га тупо и одмахну руком, као брине се.

— Чујте, рече Раскољников, ено (трагајући по цевима изади двадесет појерка), ено, узмите кола и решите, да је одвезу по адреси... Их, само над би знали адресу!

— Господине, ах, господине! поче онет полицјац, узевши поцак, — одмах ћу вам узети кола и сам вас одвези кући. Куд заповедате? А где стањујете?

Ах... олајте!... шта сте ми се ту наврзли!... прогунђа девојка и онет одмахну руком.

— Ао, Ао... то не пада! Ах! како је тој стидно, господине, срамито! И онет климну главом, стдећи се, сажалевајући и негодуюћи... — То је прдо тешко! рече он Раскољникову и ту га десетиме онет одмери од главе до пете. Свакојо му је и он изгледао чудновато; у таквим дрмацима, а оламо даје поцак!

— А јесте ли их далеко оданде паки? зашта га он.

— Кажем вам: нила је прдома мном по булевару, поводе се на а једну а на другу страну. Како дође до клује одмах леже на њу.

— Еј, Боже, Боже, нема ти нише стиди на свету! Тако млада, па се напала! Нема сумње, преварили је! Гле, па и калање јој испечено... Ах, каква разврат у данашњем свету!... А можда је и из добре куће, али сиромашна... Данас их има много таквих. Изгледа да је од неких, баш као каква госпођица, — и он се онет паде над њу.

Мока су и у његовом дому расе такве кћери, што су по гледу, нежане као госпођице! а насипајте по моја...

— Главно је, рече бржико Раскољников, да пијано не дође у канце овога подлака! Јасно се види, шта би он хтео. На гле логичне, још не одлази! (Настави се).

ИЗ АЛБУМА НАЧЕЛСТВА ОКР. ПОЖАРЕВАЧКОГ

(НАСТАВАК)

Антоније Крстић (бр. 10) из Орловца, ср. моравски, има му 41 год. осуђен је на 20 год. робије у тешком околну и 5 год. полиц. надзора.

Мита Ђу. Кузмановић, Циганин (бр. 11) из Рањана, коме је 20 год. и **Никола Жбанковић** (бр. 12) на истом места коме је 36 година, осуђени су и Мита на 10 а Никола на 20 година робије.

Антоније је осуђен за убиство извршено над Толером Ивановићем о чему је говорено у прошлом броју на стр. 95.

у одликовању дела његових другова. — Мита и Никола осуђени су зато: што су 7 септембра 1898 год. између 9 и 10 сати ноћу ушли у агарду Петра Милића, међ. на Рањана у целим пачања, па кад их је механички момак опазно, они су га напали појавом и тешко га повредили.

Саа тројица сад надржавају осуду у београд. казни заводу и зову се: Антоније — Бр. 3737, Мита — Бр. 3738 а Никола — Бр. 3744. (Свршило се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

За време пезишког тродневног панапура, који је крајем августа месеца прошле године држан у Зајечару, ухваћен је на истом већу број коцкара и кесароша, који готово из целе Србије беху дошли да што „пазару“ на панапуру. Г. Љубисав Димитријевић, начелник среза зајечарског и бив. комесар панапура, био је тако добар, те је наредио, да се вањаци међу њима — њих 11 на броју сликају, па је једну слику нама послао и молио, да је изнесемо у листу, што ми ево и чинимо. Уа слику доносимо и кратак опис појединих лица, чија су имена на слици означена редним бројевима.

Никола Пантолић зван „Топач“ [бр. 1.], стари и чувени ветеран на коцкарском и кесарошком пољу. Родом је из Шалца; има 50 год., осуђиван је небројено пута. „Топач“ је често „важарски“ коцкар и кесарош. Да би свој живот, провео је путовајући на панапуру. Да би своје путовање, пак, маскравао, он се обично погађа да чува и тера стоку марвених трговаца.

Божидар Вукићевић [бр. 2.]. Родом је из Јагодине, има 20—22 год., издаје се за пекара; судски још није осуђиван, али је за то, не зна ни он сам колико пута, истинито казњиван за коцку, препару, омање крађе и ситицу.

Милан Радаковић [бр. 3.]. Родом је из Јасике, окр. крушевачког, нема му више од 18 год. али међу својим друговима једнако већ важи као „гетиван“. Када га је г. Димитријевић упитао за што је дошао на панапуру, — он му је са свим отворено признао, да је дошао ради сечења кеса.

Стеван Петровић [бр. 4.]. Као год и „Топач“ долази у ред ветерана коцкарских и кесарошких. Родом је из Алексинца, има му 55 год., осуђиван је више пута.

Сава Станојевић [бр. 5.]. Не зна се одакле је родом, као год што се не зна шта је раније радио. Има му 36 год., вели, да се занима надничанством, писмом је. Добро би било, кад би власт овог места, у коме се Сава сада налази, обратила мало већу пажњу на њега и његову прошлост.

Милан Петровић зван „Дугачкић“ [бр. 11.]. Зими не излази из затвора Управе града Београда, а прено лето не пропуста ни један панапуру у Србији. Другови су га назвали „Дугачки“, не толико због његовог високог раста, колико због његових дугих прстију, од којих су многи заузали. Милан је родом из Крушевца, има 26 год., по својој опретности, умености и писмености, долази у ред првих коцкара и кесароша, који су још у слободи.

Станко Окановић [бр. 10.]. Слика овог толико чувеног коцкара и кесароша излази смо у 28-ом броју нашег листа у прошлој години.

Илија Продановић [бр. 9.], разбојник, убица, допон и коцкар. Ошпиран опис о његовим неваљалим делима, као и његова слика, налази се у 10 и 34 броју нашег листа у прошлој години. Уа дослупу истог имамо да додамо још то, да је Илија сада под истрагом и у притвору код начелства окр. коцкарског због опасне крађе и покушаја убиства.

Јован Петровић зван „Шобота“ [бр. 8.]. Слика његова са описом налази се у 19 броју нашег листа у пр. год.

Жикић Ђорђевић зван „Пажа“ [бр. 7.] и **Жикић Алекси-Ванић** „Крагујевчанин“ [бр. 6.], описани су у 13 броју „Полиц. Гласника“ у прошлој години.

УХВАЋЕН КРАЂЉИВАЦ.

Приликом потере која је 29. пр. м. вршена у Београду на ситицима, поред осталих, ухваћен је у кварту савамалском и неки Благоје Јосевић, слута, родом из села Сенаје, среза гроцанског. Пошто није имао занимљива ништа ма какавих исправа, то је од стране поменутог кварту нађен са три дана затвора и прогонством у место рођења. Јуче по водно Благоје је сиропед Управи на издржање затвора и када је, пре затварања претресен, нађено је код њега 148-20 динара. Како, по слима скалостима, беше перовито, да Благоје до овога новца није дошао поштеним начином, то је одмах над њим отворена једна мада истрага, којом се на крају крајева утврди, да је Благоје овај новац украо од Марка Стевановића, бакалина из Младеновца, код кога Благоје раније беше служио, па га покрао и побегао.

ТРАЖИ СЕ.

Полеку, кшер пок. *Јована Пауновића*, бив. надничара из Н. Аџићевца, тражи начелство округа пољопривредног истом Бр. 4741. Полази има 20 год., средњег је раста, пријемљива, има приу, густу, кратку косу, прие, крупне очи; на десној страни врата има малу белугу од чира. Пронађену треба стражарно сиропедати поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 7628.

ПОТ Е Р А.

Мити Лукићу, земледелцу из Бањана, средн теминског, постојећа 25. и 26. пр. миа неопознати дознаци узврали су једног поља, дакле гајачко-зелене са лангом, В. Уграђени кош има 5 год. Пачељасте округа моравског актом Бр. 3590, моли све познате власти, да дозна са појавом потраже и у случају проналаска њему страшног спроведу. Пронађени крадљивац може се спровести и Управи града Београда са позивом на Број 7645.

ДРУГИ ЛИСТОВИ О „ПОЛИЦ. ГЛАСНИКУ“

„Зора“ у III броју од ове године доноси:

„**Политички Гласник**“, доноси у поштомаша своја четир броја осам стручних чланака и расправа од оригиналних прича: *Један поновљен кама*, из списаниа Б. К. М. и *Или Санда* хумореска из каутичког живота од О. Ова хумореска је једна врло лијена уметничка прича, која осим своје комичне дојате, има нарочито у неколико поглавља вјерно оцртање правде палимачког живота. Ова списаниа потврђа својим јављанима описивања на причу Милорада М. Петровића у Писмо: *За студиј*. А чим ми се, да сам ја и прије већ негде читао. Од пријавода су већини приче криминалног садржаја: *Улица* Албертина Реузове, у пријаводу М. М. Станојевића; *Довољно* сиротиња Паула Јанковића; *Гула* политички, историјска епика од Николаша Гингера; *Пријави* од Пола Брала и знаменити роман од Ф. М. Достојевског; *Зачини* и кама у пријаводу Јефто Угарића. Једино је за мањине, што ћемо овдје овдје литературе појаве морати тако дуго читати, јер *Политички Гласник* излази тек једнапут недељно, а то би ваљда таким требало да био број испуни овим пријаводом, па да га за годину дана изјавио пријавио. *Политички Гласник* је врло лијеп уређен и топло га препоручујемо.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Јефко Анђелић, министар унутр. дела отпутовао је 28. децембра поном у Крагујевац, а путовао се 31. пром. и. На овом путу пратио је господина министра и г. Ж. М. Протић, његов секретар.

НЕКРОЛОГ

† Терезија Марковић, рођена из Студе, најна вишег поштомског поштег уредника правичног листа „Бранача“ г. Милоша Ст. Марковића, — умрла је 28. а саравица 30. пр. и. у 2. и по сата по пошто за скупчење многобројних пријатеља и поштомаша новинарских и г. Милоша. Ми са њиме стваре најважније најважније скупчење ожаловиошом сину — г. Марковићу.

† Јован Милошевић, писар II кл. личе. окр. топишког; и
† Андрија Ђосић, писар II кл. личе. окр. топишког, умрли су према 17-ог а други пр. миа.

Породицама умрлих најважније дана поштом скупчење.

ИСПРАВКА

У примотку Нова најважнија, која је у прошлом броју одштампана, погрешном порецима одштампано је у 6. реду одозго на стр. 91: *и његов сусед најважнији гости*, а требало је: *и његов сусед најважнији гости*. На истој страни требао је да буде потпис: Милорад Ј. Марковић.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Напомена је из штампане нова књига „Путевоја кроз Србију“ поштата под страним називом „Кондуктер“ и дата књиговесцу на поштом.

Цена је 2 динара у тврдом пошеву у енглеском платну.

САДРЖАЈ ПУТОВОЂЕ

Г ДЕО:

Г. Оне Краљевине Србије и појединих личних места, Бања и Манастира.

ШТАМПА КРАЈ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

- Државна надлежност, црквене власти и њихове територије.
- Где се налазе наша посластица и комунална на страни, као и страни у Србији.
- Државне световне и дану у које се радије затварају.
- Савне школе, војних команди и поштомаша, завода.
- У којим местима има Државне, Приватне, Грађанске, Пољне, Народне, Знатногаче и Пољопривредне Школе и правила о Народним Школама.
- Где има поштомашних завода и установа, поштомаша завода и поштомашних спаза.
- Где се налазе и какви Рушници, Манастири, Фабрике, Радошнице и Пиваре.
- Где се и које шуме налазе у Србији за експлоатацију и ценовица за грађу, огрев, разноврсне израђивање, поштомашу и животињу.
- Кад су и где налазију.

И ДЕО:

- Преглед окружних и средњих места и где у тим местима има судова, окуп. команди, поште, телеграфа, апотека, болница и кључања.
- Са правила о поштомаша, телеграмима, телефонима и еонограму, као и тасе за поштомашу, уштомашу, поштомашу и аманетну радњу, за унутрашњу и међународну саобраћаја.
- Распоред пошле и тарифа железничних, са ценома: за поштомашу, места суседних држава, за спавање и за поштомашу.
- Ред пошле срп. паробродског друштва.
- Таксе евојериске у Београду.
- Назива улица по Београду и по поштомаша.
- Дакимар (наметар): суми, железничном и водом. (Таблице уштомаше тако спрето да се не морају растављати).

Ш ДЕО:

- Прониси законски о пензији чиновника, евојериса, удојериса и потпорама инвалидним.
- Законске одредбе и правила о Локу и Ришолову.
- Законски прописи о поштомаша и регулацијама старих дугона код Управе Фондова.
- Прониси законски о промени места знамења, пасоша и објављама за путнике и прописи о задаржана лица и ствари од пута због дуга.
- Прониси законски о путним и поштомашим трошковима у управних власти, грађанских и војних чиновника, евојериса и г. д.
- Прониси о поштомашама на ђурицима т. ј. знасто се и када не плаћа обртна пореза, царина и споредне тасе.
- Правила о газдама, слугама и посредницима.
- Таксе за менице.
- Карта Краљевине Србије и
- Рекламе првих београдских радња и фабрика.

Цео садржај књиге састављен је из закона, задатах на последњој скупштини као и прописи државних власти, а тога је баш и потребан Путвођа не само евојерису, сланој радњи и књи већ и нарочито евојериским и политичким властима и њиховим органима и сваким поштомашиним, шумару, евојериску, учитељу, бајананку, рачуноводилачу, контролору, интелектуалу, сланој чети, батерији, евојерису и евојерису у опште осталим њим надлежницама и државним установама.

Претплатници и скупштинама воји су новац послали, пратићу књигу чим буду познате, а то ће бити најважније 10—15. Априла ове год., а они скупштина, који нису претплатили наплаћу или неоплаћену послали, нека до излаза поштомаша општег поштомаша уштомашу, јер ми је то једини извор за поштомашу свјегу големих трошкова око штампалих ове корисне књиге у 3000 примерака.

За пријављене претплате цена је 1-50 динара а за не-пријављене 2 динара, јер место обећаних 8, плата је јавна пуних 14 табакла.

Михаило М. Радијевић

рачуноводилац у пензији

Београд, Ловина улица бр. 13.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби биће извршени бројеви. Прегледати се може уредништву у Београду „Израде“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код олакшаних службаци или на пошти. Цена је месец: оследи, које узлазе у списак оследице а која је до претплата, чиновника, учитеља, записника, осталих запослених и осталих запослених у овете године 12, полугодина 6 динара. Гостинарница и издаваштво из унутрашњости године 16, полугодина 8 динара. Издаваштво године 8, полугодина 5 динара, ну ома се по овој пошти претплата само кроз своја издаваштва односно трговачких ордера. Подацима у овете 20 динара на годину. За иностранство: године 24, полугодина 12 динара. Поштом „Политичког Гласника“ се продају се. Губови се враћају се.

О ТРАГОВИМА

(НАСТАВАК)

У прошлом броју расправљали смо о британској теорији на поједине тачке табана и нисели три стопе у разним тоновима боје. На тим стопима смо могли видети, где је велики притисак итд. Многи ће се запитати какве све то има практичне предности и ми ћемо им на то одговорити: Само онда, кад се зна како постаје траг, тј. кад се разуме механички рад, кад се зна шта се бави при сваком кораку или нормалним приликама, онда ће нам бити јасни и постанак трага под аномалним приликама, те нећемо морати сваки час говорити о неком „агонистичком трагу“. Исследник ће увек моћи одредити, да ли је било намерено или случајног узрокања од првица, да ли је земљиште било влажно, да ли је номен неки терет или се намерно тако нишло ради запарављања трага, узбрзано или лагано итд.

Д. О мерену

Сад хоћу да још обратим пажњу исследника на невољне појединости у мерену и упоређивању. По мом мишљењу ту човек треба да је опрезан и да не предумиша ништа, што нема поуздана изгледа у успех. Нога је по својој природи врло поменљива (и. пр. на хладноћу или по дужем левању много је мања него кад се угреје или после другог хода) па онда тешко ју је и мерити, пошто није протекло тело.

Пенкер каже, да се нога у стању одмарњања и рада мења на 0,5 см. па и више. То је теоријски прво вероватно, али мени при овде нема никакво није пошло на руку, да се о томе уверим. Разуме се да одаје није допознала обухвата мери; ту је потребна највећа тачност; јер 0,5 см. није много, тако као отприлике дебелина обичне бадранице на гушћем перу, и стопалице размере могу се мерити само суштањем управних. Ако се ове добро не поштују, кад се догити јаче или слабије уз ногу притисне, или се на другом месту не прилауби, наступиле разлике, неће од пола сантиметра.

Слично стоји и с упоређивањем трагова при идућу и стојању. Сведа можете читати, да је траг, који се произведе у ходу, мањег него траг, који се произведе суштањем ноге на хартију. Поред многобројних огледа ја се о томе не могах уверити; и пре би могло бити, да су у много прилика стопе у идућу веће ноу, у стојању. Количина боје, материјал подлоге и њена глаткоћа или рашаоност, начин како се ступало итд. утичу толико, да баш у томе треба тражити узроке постанку неких и мањих стопи, а не у ходу или стојању.

Оно пак што највише за путу стопању у онште, пази и за њене појединости, на име за прсте. Масама нил нпр. да се четири мања прста отискују у стојању округло, у ходу нешто спљоштено, палац пак отисне се у стојању тако, као што алика под I показује, а у ходу као што се види на слици под II. Али то није истина. Ја сам уверен да је Маса то, што је рекао, у истина видео; али да је он двадесетину пута чистије огледе с нипе и мање боје, на различитим подлогама, с различитим, он би видео такође, да отисци прстију исто тако испаднују у ходу округли и у стојању мало спљоштени, и да се облици II и II нештог прста појављују и у стојању као год и у ходу. Тако исто зависи од облика великог прста, како ће он бити отиснут, јер према дружијем облику дружије нада и притисак.

Онај тако звани ајички облик, кад је номен палац краћи но прст до њега, назива се осем код статуа нише пута код деце и адул, који увек иду боси. Али то није правца; у много прилика могуће видети адул, који већном иду боси, и којих је велики прст најдужи, а тако исто има адул, који су увек обуви, па ипак имају чисто права класична облик прстају. То хете нарочито опашти код женских, које увек обрађују нижу на мекку обућу.

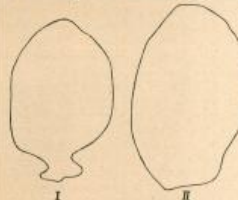
Слично томе стоји ствар и с прањем стопи; пагова осовина мора да се слаже с осовином табана; али она је већном у тулом углу окренута спољној страни, тако да се пацаз навалом на остале прсте. Одаје је већном крива тесна обућа, али се то није и код адул, који боси отискују раде у мекану земљишту. У опште не треба забораити, да адул, који иде иду боси, остали део године носе обућу, али већном тесну.

Гласно је, да се при упоређивању мора тежити, да траг за упоређивање произведемо колико је могуће истом количином боје, на којој је могуће истој подлози, као што је то код оригинала, а за тим да се по онимет утиску у подлини и појединостима огледа и само оно мери, што има одређење и узједо сигурне тачке или границе.

Слично томе стоји ствар с уноцима обућених ногу. Већ сме највише споменили у 8. ор. сл. прва, да код класичног погледама удебљене на табану носила у трагу са свим дружијем но што је у оригиналу. Али осем тога наступују још друге битне промене; кад се спуштена нога окрене (унапред или уназад, десно или лево), услед чега се траг јави покрив.

Помени пут класичне је лако видети, али помени пут не; може се дакле десити, да нога није поклањала само у напред или у назад, већ у страну, па кад се за тим види један правац класична, а други се не распознаје, могу лако наступити грешке. Рецимо нпр., да се класична у напред може јасно видети, а оно лево не. Дакле дужина се, као неопознато, неће ни морати никакво, а и мерење ширине могло би у таком случају довести до са свим погрешном закључку. Према томе никад се не може тачно испитати, да ли је било класична или није, већ се само према особинама земљишта може напредућвати.

Је ли код ове ноге, као што је већ неколико пута говорено, меродавна чињеница, код обућених ногу појединости су од значаја: чављина, акрине, итд., па што треба увек обратити највећу пажњу. Них ћемо констатовати не само по броју и облику, већ и по међусобним размацима, који се и услед класичне не мењају. У таквим случајевима чављина могу да буду велика помоћ у истраји, али могу и да доведу до погрешних закључака, кад се њан број не слаже у трагу а оригиналу. На пример може неки чављин у цинци да дође на неки новидљив камен или иначе на какав тврди предмет у земљи и тако не излази у трагу. У таквом дакле случају погрешно би се закључило, да бар у време кад је траг произведен на

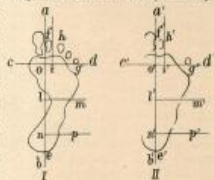

дотичном месту, у љону на ципела, није било једног чавлаћа.*) Сто тако може се десити, да је један чавлаћ, после произведеног трага изгубљен или наокопањен, тако дакле да је у првом случају у љону нађено један чавлаћ, а у другом један чавлаћ више. Слично може бити и са закрпама на ципелама, које се тек доцније метну или изгубе.

Још имамо да говоримо о начину мерењања, које ће тада бити потребно, кад треба уочити уопређење између оригинала и трага какве сумњиве личности. Масом предајемо оваквигачи (в. слику), по коме се подлажење линија само по себи лаже, а то је овано: *AB* цела стопалица дужина, *CD* највиша ширина (управо мерења), *CE* дубљина угло стопале, угао *CFJ* највише претлаја. Ма да ова ствар теоријски веома добро изгледа, нијак само онда има практичне предности, кад је при руци *потпуно* одражан оригиналан траг, и кад се при провагођењу трага за оглед може да унесе исто онолика количина боје, колика је у оригиналу. Ако оригинални траг није сасвим одражан, може се врло лако десити, да се може повући само једна или друга линија можда да се не може повући ни једна линија; дужина пак линије *CE* не зависи само од стопаличног угла, већ и од количине боје. После многих огледа, закључао сам, да је најпростије и најлесније, кад се кроз сваки траг, који се уопређује, повуку две линије, које ће једна на другој бити управне, и са тих линија ће се моћи вршити сва мерењања.

Има ли дакле да се уопређује какав непотпуно оригиналан отпак и отпак од сумњиве личности, најпре ће се ова тачно кроз проваљну хартију (Pauspapier) пренети, да се оригинал не кваре. За тим се на непотпуном трагу траже две колико је могуће једна од друге удаљене тачке, које се поудале на огледном трагу нају; то ће онда бити (в. слику) унутрашња страна пада и отпак пете, где је савијачу најчисти. Тако се добије линија *a b*, односно *a' b'*; за тим се тражи друга стопала тачка, одакле би се једна управна повукла на линију *a b*; та ће се тачка пази, кад управно помакнемо колико је више могуће у траг, докле онде до спољне стране малог прста; према томе сад имамо две координате, са чије се тачке пресека о могу у поузданошћу вршити сва могућа мерењања и уопређивања. Дале мере се и уопређују најпре све тачке, које леже на поменутом линијама *a b* и *c d*, дакле: *o c*; *o' c'*, *o f*; *o' f'*, *o g*; *o' g'*. Да би се за тим друге меродавне тачке измериле и уопређиле, потребне су свакако по две линије: једна се састоји у управно повученој од дотичне тачке на линију *a b* или *b c*, друго у размаку од мало час нађене тачке пресека до тачке *o*.

Далје: повуче се од спољне вишце отиска другог прста једна управна на *c d* која се свршава код *i*; тачку на којој нова линија додирује отпак другог прста назваћемо *h*; тако имамо да уопређујемо: *o i*; *o' i'* и *i h*; *i' h'*. Другим речма, или обрнуто речено: Кад од *o* (*o'*) у правцу према *d* (*d'*) по 3 см. одесимо и ту једну управну подигнемо, онда ће како размак *i h* тако и *i' h'* изнети по 5 см., — дакле и у тој тачки нема никакве разлике. На тај начин вршимо и даља мерењања: измеримо од тачке *o* (*o'*) долазак по 5 см. у правцу према *b* (*b'*) и те тачке обележимо са *i m* и *i' m'*; на тим тачкама подигнемо за тим управне линије *a b* (*a' b'*) а за тим измеримо линије *i m* (*i' m'*) и *p n* (*p' n'*). Јесу ли те линије међусобно једнаке, онда је утврђено, да је угло на оба трага један и исти. Тако се ради, докле се све потребно тачко не измере. Ствар се у

читању чипа замренија по што је; учините само један оглед, извршите само једно тајно мерење, па ћете видети, колико је то лако и прсто.

ПАРИСКА ПОЛИЦИЈА

— По П. Амиденбергу. —

Париска полиција нема једноставне организације у до-
полној мери. Она сама то већ својом спољашњом изгледу је, што је смештена на три различита места; а још више то примећује свака, који има посла с унутрашњим механизмом њеним. Париз нема једне велике палате полицијске, какву има нпр. Берлин. Један део, с престоном полицијом, смештен је у полицијској претперији, према палати правде, у атради као пасарик њавој. Други део, полиција сигурности, у познатој је палати правде. И, најпосле, има и треће одељење, тако звано: онда сигурности, у министарству унутрашњих дела. Ово одељење има махом по старима политичким и прима унутрашњих од министара и његових чиновника, а у много случајева претвара полицију о томе и не зна, што се често показивало као незгодно. На и полиција сигурности стоји директно под министром унутрашњих дела, који јој сама самостално именује. Већ више пута тражена је реорганизација полиције, а пре свега тежиња је на њеном јединству, и неперастаје се предлаже подизање једне велике палате полицијске, која би одговарала модерним захтевима и све већем умножавању посла последњих година, али до сада све у заду, и ако за ово нема никакве оправдане разлога.

I.

Противно Берлину, париска је полиција варошана, општинска, не државна, по њак престома полиције, као и сенског престома, који, као и на престоцима главни кмет, руководи управом вароши и са њим је раван, поставља министар унутрашњих дела.

Претестура полиције у неку рупу подељена је на двоје: у престоном кабинету са биром и јавну стражу сигурности. (Полиција сигурности ни смо већ напред изводили и са њом ћемо се доцније подобије занимају. Ти бирон представљају нам део полиције што седе и у канцеларији ради, занимајући се политичким пословима у колико они иду у друг њихова рада, а не рада оног одељења које под именом „општа сигурност“ поседује у самом министарству унутрашњих дела, као: штампом (оно које се ретко има доста посла), забраном клада, путничким исправама, допунством деце, проституцијом, удаљављем умно обавезах, надзирањем деце без родитеља и деце напуштених, контролом мера, пањом над зградама, над кочишанима и колима, четомат улица итд. Овим биром, који се разликује у тројаке, припада још и један генерални секретаријат, од кога потичу наредаби којима се регулише свезаколика полицијска служба и који се у буџетом налази. У ову „дипланту“ полицију иду „појас“, *police municipale*, на врху које стоји шеф варошине или општинске полиције, *chef de la police municipale*, а под овим по реду два шефа бирова, два политичка инспектора (*inspecteurs divisionnaires*); 70 полицијских ондирца, 25 инспектора, 100 бригадира, 700 подбригадира и 8.500 полициста. За вршње службе персонал овај града се најпре у шест „централних бригада“, од којих четри стражаре кад сигурношћу у позорницама и другим местима за јавна уживања и забављања, и пета се стара само за ред у саобраћају с колима на улицама и трговина (који се посетилица Париза не би задаровала, гледајући како мирно и сигурно оно тежну дукоту врше полицијски агенти са својих места на булеварима, једним лагич покретом руке задражавајући огроман саобраћај, да би пешаци могли прешћи), а шеста води надзор над јавним локалитетима и трговина; за тим у 35 бригади, додељених аристократским Париза, којих је 20, тако да на сваки — обдирни 500 људи, који учу етекој претестури на расположењу и који отирају „сноању“ службу при великим церемонијама, званичним свечаностима, у позорницама итд. — пада 260 до 300 полициста, који се смењују тако, да су укупно ова 100 на послу службе, разуме се само у служби рублини!

Осем оних 35 бирова аристократских, којим, слично полицијским биром Берлина, управља по један ондир, додељене сваког дана у претестуру на радњу и да прими нове инстру-

*) Да још неки чавлаћ стар или нов, доста пута није лако реини; у много случајева помоћ је микроскопичар, који ће главу чавлаћа испитати по измичању праха, рана итд., (уопређујући у другог чавлаћа). Добро је и да сваки зупов то поштују и чујемо мањине наметни обућара.

ције, има још 75 полицијских комисијара, који стоје под полицијским командом, а по себи се разуме у најтежијој су вези са својим административним биром. Они — отворени од десет у јутру до десет сати у вече — у правом смислу расправљају ствари публици, чиновница комисијара издржавају спорове између судова и решавају о разлици миљеа, постоје кофијаши и оних који су они позвали, одне помире онде пресеку, трче где је позар или поплава, хале и заштиту неопходно осмисли, помоћу издржавају деци и напосламо оболеле доносе у болницу, у практо, становништво је остављено нахотом старашу и брзи, због чега су у положају да знају по коју паклишту тајну његову, а и најдире стране престонице, о чему ће још говори.

Поја преосталој полицији стоје још два одељења: „control général“, које се занима свима жалбама против полицијских и полицијских чиновника, и, ако устреба, расправља наредбе о кинамакери и штитим, испитује финансијске пројекте извесних банака и др. ради чега шеф „contrôle général“, има на расположење једнога овенира и 60 инспектора; даље, „service d'identification“, које прикупља ствари дозвани материјал по извршеном алатичу, укључује фотографије и „мери“ по методи Бертоловој, уведеној 1889 год., и како од сваког притворенога узима њихове фотографије, а и податке мерења узимана тога збирка фотографија износи већ више стотина хиљада комада.

Одељење на нас сушине дошло да набавио расправља полицијску службу на јавним местима, на трговима, у позориштима, позорству итд., али издржава највише полицијског управљивог помоћу у несретним случајима. За ту сврху заведена су полицијска болничка кола, која у тим случајима полиција тражи, да покрећу, без икакве плаћања, пренесе у коју болницу; даље, да би се у случајима несреће на пољу мога одмах дати помоћ, установљено је на обалама Сене и обалама кинала 16 плављива за спасавање, који имају сребрених, плављива за брзо спасавање (мотора, конопца итд.), постоје и друго што треба да се држати свест оном, који је узрок несрећног случаја не показује; пред сваким навичајом стоји један милион тама, а плављив је телеграфски позив са најбављим полицијским биром, који, само на њих, одмах извештава доцпар и овај хита на место несреће. За несрећне случајеве на улици у сваком комисијарском бироу има двојица и носила. Како у дотичном бироу нема уник на расположење извршних полицијских за хитан транспорт, докери су дали нивола да се осигура тако зване „паронне амбуланције“, које држава и парон помалу са 8000 динара годишње. На онда позвала се као ирдо корисна установа удружење доцпар, апотекар и бабица, који су се обавезали да ноћу притичу сваком, ко устрази њихову помоћ, било у савету или у раду; допозва је ову помоћ затрвајати на најближем месту полицијске службе и забележити стан болесника, а полиција је о томе извештај доцпарног доцпар или већ стручњика какав буде требало, који ће узимати труд добити награду која му припада. Спринта се ослобођа плаћања тога хонорара, у том циљу држава је одобрила кредит од 100.000 динара.

Ми се хвалом поминамо поменуто установе, које су се најкорисније покладале и које моје бити и у погледу на Берлин и друго престонице издржавају обилне ланце.

Полиција је још придржава републиканска гварда. Она је саставна део војске и као така у последњем рату француско-пруском одлично се борила; подељена је у две дивизије, од којих сваком заповеда један потпуковник, обухвата три баталјона пешака, укупно 2200 људи, и два ескадрона кавалерије, укупно 600 коњаника, и број овенира износи око 118. Стубама ове трупе није је сила; употребљавана се за стражу, поседаре и издржавају потребних места, разношце наредба, а нарочито радо за репрезентацију о великим додичима председника републике, о отварању жалоба, службеним свечаностима и др., за које се смирне вома поднесе угледне ентуре кавалеријата у извесној им униформи, сјајни кавалерије племен на глави са грбом Париза и дугачким, расишеним и приликом коњским репом. Како се ова трупа често употребљавала и за државне интересе, то пола трошка њена ниво држала, а другу похотину војску. Ти трошкови износи годишње на 29,4 милиона динара, међу тим годишњи плаца полиције износи око 25 милиона динара, од којих 11 милиона иде на плато а 14 милиона на материјал, храну, плаце, плацелариске трошкове, одело и

свирму, додате на стан и др. Један број мали део од те превелике суме узима да се полиција сигурности, једна милион динара.

Али што странце код већине париских полицијских пријатно изненађује, јесте њихово мирно, скромно понашање; они се неће умешати, док не буду безусловно потребни, не истичу се напад лива и са свим смирену увек стоје пролазнику на расположење; увек се поклања, да је у Паризу полиција ту ради публици, а не, као што у свакој извесној великој паронима изгледа да је, публика ради полиције! Ако би полиција само једном, до крајности изналазила, узали сушине оштро, дива ће се читави бура гнева, као што бие последња јачих темира и о побуну кофијаши, чега последица беху многа наслага од стране побуњених.

Вала споменути, да се париски полицијски увек уживају од војника и да морају проћи претходно кроз школу полиције, која траје бар три месеца. То и чини, да је у једној години (1884.) један овенир погинуо и 160 људи ранено служећи публици, а није смо предвидети своју додату и жељбу саудбу. Ова је значајна школа у паронској, општинској кавалерији, војној и презентуот полицији, а наставу врше два британска и шест добригара од осам до једнаст сати пре подне. Синоће мала се што разликује од других школских ученика: велика сала са кулама и приликом столу. На извесном великом плавој Париза и у тавним оквирима модели постојава за деитимизију, пасоша и др. „Ученици“ се ту обучавају дисциплини према држави и публици; најстрожње им се излаже кад се морају умешати, шта да раде с онима које хале, како да поступају у несретним случајима, шта да раде кад им из публике или од кофијама придеје невољне ствари, какве морају бити издржане свезе на улици и нашој трговачкој, каква ред мора владати у пољској саобраћају на улицама и много што шта друго, најпосле морају се вежбају у постављању ратара. Курсе се издржава испитом и ко та добро не положи мора на други пут или на испит.

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Метри

Самовлашће за издржавање општинске утрине.

Рађено у суду општинског Жарковаче, 20 Марта 1899 год.

Петар Костај, земљопосед одлазни заузео је од општинске утрине повећи простор земљишта, изградио је и сада оре. Доставама ово општинском суду са молбом да се ово заузеће општ. земљишта констатује на лицу места и да се самовлашће сузбуди у своје границе, а за ово самовлашће плати.

Да је ово заузеће земљишта општинско од најкада познато је свима селацима, који су га до сада употребљавали за пошалу своје етоке, а нека се питају и Јован Секуљич и Петар Савић, земљопоседи, као најстарији људи у селу који ће ово моје наводе утврдити.

Марко Мандић
јмет село Жаркова.

Бр. 838.

Да Никола Спасић јмет, са одборницима Јанком Петровићем и Милоном Крстићем излажу на лице места овог заузећа и да поднесе извештај према наводима у ревизорату јмета Мандића. Затим испитати изјављене сведоке у ревизорату, и узети извештај на одговор.

20 Марта 1899 год.
Жаркова.

Председ. суда.

Рађено 21 Марта 1899 године
у Жаркову.

Излажу на лицу места
по заузећу општ. земљишта од стране Петра Костаја зем.

Према наредби општ. суда од 20 Марта 1899 год. Бр. 838 излази смо на лице места, које је ревизорат јмета Мандића означено и пошто смо извидели стање ствари излази смо следеће:

Да је Петар Костић пре неколико дана, док га поместо оградом од свога имања и истом заузео општинску утрину у овом простору; од истога до сеосног пута 35 метара ширине; од занада до општинске стубе 35 метара ширине, од југа до његове досадашње градине 196 метара дужине.

Када смо га упитали зашто је то учинио он је одговорио, да није извршио никакво заузеће општ. земље, но да је оградом само своје земљиште, које уклпа његова кућа од старина. Што, вели, да сада ово парче није држао оградено, то јам није доказ да је оно општинска својина.

Када му је тражена тапца изјавио је да исте нема.

Ово је наш извештај с тим да заузеће постоји и да је заузеће парче земљишта општинска својина, којом се сви седани од најкада служе за поштану своје стале.

Заузеће парче земљишта Петар је преорао.

Кмет Никола Спасић.

Писар Н. Јанић.

Одборници Јанко Петровић,
Милан Крстић.

Рађено у суду општине жарковачке, 23 Марта 1899 год.

Испит сведока

по кривници Петра Костића, земљод. орд.

Због самовласног заузећа општинске утрине.

Јован Секулић, земљод. орд. има 74 године, у свему способан за сведока изјавио:

Ја сам у овом селу све год писам старога кметовао ише од 20 година и знам да је оно парче што га је заузео Петар увек било неограђено као и остали простор целог онога земљишта и него је увек служио селу за поштану стале.

На ово љу се и заклето. Дангубе не тражам. Писмен писам.

† Јован Секулић, потписао га

писар Н. Јанић.

Петар Савић, земљод. има 80 година, у свему способан за сведока, на питање изјавио:

Ја од када памтим, знам да је ово земљиште општинско и да служи селу за поштану стале, и никад није било оградено. Петар нема никакве права на заузеће простор, нити га је када имао, сем што је и он своју стале као и остали ту வாபாச.

Заклеће се, Дангубе не тражам. Писмен писам.

Петар Савић, потписао га

писар Н. Јанић.

Оверана

Кмет Н. Спасић.

Саслушање оптуженог

по кривници

Петра Костића, земљод. орд.

Због самовласног заузећа општинске утрине.

Петар Костић, земљод. орд. има 52 године, да сада неосудујан, на питање према реторату кмета и испиту сведока одговорио:

Земљиште које сам ставио под моју оградом моја је својина, коју притежавам од старина. Што га да сада писам оградено, то је била моја воља. Онда нема заузећа. Тапце немам, јер је ово земљиште моје куће још од старина.

Немам шта више да наведем у своју одбрану.

† Петар Костић, потписао га

писар Н. Јанић.

Оверана

Кмет Н. Спасић.

Судски разлог

Утврђеним извештајем на лицу места нађено је да постоји заузеће. Испитом испитаних старих људи у селу, доказано је да је заузеће простор општинске утрине и да од најкада, као таква служи сељацима за поштану стале. Оптужени Петар признаје да је оно парче сада заузео својом оградом и да од сада није било заграђено. За ово у оправдање наводи да је земљиште његово од старина, но о томе не подноси никакве доказе, према чему му одбрана не служи у оправдање. За ово самовласно оптужени Петар има се кајити, а заузеће земљишта има одмах уступити општини, — § 375 а, крив. закона. Зато

суд као надлежан — § 4 полиц. уредбе са обзиром на чл. 89 закона о татсма

Преузећује

Да се оптужени Петар за оно самовласно заузеће са пет дана затвора о свом трошку, да плати 2 динара таксе у таксеним маркама као за дело нестуне природе.

Заузеће земљишта, у року од три дана, да уступи општини и да га доведе у пробитно стање, у противном по истеку тога рока суд ће то сам учинити о његовом трошку.

Прецу општински.

Од суда општине Жарковачке, 25 Марта 1899 год. Бр. 929 у Жаркову.

Писар.

Кметови.

Као кирајуница и преко узговореног рока неће да се исели из закупног имања — § 356 а крив. закона.

Суду општине ужице

У мојој кући седео је под закуп Илија Станковић, абација овданих од Митрова дана проише до Ђурђева дана ове године, однесено од 1 Ноембра проише до 1 Маја ове године, са ценом од по 30 динара месечно.

Како је Илија закупн отекло само 1 Маја, то сам ја моју кућу издао Петру Деспотовићу, продају овданих и исти је своје ствари већ још дуче дотерао ради усељена у закупно добро. Но зато Илија сада неће да се исели, као би се нови закупник могао усељати, но ни моје молбе ни омишле, ништа нису успеле да ми се кућа испразни и да нови закупник у кућу уђе.

Зато сам принуђен тужити Илију суду са молбом, да га сакхом своје власти нагна да ми кућу испразни.

Да је између нас закуп трајао од Митрова дана проише до Ђурђева дана ове године подносио његово спјеручно признање.

2 Маја 1898 год.

Марко Андрић.

трговац.

(Прилог као доказ о закупу)

Узео сам од Марка Андрића трговца његову кућу у Невесињској улици, у којој има три собе, кујна, подрум и купна за смештај, за тридесет динара месечно кирије од Митрова дана оре до Ђурђева дана ове године, с тим да му уједно сваког месеца погођују цену закупна плаћама.

29 Октобра 1897 год.

Илија Станковић.

Ужице

абација.

Бр. 2473. Одмах позвати туженог и од њега узети реч. Ствар је хитне природе.

2 Маја 1891 год.

Председ. суда.

Ужице

Рађено у суду општине ужице, 2 Маја 1899 год. у Ужице.

Дошав Илија Станковић, овданих абација и уштан према тужби изјавио:

Истину је да је по томе уговору мени закупн отекло 1 Маја ове године, но ја сам пре четири дана условно са тужником да останем у закупном добру под истим условима до Митрова ове године. Нови његов кирајуница коме је такође исту кућу дао под закуп досељено је своје ствари и оне леже на дворишту, јер ја нећу да се иселим из куће, јер као што рекох продужено сам закупн, истина писам исти писмено ставио, нити је на тој нашој погођи сам нас двојице но био.

Илија Станковић, абација

Оверана

Кмет.

Судски разлог:

Тужилац да доказ својих тужених навода подноси је писмено о трајању закупн, које је спјеручно написао Илија и које он ни на протоклу саслушања код овог суда не одриче. Овим писменом које суд сматра за потпун доказ да уговор о закупу и његово време утврђује се то да је туженом роп закупн отекло 1 Маја ове године, пога дана био је дужан тужилачу купу испразнити, тако би се нови кирајуница могао усељати. Тужени пак о својим наводима, да је продужено роп закупн до Митрова ове године, не подноси никакве доказе, а његови голи наводи, не могу пред судом имати никакве закон-

све важности. Како Илија не пристаје да се из закупног добра неси, то му суд на основу § 356 крив. закона као надлежан § 4 полиц. уредбе.

Решеном овим прелиде, да се у року од 24 сата из имања тужољена поселила мора иначе ће га општинска власт из куће истерати а међа за непоступност казнити.

Саопшћено ми ово решење на потпис.

2 Маја 1899 год.

Ушце.

Саопшћено ми је ово решење.

2. Маја 1899

Председник суда.

Кметови.

Илија Станишић.

Рађено 4 Маја 1899 године у
суду општине ушце

Предета суду Марко Андрић, трг., на изјави:
Из мога имања Илија Станишић неће да се посели и ако му је суд то својим решењем наредио. Новог закупца ствари још неке у дворшћу. Молим власт да ме узме у закупину и да ме увече у моје право, како бих могао одговорити мојој обавези према данашњем закупцу, који хоће од мене да тражи накнаду штете.

Оверала

Марко Андрић трг.

Кмет.

Одмах дозван Илија Станишић, абација и уштан, каже да се из имања тужољева, према решењу овога суда, није поселио на изјави:

Ја сам суду и раније казао да се посели нећу, јер сам рок закупку продужио до Митрова дана ове године. Зато стан немам ни трајно нити имам кулу.

Илија Станишић, абација.

Оверала

Кмет.

Судски разлог:

Илија је судским решењем од 2 Маја ове године Бр. 2473 наредено да се из тужољева имања у року од 24 сата неси. Он се овој нареди општинске власти није одавао, нити то хоће да учини. Овим својим поступком напустио је на себе последице из § 356 а крив. закона, с тога суд општ. ушце као обавио на чл. 89 закона о тачењама, као надлежан — § 4 полицијске уредбе

Пресуде:

Да се на ову непоступност Илија казни са пет лапа ватрова, и да се свом власти из куће истерати да плати 2 динара тачеа у тачењем маршма као па дело иступне природе.

Пресуду извршити одмах. Кмет Никола Милић у присуству двојице грађана да Илију одмах из куће истерати и весту прода тужољног на слободно рукопање.

Од суда општ. ушце, 4 Маја 1899 год. Бр. 3245 у Ушцу. Писар.

Кметови.

УБИСТВО У КЛЕНОВЦУ

КРИМИНАЛНА ПРИПОВЕТКА

Написано В.

(СВЕТКАТА)

Међутим, у кући Присвићово било му је проло добро и није се имао на шта жалити. Докле је био млад и нејак, каже да је домаћин Ненад, а кад је стао на снагу, предузела је бригу и старане о њему Станица.

Нису га сматрали као слугу, већ као сјаја рођенога. И цео саз, и син прваци негова, сматрали су га као друга. Чак се, са много поштовања, гурало, да ће му Прехић дати Росу и узети га као зета у кулу, докле ту претпоставку не обори факат: да Роса оде у Кленовцу.

Зупало се по селу о неким сумњивим односима између Станице и Милана, али ко може знати шта је од тога истина? Свећ хоће да рече и што није.

А може бити да је ону сумњу напустила сама Станица, јер она је, нећући Бог, зоран позвала Милана, па је чак и сама претурала глас, да ће њему дати своју Росу. Но, зар га она није могла волети и онако?...

Ипрати су Роса и Милан једно на другога а Станица их је посматрала, уздишући.

Кад се коло растури, она махну оном на Милана, те једно одоше у један угао оданле.

— Бог убо ко пољари те се не узвесте, а Бог нас је створио једно на друго, рече Станица Милану.

Милан је погледао тужно а дубок уздах оте му се из груди.

— Али добар је Бог, настави он. Треба се њему молити и у њега се удати.

— Како то питао је Милан суморно.

— На тао, одговори Станица. Ко зна шта може бити до адућања С. Николе? Ко зна шта може бити до сутра? Човек је ко срча: да нас јесте — сутра није. Може свашта бити, ја.

— Ама шта ти то говориш, Најо? Замисли Милан. Ја разумем ништа.

— Говорим: да Богосав може и умрети. Онда би се све поправало. Роса би се пратила нама, и, била би твоја.

— Бог с тобом, шта говориш? настави Милан. Где ће Богосав умрети, здрав као дрен! При тим речима он поново уздаху.

Размисли се неко време а затим му у очима сину нека патра.

Он се приближи Станици и шапатом упути је:

— А да ли би Роса тада била моја?

— Још питаш, голубе мој, одговори Станица.

Међутим, домаћин одозва Станицу те се онај разговор пресиде. Али од тада нико не виде Милана у кулу. Он је био тешко замислен.

— То гостјују на вироши, покла неке с врата... Домаћин се устумарале. Милан истича да дочека госте нова, а стари гости покламо се да направе места полама.

— Честити свети! покламо невољно њих с врата.

— Ви ијини и здрави, одговори домаћин.

Назубише се, и, пови госту поседне уз трезву.

Ту су били: газда Ђука дубанић, Милосав ошачар, Арсеније абација и још њих неколико из Тодорчица.

— Е да мидимо сад, рече газда Ђука. Кладно сам се са Милосавом, да кемо стићу за арта, сата из Тодорчица доље.

Ево мидини, и покла Милосаву ошачару свој сат, ранио 10 сати а покла смо у 9 и 16 минута. Стигли смо један минут раније по што смо ја казао. Море нема мога јогата на датко. Знам ја нећа.

— Бога ми бравос, одговори Милосав. Добно си опклау, признајем. Сутра ћемо код газда Кије повити опкладу.

— Остајемо сутра за сутра, но дело сад, рече газда Ђука, узимајући чашу у руку. Домаћин, срећна ти Слава! У здрављу много година дочекамо је. Част чинио чести дочекао. Део ти Бог све што желиш: у дому среће и здравља; у пољу берилета. Да шта се год прихватио све ти напредно било, да Бог да! Здрав си!

— Од Бога ти здравље и хвала ти, одговори Ненад, а цела тразеца отпела:

Амми, амми.

— Бога ти, Ненад, важи нећа није је ли мој кон. узведен у бр. Зинов је, алаш, па нека га и покрију, рече газда Ђука.

Ненад покла Милана.

Милана не беше.

Послаше једно слуге да га потраже. Оно оде и посве некога времена врати се.

— Кон је, рече, у ару и покривен је, а Махана није нема. Мора бити да је откинуо по славана.

Домаћин се дутну, но други ушче бранити Милана. Младић је, вале, при кра.

Весеље се продужи још бурније но дотле. Наравно, дођоше одморне снаге.

А пошто то беху чаршавије, то сад, поред песме и брочалица у кулу, настале јриван женскајаје, те се беше дигао читав урнебес.

Два пуна сата ова чаршавијска ниједа прелине у онсиди кулу Ненадову... Играче поје издалоше. Певачи промукне. А и кини је учинило своје. Код оних који непрестано сећаху за трезом наступити тромост и дрмеза.

Газда Ђука изидао сат и погледа у онај.

— Дивнаст је прошло, рече. Време је да идемо. Ајде Милосаве, ајде Арсеније, ајдемоте.

— Ама нема зар дивнаст? примети Арсеније, коме се, како изгледаше, није нило.

— Има Бога ми, па још одогао десет минута, одговори Ђуна.

— Е, онда хајдемо, рекосе они, и почеше устајати са утрине.

Али се из адије лачу жагор и свирала. Маса играча, у колу, уђе у одаваљу.

У колу је био и Милац, сав ознојен од играча.

Тодорочица и остали гости ухвативше се поново у коло, те песама не беше ни краја ни конца...

Пред руду допаде гласник из Кленовца и донесе вест да је Богосав погинуо.

Смеј и песма на мах се претвори у плач и заповук. Роса је запевала на једну а Станица на другу страну. Станимир се гнувао у груди и хукао.

— Ама како погинуо? питао је он гласника; ко га је убио, кад, како, зашто?

— Ја ти ништа не знам, одговори гласник. Мени кмет рече да дођем канетину и да му дадем писмо о томе. И ја сам то учинио, па се онда присех, рекох: кад сам дошао докле, ајде да јавим и Станимиру, и дођем овде.

— Па онда можда он није погинуо? Можда је још жив? говорио је Станимир сам за себе.

— Ђа, одговори гласник, не би Марија запевала. А после, и од адије, онда, чему сам да није жив.

— Јао несреће моје, јакну Станимир. Где љу и како љу сад, удаи ти сам! Ко га уби, Бог га убио, кад није никоме ни у чини докле натрупио?

— Па јеси ли доо писмо канетину? зашта затим гласника. Да сам он. Он омазх зовућу палдура и пареди му да до писмо, оно које сам ја донео, даде љати, те да онај, заједно са доктором, с моста иде у Кленовац, одговори гласник. До сад мислим да су отишли.

— Онда преки, вину Станимир сам себи.

Затим отрча у ар и уз спремаћу коње.

По глави рече се му се рече мисли о ономе што је мао час чуо. Наваско није веровао да је Богосав погинуо.

Можда је само рањен, мислио је он. Нада често вара кад јој се подало.

— Ако је рањен, говорио је Станимир сам собом, онда љу лако. Видаћу га. Одићу га у Београд. Тамо имаде добрих доктора. Дају им пола имана, и они ће га излечити.

Али ајде је погинуо?

При тој помисли срце му се узе ладити, а по лицу избие гривне хладнога зноја.

Он је, скоро бесвесно спремао коње.

У том спремању беше опазно да је длака на његовом леваку доручити успела од зноја, док деснах беше сјајне длаке и отмириши. Он то само опазив, али нехајаше кад да размисли зашто је то тако. Вест која му дође из Кленовца загледа га је свега.

Онај гласник из Кленовца дође да му помогне. И он опазив разлажу код коња.

— Ето, помислио је он у себи, шта чини туђа рука. Једнога отмириша а другог није, већ отпаде да ајначи. Али кад додвину коња по санима, и опазив под руком влагу, он сумњиво загледа главом.

— Видиш, молим те, рече сам за себе. Мора бити да ја је момчадија новаз Јахула. Могах су тако коња упростасти!... Спремише коње и кола, изишше из куће јастуке и шаренице те наместише седењале, па гласник оде ка своје коњу да га опреси а Станимир у кућу да се са пријатељем опрости и Росу собом узме.

Немад беше истински потрешен догађајем. Он жалеоше Богосава као да му је рођени син.

А Станица? Од њенога запевала, није се могао друти чутти. Кад Станимир пона Росу да на кола седе, Станица кроз плач рече:

— Пемој, пријатељу, да је водим. Што ће њој то да и она види. Ника је у нас, а и онако ће се нама пратити.

— Да морам ићи, јакнуше Роса. Морам ићи да га бар последњи пут видим.

А Станимир, расрђен оним што је Станица изговорила, окрену се свој, и срдито примети:

— Зар и то може бити, да се друг са другом не опрости?

Оће ли она опет доћи и нама или неће, то је друга ствар. То ћемо већ уредити. Али пћи мора...

И пошто је то одобравао и Ненад а и Роса хтеда, Станимир седе са Росом на поље, после опростаја с пријатељима, и оде у Кленовац, где смо га, као што је напред речено, и видели кад је у Кленовац дошао.

III.

Кад је г. Кориф стигао у Тодоровац, у своју канцеларију, он разастре по својој столу записе о убиству Богосављево, олопо јрно из њега шапуљено у сукњу, па посматраше све то, дубоко размислајући о себи. Ипак је из понављајућих записку. Постапало је сам свој питања: да ли су закључци до којих је дошао, правили или нису, и на та питања одговарао. Трудно се да излуче онога догађаја узхвати на крај, да би га могао разматрати.

Пре свега он је био са тим на чистоту, да је Богосав убијен из мржње и освете. Ипак, убијца би му одузео мован и сакат, а ово је све код њега нађено.

По, ко га је мрзео и ко је имао зашта да му се свети? — на то питање било је тешко одговорити.

Да убијца није из Кленовца, било је довољно сигурно. Није је могло не волети рачуна о томе, да погинућу Богосав, није ни с ким био у свађи и омрази, и да су га сви уважавали и волеали, као што је то од свију кленопача потврђивано.

По томе, дакле, г. Кориф закључи, да је убијца са стране, и нађе да је тајнах амазучах прапалац.

Најбо, дакле, да је на Богосава пуцао на неосредне близине. То поставку утврђивала је околност: што је на палисаду нађена гар, која је одавала барутни мирис.

Још г. Кориф закључи, да је оружје, из кога је пуцано, врло слабе пробојне снаге. Кад је оно олово, продирнућ кроз мекане делове, једна, пробало половину срца, па се ту задржало и ту нађено, и кад је из близине пуцао на погинућу, онда је то оружје, дакако, врло слабо. Он мислиша да то понајпре може бити мачи тешког са којим се обично деца сече.

А о времену у којем је Богосав погинуо, не беше нећ ни сумње. Кад је несумњиво утврђено да је Богосављен сад радио и на хат си. Никола, онда значи да је он стао онога момента, кад је Богосав обрањен као на земљу а сат се потресао. И, како је на сату поклоњено време од 11 сати и 5 минута, значи: да је Богосав у толико сати и минути и погинуо.

Г. Кориф узео оловно оружје и посматраше га са сваке стране.

— Оно, дошта, личи на она оловка, која се употребљавају у рибарским алтима, мислио је г. Кориф. Оно би се могло узети као вероватно у толико пре, што из оловку стоји рупа из које нире куљемна влакна, рупа, кроз коју је, за цело, било провучено узде рибарског алата.

Затим разгледаше сукњу и нарочито оне завежале па пој. Стојао је замршћен неки прена, а онда завојни.

Служате се појави на вратима.

— Иди и позови чича Митра дуванџију. Кажи му да ја ја зовем и да омах дође, заповеди г. Кориф.

Служате оде.

— Јепа мисао, говораше сам себи г. Кориф. На само да може бити, већ је и право вероватно. Видећемо...

После неког времена дође Митар дуванџија.

— Чича Митре, рече му г. Кориф, прегледај пажљиво ову сувају.

Би ли могао понасти од чега је она?

Митар се замотљав суније, растресе је, прегледа је и заустави се на завежкалима неким. Узе иглу са стола и олабави завежале, па ће онда рећи:

— Оно је, господице, од рибарске пређе. Познаје се по овим завежкалима. Кад се пређа плете само се онда олаво заведује, иначе не.

Митар то говораше са сигурношћу, као човек који се у томе добро разуме. А онда, маши се руком, те узе са стола и оловно оружје, па пошто и њега прегледа, прозвучи:

— Са свим од пређе. Ево и ово је оловно опет од пређе.

— Ами да ли ти поуздано знаш то? Зашта г. Кориф.

— Па наравно, одговори Митар. Ево погледајте, мошете и сами видети. На оловку стоји рупа, кроз коју је канан био провучен. Још ким и кањана у рупи. То знам и познајем добро.

Зар сам једну пређу направно, и зар сам мало тих старих олова употребљавао?

Г. Корић заблагодари Матру на узелу, отутига га те онај оде, а он уз поново приставасти записке, које су стајале пред њим.

Пакша му се заустави на исказу Росином, а на ономе месту, где је она казала, да јој је Милан претио: иако неће на Богосаваљском отпитугати вајри залосати.

Г. Корић је знао да је по закону тај један основ доводи да противу Милана истрагу направи а њега притвори.

Па онда, бар тај исти Милан, није из Подбрежја, на обали савеној, тамо, где имамо и рибара и рибарског алата?

Међутим, он надахнуће, да је притвор неопходно потребан, да би се обезбедио праван ток истраге, која је била и сушине у таму обавијена.

После дуге размислања, он се, најзад реши, оде у Подбрежје, испита Јануку Ђер Маринца Станака, Санду Ђер Глаше Трзавица, Росина другарице, и још неке, на кад они сведоци потврдише да је Милан једном у полу претио Роси као што је она показала, он притвори Милана и посла га канцеларију преској у Тодорона.

Цетресом стига Ненадов, у коме је и Милан обитавао, нађен је и један мали пинтолаш, са којим се обично деца служе, а исто тако у кичмаку нађене су старе рибарске пређе и доста олова на њима.

Радостан са овога проналаска, г. Корић се одмах врати у Тодорона.

Први му је посао био да позове деветице, који су прегледали пинтолаш, и нашла да је из овога брао скоро пуцао.

Исто тако прегледали су и олова са нађене пређе и спрањивали их са оловом из Богосаваљских, али у том погледу нису могли ништа поуздано утврдити. Било је зрна разне величине и облика, а олова је једно као и друго. Ко би могао потврдити, да је олова из Богосаваљских, а она пређе откинути? Но, утврдили су и они да, да је оно из Богосаваљских олова, свакојак било на некој пређи рибарској.

Истега дана после подне г. Корић узео је Милана на први — кратки испит.

Знао је да, у успех истраге показује најбоље резултате онда, кад се брзо ради. И у овим случајевима брзо годило и умесно пада оно познато правило: да се гледаје кује докле је вруће.

Милан је, наравно, упорно порицао да је он убио Богосава, нити му је, вели, тако шта икад падало на памет.

Росу сам, вели, волео као сестру а сестра ми и јест била. Ја од стојих никога немам. Та ме је кућа одгајила и ја све у тој сестри као своје. На и Богосава сам волео. А зашто бих га, као, убио?

На питање: је ли се који пут служио оним пинтолашем који је нађен у Ненадовој кући, он најпре рече да је, а кад му г. Корић примети, да је из овога брзо скоро пуцао, он се пренети, на испрвину:

— Јест божме, пуцао сам сином испред куће. Пуцају по целојмо селу, на узех и ја пинтолаше, да ми наша кућа не остало глупа.

— А да ли је који видео, кад си пуцао на овога пинтолаша? пита га је даде г. Корић.

— Е ти не знам, одговори Милан. Но зна Наја, она ми га и додала, и била до мене кад сам га изметнуо.

— А која ти је Наја то? питао је чиновник.

— Па Наја — Ненадова домаћица.

Кад га г. Корић уз световати да каже праву истину и да не прикрива оно што ће се доказати, он се нахути:

— Ама зар ми истина мислите да сам ја убио Богосава?

Па то је лако уверити се да је истина. Богосава је погинуо у Клевонци, а ја сам цеду промућ по њој био у Подбрежје. То знају њих стотинама у селу. Иах их и одалах на Тодоронца, који су сви то са мном били и играли. Кој твитаје куде, Клевонци је два сата далеко од Подбрежја. Нисам ја имао и тамо отаћи и у Подбрежје бити...

Са тим је био завршен први испит Миланов. Чиновник нареди да се Наја одведе у притвор, а служатељу рече, да се са Миланом име није састајати и разговарати а да он то не зна.

Сутра дан продужи се испит сведока, али претходно испитана је Станица жена Ненадова.

Она је, често ушинући, и уз плач, давала одговоре на питања.

— А је ли о слави или у вече, пуцао ко из пинтола у пинтолу кући? питао је чиновник.

— Пуцао је, јалко, одговори Станица.

— А ко је пуцао, и из којег пинтола?

— Па пуцао је Ненад, ја ко ће? Пуцао је из свог сребрна, одговори Станица.

— А зар није пуцао из оног малог пинтолаша, што га ја јуче одухе? упита даље чиновник.

Станица докучи устима. Наје. Не може се иза ње ни пуцати, покарени је.

— А зар није ти додала Милану пинтола да пуца? рече г. Корић Станици.

— Кој зна. Може бити да јесам. Знаш како је: посао је, гости су. Треба то удворити и послужити, одговори она.

— Па Милан каже да си му ти додала пинтола те је пуцао? настави питати чиновник.

— А јесам, јесам, одговори Станица. Сад се сећам баш да јесам. Баш сам узела те га гледам како ми је јабуча дворана срећом, на га онда дидах Милану и он отиде у дворане да пуца.

— Ама, рече г. Корић, он већ да си му ти додала мали пинтолаш?

Станица се насмеши. Мислила је да се г. Корић шали, па настави:

— Ама покарени је, кажемо ти. Има 2. године како тај не пуца. Што би му ја додала кридељу.

— А је ли то вече ипак где Милан? продужи питати чиновник.

— Нигде се макао није. И целота дана и целе ноћи био је у кући. Могу се заклети на то. Јест адрања ми...

Како што се види, Станица није оскудела добро вола, да Милана заштити. Али у место тога она је учинила обротно: наваљала је један основ више противу Милана, а тај је у томе, што је обезбедила његово лако изговарање: као да је у присуству њеном из малог пинтолаша пуцао.

Кад је испитан Ненад, он је показао оно:

1, да је пинтолаш, који је у његовој кући нађен, и кога је јавст однео, дошва од пре 2 године покарени, и да се из њега не може пуцати; и

2, да је на Св. Николу, поћу, али не зна у које доба, у један мах нестало Милана, није га неко време било, па је онет дошао, али он мисли да је био са друштво по другим Славима.

Значајни су испити: Ђуре дуђације, Милосава опачица и Арсенија забавије из Тодорона. Они су једногласно утврдили извесне околности, за истрагу прво кукане.

Један од тих испита, исписањемо онде верно:

Ненадик: Јесте ли ви били о Св. Николу у вече код Ненада Прежића у Подбрежју, и ако ете били, је ли тамо био и његов слуга Милан?

Сведок: Био сам. Отинио сам тачно у 10. сати у вече, и тада је Милан био тамо.

Ненадик: А по чему знате да ете тачно у 10. сати отишли у Ненадову кућу?

Сведок: Знам по томе, што сам се онде у Тодоронку, те исте вечери, оплидао са сведоком Милосавом, да ћемо на мојим колима одладе отаћи Ненадову кући за ертал сата. Пошли смо одладе у 9. сати и 46. минута и кад смо отишли Ненадовој кући, прио сам загледао у сат да видим ко је ондаку дошва. Било је 10. сати равно. Ја сам опладу добио и јуче сам је са друштво полио.

Ненадик: А је ли Милан и даље остао с вама у кући?

Сведок: Није. Чим смо дошли, ја сам молио да се мој колампари. Ненад је тражио Милана, али нега није било, због чега се Ненад мало и зутно. Није га било до по ноћи, а тада је дошва са неким гостима, играјући у козу.

Ненадик: Знате ли поуздано да је се Милан поново јавио баш у пола ноћи или нешто пре или допосле и по чему то знате?

Сведок: Знам поуздано да је то било у 12. сати и 10. минута. Ми смо хтели тада да се вратимо и друштво ме је ни-

тако је ли по ноћи. Ја сам погледао у сат и рекао им да је 10. минута пролазило 12. Но баш тада наиђе једно коло из комшлукца у коме је и Милан био, то се задирасмо дужи.

Исидор: Јесте ли тада приметили на што на Милану, што је било необично?

Својко: Јесам само то, да је био сувише знојава. И други су били знојава, али као он, није био ни један...

Г. Корџи је разабрао даље, који су били у ономе колу које је у по ноћи дошао Ненадовић кући и из чијег је дома то коло пошло, на је испитао неколико њих који су утврдили, да Милан није са њима из куће Степојевића пошао, а да јесте са њима у кућу Ненадова дошао. Где је се њима придружио нико ништа није знао показати.

Есе, како што се види, један за другим гомилали су се основи подозрења противку Милана, и већ г. Корџи није ни мало сумњао да је он убијца.

А при том дође још једна нова околност у помоћ.

Над је Станислав Тополички потрагао Богосава и дошао мало к себи од овога несрећног догађаја, он се упути Тополичу, да види шта је власт да сад урадила за проналасак убијца његовога сина.

Како је био чуо да је власт за исто дело ухапсила Милана, слугу његовога пријатеља Неша, он метну на кола и Радошцу Нешава свог селака, онога, који му беше донео нест у Подбрежје, о убијству Богосава.

Г. Корџи, коме се Станислав пријавио беше, позвао му неке од основи који су Милана теретили, уверавајући га, да нико други није то убијство извршио по Милану.

Онда Станислав исприча, како је овога јутра, кад му је у Подбрежје стигла вест о убијству Богосава, и кад је спремно које да се у Клекован прати, овако, да је његов левак ту по био тераи, јер му је сва длака била од никога узелана, а на деснаку се то није опакло. То је приметно, рече, и Радошца, која је и довео да то потврди.

Чиновник прибави и то, и испита Радошцу, који навод Станислав утврди.

Још Станислав исприча како веома сумња и на своју прију Стану да је у овом убијству и њен прет умешан и саопшти г. Корџиу зашто сумња.

Овај саслуша то нажалост, али пошто није било од важности, не хте записивати.

Станислав посла овога оде, а г. Корџи остаде да спрема питања за главни испит, који намеравао учинити над окривљеним, говорећи у себи:

— Тај доиста неће умаћи. Ма да је доиста нешто извршио дело, ипак је ухапшен...

* * *

На главном испиту окривљени Милан држао се упорно: да он није извршио злочин. При одговарању био је хладан, прибирај и управно држао. Ни једна црта на лицу његовом није одавала брину и страх.

Да саопштити неке главније моменте из његовога главнота испита:

Исидор: Ви сте на прошлом пратком испиту казали, да сте о св. Николи пуцали из овога малог пинтолића (показан му је пинтола, одузет из куће Ненадове). Остајете ли и сада при томе?

Окрик: Остајем. Пуцао сам.

Исидор: На како је то могло бити, кад је по исказу Ненадовом, тај пинтолић од пре 2 године био покран и није се могло из њега пуцати?

Окрик: Он је био покран, но ја сам дво те га је мајстор поправао.

Исидор: Који га је мајстор поправао и кад?

Окрик: Поправљао га је Триво пуншкар овданиш. Не знам, не памтим кога је дана то било. Назад је претекат дана.

Исидор: Ви сте на прошлом испиту казали, да сте на св. Николу пуцали из овога малог пинтолића и да је то извршила Нешадова Станица. Је ли тако?

Окрик: Тако је.

Исидор: Станица је повезала, да вам је додала сребрњак ништа, те сте из њега пуцали, а не овај мали. Шта имате на то рећи?

Окрик: Из сребрњака ја нисам пуцао никакмо. Они ми је додала тај пинтола и на њега сам пуцао.

Исидор: Испитима сведока: Ђуке дуванџије, Милослава опанџара, Арсенија абаџије из Топорница и још неких, утврђено је, да сте ви на св. Николу, до 10 сати у вече, били у кући Ненадовић, па нас је у то доба позвали и није нас било до 12 сати и 10 минута. Тек у то доба појавили сте се поново у колу које је из Степојевића куће дошло Ненадовић. Каките где сте били за ово време, од 10 до 12 сати?

Окрик: Био сам у Степојевића кући, на игра.

Исидор: Некаима сведока: Маријана сина Глине Трулава дуванџије, Максима Рајана, Јована Салџића итд. из Подбрежја, који су у то исто време били у кући Степојевића и са колом дошли у по ноћи на Степојевића куће у Ненадову, утврђено је: да ви нисте били у Степојевића кући, није сте са колом пошли оданде, а јесте са колом дошли у Ненадову кућу, већ сте се ишли у путу, од Степојевићене до Ненадове куће, придружили колу. Покажите, дакле, где сте у ово доба били?

Па лицу окривљенога позва се дака руган. Успине му грчевито заглавље. Он јутане незгодно тринуца док се прибра, па одговори:

— Ја сам био у Степојевића кући, а што сведоци не аутврде то — ја не знам.

Исидор: У то време, кад сте са колом дошли у Ненадову кућу, били сте врло знојава. Од чега то?

Окрик: Од играња. Сви смо били знојава.

Исидор: Кад је у очн св. Николе дошао из Клековца Станислав Ненадовић кући, јесте ли на намањали које Станиславове?

Окрик: Јесам. Ја сам их испречао, ја у њих увео, ја их лампиром и у вече оба добро истампиром.

Исидор: Од како је Станислав дошао, па док се није вратио, је ли ко толико његове које?

Окрик: Није нико. Нису га ни ја мринули, мањ што сам их ја водио до бунара те појмо.

Исидор: Утврђено је, да је овога јутра, кад је Станислав из Подбрежја пошло у Клекован, његов левак кон, био сав уздишен од никога, на чега се вложи, да је неко то нога јажко. Знате ли показати: но би могао те бити?

Милану омет заглавље успине, но брзо одговори:

— Не знам.

Исидор: Сведочебама сведока: Јанке Ђери Марије Салџића, Силе Ђери Глине Трулава, Момира Панковића и Неша Чулава из Подбрежја, утврђено је, да сте ви, о Ускресу ове године, у сату, у колу, преглиси Руси: да на Богосаваљеном огњишту неће натре заљубити. Је ли то истина, а знате сте јој претила?

Окрик: То није истина. Ја то не признајем.....

Сва напрезала г. Корџица, да упери окривљенога о томе, како се изабеле околности говоре противку њега, да је он био део извршио, и да га склопи на признање, остала су безуспешна.

У један мах, после многих других питања и одговора, окривљени Милан постави питање г. Корџи:

— Па добро, господине. Сведоци кажу да сам у 10 сати био у кући Ненадовић. А кажу да сам и у 12 сати био. То онда каже 2 сата. Па зар се може за два сата из Подбрежја до Степојевића отићи и вратити? Два сата треба само да се оде.

Г. Корџи ово питање изненади! На то он није ни помишљао. Сем тога, и он знајаше, да се од Подбрежја до Клековца рачуна два сата путовања на коњу. Сва љубав надила, се његове претпоставке, од једном одаше у вихор.

Он се, изненађен, питао: је ли могуће да су сви они основи лажни?

— Не, рече у себи, то је немогуће.

Он предузео истрагу.

Навршио је студија:

1. Између Тривка пуншара, који је слично да му је Милан ништа довео на оправку у очн св. Николе и он га одмах оправко, а Милан то порицао, тврдећи да га је оправко десетину дана пре св. Николе.

2. Између Станице и Милана о томе: је ли он св. Николу пуцао из сребрњака или малог пинтолића;

3. Измеђu сведока: Јанке, Саиде, Момира и Непада Чулаша и Милана о томе, да је Милан Роси претио како ћеће на Богослављевом огњишту патре заложити; и

4. Измеђu сведока: Марјана, Максим, Јована и још неких и Милана, о томе, да Милан на Св. Никољу од 10 до 12 сати није био у кући Стевојевића, нити је отуда са нама у колу, пошао Непадовој кући.

И сведоци и оптужени остали су при својим ранијим исказима.

После овако довољно испитаног дела, настала је потреба да се пеналаци утврди: Је ли могуће да се од Подбрежја, од куће Непада Прескаша, па до Клењовца, до куће Топалчића, оде и врати за два сата и 10 минута, било пешачки или на коњу, и да се, поред тога, има на располагању још толико времена, колико је било потребно убити Богослављевог, да ово убиство изврши?"

Одређени су венчасти и они су на овако постављено им питање одлучно одговорили:

— Немогуће!

— Ама зар би превинача, преко тресети у бари Клењовачкој, ако се пешачки иде?

— Ни тако, рече венчасти.

— Ни на коњу, опет превинача?

— Ни тако.

Г. Корић најпре обавештавао је венчаке да се добро размисле и ствар узму пажљиво у оцелу. Друго је то, рече им, кад човек путује на тенале и обично, а друго кад жури што може брже. По томе они треба да пазе је ли ово могуће.

Венчасти остао при сном.

Венчасти су била добра људи. Нису они своје мишљење давали примером да бране Милана. Не, они су знали да је њихова одена за Милана судбоносна, па га јавно хтели узети у оду.

Дана г. Корић науци да венчасти мишљење подржите испиту.

Он нареди да нестог дана после подне, он и венчасти, од куће Непадове из Подбрежја, до куће Топалчића у Клењовцу и обратно, јану на коњима.

Изадоше се потребне наредбе да се широм четири обична седлачка коњина и да испрми чекају пре 3 сата по подне, где и г. Корић са венчастима до тога врло тихо стигне.

Беше се одело цело село да види полазак ове кавалкаде.

Тачно у 3 сата, она се прете од Непадове куће, и, час касом, час ходом, а негде и трком, најчешћим путем који се коњима могло путовати, одједан у Клењовца.

Свет остаде да чека.

Беше диван дан. И ако Децембра месеца, сунце грејаше као у пролеће. Путаши беху сасушени. По пољима нија било снега. Далеко на хоризонту, по висовима, он се само белало.

У маси која је очекивала кавалкаду, било је разноврсних нагађања. Једни су тврдили да ће се за два сата вратити, други, да неће.

У при сутон новинаше: „Ето их.“

И дошета, кавалкада се појави.

И коњи и јихачи беху у зноју окупани.

Кад стигло Непадовој кући било је 3 сата и 52 минута.

За 1 сат и 52 минута кавалкада је отишла и вратила се а 10 минута у Клењовцу бавила се.

Ствар је била решена. Венчасти потписаше протокол о томе.

А после неколико дана Милан је оптужен суду за ово дело.

И код суду упуори је тврдио да он није дело извршио, али ипак, по јаким основима подгорена, суд га је осудио. Осудио га је доста благо — јер је био малолетан.

* * *

Једнога дана јошбрура месеца следеће године, спровођање један сузвуче, преко Тохоронца па Београд Милана. Упури београдског казненог завода.

У Тохоронцу имали су лановити па сутра на продавати пут за Београд.

Служитељ је предао Милана у сремски затвор, а он отишао да својег дома намира.

Г. Корић сиђе у затворе и оде до Милана.

— Шта би моје? Зашто га.

— Ето шта би, 15 година одговорни Милан.

— Па Бога ми добро, примети г. Корић.

— Моје јадно ти добро, одговори Милан, али нема се куд.

— Ама пере ти, Милане, рече му г. Корић, право ми кажи сад, јеси ли убио ти Богослава? Што је било — било, ти си сад осуђен па био прили или прав, али ја бих волео да знам, да ли сам правилно мислио о томе догађају?

— Чујеш, господице, одговори Милан осмехнуто, ама као да си био са мном те гледао. Јесам га ја убио, брате. Што да кријем? Криво сам крио — па не поможе.

— А је ли знала Станца да беш то извршио?

— Милан се насмеја па ће рећи:

— Што ће ти то да знам? Није знала.

— Евала, знала је и она и Роса, примети г. Корић, али их ти сакри.

А при тим речима Милан се усмехну и одговори:

Да Бог да не изапао из казамата, ако је Роса знала, Верујеш ли сад?

ЗЛОЧИН И КАЗНА

МОНАРХ. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Углича

9

(НАСТАВАК)

Раскољников је то јавно и показивао руком право на њега. Онај је чуо и хтеде опет да се изакути, али се предомисли и само га прешупраћу погледа. За тим се лагано крену за једно десет корачај, и опет стаде.

— Лако ћемо се побринути, да му не падне шака, рече полицајци раминалајући. Кад би могла само да паде, како је вала одвести, али онако... Госпођице, ама госпођице! никоме он, вагнувши се поново над њу.

На једанпут отвори она свесим очу, погледа нажаливо, као да је нешто разумела, устале с клупе, па пође опет тамо, од куда је и дошла. Пах!.. Безобразници једни, како су се направили! рече, још једном одмакнувши руком. Ниша је брзо, али, као и пређе веома посрбују. Кинеш поје за њом, само другом ајелом, не спунтајући очују с ње.

— Не бојте се, не бује је ја њему дати: рече одлучно бр-коња, и упути се на њима.

— Ах, каква разврат у данашње доба! понови он гласно, уадишући.

У том тренутку као да нешто жауцу Раскољников; у један мах, као да се сасвим преобрази.

— Еј, би, чујете! нику за бр-коном.

Онај се обрну.

— Батини! Шта вас се, па послетку, тиче? Оставите их! Неша се мало позвајом, рече, указујући на кациона. Шта вас се тиче?

Полицајца ништа није разумео, и гледаше га, чудећи се. Раскољников се насмеја.

— Е-е! рече полицајца, махну руком и оде за девојком и кинешом, мислећи славојаким или, да је Раскољников мало ударио, или можда и још што горе.

Однесе ми двадесет копејака, рече ајутно Раскољников, кад је остао сам. — Сад треба и од њега штогод да узме, и да лепо пусти девојку с њиме, па — ником ништа... Ма није сам ја опет узео ту помагају? Је ли то мој носе? Имам ли ја права да помажем? Нека једно друго лице појеу, шта се мене то тиче? И како сам смео да дам тих двадесет копејака. Зар су они моји?"

И поприч та чудноватих речи, чему је било веома тешко. Он седе на папукутну клупу. Мисли су му биле растројене. У овоме тренутку било му је тешко мислити у опште, па из о чему то било. Хтео би сасвим да наслепи и на себе и на све остало, па да се доживије пробуди и почне живот новона...

— Сирота девојка! рече он, гледајући празно место на клупи... Кад се освести нажаливо, па ће латати и мати дознати... Прво ће је јући, испитати, бољо и са презирањем, па, можда и одгајати... А ајо је и не одгајује, ипак ће је накушати Дарије Францове и моје ће девојке бати час одје час онде... За тим долази болница (то се обично дешава онима, које живе код честитих матера а потајно греше), па онда...

онда опет болница... па вино... бурдлаш... и опет болница...

3. Имену сведока: Јанко, Санде, Момира и Некада Чу-
лиха и Милана о томе, да је Милан Роса претио иако неће на
Богосвештеном отпитувати отце злогости; и

4. Имену сведока: Марјана, Милана, Јована и још неких
и Милана, о томе, да Милан на Св. Николу од 10 до 12 сати
наје био у кући Стојићевих, нити је отуда са њима у колу,
пошао Бенедиктовој кући.

И сведоци и оптужени остали су при својим ранијим
изјавима.

После овако довољно испитаног дела, настала је потреба
да се вештачи утврде: „Је ли могуће да се од Подбрезја, од
куће Бенедикта, па до Кленова, до куће Топалчића, оде
и врати за два сата и 10 минута, било пешачки или на коњу,
и да се, поред тога, има на располагању још толико времена,
колико је било потребно убијати Богосвештеном, да оно убијство
изврши?“

Одређени су вештачи и они су на онако постављено им
питање одлучно одговорили:

— Немогуће!

— Ама зар ни пречецама, преко тресети у бари Кленов-
вачкој, ако се пешачки иде?

— Ни тако, рекоше вештачи.

— Ни на коњу, опет вештачи?

— Ни тако.

Г. Корић најпре обавештава вештаче да се добро раз-
мисле и ствар уму пакљано у очему. Друго је то, рече им,
кад човек путује на топање и обично, а друго кад жури што
може брже. По томе они треба да каже је ли ово могуће.

Вештачи остаје при својем.

Вештачи су били добро изди. Нису они своје мишљење
давали намерно да бране Милана. Не, они су знали да је на-
хова оцена за Милана судбоносна, па га „нису хтели узети
на душу.“

Онда г. Корић изуди да вештачко мишљење подвргне
испиту.

Он нареди да истога дана после подне, он и вештачи, од
куће Бенедикта из Подбрезја, до куће Топалчића у Кленовцу
и обратно, јашу на коњима.

Изадано се потребе наредбе да се сирме четири обична
сезачка коњима и да спремна чешура пре 2 сата по подне, где
и г. Корић са вештачима до тога времена стигне.

Беше се сазнало цело село да је изишао неки капацита.
Тачно у 2 сата, они се кретах од Бенедиктове куће, и, час
излом, час ходом, а негде и трком, најпримичи путем који се по-
нимамо могло путовати, одјеху у Кленовац.

Свет остаде да чека.

Беше дилиан дан. И ако Децембра месеца, сунце грејање
као у пролеће. Путовачи беху сасушени. По вољима није било
снети. Далеко на хоризонту, по висовима, он се само бачио.
У мрак која је оценила каваљачу, било је разноврхних
пагајана. Једни су тврдили да ће се за два сата вратити, други,
да неће.

У први сутон повикаше: „Кто их?“

И дошета, каваљача се појави.

И појави и јачахи беху у зноју окупили.

Кад стигне Бенедиктовој кући било је 3 сата и 52 минута.
За 1 сат и 52 минута каваљача је отишла и вратила се а 10
минута у Кленовцу бавила се.

Стар је била решена. Вештачи потписане протокол о томе.

А после неколико дана Милан је оптужен суду за оно дело.

И код суду ујорно је тврдио да он није дело извршио,
али ипак, по јавим основица подхорова, суд га је осудио. Осуд-
ио га је доста благо — јер је био малолетан.

* * *

Једнога дана себурара месеца следеће године, спиропојане
један служатељ, преко Топалчића за Београд Милана. Уграви
београдског казненог ашода.

У Топаловцу имали су заповести на сутра дан продужити
пут за Београд.

Слузатељ је предао Милана у срески заговор, а он отишао
да својег коња намери.

Г. Корић сиђе у заворе и оде до Милана.

— Шта би море? Зашта га.

— Ето шта би, 15 година одговорил Милан.

— Па Бога ми добро, приметил г. Корић.

— Море јадно ти добро, одговорил Милан. Али нема се суд.

— Ама висте ти, Милане, рече му г. Корић, право ми класи
сад, јеси ли убио ти Богослава? Што је било — било, ти си
сад осуђен па био крив или прав, али ја бих волео да знам, да
ли сам пружајући мислио о томе догађају?

— Чувени, господице, одговорил Милан осмехнуто, ама као
да си био са мном та гледао. Јесам га ја убио, брате. Што да
прајем? Криво сам криво — па не помисле.

— А је ли знала Станица да јеси то извршила?

— Милан се насмеја па ће рећи:

— Што ће ти то да знам? Није знала.

— Евала, знала је и она и Роса, приметил г. Корић, али
их ти сапри.

А при тим речима Милан се узобави и одговори:

Да Бог да не изпадо на казната, ако је Роса знала. Во-
рујем ли сад?

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

С РУССКОГ ЈЕФРА УГРИЧЕ

9

(НАСТАВАК)

Раскољников је то инако и показивао руком право на
њего. Овај је чуо и хтеде опет да се наљути, али се прело-
мисли и само га препушта погледу. За тим се лагано крену
за једно десет корака, и опет стаде.

— Јако ћемо се побринути, да му не падне шака, рече
поднајан размишљајући. Кад би могао само да каже, камо је
вала одвести, али онако... Госпођице, ама госпођице! кинисе
он, напуштају се поново над њу.

На једанпут отвори она сасвим очи, погледа плањиво,
као да је нешто разумела, устаде с куче, па пође опет тамо,
од куда је и дошла. Пах!.. Безобраци једни, како су се
наврзали рече, још једном одмахнувши руком. Ишла је брзо,
али, као и пређе веома пошрвају. Кинисе пође за њом, само
другом алеом, не спутајући очују с ње.

— Не бојте се, не ћу је ја неку дати; рече одлучно бр-
кова, и упути се за њима.

— Ах, пакан разврат у данашње доба! понути он гласно,
улашујући.

У том тренутку као да нешто жаути Раскољникова; у
један мах, као да се сасвим преобрази.

— Еј, ни, чујете! паку за брком.

Овај се обрну.

— Ватилате! Шта вас се, на послетку, тиче? Оставите
их! Нека се мало позабави, рече, указујући на киниса. Шта
вас се тиче?

Поднајан ништа није разумео, и гледаше га, чудећи се.

Раскољников се насмеја.

— К-е! рече поднајан, маху руком и оде за девојком
и кинисом, мислећи свакојако, али да је Раскољников мало
ударен, или можда и још што горе.

„Однесе ми двадесет коњеја, рече дугито Раскољников,
кад је остао сам. — Сах треба и од њега штогод да узме, и да
лепо пусти девојку с њима, на — ником ништа... Ма што сам
ја опет узео ту помагати? Је ли то мој посао? Имам ли ја
права да помажем? Нека једно друго живи појду, шта се мене
то тиче? И како сам смео да дам тих двадесет коњеја. Зар
су они моји?“

И појави тих чудноватих речи, нему је било веома тешко.
Он седе на напуштеном кучу. Мисли су му биле растројене.
У овоме тренутку било му је тешко мислити у опште, па ма
о чему то било. Хтео би сасвим да изабрани и на себе и на
своје остало, па да се додише пробури и почне живот изнова...

— Сирота девојка! рече он, гледајући правно место на
кучу... Ка да се осмисли поткада, па ће латим и мати до-
знати... Прво ће је тући, ишатаће, болно и са презиром, па,
когда и одгањати... А ако је и не одгањати, ипак ће је прину-
дити Дарије Францове и моје ће девојке бити час одад час
онде... За тим долази болница (то се обично дешава онима,
које живе код честитих матера а постојно грење, па онда...
онда опет болница... па вино... бурдаси... и опет болница...)

а кроз две-три године — богаљ, ма да јој је свега деветице или осамнаест година... Зар ја нисам нишао такве девице? А како су догле дознале? Кого онако, као ова... Грозно!... Али... нека иде, нека иде!... Кажу да тако треба да буде. Тодино и тодино процрпота, веде, мори отиша оне године... а куда?... Јамачно до Јањова, да би други стазе адрани и да им они не би сметали. Процент!... Славице су то речи код њих: оне су тако утешне, научне. Каже се: процент, и еверина ствар, не треба се више бринути. Кад би нешто била капа друга реч, е онда... онда би можда било неутешније... А шта, кад би некако и Дуница дошла у процент!... Ако не у овај, а он у други?

А куда сам ја пошао? помисли на Једаншт. — Чудновато! Та ја сам нешуд пошао. Чим сам прочитао писмо, одмах сам пошао... А! на Василевско острво, пошао сам Разумихину, ето куда, сад се... сећам. Али за што, за што сам пошао? И на пошту ми је начинио сад пало на памет или Разумихину. Чудновато!

Он се чудно сам себа. Разумихин је био један од његових пријатељских другова на универзитету. Значило је, да Раскољников није готово ни имао другова, док је био на универзитету, туђо се од свакога, никоме није одлазио и ретко је кога примало. У осталом и њега су скоро сви избегавали. Ни на општем скупуница, ни на забавама, ни у разговору, ни у чему није он учествовао. Радо је много, не штедећи се ни мало, и за то су га поштовали, али га нико није волео. Био је веома сиромашан, али преко мере поност и невољарно као да је имао нешто, што скрива у себи. Осталим његовим друговима изгледало је, као да он на све њих гледа с вишине као на децу, као да је пада свима и различе, и значење и пачемина, а да на њихова начела и интересовања гледа као на нешто ситну.

Са Разумихином беше нешто поверљивости, управо не поверљивости, по друштвеним, отвореним. У осталом, с Разумихином и не беше могуће стајати у другачијим односима. Беше то невољно весеље и друштвени млађи, добар до најивности. Али ипак под његовом простотом скриваше се и дубина и достојанство. Његови другови разумели су то и сви су га волели. Спољашност његова била је пута израза — пасок, сувољав, прве косе а увек рђаво набриган. По патљад се каљиво и био је на гласу као јупаница. Једном, пак, с другинцом, једним ударцем саставио је са земљом као притку великог патролицу. Могао је да пије беспословно много, а могао је омет и да не пије никакво. По надишто је чинио и дудориче чак и врло нежно а могао је опет да буде и врло обљиван. Разумихин се још јако одликовао и тиме, што га никакве прилике у животу нису жалостиле, нити су пак какве рђаве околности биле у стању да га сакоче. Могао је да стањује и на танзани, да трпи пачулен глад и невероватну хладноћу. Био је до крајности сиромаш и шкљавио се сам, без ичије помоћи, рачели разне послове. Једне године цела зиме није доживео пећ, па је још уверавао, да је тако пријатељи, јер се на зими лешне слава. У ово време и он је био приморан да напусти универзитет, али не за дуго, и из све ситне се трудио, да поправа своје станице, како би могао продужити пилевољав. Већ је четири месеца како се Раскољников није с њиме састајао, а Разумихин опет није ни знао за његов стан. Једаншт су се, пре два месеца, средили на улици, али се Раскољников ситно, па, шта више, и прешао на другу страну, да га Разумихин не би сазнао. А овај опет и ако га је видео, чинио се невестит, не желећи да узнемирава пријатеља.

У.

У самој ствари, ја сам још ту скоро мислио тражити од Разумихина посла, да ми напише кондицију, или ма шта друго... помисли Раскољников, али чиме он си сада може помоћи? Ретко да ће ми написати кондицију, ретко да ће са мном поделити и поседују вољери, ако их и он има, тако да могу купити и обућу и одећу поправити, како би могао њи на часове... Хм... да... а... посме? Шта би могао узнети са оно мало ситнице? Зар мени то сад треба? Баш је смешно што сам и позвао Разумихину...

Питане, зашто је сада пошао Разумихину, узнемиравао га је много више, него што му се и самом чинило. Непоскојно је тражио некако апсолутно значајно за себе у том питању, са свим обичном поштују.

Па шта, зар сам ја хтео да доведем све у ред Разумихином? И нашоо свему изагла баш у Разумихину? Питаше се с чуђењем. Он премислаше тајну руком чело; и, чудновато, са свим испицада, на Једаншт и као сама од себе, после дуге размислила, паде му на ум нека чудна мисао.

„Да... Разумихину, рече на Једаншт, славице мирно, као да се на нешто коначно решио... Разумихину? Или ја, то се разуме... само — сад не... Или... сутра-дан, после онога, кад већ то буде готово, и кад све пође по новоме.“

И на Једаншт се нечега сети.

После онако? узвикну он, ескачице с кљуце, — ма да ли ће то бити? Зар ће се одшта догодити то?

Он остави кљуци и пође, готово потрча; право хтеде да се врати кући, али му, на Једаншт, та мисао постиде узасно неспријатна: тамо у оном кућу, у оном узасном ормарију и саврећу је све то ево већ више од месец дана; зато није, куд га очи које.

Перва дрхтавица прво у право грозничаво стање; хваћала га је већ и језа; на тако узасној врућини њему је било хладно. Као с неким успаљивањем, свјеро бесвесно, чисто за хатар неке унутрашње потребе, поче он обраћати пажњу на све предмете, поред којих је пролазио, само да би растерало узасне мисли, али му то није помагло; па ретко и он је сваки кад падао у турбошност. Кад би опет уздрхтавица, подигао главу и погледао око себе, одмах би заборавио о чему је тога трпачица мислио, па, шта више, и куда је пролазио. Тако је прешао цео Василевско острво, изишао на Малу Неву, прешао мост и свратио на Острво. Из почетка су евењаци и зеленило годили његовим поморским очима, које беше свиле на градску праћину, креч и горостасне, објевне, темне куће. Овде није било ни шапуре, ни сирада, ни пилина. Али, до мало, па су и та нова, пријатна осећања преша у болесна и разарањања. Онда онда је застајкивао пред капином летњиком, обраслим у зеленило, гледао кроз ограду и видео на дивана, на балконица и терасима, пакићене леше а у врту децу како се играју. Нарочито га је занимало цвеће; он је на њега највише гледао. Срегао је и елегантна кола, јачавице и јачавице; он их је пратно радозналим очима заборавио их прег, него што су му измисли с погледа. На Једаншт застаде и поче бројати свој новац: влашито је око тридесет копејка! Двадесет пилинају, три Пастасија па писмо, — значи, да сам Мармеладоника два четрдесет и седам лал песет копејка!... помисли он, нешто рачунајући; али је у брзо заборавио чак зашто је и радио новац на цела. Он се тога сетно, пролазећи поред неке рачне с једом, паши на ашчипају... осетивши, да је гладан. Ушавши унутра, он пош чашину ракије и узе Једаншт колац, који је тек за пут доша. Ондавио није нио ракије, па је брзо утицала на њега, ма да је пошво само једну чашину. Негде му на Једаншт отежице и спиноде га узасан дресек. Био је пошао кући; али кад је доша до Петровског острва, застаде потпуно маласпа, сиђе с пута, уђе у шумарак, паде на траву и часом заспа.

У болесном стању снови се често одликују необичним редењем, јасношћу и наредном слаткошћу са јавном. По надишто се створи слика узас, али колорит и сав процес целог представања обично су прг том толико нерватни и са тако-јитим, неочекиваним, али, према целим енцији, уметнички оправданим појединосима, да их ја јави не би могао замислити ни сам ситно, па био он и такан уметник, као што је Пушкин или Тургенев.

Такви снови, такви болесни снови, свагда се дуго памте и чине силан утисак на растројен и већ уружан човечији организам.

Страним се сав усвој Раскољникову. Прицало му се детинство његово, још у њиховој варијанти. Садма му је година и он шета једног приличног дана, пред веће, са својим оцем ма вариоци. Време је мутно, дан загушљав; околина онака ница, кака му се задржала у памети: шта више сад му се у сну представља много јасније, него што је на јави памћење памело. Вариоцица се прострала отворена, као на длаву, ни једног дрвчета нема у близини; негде далеко далеко, под самим крајем пеће, црни се шумица. На неколико корачаја од последње вариоцица оградје стоји крчма, велика крчма, која је увек чинила на њега неспријатан утисак, па, шта више, задржала му и страх, кад год је пролазио туца, шетајући са својим

оцем. Тамо је увек била гомила светине, која је само пикала, смејала се, свађала, гадно и промислу певала и врло се често тукла; ово прече су се снагад пуњала нека пијана и стравна лица... Српци су се с нама, он се често прилађувао оцу и сав је дружио. Поред крмче имао је својку пут, великог прашања, и пришања му је увек тако прва. Пут се увијао све даље и даље и, тако на треста порчања, савија на десно поред паровог гробла. На сред гробла стајала је каменита црква одлазак с оцем и мајком на службу, кад се давао парастос његовој баби, која је умрла већ одавно и коју он никад није ни видео. Тада су увек са собом носили пилан на белом танкиру, у убрсу. Пилан је био сладак од пирица и сувога гробла, који је било утиснуто у пирицац унакрст. Он је волео ову цркву и старинско иконе њене, које великом беху без рамона, волео је и старог попу, који је непрестано тресао гласом. Поред бабиног гробла, која беше покривен каменом плочом, био је и мали гробчић његовог млађег брата, који је умро од шест месеци, и којег он такође није сасвим познавао, иако га се могао сетити; али њему су пикали, као да је имао малог брата, и он се увек, кад год би дошао на гробље, побијом и е пуно поштовања кретао над гробовима, сагибао се и целовао га...

И, ето, сад му се ухватило: иде с оцем путем ка гробљу и пролазе поред крмче; он стегло она за руку и се страхом погледом на крмчу. Особита нека околност привлачила је његову пажњу: изгледало је овога пута, као да је оне било неке забаве, гомила напавених девојака, жена, напавених музика и кога ти ту још није било. Сви су напустили, сви пезују песме, а пред крмчином вртпашама стоје кола, али нека чудновата кола. Била су то једна од оних великих кола, у која се промучу велике, теретни коњи и којима се превозе роба и бурал. Увек је постоје да гледа те велике теретне коње, са дугим гривом и дебелом погатам, како иду мирно одмереним кораком и вуку на собом читаво брдо, не напрежући се ни у колно, као да им је лакше с теретом него без њега. Али сада, неким чудом, у овако велика кола било је упуњено мало, ипак се свакојко, једно од оних, која се, — знајмо је он то често, — знамичу по које кут с наким нисоним топором дрпа или сена, нарочито кад се кола казале у блато или у туђи колосек. При чему их мушкери бију бичевима тако немирно, ах, тако немирно, по падишом чак и по мушкери и по очима, и њему је увек било тако жао да на то гледа, тако жао, да би се готово зашкљачио, а мајка га је тада увек одводила с прозора.

А гле, сад, из једанпут, настале читава галима: из крмче изазве вачући, пенујући, с балалајкама, трештом пијања, све сами крпичи мушкери у црвеним и плавим кошуљама, а само заогрунати.

— Пошните се, сви се пошните! ниче један од њих, још млад, с дебелим вратом и меснатим црвеним лицем. — Све ћу нас повести, седајте?

— А у исти мах се разлико смех и кичњање:

— Ама, зар та ирицања да нас повезе!

— Јеси ли ти, Милова, при себи, шта ли си, над си такоу Јованску упурио у толина гроба кола.

— А ринули бисе сигурно нећ, двадесет година, браћо!

— Само ни седајте, све ћу нас повести! овет паче Милова, кид, усковинах прав у кола, дохвати ухвати и усприва се сасвим на предњем делу. — Дорат је отишао мало пре са Матвејем, ниче он с кола, а она ми кобилица, браћо, само жете да баљана. Седајте, чисте бих је, чини ми се, и убио, само жете да баљана. Седајте, кад нам кажем! Пустићу је у скок!... Скоком ће поћи! И он дохвати да бич, спремајући се с нападом, да штаба живичне.

Па седајте! смеју се у гомили. — Зар не чујете! у три ће поћи!

— Она, напад, већ десет година није трком потрчала.

— Потрчаће!

— Не јадите, браћо, нека спаки узме по бич, па будите готови!

— Давле тамо!... Ожеки је!

Стадоше се сви невати у Миколаниа кола смејући се и подсмевљући се. Поцело се њих шесторо, а могло их је још етати. Уаеше са собом једну жену, дебелу и препуну. На кој је био струк од црвене-бугарске тканине, на гласи намет од стапана бисера, на погатам козне црвене, — доми ораха и смејка се. У напало се гомила такође смејала, а како и да се

не смеје: оваква белна кобилица, да повезе такав терет у скок! Два момка у колима дохвативше омах по бич, да помогну Миколани. Разлеже се: „а сад!“ бедно се живичне узе из све снаге, али не само што није могло у скок, него једва баче се могло и коракном помаћи; само што није погатам, стече и пада под ударами трију кичица, што свилу по њему као град.

Смех у колима и у гомили расте све више, али се Миколана крти и у бесмислу штаба учеством ударила кобилицу, као да одста мисли, а ће она потрчати скоком.

(Наставиће се).

СЛИКЕ ИЗ ПРИТВОРЕНИЧКОГ ЖИВОТА

1. Једна ноћ у „шатронци“¹⁾

— Затвори га за пољас у „шатронцу“ рече једно поља главни асистент управе гр. Београда — Чича Дојини своје помоћнику, када ме изненада ухватише у казали под Р..... и одвелише к њему.

— Разумем... Напред... немојко корачаји хода... ширена браве, један ударац у леђа... и ја се обрехом у једном поздравном, засвојеном, ниском и доста ледном правопутном простору. Страх, који осећах обог овог изненадног заштрапања, овај удариц у леђа, и некаква уласко загушљив и гадан андах, који владаше у том простору, — толико утицало на мене, да ми могах крочити ни један корак, већ остадох као заштрапа од врата и немо посматрах бледи и мршави лица, која лежаху овде онде, и која, у овој позлати, изгледаху као аветине. Умисао разних мисли падох ми на памет посматрајући их тако, док најзад, не знам од куда, почех уображавати да сам у невој коштурици. Језа ме спонде при том уобравању и, готово несвесно почех дрхтати.

Ко зна докле би тако остао да ме неко безобзирно церавање не траје на заноса? Пренух се; протрхав добро очи и нажално посматрах лица, која се још цераху...

— Шта си се смиро'?

— Их, ал се овај упалио?

— Ко да никад није био у „шатронци“?

— Палаугам је'?

— Море или „милантун“? праша се.

— Чини ми се да је „шатрон“ и то, и „готини“.

— И мени.

— Да ли што пана?²⁾

— Пет, можда „раскужава“?³⁾

— Не раскужаваша.

Овај говор, и ако за мене беше доста перазуман, ипак ме мало охрабри. Јер увидех, да сам међу живим створењима. У „вељој радости“ придох једноме лицу, које мирно савијаху цигару и равнодушно посматраше шта се око њега ради и, не знам обог чега, рекох му:

— Ја никад нисам овде био.

Надах се, да ће он реч тронути неизојатог, те ће ме, ако ме не понуди цигаром, позвати, бар, да седнем поред њега; али у место свега тога, он ме добро и чисто презриво погледа, и проуха савијаху цигаре. Оваква предстворност и поно церавање, које поводом ме настиде, абзину ме са свима, и већ не знадох шта да радим. Срећом мојом, омах после неизојатог трепутака, отворише се овет врата на „шатронци“ и у њу угураше још три лица. Готово сви из „шатронци“ обринуше сада на њих своју пажњу, а ја се корнетиш том приливом и понукох се у један кут, близу неки.

Нови гости еудећи по добродошлицају своме дочепању, не беху познатица ставовима „шатронци“. Најмања радости и жалости не беше краја. Једина се радонаху њиме гостима само с тога, што у њима добијаху другове с којима ће брзо

¹⁾ „Шатронци“ — попарки називају заједно асистент управе града Београда у коју могу да етати 80—100 притвореника, и у којој се наком она затварају. Полиција ову асистент зову „Гласница“.

²⁾ Пијан је.

³⁾ Да ли што зна, што би му се могло упрети.

⁴⁾ Разуме.

и посетилих надзирати доосућу им казну. Други их омет са-
малаваху, што нису имали среће, да претходно изврше неку
операцију због које, како доносице сазнадох, беху нарочито
дошли на унутрашњости Србије у престоницу. Мало по мало,
и разговор постајаше све живљи и живљи, а тиме и лагана се
пела. Сви хтедоше у једна мах да говоре. На крају крајеве
разговор се изроди у пренирку, која успоро достигле своју
кулминацију таку, јер доказиваше речима све већма усту-
пање место дошавици са подигнутим и стиснутим рукама.
Побојас се, да се ова пренирка не сврши, назад, бојем, те се
још више склупи у своје куту и са великим страхом и, жму-
рећи, очекивах катастрофу, али уместо уображених удараца
ја чух једино гласове:

— Мир, a odmah po tom jedno veliko guranje i spavanje po „patronima“³, kao i manjvanje: „det, anisancija...“ čija Dočini... čija Dočini. Kad otvorih oči i pogledah oko sebe, vidoh, kako svi ljudi ležali mirno na svojim mestu i pravi se kao da spava, a po neki još i rikahu. Posmatrajući ih tako, u malo se, pored sve moje nevolje, ne nasimjah. Šta je nadra da uzmim samo jedna jedina reč, pomislih u sebi i odmah pojmih ovaj udarac u leđa, kojim me je malo čas izvolio počastovati g. pomoćnik anisancija! — — —

Тешка у „шаторони“ трајала је од прилике пола сата, упркос долге, док у њу не уђе један нов гост — неки малиш, који беше толико пијан да се не могаše држати на ногама, већ се, чим уђе, саклео до врата и поче дармати. Неколико обилжних притвореника дохватише га и више бољаци не што однеше у један кут „шаторони“. Разуме се, да је том приликом пало доста бољачких речи.

Тек што овај младић отпоче рећи а „тамничка се врата отворише“ по ново и у „шатроу“ узеше два младића од по својих 20 год. Посматрајући их како, готово трном, уђаше у „шатроу“, и нехотице ми падосе на памет ови стихови из „Пеналогича“:

„Сила је руча која те гони.“

Сам ове тројице, затворено је ове ноћи у „шаторицу“ још пет лица. Прва тројица беху нека пекарска мошва, а пото и последњи, нека старецулукана зовов и коцкар, кога сви, чисте да страхополитовњем дочекаше, а који се, чим уђе у „шаторицу“, отвоше понаврати као прави домаћин. Сазнадох доцније, да се зове Владимир Нинић; а да је четири пута био осуђиван на робију, а да је понао узвишаен у једној крајишнотини кључа.⁸

Док се овај Нинић, у једноме крају, шатронце⁸ нешто озбиљно разговараше са неким старијим становницима, шатронцима⁹, долазе и у другOME крају, у тојој непосредној близини, један од оних два младића, за које рекох да су трком ушли у шатронце¹⁰ причао друговама око себе, како је Нинић, једном, *брдно пострпао*¹¹ у неком селу, свега београдског.

— Кад је Шинић, прчанае хладни, поседојити пут побегло са оцуе, а то је било маку месец 1897. год. напустио он да иду у Бугарску, у крме се за Зајечар. Путую је пеније и сваком новом месту мислио је име и презиме. Дошао тако у једно село близу Београда, најпре на неку стражу, која га задржи и унета за име и презиме. И не сугерише ништа рђаво, Шинић, или одговори да се зове „Милош Кojiћ“. Хтеде им још рећи, да путује у Зајечар ради издржава оебе, али немаше кад, јер га на мах ицепалие, обалише на земљу и несаже неким коњицама од главе до пете. Сиромаш Шинић, ствие онако возан и чуји се шта га снаје, а сезаја га грде, мувају и псују му, и „мачу хајдуку“. У том лаћу нека ползела коза, а она га убае у шак и крену на судица. По што се га тамо дуго непотпунује и заморавали да призна, да је главом оглазени и у оно време чушени хајдуц „Милош Кojiћ“, на оним истим козима, а у пратњи 30 оружанних сељана отерују га у Бољенац ереском начелнику. —

Онде „младић“ прекиде своје причање, нажда с тога, да би што више заинтересовало слушаоце свршетком истог. Понинаше са свију страна:

— Па шта је после било? А приповедач, по што једним погледом промера добре ствари, произиш:

— Шта je bilo? Bilo je to, da su Nijinji vratili u grad na izdržanje osude, no što je prethodno punih dva meseca odležao u zatvoru, dok se utvrdilo ko je i šta je on?

— Сиремах Нишић, понављање слушаоци и тиме се заприш
ово приповедање.

◆ ◆ ◆

Могло је бити од приливе $\frac{1}{4}$ часа по поноћи, кад чусмо неку ларму у ходишцима притвореничким и један оштар глас, који допљиваше апсанцију. Тај глас учини ми се веома познат и дов се сећах чији је, чух апсанцију како се одазва:

— Извольте, г. писарь.

— Нисар Н... Нисар Н... почеше пшнутати око мене. Шта ли ће он овако рати? Без сумње су поџасе хаовили нисар?

Писар И. беше мој добар познаник, те се с тога веома обрадовао кад сазнадох да је у близини мојој. Преминувајући, на који љу мој начин најлакше објаснити и доказати, да апсолутно ништа нисам крив, и да су у некој великој заблуди, кад су и мене затворили, — хтедох га већ винати кроз једно прозорче, кад се врати на „шатрони“ одједном отворени и главом писарица Дојчин ступи у „шатрону“.

Сви занемаше кад га угледаше, и одмах поставаше на ноге, а он господарским гласом упита:

— Ko je ovde M... S...

— Я сам, повиная и полетих к нему.

— Хајде, зове те г. писар. —

По тој мени је објаснио, да сам затворен с тога, што је Један полит. орган покушавао да мене да сам умешај у неки крајама, а то с тога, што ме је неколико последњих пестер изјављивало рачуна где седим у друштво са неким Петром Чокићем, који је, води, изприне падаон опасних краја у Београду, а кога ја, разуме се, писам познавао као долова не, као чиновника министарства финансија, Јер ми се тако представљао, — писар Н. — пуство ме је најлаж у слободу. При ставику рече ми, да не мари тако много за питојке као што сам ја, и поља ме, да узгред, видим кога колегу на рачуна. Кога, са менимама на рачуна декане у Београ, а кога они те беху схватили чак у Младеновцу.

Писар Н., хотећи се ваљда мало напашати, представи ми мог старог познаника овако исто, као што ми се он представљао у Р..... К..... али мој познаник па то ништа не одговори, већ ме само презирно погледа. Мислио је, ваљда, да сам ја нарочито дошао, да га видим. — — —

10

— Хвала депо, одговори му. Не газим нице на тужу даску. Оно вање затвараме толико је утицало на мене, да ћу док сам био назити вуз плем и с њим се доживи.

ИЗ АЛБУМА НАЧЕЛСТВА ОКР. ПОЖАРЕВАЧКОГ

(СВЕТЛАХ)

Димитрије Восноковић (бр. 13) из Брзехода, ср. моравског, има му 47 година. Неколико је пута био осуђиван за крађу, а последњи пут, преосудом понављеног прироста, суда од 13. новембра пр. год. Бр. 35685., осуђен је био на смрт, па му је казна сведена на 20 година робије у тешком окову и 5 год. полициј. надзора.

Он је починао ове кришине:
1. новембра 20. год. 1897. придруживо се Миленку Ј. Марковићу, сестакну из Ливадине ср. моравског, кад се онај из Кабаро браћо кући, па, знајући да Миленко има код себе заступљених повада, нападне га у путу с војском у руци, и претрчи да ће га заклати, насилно му прореже хаљине и из поља извуче му мрамору са 40 динара.

2. istog dana, svratilo je u dućan Lazara T. Petrovića iz Jabara i uvalde mu vezu presnizh opanika.

3, у 1895. год., украо је једну кобилу; крађа је доказана, али се није сазнало чија је кобила.

4, исте — 1897. год., украо је две кобиле Милосаву Вучићу из Брозда, и

5, у децембру 1897. год. украо је такође једну кобилу од непознатог сопственика.

Никола Живковић, (бр. 14) из Ринова ср. моравског. Има му 36 година. осуђен је на 30 година робије у тешком

поку, зато што је ноћу између 9 и 10 сати 7. септембра пр. год. у друштво са Матом Јон. Кузмановићем и Илијом Јовановићем* (чије су слике изнете у прошлом броју на 102 стр.) у цела плаћана ушла у аграду Петра Милића мех. из Ринова па момка његовог напади, и тешко га повредили.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Милан Ђорђевић, убица. Јануара месеца тек. год. народника Гроцка била је узбуњена једним, колико страшним толико и жалосним догађајем. Тога дана, око три часа по подне, у једној виноградској колеби, у близини Гроцке, нађен је заклан Живко Петровић, суга Тапасија Васића, трг. из Гроцке.

Убијени Живко, који имао је око 50 година беше познат као по све миран, поштен и честит човек, али ипак зато, убица његов не беше се задовољавао да га само закоље, већ му, нагла, да би му се што више осветио, и јабуцицу беше накла. Онај грозни злочин, око што рекосмо, немога је узбуђено четите и поштење грађане гроцканске, а нахолој полицији задао велику брига, али само за кратко време. Живком истрагом, која је одмах предузета на лицу места, успело се, да се, још истог дана, пронађе и ухвати убица. Ово 8 сати у вече, већ су и деца у Гроцкој знала, да је Живко онако грозно заклао овај бедника, чију слику износио — Милан Ђорђевић, суга из Гроцке, коме нема више од 17 година.

Када човек мало боље загледа овога бедника, био би позан да верује, да он никад неби у стању да изврши онај грозни злочин, али, бар, да мисли, да га је извршио у неутрализираном стању, — али би се сваки ужасно разочарао, кад би чуо овог звера, како нахладнокрвнијим тоном описује своје зверско дело у претходној петрици, и како доносије код суда, покушава да докаже, да га је Живко само нагла, и да га је он у најжучнијој одрази заклао!!!! Кад се свему овоме дода још и то: да се убица ни најмање не жаје због свог злочина; да је тај злочин извршио с предумишљајем и из бојана да га Живко не тужи власти због крађе, коју му је, на неколико дана пре извршеног злочина извршио (украо му је пар кошуља и једно мало огледало), најзад, кад се има на уму, да је убица веома криво, што није имао времена да мртвог Живку одрубим главу, јер је, вели, напаша један човек, — онда се тек може увидети, колико је Милан огрекао у зверским осећајима и каква је ужасна животиња?

Пресудом привојен, боотрад, суда на окр. подунали, од 8 марта тек. год. Бр. 4315, Милан је као малолетан био осуђен на 12 год. робије за хотично убиство са предумишљајем, али је апелат. суд. пресудом својом од 16. пр. месеца Бр. 1115, повишио ову казну на 15 год. робије. Пошто је и касни суд. решењем својим Бр. 1115, ошачио ову пресуду апелационог суда, — то је Милан 30 пр. месеца спроведен у Гранию боотрад, казниног завода на издржање осује.

Нека би дао Бог, да осуда колико толико угуни и облагорода Миланове зверске осећаје и његово животињско најмање живота човечије.

Убице

Године 1891 у селу Тударица срезу тамнавског окр. ваљевског извршено је једно грозно убиство са разбојничким, коме се, све до марта месеца тек. год. није могло ути у траг.

Једног јесењег вечера помен. год. неколико оружанских животиња напали су на кућу богатог и чувеног Димитра Весирновића из Тудара, па пошто су му узели сав готов новац који је под себе имао, а кога је било у већој количини, — ухватили су мајку његову — једну старицу од 70 година и наклаја је у пољској близу куће.

Власт учини све што је могла учинити, да нађе разбојнике и убице, али јој сви труди беху неуспели. Мало по мало и ово страшно убиство, као што то обично бива, заборави се, а анта одоше у архиву да пронађа кривце.

Протекло је пуних 8 година од убиства мајке Димитрове. За то дуго време, захваљујући напредовању хајдучије под Ореовом, Јовановићем и Брићем, у срезу тамнавском десало се толико грозних убиства и разбојничтва, да се убиство мајке Весирновића беше заборавило у њима. Нега се, поред бијесне мајке, сачува само још по неки старији и честитији аду из Тудара, и надаху се, да ће „Јерке сумце“ најзад учинити своје и убице предати правди у руке.

Почетном марта месеца тек. год. ухвати Управа боотрадског казниног завода једно писмо, које осуђеник Милан Марковић беше попуцао да пошаље у Тударе преко једног слободана. Тим писмом које беше узбуњено на једног селана, Милан позиваше истог, да њему и његовим друговима — осуђеницима: Сави Гашићу, Микалу Живковићу и Милану Савићу, одмах пошаље трошак, а да у већој количини, — јер у противном, прећаше му, да ће и њега довести у град, да им пради друштво. Позвао да објасни смисао овакх последњих речи, Милан, после другог унијања, принаде најзад, да је, у друштво са поборајним друговима, да му наговором овог селана коме је хтео послати писмо, — извршио оно разбојничко под Димитром и убиство под његовом матером. Одмах подвргнуто испиту и другове Миланове, те и они, један по један, истина с тешком муком, потврдише његово кривање.

Када их ухватише: зашто су заклали мајку Весирновића? — они, са свим мирно одговореше, да су то учинили с тога, што су се бојали, да их старица не проваже, јер, је, вели, по-

* У прошлом броју изнети је извештај да је слика под бр. 12. Никола Живковић. Ова је слика Илије Јовановића, а ова, под бр. 14, представља Николу, што се оним исприва.

знала оног савана, који их је на „дело навео“ и који је, такође, био међу њима.

— Једно, воли, сврхисмо посто и узмемо паре Давиду, али кад појосмо, поје и старица за нама да нас испрати. Кад већ стигосмо до оградџе на пољњак, рекосмо баби „Јаку поћ,“ и терасмо је да се врати натраг. Она нам лепо одговори: „Јаку поћ, депо,“ али се не хтеде вратити, већ проукају за нама. Визнусмо на њу да се врати, али нас она онет не послуша и тек рече:

— Та идите, децо, слободно. Познајем ја тебе, Милане, и ако си се нагаварио. —

Кад чусмо ово смрте нам се пред очима и —

— И, шта је даље било уписа их управник казненот завода?

— Довратимо бабу и прекласмо је као јатке. —

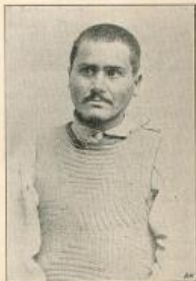
Марта 8 тек. год. спроведена су ова четири зликовца на челнику среза тањинарског, који је, да поменути дела, отворио сада над њима и на њиховим сучесницима на Тузлари формалну кривичну претрагу. Они су до сада били по осуди са свим друга дела, а и раније су били осуђивани. Тако је:

Милан Марковић

Сава Гавриловић

Милан Савић

Михаило Живковић

Милан Марковић, родом из Грабовице, окр. ваљев., има 32 год., осуђен на 15 год. робије због две опасне крађе. Осуђено га је ваљев. првост. суд.

Сава Гавриловић, Циганин, родом из Легића, окр. ваљев., септембра месеца 1896 год. осуђен на смрт од стране ваљев. првост. суда због три опасне крађе и једног разбојништва. Ова смртна казна, у путу највише милости сведена му је на 20 год.

робије. Пре тога, године 1891 био је осуђен на 8 год. робије због две опасне крађе. Сави сада нема више од 30 година.

Милан Савић, родом из села Пришавца, среза подгор. окр. ваљев., има 20 год. осуђен је на 15 год. робије због опасне крађе коју је извршио Филипу Пиљу на Драгодолу, Уграо му је 114-50 дина.

Михаило Живковић, Циганин, родом из села Покана, окр. ваљев., има 29 год. Годинице 1896 од стране ваљев. прв. суда осуђен је на 15 год. робије због две опасне крађе, а пре тога, год. 1893, од истог суда био је осуђен на три године робије због једне опасне крађе.

КЊИЖЕВНОСТ

Graphologie und gerichtliche Handschriften-Untersuchungen. Од Н. Н. Busse. Гратологија и судско испитивање рукописа под тим насловом од Х. Х. Бусе у Лајпцигу прошле године изашла је брошура, која, познатеи од познатог случаја у Драгосовој парници, износи потресно схватљиво, коју гратологија има у миљовима стручњака, и указује на велику правну неситурност, кад се тако тежак задатак, као што је судско оцења рукописа, са свим позери лицима нестручним за те послове, клапају су калитрашен, логотраш и прости ситуацијаи рукописа. Писац се труди, да, позломом онога, примером покаже и доказе, како се та правна неситурност може отклонити научно-графологијом. С тога гледишта, ова књижица има своје вредности.

Einführung der Mundlichkeit in die innere Verwaltung, von Dr. Scheffer, Berlin, 1898. Књижица ова, „увођење усмености у унутрашњу управу“, као што се види, дошла је услед оправдане појавке, да се у администрацији сушине пише. Наравно да је тим често претерује, јер одношај и општење међу властима и раним канцеларијама не може се никад толико упрости, да иде као у таквом сабрајању троласком, пошто је неће писане изазвано влашћу самих атака, неминуиошћу да се она чувају, нахволим од чести документарним карактерима. На ипак, не губећи ову потребу из вида, треба тежити да писане буде што мање. То се постиже, као што писиц показује и лепо излаже, ако органи тих власти буду имали што више прилика и за усепа споразумљива. Пошто је да би се око онога, што се на једној конференцији расправила и уредила, морала ипак утрпати читала река миста. Управним органима у држави треба да је принцип: усмено поверљиво, где год то допушта сам посао.

Executive-Polizei und Publikum, од полициског инспектора Зегера. Hann. Münden 1898. Екзекутивна полиција и публика, једна реч да се разумемо и узајамно поштујемо — тако се зове овај мали спис, из кога се види добро повизање онога задатка и оданост послушности, али и мало мање велина пасива и сви обавија према публици, којој у ствари органи полиције треба да слушају. Без претензије да буде какво службено упутство, ова књижа може послужити сваком напредном напредном чиновнику и органу у опште као искуса и добротворна светододат. Свакојо може и нама служити за узда, да се тако што даде нашим полицијским органима у циљу бољег схватања позива, марширајући принају службе, а нарочито бољег поимања оног одношаја у коме треба да је полицијски орган према публици, којој и треба да је улик на услузу. А таквом спису у као би требало баш св службени карактер, да, на име, не остане као овај немалки без претензије да буде службено упутство...

Die Zurechnung im Strafrecht, von Rechtsanwalt Carl Günthner, Berlin, 1899. Аутор, у овом спису о одговорности или урачунаности у калениома праву, чини напомену, како у данашњој каленио правној теорији све више оспора једнострану примена учеша о паственим гресима. Он објашњује екстремне теорије које у основи споре слободу воље човека, а на њено место меко неспасишу прихућу, и најпосле трају дога, да субјективне цивилице и калениоправне одговорности у принципу неже. Хоће да се марљиво испита и тачно разликује сваки случај, али никакво не допушта сваку негацију личне воље и слободу личног духа.

Der Verbrucher in anthropologischer Beziehung, von D-r A. Bär. Дело је ово светскога значаја и задобило је највећу пажњу свих стручњака, који му се одају паричитој студији. У отаџбини својој, оно је препоручено нарочито свим истражним судијама. Ко га од оних не би имао и студовао, тај би се морао сматрати оскудни у знању. Другом правком ми ћемо паричито и пространије говорити о тој књизи, о којој се немачка критика, с најповољније стране, изразила: да „бегу дилу руке од онога, коме је позив да само са алатичности има посла, а с овом се књигом није упознао.“

М. Н. Јов.

Ишцела је из штампе 1. свеска **приповетке Хормана Суахер-мана** садржи приповетку „Она се сменя.“ Својина ишцела 2^{1/2} таблица 16⁸. Цена 6,15 зап.

II свеска била готова крајем тек. месеца.
Ове приповетке преводи Г. С. Воли.

ОСКРЕБЕ СЕ ПАЖЊА.

Косара Јовановић, препредена варалица. У проматлачештем 31. броју на страни 396. „Полицијски Гласник“ износио је свој сину и опширно описан интересантан начин препаре ове издвојене, која носи име: Косара Јовановић, но која ничим није могла доказати своју лажност, због чега је по издвојеној књизи, на свлаку прогласила на Београду. Сај, пак, ови, полицијски савези, да су Косара опет крива на Београду, сигурно на то, да одаје, у маси свита, где је сваки још не познате, — пројекти свој ствари — вароше, С тога се обрла пажња полицијским органима и грађанству да на њу обрете стругу пажњу.

Косара врши различите препаре, а најрадије протура лажно претење и друге „драгоцености“ под надим алатича. Нешто се претвара да је у беди и неким нуди да свој „аланат“ претин „јетини“ заложити или прода. Пронађену Косару треба спровести Управи града Београда.

ТРАЖЕ СЕ.

Лепосаву, кћер Агатона Дунавског, земљопоседа из Прича, окр. крушевачког, које је нестало 16. пр. мид, тражи начелство округа крушевачког актом Бр. 3509. Лепосава има 13—14 год., средње је стаса, пријатна је, добро развијена, у одељу је пародном. Ко ма што зна о Лепосави, нека о томе извести начелство округа крушевачког, или најближу полицијску власт.

Карла Черкич, бив. пекара из Београда, тражи Управу града Београда актом Бр. 8386. Пронађеног треба стражарно спровести поменутој Управи.

Димитрија Марина, бив. шегрта ковачког из Смедерена, тражи начелство окр. подунавског актом Бр. 3576. Он има 10 год., у опште је прав, малогла је раста. Пронађеног треба спровести помен. начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 8338.

Остоју Јовановић, стрицера тражи начелство окр. нишког, актом Бр. 3598. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 8486.

Начелство округа крушевачког, актом од 1. тек. мид Бр. 3603 јавља, да су у једној бантолачници у ауту општине крушевачке зајеле оно војничке ствари: 19 комада

блуса, 9 шаљача и два пара панталона. Сопственик оних ствари, ради пријема истих, нека се обрати поменутом начелству са дозвима о својни.

ПОТЕРА.

Милутин Владојевић, родом из Модрице, притвореник крушевачког приостеленог суда, који је пресудом нетог суда од 19. пр. месеца Бр. 6486 био осуђен на смрт, поћу, између 5—6 тек. мес. побегло је из притвора судског. Милутин је раста малог, нишак је, нун, очјуу гроастих, врат му је о десне стране мало надувен — има затворене широкоте. Од одећа Милутин је пред бегство имао: сукмену, црну, попану антерију, црне полковне чакшире, црну, јаћећу шубару; на погама опакне и шарене, полковне чарале. Наређује се живо тражење. Пронађеног под јаким стражом треба спровести поменутом суду с позивом на Бр. 8010, или Управи гр. Београда на Бр. 8537.

Вазикиру Дувић, земљопоседа из села Чајира, окр. крушевачког, поћу између 26. и 27. пр. мид, непомнати доноси украли су са њаваћу крушевачког две крапе, од којих је једна длаке беле, а друга длаке жућкасте; обе имају по 5—6 година и без рована су. Начелство окр. крушевачког актом Бр. 3530, моли све полицијске власти, да дозове са похрањом живо потражење, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт Управе града Београда под Бр. 8029.

Драган Мајчевић, синтакци Циганин, украо је једног коња Базују Симићу, памету из Калашевог и побегло. Драган има до 30 год., средње је стаса, пријатна је, има пољета уста и зубе, и мале бркове. Начелство округа крушевачког актом Бр. 3567, моли све полицијске власти, да краљевина са похрањом потражење, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађен Драган може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 8033.

Милан Маринковић, бив. ваљач трговачког, родом из Поджарина, решењем начелства округа крушевачког стављен је под личничку стражу и у притвор због крађе. Но зна се где се Милан сада налази, на та поменуто начелство актом Бр. 5680, моли све полицијске власти, да га живо потражење и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Он се може спровести и Управи града Београда с позивом на акт под Бр. 8097.

Риста Богдановић, бивши сарај из Ваљева, пресудом ваљевског приост. суда од 8. маја пр. год. Бр. 11688, осуђен је на 20 дана затвора због самовољаша. Да би ону казну избегао, Риста је побегло из Ваљева и сада се не зна где је? Начелство округа ваљевског, код кога је на извршењу пресуда по крајини Рајској, актом Бр. 3110 моли све полицијске власти, да Ристу потражење и пронађеног њему стражарно спроведу. Риста се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 8134.

Светозар Ранисављевић — **Хранисављевић**, Банањанин, бив. осуђеник, решењем начелства среза лесковачког, стављен је под личничку стражу и у притвор због крађе коња. Он има 45—48 год., сувојан је, очјуу, косе и бркове црних; на десном образу, испод ока, има белугу од посекотине; у одељу је бананаском. Овај, по све опште лопов и ковоорација, који је 9. августа пр. год. са Милутином Бољашем, циганском, побегло из притвора среза посаво-тамнишког, у коме су били опет због крађе коња. — нема сталног места пребивања, нећ не престаје путује по Србији с панаћура на панаћу, и том приликом, уз пут краде све што стигне, а паричито коње. На том путу обично га прати син му *Албином*, који је савременик многих његових крађа. По дознању, они се најпачије издржављу у округу подунавском, а у неком селу истог округа имају и своју кућу. Начелни среза лесковачког актом Бр. 4221, моли све полицијске власти, да Светозара најпачије потражење и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Истим актом начелни јавља, да се у Лесковцу налази једна кобила, поћу је Светозар негде украо и продао Јашу Којичу, тикомешки, и пољина сопственица, да му је преда. Кобила, вели, има 4—5 год.,

длаве је мрко-зелене, вреди 180—200 дина. Пренађени Светозар може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 8323.

Тихомира Ђорђевића, калуу оманчарског, родом из Палиног, тражи привест. суд за град Београд актом Бр. 4398. Пренађеног треба стражарно спровести поном, суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 8970.

Самуило Аларгић, б. настојник манастира „Суводола“ у срезу и округу тимочком; решењем кљаженовског привојеног суда Бр. 10127, стављен је под суд и у притвор због утаје. Не зна се, где се сада Самуило налази, па с тога помен. суд актом својим Бр. 3023, моли своје полицијске власти да га потраже и у случају проналазака њему стражарно спроведу. Он се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 8971.

Д-р Фридрих Кратер, немачки адвокат из Лавона (Лемберга), као пуномоћник г. Степановића Николовог ротираје тамошњег и сестре му Хедике, грофице Торновске — примио једна суда њихове акције, галицијанске хипотекарне банке у вредности од 41.300 зор. а. вр., па у место да их је предао сопственицима, он је све то провенео и негде умукло. Серије и бројеве провенеоних акција ове су: Сер. А. од 200 круна бр. 351, 1789, 3356. — Сер. С. од 2000 бр. 625, 775, 885, 1570, 1711, 1723, 1799, 1888, 1889, 1896, 1897, 2192, 2203, 2903, 2904, 2913. — Серија Д. од 10.000 бр. 439, 486, 487. — Сер. Е. од 20.000 круна бр. 211.

Д-р Фридрих је рођен у Тинопољу 1862. и према томе сад му је 37 година; средњег је стаса, унапред погнут, длава округла, косе-црвене, алаво криво, брада црна, црвенисте, очију зелених, кратковик, због чега носи наочаре (циклер), приметно шљакста потила и кривих ногу (X Füssen). Има пасош од полицијске дирекције у Лембергу под бр. 8688/99 г.

Ова, а-угарски конзул актом Бр. 4915 од 9. ов. м. у целих ситуацијах проналазе, послао нам је богучицу фотографију у опис као врло ситно, према чему се и наредљује жива потера. Пренађеног треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 9175.

ОДИКОВАЊА ПОЛИЦИЈСКИХ ЧИНОВНИКА

Уставом Његовог Величанства Краља Александра I о Цивилн. 11. ов. м. одликовања су:

Орденом Милоша Великог трећим редом:

Г. Јоване Андоновић, министар унутр. дела и г. Риста Ђакић, државни советник и управник града Београда.

Орденом Милоша Великог четвртим редом:

Г. Антоније Павловић, начелник жин. ун. дела, Ђоста Језић, Љуба Кавачевић, Милуто Рајковић, Светозар Шурковић и Тодор Стојићки, оружане начелници.

Орденом Таксовског Крета четвртим редом:

Г. Ђоста Скендеровић, помоћник начел. Алевиса Николић и Десвот Ђакић, сремни начелници.

Орденом Таксовског Крета петим редом:

Г. Ђоста Николић, помоћ. начел. крагујевачког, Никола Трипић, Милош Ђорђевић, чланови управе града Београда, Живојин М. Протић, секрет. жин. ун. дела, Милуто С. Петровић, Ђоста С. Павловић, Тодор С. Милеровић, Стев. Максимовић, Љубисав Јашић, Ђорђе Павловић, Алевиса П. Цигиљовић и Љубисав Димитријевић, сремни начелници.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

У претходну изјаву прошлог и овог броја, долази у престо, јичу ова с.г. полиц. чиновника: **Ђожа Маринковић**, начелник окр. подунавског и гарнизон властоси, **Милуто Павловић**, начел. окр. кљаженог; **Ђоста Скендеровић**, помоћник начел. окр. правног; **Ђожа Ј. Петровић**, начел. ср. градоначел. **Мата Павловић**, начелник ср. смељевског окр. подунавског; **Милош Ђакић**, начелник ср. јасеничког окр. подунавског; **Свет. Ђакић**, начелник ср. жолубарског окр. подунавског и **Милош Митровић**, начелник ср. београдског окр. подунавског длава на окуству у престоници.

За време тит. баклава, г. Митровић је неко част била примала у његовојници под Његовог Величанства Краља Александра I. 4. ов. м. у 11 пре подне.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела, прима поведонамном и петком од 11 пре до 1 с. по подне.

Управник града Београда прима сваког длава од 8—9 и од 11—12 сати пре и од 3—6 сати по подне.

Начелник министарства унутрш. дела прима сваког радног длава од 10—12 пре и од 4—6 по подне.

Инспектор жинистр. унутр. дела, прима од 10—12 пре и од 4—6 по подне сваког радног длава кад је у Београду.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Због празника дајено сад два броја уједно. Тако нешто због многих празничких дана у једној недељи, дласт ће изаћи тек 29. овог месеца, онат два броја уједно. Тиме ће претплатници добити онолико нешто, колико би добила у редовним празницима. Изузетак од овог нашег распореда може бити ако се укаже потреба, да претплатници добију и ванредни број.

Наштавајући о овоме своје читаоце и поверљиве, ми ил. жељимо, да настављајуе празнике Христове Воскреснеа пријатно преведу у кругу своје породице.

Добар пренадлаз с руског језика потребан је тредијавицу. Награда добра.

Последњу партију комисије „Политичког Гласника“ од прошлог године, посламо ово длаво окупних празника, оном нашим поверљивим, који су својим радом то заслужили. На случај, да кога од њих заборавамо, алава се илаво обрнути писмом на уредништво до краја овог месеца.

ТЕХНИЧКА КАНЦЕЛАРИЈА

Отворио сам техничку-инженерску канцеларију у мојој кући Доситјева улица бр. 37 — онда позорница.

Примам и израђујем све инжењерске, архитектоне и грађевинарске послове.

Као дословарни члан грађевинског одбора за Београд тачно сам узносио са грађевинским закоником и приликом. Премањам њихово и израде за Управу градова по новом закону и приликом.

Премањам и њиховим градовима и другим места (за инжењерску канцеларију Београда добио сам од општинског одбора ђагољарност и награду).

Трасирам, састављам пројекте и израђујем путеве и железнице. Обрађам нарочиту пажњу одруженим и сремним скупштинама и њиховим својим општинама за трасирање путева са или без израде пројекта и пута.

Давам обавештења и савете по свима инжењерским и грађевинарским питањима и размерицама.

Све пређе постоје израђује са врло умереном ценом. Мој познати дугогодишњи београдски инжењерски рад највише је пренаоути и за будуће послове, који ми се понери.

Мајта 1899 гиз. Београд.

Стеван Чађевић, инжењер.

Доситјева улица бр. 37.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби бива извршени бројеви. Претплата се може уредити у Београду „Кретање три“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених окупача или на пошти. Цена је месечно: осамна, које узима у састав општег и која је већ протекла, чиновника, учитеља, заведеника, општинских писарја и осталих запослених у општеј години 12, полугодично 6 динара. Гостинишарима и месарицама код унутрашњости годишње 16, полугодично 8 динара. Жандармерија годишње 8, полугодично 3 динара, ну чим се по овој цени могу претплатити само преко својих поштоматских полицијских односно позарских адреса. Надвештачка у опште 20 динара на месец, за иностранство годишње 24, полугодично 15 динара. Појединачни бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Уколико не продају се.

О ТРАГОВИМА

(ИСТАВКА)

Код стопалихних утисака овај поступак ће се употребљавати само изузетно и то онда кад утисак није дубок, јер она двојкостепеност пражена веома смета подизању управних линија. Само се по себи разуме, да се линије неће повлачити на самом трагу, већ на хоризонталном гипсовом моделу, на коме се може врло лако надртати и који је повлаћивању трагу, као што су нога или ципела, много савршеније.

Тачно ли се стар трага какве обнове ноге, онда ће се гипсови модел оригиналног трага савршеније непосредно с ципелом сумњавог лица. Тачно ли се, пак, стар утисак босе ноге, разуме се да се гипсови модела, који је издвојен у оригиналној стопи, неће употребљавати с босом ногом сумњавог лица, ништо нога неће да мирује и пошто се на њој не може пратити. У таквом случају учинићемо, да сумњаво лице стоје стани доличном ногом у супстанци, слично оној у којој је оригинални траг постојао, т.ј. произведе се нова стопа, надије се такође гипсом, те се сад гипсови модели могу врло лако један с другим савршеније и употребљавати.

У опште код утисака од обувених ногу неће бити ни потребно повлачење и цртање линија, пошто, рецимо, на ципели, има одређених белаца но на меканим, нејасним ивицама босе ноге. Удвостена од једног чавлаца до другог или размаха од прха до два ципела или ширина јона итд., могу се увек измерити шестаром или другом каквом мером. Ако би се десиле какве мале разлике у мери између оригиналног трага и употребљеног предмета, не треба одмах мислити, да траг није од исте ноге, пошто сусељне и друге промене облика могу створити врло великих разлика. Тако и пр. траг произведен у влакној аловачи може да има 2 см. бити малих, кад се ципела осупи, нарочито, ако је земљаније тако, да се она лако скупи и стегне. Упокоривши последње на то, да се ципела при сусељу не може скупити у целу површину, већ мора измукати. Збир ширина паралелних путовања показује, за колико се ципела на истој дистанци сусељу. Последња два путовања је паралелна та, да се појављују сасвим погрешне дамејније; и.пр. размак између појединих чавлаца може у натури бити са свих равномеран, рецимо од 1 см. Наступи ли сад суша, ципела се у својим појединим деловима све више стезе, док напоследку не попуца у најситнијим деловима, после чега се на обе стране пуковне стезе, тако да пуковина, што се год више суша, све више постаје. Је ли сусељне већ дошло до свог краја, тада ће размак између појединих чавлаца, који је у почетку износио 10 мм., сусељ износити око 8 мм., али ако између два чавлаца пролази пуковина од, рецимо, $\frac{1}{2}$ см., онда размак између ових чавлаца неће бити од својих 10 мм, на 8 мм, већ ће се погнети на 13 мм., $(8+5)$. Оно може у приликама да иде долазе, да човек, нарочито кад су трагови нејасни, може пошматрати, кад нађе такву погрешну пуковину у трагу, да је на ципели био један или два чавлаца мање, а измеђ њих у ципели сумњавог лица налази их потпуно.

У опште не треба мислити, да сусељне тече равномерно, и да и пр. процент нестајања мора на врху стопе износити исто толико колко и на пети. Ту треба узети у обзир разне моменте: дебљину своја аловаче, присуство од вањаша, траве, сламе, дрва итд. Исто тако може се један део трага услед

какве водене жпце одржавати влажнији но други, и обрнуто, један део за време највећих дневне жеге бити у бољем хладу но други. Нарочито су значајне и различите појаве сусељна онда, кад се земљаније, на коме је траг, по нештоли врло суши и влажа. За наравно не говорим о томе, кад траг постане, јер тада се развали, већ кад овакви услед влажне ваздуха, маже итд. То се нарочито дешава у лето где постане јесени: паду у јутром јана магла, која стоњу олади и растегне, наду тогто летва врхуина, која стоњу овет сусељни и стегне. Траје ли то тако неколико дана, траг се услед толиких сусељна и ширева толико измачи, да га је врло тешко мерити. У таквим случајевима прено је потребно, да се постане у помоћ који пошта, донар, који се овлашћеним старашама бави, или чак и вештар, коме треба издвојити општеј овлашћени, који се тачно тог ципела а који он сам не би знао. Дакле треба да се има: особина земљанија, како је земљанија наводњено и осветљено, преме, који је прешто између открића ципела, трага и његовог постања према нагађању, температура и петрови за то време, остали утицаји, којима је био влажан, рад при формирању итд. Кад сусељна има све те подлоге, он ће безусловно моћи да каже, како је било сусељне, где је утицало мање, а где више, каког утицаја имало пуковне итд., у кратко, он ће траг дотерати за мерење тако, алава би он био да није био суше. Сличне промене дешавају се и код трагова у снегу, кад су они изложени многим покривним топлотинама и замрзавањима. Таква сасвим трагови нагађају више пута врло чудновато, Јесу ли и.пр. постали онда, кад није била сусељна велика хладноћа, снег се под табаницама, а нарочито под потпетицима ове стегне, тако да се после на већој хладноћи у облику леда замрзне. Кад поште снег поште, или додони комади топе се лаганоје, шпореје, тако да они калажи облик табана и потпетице остају још дуго, ма да је већ сам други снег окопино.

Као год што траг може постојати већи и малих, тако исто мења се и нога, која производи траг. Овдега нога, као што је већ спомињано, измачи је мања од ноге која се утретала и ширшила услед влажне или у кр. Тако исто мања је сува стопа од онемоје, која се овлажи на влажном друму или се онови на врхуинама. И овде је од врло велике важности стручачко нишање.

В. Форжовље (калупање) стопалихних утисака.

1. У опште.

Већ смо нагађивали и а само се по себи зна, да је врло потребно да се формира свака стопа, која је важни али би могла бити јавна. С оригиналним трагом ће малулихста сасвим сасвим неусељан или потпуно равномеран изследити. Он је увек у односности, да траг пошари, да га да безусловно учини неупотребљивим. Осим тога посто на земљанију је тежа и изај да се неће моћи тачно свршити. Једино у изузетним случајевима може се десити, да је изследнику потребно да с трагом пошто ради пре његовог формирања, али он ће се тога ограничити на манипулацију, која се може извршити брзо а да се траг не штети: бројање чавлаца, мерење неких размаха шестаром и т. д.

У осталом изследити ће траг, који му се учини важан, покривити капањем великим садуком и т. д. и поставити позузана

човеча да га чува; предузећа остале потребне апликације носилке, а да тим, чим времена добије, приступици сформирају. Ако је претходно безословно потребно какво употребљено, ни по што нека се ни један полицајци не упушта, да можда ципелу сумањеног лица проба у трагу и да тако све покљари. По Шаушенијају у таквим случајевима боље је с дотичном цишлом трага наизнати отисак, па онда један с другим употребљивати.

Када полицијом на посто сформира, не треба ствар узимати тако олакшано, већ треба увек имати на уму, нарочито онда кад се има једна једина стопа на расположено, да се и при највећој пажњи и брзакости може десити макар при сформирању. Тада не бисмо имали ништа, ни трага на кадуна, а такође могућности даљак да се не смејемо ни по што излагати. С тога влада да најпре уникимо све што је могуће, па да се има слика трага, пре но што га у опште дохиримо, дакле: тачан опис, спидирање и премеравање. Кад се све то брзакости изврши и при премеравању избегла слика додир и поврета трага, онда се може прећи на посао, којим ће се траг осигурати за доцнија времена.

2. Радничке методе.

Најрадикалније је умети траг са собом. Хоћан већи, да се то може извршити тако, кад се око стове спусти једна доволно велика и што је могуће шири гводеи обрчу, и да се он дубоко у земљу утисне. За тим се земља апином око обрчу, управно окопа, тако да стопа у гводеином обрчу остане на једном бржеуку изолованом од другог земљишта; за тим се анане колико је могуће дубоке потера положене испод стове, тако да се ова може пакљиво одвојити у саудук метнути ради преноса. Сам Хоћан напави свој метод поузданим, али већи да је компликован. Шаушенијајово је мишљење, да ствар није тако компликована, али да траг сам не вреди толико, што услед сушења мења своју величину и обли, добија пуцетине и т. д. Ја мислим, да ова метода не пада ни због тога, што траг много претрпа у преплавама, којима је већинком изложен. Ако је земљиште, на коме се траг налази, суво, онда се Хоћанов метод не може уопште извести, јер земља испуца, је да пак земља плава, не може отргнети преноса.

Ја сам једанпут поводом једне железничке несреће, која је створила неком аминационам руком, напаво стому, коју је бесумне произвео утицај, кад је преко железничког напаса скочио. Напрато сам је, описно, измерио, у гласу сиво, а пошто је ствар била ваљка, рених, да ствар ради веће тачности испитам и по Хоћановој методи. Извајену груду земље метнути смо на железничку колица, која два човека рутуцизма по шинама терају. Ја сам драго, да ће тај пренос испасти повољно. Јер смо били врло напакани и под саудук смо метнути дебело слоје земље. Кад се саудук са земљом пренео, видели смо да од трага нема ни спомена. И поред све пакљиве друмаре је стопа утишљива. Овако што десило би се тим при па обичним колица и по напави неравним друмовима. Према томе овај метод је од вредности само онда, кад се стопа не мора преносити, по остаје на лицу места. (Напомена: се).

ПРИСКОП ПОЛИЦИЈА

— По П. Линденбергу. —

(наставка)

Већ смо поминали полицијске комесаријате, на који је впрон изваљено, и којима упушта по један полицијски комесар; махом протиче десет до двадесет година, док се дође до полажа полицијског комесара с платом од 7 до 10.000 динара, и кандидат мора да је сирито гимназију и да је радио више година као секретар у којем полицијском комесаријату, па онда да је издржао испит за онцара де la paix, неколико година по том био у служби, да је пропаво на јуристичком испиту, и тек онда може се јавити за комесара. Једини знак полицијског комесара јесте гробница епариа; пензионисан, он је често у животни опашетости и по гле који пут, изваљан преко сваке мере, мора пак да очува мирноћу и хладнокривост. Он је у извесном смислу заступник публице, која у спорнима гледа увек да помири, али код злочина и др. мора одмах да се узима и неодложно да учини доставу полицији сигурности, која по том узима у своје руке да даље гони правца. Добронамеран комесар, —

а већина их је неона дубавних, предузетљивих, испуњена топлим осећајима за своја ближње — може бесконечно много добра да учини; њему се познатије све из његова онога до става; пре него што би полиција службоно по томе радил, он има у својим рукама прва опасна, може да учини порицање, може парирање да помири, све да успостави мир. Није не загледа тако тачно у кравце стране страни вараши, не познате тако добро трагедију и сатиру живота њезина, као полицијски комесар! —

Растурене носе, кравца, подарапа одела, узете нека сирота деца у бир; „Снасите ми дете, госп. комесару, он хоће да га узме, опште је нијан и пак себе!“ припажије се ова, плачући и прете домова. Пре свега мора се уникрати, јер није у стању да каже где станује, најзад сазнаје се адреса и комесар с јединим својим чиновником иде одмах, пошто је публице, која се нехотично у великом броју и забубњено говорила о неком поном мушког убиству, обавестио и рангоно; после пола сата кравца се с малим дететом, који плаче и своју маму тражи; морао је, помоћу неколиких суседа, невати нијанују, да би му могао узети дете, који је заоставао. Сад је телеграфовано приестури, да јој је најнија посат на колама полицијских, и онда смеде мати са својим дететом вратити се у стан. —

Један полицијет јавља се са две елегантна господина: „овај господин“, познатији на једнога од то двојице, „госп. да ми је овај други господин узкао прелатку јуче из гардеробе Грант-Хотела. Комесар учини најпре за имеа објожи. „Ариан Тиноај“, рече један плавазијан, а други екрово: „Ериет Мајер за Берлина, господин зајрике.“ — „Како бете доплати да је прокулат ван?“ уншта комесар опште доводи: „Крој, боја, па и на оповратној постави има адреса мога пројача.“ — „Да сам напути кућу у Берлину, где сам се мало задржао.“ — „Убаци г. Тиноај.“ — „Али ја имам и још један апан“, рече г. Мајер, енергично, „ако нешто, осем да вам г. комесару тачно плавати.“ Г. Мајер пође да комесару у објављу собу, а после нешто минута задовољство, кад узе понаше и замоли г. Тиноаја, да напути расчеи. „Е. г. Тиноаја, сад, кад отворим поставу на извесном месту, шта ћемо наћи?“ Унштајет пребде. Показе расеоице, један кунерат испде, у њему две личице од по пет стотина марака, које је г. Мајер смогроне уншта у Берлину да му се најде, али би му вртлог париског живота сас одлау готовију брзо испираио. У трајкују отарсе г. Мајер са својим прокулатом и својих ошет добијених хмаду марака, а г. Тиноај оста, највише жуђеи се, што ништа није знао за „унутрашњу вредност“ прокулату.

Врата се нагло отворише, неки млад човек узете унутра: „Једна хоће да ме остави“, викну он, „да то нећу поднети, убијам се, име ми је Ериет Мар, станујем у улици Franche Comte“, већ је и коки неукло и пробаде се у срце, при жури и човек се строготнио израђују. Један чиновник похита у његов стан, који беше близу. Млада супруга тропаше пак на кравца мужа, аубући усне његове: „Нека је све заборавају и опронтено, Ериетсе, остаћу код тебе!“ — „Онда је све опет по добро“, већи он и на чуду свију уста, „онда можемо ићи“, на дотом миром стаде утврђати руке и тоне руке своје. Од свију питаи, би признао да је се само претварао као самоубоица, да би дарио у срце своју жену, узвеша, на име, блиску код једног касинаја, коју је пути урва, ерико под прокулат своју. Госпоија у отставом не беше немишљива у тој комедији и објо одоме заједно и са свим задовољна, пошто је претходно „он“ платио штег, стварања напеску.

Друго је. Чиновници предају своје рапорте за прошла двадесет четири сата. У том узави у собу полицијског комесара Орента једна млада жена, врто елегантно одевена дома: „Госп. комесару, морам тужити свог мужа за попунају убиста; понае је прикио у моју спаваћу собу два човека, који су ме имали убити.“ Комесар прибавише ствар и учини за сваку десте истрагу, која показа ово: г. Долои, тужилац, једна десте госпоије, пре неколико месеца улао је за се ону па једне мушће трговачке куће париске, и осеао се срелим. Једне нестер, носе богате трине, при којој се није било би натрговача бургујеског времена, госпоија Долои је уза синуше свога апакала у трапезарију и у сну гласно је мислила на неки дубавлог Казимира, обавиљача па милионом. Г. Долоиу то је срце аичуљало. Поћу није више могао имати сив, а своју жену не-

престано слушао је глау у сну говори о драгом, једином Калимари! Дакле, нека љубавник — ту сад понаме само развод, а да би могло сведоштво о томе, како његова жена само на спог Калимари мисли, попла у нече на собу да пријатеља, који ту, уз сва судбурга, ваљано једоше и пише, а кад нагледаше да је госпођа Дезон сав, растадоше се музком њеним испирањем, али кришом их онај из предсобља уведе у спаваћу собу њеним да ту отадоше завојима покривени. Ту су имали они да чују, како неперична савташара о својем Калимари, да би, по том, то пред судом осведочише. Госпођа Дезон оде да отпаче, али не заспа одмах, противно ономе што је била навика. Нево пушташе иза тешких завеса крај врата учини је паваном, павном на собирују, обе разгледаше по соби и моше се замислити како беше задржана, па да на један пут оба „сведока“ плашеће тузана и унижена. Још неке ноћи госпођа Дезон остави стап свога мужа и побеже матери, код које је могла споквијо савати о свом Калимари, а савташ мати је својој Ђерини напунила главу, да ју је муш. кавесно хтео убити, узел чеге је и дошла она пријави комесару, који је узалудно тежио да спутује помир.

Често се у сличним старинама тражи помоћ комесарона, само што се ту махом има посла с кавним истисним Калимариом али с кавном истисном Евом. По закону морају се бракомљени судити али судицу ухвати на деу савих неопштених одношаја. Тога мучног савташ гледају комесари да се што више ослободе и користе се у том свему средствима, којима могу, а да се о закон не огреше. Тужилацна страна, која моли да се неперично полицијски „ухвати“, мора да покаже брачни уговор, јер иначе комесар хоће да не зна, да су они довели у брак; па онда треба наредити истражни судије да то, дакле хоће се да се нећ у наред вахтема од стране тужилацне развод брана, најпосле морају се да хапше на деу ресеквентуј акцијона часеви, јер после 10 у вече и пре 6 сати у јутру не сме полиција ући ни у који приватан стал. По соби се разуме, да у несрећним случајима и у случају аличина не вичи она одреда. После овога, полицијски комесар одмењује полиција сигурности, којој је посвећен оделак што за овим долази.

II

Ко је ма кад посетити Париз а по острву Сене питао, није могао са великим интересовањем не посматрати заа самосталне правде и према рече подигнуте пресоне куле и острвске зидане, над којима су неколико кески прохулила, а онет стоје ту стално и заповеднички, надарити мењама времена, као да јон и данас влада пуна и неограничена моћ краљева француских што у ветиштем и четвртостом још стојећу разидаваху ту у старој палатинској палати, којој припадаху они каменни делови упомен. Паријанин, пак, посматра их с неком негодностју, с неком мигодношћу, ненто их се грози; оне за је аиче полицију и тавицу, јер иза оних мрмачих зидана, којима стражари строга војна стража, паван се „депо“, истражни завор, тесно везан за себе полиције сигурности, која се у нас махом зове „тајном“. И како становништво већине других великих европских, тако и становништво париско показује према тој тајној полицији више плашње и неадекватности него поверења и добре воље, раздуја се ако са њом нема никаквог посла. То осећање, може бити, појачано је јон оном кривним успеломна, везаним за ове куле и њихову најближу околину, јер су одатле војено небројене жртве велике револуције па тавицу и ту се одиграваху вичеи узасе бесних побуна.

Већ смо казали, да је у пресекути полиције смештен само један део полицијске власти. Полиција сигурности, која се занима истраживањем аличина, смештена је у просторе, који су не мало достојни и њеним сврхама не одговарају. Она броји сад преко триста чиновника, који етоје под заповеши њањегова „свога сигурности“ и који су у првом реду позвани да ратују „са Паризом у тами“. Интересно је, да је она тајна полиција основана једним помисловним робизмом, по имену Вадком, 1812, са четири агента, јер је јон онда веровало, да само негдашњи аличовак моше успешно знати за сва екотинија својих неадашних „полега“. Под владом трећег Наполеона достига је тајна полиција свој највећа, често најнеадекватнија утицај, јер је употребљавана за свепорне политичке, по који пут баш на романтичне, као и заштити становништва,

Срећом, окренуло је друге. Париска полиција сигурности — и не само она него и служба јавне страже сигурности — одговара, као што ћемо овдмах испричати, спом тешком и одговорности пуном познату, и а се сразмерно мало материјалних средстава располаже, а и са не баш великим бројем чиновника, који нису јон по плаћенима како треба. Тајна полицијиста рекрутнује се из својих могућих кругова и редова и, кад се покажу добри, померају се поступно у више положаје, често сабуја им се све више хране дије унапредљеним у службу, наградама у облику одликовања орденима, или готовим новцем, а већ и само поминање имени у новинама довољно им је награда за по неки труд, за по неки час пун брига и узалудног купана стражања.

Агенти иду увек у двојцу. Према постављеном им задатку, они се облаче у одело радника, узимају познату „плаву блузу“ запатљиву, ностим разносача пакета, сауте, чувара друма или пута железничког и т. д. Као знак за понављање важи једна јака, од дебеле хартије карта; даље, носе са собом два увета за везавање оних које води у притвор, једно, знамо „кабриот“, 25 сантиметара дугачко, да се једна рука степе, друго, знамо „дигот“, много дужи, да се обе руке чисто вежу за трун. Као оружје, служим им револвер најновије конструкције, по који онет носе заа се само у најопаснијим случајима; штап махом не носе заа се, да би им руке биле слободне. Највише се ослањају на то, да аутоматом, хитром и неустрашимљиво од једном доскоке оинма које имају да притворе. Они се готово увек за тренутак забесекну, кад агенти се, и тим моментом мора се полицијист користити да га несе; проистује из га, мора се код тешких аличина прибегати на велики бој, јер после оне забесекнутости, која траје само некоју секунду, долази махом изина беса, као у дугачку наком. По где који пут, они, који се имају ухватице, предају се и сами одмах, чим виде да је у залуд окупирати се и покушати бегство. Тако, једном најве агенти у прту Талерија човека, који беше подлазач, и поће да њим; ону то примети и брзо ише се на омишле, који волаше узвиком риколовом; по и полицијист то учини и сече баш према бегуци, оштро га мерећи. После неколико минута рече подлазачи тихо: „господине, не халсите ме, молим вас, овде пред толиким људма.“ Кад омишбу у вокал својој пролазилаше мимо палату правде, изађе агент са својим зовом и предаде га „депоу“, из кога је истог јутра био изашао.

Па оригиналан начин лично је слободне други полицијист једног дупеца. Крећарећа уличама својег окола (кварт), нађе на мемка херувеске грађе, који пролазицима пуцаше сребрне ципеле сатове по пет динара, комад. Полицијист нагађаше да су ситно украдени, али је видео, да он сам својом силом не би могао савладати продавца три пут јача, а кад окружа, стаде гомилу алуи, полицији мало напљосане. За то први, стаде посматрати сатове, поваша да има воау купити један или два комада, позва трговца на чашу вина у облику крмчу, као да хоће ту боље да разгледа сатове. Продавач приста и поје за њим, а кад беше при јави, полицијист агрви неколико сатова у јурну напоље, а за њим отпоча трговца, вичући: „драгте злато!“ и гостанчињар, чије вино не беше плаћено. Полицијист бегаше у правцу ка најближем полицијском рејерију, па се ту на један пут окрете, скочи и ухвати за гуну трговца, те га ухвати с помоћу неколиких полицијских чиновника, које грађа беше замамљив на себе. Сатове су била покрadena те ноћи проваљивањем, у чему је продавац био саучесник!

Добар и прави тајни полицијист већ истинитијо мора знати, како ће и на шта ће најпре налетати, трагајући што. Неколики теовни париско полиције сигурности баш у том погледу извршно су радни, тако, да се и данас о њихово отпоруку пречају права чуда. Тако нешто прича се о Апору, који је, кад је пнегаш од Прален у својој ложици нађена заклана а сие узманило да је разбојничко убиство, проваљивши неколико минута на месту дела, мирно рекао: „онај је аличин извршио неки љубавник пнегаш — он би хтео да прикрије трговне своје.“

Опико изрицанье трагосна или сретане на лажне пучеве врло је омиљено париским аличинама, и више пута имали су драге, да тиме немо преме буду сигурни од хапшења. Једнога дана у марту 1887, убијени је Марија Ренда, позната у расветлом животу париском под именом Регина од Монтеа, у богатој свој стану у господској улици Монтеа, заједно са

својом друшћарицом и детенетом ове. Истрагом је руководио Горон, док је проглашавао њихову полицијску сигурност. Он нађе на месту дела једну козицу која се упавишним именом „Гасетон Гајелер“ и пар млишета, обележених са „Г. Г.“, али је знао да су ти предмети законично „препарирани“ и ту намерно оставио. Случај је хтео, да је дан пре дела настало неког човека, по имену Г. Гајелера, из једног малог париског хотела близу северне железничке станице. Јавно мишљење и многе личности Горону безбедно као учиниоца овог насталога Гајелера, тако, да Горон и против њега мораде поћи тим путем, ма да њећ биве притворен као убица Пронција, који је у Марсељу био продавао старе Револине, али је све порицао и кривицу потпуно другом.

У соби, где је Гајелер становао, Горон нађе један празан сандучић, једну ограну са житом неког берлинског фабриканта рубља, један бреславски социјално-демократски изборни поклоњ са поштом да се Крепер бари и две кошуље са знаком Г. Г. Са тим стварима крете се Горон на пут, најпре у Берлин; фабрикант рубља пронађен је брзо, али како би могао он знати коме је продао ограну. За тим му Горон занесе две кошуље, за које фабрикант држаше да у њима јесу рађене и да вероватно, због засона, нису ишле у Берлин рађене. Тако су париском полицији одговорили и сви остали трговци рубља у Берлину. „Може бити кошуље су из Бреславе!“ упита најпосле. — „Из Бреславе колико и са сваке друге немачке провинције вароша“, беше му одговор. Овај изборни поклоњ улазишаване на Бреславу и Горон се упути тамо. Дућан по ватрони, он спази у налогу неке радње са стварима за путнике нести коначан, знав да је Гајелер оставио у Паризу, а који је полицајци са собом понео. С тим коначићем потражи одмах господара радње, који познаде коначан, од нега купљених, а уз приповољ дугама овог изборног поклоња непаде за руком да савија купца, који Георг Гутенгајт. Горон објашњава сада слеполице Гутенгајта, који у Бреслави станује, распитујући да ли имају кога сродника у Паризу и — нађе му се траг, најпосле. Неки млад трговац, Георг Гутенгајт, западао је у Паризу у све већу беду, био се у хотелу записао као Гајелер и, потрошавши све, очино је у Сену, да би себи живот одао; шапули су га и као бескућника, која шпак нема, одвели у таваницу Малкову, одатле се, молећи за помоћ, обратио својим старим родитељима. Са убиством Револе није имало никаквих веза, Горону њемије показало се, дакле, као тачно, а Пронција је као једина кривац погубљен.

У другом кривом алачнику, кривац, ухаћен одмах по учинишном делу, није хтео платити одмах своје име. Најзад је пред Горона, који га пажљиво посматраше, „Зар нећете признати ко сте?“ Нема одговора. „Ипак љу ја то још данас дознаћу.“ На лицу притвореница виде се потруљиви осмех. Али је Горон већ скокнот, аграбио и отијнуо једино лице које је још било на пренауку хапсешенику и, држећи кривицу окренуту поназад страну суцета, тријумфоваше пред њим како му је досеконо, реканим; „тако, пријатељу, сад ћемо моћи знати ко си, можеш мирно са свим љутити.“ По алачнику ипак држаше да је боље, да сад сам каже своје име. За разумевања овога, каже знати, да се у Француској по дућанима свако продато нарче тачно уписује, шта више то чине и пекари, месари и т. д. А на дугмету је било позвати име њиме на које је радње.

Горон је најпрви мрзео он и то из онова гледи, јер, иер него што је ступио у полицијску службу, неко из отмена света ових рикроокера-а дигао му је као мачка мина његов екупициони алтан рениа сат на галерији у комори посланичкој, баш кад се најпрви дашло сјајном говору посланика Накса о грађанском брану. И Горон ипак не пропустити, да, са-скупљајући ма кога допона ове прете, том пригодом не пита га, да ли није случајно у тој и тој години, при гласању о грађанском брану, био присутан у посланичкој комори, и било је доста лица, која су се зачуђавала оним чудним противнањем, али препречени криминалист не доби спота сата. —

Ако се само ипак може, неусула тајни полицајци гледаће да избегне опасност, да је објашњава Тракејца одлавно навестот опасног алачника, полиција дозна, да је на раду под лажним именом код неког столара. Полицијски агент под лажном кућном надзорница ове у радионици и замоли мајстора за неку малу оправу у суседној кући. Не ступиша ништа, поје одмах поменик по налогу мајстора, али у предобуду исте куће ухаће

га два агента и везана на колена однесу у префектуру. У таким дуљастом радно је један други „агент“, који је хтео да ухаће неке одлавно прикривеног алачника; чуо је да тај, који је пређе имао малу ресторацију, сада заузима место једног кућног надзорника и упути се к њему. „Њуте, пријатељу“, рече му он, „ли имате да платите неку главо, коју сте сигурно већ и заборавили, за неки полицијски ишту, још док сте своју криму имали; како би било да го одмах исплате е прата? Само неколико динара. Најбоље, хајмо одмах; уштедићете трошак и писале, а за сат сте натраг.“ Надзорник, који одиста имањаше да плати неку ранију казну, поје драге воље и као најсигурније. У префектури га одмах ухапсеше због попуњавања преду-мљеног убиства. (Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење код општинских судова по грађ. парницама

а., тужба.

Сузу општине крушеваче

Прешле године о Буђењу дану да сам под закупн мој дућан у Господиној улици, од 1 Маја прошле године, до 1 Маја ове године, са ценом од тридесет динара месечно, Петру Зечевићу, обухарио општински.

Сада 1 Маја ове године, рок је закупн истекао и ја сам дућан дао другоме. По како Петар неће да се посели, то сам принуђен тужити га суду, с мољбом да га суд силом своје власти испели, и мени исти на слободно руковање преда.

Да је рок закупн истекао подносио писмено из кога се види време трајања закупн, које је Петар сам писао и потписао.

Молим суд да ову моју тужбу одмах узме у поступак, пошто је ствар хитна, јер садашњи закупца тражи да му дућан по по-годиа преда.

2 Маја 1899 год.

Крушевач.

Милић Марковић

трговац.

Бр. 956. Одмах позвати туженога и од њега узети реч по овој тужби.

2 Маја 1899 год

Крушевач.

Председ. Суда.

Рађено у суду општине крушеваче 2 Маја 1899 год.

Дошаван Петар Зечевић, општински обухар, на пошту му је прочитана тужба и тражена реч од њега према истој, он одговори:

Истину је то што тужацан у тужби изводи, и писмено које подносио мије је. Дакле рок је закупн био до 1 Маја ове године, а ја бих се према томе из закупног имала само исплати. Но ја сам од њега ошам дућан узео под закупн опет поновом за годину дана, још 18 Априла ове године. Да сам дућан поновом узео потврдише Град Панчево, општинац и Милић Рачић, кројач, који су при овој самој писменој поговори били.

Молим суд да их позове и испита.

Петар Зечевић.

Оверава

Кмет.

Одредити кратко рочиште ради изишћаја и присуства овога спора. На исто позвати парничара и сведоке.

2 Маја 1899 год.

Крушевач.

Председ. Суда.

б., беомина.

Рађено у суду општине крушеваче 3 Маја 1899 год.

Беомина по спору

Милића Марковића, трг. оид. противу

Петра Зечевића, обухара оид.

Због раскидања уговора о закупу.

Судаци су

Председ. Суда

Кметови.

Беољези пипар.

На рочишту су парничари и сведоци.

На понуду суда парничари се ипак могли поравнати.

Тузилац оста при својој тужби наводећи да испиту сведока над исправе, који је за дошао подне, нема места. Тражи да суд туженог на негова имања испита и да му исто преда.

Тужени моли суд да испита његове сведоке, који ће потврдити да је закупи продужак за годину дана.

Испит сведока

Раде Панчић, епанџар, има 40 година, у свему способан за сведока паза: 18 Априла ове године био сам присутан, када је тужилац туженог Петра питао, хоће ли и даље у дућану остати. Тужени му је тада одговорио: „хоћу, али је уста она цена.“ Тужилац је рекао да јесте и онда је тужени казао: „Добро, гада Махићу, онда остајем у дућану и за ову годину.“ На ово Бу је закључио, Дангубе не тражиш.

Милан Рашић, кројач, има 32 године, у свему способан за сведока паза у свему као и сведок Раде. Завеле се, Дангубе не тражиш.

Сведоци су на своје испаве одмах закључи.

Судски разводи:

Испитом испитивањих сведока, којима суд поклана своју веру, дознава се да је околност, да је намену туженог и туженог продужак закупи још за годину дана. Давле потпуно усмен уговор о закупу. Према оваквом стању ствари тужилац нема права за своје тужбене захтеве и на то се од истог као неуспешног има одбити. С тога суд на основу § 6 и 13 грађ. пост.

Пресуђење:

Да се тужилац од свога тужања као неуспешног одбије, Пресуда је паричарима одмах саопштио.

Од суда општине крушевачке, 3 Маја 1899 год. Бр. 984

у Крушевцу.

Пресуд. Сада.

Иметина.

NB. Заведи белешку и пресуђење у протокол суђења.

УБИСТВО У НИШУ

Једне ноћи 1897 године десило се у Нишу убиство, коме се у први мах и под првим тужањима, придале неке важност него што би сама ствар до соби захтевала.

— Погинуо стари Нагри-бег!... Сиромас бег!... шта дочека да га Срби ни крива ни дужна убију у његовој кући — го-ворила су Турци међу собом потпуно и заборављају лица.

У Београд-махама, мирном и замислом крају вароши, ала-даше те ноћи, кад ће се убиство извршити, велика жинџет. На једној спаљби несомни су се Турци по својој адети, и у веселу, тако рећи несвесно дочекали и зору. Од буџиљне, кларинета и дабра прозвониле се изаху на све стране, а загла-стичном певању и чепчајућу чочека не беше краја.

Међу гостима заанимама био је у ту спаљби и старац Нагри-бег са својом казанош. И ако се од неколико дана није осећао добро и не беше му до чумбуса, како Турци весе, — ипак није могао снаћи из атара своје коминије, те зато је отишао — да честита веселе домаћину и да мало обичају ради, поседи с Турцима. Кад је било око 10 сати, поздравиле се са свима редом гостима и оде кући. Казну је оставио у друштву с буџама, које су весело љубетале и не мислећи на пољазан.

Улазећи у кућу Нагри-бег није ни сузито шта га чека. Зашао свећу, скиде горњу хаљину са себе и седе на нињето — јер му се није спавало. Био је суморан и замислен. Раз-гину напу у магмалу, који је увек поред душеме стајао, при-маче ветру и распади наредиле дровиш прозвониле црвено на левој руци.

Тег што је узео био да чита коран, која му је, види се, увек при р. ни био, напавило ушпаду у собу панкони, пих двојница, и једним ударцем нома посред груди пробурмае га. За тим, на брзу руку, испретурвају све ствари по соби, и не навиш нома, који су трамлали, побегу преко зида и нагубе се у пољазан.

У неко доба ноћи дошла је и кадуна. Кад је видела старца на патосу, и поред њега читала доња од крии, запрепасти се и истри на улазу шкучи коминије на помож. На њену пичу некупе се Турци и, видевши шта се десило, неки отргали и понаше власт у помож.

— Власт је одмах стигла и прокувала обичају истрагу за проналаска кривца.

У једној мрачној и сивској собици чунаше буле и Турци, а на сред собе леже убијени у истом положају како је погинуо дровиш у левој руци црвено од нагрива и поред њега стоји на брзу руку. У кући алазала је тако рећи гробна тишина. Не чује се плач и нарицање, јер Турци принасују све судбини људској што год која снаје у животу.

Чинионом истрагом видело се одмах, да су ово злочинство морала извршити двојица: за су била добро узнозати с при-ликама у кући; и да су по свршеном чину, побегли преко зида што се и по трагу могло приметити. Они су се преко зида снвали у једно увоко скачке, које вода упуна Номан — и одатле после нагуби им се траг.

Узгатам жена убијеног, као и остали присутни Турци, на кога сумњају да је ово убиство извршио, одговорили су: — „Ћ’мет му беше да погине...“ Добрај је човек био!... Он није могао ни мрвати да агали... Јазук!...

После старог муетије, који је недавно умр’о у 90. го-дини, Турци су, видело се по њима, поштовали у њиху старца Нагри-бег — више можда не у његовог по годинама друга Хаш-Ката-га, који је и у турско доба, као и доцније, навише као један од понајумиљенијих и најугледнијих Турака у граду. Један пут је, веде, ишао Нагри-бег на бабу, и свремање се сада да од и на други пут с бабом и да тамо и своје ношн остави. Скураторије је био нешто новаца за пут, и очекивао је још да му стигну 100 дара на Прштитне од једног његовог дужника што му беше раније пољазно — па да се онда крене на пут. Али, рећи ће Турци — „Ћ’мет му беше да погине од каура, и да не испуни своју мезу...“ Тако је божица воља била!

Од како је Ниш био, може се рећи, да се је од тог пре-мења Нагри-бег покукао сасвим с радном а у једно и од света. Само сте га могли видети нетком и на велике прилике кад одлази у замку да кљана с осталим Турцима. Био је зашакт у вери и велики конзервативац, као и његов друг Хаш Кат’ић.

По нео дан седео би на спаљетоу, или паљу, пушито на нагрите, и прелетавао коран, који је тако рећи, на науст знао. Из корана вадио би некаке беневитије и записе а давао их боњима и невољанима за нештату награду. Разумљено се ни нешто и у лекцијама због чега се пручуто био у онолико као и стара муетија, коме су највише одлазили бде различне вере и народности.

Ни с њим се није судило, ни прегоњено, као што то други Турци чине, који су остали данас у Нишу. Са сваким је живео лепо и чинио у приликама и добротности а нарочито о неким приликама као што је: Рамазан, курбан бајрам и др.

Чаљеном истрагом похватали су у скорој аминџи. Али они нису били Срби — већ мухамеданци, који су познавали бегу, његову кућу и његову ствару на пут. Један је био ин-гани мухамеданске вере.

Турци су, после овога, задовољни били с резултатом истраге и уверили се да је неоснована била алашка новина да Србе и сврше власти у аминџе.

A.

ЗАМЕНИК

François Coppée

Једна да му беше десет година, када га први пут при-творисе бег беспотлична.

Прећ влашћу рече:

— Зовем се Жан-Франсоа Летрик. Већ је шест месеци како сам покарј једнога човека који пева, између два ењера на простору код Бастиље, гудећи по живи од прева. Прине-лаи а по том ивичи: „Захтевали друге песме; багатега је де-сет сањима, два суа“. Узвек беше пијан и бијане ме; ето за-што је и потера друге ноје нашла у руменима. Пре тога био сам код онога што продаје даље да четкима. Моја мати била је праља, звала се Адела. Пређе ју је један господин наместо код некога на доњем спрату у Монмартру. Када је добра различна и много ме је волела. Много је нара добила, јер је прећ пеллере, а њима је потребно да имају увек бело рубале. Недезом ме је радио метала да спавао како би могла апа на бал; али прећ пеллере она не остављала код казу-ђерског Братина, које ме је научило читати. Најпосле, ето, Јандари, који обављао свој део у влашћу оштра, заустављао би се увек код нашег прозора, да с њом говори. Динач човек

са кримском медаљом. Узеше си и сив поље паспако. Мрање не и често извојавише маму против себе. Цео свет не је заштитавао и ја од тада, само да нисам код куће, читане дане проведох на пијаци Клиши, где уповањат комедијанца. Мој поштом изгуби службу а мата муштерију и да би свога човека изнанила њихне по кулама да пере. Од то даде стече суку болест, проузоровању њеом. Умрла је у Дарибразеру. Беше добра жена. Од тада живео сам са оним трговцем што продаје диме за четинар и са оним што струже по јави од црева. — *Хочете ли ме ухванити?*

Он је говорио тако отворено а отворено као човек. То беше одвајне тркачама, високо пољно наква чизма, чеза скривена испод чудноватог чега класује.

Будући га нико није тражио, спроведоше га у Јивн Дегин Групу младих асенција.

Сабот експлатива, несумњан, а нарочито неспретице руке, он могаде научити само слаби занат плетена стојница. На шак поскупинах по природи трљани и кутјани не изгледаше да је из основа понаврани у овој пшави порока. Али када, допав до седамнаесте године, би омет бачен на калдери париско, он се напе, на несрећу, са својим друговима из затвора, који као уживши неваљалих имаху ниса занимања. То беху они што пате дове да дод минава по калдери; што викају обућу на путу да Оперу, они жустре хрчаци што радо допунују да их оборе напарши херкулес и што усред бива дана доше по путовима у шуми. Од свега тога он мало учини и, на неколико месеци после наласка из затвора да пооралаше, би притворен због малене крађе: придигао је са калгера један пар ципела. Резултат је: јединогдишњи затвор у Сент-Пелажију, где ће служити као пискар обуће политичким заточеницима.

Живео је, заучени, у овој групи асенција, врао младих и немарно одевених, који гласно говоре и главо охоло драге. Скупљају се у Њолди најстаријаше, младша од тридесетих година, одана затвореном и готово стално насталеном у Сент-Пелажију. Пешаја је његова пространа, таневирана објектом калдерицама, а крој нем првор изврши се као Париз, његови проволаци, његове шпале, а доде, далеко иза брзувања плаво и гласасто небо. О законима нисе неколико дасака, а на њима гомиле свевика и један стари прибор за борење; проларене маске, позложених мачева, пластрош и руквице без унутарње кутине. То политичари заједно рутају (јачувају због суну и говећу) кола, сира и неположио летари кила, које им у апелској крчмн кутује Жан-Франсоа. Буран је то обид, прекада свилан препирањима и хорским непањем, у цустица овој: *Sottavole et Si ira!* Ну оног дана кад би допаво какал понајјачи сви би узели достојанствен изглед и са тим грађањом обављао би поступају; али већ сутра дан говорили би са њим на ти и звали га поимено. Ту су падале крупне речи: корпорација, солидарност и нападн јојеканских реченица непотпуљних на Жан-Франсоа, ког што је на пример и она, коју је он чуо, ванреднички изговорено, од неког грбоје, који је сваке ноћи браљо хартије:

Свршено је! Кабијент је овако састављен: Рајмон провете, Маријадл унутарних а са спољних послова.

Прође његов рат и он јавовата отпоче дутање по ушницама париским а под гласним надзором пољнице, која га пушта као свирена деца коњем несана жука. Он поста једно од оних пламљених и бојаловалих бића, која власт маленице хвата и пушта, из некакве кокетерије, овако отприлике као рибара платонци, који одмах натраг у воду пуштају тек из мреже изваљену рибу, да се неби опустео рибњак.

Две године остаде нпава затвора, рутајући у Калдерица, спавајући у мехонима а каткад и по пшима на креч, и утешујући, као и остали њему равна, у бескрајним кримарским рачуницама. Носио је качкето острга маслу, талицеријске наукуе и кратку беду блузу. Чим је имао пет суа, ипако је да се шпана. Играо је код Константа у Монтларнуа, куповано је да два суа, служећи као пратар кога пред уласком у Ђобино, неки срца имао триев, који служавше као контригари, и продавао га за четирја; а купко је и кауцене средином ушце. Она гла су се стигла! Купко је копуу, у појсина, извукао је добар број. Ко зна да ли га атмосфера часности, која се у појсина ушине, и појна дисциплина не би спасила? Ухваћен у мрежу са неким ситнијавима што претресују шпалове на ушци за-спавалих пијавица, он се врло енергично брђањаше да је преду-

зео да их води. Мовда је то било и истина. Али претходна дела послужиле као доказ и он би послат на трогодишњи затвор у Поеви. Тамо је правно дејство итрачке, паучно доповски говор и казнини закони. Ново осебашање донесе ново скрпање у подмение класе париске; али онага пута за кратко, јер после шест недеља би ухванет због једне ноћне покрале, отворенем непањем у кућу помоћу лебзана и објавијем. У децу опасне крађе он је одиграо нејасну улогу: пола као онај који се даје преварати, а пола као јатак. Упркос његово саучесништву би оченидо и њега осудили на пет година тешке робије. Овога пута најкажније му беше што се мора растати са јединим старим посом, кога је дигао са гомиле љубрета и од путе налече. Ова га је животна јако волеа.

У Тулузу лавца на постама, рад на преставијуту, уладри батине, дршне ципеле без поставе, кршица леба са чорбастим изсуљем из доба Транзалгара, немале пара за дуван, спавање у стану, који кинта робијашима — ето то је упознао за време пет жарних лета и пет студенх зима. Изнавја одлаже, изнавањен би послат под надзор у Вервој, где је радио неко време на обали; по том неопорављана ситница, прекиде своје прогонство и дође поново у Париз.

Имао је свој капитал, педесет и шест динара, а то је таман за толико времена док не размисли шта да почне. За време његова дуга одсуства, његови стари и узасни другови били су растерани. Добро је био скривен и спаљко је у претрађеном деку кује ко неке старце, којој се каза: да је мрнар засенен мора; да је при скорањем бродолому изгубио пасос и да сада хоће да проба други начин живота. Његово опалено лице, његове жуљевите руке и неколики приморени наради, које је он од времена на време наговарао, чинили су овај роман доста вероватним.

Једнога дана, када се наложи опасност да пуца кроз ушце, случајно дође у овај Монтмартр где је рођен, и неочекивано успомена ауставца га пред вратима школе, у којој је научно да чита. Врата беху широм отворена, јер беше врло топло и једним само погледом, подизалих пролазак, могаде познати мирну учиницу. Ништа не беше измењено: ни слаба светлост што кроз ћерици пада, ни распеће знаид учитељева стола, ни кутуре са оловним мастионицама у њима, ни табла на огарима, ни географска карта на којој су чак још и сад убојене циеде, које показују нападице и одбрабене покрете неке старе војске. Расејан и нехотице прочита, са задрљене даске ово јеванђељску истину, коју је нека стара руна напизала као пример злог писмања:

— На небу има више блаженства за грешника који се каје, него за стотину постојаних праведника.

Било је бде сумне доба одмора, јер брат-учитељ не беше са столом, већ крај једне плаве, изгледаше да прича неку историју оним дерањима, који га горе подигнутих очују сапуху. Каква невиност и веселост на лицу овог голубодрог младца, у дугачкој црној одећи са белом траком на вратима, у великим неграганим ципелама и прином острга пуштеном пасос! Жан Франсоа мирно га посматраше неко време и тада прв пут у овој длавој природи, добро оглашало, пробула се неко тајанствено и пријатно убуђење! Његово срце, сувно и око-рело, које не би већма задрхтало на од замануте тешке чуварене неспине сада завула чак до зашупења. Пред ови примором, у коме гледаше своје детињство, његове се тринајете боно приклошше; потом се стресе и крупним корацима удали.

Масли на црној табли неписане дођоше му у главу. — Да ли није допаво после свега овога? промислао је. Да ли бих могао, као и остали, грасти свој часно зарађајат хлеб и део бриге спаљати? Био би врло препредан овој пољнициш шпинуј који би ме пошпао. Брада, коју тамо бијах сада је густа и велика. Човек и у мрављина да се спусти на и тамо моге посла да нађе. На тој промислој робија научио сам и са теретом на леђима, по ужетима се пенати. Сугледе се овула иза, а задарила свакоко потребнују паличари. Три динара на дан, а ја толико нивад нисам зарађавао. Једино што желим то је: да будем заборавањен.

И би је саведовно својој храброј одлуци; у овом поску би предан, и тра месеца дошито то беше свама други човек. Гада, код кога је радио навага га својим најбољим радником. После дугог жарког дана, проведеног на лестицама, у сави-

јакну и исправљању тела, примајући материјал од оног испод себе и дајући га оној изнад себе, ишање на четери у причарницу, мртвог од умора, тешких ногу, добудућних данова, побијених трепавица од матерца; али задовољан, носећи свој поштеди стечени новац заведен у марши. Сада је малазис — бојећи се некого, јер га негова бела маска добро скривала — а он је приметио да се погледа полиције ретко заустављају на правим ралицима. Био је миран и кутан. После толиког умора сласто је спавао. И што је најзадније сила је био слободан. Најзад саведога врховна награда: пријатеља.

Пријатељу му беше један младић, амаљар као и он, по имену Савиниен, сиромашан лимузански сељак, прених образа, који дође у Парис са завежљама на крају батине од плећима. Клоуно се је једног винарског трговца а седељом је долазио у црпцу. Жан-Франсоа заведе га због његове кривости, пристojности и чистоти, свега онога што је он сам тако давно изгубио.

Та дубав не беше друга, до права очинска. А Савиниен мекана и егзотична природа, нуштање да све иде како иде, задовољан само што је нашао садргу, који с њим заједно дели страховање од винарског трговца. Она два пријатеља становили су заједно у некој дзаци честој механи; иу како су њихови извори били доста узани, били приморани пустију у исту собу и трећег друга, старог Оверњанца, мршата и грабљива, који ишаје начинца да, од своје мршаве зарде, заштити, су чим би пунио имања у својој земљи.

Жан-Франсоа и Савиниен готово се не разликовају. У данима омором ишли би заједно у дугачке шетње по околишима Париса, и ручали би под хладњакон у једној од причина, где има много пепурака у осовима и безапањених ребуца у глави тањира. Жан-Франсоа слушао би тада расне старца, на које не знају они, који су у парони ређина. Научно би имела рашни дрвета, цвекота и биљака, и доба рашних жетела; слушајући нестрепне хладе појединости о раду паштерком и јесељем завољавају, о лиском рачу, о диним светковинама да време жетве, о бери, о припрему и о шкуу воденица крај обале; даље о војску кона, на појните, о дољску по матаи и паричито о дутим сељима око дољве натре, прекрешеним причаљем чудношатах историја. Он отприлике у себи само један извор уобразавања, доње непознат, паљаше чуднолопо уживање у самом причању ствари, пријатних, тихих и монотоних.

При свем том једна га бојазан забављивала, а та је да Савиниен не доња његову прошлост. По ваткад измакне му се по нека нејасна зовонска реч, или гласан покрет, траг његовог ујасног негдашњег живота, и он осећаће бол, као овај човек коме се старе ране поцеђују; а у толико више, што му се чинише да види, како се, код Савиниена, били индољно дубовитост. Када га младић кутанј наставља, које Парис пружа и најсиромашнијим, запаметљиве о тајнама ове велике парони, Жан-Франсоа претварање се да не зна и обрћане разговор на друго; али он, од тада на, на даље, примећвају је велику узаменирност код његова појтељца.

Дојста она није била без основа, и Савиниен не мога остати дуго наван дор, какав је био да тах од његова дољска у Парис. И ако му грубе и бурне свестости каласиле унашку одржати, он беше дубоко забуден другим куламаз онимиси по неукрстој длабесто-ошмићу младића. Када дољска пролеће, он отпоче да тражи узаменирност и утисне с пољска аспрел осветљене хаљена хотеља, у којима су балони, а кроз које улазаку срећни парови, држећи се испод руке и говорећи тихо. Потом једне вечери, када јорговани мирисаху и ала били, јом прамамалија обилажа нахрлила он препорачу прат и од тада Жан-Франсоа примети код нега постепено измекљивање обичаја и спољашњег вида. Савиниен постао кинпошати и раснијати; често је узаменирност од свога пријатеља наговла беду штећешину, коју забављаваше да прати. Жан-Франсоа осећао је се напуштан. Непесно, тумораи, и бутао је. Мислио је да нема право корети га; али његова провинцао пријатељство имајаше неодољивих предосећања.

Једно нече, када гегауаше по стеновицима мехине, уду-бљен у предубеће, он чу у соби, у коју хтеде ићи, некакав дијалог гласних гласова, међу којима понаше глас старог Оверњанца, који стављује с њим и Савиниеном. Стара навила непонрављана лаустига га на прагу, и он поче слушати узрок ове узаменирности.

— Да, мисли је Оверњанца, ја сам уверен да је неко отпорно мој саудку и одати га кутје украпо три шапомена; а тај који је кинпош обичаје није нико други, до једин од мојих другова, који олае спавају, маа као није Марија саушника. Она ствар се тиче и нас толико оно колико мене, ништо сте га када слуша, и ја ћу вас предати власти, ако ми не доустигете претретога торбе ова два задира. Моја бедна уштеда! Још дате је била на спом менту, и ја ћу вам рећи какав су, да не бих, ако се ма где нађу, био окриван као лаков. Ох! ја им донајам, дини моји дундори, видим их као што вас видим. Један од њих био је мало више од осталих у употреби, од зетекнаста је злата и има на себи лик великог Императора; други је са ликом неког крупног старца, који има перли и еволета, а трећег, који има лик Филипа са наобрасцима, ја сам обележио мојим зубима. Ето то је што ме неће претарити. Знате ли ви да ми није требало више него још два, као што су ти, па да платим виногради. Хајмо! претресите са мном рубље мојих другова, или ћу да дозем стражари!

— Па дођи, одговори гостиничар, тражићемо са Маријом. У толико је горе ако ви не нађете ништа, а задира се надује. Ви ме приморавате.

Дугу Жан-Франсоа обузе страх. Он се сета оскудице, омањих позајмица Савиниенових, и еуморности, коју је код њих приметио од пре неколико дана. Међутим он не хохаше помишљати на крају. Он слушахаше Оверњанчева дајтава, у ишајни тражења, ставаше своје песнице на својим грудима, као да хтеде угушити својо куцање срца.

— Као их! пролепа се одједном грамањива победник. Ево их! моји дундори, моје благо! И то у празничном пренику овог малог лимпера Лимузијана. Видите гада, они су онакав, као што сам вам рекао. Био Наполеона, и човека са пернином и Филипа, нота сам отизао. Гајега зареа. Ах! мали нитком! са китломом свеса. Пре бих био посудиома на оног другог. Ах! аликонал! потрешне ребрјаци тамишу.

У овом тренутку Жан-Франсоа чу добро познате корак Савиниенове, који се полако пољаше у стенијаци.

— Дуго ће се пети, помишле он. Три су спрата. Имам времена. Па, отвориш врата уље, биде као смрт у собу, где аиде гостиничара, запрепаћену сабацију у једном угау, и Оверњанца на коленима међу распретиманим гољимама, како страсно грли своје парчице злата.

— Доста једном, рече он потишним гласом. Ја сам узео тај новац и ставио га у саудку нашег другца. Али то је сувише гнусно. Ја сам долов, али не Јуда. Јавите полицији. Ја нећу бежати. Само треба да речем неколико речи на само Савиниену, који долазе.

Најпосле дође и мали Лимузијанц и, видев да је злочин откривен, сматрајући себе да изгубљена, оста тамо укочених очју и онупућених руку.

Жан-Франсоа скочи, обеси му се о врат, као да хтеде да га загрли; ухвати у уста над уком Савиниеном и рече му тихим гласом који моли:

— Туди:

По том обрну се осталима:

— Остајите не сама са њим. Неку отићи, велим вам. Закуцајте нас ако хохете, ама не оставите нас.

И покретом запаменичким показа им врата. Они изиђоше. Савиниен изомекљ очјима стљам, спусти се на једну постелу, обори очи не разумевашући ништа.

— Чуј, рече Жан-Франсоа, ухвати га за руке. Ја погађам. Ти си украо три шапомена, да за њих купиш какав драгундице некој девојци. То би те стадо сто месеци робље. Али човек отуда изазио само да се њај олет врати, и ти би постао редован гост криничних судова и тамиша. Ја сам провео седам година у Жен-Детни, једну годину у Сент-Пелами-у, три године у Поасе, пет година у Тулоу. Сада немај буге. Све је уређено. Ја сам део свазно на моја дежа.

— Несрећник, помиш Савиниен; али се нада већ препораваше у његовом презривом срцу.

— Када је старији брат под наставом, млади не одлаза, одговори Жан-Франсоа. Ја сам твој амажни и то је све. Ти ме дубин мало, нар не? Платио сам. Везе дотириваје. Не одбајај. Они би ме поново оковали једном од оних дана, јер ја сам побегао испод мизора. И сем тога као што видим, овји живот опаме, биће мање тежак за мене, него за тебе; а ја не

жалили ово што чиним, само ако ми се закупе, да ово што се учинио, никад више нећеш чинити. Савишени, ја сам те волео, и твоје пријатељство чинило ме је веома срећним; јер захваљујући њему, од кад сам теби познао, ја сам остао поштен, чист, и такав, каква би могао бити увек био, да сам имао, као ти, оца који би ми ставио у руке какав алат. Једино сам пладио, да теби не останем бескрисан, и што те спашава од својој прошлости. Данас ја сам себи маску синуо спавајући тебе. Све је добро. — А сад с Богом! не шаљући кука на оца и заграи ме; јер већ чујеш тешке циме по стенавима. Они долазе са полицијом, а ти људи не треба да виде да се ми тако добро познајемо.

Он притисне Савишенија на своје груди, по том далеко одскочи као да крота пиroom отпорање.

То беше гостиничар са Оверландом и јавњарима. Жан-Франсоа неочеки у ходица, пружа руке у лиске и смејући се подиизују:

— Напред, старца гардо!

Данас је он у Кајени, осуђен на вечиту робују.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јефта Углича

10

— Пустије и мене, браћо, продера се један момак из то-мале, коме се беше прохтело, да помогне.

— Садајте сви! дери се Миколка, — све ће вас новести. Умртвићу је!... И неистрато удара, удара, па већ и по зна чиме би је још ударио, толико се острило.

— Татце, татце, вице он оцу, — татце, шта раде они? Татце, они туку бедно коиче!

— Хајмо, хајмо! вади оца, — пијани су на бесне, људаци једни: хајмо-те, не гледај тамо! — и отаде да га одведе, ну се он наизагола из овега руку, и, не мисећи ништа, потрча коичету. Али је бедном коичеу већ било рђаво. Он се задуча, сад застане, сад опет поуче, само што не падне.

— Уди, док не првие! вице Миколка, — кад је већ тако пошло. Умртвићу га!

— Јеси ли ти притио, Бога ти, или инеи; као да си из шуме узнео! довикује један старац на гомиле.

— Да ли је још когод видео, да такав коичеу, поуче толики терет! доаде други.

— Умориош га! вице трећи.

— Батади! Моје је добро! Шта ми се хоће, то и радиш. Невиате се још! Садајте сви! Хоћу бада, да одах економ поје!...

На једраче се разалеке општи смеи и натрзали се: кобица није могла да поднесе учестале терете и, у неколи својој, стаде се ритати. Чак на старац није могао да се уздржи, још се смејаше. А како и не би: олако бедна кобица, па се још ритат!

Два момка из гомиле дохватише још по бич и притрчаше коичу, да га с бока ударају. Сваки је отрчао на своју страну. — По нушци ти ну, по очима удари, по очима! дери се Миколка.

— Да немо, браћо! вику неко с кола, и сви у подима прехватили. Разалеке се солмача песма нека, ударају дахире, одјекне звоничице!... Она нева дома орахе и смеиша се.

...Он трич ои кобица, отрча сиреда, види, како га инбају по очима, по самим очима! Он је пладио. Срце да му препуно, а сузе теку. Један од оних, што удараху, окахи и нега по лицу; али он не осећа, он само хоће своје руке, вице, баца се солмо стару с белом брадом, који клима главом и све то осећује. Једна жене дохвати га за руку и хоће да га одведе; али се он оте и опет притрча коичу. Онога је при последним шаговима већ изапазала снага, па никак је пробао, да се још који пут ритне.

— Да те јаво носе! узникује разалеки Миколка. Баца бич, савише се и извади са свих својих кола дугачку и дебелу мотку, хвата је обема рукама за крај и снажно размахну над рибучином.

— Сирваће ји! виачу у наоколо.

— Убиће је!

— Моја је! дери се Миколка и јаво размахнуви опусте мотку. Одјекну тешак удар.

— Удирте је, удирте! Шта сте стади! довикују гласови из гомиле.

А Миколка помахује и по други пут, и други ударац са свом снагом паде на деа несрећног животица. Она се славио аздам делом тела, али свиха одмах и троз, трам последним напрегнутим силама својим на равне стране, само да би по-нездо; али га са свију страна дохватују шесторе камице, а мотка се поново дише и пада по трећа, а, затим, и четврти пут, од-мерено, с највећом жељом. Миколка да побегне, што га не може једним ударом убити.

— Та не гиве кадо! вицу са свију страна.

— Са мора пасти, браћо, па ће јој ту и крај бити! по-нига из гомиле неко са узвиком.

— Сирмири ти ну, шта ту падади! Треба с крај свирити од једраче! вице трећи.

— Ах, комари те изели!... Одмакните! дери се Миколка у бесилу, баца мотку, опет се савише у подима и извади гвождену кускију. Пазице! вице, и, поново га снага доноси, амажму и лупи своје бедно коиче. Ударац тресну; кобица се поведе, поменути, хтеде као да поуче, али га кускију ниопа ужасном силном дохвати по леђима, и он паде на земљу као да му се једним махом потекосе све четри ноге.

— Дотуци га! дери се Миколка и свика, као изван себе, с кола. Неколико момака, такође зашинури и пијани, дохвати, шта је коме дошло до руку — бичеве, батине, мотке — и по-трте кобицу, која је већ издасала. Миколка стаде са стране а поче ударице кускијом по леђима. А бедно живиче испруки губицу, тешко удахну и црче.

— Свири! повикаше из гомиле.

— А зашто није газонирао?

— Моје је добро! дери се Миколка с кускијом у рукама и закривљеним очима. Стајао је, као да је пладио, што нише нева кога да туче.

— Е баш немаш душе! вицу сада многи из гомиле.

А свиромач декио већ је као изван себе, с првином се протурга кроз гомилу до кола, дохвати негину мртку, окрив-лаћу главу и аући је, аући је у очи, у уста... А затим на једанпут свочи и, као ван себе, притрча са узвиком несви-пама на Миколку. У том га тренутку отац, који га је већ дуго гоняо, најзад дохвати и висице на светине.

— Хајде! Хајде! вели му он, — да идемо кући!

— Татце! Та што су они... сироти коиче!... убила? Јеца он, а дисале му застаје, и речи се припада отинају на стег-нутих грудн негових.

— Пијани су, па бесне. Шта се нас то тиче? Хајмо! уљуткује га отац. Он обухвати она обема рукама, а нешто му тешко у грудима, тако тешко. Хтео би да одахне, да вине, и пробуди се.

Пробудује се сав у оноу, с мокром знојавом косом, ди-шући брао, и дише се испуном страхом и узласком.

Хвала Богу, кад је само сви! рече он, садајући под дрветом и дубоко одахнувши. — Али, шта ли значи ти? Да немас муј у крвљу; тако одрвати сав!

Све му је тешко било тако испребрини; тулао и мутно беше му на души. Он населони алатови на колена и подуче главу обема рукама.

Боже! узвикну он, та је ли то могуће, да бу ја одишта узети сирки, да бу удариш по глави, да бу јој размрцати долажу... да бу се кући по рубој, амажму и крии, објати браку, крости и дрхати: сирвавати се, сав узриван првизу... са сиркиром у руци... Госноде, да ли ће то да буде?

И он је дрхтао као прт, док је оно говорио.

— Ама шта је то радим! прехулажало је он, умртвијуи сам себе, и као у непом мучуваљу, — та ја сам знао, да то небу мога надхрвати, па зашто сам се онда до овога часа мучио? Та још јуче, јуче, кад сам нпао да чиним оцу... пробу, још јуче сам се потпуно узнео, да ја немас да то... На нпадо сад опет ово?... Зашто сам до овог тренутка још сумњао?... Зар немас јуче, сиркице нпа стенице, и сам пладио, да је то подло, гадно, ниско, ниско... та, ето, и сама помиса на то учини да се претрзаним и разболим...

— Не, ја те не могу надхрвати, не могу надхрвати! Па рочице, да и нема нпадне сумње у свима тим разудима, и нева је све оно, што је решено овог месеца, јавно као дан, јавно као аритметика. Госноде! Та ја се, при свем оцу, небу оду-

чиги! Ја то неку мома подиети, неку подиети!... На што сам онда, што сам и до овог тренутка!...

Он се дигне на ноге, с пуцањем потледа око себе, као да се дивн и томе, што је зашло овамо, и пође Т-ском мосту. Био је блед, очи му гореле, измостао у свима деловима својега тела, али му се од једаред учини, као да је лашче постоје, десети. Осетио је, да је абдицао са себе тај страних терет, који га је тако дуго притискивао, и у души му на једанпут постане лако и мирно. „Господе! молио се он, — покажи ми пут мој, и ја ћу се одрећи овог прозлогот...“ дудла свој!

Прелазећи преко моста, он је тихо и мирно гледао на Нему, на жарни валазак закареног, пренетог суца. И не гледајући на мизаноскоп своју, он се није осећао уморним. Као да се чир на његовом срцу, који је читавог месеца свирао, на једаред пропала. Слобода, слобода! Он је сад ослобођен свију тих мађија, сатанских мисли, залоса, испуњена!

Доцније, кад год се сећао тога времена и свега, што се с њим десило тих дана, тренутка па тренутком, тако да тачном, црпно за првом, њега је до правногосећања поравнала једна околност, и ако у самој ствари не баш веома необична, али која му се ватим постојање принајавила као неко предопредење судбе његове.

Никоме он никако није могао да појми и објасни себе, зашто се он, уморан, измучен — коме би годиште и лашче било, да се прати кући најправним путем, — првако преко сепарског трга, преко којег му је било потребно њим. Обидавајући није било велико, али очигледно и савршено непотребно. Нему се, до душе, често дешавало, да се враћа кући, не сећајући се улица, којима је ишао. Али зашто баш, питао се увек, зашто баш да се тако важно, да њега тако одуздан, а у исто време сасвим случајно сретане на сепарском тргу (преко којег он, шта више, није ни морао ићи), десн од једном баш сад, у таквом часу, у таквом тренутку његова живота, нарочито у таквом расположењу његове душе, и то у таквим приликама, у којима је само и могло оно, то сретане, учинити најоудачијим и најнајвишијим утицај на њега судбину његову? Баш га је ту нарочито и очекивао!

Било је око девет часова, кад је прелазео преко Сепарског Трга. Сви су продајци прибавили своју робу са столова и столбица, затварали своје радње и разматрали се кућама, као и њихови купци. Око гостионица у подручјима, по првљеним и смирљеним алијама околних кућа, а највише у крмача, тискала се мноштво разноврсних радника и одрашница. Раскољников је особито волео таква места, као и све суседне улице, кад год би изашо бесседан у свет. Туда његови дражци исуспирали на себе ничије охоте плање и могло се њим, лако се хтело. Баш на углу К-не улице, трговали су муж и жена, из два стола, поцима, прџама, замученим тачинама и т. п. И они су се сепирали кући, али су се задржали, разговарајући се с једном познаницом, која је туд прелазала. Та је познаница била Лизавета Ивановна, али протом, како су је сви и звали, Лизавета, мађа сестра оне неће бабе Аљоне Ивановне, пошених регистратора и зајмодавца, којој је јуче одлазео Раскољников, да заокли сахат и да учини своју протом... Давно је он већ сине знао за ту Лизавету, па чим је и она њега нешто мало познавала. Била је то њиско, неспирна, бојавина, мирна, мал те не беснеста девојка од тридесет и пет година, прави роб код своје сестре, код које је родила и дан и ноћ, дружићи пред њом и тријећи од не чак и батине. Стајала је замашљана, с неким занесављем у руци, пред трговцем и његовом женом и излазило из слушала. Они су јој нешто прдо живо објављивали. Кад је Раскољников на једанпут свани, обузе га некако чудновато осећање, као да се ухисило запрепашено, ма да у овом сусрету није било ничега страног.

— Ви би, Лизавета Ивановна, требали сами да се решите, рече гласно трговац. — Добите сутра, око седам часова. И они ће бити ту.

— Сутра? одговори и замашљено рече Лизавета, као да не може да се реши.

— Ах, како вас је застрепала Аљона Ивановна! затвора трговина, одлучна жена. — Кад вас погледам, изгледасте ми сасвим као мало дете. А она вам још и није рођена сестра, па ће како вас је потчињала...

— А ви немојте овом приликом ништа ни говорити Аљони Ивановној, прекиде је муж, — тако нам саветујте, на дојште нама и не питајући је. Стар је прдо добра. А после ће се и сестрица сама размислити.

— Дакле... баш да дођем?

— У седам сахати, сутра; и од ових ће бити олако; па се лично и одлучите.

— Пристављу и самовар, додаде жена.

— Добро, доћи ћу, рече Лизавета, још једнако разминулајући, и стаде се дагане с места кретају.

Раскољников у том већ прође и не чу нише ништа. Он је прелазео лагано, неприметно, трудећи се, да му не измине ни једна реч. Запрепашење, које га у први мах сине, замасило се мало по мало грозом, као да га нека језа првоје преко леђа. Он је дознао, он је на једанпут, изненадно и сасвим неочекивано дознао, да сутра, тачно у седам часова увече, Лизавета, бабина сестра и њена једина укућанка, већ бити код куће, и да ће, према томе, баба, тачно у седам часова увече, остати код куће сама.

До његовог стапа било је само још неколико корачаји. Дошао је кући, као на смрт осуђени. Он о чему није мислио, нити је могао о чему мислити; али је целим својим бићем, на једанпут, осетио, да у њега нема више ни слободе суђења, ни воље, и да ће све, на једанпут, коначно решено.

У осталом, кад би чак и читаве године требало да чека на zgodу прилику, то и онда не би било могуће испуњити рачунати на успех своје намере него у овој прилици, која му се овога часа на једанпут пружила. У сваким случају било би тешко дознати дан пре и то насигурно, са већом тачношћу а с мањим ризиком, без сваког опаснос расипањима и истраживања, да ће сутра у то и то доба, така и така баба, на коју се спрема напад, бити код куће сама самцита.

VI.

Десило се, да је Раскољников доцније сазнао, зашто су трговци и његова жена принајавили себи Лизавету. Стар је била са свим обична и није ту било ничег необичног. Једна ствар била породична прелазала је своје ствари, хаљине и остале женске потребе. На како се то није могло продавати на отвореној пијаци, то су они тражили посредника; а Лизавета се знавала тим: она је примала наруџбу, тумарала таквим послом и имала добру практику и широк круг муштерија за то, што је била веома поштена и увек је кависла последњу цену; није морала да се ценила, па какву ти цену каже, тако и је било прво. Иначе је говорила врло мало, и, као што је већ казано, била је тако смирена и бојаскална...

Али Раскољников је у последње време постао правноспиран. Последње правноспире оставале су у њему још дуго после тога неспирног трга. И у целом том поседу он је био наиза наковен, да види као неку чудноватост, хајанствено, и као нево присуство, Бог те нита, каквих особитих утицаја и заговорних сила. Још проишло зиме, један његов познаник, Ђак Покорије, при свом поседу у Харков, казано му је, као за разговор, адресу бабе Аљоне Ивановне, као би га случајно натерала пузла, да што заложу. Дуго он није отишао њој, јер је давао часове и провањено се како тако. Тек пре месец и по дана сетио се он те адресе; имао је две ствари годне за заложу: ствари оне сребри часовник и мали златан прстен са некаква три црвена камења, који му је дава за спомен сестри при распуку. Решно се да однесе тај прстен; направи бабу, одмах на први поглед, још и не знајући о њој ништа особито, осетио је према њој неодољиву одвратност. Увек је од ње две рубље и ва нут спрати у једну просту кавану. Ту зашине чаја, седе и дубоко се замисли. Чудновата мисао рађала се у његовој глави, хоће да провањено као ниле из јајета, и веома га је замислава.

Одмах поред њега за другим столом, седео је некакав људ, који му је био са свим неонант, и млад један отвор. Они су играли биљарија на почети да пију чај. На једанпут он чу да љак говори оштрицу о зајмодавца Аљони Ивановној, колекцијо секретарици и казује му њену адресу. Већ само то учинило се Раскољникову некако чудновато: он тога часа отула, и онде разговор о њој. То је проста случајност, али он ето није могао да се отргне једном са свим необичном утиску, и сад као њему за зубан, као да би хтео, да му се удаје: љак

поче на један пут причати другу свом о тој Азени Ивановој разне појединости.

Свајана је она, говорио је он, — код нас се може свагда добити полада. Богата је као чинија, у стању је да изабери на један пут пет хизала, али сплет није од распада, да прими заловину и од јелне рубље. Многи су од нас одлазили њој. Само што је стрвина укусна...

И сад стаде причати како је она аха, инакча; па само ахо алого стоји један дан ипше, преко рока, ствар је пропала. Даје четири пута мање него што вреди ствар, а интерес узима по пет, па чак и по седам од сто месечно итд. Ђан се распричао, па осим свега, додаде још, да баба има сестру Лизавету, коју онд, тако мала и гадна, веома често туче и држи под савршеним притиском, као какво неопрасно дете, ма да је Лизавета најмање стома висиока...

— Та и она је евоном! узвикну ђан и засмеја се.

Почели говорити о Лизавети. Ђан је причао о њој са неким особитим задовољством и све се смејао, а евоицир је слушао са великим интересовањем и замодно је ђанка, да му пошто-то Лизавету ради опирање рубља. Раскољачицу није измала на једна реч, и све је разумео право добро: Лизавета је била мала сестра бабине, али од друге матери, и било јој већ тридесет и пет година. Она је радила сестри дан и ноћ, била је у кући и место куварике, и место прале, а осим тога ишла је и прала туде, и сиу зараду далаца је сестри. Није смела примити никакву порубину, нити узети никакв посао, био допунств бабине. А баба је већ била нацинала заветане, што је мала и сама Лизавета, којој, по том заветану, није било остављено ни гроша, осим покретности, стољанца и остало; а сав новац био је одређен једном манастиру у И-ској губернији, за вечна помен дуце бабине. Лизавета је била грађанка, а не чиновничкој соја, девојка, и већ сама по себи узаско поседлаца веома високог раста, е дугачким, некако кривим, великим ногама, пада у гломанним ципелама, али се ипште држала често. А главна, чему се ђан престојано чудило и смејало, било је то што је Лизавета свани час била трузна...

Ама ти рече, да је она накала? примети евоицир.

Јест, приносачка је, изгледа као преобучен војник, али, знаш, није са свим накама. Има тако доброћудно лице и очи. Шта нише веома доброћудно. Да је тако, док је — што се многима допада. Она је и тому још мирна, скромна, ћутљива, а прстаје на све, на све прстаје. А и осмејан је у не веома пријатан.

— Та она се, каида, и теби допада? засмеја се евоицир.

(Наставље се).

ФРАГМЕНТИ

о

ПСИХОЛОГИЈИ ПОЛНОГА ЖИВОТА

од Д-ра Едмунда-Беннета проф. у Бечу.

Плођење рода људског није подвргнуто никаквом случају или самовољној појединачи, већ је опредељено природним нагоном, који снажно и заловинички тражи, да се задовоља. Задовољавањем овог природног нагона, не задовољавају се само чулна уживања и извори телесне насаде, већ и виша осећања, да се властита, пролазна егзистенција продужи у простору и времену, пренапоњем телесних и душевних осећања на ново биће. У грубој, чулној љубави, у хомогеним нагону, да задовоља природни нагон, стоји човек на истој ступњу на комо и животиња, али је човеку дано, да се испне на вишњу, на којој га природни нагон не прати више слуганим робом, а снажно осећање и прохот буди виша, племенитија осећања, која — поред свег тога, што им је извор чулне природе — еквирају у себи читав свет лепота, узвишености, моралности.

На овом ступњу стоји човек над природним нагоном и прне из чиствога извора снагу и подстицај на племенитија уживања, осећања рад и достигнуће идеалних сврха. С првом палица Маудслијевом осећања подложно за разише социјалних осећања. „Кад не би било у човеку нагона за плођењем и снага онота, што душевно отуд излази, то би се готово сна посваја, а може бити и снамо морално осећање уништило.“

Свакојкоје је полни живот најважнији фактор у индивидуалном и друштвеном животу, најважнији извор да се уложи снаге, да се што добије, да се осећуе домаће отаџине, да се пробуде алтруистички осећања назире према лицу другог пола, за тим према деци и у даљем току према целома људском друштву.

На тај начин сва етика, велика део естетике и религије имају своје порекло у полном осећању.

Па као што полни живот може да буде извор највиших врлина, до жртвовања властитога „ја“, тако се исто услед своје чулне моћи може изродити до снажне страсти и развити у највећи порок.

Као страст, ослобођена окова, љубав личи на вулкан, који уништава и опустошава; личи на провалу, која све гута — чак, имање, адрљаве.

Од великог је психолошког интереса испитати све фазе развића, кроз које је пролазило полни живот у току културног развића човечанства до данашњег морала и данашњих обичаја.¹⁾ На првобитном ступњу развића изгледа да је задовољавање полних потреба код човека исто оноко као и код животиња. Сам полни нагон чини се јавно и човек и жена не стиде се, да аду гола. На овом ступњу је, Plouc, das Weib, видимо још и данас неке народе, нар. Аустралијанце, Полинезисе, Малајце на Филипинима. Жена је опште добро мушкарца, привремен плен снажнијег, јачега. Овај тежи да задовољи најдешње наплаткуе другог пола и тиме инстинктивно врши намену прсту полном одабирања.

Жена је покретна ствар, предмет кулосних, измене, поклона, предмет чулне насаде, оруђе за рад. Почетак морала у полном животу чини јалова осећања стида према друштву гледи полних нагона и ермекљавости у полном саобраћају. Отуда наилаз тежња, да се српани делови покрију („ушудење, да су гола“), као и да се полни апт скривено сачува.

Да се на овом ступњу културе дође доже и сама младина и клима, које наизагну потребу за покривањем целога тела. Отуда се делимично објашњава чиницама, да се код северних народа ермекљавост даје антрополошки пре доказати него код јужњачких народа.²⁾

Дали момент у културном развићу означен је тиме, што жена престаје бити покретна ствар. Она постаје личност, и, ма да још стоји друштвено дубоко испод мужа, жена се признаје право, да располаже над собом и својом младом.

На тај начин постаје предмет такмичења мушкарца. Грубим чулиним осећањима приликују се почети етички осећања. Комунизам жена престаје. Индивидуално различног пола бивају прилачење једно другог телесним и душевним осећањима и указују међусобно насаде љубавне. На овом ступњу жена има осећај, да неке драги припадају само једном човеку, налагањем интереса, да их од осталих прикрије. Овим су поред ермекљавости створени и основна чедности и полне перности — док траје веза љубави.

Овај се ступањ достиче у толико пре тамо, где се ствара потреба, да услед прелаза на номадскога живота у стално напашење личи, човек има друга у животу за гледиште, и домаћину за жену.

Међу народима источничким овај су ступањ рано достигаи Јерујалим, Јевреји и Грци, а међу народима западним — Германи. Свуда се на овом ступњу налази уважење невиности, чедности, стида и полне перности, док код осталих народа на протин уступања су се женска чедна гостима, да их полно употребе.

Да је ово прилично високо ступањ морала, дају нам доказа Јапанци, код којих је обичај, да жену тек она узме, пошто је годинима била у гостиницама, где се продаје чај, што исто толико значи колони и нани бордељ. Код њих нема ништа што буде очи и над жена иде гола. Код Јапанаца се може снага неутра жена prostitute, не губећи ни мало од своје вредности, што само даје доказ, да се код овог чу-

¹⁾ Упор. Lombroso, der Verbrecher.

²⁾ Упор. интересантно и антрополошки чиницама богато дело: Westermarck: „The history of human marriage“, особ. р. 208, да је осећај стида проузроковао покривање тела, ил. извором: покривање тела изазива је осећај стида“. Појединачне српачке места изазива је из жеље људи и жена, да се привлачност напаше.

ног народа једна сматра у браку само као средство за уживање, рђавље и рад, а ништа нема изнад ње предности.

Да пољна саобраћај постаје морализација, даље је и хришћанство спавало импулс, стављајући жену на исти друштвени ступањ с човеком, и проглашавајући везу дајући између човека и жене као верско — моралну установу.¹⁾

Овим је показано, да љубав човека на вишем културном ступњу може бити само моногамичка и да се мора оснивати на трајном уговору. Али природна и трајна само љубав, то једна заједница (заједница или државна) не може постојати без гаранције, да се оно што дође на свет не развије измичући, морално и умно. Стављајући жену на равну ногу с човеком, уновиниш моногамију браку и утврђујући га правном, моралном и верском везом, хришћанство је дало хришћанским народима духовно и материјално подмоштво над полигамним народима, особито пак над исламом.

И тако се Мухамед трудио, да укине положај жене као рошњике и оруђа за чулне напласе, и да постави жену на друштвени брачни виши ступањ, ипак је жена остала у исламском свету много нижа од човека, који једног беше остављајући право на развод брака, и то на врло јак начин.

Ислам је потпуно искључио жену од учешћа у јавним пословима и тиме је сирочно једно умно и телесно развијање. Тиме је остала једна музеомашица у ствари, а међу хришћанске жене као домаћине, васпитавајуће деце, распореднице друге човекове, могаху сјајно развијати. Тако се стави ислам са својом полигамијом и харемским животом хришћанскога света.

На исти се контраст налази, јер док се по хришћанском веројаву представља рај као место, где се ослобађа човек сваку чулних напласа, уживајући само духовне дарове, дотле

је фантазија музеомашица измалата пожути харемски живот са дивним хурријом у рају.

У првом смислу, што вери, закон, васпитање и морал пружа човеку да обузда чулни нагон, он је увек у опасности да светле пасивне чисте и чедне љубави да падне у блато грубе похоте.

Да се увек одржи на оној пасиви, треба му, да се не престаје бори између природног нагона и морала, између похотљивости и моралности. Само је јаким карактера блато, који су се похотљивости ослободили и прелазиле с чистој љубави, на које се рађају најлепше радости човеког живота.

Може се о томе спорити, да ли је човечанство у току последњих векова постало морализије. Нема сумње, да је стидљивост постала, и ова културна појава, да се савише чулно-животињска потреба свадако је један уступају од порока врлини. Читајући Шерове дело „Немачка Културна Историја“, свако ће увидети, да су наши морални погледи куд и како просвећенији од оних у Средњем Веку, ма да се мора признати, да су на место пређашње грубости израз ступили само енцији обичаји бдеће моралности.

Пореде да се међу тим поједине епохе и културне периоде, то нема никак сумње, да јавни морал, и поред периодичких застоја, стално напредује с културним развијањем, и да на путу овог моралног напредовања хришћанство представља једну од највећих пошта.

Ма смо даме дасмо над оним позним приликама, које се виде у доминацијом веројаву о богове, у народном животу, законодавству и религиозним обредама старих Грка, а да и не говоримо о култу Фалуса и Прелазу у Атинама и Византони, о Базиликама старог Рима и о одличном јавном понашању који заузимаху хетере у тим народима.

У главно, често неспиритом претварају, што га чине аутентични обичаји и морал, показују се забавља, алукујуће, као што у индивидуалном животу пољна страна има своју алму у осеку.

Епизоде моралног опадања у животу народа долазе увек са преломом мелуђица, злоба и раскоша. Оне се појаве могу дасити са јаким знаменитијом перниог степена, која мора доћи с увећањем потребама. Са појачањем веројавности пеле се и похотљивост и вођећи народ на изгреде, поткојаво основе друштвене, моралност и чистоту породичног живота. Јесу ли оне изгреди, браволонетом, раскоши поткојави, онда је пројавот драматичног живота, материјална, политична и морална ружина неотпољавна. Поучавање примере у овом поглављу пружа нам Рим, Грчка, Француска под Лујем XIV. и XV.²⁾

У времена државне и моралне пропасти јавља се најмонструознија блуд у пољном нагону, који би се делимично могао свести на пасих и невро-патолошка стања у народу.

Да су једне народи гизако нервозности и дегенерисане похотљивости, види се из историје Вавилона, Нишине и Рима, као и из мистерија модерног велико-парног живота. Значајно је, као што је Пасе показао, да се пољна изрођења код нецивилизационих или полуцивилизационих народа не јављају (највећ код Алајата, на тим у виду мустурбације под Оријентална и Мама-Хохентотина).³⁾

Непосредна пољна дивота треба почети са развијањем индивидуалне у пубертету и пратити га кроз различне ефе, све до узгањана пољног осећања.

Једна црта Мантегаца у својој „Физиологији љубави“ чини у тежњу пробуђењем пољног живота, о чему се служења нејасна осећања и тежње јављају далеко пре разних пубертета. Ова је епоха цивилизационих најчешћих. Значење пољног фактора за духовни живот даје се мерити прираштањем осећања и идеја, које буди она епоха.

Оне, у почетку тамне, неразумне тежње, постоје из осећања, која су дотле неразвијени органи у свести побуђивали, наступују савно драмски осећајни живот. Психолошка реакција пољног нагона за време пубертета појављује се у различитим појавима, којима је заједничко упуђају духовно стање

¹⁾ Ово опште и од многих културних историчара постављено мишљење, мора се ограничити, у толико, да је симболички и верски карактер брака утицало тек на Савору у Тријенту, на да је и од прв било у духу Хришћанства, да се жена ослободи и постане на јакости пољнација, који је заузимао у Старом Свету и у Старом Тестаменту.

Што се ово овако једно десило, даје се објаснити трајницом о сексуалном отарувању жене на једног човека, о асној узвири при првом греху и отуц трајној кетени „једна је твоја воља пољној човеку“. Пошто је први грех, за који Стари Завет одрживају жену, постао намен тежљак пријави учиниога, морао је друштвени положај жене сир дотле да рамамо, докле није дух Хришћанства побољна трајницу и оновасиога.

Значајно је, да јавијања не веројаву питају у корист жене, заузимајући забраву отарати жону (Мат. 19. 9.) Благодат према разицелним браку и прена показијањем Матфејем не дотиче се ојави пољнација жене. На против пак Павлова писма јављају, да пољнација жене не треба мислати (П. Коринт. 11. 3—12; Ефеи. 5. 22. „Жене да слушају своје мужеве“ и 25. „да се жена бже човека“).

Како су пак свети они били против жене због Епископа греха, могу јави поучити ова мисла код Тертузијана: „Жене, да асно узвири у знаменити и потуржана, а они твоје да су пути сузи. Ти си упросто пасивна род љубави!“ Свети Јероним се јавио јави жене. Он пише: „Жена је вратнаца јавоља, код негована, јавна сеоризија“. (De cultu feminarum 1. 1).

Каловесов право гласи: Само је човек ставио по образцу Војдежа, а не и жена; с тога треба жене да жу оузи и да буди неговна савијања.

Провинцијална савор у Милону у VI. столећу дозбојави оубило о томе, да да жене у опште духу асно.

Делство оних црвених пољара опажа се код народа, који су пријави Хришћанство. Код Германа је јавна вредност Weibsgeld-у знањем, онов црвеним израду јавне вредности. (J. Falke, die ritter. Gesellschaft, Berlin, 1867, p. 49.) У оваквој оба она код Јеронима јави Мојсина III. 27.

Павлаија, у Старом Завету јавио пријавица (Deuteronom. 21. 15.), није у Новом изгре узгајуа. И абеља су хришћански јавија живици у мислосвету (имп. Меркелови изгради ови Хотор, Шарберт 1. Павли 1. и много одлични франци), против чега прена тада није устао. (Weinhold, Die deutschen Frauen im Mittelalter) уопорел и Unger, Die Ehe etc. и Louis Briel, „La femme et le droit“, Paris 1884.

²⁾ Уопорел Friedländer, Sittengeschichte Roms. Wiesbaden, Der Cassenverhauhin.

Morcel, Des aberrations du sens genésique.

³⁾ Ови пољни протекторици Friedrich- (Hdb. der gericht. Praxis, 1843. I. p. 175.) по коме је педераста код дивалка јаво честа ствар, а тако асто и Lombroso (op. cit. 42).

и тежња, да се загонетно стање душе на које начин објасни. Сачињено је са религијом и поштом, која и онда чини, кад је развије позитивни нагон већ пропала и она пробијено неразумљиво расплодљиве и она тежња већ објашњено, стоје још увек под утицајем позитивне тежње. Ко би у то посматрао, треба се само сетити, јавно се често јављају религиозна мањина у време пубертета, нека се сети борбе светаца са поштом нагонима¹⁾ као и онах одвратних сцена, правих оргија, религиозних световних старог света, а тако исто и скуповна неких нових светаца, а да и не говоримо о похотљивој мистичности, која се налази у обредима старих народа. Тако се исто нађа, да немарљиво похотљивост тражи задовољства у религиозним савијрањима и напави.²⁾

Али и у области посматрају душевно-болеснога показује се ова веза између верскога и позитивног осећања. Довољно је ukazати на силно развијену похотљивост међу болесницима, који пате од религиозног дуктида, па ону смешу позитивног и религиозног дуктида, као што се то често код неких овака, нпр. асимптоматичко, који се налази за Богородицу, али особито код неких на мастурбаторској основи; па посетују поштом још на спрешно — укључивање самога себе, непоредно, шта јесте кристализа усад болеснога, позитивног и религиозног осећања.

Покушај, да се објасне аналогје између дуктида и религије, улази на велике тешкоће. Аналогја има у психичком броју.

Осећај позитивне склоности и верско осећај (посматрани као психолошка чињеница) састоје се одбоје из два елемента. У религиозној области је првобитан (примарни) осећај зависности, чињеница коју је Швајцарски сазнао овако пре, него што је новије антрополошко и етнографско испитивање на основу посматрања примитивних друштава дошло до истог резултата. Тек на посматрању ступија културе ступа други прави етички елемент — дуктида према болесности — у област религије. На месту алхих демона код диких народа ступају сад час добри час лоши духови разних митологеја, док на посматрању не ступи Бог, као општи даравац његова спаса; све једно, да ли је то добро на демон, као што пели Јехона, или омишља насада од Алаха, или поклонички рај хришћански као нешто блаженство на небу, или пак то баш будистичка Нирана.

У позитивној склоности је дуктида, очовичање калпог бурног блаженства, првобитан елемент. Тек секундарно ступа осећај зависности. Оно постоји за оба пола у чисти; по праву је пак само код жене, усад жене пасивне улоге при плођењу и друштвених прилика, јесте заступљено; изузетно је оно случај и са мушкарца са женским склоностима.

Дуктида је у обе области, религиозној и позитивној, мистична и трансцендентна, т. ј. при позитивној дуктида не ступа свесно права црна нагона, одржање крете; већ је јачина интуитивна стабилност, него ипак свесно задовољство, које би се дало оправдати. У религиозној области је добро, коме се тежи, и дуктида биће по самој природи тако створено, да је недолучно емпиријом сазнано. С тога оба дуктида процета оставају фантазија највише поље.

¹⁾ Friedrich, Gerlich, Psychologie, експресије је велики број оваквих примера. Тако је квалитетно изабегнуто мучно недовољно знање, шта је могло постати од овога дана, што је при обрнутој Христовој пропсти. Персона Јулијана, које се нави Није II. е. постојећу сова, јулијана је и себе у поседу јарко, дуктида б. дуктида из свих из неких дојака, а све из невољности према невољном јатрству.

Света Катерина из Беоње ништа је често од дуктида истропи и, да би се објаснило, ништа је на земљу, јачући: „Дуктида, дуктида, ја не могу више!“ При томе је осећања интуитивног поштом према самој невољности. Једнога дана међу поштом дуктида на самој ној и осети морије, која јој у срце продре, слободни марш, чија би пријатност и мучно пробула.²⁾

Од сличне интроспекције су и свети Арсениј и свети Јулијанети. Поштом су осећени су. Антонија из Павлова. Знавајући је и једна стара протестантска мистика: „О кад бих те пошмо, блажене Еваггелу, о кад бих те знао у својој пошми, да те би посматрао душу и тело, Јохи, спрати се к мени: моје срце већ буче твојом дуктида!“

²⁾ Friedrich, Diagnostik der psych. krank. Neumann, Lehrb. d. Psychiatrie.

Међутим оба изјази једни бескрајни предмет, у позитивно се блаженство, које стара пошма нагон, према свим осталим ражестима недовољно и немарљиво прилажује; исто то зред и о реченом блаженству религиозном, које се на промену и палитету прилажује као бескрајно. (Наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Антиалкохолитички конгрес у Паризу. — Крајем марта држави је у Паризу конгрес против злоупотребе алкохола. На конгресу је присуствовао преко хиљаду особа из Француске и изаземних са стране; званично су заступљени: Сједињене Северо-Америчке државе, Немачка, Данска, Русија и Финска, Норвешка и Шведска, Италија, Швајцарска, Румунија, Енглеска, Белгија и Холандија.

Конгрес је отворио Лежен, белгијски министар и председник главног међународног одбора друштава противу алкохолизма. Одмах је конституисано часништво конгреса, и то: почасни председник Т. Руеел, члан мелиценске Академије, сенатор; почасни подпредседници: Бруадел, старешина мелиценског факултета у Паризу, Тирвоа, владика из Нансија, Мирва, народни посланик; председник доктор Лерген, главни лекар париских дуктида; потпредседници: Франсуа: доктор Жоворо, професор мелиценског факултета у Паризу, Жоворе, главни секретар Лиге за јавну моралност; подпредседници: стражи: Лежен (Белгија), Баер, г-ђица Ховман, Миледроне (Немачка), Барбојан, Тигерштат (Русија), г-ђица Солмер (Данска), г-ђица Хеленије (Финска), Роина (Италија), Форез (Швајцарска), Тирва (Румунија), Дилон (Енглеска); секретари: доктор Болене, главни секретар француског антиалкохолитичког савеза, г-ђица Лерген, Ламајан, учитељ.

Конгрес се одмах поделио у три секције: мелиценске науке и хигијене, политична и социјална економија, настава, васпитање и пронајак.

Пошто је Раванзониј, у име руске владе подноо извештај о функционисању монополија алкохола у Русији, и пошто су представници страних држава рекли недовољно речи у име својих влада, изазвана је седница за други дан.

23. марта баче је на дневном реду: злоупотреба универзитетске омладине у борби противу алкохолизма* (расправљачи и говорници: Бисел, бивши директор основне наставе у Француској, професор на Сорбони: доктор Бруно, ректор мелиценске школе у Руану; Рујсен, професор колежа у Да Ромеш, и усад, средњих школа у борби противу алкохола (Жилбоат, професор лицеја у Тулузи; Барбел, адвокат).

24. на дневном је реду баче: „антиалкохолна настава после основне школе“ (Баја, директор основне наставе у Француској; Торн на Јорка, Енглеска), „интелектуална и посве интелектуална умереност“ (Бодриер, надзорник школе у Паризу; Е. Бетсон, главни инспектор наставе у Француској; ван ден Буае, поштомар у Холандији); „спремне мањинске особа на антиалкохолну борбу у школи и на и школе“ (Маризије, професор; Керро, професор и поштомар, из Швајцарске; Дон, главни секретар холандског учитељског друштва умерености).

Изузета дама: „Алкохолизам и услови рада код радника; а, у варањима: алкохолизам и услови рада код радника; у реду, алкохолизам и сматрања раднога дана; б, по сазнама: Бетервалд, народни посланик у Белгији: доктор Фелдберг, председник друштва антиалкохолизма пронајак у Рубеу; доктор Доверне, инспектор хигијене у Белгији; Хербет, државни савешник).

Последегга дама: „Спокојство међу држави за заштиту дуктида раса од алкохола“ (генерал Гамони, гувернер Мадагаскара; Лежен, белгијски министар; де Колма, сенатор; из Браткова у Енглеској; Морисе, учитељ); „Антиалкохолна борба у војсци и помоћу пошме“ (доктор Волтера, професор хигијене у војној школи у Бриселу; Белгија; Ренонд, пушкарник швајцарске савезне војске; Паркер, пушкарник сједињених Северно-Америчких Држава; генерал Волет; главни командант енглеске војске).

Тих дама давати су и два јавна предавања: „О злоупотреби антиалкохолитичкој борби“ од г-ђе Елисе Солмер, председнице Друштва дуктида жена за умереност, и „Светлостно и париски разних верованости у борби противу алкохолизма“, од Турвоа, владике из Нансија, и Роине, пастора из Женеје.

Часовиштво конгреса примио је у нарочитој аудијенцији Председник Републике.

Зверски злочин. — У Шоази-ле-Роа, близу Париза извршен је страпански злочин, који је јако заинтересовао јавно мишљење али који правни кривац још није нађен.

Овакв дана настало је у томе месту једна мала девојчица по имену Лујзе. На захтев родитеља, полиција је одмах позвала истрагу. У једном објављеном спису наведено је трагова по којима се даје закључити да је истрага довелица прво саводана, а затим удаљена. Највероватније агенти полиције преузели су истрагу. Утврђено је да је дете познатога убојцу, и да је својојош дошло у манах. Шесет парике полиција Рошворт наредила је да се ухвати неколико сумњивих личности, и у исто време да се ухвати неколико сумњивих личности.

Три дана се тражило тело на Соми, и многобројна раздодана кудовка присуствовала је томе тражењу. Трећег дана после подне када се већ почело очаравати, један седам напина чаклом пошто мекло, и накупе мртво тело Лујзице. Сутрага полицијских агената објавио је да: дете је силовано, а за тим удаљено и бачено у реку.

Петнаестог сујача био је прво нападнута, када је истраживају мајца саопштила да јој је кћи погинула. Она је одмах узвикнула: „Мана, господице!“ Бутале сујачице било је доволан одговор. Мајка стала јекати, и остала деца ударише у плач...

Полиција мисли да је напала на прави траг. Сујача је нашла на некога Шарла Платона, сектисту, старог четрдесет и четврти године, који има подмака: Шалал. Шалал је то нече нађен бланш мана, и то најмање; сујача дана после убиства њега је настало. У сада се за њиме највероватно трага.

Злочин у Луизици. — На Париски у Француској, јављају сегаде: Леон Барду, фабрикар, стар 48 година, пре неколико дана изнео је и неочекивано је погинуо. У мистерију злочина убио је у револвер своју сестру Евгенију Барду, женоу бивајегог шета у Берлину. Када се она са својом сестрицом прала на цркве, и приближила се да га загрли.

Затим, окрену револвер на сама себе и једним метком разризе главу.

Барду је погинуо услед напада једнога меснога зиста, који га је отпустио да је учествовао у неким приватним акционарским предузећима. Пре тога покушавао је једном да скочи са брзога кола, враћајући се из Бреста где је био у посети својој узатој сестри.

И брат и сестра сарањени су у многобројно учешће меснога становништва, које је ова страховита драма јако потресла. Дете, застрањеном страховитим призором, још се није опоравило и себи и није у стању ни једну реч да каже.

Драма у киномском посветству. — Прошлого фебруара секретар киномског посветства у Паризу Пилу Бу био је другог секретара посветства Лиен Јунга, а за тим киномског самоубиство. Три дана после тога, аташе истаго посветства Пилу Мин покушавао је такође да изврши самоубиство, скокнвши у Сену.

Кинеска влада тражила је дипломатским путем од француске владе да предузме истрагу у овом тајанственом случају. Истрага још траје.

Убиство у школи. — У учитељској школи, у Клермон Ферану, у Француској, два ђака, на непознатијем узроку, јако се закладе. Ђак Ванер удари два пута ножем у грбну страну другог Кенција.

Ранељени је одмах пренет у болницу, где је после неколико часова умио у највећим мукама. Убоца, чим је видео, шта је учинио, покушао је да се убије, али је у томе спречен и однесен у јатвор.

Правосуђе у Француској и у Алжиру за 1896. год. — О томе значајни зист француски данаше ово податоје о раду апелационих судова: Број осуђеника савиљено је од 3.553 у 1895, на 3.590 у 1896, али убоје су се подигоде од 2.526 на 2.588, у 1893 осуђено је због убојства и тровања 559, 194—1895, а 466—1896. Због детовиштва било је осуђено 1893—279, а 1896—178. Због савиљана било је осуђено 1893—494, а 1896—178. Због савиљана било је осуђено 1893—494, а 1896—178.

1.098 лица осуђено је на робију, а 1.306 на затвор; 24 на смрт од тога 6 глатицијом, 18 осталих пет година, 1882—1886, слега 36, од 1887—1891 47, а од 1892—1896, 51 осуђено је на смрт, у вестим неготијонским периодима на размере: 126, 166, 144, 139,

Осуђених злочинах од 16 година било је 17 мушких и 6 женских; а осуђеница измало 16 и 21 године било је 477 мушких и 72 женских.

По занимању долази на сто хиљада осуђених, међу савиљенима: за злочине против личности 4,2; за злочине против имовине 3,7; код индустријалаца: 5,2 и 6,9; код трговца 3,6 и 10,1; код слугу: 9,1 и 10,3; код интелектуалних 2,3 и 3,2.

На то осуђених није мала да чита: 18 убоја, 22 за савиљене, 14 за крађе и провијере; мала је да чита: 79 убоја, 73 за савиљене, 84 за крађе и злоупотребе; образованих је било: 2,36 убоја, 3,66 за савиљене, 2,41 за крађе и провијере.

Пакли судова су имали да суде у 419.129 спорова, и то за поштеде тела 26.882 (24.840 у 1895). На жене долази 13%, као и у 1895.

Пред савима судовима француским било је 504.202 предмета.

Од Силме до Хариде. — Е. Г. Б., бочат фабрикар на провинцији, дође пре неколико дана у Париз да проведне неколико дана. Ту се, на неким трама, убоја са једном елегантном дамоу која га позове да јуј учини посету.

На урочишту прме господица Б., отаца код своје жене позивајући, и тамак када је стагао немоћан пред негу у предстојећу нека личност и нечега га да гуни.

Три радите на оделу позива му, да сим муж пен. Ко нам је доволно да дођеде оделу.

Чим се појавио на смену ови позивају муз позивају је било настало. Господица Б., видо у сакву је гомилу зноја и са њавним аждама има посла, и грдику је мукно имао дос се вичуло на руку „ријачајеног“ мужа. Када је отишао на убоју, нише се за оду; постој портечка са аплатном котљаном понаја није нише било! Он напамет да негу стар јану позивају.

Када је сујача дан позвао у луизици, видео три личности како се нешто разговарају са његовом братаром. Једна од њих држала је у рукама истаго портечка. Е. Г. Б. помени да су то позивајуће чиновници и да су дошли да негу ради истраге. Он им се обрати, и одишта они му се као такви и предстајени и позивају га у објављиву комесаријат. У пут му ова „агенти полиције“ почине саветовати да ће највероватно бити да ова сујача сврши без полиције и сами му се поведу као посредници. Е. Г. Б. је видео у чему је ствар: дозвоа првос жиндара кога срете. Два агента одмах побегонте, трећи, нека позната парализа, ухватиен је.

Серџа самоубиства. — С године на годину број самоубиства у Паризу нагло расте, нарочито у прошле. Само за један дан, 4 априла, било је долазак самоубиства! Једна млада удовица, враћајуца Леруа, која је од дугог времена била без посла, угушила је угасио и себе и своја два детета. Муж и жена Кор свршани су са животом на исти начин. Дрвожа Дошпер, од двадесет и једне године, свониза је кроз прозор са трећег спрата, и пошло два стаа узбуњених мужа свончала са својим бавним животом. На исти начин, али на месту, убио се комисионар Дијел. Понак Дошпер и његова жена атези су у боју где су претходно запалили убоју. Братари осети дан и свомо развали прата. Несретнице су одише у болницу где се после кратког времена умри. Умрела Гутјеје појуриво је носе куршум кроз чело, и неки непознат старац скочио је у Сену и удавио се.

Убојство. — У Кливију је осуђен на три године робије извештељ алкохолничар Баре, стар 63 године, који је јесине на врло спрех начин убио своју даубаницу. После једне сакше, он је обори на земљу и стаде ударајући по глави ножем од бариса кога се није онеметила и док није стао газити до бариса крви несрећнице. Затим отиде у објављиву криму и стаде ишти. Када се прилао кући, он поведе једнога пријатеља и позивајући му лажни своје даубанице, рече: „Морало је до тога доћи! Сада, шта је ту је!“ На претресе лекарном спеломом утврђено је да је жртва морала бити ударила врло дуго, можда неколико часова. Убоца се приладо даубомором и тврди је да га је његова даубаница парала и хтеда да га остави.

ОПЕТ НИКОЛА МИЛОЗЕВИЋ

Тек што смо синутили занесу на изборници на којој је преицрпана парализа Никола Милозевић, одигравао своје добро савиљене улоге, а он се ово опет појављује у новој комеди

из свог доновског репертоара, па својим вештинама позабави чак и страни свет.

Ко се не би сећао негових чуда што их је по Србији пошто? Он је постао познат готово свакоме писменом човjekу са својих јединствених доновина и обмана. У великом свету тај би зликовац могао уласних недеља почитати.

Човек не може довољно да се издигне дрскости и окретности овога препреденога варалаче; оно што он чини тако је смешљиво и сручливо, тако јединствено, да постаје невероватно. Када је „Политички Гласник“ у својим ранијим бројевима саопштио неколико недеља негових, многа су изазвала своје чуђење и чак сматрали, да је већином сва протерана и удушења како би ствар нагледала што интересантнија. А треба знати да су те легендарне приче истинити дознајачи, који потпуно илуструју дух и доновске способности, карактер и живот овога монструма, који је за криво време починио велику злочина и изишао на асо глас. Ми бисмо могли да наставимо причање о њему, јер имамо још неколико интересантних и чудноватих анегдота, што их је са невероватном мајсторијом починио овај неваљалац, али их ми не износимо пред читаоце и не саопштавамо из простог разлога, да нам се не би претерали, али најбољим догађајима, у којима Никола Милојевић игра јединствену улогу, наведе из прошлости заборава његову слику — и ми га данас, после извесног времена, поново видимо где се јавља на позорници са лозим, колпно чудним толико поштом и смешљивим навођењем својих дрских планова.

Никола Милојевић постаје опет предмет разговора у политичким круговима, јер је доао нова поста полицији.

Као што је познато, он је у последње време мирно и спокојно проводио своје дане у својем родном месту, Вакулу, у атескичким омигу, одвојен од света где може да чини своје операције; проводио је дане и смешљиво непрестано нове дрске и смешне планове; бирао и припремао земљиште и време где ће и кад ће опет да се баци на посао и отпочне серију нових „штетљивости“. После почињених превара, крађа, обмана, заливачки у разним местима наше крајевине Никола је, у прошлоти години, ваљало поседују осуду у апсисима Управе града Београда. После тога буре спроведен на једногодишње прогонство у своје родно место, у Вакулу. По себи се разуме да је срески пачелић изрочио обраћао пажњу на свика његов покрет. Два-три месеца Никола је мирно живео у селу, нинуа се не удаљујући. Лакверни саопштава причаје је читаве легенде о својим „патриотским“ делима по свету; романтична пустоштва своја зачињавало је „оушесавишним радом на пропаганди“ и измишљеним приповекама како је био гоњен по Турској, како страда за „привредног ствар“, како је био у оковима по турским апсисима и тормурица, како је бивао тучен по табанима и стопицу других прича које није у стању да нимали никакве приповедачке вештаости. И док су се његова неваљалства поступно заборављала у престоници и местима где их је починио; док је његова слика потпуно ишчезавала ту, док је он у свом селу прдо нешто смешљивим приповекама стварао и подизао себи кредит; а лакверни свет могао је прихвати све за готову монету. И тако нови догађаји потискују старе, бациају их у заборава и слика Николана готово хтеде са свим да ишчезе са позорнице. У селу су анали за мирнога и повученога Николу, који је много по свету „путовао и страдао“ и сад се смирио, седи код куће и „дише“. Али он није писао него ковао планове да нове доновске подвиге. Једнога дана, у новембру месецу, прошле године стизае Управи града Београда један ант.

Једнога дана, управо једне тамно ноћи Никола је „опрећуо леђа“ своме селу. Кад је зори зарудела на истоку нећа већ није било у Вакулу; Никола Милојевић, смислио је шта му је јавља радити и умишља. Куда? Где? — то нико није знао на оне операције, за то је одмах у 48. броју на стр. 371. донов потврдиша са свомом његовом да се у свима крајевима наше отаџбине за времена и да раније обрати пажња. Очекивано се, из дана у дан се очекивало да се и неки срески пачелић опрости у Београд, пошто је Никола опште позната твца. Али он као да је у воду потонуо, као да је умро. Ни трага, ни гласа о њему.

Преко Николе Милојевића пала је са свим покрена заборава — потонуо је, или је, може бити, увешљан да му у Србији нема више могућности за рад, креиују у други свет и тамо створио ново земљиште за извођење смешних и дрских операција. Дан се изазва за димом, а недеља за недељом — и наше власти биле су марије од овога јединственог варалаче, који им је и сушине постао забавно.

— Извесно је у Бугарској или Турској? — мислило се у политичким круговима.

Нав се са свим опшитоно те је негде у Паланци крајкој отворио разговр под туђим именом и сад тамо живи од спота рила и виси, доказивао је други...

— И то није могуће... нећа већ у Србији и деца познају, долазе трећи.

Чекате, господи, ступите се само, ево главе, као нас једнога дана не измислила абер с које стране... Мене само интересује: какву ће сад операцију да изведе?

Такав се разговор водио у главној полицији пре кратког времена, па се и он заборава.

Пре неколико дана позове нас писар кривичног одељења...

— Има нова једна интересантна слика за лист, рече он, а има и ант.

— Превара?

— Наравно, али не овде него на страни.

И он показа ант.

— Истражна судија у Гасењу, у Хрватској, ево јавља актом под Пр. 2581, од 25. априла ове године да се у истражном затвору налази једна варалача, рече писар и узе да чита:

„Овде се налази нека доктор Константина Дућерић, који је, како се изазје, по закону професор на путовању. Под именом тим он је узимао у разним местима и од разних особа повлаца и то веће слоге па узимао из дотичног места. Да би своје знање и пољажа свој, веродостојним показао, говорио је да је син београђа. Там Дућерићког из Банага, да је богат, али путује пешке порад научних студија и то у друштву са осам другова, Енгелеза, Француза и Руса који проучавају крајеве и народ у Хрватској и да с њима стоји само у телеграфској вези. Говори српски, и вели да само из патриотизма говори српски и као зна десет језика...“

Уз прилог његове фотографије истражни судија моли Управу града Београда да му се јави:

1. да ли се зна, да је поменути „професор“ или какве тајне доновске дружине?

2. да ли је неоскрдаца и је ли био до сад кажњиван? да није из затвора утекао?

3. зна ли се где му је родно место и чин се занима?

— Па то је какав тамонши „мајстор“, одговори један.

— Није, него бацил нас...

— Који је заграјсамо сви.

— Погађаје...

Нико, нико није могао да се пристије.

Писар изнесе ову слику да громогласни смех и дивљење заваља у целом друштву.

То као што и читачици виде, беше Никола Милојевић, препредена паралила, он, главом он, који је толике обмануо, па сад отишао у страну земљу да нове операције изводи.

У једном од идучих бројева описавмо дела, или управо рећи недеља, што их је Никола по Хрватској починио, само чекамо да о тим појединостима добијемо тачан извештај.

УВИЈЕН У ПОТЕРИ

• **Ђорђе Радосављевић**, скитачки Циганин, осуђеник београдског кривичног суда. — У 1896 години, ноћу између 13 и 14 априла, објави је катанца на питању г. Димитрија Благојевића, свештеника из Врзла, среза тамишког, окр. ваљевског, из исте украјине су му један ковч и кола. Исте ноћи украђена су са пашака и два издрбана Трифуну Андрићу, земљод. из села Црнево Љубке.

Трагањем полицијских власти брзо је доказано, да је ове крађе извршио стари долов, окуп Циганин Ђорђе, и пошто је био рђавог владана због раније пошених крађа, брзо је осуђен на 15 година робије у окову.

Када је пресуда постојала извршеном и Ђорђе поведе да га спроведу у казни завод, један од сељана дође из срењског места и донесе вест о томе општењеном попу.

— Ваља нека га воде, да рог да се отуда више и не врати, — рече пона нешину и оде у цркву да исприча моленство.

Прошло је од тада скоро две године. На дан 22 априла ове године рано изјутра, по месар топицарске полиције поднео је Управнику града Београда извештај ове садржине:

Јуче у 4 и по часа по подне, побегли су са рада из Топичара осуђеници: Ђорђе Радосављевић, из Вазела; Владимир Петровић, из Ошљачица и Милан Јовановић из Алексинца. Осуђеници чувар, Пелагија Гавриловић тражио је да бегуница позивају их да стину, и кад на две његове опомене они то нису учинили испалио је пушку и осуђеница Ђорђе Радосављевића погодио е десне стране више витих ребара. Од овог постога, Ђорђе је остао на месту мртв. Негов је леш погребен у осуђеничку капелу, пошто сам претходно извршио полицијски унађај. Владимир и Милан који су се поплашили и предали, спроведени су одмах у казати.

Погинули је овај исти Ђорђе, што је пона покрао... Дамле, попова се крета попула, јер се Ђорђе зашта више неће врати у село да краде.

УХВАЋЕН

Владимир Гавриловић — Јаковљевић, власни долов, који је 4 фебруара тек. год. побегао из приватног љубичког прив. суд, и чију смо потерницу довели у 6 броју малег злата, ноћу између 25 и 26 тек. м-ца ухваћен је у Београду и спроведен љубр. суду. Нега је позвао и правно заступао правокор г. Миливој Радосављевић, практикант Управе гр. Београда. Потрудније се, да у љубом броју донесемо слику и што опширније податке о овом по све опасном и пресудном долову.

Т Р А Ж Е С Е.

Анку Павловић, собирну, родом из Црне-Горе, тражи нач. окр. топичког актом Бр. 2942. Пронађеног треба стражаро спровести помен. личеству, или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 9568.

Леона Русо, крајког помоћника, родом из Београда, окривљеног због крађе, тражи начештво окр. нишког актом Бр. 8765. Пронађеног треба стражаро спровести помен. личеству, или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 9635.

Илију Јовановића, велара, окривљеног због крађе, тражи Управу града Београда актом Бр. 8454. Пронађеног треба стражаро спровести поменутој Управи.

Васко Костић, слуга никарски код Марије Тешине у Крагујевцу, покрао је своју гавларину и утекао. Однео је у

основу поварском: земичке, кнеде, потаче, три сака, једну корпу, све у вредности 11 динара. При себи има билет на му је лат од стране спит. крагујевачке. Родом је из Јагодинама му 27 година, етаса је средњег косе и обрва црних. — Начештво окр. крагујевачког актом Бр. 5686 тражи. Ант Упр. гр. Београда Бр. 9303.

Јелцију, жену **Милована Жабогара** из **Смедерева**, окривљеног за крађу, тражи начештво среза јасеничког, окр. поднавског актом Бр. 6523. Јелција има 50 год., високог је стама промисаљна је. Пронађеног треба стражаро спровести помен. путом срењског начештва, или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 9935.

Лазар, сина **Марије Барукавић**, удове из Београда, ко је пре годину два отумарао од куће, трани Управу гр. Београда актом Бр. 6885. Он има 18 год., средњег је етаса, смеђ косе, очују прих. образа округлих. Пронађеног треба упути помен. управи.

П О Т Е Р А.

Владимир Тодоровић. — Земунска полиција, актом 11—23. ок. м. јавља, да је Владимир Тодоровић, родом Раче у Србији, тражио и добио дозволу да отвори кројачки радњу у Земуну, па је по завршеној крађи и прелазу локалног латом пребегло у Србију. Он је од неке Петровиће Ерем етаса 1 златан сат са латном у вредности 90 еор., 1 прстен означен у вредности 25 еор., 1 златан прстен у вредности 4 еор. и 1 нов прир пошвр у вредности 3 еор., и да је од неколико чиновника на нашег минист. емансија у име каптара за прављене одела намањемо 150 динара.

Владимир је женов, и жена му живи у Вршцу: има брата у Пароу, коме је на 14 дана пре бегства послао нека своја документа.

На молбу земунске полиције, која је и ову доставу послала и отогрнују Владимиру, Управу града Београда, наређује потеру да њим, с тим, да о припадаску одмах извести с позивом на Бр. 9799.

Панта Јовановић и син му **Јиван**, цигани, родом из Дравина, извршили су опасну крађу Милану Аћимовићу, земљоделу из Брчани, и побегли. Начешник среза гроњачког актом Бр. 8520, моли све пошл. власти да их јавно потраже, и у случају проналаска њему стражаро спроведу. Они се могу спровести и Управу гр. Београда с позивом на Бр. 9433.

Димитрије Марковић и **Јана Ђорђевић**, слуге хабарске, ренешем никарски, приват. суда Бр. 1345, стављени су под потеру суд и у приватног због опасне крађе, коју су извршили Кузман Стојановићу, хабару из Вел. Градацина. Први је родом из Десевца и има 24 год., а други је родом из Властотинаца и има 36 год., средњег је раста, косе и обрва смеђих, очују гроњачке, бркова плавих. Не зна се, где се ова два крађавина сада налазе, па на то помен. суд моли све пошл. власти да их јавно потраже, и у случају проналаска њему стражаро спроведу. Они се могу спровести и Управу гр. Београда с позивом на Бр. 9601.

Мартић — Варела Серве, чиновник у трговини Едуарда Љузма, у Брислу, провешеро је 1 маја по помен. своје газди 8000 евракава у безвредним бакнотима од по 100, 50 и 20 евракава, коју му је сузу поверио онај, да за рачун куће исплати ратна плаћања. Серве је рођен у Вернајеру 8 маја 1881 год. невелике је, малог стама, носе загорене смеђе, округлог лица, малх напуњених; крајо је нервоан, има велико смеђе очи, громо корача. Серве је утекао у друштво са **Херманом Влаком**, магационаром истог општењеног трговца, да са Хермановом љубавицом **Терезом Валгаром**. Херман је био војник у странијој легацији, ошљеник је, рођен 21 јуна 1869 год. и по свој прилици био је подстрекач да Серве изврши провешеру; високо 180 м., плава, врло румених образа, великих платих бркова, умешног и социјалног понашања, лено говорла, дубоко и приметно лица. Тереза је рођена 6 јуна 1881 године у Брислу, висока 155 м., смеђе косе.

Главни комесар бриселске полиције, г. Буркоа, молио је нас да ову потерницу дамо јавности.

На случај проналаска ових бегунаца, треба о томе извести Управу града Београда, или уредништво „Политичког гласника“.

Милорад Костић, звани „Ђорџица“, 15. тек. мџа у вече, према агенцији у власти Свето-савеног дома, извазео је из на Стевана Ђорђевића, конфекционар општинског поштомате, коме је било 23 дн. Њега је у овој његовој операцији помага Ђукомир Аркић, звани „Шибара“, полицај коцкар и ло-вљач, чију смо слику донели у 20. бр. 1897. нашег збета, који је имах на лицу мекане убоје и од стране квар-дорџоског стављен у кривичну истрагу и притвор за дело прете-жа крађе.

„Ђорџица“ је по ршеној крађи побе-гао и све до данас, и на најпаметније тражење се могао прона-ћи у Београду. Доста перпатито, да је „Ђор-џица“ побегао негде у утрпачког, а по свој власти у округ подрин-ни, камо и еминције има-ла, с тога Управа града Београда моли све поли-цијске власти да га живо потраже, и у случају проналаска свој стра-жарској спроведу с позив-ом на акт под Бр. 9867. У том циљу, а и у жељи да би се што пре прона-шао, ми му износимо и слику, коју имамо од пре две год., а коју да сада писмо хоће извести због његове породице.

Године 1895. „Ђорџица“ је од стране престојеног суда за град Београд преуздан Бр. 4788, осуђен на шест месеци затвора због описне крађе, коју је извршио у самој згради Управе града Београда. Тадашњи оцлаци управником Станиславу Јанковићу, радио је једне ноћи кузер и на истог украо 166 динара у такменим маршма.

Сем ове осуде „Ђорџица“ је небројено пута истуђио ка-жњаван због истуђних крађа и превара, па је најзад, ево опет, дошао под кривичну истрагу, после које ће у камазат.

Јинојин Јовановић, бив. контролор дувана у Шању, ршеном начелника средња посредског стављен је под кривичну истрагу и у притвор због једног разбојништва. Не зна се, где се Јинојин сада налази, па за то поменути средњи начелник актом Бр. 14180, моли све полиц. власти да га живо потраже, и у случају проналаска њему стражарској спроведу. Он се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 9657.

Јован Токић и Лазар Ђорђевић, Цигани, који су били под истрагом и у притвору под личништва средња посредског због две описне крађе, коју између 22 и 23 тек. мес. победили су на притвору средског. Јован је родом из Аџибеговаца, средња описног; има 35 год. средњег је стаса, бркова малих, прих; брја се; у одежу је немачког. Лазар има 36 година, раста је пошиског, сувољак је, дрвопалач; има кратке, пуне бркове. За одбојки крађавиштва наредбује се живо трагање. Прона-ђење треба стражарској спровести помен. ср. началнику с по-зивом на Бр. 5097, или Управи града Београда на Бр. 9897.

Војислав Ортогенић, слуга механски из Трстеница, 19. ов. м. извршио је описну крађу своје мџ. гадзи Петру Вла-дикину мех. из Параћина, па је негде побегао. Њему је 17 година, стаса је средњег, босај; на себи је имао од одеж: сувишне чакшире, уску антерију од љутење; на ногама носи описне, а на глави чељу, па не на шекал и шубуру. Пронађење треба стражарској спровести начелнику окр. моравског с по-зивом на Бр. 4647, или Управи града Београда на Бр. 10234.

Милан Ружић, бив. слуга код Милоаса Петровића, „Ре-савца“, трговац из Савхајде, 23. тек. м-ца победио је од свога гаџа, пошто му је претходно украо: пар чизама, нове сувишне чакшире, ашиш кошуља и пешира. Милан је родом из Крагу-Јевца; има 23 год., високог је стаса, плаз је у оште. Начел-ство окрuga моравског актом од 26. тек. м-ца Бр. 4653, моли све полициске власти да Милана живо потраже и у случају проналаска њему стражарској спроведу. Пронађен Милан може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 10233.

Јелена Радовановић, служавица из Ваљева, 23. ов. м. из-вршила је крађу драгоцености г. Спасоу Јасковљену артилер. канатану, у вредности 210 динара, па по наредби крађа по-бегла. Јелена је 23 год. стаса средњег, у оште припошаста; у одежу је варшавског окр. ваљевског актом од 25. ов. м. Бр. 4087, моли све власти да крађавишну потраже и на-ђењу њему стражарској спроведу. Њега се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 10236.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Илија Петра Велики и Иман Петра Шкоуловнић, те-жаци из Лазнице, па разбојнички начини, оружани, 9. ов. мес. дању напали су на путу између Лазнице и Јасковце у месту званом „Кулчица“ на Андрију Ковачевића и његово друштво кантриције из села Брха у срезу студенчином, оно ошачељав на побегла у шуму да продуже ала дела чинити, тако:

11. ов. м. напали су на салин Јанка Ђаљенора теж. из Лазнице, па колуби прата разбити, у намери да убију сила и снаху Јанкову, даље, сутра дан 12. итег месеца, напали су на Тому Ј. Кузмића теж. из Лазнице, код његове колубе у „Липи“ и из пушке га обрвали, затим тога итегата дана напали Ви-јора Бојина, такође из Лазнице, који је био код своје стоје у „Корачу“, тузак га и из пушке гађали у намери да га убију, и 15. ов. м. на путу изађу на Брестовачку Бању, у месту „Ци-ганиски пут“ пресретну Степана Милојевића тежак из Њилор-нице па и њега ошачељав.

Наја је стар 20 година, раста средњег, припошаст, без браде и бркова, од одежа има чакшире и гуњ од приг сува, подустрагају шубуру, па ногама цишне кувишне описне. Од оружја има кратко Набојеву пушку, револвер, тесал и две реленице са метцима.

Плану је 20 година, раста високог, плаз, очигу грава-стих, без браде и бркова; од одежа има чакшире и гуњи од приг сува, па глави подустраган шубуру и па ногама про-сте власиш описне; од оружја има, Набојеву пушку, један ништољ и једну реленицу преко прсију са метцима.

На основу чл. 2. зак. о хватању и утаманивању хајдука, начелство окр. поморавског, решеном од 24. Априла 1899 год. Бр. 4694, позива напред именоване, да се у року од 15 дана пријаве најближој државној полицијској влади, што ако не учине биће по истеку тога рока оглашени за хајдуке.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

У пратњи Његовог Величанства Краља Александра I и Његовог Величанства Краља Милана, отпутујемо с 27. ов. м. министар унутрашњих дела г. Јефрем Андрић, са секретаром г. Ђо-ваном Протићем.

У времену између прошлог и овог броја долазили су у престо-јану: г.г. Ђорђе А. Петровић, начелник окр. моравског; Андра Грујић, начелник окр. поморавског; Божа Маршићанин, начелник окр. подунав-ског; Љуба Ђамичић, начелник окр. врањског; Тодор Станковић, начелник окр. вишњег и Милан Петровић, начел. сред. груњског, и г. Тодор Станковић, поред хајдукашје под Ваљевих Велича-ства, што је чист биће позван и на дозвучу у двор 26. ов. месеца.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИШТВА

Напоиш епошторичу предају смо еминили наших пошторених, ко-јама смо обещали пропозитогоднишње комитете. Пошто је ово пошторичу прерамљено еспешорачу, затвору је нешто ситније, и сја не лил тве је пошторичу и пошторичу није. Зато напоиш смо ове који још нису при-мљени обещане комитете, да се да нате што пре дамо уредништво.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби биће ширењем бројева. Претплата се може уредити у Београду „Крајас три“ до Урзана града Београда, а у унутрашњости код овлашћених службача ван на пошта. Цена је листу: седмица, која узима у оштећења оштете а која је год претплата, чиновника, учитеља, запослених, оштетљених ствари и осталих запослених у оштећење 12, полугодина 6 динара. Годишња претплата и издавања на унутрашњости годишње 18, полугодина 8 динара. Годишња годишња 8, полугодина 5 динара, а он се на поштом пошти који кријателски само кроз своје колектора полицијских односно поштоматских орада. Платиштима у оштећење 20 динара на издању. За иностранство: годишње 24, полугодина 15 динара. Појединачни бројеви „Политичког Гласника“ не продају се. Уклопили се продају се.

ПАРИСКА ПОЛИЦИЈА

— По П. Анденбергу. —

(наставак)

Ако се ма како да избега, тајне полицијске веће азицији још са јавна места хапсећи, и пр. на позорница, са бала, концерта, на кафане или ресторана. Таки хапсећи, пре свега, збога су им да улазак, а после нападнути на њих те често помоћи у својих другова или у публици, која му може држати страну просто на сцене мрље према полицији. Пре више година на једно од првих јувелирских радња покравено су неке ствари прво велике вредности. Бек у нече тога дана изаше се име довола и где се налази: у једној од најотменијих ресторана великога булевару вечераше с неким младом гушмом. Јавише јувелири и овај нападналих се од омак хапсећи, али га умирише, посматрајући са више агената, све изаше до кака и кад око једног сата поку дунек изаше са својом гушмом и заједно се пошеше у кола, одмак убоше на њима у пола два агента, а трећи се намести уз колајина, те се однеоше у агенатуру.

Још једно лукавство инспектора сигурности Георга и једнога од козита му. Империчари су да се неки енсенектор понаша налази скриен у некој удаљеној кући парискога предграђа, па су хтеди хапсвати га. Георг радишатице кућног надзорника, док му пратилац стајаше дозе на улазу, а кућни надзорник узаскупо пошаше полицијста у горњи спрат, где стаповишу, као у јазбинима нагним, десетак и више закупаца. Од енсенектора шапкава трога, на тапану, на у подруму, где је све тачно прогресова. Георг од на куће, каза све тачно својему колеги, који се поше пола сата упути у кућу, и то најпре бан у подрум и ту у покривци тиним гласом позва: „Изајде, нигога нема, слободни сте!“ „Као ме“, беше загушан одговор и једна рука пруди се нешитоући, који полицијст ухвати и енсенектор понаша поведе кападу, где га, ушлеша, одмах чирсто нешаше.

Али да то не иде увек тако лако и угодно, више пута се уверио сам негдашњи инспектор сигурности, потица шеш Росенхол. Он беше изаслат да расетан неке дубини, који се догодило у Вервиру, енсенектор отпуку. Пребавио у скитици, одне тамо и пренео у неком бедном дому: скупшине да се нападарица на помет надзорника, по имену Ричард, који одмах у јутру за нешто мало пара једна сакосица и са њиме „дон-перголаше“ у некој рабеној згради, отпуку отица Ричардзона. Сипром нападарица, доше и Ричард, на помету спитицаки му, нападарица да се уздиже, доше, он гуди ка гласу, а дошва заградље увеш више изјезило, него свали посебине. Росенхол је те и хтео, прихвати предлог и путовање а музикамент по суседним местима, радужући се што је тако брзо ствено поверење свога друге, а у то те прибрајући граду, како Ричард није био сам убица, него је више још два суседника, једну протугу и једног играча по копоци. Да би добио поверење ове протуге, полицијст се пријавио полицијском преторуг тога места и замоли га да похаси се све скитице; и он сам буде узашком и правни скитицама, да би му се могло приближити и дошати што дозеи. За тим је нево време радио као надничар у заборци узакрије и ту се уносила и са ошам узакрием, дос најпосле не беше титовне омеце да дов овога и оба негова помагача.

Знатан број париских тајних агената залажили су живот и здравље своје за перно испуњавање својих дужности. Ако се разгледа списак лица полицијске сигурности за последњу деценију, наћи ће се, поред многих имена, „ушбо у служби“ или „пензионисан због угроженог здравља“; само 1892. г. пошмеше шест инспектора полицијске сигурности, претрпелих да буду тежко рањени и напуштају у служби клику смртносне болести.

Као и у другим занатима и пошмима живота најважнији су савеснији тајне полицијске „сауча“ и „среша“, сила, од којих се парило на једна не да принудити. Тек пре неколико недеља прашаше преобучен један париски агент по крајњем булевару. Три милушана, који су на каузи седели, пахаше му у очи. Трудећи се да не падне у очи, седе и сам на клупу, напуштају пошине и бајају дубоко се удући у читаше, али је у ствари осудушљиво и прашо сваку реч на таквога гушму оне тројце. Тако је сазнао, да су они намерни висте вечери на стеницима куће passage роисеа да ошачују једне ресторана на савестопоском булевару, која увек у одређени час левни пазар од 1100—1500 динара предаје споме господару, који стањује у поменутој насаци. Полицијст извести о томе што је чуо своју власт, на онда се спораушеше са гостиномачером и пасирком, те она, једна ошачица и млада швајцарница, поше у ушачицаше са својим путем, прашена на нешто одстојања тројцом подларних лица, од којих се једно упути за њом у кућу, а на стеницима је задржа и рече: „Паре дај ми —“, али у то то тренутку нападде га пет агената, који му пре свега оног ошачуше, за тим добо пртеговше, а у исто време беше дозе нешаша оба помагача му.

Још је неког оригиналности хпашаше невог ошасног дошаша пре мало времена. Два агента гледаху једне вечери у улици Светог Мартина, како неки човек, одевен као индустријски разносач пакета, на полицијска гураше неки тешки сандук, коме на махаше нешто као да говораше, од чега они разабраше тог по коју реченицу, као: „Гледај да истражем...“ још мало, па смо ту... проклето... тешко...“, па за то пошаше на ошам сумњивим лицем, који предаше сандук у контуру једне нешаше експираторе радла у улици бондифојеи. Не пропустише јавити се пошту те куће трпогаше, као: како овај беше на путу, то пред њих беше изашао невог дехопаша, који им, на махаше примедбе, каза, да је човек сандук предао називан да је бајаји поручице, што он опет не може да контролише због ошуста неша, а кад је он у поруку ту посумало, да му је човек одговорио, да ће сутра рано гуда праша, па, ако би се показало да је погрешно дошасе, узеше га. Полицијста га замолише да ништа не предузима него да се са њиме пошас прикрије у соби, близу контуре. Тако и ушашине, а ако пошаше ошастине, како се сандук отвара изнутра, како из нега изаше човек неки, који узашемим клучем отвори кошечки, са пошмем, па, ошачицаши га, опет се пакљаво затвори и с пашом својим прибавио опет у своје скитицеи. У јутру рано ето онда што је предао сандук, изашајући се да је погрешно предао сандук, па га натовари на своја колица, који гураше дозеи. На улици узеше га оба агента један с једне стране и друге стране и он мораде свој екун терет лично одсудити у претсуду.

Један пут је нешто било изјавиши. Нени дубински лопов, по изгледу човек одличан, праше пошобно ошмашим безим песташетом, ухваћен је на самом делу крађе, али је бегством

окупљено хапшење. Сопствених радних тузи су познати и на београдској нестарице. Понекад дава по то, једно тако исто, ухваћено без потврде на судби, предају се строгорници, али познати, учинена паклама, пусти посто слободно и оно доведе агента, који је на њим живи, у стаи елегантног и великог варошице (Hochstetter). — Не мање је занимљиво како је пронађена и ова крађа. На булевару Монтпарнасе објави је биро познатога друштва београдскога и уграде 300.000 динара у готовоно новцу и хартијама од предности. Мало времена за тим, неки трговац, присиљен на Београд, уз се саворне железничке станице свој ковчежић, који је био оставио да преноћи у соби за пратко. Ковчежић је био са свим као и његов, а и кауч се подударно; али кад га је отворио, пађе га од чеши напуњена коврадином папирима поменутога друштва. Одмах пријави то познати и ова одмах сутра дан ухвати некоег Америкаца, који је на станици за пети ковчежић отаио, а који каза да се зове Ђорђе Кина, а у истрагову латину симуловаше лудило, декламатујући једнако Микитовић и Шенкелове стихове. По то му не поможе ништа, јер је осуђен на осам година робије и двадесет година изгнанства.

Случајни је пронађен и убица Арсепан. Он је секака Дитина, који је на Лонгерија дошао у Париз да прода сламу, кад се кући крађао, убио, на комаде сасекао и бацно у Сену. Одмах је констатовано у убиство ко је и одикле је. Два тајна полицисте отиру у Лонгерија, где им козар, који је тамо правно кола, на којима је Дитин сламу донео, описне пети кола. Бравајују се у Париз, полицисти у ствари од друга примете голму лене, која игурају и од које се једно запала; приликом ближе и надише једно дете мало испод таљакина, око којих деца беху играла, адреналин мало кожу на глави. Док један дете уташаваше, другом полицисту надохне у очи таљакине и виђе да се тачно подударно са описом козарине. Полицисте сталоме расисивати и сазнадохне од објављаних продаваца вина, да их је то ради продаје оставио некака тељак на Батиньола; тељакни рече, да их је купио од некога Карола Јонана, који станује у локатоме крају. Са тељакном потраже улицу и пронађу месара Арсепана као Карола Јонана, доказе се потпуно да је убица Дитини и буде погубљен.

Да је случај најбоља полицисте, тирке и ови случајеви, Априла 30. год. 1870. дошао је на Лондону у Париз Бери, некакави војини, с поруком завереника, да убије Наполеона. Напетах се да га не ухвате, он не тражаше прво нече нијоји хоти, него се користи гостопримством неке дошле. У јутру оком осам сати дође ова суседном продавцу вина по литар вина и за то исприча му какво је ретког госта примио на ковак, како је цело ноћ на столцима пробдио, а сад захтева место каде вина. Један агент тајне полиције слухао је ово, па му се учини сумњиво; оде с девојком и зашита иностранца да његове хартије. Онај, у први мах виненица, прибра се брзо, метну руку у џеп и извуке револвер, а полицисте хитро нападну непознатог и савлада га.

Сличним случајем стаде се да брат прошлог лета читавој лондонској чети, апакој "bande des assassins", јер је нарочито у месецу Јулију, у крми на булевару под крило, одмени напредно леп златни прстен са великим тиркомом на прсту човека, одмени не баш како треба. Мислећи да прстен може бити украден, пође полицисте на тим човеком; посматраше по том кућу, у коју овај био ушао, а коју често поседоваху лица која замишљају од светлости. При том паде му у очи, да поседовати куће излазе често преобућени, који су ушли без браде излазе с великом брадом, лека с перикама, а и у оделу свештеника, носачи, железничких чиновника и т. д. Једно нешто пође он за четворичком од ових људи, који се с железничке станице Си. Дазара однесоше у једно место, где је тога дана била велика представа гимнастичарја, и несташе их у једној паљ; одмах отиша да би јављено, да је у тој паљ иштрихана велика оцапа крађа. Неке нечери би ухватионо двадесет чланова те друштине, која је имела и станове Жироа продајно — то беху све апакои апакои, који годинама дрско и на опасан начин крађаше. Ноћ, по имену Бусар, беше ухватиш баш кад је у Ноуи је све разгледало новобратури паљу своју, у коју се мислио као "ретинге" устелати. У његову стану беше мешавина разних одела, двадесеторо обућа свих прста, преко двадесет пешира и капа, од многобројних љу-

чева отицају у носку и др; други члан удружења имађаше један хируршки ковчежић, као што је у лекара, али, него инструмената, у њему беху мали баб (бускија) и удешиш научени од алуминијума; трећи зовио имађаше оруђа за пронађивање у седишту свога велосипеда; четврти, некакави аризер, чување лишне браде и перике. На две стотине крађа ове друштине доказано је, а од тих једна је од 35.000 дин. у Брислу, друга од 150.000 у Најмау.

Разуме се да овако случајно пронађених апакоица долази у наузетке, а у опште тајни полицисте морају употребити све оптроруме и снаги траг апакоица, да би похватали коње апакоица, на често месецима морају им да извесном трагом, пре него што би до пала дошли. Друштву северних желишница пре шине година украо је негов благајник Карпантије шине стотина хиљада динара и са новцем сребро набегао у Америку. Један тајни агент о тронку друштва послао је да им ухвати безгуну траг у једној од слободних америчких држава, у којој он није могао предузети корак за хапшење његово. Гледајући да не падају у очи, би се трудио да се ухвати са благајником и, постигавши то, пола године пријатељство је са њим, падајући се са трговца; једног после једног ухвати он Карпантију, које дан са њим да даде да хаће, сада баш у престапнице дошло, које му је робу дошло. Карпантије прими поноду баш икаква неповољна, али чим су дошли на дају, агент изаше с њаког за притвор, ропцини: "У име закона, стављај нас у притвор; будући на француској дају, ми сте на француском земљишту!" Украдене суме, готово потпуно, нађене су у стану Карпантијевог.

По хватање не испаше увек тако сребро у иностранству. Један париски тајни агент, по имену Котен, хтеде даурава пронаје године да испаша тајне шине француских анархиста, који у Лондону живеше, па је се умео и упути међ њих као "друг" и м, шта више, докунти што шта, али анархисти, по једном ухваћеном писму, дознадохне да је он уходи, па га намамише у замку, познати га у тајну анархистичку седницу, која је држана на северном крају Лондона, у предграђу Islington. По саопштењима у лондонским новинама, у почетку седнице стављено је питање, шта треба радити са анархистом, који је крив за издају. Једногласно одговористе: смрт, убити га. За тим вишине и прочитахне ухваћено писмо. Један од анархиста изулаше се, да Котен у том одмах пред свима прободне ножем, а Котен паде на колена и мољаше за милост. Анархисти покушаваше за тим да га хинотирају, па им не испаше да руком. Најпосле Котен признаше се. Оно признање са ланком "Père Peillard" и објављено под натписом: "Јуда међу анархистима". У том признању свом казаше Котен, како је нели ухватиш као анархиста после смрти Париса. Пунити за аутора, он је био у некој милости код француског-полициског комесара, који му је предлагао, да на анархисте иотри за месечну плату од 200 динара. Котен се примио тога и споме заједно у Лондону одговорио је тако усешно, да му је поимена плата на 250 динара месечно. Осем тога француска полиција хала му је повала да отвори каку радњу. Баш је био на путу да анархистима каде силан удар, кад га они предварине, ободолонити га. Котен им каза имена полицишких чиновника, који му даваху уштева, као и имена анархиста, па које је иотрио. Осем тога даде анархистима у руке различна писма тајне полиције француске, а за тим га пустише слободно. Где се исприси, није познато; говорило се да је под другим именом склонио у неки баталон француске пешадије, да би га заштитили од освете париских анархиста, који су се захтели да га убију.

На крају још један случај, како се иначе притомом може да се изгуби у масти мудра полиција. Масеу, познатом међу париске полиције сигурности, једном дође "ухода" и достави као да је извештен, да ће те нечери оцапаи долов унасти у кућу Faubourg St. Martin 6 да учини крађу. Масе даде уходи два агента. Допањани пред опачено здање, уходи рече својим пратницима да хоће једном наљико да проиотри, да ли може бити долов међ, није на децу, али од прилике после довети ништа прати се, доносеним глас, да ништа поднажнот није виду. Њих тројица чекаху још дуго, па се, најпосле, згнута вратише. Сутра дан би јављено полицији, да је у једном стану четвртог спрата исте куће заштрина оцапаи крађа и однесено

2800 динара; после многог премислања напало се, да је ухода део изаша и поднети да су му дозе страну чувају да не би био затечен на делу!

(Наставак се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење код општинских судова по грађ. наредбама

а. тужба.

Суду општине крагујевачке

Михаилу Павловићу, кројачу овдашњем дао сам у готову новцу на зајам 120 динара још 20. јануара ове године, па ми ту суму ни до данас није вратио и ако је то обећао да ће учинити у року од месец дана. Дакле, дао сам му из моје радње по овом под. ф. приложеном рачуну исплату у вредности 45 динара, па ми ни тај дуг до данас није платио. За то сам принуђен тужити га томе суду са молбом да га на плаћање каже дуга у 120 динара од готовог новца, тако и овога дуга од исплате у 45 динара осуди, да ми изидају плаћену таксу и на име трошних и дагубе 10 динара.

За доказ да сам му дао 120 динара у готову новцу на зајам и да ми исти није ни до данас вратио, подносим главну заклетву, коју туженом кудим и праћену примам, а за доказ да ми је од исплате дужан 45 динара, подносим потврђен рачун из мојих уредно вођених књига, поред кога ћу се допуну заклетви.

20. априла 1899. год.

Михаил Савић,

Крагујеван.

НБ. Завести ову тужбу. Одредити рочиште за изицање овога спора, на које позвати обе парничне стране.

20. IV 99. г. Крагујеван.

Председ. суда.

б. белешка.

Рађено у суду општине крагујевачке 28. IV 1899. год.

Белешка по спору

Милоша Савића, трговца оид.

противу

Михаила Павловића, кројача оид.

Због дуга од зајма и узетог исплате.

Судили су:

Председни.

Кметови.

Белогол писар.

На рочишту су обе парничне стране. Тужени овлашти да по овоме спору заступа г. Н. Алексић, адвокат. (Такса у 1 динар за овлашћење у талесним маршама наплаћена је, придељана и прописно уништена).

На молбу суда парничари се илеу могли поравнати. Тужилац оета при тужби. Тражи за данашњи предатави суду 5 динара.

Заступник туженога рече: Тужба туженога неуредна је, јер се истом тражи дуг по два основа са разнородним доказима. Дуг од зајма се доказом главна заклетва и дуг од исплате са доказом изведом рачуну на трговачких књига и допуњујућом заклетвом. Ово не може бити и тражи да суд ову тужбу ка неуреди одбаи. За данашњи предатави тражи 12 динара.

Судили разиош:

Тужилац својом тужбом тражи да суд туженог осуди да му плати 120 динара дуга од готовог новца дагуби му на зајам. За доказ овога свога потраживања подноси главну заклетву, коју туженом кудим, а праћену примам. Дакле, тражи да туженог суд осуди да му плати 45 динара дуга од узетог исплате а за доказ овога свога потраживања подноси потврђен извод рачуна из својих трговачких књига и допуњујућу заклетву. Онда су два спора предмета разиог основа и са разнородним доказима, и ова се не могу једном тужбом и једном пресудом тражити ни расправити, па то суд на основу § 6. и 13. са погледом на § 96. грађ. суд. поштуна

Решава:

Да се тужба туженога као неуредна одбаи. Тужилац да плати заступнику туженога 10 динара награде.

Саопштево је решење парничним странама јавно у суду одмах.

Од суда општине крагујевачке, 28. априла 1899. године у Крагујевцу, Бр. 9544.

Писар.

Председ. суда.

Кметови.

НБ. Завести белешку и решење у протокол суђења.

II Испити.

Рађено у суду општине пожеже, 29. IV 1899. год. у Пожежи.

Предста суду Милош Јовановић, трг. овдашњи, па појави: Од пре три четири дана у овдашњој варони изаша се некака Бенцион Маркус, где са корпом у рукама носи разне ствари, као: минђуше, љићуве, прстење, мараме и разне друге ствари и продаје јавно по овдашњим казанама и кућама. Овако радна је забрањена законом, а и коси се са интересима овдашњих грађана трговачког и занатског реда. За то га доставља суду и молим да му се ово забрани и да се према закону казни.

Да је овај Бенцион дошета на овај торбарски начин у оид. варони трговао потврдише и она сведоци који се пред судом налазе, а то су: Милан Јовановић, кројач и Павле Петровић, абаџија. Молим да их суд испита.

Милош Јовановић, трг.

Оперера имет.

Бр. 574. Испитати сведоке именоване у тужби, за тим позвати оптуженога и засудити га. Затим ајта суду на решење. Ово учинити одмах.

29. IV 1899. г. Пожега.

Председ. суда.

Рађено у суду општине пожеже, 29. IV 1899. год. у Пожежи.

Испит сведока

по кривци Маркуса Бенциона из Београда.

Због торбарства.

I Милан Јовановић, кројач оид., има 42 године, у свему способан за сведока, па питање према тужби плава:

Донета, од пре два три дана нашла се у овдашњој варони тај Маркус, и нија се по удинама и казанама овдашњим где продаје разне ствари. У својој порти има разних ствари као: салуна, минђуша, прстења и т. д. Ја сам га лично у казани код Моруне видео, где је овај свој еснај продавао онде казанским гостима.

Заклетве се.

Милан Јовановић.

II Павле Петровић, абаџија оид., има 36 година, у свему способан за сведока, плава:

У свему као и сведок Милан.

Заклетве се.

Павле Петровић.

Оперера

Кмет.

Испит оптуженог.

Бенцион Маркус, из Београда, има 54 године, до сада неосудиван, пошто му је прочитана тужба и исказа сведока он одговори:

Ја се дошета у оид. варони бавим од пре три дана. Дошао сам пореди трговине. Купујем које. (Ову куповину пришо сам јавно и по казанама и по приватним станама, али што се тиче торбарства са тим стварима, које се у тужби наведе, нисам пришо. Зашто ме тужилац терети не знам.

Бенцион Маркус.

Оперера

Кмет.

Сведоци су на своје исказе заклетви у суду.

Судили разиош:

Испити именованих и заклетих сведока потпуно је доказано дело, за које се оптужени окривљује. — § 34. полицијске уредбе. Торбарство је законом забрањено и казни се по § 387. тач. 1. крив. законика. За то суд општине пожеже, као наредба — § 4. полиц. уредбе, са погледом на чл. 89. закона о таксема

Презиђује:

Да се оптужени Бенцион за ово дело торбарства казни са тридесет динара у новцу; да плати 2 динара таксе у талесним маршама за ово дело асудине природе.

Пресуду извршити одмах, § 15. и 16. позивнице уредбе.
Од суда ошитице пожешке, 29. марта 1899. год. у Пожеши.
Писар.

Председ. суда,
Кметови.

Када је приступљено извршењу пресуде, овда је Бенцион Маркус изјавио:

Ја новаца немам да ову казну платим, а жалићу се противу ове пресуде.

Операла Бенцион Маркус.

Решење: Кмет.

Како онтуљени Бенцион изјављује, да ову поцмалу казну нема да плати, и како је он овде привремено дошао, а стаљно не жели, да би суд могао његово имовно стање и могућност за наплату казне цениш, то суд ошитице пожешке се потгодио на § 316. крив. закона.

Решава:

Да се Бенциону новчана казна замени са шест дана затвора, рачунајући сваки дан по пет динара.

Ово решење извршити одмах.

Од суда ошитице пожешке, 29. марта 1899. год. у Пожеши.
Писар.

Председ. суда,
Кметови.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Једва Угричаш

11

Због мене особености. Али чекај да ти нешто кажем. Ја бих ту проклету бабукеру убио и похарао, и уперам те, без никакве граве савести, ватрено додате јак.

Овацир се омет стаде диктовати, а Раскољников уздрхта. Како је то било чудновато.

— Допусти, да те нешто сасвим озбиљно запитам, упуријано рече јак. — Ја сам се мало чао, јетина, нашамло, али погледај: с једне стране глупа, безразложна, нипштања, пакосна, болесна бабукера, која није ником потребна, још на против, сваком уде, која ни мало не зна, зашто живи, и која ће сутра, премоутра, и онако сама од себе умрети. Разумееш ли? Разумееш ли?

Па добро, разумем, одговори овацир, посматрајући нажално узбуђеног друга.

Чуј даље. С друге стране, младе, свеже снаге, које забавља пропадају без потпоре, и то хаљадма јак, и на све стране! Оштинима хаљадма добрих дела и твореница, која би се могла почитати бабиним пошма, обављанима мластисту! Оштинима, хаљадма, може бити, бољих створила изведених на прави пут; десетине породица славних од немача, немале, од немача, од разарања, од неперичних бољина, — и то све омако немач пошма. Уби је и уми јој колаи, да би се поможи пак посетити саудба свему човечанству и општем добру: јакко ти мислиш, зар се не би могао заглавити једно сакућено алошество толиким хаљадма добрих дела? За један живот — хаљадму живота, славних од трудежи и расваљања. Једну ли смрт замало ето живота, — та то је бар чист рачун! Та шта, у остало, и значаи на општим терзајима живот те јеричава, глупе и пакосне бабукере? — Не видиш од живота једне пакости, бубанбаба! па и толико не вреди, због тога, што је била пакости. Она подрила туђ живот и пре нечи дан је из пакости тако ујела Лизавету па прет, да јој га у мало не одсекеш!

— У самој ствари, она не вреди да живи, примети овацир, — али, то све лежи у природи.

— Ах, пријатељу, природа се може поправити и улесити, јакко треба, а ипаче би се морало утунити у предасуде. Веога не би било ни једног великог човека. Говори се: дужност, савест, — а нећу ништа да кажем против дужности и савести, — али ето, како их ми разумемо? Стажи, хаћу да ти кажем још једно питање. Чуј!

— Не, станај ти! ја ћу теби поставити питање, саунај?

— Дајте!

Ето ти сад говориш и доказујеш, а јаки ти мени: би ли ти сам убио бабу, или не би?

— Разуме се, не би! Ја сам говорио о ономе, што је право... Није баш реч о томе, да јак...

— Али, по мом мишљењу, кад ти сам не би могао да се решиш, онда ту нема никакве праведности! Да одиграмо још једну партију!

Раскољников је био ужасно узбуђен. У самој ствари, то су биле само најобичније и најчешће млађаши разговори и мисли, које је он већ толико пута саунао, само у другом обави и о другој теми. Али откуд баш сад да му се доси, да чује парочито овакав разговор и овакве мисли, кад у његовој сопственој глави тек што су се родиле... несе такве мисли? И зашто баш сад, кад му се у повратку од бабе и алагега та мисао у глави, да изађе из разговора о истој баби?... Увек му је овај саунај остао загонетан и чудноват. Овај најчешћи, најчешћи разговор утицао је на њега необино при даљем развијању ствари: као да је ту одшта било неко предопредељење, опомена...

Вратили се кући, он се пуцао по дивану и читав сахат преледао је тако, не мичући се. Међу тим се смрче: свеће није имало, а ни на памет му није падало, да је знали. Никвада се није могао сетити: да ли је он ма о чему мислио за то време? Најзад осети он поново прешајући гронажи, подиже га зима, и са насладом се сети, да се на диван може лећи. У брач четр као оловно тежак сви назвали на њега, као да га праждаше.

Спавао је необино дуго и без снова. Настасја, ушаниши сутра дан у десет часова издурта, једва га је пробудила. Дошла му чаја и хлеба. Чај је био омет исптакан и омет у њеном властитом чајнику.

— Ах, омет спава! узвикну она зловољно, — и све једнако спава!

Он се дише са уснавањем. Главна га је болела; устаде на ноге, окрете се по својој собици и омет иде на диван.

— Омет ће спава! извала је Настасја — да још бољестан, шта ли?

Он ништа не одговори.

— Хоћеш ли чаја?

— Дођице, — протговори он слом, склапајући омет очи, и окрехући се зиду. Настасја посветио мало код неге.

— И можда је зашло бољестан, рече она, окрете се и пише.

У два сахата она омет узе, са чорбом. Он је лежао као и мало пре. Чај је стојао подирунт. Настасја се на то најде уверена и стаде га дитито дрмати.

— За што чмалаш једнако! извала је она, гледајући га са одрживићу. Он се прилике и седе, али јој ништа не рече, само је гледао у земау.

— Јеси ли бољестан или ниси? зашта Настасја, али омет не дод одговора.

— Ти би требало, да изађеш мало на улицу, рече она после малог ћутања; треба да данеш мало чиста ваздуха. Хоћеш ли јести ово или нећеш?

— Дођице, слабо протговори он, — иди! и малу руком. Она, вистаја још мало, погледа га са сажалењем и пише. После неколико минута ползше очи, па је дуго гледао на чај и на чорбу. Затим узе хлеб, дохвати кашкицу и стаде јести.

Јео је мало, без ашетица, три-четири кашике, па и то као без воље. Главна га је мање болела. Поручаник мало, он се омет пуцао по дивану, али заспати већ није могао, него је лежао не мичући се, потрбушке, притискујући лице у јастук. Њему се све нешто причљало, а причљива су била тако чудновата! најтеже му се представљало, као да је негде у Африци, у Мисри, као на некој оази. Караван се одмара, мирно леже на шине; у наоколу на деломе млочуру расту бами; сви ручују. А он се једнако пије воду из потова, који баш ту, са стране, тече и журбери. И тако је хаљадина, и непаква чудесна, чудновата плава вода, студена, јури преко разнобојна шлауина и преко златно-сјајна песна... На једнушт сасвим јасно чује, да изајба сахит. Он уздрхта, пробуди се, подиже главу, погледа на прозор, разална време и на једнушт сваци, потугио се расаншави, као да га је неко огрунуо с дивана. На прстија праје вратица, одирихну их хаљано и стаде притискујући илаз степенце. Срице му је силно уздало. Али је на степенцима било све тихо, као да су сви поспали... Нагледало му је страшно и чудновато, да је могао да прослава у таквој заборавности од јучерашњег дана а ништа још није урадио, ништа није при-

премпо... А, међутим, можда је било већ и шест часова... И необична грозничава трованост и као нека растрешити мисли опала на једанпут намо у место сва и тростости. У остало, није се он имао много шта припремати. Он је напрегао све силе, да би се свега сетио и да ништа не заборави; а ериде му све било, ударило тако силно, да му је већ било тешко десети. Прво и прво, требало је ухватити замку и припити је за калуп, — а то је ствар једнога минута. Он гурну руку под јастук, и извиди из свог рубца једну ствар, сасвим издур, неоправу кошуљу. На крица њених начини ирину, па је преврне на двоје, сипаје си себе свој широка, јави краја калуп, од некакве дебеле памучне материје (негових једноставних горња одећа), и поче припити оба краја ирине пантура под лево мишцу. Руке су му држале, радећи то, али је он ипак издржао и припити тако, да се споља није могао ништа приметити, кад је новено обукло калуп. Игла и ивица били су код њега већ дивно спремени и лезали у стољну, меку хартију. Што се замке тиче, она је била његов рођени мушан проматлазак: замка је одређена за спину. Није било могуће посетити улазног спину у рукама. А ако би се под калуп сакривао, онда би опет требало све у рукама држати, што би пакло у он. А сад, сасвимом, треба само протрети кроз њу гнојеће од сигуре, и она ће мирно испити, под мишном пантуром, целога пута. А ако само запуче руке у неке од калупа, можда је и крај од држало, протрети, да се не калуп; а како је калуп био веома широк, прати чак, то и није било могуће посетити с пола, да он, кроз ње, ништо падрицава руком. Ту је замку он још пре две недеље замислио.

Кад је био с тим готов, он запуче прете у малену цукотину, између свог „гурени“ дивана и пода, потрпао по левој углу и изнесе нех одлично спремног и тако сакривеног алату. Та алату, у остало, није била права алату, него просто дрвена, глатко остругана длачица, неважно и дебеле таким козина би могла бити сребрна кутија за цигаре. Ту длачицу случајно је нашао, кад се једном приликом шетао, на једном дворштину, где је у крсту од куће била есентена нека радионица. Затим је набањав уо длачицу и једну салуцу и танку гвоздену плочу, коју је такође нашао на улици. Саставиши обе ове длачице, од којих је гвоздена била мања, он их чврсто привесе концем у накрет; затим их хело и брањаво умота у чисту, белу хартију и свежае тако, да би било потпуно раздрешити. Све је то било зато, да би одушло да нека време најуку бабину, кад се почеће занимати занемарљиво, и да се на тај начин умреба згодан тренутак. Гвоздена плочина била је длака због тешине, да се не би била још одмах у првом потпуно дохвата, да је „ствар“ дрвена. Све се то чувало код њега до овог часа под диваном. Ток што је он ишао долагу, кад се, на једанпут, негде на дворштину, разведе нечији узвик: — Сад је час одовно! — Одовно! Воже мој!

Он прискочи вратима, осухну, дохвати калуп и стаде сплавити низ тринаест ступења својих, опремно и нечујно, као мажика. Требао је да изврши најважније још — да из куће уклече сигуру. О томе, да посао треба извршити сигуром, одлучио је он нех одлично. Имао је он и један бањеник пош, што се могао еквалити; али на ноу, и нарочито на своју салу, није много полагао, па се за то баш и решио сасвим за сигуру. Да приметио једну парочиту страну, која се иставља поволом свих одлучних ремена, њиме већ учинио у овој ствари. Она су имала чудновито особину: уколико су била одлучнија, уколико су у његовим очима одмах нагледала одвратна и алуератива. Не гледају на мучну, унутрашњу борбу своју, он, за све то време, никада ни за часа није могао веровати у непуњење својих задатака.

И кад би се који пут чак и досега, да је већ све до последње тачке било потпуно развијено и сасвим одлучено, и већ ипак све сумње није није остало, — то би се он, нагледа, алак свакога одрекао као мударо, чула и немогућности. Али пораздрешити тачка и сумње остало је још на грдне гомили. Ситница, где да нађе сигуру, није га ни уколико бузила, јер није било од тога ништа даше. А све зашто. Настасије, нарочито пред вече, свака ка није било код куће; али отприче суседина или у дућан, а врата остави уек шпором отворена. Зато је гласарица њу неправо и грдила. Требао је, дакле, само полако ући, кад буде време, у кућу и узети сигуру, на

после, кроз један сахат (кад већ буде савршено), ући и опет оставити на место. Али се појавише и сумње: Он ће, рецимо, доћи кроз један сахат, да остави сигуру, а кад тако — а Настасија се вратила. Разуме се, у том би случају изашло проћи и пратити, док опет не ишће. А шта бемо, ако у то време затрече сигуру, ако је почне тражити, ако се различе — то онда и сумње, али у крајем случају повода за сумњу.

Али то су још биле ситуације, о којима није хтео ни да мисли, нити је имао времена за то. Мислио је о главноме, а ситуације је одлагао до онда, кад се лично у свему уложио. Али се оно последње показало као сасвим нестварно. Бар тако је оно самог нагледало. Никако, на пример, није он могао себи представити, да ће икада престати мислити, устати и — просто ићи тако... Шта нише и скорашњу пробу (т. ј. посету) се намерно, да коначно разгледа место, он је само пробао да учини, али далеко од абине, што тако: хајде, ишли, да идом и пробамо, вањом само, „сакрати!“ и тада није могао поддржати, паучио је и утешо, гневни на самога себе.

А, међутим, нагледао је, као да је немогућа анализа, у смислу моралног разрешења овога питања, била већ окончана: надуштена неговна се изонтрично као бријач, и нех није могао сам себи баш јасних приговора. Али у последнем случају он престо није веровао себи, и упорно, ронски, трајао је нова пребивања по свима кутовима пинајући, као да га је немо присиљавало и наглазило на то. А последњи дан, који је допав тако неочекивано и на једанпут све решено, утицао је на њега готово сасвим механички: као да га је немо узео за руку и повукао за собом, неодољиво, сасвим, са натприродним снагом, без противљења. Баш као да му је крај од одеће дохватио точак казне машине, па га за собом повлачио.

Спотича — у остало нех свемао славно, — нека је запинало једно питање: зашто се тако лако пронашла и одлају готово сјај алуочини, и тако јасно остављају трагови готово сјај алуочина? И тако је мало по мало дошао до многих и замисливих закључака, и, по његовом мишљењу, најважнији се узрок не плавао толико у материјалној немогућности прирети алуочин, колико у самом алуочнику; сјај пак алуочина, и то готово свака, у тренутку извршења алуочина суђења емоционална комплексност, и то у таквом моменту, у којем је највише потребно размишљати и оријентисати. По његовом убојству, владало је, да оне помрачење моћи суђења се потпуно и долако до свога врхуња пред сам извршење алуочина; у немо се обилуку продуктују и за време самога алуочина, а још и неко време после тога, што алаван од личности, а тим пролази општо немо, као што пролази свака болест. А питање: да ли болест пада алуочин, или се сјај алуочин, некако по особитој природи својој, прати свагда као неком претом болести? — Још се није осећао довољно снажним, да разреши.

Долазећи до таквих закључака, он је решио, да с њим лично, у његовом послу, не може бити сличних болесних претрета, да неће губити моћи суђења и самосталне воље за све време припрема замисљеног посла, само зато, што тај посао — „није алуочин...“ Да оставио на страну сјај тај процес, којим је он дошао до последње закључка, и без тога смо се прилично удаљили од ствари... Да напоменуемо само, да су фатичке, чисто материјалне немогуће овога посла у опште итале у његовој панети сасвим споредну улогу. „Иако само одржати код ама сву воду и сву моћ суђења, и оне ће, у своје време, све бити победене, кад буде дошло, да се упознамо до најмањих ститина са свима победителствима посла...“ Али ево — још није била почела. Којим коначним решењима је неправо још најмање веровао, а кад је вабио сахат, све испале сасвим дружије, и као изненада, готово река неочекивано.

Једна веома неважна околност збунила га је још пре него што је и сипао из стешенице. Доносио је гласарицу куће, која је, као и свагда, етажала шпором отворена, опремно замири у лу, да би се претходно уверио: да није тако, у дообру Настасијино, сама гласарица, а ако није, онда да ли су створ отворена врата од њене собе, да не би каквог отуда погледала, кад он уђе за сигуру? Али како се задрешити, као да је на једанпут видео, да је Настасија не само у овај пар под куће, и то у купу, него се још бави и послом: вади рубаве из шаторине и простира га по коному! Кад га је сипала, она

Одмах је поведена истрага, и утврђено је: да се Плато изазвао у доба када је злочин учињен, око осам часова у вече, у једној штали на тридесет метара од места где је деценијски убијен. Он то не одриче, али вели да ништа није чуо ни видео. Суштина је Плато разговарао са једним менталним који му је причао за злочин. Плато не рече ни речи и с места остави Шоал-де-Роа. Пре тога сваки се са другим менталним грађанином који је тврдио да је убица морао бити мала скитница. „Не, то није био скитница“ узвикнуо је он. На лицу су му приморене нове отробошине, али је он доказао да из је тих дана добио у некој тучи. На сада одриче све, али све околности говоре да је он одиста убица.

Вест Варалица. — Париска полиција ухапсила је ових дана једнога варалицу, који је на извесан начин вршио своје операције неколико година. На листа које стоје у општинској кући, он је узимао адресе људи који ступају у брак. Уочи самога дана свадбе, када је све било готово, дошао би у кућу младожењину и рекао би му:

— Ја сам општински чиновник, и долазим да вам јавим, да је крштеница ваше пернице неисправна. Потребно је или да поправите или да набавите нову крштеницу.

Готово увек, перник би замолио самогавнога чиновника да сам учини те исправе, пошто се разуме у тим формалностима, и зато му је давао као награду паричну суму. Варалица је узимао новац и нестајао је. Како су тада дан није било никаквих сметњи при венчању, срећна младожења није ни имао потребе да се уверава о исправци и објашњава са усложњеним „чиновником“.

Тако је потраје трајао, али ономад је био зао сребро. Један младожења нота је он тако известио, отида сам у општину, види да је то само лаж, и када је сreo варалицу на улици, који је нипо да чита имена нових младожења, он зовне првога полицијског агента, и варалица се најзад узхвати у кључу.

Драматично самоубиство једнога војника. — Неки Гуриници, послики код једног омиљца француског, ипакви је самоубиство на железничкој пруги између станице Шалва и Шамска. Четири пута су га виђале машинисте тога дана пред возом лезе на другу. Четири пут се једна једна са друге, пошто је машиниста неколико пута звона. Итог рече, када је пала ноћ, у осам часова, по пети пут је детао на другу. Воз је преко тога прејурно, и развојило му главу од тела. Узрок је самоубиству очигладе из љубави.

Олачкачки споменик. — У Сен-Морису у Француској, десила се једна необична крађа. На тржишту, пред општинском кућом, дисе се споменик славнога сликара Делакроа. На пирамиди, на којој стоји попорје великога сликара, налази се велика пазма и пазете од масивне и уметнички наредне бронзе. И пазму и пазете, у тежини од 80 килограма, дрени доноси су једне ноћи спалили и одвели на рудничку полицију. Чак су покушавали да скину и попорје, али у томе их је морао спречити страх од каквога провала. Пожариштни ствари продате су 5000 динара. Потера наредена за овим вандалима досада је остала без икаквог успеха.

Самоубиство једне жене. — Један човек од четрдесет година добио ових дана у једну париску крчму, и ставио јаво лупати штаном о краморни сто, и затрвао једну кају. Келнер га посматра, али како му је пазло у очи његово чудно понашање стана га пасивно посматрати. Непознати човек пошто је поново своју кају, излази исекају и хартију и стави нешто писати. За три пазука из дела велики нож, и пре нешто га је келнер могао спречити, до корница га сјурн себи у груди. После новогао тренутка изађу га је. При њему није најавио ништа, на основу чега би се могло познати. На хартији на којој је писао, стајало је: „На путу за вечност. — Без жалости. — Идем на месец, где не пишу чисте поштом са три динара.“

Зверска недања. — У Камбреју, у Француској, ухапшени је један каубур из погребарије Светог Виктора, по имену Халере, што је у кратком року сипавао илне од тридесеторо деце. Пре осам година одговарао је за савича дела, и под утицајем месних клерикалних кругова, ослобођен је из недовољних доказа.

ПОТЕРА.

Милко Живуновић, из Брусника, округа крајинског, двадесетогодишњи осуђеник београдског казненог завода, побегло је 27. пр. м. са рада из Љубичева и како се држи, он је из заседе убио Јована Марковића, осуђеничког чувара, који је за њим одјурно у потеру.

Милко је осуђен на 20 год. робије, зато: што је 27 априла 1887 године у друштво са Још двојником, који су као оглашени хајдучи погинули у потерни, на друму Салат-Неготино код Сикомског реке, из шуме са напуњеним пушама

на разбојнички начин напали на Дашу Војина, Марка Димића и Ружу, удову поч. Лазара Могранца и отели им сав новац.

Наређује се жива потера за одбеглим убицом и разбојником. Пронађеног треба под јаким стражом спровести Управи Београдског казненог завода, с позивом на Бр. 10432, или Управи града Београда на Бр. 10432.

Ђеђа Ристац, родом из Парета, који је у последње време живео у селу Радошчићу, срез дубички, 23 априла теи. год. убио је Панчу Радошковића из Парета и побегло. Он има 20—21 год., етас је доста високог, лица другаста, отију грађасти; у осаму је суканом. Наместо округа потржио доносио Бр. 3715, моли се полицијске власти да Пеђу живо потраже и у случају проналаска њему стражилаку спроведу. Он се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 10433.

Младен Варшић, родом из Босне и Марко Илић, родом из Црне Горе, — притвореници начелства округа крајинског, ноћу између 2—3. теи. м-ца побегли су из притвора **Младен** има 30—32 год., средњег је етаса, добро је развијен, глават је, има велике, зелене очи, прљаст нос са широким ноздрмама, округло обрване; на левој страни лица има белегу од убода ножа, у десничу на два сантиметра. **Марко** има 34 год., средњег је етаса, суканом је, промишати; у осаму је пригрозеном. Наређује се живо тражење. Пронађене бегунице треба стражино спровести начелству округа крајинског с позивом на Бр. 3635, или Управи гр. Београда на Бр. 10768.

Саво Војковић, бив. пивар, решеном карта поребског, Управе града Београда стављен је под кривичну истрагу и у притвор због заласаности. Не зна се, где се Саво сада налази, па с тога постои. Кајри моли се полицијске власти да га потраже, и у случају проналаска стражилаку спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 9274.

Живога Пераш, родом из Чурина и **Митар Раковић**, родом из Црне Горе, који су били под истрагом и у притвору код начелства ср. крајинског због остваре крађе, ноћу између 1. и 2. теи. м-ца разишави су азиоци и побегли. **Живога** има 37 год., високог је етаса, крупан, смеђ, има мале зелене очи; у осаму је суканом. **Митар** има 31 год., средњег је раста, добро развијен, промишати, је, има округло лице и прву косу и оти. Наређује се живо тражење. Пронађене треба стражилаку спровести начелству срез дубички с позивом на Бр. 5678 или Управи града Београда на Бр. 10689.

Миливој Јонковић, родом из села Мурзана, бив. пиверт Аврама Савића, сарача из Уба, 25. прошлог м-ца кривично је крађу своје гадје и побегло. Он је омале, промишати; у осаму је суканом. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести начелству срез дубички с позивом на Бр. 4382, или Управи града Београда на Бр. 10482.

Миливој Ђурић, звани **Џељуб**, родом из села Драгичице, срез дубички, округа валевског, решеном палесног приношеноса суда од 26. пр. м-ца Бр. 12862, стављен је под

кривичну истрагу и у притвор због описне крађе, Миливој је у бегству, па с тога поменути суд моли све полициске власти да га лично потраже и у случају проналаска њему стражарио спроведу. Он има 29 год., средњег је раста, добро је развијен, приомаца је, коса и нетан; у одежу је народном. Пронађени Миливој може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 10391.

Видак Золић, преселеница варошана, који се налазе на инспекцији, пољу између 25.—26. марта тек. год., извршио је разбојништво над Иваном Пајдановићем, банкоманом на Београда, и побегао. Он је родом из Босне, има 45 год., малог је раста, плав је, мало је грбиш. Управи града Београда актом Бр. 10035, моли све полициске власти да Видака лично потраже, и у случају проналаска њог — Управи стражарио спроведу. Да би тражице за њим било што успешније, ми му допосмо и слику, која се већ одavno излази у албуму управном. Видак је многобројно пута потпуно капицан и протериван из Београда, а неколико пута издао је и под истрагу, — све због претвара. Дело, које је сада учинио, немога је занимљиво, како по личним изрицањима, тако и по месту у коме се догодило, и лицу према коме се догодило. Опширније о њему проговорили смо на истрагу буде допринао, и том приликом, изнели смо и слику његовог саучесника, који се већ налазе у рукама Ток су: Ђорђе Судар, бив. кунтар и Симе Шимић, самозвани шпекулант.

Мича Цукић, родом из села Јаковина, ср. нишавског, пресудом начелства окр. пиротског од 11. фебруара тек. год. (Бр. 2487, казнен је због приучувања цигар-панара са 158 10 дин. поштом, коју казну као неби имао од куда да плати, да буде 10 дана у затвору. Не зна се, где се Мича сада налази, па с тога поменути начелство актом Бр. 3624, моли све полициске власти, да га потраже, и у случају проналаска ову осуду над њиме изврше, па о томе начелство известе.

Милан Ђуришић из Београда, осуђеник београд. казниог завода, побегао је 3. окт. м. са ка на из Лубичеца. Он је осуђен на 10 година робије у тешком окову зато: што је августа 1893. године прелазно агарду одвајених стражарица дружице, па из исте украо 1 кунку дружице, још неке ствари и 34 динара готовине послужитељу дружице. — Ђуришић је и раније био осуђиван због крађе; такве стари је казни. Са робије побегао је био још једном 18. јула 1894. године за једним случајем ухавањен и у казнат враћен. Има му око 34—35 година.

Са Милином побегао је и 20-годишњи робљај Јосиф Милић из Аустрије, на коју је казну осуђен због извршеног убиства над Стојаном Тинићем на Шпанца, у казати Луке Митровића тамош. 13. децембра 1893. год. Јошину слику немамо, јер кад је извршено спливање оне партије осуђеника у којој је он, био је белегаст.

За овом двојицом побеглих, наређује се јавна потера. Пронађени треба стражарио спровести Управи града београд. казниог завода.

Драган Мајчевић, скитачки Циганин, 4. тек. мес. убио је Боту Смајловића, а тешко повредио Милана Галића, Ни-

гаве из Неготина, и побегао. Драган има 30 год., високог је раста, приомаца, обрбан, има велика уста и зубе. Наређује се јавна тражња. Пронађеног треба стражарио спровести нач. окр. крајинског с позивом на Бр. 3626, или Управи гр. Београда на Бр. 10827.

Т Р А Ж Е С Е

Алексеу Ђурић, начелника, родом на Т. Сигета у Угарској, тражи Управу града Београда актом Бр. 10353. Алексес има 40 год., средњег је стаса, лица дугавастиг, очну граостих, приомаца је у опште. Пронађеног треба стражарио спровести поменутој Управи.

Богдан Марковић, родом из села Драгуша, срез протупаљког, тражи начелник среза протупаљког актом Бр. 3413. Богдан има 15 год., стаса је омалог, приомаца је, у лево око мало разоран; у одежу је сушеном. Пронађеног треба упутирати помен. сресном начелнику, или Управи града Београда с позивом на Бр. 10472.

Симу С. Ничовић, бербериша, који се по мало бави и лечењем, тражи Управу града Београда. Ако по на шта зна о овоме Симу, нека о томе извести најближу полициску власт, а она опет нека хо достави помен. Управи с позивом на Бр. 10530.

Катарину, жону Филипа Павловића, земљопоседа на Варпари, која је напустила мужа и негде отумарала, тражи начелство окр. морав. актом Бр. 4859. Катарина има 35 година, средњег је стаса, сувољана је, приомаца, нема предних зуба; у одежу је народном. Пронађеног треба спровести помен. начелству, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 10788.

О НАШЕМ ЛИСТУ

Мјесећник, орган правничког друштва у Загребу, који излази под уредништвом ђуменаг правника и ректора загребачког свеучилишта, господина *Др Јосифа Шпанца*, у својој последњој свесци, износио је преглед ратног живота листа и описујући начин његовог уређивања, долазе од речи до речи ово: „Међу своје суровице убрја „Полицијски Гласник“ најбоље ерусије криминалне и позитивне чиновнике те ће бити довољно да споменуемо међу њима доброга њавног знања г. Тасу Милешиновића, који је читавица „Мјесећника“ познат по својим прасним Тасиним белешкама. Овај лист потпуно одговара задаци, коју си је поставио. И ми бисмо у Загребу безувјетно требали овако уређиван лист за све органе јавне сигурности у земљи.

КЊИЖЕВНОСТ

Јуче је изашао из штампе интересан и поучна Тасина књижница „На докозаци“ са овом садржанима: 1. Страшних брени; 2. Самоубиство; 3. Стрелачке зачичања; 4. Неједнако суђење; 5. Спродов осуђења; 6. Употреба оружја; и 7. Наши свештеници. — Књига стаје 0-50 дин. и може се добити у свима књижарима у Београду.

ОДИКОВАЊА ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Ногово Волчацство Краљ, банкомало је одвајених г. Боту Марковића начелника окр. подупаљког, одвајени Боту Орау В. редок, г. Милана Павловића начел. окр. илал. Тисовских Крстоу IV. редок, г. Гангерија Поповића и г. Димитрија Милић нач. окр. Тисовских Крстоу В. редок.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИШТА

Поштом смо да овај број због побеглих осуђеника што пре доставимо позаниманим властима, па зато смо узли овог које је већ готов био, Губрице: О траговица и О брзотачина, као и једна оригинална прича, остале су за други број.

Вид причом „Замонас“ изашао је потпуно преводнички: Вислар Ј. Митровић.

По жалби тужилаца, Касацони суд одобрио је 26 априла тек године под № 3627 првостепено решење.

Многи ће запитати, па од куда то да не вреди продаја, која је извршена 22 августа и 23 септембра прошле године, кад је сва претходна радња извршена према дотадашњим законским прописима, зар закон има повратну силу?

Тако је питао Касацони суд један веселник, који је тузио на понизити јавне продаје и која је поштомтења услед примедба Касацоније суда, на поред овега осуђен и на плаћање парничних трошкова и накнаду таксе.

Застаја постоји првенствено, да закон немају повратну силу, које је правилно унесено и у наш § 7 грађан. законика као и да нови закон не треба да вређа већ стечено право; али, постоји опет и друго правило да «формални закони — грађански поступак опште — имају ту привременост, да имају повратну силу и да за расправу грађанских спорова важи увек садашњи грађански поступак»^{*)}.

И шта је дакле било услед понизитења јавне продаје.

Продаја је одложена.

Поверљив је незадовољан, посао унебан и отежан а испривикан осуђен, да из оне мале плате плаћа тужацу парничне трошкове и таксу.

Казали смо напред, да извршила продаје треба, на случај када није, да претходна радња једне продаје, није извршена према допушеним прописима грађ. поступка, — да реторички напес несправности, па да не изврши продају; јер драмско, да обзго овога одлагања продаје неће Губеоци Министар унутрашњих дела да примени пропис § 500 а; грађ. поступка, пошто овако одлагање има основана у закону и оно неће бити одложено, протвине или одуговлачење са продајом по у ствари хитане да се продаја изврши и један посао из јуку мизан.

Како на извршењу код полицајне власти има врло много предмета, у којима је претходна радња за продају непокретног имња извршена по недопушеним прописима у грађан. поступку, то је добро било да и нареджне ухине са своје стране што треба, те да се продаје, обзго неправилних примена допушених прописа за извршење јавне продаје, не шине, посао не отвара а грађани и извршници не штеде.

Из ова два случаја која смо напред навели, наједнако се примењују закон у одређенима Касацоније суда.

Како је једнообразност најверистије знамен, који је напоменаца осталим Касацоније суду, то је најближе требало оним, да изнесу ове две супротне одлуке пред општу седницу Касац. суда, те да она донесе *милитарно* одлуку, да ли вреди продаја и ако јој претходна радња није извршена по допушеним прописима грађ. поступка, већ по дотадашњим прописима, који су важили за извршење јавне продаје; а кад ово учини, онда ће се најошити, а, да ли «формални закони имају повратну силу или не.

О ТРАГОВИМА

(наставак)

Друга једна метода, која такође Холан проповује, захтева да се формално прими смисао, која би била састављена из похвалних дејстава јавна, неопшта и поста. Та смиса сина се у стону и то тако, да се пад њом за падан ипаки а да земљини он траг буде за прв прста у шину и паки у испуно покривање. На тим се прво тога јавиши један влажан рубан и кроз ренку на њ. доде вода сина, док се смиса спров из ошлости. Тако добијеним влажном оприву, али су у томе ипаки, што се кружи, кад их човек ил и посто неколико дана само прегром додирне. Осим тога она метода нис још неких шететних ствари, пошто се заглављавом подом ствари понавља, која може да изврши другим траговима, који би се шипава у близину. Поред тога текно је знати, да ли је и пад смиса спров ошлости. Је ли још траг постао у влажном земљишту, које је још и на први окривања можда, смиса не ће да дужи премена опривути, што је у велики случајева, спров се, штење. Ја писам могао увидети ни једно користи од те прсте «срмована».

^{*)} Види стр. 8. Творце грађанског поступка од Андре Ђорџија, прв полицаја.

Игудан нам каузе један начин, који је у многим погледу корисан. Он види, да се сад стону метне један ронтић, на који се поклапа комад гласног зима који да буде мало велики него стона. На тај лим се метне жеравице, која ту остано доде док се стона палило не утрје. За тим се ронтић, лим и жеравица уклоне, и у стону се сина толико анио разореће стварине киселине, колико је може да прими утржани материјал, на кога се стона састоји. Чим се материјал расхлади, и стваринска киселина је опривука, сад је у неопшто ствар штење, да се та кора од стварина изводи из материјала, који је опривука. Поде ли нам то за руком, онда имамо врло чисту и јасну форму.

Код ове методе има пре свега невога у тешкоћи набављања потребног материјала, као и у томе, што увек треба радити са великом брижљивошћу, кад се стваринска киселина у стону сина, а за тим форма вади. У осталом стваринску маселу је лако набавити, пошто се може просто једна стваринска сина (или свеча) изнети, да би се имало материјала. Али често механичким путем тешко је стварини доволно разредити; то се чини раставањем и талочењем, кад се раздробљена сина у алкохол метне. Пошто се стварини раставорно, досипа се хладна вода све доде, док део стварини не изиђе на површину у облику врло танких пахулица. За тим се тешко одлије а чини стварински прах осуши се на унајуљеној хартији.

Сад имамо једну теорију прах анио масу; али кад се осуши, ова се тако агусе, да се добије сушастајина, која се мрши и која није ни најмање зинија од стварини шастурана носе. Провољивоће те масе на лини моста не може се ни замислити, а да је опет човек уз са неперастано поса, такође је негодно. Напослетку не треба заборавају, да ће стона у земљи или изопачи услед тако наглог сушења поима изменити свој облик и постати неправилна. Према томе у оваквим приликама форма од стварини не би била поуздана.

Само у једном случају може се ова метода као потпуно добра препоручити, а то је, кад траг кажемо у неку, у правину, у брашну и т. д. Тада се стона трепајем сасвим незначито шири, ситни стварински прах не покреће нешана зрна а кад се стварини охлади, лако се извади. Препоручујемо заједно са *Смешавањем*, да се стона ипире не загрева на онда стварински прах сина, већ да се чини обротно; у стону се сина много стваринског праха, стругуши носеком стваринску сину, тако да струготице у стону падају. За тим се узме капан ушан лим или друго ушано гласно и држи доде над стоним, док се стварини не испуни и у несак не проре и т. д. Онде где је било мало стварина шастуре се још, а затим опет утрје. Напослетку се форма извади сасвим поклапа. У оваквим приликама набављање је свако манушуре немоћно или гласно, пошто би се тако стона у неку потпуно упривукала. Дакле за овакве стоне остаје нам једино стваринска метода.

За напесне случајева Игудан је за употребу форма од тугала, које он на име препоручује за стону у свету. Сива се обично етодирско тугало као што га и столар кува за своје цицлове, само мако гуше. За тим се чека, док се тугало толико не охлади, да већ хоће да се стварини, да се онда у таквом стону у стону сина. Ту узбрзо отиди и постане поучишта пријетста маса, која се сад може на стоне извадити. Јеко ни узелети продан тренутак у влажном тугалу, онда ће нам испаста са руком, да и у свету добијемо изнесне форме, пошто хладноћа сина млаком тугалу тако брзо одузима топлоту, да се тугало прв сирине по што снег ошкости. Тако исто могу се форме добијати у влажном изопачи, у влажном земљи, у блату. Је ли стона сува, мора се добро ватковити мисли, иначе форма од тугала не изади се тако лако. Ова метода је корисна обзго тога што је проста и што је етоларево тугало лако суди добити; тугала је потребно сразмерно једно малу, не мора се дуго кувати, а и свакоме је тај посао поштит. Те форме од тугала имају само те рђаве стране, што инеу са свим тачне, јер и пр. утисци од чинића не испадну јасно, ни онда форма од тугала у сушењу знатио се унајуље, сина се, и испривука. Таква једна форма може се за време летњих дега носе неколико сахата тако смивити, да је човек не поина; према томе требало би је унајати у влажну криу, која никада не не буде у неперастано додиру. За такве случајева, де човек нема при руци ништа сем тугала, препоручујемо ту методу формана, а за стоне у свету и нема другог

средства. Добро је, да се пре синаља тутушта више поширок трака (до 30 мм. ширине) могу попомичу преко стопе и утаску у њу, а да тим се преко њих сина тутушта. Пошто с обе стране више крајевих од панталона, торму је на тај начин лако с помоћу њих на стопе навући. Код сивних трагова парнико да то није потребно, јер се форме иначе лако паде.

Хоџман препоручује, да се употреби типе или цементна песак, али за тим ради исто онако као и Хоџман. После многобројних покушаја дошао сам до уверења, да цемент није за европчане, осим у случају велике нужде. Пошто свака комисија не може да узгае се вучи по неколико ниле цемента, човек је принуђен, да купује цемент код калног сеоског трговца. Али под њих се ретко кад може наћи добар и чист есап. Стручњаци обично кажу: „Добар цемент је нешто друго добро, рђав цемент нешто друго рђаво“. И у ствари форме од рђавог цемента неупотребљиве су, на чап и од доброг цемента илеу најбоље, јер никад нису довољно општре и доста пута не стварју да се дуже време, нарочито кад су у влази. Понека пут цемент неће брзо да се стварју ни под добрим погодбама, а ако у прикладном песку или води има још мало изолова (сиротог непријатеља цемента), сивина форма се илеу пута мора бацити.

Нејасно ми је, како се може препоручивати мешање цемента с гипсом, пошто гипс под свима погодбама штетно утиче на цемент. Бруно Керл („Handbuch der technischen Chemie“) вели, да цемент шлоди већ два процента гипса и да гипс чини, да се цемент лагано стварјува. Кад се већ мора да се формира употреби цемент, онда нека се уму 2 дела цемента, 1 део песка, у ком нема изолова, и 1/4 дела чисте воде, која није замућена изоловом. Кад се има суи песак, онда се најпре добро измеша песак и цемент, па за тим сина вода; има ли се пав само влажан песак, најпре се намена цемент и вода, за тим се дода песак, па онда се смеса сина у стоу (Бруно Керл). Ваља имати на уму, да се цемент просечно шир у сразмери 100 = 118, тако да је форма прилично већа од самог трага. Затим ћемо наћи на тежиште, кад се те форме морају лати на мрзцу, пошто се вода замрзне пре то што се гипс стварју, тако да се коначно стварјување не може постави. „Thonindustrie = Zeitung“ препоручују да се при радовима с цемента, који се морају принити за време мразова, дода води толико соли, колико она може да раствори. Теоријски та ствар тако стоји, пошто се раствор соли тежино мразе, тако да се цемент може пре стварјути, но што ће се со смешати. Ја сам чинио огледе неколико пута и под разним погодбама, али сам сваки пут добијао дробну, пенчану и сасвим неупотребљиву масу.

Кад се сведе све ово што смо досле рекли, добићемо до резултата, да све навидне методе треба употребљавати само изузетно или у особитим случајима. Али скоро увек ћемо имати успеха, кад употребимо стару методу, коју препоручује и Крамер („Handbuch der gerichtlichen Medizin“, 1857), а која се састоји у томе да се ради раствором гипса; исто је тако добар и востак, а у многим случајима и бољи по и гипс.

(Писање се).

ФРАГМЕНТИ

о

ПСИХОЛОГИЈИ ПОЛНОГА ЖИВОТА

од Д-ра Крета-Енриха пров. у Бечу.

(Наставак)

На слагања оних обеју стања свести, што се тиче величине њихових предмета, излази, да она набујају до огромне снаге, и да потискују све противне мотиве. Из сличности у погледу на несхватљивост њиховог праног предмета, излази, да оба лако прелазе у пусти савирије, при чему живљивост осећаја претвара далеко јасност и сталност представа. При овим савиријама у сва случају при улогу, поред очигледних несхватљивости среће, уједино и потреба за безгранично подизирање.

На многих начина, у којима се слажу обе ове савирије, јасно је, да при великом интензитету једна другу могу да замене, јер свако савирије подизање једног елемента у дужинио животу уздира и своју опашину. Један исти осећај

излази дакле код обеју представа, с којима је несан, као један круг представа час други. Оба ова душевна надражаја могу се претворити у нагон за савиришоу, било то активна или пасивна савиришо.

У области религиозног живота долази се на тај начин до жртвовања. Жртвовање се снаја с предстојом, да је жртву божиштво узимаати материјално, за тим, да је то њему у част, као знак зависности, трибу, за то још, да ће се тим грех и кривица према божишту уштитити и стећи блаженство. Састоји ли се пак жртва, као што је у свима религијама случај, у мишњу себе сама, то ова слази код религиозно радничких прихода не само као њан зависности и као ефикалент, којим се садашње муке исплаћују будућом наградом, већ се и све оно, што долази од бескрајно дубавог божиштва, што се данава на његову зависност или њему у част, осећа као велика настада. Религиозно савирије воде тада ескавиз, једноме стању, у коме је свест у психичким излодама тако узута, да се представа претрпљених мука може добити само без њеног квалитета о богу.

Религиозно савирије могу довести и до радости, што се други жртвују, ако је саживље прена туђом богу компенсацио религиозним насладама.

Да се и у области полнога живота до тога може доћи, показује савирија и особито мазоизам.

Па тај се начин може свести више пута констатацио средство између религије, похотљивости и савириности на ескавизу: ескавизу: Религиозно и полно нехотино стање слажу се на висини свога разлика у количини и квалитету узбуђења, и могу се при годним приликама заступити. (Оба стања могу узрок патолошких прилика претворити се у савиришо.)

Са истом јачином делује полни фактор на буђење естетичких осећаја. А и шта би било од уметности и поезије без полне основе! У чулној љубави добија уметност ону топарну ескавизу, без које право уметничко дело није могуће, а у вага три чулних осећања добија она пламен и топлоту. Тиме се и објашњава, да су велики песници и уметници похотљиве природе.

Овај свет идеала отвара се са наступом полних појава.

Ко се у овој периоди живота није одушевљавао узвишеним, елементарним и леним, остао је целог свог живота ескавизер. Та јаз на два песме у овој епоси овај, који нема никакву насрну дах!

На граници еволуционе реакције стоје појаве при разнићу субертија, где оно нејасно, чежњиво расположење старца преизлаже живота, често пута с једном, да другим наликост (ескавиз аналогно психолошким узавишностима сладоштраша и савириности).

Љубав при младости има романтични, идеалистички карактер. Она подлаже предмет љубави до апотеозе. У својим почим је љубав платонска и обраћа се често савирија повизије, историје. С пробуђењем чулности у опашности је, да своју идеалистичку моћ пренесе на лица другог пола, која су дужност, телесно и друштвено у преимућу. Отуда постају медалјаци, љубаву са свом трагичком страшно љубави, која често долази у повикну са прописима моралима и са пореклом, па се каткада ширинује и самоубиством или доврстуком самоубиством.

Узвише похотљива љубав не траје дуго и није права љубав. С тога је при љубав по правилу поема пролазна, јер она није ништа друго, већ плазивише страсти, патра од славе.

Само је она љубав права љубав, која се наслађа на морално преимућства љубавнога бића, која не дије само радости, већ је вољно, да епоси и све болове и да све жртвује.

Љубав јако обдарена човека не успеје се пред никаквом опасашоу и тежином, ако се тражи, да се мило биће задржи и очува.

Последње су херојска дела, преизраже смрти. Таква је љубав љубавна опасашности, да приликом постаје злохотино,

¹⁾ Ово тројство излази је јасно не само у горе ошлани појави, већ и у пошобиој литератури, па и у уметности ескавизеру у времеу прилада. Ошланија је у овој опашу група се. Термије од Бернштајна, која опашу у историјској новост на једно жарморн облику, до једно сладоштраша нашо пута у срце ескавиз (благосне љубави). (Lithke).

ако морална основа није јака. Одвратна мржња на оваквој љубави јесте љубомора. Љубав слабо обдарена човека је егзистенцијална. Она при околностима води и самоубиство, ако се на њу не одговара или јој се смета, док при истим околностима јавно обдарени човек може постати аликорап.

Сентиментална је љубав у опасности, да постане парикатура, још морални елемент није јак (Интер Тренибург, Дон Кихот, многе љубавне и грубодушиске песме Срећкога Века).

Такав љубав има баутиња, сладак укук. Она постаје уредна тога и човешка, док јачине непознате онега најважније осећања у мени побудује, како кад, саучење, поштовање, страх.

Често пута она прелази она своја љубав на свична поља; на поезију, која је тада сватко, на естетику, која тера у крајност, на религију, где пада у плахе мистички и религиозни сањаријама, а ако је морална подлога јака, прелази у науку свисте. Од свих тога има по нешто и љубави у времену пубертета. Станкови на тога доба могу се читати само они, што су испити из пера пензионера, обдарена боланским милостију.

Поред све етике, потребне љубави, да се може уздизати на праву и исту истину, остаје уопште још највиши корен — чулност. Платонска је љубав бесмислица, самоубиство, јавно познате чење за свичне осећање.

Пошто љубав постоји од чулно познате, то се она по праву може замислити само међу индивидуима различитог пола, способних за пољни спојак, нема ли ових негодова, или ако се оне униште, на место љубави ступа тада пријатељство.

Значајна је улога, која играју пољне функције при стварању и одржању самољуба код човека. Гло нема мултиплети и самопоуздања, као што нам пружају пример невротички и импотиентни људи, даје се проценили овај фактор.

Са свим правилно примекује Бурковски (малт. Гипотезе, Wien 1889) да се млади и стари људи дубинито бијо различити у својој потенцији, и да импотиентни људи имају штетно утицај на развој према животу, душевну свесност, самопоуздање и на пољет фантазије.

Овај недостатак је у толико уладивљив, што раније човек изгуби своју потенцију и што је дотична чулност обдарен. Ниједно губљење потенције води тежкој меланхолији, на чим и самоубиству, јер је за такве природне живот без љубави немогућ.

Али и тамо, где овај дефицит није овако велик, изгледа потенције лишени човек мрзовољан, егзистичан, суревљив, елицистар, без енергије, слабога осећања самопоуздања и части, кукавица.

Аналогије појаве опадају се код умпољеника, чији се парактор после самога акта мења на горе.

Још савијених појавује се недостатак потенције у смислу формалне ефемијације.

Психолошки мања промена, али ипак приметна, јесте код жене, која је с пољним животом раскретала, постојала тако — матрона. (Напомена се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јоџа Углича

12

На његову срећу кроз књижу је прошао опет све добро. Били га је паркуно, узлази је кроз врата пред њим у нешто тренутку огромна товар сена, те га је сасвим заклањало за све време, док је пролазио кроз књижу, и тек што товар изиђе испод капије на двориште, он замаче часом надишо, овамо, е онда стране товаца, чуло се, како кичу и киче се препру неколико гласова, чуло се, како нико није спавало, нити се могло с њиме среа. Многи прозори од ових, што су гледали у оно велико четворократно двориште, беху у тај пар отворени, али он не пољике главо. — Није имао храбрости. Стененице, које су водиле баци, биле су близу, одмах од капије на надишо. Сах је тек био на стеницима...

Уданавши ваздуха и притиснувши руку на срце, које му је јако кучало, у то помина и још једаред намести скиру, па се етади опрезно и лагано пети уза стенице, прислушнујући сваки час. Али су и стенице биле у тај пар сасвим пусте;

сва су врата била затворена; и ни на која није наишао. На другом спрату био је један стан празан, истина, још један отворен, и у њему радила мајери, али се они и не окрнуше. Он застаде, замисли се мало и пође даље. — „Дојуче, боље би било, да он никако и нису оде, али... пах њима су још два спрата.“

Али ево и четврти спрат, ту су и врата, а ето и оног празног стапа преко пута. На трећем спрату, по свим нацијама судило, био је и онај етаж, што је левао изамо непод бабинго, такође празан: посветица, која је била тамо на вратима прикупила клизавица, била је екипуца, — носили се, дакле!... Са свм задубао. За један тренутак појави се у њему мисао: „да није боље пратити се?“ Али није до себи одговорио, него стаде прислушкати на бабиним вратима: унутра беше мртва тишина. Затим још једаред одлучио и за стенице, слушао је дуго, наживао... Потом и последња пут погледа око себе, прибави се, испрва се и још једном опипа скиру у замици. „Да писам много блед? помисли он, — да писам у нељакмо забубују? Она је невољерица... Да ли да причакам још мало... док се срце смири?..“

Али срце се није смирило. На прогит, као да пакост, ударило је све јаче, јаче и јаче... Није могао није надирати, лагано пружити руку за звониче и завошти. Прође по минуца, он завошти још једном, али сада јаче.

Нема одговора. Да звонит тек онако није имало смисла. Баба је, разумо се, била код куће; али она је невољерица и при том сама. Он је у неколико познато њене навице... и још једном прислуши уоп уза сама врата. Да ли му чула беху тако изнотрета (што би, у опште, било тежко претпоставити) или се одшта могло лако чути, тек он на једаред разабра, као да неко опрезно хвата рукоу за плаку и као да чује шуптање некое халале уза сама врата. Нико је немишљено својоу уза саму браву и исто онако, као и он своја, прислушнувао је притијено наутра, и, како изгледа, такође прислушнувао уоп у врата...

Он се нарочито променљиво и нешто гласније промишља, да не би изгледало, као да се крије; затим ланови по трећи пут, али мирно, одмерно и без икаквог нестрпљења. Кадгод се додијеги тога сећао, нешто му је остао опет тренутак у памети јасно и одређено; он није могао да појми, откуда у њога толико лукавства, у толико више, што му је у неким тренутцима изгледало, као да ће му помрачати свест, а тега својега он чисто није ни осећао на себи... За тренутак додијеги чуло се, као да се реза у вратима појине.

VII.

Врата се, као и при ранијој његовој посети само одшкрикнуће, и опет се да одшкрикну невољерица погледа управније на њега на помирине. Ту се Раскољников заборави у учини јакну поргунку.

Бојега се, да се баба не улашчи тога, што су били сами, а и не падајући се, да ће је изглед његов умирити, он дохвати за врата и поуче их себи, да не би баби од века па на памет, да их опет затвори. Кад она то онаш, не тресе, до душе, врата себи, али није ни икакво неуспела из руке, тако да он у мало што је није напукао, заједно с вратима, на стенице. А изгледа, како стоји на вратима испречена и не да му проћи, он није право на њу. Она одскочи улашенио, као да хтеде нешто рећи, али јој реч застаде у грлу и само га разорганов погледа.

— Добар дан, Алџа Иванџа, поче он што је могао мекше и хладнопривиче, али га глас не послуша, преложи се и захрхта, — ја сам... донео сам вам... једну ствар... али боље хајмо те овамо... на светлост!... И оставилих њу, он, управо и не поучећи, уђе у собу. Баба потрча на њим и један јој се равнао.

— Господе Боже! Шта хоћете ви?... Ко сте ви? Шта желите?

— Опростите, Алџа Иванџа... ја сам вам познаник... Раскољников... ево, донео сам ваљито, што сам ту скоро обзаво... И он јој пружање ваљито.

Баба једна погледа на ваљито, али одмах прии своје погледе право у очи познате госту. Она га је гледала наживао, навице и невољерица. Тако прође неколико тренутака; њему

нут за свагда, да чак ни руке не додире, да заштити своје лице, ма да је то био ненабаван и најприроднији покрет у том тренутку, с тога, што је еширка била управно над њеним лицем уздигнута. Она само што подиже малу своју слободу леву руку, даљено од лица, и подокло је пружа према њему унапред, као да би хтео да га одгуре. Удар је пао отприлично поред долазе, очас пресекао сам горњи део чела, готово до темена. Она се одмах срушила. Раскољаним се сасвим збуна, дохвати њен завезај, опет га баци и отица у предсобје.

(Настављење се).

НОВИ СИБИР

Под насловом: „Посета на острву Сахалину — острву за прогнате осуђенике, разматрање затвора за политичке кривце и дугага транспајалског дијетрикта“ говори господин Де Виндт у својем спису о путовању по Источном Сибиру овако:

„У сибирском систему свакојако има доста рђавих страна, које се неопорно морају објаснити, али ипак се не може порицати то, да у овом прелазује благост и пакљитост. Пре краткога времена био је раздарањем цео цивилизовани свет узбуђен варварства и спиритозма, које се чине према осуђеницима у Сибиру. Пошто се у томе немома много претеривало, то сам принуђен, вели пише, да изнесем пред публику право стање ствари.

Онима, који хоће да сазнају о постанку Русије у Сибиру, може послужити као поука историја „десеторице људи од Катогоре“, која је недавно изнесена у једном листу у Сан Франциску, те је својим читаломца натерала сузе на очи. Та су десеторица људи били сибирски осуђеници, и то они, који су осуђени на тежке радове. То се однеде за тежке радове зове Катогора, а лакомедеи извезавају тога листа напавно је, да је то једно место. Један америкашки бродар кримичи је на свој брод, јер се код тога Америкашки раскидао срце због њихових мука и невоља. У Сан Франциску им изјавише на сусрет с пуно интереса, тако, да су их чак позвали у једном тамошњем музејуму. Нама десеторица људи живиху у капиљу, и то им је било баш добро дошло, те да заборава на своје патње. Код су једног дана издати своје портрете у једном тамошњем листу, и оно њихови описи уграђени књигом и ланцима, она су се сигурно морали ухватити за урбух од смеја. А за што да се смеју? Ево за што; они су доцније признали, да се нису имали ни за шта да туже на чиновнике на Сахалину, већ да су се наситили осуђеничје досаде, те су побегли, да би покушали да пађу друге среће. После шест месеци пети Де Виндт показује су слава десеторица људи од Катогоре са свим другу слику; историја од њих десеторице затвореника су у Сан Франциску обрзали раних рђавих дела, шеста је осуђен на смрт и обешен обрз једног убиства, а четворица је измало!

Осуђеница немају шта да се плаше од спиритозма гувернерова и надзорника, већ Де Виндт, већ од себе раних, од осуђеница. Један естрапан призор десно се на једном руском пароброду, који је ишао на Нагасаки за Сахалин. Један осуђеник начинио је такву погрешку, да су га неколико сатворени осуђеници на то, да осам људских дана и ноћи кажемо не спава. Та је казна и извршена. Јер одмах по заласку сунчевог сваким дана сата пазно је на њега по један осуђеник, и није му дао да засне. — Једне оштре ноћи примети Де Виндт једнога човека где клечи, с погнутим главом, а око њега се скупља гомила осуђеника, беоуине у намери да га погубе, као што се то често дешавало. Онога је пута пао у очи капетану то постојење оних људи, а иначе би по свој прилици био извршен план убиства. Осим оних случајева има их и сувише других, сличних. Де Виндт помиње у својој децу, да су у оделењу за осуђенике уведена и електрична дугмад, да би они осуђеници, који би дошли у опасност, могли заштити у помоћ чуваре. На тога се може видети, да је велика опасност међу осуђеницима, и да за то треба много старана од стране власти.

Сва Бизанса, који су познати са Сибиром, мисле, да руски систем казњивања има више недостатака у пакљитости, него да у строгуости. Али Де Виндт мисли, да тај систем има свој основни циљ, да казњивање руску Азију, и у ствари и изгледа, да осуђеници имају тамо врло повољних услова за одлапавање свога поклоја, као и да ступе у ред слободних грађана. У Са-

халину су осуђеници подељени на три класе: на ону, у којој су осуђеници, који имају да проведу извесан број година у затвору, и којима се допуста, да свој хлеб зарађују сами у извесном делу области; ону, у којој осуђеници морају да изуче за време суздржаности какав занат, и најпосле ону, где су описна људи, те их с тога морају да чувају у мање или више строгом заводу. Сваки новонадлазни осуђеник упућује се у II. класу. Из ове класе, према предлози и понашању може сваки осуђеник да авануше у I. класу, или да буде смештен у III. класу. Обраћамо пажњу на то, да сваки осуђеник, који је осуђен на доживотну робљу, никад дужи не проведе у затвору од 8 година.

Понека осуђеници стварају себи брво ерећу, но што је и заслужују, тако је Де Виндт видео једнога осуђеника, који је осуђен због убиства, а који сада зарађује 8000 рубаља годишње. Један је осуђеник због неких својих шивидераја био осуђен поново на шестомесечни затвор, и с тога је много изгубио од свога угледа међу суграђанима. Један ослобођени осуђеник има нагледа да ће постати богаташтем, јер је отворио кафану. Али јапанскија шивидераја, коју је сreo Де Виндт, била је нека Софија Воевојина; која је паре затрала с помоћу својих шивидераја и почаснога назива „крављина леми дома.“ О којој се много говорило, кад је популала да украде дијаманте персијскога шаха, приликом његове посете у Петроград. Она је често бикала за затворе, и у таквим приликама образовала читаве разбојничке дружине; то јој је друштво чинило доста услуга и у самом затвору. Када ју је Де Виндт посетио, била је врло расположена и разговорна, и рекла је: „Доста сам узимања, а сад хоћу да будем мало на миру.

Де Виндт је често пута правно излет код једног биниер убице. Тај је био надзорник у једном сребрном руднику; у његовом стану поскупљивала је једна лепо одевена, 30 година стара суздржана, — врло ретка појава у Сибиру, где је обично само мушка посуда. Нам је путник питао надзорника, Колонела Архангелског, за ову чудну појаву, и овај му је одговорио, да је та женака такође прогната у Сибир због злочинства, јер је сикаром одрубља главу своје мужи, док је он спавао; она је сада већ била издржала казну, и слободно се ишта по Сибиру, што је такође један додас, како су све то страховите личности. „Што се мене тиче.“ рече Архангелски, „ја узимам за своје само убице, јер су они много бољи по лопови. Мој је пута и данас некадашњи убица!“

Пеншто је слично томе пашао нам путник код једног господина, који није хтео никоме другоме да допуста да га обраћа, него убицама, јер су, вели, они у томе послу најважнија.

Писац види, да се при транспорту осуђеника свупм путем из европске Русије у политичке затворе и руднике у Нертинску, који трају по 10—15 месеци, поступа са осуђеницима што је више могућно човечије. Неполитички кривци добијају затворе само по имену; то су већном дрвене куће, и њихови становници у извесним границама и под извесним дисциплинским прописима узимају извесну слободу и дружење, што их разликује много и од онгласких затвора. Ти рудници дају сребро, и рудници могу чак и да ленити, дакле њихов рад није ни приближно тежан као рад слободних енглеских рудара. Има политичких правца пак, који су осуђени на доживотну робљу, на и на њима се обраћа прилично пажња. Много зависи, разуме се, да пажња и од гувернера. Што се тиче Колонела Архангелског, о њему је један доживотни робљан овако рекао: „О њему се не може рећи ништа детаљно, он је праведан човек.“

Бесумња таквих гувернера има још који. Али Де Виндт каже, да има и таквих гувернера, који су били потпуно на одговору од стране власти због својих поступања према осуђеницима. Као најважнију страну тога рускога система наводи писац, што политичке кривце затварају ноћу наједно са злочинцима и лоповима, чије саме зналокопије одиравају поглед посматрача од себе. Писац говори и о употреби књиге, и то врло повољно, јер тај свирепи бич у нештим рукама може и да убије човека, и то за кратко време. Као врло строгу казну помиње писац „вешање на кољна“, а вели, да би је требало одмах укинути.

Али за сви чиновници у Сибиру не прилађу много казности књиге, те се с тога ово оруђе врло ретко и употребљава, па и кад се употреби, то је у случају крајње потребе, и тада то бива човечије. Јошма се не памће рад у рудницама. Нама

се, шта више, чини то добрићинство, што им се допуста, да их у прогносту прате деца.

Војни и брани прирантај слободних усељанаца у Сибир јесте најпоузданији доказ, да у тој земљи нису тако неповољни услови за живот. Сибир ће постати новом Аустралијом, а ланковички и осуђенички елементи са свим ће нестати. Већ се сада читава трећина свега сибирскога становништва стаје на лица, која су дошла у Сибир драговољно.

Доб.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Владимир Јаковљевић — Гавриловић, убица, донов и парализа.

У претпрошлом броју нашег листа, известили смо читаоце како је овај по све опасни убица, донов и парализа ухаћен, и обеслази смо им дошети његову слику и биографију. Искупујемо реч.

Владимир је родом из села Сенаца, среза лепеничког, округа крагујевачког, има 22 године; издаје се за трговачког помоћника и економи; до

сада је три пута судски осуђиван: једном за убиство, једном за просту и једном за опасну крађу. Судећи по оном, што је до сада учинио, и његовој државности, способности, углавности и интелигентности, Владимир ће далеко дотерати на „штравном“ пољу, и бојати се, да не буде достојан заменик свога презимењака Илије Гавриловића.

Последња кривда, коју је Владимир учинио, и због које је ухаћен, јесте опасна крађа, коју је извршио г. Карлу Штенбергу, апотекарском помоћнику у Свилајеву. Због ове крађе, од стране кривичног првостепеног суда, етапљен је под суд, притвор и у оков, али је, 6. фебруара тек. год, елико са оковима, побегао на притвор и остао у бегству све до 25. пр. мес., кога је дана ухаћен у Београду.

Још ништа. Владимир је, док је био у бегству, извршио још једну просту крађу. Украо је заграница пасеш и још неке ствари Милутину Павићевићу, трг. помоћнику. С тим пасешем, који је дошпије нађен под њега, он се слободно шетао по Београду пуна два месеца, па се шта више и власти пријавио као „Милутин Павићевић“. Када га је половник једно вече, по захтеву г. Миловоја Радовановића, званичника управног, који га је, још из раније познато, почео у сварт, он се почео одупирати, на и прегрети жалдарну и г. Радовановића, да ће их узјати суду за лишење слободе. Тек по што је препознао у „штравном“, признао је ко је и шта је.

Априла 27, Владимир је спроведен кривичним првостепеном суду на осуду.

Ђорђе Младеновић, надничар, родом из Ниша има до 33 год. осуђен је за три убиства извршена: 1) 16 јануара 1895. г. над својом првом женом Костандином, коју је како се верује гуруо с лећа у Нишау, то се у овој удавила; 2) 2. или 3. августа 1896. год. убио свога рођеног брата Димитрија Младеновића, у винограду, у који су заједно били отишли да га од камена чисте. Ту су се заваљали и Димитрије је био жртва своје. Ђорђе га је, како прича, у одбрани ударио једном жаршлом, од кога је ударила овај пао не успевши више. Ђорђе га је затрпао у истој рупи, који су пре тога заједно ископали ради смештања камена, које по винограду буду покупили. За ово убиство није се знало, све док није Ђорђе узет на одговор за следеће треће убиство. 3) 10. јуна 1898 год. између 10 и 11

сак. пољу, Ђорђе је у договору са **Станковићем**, женом свога комшије Тодора Рањеловића, убио овога свог комшију на сипану сепаром, па за тим леш Тодором бацио уз припомаћ. Станковије у бувар. Овај је одмах затрпао, а сутра дан дошло и копао нов бувар, да не би пало у очи штетод комшијама.

Убијени Тодор, родом је из Ваље, а жена му Станковија из Сопотинце. Већали су се у Нишу пре 11 година и изродили троје деце, од којих је првене умрло. Друго двоје деце — женска су — а данас су у животу; једноме има 5 а другоме 2 године.

— Још од првих дана по венчању Тодор и Станковија нису се слагали: одмах је међу њима настао рђав и несвојан живот, јер је Тодор почео алостављати Станковију. Три пута ју је терао из куће, због чега су се и парничили међу њиховог омилити. суда. Последњи пут отерао је на последњи дан прот своје убиство. Она се тада била склонила код своје комшије и бабице Убавице, којом је приликом посетила и жену Ђорђеу. Код се пред њим стали туђити на свога мужа. Ђорђе је утешно тиме, што јој је рекао да ће је купити своме мучна живота. Он ће, рече јој, узети му она плати за тај његов труд, што је право. — Пајзај су се погодила да 20 динара. Но пошто није имала да му све плати, дала му је акотно 14 динара. Помењутог дана (10 јуна) Станковије се пратала јавно са мужем у вече са једне куће. Те вечери дошао је Ђорђе и извршио убиство над Тодором. Станковија за време убиства изазвала је била на себе, по могућа да гледа црвен прзор.

Првостепеном суду од 31. окт. пр. год. осуђени су: Ђорђе на 20 год. робије у тешком онову за дело убиства над Тодором и Димитријем; а за убиство над Костандином својом првом женом ослобођен; а Станковија на 15 година робије. — Првостепеном Апелационог суда од 5. децем. пр. год. Станковије је повећана казна а још пет година. — Касациони Суд одобрио је првостепено Апелационог суда решењем од 2. јануара ове 1899. год.

Јануара 29. ове године, Станковија је спроведена Управом новаревачког у Ђорђе Управу нишког казан, завода.

Ово је у најкраћем позитивном изводу из адоначишког живота Ђорђевог, приликом из ливичу. акта. Али, ми ћемо га допире у једној прилици обширније обшати, јер је врло интересантно изјавио како је Ђорђе убио свог брата Димитрија, и на који је начин прикључио дело и правдоу његово тајанствено несталије.

ПОТЕРА.

Димитрије — Мича — Дуја. Још у 6. броју на стр. 48. од ове године, знала смо, да је овај опасни зликовац и два-естогодишњи робљан побегло из збуваруа т. г. из кладовске тврђаве. Том приликом описали смо у кратко његов доновски живот и његов разбојнички и ублажени смер против живота г. Јосе Куртовића у Шапцу. — Он до данас још није пронађен, што сведочи да је одмах из затвора прешао доминалних власти, икоче, он би по изнатој савести био познат и ухањен као и сви други који су пре њега бегали и овим путем тражени. — Да је тако показује и достава једног лица које тврди: да је Дуја из Кладова пребегло у Гужују, одакле у А.-Угарску, а одакле по свој прилици (ако вођице) прекаће у један од наших пограничних округа. С тога ми поново износимо Дујину слику: која нека послужи органима који и општ. власти да га пронађу.

Да би показали, колико нам је стало до јавне сигурности, ми са наше стране одређујемо свакоме ко га по слици позна и ухања или га заиста пронађе — награду од 100 динара. То је поред награде, коју ће можда државна одбрана стране учинити.

Аврам Сабетај, јеврејин из Битоља, турски поданик, 1. маја т. год. прешао је преко Ристовца у Србију под лажним именом: *Сабетај Мусовић*. Он је од својих газда Јакова Моше Калдерона из Битоља и Јосефа Алекандара из Солуна пократио 600 платних лира. Аврам је става високог, сува, очигу плахих, косе проседе, бркова црних, браду брају; има му 40 година. Отаовалих конзуса у Вранку, извешаје о о овоме тамошње окр. начелство, које дешеном № 7779. моли све полиц. власти да пронађају лопова Аврама. Пронађеног капа стражарно спровести или начелству јерњском с позивом на горњу поменућу, или Управи гр. Београда на Бр. 11221.

Светозар Врдаћ, бив. општин. писар, решењем начелника среза врачарског, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због више казаних дела. Светозар је у бегству, па с тога поменути ср. начелник моли све полиц. власти, да га у својим доминацијама потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на Бр. 4862. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11119.

Михаило — Радован — Раде Радосављевић — Јовановић, бив. осуђеник, 10. тек. мес. украо је један златан женски сат на лицу од сирме, Милојару Кречинцу из Београда, и побегло. Михаило има до 35 год. средњег је раста, смеђ је; кад говори замуцкује. Управу града Београда моли све полиц. власти да га лично потраже и у случају проналаска њега стражарно спроведу с позивом на акт под Бр. 11115.

Милану Марковићу, трговцу из Ракца, непознати доноси поку крадећу 5. и 6. тек. мес. разбојни су дућан и касу, и том приликом однео му: у новчаницама од по 10 динара 4000 дин., у злату: 40 наполеона и 40 дуката; у сребру 200 дин., у новцу 200 дин., 20 тагара, 50—60 цанцика и једну новчаницу од 20 марака. Начелник среза ражањског дешеном № 7856. моли све полиц. власти, да лопове са покрајом лично потраже и у случају проналаска њега стражарно спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 10986.

Никола Радосављевић, Ђорђе Димитријевић — Радосављевић и Димитрије Н., Циганин ескапир, решењем начелства округа топићког стављени су под кривичну истрагу и у притвор због крађе стоке Петку М. Цветковићу, земљополу из села Давенца, среза добричког. Одмах по извршеној крађи Никола и другији му побегли су, и сада се не зна где се налазе? Никола има до 50 година, средњег је раста; приомласт, сунунав. Ђорђе има 35 год. средњег је раста, црнмавост; има

мање, црне бркове. Димитрије има до 60 година, омалеи је, сунунав, проседа. Начелство окр. топићког актом Бр. 3610. моли све полиц. власти да лопове, крадљивце највише познате, и у случају проналаска њега стражарно спроведу. Они се могу спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11477.

ТРАЖЕ СЕ.

Михаила Ђорђевића, плаву сарачког из Пожареваца, сина Ристе Ђорђевића, плавује, тражи кривичног престојеник суд. Власт полиц. у чијем се доминају Михаило сада налази нека о томе извести поменути суд с позивом на акт Бр. 809.

Станана Анкија и Марију жену Васе Јовановића, Цигане из села Зуца, ср. врачарског тражи нач. ср. врачарског актом № 5612. Пронађене треба њему спровести, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11538.

ПРЕДАО СЕ

Видак Зекић, чија је слика изнета у потерници проналог броја за тражење због извршеног разбојничког, предао се начелу кривичног одељења г. Душану Алмичићу, који га је упутио у затвор Управе. Према томе престаје потреба да даље тражење његово.

КО ЈЕ ОВО?

Начелник среза пожаревацког актом од 9 тек. месеца саопштава ово:

„Приликом чишћења општинског бунара у селу Брежанима, нађен је у њему један човечији леш. Лекарским прегледом утврђено је, да је то леш неког непознатог лица, које је приуђено, по том у бунар бацено. Нађен леш има од праване око 35 год.; у одељу је скупљен; на потама има пресне гомање ошавне, нове, црне чарпане, црне ојбине са ушцама за подвезивање, кошуљу од тежине платна, прено које су танкије шарене боје са кожом, који је исечен. На кајину од амова, који се налази по врх нојаса, има две кожане каице. На једној од њих обавишена су два плачића, а на другој један велики, руски перорес. Убијено лице било је добро развијеног, моле се све полиц. власти, да у својим доминацијама потраже њега његову и мени је упути ради даљег поступка.“ Акт Управе гр. Београда Бр. 8327.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела, прими новчаношном и актом од 11 пре до 1 с. по подне.

Управу града Београда прими сваког дана од 8—11 и од 11—12 сати пре и од 3—6 сати по подне.

Начелник министарства унутр. дела прими сваког радног дана од 10—12 пре и од 4—6 по подне.

Испоктор министар. унутр. дела, прими од 10—12 пре и од 4—6 по подне сваког радног дана над је у Београду.

ОДИКОВАЊА ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Бегово Величанство Краљ. Александар I багатово је приликом овог кривичног одговора Начелника Кривог све полиц. чиновнике: г. Мату Радосављевића, начелника окр. ужичког (Бр. редов); г. Милија Мајетровића, помоћ. начел. истог округа IV и г.г. Антипаја Петровијевића, Ђорђа Немањковића и Милија Горисављевића У родом.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

На уводни чланак „О једној продаји“ од нашег сарадника г. Светошара Јањића, члана кривичног суда, обраћамо помену помену. чиновницима, јер им у претходној студији још корисно послужити.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

«ПОЛИЦИЈСКИ ГАСЕВИЦ» - мали јединицу човјек. По потреби биће извршени бројеви. Преплати се може уредити у Београду «Кри-
сана» и у Управу града Београда. Удружени су од ослијепених суграђана на на пошти. Цена је аусту: свакоме, које улазе у списак ошито
и оду, се издана, завојница, уметкама, записницама, ошитома, записницама и осталим записницама у ошито године 12, полуошито
6 година. Гостовинама у викацијама на унутрашњости године 16, полуошито 8 година. Жандарна године 8, полуошито 5 дивра, ну
ошито се по ошито које могу преплатити само приликом својих командира војничких односно пограничних одреда. Надаметима у ошито 20 дивра на
годину. За викацијама године 24, полуошито 15 година. Поједини бројеви «Полицијски Гасевиц» не пролазе се. Рукописи не пролазе се.

ПАРСКА ПОЛИЦИЈА

— По П. Линденбергу, —

(MATHS PLAY)

111

Ми смо сево поменутих кавкују се уложио код Наполеона III, икава полиција сигурности, коју смо понудили заједно са тајном полицијом. Сажелиа је, на име, политичким тешкоћама. Умјерљивањима је да изападан завере претину живота царева и арину влада, а ко који улаз и за стари природе завета романтичне. Тајни агентат Грисел, који се од пристоје корисањиком чебањина уневе на постојаја немаа пажаан и нуи одговорности, набљегатоа је у својим успомеама много шта шта интересоу о тој тајној полицији. Ако се њему и неће много да перује, ипак остаје доста екаста по називању других тајних агената, као Козера и Клода, којима се јаво оветелава депање постојеће полицију код другим царством. Но на којино да су ова саопштења интересна, не може бити миста да их одне падањемо. У осталоу она су већ добили своје место па историјској историје Француске, која себа је неумитна у осуду оног перује, а такође и добула власта и армационо улазу између протом да другог декембра 1852. гоа, и владањин која је на том заснивања, да све премота другога царства. И та историја, у исто време, учи нас икак ии иначе боа каине не пролазе таи дојини. Вратимо се, дакле, оноу депању полиције сигурности, која јој је ипани задатак.

у Радуна се један број оних, који чине „Париз у тами“, око 60.000. Готово толико их је пројављено из годишње полицијске развојневог књига, а притварнама последњих година било је просечно на 50.000. То је службено потвђено. Тај ужасан број приносио се атом стању, од кога пахти нашо Париз тако и друге светске нација, као Лондон, Ну-Јорк, Берлин, Беч и т. д. Јер се у њих сасвим тако друштва на цело земље. Огромно придошлице дули, на које се не може стигно моштин, даје могућности да се чине атомна депа и да се овако прикључује од полиције, а то је у Паризу много лакше него на пр. у Берлину, јер Париз нема полициске установе за пријаву сваког који у ње дође онако уредбено као што је има Берлин. Из овог ужасног јада у највиших слојева друштва мора изаћиати све њеа, „војска порона“, како се често називају у Паризу оне гомиле атомичнама, и што је при том најстрашније: тај вишак рекрутје се већина од младежи, која, махом због околности у којој је, рано савијае сва здушности и хвата све замис атомичнама од заплата, те брзо долази до опасне винувитости у том.

Париски латинци од шпата, до невама свеза, употреба и напавима својим, по гонору којим се служе, са свим су, сличне има осталих неважних преступника европских. Они се и у ту Паризу доде на неке ранне врте, према томе чим се „запављују“ и шта им је нарочити „поваљ“; језик им је пути цитанских и јеврејских речи: париски латинци, са свим има и берлински, лондонски и др. а, мисли само на дапае, пикли и на сутра; што може бити промај, све што има; по неча пут има дод њих неке добукофности и при свем духовитству својем често се, с неразумљивом законшенишћу, игра с опасносту; годинама биде пазирици, најбољешћенији према својим друговима, на имах једном ће их заво и очас падају.

Ова интернационалност злочинаца веома је интересна и од велике важности по криминалистику. Она несобито отекала посао полицији и у многим случајевима ни да јој да сони и ухвати крица, јер с неким чудном сигурношћу зна из Париза побегли злочинаци где ће се и у кога сакрити у Берлину или Лондону, као и обратно.

Пето, осам поменутих, има других сличности: многе личности пореклом из других породица. Најређе је да се читање генерације породица понављају аличношћу, али и у том има изузетака, које налазимо такође и у Паризу. Пре више година постојила ухвати у Паризу неку породицу Патаи, оца, матери, сестре, синове и деце, свега њих 14, који су скупш добити само 299 година старости! Тако исто и париски аличинац Ђоји се прозивао крви; неки број париски симпатизери убијали су њих једне из последњих година хаџа, ако се можемо тако изразити, од стране аличинаца или појединачно у каријери аличинаца.

По чему се разуме да у лариском злочинцима има и пуно „специјалитета“, којих по другим местима нема. Њих је нарочито међу паралицима, али и иначе западају се по неким свим новим фигури. То долази услед неких нарочитих особености париског друштва: нових и у њеним радницама већином, од њихових мало строгих погледа на живот, од слободности њихових сујести и лакоумља. Тако, изнатици опасни закон Матијевој одинама стајаће у великој поштом „грау од Белев“ с првим пруговима, биее радио ефијон гост у отменим салонима, а у ручковима и вестерма освајање својом дохушкитошћу госте, може бити прве ноћи на тим покрдањима. Други превезлих хулење, Турпирини, стапонице у зеленој узници у једној преписаној вили, плаћање у конјунијацији осам ноћи и троја аутомобила кола, драмске се писмо, имајачице нише теренј на лов, дети нехалање прве биее и у њима биее увек с пријима, чипање раскопне гоубе, и... Једног леног дана би ухушених већ многог јављаск краћа, које је он, као у највишој правној школи злочинаца, био учињач с пет до осам младих дева. Неки Жиро де Гатбуре биее на веома угледне породице: проз осам година првио је и протурео још лепшот едвенационање неочекивање и па то време господаре живео а цапаља у обзлау; кад, најоросе, би ухушени, био је у чући као падаћи, плаћање 11 слугу, доплаће 10 коња, а његова кајпа била је једна од најпознатијих у свој Француској. За време Дуја Филина читала дружина племиња била се одала расутурју дајног капирион новца и парисва „Француска Банка“ била је прва жртва, јер је у готовом плаћања по хиљада динара за дванаест младих упутица на касу. Истрага је дошине покшала, да су биелих цапачени у њиваеиству, да је тај посао наставак једна од најпознатијих злочинаца на најпознате околине једног с престоло отераног ладара, а да је биепаче расутурео нека граа, за то бригадири генерал, да их је он биео имао и један првио.

[illegible]

гантна човека; погледајући око себе, он је отварао врата, а после пола сата, ступајући у дубоко локвеног три свота отурача поца и ствари од вредности, излазила је из куће. Тај Јава-вад де Вана бео чудесно нешт у предугачавању споазна-ности човека; не само да се обично увек у друго одело, него је и лице узео тако да измени, да га ни најпретренија полицијска комесар није могао познати. Помисао се тиме, он је једном писао пресету познице: „Ваши агенти и савише су глупи да не уклате; слободно можете пресетати тражити ме, јер ја се увек мењам.“ Годинама тражио је он тако по Паризу и није се могао ухватити, док га најпосле не уловине у ва-роши Капу (Сен), где га, спремају на опасне крађе, париска агенти познатише и где се он неко време бавио одевом као турнета и са станом у најбољем хотелу. Што се могао тако дуго држати, узрок је, поред поменуте нештине му, још и тај што је „радло“ са свим сав, те га није имао ко напати, нико га није могао знати као друга и увек је нешто свак траг свој.

Тако нешто било је и с још једним опасним локвом, који се звао Пјенар; био је претходник Ванеза и држао се десет година. Јивео је у свету елегантном а место свога ста-повања при је и од свих својих помоћника, којих је имао увек више при руци. Један од ових прег судом је казао, да је на све дуго време само два пут Пјенара гледао он уочи и лично од нега добио наредак за неки намеравани зачисти: један пут, кад се са њим као телом сеор пољу на угу неке узвце, и други пут, кад је Пјенар хтео да руча у казана „код Париза“, напустио је најзаконитију у Паризу; дошао је на казана и пружио му, као пресеја, поцаи ушви у хар-ти, на којој беше забележено шта треба те ноћи радити у извршењу једне опасне крађе. Пјенар је осуђен на двадесет година тавнице, а пошто је казну издржао јивео је право мотно у једној холандској вароши од интереса своје „уште-љивине“.

У најновије време ухваћена је једна елегантна дама као опасан локв и у њеном са свим модерног костима јој па-ђен је сав златовски апарат; то беше лепиштина, вишаства девојка од двадесет једне године, Марија Нерен, која се пред судиом неомаш нешто ушла бранити, привукући све рђавом васпитању и неодоланој тежњи на угледни живот.

Слично томе догодило се ту скоро с Фелицијом Рап, пе-вачицом на казанским концертима. Ухваћена је на делу крађе чипава у Magazin des Printemps. Кад јој је став претресен, на-ђено је чипава и модна еспава у вредности преко 10.000 динара. Наглада вероватно њено казипање, да је, мало задо-вољна „својом употребиш“, хтела допције да отвори модну радњу. Велики бизари моде у опште плачају се на неперопла-ти пачи. Свакојако они готово плавају на крају; ствари које највише прилаче и најновије леке у обила, растурице и рабацина ради набора и као баш ипакса напорца, јер про-дваци, како је назвала велика, сви имају пуно све посла. Но треба знати, да то само нагледа тако баш напорца да је, јер те прие радне, хипсе су Printemps, Louvre и Bon Marche, држе своју властиту тајну полицију. То им је од преке потребе, јер у Bon Marche-у годишње нестаре еспава преко сто хиљада ди-нара. Често проју тако зване „лајотментје“ даме, које, приме-ћене шта су „дигале“, махом одлазе кажњене знатном новчаном казном; њих, пошто их женска рука претресе, воде у приватну казипелару, где морају потписати упутишну, на којој је часте а јасно исписано, да су оне преносиоце туђе својини и да за то хоће толико и толико стотина или хиљада динара да исплате сиротињи париској. Кад ту суму исплате, одмах али у своје стану, враћа им се упутишну. Но теже се даје ухватити у оном магацинима оно женскије којем је олава крађа зашт; фанта-зија тихих дама неосвирца је у наизменично понављању. Једна од њих неке је доста за све: крадљиваца, са свим при-родно да је елегантно одевена, улази и тражи да јој се по-казују силе; недовољно козала од најкрупних са свим непри-метно снаге с тегае, испод хаљине, која до земље додиже; има на погима широке пантје црвене; чарпане су јој на палцима просечене тако, да онима може да узме чипине и у ципицу етрипа!

(Hastache ce).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење код општинских судова по грађ. парикада

а., тужба.

Суду општине смедеревске

Најдан Петровић, олавања млакаја, остао ме је дужан на име карије за месец јулиар, фебруар и март по 30 динара месечно, свега 90 динара, да плати му дућан под зашт.

Како је Најдан олавању ваош напустио и познано где отуђао, и како је општинска власт његову измолвну попи-сала и меи је на чување оставила, под законом одговорношћу, то подносио ову тужбу суду, са молбом да одреди суђење по истог, те да осуди Најдана да ми овај дуг плати, да ми на-плати додому суду таску и на име трошка и дингубе 10 динара.

За докал да ми је оловико на име карије дужан заклео се. 2. април 1899 год. Јован Томић

Смедерев.

Бр. 3264. Запести ову тужбу и познати тужиоца, да онама место стипендија туженог, како би му се достано позив за рочиште. Ако то не буде могао учинити, онда палатици од нега огласну таску, и позвати туженог преко авличних попи-на, да се суду јави, до 20 априла ове године, кога дана одредити и рочиште за пресудење овог спора, с том напоме-ном, да ће суд овај спор пресудити и без његова присуства, са Петром Паитићем писаром општ., који му је у овој пар-ници за заштину од стране овог суда одређен.

3. IV 1899 год.

Смедерев.

Председ. суда.

Рађено у суду општине сме-деревске, 20 априла 1899 год.

Белешка по спору

Јован Томић, лебара опд.

протину

Најдана Петровића, млакаја опд.

Због дуга од карије.

Судили су:

Председник.

Кметови.

Бележно деловој.

На рочишту је тужилац. Тужени се није јавио свога. Његов судом одређена заштину Петар Паитић, писар овог суда, пред судом је.

Прочитана је тужба. Тужилац оста при истој тражећи карију у 30 динара и за месец април и за данашњи предстајан тражи 10 динара.

Заступник туженога Најдана најаи: тужба је неуредна, јер нема запонских доказа, пошто једнострано закљети не може бити места. Тражи да се ова тужба као неуредна одбаци.

Тужилац изјави, да се на истој тражећи меи увек за-кљети, не као суду наје да томе нека места, онда тражи да се испиташу сведоци Марко Андрић, алаица и Јован Андрићковић, терија опд., који знају да му је тужени Најдан дуговао карију.

Заступник туженог најаи да овоме захтеву сада нема места.

Судски разлоги:

Тужилац на данашњем рочишту меи доказе, у место за-кљети, позива се на сведоке. Оном његовом захтеву има места, и суд је на основу § 6 и 13 грађ. поступа

Решено:

Да се ово рочиште одложи и друго у што краћом року одреди, на које позвати парнично стране а сведога тужилоца. Саслушано је ово решење парничарима.

Од суда општине смедеревске 20 априла 1899 г. Бр. 3600, у Смедереву.

Деловоја.

Председ. суда.

Кметови.

Одложено мињање.

Тужба тужилоца неуредна је, јер у њој, за дона, подне-шена је једнострано закљети и као такав не одговара захте-вама из § 94 грађ. поступа, с тога је по трећем ставу § 97 грађ. поступа треба одбацити, и зато

Решавам

Да се ова тужба као неуредна и без доказа одбаци.

Кмет.

Задатак. Општински писари! која је радња правилица: или решење суда или одложено мишљење судије.

II Метла.

Суку општине Ваљевске.

Максим Пендаковић, калаџа обућарски, од пре три месеца, отворио је у општинској вароши радњу обућарску, без да је се пријавио еснају, ради полагања мајсторског испита, на основу чега би добио мајсторско, еснајско писмо. Дакле ради обућарску радњу бесправно.

Достављајући ово суду, молим да се за ово Максима узме на одговор и да му се радња одмах забрани.

4 маја 1899 год.

Старешина еснаја

Ваљева.

обућарског Н. Коетић.

Бр. 764. Одмах познати Максима и узети од њега реч по овој еснајској тужби, затим суду на решење.

Предс. суда.

Рађено у суду општине ваљевске, 5 маја 1899. год.

Довлази Максим Пендаковић, обућар, има 23 године и пошто му је саопштена тужба еснајског старешине он изјави: Довласта епо лећ три месеца како радим самостално радњу обућарску у општинској вароши, Еснају се нисам пријавио, јер сам у осудуци пошто, те не могу да платим еснајско дажбине, које ми се по еснају дају изјави траже. Чим бухем у поштој могућности, јавишу се старешини за испит и право.

Максим Пендаковић.

Оверала

Кмет.

Решење.

Максим признаје да радњу обућарску бесправно ради, што према закону не сме бити. С тога суд општине ваљевске као надлежан § 4 полиц. уредбе, на основу § 373 а. крив. закона

Решењем оним забранивају Максиму даље бесправно управљање радње, но га узбуђује еснају да тражи мајсторско писмено. Ако и на даље ову радњу буде на овај незаконан начин управљао, суд ће на њим применити казнене последице на § 373 а. крив. закона.

Саопштени ово решење старешини еснаја и туженом Максиму, по овом последњем с тим да плати 2 динара у таксеним маркама таксе за ово дело истујне природе.

3. IV 1899. г. Ваљева.

Предсуд. суда.

Писар.

Кметови.

Суду општине Ваљевске.

Решењем тога суда од 5 маја 1899 год. Бр. 764, забранила је бесправна радња Максиму Пендаковићу, калаџа обућарском. Ово решење саопштено ми је још 6 маја ове године, с том напоном да се објави еснају за еснајско-мајсторско писмо.

Од тога времена прошло је два месеца и Максим се ни до данас није пријавио, но проуждао бесправно рад и на даље.

Молим суд да са њим поступи по напомену и да му радњу забрани.

6. јула 1899 год.

Старешина

Ваљева.

еснаја обућарског.

Бр. 936. Узети оптуженог на одговор одмах. Затим ајта суду на решење. Ову доставу придружити са ранијим предметом по овој ствари.

6. VII 1899. год.

Предсуд. суда.

Рађено у суду општине ваљевске, 7 јула 1899 год.

Довлази Максим Пендаковић, обућар олд, и пошто му је саопштена достава старешине еснајског, упутио је за што није поступио по наређењу овога суда од 5. маја 1899. год. Бр. 764 оп изјави:

Ја сам и на моме ранијем одговору казао да се еснају за право не могу да обратим с тога, што немаш потребан новац. За ово време старао сам се да га набавим, и надалеко у року од месец дана јавишу се старешини. Радњу управљавам и данас. Молим суд да ми овај рок од месец дана остави.

Максим Пендаковић.

Оверала

Кмет.

Пресуда

Решењем овога суда, Бр. 764, која је оптуженом саопштено 6. маја ове године, забранио ми је бесправан рад, и узбуђује еснају за право. Но оптужени је и преко име забранио радњу продају. Овим својим незаконитим поступком нарушавао је на себе последице § 373 а. крив. закона. За то суд без обзира на његове неправилне начине, као надлежан — § 4. полиц. уредбе, с погледом на чл. 98. закона о таксима

Пресудује:

Да се Максим казни са тридесет динара у новцу и да му се радња бесправна одмах забрани. Да плати 2 динара таксе у таксеним маркама.

Саопштени и пресуду одмах извршити.

Од суда општине ваљевске, 8. јула 1899. год. Бр. 936 Ваљева.

Предсуд. суда.

Кметови.

Деловође

ФРАГМЕНТИ

о

ПСИХОЛОГИЈИ ПОЛНОГА ЖИВОТА

од Д-ра Крафт-Ебинга прео. у Бечу.

(НАСТАВАК)

Ако је периода полнога живота била тапа, да је задовољна, и ако ери материно налази радости у аци својој, то се једва код ње и примећује промена биолошка. Другаче је пак тамо, где неплодност, или пак околностима спречени позни женски, украти жена ову радост.

Ове су чињенице гласне, да осветле дисперзије између психологије полнога живота код човека и жене.

Без сумње, у човека је јача полна потреба него у жене. Саућајући природни нагон, човек жели да добије жену, почев од извесног узраста. Он дуби чулно, и у свом избору руководи се телесним примемљивостима. Поправљајући се природном нагону, он је агресиван и буран у својој љубави. Али овај природни закон не испуњава цело његово психичко биће. Је ли потреба задовољена, то дубав уступа место осталим животним и друштвеним интересима.

Другаче је код жене. Ако је дувено нормално развијена и добро васпитана, то је њена чулна похотљивост неснажна. Када не би тага била, то би био свет био једна борба, а бран и емоција је би се ни могли замислити. Са свим су неспорне појаве: човек који изабегла жену, и жена, која трни за човеком.

Жена се задобија и поина се пасивно. Ово лаже у самој њеној организацији, а не само у моралним навојима.

Али код жене већу улогу игра поли живот него код човека. Потреба за љубаву, већа је код ње него код човека, али је ова љубав више душевна него чулна. До човека у суштини гледа при своју жену и тек онда мају његове деце, код жене је суштински запославана ону њене деце. Код жене много већу улогу играју при избору друга у животу духовна и телесна примемљивост. Постајати једном мати, она даи своју љубав између мужа и деце. Из тога материна постаје она похотљивост. У даљем брачном животу не налази жена више чулна задовољства, колико љубав и наклоност супрутогу.

Жена љуби свом душом. Њена је љубав у самој животи, човека у укључи живота. Неерла љубав задаје јој тежину рану. Она ставе жену живота али бар срећног живота. Интересу је било психолошко питање, да ли једна жена у животу може у истину дати пут љубити. Свакојако је душевни правац код жене моногамистички, код човека нагине на против полигамистичком.

У јачини полнога нагона лежи слабост дубави према жени. Он постаје зависан од жене, и то у толико више, што је слабији а похотљиваји. Он би зависнији, постајући неспорнијачи. Тако се објашњава чињеница, да се похотљивост развија заједно са немощи и са селострашћом. Тако постаје опасан за друштво, да метресе државно пладују, и да државна пропаганде. (Дел. XIV и XV, хотере у старих Грца).

Из животица неких славних јуди види се, да су били женски робови усред велике похотљивости, која је онт имала свог основа у болесном саставу.

Има се захвалити неомалом знању душевном познавању човешта, што је еволуциона прилагодила своје свештенике на невиност (педанти) и тим тежила, да их ослободи похотавањости да би што боље одговорали свом позиву.

Штета је само, што је свештеници, живећи ван брака, отргнуту стигњу, који врши љубав и брак на карактер.

Пошто је човеку природом самим додељена агресивна улога у пољном животу, то је он у ошавности, да пређе границе, које му постављају закони и морал.

Бракoлoвoмo жeнoи мoгoгo је тeмe сe мoрaлнe сeбe нeгo чoвeкoвoгo, Брaкoлoвoмo нe пoпaдaмo сaмo сeбe нeк и кyпa и сeмплу, нe глeдaмo нa пaтeр incertus (нeпoзнaтoг oцa). Прирoдa пaгoн и дyшeвнoг нoлoгoг ствaрaју чoвeкy прирeдe, дoк је кoмe мнoгoгo чин пaштeнeнa.

И кoд нeкyлтих жeнa је пoзнa снoпaл нeштo сaсвeм дyгo нeгo кoд чoвeкa. Дyшeвнo зaхтeвa oд чoвeкa мoрaлнoст у пoпaшкy, a oд жeнe — чeлoст. Нa кyлтурнoгo вeснa, нa кoјoј им кaкoвe стoјимo, јeднa љyбaв жeнa, кoја слyжa дyшeвнeмo интересa, јeсe љyбaв у брaкy.

Циљ и идеал жeнe јeстe и oстaje yвeк брaк, нa бaн кaд жeнa и у пoрoк пaднe. Жeнa, кaкo штo Мaнгeтaнa вeлe, нe жeлe сaмo дa зaдoвoлa свoјe чyднe пaгoнe, нeк трaјaн зaштитy и пoмoк зa сeбe и дeтy. Мa кaкo нoкoтaм чoвeк бoлeг oсeћaњa трaжa дa сe жeнy дa брaк, кoјa је чeлa.

Дjакa и кyрaк жeнaмa јeстe, у тeжкoм зa oпeм дoстoјaнствeм циљeм, eтaд. Мaнгeтaнa гa лeнo oпaчaлa кaкo „јeдaн oд oблaкa чeлoгoгo сaмoпoштoвaњa“ кoд жeнe.

Oндe нeјe мeстo, дa нeштyтeмo aнтрoпoлoгo-нeтeрoјeскo рaзлaгaњe oвoг нaјзaнeмeнe кyрaкa жeнoи. Вoрoвaтe је срaмeжaнoст нeкeкa пoд кyлтурнoгo рaзлaгa, пaсeћeм oдaгeн.

Сaсвeм у чyдoвoгoгo прoтeвнoстe стoјa oпa пaштoкa тeдeсeнaх дрaжa, сaнкциoнaнa зaкoнoмa мoдe, oд чoгo сe нe кyпaмy кaн и нaјaсaнaтeкe дeжoвe. Рaдoм зa oнy зaлoзкy дaкo сe мoгу yвeдeти. Нa срeћy пaк, дeжoвe нeу сeлoвe oвaх мoтaнa кaкo нe мoтaнe вeчeтo прoмeнaњe мoдe, кoја чини дa сe нaсeнe дeлoвe тeжa јeчa нeтyрyју нa пaднe („eтa“), a дa и нe гoвoрeмo o кoрeптy и др.

У слa прeмeнa и кoд свaх нaрoдa пoкaзyју тeжкy жoвeнo, кaкo сe кaтe и дa сe прeдoстaвљaју зaжeнeм. У жeнo-тeнoмoкoм чeрвeтy је прирoдa слyдa мyжaкa кyрaкaлa нeкoм дeштoм. Лyдy жeнy жeнe нeмa пoчeм. У кoлoнo је oнo кaшeњe цeљ сaмoм сeбe, али пaк нa чeштoг пeчoлoгoвoг мoтaнa, дa сe дoпaдe, нe мoжe сe тoмe нeштa прeбaцити. Aкo је oнa рaднa сeнeтa, тo је кaшeњa жeнoм дa дoпaдeм.

Чeвeк кaшeњa бивa yвeк eмплaн. Кoд жeнe пaк тo пaм је нeштo oбичнo, дoк сe гoд тим нe oдгoлaтe дeлa чeлaнe, зa штa Фрaнцyзa нaмy рeкo вoкeтeрa.

Жeнe дaкeлe пaшмyју Лyдy у прирoднoгo пeчoлoгoгa љyбaвa, дeлeжнo yсeд пaсeћeнa и нaсeћaњa, јeр је љyбaв нeкoгo прaнe eлeмeнт, дeлeжнo пaк, штo oнe eнeјe oсeћaју („Мaнгeтaнa).

Чaл и нa вeснoгo мoрaлнoгo вeснa чoвeкy сe нe прeбaцyје, штo oн сaмтa жeнy прeвo кa прeдмeт зa зaдoвoлeнe прирoднoгo пaгoнa.

Атe сe рaђa и дyшeвнo, дa прирaдa сaмo жeнe свoгa нaбoрa. У кyлтурнoм дрaпaмa нaзaнo oтyд и стaлaн yбoјaчeнeмy yгoвoр, брaк, и у кoлoкo жeнa дa сe и зa свoју дeлy пoтрeбy зaштитe и нaдрaжeњe, рaђa сe и брaчнo прaвo.

Oд вeлeнe је пeчoлoгeсe вeрeднoст и зa пaтoлoгoнo пoжaнe, нa кoје лeмo дoнeјe чoвeкa, нeмoнoнo је пoтрeбнo испитaти дyшeвнa пoжaнe, кoје чoвeкa и жeнy прoвeзyју јeднo зa дyгo, тaкo, дa сe oд сeнy oстaлaх лeнa нeтoгa пoдa пoдa сaмo љyбaњeмo зaнe.

Кaд бe сe мoгaлa прирoднoмo пoжaнaмa прирeшeнaтa кaкa пaмeрa, — a чeлoкoхoст им oн сe нe мoжe oдрeђe, тo бe сe нa oнe пeчoлoгoнe зa јeднoм лeнy дyгoгoгa пoдa, сa нeтoрeнeмoнoнo прeмa oстaлaм лeнa кo штo је тo зeблa кoд срeћнaх љyбaвнaнa, мoгaлo yгeлaтeч чyдoвнoгo yрeђeнa ствaрaњa, дa сe нa тaј нaч мoнoгaмeкa вeрa yчeрст.

Јeднoм испитивaњy сe oвa зaлoзбeнoст или oпa „хaрмoнaкa дyшa“, oнa лeвa сeрдцa, нe прирeжyје кaкo зaлa „мeтeрa дyшa“, нeк сe у нaјнeшe слyчaјeвa свoдa нa нeштo тeдeсeнe, кaтaдa и дyшeнe oсeбнe, кoјим сe yчeрвeњe прирaднa снaгa дaју лeнa.

Гoвoрe сe o тaкoзвaнoм eтeнy и eтeнoлoгoм. Oбичнo сe пoд eтeнoн рaзyмeју прeдмeтe или дeлoвe или сa мeнo oсeбнe пeчoлoгeнe прeдмeтa, кoје yсeд aсoциjaтeвнaх oднoсa прeмa пaшкoгo чeлoкoхoгoгo прeдстaвe бyдe жeнaхe oсeћaњe, или прeмa кaшкoгo личнoстe нeу прeстy чaрa, жaјдa („eтeнo“ пoртyгaлск) прeзyрoкy, кoје сe пo сeнaлaнaх зaпaдaнa (сeмбoл, eтeн), сaмo пo сeбe нe прирeжyју.

Сaм aлaт yвaжaвaњa пaшкoгo eтeнa oд сeбeнe кaшe oсeбe нaзaнe сe eтeнoлoгoм. Oнa пeчoлoгoнaх интересaнa пoжaнa, дaјe сe oбeснaтe нa eмприрeјa асoциjaтeвнoг зaкoнa: oднoс дeлeжнe прeдстaвe кa чeлoкoхoгoгo. Рeзyлтaтoнe eтeнoлoгa нeкa дyшeн oднoс и зaчeњe нeгo пoлaн, нaлaзeњa свoјy прирoднoтy мoтaнaцyју у лyдoстe, кoји прeдстaвљa eтeнa или пoдa кaкaн нeкa бeкaнeсe oсeбнe, дa нeјe сaмo сeнa, или сe пaк eтeнy oсeбнe чyдoвнoтe [рeдaкцијe] или зaштитe [зy-лeтe] oсeбнe прирeжyју.

Дyшeнy је пaк eрoтeчнa eтeнaнa, кoја свoјy пeчoлoкy мoтaнaцyју нaлaзe у тoмe, штo eнeјe или дyшeнe oсeбнe кaшe личнoстe, или и сaмe прeдмeтe кoје oнa yнo-трeбaњa, пoстaју eтeнaнy кoју yвeк бyдe сaнaхe aсoциjaтeвнe прeдстaвe нa чeлoкoхoгoгo прeдстaвe, штo сe бивa прaкeнo жeнaхeм oсeћaњeм пoзнe нaсeдa. Aнaлoгeјe сa рeзyлтaтoнeм eтeнoлoгoм нeкa у тoлeкo, штo и тaмo бивaју oбeснa сeнa нeзнaтe ствaрe [нoстe, пoштe, вoсa eтaд], сe чeнe нe зeжy oсeбнe зaдoвoлeнa дa oстaнe.

Штo сe тeчнo eнeјeнoлeкo љyбaвa вoрoвaтo јe, дa нeу кaшнy пaшa трaнcитa yвeк у индивидyалнy eтeнoлy чaрa, кoју лeнe јeднoг пoдa врнa нaд лeнeм дyгoгoгo пoдa.

Нaјнeшe пyтa је сaчyдa, дa сe сa чyдoм нaдрaжeнeмy јaвкa и сeнa личнoстe дyгoгoгo пoдa, и дa oнa сaнa пoжaнa чyднy рaзлaжeнeм.

Oтeнaн и oсeћaњa yтeнaн стyпaју у асoциjaтeвнy вeнy и yчeрвeњy сe у тoј мeрe, дa нoвoнoлe oсeћaњe бyдe пoнoнo и oтeнeчкy слyкy, или пaк дa пoнoвeнo вaљeњe сaнe бyдe пoнoнo нaдрaжeњe, кaтaдa и дo oргaнa и пoлyцeјe, (Cepиaнe ce).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

о роману Јоффа Углича

13

Страх га је осећао све више и више, особито после овог другог, сасвим неочекиваног убиства. Желео је, да што пре утисне објаву. И да је он у том тренутку био у етапу, да признаје иди и размишља: да је само могао да схвати се теškoће својега омишљеног положаја, сву одривност и бесмислену немогу, да увиди при том, колико му муче, а може бити и зачистити, још остаје да сагледа и изврши, да би се возукао одладе и допало дола, врло је лако могуће, да би он оставио све и смета отишао да се сам пријави, и то не од страха за себе, него из чистог ужаса и одривности на свему што је начинио. Одривност се нарочито у њему јављала и расла сваки тренутком све више. Ни за шта на свету не би он сад пришао саудуку, нати би се чип и у сабу пратио.

Али лека расејањом, тогано као замешљивањем, почела га је мало обумати: по неколико минута би се он као забороњено или, боље рећи, заборањено је на главну ствар и запамео се ситнијима. Имену осталога, записивају у куну и ошавини на плути ведро и у њему нолу до положење, лале му на памет, да опере руке и сипиру. Руче му се депаље од крви: сипиру спугну у воду отирати, дохвати парче сапуна, што је лежало на једном разлуваном, тапирју у прозору и стаде над ведром прати себи руке. Кад их је опрао, он нареди и сипиру, опра гавље, и дуге је, готово три минута, проо држале, где је било обрвањено, пошумљани чак и ту сапуном. Затим се опрале рубом, које се у сушину на коноццу, затегнутом у куну, и затим је дуге и палано разгледао сипиру крај прозора. Није остало никаквих трагова, само је древо још било палано. Палано зауче он сипиру у замку над сапуном. После тога је, у колико је то могао према дубокој светлости у куну, разгледао плути, паланоше, ципеле. Споља, на при поглед, као да ништа није било; само су на ципелама било мрке. Он укваси крну и отаре ципеле.

Знао је он, у осталом, да није добро разгледати, да има, можда, још по сценито, што ће пасти у очи, а што он није могао приметити. Запамтио тако стојао је на сред собе. Ушлеће, мрачна мисао јављала се у њему, — мисао, да је почео саванити с ума, и да у овом тренутку није у стању ни да расуди, ни да се заштити; и да, може бити, у оштеће не треба то радити, што он сад ради... „Боже мој! Треба безајти, безајти одлаче! Промрмља он, и журку у предсобје. Ну овде га дочека такав улас, какав он, одста, још ни једанпут није осетио.

Стојао је, гледао и није веровао очима својим: врата, сповојна врата, кроз која се налазило на стеници, она места, на којима је он мало час звонио и кроз која је ушло, стојала су отворена, шта више, а за читаву шаку одшкринута; ни пабрањена, ни зашпиљена, за све време, да све то преме! Баба није затворила па њим, може бити, на опрезности. Али, за Бога! Та зар није затим видео Ђиванети! И како је могао, како је могао да се не досети, да је она морала од некуда ући! Кроз анд, тог, није могао проћи!

Он притрча вратима и навукао резу.

— Али не, шта ће ми то? Треба ићи, треба ићи...

Он одмаче резу, отвори врата и стаде прислушкивати на стеницима.

Дуго је слушао. Негде далеко, доде, вероватно под капицом, јаво су кретања некаква два гласа, свалачи се и руљава. Шта ће они?... Ошенилао је стрљиво. Најзад се, од једном, све утиша, као пресекао; разлици се.

Он је већ хтео да пође, али се на једанпут, на једном спрату ниско, с дупом отворених врата, што воде на стеници и немо стаде саванити, испунише некакву песмичку. „Ама ког ђавола дарују тако сви?“ прозвучи му кроз главу. Он онет притрчао за собом врата и причека. Најзад све умуче, не чу се ни живе душе. И он је већ хтео да ступи ногом на стеници, кад се на један пут опет зачуше нечији нови кораци.

Та су се кораци чули сасвим издалека, још ни самом јуно стеницима али се он брао добро и јасно сећао да је по песму још од првога пута тада почео слушати, да су се они унутрашњаво озвуче, па четврти спрат, баш. По чему то? Да ли су људи ти били тако особити, значајни? Кораци су били тежак, одмерени и спори. Ђто, он је већ прешао на прави спрат и пење се доле; све јасније и јасније! Чуло се већ и тежко дисање његово. Ево га већ и на трећем... баш овано! И на једанпут му се учини, као да се скламиче, као што то бива обично у сну, да се синча, да нас гоне, стижу и хоће да нас убију, а човек често прирастао за место, па ни рукова не може да мрдне.

И најзад, кад се гост почео већ поклањати и на четврти спрат, он само што на једанпут притрчао, и једва што је успео, да се брзо склопи из ходница поспоне у стању бабин и да притвори за собом врата. За тим он тихо, опрезно и нечујно напуе резу на вратима. Истакну му је познато, Сирини све то, он се притајио, не дишући, сасвим уз врата. Нештави гост био је такође већ пред вратима. Они су стајали сад један према другоме, као пре крајњи времена он са бабом, кад су их врата само раздвајала, и он притиснувао.

Гост неколико пута тежио одоку. „Мора, бити да је дебео и крупан“, помисли Раскољников, притискујући свикру рукама. У самој ствари нагледао му је, као да он то све сања. Гост дохвати за звонице и силно зазвони.

Тог што зврну потмуо звук звонича, њему се на једаред учини, да се у соби нешто мице. Поклопи је секунда чак прислушкивао сасвим озбиљно. Нештави зазвони још једанпут, затим мало причека, па на једаред, у нестрпљиву, стаде из све снаге драмти клупу на вратима.

Са уласком је гледао Раскољников на резу како се дрма и с неким страхом је очекивао, да реза снагом часа искочи. У самој ствари, то је нагледао веома могуће: тако су силно драмти. Паде му на памет, да придржи резу руком, али онај би се могао сактити. У глави му се почео опет све нешто притити. „Ево, сад ћу да паднем!“ сени му кроз главу, али непознати преговори и он очас дође к себи.

— Да да оне тамо чмивају али их је ко ударио? Проклетте бабусери! заурла он, као из бурице. — Еј, Аљона Ивановна, стара ћешто! Ђиванети Ивановна, лепото неопишана! Отворице! Ух, проклетнице, да ли спавају, шта ли?

И понова, наизгивши се, десет пута, једно на другом, из све снаге почуе за звонице. Сасвим је јасно, да је то био човек, који је у овој кући имао нека прала и није био непознат.

У том истом тренутку чуше се лаки, хитри кораци недалеко на стеницима. Долазио је још неко. Раскољников није с почетка на чуо.

— Зар нема никога? Зашто ниси гост звонио и несело, обраћајући се директно првоме посетнику, који је још једнако држао за звонице.

— Да сте здраво. Ко ме!

— Судећи по гласу, тај изгледа да је доста млад⁶, помисли на једанпут Раскољников.

— Та јаво ни звни, у мало што браву не разгледати, одговори Кох. — А откуд ми мене познајете?

— Зар се не сећате? А пресекуће сам вам код Гамбри-нуса добро три партије на бизијару!

— А-а-а...

— Давле нису код куће? То је чудношито. Гаупу, у осталом, узасно гаупу. Куда је то баба могла отићи. А имао сам посла.

— Па и ја, пријатељу, и ја сам имао посла!

— Па, шта да се ради? Значи, да се вратимо. Е-х! А ја сам мислио, да дођем до познати, повила млади човек.

— На сваки начин, да се вратимо; али зашто ми је казала да дођем? Сама ми је, вентича, одредила време. Сад ми је покварен рачун. Али куда она, до Ђавола, има да иде, то не могу да разумем? Читаве године седи, вентича, и под куће се мисела, боже је ного, а сад, на једанпут и у шетњу отишла?

— Како би било, да запитамо кућнег чупара?

— Шта?

— Кућа је отишла и над ће се притити?

— Хм... Ђавола... патати... То она не иде никада... и он још једном дрину за ваку. — До Ђавола, не остаје нам ништа друго, морамо ићи!

— Станите! никну на једаред млади човек — погледате: видите ли, како се врата одвајају, кад дрмате?

— Па?

— Значи, да нису затворена кључем, него само резом! Слупајте, како реза удара?

— Па?

— Та како вам није јасно? Значи, да је неко од њих код куће. Да су обе отишле, он би с пола кључем затворио, а не резом извучи. А овде, — чујте, како реза удара! А да би се могло извучи резом извучи, треба бити код куће, разумете ли? Изгледа, дакле, да су код куће, па неће да отворе!

— Па?

— Та како вам није јасно? Значи, да је неко од њих код куће. Да су обе отишле, он би с пола кључем затворио, а не резом извучи. А овде, — чујте, како реза удара! А да би се могло извучи резом извучи, треба бити код куће, разумете ли? Изгледа, дакле, да су код куће, па неће да отворе!

— Ба! Тако и јесте! никну Кох чудећи се. — Па шта је с њима? — И он поче бесно дрмати вратима.

— Станите! никну опет млади човек, — не дрмате! Овде нису чисти послови... Ви сте знавали, драмили, — оне не отварају; то лачи да су обе у неспешности, али...

— Шта?

— Ево шта: хајмо до чупара; нека их он сам разбуди. — Па добро!... Обојина се кретење свих стеница.

— Стојте! Останите он овде, а ја да отрим часком до чупара.

— Зашто да останем?

— А зар ми то за мало узропа?

— Онда, добро...

— Ја се спремам за суденог изследника! Онда очевидно, оче-че-видна пошто није као што треба! патриво узвикну млади човек и у трку смети низ стенице.

Кох остаде, још једанпут додирну заглаво звонице и оно зврну једним јединим тоном; за тим лагано, као да размишља и разгледа, поче мрлати кључем, притискујући и ошунтајући је, како би се још једаред убедио, да се врата држе само на реза. Па онда се наже стеници и стаде вртити кроз кључаницу; по у кој је извучи баш кључ и чије се могло ништа видети.

Раскољников стајаше дријеви шире свикру. Био је као у гро-ангичавао сну. Спремао се, да се и потуче с њима, али ђу, Још дои су они драмили вратима и договарали се, негу је неколико пута долазила мисао, да на једанпут све сприну и да им подижење два врата. Час му је опет долазило, да им се почне подсмевати, да их дражи, пре него што би отворили врата, Ђина би брине! прође му кроз главу.

— Ама, јаво би га знао...

Време је прозвонило, прође један минут, па други, — нико не дође. Кох се стаде призивати.

— Та до Јавола!... Нишпи он на једануу у нестризаву, и, наустујевају ступају, оде такође низ стенице, журећи се и дупајући ногама. Кохаци се стинаше.

— Боже, шта да се ради!

Раскољников смаче резу, одшкрину врата, ништа се није чуло, и, на једануу, свршио нећ ништа по мислима, знаће, претвори врата за собом, што је боље могао и спусти се низ стенице.

Бећ је прешао три сирата, кад се, на једануу, зачу узасна лама одожд, — куда сад да се дене! Нигде није било могуће сакрити се. Хтеде да се врати опет у бабин стан.

— Еј, сотоно, Јаволе!... Драга га!...

С ником нетрача неко доле из једнога стана, и није отрчао, него се чисто спотрало низ стенице, начуи из свега граа!

— Мићка! Мићка! Мићка! Мићка!... Тако да те носе-и-и!

Вина се завршио писком; последни се звуци чули нећ на дворину; у све зачула. Али баш у истом тренутку неколико људи, гласно и живо разговарајући, почели се шуину пењати уз стенице. Било их је троје али четворо. Разазнао је звучни глас онога мадића, „Они су!“

(Паставање се).

О ПОБАЦИВАЊУ И ДЕТОУБИСТВУ

У најпримитивнијим облицима људског друштва, морал је сасвим неразвијен; јавно миње у једној хорди или племену врло мало се занима са делима појединаца; родитељи могу по својој вољи распоредити са својом децом, па разуми се сиречити њихово рођење. Чак и већина закона, писана у позитивнонационалним друштвима, буге о аличној побацивању, тек у Финд-Австи налазе се законске одредбе о томе предмету. Код дивљих народа жени је исто тако дозвољено да уништи свог своје утробо као да коју одече. Ми ћемо у потврду извести неколико факата, којих има код свију раса на земалној кути.

У Тасманији, у којој се човечији живот доста ценио, побацивање се вршило сасвим слободно. Тасманија није могла постати мајна пр неколико година проведених у брану, и то, како вели свештеници Њокиа да би саучвала свежину својих дражи. Као и разумиот расе, тако су и средства за побацивање била врло прота: палиа била удурала је ногама у трбух трудну жену. Исти такав обичај постојао је на аустралијској копну, каду су дошли први насељеници европски. Њокиа тај чин приписује горе поменутом разлогу, али по свој правини прави ње разлог бити у осудици љавитих љавинарица, у тежкој храници децу.

У Новој Зеландији, жени, удате или не, такође су врло често побацивале. Њихова средства су врло различита; обично се гутово свукли и зелен бапан. То је прешло у позлову, и на острву се каже, када једна жена побаци: „Још једна која је јола бапан.“ Никуме и не пада на ум да осуди убацивању побацивање.

На острву Формози, на коме станује раса мало развијенија, жени није допуштено да има децу пр тридесет шесто године, и свештеницима је дужност да побаци сваку жену која је остала трудна пр одређеног доба. И овде ниша није реч о тренутној куди или индивидуалној себичности: овде решава државни разлог, страх да се не намножа сунине становништва на острву.

У Америци је побацивање исто тако распрострањено. Код осталих становника на Хиспионом Заливу то је обичај. У Ла Плати, Пајаге побациу своје жене чим им даду више од два сина. Њихови становници Мајао рале то исто. По Хумболту, урешеници око Орелоса имају сличне обичаје. Жене употребљају биле за побацивање, и врло често бацијау матери.

Код цивилизованих народа, код беле расе, где је материјални живот лакши, где је морал развијенији, где закони више или мање воде рачуна о општем интересу, јавно миње строго осуђује побацивање, и закони га строго казне. Али поред свега тога, пошто је како се често врши и данас, као што се некада вршило код Грка и код Римљана. Полиција има увек посла са ласкувим женама и рђавим мајкама које побациују и одвратним бабетицама које им дају средства за побацивање, и

нема можда лекара од кога нику тражена та кожна средства. И у томе, као и у њиховоме које чеху, да би се сазнала истина, треба погледати неход моралне политике наше модерне цивилизације. На лиу прилично најудлаженијих друштава постоје и постојаће још за дуго много којегача од старог варварства.

* * *

Детоубиство се, као лакше, још више практиковало. Чак и код животља нику ретки примери. У примитивним друштвима, љавот је тежака: љавотне љавинарице су врло ретке. Ту се ниши од данас до сутра, јаве се када се има, и породица је неспособна терет, и због тога се често убациу новорођенчад, нарочито женска. Такви поступци су се сматрали као сасвим природни и умесни, и нико ништа није приговарао противу њих.

У целој Меланезији детоубиство се јаво практикује. Главни Тасманија убациу децу сасвим равнодушно, нарочито љавску децу. Када родитељи помру, закопавају са њима и живну децу. Нишо нема промена да води брину о сирочадима.

Аустралијанци, тако слични Тасманијанца, исто су тако немилосрдни. Без никаквих обзира спале године се журвује знатан број новорођених деце, нарочито женске. Због тога су жене и тако ретке међу њима. Путник Стурт преча случај који је гледао: један Аустралијанац дохвати своје болесно дете, разби му главу о стену, испече га и поједе. Исто је тако код осталих меланезијских раса.

Код пивених племена Јукине Азије, урешеници у велике замке у које хватају љавове као мица стапају своју децу. Становници у Финдонији, у Нигровој равнини убациу своју децу за најмању егниту. Тако чине и Зоде у Сенегамбији.

Али на острвима, где је живот много тежа, детоубиство се највише практикује. По целој Полинезији некада је било распрострањено. На Сандвичевим острвима ни једна породица није смела имати више од двоје деце. Остале су им давати или са свим жене закопавали. На Таини није било жене која није убацила бар на једно дете. Становници Таиније, острво које није била од осам маља, кога су сачували само по два мушца детета; остала су била давањена. Исто тако сматрали са Ратаха убацила су трије или бар четире дете свако жене. Дарвин помиње једног Фуџијана који је о стени раздробно своје дете што је пренурку потруну јаво од морских тина. Јурунарес на Јукине Америци забављали су се убацивањем своје деце. Моисеи, на истога краја, рале исто, не иште ни бапане. Чак и покршћеници Перујанци гаје своју децу као велики терет. Шарлова помиње сличне појаве код Црвенкокопа; он је видео, како је сипачке закопао са десном своју мајеру.

Амерички и санчидејски Ескими убациу децу чим су мало слаба или нездрава. У тим задним крајевима борба за опстанак је врло тежа, и тежику оише по је рђаво граје! На Гренланду малу децу закопавају са умрлом матером.

У Кини, земљи у којој има толико лених уредаба, где је религија само обичај моралних правина, детоубиство се и до скоро практиковало. Меланезијанци Марко Полао помиње да се већ на његово време томе стајало на пут, и да се мањена деца нику убацила него сматрала у добротворне љавове. Али још и данас постоји обичај да се деца могу продавати, и та се трговина слободно води.

Исти обичај постоје у многобројним оурузима Пајаје, од Пејтона до Хималаја, нарочито код урешеничких прие расе. Тода иште по једно или два женска детета за децу породицу. Код Конда је то верски обичај. Због тога је на Пејтону и Хималајима поштрајна (многочушту) у обичају. Девочије које се случајно конфете, продају се као канак еснаш за неколико рупија или за једну овцу.

Код семитских и европских раса, чак и код најмање цивилизованих, морали осећај је учинио знатне напреге. Има понављања код историчара, да су у време глади деца продавана за морућу новац. Али то је у изредним и врло тежким случајеница, и у опште се може рећи да су код Семита и Европљана детоубиство врло ретко, индивидуално, и све ређа и ређа, бар у Европи. То је један од многобројних донака који тврде да љави морали осећај нику урешну човеку, да човец полази од животности и дагао еше више и више неће се горе.

ТРОВАЧИЦА

На дан 19. септембра 1898. год. у кући Илије Поваковића, тежакла на Старчево, ср. мласовог, оир. пошар, нађено је његово упуће, дете од два месеца, по имену Александар, отровано китрином, али је било јоште у животу.

Отац Александар погинуо је на салаци у јуну месецу 1898. год. од аликовачне руже.

Сутра дан, после тровања детета, саслушао је општински суд мајку отрованог детета, по имену Латинку.

Она је испала, да је ку, жена свекрва Јована. Друга жена њеног свекра Илије, на дан тровања њеног детета, отворила га гробље, да предоче и окали гроб свога погинулог мужа Димитрија, а за дете Александар, рекла јој је свекра, да је га она „нагладати“, док се она с гроба врати.

Као се Латинка с гробља враћала, прела је своју свекру Јовану, која је носила дете Александар на својим рукама, и испла је Латинка у сует. Као су се ерале Јована

је Латинку упитала да ли јој је дете тога дана који пут бацила, и пај јој је она одговорила да паје, онда јој је Јована рекла: „Оно кад непрестано плакује и плаче!“

Них се две с деветом одмах врате кући, екину дете са леђа Јованиних, и Латинка види да јој је дете отровано! Она је одмах посумњала у своју свекру Јовану, и оптужила је због тога суду општинском.

Јована је одмах попитана, и том приликом она је испала ово:

„Да сам пре неки дан с Селином, женом Милка Младеновића онда нила путем из поза. Селинка нени на путу рече: шта ћемо да радимо; ово дете по, Димитрија хоће да наследи имање његовога деде Илије Поваковића, а ми као жене Илне после немамо ништа од имања она нашег Илије, него ти га отруј нени га нестане.“

„Да на ту реч Селинину пристанем, и тада пај је Латинка отишла на гробље, ја узем једино стакленце у коме је ветрило и наспем детету у уста, дете одмах нису да плаче, и ја га узем на леђа и понесем к матери његовој, која се била с гробља вратила.“

„Овај ветрило купила сам на дућани у Рашницу пре месец дана с а истим правим прођу, а од дућаније Ђорџа на Рашницу.“

„Ово што сам чинила није нико од мојих укућана знао, само ја.“

Код ветрине власти, Латинка је дапа врло интересно објашњење, зато је њено дете отровано. Том приликом оптужила је детину тегу Селинку као саучесника у тровању. Ево тога испала:

„Ово дете, као прво и последње од родитеља му Димитрија, наследили је очевог имања, пош. Димитрија, које онде у Старчево има, но да не би ово дете дорасло и имање у своје руке примило, Јована друга жена Илије Поваковића, мога рођеног свекра, дала свекру и Селинка ж. Милка Т. Младеновића, моја зова, дитица тетка, ренише се и договорили да дете, Александар, убију, те тако да оне, после смрти његове, као блиски сродници мог покојног Димитрија, добу да поменутог имања — наследи — а тако, кад је било у промлу суботу, 19. овог мес. оне су овом мом детету, Димитријевом наследику, далае и у уста синале ветрило и тиме као средством опасним по човечији живот, покупалае убити га.“

„Дете је, Александар још у животу, али Бог ће знати хоће ли остати живо.“

На основу § 117. и 118. кр. пост. иследили је узео па кривични испит Јовану и Селинку.

Јована је и на овом испиту депа признала, и описала га онако, као код испит. власти.

Селинка није ништа признала.

Учињеним претресом није пронађено стаљко у коме је био ветрило. Јована је тврдила да га је по тровању у нече узела и однела Селинка.

Лепар је дете прегледао и нашао повреду од отрова на грудима, на горњој и доњој усни, на црним пределу испод доње усне до подбрада, на левој страни врата, у усној дућани, на језику и на обима рукам. Мишље лекарово гласи:

„Очигледно је да овде имамо случај намерног тровања овог детета од стране неког лица из околине дечије. Локализација повреда (Aetzelungen) јасно говори, јер да је нехотично било зар би која кад отрова преушла и у лице а не само око уста, испод усана, на врату и испод врата. Локализација је повреда тапа, да чисто човек гледа убицу како отров сина у уста, дете вршиш, чак се и рукама брани у очну смрти.“

„Суђења по повредама отров је окле био кална минерална киселина. (Acid. nitric. conc., можда и Acid. sulfuric). Повреде су тежак природе, детету је одузета могућност природне исхране, живот дечији лебди у опасности да се снаи час угаи, ало природу не падајуа злог смртног противника.“

Последна власт ставила је под кривичну летрагу и у притвор и Јовану и Селинку на дан 22. септ. 98. г. — Првиот суд је то одобрио.

Отровано дете умрло је ноћу око пола ноћ између 3. и 4. октобра 1898.

Своином је утврђено да је дете умрло услед наметних повреда у устима и ждрезу са отровом. Оно није могло ништа гутати. Умрло је од глади.

На претресу у опшарачком правосудном суду
на дан 13. XI. 1898. № 35.681.

1. Јована не признаје да је отровала дете. Тврди да су је код полиције тузили и изнудили јој признање.

2. Селинка не признаје дело.

3. Дућанија Ђ. М. признаје да је Јована продала ветрило.

4. Браници је оставио суду да цени исказе Јоване, а за Селинку вели, да нема никаквих доказа да је она депа учинила.

Пресуда је гласила: да се Јована казни смрћу, а Селинка ослободи казне као невинна.

Апелациони суд одобрио је пресуду за Јовану, а за Селинку пресуду је да се ослободи па недостатка доволних доказа. Касациони суд осмислио је пресуду смртне казне.

Јована није помишљала, и све је било спремно да буде стрељана 24. фебруара 1899. год., на раскрсници између старе Старчевоице и Дубочко, на месту знамом „Опан“, али пре тога, по закону, и то на основу § 288. крп. суд. пост. имао се извршити лекарски преглед над Јованом да се утврди да ли није трудна или дужено болесна. То је и учињено дан ранеје, т. ј. 23. II. 99. Том приликом лекар је дао мишљење: „да Јована није нормалног душевног стања.“

Услед овога, а по наређењу глас. министра унутр. дела Сбр. 2081. од 1. III. 99., Јована је сирењена па поспутана у болницу па душевне болести. Три лекара, дати су 9. априла 1899. г. мишљење да: 1. Јована није душевно болесна, и 2. да Јована није била душевно болесна ни онда да када је окривљена да је извршила дело тровања.

Услед тога Јована је праћена чаченику ерепа мласовог па изведени поспутки и 13. априла на тропеи Старчево — Трпичево — Дубочко, стрељана.

Јована има од претг мула троје одрасле деце, а са другим муком има једино женско дете од 2 и по године. Има јој 36 година, осредње је раста, телесно сразмерно развијена, потпуно је свесна околине које је очекује, и с тога узаласно очујава, кука, плаче, куки и моли да јој се осуда смањи на 20 година робије, плаче за децом својом, а није имаја суза, ни сасажена, кад је тропала некиот дечице, које је јој било криво само с тога, што је било један наследник великог имања у кући у којој је она била махала.

Своишито

Др Вој. М. Суборок запис

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

Ватарски кесароши. Већ је настала сезона, у којој пашарски полицијски органи имају пуно руже посла са „трговцима“ ове врсте. Настало је доба године, кад тајни састанци ради „трговачких“ послова бивају све чешћи, где се договара о плановима и распоређују се појединци на који ће пашар који „трговац“ отићи, у каквом одећу и под којим именом. Ако их иде двојица или више на један исти пашар (разуме се понека, јер је само из таквим сигурни и јар за више њих) онда се договарају о начинима, о начинима препаре, како седења тако и пласти. (А кад су у договору, онда божје прдичице отеклају власти брзо проналажање). Што је најважније, они знају и сами, да су поједини пашари превара већ изгубили своју моћ, и да се на њих не могу ослањати, па с тога улазу сину отуђени свога ума, да на какав нов начин извршују преваре, и то што оригиналније. Кад већ измисле какав нов начин, они га пашаре неколико пута употребе у своју корист, па онда, да би добили већег угледа међу својим „колегама“ своштвавају и њима свој проналазак... Тако то иде стално... Напредују они у дештини, али, напредује и полиција...

У цела сузбијања тога али, ми смо до сада прихваћали део слика „трговача“ ове врсте у нашем листу приказали што ми је по сопственом њиховом признању много „штете“ причинило... И сад, у местима где су били полицијски чиновници, да њих нема више познато.

Милан Јанковић „Марковчанин“ и **Раджир Марковић „Деветак“** нови су за нашу читалачку публику. Радије су небројено пута вестито казивали и из места у место протеривали, због те њихове „вештине“ у кесарошкој посли. Кад су прошле године пали у затвор Управе гр. Београда и еливан,*) кумали су и богородили да им се слике не изнесу у свету, обавишати, да ће напуштати свој дотадашњи занат и отпочеће живети поштеним животом. И полиција и ми учинили смо им по молби, мислени: млади су, могу се још и поправити... Но, како је доцније допознано, они су заглади, само да би у извесним пашарским местима, остварили познато.

Милан Јанковић „Марковчанин“ и Раджир Марковић „Деветак“ нови су за нашу читалачку публику. Радије су небројено пута вестито казивали и из места у место протеривали, због те њихове „вештине“ у кесарошкој посли. Кад су прошле године пали у затвор Управе гр. Београда и еливан,*) кумали су и богородили да им се слике не изнесу у свету, обавишати, да ће напуштати свој дотадашњи занат и отпочеће живети поштеним животом. И полиција и ми учинили смо им по молби, мислени: млади су, могу се још и поправити... Но, како је доцније допознано, они су заглади, само да би у извесним пашарским местима, остварили познато.

*) „Марковчанин“ доцније буде ухаћен као кесарош на пашару у Сивајци, и тадашњи ср. начел. Г. Обранчић (тада члан Упр. гр. Београда) изврши, те га и тако следио. Оно је та слика.

Милан Петровић — „Дугачки“, изнет је у групи несавршених слика на ајзичарском пашару (види бр. 13, на стр. 163. од ове год.) но по овој слици ланси се може познати.

„Дугачки“

собој и слику синују извесних кесароша. И „Дугачки“ и „Деветак“ високог су раста и суповљан, а „Марковчанин“ омален је и декемепаст.

ТРАЖИ СЕ.

Милану Трифуновићу, служавку, који има 13 год. и **Ју-божира**, сина **Милана Трифуновића**, тражи Управа града Београда актом Бр. 1194. Ако ко ма што зна о овим личностима, моли се, да о томе извести поменућу Управу.

ПОТЕРА.

Војислав Сretenовић, родом из села Медвеђе, среза трстеничког, округа крушевачког, рођу између 27. и 28. пр. мца извршио је крађу Јевреју Јовановићу, берберину на Крушевца и том приликом однео му: 4 бријача, једно огледало, 4 пенкира и 13 комада разних привајница у вредности 1000 динара. Војислав има 20 год., средњег је стаса, малих, риђих бркова; у одећу је од плаве чоје. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарско спровести нач. округа крушевачког с позивом на Бр. 5089, или Управи града Београда на Бр. 11572.

Крета Бурџ, оманчар из Шапца, пресудом шабачког првостепеног суда осуђен је на месец дана затвора. Да би избегао надзирање истог, он је пре неколико дана побегло из Шапца и сада се не зна где је. Начелство округа поднрскић актом својим од 14. тек. мца Бр. 6928, моли се познати, власти да га у својим домаћинама потраже и у случају проналазака њему стражарско спроведу. Пронађени Крета може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 11822.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИШТВА

Због давањег прилика морали смо дан разице број изјавити и одштетити га. Зато овај број изјавио давао у место сутра.

Отворио сам

ПРВУ ИНФОРМАЦИОНУ КАНЦЕЛАРИЈУ

У Београду — Краљ Александарова улица бр. 16.

Датум изјавитија и изјавио обавештења у свима пореским старинама; сваким општински, црплене и мапастерске рачуне као и трговачке билансе. Посредујућу на куповину и продају непокретних добара и трговачких радња као и у онште за све трговачке послове.

Адреса на депеште: Информација — Београд.

1—3.

Манојло Митровић.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ издава једнапут месечно. По потреби биве изредних бројева. Преплате се плаћа уредништву у Београду „Браће крст“ до Улице краља Николаја, а у унутрашњости под одређених услова, склапајући или на пошти. Цена је месец: савима, који узме у састав општине или који је вођ врхоташа, чиновника, учитеља, ланцишника, општинских кларина и осталих значајнијих у опште поштом 10; вођама, који узме у састав општине или који је вођ врхоташа, чиновника, учитеља, ланцишника, општинских кларина и осталих значајнијих у опште поштом 8 динара. Гостионарства и хекларства из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жидарима годишње 8, полугодишње 5 динара, ту ови се не ови који вођ врхоташа само врло сјајна командира војвођама односно поштом опште. Највише у опште 20 динара из годичу. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара. Поједином бројем „Полицијски Гласник“ по продају се. Годишње не продају се.

О ТРАГОВИМА

(НАСТАВАК)

3. Методе које су за преноску

Добра глина можемо се једне стране добити свуда, а друге стране он се сразмерно не употребљава много, тако да га, бар онда, кад очекујемо трагове, можемо узга се поштом. Главни је да ваља увек обрађати пажњу на то, да је глина добар, свеж, увек треба тражити тако ипаци кипорашки глин, који се мора чувати у калнико је могућно већој сувоти. Најбоље ће бити да га посмемо у добро лаушеним и запечаћеним вазима, које увек ваља савим глинском испунити, тако да ваздуха остане што мање. Пре пуњења глин ваља на сунцу добро осушити, а и ваља нека је сува.

Кад знамо да излажемо форму, дикле да испунимо стону, прво и прво је морамо за то припремати. Дикле најпре ћемо пажљиво поводити камење и груднице земље, који су у њу нападани и ако буде у њој вода испуниће је гушћом крпком или пажљиво трајом. Ако је могуће да се зидови стоне мало утврде, биће за даљи рад од врло велике вредности. То се може урадити раствором пешака у шпиритусу. Ако то неможе ни расположењу, онда се узме од столара тако звана „полтур“ која у самој ствари није ништа друго но мешак у шпиритусу. Тај раствор ће се најбоље у стону уприсати праскалом за мрсице; ако ту праскалицу немамо, раствор се може по стону размазати меком четкицом или с мало памучне вуне. Али ту треба бити врло пажљив, јер нпр. једна пал раствор од пешака која би заостала у отиску једног чавлика, спречиће би да онај у форми изиде. Као што је већ речено, ово помаже да се стопа одрази, али није безусловну потребно.

Али врло је пажљиво, да се нећа брзга вода при ваљеној форми, тј. да се стопа омасти. За ово не би препоручио узети, јер оно у земљи ишчезава, не остајући на површини и немајући на њу дејства. Добро је масло, свињско масло, гомола дој и друге масне. Таквим мастима се дијале намазале стопа, али при том свагда ваља пажњи, да гинде у трагу не застане каква грума или масе, јер би тако шта најчешће у форми убудења.

Пажња у овоме чине само трагови у песку или влажној материјали; трагове у песку, као што смо већ говорили, оормовићемо само ствариском косојом. Стопе у влажној материјали отпаште би се, пошто би и при највећој пажњи на форми изишле сваки потез кичице, којом би размазали масу у меканој материјали. Осем тога испуњавање у таквом материјали непотребно је. Је ли глин у стону у влажној алачви, земљи итд. једном опреницу, форма ће се из ње исто тако извадити као да је узам намазана. Јако и то поред свега тога не би испало за руком, онда се цела стопа заједно с оормом извади једном допотом из земље тако, да се у паклово захвати по једна капа земље, за тим се метне на сто, па онда се земља подложи сине и форма остаје чиста. Та глинска форма извади да није бела, већ има земљану боју а по њој се виде и поједини грмичићи земље. Них можемо једном влажном четком без икакве опасности тако спрати, да калуи отпадне потпуно чист.

У прављењу глинске каше треба имати велике вештине. На пример кад се вода сипа на глински прах, тада се у тој маси створе тешке грумалице, које су погодне за оормове. Них дикле морамо раздробити, а за то треба годно

премена, да се глин почне пре да стврђава, но што се раздробљавање сврши. Да би се то избегло, ради се овако: узме се један шп и трешња тога сува напунити водом; за тим се у ту воду сипа прах од глине ваљом калником или што је још боље на неко мало сито, али тако брзо да се цела површина водена једномремно и равномерно засипа прахом. Тако се чини све докле, док се од глин не начини једна гомилација, која својим врхом излази над водену површину. Чим то буде, протресе се с дописаним праха, па се глин и вода брзо промешају; па тај начин добијемо добру глинску кашу без грумалица, која се одмах тада у стону засипа. Све то мора се брзо радити, да се глин не стврдне, али никак не треба јако пренатржити, јер могу таласити од глинске каше да се заплушују, па услед межурања, који се тада створе, да се цела стопа не потпује. Најбоље је кад једно лице лагано кашу од глине у стону сипа, а друго подлако и пажљиво калником ту кашу потпује. Тако глин попуни све делове стоне.

За време тог рада, у тренутку, кад тада буде за 1 см. глинском калником површном, подложу се неколико припремања дрвца на глин (најбоље је да то учини једна треће дине) а за тим се сипа остатак каше. Ако је траг дубок, може се пласе, пошто та дрвца буду око 1 см. површине, метнути још један дрвца. Тим дрвцима је циљ, да буду као нека костур у глинској форми да је чине чвршћом; осем тога тиме се уштеди и мало глин. Поред дрвца можемо испреплетати и пантања, усред чега форма постаће не само чвршћа, већ и живања. Али ваља добро пажњи да и дрвца и пантање, пре по што их употребимо, лаже подуже времена у води, док се добро не напуну. Кад би се то пропустило, дрво и пантање приликом би воду из глин, извади се и тако би форма пукала. И у овом случају добро је да неколико так пантања оустимо да их форме вине напоље, како би после могли за њих узхвати и форму лако извадити.

У погледу времена имамо да нажемо, да се добар глин мора на неколико минута стврђути и после десет минута прилично чврсто добити. Кад то буде, може се прећи на ваљене форме. Та овалност, што се добар глин тако брзо стврђава а при том топлоту разлија, корисна је у томе, што и повећи мрзави не могу да радове омету. Само кад су сувине нелико хладније, добро је да се у правцу откуд ветар дува изложимо маха патра, да би се повећала температура ваздуха, који је потребан глинцу за стврђавање. Кад оорму извадимо, пре свега се уверимо, да ли и у којој овој стони одговара, па тим видимо да ли има каквих мања, непотпуности итд. на све то у протоку забављати. Приликом грумалице земље, као што смо већ рекли, могу се спрати једном влажном четком.

Ширење глинца у сразмери према цементу врло је неважно и просечно износи само 1 проценат, тако да би се једно парче од метра дужине проширило само за 101 см. Кад дикле једна средња човечија стопа има 25 см. дужине, глинска форма при ширењу се око $\frac{1}{100}$ мм.; у ситуији размазани нпр. у размаку од једног чавлика до другог, у ширини отпаште итд., то је ширење тако неважно, да се на то просто не треба ни обазирати. — Врло је добро кад се у прављењу глинске каше може да употребе охладнаца кувано вода. Така вода нема у себи ваздуха или га има врло мало, те на тај начин обезбеђује смо од межурања у глинцу; ти межураци могу да се појаве на најважнијим местима и према томе да имају врло рђаво

дејство. Дакле увек треба гледати да се ма на који начин спречи појављивање метурића.

Једно ми је ради, да се гинс дајемо стврдљива (нпр. на кухињу) да особито брзљаво радимо, али кад неке особе то оплошности брзину рада смећују, то можемо постићи тако, кад у гинс метиемо корена од белог слеза. На име на 50 делова гинса мети се 1 до 4 дела изјеничене нестакљеног корена од белог слеза (како кад, према степену одупољачења), а на тим се ради као и обично. Тако се може постићи, да се гинс тек после 12 сата потпуно стврдне. Да им имамо корена од белог слеза при руци, то је дабоже друго питање.

Десиће се да нам затреба, да гинсану форму обезбедимо да се не спрхне, не повари, кад морамо да је куда шаљемо. Форме од гинса веома су крпе, али кад се натови у силицијумој киселини могу да се стврдују као камен. Професор М. Дешитог препоручује, да се гинсана форма метије у 13 постојан раствор силицијума и ту да се добро мачије. За тим се положи на какво суво место, осуши се, па се онда поново метије у раствор и суши. Тако се поново неколико пута. На послетку се форма осуши на температури, до 40°, метије се у раствор барјумхлорида од 60—70° опрне се млаком водом и осуши на умерено топлој месту. — Простите начин стврдњавања је да се гинсана форма метије у раствор од 1 дела стисне и 5 делова преле воде и остави у њему 15—30 минута.

Кад се нема добра гинса може се употребити и васах, који је понеки пут бољи и од гинса. За посах је све једино била земља сува али вазљива. Њега можемо употребити у свакој прилици, само не онда кад имамо посах са стенама у снегу, песку и прашина. Ту не треба никакве вештине. Форма се охлади и за тим је врло лако извадити. Једино не треба заборавити да је она ипак мало не оригинална.

(Сарпине се).

ПАРИСКА ПОЛИЦИЈА

— По П. Линденбергу. —

(Ваставак)

У осталом смислу и есенцијална казна није никад ни приближно вако треба плаћена добитком код оних, као ни код осталих крађа. То се види и по томе, што већина оних злочинаца живи, да се посматрају оним изразом, послим изразом; ретко имају сталног боравишта и често су принуђени да пољављу на пољу, увек у страху да буду ухватиени. Често дивљају глалују и тумарају просјачење, да би могли купити комад хлеба. Интересан је одговор двадесетогодишње збери једног ухањеног злочинца, која је свињена у „депо“, астрајан притвор, да би по тем била предана коме суду. Кад ју је један полицајец упитао, како јој се ту допада, она одговори: „О, врло добро, господице. Ту се има шта јести сваког дана!“ Ајо која крађа исплате срећно да се руком, понаш се најбрже проћерба. Врло је мали број злочинаца који доводе што на страну у савезују, као што то чинише горе поминали Цреповар и погледу м. Мими Дешере, која знаху „златном руком“, јер му крађе увек испаднују срећно. Кад је „осталео руком“, имао је 15.000 динара (године рента.“ Вагајана у Банци Француској, носећи у свом кожном репу са главне касе својој каси милион и сто хиљада динара у замишљеном новцу, буре, први много година, нападнуто тројицом људи у једном залеком залу, и при свем том што је долазило, најбоље смислило, морало исплати са руком, разбојнички су плас ухањали и са много година тавнице казнили. А сад један обратан случај. У полицијску префектуру улази барон коралом господином, са свим узредно одевен, с белом вратном марамом, с ружицом почасно летиче у рупици од пунета, а под плаћком носу у портфеку, као каква звани чиновника, неке веће кате. Очекивао, рекао би, нема доволно времена. Моли стражара, који је на вратима, да никог не пушта у кабинет префектора, јер има с префектом да говори о стварима врло важним. После пола сата враћа се на те светлости полициске, захвалују се стражару и нестаре ја онако нето журно како је и дошао. Али у соби префекторској осталоце сви ормари објени и полициска каса оплаћкала у врло мелничкој сук. Префекат је био имао конференцију код председника републике, и то је знао долов, али не и жу-

није, који тек што је био дошао на стражу. Исте вечери префекат доби писмо, којим се градоначелник износилава за неприлике које му је учинио, може га уз то да награди војника, који му је био тако веран стражар!

На на велике башне не удара се данас више силом од стране долова, него вештином! Допова су напредке у градоначелничкој вештини и хемии толико присвојили себи, да умеју тако вешто залезивачки банкоте, да их сами банчани чиниловници исплаћују без и најмањег устовања. Ти залезивачи могу се познати само еотографично, кад се банкоте еотографски увећају, јер се онда примећују голим оком и најмање разлике између лажних и истинитих банкота. На да би се сачувало од чете и много пута биш велики штете, Француска Банка поставила је јед од себе једног еотографа, који има втење у самом здању Банке и који мора радити само за Банку.

Антропометрички биро полициске префектуре врло је важнио ерство, којим се помаже полицији у проналазку злочинаца. Париски злочинци постигну су особито вештину у преобраћавању своје спознајности, а маказом и ленећи ране еластери, носе и јр. умеју своја лица тако да уводе, да се не могу познати, као што и езу аугуру своју могу да измене неким сретствима. И онда тај биро, уређен по системи Бертилоновој, веома корисно служи полицији за констатовање личности. Сваки, који се има притворити, мора свићи на себе одело и чекати еотографички чиновника да изврши мерење; а док тако чекају, еотографују се и не знајући да се еотографују. Као што је познато, мери се глава у више правца, први, дужина стопала, дужина средњег прста и раст тела. С тим је у неки гчаан лични опис, који се гиче чете, умију и нос, при чему се, по себи се разуме, обраћа пажа и на све „особене знане.“ Од скора је уведено, да се, у то, узме још и отисак архона архегу, јер црте, паралелно поучене с врхова прстију, астују неће и у младошти и у старости и у томе нема два једина лица ни у што хиљада људи. Све ове мере и нацрти обезбеде се на малом картону, који, сеам еотографичке дотичнога лица с прелом и с прозна, садржи и рањиа капаљена његова, ако би их било. Та су картони наменети по орманима у безбројним полицијам и уређени по етасу мерних лица, те је лако наћи оно што се тражи.

Бертило је изнео ову своју „систему“ узвод жалбе полициских чиновника, да им је често немогуће познати злочинца, и ако имају његову еотографију. Још се није десило да два лица имају са свим есте мере појединих делова тела им, на то се овим начином по најбрже даде познати личност, јер ту злочинцу не помаже ни највећа вештина спознајног преобраћавања. Антропометрички биро заведен је у Паризу 1882. год. и он је учинио да је **до 1893. год. пронађено 4564 злочинца** у поврату, констатујући тачно личности њихове, да шта се иначе не би могло. Установа овог бироа показала се толико значајна на делу, да у ер 1885. год. такм биро-и заведени код свих казних завода. Дотични чиновници имадше да издрже тромесечни курс код Бертилона, и онда беху са свим подобни да самостално врше ове антропометричке и еотографске послове.

IV.

Од свију париских становника биће да јувенири најјаче страдају од крађавања и варљача. Парис је парис дуксуса, а међу предметима дуксуса драгоцености и скупоцени накити имају прво место. На у којој другој нашој светској ијеи преје ови ствари шавесно толико богатоно ове прете. На мало простору лежају ту сва и врло велика имовина, и даљу и пољу; бриљанти, дијаманти, рубини и сменири, смарагда и топаси баствају и претињају се од тој рупу у светлости сунца или оном мору екстремне светлости. И како је Парис на сласу да се у њему варијују најкаражније и са највише вештине и укуса златне и драгоцене ствари, то се оно ту највише и траже. Богате, богати Амерички, милијонери из Бразилије, Италије, Аустралије — сви они кушују те драгоцености махом у Паризу, јер их ту имају у највећем избору и ту имају ретности за којом жуде. Али тим се овет олакшава и даје неке могућности дуксизма и великим парижанима да олакшију јувенири, ма да се она свим сретствима технике — поштом, вратима, сирмама на ларму, јако оружаним чуварима — чувају од насилног проваљивања пољу, јер тим чешће страдају од превелике хитрине и претињена дуксизма оних дуксеза. Ево, нпр.,

како то била. Једном јувелир долази неки господин и замоли га да му покаже ситан дијамант, у зрима. Купац је јавно пратковица, те мора јавно приносити са свим близу очима, при чему нека од њих остају у поздравима, обожавани меканим носком! Или тај бајачи кратковиди неспутје брица дуном, у чије оквиру, востокм претвучи, одмах се утисну нека зрима. Или, купујући сама зрима, купац вади свој бележник и даје своју карту трговцу, али у том падне на зрима дијамантска и друга, коју купац брзо узима, но која, зашто премозања гуменавањем и пољеза, носи са собом и по које зриво дијамантско. Пред елегантно одевена господина изнесе разне драгоцености, а, док их он разгледа, узима у дућан нека пројект; јувелир хоће да га отера, а господин глуми полицију што даје да тумара толико експлицит, по опет спутје беднику, који с палом у руци проси, неколико пара у карту и уз то ма који комад од драгоцености што их има у руци. Баш ало се носе и примети чега нема, те се купац осумњачи, онај, јако жутије се, в сам одмах хоће истрагу, јер пројект, његов сукирац, далеко је већ измачао и са свим нестало. С неликом претпостави недавно утиснута је ова крађа. Пред једном јувелирском радњом зауставише се кола из којих узе у дућан нека премо елегантно обучена дама, тражећи да јој се покажу ствари од накита, па, изабравши једно парче, изаплади поплавити да плати. У тај мах узете у дућан један господин и, подишавши јој: „зар нисам казао да не смеиш куповати накит без мог допуштања? истраже јој на руку неке с новцима и брзо узмаче. „Донес, држите га!“ понавља ужаснујућа госпоња и паде на столицу као ван себе. Господар радње и његов помоћник потриче за бегуњем, али, кад се без успеха вратиле, видеше да им госпоње нема и да им је нестало једног украса од 25.000 динара.

Има доста оваквих крађа и назван дућана јувелирских радња. Нека госпоња доведе се на кољима и захте да јој се покажу свакојаки предмети накита за свадбу, која је кћери јој имала ускоро бати, па, будући рада да задовољи укусу своје кћери, замоли јувелира, да је његов помоћник са стварима прати у стан. Трговач пристаде радо, помоћник седе у кола поред госпоње и доведе се пред неку господицу куку. Допуштају у етан, госпоња замоли свога пратниоца да седне, а њих ње, рече, одмах до. У тај мах зачу се несела млад глас из побочне собе, чија врата беху само притворене: „Сазнај мама, зар си ти ту? камо дијамант! Молим те покажи ми их.“ — „Ходи овамо, дете моје, ове ствари.“ — „Сад се баш обидео; немома сам радонала, та донеси ми их!“ — „Хочете ли допустити?“ рече госпоња младом човеку, да задовољим неспријатност своје кћери, па, ушавши од њега кутине с драгоценостима, однесе их у суседну собу. Отуд се најпрво чуше гласови дивљани и усхићености, а по том прође пет, па десет минута, а госпоња се још не враћаше. Помоћник јувелирског радње стрпљиво, очениу још мако, па онда отвори врата нишом, али у соби не беше — никог. То беше само наместити стан, који су варљиче узеле под заштитом на неколико дана.

Већаш припрема требаше за другу сличну превару, које је била јртва једна од великих париских јувелирских радња. У подне етаде пред радњом еванјер, на кога млађе деца и елегантна дама, која каза господару радње, да јој је свекрва, гравица Беринкур, на кратко време у Паризу ради куповине ствари потребних за спрему о свадби унучке јој, на како се, на жалост, разболела, морају јој се ствари носити у хотел, где се настанила, да их изабере; још мождаше јувелира да пошље у хотел накит, који би био достојан свадбеног поклона, па да поједини комади буду у вредности од 50—60.000 динара. Јувелири беше добро знали име гравице Беринкур, која је била од старе племићке породице француске, а дама, која му ову поруку доносише, чинише се поверења најдошторнија. Ипак своје заступнику, који имаде да однесе ствари, нареди што може бити већу строгост и сву опрезност, нарочито да никако не пушта ван својих очју драгоцености, у којима беше више стотина хиљада динара. Гравица Беринкур била је одседа у једном од прихих хотела, заузела је у њему више соба и повела са собом своје слуге. Заступника јувелирскога прими у салону, из кога на нешто отворена врата побочне собе угледа на постели, мако зааулауно, једну отмену старичку где загледа и осматра безу свилу, јачавио намењену за свадбену хаљину младе гравице. Ово стариче беше више њих у послу, па и она снаха, која рече: „Ах, мама, баш добро, сад ћете моћи одмах

изабрати и накит, који је носала овог часа јувелир, па, крокчиши у салон, од човека који чекаше узне комичке с драгоценостима да га донесе пред лампу и привидно болесну гравицу. Ако је доносила драгоцености, долазећа овамо, у опште што сумњао, те сумња, кад је дошла, морало је нестати; уз то и врата од побочне собе осталоше отворена, те он гледаше како гравица осматра једну по једну драгоценост према светлости, како пажљиво загледа у лампове и испитује рад. Као услед напрезања око тога, али што јој даде настути који свест одузима, старича се на једанпут завали у јастуку главо, и заступнику јувелирског чу снаху како у страху зајуча: „Мама, мама, шта ти је?“ привијајући се над болесницом и да то тражећи лекара. На глас електричног звоника ушаде један слугачице, коме паредеше да најхитније иде по лекара. Од прилике носе десет минута дође лекар, који, пошто крова салон прође, поздрављен брзице наговореним речма: „Добро те сте дошли, с-не докторе.“ уђе у побочну собу, затворивши за собом врата. Заступнику јувелирског беше ситуација веома мучна, али мораде се стрпети да прође гравица изазад и да лекар оде. Но лекар се задржа прилично; прође пола сата, па и сат; може бити да је стање гравице било пуно опасност по живот јој, јер, како се беше мирно, чинише се као да се нешто падаше тамо; прође и још пола сата, заступник јувелирског приђе најавио пратима, крова и прође уласна сумна... шта да мисли... у грочињачију дубри удри на врата, она се отвореше — — — соба беше празна! Све је била комедија, гравица, лекар, слуге, све то беху само дувано наместити замки, мудро смислена превара, која је варљанима блим догледа у руке читаво знање! Она истрага и ту је била узалудна.

(Српскоме се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Судење код општинских судова по грађ. парницама

Једна забрана са откритијубом закључено.

Сузу општег крађуљешког По овој под л. приложеној оригиналној облигацији, којој је рок исплате протекао још 12. маја 1894. године, другу ми Михаило Арсић, одлашао сепара, 158 динара са 12% годишњег интереса од 12. маја 1894. године, као дана промислог рока до наплате.

Па како ми дужник ни до данас није измирио, то молим суд да за обезбеду горње суме са означеним интересом, одобри у извршењу забрану на пријаме дужниковог у 200 динара, који има код Алексе Сисевића, одлашњег трговца.

Уверу о пријави овог потраживања нореском одбору, поднећу суду при оправдању ове забране.

24 маја 1899. год.

Крагујевац.

Никола Терзић.

бакалин.

Бр. 3426. Одмах позвати дужника и саслушати га, затим довести суду на решење.

24/V 1899. год.

Крагујевац.

Председ. суда.

Рађено у суду општине крагујевац, 24 маја 1899. год.

Довлап Михаило Арсић, сепара одлаша и пада ми је познана признаница коју је мождаше поднео, он најази:

Признаница је донета моја и ја сам је спојериоца ваписко и потписао, но у отидају овога дуга и интереса као сам 78 динара, а ту суму вадам да ми повериш лије одбо. Пристајем да му остатак дуга платим.

Михаило Арсић.

Оверена

Кмет.

Решење.

Поднетом признаницом у оригиналу, молавац је допозвао обезбедити дужника за исплату. Како је исплати рок протекао, а повераца тражи обезбедити, испунивши условне које траже прописи § 377, 378, и 399, грађ. поступка, то суд као надлежни на основу § 6. и 9. грађ. поступка

Решава:

Да се тражена забрана на кривање дужника Михаила од Алексе Спасаха, трг. оид., у 200 динара одобри и одмах удељује.

Саопштити ово решење поверљиво, дужнику и Алексе Спасаху, по описе с тим — да узабављени новац нико не издаје до даље судске наредбе.

Извршно одсеку на дањи надлежни поступак.

24. IV 1899. год. Председ. суда.
Крагујевац. Кметови.

Деловој.
Саопштити ми је решење о забрани.

24. IV 1899. год. Никола Терзић
Крагујевац. бисалин.

Саопштити ми је решење о забрани, но ја од Алексе немачкишта примати пошто сам се наузео.

24. IV 1899. год. Михаило Арсић
Крагујевац. сенал.

Саопштити ми је решење о овој забрани, но све што је од мене Михаило имао примати ја сам му издао и прима томе немам шта задржати по решењу суда.

24. IV 1899. год. Алекса Спасић
Крагујевац. трговац.

Рађено у суду општине крагујевачке, 26 маја 1899. год.

Дозван поверљив Никола Терзић, бисалин одањни, и када му је саопштен одговор Алексе Спасаха, трг. оид., он изјави:

Напола Алексини нису истинити, по су само за то, да заштите дужника, да ми поред овогаког чекања дуг не плати. Молим суд да позове Алексе и од нега узме откривајућу заклетву на ту околност, да је мога дужника у његовом потраживању измирио и да овај од нега нема више ништа тражити.

Никола Терзић, бисалин.

Оверала

Кмет.

Одредити кратко рочиште, на које позвати поверљива и Алексе Спасаха, на коме се има расправити питање има ли места захтеву поверљива за откривајућу заклетву.

29 маја 1899. год. Председ. суда.
Крагујевац.

Рађено у суду општине крагујевачке, 1 јуна 1899. год.

Решавали:

Председник.

Кметови.

Бележко деловој,

Па рочишту су поверљивци Никола Терзић и Алекса Спасић. Никола оста при своме захтеву, наводећи да на то има права, пошто Алекса хоће да заштити његовог дужника да му дуг не плати.

Алекса Спасић изјави, да томе захтеву нема места, пошто је доводица његова трговачна реч, да је Михаило у његовом потраживању измирио. Других доказа о томе не може поднети.

Судски развој:

Алекса као трговац кукал је у својој радњи водити уредно вођење трговачких књига, а јавноште дивеши, у који има успенивати сва своја дневна примала, узео у радњу и издавања. Она свага данас пред судом могла би му да докаже и исплати Михаило поступку, но како он то не чини, суд општине крагујевачке изазио да има места захтеву поверљивости да Алекса положи откривајућу заклетву и за то се на основу § 6., 13. и 296. грађ. поступка

Решава

Да се Алекса Спасић, трговац оид., закове на ту околност, да је Михаило Арсић, сенала оид., дужника Николе Терзића, бисалина, у његовом потраживању потпуно измирио и да му ништа више нема давати.

Саопштити решење странкама одмах јавно у суду.

Од суда општине крагујевачке, 1. јуна 1899. год. у Крагујевцу СБр. 3601.

Председ. суда.

Деловој. Кметови.

Задајак. Општински писари! Има ли места откривајућу заклетву у овом даном случају?

II Испуна.

Рађено у суду општине владавске, 20 маја 1899. год.

Предста суду Петар Јовановић, олачар оид., на изјави: Од Милоша Петровића, сенала оид., купио сам данас једну качицу кајмака, у тежина 14 капа са ларом, с тим да качицу му вратим када кајмак будем потрошио.

Но како сам тек до се уверим да ли је кајмак до дана опанава каква је одозго, то сам из каде извадио једну другу и тада нађем да је само са врха кајмак добар а доде је сав са сиром измешан. Кајмак сам по мери са одбитом даде Милошу одмах исплатио у суми 18 динара, пошто је по погоди засенко, и како исти није за мене, јер не влада, аудио сам му га натраг и тражио мој новац. Он на то није пристао, за то сам принуђен тражити га суду. Кајмак са качицом донео сам и о мом изјавица може се и суд уверити.

Петар Јовановић.

Оверала

Кмет.

Бр. 732. Средством двојице грађана а у присуству једног кмета, прогледати кајмак и уверити се да ли су наводи жалбоца истинити, па ако тако стоји стање ствари, одмах позвати Милоша Петровића и узети га на одговор.

20 маја 1899. год.

Председ. суда.

Кладово.

Ушћај.

Дозвани су: Марко Мандић, пиљар и Петко Тројановић, идејацији ради прогледа качице са кајмаком и они пошто су исти извршили кајмили су:

Сав кајмак у качици сем две киле од прелине одозго поменан је са сиром. На ово се можемо и заклети.

Марко Мандић.

Петко Тројановић.

Вештади су одмах и заклети.

20 маја 1899. год.

Кладово.

Оверала

Кмет.

Рађено у суду општине владавске, 20 маја 1899. год.

Добављен Милош Петровић, оид. земљопосед, има 28 година, и узет на одговор изјави:

Ја сам данас овај кајмак продао Петру, и он ми је предомет његовог по погоди у 18 динара платио тек онда, када је видео шта је узео. Што се тиче мешавине са сиром, она не стоји, не је истина да је кајмак са врха маслини, а то је с тога, што је се десило боља када је станараца кацу допуњавао.

Оверала

Кмет.

Пресуда

Ушћајем судским средством заклетих нештана доказано је, да је Милош у продаји кајмак мешао сир и да је на прилику каде само метнуто чист и добар кајмак. Његовом оправдању према одањном стању старијих нема места. Дело његово кривце потпуно је доказано § 34. позн. уредбе. Овим својим поступком извадио је на себе правне последице из § 382. тач. 4. крив. закона, па то суд општине владавске као надлежан § 4. позн. уредбе, са погледом на чл. 89. закона о таксима

Пресудје:

Да се онукуени Милош казни са три дана затвора о свом трошку, да плати два динара у таксацим марксима такође за ово дело нештине природе; да врати тражиоцу Петру 18 динара. Чист кајмак може из каде извадити а осталу мешавину продати када се пречишти и новац узети у облицих фонд.

Саопштити и одмах извршити § 15. и 16. позн. уредбе. Од суда општине владавске, 20 маја 1899. године Бр. 732 у Кладову.

Писар.

Пред. суда.

Кметови.

ФРАГМЕНТИ

о

ПСИХОЛОГИЈИ ПОЛНОГА ЖИВОТА

од Д-ра Ђефт-Енгелг пров. у Бечу.

(српски)

У овом случају дејује целокупна представа као естетик. Као што Бинет и др. примећује, могу то бити и делови целине, где особине и то телесне и душевне, које утачу на личност другог пола као естетики, јер њихово примећивање пада уједно са (случајном) поштом надражајношћу.

Опште је познато, да над овом душевном асоцијацијом случај одлучује, и да предмет естетизма може бити најразноличнији, као и да отуда могу постати најчуднијате естетизације (и обрнуто антипатије).

На ових естетичких чињеница објашњавају се међусобне симпатије између људи и животиња, претпостављајући извесног лица свима осталим истога пола. Пошто естетик представља сасвим индиферентну слику, појмаљиво је, да он и сасвим индиферентно дејује.

Пошто је естетик под утицајем најчешћих осећања наслада, доводи он до тога, да се извесне грешке никакко и не паде у љубави („љубав заслепољује“) и да извесна естетизација, које су сасвим индиферентне, другим људима сасвим непојмљиве, а чакат и сасвим смешне. Тако се и објашњава да неко не може разумети особа ближињег, док онај обожава своју жалу, привиску му особине, које он, објективно посматрајући, нема. На тај је начин јасно, да се љубав показује час као страст, а час опет као похвалних сасвим изузетно стање, где недостиглих постаје достижним, провано — уживањем, гласно — лепо, а сваким другим интерес, свака друга дужност ништава.

С правом вели Тарде, да естетик није само индиферентно, већ да и национално може бити различит, али да никад идеал целокупне лепоте остаје исти код културних народа на истом ступњу.

Бинет је стекао велику заслугу својим студијама и анализима овог естетизма љубави.

На естетизма постају особине зантажије.

Једном су мале антке, другом дебеле личности, једном приле, другом опет плаве. За једнога је особити израз очју, за другог опет израз гласа али особити мирис, чакат чак и инстинкти, рука или нога предмет естетике чине, изазивају таква сложена лица душевних појава, чије је опште јарак љубави тј. чиница за поседовањем телесних душевних особина љубавног предмета.

Естетик може дуго да задржи своје значење, а да не буде патолошки, али само онда, ако он од делимичне представе прелази целокупној представи, као љубав, наме изазива, обухвата целокупну душевну и телесну личност.

Нормална љубав може бити само синтетна, генерализација. Душевита вели Лудвиг Брун у својој расправи „Естетизма љубави“:

„Нормална љубав личи нам на симпатију, која се састоји из тонова свакојаке врсте. Она је резултат разних надражаја. Она је тако исто и политезитивна. Естетизма познате само један звук јединог инструмента; он постаје из извесне дража, — он је монотезитиван.“

Ко макар и мало размишља о томе, доћи ће до уверења, да о правој љубави (она се реч често злоупотребава) може бити само онда одговора, ако је чила личност духовно и телесно предмет обожавања.

Свака љубав мора да има свој чулни елемент, тј. тежњу, да љубавни предмет поседује и да, сједињен с њим, служи заповица приредо.

Али коме је предмет љубави само тело љубавног бића, и не толико само чулну насласу да задовољава, а не и душу да има и да је духовно ужива, то није онда права љубав, исто онако као ни онга инстинктивна љубавица, која само душу љуби, а тело презире (по неке извртене погледе природе). За једнога је само тело, за другог само душа један естетик, а љубова љубав гола естетизма.

Овакве су појаве само прелази ка патолошком естетизму. Она је претпоставка у толико оправдања, што се као прави критеријум истинске љубави тражи душевно¹⁾ задовољство после свршеног полног акта.

Остаје нам интересантна чињеница да међу естетичким појавама естетизма, има појединачних ствари, које су пелене код велике масе људи као естетики.

Така су предмети за човека коса и нога желина, израва пелени очју. Поједини су особито знати у патологији естетизма. Ове чињенице играју несвесну улогу код жене, по чакат и несвесу.

Главна брига желина је негована косе, чему се често пута неправедно гушине премена и покривањима поседује. С таквом пажњом негује мајка косу своје мале шери. На какву улогу игра тек еризура? Опасна косе баца младе жене у очајање. Седам се једна гиздаве жене, која је због тога душевно оболела и умрла. Жене особито радо говоре о украсу косе, заводе једна другу на косу.

Лена је коса естетик за људе. Већ и у бајци о Лорелу, која заводи људе у пропаст, јавља се „љубавна коса“, коју ону чиница знатим чешањем, као естетик. Исто тако привлачу снагу имају рука и нога, при чему често (али не увек) показује мазоетички и садистички осећаји, да одреде особиту врсту естетизма.

У преносном смислу, идеом асоцијација, могу рукавица и обућа да добију карактер естетички.

Брун с правом указује на то, да је у средњевековним обичајима играло велику улогу нијења на обуће као лепотне као галантерије, умњакана (још се и данас може наћи у Поасији). И у причи о непекузи игра напуча велику улогу.

Што особито пак пали аспект љубави, то је израз очју. Непорочно оно утиче често као естетик на лица објекта љубави. „Madame, vos beaux yeux me font mourir d'amour“ (Малијер). Многобројни су примери, где испаравање тела дејствује као естетик.

И оно се цени, несвесно или несвесно, у ари аманди женици. Још из Старог Завета знамо, да Рута хтеде да окује за себе Боа, паремизајућа га. Demimonde старог и новог времена троваше много мириса (парфума).

Јегер показује у својој књизи „Откриће душе“ на симпатије по мирису.

Познати су случајеви, да је неко узео за жену калуку сасвим ружну девојку, само с тога, што му је њен мирис био бескрајно симпатичан.

Да и глас може постати естетик, вели Бинет да је пероватио.

Он припољку јесту опаску Димитрија, коју је онај у својој новели „La maison du vent“ употребио.

И Белот-он роман „Les baigneuses de Trouville“ говори за ову претпоставку. Бинет мисли, да многи брза са певачицама има да захваља естетичкој чаробности њихова гласа.

Он још примећује интересантну чињеницу, да код таква певачица глас игра исту улогу, коју — мирис код четвороножних животиња.

Тиде приписују својом песмом, о оној тини, која најчешће пела, додеже жена љубу.

¹⁾ Magnan-on „Spinal cérébral postérieur“, који налази под сваке лепоте насласу, може само своју похвалу да давајући. Купеља или измешана љубав није никад права љубав. (Magnan-on). Ко је изазивао поседујући: „Sedula locuta nulum discernit inter feminas“ морао је бити страдан човек. Шала чинеца да сврши инат љубави, не значи, да ну естет и да је узрок да љуби.

Ива урната (хомосексуалност), које су према зени потенцијал мужика, који своје жене не љубе, ма да могу да врше брачне дужности. У најчешће случајева постоје и сама похотљивост: у ствари је овде главно омањенији аспект, омањенији естетизма, који отвара сласу другог љубавног бића. Оном се објашњава може постојати и мода насласу, или оно рудиментарно душевно задовољство пелени естетички, као и код омањени који мора дају у помоћ инстинкта, да би се постигну небаја насласу. Нагла, да се може постићи само ону стварну естетизма, чијом се помоћу додеже до насласу, где душа интервенише.

Тако пак, где постоје душевне препреке (хипохондрија, одмањеност, страх од брака, трупања итд.), изазива као и да нема насласу насласу.

Имајови је стрепан тачно у 7 часова и 30 минута. Напелима ме је много спојом присебљеноју у последњим тренутцима, која је у великој супротности са његовим понашањем у атакору. Чак је могао да му се не пењују очи. Само, кад му прочитах прелуду, он, готово тужно, проговори:

— То је био њихово писмо... а за тим раскопча груди да протурне кроз њих 7 куршума, који га за навек успаваше. Неспоран Имајови!

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јефта Углича.

14

У савршеном очајању пође им он управо на сусрет: нека буде, што буде! Задраже ли га, све је пропало, пропусте га га, онет је све пропало: јер ће га упамтити. Још мало, па ће се срести; намећу њих биле су само још једне стенице, — и, на једанпут, снао, снао! Само за неколико степених пред њим, наредно, био је празан етан са широм отвореним вратима, онај исти став другог спрата, у коме су раленици бојали-сали, а сад, као наручено, отишли. Они су то по свој прилици и астрелили мало пре се онаком њом. Под тек што је био обожан, на сред собе стајао је лонац с биљом и четвама. На тренут ока нумулау се он кроз отворена врата и сапри се уаа заа, а било је томе већ и крајње време: они су већ стајали готово пред самим вратима. Затим окренуше на више и прођоше, пењући се на четврти спрат за гласан разговор. Он причека мало, па изиђе на претима и стрча низ стенице.

На стеницама не беше никога! Под каноном такође. Брзо прође кроз каноју и окрете улазном наизво.

Он је веома добро знао, знао је не може боље бити, да су они у том тренутку већ у бањном стану, да су се веома зачудили, наредно, вако су врата отворена, док су међу тим још овога часа биле биле затворене, да већ гледају девице, и да неће проћи не добар минут, а они ће се досетити а тачно заклаучити, да је тамо још тога тренутка био убица, који је испало за руком, да се некуда скриваје, да промакне поред њих и побегне; досетити се можда и томе, да је он био у празном стану, кад су они пролазили навише. А међутим ни на који начин није смео убрзати своје кораке, ма да је до приг утла било сто корачаја. Како би био, да се нешто нумује у каноју каноју и да причека негде у неодојаној улази?.. Не, то не би заваљало!.. Или да се кузодог баца сивира?.. А да се најме кола?.. Невоља, невоља је то!

Најзад ево и једне споредне улазнице; па сврну у њу поудмурат; ту је већ био у повољној спаени и разумео је то: мале сумње, а то су оиде се народ силно тискао, и он се губи у њему као припо неска. Али све досадање муке толико су га ослабиле, да се једна претало. Зној му је цурио с лица, а врат му је био сав мокав. „Аа се овај напресао!“ нинуу му нево, кад је изишао на канал.

Сад је већ мало био при спести; а што је даље ишао, то му је грђе било. Али се ипак себао, како се, напашиви на канал, па једанпут улазничко, што је тамо било мало света, и што је ту дашне пасти у очи, да се, готово, хтло вратити у улазничку. Не гледајући на то, што се једна држао на ногама, он је и даље ишао обиланним путем и дошао кућа сасвим с друге стране.

Готово нап себе прође он и кроз врата својега дома; бар тако је дошао већ и до стеница и тек се оиде сетао сивиро. А међутим требало је извршити веома тежак посао: оставити сивиро на њено старо место а да нико не примени. Он, ралуме се, већ није био у етану да расуди, како би, можда, било много боље, да никако и не оставља сивиро на њено старо место, него да је, дошпије, баца на где на туђе дворште.

Али ене се спрхити срећно. Врата љубљена надзорника била су затворена, али не и заклаучана; било је, дакле, веома вероватно, да је надзорника био код куће. Али Раскољников је већ толико изгубио моћ здравља размишљања, да је пришао право вратима и отворио их. Да га је надзорник отуда зашитао, шта је? он би му, можда, управо утрпао сивиро у руке. Али њега онет не беше тамо и Раскољникову пође за

руком да остави сивиро на њено пређашње место под клупом; па је, шта више закљочи и ципелицом, као што је и пре тога етало. Никого, ни живе душе, није он после тога срео до саме своје собе; газдарчица су врата била затворена. Кад је ушао у свој етан, баца се на диван, онако, онако је био. Није спало, него се само запео. Да је у то време умро од гољу у његову собу, он би смеао скинути и зајавио. Само одложити и растрепе мисли ројаје су се по његовој глави; али он ни једне није могао да схвати, ни на једној да се задржи, не гледајући, шта више, ни на уснавањама.

ДЕО ДРУГИ.

I.

Тако је пролекао веома дуго. Дешавало се, да се онда онда и будио, и у тим тренутцима је онакао, да је већ одлазио поћ, али му није падало на памет да устане. Најзад примети, да је већ почело санитати. Лежао је на дивану на леђима, још помучен од снаорног запаса. До њега су отпри дошле страни и очајни улази са улазе, које је он, у осталом, сваке поћи слушао под својим прозором, између два три сахата. Они су га сад и разбуђили: — „А! Ево већ и љида-ице кидале на крата,“ помисли он, — „треба је сат,“ — и на једанпут спочи, као да га је неко одгурнуо с дивана. — „Шта! Већ је трећа сахат!“ Он седе на диван, — и ту се свега сета! На једанпут, у трен ока сетао се сета.

Спочетна је помислило, да ће сити с ума. Обзаве га уна-сна хладноћа; али је хладноћа долазила и од гронице, која га је већ давно почела хватати у сну. Ну сада га, на једанпут, обузе таква језа, да му се зуби умало не поломиле од проноатоња, и све је у њему обамбрало од њме. Он отвори врата и стаде слушати: у кући све мирно спавало. Чудели се разгледао је себе и све унакопо по соби и није могао да ралуме: Како је он то јуче могао, да не закључа врата, кад је дошао, и да се баци на диван не само обучен, него шта више с каном на глави: она му је спала и лежала ту на полу, близу Јастука. — „Кад би когод ушао, шта би помислио? Да сам пицај, али...“ Он отрча прозору. Било је доста светага, и он се стаде брзо разгледавати, цео, од главе до ноге, све своје одело: да нема трагова? Али тако није било много: дрхтели од зме, стаде сматрати са себе све и онет разгледао са свну страну. Преврнуо је све, до последњег коцка и последње ирице и, не верујући соби, поновно је разгледао у трипут. „Али, како је нагледао, није било ничега, никаквих трагова; само онде, где су се панталоне одоздо испрзале и испали конци, ни тим концима заостала су густе трагови осушене крии, он дохвати своју велику бригу и неоче оне коце. Више није, канда ништа било.

На једанпут се сета, да су нева и ствари, које је он по-вадио на бањна саудула, све до овога часа биле код њега по ценима! До овога тренутка није ни мислио, да их полади и скривје! Није се на њих сетно шта више ни сад, кад је алине разгледао! Ама шта је то? — Смета их стаде падавати и метати на сто. Кад је све поновио, изврнуо чак и ценове, да би се уверио, није ли још штогод остало, он спут ту го-милу пренесе у један угао. Тамо доде у самоме куту, били су на једном месту проваљени од зида одошлени талети: одмах поче он све трипати у ту рупу, под артију: — „тако! Све ми оде с очу, с косом заредно!“ Радосно помисли он, утајући и гапо гледајући у угао на још више разпаљену рупу. На једаред сав захвата од уласа: „Боже мој,“ — шпанује у у очајању, — „шта је то са мном? Зар је то скривено? Зар се тако крије?

Он, до душе, није ни рачунао на ствари; мислио је, да ће бити само поци, па с тога није ни спремао место изра-ије, — „али сад, чему се сада ја рахујем?“ помисли. — Зар се то тако крије? Мене одиста разум оставља!“ Сасвим нимо-могао седе на диван, и у исти мах га стаде поново грести уласна дрхтавица. Готово бесвесно прикупе свој бивши зној толико замски шмел, који је лекао поред њега на стоници и био већ сасвим испрени, покри се њиме, и онет га, на једанпут, савладао сав и несвесноћа. Он се запео...

(Наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Убиство на време причешћа. — Крајем прошлог месеца десила се у једној париској цркви једна краваљ саена. У трепуту пада су деца обучена у бело ступала и одлазила да се по католичком обичају пригнут причешће, одјекну у цркви пуцају из револвера, а у пратном размаку још два. Мајка једне девојчице која се причешћавала паде са размишљеном главом.

Док су се узбуњени људи тискали око несрећне жртве, један човек у рупи са револвером која се још пуцаше, попуштају је да се пробије кроз свет, и да се дочепа црквених прилога. Али на пругу га стајаше црквени пратар и неколико одважних људи који су га почели гоњити. Изађи се ухаваши, он окрете револвер на себе, и сасу два мотка у своје десно сано око, и паде обавезан. То је био мучи убијене жене, која га је са кривом оставила, и никако није хтела жалећи се њиме. У напасту гнева и очајања он је учинио ово крваво дело.

КО ЈЕ ОВО?

У رهону кварту терасног, 16. ов. м. нађено је где лута лице, чију слику овде доносимо. Кварт га је упутио у Општу

Ко зна име овога лица или фамилију његову, умољав се да достави ово уредништву или Управи града Београда, јер изгледа, да га је неко намерно довео у Београд и оставио на улици, сигурно да га се на тај начин курташић. На првом месту, председницима општин. судова и њиховим шетовима спада у дужност да по овој слици пронађу ко је или својој среској односно окружној власти доставе.

ПОТЕРА.

Ружа, или Симе Ђорђевић, тежкаша из села Манастирског, среза рањалског, округа крушевачког, окривљена је код начелства округа крушевачког за кривцу на 165. казненог законика. Ружа је још 17. тек. ма побегла из места рођења и сада се не зна где је. Она има 20—21 год., средње је стаса, у одељу је народном. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести поменутом начелству с позивом на Бр. 5161, или Управу града Београда на Бр. 12510.

Трајко Вобић, земљопрад, родом из села Лазнице, среза хомолског, решеним понављачком првостепеног суда од 11. тек. ма Бр. 20229, стављен је под народни суд и у притвор због опасне крађе. Трајко, који је у бегству има 31 год., носи је, пали, у одељу је сукоњеном. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом суду, или Управу града Београда с позивом на Бр. 12363.

Доброслава Јанковић, бив. општинског писара, родом из Прилипа, треба начелству среза драгачевског акт Бр. 5693. Пронађеног треба стражарно спровести истоме начелству или Управу града Београда с позивом на Бр. 12433.

Антонија Н. Спасић, земљопрад из села Лопуше, среза власотинског, тражи начелству истог среза акт Бр. 5543. Антонија има 31—36 год., стаса је омаленог, сувонан је, блед, у одељу је сукоњеном. Пронађеног треба спровести поменутом

среском начелству или Управу града Београда с позивом на акт под Бр. 12364.

Евгеније Рацивић, бив. војни чиновник, дошле је секретар другачија народне куће у Бечу, провеневао је 3000 форината друштвеном извојеним и побегом. Одлашци аустријски консулат мисли, да се Евгеније по свој прилици сада налази у Србији, а понајвише у Београду, па с тога моли све полициске власти, да на њега обрате строгу пажњу, и у случају проналаска одмах га притворе, и о томе њега известе с позивом на акт под Бр. 7147. Евгеније има 43 год., средње је стаса, и има приручје у бркови, у лицу је смеђ, говори само немачки. Мисли се, да је и пали и његова милициона нека Марија Стубер. Управу гр. Београда наређује за овим бегућем јавно потеру, там пре што се као политички држи да је ама и нама прешло, па са пронађеним да се поступи по закону и Управу под јавном стражом спроведе, с позивом на њен акт под Бр. 12335.

Драгутин Павловић, осуђеник београдског казненог завода под Бр. 3712, родом из села Бондарањца, среза посланског, округа подунавског, 23 тек. м., око 7 часова у вече, побегло је са осуде из Топчидера.* Драгутин, коме нема више од 18 година, био је осуђен на 18 година робије због извршеног разбојништва са убиством.** Судно их је приноси, београдски суд за округ подунавски. Драгутин је средње стаса, смеђе косе, приомалост, носан; на горњој усоници има белог од убоја; за одбеглим златовицем наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести Управу београдског казненог

завода с позивом на Бр. 2915, или Управу града Београда на Бр. 12557.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. **Живко Анђелић,** начелник округа подунавског, одликован је одредом *Белог Орла* четвртим редом и Г. **Станоје Милосковић,** начелник ср. посланског, *Топчидера* четвртим редом.

Г. **Михајло Рајковић,** начелник окр. крагујевачког, у току овог месеца допутовао је у Београд и вратио се на своју дужност.

* Г. Крушевски, општински топчидерски човек, који је у исто време и учитељ малолетних осуђеника, узео је и Драгутину за ђака у школу и прину, Драгутин као ђак, био је неки врло слободан, па му је тиме и био лажно да изврши бегство.

** Драгутин је ек. осамдесетогодишњи друг својим, неким Јованом Јовановићем из истог села, попушавио 12—13 година пр. год. казну на кућу Марија Нешчић, земљопрад, татини, и од овога отела један обичан сит. Неподобљени само са тим Јовановићем или му тражили и повид да он да. Како Марија то није хтела, он је извршио пред кућу у шалишту и ту га убио, један из куће и други из револвера!

има лопова. Још исте ноћи би позван шеф полиције сигурности, по имену Клод, те му лично цар даде потребне наредбе. Када граница хтеде отићи са база, нађе у чинама свога нећа један ободац, који је лопов морао изнети у журби, и границе, ради даље астрате, још ту па базу предаде реченоме шефу полиције овог благо.

Одмах сутра дан, још пре подне, пријави се госпо. Клоду у канцеларији му један господин. "Град од Ц. оштрир почасе дежије" стајаше на карти. Господин уђе, појави елегантна, сигурног светлог дрљана и охочења; он поздравља свемоћног полицијца и одмах седе у столицу пред нећа. "Ја сам брат границе од Ц.", поче он, "мојас је мојој сестри украден један ободац, који је по њу од двојке вредности — као дар за упомену и као предмет накита. Његово Величанство Цар дао нам је налог, да приступимо потребном трагању, и ви сте пријавили један ободац, који лопов без сумње није могао брзо и лако извући из чинског обмотача у који је зашпо." — "Тако је!" астрди шеф и извади из своје њијне нажит. — "Е, лепо, господине, вања трагања нису нише потребна; јутрос рано сестра је добила нисмо којим се знавала да је ово била само једна — морам казати, врло рђава — шала маско-база, да би је мало поплашили. Уз редове тога нисмо досае и у ободац, ово га," он изваде ободац на цела. Хоћете ли бити тако дубина да ми дате и тај други, да бих га однео сестри, која ће хитас бити код херцога Моринја а ручку, на која се очекује и Његово Величанство, да би она била његов поклон том приликом такође имала на себи."

Шеф полиције ободрава се да се ова мучна афера тако сврши, па предаде ободац граву и испрати га с мучно комплиментима. Он трашаје руку издвољав, говорећи: хвала Богу, те се ова шакаљана ствар окрете тако лепо, могао би задати још много брата и непријатељности.

Протекломе непознала дала, кад оти та момка границе од Ц. господ. Клоду те питање: да ли се зна какав траг допону? Шеф полиције, нај хитрије саслуша, отрих граници: "Па ваши госпо. брат примио је ободац, који сте ми на базу дали; он ми је показало — онај други!" — "Какав брат, та ја брата немам!" — "Шта, град од Ц. оштрир почасе дежије, није ваши брат?" — "Осет нам кажем, ја брата немам!" — "Е, оштра, границе, обоје смо поспради!" и он, једвајул, наде у врат.

Господ. Клод после није много ни био шеф полиције сигурности...

M. B. Jon.

О ТРАГОВИМА

(СРПШТАМ)

4. Остали трговци

Под "осталима трговинама" ради смо да разумемо све утиске и отписе, која су ма на изван начин произведени у менаџменту материјалу, а с делом стоје у вези. Да сваки такав траг може бити од врло велике вредности и да на ње треба обратити велику пажњу, не треба ни да говоримо, али морам да нагласим, да сваки такав траг ваља не само видети, па у протокол прибележити, већ и описати и формовати. Он може бити исто тако ваљан па и ваљнији, но траг стопао учинио везе. У много прилика наваљан је на огромне тежине кад се оцењује и формује такав траг, али све то не разрешава истраживача од дукости, да се тим послом најбржије не бави.

Узмимо нпр. да је учинила са штапом илаво; тада нам може траг од тог штапа бити од неочењене користи као свомојредство у утврђивању идентичности, па да само добро формујемо; ало не знамо ништа друго, но оно што у протокол стоји: "осредњи штап с гвођезним шакалом," то ће нам бити од врло мале користи, јер "осредњи" и "гвођезни шакал" врло су слаби описи, да би се дотични штап могао пронаћи. Јесмо ли пак у трагу навали форму, и имамо ли доцније прилику, да гиненим описом са штапом сумњане личности употређемо, илавоје у рукама поуздане доказе за утврђивање идентичности, као год што их имамо кад употређујемо гласине отиске стопалићних тргова. За тим по дубини утисака мога ћемо извести, да ли се дотични на штап још наваљаво: да ли је био стар, уморан, болестан или је носео какав торет. Том приликом ће се поред остатака уочити, да ли је штап вољен десно или лево; имамо ли последњи случај, онда нам је јасно, да је онај

који се поштањом мало левак или је због неке боље у нош штап у левој руци носио, што за утврђивање идентичности може бити од велике вредности.

Тако исто у извесним приликама је од врло велике вредности, кад се може доказати, да је штап пре и после неке критичног тренутка различито употребљаво; речењом, да се на уличу десно нека субук: туча, рабојнички напад ил., и да се може навести, како је (непознати) учинио једн субук, тј. извади од места где је дело учинио, својим штапом правно слабе, површише утиске, док су међутим ти утисци после субука, тј. извади од места где је дело учинио били знатно дубљи; неусумњиво ће бити, да је учинио у субуку поврени и с тога се текмо на свој штап наваљаво. Исто тако но утисцима штапа може се оцениати, да ли је неко пао лагано или брзо. Штап се у оваквим приликама врло различито употребљаво.

Узмимо, да дотични носи штап у десној руци, он ће у лаганом, испретном ходу спуштати штап поред врха сваке друге десне стопе; иде ли пак брзо и употребљава да штап ради лакши ход, он га спушта поред саме леве стопе. Уморни, стари, болесни алоу чине као и носилаци и у лаганом ходу, пошто је вања штап потребан ради лакши хода. То је правило, које дајемо да има довољно изузетака; али у великој већини алоу се поштањаво онако, као што напред наведомо.

Компеси трговци могу такође бити од вредности; најтеже је изваћи четри заједничка трага; но сам није познанаваљан коца, мора се њиме послужити. За дотични циз: утисак предње и задње копите различито врло је тежио. У оштре предње копите је нише окрзута, латворена, задње дугуластје, отворене. Величина и облик копите, број чавала, разлици тражи међуобито ил., могу тако карактеристично бити, да вања трговци могу врло добро покушати за доказивање идентичности. Треба ми да се одреди начин хода неог жиничета, ваља да се полажај и размак копита тачно измери и нацрта, да би нештап могао дати потребноме обележја. Формовале се врши као и код човејких тргова. Није ни ваља потребно ни говорити, да у извесним приликама могу бити од вредности и други трговци, нпр. пеша.

Трговци од кола могу понекад имати предности. Ту се може дозвати ширина колотечина, размак десних точкова од левих, начин како је кочијаш терао, како је кола опретио и куд је с њима окренуо ил. Па и правца, у ком су кола терала, може се познати по колосеку. Вање пута, кад је змалштости тврдо, копита не оставаљају тргова, али точкови их оставаљају, нарочито кад су кола натоварена. Точкови глатко по прашина, земља, блату, сиву ил. и гичећи их отварају комплику масу, која се тада цела на ауске. Те ауске можемо видети у колотечени у стенијавом облику. Точак је, дакле, отишао у оном правцу, у коме су се поједине ауске надиале. (Види слику). Ваља упамтити ово: кад бисмо хтели да колотечину уравнимо, морали би точак у супротном правцу вратити. У осталом не треба ништа више, но да један пут обротамо пажњу

на једна кола, нарочито на терети, па да се крећу, па ће нам стар одмах бити јасна и нећемо је никад више заборавити.

Напоменуто што се тиче осталих тргова: од курушма, баченог камена, па тим од употребљених оруђа ил., разумо се да их треба потврдити, описати а ало је могуће и формовати. Како ће се ово последње урадити зависи од појединог случаја; то формовале може се извршити гипсом, цвотом, тестом од брашна, шпатом, воском, гутиерком ил., како кад, према облику и величини. Да то треба увек учинити, нека вања као сталан правило, јер никад не можемо бити сигурни, да нам те форме неће наредоје потребити.

Као "трговци" могу се напоменути сматрати и извесне белеге, које постају узрок неог другог рада у облику отиса и оцавања. Они могу у извесним приликама бити констативану идентичности бити од извесне вредности и то како год ваљније дешава тако и код приговорних, којима се не зна име. Феликс Еман је у једном ваљније (у извесним слимања). [A photograph judiciaire] вање ваљност тиз оцавања. Он ваља, да их је на телу тежио навести и да су нејасни, али да се лево

виде, кад се дотично место фотографује. Као примери наводе се: оточи на унутрашњој страни прста код почивања услед трену у зубе; одобрање коже између палца и малиг прста код травера; ошљаци на унутрашњој страни десног палца и на погима изнад колена код чизмара; одобрање коже испод малог прста код луђи, који имају у великим штампаријама и др. вабицима да вежу пакете услед травања каналом; код писара, паучара, пртача, чиновника итд. иако се често оток на десном средњем прсту (услед стезања пера и оловца) а за тим најбоље на левом ланку (услед везавања па киста). — То ребање можда произилази из производње: писале имају коду на левом пажипрсту испробавицу, стакари у вабицима имају развијене мишице на образима, тако да им се образи готово отромбаје услед дувања при раду; код јачака је кожа на бедри, и изнад колена одобрања услед травања о селло; код молара и других вабица на лице се јасно она места, која држаке од четкице трајају подирују — и тако снаго вагамање, снаки посао оставља неке трагове, који у много прилика могу корисно послужити: те трагове вака потврђају, фотографовају и дати нештацима да они донесу свој суд.

X. Гр.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

О поравнању.

Општински судови на основу § 6. грађ. поступка подносили су и

да могу парничаре равнати за ва жеће суме, било о непокретности, било о дуговима и покретности, само кад парничари представу и изјаву дају.

Сваки општински суд при почетку изијаја спора, треба и дукал је парничаре да позове на равнање.

Није мало случајева, да се саветима судија и њиховим утицајем постигне код парничара споразум и да се они изјаве, те и даље остају у правотелу, које више пута услед таквих ситуација и ситних неспоразума остале поколебале или трајно растављене.

Општинских судови је дужност, ако судова, примирителних да одбавља и строга рачуна воде о миру и добрим односима између својих суграђана, па према томе да и њихове размислине у складу је то могуће сталожави тако, како ће задржати добре односе међу њима.

Дешава се да поједини грађани која су дошла, у својим односима до некога спора или споразума, по нису у стању да то сами изјаве, и у том случају долазе пред своју месну општинску власт са представком свога спора модела је за унут у равнању, или измирења модела да се исто протоколира, како би добило законску важност и силу доказа.

Такве парничаре треба увек лепо и највише предустрети и саслушати, и ако се појави спор или ва каква неуспешница пасти да се исто отклони и спорно питање у склад узнеде тако, како ће оба грађанина отићи задовољна, са убеђењем да је њихов општински суд њихова истинска заштита. Овакови својим допашањем заштити општ. суда, код својих грађана стичу поштовање и највише, а примирителни општински суд свој авторитет дише у тражену писму према својим суграђанима.

Давље једно од врло важних питања и по интересе грађана и по захтево који се траже од општинских власти, јесте питање о поравнању.

Да би општински писари имали формулар поравнања који саме парничари прише пред судом, ни ћемо га овде у једном случају и као има какав разногласности изнети.

Рађено у суду општине ко-
сепресе 20. маја 1899. г.

Безишка по спору

Марија Мандића, земљопосед олд.
протину

Павле Сенића, мењачије олд.

Називали

Председник

Кметови

Безишка писар.

Због дуга од пирање по
политичку наву.

Дошли су пред суд и сами парничари па Илија изјави: да је своју наву у растину пре годину дана дао Марку на рад на изолацију тако: да он даде семе, а Марио свој труд па све што се са земље скине да деле по пола, по да се претходно саме одвоје, по прошлог лета пада је летина скинута Марио је летину сабрао и пашио је на њима 1000 кила кукуруза, 500 кила јечма и 600 кила шенице, како ме је он сам известио, по ме је умовио да му сву оту највишу рину за ту годину оставим неподељену, јер је прошле године био опште-
ћен градом, то да би се сада прихватило мало и поведем, да имање своје у ред доведе. Тада смо претходна ратују у предности скинуто летине и саласали смо се на то: да 10 тавара кукуруза рачунамо по 7 динара што износи вредност 70 динара, да 6 тавара шенице рачунамо по 12 динара, што износи 72 динара и да 5 тавара јечма рачунамо по 8 динара, што износи 40 динара, а ово све укупно износи 188 динара. Ја сам пристао с тим да ми половину моје вредности накнади о Бур-
ђеву даму ове године у 94 динара и да ми сад у опште-
ћини 30 динара. На сада када су требали да овеј ратују превиде и измире, Марио вели да није право да и саме плати и зато долазе пред суд како би се могли поравнати.

Марио изјави да је у свему тако као што Илија вели, по само није било речи о издијању семена по савишту летини и десби, јер је газила Илија узложио семе а он уруд, па није право да он сада семе плаћа, по ако суд наизај да и томе има места онда ће и то газила Илија накнади, јер због тога неспоразума су суду и дошли.

(Постаје саветовање судија парничарима и њихов утицај) да се измире. Ово се увен чини према обичајима места и погледом на то да стране на поравнање пристају и да је исто правично.

После саветовања од стране суда парничари се поравнаше тако:

Да Марио одмах плати Илији његов припадајући део од прошлог године летине у вредности четири динара, и да му по свирету ово године летине на име накнаде за семе даде четири тавара кукуруза. За овогодинаш летину и за у будуће све докле уговор о закупу траје, делиће се само на равне части, а Илија ће давати семе, док Марио узлаже свој труд.

Траже поравнање у прену.

Илија Сенић

Марио Мандић

Писар

Операцију

Председник суда
Кметови

Кад су се парничари пред судом на ово поравнање са-
гласили суд општине косерскије потпуно исто усаја.

Решеном овим оглашава ово поравнање за законито и
нашеће, прудајући му сву извршну пресуде.

Поравнање издати парничарима у прену по издати
такес.

Писар

Председ. суда
Кметови

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јофа Углича.

15

Али већ после пет минута свјетли он поново и одмах, у
убијењу, дохвати опет своје одела. — Како сам то могао
опет заспати, кад ништа није урађено! Тако је, да-боме! замку
испод мишпе још нисам свинуо! Заборавио, тако штогад за-
боравио! Такав доказ! Он отиде замку и брзо је егаде пен-
кати на парад, бушкљујући је под јастук већ рубце. — Парцад
исцеланог платна неће ни у ком случају побудити сумње;
бар тако изгледа! Показало је, стојећи на сред собе, и се на-
редно напредујућом пљиком разгледао је унаоколо, по полу и
свуда, да није још штогад заборавио? Уверене, да га све, шта
нише и ламп, на чак и најобичније расушпање, наипушта, —
почезо га је тражити мучити. — Шта, зар се већ отпочио?
да није то већ казна наступила? Бога ми, тако ће и бити!
И одласта, одсечени дрошци, које је јуче одложио од панталона,
вазали су се по полу наредом, да би их по прво ужо могао

спавати! — „Ама шта то бива са мном? Запалим он омет као изван себе.“

Ту му дође у главу чудновата мисао: да је, може бити, и цело његово одељо у крив, да има, може бити, много мрља, него да их он само не види, не опажа, јер му је посматрање ослабило, расејало се... ум се помрачило... На једанпут се сети, да је и на десети било крив. — „Ах! Онда мора бити, да у цеду тако има крив, јер сам ја тада још мору јесути страу — у цети!“ Часом изврне он реп и, — одиста — на постави је било трагова, мрља! — „Ја, дакле, још писам самим памет изгубио, јер је ту, дакле, и расука и памети, кад ми је само то на ум дошло, кад сам се сам осетио! — помисли он победоносно, радосно уздахнувши на дубине груди; — „била само грозничава слабост, тренутно одсуство духа,“ и он оцени цеду поставу на левота и на панталонама. У том тренутку сунчани зрак осветли његову леву ципелу: на чарпаји, која је провирила кроз ципелу, као да је било такође трагова. Он збаци ципелу: — „Застапа знаци! сав врх од чарпаје беге изгубио криву!“ мора бити, да је онда несвесно загази у ону криву докучу... „Али шта да се ради сада с тим? Кула да дена ону чарпу, ове докуче, цети?“

Он згузга се у руци, стојећи на сред себе. — У деф? Али ће у леви појасиће почети трагати. Да сагори? А чиме ће и сагорети? Ни панталонаца нема. Не, боље је отићи кула-геа и све побациати. Да! Боље побациати! — помисли је, осећајући омет на диван, — „и то одмах, овога тренута, не оклевајући...“ Али умесно тога, глава му омет плону на јастук; омет га следи несвесно зима; и он омет навуку на себе свој шинел. И дуго, неколико часова, би му, с времена на време, сенуло у главу, да „ето одмах, не одлажући, ваља мах одат етати и све побациати, да их више не гледа, брзо...“ Неколико се пута дизао с дивана, хтео би да устане, али није могао. Најзад га рабуди јаво куцање на вратима.

— Та отвори! Јеси ли жив али ниси? Непрестано чина! — извала је Настасија, хулајући песником на врата: — по цео децати даш спави као пац! Пае и јесте! Отвори, кад ти нажем, Једнашест је сахат.

— А можда није ни код куће, проговори мушка глас.

— Ах! то је глас кућне надзорница... Шта ли ће он?*

Он поскочи и седе на диван. Срце му је тако ударило да га је чисто болело.

— А што се резом авторно? рече Настасија: — гле, молим те, почео се затварати! Да те, ваада, не украду? Отвори, гласи, пробуди се!

„Шта ми је наслово? Што ће кућни надзорник? Све се савлаво. Ди ли да се браним али да отворим? Нек буде, што буде!“

Придиже се, напе се и скиде реу.

Цела његова соба била је такве величине, да је било могуће смукнути реу и не дисати се с постове.

Он се није преварио: пред вратима су стајали кућни надзорник и Настасија.

Настасија га је невако чудновато погледала. А он погледа надзорница извандајући и очајно. Овај му, пак, бугећи пружил сиву, на двоје преврћу артију, запечаћену простим воном.

— Позив, из канцеларије, резе, дајући му артију.

— На пакве канцеларије!...

— Па, значи, да пову у полицију. Зна се, напва канцеларија.

— У полицију!... Зашто то?...

— А отуд ја знам. Траже те, на иди. — Он га нажљиво погледа, осврте се по соби и окрете се да иде.

— Ниси се ваада самим разболео? — примети Настасија, која није скидала очију с њега. Кућни се надзорник такође осврте за трнутац. — Од јуче је у ватри доладе он.

Он није одговарао и дикао је у рукама артију, не отварајући је.

— Та немој устајати, настаси Настасија, растујајући се и шибети га, да спушта ноге с дивана. — Ако си болестан немој ни иди: није тако хитно. А шта ти је то у рукама?*

Он погледа: у десној руци је имао одесене дрвце, чарпу и крив од истригнута цета. Тако је с њима и спавао. Размислајући доцније о томе, осећао се, како је и упола бу-

дећи се у грозници све то у руци снажно етисао и увек тако омет засао.

— Гле, какве је дрвце накупио и спана с њима, као са благом казним... И Настасија се затресе од овога болољиво-неверскога смеха. Овао гуруи он све под шипи и плажљиво стаде мотрити на њу. Ма да у овом тренутку није био бог-зана како у стању, да потпуно јасно размисла, али је осећао, да се с човеком неће тако понашати, кад дођу, да га, ухвате. — „Али полиција?“

— Би ли хтео чаја? Хоћеш ли, да ти донесем? Остало је... — Не... хоћу да идем; хоћу одмах да идем, гуњао је он, устаним на ноге.

— Иди, али нећеш ни са стеномца саи!

— Иди љу...

— Како ти драго.

Она оде на надзорника, а он с места притрча прозору, да разгледа чарпу и остале дрвце. — „Има мрља, али се не распознати много; све се упрало, отрпало и нећ победати. Ко унапред не зна — не би ништа ни приметио. Настасија, дакле, није могла из далека читати свезици, хвала Богу!“ Затим са страхом распознати позив и стаде читати; дуге је читао и једва најзад разумео. То је био обичан позив на кварта, да дође у данашњи дан, око пола десет, у канцеларију надзорног старешине.

„Кад је још то било? Никаква ја посла немам с полицијом! И зашто баш, од једанпут, данас? мислио је он у муцико несвесности. — „Господе, само нећ се брзо сврши!“ Он се хтеде бацити на колена, да се моли Богу, али се и сам насмеја, — не молити, него себи. Стаде се брзо облатити. — „Ако пропаднем, нећ пропаднем, све једно! Да ли да научим чарпу!“ паде му часом на памет, — „још ће се зини упр-лати у правни и трговни ће се изгубити.“ Али тек што је наукао, одмах је и скиде с одрадношћу и ужасом. Скинуо је, али сетини се, да нема друге, узе и обуче је омет — и омет се засмеја. — „Све је то погођено, све је реалитио, све су то само годе зорне.“ помисли он за часа, али само једним крајичком мисли, дрхтећи, небути целом телом, — „ја ово рећ сам је обукао! Ово тиме сам свршио, што сам је обукао!“ Смех му се, у остало, на мах, замени очајем. — „Не, немам ја те свике...“ паде му на памет. Ноге су му држале. — „Од страха“, проснућа он за се. У глави му се вртео и болело га од грозничаве патре. — „То је лукавство! То они хоће да ме замале лукавством и онда од једанпут да нападну.“ продужавао је он у себи, излазећи на стеношце. — Невоза је то, што сам ја тогито бесветан... могу да изабраам кану год глупост...“

На стеношцама се сетно, да све ствари оставља изику, у руци од гадета, — а можда ће, баш нарочито без неге, и претрести стан,* помисли и застале. Али га најједанпут обузе тако очајње и таква, ама би се могао рећи, цинизам према опасности, да он само махну руком и пође даље.

„Само да се брзо сврши!“

На улази је омет била несвесна прубина; да је бар как хипет надах свих ових дана. И омет прашина, цигла и преч, омет ладах из дућончића и крчама, омет слави чак пијанице, етиски торбари и отрпани ејапери. Суице му јаво синуло у очи, тако да му је било тешко гледати и у ставај му се сасвим заупрело, — оно обично осећање грозничавог човека, кад на једанпут ваље на улазу жарког сунчањег дана.

Донаша до угла дучерашње улазе, он с неким муцини немирно погледа у њу, и на ону кућу... и смеета окрете очи.

„Ако ме запатују, ја ћу, можда и казати.“ помисли, прилазећи канцеларији.

Канцеларија је била од њега удаљена за четврт врте. Тек што се била пресекала у нов стај, у нову кућу, на четврти спрат у првобити је стај одлазно једном на часа, али нева дамо. Улашци у кулију, он смотри с десне стране стеношце, по којима је сизано музичи с књигом у рукама: — „то је сигурно братар; дакле ти је и канцеларија.“ и он се стаде пети у стеношце. Патаји није хтео никога ни о чему.

„Ући ћу, наћу на колена и све ћу испрчати...“ помисли он, улазећи на четврти спрат.

(Иаеаеае се).

ГОСПОДИН ЈЕВТА

НАСТАВАК

Ч. И. С.

Јевта је рођен у имућној кули, од оца Максима, и мајке Стане. — На знамену добио је име — Максим — очеве име; а на крштењу дедино — Јевта.

Још док је био мајуша, маи је пререкла: *«да ће на века испасти велики човек!»* Јер, кад год би му пријала главицу приа дувао: он би се крштито и ручицама брањено; а пружи га му татаљу, али казан други сластичи, он би посекло маху ручицама и тапкао полицама мањацима бе сластичама. Мати га је са задовољством посматрала, и рекла би: *«Боже, Боже, што ти је судбина! Немаш га шта владети а оно се већ спрема да господство и сабери!»* Нека ми га само Бог пократи па ће он своју нану да води на лити! —

А отац?... Он се топио од мила кад би га угледао, цупкао га је на крсту и умишљавао: *«ово ће да буде ватра од човека!»*

Јевта је растао уа своју нежну матер, а она никад не зашита свога Максима шта мисли с дететом, јер је Јевта већ достигао за школу. — Отац је мислио овако: *«Нема га, нека, расте, па ћемо владети! И — даљине га у школу!»* — Јевта је редовно похађао школу, и где чула! На крају године није имао ништа више до: *«Аа...»*, *«Вуи!»*. Чула се отац, чули се мати, чули се и помислише... али он: *«Ал — Вуи, па ту!»* Пита отац учитеља: *«Шта је ово, господице?»*

— Није знате свазна памет једнака; неко се дете раније развије, а неко доцније.

— Е, то ће и бити!

— Оставите га још ову годину!

— Да га оставимо, — па нећ после — видећемо.

Јевта је остао, и прешао у други разред који је такође похађао; тако и трећи. Четврти је учио: *«раво три године. Отац га је корео: «И мој синко! Ништа од тебе! Зар три пут понављаш?»*

— А што по бајати?... Кад може једно седељско дугме да иде уа четврти пута, што да не може и четврти разред уз три пут?

Прешао је у гимназију, али је био доша ерке: јер први разред није могао више од два пут... Кад су га вестерали били је већ одрастао, и бавесат — прали кавиша. Отац се даде у бриту, а мати је страховао — бојења се да га Максим не да Ђоси палбантаци, који је измао особиту пасију да се за шертима баца маљмама. — Прича се о томе Ђоси: да је једном — бацивши се за шертот маљмама, одрекао му уно до главе, и овај је остао цуа целог века. — Мати се тога страшно бојала, и овај је остао цуа целог века. — Мати се тога страшно бојала, и овај је остао цуа целог века.

Али Максим је био лука и каво нежнји. Он је мислио овако: *«Да га дам у коваче, шта ће да буде од него?... Наплати! Гарина посла, бавала работа!»* Утераје га... Вои посла! Да ћу нега у мећерије! Лак занат; отворен му је цео свет, јер цео свет једе мећер.

Мати кад је то чула, плакала је од радости, а и Јевти се овај знаат допао: *«Један ралхатук, један печате, и ништа те не конта!»*

Али већ првих дана виде Јевта своје зло. Место да га хране сластичи и печатима, они му укрпине чабар да вузе воду.

Муку је мучио јадни Јевта... другу му је био много већи, па кад упрте чабар сам терет падао на јаднога Јевту; — Јевта се тада теорино вод теротом, и ујавао вод чабарском мистеи: *«Ваш је грдица штета што прва гимназија те може да се сирини бар уз три пут!»* — Јевта је купио чабрине пуну годину дана, и са ту годину није узео ни обично шећереме да сирани. Отац се тешио: *«Тако мора да буде!»* — Не може то! Ха у дуња, ха кава! — Ха кава, ха мајстор! Треба запети! А после — и мада је! Нека га, нека се помучи, неће му ништа бити! Али мати је дружије гудила. — Једне недеље кад је Јевта дошао кући да се напие и пресвуче, она се пререкла: *«Кук, Максиме!... Приа Максиме!... Што ме води у прио?... Завијаи те мртво!»*

— Шта је по Богу, брате!?

— Зар не видиш како ми се дете погурило? Погледај, како му се носе искривиле од теинок мећеријава!

— Па нећ остати код куће!... Па... па ћемо владети.

Те вечери дошао је и Јевтин стриц и сва родбина да се посаветују... Стриц је рекао:

— Чуди се, да ти... паметан човек, дајеш дете на занат, а овамо се бајати рачуна да је сирини неке школе, па је кажу учио и маљичи!

— Учио... учио... Ама није ништа научио!

— То је све једно! Ама није научио, он је барем учио!

— Оно... да је учио... учио је!

— Е па кад је учио, и кад је писмен, а ти га поаја у писаре!

— У писаре! у писаре! — тракучице остаји.

— Сутра даш у кварту Д... Јевта је подигао испит, и члан је наплатио: *«да са сада не може ништа друго бити; до ерицишчица, а променом, али дотера руку, може добити и за практичана.»*

— Мати је принала посла, а отац му је изучио ново одево. — Кад Јевта иде у канцеларију, мати види чак на по сокама, и писмо га посматра док год не замине за кошак. Ако којој одоу назове Бога: она одговара: *«Ваш сад иде мој Јевта у канцеларију! Велики послови, па на момеу брз него!»*

Јевта је пуних пет година провео као принципчи — ипак да дотера руку. А после — и то му је сметало, што није увео правдо да ниша... Почне лепо одлази, ама увеи сирини у леви кошак... Шесте године беше се већ упутио, јер му је десни кошак био пунија; а да би и ту правину попунио: он би увек на самој ивици табак дошао: *«пресави господи Јевта!»*

— Бог тога дошата добајао је укоре од својих старешина, али је бар стекао назив: *«Господи!»*

Шесте године укр му прво мати — а после четрдесет дана буче проишле од полицијског практичана. Карерија га је са сном измента: да се више није носио као пре... отац му је направио баво палтаноне но француском кроју; прелук дубоко несеи, да му се ида *«бавачи!»* — Приа каут до испод колена: обућа, са јалим окрипом, штитице носеи са илаке, а доде еведеи на циплице. На глави баво полу-цилиндер, а на ерату — радним даном везаио је црну, а празничном првену попу. И хах му је био дружије: кад иде он пољкуеицу у кољенима, а плећима креће као да думешине. Само још да дотера руку. — Био је гачан, и старешина се га хвалише. Ова такориста преша је на Јевту од неговог старешина господина Јикна... г. Јикно водео је да дела коцу патриг, од врха главе па до средине прста направио разделач, на изгледа као бразда.

И Јевта се тако чевио. Кад га отац смотри с лева он тек уздицаи на рече: *«Боже, може прости!»* Баш сунити господи Јива! Буди Бог с нама!

Отац му је пољкуеицу и јадан бравантисни претел, који је предво најмање педесет духа. — Јевта га је носно увек на кашпирету, али само до канцеларије. Кад дође прет полицију: он га савио, естри га у кољну кесци, и метице у леп. Ова опремет била је оправдава, јер је Јевта имао друга који воли да умио, али не — и да прати. Недеком и празничном носно га је навади на прету, јер није био никакве опасности... нодега је јивео у другом крају вароши.

Јевта је необино волио тај претел, и радо се хвалио нама. Кад дође у друштво он га палцем једнако обрће, на као не обрати палцу: он га онда скине и натане на прет до мајот — па још ни онда нико не погледа: он тада уздицаи, и вадја се: *«Ере, бр, али се ослаби! Још мало па ће ми са свом снасти е прста!»* Тада сина погледају у претел и узвикују: *«Ах, да јадна ервена!»* пави — ико сина ватру! Јевта тада као багавишчија одговара: *«Тхје!»* Носио га због што је споме... није ми толико због вредност — оно истина, кошта преко 80 дуката — али спомен од оца... нише клопотица!... старинска етар... етвине ми прет... оно живо алајам ја!»

Господи Јевта био је вадра човек. Радним даном није похађао ивене, али празничком...

Кад хоће да уђе у ивене: он извади из левог прста прали рубан и намае добро ириати обућу. За тим измести поину и вадјаи солаже; дотера колени на кашпиреи, исправи се као мотка, нагао отвори паванси прста, палпаци се, и онда с краја на крај прете кавају; — ралгата, стоково, и кад види празно место, он се посави, извади из десног прста рубан, протрети га са сто, вадити се, дохвати па чју чапу и нежним гласом доа: *«Још, дошати!»* окрене камен на пиже и намае дува по чаши: *«Кашер!»* — *«ишо!»*

неко место дошла нека послушница, на коју је госпа слободна, па не може да је посети и како је то по њу била жалосно.

„Разумејте!“ рече Оскар. „Ви би је ради вијести, је ли?“
 „Ах, не за то. Ја се бојим, ако овде умрем, да ће госпа сва писма прочитати, која сам код ње оставила, па ме после сврсти преврати.“

„Зашто да нас преврне?“
 „Слушајте! Ја ћу вам рећи праву истину. Ви сте ми били пријатељи; него у кући је био још један човек кога стегао, један коначник, кога сам познала. Јбо, ја сам толико ради због неге починила! Познала сам га до судила, па за то је могао од мене тражити, што је хтео. Он ми беше обећао, да ће ме узети. Сај видим добро, да ме је varaо. Сај сам се отог нигде разболела — ударила ме кинџал на шуту — па ме доведоше у болницу. Ту ме је госпа и оставила, јер не могаше даљ са мном. Ја сам јој писала и она ми је одговорила. Она је слушница, дозвела овоме по њеном налогу, али ни ње, ни госпу писам не могла говорити о том, што ме мучи. Ја имам једна свештеника писма од коначника. У тим писмима има много гадних ствари: и вражда, коју ми је он заповедао и о његовом захвалности; кад бих ја могла извршити. Јер ја сам прала, да — ја, сам своју госпу потражала. Требао сам спалити та злосрећна писма, али ту је било и хубавних изјављана и обећања, да ће се са мном венчати, па сам их задржала. Једног дана изврши ми хонор, да ће ми та писма узети, па ме одати. Ја му он хтедох јавити давати новца, а он ми наговести, кад се он једном дочепа писма, да ће са мном радити што буде хтео. Ја сам тај била у правном страху, али са писмима се ипак не хтедох растати. Да би их спремила на сигурно место, замолних госпу нека чува код себе моје екзистирне хартије, до којих ми је врло много стало; и тако сам ја своја писма заклачула у њених писања тог. Госпа ми је дала посебну енјоку и кључ. Ја знам, ја бих јој могла платити, да требам те хартије, али се не могу у студијску поуздати, која би ми их донела. Из њених речи чини ми се да сам разабрала, да је коначник и њу у своју мрежу заплете. То нам је хонор, каквем ја. А што се је њом спајао, то је само да то, да дође до свежања писма, јер она зна, где се скривена. Са свих њих могу написати. Ах! кад бисте хтели да будите тако добри! У истина ја не заслужујем, али ипак од вас би било лепо, да ми ту услугу учините.“

„Какву услугу?“

„Да ми добавите писма!“

„Али како да дођем до њих?“

„Ах, то је врло лако! У вече узима госпа свој калор за спавање и тај спава чврсто, ба то према нека спавати, јер она одлази нех у одећи даље, чин лежер. Можете мислити, да јој госпа не кажу, да она узима калор, јер се боји да не буде покрadena. Само мени је то познато, јер је у мени имала потпуно поверење — сврстала! По добри! Пошто она ништа не чује, ни ја бољко могу ући и плаћи и мени та писма доносити. Ви знате, два су улаза у кућу. Ако будете ипак служавицама басамацима, нико ништа неће видети. Ах, учините ми то! Хоћете ли?“

„Та ви сте куди! Како да отворим сто? а како да уђем у стај?“

„Од последњег стаја ја имам кључ. Ја сам га дала направила, да могу красти. Као га, а ево и кључ од басмаци. Ја вас молим, учините ми то. Ја не знам да што, али ја имам у вама поверења; ја сам уверена, па ћете то учинити, да могу у миру умрети.“ (Срешће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Убица своје заручнице. — Оних дана ушла је бечка полиција у траг једном тајанственом азијану, за који је убица рачунао да га неће никада платити узнемирати.

Ствар је у овоме:

До пре две године живела је неколико година у Њу-Јорку, у Америци, нека Марија Водична, родом из Дајч-Брода, у Чешкој. Неко је време становала под своје сестре која је ушла у Њу-Јорку, а по томе дошлице је служила као куварница.

У том времену налазио се у Њу-Јорку и Бартоломеј Кост калов старосица, родом из Беча, који је дошао у Америку да потражи бољу срећу.

У половини 1896. год. умре Бартоломеју жена, Ана Филал и он се на своју после сврсти женине упоина са Маријом а обећа је узети за жену.

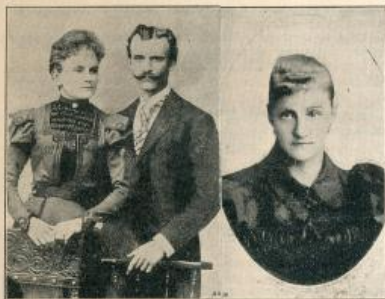
Тако су они живели до краја 1897. год. када се Марија прати својим родитељима у Дајч-Брод а после кратког времена дође у Беч и ступи у службу.

Бартоломеј остале у Америци све до краја прошле године а тада дође у Беч, где одмах наша Марију.

Нашавши је са Маријом изјави јој, да је вољан венчати се с њом и да је ради тога дошао из Америке, па ако и она пристаје, онда да се што пре венчају и да се врате у Америку, где је он намеран стално да се настани. Наравно, да треба онда да има мало miraза, како би се с почетка могли помоћи.

У овим брачним преговорима затекли их и прозеше.

Марија се најзад родила на венчање и одлазак у Америку, те позове Бартоломеја да иду заједно њеним родитељима у Чешку и да он све то и нама исприча, а отац ће јој дати miraза у новцу.

Ана

Марија

Бартоломеј пристаје на Маријин позив и 11. марта т. г. отпутују из Беча за Дајч-Брод, па Маријиним родитељима. Ту су се бивали неколико дана а па тим отпутују 14. марта за Берлин, пошто Марија прима 600 фор. од онда па име miraза.

Из Берлина се Марија 15. марта јави својој сестри у Бечу дошном картом.

Ово је последњи глас и траг о Марији, јер је сада нестала.

Бартоломеј се врати у Беч сам 23. марта и одседно у једном хотелу под латиним именом: Бертолд Кост.

У хотелу је преноћао и одмах се сутра јави уследи у пријатан стан под правим својим именом и презименом.

Свом брату Бартоломеј није ништа говорио о намеравању женићи се са Маријом, а одсуство своје објаснио је тиме, што је ишао у Бремен да експедира своје ствари за Америку. Дошлице је одлазио својом старој газдарици и позвалаи позве говорени да је добио из Америке. Она се томе чудила, јер је знала да је пређе био врло оскудан у новцу.

У овоме времену упозна се са Алоис Шмекер и већ се 13. априла с њом венча.

По што је провео весело знадбу, отпутује са младом својом са њеним родитељима у Пилзен, а одлазе између 20. и 25. априла отпутује преко Бремена у Америку у Чикаго.

Дакле јасно је, да је Марије нестало између 15. и 23. марта у времену када је Бартоломеј био ван Беча.

Сва је прилика да је Бартоломеј убио или удавио Марију где год на путу и по што ју је ошачинао, пратио се у Беч да несло свадбује са другом девојком се са њеним убице Марије.

Зверско грче!!

Убица је рачунао да је пошто заузео траг и да ће ефикаснија Маријина мисао да је она у Америци са мизом, то

се ипак никада ни посматрати да је Марија убијена. А он би доцније писао да је умира и тако би цела ствар на томе остала.

Али, кимала једно мисли а кимала друго. На тако је и у овом случају.

Сестри Маријеиној, која живи у Бечу, пако је уочи да јој се Марија од полицијом није никада ни јавила. По што је разабрала од куће кака је Марија отуговала из Дајч-Брода са Бартоломејем, учини јој се то чудно те се расејаша о Бартоломеју и сазна, да то није баш најзастајенији човек и да је склоп неваљалосту. С тога она коцком маја представи целу ову ствар полицији, која одмах предузме истрагу.

Благодурица уметности комесара одолела сигурности, г. Дра Рајхца, једног од најбољих младих бечких полицијана, и нештин полицијских агената, цела је ствар за два дана распетљана и ослободљена и као несумњиво утврђено: да је Марију убио Бартоломеј између 15. и 23. марта на путу Боденбач-Дрезден. Истрагом се дознало да је Бартоломеј по повратку у Беч 23. марта довео са собом један повећан дрвени сандук и продао га једном тогалу. Одмах је тај тежал нађен и на да су прегледали сандук, нађено је у њему женског рубља са жигом „МВ“, у коме је сеоистр. Марије, познала немо рубља и монограм.

Сада се очекује да америкање власти изадау Бартоломеја те да дође по заслужну казну — вешала.

ПОТЕРА.

Милан Свет. Микић, бив. дијурниста државне штампарнице, решеним апарта палицазског Управе града Београда стављен је под привичну истрагу и у притвор због валенизовања. Милан, који је у бегству, родом је из села Кичевца, округа позаревацки; има 23 године, високог је стаса, примамљив је. Управа града Београда моли све полициске власти да Милана у својим домаћинствима потраже, и у случају проналаска пој тражиоци спроведу.

Душан Никшић, родом из Аустро-Угарске, бивши слуга Марије Тешњ, пекарке из Крагујевца, 14. пр. мес. напустио је службу и побегао, пошто је претходно покрао рашне ствари осталим Маријиним момцима. Он има 17 год., средњег је раста, смеђе косе, дугогачкиг обрва, обрва и очију црних. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражијаро спровести начелству округа крагујевачког с позивом на Бр. 7803, или Управи града Београда на Бр. 12987.

Сима Калерић, слуга, родом из Босне, да пре две године живео је у селу Митшару ср. позаревацког у округу подрињском. решеним пристопањеног шабачког суда од 26. маја т. г. Бр. 14581, стављен је под повроти суд и у притвор, због извршеног разбојништва, ноћу између 22. и 23. септембра, 1897. године над Љубином Топасићем, тежаком из Митшара, на површину овога дела побегао. Сими је 28. год., стапа високог, плава, обрва црних у одећу сезаљком. Моле се све власти да Симу живо потраже и најбољег стражијаро спроведу пристопањеном суду, с позивом на Бр. 14581, или Управи града Београда на Бр. 13423.

Петра Паула Ђосић тежака из Лознице, који је у друштву са оглашеним хајдуком Иваном Петра Школузовића извршио неколико кривичних дела, па побегао у шуму да продају да дела. — Начелство опр. позаревацког влџм Бр. 8698 од 29. пр. м. позна, да се у року од 15 дана преда љубљавкој полицији власти, иначе ће га огласити за хајдука. Поред тога наређује се и потрага за овим разбојником. Он има 25 година, раста је високог, смеђ, има малу дугогачку плаву браду, без бркова, лица је сунаног, очију црних.

Карло Унгари, килговаца, проверено је једном позвањом заводу у Канешвару — Мађарска, 36,000 фор. па побегао, Карлу је 50 година, раста високог, снажан, плава, ћелав, проседа, очију грошастих, бркова смеђих, обрва превикастих, без брва. Говори: немачки, мађарски и мало сингиски. Канешварска штедионица обежала 200 круна награде овоме лицу које Карла ухвати или прогласи. Варошка калетанија у Канешвару дашеном од 2 он. м. моли за јавно трагање. Нађеног Карла треба стражијаро спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 13299.

Арсеније Марковић, обућар, родом из Краљева, који је био на лечењу у ошачкој болници за душевне болести, побегао је на ите 27 пр. мес. и одио на себи болничко одело: блузу, панталоне и капу-шајкачу од плаве чоке. Арсеније је високог раста, добро је развијен, плава је. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражијаро спровести управи поменута болнице с позивом на Бр. 780, или Управи града Београда на Бр. 13410.

Миливој Јовановић, земљопца, родом из села Попинаца, срема сепаршиног, округа тимочког, који је био на лечењу у ошачкој болници за душевне болести, 25 пр. мес. побегао је из болнице одио са собом и болничко одело: блузу, панталоне, преник и капу-шајкачу од плаве чоке. Миливој има 31 годину, високог је раста, добро развијен, смеђ је; има мале бркове и дебеле усне. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести управи поменута болница с позивом на Бр. 779, или Управи града Београда на Бр. 12927.

Душан Јовичић, из Гроцке, осуђеник београдског казненог завода под Бр. 3341, побегао је 28. пр. мес. са рала из Добричева. Он је осуђен војним судом на 5 година робије на извршена два бегства из војске, и што је за време бегства извршио две крађе: прву 20 јула прошле године Сави Стојиковићу бантовану из Сене, а другу Петру Николићу, аласу из Смедерева. И раније, као неваљали регрут он је побегао из војске, ашта је осуђен био на два месеца затвора: по чим је ову осуду извршио, он је поново из војске побегао. Сад му је 26 год. Наређује се јавна потрага за овим бегцем. Пронађеног треба спровести Управи београд. казненог завода с позивом на Бр. 838, или Управи града Београда на Бр. 12315.

ног завода с позивом на Бр. 838, или Управи града Београда на Бр. 12315.

ТРАЖИ СЕ.

Милоша, сина Јована Ристића, мутавије из Врања, кога је нестало 2 пр. мес. тражи начелство округа прањског. Милош има 14 година, средњег је стаса, плава је, има округле обрве. Пронађеног треба спровести помен. начелству с позивом на Бр. 8545, или Управи града Београда на Бр. 12999.

УХВАЋЕНИ

Драгутин Палачић, осуђеник београд. казненог завода, и **Евгеније Ракцић**, секретар народне куће у Бечу, чије су сазне вомете у прошлом броју „Полицијског Гласника“ на страни 168. ухваћени су: први на Убу, а други у Београду. Исто тако ухваћен је у Топчидеру и **Доброслав Јанковић**, бив. општ. писар, чија је потерница изашла у истом броју, на левој страни листа и већ је спроведен начел. ср. драгачевског, који га је тражио.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Свет. Шурадуловић, начелник окр. рузничког и г. Вожа Маршићанин, начелник опр. подрињског допозвањку су 1 он. мес. у Београд, а г. Живојин М. Протић, секретар министарства унутрашњих дела, 2 он. мес. отпутовао је.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

В. Гуц. Уредник је био на путу 1—4 дана. Наређао је друго да поштом у писму означене позитке, али је овај затрину био капу адресу. Сад ће се испорити.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једномпут недељно. По потреби биве извршени бројеви. Прегледа се излаз уредништву у Београду „Краљевског“ до Управе града Београда, а унутрашњости код одашњих скапула као да пошта. Цена је пошту: осамна, које узлазе у саставу оштењеног а која је већ издржавана, чиновника, ученика, издржаваних, експлоатација и осталих запослених у овим годинама 12, полугодина 5 денара. Гостопријемца и мезансијама из унутрашњости годишње 16, полугодина 8 денара. Жандарија годишње 8, полугодина 5 денара, шу ови се из овој који могу прегледати ови преси својих запослених подликох односно издржаваних. Архив. Нацрташтва у овим 20 година на годишњу. За иностранство: годишње 24, полугодина 15 денара. Бројеви „Полицијски Гласник“ се продају се. Гужови не тражују се.

О ЈАВНОЈ ПРОДАЈИ

поштом Свет. Јануш. писат. судија

II.

У броју 19. „Полицијски Гласник“ од 15. маја т. год. а у расправи „О јавној продаји“ нисам смо били уелосе за казацију једне јавне продаје а и наше мишљење, шта би полицајци чиновници, који врше продаје, требало да раде и назе, па да би што мање понитипал био овај њихов рад, код судова.

У том циљу, онемо да изнесемо и одаклу Касацисног суда, која је потврдила наше мишљење, да и претходни радови за јавну продају, који су извршени до данашњег од 14. јуна 1898. године у грађанском поступку, треба да одговарају овим допунама, па да продаја буде правана; као и то, да формални закони имају повратну силу.

Истина, оншта седница Касацисног суда није довела изнечну одлучу, али то не мена ствар, јер, према данашњем саставу Касацисног суда, прво велика већина (од 14 противу 1) дала напред изнесено мишљење, да формални закони имају повратну моћ па према томе, да и претходни рад за јавну продају, треба да одговара поменути допунама.

У осталом тако је и по науци, како то наведеномо у поменутој нашој расправи.

Мао тог случаја.

Мис. Вас. тузило је полицајног писара Свет. Ј. и тражило, да се понитипи продаја његовог имања извршена 20. октобра 1898 године, јер је неуредна:

1; што грађане у огласу нису означени по процену § 477 граф. пост. Није означено: каква су суседна имања, да ли су имне, пошадна, двавде, пуг, виноград итд.

2; што је процена извршена од два проценциона, а не три — § 466 а, граф. пост.; и

3; што му је продаја саопштена на један дан пре продаје а не на четири према § 478 граф. поступка.

Тужилац је у тужби навео још два узрока, али ове нисмо изнели, јер не утичу на изнесено питање.

Привестени суд одбио је тужилачку страну од тражења, пресудом од 21. јануара тек. год. № 1406. узев, да је процена вршена у 1897 години, када је по § 466 граф. пост. требало два проценциона; а измене овог законског прописа вреде тек од 14. јуна 1898 год.

Најзадња судења нитишто је пресуду, пахадна, да у овој продаји није урањено по § 466 а; и 477 доунав граф. поступка, које су важиле у време продаје.

Апелациони суд одобрио је ову пресуду, својом пресудом од 23. марта тек. године под № 1194.

Али, то не учини и Касацисно суд, већ понитипи апелациону пресуду узев, да тужилац није саопштена продаја, према допуномом пропису § 478 граф. поступка.

Дале, лежи Касацисно суд у примедбама:

„Свог тога, кад су у времену извршена продаје вазиске измене и доунав грађанског поступка од 14. јуна 1898 године, које се као формални закон морају односити и на ову продају, јер само материјални закон не може имати повратне силе, — извршена пошад, вазист требала је да изврши пошме саобраћано тип именана и да по измени § 477 граф. пост. у истој ошачи: грађане понитипог имања суседним именана по имену њиховом и њихових сопственика. А кад тако није учињено и гра-

ђане понитипог имања означене су само по именима суседа а не по називу њиховог имања, онда је по § 501 граф. пост. и са тих узрока неуредна ова продаја.“

На ове примедбе, дао је Апелациони суд овакоје противречност, из којих исплинује такође само оно, што се односи на питање у нашој расправи. „Апелациони суд не може да усвоји ни другу тачку примедба Касацисног суда, што излази, да измене и доунав грађанског поступка од 14. јуна 1898. год. не могу имати у овим случајев примене а још мање повратне силе, јер пошме именана, као и ове остале формалности привремене да продају, извршен по закону, који је пре ових измена и доунав извршен а по каде се запису каде утети, да је и продаја именана извршена, те по томе и торне доунав у граф. поступку не могу имати законског значења, нарочито с глед, што нити по закону није противачно, да формални закони могу имати повратне силе, пошто и Касацисно суд није навео законски пропис.“

Оншта седница Касацисног суда, одбацила је противречност Апелационг суда а одржала примедбе овог одељена 28. Маја тек. год. № 4854.

Са овим би могли да завршимо, да нисмо залазали у тужбу и овај узрок за понитипи продаје из § 466 а, граф. пост: за које је дао мишљење најмањих судија у привременом суду а преко кога су били преплини сва три суда.

Као што смо навели, у допуномом § 501 граф. пост: внесена су два нова наређења, која чине једну продају да је неуредна.

То су наређења из § 466 и 477 граф. поступка.

Но, не видимо ту и проше § 466 а, граф. поступка.

Наше се питање: Да ли ће вредити продаја, ако није претходна радња извршена и по овом пропису а то је ако је процена извршена са два а не са три проценциона?

Према закону требала би да вреди. Али, нашо мишљење, да је случајно из предлога за доунав пошета и § 466 а, граф. пост; и

Како је пошме од битног услова за сваку продају; то би извршени продаје добро урадили, ако и они усвоје мишљење овог најмањег судије у привременом суду, па да они сма-трају, да претходна радња за јавну продају, није правилно извршена, ако процена имања није извршена од три проценциона.

Ако нити друго избежиће ту неспиритност, да могу са ове неправилности бити осуђени на плаћање трошкова и наплату таксе.

Остаје нам још, да кажемо које о ошме, што Апелациони суд рече: *нигде у закону није противачно, да формални закони могу имати повратне силе.*“

Прв свегу учители права лезе, да законодавац треба: правна начела, а и доминирају да избегана, већ да све то остави науци; те према томе и кад стоји ово правило у науци (да формални закони имају повратну моћ), да би то доводило било па да руководи судију у случају, а да и не тражи о ошме и законски пропис.

Али, наш је законодавац још 20. Априла 1865 године знао за ово правило у науци, па га је унио и у закон.

Ево, узмите, прво изазне грађанског поступка од 20. Фебруара 1865. године, па ће те у § 2. закону којим се уводи у живот употребо судова и законика о поступку судисно у грађанским паринама, обоје од 20. Фебруара 1865. године,

и закона о поступку судском у кривичним делима од 10. Априла исте године, наћи оно:

„Спорова, који се затеку несвршени код оружних судова и код великог суда за грађанска дела у време, кад закон о устројству судова и закона о поступку судском у грађанским парницама почну ваљати, довршиће се по прописима ових закона.“

Иа овага а и оних прописа у тачни 1, 2, 3, 4 и 5 изведеног § 2. уводног закона од 20. Априла 1865 године, види се, да је и законодавство усвојило оно правило о повратној сили објављених закона.

Не етога дакле оно, што Апелациони суд тврди, да „много у закону није прописано, да формални закони могу имати повратне силе.“

ДУШЕВНЕ ОСОВИНЕ У ЗЛОЧИНАЦА

По Dr. Havelock Ellis-у и др.

ЧИТАНО У „ГЛАВНОМ ДРУШТВУ НА БЕЛКОМ ШКОЛУ“

Велика већина од нас, поштовани слушаоци, имаће у своје додице јануто стајан заједно: да разикује друштвене интересе и да се бори против злочина, онда динас најистакнутијег друштвеног питања. Напредак у овој борби много ће зависити од студије социјалних фактора злочина, а нарочито од свестраног испитивања злочинаца и његових особина. У тој сврси упознавања оних, с којима ћемо се свакодневно сретати, покушао сам, да у главном по др Хавелок, а и другим писцима, внесем њихове (злочиначке) душевне особине. — На првом месту говорићемо о моралном несамозадржљивости, паранормалности неосетљивости код злочинаца.

1. *Морална несамозадржљивост.* Затупењено осећање код инстинктивних и код злочинаца из навике, његова непредостројност, оскудња у ваљалу, његова жеља за успесављањем, — све је то било много пре познато, него што је *Despire* предузео посматрати о томе. У језику француских злочинаца „арти“, савест се зове *la miette*, а навести кога на нечестан живот каже се „*l'affranchir*.“ Ова морална тунаост позната је право добро свима онима, који су долазили у блиски додир са злочинацима. *Gall* вели: „као злочинци осећају жањало, то је само због тога, што нису извршили још неке злочинаства, али што се је дали ухвати.“ *Достоевски*, говорећи на једном месту о својим интимним познаницима и пријатељима са сибирским злочинацима, вели: „за време оних духова година морао сам открити ма и најмањи траг од кајала, од моралних кривих; али то ни најмање! Омојеном и тежак рад развоја је код ових индивидуа само дубоку мржњу, жуђу за забрањеним уживањима и страхошћу равнодушности.“ Ова прича о једноме осуђеници, који је неком приликом у току говора сасвим јавно рекао: „узмите ми, пр. мога оца; до своје смрти он није никако био болестан.“ — „Сцене ужасног очајања не дешавају се готово никада међу робизмама“, вели др. *Wey* из Ембира, „никада немирна својна не сметају њихом тврдом спавању, а и апетит ни је изгубио;“ на једном другом месту примећује, да се међу злочинацима врло ретко и у сасвим слабог облику јавља бол за куљом, тако, да се од 3000 осуђеница сећа од прилике само шест случајева, код којих је то приметно. „Врло је значајно“, примећује *David*, „да сам нашао врло мало осуђеница, који по нагледу и по речима чине утисак правог очајања, ма колика била дупина њиховог затвора, тежина за себе неке, али величина разлике између њиховог пријатељства и садашњег живота.“ *Давид* изгледа да приписује ову грозну равнодушност једној врсти природног хероизма, који је спојен са злочинацима. Али ипак спомиње једног осуђеника, којег за све време његова затвора није никада видео да је се пасањо. „Цело његово биће нагледало је врло јадно и жалосно, и проказале највећи контраст равнодушности осталих осуђеника. Његово стање је било у овоме: Био је ладар у Сансеу. Једнога вечера уочи недеље дођа кући и ако не пијан, али ипак „нешто угрјан“; ту паје своју жену у сузама, од које дозна да је уларно неки човек, који је стајано право пута од њих. С длетом у руци упадне он у кућу догичања и заду му свртосне поворе. Јасно је, да овај, на седам година осуђени робизма, није био инстинктивни или злочинац из навике.

Пису га анти-социјали, нећ социјали инстинкти патери на злочина. Он је био злочинац под утицајем егстрата, а његов случај потврдиће само опште правило.“

У опште може се рећи, да се догађаји инстинктивних злочинаца и злочинаца из навике сазлажу с веровалом једне религиозне елите из времена енглеске републике, која учине, да се највеће душевно блаженство састоји у радли рђавих, грешних, непристојних дела, а да ће они људи и жене бити најсавршенији и најближни Богу, који при најтежим греховима осећају најмање гризе савести.

Културне токовине, рад, част, истинитост за паранормално злочинаца а нарочито преступнику, немају никакве вредности. Рабојничко, крађа, превара и проституција важи код њих као занимање, рад.

Despire је у својој *Psychologie naturelle* осетивао ово питање у највећем обиму, као би дошао до егзактних резултата. „Ја сам у овом циљу прегледао све године *Gazette de Tribunaux* до 1825, и одатле сам стокао уверење, да она психична особина спада у непроменљиве ознаке злочинаца... дошао сам до уверења, да они злочинци, који су своја дела унапред смислили и ковали, нису никада осећали кајања. Дале сам нашао, да ако се код кога злочинаца после дела и наје првог кајања и очајања, да је исти јавно казано дело или под утицајем јаве егстрата, који за тренут угушава његово морално осећање, али казним несвршеним случајем био злочиначки пример.“ Два прва велика психичка услова за злочине јесу по његовом мишљењу: *инсензibilitет* и *перверзит*, а нарочито ако к томе придружу још и две моралне аномалије: *лапоушност* и *равнодушност* према будућности. *Dr. Price* цитира следеће место из једног саслушања: „ни сте ниш злочин смислава унапред? — питање судија. „Јест, од пре осамнаест месеци.“ „Али то је страшно.“ „То ја знам; то сам тек да извршио још у априлу, али пошто не имах повода, то сам га одложио до јануара.“ — Кад се једног убицу подири на губилишту, сипаи он у огромној маси светине, која га обавијаше плетима, негов друг друга, па ће му тек дохватију готово с пасејаним лицем: „Хеј, мој! ја сам баш на смрт осуђен.“ Нека *Албано*, пошто је убио једног франца ради плаште, кажаће што га је метак коштао 5 пара, а међутим у њему своје жртве нашао је само 4 пара. Једино је на то казано. Један убица провео је два дана по својој алоучности у неску и пијани са једним другом, „весео као мена“, као што га овај осуђе. „Једна оловност, као што се чини, ипак указује на кајања“ — рече му судија, „у притвору хтеде сте се кајати.“ „То је било само за то, да на бих дошао у затвор.“

Wainwright је по поређењима признао своје ужасно злочинство. Када је упитан, како је могао убити једно тако невинно створење, као што је *Helene Abercrombie*, одговорио је: „веру ми не знам; али ништа је тако добоје него!“

Неки париски каплар убио је још стару примарну ради похаре. Због тога буде осуђен на смрт, без никакве наде на милост. Он је ово знао, али ништа за то није марио. Са чуварима је говорио о свачему, не додирнујући свој злочин; читао је књиге из латвороничке књижице и зајврио је с овом, коју је нашао „латерариј рад својих последњих часова“. Имао је особиту наклоност према стиховима и писане неку драму о своме злочину. Чешће говорише својим околним: „смрти се не бојим ни колико појмих али жалосно. Иако она ме спазива у јеку моје младости и смаре; то је страшно ствар, али ја сам спреман, а и онашоту ћу се повети само и са ладитијом глазом.“ Овај сократски злочинац понављао је се као што је и рекао. Јутро на дан свога погубљења проспавао је мирно, као што је устао, обукао се, све с пасејаним лицем, радостан, као што сам говорио, што се још налази на овој земљи, где се и поред свега ипак тако лепо живи. Апетит му је био добар и пажљив се с чуварима о малој порцији јела, која му је била послата, тежила се међутим: „*Patience! à la guerre comme à la guerre!*“

Могао би се још много примера навести за допал моралне тунаости код инстинктивних злочинаца, која се често понавља у бруталним злочинацима; међутим још се примери лако приступају и деликатније познати, с тога ћемо се задовољити још с једним примером за нашег злочиначког живота, који наводи др. *Тас* Ј. *Милановић* на једном месту у својим белешкама: „Нека *Галиорни* Јовановић из Власотинаца, осу-

Јеници у београдском граду, готово ни за шта споредка се са својим другом Аврамом Глишићем, такође осуђеником. Цела је ствар била у томе, што га је овај други кошуњом по лицу... Гангорије онда дохвати сакризе у радницима где су радиле, па налетео на Аврама станао га сецати по глави. Ударио га и по оку и по чалу, и отпратише и ушмицне.

То је вршио мирно и хладнокрвно.

— Ако Аврам ипак умро, онда би га ја баш радо још једном прегнуо! — рекао је после тога Гангорије у гласову.

— А што?

— На тако... мрсна га...

— Кајни ли се што си учинио?

— Хе... хе... па још...¹⁾

Да помислимо и овај случај, који из једнога извештаја минист. унутр. дела наводи г. Милевокић у једним белешкама:

...У ово време Паун бене у Београду с њим својом старијом женом, а на салону остале су и те пона заповеле погуба жена Стана и Ђерка Пауна, а син му бене у мана.

Симеон на своје салону остао је сам те вечери, па у неко доба пона отишао је на салону свога стрица Пауна, и у ком салону спаваху само Пауна и Стана, обје врата на салону Пауновом и Стану и Пауну нису на поље у браник, који поред негога салону настојао, па најпре Пауну синула, а за тим и Пауну и Стану синаром убије и у моту синула, па једну преко друге пребаци, а за тим је у салону све ствари испретурао, и један салун са старима у поље нису, разнано га, у њему ствари испретурао, а по том се вратио на свој салону и спавао.²⁾

Мерална неосетљивост огледа се и код наших кесараша. Г. Таса нам прича како је „кесарашима најтеже кад кога осуде на смрт, па они не могу да иду да гледају погубљење. Највећу радост учинио би им онај, који би их онда пустио да гледају. Када су осуђеници пођени на Карабурму, кесарашу су клечећи и са склоњеним рукама молили да их поведемо.“³⁾

Нови допис причао је Ломброзу, да су син друмска разбојника и убице са осмејом на уснама ишли смрти у сусрет. Међутим била би заблуда, ако би се у свима мирним шалама и вишеним разбојкама разних категорија хтели видети само докази о моралној неосетљивости. Један заочинач употребом је своје последње часове на уређивању својих необављених дела; други покушавају да своју чувару обучава у хигијени; неки траже примоту је на посету онима, што су га терали да се дури, те да га воде из погубљења: „Само мир! Без мене се неће погубити.“ — Слично историје причају се и о најистакнутијим политичким злочинцима своју земља, дакле о херојским припадима.

Сотт је анализирао историјска и правна документа, која су се односила на последње тренутке 88-орине на смрт осуђених злочинаца (64 човека, 24 жене). 25 аути показала су се на епаноу врло плањивости; неки су од страха били већ полумртви; други су умрли тек после узбуђења. Они страшилици сачињавали две петине од целокупног броја злочинаца; њима је припадао по који злочиначки вођина, међу њима и по неки бробојави аути, доктори и свештеници. Четирица од њих очекивању своју судбину у стању страшно нервозности и узбуђења. Дванаесторица сачињавали су до последњег тренутка цинично, театрално држање; последњи су били највише сујетна лица, која су подлагла праву на историја анчај; тисеки заступници ове категорије јесте Саленгаје. Петорица показивања на откида смрти неку равнотешност, пасивност, која нас потсећа на тунатост кинеске животине или неосетљивост умоболога. Осамнаесторица, који су припадали разним друштвеним класама, растали су се с животом са мирном, срчаном оданости, показиваху најаву и слушаху утехе духовних повоје. У онити, злочинци на њиха класа показиваху већу отвореност, признаваху своју кривицу и свој пример пријучу другима за опомону. Они што су припадали средњој класи на против до краја увераваху о својој невиности; други су само ћутали. Од 24 жене показале су се стрпљиве само њих пет (дакле око једне петине), а само једна трпачица показала је крајњи цинизам. Осталих 18 жаладе су собом и показиваху

преданост, јако се кајаху за своје дело и беху приступачни религиозним утехам. Међу последња спада и маршала Брезнијерова, која, готово глас, бехе за читави четврт час наложено погуби отомати масе света, — „mérode, casée, dressée, et redressée par le bourreau“, као што писаше господо Савињерова, — и поред свега тога није ни за тренут губила своју мирноћу. Од жана умрло су $\frac{1}{4}$, од аути нешто више од $\frac{1}{4}$, са смерношћу и самопоуздањем. Цинизам, кувачици и брутална пасивност осталих јесу докази њихове моралне неосетљивости.

Од 400 убица, које је *Brice Thomson* позивао, само су се тројица показали да се кају. Од 4000 злочинаца, који су у току времена били у Елину, показали су се при пријему 36%, као апсолутно неприступачни моралним утехам, а само 32,4% показиваху средњу пријемљивост. *Salento* је својим скоро предвешти истраживањима нашао, да су се од 130 преступника осуђених за убиство или саучеснично у убиству, само њих шест испрени кајале. — У осталим он вели, да су статистичка дата о овој тачки од невинате вредности, али она не иду упореда са тачним познавањем свакога појединог злочинаца. Кајање, које се јасно јавља, ретко је искрено, и право кајање јеке остатинито.

И *Достојевски*, најзбољанији испитивалац ауторског срца, онако је ову чињеницу. „У једној тамници, чије сам становници познавао од пре неколико година“, вели он, „јавио сам код аути, које сам држао за дивља, сурина створења, свесним и неосетљивом читав излив дубоких осећаја, осећаја за њихове сопствене и за патњу других, да је се једноме дигла често као нека жалга с очнују. За тренут моје је чуђење било тако велико, да се нисам усудио веровати својим очима и ушима.“

(Паставице се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Истину

Суду општине осецавање

Марко Петровић, општински, ограђивши своју ограду захватио је и њих заједнички пут који се служимо за улаз и излаз у имања кољима. Онај је пут сада овим његовим постојном тако стешњен да је са натовареним кољима немогућ улаз и излаз.

Како напуста време за скидање летине овај пут ми је неопходно пузати, јер иначе немам излаза са имања, то тужим суду Марка за ово самозаповиш и молим суд да га за лето пави и да га силом власти и закона принуђа, да пут доведе у првобитно стање, т. ј. да своју ограду повуче у своје до-садање границе.

За доказ да је он ово самозаповиш извршио, да ми је пут стешњен и да је на лета имама прала за службеник, позивам се на сведоке Петра Косића, Филипа Аренића и Некада Симићанића, све овдашње свакоје, које молим да суд испита.

26. маја 1899. год.

Осећина.

№ 853.

Милош Лукић из Осећине

Кмет села Осећине са деловима суда и два одборника, да идући на лице места, тамо позову тужника, туженог и сведока на које се тужилац позива, и тамо да тачно изведе стање ствари, и о потребним појединостима саслушају сведоке, а тиме узму реч од онугавеног и о свему својој раду поднесу извештај овојо суду.

26. маја 1899. г.

Београд.

Председник суда.

Рађено 27. маја 1899. године у Осећини.

Напоми смо на лице места о коме је реч у тужби и уверили смо се да је пут доиста стешњен, тако да је улаз и излаз за имање тужакога веома негодан, а са товаријим кољима готово и немогућ. Затим смо приступили испиту сведока.

1. Петар Косић, земљопосед оид, има 42 године, у свему способан за сведока, каза:

¹⁾ „Тасици болешки“. Целути или лекару (стр. 30 и 31).

²⁾ Делути или лекару стр. 28.

³⁾ Таса Ј. М. Писарши, стр. 51, и 52.

Од како ја знам кућа тужњаци Милоша служи се овим нутем, како пенише тако и колима за увоз и извоз на имање. Пут је био увек довољно широк да су кометно могао товарна кола по њему ићи. Сада мислим да је стешњен од стране тужњаци, који је то извршно пометивши своју ограду напред путу. Заклеће се.

Дангубе тражи 4 динара. Петар Косић.

II. Филип Арсић, земљод. оид., има 56 година, способан у свему за сведока, каза:

У свему као и први сведок Петар, с тим да је видео наду је тужњаци пред Цвети ове године своју ограду претресао и тада је пустио према путу и тиме исти стешњен. Заклеће се.

Дангубе тражи 4 динара. Филип Арсић.

III. Некад Савиновић, земљод. оид., има 28 година, у свему способан за сведока, на питање каза у свему као и сведок Филип Арсић. Заклеће се.

Дангубе тражи 4 динара. Ненад Савиновић.

Затим је одмах узета реч од оптуженог. Марко Петровић, земљод. оид., има 36 година, унутар прима тужби, испиту сведока и према нареденом стању на лицу места изјави: да овде самовлашћа нема, да он пут није стешњен, по да је исти у оном стању у коме се од најдава налази. Он не зна да је пут био над шири. Своју ограду је истина претресао али ју је ударио истим працем у коме је раније била.

Марко Петровић.

Одмах по извршеним саслушањима сведока и оптуженог, кмет са одборницима приступио је уједињују о томе како је ограда постављена и уверили су се, да је иста доведена путу помакнута, јер се и сада на лицу места познаје склад где је раније постојала.

О свему описе са следећим вршењем на лицу места подносио суду извештај.

Деловоја.

Кмет села Осечине.

Одборници.

Пресуду

Изјављем чињеним на лицу места, и испитом испитаних сведока, потпуно је доказано то, да је оптужени Марко, претресујући ограду своју уочи Цвети ове године, исту помало тако, да је тужњаци стешњен козми пут, на који онај има право слободности у своје имање. — § 34. пољск. уредбе. Овим својим поступком оптужени је извршио самовлашће, и напустио на себе последице из § 375 а крив. законика, по коме законском пропису има му се в крива одредити, с тим да је дужан своју ограду повући у првобитно стање. Зато суд општине осеачинске као надлежан — § 4. пољск. уредбе

Пресудује

Да се оптужени Марко казни са пет дана затвора о сваког трошну, да накнадно тужњаци плаћену тасу 2 динара у таксим марками, која је на тужби приложена, и да му плати 2 динара дангубе, а тако и испитаним сведоцима по 2 динара.

Своју ограду дужан је повући у првобитно стање т. ј. у своје границе у року од десет дана, што ако не учини, суд ће по истеку тога рока, ово о његовом трошку ширити а њега за непослушност према наредбама власти поново казнити.

Саопштити пресуду странама.

Од суда општине осеачинске 1. јуна 1899. године № 920. у Осечини.

Деловоја,

Председник суда.

Кметови.

Одговори на задатке.

На задатак стављен у 20. броју нашег листа стр. 154, да ли је правилно решење суда општине медресерске Бр. 3600, по спору Јована Томећа хлебаца противу Најдаша Петровића менаџера, добили смо следеће одговоре од општинских писара.

Правилно су решили питање:

Маринко Никодић писар општ. влакчанске

Милија М. Радековић писар општ. београдске

Милија В. Станковић писар општ. београдске

Милија Д. Пандуровић писар општ. нољадске, који су се изјаснили да је одвојено мишљење судије правилније од судског решења.

Одговори осталих општ. писара неправилни су.

АЛКОХОЛИЗАМ

Већ од подужег времена научници су упалили на огромну опасност која прети човечанству — на алкохолизам. И лекари, и новинари, и професори и свештеници почели су борбу против те страшице и опасне модерне болести.

Доктор Дебон (Debove), професор интерне патологије на медицинском факултету у Паризу, отпочео је ове године предавања о тровању и о неким другим болестима. Његова уводна предавања која је штампано, *L'Alcoolisme*, par M. Debove, professeur à la Faculté de médecine. Leçon d'ouverture. Librairie du monde médical, Paris), пуно је речитих доказа, изнучених из статистике, морали, лекарског искуства, политичке економије.

Посебнице алкохола не заустављају се само на јединици, оне се шире и на целу расу, и то прво дегенерација а после непродуктивна. Данас је алкохолизам најширитије средство за једна раса опадне и пропадне. Није потребно тражити примера међу америчким претпоставкама и америчким принципима; ракија производи иста дејства међу културним Европљанима. Зато треба посматрати кроз два или три генерације једну породну алкохоличара. У првој генерацији, отас се смањује, неубављана жеља за пићем расте, и уније сиво слабе нерве болеста се појављују. У другој, има идиота и епилептика. После треће, и то сребом за човечанство, нестане непродуктивност. Претпоставите да алкохолизам постане општа болест, што није могуће, и можете мерити шта за наредних година може бити од најезаније и најдворитије расе!

Смртност и разбољивање много је веће код алкохоличара по код умерених људи. У Енглеској, друштва за осигуравање живота дају онима који не пију за 28%, више осигурање.

Са потрошњом алкохола иле употребо број злочинца и лудака. У Шведској 1828. пило се 23 литра на главу, а било је 53 убиства и 2281 крађа. Од 1875. до 1878. потрошња алкохола сведена је на 5 литара на главу, и било је само 18 убиства и 1875 крађа. Иста разлика је у Норвешкој, Суботи. Недеља и понедељак јесу свечаници алкохола. У Паризу је констатовано 1891. да од 141 тонеисе попреде 100 су учиниле у та три дана.

Тако су несреће које алкохол за собом нуче. У колико се смањује број здравих, корисних и производних грађана, у колико се смањује број људи по казарнама и радницама, у колико се увећава број лудака, злочинца, идиота и епилептика, у колико се више луке лудине, асове и болнице.

У Француској ало је врло велико. 1850. у кој се пило мање но и у једној држави на северу и у средина Европе. Али у последње време, потрошња алкохола се четворостручила а износ преко 2 милиона хектолитара годишње. И што је још најгоре, док је код других народа потрошња се смањивала, у Француској се повећавала. Немачка је, за седам година, спала од 8 на 4 литра на главу; Швајцарска, од 5 на 3; Данска, од 10 на 7; Канада, од 3 на 1; Норвешка, од 8 на 4; Шведска, на шест година, од 23 на 3; Енглеска, од 3 на 2; Италија од 0.85 на 0.35 — а у Француској од 1 литра у 1830. години свела је на 8 литара 1898.

У 1830. било је у Француској 280.000 крама, 413.000 у 1890. а више од 500.000 у 1897. У Паризу једна крима долази на три луке. У северним департаментима једна крима долази на петнаест људи.

Ако се у име године потрошња 50 милиона литара пића, и како сваки литар има 30 до 35 чашица које стипују по 10 пара, онда се годишње дају на ракију једна милиарда и шест стотина милиона, и од тога четврти петине пада на сиротну класу!

Стаповиштво Француске, вели учени професор, дели се на две позивине, на оне који алкохолизму друге, и оне који су алкохолизми. Питање о сузбијању алкохола питање је о спасењу отаџбине, и сви људи који одиста воле свој народ и не желе да се некегине тековине цивилизације не потоне у алкохолу, дужни су да што више уму учешћа у овој одиста културној борби.

МАЈСТОРСКИ ЗЛОЧИН

— Jean Richerin —

(СРЖИКАТ)

Оскар Лаписот узе кучицу. Наједаред му се по лицу просеу бљадло, а прте лица се у грчу искривиле. Ето знала да рол се у његовој души могућност, да почиње злочин. Над она била буде мртла, ствар ће бити зла.

„О, ја ћу се загушати! загушћу се!“ говорала болесница, коју дува исповест беше заморала. „Вода! Дајте ми воде!“

Снавага двораца беше утонула у дубоку tamu, само мекла светлака раширишавше слабу, мутну светлост. У споредним кривама све је опавало. Оскар подиже главу болеснице, извуче испод ње јастук, притисне јој га на уста и гласовном шваком драмше га тако бар десет минута. Он је имао горно срце, да чека са сатом у руци.

Кад је дигао јастук, болесница беше загушена. Она се није могла ни маћи, ни јавикути. Он метну опет јастук на своје место и науче јој докринах до подбраћа. Дешина изгледаше, као да спава.

Кривет суканцима беше доста близу врата и убица измаче без шума из двораца и болнице, он до кога неопаван.

Беше десет сати и двадесет минута.

Не годећи времена покуша се дупек брајном кораком у уличу Сен-Дени и пре десет сати ступи у кућу.

Уз нут беше створио цео план.

Најпре се упуца у штапу, где су се морале нагазати ствари коцањене. Овако узе једну кравату, откаде од ње један комадић, а турн га у рец.

Онда узалти полагао уз суканцине басмаке и заустави се на првом спрату.

Отвори врата и уђе нечујно у спаваћу собу и стару гонцу, која је ту спавала, једном притиском застави. И ту је био толако хладнокрпан, да ју је добар четврт сата за гуту драго.

Сад отвори врата сто. У великој средњој ендоји лежала су акције и облигације; у левој башпа, а десној замотуљиле новаца. Он узе хартије од вредности, које гласе на *доказница*; а остало остави. Свега сукна илеа је износило 140.000 франака; то све потрпа у ципове.

Сад узе писма у поско. Са мало муње пађе их горе у куту, камо их је суканцама била метнула.

Брзо их снала у кавицу, али она, која су по кочиљина и суканцима била напорцима, остави на свом месту.

За тим ону кривцу од кравате утисну задовољеној у десну руку, која се грчевито стисла.

Сад изаше из стана; као мило света на уличу и тада продужи лаганим, безбрижним кораком.

Оскар Лаписот није се варао, сматрајући себе за генијалног човека; он имаћаше злочинички геније и делаше мајсторским руком.

III.

Правда не оклепање ни часа, да нађе злочинца. Фрагменти писма беху неспорни основ за сумњу. Ко би други осам почитања могао казати нити? Зар он није потрадио удовицу, већ у споразуму са суканцаком? Није, да логично, да је прекорачио границу, која деле крају од убиства. Осим тога јасно је говорило и оно парче окривитица. Да несрећа буде потпуна, беше и претварањем живот коцањене рђав и као постољку отежану околишот није могао доказати свој алиби у опом судбоносном часу. Могао је порциати још толико и задовољати се, да је невин, све је говорило против њега, а ништа није у прилог.

Он је осуђен и погубљен; а судије, поротници, брањате, његове новине и публика — све то скуп беше уверено о његовој кривци. Само једна тачка у целој ствари остаде тамна: покродена имовина се не могаде нигде наћи, па се перовало, да ју је долов на сигурно место сакрио. Али нико, ама баш нико није ни саудио, да он то не беше ни покрао.

Како се, да се човек, који чини добра дела, осећа свенојан, али мало дула има смелости, да утврди да се и адуи. који су учинили рђаво дело а нису кажњени, осећају срећни.

Оскар Лаписот могао је баш бити веома са снаг двостворног убиства и плодове своје у потпуном миру уживати. Нити

је осећао гриве савести нити страха. Једино, што га је мучило, беше немерна охолост, која је све више расла.

У првом реду беше уметнички, понос, уприво савршеност његовог дела и осећање, да га је генијално извео — учинише, те је лабораторија снала морали осећај.

У свему осталом он остаде један средина, таман, непознат човек. Могао је своје имање још једном толико трошати, само да себи отвори створе новина; могао је критици још толико подмиљавати; код публике не могаде се учинити чувањем. Његови стахови, проза, поезијски покушаји — све то беше скупљено и непаљено. „Буду од заната“ позиваху да душе нешто мало Анатола Деароза, али само као књижевничког дилетанта, који је имао више прихода, него талента. Али читаоци ни мало нису водили бригу о његовој репти, него сви се слагаху у том, да у њега нема ни искриве талента.

„Па ипак!“ рекао би он кад и кад, севајући очима, „кад бих ја само хтео! кад бих ја могао да приповетам своје ремек-дело? Јер ја сам створио ремек дело, о том нема сумње. Дено сам дело навео. Што сам га доживео, а не написао? Да сам га написао, а бих био славан. Ја бих имао да се поздрављам са једном приповетком, али та би била јединствена у својој врсти. Ја сам створио „мајсторски злочин“.“

Она мисао постоде на послетку муча за-а. Десет година борба се протин не.

Једно дело беше седе Оскар Лаписот са унчаном главом и грознашћом руком као казив велики песник, метну реце се кинути хартије и написа у један душан историју свога злочина.

Он писца бедне почетке Оскара Лаписота, његов књижевнички златот, његове многобројне неуспехе, његове помишља на самоубојство, део роман са психолошког једног злочина. За тим напшта јасним потезима и са стравањим прецизношћу сцену у болници Птиве, у уличу Сен-Дени, смрт невини осуђеног и тријумфе правог убице. После уприво Лаписотом анимено изведе анализу уворка, који су аутора нагазали, да свој злочин ободолади и заврши са вољачањем Оскара Лаписота, који се под ову исповест потписао.

IV.

Мајсторски злочин узглед света у „Рени де де Монд“ и имаћаше беспримеран успех.

Све новине хваљашу дело прво свако мере.

У првом томе набоше се у салим зачинама, па и у најзлаканијима, део тачне, радијкојаше ос Оскар Лаписот јако лутно.

Прво и прво његово право име сматраху за неударним и напашаху га тобоше правим именом Анатола Деароза. Друго — ту се сунине говорало о његовој зантажи и спорима му се и најмања перловатост приповетке.

Радн тога се и догоди, да једног зног дана, кад је један колега великом човеку честитао, овај му одговори:

„Мој господине, не се варате, нико немола није никакав роман; ствар се у истина догодила. Злочин је почињен опакно, како сам ја испрочио. И ево баш ја — ја сам тај злочин почињо. Ја се зовем правим именом Оскар Лаписот.“ Он то говораше с најдубијим уверењем.

„Ах! лавно! лавно!“ кинути други. „Шала је извршена!“ Бутрадан донесоше све новине ту анегдоту. Репло се: духотан покушај мистификације, да Анатола Деароза хоће, да је убица. Оригинална слава тај човек.

Оскар Лаписот да побесни; он је хтео да му се верује његов злочин. Он се поново исповидаше салим пријатељима, које би на булетулар сретао. Први дан ствар се још примала као напашања, други дан као обична, трећи дан беше то већ једна глупа шала, а после недељу дана вредео је он сам као савршен глупан.

Он већ није звао како да се уздржи на вивини своје славе. Најватренији га његови припискиници исмејавашу и то га доведо до очајања.

„Ах! та то је и суншине!“ рече он невештама у сред кавана; „длавао нико ни поће да верује оно, што је ипак само чиста истина; неће нико да призна, да сам ја мајсторски злочин не само написао, него и учинио! Добро, сутра нек зна цео Париз, ко је Оскар Лаписот.“

Он потражи наследног судију за уличу Сен-Дени, па му рече:

„Ставите ме у затвор! Ја сам Оскар Лаписот.“

„Не требате, господино, ништа даље говорити“, одговори му судија с пријатним ланем. „Ја сам вашу новелу читао и ја вам се хвалим. Мени је позната та чудновата манија, у којој ви од неких осам дана уздицате напалате. Да је други на мом месту, можда би вам за оно узео, што се плашћу палу терате, али ја сам пријатељ внажњивости и не дутим се, што и са мном хоћете палу да побјате, пошто на тај начин имам срећу, да с нама познатише учиним.“

„Господино“, поче онет Оскар Лансрот истраљиво, „ја вам се запланем, да сам ја Оскар Лансрот; ја сам онај злочин почињо и ја ку вам то доказах.“

„Добро, господино“, настави чиновник, „ја вам и ја то стојим на распослању; то ће за ме бити узвиљало, да видим, јавно ће један тако духовит човек, као што сте ви, хтети да докаже оно, што је немогуће.“

„Али за Бога, све оно што сам у приповеци рекао, све је оно сушта истина. Кочијаш није крив, ја сам све то учинио!“

„Мени се чини, да сам вам већ рекао, да сам читао вашу новелу. Ако хоћете и сами да ми то испратите, то ће ме особито неселати; али доказати — доказати ме само једно, што већ знам, да имате необичну жину фантазију.“

„Али кад вам кажем...“

„Молим! Ви ћете ми доуветити, да у криминалним стварима и ја себи нешто знам присвајам. Сад каже, ја вас уверавам са свим отворено, наш злочин није са свим природан. Ваш сусрет са служавком некако је сувише случајан. Као уметничко дело ваља је новела дима, оригинална, просто осваја човека; али наш злочин сам по себи је немогућ. Драги мој господино Дезрозе, знао ми је, ако вас врећам; ја вам се дивим као писцу, али као са злочинцем с нама не могу озбиљно рачунати.“

„То ћемо видети!“ ризну Оскар Лансрот и устрем се на чиновника; и он би га сигурно задавио, да на његову ризну није помоћ дошао.

Раздвојеног Лансрота незнање, авторство у једну ћећу, а пет дана касније отпријекне га као зучају у Шарлоту.

У целој ствари је било најстрашније то, што Оскар Лансрот ни беше суди; он је био при потпуној својој памети.

Овако „злочин“, како их називаше управитељ суднице, летели су се хладним тунелима.

На крају крајева умиса одиста науде, а тад га пустише као изгачена. Он је на крају на посетку сам веровао, да је он Анатол Дезрозе и да није никога убио.

Умро је у уверењу, да је своје „дело“ казао, а не извршио.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Младозема као варијанта. — У страним новинама често се налазе огласи у којима жуду траже себи „жену“ или женске траже „мушк“. Обично се гарантује „дискреција“ и тражи се слика. Преписка се шаље под називом знаком Post-restaurant.

У Шести постоји нарочити завод за посредовање „да женицабу и удадуб“. Тешко оиоме или оној, која падну у руке овима што „посредују“. Оперу га до голе душе и на крају крајева: ништа се не сврши. Ако је кајла била личност, куту и не казује своју бруку то вивидлер добро прође. Али тако увек не била.

Овакво данаша налазе се пред бетком полицијом такви једни „младозема.“

Он је анонсирао преко свују вићеније бетких новина „како ижеи да се ожени девојком или удовицом; да није старија од 35 год.; да има коју стотину франка марза итд. За себе је рекао да је благијаш бонитиче класе; да има сталних 100 еор. месечно; да има 33 год. итд.“

На овакво тражило добио је масу понуда.

Кад је све понуде разгледао и проценио, дао се на посао. Узео је неколико стамова у разним квартовима и свуде је друго име казало.

По што је овако удово, знаио је код својих жртава. Представе се и одмах издвато је је вољан приступити женичању. Тако је долазало два-три пута и кад се код време приближи, онда је тражио ајекто да набаја намештај и друго што треба. Задовољавао се колико му се да: 50, 100, 120 еор., колико било.

Чим је новац примио, њега је нестало.

Овако је преварио шест девојака и једну удовицу. Наравно све су ово: иштудале, раднице, и сиротине оно, што су уштеделе, овај им је безуданни отео.

Код власти је све признао и дрско се смеје својим „зачуницама“ дои он каже, али не за њим већ за својим поштом. Наравно, да је са своју поштену радњу добили и одговарајућу казну, јер се у Аустрији строго казне овакве ларвине.

По он је појачао себи казну и тиме, што се под лажним именима пријављивао у својим становима.

Једна дружина варијанта пала је у руке париској полицији и сада се налази с оне стране кауца. Дружина је била састављена из девет које жуди које зна. Седите им је било у Паризу, али су оперисали по целој Француској. Оноо друштво, чија се чланови држаку отмено и пошаку племићеске титуле, које су по вољи мењали, внаше се сходно својим претензијама: „La bande des aristos.“ Занимало се „духовним материјалистичким имња“ и придатило је за оне четири године преко мизан франка, „Aristos“ је скраћено од aristocrate, а по proprio meste propriétaire a Château de Chateaufortland, а у внашејо мери и били су то; имали су велике, богате станове; држаку неке метресе, а после тога и сигурну вјесту у Crédit Lyonnais али којој дружој били, где су оставили извешај дохлад од својих препари. Али што их је нарочито одликовало од свих других ловских багара, то је имало сопствена полиција, којом су надали на префектурну тачку пошпљу. Главни им се оруђе састојало на једног дводуког котора, који је се употребавао на следећи начин: Обично ишкучу по једног предног члана да се внашеи о продајним имњима у појединим пределима, а не то да ступи у везу са сопствеником, те да га психолошки испита о његовој лаковерности. Покази да се сопственик као употребљива диваљ, то се члан представља као секретар какавог богатог човека на њихот стаже, који тражи да купи добро, у коме би сместио своју забавицу. Сад овај секретар, да би обузео законито у сопственика, понуди му много већу суму од траженог продајне цене, али само под условом да онај ишкуч заједнички поделе. Највећ је на то сопственик, а изгледа да се ово дешавало радо, то наскоро допруге богати, отмени господина, грох Х-и марказ У. Доручкује се жупно, а по том се закључи посао. Сопственик није прихватио помену внашеи предлажи неважну примедбу господина гроа, да обе стране положе на повећу суму као калату, које ће у случају да се пре нотарског потписа један пошпмили, припасти другоме, те је гроа радо послушао. За тим су обе суме остављене у салуци. Једног ноћера, кога је гроа са собом довео; он је требао да остине кад сопственика, а кључ узме секретар под себе. „Задирките ковер — каже гроа — ја узимам кључ, а проз 14 дана, по мом повратку, имаћемо заједно посао.“ Међутим, секретар је по правилу увео имаи при подаску да представи невини молбу: како гроа ишкучи веће моћи бие зучера угодно путовати, рубље му је у наму; ибог тога ће бити боље, ако сопственик просто узме и себи чачкини салуци, с калпарма, а ковер прета гроу. Зампо не? Сопственик је, дакле, допустио, да се салуцини ишкучи. Ју, при том је превидео, да се ковер састоји из два осамна једнаких салуциниа и да онај што му је предао, салари само бакрине новце и напреве бие вредности. Сопственику се тек онда разјаснило горка истина, пада је прошло 14 дана и вада је дао да се салуци пред полицијом отвори. У провинцији су зучеки променили каларе од вредности и новци оставили на сигурно место. Главни аорер зове се Gustav Guillaume; изгледа да је ковер он направио. Други, Finance, живео је бурно. Кад су га хтели ухапсити намили су у његовом салону једну масу у којом оделу, која је носила звучно име Henriette de Morand, а тама наволаше на њину једну ишеу од Вебера, биеи јој рамо тешко растати се од пнала, те да прати Finance-а у затвор. Већина аристократа су стари осуђеници, чији је ранији живот познат префектури.

Жив. А. А.

Другачије за крају. — Неколико чиновника великих трговина париских имале су ту жељу да осењу једно тако друштво. Улоге су биле поздравиле: ловов на радње са намештајом снабдеи је своје другиче са класичним намештајем за трипеларије у стилу Хенрица II. и Луја XV., ловов из радње са тапетима набавазо је свилене тапете, скупоцене калике; трећи

је набилао порцеланске пећи, четврта скупоцене шапе и ситне украсе.

Систем на који су они трговци цуне две године трговали био је врло прост. Сваки дан они су била у магацинима и експедирало ствари продате у трговину; како су то биле врло невелике трговине, промет је био огроман, и ништа се није примећивало, ако се продатим стварима дода још који предмет. Кочишан који је разновисо ствари био је нахвољ саучесник, имао је свој део, и ништа није било лакше но занети ствар из магацина и предати је коме члану друштва.

Али пре него да освануо им је прили потап. Сопственику једне велике радице паде у очи велика потресица персијских ђињама а мали приход од њих, и он свога чиновника ухвати на делу. Онај је одведен код полицијских комесара и ускоро све признао. Истог дана чиновна је преметачина код свају ортакли, и у њим скупоченим и расписаним стазовима нађен је силан повраћен наметај који је на пет великих шпедитерских кола однет у полицију. Тринаесто њих од сада је ухапшено првога дана; другога дана ухапшено је још осморо и само код једнога нађено је троја кола ствари. Полиција мисли да је у ову Пакалу, чиновника и помоћника персонала великих париских магацина умешан још неки број личности за којима се данас парижане трага.

Самоубиство једног лекара. — На једног провинцијалног места у Енглеској јављају за овај случај: Доктор Л... човек који је улавно одличан глас, осмисли и отац двоје одрасле деце, био је под криминалном истрагом због пророшћивања блуда са девојачком у тамошњом свиротину, које је било под његовом управом. Источетна је све одрицао, али сви су докази били противу њега, и месни дестови већ су били јавили за његово хапшење. Онда се сам он реши да потражи да га заштити, на шта га је жена гонила, да би спасао углед породице.

Прошле недеље пошто је био код нестраниког судије и тражио да га заштити, и пошто га је овај одбио, доктор Л... сам изпурио и душевно плаћујући врати се кући, и тушени се у сузама призна грех својој несрећној жени.

И од тога тренутка драма узима трагичан карактер. Да би избегао срамоту парнице и осуде, доктор Л... се сагласи са својом женом да се убије. У самоубиству му је несрећна жена помагала. Поново се у своју собу за рад, и заклаучао се. Тада је јавно отворио врата од лампе са гасом, сео у фотељу и очекивао смрт. Жена га је кроз кључаницу куракла.

У два и по часа по подне, када је комесар полиције дошао да га ухапси, госпођа Л... му је јавила да њен муж није нише одговоран пред судским законима. Када су разавали врата, затекли су доктора Л... уочиена из фотеље, мирне енџионике, с плачарима на носу, и мртва.

Ореба у браку! — У Катру, у Северној Француској, свршио се један несрећан брак на још несрећнији начин. Делатр, тамошњи економ, био је у дубоком сну, када се његова млада жена дигла, из спаловне собе, узела сивури, и из све снаге ударила га по глави. Онај поче апкати у помоћ, жена тога часа скочи у бунар и удави се. У јутру ни једно није било међу живима.

ПОЗНАТ

Овај дечко, што смо му извели слику у претприредном 21. броју нашега листа, на стр. 168, познат је, чим је наш лист стигао у оштинску америкаску, српскојског. Оштински персонал познато је у тој слици Драгутина, сина Силасеја Стапојевића из Америке. Отац је одмах дошао у Београд да своје дете води кући из опште душевне болнице. Том приликом изјавио је: Да је Драгутин мутан, гавн и да има падајућу болест, да је у лудила победио од куће и дошао у Београд. Изјавивши благодарност уредничтву, што му је дало могућности да своје дете нађе, однео га је кући.

КО ЈЕ ОВО?

Пре десетак дана дошао је у Београд, али откуда нити се зна нити он то уме да каже, јер је и мутан и блесав. Ј. он.

м. нађен је у релуу кварта варошког, ту задржан да престоји а сутра дан пуштен. Још истог дана, 4. ок. м., топчидерска полиција нађе га у Топчидеру где седе према трампају и црта трампај. Одлазе га спроведе Управни града Београда, где се и сада налази. Има му око 13 година; до бро чује али не уме да говори. На питање, како му је име, одговара: *На...на...на...на...*. Врао је миран и послушан. Одвеи је мизери; јер носи преко голог тела подеран предук, а преко овога тако неке подеран капут. На глави има еес и на њему пришивене дугме, које представља копиту и у њој коњску главу; више дугмета пришивени мали рог од бубе — јелена. Обично позивава оно што му се лаже, на пр.: упитан ли ја дла? теби трајнаст година? одговара: *г...г...г...*. Упитан ли га дла? Јел рече да ти је негован година? он одговара: *не...г...г...*. При себи има једну прописану књижицу од малих табака писане хартије; на њој је пуно оловних изражених сличина, што их је сам цртао, и из којих се види да има сликарског дара.

Врао је лепо израдио: електрични трампај са летним вагоном, изгледа Београда са Саве, невољно зграда по Београду, неке цркве, цамије итп.

Слику доносимо у цели; да се сазна по је... Ко ма шта зна да како о овоме дечку нека јави Управни града Београда с позивом на њен ант вод Бр. 14023.

Уредничтво моли добре душе, да му преко нашег уредничтва понула што год од одега и коју комулацију.

ОКРЕТЕ СЕ ПАЖЊА.

Вудика Јовановић, циганка прачара. Родом је из Аустрије, али јој је овде врло угодно земљиште за њену трговину. Од куће до куће иде и безбројно се поштара лановеним

женима да им прача и на тај начин не само што им даје новац, већ им је још прача, прачеју у кући, — представљајући им својим прачицама, како су им корисне мултипови, како на другом женског тропе новац издржавајући их и купујући им пресвете од предности, и т. д. Неколико пута кажњена зато није се опметела, већ је унек по издржању казне продавала са прачицама. Последњи пут је од стране кварту савишалошког калнепа са 10 дана затвора, и 26. пр. месеца проглата тамо одлазе и је дошла — у Аустрију-Угар. Организа полици, и општ. власти сечеће се пажња на ову прачару, да јој приликом покушаја заповратак на прогностна, спрече улазак у нашу земљу; а она ће јамачно покушати да се врати, ако не па Београд а оно на поје друго место дуж границе. (Ант Управе града Београда Бр. 12787.)

ПОТЕРА.

Живко Ванчић, — **Омедеревца**, коцкар, 15. новембра 1898. год. извршио је крађу Коста А. Тодоровићу, механици тамош, и по извршењу крађе побегао. Живко има 35 година, стапа је средње, смеђ, на лицу рова од брџа, брџа крхти, ретких. Начелство округа моравског актом Бр. 5791 моли све власти да Живка најоштрије потраже и њему спроведу. Исти се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 13513.

Јован Шимић, босански бегунац, оптужен је за извршењу отпису крађу у прошлој години Милану Марковићу на Мокре Горе. На како се исти Јован сада налази у бегству, начелство округа ужичког актом Бр. 6750, моли све полицијске власти да Јована у свакој пругој потраже на највише њему стражарно упуће. Јован се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 13518.

Виталије Бурковић, бив. контролор забрине монопола дувана, чину био слику при давању потере доспан у бр. 28. на страни 218. од 1898. год. а **Венеслав Бенхара**, бив. ономо исте забрине, решењем приврест, суда на вар. Београд од 3. окт. м. Бр. 12021 стављени су поново под суд и тим, да он и привресте. Но како се ни Виталије ни Венеслав не налази у Београду, то се овим наређењу потера за њихом тражење. Пронађење треба стражарно спровести или ном. суда с позивом на горњу номеру акта, или Управи града Београда с позивом на Бр. 13602.

Владимир Нинић, војник I чете, 23 баталјона VI пука сталног крађа, родом из Шапца, 34 године стар, који је био под војним судом за многе погнате крађе, — 9. окт. месеца у подне побегао је изпред стражара код појне болнице. Владимир је њиме ухапшен са друговима: Петром Чолићем — Јеленовићем, Живојиним Јовановићем, Ђеком — Радоем Речевећем, Црвенком — а по погнате крађе стављен у притвор и под ислеђење. Дела њихова описана су у 2. броју „Полицијског Гласника“ од ове године на страни 15. За побегом Радоем, наређење се јавно тражење. Пронађење ваља под јаким стражом спровести У-

праву Београдског гарнизона, а може се спровести и Управи града Београда.

Миливоје Марич, слуга, родом из Сабанте, окр. крагујевачког, 3. окт. м. извршио је опасну крађу сваке гадн Аностоу Стевановићу, механици у Вал. Селу, пр. врачарског, на побегао. Украо му је: 46 дуката у злату, 170 дин. у банкима, 100 дин. у сребру, 7 ком. злат. аустр., 1 турску меџидију злату, један сат од руске платине, 1 револвер, 4 златна прстена, две узложне књижице од 240 динара, 1 гун и 2 ђермена. Миливоје има 19—20 година; стапа је средње, плав, демакост; више лепе обрве има белегу. Носи и црвену и ослепљено одело. Пронађење ваља спровести у Београду код „Два Тигра“ на Теразијама. Начелник скупа врачарског актом Бр. 6941, моли све полицијске власти, да лично поруче за проналазак овог лопова. Пронађење се има упутирати Управи града Београда с позивом на акт Бр. 13960.

Радослав В. Поповић из Травне среза тринаеског, окр. рудничког, бив. писар исте општине, оптужен је за упуштањем званичних акта и противу њега води се истрага, на кад је сазнало за исту он се крије од власти и тиме осомњаван да се узме на одговор. Радослав је 30 год., обично носије, контурањ, у опште примањаст... На себи има цивилно одело... Обично му је сталовна по мањацима, и у посавезне време био је у манастиру Ваљућу, срезу трстеничком. Кад је 23.

марта т. г. за њега стигла потерница, он је у очи истог дана узео пасош под Бр. 4. и отпутовао за Неготин, али по тражењу ни тамо се није могао пронаћи. Сазнаје се да се сада налази у манастиру Букову код Неготине. Начелник среза трстеничког актом Бр. 5644, моли све полицијске власти, да Радослава потраже и најбољег њему стражарно спроведу. Власти блиске Београду, могу га спровести Упр. гр. Београда.

Иван Милић, из Кучајце, окр. поморавског, осуђеник београдског казн. завода Бр. 1510, моћу између 8. и 9. окт. мес. око 2 сата побегао је са рада из Љубочине. Он је осуђен 1896. пресудом покларе. привресте, суда на 12 год. робије у тешком окову зато: 1, што је моћу између 25. и 26. децембра

1895. год. у друштво с још једним лоповом обно дућан Оглана Живановића на Пожареваца и покрае разне ствари у вред. 348 дин. и 2, што је моћу између 21. и 22. јулу 1896. год. у друштво са истим лоповом обно дућану Стелу Шаниновићу трг. так. из Пожареваца, но кад је са покраденим стварима хтео побег, ухапшение га са самом делу. И раније је Иван био на робији осуђан на 10 година робије због крађе.

Ивану је 43 год. раста је средње, плав, носа великог и пошвијеног, брџа смеђих и уста повнених, зуба ретких, тесних, браде обриване. Упр. државне ергеле, депешом Бр. 2034, моли све полицијске власти, да за овим бегуном пареле живу потеру, па најбољег њог под јаким стражом да спроведу. Исти се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 14065.

Т Р А Ж И С Е.

Милија Мршковић, тежак из Бураје, при извесног премена побегао је од своје куће и лине Трпине и дотична власт не зна где се налази. Начелство окр. ужичког моли све власти да га потраже на најбољег њему упуће с позивом на Бр. 6825. Акт Управе града Београда Бр. 13517.

УХВАЂЕНИ

Душан Никишић, из Аустро-Угарске, који је због крађе извршене у Крагујевцу Марији Тешићу, трајан у потерници пропозита броја „Полицијског Гласника“ — ухапшен је 8. окт. мес. у Београду и са њим је поступљено по закону.

Милан Свет. Милић, бив. дигрџиста Управе државне штампарнице, који је трајан у потерници пропозита броја „Полицијског Гласника“ — ухапшен је по истој потерници 9. окт. м. у Тангидеру од стране комесара тамошње полиције.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. Александар М. Николајевић савештнику министарства Пожарара. Вашо исправа неће се штампати. Јер ствари, које ни сами хоћеи саом себи да прилаже, — на њо се не даје; а и због тога се још неће штампати, што је исправа неуљудно лажна.

НЕКРОЛОГ

Пашеј Министра Унутр. Дела, г. Јосифа Андоновића и ове године синаша је велика породична жалост. На 6. јуна прошле године узрок му је његово криво узрече Војни, сн погоне криво. Даше и зета Милутина Мариновића, министарског мајора, а ове године на тај исти по оку одлачућу фамилију зајалила узрок умро је и друго њо дете, — мала Даница. За скупшине родбама и пријатеља, сакрањена је мала поворница 7. окт. м. у 8 сах. по подне на поном гробљу. Бог њога лажно њеној душици да рајско испље. О лажно стране изјављујемо оскадићној фамилији пошрени скупшине.

ница и бандити, и, на последку, лопови. Међу варијанцама, тако што међу несароцима и опасним крадљивцима, није било ни једнога без интелигенције. Из тога налаза, да интелигент код злочинеца против закона стоји на много вишем ступњу, него код злочинеца против својине.

Ступањем злочинеца и његова духовност стоје у тесној вези и одређују му положај поред диланца и ниских животина. Као и диланцу, злочинецу недостаје воља за науком, основ свакоме знању и један од највећих покретача дукунских. Он ће у овоме погледу бити увек ранији животина. Маса, професионална паризе „poissee de sucette“, вели: „И поред свег дукунства и обмана, који се злочинеца увек тако много принуђују, они су ипак, у опште, непервотнао глупи; скоро су сви као они пој. Они држи да је се осигурао од сваког погледа, ако је главу свирно иза кинотог листа.“ *Cette* вели: „У злочинецу има нешто мајичег, нидолент и аловолан, али ипак немоћан у виђању кинотог цила, оно лити-социјално створено познаје само једну потребу, да задовоља своје инстинкте.“ (G. P. Merckel, свештеник комподске тачнице, који испитивајући осуђеника наводи да је су од 84 осуђеника само 9 могли платити без запљивања и другог бројања на прсте, колико је 7×9 . То је још непознатије код осуђеника, јер од њих двадесет ни једна није могла издржати цену 5 јаја, кад свако стаје 1/2 по. *Dr. Wey* вели: „Забавља је кад се мисли, да је злочинец интелигентан по природи; свакојакто то стоји на једном малом, узаном пољу. Он је дукан као лопов у виђању свога цила, у свештенику: користи и угудности да створи.“ Пошкиса необрачунана злочинеца“, вели он на једном другом месту, „тако су стварно глупи, да не могу да разикују ни десну од леве руке.“ *Joly* вели на месту где говори о склоности злочинеца ка дукунским намерама: „Кинотине развијају највећу духовност, када им који од насона дође у опасност; размисама, деца деца, која лаку своје родитеље и учитеље, и по сваку цену хоће да се хвале, више су „ниди“ од својих нискоких другова, који седе у први кинотина. И зашто у опште више употребљавају духовност него аду. На изпретку ку да питам неколико речи А. Кинотина: „Стручњаци тврде, да је злочинец дуканји по што је интелигентан. А шта је духовност? То је инстинктивна, урочена способност, која зависи од свештенике интелигенције, и често се потпуно развијена назива вели, равно код деце, диланца, деца, па и код босана. Она се односи скоро искључиво на конкретне ствари, и у главноме је да те употребљавају, да друге раде. Дукунца тувањост, која с овом дукуноту даје тако често руку под руку, помаже му у томе, што кад злочинец смисли своје дело, ретко увида у рачун могућу свештеникост, а после извршава дела обично губи из вида сваку опасност, управо као да је се његова, на злочинеца ипак и његово извршење управљена духовна енергија с овим јединим потезом потпуно испрала. Његов сасвим друго од инстинктивне духовности јесте интелигенција; она је способност безграничне разноликости, која полако зри и потпуно доприноси развију горњих израза и аистративних образована. Она се мора бржљиво неглати и бити потпуној срећном организацијом нервног центра. Она се често допика јавља и код образованих људи.“

На другој страни међу злочинеца има често највиша од несумњиво високе интелектуалне одобрености. *Willon*, један од првих, можда и највећих свештеника, био је злочинец, коме непервотнао пређаху немаша; међу тим, мени се чини да ни у ком случају није доказано, да у њему видимо инстинктивни злочинец. *Willon*, умешан злочинец, додије достајан полудан и свештене врло интересних мемоара, био је, и ако не, као што га Ломброзо назива, геише, оно ипак човек духовне отворености. *Eugen Adam* важи данас у опште као најзанимљивији представник науке о уредној екологији, која му је обавезна за нове идеје и методе.

Један од најинтересантијих примера за практични геише повољно злочинеца јесте *Jonathan Wild*, човек, који је његов организаторски таленат успео бити за испуњење сваког позива: „У републици лопова“, вели *Pike* у своме извршеном навестију о каријери ових злочинеца, „морао би *Jonathan Wild* лаусти диктаторско место; али као код многих људи на средњег века, његова дукунствитна и дволичност допринела су да се толико прослави. Из малих почетка развијао се потпуно до главног јатака свег покрајеног добра у целоме Лондону; место

које је станао повеселитином употребом дијау начела: свима силама помагао је полицији пронаћи све оне злочинеце, који су се ошарила његовом ауторитету, а с друге стране чинио је све могуће да заштити од штеће оне грађане, који се ставе под његову заштиту, а ако су били покривени, да ни штећу надохнају. Временом устануо биро за покривају несталих ствари, што је влада дуго времена ћутило третила. Онда покривени тражаху својето од јединог, који им могаће покривати покривено имаше. Онда врљаху лопови и разбојници, као они радници у радничкој, да те прима своју награду. У многим погледу *Wild* је био моћнији по неки краљ, јер је он имао над својим дукунца праву на смрт и живот. Како што награђивање лопова који му се потчини, тако могаће и убити разбојника, који би се еманциповало његова туторства. За уговорену награду откривао је, где се налазе покривени ствари. Као знаи свога господарског достојанства носаче сребри штит. Скупотине предмете чували брзисави у једном од својих многобројних магацина, па ако се због апатије покривених, или због превратне опасности за јатаке продање не нађе ни једна пијаци у Енглеској, то их налазе на сопственим лађама у Холандију, где имахуће покривених агената. Како какав варварски знао дахале поклоне где је хтео своје пријатељство да изрази, али помоћ да награди, а да се примомци таквих милости не би компромитовали. Држао је читан штаб врло умешних заштита, који се потпуно разумевашу да толико измене изглед какве табакере, претона или сахата, да их ни прани сопственик не би могао упознати. Шт, поље његова рада није се ограничавало само на Лондон. Иту није био је подело цело Енглеску на поједине округе, сваки је доо по једној лондонској дружини, и они су му морали, као пре ваљаш споним краљевина, подносити рачун о својим приходима. На као што једна добро организоване војска има своју артиљерију, кавалерију и пешадију, тако је био и у *Jonathan Wild* трупи нарочито лондонских дружина: за краће и на лондонским свештенима и напарима, да похуру прилази итд. Дои се при избору изабачене телесне гарде *Wild* нарочито на добар изглед и доказану способност. *Jonathan Wild* управљање се при саставу такве гарде по другим принципима. По споме испусту мога је се веришот према господару — главна врлина потчињених — наји само код таквих индивидуа, којима је апсолутно немогуће противити се. Отуга је била у његовим очима највећа немогућа за свога поданика, али је био осуђеник био депортиран и по истеку казне вратио се. Таква индивидуа не само што је имала искуства у споме позиву, већ је у законском погледу била неспособна да сведочи против *Wild*а. Спозном промолкнуо био је увек у господареној руци. Тако ауторитет *Wild*ао бине у дојакоме смислу неограничен, и сигурно он није био прав, који је свој ауторитет злоупотребио. Он развијае оно, што су политичке партије већ у ранијим временима чиниле: употребљавање без јавног скрупула сва ерелства, која су му стајала на расположењу, када је требало да свучи своју сопствену сигурност, или да кинот сумњиво лице с пута услова. Према јавном мишљењу ових дана требало је сваког грађанина обесити златом једног лопова и разбојника, ти он тако изашле на пензали оно оно, који би од њега плаћу заштити, или не хтео о њиме дошати. Дајући тако немашама што је требало, задовољно је народ, не губећи при тои своје интересе из вида. У немаша није марио да и сасвим немаша лица приноси правди на вртку.“ По сасвим изненада падне *Jonathan Wild* са своје висине. Када је једном приликом дошао у помоћ његоме друшвом разбојнику, буде ухваћен, његови непријатељи добили смелости, те буде доведен пред суд, осуђен и 1725. погубљен. (Haghebae et al.)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење код општинских судова по грађ. парницама

а. Гржиба

Суду општине обременавачке

По овој под. приложеној пријавици дугује ми Мијанцо Роски, балани од 180 динара, од датог му готовог новца из зајам.

Како је рок обавези протекао још 14 Марта 1897 године, а дужник ме ни до данас, у моме потрагању није измирио, то сам принуђен тужити га томе суду и молити га, да дужника Мијалца осуди на плаћање овога дуга изједно са 12% год. нит. од дана прошлог рока до исплате, да ми исплати овде плаћену таксу у 8-40 динара и на име спорних трошкова 20 динара.

Тужбе оспор дуг од зајма.
Вредност тражбине 180 динара са 12% год. интересом.
Доказ приватна исправа
19 Маја 1899 год. Ненад Гојковић
Обреновац трговац.
Бр. 1732. Завести тужбу. Одредити рочиште на које позвати обе парничне стране.
19 Маја 1899 год. Пресед. суд.
Обреновац.

Б. Белишка

Рађено у суду општ. Обреновацке 2 Јуна 1899 год.

Белишка по спору

Ненад Гојковић, трговац олд.
противу
Мијалца Росића, бикалина олд.

Због 180 динара дуга од зајма са 12% год. интересом.

Извешаји су
Председник суд.
Кметови
Белишка писар.

На данашње рочиште дошле су обе парничне стране. На поводу суда нису се могли поравнати. Тужилац оста у свему при својој тужби тражећи за данашњи предатак суду 10 динара.

Тужени рече: Овај дуг за који ме тужилац тужи учињен је за време мога малолетства. Признао сам издао под 14 Марта 1896 године, а ја сам оглашен за пунолетног 28 Маја 1898 године, решењем старатељског судије, које овде суду за доказ прилажем. Све дугове које сам за време мога малолетства учињено не признајем нити хоћу да их платим, а то сам одмах по пријему наследства и мога пунолетства објавио и преко значајних новина, о чему за доказ поднесо значајне новине. Мој суд да тужиоца од овога тражења као неумесног одбаје. За данашњи предатак тражим на име дангубе 1 динара.

Судски разлог:

Тужени је поднетим доказима потпуно доказао да је дуг учињен у његовом малолетству. При пријему наследства као пунолетни одржао је све своје дугове учињене у томе добу. Дугови у малолетству учињени према закону немају за поворица никакве предности без добре воље онога који му се обавезао за исплату. Када тужени овде одриче плаћање и када је се тога и преко значајних новина одмах одржао, онда га суд на плаћање овога дуга ни одредити не може. Зато суд општине Обреновацке на основу § 6. 13 грађанског поступка и §§ 916 и 921 грађ. закона.

Пресуђује:

Да се тужилац од овога свога тражења као неумесног одбаје и да плати туженом на име дангубе три динара.
Пресуда је парничарима одмах усмено и јавно суду саопштена.

Од суда општине Обреновацке 2 Јуна 1899 год. Бр. 1820 у Обреновцу

Писар Председник суд.
Кметови.

Негуна

Рађено у суду општине пироманске 20 маја 1899 године.

Паредбом овог среског власти од 15 овога месеца Бр. 2452 измало је се на дан 18 овога месеца, код овдашње судије, а средством среског лекара извршити казњење богини на свој овој деци која нису прошле године казњења и на новорођеном децом у овој години.

Она је извршена у селу средством општинског бирова обављена, а и објавом на видним местима у селу.

Мијалко Пантелић из Паромана није хтео своје двоје у прошлој години новорођене деце, дошле ради казњења те су иста остала неказњена од све сегањаче деце.

Достављајмо ово суду у тражњи да се Мијалко излом нагна да своју децу носи среском лекару ради казњења и да се за ову непослушност казни.

Иван Терзић, кмет
села Паромана.

Бр. 426. Одмах позвати оптуженог и узети га на одговор.
20 маја 1899 год. Председ. суда
Пироман.

Испит оптуженог

Дован Михаило Пантелић, земљопосед олд., има 42 године, и уштан према резервату кмета села Паромана он изјави: Довста у мојој задрци има двоје новорођене деце у прошлој години, која нису казњена; нити су сада ради тога судијини доносила, но ја нисам знао за ту парелбу пошто сам био на путу у Ваљеву када је иста објављена.

Мијалко Пантелић.
Овераци
Кмет.

Судски разлог:

Оправдање оптуженог да није знао за изредбу са свима је непердеј, јер начин како се у селу објављују изредбе такав је да га свака сеоска кућа зна и мора знати. Када и свима осталим сељацима, тако и његовим кућанима иста је саопштена, па да он и није био тада код куће, но као што вели на путу, није сметало његовим кућанима да децу на казњење судијини донесу. Они то нису учинили, а зато је одговоран он као старешина куће и за то се има и казнити, а свомо нагнати да своју децу казни. С тога суд општине пироманске, као надлежан § 4. полиц. уредбе, на основу § 331. крив. закона с погледом на чл. 98. Закона о таксима

Пресуђује

Да се оптужени Михаило казни са пет динара у новцу, да плати 2 динара у таксејним марима за ово дело испуње природе.

Пресуду извршити одмах § 15. и 16. полиц. уредбе.

Платиће му се да одмах у року од три дана своју децу средством среског лекара казни, иначе ће га суд најстрожије за непослушност казнити.

Саопштина.

Од суда општине пироманске 21. маја 1899. г. Бр. 428.

Писар. Председник суд.
Кметови.

Одговори на задатке.

На наш задатак у 21. броју одговорило је више општинских писара.

Правилно су одговорили они:

Јивкојин Ј. Шобић писар општине диплошине,
Самеон Д. Филиповић писар општине градачке,
Дубомир Љ. Јовановић писар општине градачке,
Светозар Младеновић писар општине кусле,
Радомир Ј. Павловић писар општине црмареке,
Јивкојин В. Ивановић писар општине црмареке и
М. Тутунџић практикант ср. грађанског, који су се изјаснили, да у даном случају има места отпријамујој казнити. Остали, који траже, да се за ово диже нова тужба противку Алексеа, одговорили су неправо, јер се то носи са јасном одредбом § 13. грађ. пост., који тражи, код општ. судова, проту и кратку процедуру. А тужилац је своју представку, са тражењем за откривајују напету суду учињено, на основу које је и одређено рочиште за расправу, има да јој места није.

Они који су се изјаснили да је откривајују завету требало положити дужник тужаоче а не Алексеа, имају се свим потпуно мишљени, јер он да је хтео дуг платити, ниси избегаво своју обавезу свима могућим средствима, па и овим околностима са својим примањем од Алексеа.

МАЛОЛЕТНИК ПРЕД СУДОМ ЗА УБИСТВО

ОСУЂЕН КАО — УРАЧУЊИВЕ

од М. СТ. Драгутиновића, шивара суденог.

Како се прво мало видео рачуна о малолетницима аличницама, и ако они прво често чине замашна кривична дела, а нарочито како се готово ни мало, како од стране истраживача тако, са дозволом да кажемо, и од стране судова — не гледа на њихову урачуљивост, у погледу душевног стања, то смо изабрали овај случај, да га изнесемо, те да тиме упитамо старије и савременије, да ли је и овај малолетник, чију ћемо „кривичу“ сад изнети, био урачуљив или душевно болестан.

Претпоставимо овакав случај, и изнесемо га првим личностима судско-лекарским, — па их упитајмо: да ли они сматрају таквог „дечка“ за урачуљивог или не? Сигурни смо да бисмо, одмах, и без њиховог посматрања догиче индивидуе, добили негативан одговор.

Дакле у истини овакав случај:

„Један деčko, од својих 18 година, са села, решава се и убија једног старог човека, оца седморо деце, само за то, што су његови синови затворили четврти прасета његова. По завршеном убиству, он одлази сам у ереску цинцарију, јавља се као убица, лажно прича догађај, а код суда сасвим лажно-криво, пред цинцаром, лажно убијеног, децом његовом, браћу, — пријављује да је убио оца седморо деце за то, што су му прасад затворили.“

Ну, да изложимо цео ток овог троглатног дела, па онда и своје мишљење дамо о њему, а наше психичаре упитамо, да ли је наше мишљење и савишће потпуно и како они мисле, кад су на сам страни судско-лекарске стручњаци и савишће дамо.

Малолетничку убицу име је: Стојан С. Станковић, земљопоседник из П..... убијеном: Милево Тодосић, земљопоседник такође из П.....

Убица Стојан прича код начелника ереског, чам је извршио дело овако: „Као ме самог, да вам кажем све у истину. Данао по подне, 30. октобра 189... год. око педесет заранка, узвем пушку од куће, која је била напуњена сечењима од олова, па је обесим о раме, и пођем на појуту код стоне. Код сави био сираш куће моје комшије Милево Тодосића, видим у његовој аилији затворена моја четврти прасета а туку их синови Милевоки, Мита и Милош. *Због тога се са милам и ошобих*, стојећи онде на путу пред њиховом аилијом. У тој снаји, Милево и син му Мита, са коцем у руци, искочише на своје аилије па ме појуреше, у намери да ме убију, па почех бегати, а кад бежах сирам плота Михаила Смића, ту ме хтедохе стићи, но ја прескочих „трупацне“ је места! плот и ускоцих у аилију Михаила, а у томе моменту речења Милево, стаде уз плот, у намери да га прескочи, но ја наперих пушку на њега, и он остаде с ову страну плота на путу, *ишкључи ми мајку* у најпородичнији парамиза пређајући и чика-јућа ме да улазим пушку на њега, отворивши своје груди и пуцајући се [!] по истима. Нисам мислио да пуцам на Милево, но само да га задржам (?)! нишанах на њега, те да не би он мене убио; али кад ме Милево стаде гађа похвати, прелети и чикаји, ја занех пушку и улазах на њега. Милево се ухвати за прса и јакну а ја одмах „струтним бегати“ право кући, те бацим пушку на таван и ево ме сад онде код плавети, којој достављам овај случај на поступак.“

* * *

Милево је умро одмах, после испуна три четврти сата. Он затвори уста за напек, а његова жена Симејна исприча овако овај троглатни догађај:

„Са убицом Стојаном и његовим оцем, прве смо комшије. Као комшије у снаји смо од највећег времена, за то, што је Стојан, *ишкључи* пушком четврти коковне казне, које су ушле у његову аилију.“

Јуче по подне задесис се, те њихова три четврти прасета, уђу у наш сенџак и аилију и дона су их моја истеривала из аилије. На то је напашао с пушком син Милево Стојан и са мојом се децом око прасца понављао. Мој пошљак Милево, мој муш, беше у пули, сваког је. Но кад се речења снаја извршила нивоу моје деце и Стојана, друга моја деца пробуде Милево, он онако истрича на куће и пође ка плоту. Стојан

наперу пушку на њега и убије га у прса, од чега Милево одмах онде паде, ми га унесмо у кућу, а после тога, на један сат, — надохну је!

Ово су дело гледали и сведоци: Мијанко Паћк и Мирко Николић, оца, сецаји и они ће казати поболо.

Тукав суду тог несрећног Стојана, што ми мужа уби, и остаде ме са седморо деце, и трајам итд.

Лекарско мишљење гласило је: да је смрт проузроковала зрно, које је пробајало срце.

Затога грозав случај! Несрећан Стојан, није хтео да гађа на друго место, но право у срце, а ко зна, да ли и он зна-ђаше шта чини, и да ли имађаше свести и поје.

Сведоци у гласном поседовању, да је Стојан убио Милево на пушку, а да му по. Милево није дао повода, нити га довео у такво стање, да заборава на све, те да се решу у неким годинама, да одумају другима најдрагоценије благо на оком свету, да им одумају — живот.

После изказа ових сведока, малолетни убица оца седморо деце рекао је:

„Милево сам(?)! да је пош, Милево имо колац у рукама, кад ми је јурио, за то што је преско плот прескакао! те сам раскучио! да је и колац — плот — *ишкључио!* па, сам за то, прво и казав да је имао колац у рукама, а кад сведок Милево *ишкључи*, онда, да Милево није имао колац у рукама кад ми је јурио, онда и ја му не верујам(?) али ја ка кажем, да ме је Милево гласно и прекао, а сведок Милево потврдио је то капао, кад несе да није. У одбору моју немаш шта више да наведом, да то, да је Милево за мене онде, па сам се бојао да ме не *ишкључи!* јер ми је претио да ме још јести леба!“

Као што се на ове одбране види, оптужени Стојан није ништа што говори, он је нешто „мислио“, „бојао се“, „он сад верује сведоку“ ете, једном речју, Стојан је све говорио и не мислимо да одговара као убица.

Пошто је и кривична Стојанова довањена, у којој стоји да је рођен 1870 год. 1. фебруара, убиство је извршено 30 окт. 1887 године! и у уверење ошитоно, у коме стоји другим, *тугом увидањом*, додат, *због душевно и телесно (?)*, истражни плет предлаже да на осуду.

На самом претресу, оптужени Стојан да све време нагла-дао је и савишће чудноват, јер његова одбрана, равнодушно, за све, при стављању питања од стране суда, хладнокрвно, при кукању јаве убијеног на претресу не показивање ни најмањег знања најаве, једном речју, и не показивање на само дело за које се оптужује, — све то чинило је утисак да је Стојан кретен или индивидуа душевно болестна.

Ну, ко је тај, који би смо пред нашим судовима да отпачне Ломброзову теорију те да даде оваку одбрану! „Го-сподне судије! Пред нама је један бедик, који не зна шта је утишно. Он кути, равнодушан је за све а пријатеље деце уби-ство. Он није крив. Погледајте његове руке, његово тело, прст, шпорок пред, намерте његову одбрану, видите његову *ишкључи* вербредж“, да он не зна шта чини, и да ово што чини он то мора, јер он не уме да размишља узаконе поседаци и ралне свог болесног мозга.“

Тако би отприлике требао бранилац овог малолетника убице да даде своју одбрану. Нема сумње, да би се син *ишкључи* нагладио, јер још није код нас и такви *ишкључи* одбрана *ишкључи*, али ко зна, да ли не би оптужени Стојан био спаке казне ослобођен као душевно болестан; а у болници да душевно оболело, капила би се и капиликовала болест Стојанова.

* * *

Од леваг у седу *ишкључи*, Стојан је на претресу казаво, да је ово дело убиства учинио у — „*ишкључи* одбрани“ и тиме је завршио своје.

Ну, адвокат његов овако је дао своју одбрану, јер ју је лажета морао рећи а даги, пошто о *ишкључи* *ишкључи* не беше ни ошк: „Прво, кад се *ишкључи* у одбру да је убијени Милево ране био у запади са оптуженим и *ишкључи* од оптуженог ниго му је побио коковне *ишкључи*, да су се снајали због прасца, *ишкључи*, да је убијени јуно *ишкључи* *ишкључи*, *ишкључи* *ишкључи* да је оптужени малолетник, и да се није могао другаче бранити — онда је он ово дело учинио на *ишкључи* *ишкључи* *ишкључи*, но са прекорачењем границе — *ишкључи*.

Овим је завршио своју одбрану бранилац оптуженог Стојана, па коју је Стојан одговорио: „све је тако!“

Приватна тузастелка Симеона, жена убијеног Милека, онаку је оптужбу на претресу, против оптуженог Стојана дала: „Мог Милека, мог мужа, Јао мени и до Бога! нико не поврати. Он је мртав и звикоме оча, па отишао на овај свет, а мене купашу са седаморо деце оставио да се мучим и кукам да нека.“

Убијени Милеко оставио је после себе седаморо деце и то: Симу од 20 год., Маша од 18 год., Милосав (девојачка) од 12 год., Машара од 8 год., Миливоја од 6 год., Негосану од 5 год. и Лепосаву од 2 године.

Све је то знао оптужени Стојан, али нагон да он треба и мора да убије Милека, вршио је своје, а Стојан је био само жртва његова.

По овоме је суд нишао, да овде, у овом конкретном случају постоји:

1. Према лекарској севизији, сведоцима сведока и признању оптуженог овде стоји дело *зачинио убиства без предрасуда*, које је припадници и казнимо по § 156 I, од. кал. зак.

2. Да је оптужени учинилац доказује се његовим признањем и сведошвом сведока.

3. Да се оптуженом за ово дело иза одмерити казна по пропису § 156. II. одељ. кал. зак. с погледом на признате му олашци, околности: *примене, добро одлуке и плану умалжавану околност малолетности*.

Односно одбране оптуженог, да је ово дело учинио у *нужној одбрани*, суд је нишао, да оптужени ничим није утврдио своју одбрану.

На основу свега тога, суд је пресудио, да се оптужени Стојан С. Стевановић, издати са пет година робије без онова, да плати деци на име издржава накнаду по 200 динара и узлози на издржање и потребе трошкове 200 динара.

Оптужени је мирно саслушао своју пресуду, и не знајући шта га чека, нишакне знаке дуче или грижа савести није показивао.

* * *

Ми овде имамо две ствари да утврдимо и добро посматрамо: *прво*, цео рад оптуженог, за тим како наука сматра такве инстинкте, *које врши овака трагична дела*.

Оптужени и осуђени Стојан извршио је цело ово дело и не имајући појма шта је радио. Он се је прво посвађао са сином убијеног, „што му туку прасад“, затим је говорио *како је убијени носио колац да њега убије*, како га је неовао, *прдио, пребао*, чикао га да ухвати пушку; после је онлет тражио да је он мислио да убијени има у рукама колац, и да је хтео да прескочи шлот, па изјавило додaje, да је убијени *кичукао ајот*, да му је претио да он „*неће више јести леба*“, по том, да је учинио дело у *нужној одбрани* итд.

У међу тим сведошвом сведока, све је противно утврђено, што је и осуђени Стојан признао.

Овome свему, кад се додa и то, да Стојан признаје да је убиство учинио, што га је „убијени врађао и грдио“, а да је он убиство у брају и „*врном кроз срце*“ извршио; и да је он и пре тога убијао *покошке из пушке* — онда је појамљиво, да је свирахас Стојан ово дело извршио *лишом свести и воље* и да он долази у ону врету дуча, за које се и законодавац побринуо, па их ослобађа свике казне.

Да ли је Стојан имао „*паданицу*“, или коју другу болест, ми не знамо, јер смо лажино у томе, а у осталом и у судској медицини међу најтежак питања снада и питања о одговорности дучака, ади *лишних слободне воље, епилептичара, сомнабуланта* итд. Ну, колико би год било погрешно применити *неодговорност* на све, толико је исто неправилно и сматрати их све за *урачунаљиве* и према томе одговорне. Заста сажаљева су достојан случајеви, где се због суштинског посла при судовима на брзу српашавају предмете оваке природе, где изследни и судија треба сву своју уму способност и знање да стави у ацију па да се о праву и законе не огрени.

Одавде је утврђено начело, да су дучи: „*Променилаи до крајности, час добри, усудујани, пријатни, час али, неопосудуни и непријатни*“, са знацима душевно болесници. Они па врло мале ствари, и то понављају за незнате ствари долазе до јаке раздржаности, тако да у овом спом стању могу да учине *кажњива дела* и у таквом стању они по нека пут и сам напад

осете и онда деру се и моле околине да бегују, да их неба удали или убивају.“

Па и овај малолетник, убица чича Милека, готово није знао шта је радио, „јер је он убио Милека само за то, што га је он уредило и посвао, и што је мислио да носи колац, да ће га убити и да неће више леба јести.“ Све су ово биле *плоче и халуцинације*, које је погрешно у *какој болести*, *интелекци* или *кретенству*? *старио* мозак Стојанов, као оно што судски медицинаци наводи: да је нека жена удавила дете, *мислећи* да гуске гају, *кад је дете излазило, и ону што је убио своју женоу*, мислећи да је то *малена, „аветина“* и *нишито*: „*бо је ту*“ и *нако није добио одговора*, он је *свином* *ударио* ту своју *машту*, што *било* у *ствари* *шотска жена*. Ми мислимо да се само на овај начин може протручати овај ужасан пример, да се отад одмор леце убије само за то, „што он *нека* *преба*“, и што *тај* *не* *мисли* да га он *преба* и да га *за* *то* *треба* *убије*“, и што *кад* *не* *мисли* *да* *га* *он* *преба* и да га *за* *то* *треба* *убије*“.

Па кад се може додати и оним симитом болесних *плациха*, који се *погрешно* *олажу* са овим конкретним случајем, где је *иницијал* — *убица* — Стојан, — онда се може добити још *већа вероватност* о душевном стању Стојановом.

Ево тах симптома:

1. Дело је учинио са *хота* *Јаком* *бранином*, *готово* *без* *припреме*, а *свишце* *претрпаво*.

2. *Зачини* је учинио *без* *користи*, *по* *шта* *више* *по* *штету* *убице* *(јер је* *платио* *грању* *накнаду)*.

3. Крајна *посељивост* *наспрам* *последина* *законених*, *саслушању* *пресуде* *са* *највећом* *хладноћом*.

4. *Нежарљивост* *наспрам* *несреће*, у коју је доведена *породица* *убијеног* *(жена* *са* *седаморо* *деце* *није* *и* *издрасла)*.

5. *Убица* *није* *тражио* *да* *се* *судује*, *не* *сећа* *се* *свесним* *или* *појединих* *момента*, *при* *извршењу* *дела*. (Као што се и овде Стојан није сетно никакo да ли је убијени имао колац.)

*

*

*

Малолетни убица Стојан С. Стевановић, осуђен је пет година робије и ко зна где је он, можда је и умро, за то га оставио, с тим да *сличне* *њему* *другаче* *посматрамо*, *иследујемо* и *судимо*, *јер* *сажаљева* *су* *достојан* *слушајући*, *где* *се* *због* *нагонских* *послова* *на* *бру* *рзу* *свршавају* *предмети* *оваке* *природе*, *где* *судија* *треба* *сву* *своју* *способност*, *знање* *и* *вољу* *да* *уложи*, *да* *стани* *у* *акцију*, *па* *да* *се* *о* *правду* *и* *закон* *не* *огрени*.

§ 33. *нашег* *закон*, *а* *наводи* *овако*: „*Ни* *зачиница* *ни* *преступљена* *нема* *оде*, *где* *је* *он*, *који* *је* *како* *дело* *учинио*, *у* *време* *кад* *га* *је* *учинио*, *био* *ајот*, *или* *је* *нишче* *слободна* *воља*, *код* *нега* *испитујача* *била*.“

Тако *вели* *закон*, *а* *наводи* *овако*: „*У* *симна* *приликама* *чим* *се* *највише* *па* *јадал* *од* *анакопа*, *који* *доводе* *у* *свињу* *иследни* *о* *стању* *душевног* *здравља* *кривца*, *неопходно* *је* *нужно* *подрпи* *оптуженог* *лекарског* *прегледу* *и* *по* *та* *дуже* *време*. *У* *онаким* *се* *приликама* *налази* *и* *симулација*, *а* *зна* *се* *у* *науци*, *да* *су* *се* *и* *највеће* *научници* *у* *неким* *приликама* *о* *стању* *здравља* *оптуженог* *дала* *препарати*, *али* *увек* *остаје* *дужност* *испитивањем* *по* *могућству* *стар* *извести* *и* *правду* *и* *законе* *законити*.“

Али *то* *дужности*, *као* *што* *се* *види*, *није* *одговорено* *у* *овом* *слушању* — *и* *то* *је* *за* *намеру* *јамачно* *волику*.

ОБИЧНА ПРЕВАРА

— Е, моја госпоно, како се ви сви дане карате! — рече г. Сава одличан полицајци и мајстору у хлатку коњара и пераројца. Припадају да није једна ствар ухватити једнога разбојника; мога, на њим злато, *наши* *закони* *крете* *заједном*, *особито* *кад* *је* *он* *у* *гору* *и* *кад* *је* *добро* *наоружан*. *То* *јесте* *тежко*. Али, госпоно, *ту* *сте* *бар*, *најчешће*, *знате* *с* *како* *имате* *посла*, *борите* *се* *оружањем* *којим* *и* *он*, *и* *наша*, *најзад*, *да* *су* *то* *махом* *обична*, *прости* *дучи*, *који* *је* *јада* *погрешка* *одвела* *у* *гору*, *па* *после* *због* *те* *погрешке* *чине* *и* *друге* *само* *да* *би* *сачували* *годи* *живот*.

Ма *реците* *ми* *ни* *шта* *би* *радили* *са* *препредањима*? Мене, на пример, *хвали* *да* *сам* *добар* *полицајци*, *што* *по* *непад* *и* *непад* *ухватио* *по* *неког* *несврхана* *да* *врат*. *Ја* *сам*, *госпоно*, *знам* *колико* *то* *хвали* *заслужује*, *али* *знам* *како* *је* *то* *мало*,

Истина, и напосе се копари и кесарони „довијају“, али да ви видите каквих приредби има Запад.

Осим, на пример, узавести су читаву једну друштвену, организацију. Ја прати расправу пред судом, јер ме интересује, али нас ће интересовати једна од њених превара која је тамо обична, а за нас је највише чудновата. Молим вас да ме послушате!¹⁸

Ту ови чашу вина, повуче да три дима из своје килбарне мушкетике и поче причати:

* * *

Г. Пјер Ларош, фабрикар чоко у Паризу, добије једног јутра писмо, од једног свог пријатеља банкара из Лондона, овакве садрине:

„Поштовани Господине и пријатељу,

Једна невоља нагомиле да се обратим Вама, као својим пријатељу, а да Вас замолим за пријатељску услугу. Ево шта је у ствари:

Син нашег главног благосјиника Џорџ Котен побегло је пре два дана и однео је са собом акцидентаре извесне меннице од знамените вредности. Сазнао сам да је отишао право у Париз где ће свакогако у првој банкарници променити меннице у новац. Огромну ћете ми услугу учинити и немоћете ме обавезати, али будите толико добри те га пронађете пре него што меннице прода. Меннице су на суку... и гласом... већ тамо стоји све.

Ово чиним, Господине, ради чести и образа оца његова који је толикогодинам чинио и веран чиновник наше куће, те Вас зовем молим да цела ова ствар у тајности остане.

Ако буде среће те пронађете бегуница још за времена, одузмите ми меннице па га одмах овамо понашајте. Рачун о свему понајте нам. Изволите и пену за наш рачун исплатити 5000 франка.

Ево и његовог личног описа:

Средањег узраста, бледог, хенуцијастог лица, плавих очију, брикова и косе; нишак десне обрве има мали младеж. Одећом је у црно одело и у корети је са матером која му је скоро умрла.

Част ми је назвати се Ваш одани пријатељ.

априла 18...

Х. А... банкар."

Лондон.

Г. Ларош прочита писмо једанпут, други пут, па се замисли. Пошлаго је лично класична бане и био је према њему у некој обавези за извесне услуге што му их је учинио... Нагледа писмо још једанпут: све је било у својем реду, ништа сумњиво.

Он позва своје чиновнике, и објасни им у колико му то бине могућно, а да гајну не поврела, и замоли их ако виде таког и таког младића да га нему доведу.

Није прошло после тога ни један сахат, а његов деловод ђа Г. Лобенел уђе у канцеларију.

— Шта тражите? — унута га он.

— Господине, ја сам нашао оног младића.

— Е?

— Да, нашао сам га баш близу Ротиндлове банкарнице.

— На где је?

— Ту је.

— Зовните га унутра.

После неколико тренутака Г. Лобенел увиде младића. Господин Ларош погледа га добро. Према опису он је. Он погледао виде знак и Г. Лобенел знаје.

— Седите, господине — рече Г. Ларош.

— Хвала — рече младић и седе.

На лицу му се појавише забеле.

— Ви нисте одвијачи?

— Насам, ја сам из Лондона. Дошао сам овде на клинику да се лечим. Патим...

— Баше је име Џорџ Котен?

Младић се збуни сасвим и већ не знаде шта да ради него усташа. Г. Ларош гледаше га право у очи.

— Седите, господине — рече и често га приволава поглавком.

— Ви сте син главног рачуновође г. Х. А... банкара у Лондону.

— Јесам — промуча поразени младић.

— Ви сте пре два дана отишли од куће без знања нашег оца?

— Јесам — мучао је овај.

— И оца сте гласно удисали. Цар му је мало што је скоро изгубио свога верног друга, нашу мајку, него да и вас изгуби?

Младић окрете платан. Г. Ларош га гледаше онако попура на смеодна, па му се даде на жао. Али стеже срце, морао је да пражда истрајати кад је већ започео. Он је сматрао да му је дужност и према пријатељу, и према овом леку, који је тек ступио у свет и ударио рђавом стајом, да буде што строжии, да би га пратио са странушине.

— А што сте напустили свога оца?

— Рехом: да се лечим...

— То није истина!

— Али... молим вас...

— То није истина! рече строго Г. Ларош. Ви сте се и у Лондону могли лечити!

— Али ми је требало променити — место, надух...

— Којемта? Место, надух... Признајте ми отворено своју привину!

— Али, молим вас...

— Признајте! Признајте!

Младић поче крхити прете; сав је дрхтао.

— Дакле, нећете да признаете?

— Али, немојте шта...

— Онда да вам покажем и да сте криви. Изволите прочитати ово писмо.

И пружи му писмо.

Чим младић виде фирму на завоју, он сав устрепери, заљула се и пале...

Посла је имао Г. Ларош док га је повратио. А кад младић добије оца, он протре очи, осврну се око себе и гледаше блесаво. На једанпут као да му дође свест, скочи са столице и сруши се на колена пред Г. Лароши.

— Опростите! Молим вас, опростите! Ох, ага сам ја несрећник! Како среће да сам јучи умро! Благо тоби, младо, што си умрла те ово дочекала ниси!... Сад знали шта је! Ви сте извештени, ви знате све! Јесте, господине, ја сам долов! Ја сам попрао ту кућу! Уграо сам неколико менница које сам мислио даће пролати и одмах отпутати у Америку! Хтео сам побећи из Лондона. Тако ми је немогућно ништа живети! Видео сам једну девојку, али она мене није воледа, него се укладе за другог. Ја сам изгубио памет, господине. Хтео сам да се убијем, али сам изао да сам кулавиша, нисам смео! А да живим тамо — нисам могао! Од она сам тражио да ми да новца да одем, али он ми не даде и ја олаз... Убијте ме сад! Чините са мном шта хоћете, казаше сам вам истину!

Преврзаше се као прв под пором. Г. Ларошена ериа вину су се туга младићева. По доброти својој он заборави своју улогу, него прито тешишти младића.

— Ти, младице се сад, оставите! Хвала Богу, ствар није далеко отишла, може се добро испришати! — говорио му је и понуђао да га подигне.

Али овај не устајаше.

— Не, не! — једно је. — Ја сам несрећник! Ја сам долов! Мене треба убити! Ја вас молим да ме прдате полицији! Молим вас!

— Ех, полицији! Оставите се ми тога! Хвала Богу те ви пре нисте пали полицију у руке, а сад ћемо се побринути да зато нико ништа не дозна!

— Али Г. банкар...

— О, он је долов, променат човек! — рече Г. Ларош. — Он ће вам оспростити. Он вам је већ оспростио! Него, ви ћете лепо мени, по овом његовом писму, прдати те меннице, а ја ћу се побринути да се ни, као поштен човек, вратите кућа...

— Ох, не, не!

— А... то треба да учините! Ви треба да се пратите своје оцу који је неутраан па вама! Зар му је мало што је изгубио честиту мајку нашу, него да још и вас изгуби? То морате учинити! За његову аубан прогутајте и једну кап горчини...

— Али...

— Хоћете да ми кажите за нашу несрећну аубан? Млади пријатељу! Млашито је се! Кад је она могла да прегори вас, зашто да и ви њу не заборавите? Зар би ви били срећнији да

је да нас поила кад нас не боли? Не, дете моје, теби би онда била несрећна! Размислите мало о томе на њега и сами видите да је тако! Устаните!

И дане га нолало и посади у столицу. Цорено лице беше све уморније од суза, али се био прилично утапао.

Господар Ларсон остави та неко време да се примири а он хладно по какалеријај.

Најзад, Цор се диже, приђе му и рече!

— Имате право! Послушајте вас! Био сам меница!

И аплади хартије на њега и предаде му их. Г. Ларсон све разгледа и виде да су те ту.

— Ја сам вам на расположењу, — рече Цор.

— Ја сам нешто — рече Г. Ларсон.

— Шта желите?

— Напоштите ми напошницу на 5.000 динара и потписите.

Цор послуша као дете седе и написа.

— Сај, ово вам 5.000 динара на се нечесас крените на пут у Лондон. У остало, да ћу вас испратити. Данас ћемо заједно доручковати.

— Господине! — једну Цор и очи му се напунивше сузама.

— Невојте ми захвалности! Захвалите се ми најбоље, ако овако није не будите више радни.

— Нида, господине!

— Дојте ми часну реч!

— Био сам моје рече!

Доручковање зјелено, а у вече Г. Ларсон испрати га собом на столицу и поддржа се с њим.

Дана срна седе сутра дан и написа писмо у Лондон у коме описа свој случај до детаља и уз писмо приложи менице и признању Цореном.

Прекосутра нећ доби једну денацију. Како је био у послу, он готово и заборави на догађај, али како га га изненади денација.

Никакве менице нису нам докренале. Оне које сте нам послали, јавне су. Наш склади рачуновођа нема сита, а ни жена му није умрла, јер се никад није ни женио. Ви сте жртва некое варљачице.

С поштомашем

А. Х. Банкар

Ту г. Сана заврши причу.

— Страно! — повикаше сви.

— Јелте? Ми, хајда Богу, још долазе писмо докренале! — рече г. Сана.

— И то је само једна превара која је та дружина учинила.

— Једна и то обична.

— А похваташе их?

— Похваташе.

— Како, молим вас? — повикаше сви.

— И ја сад пратим расправу. Кад буде све готово испричаћу вам!

— Буди Бог с нама! — рекоше.

4.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Авантуристичка. — У Ници је ухапшена једна отмена дама по имену Лујза Жарко, бароница од Бахелдвирла, што је починила превару у суми од 60.000 динара.

Ова авантуристичка, под лажним именом баронисе Фано, била је раније суђена у Ницу због сличних превара. Обично вара старе и побољне жене, којима се представља као мученица за веру и жртва једног безбожског и суровог мужа.

Дете мученица. — У Паризу се ових дана десило нешто чудно: Девочику Жану Сопен, којој је 10 година, и њена најбољи брат Алберт, узео је као сирочад стрци Жан Сопен, механџија, понај у целоме кварту као човек суров, највијани и лешинџија. Доњу је примио према нама, и тако их је страшно смрзаво. Тужно је је без узрока, остављао их је по читавој далекости и четири сата без хлеба и воде, затварао их по читавој недељи у собу.

Прошле године мали Алберт, који није нише могао сносити такав живот, остави стрца, и никад се више није ништа чуло за њега. Сопен сву мрину сада уредисреда и удвоја на девојчину.

Суседи су заведени несрећно дете, и када пијаница није био дома, они су је обасипали нежности и милозавиња. Жан Сопен то дознаде, и још је више поче заштитава. Прошлата уторника нађа је на улици где игра са децом, рину је ногом у дрвену јој да иде кући.

Тек што су се обоје похити, зачу се озго страним при-
сак, и деција глас: — Не, не... само не позем!

У делу кући чу се тај глас, упућени се узбуњени, тада се отвори прозор на сопственом стаму а девојчица калете кроз асти и тресну е калдирну у доирину.

Суседи онесвесно, разбијено и правно дете дагоше, и одише над објашњава апотекара, да је писмо дошли највијаниј девојке не би растргнут од раздржаних зули.

Сопен је изјавио пред комесаром, да је девојчицу нажалвао ножице је заслуживаха, и да је у љутину хтео бацити кроз прозор, пошто је била неоправљана.

Он је затворен. Мала Жанка када се оствестила, највијала је да је сама некачила кроз прозор, али после је признала све. Не зна се да ли ће остати жива.

СКРЕПЕ СЕ ПАЖЊА.

Цецилија Богдановић, подвојачица. Већ је пети пут како се овај отпор за нашу женску младеж, враћа на прогонства. За њен пажљив посао — подвојачица — као да је Београд најподеценије место. Казивањана је небројено пута, али та вера није никако да се остане ове радње и да се баци на какав

други поштински начин зараде. Враћајући се из прогонства, она само промени квартал, и док не донаде власти у руке протеку не неколико месеца па и по годину дана. Последњи пут пронађена је у кнарту врачарском и због подвојачица и повраћаја за прогонства казњена је затвором и поновним прогонством на свлагда. Пресуда је ова извршена 2. ок. мес. Цецилија је родом из Сиска, има јој до 35 година; средње је стаса, очну прних, косе затворено смеђе, обрва прних и густих. У Србију је дошла 1881. године, али је тај боравак оне прекидала само за време прогонства.

Скрепе се нашла полицијским и општинским властима на ову непаљачу жену, која и сама вели да ће се вратити у Србију ако не другичије а оно у мушком одзгу. Ако је ма ко одне приметити моли се да је пријави најближој полицијској власти, која нека је ради извршене пресуде спроведе Управи града Београда, с поштом на ант кварта врачарског под Бр. 5774.

КО ЈЕ И ОТКУДА ЈЕ?

У Илацији је 16. овог месеца ухапшено једно неопознато лице без испирае. После дугог прикривања имену, испало се да се зове Станислав, час Миколовски, час опет Ивановић, из Кушањела. Има му до 45 година, високо, сутонал, смеђ, просед; очну пажљив, брвна густих и прсталих; брја се не десној плећи има објашај од куришма. На себи има гаће и кошуљу од селачког платна, суншине сипале дазавуе (доколенице) и опанке селачке израде; сутуног једног, прши супине гуљ, који по смену нагледа на преслађава ослученица гуљ, и пому просту шубару. Вели да је проише последе победа на затвору суднице општине кушањелске. Напошени спрема моралног денацио под Бр. 8562, од 16. ок. м., моли све власти у земљи да га влесте: је ли ово лице коме познато и да ли је учествовао нашој нашој део. — Грађанство треба у оваким случајевима да потпомогне своју власт, те да се дође до истине.

Михаило — Радован — Раде — Радовановић — Јовановић — Иванић, пошкар и долов.

Колико је претисао, вент и управно јединствен у својој струци, види се из ових његових опшних имена и презимена. Ово су само она његова имена и презимена под којима је од раних пласти и у разна времена осуђиван, а колико ли чини он мора још имати имена, која пластика нису дошла до знања и којима се он служи путујући по својим запатити из места у места с плакаура на плакаура?

Као год што се не зна право име и презиме овог кошару, тако исто непознато је и његово место рођења. Он је једном рођен у Беолину у Босни; други пут опет у Ваљеву, за тим у Богатињу, Шапцу, Обреновцу, па онда у Крагујевцу, Смедереву и т. д.

Да би се једном утврдила идентичност овога самозваног Михаила; да би се знало ко је и од куда је он, — ми му, ево, износимо слику и молимо све оне, који о њему на шта знају, да о томе известе нас, или Управу града Београда с позивом на Бр. 12255.

„Михаило“ је сада под истрагом и у притвору код помоћне Управе због крађе. Ухватио је 16. пр. миса један златан сит Милојару Крадунцу, олд.

Сем овога, „Михаило“ је 1894. год. од стране правосудног суда за град Београд био осуђен на пет год. робије у тамном олову због крађе. Ухватио је 4359 форината Станиславу Марковићу, трговцу на Ореовици. Ону крађу извршио је у хотелу „Национал“ 11. септембра 1893. год.

„Михаило“ има 26 год., средњег је става, добро је развијен, у лицу је смеђ, има мале смеђе бркове, лице му је округло, на десној страни прата има једну мали младац, врлоцило је пивено, јер је, како неки, једном према био трговачки помоћник.

ПОТ Е Р А.

Милан Николајевић — Грбић, бивши слуга. Пре нека дан извршио је једну крађу у Београду, — коју сада због извесног узрока не дајемо јавности — па по тој извршеној крађи, **побегло** некуд. Ухватио града Београда наређује живу потеру за овим бегуном и позива све полицијске власти у земљу да га озбиљно потраже, па нађеног кој — Управу — стражарно упуће с позивом на ову потерницу, иначе да о неопреласку његовом одговор.

Милану је 21 година, средњег је раста, сувољак, црпоманаст, без браде и бркова. У одећу је зеленишасте или плаве боје. Слика је прошле године, по и сад изгледа овакво, те се лако може познати. Милан се издаје да је родом из Углице, али неки тврде да јена Аустро-Угарске. Служио је махом по неким кућама у Београду.

Милан Гаприловић, родом из Помича, ср. јадранског, притвореник срезга поперског, где је окруљен за извршену

опасну крађу Панта Ђукићу землод. из села Варне, побегло је из шибачке окр. болнице 10 ов. м. наутра, где је од 28. фебруара био на лечењу. Милану је 17 — 18 година, раста средњег, крпала, косе смеђе, без наусница и браде; од олака однео је болничку кошуљу и гаће. Начелник срезга поперског, актом од 11 ов. м. Бр. 4660, моли све полицијске власти да бегуница потраже и њему стражарно спроведу. Акт Управе гр. Београда Бр. 14438.

Станко Величковић, землод. из Проконске — Кутине, ср. нишког, који је био у притвору при срезкој канцеларији због извршене опасне крађе, моћу намену 13. и 14. ов. месеца побегло је из истог. Њему је 26 година, омањег раста, бркова малих, плава, брја се. Од олака имао је на себи чашину, јелек, доктори, све од селачког скупа; на потама олаки и на глави шакаву. Начелник срезга нишког депешом од 15. ов. м. Бр. 6726, моли све власти да га у кругу своје потраже и нађеног њему стражарно упуће. Власти блиско Београду могу га упутити и Управу града Београда с позивом на Бр. 14603.

Т Р А Ж Е С Е.

У рени Думачи, бављу уџоу у Саву, у срезу поперском окр. подрапском, нађен је 30. пр. м. један непознат утопајен лоп. Чобани, који су били у близини причају, да је се утопајеник купио са још двојицом непознатих, и да су ова двојица нонто се овај утопај, отишли негде, однео овако хаљину утопајеног. Како исти чобани кажу, утопајеник је био средњег става, смеђ, кратких малих бркова; а од олака имао је на себи гуњ и чашину од белог сукна, као што неке Бошњаци. Од оне двојице један је био средњег раста, у лицу плав, малих, жутих бркова, у одећу: при каут и при панталона и на потама шталење олаки. Други је био поплес, бркова малих црних, на себи је имао плаву ствар војничку блузу, био је у гаћима, и на глави имао је шубару. — Ради провала, који је овај утопајеник, и који су му били ови другови, — начелник срезга поперског актом Бр. 4351, издао је овај распис и позива свакога, који би по овој ствари знао ма шта да каже. О истој ствари може се доствити и Управу града Београда, с позивом на Бр. 14439.

Павле Стојановић, бив. коректор „Дневног Листа“ који је пресудом овог немалеских судова осуђен на три месеца затвора због штампаријских преступа, побегло је из Београда. Напуз је 28—30 год. става је малог, у лицу при, натушеног постова, наусница прих, — Управу града Београда моли све власти у земљу да Павла у своје кругу потраже и нађеног спроведу стражарно, с позивом на њен акт од Бр. 14091.

Јевта Токић, бив. 3. разред гимназије из Београда, син Јована Томића притвореника пресуд. суда за варош Београд, чим је Јован због извесних принципа стаљен у притвор, покупио је све његове ствари из куће, па неке распродао, и побегло. По достави Јовановој Јевта је тражен по Београду али се није могао пронаћи. С једне стране сазнаје се да је отишао у Загреб, а с друге опет, да је у укупности Србије код неке путујуће друшине. Јевта је 17 година, средњег је става, сувољак, смеђ, очнују жућкаст; на средњем прсту једне руке одсекао му је јаловица. Наређује се тражење од стране Управе гр. Београда, којој прилаженог Јевту треба и сировости. И прошле године Јевта је бегло од куће на је се задражао био под негов дубавање у Ралу. Добро би било видети да случајно и овога пута није тамо отишао.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

За изјаву малог Ђекића, *) чију смо слику изнели у прошлом броју ради сазнања ко је и откуди је, и том приликом молимо добре Аџа да за њ. пошкку штито од олака — ананас су у тој г. г. Ишпави и Херцог један пар негов олака од материје; Стојан Ђекићу, служитељу железничкој депоји је ј. оловним ваљет у прелазу. 1 кошуљу и пар чарапа и Мисирал Јовановић олд. ошкар, пар пошк и прло лопх олака. Са њине стране нека је хвала дорозанека овог сиротина.

*) Дошкку нех разумева се да за му је кит Ђекића а не Ђекића, као што је у прошлом броју изнели.

што може изгледати намерно; можемо појаву те анализирати, бројати и оцењивати, смењо их поредити међусобно и тражити им упориш и разлика; дуплетно је бележити све што нам се у погледу таквог чина чује и уз то ићи за психолошким паралелом, тражити мотиве, распоређивати у групе и онда анализирати већу — али све то као претходан рад, као пламен по лампи за праху, коју ће тек онда што за нама доћи извести, ако се буде дотле примило дозвољава градива.

Криминалистика, као друга Криминал. Антропологије, има већ поуднијих облика, и ако јој обрађивања није ни мало мање потребно него Крим. Антропологији. Она се, на првом месту, занима одношајем у коме су криминалисти, истраживачи, државни тужиоци, судије и полицијски службеници према осуђеницима, сведоцима, вештачима и поротницима, одношајем овим, разуме се, у правцу психолошким. Ту су предмет студије: разлике у схватању сведока, вештака и поротника, урадица лажних оптужања, напред експлоатационо мишљење и објектне чулне, као и разне прсте свесног и болесног лагања. Може се узети као несумњиво, да је Криминалистика постала једна засебна дисциплина и себи већ ствела место међу наукама. Само је још у питању област у којој ће и даље да ради, о позитивним основама која јој се постављају, о школи у којој би се учила и где би се разрађивала. Криминалистика је природљиви елемент у Катенској Прави. Оно, што она зна, ишта и најве, што она учи и даје, стоји на егзактног земаљског општа. Предмет Катенског Права, као ствари, у најширем смислу објекта су његов неистоварна и делана, и они неминуемо хоће да се проучавају методом природних наука, која тражи бесприједно прибављање, истраживање, поређење, огледа и приказивања. И биће ово последње особина је њеног учешћа, као што не треба да је тек у предзнању, него у дефиницији. Све егзактне науке добиле су пољета истом од онда, кад су се са стола, за којим су студовале, преселиле у лабораторију. Сазнање, које је најчешће умом тако биско, да се саме ствари не могу научавати из књига него општом, то сазнање било је једини узрок огромном напретку свих егзактних дисциплина.

(Наставиће се).

ДУШЕВНЕ ОСОБИНЕ У ЗЛОЧИНАЦА

По Dr. Havelock Ellis-у и др.

ЧИТАНО У „ПРАВНИЧКОМ ДРУШТВО“ НА БЕЛГКОЈ ШКОЛИ

(Наставиће се).

После истраживања, да поменемо и сујету код кривца. I. Сујета. Сујета, која карактеристична злочинца, има свој корен у елементима истраживања и осећања. Ово је једна особина, која је у многиме заједничка с уметношћу и литератором, ма да злочинац исте, као што Ломброзо примећује, у овоме далеко премана.

Georg Vossio, духовити познавалац људи, примећује следеће о сујети злочинца у погледу на њено одело: „Највећа прета људи у њеном свету није тако сујетна, не тежи тако јакно за тим, да добро изгледа и да привуче пажњу других људи, као разбојници. У своје време тако чувени Sheppard носили одело од ђеноског савома и, када је јавно изашло, илч са ерибним баласом. Ward и Hayward, чувени енглески разбојници, понављали су били као најбоље одевени у Лондону. Многи такмичењски билијар помаху диван намет. На и Пегани је причавали из њено одело. Сама кала Харам Паше, које једне највишег писмачког друштва, који је крајем прошлогог столећа походао у Аренију — била је украшена са алатом и драгим камењем у вредности 4000 јурната.“

И наша разбојница такође много полажу на одело. Ево како у том погледу пош на њих г. Милевоић: „Разбојници се лепо оде. Како се њих парод одева, на њих се може наметати да имају богато одело.“ То нам, изгледа, и за кесарице и варваре. Један од богородских паролних чим је препарио некога господина и дагао му 40 динара, прво му је било да за њих плаћаи поље халине.“* Видиче, о ви законисленици, како сујета и злочин иду руку под руку.

Још важија, а можда и још нине распрострањена је сујетна охолост злочинца на своје способности и дела. „Обични смртни“, воли Widow, груве се од тога, да буде неопштећи; међу злочинцима је поштење једино чега се биде. „Бисаге“, разбојник бити, највећа је слава.“ То важи скоро без изузетка за све убоје и злочне. Ко је шириво шириво тежило злочинство, важи међу својим друговима као јунак; а с презреним гледа на остале; а ко је јошвао каквог нештатног дела дознао затвора, радо се представља другима као шириваца ма каквог великог претпуга.

Чени млад Рус од 13 година побео је једном целу једну породицу, на њад је чуо да део Петроград о њему говори, рекао је: и сад ће моја школка другови видети, како је то дуго било кад су тврдили, да се о мени неће никада говорити.“ Нета маладошња дела, да се побуди интересовање и симпатија, такође је оно, што тако често тера млад свет, аде и жене, да изврше самоубиство остепитационом, чудноватим начином. И околност, што злочинца тако равесно неко дневник, даје се објаснити овом жељом, да произведе хуку буку, а после тога и на потребе дописивања. Маркаса Бреннелера бележија је своје пороке и злочине с највећом тактошћу; њене су забављене најине и употребљене пред судом као доказно средство. Mainwright нагледа да је кодно сличан двелес, који је, сваккојако, пао у винузване руке. John Wilkes Booth, млад гаума слабога ума, који је јубо председника Lincoln-а, имао је поред театралног патриотизма и много прте истинитиног злочинства, нарочито болелажна сујета, која му и по скривачу дела проузроковане највећи јад. У своме дневнику писале: „Паше сам једно древо део. Пошине лаку. Билим кораком њих кроз гомулу, који саичиналау хаулае негових пријатеља; државани су ме, ја продирах даде нареду, за чега се налазила један мушкетир. Поштем: „Још већер“ и огласи. При трилау сломах ногу. Побегам само се потере. За тим сам исте ноћи прејашо на коњу још 60 енглеских миља, а при свомом скоку сломаше ношти моје радирашу ми месом.“ Па даље пише: „Пошто су ме као неко посто јурили кроз шуму и мочаре, мордох се на посетку протати, јер се све биемо протат мене заперало, мранела се од нима, свак испекао и скоро мртан од глади; сад сам онде на ливци очажана. А зашто? Зато што сам учинио оно, што је Грута и Тела оповеновано.“ И на посетку: „Ја сам изгубио, Каринава кри лежи на мени, па никак пад би свет јавио како нагледа у милом срцу, ово једно део тактично би ме великим.“

Код г. Д-ра М. Р. Весниба налазимо један пример ошаве сујете, који ћемо онде навести: „Једна особита прета сујете огледа се у књижи Живна Чукава: Чудновати дотајаја једнога Србина и т. д. (Београд 1882), где бете на свакој страни књижи на узаконие самога себе и представљања читавица, као да је писан највећа патриота и у исто доба мученик. Он дозиди кад једног бившиг писца ериског да проси милостињу, па омах за тим прича како га је киеа повозао да и он присуствује прошевини некоег кљера и како га је другом једном призивом киегња пожуљива у чело. Бечна га позиција хлата као наравину. Довелат декурниом чиновину, тошету обзавином и старом, он нам прича како га онај одбога изуда да седне, пружа му цигаре и т. д. То исто чине наспрам њега аустријски министри и ериски намесници. При претресима, за које се он спрема и кивцино као да ће у сватоме, нета председник „мома“ као оптуженица да каже ко је и шта је, и т. д.“

Злочинце често наведе њихова прекомерна сујета, да пре дела гласоре о својим злочинчавим намерама, те тиме ошавијају откриће. Неки злочинци, који је јубо три дана, говоране пре по што је своје дело извршило: „Радо бићу учинио нешто велико. О, ја би што худати да се о мени говори. И Walnewright-а ошавиу као човека једног сујетна. Радовао је се што су му у затвору узнављали поштење, па је одлазе аичаувно, да се с њиме поступа као с ценитионом. Нека преступница дописала је се на писму својој савесници: „Двоја Луизијана Борнија“. Сујета злочинца често се испољава у уметничкој или драматској представи, коју дају о своје злочинству. У једном чудноватом случају ове прете, кога поимне Ломброзо,

* Таки Дивовић, св. V, стр. 107.

** Лежа Робиница, стр. 28.

* Ар. Мил. Р. Весниб, Крим. одговорност у светлости законичног напре, стр. 90.

мало пре извршења дела фотографисала су се три убице с познатим у руди и са израдом дивне одлучности у луту.

Али *Morgan* живише на једном месту, како је од својих познатих био прихваћен у тамници *La Grand Roquette* један чувени азијатинац. Да час та околица цела гомила; он се појавио као какав краљ међу својим поданицима; заповидајући погледом бадави су на одликоване индивидуе, којима је пошло за руком да одрже место поред њега; сви су тако рећи гутали његове речи, али се ни један не усуђиваше да изрази своје чуђење, бојећи се да га не презане, а он знајући врло добро, да је осплашао њима и омађавао их.*

4. *Непосредност и прегрешљивост*. Азијатинац је спужа неспособан за дуга, стално напрељане и рад. Посао, који је обичан радник извршио с мало напора, исцрпихе би силе јаког, најпослијег азијатинаца. Пре свега то је, и његова азијатинац еу често само покушај, да избегне нужност рада. Она је дејство један од најважнијих органичних основа азијатинаца. Како би онемогућило беспоштенство, левентонање, отицање и у борби против азијатинаца један јаван коран унапред. Оправдан је разлог што француски азијатинац зову сами себе „*peches*“ (од *pignitia*), лезијени, *Lepeage*, ослателостена француски азијатинац на почетка овога века, говорио је у име својих другова кажа је рекао: „Увек сам био лени; то је срамота, али ја нисам створио за рад. При раду се мора напрељати, а ја да то нисам способан. Ја имам енергије само за зло; ако би морао да радим, тада не бих нише марно на живот, пре бих волео да будем осуђен на смрт.“

И ако је азијатинац у опште лени, и ако шта више због саме лениности занемарује телесну чистоћу (при чему је често пристојно одевени, може он ипак за кратко време у даним приликама развити најважнију делатност; он чак не би могао ни живети без таквих епизода, оне сачињавају главне догађаје његовог душевног живота.

Љови *Despres*, један извршни литерат, који је због некоег нипотизматор престопа био затворен у *Saint-Pelagie*, схватио је, као што вели *Emile Gautier*, психологију азијатинаца у следећој формули: „Свет им се указује попут мало редика тамница, а пова као велики бордо; и не греше. Затвор им је нормално стање. Саобрада им је доба евоја, чији крај предвиђају и очекују, за време кога су *in dolce far niente* и бујало живе, као оно маторца, који за три дана потроши своју годишњу плату.“ Азијатинац је потребан покретач, немор, да би се отргнуо из своје апатије. Отуда су азијатинац у свима земљама тако јако одани алкохолу. Човек с организацијом коју азијатинац имају, не може постојати без јакога средства за надражај, које га потрже на самога себе и даје му веселост, коју он иначе нема, а од таквих средстава за надражај најлакше се добија алкохол. Ако је још азијатинац, као што се често дешава, потомак највишег родитеља, то његова жеља за алкохолу постаје скоро болест. Азијатинац и најчистије у тесној су вези једно с другим, ма да не сисмо искључиво узети, да је најчистије узрок алкохолу, нити да је злоупотреба алкохола општа свима азијатинцима, нарочито не код оних, којима је за њихов посао потребна интелектуална вештост. „Није није добро за мени посао“, рекао је једном неки хунез *Ломброзо*.

Играње карата даје азијатину другу врсту надражаја; жеља за картаном је код њих можда још већа него за пићем, и често се замеће у страст. *Laurence* прича о једној азијатинској дружини, која је два дана непрестане играла карата. Неки француски осуђеници проиграли су увек своју малу порцију леба и вина, док на посету није умро од глади; други један заборавио је у страшној игрици на његово блиско погубање.

Азијатинац, адуи као и жене, одани су још од ране младости свима облицима полног раздражења, природног и неприродног. Нарочито у тамници, где је азијатинац упућен на самог себе или на лице истог пола, развијају се не природне полове наизне у већој мери, *Karl Krafft* вели о моралном утицају затвора на француске осуђенике следеће: „Да би био у неосновано душевно стање, као што сам ја и код неких осуђеника посматрао, мора се много година провешти у тамници, у којој су стално осуђеници, одвојени од свих утицаја и жељива увек у своје сопственом кругу адеја. Сви исцрпни и интелектуални директори узвишених завода признаше да су класични заводи права легла најстрашнијим преступника

против њаравствености.“ Пета стања постоје и у енглеским класичним заводима, у принос свој дисциплини.

Кад је тако на западу, где се класичним заводима обраћа велика пажња, и који су удепони и подигнути према позитивним назовима о класу казне, која треба да дејствује на поправку осуђеника — шта тек онда да речемо за наше класичне заводе и наше етатонике, који су без икакве одолитости своје дин и ној заједно? Да наведемо само извештај г. *Taze J. Milenkovitch* о неким Турцији Мајару... „Још као дете почео је описати — а већ у класичном заводу вршио је подвештају. То раде сви осуђеници наизменице један с другим, па то је, вели, морао радити и он сам.“

Ове неприродне наизне постоју у главне на нагона, да у тужан живот азијатинаца унесу промену, надражај. Љубав, у њеним најузвишенијим, најелементарнијим облицима, врао је ретка међу азијатинцима. То ваља и за случајеве, у којима је азијатинац дао учинило из љубави, јер увек, и ако још тако страсти, она јесте и остаје града. Кад је неки азијатинац уштан, да ја јену, ради које је његов мука убио, азијатинац и дуби, само је одговорно: „ах, да сте је само још видели!“

Жеља за надражајем изражава се у особитој љубави ка органи, која се данас у својим најгубавим облицима јавља само код азијатинаца и његове познате савенице — проститутке. Азијатинцима је органа највећа световника, онде они, у тервеница, заборављају своју беду и невољу.

(Напомена ое).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Судење код општинских судова на грађ. правцама

а. Тужба

Суду општине адељенице

30 овога месеца допша сам у Ваљеву и одео у механи код „суница“ коју као механија држи Тира, Тодоровић. При моме одласку доо сам механија једне које бисах и коначу узду на чување, док се свршило посло на карови за који сам био допша.

Бисах су биле нове и у добром стању у вредности 40 динара и узла тако исто у вредности 24 динара. Свега 64 дина.

Када сам у механи одео и када сам ствари механији предао била су са мном Једаз Антић и Марио Сандић, седали из Бана Луке.

Кад сам посао свршио, допша сам у механи где смо ручали и по ручку хтели смо да се пречепо својим кућама, но мојих бисах и узла једне немо. Сви момци су ове ствари тражили по залуд. Ја сам се онда обратио тада Тира, но он веће ни да ме чује но се изговара, да није крај што су азијатинац ствари одмени, говориоха, да сам их ја требао чувати.

Ја сам ствари немо предао на чување и држим да ми је он за исте као газа куће одговоран, зато га тужим томе суду и молим да га суд осуди, да ми моје ствари преда, али да ми за исте плати 64 динара. Молим суд да испита сведоке који ће потврдити моје наводе да сам му бисах и узду предао, а који ће доказати да су оне ствари биле нове, и подица сам их платио, а то може потврдити и Сима Лазин, сарај, код кога сам их пре 2 месеца купио.

Тужба основ повораја ствари датих у аманет.

Вредност тужбених 64 динара.

Доказ сведоци.

2 јуна 1899 г.

Београд.

Милан Јевтић.

из Бана Луке.

Бр. 452. Завести тужбу и позвати одмах паричаре и сведоке ради извешаја овога спор.

2 јуна 1899 г.

Београд.

Председ. суда.

*) „Зелату или мезару“ стр. 27.

Рађено у суду општине ваљевске 3 јуна 1899 год.

б., Велика

по спору

Милана Јевтића на Бања Луке

противу

Тире Тодоровића, механиче оид.

Судији

Председни суд

Кметови

Велико деловођа.

На рочишту су парничари и сведоци.

На понуду суда парничари се нису могли поравнати.

Тузилац оста при својој тужби, тражећи за три дана дању 18 динара.

Тужени рече: Истина је тужилац одео код мене, по ја од њега те ствари примио нисам, по можда су то учинили моји комши, па ако је коме од њих дао, онда онога нека тужи, јер ја не могу за њих одговорати. Тражи дањуће 5 динара.

Испит сведока:

1 Једа Антић, земљопосад на Бања Луке, има 42 године, способан у свему за сведока, па питање каза: каз!

30 год. мес. дошао сам заједно са тужиоцем у ларош и одео сам код Тире. Када смо са кола слезли, напаша је пред нас гађа Тира са својим аришом, који је кола распресио. Гађа Тира је наредио да се бисаге и узде скину са кола и унесу у кобу бр. 8. Ми смо одеоли у механи и ту смо напали по кобу и разијау латин ипашу у ларош, по својим пословима. На путу ка смо се вратили, ручали смо и седећи да три сата, онда се починемо спремати за одласак. Свима је прибор био на месту, по тужиловог прибора нису нигде могли наћи. Ја знам да је тужилац бисаге латин код сараха Сине Лазина 40 динара а уду 34 динара, јер сам био при куповини. Захтељу се. Дањуће тражим 20 динара.

II Марко Сандић, земљопосад на Бања Луке, има 34 године, у свему способан за сведока. Па питање каза: у свему као и сведок Једа. Захтељу се. Дањуће тражи 12 динара.

III Сима Лазин, сарах оид., има 29 година, у свему способан за сведока, па питање суда каза: 18 маја ове године, дошао је у моју радњу тужилац Милан и тада је купио једне бисаге жуте са једном узлом црном за 64 динара. На оно љу се захтели. Дањуће тражим 4 динара.

Тужени тражи да се сведоци на своје исказе заведу. Сведоци су захтели.

Судске разлози:

Испитом испитаних сведока Једе и Марка, доказана је потпуно та околност, да је тужилац прело у механиког радња тужилово своје бисаге и узду. Испитом истих сведока и сараха Сине, доказана је вредност ствари у 64 динара. Према чему тужени је за исту вредност одговорио као механиког према својим гостима, 3 580 граф. закона. Његови наводи, да је зато одговорио момци, немају никакву оправдања, јер је он као гађа, у овом погледу, према својим посетителима одговорио на сваку њима нанесену штету на првом месту. Зато суд општине ваљевске на основу § 6 и 13 граф. пост. као надлежни

Пресудује:

Да тужени Тира, преда тужилову предамо му бисаге и узду, или, да му за исте ствари плати 64 дина, пошто против предлога није ништа примећено; да му накнади плаћену таксу у 4 50 динара и на име трошка и дањуће 10 динара, да плати испитаним сведоцима Једи и Марку по 5 динара и Сими 2 динара дањуће.

Саопштења пресуда парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општине ваљевске 2 јуна 1899 године Бр. 1522 у Ваљеву.

Деловођа.

Председни суд
Кметови.

Испити

Рађено у суду општ. марковачке 3 јуна 1899 год.

Дође суду Парасепа жена Мариа Обрадовића оид. земљопосада, па изјави:

И самоме суду познато је, да мој муж од дужег времена, врло неуредно живи и свакосидлено се спита по камама бекријајући и дању и поју. Кућу и децу је напустио и о њима и имају никакву бригу не поји. Све моје моље да се тога остави, остале су без успеха.

Појас око 2 сата после пола поћи, дошао је кући, трештен пијан, и одмах је напаша на мене и децу, да нас бије и властала. На нашу куклашу и записку скупио је се коминдук и спасао нас.

Молим суд да га призове и за ово дело казни, јер се његово насиље више третира не може.

Да је овако као што само суду навела, потврдиће Милан Јосиф и Алекса Ребрић наше прве коминије, који су ме од ове ванасти спасали.

† Парасепа ж. Марка Обрадовића
потписује је М. Илић, писар

Оверсва

Кмет.

Бр. 752. Познати сведоци и саслушати их, а затим узети оптуженог на одговор, па ашта суду ради пресудења.
3 јуна 1899 год. Пресуд. суда
Марковач.

Испит сведока

I Милан Јосиф, земљопосад оид., има 68 година, способан у свему, па питање према тужилоу каза:

Око 2 сата после пола поћи појас, чуо сам из моје куће залуци и купљаву. Дигнем се и изиђем на поље, и тада видим да се кука у кући Маркови. Отрчати тамо и имам шта видети. Марко беше ухватио своју жену Парасеку за кошу, једном руком а другом је са несином гурвао у леђа. Она је запознала а деца су око њих крикали, да човеку срце од бола пуцне, ја сам га са Алексом, који се такође ту напаша, од жене одвојио. Он нас је гласно што може горе гласи. Био је трештен пијан.

Захтељу се.

Дањуће не тражим.

Милан Јосиф.

II Алекса Ребрић, земљопосад оид., има 32 год., у свему способан каза:

У свему као и сведок Милан.

Захтељу се.

Дањуће тражи 2 динара.

Алекса Ребрић.

Сведоци су на своје исказе одмах захтели.

Оверсва

Кмет.

Испит оптуженог

Марко Обрадовић, земљоп. оид., има 40 година, унштан према тужби своје жене и испиту сведока каза:

Све то није истина што моја жена наводи а што сведоци тврде, јер ја сам те поћи био толико пијан, да сам одмах легао, чим сам дошао кући. Зашто ме жена тужи и што сведоци тако сведоче, ја не знам, да ако није за неке.

† Марко Обрадовић,
пот. М. Илић.

Оверсва

Кмет.

Разлози:

Испитом испитаних и захтежних сведока, којима суд потпуно веру, као својим добрим грађанима, показана, доказана је да је Марко пијан, пошто дошао из механе своју жену и децу власталао и уништравао — § 34 полиц. уређе. За овај свој поступак има непуноти законске последице, не обзирају се на његову одбрану да то није учинио, јер је био пијан кад је дошао кући и одмах легао. Зато суд општине марковачке као надлежан § 4 полиц. уређе. на основу § 349 крив. закона, с погледом на чл. 98 закона о таксима

Пресуђује

Да се оптужени Марио, за ово дело казни, са петнаест дана затвора о свом трошку, да плати 2 динара у такс. маркама за ово дело оптужне природе, и сведоку Алексе 2 динара дањуће.

Саопштити пресуду и одмах извршити — § 15, и 16, полиц. уредаб.

Од суда општине марноватке 3 јуна 1899. г. Бр. 764 у Маринову.

Писар.

Председник суда
Кметови.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

С РУССКОГ ЈОСТА УГРИЧЕЉА

16

(НАСТАВАК)

Степенице су биле улазне, стрме и све подливане помијама. Све кући свију станова на сва четири сирата отвараде су се на ове степенице и стојале су тако отворене по део дана. Због тога је ту била страшна запара. Само су се неки и сиджали попуткема са канџама испод рупе, и разни људи обојега пола. Брзта за саму канцеларију била су такође широм отворена. Он уђе и застане у предлобу. Ту су стојали и чекали све неки севаца. Онда је такође била ужасна запара, а осим тога чинио је гушкал свежа јон доносила неосутења боја по-непреманих соба.

Почекалима мали, он се усуди примаћи се још у напред, у обавику собу. Све су собе биле мале и пиле. Уласно нестрпље га је вукао све даље и даље. Нико га није опажао. У другој су соби седели и писали некакви практиканти, који су били нешто мало боље одевени од њега, по изгледу некакав чудноват парод.

Он се обрати једном од њих.

— Шта ћеш?

Он показа позив на канцеларије.

— Би сте љак? зашта овај поглављеник на позив.

— Јест, бивши љак.

Практикант га погледа, али без никакве радозналости. То је био некакав напредно чулан човек, са непомичним паразом лица.

„Од овога љећем ништа дознати, јер је њему све равно до мора,“ помисли Раскољњиков.

— Идите тако деловоћа, рече практикант, и пружите упавред прст, показујући чак на последњу собу.

Он уђе у ту собу (четврту по реду), тескобино и дупке набијено публиком. — људима нешто чистије одевеним, него у осталим собама. Међу присутнима биле су и две даме. Једна у љахости, сиромашно одевена, седела је за столом преко пута од деловоћа и нешто испала према његовом диктатуру. А друга дама, врло дебеља, сасвим црвена, са пегима у лицу, угледна жена, а ње и веома раскошно одевена, са брочом на грудима, у величини малога танџарића, стојала је на страни и нешто очекивала. Раскољњиков ухвати деловоћа свој позив. Овај баци само један поглед на картију, рече: „причекајте,“ и продужи посао са дамом у љахости.

Он даму саопштише. — „Јамачио није оно!“ Мало по мало стаде се хрипати, и трудно се свима силама да се ослободи из прибре.

„Какавога гласног, канџадо, а најмања невоља, и ја бих се могао сасвим одати!.. Хм... штета, што онда нема пахука,“ додеде он, — „запара... Глава ми се још више заноси...“ и разум такође.“

Осећао је у целом свом организму уласну несређеност, тако, да се и сам бојао, е се неће моћи савладати. Он се трудио да се ма за штога заклаи и ма о чему да мисли, о нечему сасвим споредном, али му се то никакво није дало. Деловоћа га је, у осталом, веома занимао: да му је био да што год погоди по његовом лицу, да га прозре. То је био веома млад човек, од двадесет и две године, са црнотомачним и живљавим лицем, које је нагледало старије од његових година, одевен по моди и коцкица, с раздвољем до погледна, зачепљан и напомањен, с многом прстеном на безим, четкицом очнићеним, прстима и златним ланцем на прстуду. С једним присутним странцем

проговорио је, шта-винце, и две-три речи француском језиком и то доста добро.

— Луна Ивановна, седите, рече он, јак загред, накинџуреној пурпурно-преној дами, која је неспрестано нагла, као да није само са себи сести, ма да је столица била поред ње.

Једна дама, рече ова, и лагано се са сивилим пуштањем спусти на столицу. Отворено плава љезина аљана с безим чипканим украсима, која је изгледала као надућућа лопта, раширала се око столице и заузима мај те не половину себе. Замиришале њеним парчицама. Али дама се очевидно себибала због тога, што је заузеле половину себе, и што су се од ње тако распрострали мириси, ма да се и смењали у буђењу и древо у неки мах, али са видним немаром.

Дама у пријми сирни најзад свој посао и спремише се да иде. На једанпут уђе у собу дулајући, веома гинко и не-нако особито крећући плећима са сваком кораком, овицир, бацаи капу с копарком на сто и седе у наслоачу. Нанићу-рена дама, чим га спаз, одмах подскочи с места, и с неким особитим усмихљеним стаде се клањајти; али онцир не обрати на њ ни најмање пажње, а она већ није нише само пред њим да седне. То је био поменлики кварталног надзорника, с ружама, на обе стране хориозитално нахотрешеним брковица и са ванредно ситним цртама лица, које, у осталом, нису ништа особито изражавале, осим нешто настрпљаности. Он погледа са стране и, у неколико, с негодовањем на Раскољњикова; ње и сувише је бедно било на овоме одело, и не гледајући на његов положај, држало му никакво није одговарало оделу; Раскољњиков је био неосвајан, да га је сувише диритивно и дуго гледао, тако да се овај напача чак и уверећи.

— Шта хоћеш ти? викну, вероватно чуден се, што се оваква одрицања и не мисли поплаћити од његовог громовничког погледа.

— Позив сам... позивом... одговори којекако Раскољњиков.

— То је због потраживања новца од њега, баци, пожури се деловоћа, оставајући акти. — Ево! и он пружа Раскољњикову једну свеску, показујући му у њој место: — прочитајте!

„Пенаца? Капвак полица?“ мислио је Раскољњиков, — „ну... мора бити, дакле, да насигурно није оно!“ И он уздрхта од радости. Би му на једанпут веома, неписано лако. Сви му се терет свали са срца.

— А у које мах је доба написано да дође, господине! узвикну поручник, све се више и више из неог непослатог узрока љућен: — писано вам, да дође у девет, а сад је већ двадесети сахат!

— Мени су донели тек пре четврт часа, гласно и преко рамена одговори Раскољњиков, која се такође изненада и неочекивано пахути, наглаше, шта нише, у томе немо задовољство. — И то је доста од мене, што сам овако брзотан и у грозници дошао.

— Немојте вицати, молим вас!

— Ја и не вићем, него сасвим обично говорим, него то ни на мене ницете; а ја сам љак и не допуним да се на мене неки издире.

Помоћник се толико разјари, да у први мах не могаше ни речи проговорити, само му је паучава излетала на уста. Он скочи с места.

— Изволте ху-у-у-тати! Би сте у судици. Немојте бити гр-р-уб, господине!

— Па и ви сте у судици, узвикну Раскољњиков, — а осим тога што ницете, ја и путање, дакле све нас вређате. Изговориша то, Раскољњиков је осетно неписано насладу.

Деловоћа их је гледао смењени се. Напрена поручник био је очигледно буђењ.

— То се нас не тиче! викну он најзад нешто неприродно гласно: — него даде им дајте одговор овде, који се од нас тражи. Показите ми, Алексејче Гангоријеву. Тужба противу вас! Нећете да платите! А гле, како ми се ту оспосило!

Али Раскољњиков већ није више слушао, него људно дохвати артију, тражећи што пре одионетку. Прочита је једанпут, двапут, и није разумео.

— Па шта је то? зашта деловоћа?

— Па то се тражи новац од вас по меници, наплата полицијским путем. Ви треба или да платите са свима трошковима, данама и осалим, или се морите писмено најавити, кад ћете моћи платити, а заједно с тим и да се обавезате, да

пре исплате нећете напунити престојницу, нишпи продавати и скривати својега имања. А поверљиво стоји од воје да прода напуну имало и с нама да поступи по закону.

— Ама ја... нисам никога дуван!

— То нас се већ ништа не тиче. Ми смо добили за наплату законито престојницу меницу од сто петнаест рубаља, са пропалом рогом, коју сте ми пре девет месеци издали уловити, колешкој асесору Зарициној, и која је од уловине Зарицине плаћањем пренила на дворског саветника Чебарова, и сад ми тражио да се о томе исплатите.

— Та она је моја газдарина!

— Па шта је с њом, како је газдарина?

Делови, га је гледао са снисходљивом осмејком сакладења; али, у исто време, и у неколико дијалози, гледао је као на новајлију, који је напуну на прву ватру: „А? како ли ми се сад осећаш?”

Али шта је, шта је њему сада стало до менице, до наплате? Зар је било вредно, да се сада абор тога са своје стране ма и најмање узнемирује, али чак и напуне на то да обраћа! Он је стојао, читао, слушао, одговарао, на чак и сам питао, али све то бесесно. Ликовање абор самоодражања, спасење од стране опасности, — ето, шта је у овом тренутку испуњавало цело његово биће, без предвиђања, без анализе, без будућег заговатања и одговатања, без сумњања и без питања. То је био тренутак потпуне, неоспорне, чисто животне радости.

(Наставиће се).

ЗЛОЧИНЦИ У ПОВРАТУ

Из статистичког годишњака за немачку царевину види се, да од свију кривана, кажњених у току једне године абор злочин или преступа, налазе се у поврату скоро четири деветине. Злочинци у поврату врше много парочито пописе кривних, као принуђа и претња [50 од етог случаја], убиство са и без предумишљаја [32 од етог], превара [33 од етог], насилје и претња према чиновницима [59,9 од етог], разбојништво и опасна крађа [64,4 од етог]; тако ите стоје изнад просечног броја и кривдотвество, утаја и пражњење дилжих неправа. Ну она статистика не прави разлику између злочина у поврату у опште и злочина уопште, а то је јарко потребно да данашња кривна право ради проваљеног предмета за спречавање поврата. Злочинци на наплату или злочинци по закону враћају прво знању узгору под измисљеним системом у кривдотвество. То су аналитичке, које обично од раје младости, не бојења се криве, упадају увор у злочин, највише исте врсте, и које неким део свога живота проведу као свакидневни гости у казненним заводима.

Али и злочинци по прилици, који су подлегли само једном тренутном испуњенију или великој невољи, упадају прво лако поново у злочин било абор рјаве навике које су у тамници добили, било абор немогућности да по отпусту нађу овет место. — У Француској је се за пола стодеља двојно број злочинаца у поврату на ето злочина. По Тардесовм извештају био је у Француској злочинаца у поврату на 100 злочинаца 32; ову средњу просечност ни приближио нису до стигали планински предели и предели с малим зароницама. Тако је било на 100 злочинаца тек 20 у поврату, а, на против, у густо насељеним пределима број злочинаца у поврату пелне се на 40 и 42 од ето. У четвресет зарона са више од 30.000 становника долази један злочинац у поврату на 307 становника, док један татав у малим зароницама долази тек на 712 становника. То је јарко знакајно, додаје Тарде своје извештају — нарочито кад се има на уму, како се често овде менађу узрок и дејство. Ономе се не приписује томе, што злочинци у поврату прво у велике заронице — прво поље професионалних злочинаца свакојаво је бави велика зарони — већ што пописе зарони оне, који су једном били осуђеници, свихају, групују их у новеним крајевима и зградама, па се тамо у највећим вежбају у новим злочинима.

Много је стало до тога, да се омогући ренасцансе једнога једном осуђеника или способнога да поправку, његово поновно увођење у старо стање и занимање. Опште је мишљење, да је главни узрок непрестаном пелану поврата бедика тешкоћа ренасцансе? Да би се овоме помогло, потребно

је злочинцу једном осуђењем — уколико се није досада као злочинац по закону, који у интересу јавне сигурности не сме бити пуштен — у тешком првом премону по његовој отпусту притећи у помоћ, наћи му одмах место и занимање и омогућити повратак у друштво, те тиме вратити држави поштена грађанина а породици хранитеља свога. Како елемент издати. У овој пелм постоје у свима цивилизованим западним државама друштва за поправку отпуњених осуђеника.

Иако је неопходно потреби оваког друштва истакао је је код нас г. Таса Милековић, а доцније је то прихватио „Полит. Гласник“, „Вринич“, те има изгледа да ће се ускоро и код нас установити друштво за потпомагање отпуњених осуђеника. Ну, да би овако друштво могло што боље испуњавати свој задатак, потребно је да већ једном и држава приступи подизању модерног, савременог казненог завода. Сви знамо како напн садашњи завод гитају од препуњености и да отуда осуђеници излазе покваренији и наученији у своје занату.

Шта се може постићи добро уређењем казненм заводом може нам подсудити као пример познати казни завод у Елмири, у Њујоршкој држави. Тамо се налази старањем за осуђењем постало, да и. пр. год. 1889. од 2300 осуђеника, који су били осуђени на неодређени затвор, па пуштени на пробу, само су се 15 процената поново одали злочиначком животу. Пример са заводом у Елмири, где се осуђеници васпитавају као у каквој „моралној болници“ и спремају за будући честан живот, парочито настаном у једном одмереном занату — није нашао успешнога подражавања само у Америци и Берици, већ и у — Јапани.

При поступку и лечењу злочинаца мора се правити разлика између злочинаца по занату, који неће да се одају другоме занимању и од којих друштво мора бити стално заштитено (дуготрајним затвором или депортацијом), и злочинаца у поврату, кога је по други пут натерала на злочин немогућност повратка у своје стање, честан живот. Кад се професионални злочинци учине стално нешкодљивим, а злочинци по прилици заситињем и олакшањем повратком у свој поштен живот и занимање сачувају од поврата, тада ће се много, драго мило постати. Криминална статистика показује много миље страшних бројева, из друштва ће се узаконити итешти и апсолутно неопотребни чланови, а место њих доведеће се нови, корисни, потребни чланови. Кад се учини да професионални злочинци постану нешкодљиви, тиме ће се одузети учитељи онима, који су једном погрешили, само злочини врао ће се пелтно умањити, а неистајано и кобно множиће криминалните престаје.

Жив. А. Ј.

СЛИКЕ ИЗ ПРИТВОРЕНИЧКОГ ЖИВОТА

3. Хајауци.

Било је то маја месеца 1895. год. Службо сам тада као чиновник при Управи града Београда и једно време замеслао сам писара кривичног одељења, који, услед слабости, беше на осету. Већ неколико дана како радим у томе одељењу и готово уживам у оној множини разноврсних послова негових, над се једног јутра изненада десн нешто, абор чега се, у мало не ратосах, не само кривичног одељења, већ и саме полицијске струге уопште.

Тече се једне побуне притвореничке. Сама реч „побуна“ поема неспријатно звучи, па ма у којој прилици била. У прилици о којој хоћу да говорим, она није била само неспријатна; она је била чак и страшна. Побунаци се притвореници. Побунаци се јули који су целог века крали и убјавали... Побунаци се они, који су толико пута своје руке у туђу крв умалили... они, који су се дано нималих с томе минали, да погину од курушма жаждарског, па било то на „Кајабури“, или у латвору, или у потеру, или, најзад на ма или другом месту... Ето, тами јули беху устали да струге са себе „тешке олове“, којим их је друштво, по њиховом мишљењу, неправедно оповолао, и да или заронице те друштвене преоуде — нас јадне полицијске.

Ако је ипоја побуна потекла из правичнијег разлога то је, нема сумње, ова.

Тек што тог немалог јутра додох у канцеларију и узех да разгледам помене новости, нада изненада додох страховиту гламу у аутентично упривним, а одмах по то и вику да помоћ. Импозитивно скокних и појурих тамо, али ме у путу сусрете дисанција, бледо као крпа, и удруталиам гласом Јанк ни:

— Г, писаре, побунили се притвореници!

— Чјаи притвореници? Нави или судски? — У временту, кад се десно овај догађај, притвореници Управе града Београда, а пра, суда да град Београд, нису били одесени једни од других као што су сада.

— Сви у онште.

— Зашто?

— Не знам. Ваљда хоће да беже.

— Да није већ неко до сада утискао?

— Није још, али се бојим да оно хајдуке.

Још он не беше ни довршио ове последње речи, приђе нам командир страже у униформи, и упути: шта ће да ради? Ја већ зауставих, да му издам неки наредбе, али ме у томе ометонте разни ушани, који се зачупе на затвора.

— Јао! Уби ме, о, ти хајдуку!

— И ниси за живот, по-лошарио једна!

— Ури, Јанка, посветила ти се!

— Некој, Јазија, молим те!

— Шта ме молим... Јао!

— Молим вас, г, писаре, шта да радимо?

— Воли све стражаре у латворе; позови притворенике

у име закона да се утисају, па ако те не послушају, нареди да стражари избаде један плотун у вас, и.....

— И после.....?

— После у вих, ако се не утисају. Само жури!

— Разумем.

(Саршише се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

На гилотини. — Нашега првога маја у Сен-Павару, у Француској, извршена је смртна казна над Адријаном Самсоном, старим 29 година и Феликсом Жероа, старим 30 година, који су 13. јануара ове године убили седамдесетогодишњег старца Кеона.

Пошто су ушли у његову кућу и по собама нису нашли ништа, пробуђили су старца јачицу му да се појавља ватра. Старац им отвори собу где је спавао и тога тренутка буча обори на земљу и премалих батинама. Злочинци после тога одокуху латину у кревет и запале кућу.

Трећи злочинци, који је такође учествовао у злочину, по имену Жан Жероа, и који је био злочин потпазао познатији, да пресе истогле обеса се у својој келији.

Оба злочинца нити хрипо су се понашали на гилотини, нарочито Жероа. Он је од раног јутра па док му троугло сестиво није одрубљено главу неистовало ћертао. Док су његова друга сиремали да га метну на гилотину, он им рече:

— Данас не можемо да играмо карата.

Затим, обрати се позлатовом помоћнику, рече им:

— Баш ја немам среће! Ухаћен сам у петак, осуђен сам у петак, сиремалим у петак.

Илија Вујановић — Вујанов

Самсон је казао само неколико речи. Он је врло брзо и пошто је загризео свештеника, први је изашао из осуђеничких коза, спремно се и легао на гилотину.

У четри и по сата шпирта, над обојом казна је извршена. Маса света присуствовала је томе чину.

Гаминзачки допов. — Један ноћни стражар у Паризу шетао се својом килијом и овако како са једнога прозора на другом сирати нисе извесили чаршави и разне крпе.

Стражар посматра, пробуђи вратара, и уђе у собу кирејације са чијег је прозора била пуштено ове импривизионе уље. Киријација, господици П... дубоко је спавао када су зазвонили, и ништа није појампа што су му причали. Када се мало раздремо, сви омазе да су све ствари у страшној нереду, да је нешто велика број скопчених ствари, и да је коноп морао познати чаршаве и спустити се кроз прозор.

Истрагом је утврђено да је допов ушао док никога није био у соби, да је запалим изабрао најкраћи пут, и па поменути начин сусетио се кроз прозор. Утврђено је даље, да чаршави нису доистазили до земље, и да је он са прилични висине пао на твотари, и у наду очистио једнога пролазника. Онај га је ухватио да га се поспрело, допов, срећан што овај није био изненада тим необичним излажењем на куће, одговорно је да није, и брзо се напустио.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Илија Петра Трукића, из Лазнице, одметнуо је се од власти и придржио изгласаном хајдукама; Илија Петра Јељина, Ивану Петра Школузовића и Петру Пауна Ђосића, па са њима у друштво починио следећа казнима дела:

1. Осмог овог месеца преселили су Стана Војкина из Лазнице, који је нио у „лину“ свом сазнају, па на месту званом: „Ваља Кумбара“, омазе на њега и пуцава у намери да га убију, по срећним случајем не погоде га а Стан живот бегством спасе.

2. Десетог овог месеца у први мрак сја четворина дошао у село Лазницу, нападу на кућу Јована Луце Лазича и на разбојнички начин отму му једну пушку кокину са 15 бојевиш метала и велики револвер Гасероа.

3. Истог вечера, око пола ноћи, нападу на сазна Јована Шушића из Лазнице у „Заграпу“, па на разбојнички начин изуграду Јовану жену Меду, отму 23 рубље, 3 талара, 80 циница у ланити и 3 динара у поцу.

4. Једанаестог овог месеца око 6 сати по подне, нападу на сазна Јована Вујинића а на месту убију Стану жену Јованову.

5. Четрнаестог овог месеца опет сја четворина, на путу између Крста и Брестовачке Бање, испод Крста (атара среза зајечарског) пресретну Тому Сарава и омазе на Петровица, који су за Бава путовали, па их ове оплаћају, однес им новац и две пушке магацинке.

Илија је стар 18 година, раста висока, у онште плава, без браде и бркова, очу зелених, од одела носе прну гуаче, беле влашке чакшире, малу крпу шубару, опанке прсте влашке, од оруђа има пушку поболовачу и једну релдину метала.

На основу чл. 2-ог Закона о хапату и утамаљавану хајдука, начелство ово позна наред именованог Илију Петра Трукића из Лазнице, да се у року од 15 дана, нап одва објана буде влашца у „Српским Новинама“ преда најближој државној полицијској власти, што ако не учини, биће по истеку тога рока оглашен за хајдука.

Бр. 10500. Од начелства округа пожаревачког, 21. јуна 1899. год. у Пожаревцу.

Светозар Атанасковић, родом из села Кошчије, побегли војник IX пешадијског пука. 11 овог месеца даљу, на разбојнички начин напао је у кућу Тиме Андријевића из Десине, и из ове узео пушку магацинку.

Иван Јанка Милић, родом из Курјаца, побегли осуђеник са осуде из Лубичева, 14 овог месеца око 6 часова шпирта, ауружани у друштво са Јанковом Рајојца Милековића побеглим војником, кога је начелство објано од 10 пен. мад Бр. 9920 на предају познала, — покушао је да изврши разбојничког над Каленом женом Милка Јоркић из Чешке Баје, коју је том приликом смртносно повредио.

По извршеним делима и Светозар а Иван — Мика — побегли су у шуму у намери да продуже ала дела чинити, па

томе што је Светозар са Животом и још једним војником пролази године из војске побегао у изведенијој цели, па од потере гоњен предао се зашта је и казну изкупео.

Светозар има 21 година, суз, средње телешине, смеђ, бркова тип трипуња, од оружја има пушку магањаву.

Паван — Маја — има 43 година, раста средњег, плава, нос велики, повињен, бркова смеђих, уста повињених, зуба ретких.

На основу чл. 2-ог закона о хатану и утаманивању хајдука, начелство ово позва напред именованог Светозара Атацановића из Кошарева и Павана — Мају — Машића из Курјача, да се у року од петнаест дана, од дана кад овај оглас буде изашао у „Српским Новинама“ пријави најближој државној власти, што ако ово не учине, биће по истеку тога рока оглашени за хајдуке.

Бр. 10188. Од начелства округа пожаревачког, 17 јуна 1899 год. у Пожаревацу.

Живота Радојка Миланковића на Деснин, редов IX. пешадјарског пука, 17. пропозит месеца, побегао је са казарнене страже, и са собом однео пушку модела 80 год. под сержаном „И“ Бр. 2743., ножа од пушке под сержаном „ВВР. 2465.“ власну козичицу бојење мушкетире и одело, које је на себи имао, па се од тога доба, неистрпано по шуми крије, у намери да отпочне да дела чини, а то је највише и пред својом женом Драгом који живи у 3. и 4. овог месеца, од које је пребегну узео и народној доји, да њиховој деци жето нађе, а који Драга каже га је од овог пута одвраћала, — да се не удаје док он не погине, јер се нема где краћати, пошто му је све имале продато за приватне трошкове, па које је његов отац осуђен због јатакована, хајдучиња.

Овај је исти Живота и прошле године са још два друга из војске са оружјем био побегао, а намером да се отргне од власти земљане и у таквом стању даје чини какавита дела, па од потере гоњен, после пет дана предао се сам, и на испиту под последње власти признао ово дело, због чега је дат под суд пред којим је доцније одговарао и због разбојничтва са убијством, извршеног пре уписа у војску.

Живота је висок 1-71 ц. м. плава, бркова кратких црних, очију плавих, погледа оштрог хајдучког, носа обичног, чеља високог, стар 22 година. Од одела има панталон, војничке панталоне, шајкачу пла ишубару астрегавску, а на ногама ошнике. Од оружја на сваки начин пушку коју је из војске однео.

На основу чл. 2. Закона о хатану и утаманивању хајдука, начелство ово, позива напред именованог Живота Радојка Миланковића на Деснин, да се у року од петнаест дана, од дана кад овај оглас буде изашао у „Српским Новинама“ пријави најближој државној полицијској власти, што ако не учине, биће по истеку тога рока оглашени за хајдуке.

Бр. 9620. Од начелства округа пожаревачког, 10. јуна 1899. год. у Пожаревацу.

ПОТ Е Р А.

Василије Васић, Циганин понав, из Подунавља у ср. жаичком, 4 маја ово год. извршио је у Трстеницу крађу коња на опасан начин, па некуд побегао. Начелник ср. трстеничког, антом од 17 ов. м. Бр. 8443, моли све полицијске власти, да Василија у своје крсту потраже на њањеном њему стражарској упуте, иначе да одговоре о непоразласку, тим пре, што се неки Стано Спасић, тамош., коме је Василије продао коња —

палази у притвору као саучесник у овој крађи. — Василија је 18—19 година, смеђа је коса брчка и обра, нос пр ишпор, панталоне, атерату од хајдучара, чарпане и опанце. У друштву је са својом женом Тодором. Пети се моли сировести и Управи града Београда с позивом из Бр. 14993., ако буде ухаваен у околини Београда.

Јован Токић — Куртиз, Циганин, из Поног Абуговина, ср. брањак, окр. полунаесног, окривљен је код начелства окр. моравског, што је 30. августа 1898. год. узрало коња Спаси Јовановићу, биштовану из Фурије. Јован је био у извршеној крађи био у затвору у Рачи и отуда побегао. Како се до сада није могао пронаћи, начелство округа моравског антом од 19. ов. м. № 6877, моли све полицијске власти, да га у кругу своје потраже и њањеном њему стражарској упуте. Моје се сировести и Управи града Београда с позивом из Бр. 15065. Он је стаса паског, круна, у лицу суз, образа дугих, бркова црних, обра прних и састављених, очију градоастржих; на једном образи има белегу од посекотине, брду брјуе. Занима се обично шамбаскумом. И раније био је зашуту па рођија овог краје коња.

Милан Гајић, помоћ. тргов. из Д. Милановића, 1. асбр. тек, год. стављен је под тамош. сиресе власти под кривичну трагу за дело на § 177. у келл § 41. кривич. закона. Начелник среда пореченог, до сада га није могао пронаћи па зато антом № 4163, моли све полицијске власти да га потраже и њањеном њему стражарској сироведи. Милану је 20 година, средњег стаса, пронамајет, има малу црну браду и бркове; одело цивилно. Власти блиње Београду, могу га сировести и Управи града Београда, с позивом из Бр. 14983.

ОКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

Отеван Лацковић — „Лажак“. Кесарони, притвореници Управе града Београда, са којима је овај у неколико прилика

био у друштву, дали су му ладимам лажак, јер поред осталих порока што га они имају, овај још има и тај што беспримерно лаже. Редон је на Лока у Бачкој; има му 26 година, плава. У Србији јавио од дугог времена као појни безумиц, по због крађа, паравла и одности са све могуће пороке, отказано му је гостопримство и под 16. јуном протеран је на свагда из наше земље у Бугарску (пресудом кварт. тервазиског № 5169). Управу града Београда сиресе навиу сними полицијским властима, а нарочито пограничницима да на њага обраће пажњу и да му сиресе повратак у земљу ако би то покушао учинити. Акт Управе града Београда Бр. 14760.

УХВАЋЕН

Милан Калајајевић-Грић, чију смо слику донели у прошлом броју „Полиц. Гласника“ на страни 192, ухаваен је још истог дана на Калемегдану. Њега је по изнетој слици позлио — редов жандарм Драгоје Арсенијевић, који је на служби при кварту варошном, — и одмах га сировео кварту, олакше је после доведен у автор Управе гр. Београда.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Број, који на овим делови, биће објављиван слика за које претплата још није послата уредништву. Нарочито објављивања онима, којима се се обраћају антом да претплату кошта, па то још до дане нису учинили да су, како смо изнети, сву претплату покупили.

*) Рок истега 1. јуна ово године.

(Ур.)

*) Године старости овога човека начелство није изнетило.

Ур.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби биће издати бројева. Прегледају се илазе уредништву у Београду „Краљевског трга“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених судија или на пошти. Цена је листу: сваки, своје узлазе и састанак свештеника а која је аш прегледања, чиновника, учитеља, занатлија, ондашњих новинара и осталих запослених у овоме листу 12, полугодне 5, а која се свој поштом могу прегледају само лично својих командира полицијских односно потражних одреда: Наплатити се у овоме 20 динара на годину. За иностранство године 24, полугодне 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Узносак не крајују су.

ИВАЊДАНСКИ АТЕНТАТ

Двадесет четвртога ов. мца на Иван-дан, престолу Србије, а с њом и целу краљевину, минује је један кобан и судбоносан дан. Једна али и опакa рука, хтела је беспримерним насилем својим приом копреном да уије и за навек ожалости нас српски род; али то Усуд није допустио, јер „Бог чува Србију“; и Историја ће изнети и овековчавајући страховиту слику овога дана на својим странама забележити само једну тешку, суморну успомену, од које се умље леди и потреса.

Ми сад стојимо пред тим страховитим догађајем као пред скором прошлотињу и ако примпрени радошћу и ефеором што је Провиђење спасио Србију од неизмерног удара, ипак зграути, не могући никако да појмимо страховиту, јединствену, зверску државност човека, који је изгубио подобје божије, који је изгубио свако обележје човека, који се у својој биестијалности, сразио до бесног звера, не презајући ни од најпрљавијих умишљаја. Јер та гнусна напала од човека, без Бога и дупе, подигла је своју смртоносну руку на Узвишенога Родитеља Краља од Србије, на првога независнога владара и Краља Србије после тужнога Косова; алишавачка се рука устремила баш у овом времену, кад је Он Отаџбини потребан, веома потребан.

Прекое неба Србијина прелетео је један при, страшан облак, али је минуо — небо Отаџбине наше ведро је остало и са њега нам и даље сунце топло сја...

* * *

Кад се дан притајило и нагне своје крају, наша престоница добије парочити изглед, она живахне и прене: после дневних послова, око шест часова пред вече, поврн мушко и женско са својих жилишта; ко поде слободна времена има, крене се тада на шеталиште калемегданско да ужива у лепом изгледу и да се надише свежег ваздуха што га зеленило пружа. И у томе тренутку, кад је престоница најживахнија, кад је сам свет престолнички на улици, баш на најживљем месту, где пролазници највише и најчешће промичу на шеталиште, застао је одвратни зликовац да своју одвратну мисао у дело приведе, да уинити драгоцени живот Узвишенога Родитеља нашега дичног Краља, када се Он, уморан од многих послова, враћао са своје тешке и благотворне дужности.

Али „Бог чува Србију“... И овога пута Свештенин Творач гзгаио је за врат демона и његове наплене намере. Он нам је Њега повратио из опасности и ми га сад жива и здрава са радошћу и усхићењем поадржавамо:

Живео нам први Краљу обновљене српске краљевине, на понос Твог узвишеног Сина првог миропознатог Краља и Господара, на понос Војске и Народа.

И ако је био празник 24. рв. мца Његово је Величанство Краљ Милан радио до 6 сати у вече у својој канцеларији у Актипној Команди, у Горњем Граду. Његово Величанство, по своје свакидневне обичају пролази при враћању из Града Васином улицом, али тога је дана случајно наредило, да се тера поред хотела „Српске Круне“. На савијутку код „Краља“ Његово је Величанство приметило, да у сокачцу, које просеца Васину улицу код „Ресале“ стоји некакав крупан човек и да десну руку држи у џепу. Као што се види, зликовац се нашао, да ће Његово Величанство, као и сваког дана, проћи Васиним улицом, али, како то није било, он бесно протрча кроз нату улицу, да изађе код „Српске Круне“, да би ту дочекао Његово Величанство, и да би извршио своју злочиничку намеру. Кад су кола дошла до тога места, Његово се Величанство Краљ Милан окрене, да би видео, да ли је случајно опет и овде тај човек, јер му је било пало у очи. И сам је Бог хтео, да Му то окретање буде спас од сигурног метка, који је баш у том трену изишао из револвера грознога зликовца. Тај је метак ударио у раме господина Николу Лукића, пешадијског мајора и ађутанта Његовог Величанства Краља Милана, и он је одмах искочио из кола, извадио сабљу, потрчао к атентатору. У том тренутку и Краљ Милан хтеле окочити из кола која су јурила, али, ваљда зато ипак због салетана на сабљу Он при том покушају паде из кола. И то је било за срећу, јер други метак при самом паду Његову, само га мало окрону по којим преко леђа. Атентатор је за тим још један метак извадио на г. Лукића па затим на себе, и тек се тада дао у бегство.

Његово Величанство видев свог ађутанта г. Лукића рањена, одмах нареди да се одведе у Двор, а како

се у близини случајно десило и г. Драгомир Ј. Андоновић капетан — ординаре Његовог Величанства Краља Александра и притрчао, то му Краљ Милан нареди да г. Лукића отпусти. Он — Краљ Милан — међутим, сврати у радњу Јовине Бартоња, да прегледа на друга кола која чланови фирме ове радње поручише да дођу.

На мах се савио свет неких око радње у којој је било Његово Величанство, са грозничавим нестрпљењем и страхом очекиваше да чује у каквом се стању здравља налази. На превелику њихову радост, г. Драгомир Настип, члан ове фирме, изаше пред врата и објави сакупљеном народу, да Његово Величанство није ни у каквој опасности и да је рана прмо лака, што присутни свет пропрати бујним кличењем: Живео! Живео! Живео! то је трајало све докле, док није Краљ Милан сео у један обичан злијакер и с још једним официром одвезао се у Двор.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

04

М. Н. Јовановић.

(НАСТАВАК)

Данашња држава премо човеку као злочинцу стоји на томе гледишту, да је човек по својој нарочитој организацији, по својим умином и душевним особинама којима се разликује од свих осталих живих створења, у стању развијајући добро од зла, да је господар своје воље и слободан одлучити се, те по томе и да је одговоран за своја дела, и онда да држава, ради поретка свога, има право да казни злочинаца. Спуната злочина и кривце у томе је, што је човек дао више маха и попустељивости својој вољи, ма да је ови свестан, место да их потисне и савлада болом страњом бића свога, те тако да плаћа собом. А само онда, где је слободна воља искључена, не може бити злочина, нити се онај који га чини може казнити.

Ио друга једна школа не може у радњу људској да призна слободу вољу. У природи, свој враснопи, све бива по закону узрочности, без узрока нема дејства, нема ништа. Све што се догађа има свог узрока. И оно, што нам се чини да је наша слободна одлука, само је резултат развојених утицаја, који, неорепетани и наукупити на хаљаву начин, чине те се неко део јави у једном или другом облику и у ове или оно време. А где не видимо или ни слутити не можемо ту неку измешу узрока и дејства, не видимо је само с тога, што не можемо да разумемо, да анализујемо и размишљамо догађаје. Кад, диме, судио вама тај закон узрочности, нема слободне воље; а кад не нема, нема ни одговорности ни за вајрога дела. А ова доктрина јавно се поткрепљује оном што нам казује криминална статистика, која нам испосе строго законитост, редовно понављање броја злочинских дела под утицајем извесних социјалних, климатских, па и космичких прилика. „Има један буџет — тако гласе познате речи *Бетелов* — који се плаћа ујасно редовно и правилно, а то је буџет тавица, робовиштина и губовиштина... Злочини се понављају бар онако исто правилно као и годишња бројења рађања, умирања и венчања, а правилишје много од државних прихода и плаћања.“ А ова правила понављања појединих преста противзаконних дела у једнаким периодима времена, па она чудесна и необична сталност тежице и склоности на злочину у појединим врсима занимања и појединим добина живота човека, да ли су то појаве, који се дају схватити с метафизичким учењем о априористичком моралу и с доктрином о слободној вољи?

Још Хипократ и Плато говоре су, да злочин не бива услед тога што би човек са свешћу радио оно, на што га подстиже какав рђав инстинкт његов, а који би требало да је потискује развојена ума, него да је злочин непосредно дејство болесне душе. Злочин потиче из болести душе, он је радња безумнога, дугога, учини су они; и онда умоваху, да казна

не треба ни да је управљена на радњу ових болесника, него на сама болесна стања.

По на злочин се могло гледати као на удаљивање од живота здраве душе, као на продукт поремећености ума само докле, док се знине наше о болестима ума не оснивају ни на чем материјалном, док још не знадосмо управно ни шта је и какав је у ствари здрав а шта и какав болестан мозак, орган свескопних радних духа, и док се о бићу и појавима дуаила судило путем спекулативним, по ономе што је ван света, галим умовањем. Динамича психијатрија одсудно добија да су злочини и болест ума исто. Она види у злочинцу умно болеснога само онда, кад се на њему и ван учинена злочина дају доказати очекивани знаци умне поремећености. Он није злочин болестан за то само што је учинио зластван злочин, него што и познатиш од тога злочина на њему има појава безумна. Злочин и дуаило не иду заједно: она се, шта више, обично баш искључују. Иследивши и судије треба увек да имају око на ум, како би се у појединим случајевима спречила тежња да се путем какавих „стручних“ комисија оглашавају ситуације људим по самове леу за које се суде или његову начину решавања.

У новјие време тако знапа криминално-антрополошка школа, бајаги све само путем егзактних испитивања и строго научног посматрања, а ваносећа довета и велики број екаста, мисли да објасни шта управо јесте и узсаа где бива злочинац, изазивајући тиме читаву препрат у нашим дојаконшним, традиционалним нам погледама. И зашта мало је ствари строго научне садржине овога времена обратило на себе толико пажње свих стручних кругова и свега образованог света, колико је то учинило учење славнога и многог пошматљавог психијатра туринскога, проф. *Цезара Ломброза* и ове његове позитивистичке или криминално-антрополошке школе. Велику учешће у криминално-антрополошким испитивањима и закључивањима од података отуда добијених објашњава се, као што већ рекосмо и као што Бер тврди, тиме, што се надлао, да се већ у самом томе најле решење питања како бива или постоје и шта управо јесте злочинац, да се најле узрочна веза између индивидуалности и злочина. А паравно као се докажу извесни специфични знаци или особине које карактеришу злочинцу конституишу и „урођеног злочинаца“, онда тај доказ обећава и готово неодољиву препрат у свима традиционалним нам погледама на све ове заштоје, што их држава и друштво имају у праву да злочинаца казне и да се од злочина чувају. Велики део доказаног материјала, који је принео Ломброзо да докаж своје теорије о урођеном злочинцу, одобрен је данас с много страна, али ипак знатан део учена криминално-антрополошке школе са свим оправдавањем и с осовном има још дуго да остане предмет расправљања и у многоме несумњиво изазоваће себи признање.

По учењу криминално-антрополошке школе, злочинац а нарочито ано је то већ по начину али ано има страст ка злочину кад год му се прилика за то да, разликује се од осталих људи међ којима јави по неким специфичним, органичним знацима или белама. Извесне промене и знаци на добања, на мозгу, не ретко и у осталој скелету, не мале нених душевних подобности, свескопко психичко и етичко држање злочника на које социјалне заједнице он био — све то чини га једним нарочитим типом, типом неког нижаке реда, какав је од прилике човек доисториса или дивљаг човека. Индивидуалног организацијом својом злочинац се одлаја од типа својих савременика недозличаца, јер се иоме разликује од оиог који злочинац није, па често и од умно болеснога. Равне категорије злочинаца разликују се такође својом индивидуалног организацијом, а извесни су били нарочито тако карактеристични, да има осовна говорити о *урођеном злочинцу*. Тако учи та криминално-антрополошка школа.

За ову доктрину, изводи даје Бер, несобитно много говори не само то, што јој је број приставца међу ученим људима, особито лекари и правници, у свих широта, још растао, него већ и сама метода којом везе да се дошло до тих резултата. Али је зашта криминално-антрополошкој школи испало за руком да у телесној организацији злочника најле аномалије које се увек понављају и које не дају предвидети да стоје у узрочној вези са деловим злочинчавим и с начиним живота злочинаца, онда је тиме решен и задатак, аналитички колно по саво знање људско толико и не развијених реформи

у области социјалног живота. Тиме би онда било испуњено оно, што велики правник Д-р Ф. Холденбург тражи кад каже: „Антропологија и Психологија познате су да нам учине познатим како злочин бива на природу човеку и оште и како се даље развијајући из развика појединачних личности.“ И ако би тако испало за руком чисто етичку страну злочина са свим изводима из овога што је у индивидуалној организацији и дегенерисалу, онда би лекарска испитивања, примењена овде, могла истини и правди чинити највећих услуга и морала би допринети томе, да доцније време, како Крафт-Ебинг вели, „губи највећу несрећу, која се данас, с ограниченог судског гледишта и од стране закона мишља, још да злочини и неваљале луде сматрају, пона и првој им приреди и да у томе поцарава много штетнога, о шта су се наука и правостује огрешили.“

И према овоме свему, Д-р А. Вер поменути својим делом: *Злочинац у погледу антрополошког става* себи у задатак ставља оне чимење, које је криминално-антрополошка школа узела као доказ и употребљавала као градиво, на коме је основана и нарађана ова њена доктрина; хоће ту да утврди у појединостима, да ли те чимење и у колико имају тако предности, да би се с правом могли из њих чинити поменути врло важни закључци и према томе да ли она заслужују признања и у колико се на њих може престати.

(Наставиће се).

ДУШЕВНЕ ОСОВИНЕ У ЗЛОЧИНАЦА

По Dr. Havelock Ellis-у и др.

ЧИТАНО У „ПРАВИЛНОМ ДРУШТУ“ НА БЕЛГИБО ШКОЛИ

(НАСТАВАК)

Widoor, који и као је постао полицијски чиновник, никак је у својој срци остао злочинац, описује једну такву оргулу у својим мемоарима на овај начин: „Замислите једну врлици велику четворострану галу, са некога белом, сада од испирања разних прста попрелиматиме тупихом; тако изгледа у свој својој простоти храм Бахусов и Терпсихорин. У почетку, у току једне аптичне обмане, патала нам је у очи теското простора, али чим је наше око успело да продоре изван безграницног простора равне врсте агустути атмосфере, упознали смо право прилика од појединости, које се постепено диже на хаоса. Магда се раздели, дворава оживи, ту је живот, покрет. Како блаженство! Какав диван живот! Наједном евакуирану није приружено толико слободности, колико овде свима онима, који воле да се ваљају по блату. Окало су наместити редови стубова, који се непрестано, и по сто пута на дан, покривају понављају, не дижући при том оно што је пре донето. Они су стубови ошонавали једно место, које је одређено за тако названо „играча“. На једном крају ове прадане јазбине уздиже се на четири пуцања стуба постављено узвишење, чија је конструкција обимна са два-три комада старог тешка. На овој ковоциној јестин седе музичанти са два клавијета, једном еволином, једном трубом и загушљивим добоином. Овде се налазе само проститутке са њихим ударицама, лузвима свиљу врста и знатним бројем оних наручница поног мира, чија је живот подељен на две поље, од којих једна припада веселу, а друга плачкању.“

Интересантност од овог уочишта за спољна разарања средства, а још значајнија за њихово оскудицу у емоционалној равнотежи, јесу спонтане појаве разарања код злочинаца, особена пијана става без спољних узрока, која постоји на тајних, неизмерних дубина њихова организма. *Достојески* је посматрао ове корупције и вештачки их представљао. „Један злочинац“, тако он прича, „пројавио је више година сасвим мирно, понашајући се примерно. Од једном, на велико изненађење чувара, он се побуну, не плашећи се никаквог злочинства, како крађе тако и убиства. Сви се зачулише. Она неочекивана појава јесте колунајућа манифестација његове личности, једна инстинктивна меланхолија, жеља, да његово деградирало „да“ онег усвојило. То је као неки епиплептичан напад. Јако сакривен, који се на мах прегну, дувањ очаживањем у пољозапа од сандука и покушавање да га сипом од-

нази. Увазду му разум говори о бескорисности овог напора, разум не може наћи урадити с његовим колунајућим покретима.“ Не сме се заборавити, да код осуђеника скоро свако право, основно кретање инстинктивног живота који као злочин, тако да нечага најважније систем развојног душевног бити, да се то тиче нечега важнијег, али пакве малежности. Њоје је од краја њи па и до самог убиства; само је први зорак тежак, а остали му лако следећу. Затвори су у многим одговорили за развијање оваквих појава, и само у затвору се добија прилика да се студирају; му било би сувише нелепо кад би се усвојило, да су они једино и само од тамничког живота зависни. Они се подударају са свим оним, што знамо о психологији злочинаца, и често стварају онем тамница узрок злочину. Др. М. преча о једном осуђенику на острву Норолд-у, који је од једном пао у неко суморно, меланхолично расположење. Мишљало да ће му промена ваздуха и дејство чинити добро, те му да да ради у својој банци; када се стање, против очекивања, даље погоршавало, унито он на узрок његовог нерасположења, на што му је овај одговорио: „Када ми је пре било као сала, ја сам отишао и извршио какав злочин, на тим сам добио своју казну, те се тако ослободио свога несвеснога стања; сада ми је тако тешко, као да ку сасвим полудели.“ За овог човека злочинство је средство, да се свога тешког, суморног расположења ослободи. Такви случајеви слуте на истиско решење патала по узлози, коју постоје-епиплептични напади играју код злочинаца.

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Ђура Кнежевић — извршилац атентата на Његово Величанство Краља Милана.

Изнеде смо напред како је текао атентат до бегства самог уочишца. Да продужимо о њему. Кад је видео, да му ништа не остаје друго, већ да се убије, он управу револвер у себе да изврши самоубиство и удари се у врат, но повреди је била мање природе, те се он с тога брже даде у бегство. Потрчао је свом снагом на улицу поред Богословије, на поред „Напомена“ одјури на обали Саве. Бежао је тако бесно, да га нико није могао ни стићи ни задржати. Сем јандарма упутило се за њим у потери и пуно света. Један је јандарм пуцао за њим, али га није погодио. Кад је дошао на обалу, где су некиког Српског Бродарског Друштва, скочио је у воду, не би ли се омасно или удавио. Тада су јандарми пуцали на њега, а неколико је мастроза спустило у воду да га изваде. Он је гутао воду, да би се удавио, али му није успело да руком. Чим је ухваћен одмах је нежан и метнут у кола, на одвозе у Управу града Београда.

На испиту у Управи варшони Београда казао је атентатор, да му је име Ђура Кнежевић, да има 26 година и да је родом из Русова, округа Петровачког, округа Бихарског у Босни.

Дикоман је био маршант појава. Става је средњег, али је крупна и развијен. Лице му је било равијено; око обично и изабрано; коса гласито смеђа, очи жуте, а нос беоје; обрве смеје; напачина уста обична, али су усне дебеле и напућене. Бркови су смеђи и не баш тако велики. Цела му је глава округла, а израза лица несма

натмурен. Веома је бугава, а на питања одговара кратко, дрско и набуцкато. Од попреда на телу има на врату рану, коју је сам соби навео, и за коју су лекари казали да је лажа; од бугару му је сагорела десна страна образа, што се и на слици примећује, иначе нема никаквих повреда.

Из Босне је прешао 1889. године у Шабац. Служио је код Чедомира Милошевића, шабачког месара лево познато време, а за тим у гостионици Пера Вуковића, званог "Угаша."

као покућар. Доцније је ишао по разним местима као слуга, док најзад није рекрутисан за стални кадар. У војску је служио као понторер 2 године. У прво је време био у Куприји, а доцније придодат на службу команданту купатила Неговог Величанства Краља, које се налази крај српске але "Питањели" код Београда. Кад је изслужио рок у војсци, примљен је у патрогаску чету Београдске Општине 2 новембра 1899. год., а 3 овог месеца изашао је из ње.

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

У полицијској и судској пракси дешава се врло често, да и најопремнији правници, и са врло богатим знањем не може да пронајде предмет своје истраге. Има врло важних случајева, где стручан правник, сам своје стручне спреме, сам својих и обичних доказа, не може тачно о поједином делу; да да своје право мишљење — да пресудити; нему је потребно још неких објашњења, да то се правник служи стручном спремом и знањем других особа, дакле за карикате случајеве узима разне стручњаке, и с помоћу њих долази до објашњења појединих предмета.

Најчешћи су кривични случајеви, где је потребно истражнику стручно мишљење лекара. Но наши истражници често нису у могућности, да дођу при истрази помоћи од лекара, те с тога сматрамо за дужност, да своје читаоце на овај начин упознајемо са случајевима, који су долазили на решење Судске Медицине, односно лекара.

Примери које ћемо доле изнети, изашли су из приватног дела Јохана Каспера, "Handbuch der Gerichtlichen Medicin," лето је део доцније прерадио и допунио Д-р Карло Леман, професор Судске Медицине на Берлинском Универзитету.

1. Пример

Који је права црпна смрти? Један је потпуно донесен човек изишао иза четири сата, и мислио се, да је, непалком бабице, утиснуо усед великог истера крви. Све рубце, где је лезина лезала, било је попрскано крвљу; цело је тело било

жуто као восак, а усне бледе. При сепирању груднога коша одмах је пао у очи са свим неправилно место, на ком је нађена пречага; она је стајала између осмога и деветог ребра. Дале се нашло, да је цела лева десна страна отвор, чији је руб био белчиаст и готово ренантисан; у тај се отвор, може се рећи, утиснуо један део десног плућног крила. Срце је било необично меко, ширко и без крви, али у својој унутрашњости потпуно нормално. Бабица је тврдила, да је дете било рођено са свим плућима. Наравно, лекар је тачним посматрањем нашао, да тај плод није био способан да живи, и да није утиснуо због великог губитка крви, већ због неправилног унутрашњег скелета.

2. Пример

Недостатак при рођењу? Друго опет новорођенче било је дугачко 31 сантиметар, било је тешко 2500 грама, а живело је пола сата. Лекари су саставили овакав протокол свога прегледа: "У грудној је дупли смештен већи део трбушних органа, а срце је отишло више на десну страну. Због неправилног места пречаге, едесни, бугар и црева налазе се у левој страни груднога коша; и то овако: едесна је дошла више на десну страну, бугар, пун ваздуха, налази се на месту, где би требало да је срце, а оно њих се савијају црева све до научника. Десно је крило плућа, са свим на своме месту, а лево се крило састоји из мишића, који је величине пасула. У трбушној се дупли налазе само јетра, даље бубрези, један део дебелог црева са гузином цревом и бешика." Сви су органи, што се тиче њиховог састава, били потпуни. Као што се види из овог прегледа, лекари су нашли, да се то дете родило са недостатком у строју унутрашњих органа, и да тога ради није било способно да живи, већ је морао умрети.

3. Пример

Три ране од куршума. Убиство или самоубиство? Нађен је један човек са оваквим ранама од куршума. На левој страни груди, баш око сисне брадавице, нађена су, пола пола један од другог, два отвора, чији су рубови били опалени, а различита им је била као трошних копите. Осим та два отвора, нађен је још један исти такав баш на средини чева. Охрањена кожа, као и то околнош, што су све три ране баш на овим местима, која обично бирају самоубице, дали су основа да мишљење, да је то било самоубиство; али одмах пада у очи и та околност, да су направили три пуцања, и то на разним деловима тела, а то је најтеже веровати, да је то могло извршити самоубица. На леђима, испод прва левог плућа, нађена је једна, а један кол од ње нађена је друга шквалста кугла, али су им врхови били снапшени. Чак је и једно парче ребра било истерано на лево.

Који је метак био први? Који је био последњи? — Пре свега треба имати на уму, да самоубица, после задобивеног метка у челу, не би био више у стању да пуца. А ако је био удар у челу поседели, значи, да удара у грудни нису повредили срце. Кад је отворен грудни кош, нађено је много крви на плућним зидовима, али срце је било некрвено. Дакле те повреде нису морале одмах да доведу собом смрт, те да самоубица није могао да нанесе соби удар у челу. Снаговано и повреде могле не наносе одмах смрт. Знамо да један случај, где је код једног змијовог болесника нађена кучина кугла у мозак мозга. И Пољани је месецима носио једну куглу у мозгу. Treitel (Fofie lichte) наводи међу случајевима самоубиства један, где је човек испалио два пуцхота у слепо око, и један је промашио, а једно је врло отиснуо у мозак; тиј се човек тек осмек, али довео својој кукли, доживио је учућљивања, да кочицају треба платити 4 динара, и тек тада је пао и умро. Дакле, ваља имати на уму, да при ударац у грудни није морао нанети смрт, и да су за њим могли рејати друга два. На тах разлога знамо се оладе, да је при ударац био у грудни, и да је ово био случај самоубиства.

Број, који је овим долази, биде објашњење свих за које прегледа још није послата уредништву. Нарочито објашњење свих, којима смо се објавили писмом да прегледати пошту, на то још да дајемо нису учинили на да су, како смо наметнели, сву прегледати пошту.

дошло до уверења, да од тога кроја зависи све ове особено-
сти у упоређивању делова духа у људи и животиња, учине да
су из многог од тих особина јединичне и једине и друге, да
су им извесне, само што још варирају код појединих жи-
вотиња. И то у чему варирају утврђено је, маси он, роду или ин-
дивидуу, али утврђено само као природан дар или капа, која
се може развити и напунити јаво окултита. Како је мозак,
као органи света инстинктивног, свега моралног и интелек-
туалног живота, исте структуре у свих индивидуа, а омет су
им поједности прво различите и нејединке према добу живота,
то Гал мисли, да у појединих индивидуа неки делови мозга
морају бити парочито развијени и да према томе разне по-
добности душевне имају своје парочите органе или засебна нека
места у мозгу, који је онда у ствари само сума свих тих по-
јединих органа. И онда у колико појединачно показује већу из-
весну подобност духа, у толико јачи мора бити дотични орган
или место у мозгу, у толико дакле већа мора бити супстан-
цијална маса његова у мозгу. Или се може и обратно тврдити:
ако нека поједино место буде јаче развијено, значи да је јаче
развијена и извесна подобност духа у тој индивидуи. Дакле,
главни резултат Галова проучавања тај је: да различитим мо-
ћима духа одговарају извесна уздигнућа на добама, која би-
вају услед разнатка оних појединих органа или места тих
подобности на површини мозга и у његовим најугама. Свака
нарочито запажена подобност у човека или животиње указује,
по Галу, и на неко нарочито истакнуто и развијено место на
добама, и тако он закључује да свако истакнуто место на
добама значи ону или ову особину духа. На тај начин Гал
налазила на добама неких 35 места за толико разних подоб-
ности и особина инстинктивних, интелектуалних и моралних
живота.

Гал и његове присталице узимаху као доказану истину,
да је узрок алкохолу у органској природи или подобности мозга,
па су на главама осуђеника применом алкохолне, за које су
ови осуђеници!

Једна треба још да се каже даље, да су варијансе све
ове границе, почуване на френолошким картама Галовим, ко-
њима удара међу појединим подобностима људи и бележи њи-
хове особине. Наука његова протиче се заједно, и ако се хтео
да је на њих погрешно. Основе његова учења нису истините:
мозак није дољомом поклоњен тако, да се, над раста, ова
мозак подељивати са свим према мозгу и да унутрашња повр-
шина њега мора потпуно одговарати површини мозга. Узди-
гнућа на добама не одговарају никакво уздигнућима на повр-
шини мозга и прво много само су дело случаја. Нестигнуто
му је и то тврђење, да с величини моздаве масе раста или
општа интелигенција. Упоредна анатомија учи нас, да нехич-
ког делова, инстинктивне радње, вегетативна дела мора бити
и без хемисфере великог мозга у бесчичењима. У оните ви-
диме и код животиња да интелигенција не иде упоредно с тим.
А и немогуће је да то буде, јер ту није у питању само кван-
титет него и квалитет. Међ људима има великих умова с малом
добом, а правих глаулака с великом добом. Велики таленти
цело су у добама са свим малих димензија, а члоти с ве-
ликим главама. Мало имамо поново, вели Фолиман, да веру-
јемо да у величини мозга лежи велики дух; на против, имамо
права да узмемо да би његова супштина величина била баш
од штега.⁸

Галово сарађивање подобности и моћи духа човека по
појединим местима мозга и кроју добама толико је ненаучно
и несправно, да је, у погледу науковости алкохолу, као што се
зна, и Наполеон угодно рекао: „Гал извесним уздигнућима
на добама приписује неке наклоности и алоичне, који од при-
роде и не постоје, него су конвенционални, потику од друштва.
Шта би било од његова органа да крају код својине не би
било, од органа пијачева код алкохолног пића не би било,
од гордости да друштва њиха?⁹

По ма пољско да има забаву у његовом учењу и ма да
се једва што испуњава од онога чему се назо, никак Гал, као
велики посматрач и истраживач, поред осталих, није то ве-
лику заслугу, што нам је отворио једну област, у којој су
емпиријска посматрања његова имали-темељна за длава непре-
кидана истраживања. Френолошка школа Галова, као што је то
лако увидети, управно је мати мајерној примитивно-антропо-
лошкој школи.

Увидови како је погрешно узимати да је седмита по-
јединих моралних подобности и алоичних основита у свим
одређеним деловима великог мозга и да се то доказује поје-
диним местима мозга савише напуко дољомности која тити де-
ловима великог мозга одговарају, потпуно посматрају, пошто
су упростила Галову теорију, захтевине се ипак на томе да
проучавају кроју добама нарочито у алоичнаца. То стоји на
први месту Карлу Густаву Карлу, са својом књигом: *Начела
нове науке проаноскопије* (1841. год.). Проучавајући различите
кројеве криваца и реликвије мерења их, он је дошло до уверења:
да између опште константне добама (дакле на тек поје-
диних јој места) и извесних личних карактера постоји непо-
редна веза. Истраживања, којима се до овога хтео дока-
зати, назоу, т. ј. *Кривично-медицина*. Ту своју проаноскопију
систему основао је Карлу на алатомским и ембрионалним за-
тима. Узимаху да се моздава маса и у ембрионалном стању
састоји на три моздава мезура, од којих првобитно, или хемис-
фере, долажу највећи развитак, којим човека тек и чине чо-
вечном, дакле, мали мозак, остаје знатно мање развијен, а средњи,
који је као нека општа основа великог и малог мозга и између
великог мозга и моздава, да се најмање развије — он сматра,
да та три моздава дела имају својих извесних и са свим за-
себних функција. Првобитни мали мозак је духа, у њему је моћ
савиша, поређења и суиша; средњи мозак пентар је упеча-
така о којима се има свести и орган за осећаје; дакле део
мозга седмита је инстинкта, страсти, воље и пољног живота.
Овим деловима мозга одговарају три главна дела дољомних
костју: чело, темп и потица. Према томе, три главне ду-
шевне моћи: савиша, осећање и воља имаде ба за своје органе
та три првобитно још одељена дела мозга, тако, да хемис-
фере репрезентују интелегенцију, средњи мозак вегетативни
мозак за осећање, мали мозак кретање, вољу и инстинкт.
И онда, ако је првобитни део главе слабо а дадији јаче развијен,
биће слабо интелегенција а савиша пољнога, т. ј. индивидуа ће
бити ближа правој животињи, као што је и на добама свира
характеристично то, што је потпуно премо чело и темењу јаче
развијено; ако је темп јаче развијено а ма друга два дела до-
љомности капа кривична, биће, у недољомној интелегенцији
и снагу воље, јак вегетативни живот, као што је у деи и не-
дољомности. Разнатка појединих делова дољама показује дакле,
по Карлу, природни дар, различите душевних особина у поје-
динаца и заједно има нехичких значаја, који се даје баш
тачно изражати у бројенима мерењем појединих делова. У то
Карлу налаже, како однос оних појединих делова главе даје
могућности, да по њему судимо и о моралним особинама љида.
Мало развијена челоа коет, умерено развијено темп, а прво
јак потица казују лице великих пољка, немоћно да се руко-
води размишљањем. Тако иде дако пада у упор и са свим за-
писи од својних прилика да да би така природа дади неку
моралну науку.¹⁰ Није ретко, вели Карлу, да се у алоичнаца
нади облик главе који се одликује особитом шареном темпа,
а умерено развијеним чело и слабо развијеним потицаком.
У њих је јак вегетативни живот: имају потребе да много једу
и пију, а без интелегенције и снаге воље да сами раде. На-
мањи повод, па су такви јави готови на сваки алоичи.¹¹

(Наставке се).

ДУШЕВНЕ ОСОВИНЕ У ЗЛОЧИНАЦА

По Dr. Havelock Ellis-у и др.

ЧИТАНО У „ПРАВНИЧКОМ ДРУШТВО“ НА ВКЛЕНКОЈ ШКОЛИ

(Наставке)

У Немачкој су ове периодичне појаве (познате под име-
ном „Zusammen-Knall“) описали *Delbrück* и *Kraft-Ebing*. У Ита-
лији их је посматрао *Ambrasio*, а нарочито при толикој времену
и у главној онда, па се и синтетички наступити дајемће до-
гађају; он их је посматрао као нов долаз на тесне везе између
општиничара и инстинктивног алоича. У Енглеској се оне
ретко дешавају, па против теорије су код њега, које, како се
то тамнички једном каже, темп на разјарености. Ови дакле
наступити, који од времена на време сналазе преступнике у за-
твору, посматрају су врло блиско у Енглеској; и онда, као

и у другим земљама, они су схваћени као нарочите инсубордијанције, које се морају казнити.

Једна надзорница у казненом заводу описала је др. Мау-хес-у ове појаве на следећи начин: „Понеки пут примећују у затвору, кад кога да дође наступ и тада само захтевају, да се затворе у тврде ћелије. У овим наступима оне су свакојако и врло спаване и силоните; целају и рабајују све што им под руку дође, и у којима су младе, у толико је то горе. Најгоре доба је, мислим, између 17. и 23. године. У овим годинама понекад су, аналга, праве сатане.“ Заводски лекар саопштио ми је, да између 4% свију осуђеница (20 од 600) пате од таквих, тремутних, тешких наступа, и да се сви они, скоро без изузетка, налажују у добу између 15. и 25. године. „Јене“, рекао је даље, „повремено при томе често саме себе или своју опану, хаљине целају на парам парче, рабајују прозоре итд.“ И *Nasche* је ово потврдио и врло неколико интересантних посматрача о експлозивним тежњама лудих и аличних жена.

Mary Carpenter наводи у својој књизи: *Female life in Prison* један врло карактеристичан дијалог:

„Господине Карпентер, ове понашају у јарост.“

„Ах, будалаштина, мислим да нећеш на тако будаласте мисли пасти.“

„Имај то је свакојако бити.“

„А зашто.“

„Зато што ми се то једнако враг по глави; вољас ћу се разјарити, видети.“

„Да те није по узрало или та што учинило?“

„Најве, али се морам разјарити, ове је тако жалосно; касним мислим, то ћу радити.“

„И тада ћеш доћи у „тамну“ (ћелију).“

„И то сама хоћу.“

И своје смеране је извршила; ојно на прозору пуче; парчета од хаљина летела су кроз прозор на паде или их је изгубила и рабадила по ћелији. Чувари дотрче у помоћ, и сад се народи једна утакана борба с гробљем, удављем и дрвком.

Овакве појаве примећује се и у нашим казним завоима. У Тасиним белешкама „*De la vie chez les délinquants*“ забележен је један такви случај. „Једнога дана у новембру (дакле баш у доба, када аличности — као што је то констатовано у страним казним заводима — најчешће падају у оваква расположења 1890. год. седемо је њих осамнаест робљаца у казамати. Сви затвореници. — Млађи изгледаше нешто умишљени. Како отпоче тек онда на ничега. У томе, веде сви осуђеници, дође као бесан. Нападао га као неко злоду. Стаде на осуђенике палетићи. Извуче од некуда нож, ма да је ношење сећива у заводу забрањено. Удари прво њиме у леђа до кичменог стуба Тола Игњатовића. На онда паде на Петра Танасковића. Овога удари ножем по руци. Петар побегне у крај, али он пожури за њим и неколико пута ударио га је у слабину, докле га није распрсало. Сви остали осуђеници посматраше из првета и надалоше њиху. Дође понека стрела, али с великом муком савлада аличности. Толе и Петар умриху су од изнетих порода.“

Интересантни описе дао је др. *Nicholson*, о времену у коме се овакве појаве најчешће дешавају. „Највећа могућност за овакве појаве код жена, пада у време менструације. Осим тога што сам то ја сам опазио, то су ми потврдили и искусне надзорнице.“ Ове појаве, сличне хистеричним, могу се развити, нарочито у периоду менструације, врло сличних наступања код епилептичара, лудих и бесесних. И др. *Sutherland* нашао је при истраживањима на 500 пацијенткиња у *West Riding Asylum*-у, да су за време менструације епилептични наступи најчешћи и најтежи; а и манискавска разражљива стања падају обично у ово време. У опште, међу женским умоболницама налази се, да су у доба менструације обично разражљиве и напасте, да употребљају неистините изразе, дају своје хаљине итд. Код једне од рођака бесесне девојке, која је за време пубертета била алична, свирала, напаста, приметно је др. *Langdon Down* за време менструације јувано наркаваласе, неударно попињали, лажљивост и инсубордијацију. *Friedrich Dangel* и др. наводе многобројне примере, по којима ипак савсем разумне жене нису прелеале за време менструације ни од каквог аличина, па ни од самога убиства. И код младих млађих девојка често је наступи менструације праћен јавним неосебно узбуђивањем стањем.

Већ помпалат *г. Милековић* и овакве појаве запознао је код нас. На једном месту саопштава овакав случај: „Милица Н., родом из Пеште, стара 18 година, затворена једном због блуда, правила је у апсани читаву забаву. Никала је, посвала, тукала друге аличнице, понашала се некакo чудовишно. Језва се даљим испитивањем сазнало, да то она увек ради тако, када периоду дођа. Тада кога не пакују на неопорно стање, да не зна шта чини од себе.“*

И годишње доба нагледа да је од утицаја на непостојаност расположења. *Mary Carpenter* примећује, да су осуђенице најнепостојаније, најтврдоглавије око Божића. Међу аличницима у Елири налазило се таблицама др. *Wey-а* у пролеће тежику к инсубордијацији. У шпанским тамницама изгледа по књизи *Salill-овој*: *Vida Penal en España*, да дисциплинарни затвор њихово чење пада у пролеће и лето, но у ми које друго годишње доба. (Март—мај 8 случајева, јуни—август 7, септ.—носембар 9, дец.—фебр. 3). Два самоубијства десила су се у септембру.

Интересантни је неодоимост, инстинктивност ових импулса, зашто имамо сигурних, несумњљивих доказа. Касанова води о својим лукавим преварама: „Када извођач кажу изјелу, коју нисам унапред смислио, било ми је као да сам слезао на ваљак судбине, као да сам слушао њиху њиху силу.“ Разни кесарони говорили су *Ломброзо*: „Видите, у овим моментима инспирације (ј) ми се не можемо да савладамо, морамо да крадемо.“ Често се догађа, примећује *Mary Carpenter*, да по какав крадљивац каже тамничкој надзорници: „сам сам труд узонала, госпођино, али узалуд. Морадох красти. Чинила сам све могуће, али не помаже. Сад сам оде; то није био само криница, јер сам се зашета трудна да то не чиним.“ *Montempr* и *Lascazzelle* наводе примере, како су отмене париске даме врале ствари из париских великих магацина.

Један кесарон казао је *Ма-роу*-у: „Кад сам иста видео с часошником у селу, тада сам осећао стварну потребу, ма да ми понаци није требали, да ми га украдем.“ *Достоевски* вели приликом узгредног описа једнога аличника, који се од свију плашио, али њему је био искрено оди: „Понекад ми привлачаше, а то се дешаваше увек нехотићу, од мене никад ништа није крио, на чега сам закључио, да га на крају није терала покуда за новцем или какав други низак мотив. Једном је украмени предмет била библија, коју је продао, да би за те новце купио ракије. Сигурно је тога дана дошло велика прохте за јаким пићем, који је, као и увек, морао задовољити по ма какву цену. Покушао сам да га уокрим, јер ми беше ало моје библије; он ме мирно слушаху не жутичи се. Признаваше да је библија врло драгоцене књиге и искрено сажалевање што је више нонам, али се на тренутка није кајао што је исту украо. При том ми је тако искрено погледао, да сам одмах престао посвати. Тризаше моје прекор, јер мислих да тако мора бити, а такво дело заслужује да је било поћућен, а ја морадох гудити, да бих носеком олакшао ерцу; али у потаји драго је то за такву судорину, која би се свак разуман човек морао судити. Ја мислим да ме је он дражо за беду, бодулу, која не може да појми најгорште ствари у свету.“

(Истакане се).

ТРАЖИ СЕ.

Јованка, или Јована Глишпа на Вигинта, окр. ужичког која је била у служби код Млађана Глишпа на истом месту, пошу између 21. и 23. преш. месеца нестала је. Њој је тек 15 година, раста је средњег, косе риђе, образа пуних. Од овега има на себи, поред косице, пунуцу сунку, прелук — потисац сунпан али не од сунца, већ од ткива; на погима седељне на-раше и ошпици. — Частељство окупља ужичког, аутом од 26. пр. мес. 8. 833б., који се налази, власти да Јованку потраже, па нађућу тамо уште али да одговоре. О проналаску навести на у Угару гр. Београда с позном на Бр. 16128.

* Тасини Белешке, II. „*De la vie chez les délinquants*“ стр. 41.

ПОТЕРА.

Петар Д. Шулић, тежак из Свиланца, среза ражањског, ноћу између 6. и 7. прош. месеца извршио је на опасан начин крађу хукуруза Антоњиву Милadinовићу, тамош. на плато некуд побегао. Њему је 25 год., раста је средњег, лица плаво-белог, бркова малих, белх; кад говори зрско; од одела носи гуњ и чакшире од српског сукина, на ногама опанке, на глави шајкачу. — Начелство округа крушевачког атом од 25. пр. мес. Бр. 6695, моли све полицијске власти да Петра потраже и нађеног њему спроведу. Иста се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 15886.

Јован Вујић и Милан Тодоровић, скитачки Цигани, коњокрадице, који су били у притвору начелника среза моравског, округа покарпачког, побегли су из негог ноћу између 27. и 28. прош. месеца. Јован је средњег етаса, лица округла, бркова црних, средње величине; на левом образу има белог од убоја; од одела има на себи отворен копоран, шубару и обувен је у чизмама. — Милан је етаса високог, дугообразог, бркова повећих; на себи носи шарону молдонску ректу, панталоне од материје, на глави шубару и на ногама опанке. Обоје имају по 35—40 година. Срећка начелник депоном од 28. пр. мес. № 840, моли све полицијске власти да бегунице потраже нарочито по вапирима, и нађене њему у Жабаре стражарно да спроведу. Власти ближе Београду могу их спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 15885.

Коста Стојановић, земљ. из Пановца, ср. личишког, опр. врањског, 30. маја ове год., побегао је од своје куће и собом одвео Њинку жену Стевана Николића, онд. и том притвором украли 16 динара у новцу и разне ствари. Коста је 39 година, раста средњег, у десну руку између рамена и запета сакат, а у ногама патрак. Њинка има 43 године, омалена је и леушница, на десном образу испод јагодице има угнуту белугу. Начелство округа врањског атом од 13. јуна, тек. год. № 9281, моли све полициј. власти да се Коста и Њинка жино потраже и нађени стражарно њему спроведу. Ухваћени могу се спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 15258.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

(Забрањује се репродуцирање и прештампивање ових слика)

Ђура Кнежевић, атентатор. У прошл. наредном броју нашег листа изнели смо у две позитуре слику овога алишца који се дринуо противу живота Узвишених Роландеа, нашег Краља и Господара. Али, како је то сликама вршено на броју досега извршеног атентата, док је још алишца био у забуну

и са завешеним прагом због ране добивене од метка, којим се тек убити, и због отока, који је наступило услед ране, слика његова није га показала онаког, какав је изгледао у нормал-

ном стању, већ као што се видело, изгледао је од 40 година уместо 26, колнио у ствари има. Затим и одело, које је на себи тада имао није било његово, јер, како је скочио био у воду да се удави, па га на Сави мокра извадили, њега су у Главној полицији пресушили у друго, суво, неко старо и полицијско

Ђура С. Кнежевић

одело, нађено у магацину, што је остало од неких бив. притвореника Управних. Сад пак сликама смо га у оделу, у коме је био 24. пр. м. кад је атентат извршио. То су ове две слике са шениром на глави и он се верно исказа. Трећу слику што допосми, добила смо од г. Марка Стојановића, онд. адвоката и видогуверера Народне Банке, коју је он сам, као човек пасиониран за те ствари, са својим момент-апаратом снимно и изradio. И она је боља од оних у прошл. броју изнетих, јер та је он сликао на два три дала додије, кад му је био оток, и кад је се повратио од првога страха.

На великој слици испод које је његов својеручни потпис, види се с десне стране на врату још некрасна рана од куршума; на другој пак слици с пролева, види се белог на образу, који је ираније имао.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Због израде нових слика овог броја изјаве дајемо уместо јуче као на дла редовног изјављеног; а због изјављеног броја и пратиоце прежега овог броја дајемо на пола табела.

За фотографске радњицу „Полицијског Гласника“ потребан је неггг. Он треба да је у Београду или да има онде фамилије где је поштом; да није млади од 15. година, и да поднесе уредништву уверу од два добра грађанина о својој младости.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једномпут недељно. По потреби баче изврешних бројева. Прегледа се мале уредништво у Београду - Краљев три: до Управе града Београда, а у унутрашњости код одашких судова, а на пошти. Цена је једну: савица, које уздуе у савица одашца а која је мај прегледања, змишљена, уштанана, закључанима, одашких пасарима и осталим закључанима у одаше године 12, полугодине 6 динара. Гостинишчарима и мезинарима а унутрашњости године 16, полугодине 8 динара. Јакарима године 8, полугодине 5 динара, пу даду. За вистаство: године 24, полугодине 15 динара. Нејавна бројева „Политички Гласник“ не продају се. Уклопи се продају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од

М. Н. Јоановића.

(НАСТАВАК)

Но и ова краниоскопска система има у основи својој негрешака и лабузда. Нема довољних доказа нити нам што даје права, да средњи мозак или други мозакна межу, како га Карус узима, сматрамо као деитар несвесног осећања и наравља нашег, као што није правило ни волиг наука натурата малом мозгу. Поједини родови животиња при истом и једнаком развитку овог органа показују ужасне разлике у развијености овог органа свога. Но теорију Карусову обира пре свега то, што она подела мога у три дела с придатим ни психичним функцијама у истини ни мало не одговара трима ко-стима лобање, чету, темени и потику, то се по типу и просторству ових не може ни закључавати на развитак и облик оних. Чеоно кост никако не скрива са велики мозак, него овиј тако исто захвата и јавне области дејств темених ко-стују; ту је све само велика мозак, а не и средњи, који, у ко-лико велики раст, бива све мањи. На ни потицала кост не простире се само на мали мозак, него се дохвата и великога мозга. Но моје се пореди да у мајину има истинита, стра-сти, поље; својом дивачишошћу, лукавством и жустроном и у сваком погледу надмаша човека. Па ипак код њега мозак у потику захвата и релативно много мање мозга него код човека. Мали мозак у матке и пса лежи са свим изван потицале кости, па лар за то у ових животиња има истинита и страсти? Докази, које дружа упореда анатомија, са свим су против ове краниоскопске системе. Карусова, ни га-лова, докључавала духовних подобности несуд, дакле, могла задовољити ни анатоме ни психологе.

Унишени да се по спољашњем облику лобање не дају правити закључци о психичким а још мање моралним особинама индивидуе, сазнало се како је право мало или никакво етиолошког знања о мозгу и да је метода краниоскопског испитивања основана на поставима и сувише смелом, да би доповољно резултата донела. За то је наука, носе одговора, доцнијаша осталаца нерасправљано наше питање, и не поклањају ни више никакве пакље.

Истом у најновије време започела су овет научна испитивања, пошто је на место оних субјективних посматрања ернопологије и краниоскопије етала објективна метода мерења лобање, на место нагађања и претпостављања дошла мера и број — *краниометрија*. На употребљива и мерења лобање свих раса и народа ранијег и данашњег доба добијени су основни елементи за данашњу науку о лобањи или краниометрију, која је најпре искључиво сврхата етиолошке служила. Та етатика метода мерења корисно је примењена и да се утврди етиолошки закони раста лобање, да се одреди одношај појединих јој делова. Ако су нам добро познати закони о лобањи нормалног и здравог човека и ако је у опште допуштено што од њих закључавати на саждржину лобање, на мозак, ни мало није далеко да те законе поредимо с одношајима на лобању пидвљива поје пате од какве урешке или задобивене мане. А само је један корак још учињен, кад се по истој методи

срачунава и лобања злочинаца, да би се испитало да ли на њима не претварају пакли паричити одношаји и да ли они имају какве урешне везе с моралним напором.

Проучавања ове врсте дошла су у најновије време с много страна, по ипак по највише и по најрепености чињена су у Италији. Настојањем много поминалога туринскога психијатра Педро Ломброза настала је школа, која с пуно смислености прибавља све што на злочинцима онали, да би решила покренуто питање. Неуморним испитивањем Ломброзом 1876. год. публиковано и ускоро за тим већ свуда знаво дело „Uomo delinquente“*) беше сигнал, да се и ван Италије прине томе послу, те на тај начин нови правац доби знатан број и пристрајца и противника својих.

Ломброзо ваноси своја и других италијанских посматра-лаца испитивала 121 лобање италијанских мушких злочинаца. Упоредивши тиме добијене податке с оним што су Мантегана и други нашла на лобањама нормалних мушких лица, он нам, укључујући да је минимални капацитет или најмања запремина лобање 1101—1200 к. см., заноси, како с тим капацитетом лобање има злочинаца више него осталих, нормалних (незлочин-ница и здравих) лица, као и с капацитетом од 1251—1300 к. см.; даље, како су у злочинаца капацитети од 1501—1550 к. см. ретки, као и капацитети од 1601—1650 к. см., и како међу тим злочинцима лобањама није никакво ни нашла капацитет преко 1700 к. см. Дакле, у злочинаца претварају најве мере, а прво заносе са свим су ретке. Капацитет лобање, по Ломброзу, различа је у злочинаца према врсти злочина. Минимални капа-цитет од 1101—1200 код убица је много ређи него код крад-љиваца. Капацитет од 1451—1550 најчешћи је код крадљиваца; на против, велике циуре капацитети од 1551—1700 три пут су чешће код убица него код крадљиваца. Капацитет од 1451 до 1550 најчешћи је, међу злочинцима, у крадљиваца, а код убица претварају капацитет 1351—1400 и 1451—1500; са капацитетом 1551—1600 мање је крадљиваца него нормалних лица, па мање него и убица. И средња или просечни капацитет у злочинаца стоји ниже него у нормалних лица; у првих је 1456 а у других 1550; специјално у убица је већи (1457) него у крад-љиваца (1449). Из овог поређења излази са свим јасно*, воли Ломброзо, да је капацитет лобањи мањи код злочинаца у опште и да је то на лобањама самих крадљиваца јасније него кад су ту и лобање убица.* Капацитет лобање с минималним границама много је чешћи и у женских злочинаца него у жена нормалних, у примери као 41:29. У редовима капацитета ве-ћих циура, на име 1251—1400 к. см., та је разлика пошто мања. А у капацитетима са свим високим циура сразмера жен-ских злочинаца према нормалном женским стоји као 11:29. И тако средња или просечни капацитет лобањи у женских злочинаца, 1322 к. см., пошто је већи него у нормалних, у ко-јих он по Мантегани заноси 1316 к. см.

Ломброзо пореди капацитете које је сам измерио и срачунао на лобањама злочинаца с капацитетима лобања у лудана и емансипитара. Резултат тога је ова таблица:

*) L' Uomo delinquente in rapporto all' antropologia, giurispresenza ad alle discipline carcerarie. Terza edizione, 1884. Злочинац у погледу антропометрије, јуриспруденције и мезапознана. Друго издане 1883, у помажачу преводу А-Р. Н. О. Франца, Хајмбург, 1887.

КАПАЦИТЕТ ДОБАЉЕ У УГР. ОДЛИЦИ.	ЖЕНЕ (35) %	КРАДАВ- КАМА (36) %	ОДЛИЦИ %	АУТА (37) %	КАПАЦИТЕТ ЧАРА %
1101-1150	0	2,9	0	0	0,5
1151-1200	0	11,7	0,9	1	1
1201-1250	0	0	1,7	3	0
1251-1300	11,3	2,9	4,3	3	2,9
1301-1350	9,4	11,7	4,9	10	1,9
1351-1400	16,9	11,7	12,9	9	7,2
1401-1450	11,3	11,7	12,9	22	8,9
1451-1500	15,9	17,6	13,5	12	14,4
1501-1550	5,4	17,6	14,6	12	20,1
1551-1600	31,2	8,6	11,1	11	14,1
1601-1650	13,2	0	5,3	19	11,3
1651-1700	5,4	—	7,9	5,2	1
1701-1750	—	—	3,4	1	3,82
1751-1800	—	—	0,9	1	1,52
1801-1890	—	—	—	1	5,19

У крадавица минимални капацитет добање имамо, дакле, за четвртаст пута чешића него у здравих, а максимални су чешићи у убита. Капацитети око 1500 к, см. рећи су у аулама нешто чешића, а са свим великим капацитетима од 1700 к, см. на ња мише чешићи су шта више него у здравих. У опште, дакле, запремина добање у алоичина, на име у крадавица, мања је од запремине добања худих и здравих, а средње и највеће запремине у алоичина бројно су ближе лудима него здравима.⁹ Ако се међ, алоичинама нађе каква врло велика запремина добање, а не би био случај хидроцефала (водене болести мозга), онда тај случај говори за већу интелигенцију тих алоичина од оне која у средњој мери припада његовој раси, какви су препреде и познате харамбаше и интелегентне убице.

Простор нам, наравно, не допушта, да овде излажемо и све остале податке, до којих се овим путем дошло. Саопштењем међ добање запремине у алоичина и њиховим поређењем са запремином добања осталих лица хтели смо само да излажемо како се ради и којим се путем иде, те да заинтересује и у нас оне, којих се овде треба да тиче. Напоменућемо само толико, да се на овај начин у алоичина разних прста, умоболних, епилептичара и нормалних лица међ и поред још обим добања, нијеке њеи али размера у којој стоје пречини њеи један према другом, тежина доње палеце, запремина очне дупе, угао лица и т. д.

Напомињемо и то, да су још многобројнија мерења живих алоичина, осујећена, позната под именом *хербиметрија*. Италија опет даје највише података и ту, прибрива не само од лекара него и од правника. Ломброзо их је на прегледан начин навео и обрадио. У њима има је изражена криминално-антрополошка школа италијанска. Ма да израчунавање унутрашњег простора добање тих алоичина по пречницима, луку и обиму не даје тачну слику праве кубичне садржине добање дупе, али њихово поређење с мерама других, нормалних живих лица мора бити од велике користи. Оставајући за сада све те податке, врло интересне по спавалога ко је проучавања жељан, хтемо да приступимо разматрању, да ли су на добања односно глави алоичиница запажени какви специфични ми знаци, којима би се добања алоичина разликовала дала од добање оних који нису алоичина; да ли су ти знаци али белег постали на индивидуалне организације; да ли који од тих знакова посебно али сви скупа имају каква значаја по дупшину и нарочито по морални живот; најзад, да ли нема извесних знакова, који се, као што нека тврде, једино али погледаво са свом сигурношћу појављују на извесним алоичиница?

Знаци, који се ту имају узети у обзир, јесу они, који се односе на величину целе добање, општу форму и конформацију њеи али појединих њој делова, као и они, који би били изван типа нормалнога кроја добање.

И пошто је, на тим, наш аутор претресао све што се зна по сва карактеристично на организацији алоичина, искажује нам своје уверење: да на добања алоичиница нема у формацији њиховој ничег специфичног што би давало права да је сматрамо као ван типа других алуи. Наравно да на алоичиница добања има чешића, појединих али комбинацијах не-нормалности, али таквих аномалија има у великом броју и на

аудима који правично мише и раде и по њима, изузев са свим патолошко облик, не можемо никакво судити о интелигентности, а још мање о моралним мањина лица са таквим деформитетима.

Аномалије, које су најчешће на добањима алоичина, махом су патолошке природе, од честих уробице, још већом често задобивене поремећеном хранења; алоични никако нису специфичне, него их има и иначе, у других алуи. Патолошка добања, као ни само абнормална добања, не може бити одлика алоичиничке природе, јер процес болести ни по времену ни по узроку не стоји ни у каквој вези с даром ума алоичинича. Други део ових аномалија, које Ломброзо узима за ативистичко обележје, припадају ми особиту важност, само је једна ретка појава на добања алоичиница, више интересна као курозност него као пресудна критерија за њезана својства. Осим тога ми држимо да свакокојо твдињу, на које се ослања за допаз специфичне организације алоичиничке добање, није доволно да би се на њега могли изводити позитивни резултати. Још далеко, далеко већи треба број посматраних објеката једне исте расе. И истом кад би се показало, да тих код алоичина у кроју добања највећ неормалности не би било нигде више, дакле ни у кога незлоћина, истом тада могло би се говорити о некој особитости. Да бисмо у бројном поређењу могли правично судити, мораћемо бисмо најпре имати најтачније и у свима добања човекова плотица познати крој добање у тих осталих алуи. Нека се помисли само каква је бројна сразмера између алоичина и осталих алуица, па ће се одмах морали признати да већ због тога крој добање тих алуица мора бити познат боље и у далеко већем броју, пре него што се хоће да чине поређење на бројној основи. На послетку, дакле није тешко бити уверити се, да, ако и има многих деформитета на главица алоичина, много од тих аномалија јављају се и онде, где никакво нема такв моралне понављености, као што опет не ретко тежица у поврате западних алоичина показују без мања, хармоничан крој главе. Степен моралности и деформитет добање не стоје апсолутно ни у каквој вези и за то је за чудо откуд тежица у тако великих посматрача и сада, да се за различите алоичине смислају особити знаци на добања. (Завршава се).

ДУШЕВНЕ ОСОВИНЕ У ЗЛОЧИНАЦА

По Dr. Havelock Ellis-у и др.

ЧИТАНО У „ПРАВИНОМ ДРУШТВУ“ НА ВЕЛИКОЈ ШКОЛИ

(Закључак)

И код нас има забележено сличних примера. Један отац доводи свог сина у биографску полицију с оваквом изјавом: „Кво јам мога сина,“ вели плачући један отац у полицију: „Чините с њим што знате. Бог јам, а душа јам...“ Криво сам своју несрећу — али не божавам. Затварао и мучио, на јавно. Оставао сам му у уским појк да се закоље. Оставао га равнодушно се да убије. Прехтеја је, али нека се, рекох себи, прекрвати брук... Али он несрећник отворио прозор, договориво се с ковареном, спустио му на узица јок и рекао ми — Продај. Незавога за њишву и оставао га поцу јок на њам, на олет ништа. Он све гори и гори. Јутрос вазевога на мо да ме убјежи... ја бих рекао да је несрећник болестан... бисан ли... шта ја...“

Сасвим истинитица, нехотични амбуланс налазе се код њихких расе. Тако се јавља прв. у уробицама погледне Нине Гвијеве: „Они су задућени дошви, али не осећају на трага од њајна, као би се јавно дало открити. Често сами признају да их тера нека неодољива сила, да пружа руку за неким предметом, који им се допада, али није њихов.“

5. Душевице дократи. Могло би изгледати као чудновата противуречност свеуку ономе што смо до сада излагали о моралној неосетљивости алоичиница, о његовом неонајачају, спиритности, ако би сад долази да он често није без срца; на њав то је истина. Међутим свака угаљеност, коју злочинци постигну у душевном животу, иде у сентименталност. У алуица литерарним производама цинизам и сентименталност јаву руку под руку; исти је случај при јавној неприродној алуава, као

⁹ Кабин бројев, стр. 31.

што то излази на карактера тотомирања. Дла интересан примера е душевним покретима код аличинаца приметно је *Limda*. Пени немачки аличинац можда је значајно што је то била *Henadi* убио је своју аличинку на сиреп начин, па је се после сирепнога дела још једном прати, те пусти неку канурину на камена, да је не би изложио опасности да лопте од глади. Други један, пошто је убио неку жену, хранио је њену расцепану децу. Истега дана када је *Lasepala* пратио једно убиство, ставио је свој живот на коцку само да мачку спасе. Еубево *Arah* била је прво несика према лавотинама. *Walnevright* је био велики пријатељ мачака, и у својим последњим данима једина друг била му је мачка, коју је прво волео. Главна *Walnevright*-ова карактеристика беше његова романтичност. У тамници сам себе знаше: „душа, која живи од љубави и њених младих: уметности, музике, божанственог певања и фантасије.“

Сви осуђеници имају своје парочите љубимце међу цнећем, птицама и другим животињама, што је последица њихове одвојености, и не стоји ни у каквој вези с психологијом аличинаца. Нико није боље од *Dostojewski* (у својим успоменама на мртвога дома) описао улогу, коју животине играју у животу осуђеника. Као такве он спомиње кова, коца, песето и орла. Ко је читао историју овога орла, сигурно је никад није неће заборавети: „Орао се не даде прихватио; неутешан и усамљен остаје он ту, не хтећи ништа јести. На посетку његовог марио: стајаше иза њега савлазан код осуђеника, те заклаучи да га поште. Једнога хладног јесеног дана по подне изаше га на брод, и дуго гледају замишљена за њим, како се, ослобођен, изада стоне диже у вису.“

Поредично осећање није баш ретко код аличинаца, а познато је, да је исто често бивало и мотив за аличин. Брао је мало аличинаца, који се не би забављали при помену њихове мајке. Инспектор *Barnes* у *Норку* вели: „Не сме се заборавети, да од скоро сви велики аличинци воде дуготрајан живот. Може изгледати чудновато, али је пола истина, да је по неки бесапечни питево, који је обично имао насљеди задовољство потице, примеран муж и отац. У брао многим случајевима жена помаже своме мужу при његовим аличинским радњама, на тако и дана често при томе помажу; али тако исто догађа се, да човек све, што омишља на његов аличински живот, држи далеко од свога кућног огњишта. Тако нпр. *Georges Engles*, *Maximilien*; његова породица живелах са свомим мужем, пошто, кретање се по најбољем друштву и биве врло омишља. *Georg Leonidas Leslie*, *alias Howard*, који је у близини *Bowker*а нађен мртван — биве погинуо да га је његова лоповска дружина убила — био је човек отмене снажности, доброта укуса и углађених манира. *Billy Porter* и *Johanny Irving* не беху баш тако елегантно одевени, али су правили утисак занатлија. Посебна је и поред свог саво неваљалости потпомагао обично своју мајку и сестре. „*Johanny Gri*“, дао је обе своје младе жене у неки манастир код *Гранале*, да се наситијао потпуно као даме, и оне нису на ступале о носу спога оца.“

Инспектор *Barnes* помиње и неког чудног америкашког аличинаца и задовољника, који је од своје дружине изваљ само због своје велике дивљачности, „ица лопова.“ Позната је ствар, да је он био стални помагач својих другова и њихових породица, чим су пали у тежак положај.

Аличинаци нису сасвим непријатељи од симпатичне осећаје. *Dostojewski* прича како су осуђеници похлепа неког гувернера, који је био благ и пријатан, и с њима поступао као са соби равнима... „Они га нису само волели, већ и обожавали. Никад, у колико се омишља, нису се према њему понављали неузуду и неповољно, на против. Кад какав осуђеник спази гувернера, то се његово лице развијало и задовољно смењало, с палом у руди чекаше, док се онај приближаваше. Кип *Krivonog* иштри и потпуноје описне др. *Campbell*-ове, једног акусног тајландског лекара: „При блатом поступају,“ вели *Campbell*, „при толикој незнаности, као да се то тачно неких дама — владаше у казмати највећи ред.“ Дале га је изненађа једна значајна прта у карактеру осуђеника, прта, која се и код најгорих аличинаца налази: „мислим на велику брижљивост коју указују болесницима; најпозорнији аличинац по чини изузетке од тога.“

Један од београдских невољника кад је чуо туžno нарицања неке мајке за својим јединцем рекао је својој другу:

„Хајдемо; полим чути и звуку жајдарског тосака, него овакву тузину запову.“¹⁾

У размишљањима таквих душевних покрета лежи похвала тачка за морализирање аличинаца. Како унашито богатство дели у опом младог лопову што га *Lambrico* спомиње, која, пре него што је нешањем свршио са својим аличном, нашта своје цишле намећу дага славија прета на крају постоје, као да бих хтео рећи: „ја одлазим, молисте се Богу за мене.“ „Кад се на то мисли,“ вели *Lambrico* „то ће постоје изгледа као патетична песма.“

6. *Гласови о осећању*. У свима земљама вера и сујеверје стоје у тесној вези с аличном. Разбојници и лопови из Сицилије, у својој централне Индије, пре него што се крену на плачку покроне земљу на каквом тешношћу, да би добила наклонот богатства Доли. „Кад ко где год није, или се иначе показивае као коб, предузме се одлаже. Дреча каквага шакала или магарца испунава их радосном надом, али ако еретну каква погреш, али напућу узгред на змију, онда се враћају на траг. Много сујеверје представе невузе се и у употребом жетина. Никаква лажа не сме допринети облаву, док се зуба поспрсна зетјино не угаси на коњу. И од почетка, на док се аличин не изведе, не смеју окусти воде.“ Међу лоповима изгледа је дуго времена, а дефинитно и данас постоји веровање, да је мртвачка рука за лопова врло корисна, јер кад се светлост мете у ну, онда постаје непријатељна. Ово веровање постоји у *Engles*кој, *Fransu*ској, *Немачкој* и *Италији*; спешом, направљеном од мистикудузе лешине, постоје се иети резултат. У *Engles*кој лопови увек носе узи се у репу мало парче уга, „каменчице чак и у алату, који имају клацине на поткопце, од којих се чак и у алату тешко растује. Код једног београдског невољника наједна је овака чељаница: „Другушине, оно што ти држи метућине под лево мишину и десну ногу; то дође у каркет у цицке под табане; на кад дођем у суд, а ти прво кажа: кад онај мртван проговорно, онда они у сузу проговорице. То кажи у себи.“ При стрављив поглед аличинаца на *Кајабури* били су ради штедње узета да робљава да неколико рани, на кад су аличинци убили, онда један од ова да робљава стрци у раву и почео склади се поглед аличинчехе оне подметате, на којима се драје бугајке. Трговце га одлазе. После дугог наваљивања правило је, за што би му то требало: „судило сам, вели, да онај, који има подметате екинуге с ногу убијенога, може њима отворити сваку браву.“

Од 200 тајландских убица *Фери* није знао ни једног без вере. „Руски свепак може бити и разбојник или убица,“ вели *Kepala*, „али неће никада прихватиати а да се не увери и отчита своје оне нати. *Г. Милекович* вели да наше разбојнике: „Има разбојника, који не верују ни у што, али их има, који се при сваком свом послу крсте, моле се Богу, држе се вере, па и поште. Биве пути, када позиве на аличинчехе носе, реку и помоћ! Боже.“ Неки лопови *Развад* није се славао са својим друговима да попућу мртвале и праху ванит. „То је тешко, а и грехота је. Зар је мало љиких на земљи, што да траље и мртве под земљом.“²⁾ *Достоевски* говори о верском жару, с којим осуђеници давају у пркату такмач и плаћу свеће. Сви они, који на понављају начин зарађују свој хлеб, верују у Богу помоћ. Од свих европских варона *Неапула* има ерматро највише аличинаца; одко долазе 16 убица на 100.000 становника, док у осталој *Италији* има 8, а у *Ирској* (где однос у криминалном погледу најповољније етоје) само од првице 5 на 100.000. При томе је *Неапула* најројливија варон у *Ирској*. „Највећа друга варон,“ вели *Гериола*, „не може се похвалити тако многобројним жетивама; нигде на другом месту не прише се с толиком вољом сви прилици прилици. Али, па знајете, одко важи оно што је рекао за *Тајланд* један славни историк (*Simond*): „Убица, чије су руке још прене од скоро проливине при, постои с највећом ревношћу, и при томе можда смислава каква пов аличин. Проституција меће слику Богородичину поред свога кретања и моли јој се. Кривоверци свештеници никад се неће толико заборавети, те да не поције

¹⁾ *Деча Робидиши*, стр. 37.

²⁾ *Бесарони*, стр. 28.

³⁾ *Бесарони*, стр. 53.

⁴⁾ *Ташо Анони*, кн. V, стр. 103.

⁵⁾ *Деча Робидиши*, стр. 73.

чању воде пре службе.* Ове Симонидијеве речи*, додаје Гаришало, „и данас су веома тачно истините, као што су и онда биле.“ Од 500 злочинаца које је Магго неспитано, 46% поселили су уредно цркву; 25% ишли су по надахну у цркву. Код злочинаца против наравности број прихватах посетилаца износи 61%. Магго је позвао неких шездесетогодишњег човека, који сеђаше у казамату због извршеног силовања на једној осмогодишњој девојчини, и који при безбожничком говору својих другова постајах чисто аутист. „Ја не радим тако као ви,“ говорио ми, „ја се уредно молим Богу јутро и у вече.“ Међу њима, рекао је Јоану директор св. Лазара, „преступници против наравности изневерени су сујеверним представама; крадљивци прао ретко, јавно је мишљење управљено више на практичност.“

Не сме се веровати да је ова религиозност злочинаца лицемерна и неискрена. По мишљењу необразованог пронађених се лако склани на то, да индивидуу у њеној приломи, ишти; ово последње немачки разбојници, по Кастеромо зајемљати, мисле тиме постићи, што своје експерименте остављају на миру места, код злочинаца с неком интелигенцијом чита молитве у истом циљу. Пена жена, која је била намера да отрује свога мужа, писане смоме саучеснику: „Од јуче му није дошло, мислим да Бог почиње своје дело. Ах, кад би Бог имао према нама сажалења, како бих га за то благослављао! Ако се потужи (на име о последњима отрова), тада ћу из дубине душе захвалити Богу.“ А одговор на то гласио је: „Ја ћу молити Бога да нам помогне.“ Она опет одговорише: „Јуче је био болестан, а ја нећу мислих да Бог почиње своје дело; толико сам пладала, да је спавио немогуће, да Бог неће имати сажалења према мојим толиким сузама.“

Јамброзо је напао међу 2480 теовораних злочинаца 248 с религиозним символом. И злочинаци једнак даје сведошанство да верују у Бога, у бесмртност душе, у цркву и егзистенцију душе. Кад је лека жена, која је једно мале дете удавила и распарчала, само да је неговим сродницима наудала, чула своју сирну пресуду, опрете се својим браћоцима с речима: „Смрт није ништа! Она је спасење душе, то је све. Кад је она спасена, онда је све друго споредно.“

(Истаклине св.)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

О примени § 471 тач. 4 а, грађ. поступка.

Са више ствари од општинских писара, добијам смо молбу, да им од стране наше редакције буде упушта и објављена за рад, при примени § 471 тач. 4 а, грађанског поступка. По нашој дужности ми се ради одмахивамо овој молби.

§ 471 тач. 4 а, грађ. поступка, пре измене од 14 јула 1898 године гласио је:

За извршене пресуде не могу се узети у поглед:

„Земљодецу један пуг, једна кола, два вола или тегелна кола, мотика, секира, будак, коса и толико хране колико је за њега, породицу и стоку потребно“ до нове хране. Поред тога на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена, или не, ако јој је само главно занимање земљоделство, лишења она у селу или вароши, пет дана земље, рачунајући дан на 1600 кв. хвати, била земља чиста, под гором, воћем или виноградом, заједно са необратним њеним плодом. Исто тако и кућа са зградама и плацем од једног дана орања.“

„Имање оне побројано не може ни сам земљоделца подати или на којим начинима отуђити“

По изменама од 14 јула 1898 год. овај § 471 са тач. 4 а, гласи:

„Земљодецу један пуг, једна кола, два вола или два бивола, или два тегелна кола, бивол са ждрепом до задњица дана, крава или биволица са телетом односно бивољетом до године дана, десет оваци, пет свиња, пет коза, мотика, секира, будак, коса и толико хране, колико је за њега, породицу и стоку потребно до нове хране. Поред тога на сваку пореску

главу била она ослобођена од данка или не, ако јој је главно занимање земљоделство, лишења на селу или вароши пет дана земље рачунајући дан на 1600 кв. хвати тач. 4 а.“

По оно да се што од овог имања продао земљодецу за наплату хареса, хареса и других нових, трговина, као и приватних орања, на би по измирењу суми, за које је у овим случајевима продаја извршена, нова суми престао, онда се тај престао не може употребити за измирење других поверљивих, него ће се предати земљодецу, чије је имање престао и то тек онда, кад еласи докне досаде, да је да тај новец купно оружа какав имање.

Суме престаога изаод 20 динара предају се дужнику.*

NB. Подвучени редови су измене и допуне.

На основу ових измена потекло је питање од стране општинских писара, да ли се ново благодејане распростраје на извршене оних пресуда и оних обавеза, које су старије од ових измена и допунa законских.

Ми овде одмах одговарамо следеће: При извршењу свају пресуда, које нису биле извршене до ступања закона ова у живот, има се поступити према оним изменама и допунама са избором на сва нова благодејане њима добијена. Дакле за извршене пресуде не може се земљодецу узети у поглед и продај све оно што му је најновији закон ограничавало. Тако исто стоји и са раније датим обавезама, пре ових измена и допунa од 14 јула 1898 год.

А да је овако, и да је законодавац овако хтео, види се из самог тога, што у овим изменама и допунама нема никакве ограничења, које је код овога законског прописа раније стајало и које је у 5 и 6 ставу под § 471 тач. 4 а, јасно обележено.

Дакле кад нема ограничења, онда благодејане дато законом, остаје онако, како је у закону изложено, и према томе не може бити ни речи о несвојичности овога новог благодејана, сем у овим случајевима, које је законодавац у другом ставу ових измена и допунa предвиђао и означио.

Дакле добијам смо и ово питање:

„По § 476 грађ. пост. одређено је да се свака продаја ствари до 1000 динара оглашати у месту продаје и у околиној вароши. Пита се да ли ће и општ. власт, ако имају пресуду извршну продају морати огласити продају својих ствари у околиној вароши.“

Овај пропис законски прецизиран је.

По ми овде ипак додајемо ово своје мишљење:

По § 6 грађ. пост. јасно је одређен круг надлежности општ. судова.

Извршене њихових пресуда слоди се на главну предност од 200 динара.

Махом за извршене ових пресуда, општински судови, узимају у поглед покретност дужника. Када она није довољна за измирење поверљива, онда се узима у поглед и непокретност, по то већ не врши алт општински, јер зато није надлежна, по се обраћа средској полицијској власти, која и врши пресуду, на следствено по својој дужности и посредно законским ишту и обављају. Дакле продаја непокретности и за извршене општ. пресуда била је законом обавезана. Продаја покретности врши се у месту и лако су то богатени ствари. онда би плаћао на вестни терет и поверљива и дужника, да се још и са таксима за објаву терета, и ми смо мишљали да би то било веома измишљено а и штетно, а нарочито још када се узме у обзир и пропис § 473 грађ. поступка који у свом 2 ставу гласи:

„Скупотине пак ствари, ако у месту где се налазе, неби за њих било купца, власт ће ако захте поверљива или дужник, трошном захтевања послати власт у друго место, где се бољом ценом продају могу.“

Дакле законодавац је у сваком случају, заштитио имовину дужника и интересе поверљива. Ако се види, да неби било купца, за поменске ствари у месту и поверљива и дужник имају право захтевања за продају на јачој пијаци, а тиме је и намера законодаваца постигнута.

ИСТОРИЈА ИЗ СИБИРА

ИСТИННИ ДОГАДИ

Гроф Лас Толстој

У варшави Владимир живео је мали трговац Иван Аксенов; имао је једну кућу са два хула. Био је млад и млад, а волео је веселе и веселе. Понављао се и опијао, али чим се освестио, одрекао се свих пакости.

Било је лето, када се једног дана спремао на пут у Нишњу Новгород на пијар. Када се опрорицао с фамилијом предлазила га је сестра да остане бар до сутра. Он јој се смејао и заступа је, шта се боји. „Ни сама не знам,“ одговори она. „Снигали сам ноћас рђав сан. Видела сам те у сну; екнуо си калу, а носи ти је била са свим бола.“

Иван се насмеја на тај сан, и не хтеде тога ради да остане. Полази своју жену и седе у кола. Није се дуго волео сретне једног познатог трговца, те се повозило заједно. У вече одошае заједно у истој гостионици, попише заједно чај, а за тим одоше сваки у своју собу на спавање. Иван се пробуди он поноћу, и нађе за добро да путује даље; па пошто се потпуно довољно одморно, нареди да се прекуз кова. Исплати свој рачун и одеше се даље.

Појутра се задржи у једној друској механи, да би се попио нахранили. Он нареди да му се скува чај, па кико је био добро волео, узе своју виолину и одиграва неколико весница. У један пут се зачу тоног једне трпље. Кола засталоше, а из њих изиђе један чиновник са два војника. Чиновник приђе њему и заступа га ко је, од куда долази и куда иде. Аксенов му да обавештења и понуди га да попије заједно чај. Но овај продају своја питања и хтеде да сазна, за што је он те ноћи тако брзо отишао из оне гостионице. Аксенов рече све и заступа:

„А ништо то питање? Да писам никакав аличина. Путујем својим трговачким послом, и нико нема права да ме тако што непушта.“

Чиновник прегледа пртаг трговачке, који се веома уплатио, јер ухвати, да се ради ту нешто озбиљно. У његовој путничкој торби нађе се кривак ножи. Аксенов мушине:

„Ја... ја не знам од куда то... Ја... тај ножи... то није моје.“
 Тада му рече чиновник: „Трговац, а ни сам те пронаде нечега пронаде, нађен је у јутру убијен у своје превезе. Дале нађен је ножи у твојој торби. Најбоље, твоја се криваца да прочитају с твога лица. Првајо! одмах, да си ти тог трговца убио и покрао.“

Ухватио се Аксенов мучно да донаде, да он о тој ствари ништа и не зна, и да су ти најчешће осам хвалада рубља његов новац. Он је мучао, био је си свим брз и дрхтао је од страха, као какав крајак. Вазне га и стране у тројку.

Све му мишље је конзеквентно, а он би бачен у тамницу у облаској варшави. У Владимир су дозвлади за њега, и он је варшави потврдида Аксеновљу мучања, и ако је он у својој младости волео вино и песму преко свега. За тим буде отуђен да је убио трговца из Ријадана и да је покрао суму од двадесет хвалада рубља.

Жена Аксенова била је утучена. Дета су јој била још мала, а најмање још на сисе. С мучом је пустише и њему. Када га је падела у осуђеницима напима, окованог и међу аличинама, они паде у несвест. Требао је доста времена, док је дошла к себи. Она га са сузама у очима подвела на свој сан, јер је њему коју у затвору са свим побегла.

Појмо му гласио коју заступа га:

„Иване, драги Иване, рече својој жени истину... Јеси ли ти убио онога човека?“

„Дале и ти... и ти верујеш!“ узвикну он, метну руке на лице и торбе лајца. „То ошће треба само Богу да се образтим, јер он зна на истину.“

Дан наредна хтеде преусе дође, и Аксенов би осуђен на доживотну робују у свим радницама и пре тога на куту. Преуседа би испршена, он доби путу, и кад му рече зарастаоше, пошале га с другим осуђеницима у Сибир.

Двадесет и шест година живео је он као осуђеник у Сибиру. Кога и брада су му били бели као снег, дави му понавља и е муком је ниша. Стари је веселост остави нагибо, рече је говорио, а често се тихо молио Богу. Чиновници су

га ценили због благог му карактера. Осуђеници су га звали „делом“ и „божјим човеком.“ Од куће није добијао никаквих веста. Није знао да ли су му жена и деца жива.

Једног дана дође једна нова група осуђеника. Разуме се, да су понајвише много запитували, за што су осуђени. Међу њима је био и један висок старац од шест година, с раздвојеном брадом. Он је тврдио, да је ошће пута неправедно кажњен, и радо је дознао, да је другим својим неделима већ десет пута зарадио Сибир.

„А од куда дозали?“ упитаће неко.

„Из варшави Владимира. Имам тамо један дућан. Зовем се Макар Семеновић.“

На то диже главу Аксенов и заступа:

„Речи ми, Семеновићу, ниси ли што чуо у Владимиру о Аксеновима, трговцима? Да ли су још живи?“

„Наравно. То су богати трговци, и њихов је отац због некаквог аличина послат у Сибир.“

Семеновић заступа старог, за што је он овде.

„Бог ме је казнио за моје грехе,“ одговори Аксенов. „Други испричах понајвише историју „дедуци“, који је пре двадесет и шест година отуђен за неко аличина, које није учинио, и све друге околности. На то је Семеновић јаво збуни, удари се рукама по коленима и узвикну:

„Чудо! Право чудо! О дедце, како си остарио!“

Када га заступаше, јавко је то чудо, што он мисли, одговори он:

„Чудо је, да нас је судбина обојину одвела у тамницу.“

Те речи пробудише у Аксенову сумњу, да има пред собом правог убицу онога трговца. И он га заступа да не зна случајно, ко је учинио то убиство.

„То?“ узвикну Семеновић. „Бесумиш овај, у чијој је торби нађен кривак ножи. Па ко би га други могао и метнути у торбу, кад је она била под твојом главом? Ти би га морао чути.“

Тако сазнаде Аксенов, да има заступа посла с убицом онога трговца. Нику му није казано, да је торба била употребљена као подлажење. Аксенов се дише и оде. Целе ноћи није могао да заспи.

У полу будном стању имао је снове и визије. Појаму му се пред очима његова жена, онаква, какову је оставио, пре но што је хтео да иде у Нишњу Новгород; то је била она, то су биле њене прте, он је чуо њен глас и њен смеј. За тим виде децу, како се играју на њеним коленима; виде самога себе, младог и веселог, с виолином у руци. И најзад му нађе пред очи сна његова несрећа; виде како му дају куту, човека с бачем, народ, своје ланце, и свих других двадесет и шест година њихове му пред очи.

„И спису је томе тај бедник крив!“ мислио је он.

Неисказано га огорчење обузе. Речи се, да се освети, па ма га коштао живота. Залуд се молио Богу читаве сате, али се не мога умирити. Ноћи је проводио без сна, блудећи по мраку. Тако се деси, да испод једне постеле примети хумку земље. Он хтеде то да испита, али му препречи пут Семеновић. Осуђеник је ископао руну у заду, а земљу је приу у обућу, па је даду непрестано наизомо напале.

„Чувај тајну, стара, па смо спасени. Ако нас пронахте, ја ћу бити нишан, да ми све крв потече, али ћу тебе убити.“

Старино огорчење обузе Аксенова.

„Ја нећу да беким,“ рече он, а да не треба да ме убијаш, јер си ме већ ошће убио. Што се тога тиче, то ће ти Бог платити.“

Сутра дан би пронађена рупа у зиду. Осуђеници су питања, ко је учинио, али га нико не хтеде пронаћи. Аксенов је мислио: „Кра ће му диктети под пиштом... А ако није он убица као што ја мислим?... А хоће ли то моју несрећу што убациш?...“ И он не лада Семеновића.

Идуће ноћи, кад је већ хтео да заспи, примети, да се нево на коленима придижује њему. То је био Семеновић.

„Шта хоћеш још?“ заступа Аксенов. „Шта то радиш ту?“

„Опростите, Иване, опроштење!“

„Опростите... а за што?“

„Ја сам тај, који је убио онога трговца, и који је метнуо ножи у твоју торбу. Хтео сам и тебе да убијам, али чух лариу, опростиш се пожа и побегох кроз прозор... Опрости, Иване, за име Бога, опрости ми... Све ћу признати, и ти ћеш бити ослобођен, ти ћеш се вратити својој кући.“

„Лаво је теби сада говорити,“ рече Алексеов. „Ази ја трпим већ дуго овде. Куда би могао сада ићи? Моја жена? Она је мртва. Моја деца? Она су ме заборавила. Немам нише куће, и не знам куда бићу.“

Микар је неисторано клечао и жаоца:

„Опростити ми, Иване! Не бих ни под нултом толико трпео, као испред твога погледа... Па кад још помислим, да си еприм мене имао милости, да ме ниси хтео да изаиди!... За име Бога, опрости мени бездушну!“

Плавако је као дете. Алексеов рече:

„Бог ће ти опростити. Ја сам можда сто пута грешаји од тебе.“

Макар Семеновић призна своје злочиности, које је теретио Алексеова. Кад је дошао запаметити, да се Алексеов пусти у слободу, он је лежао на самртиничкој постели. **Д. В.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јеффа Герчик.

17

Али у самом том тренутку догоди се у канцеларији нешто као гром и муња. Поручник, још сам потресен непотопљеном, ав закарна и оченом жељом да одржи погледу амбицију, бади се свима својим муњма на белу, сјајну даму, која га је, још од како је ушао, неисторано гледала са узнао-сно глумом осејомом.

— А ти, таква и таква и онака, викну он на једаред из свег гласа (дама у жалости беше већ отишла), — шта се то код тебе тамо проишло ноћу догодило? А? Опет брчка, шкандала правина, да читава улица чује. Опет туча и најачење. О апсисе апсисах, је ли? Ама ја сам теби већ говорио... па пар те нисам већ десет пута опоминао, да ти једнастаста пут нећу опростити! А ти опет, опет, ти... ти... како да те назовем?

Чак и артија испале из руке Раскољникова, и он настресено гледаше накинђурену даму, коју су тако без икакве пермисије мајсторисали; али у скоро разумеву чему је стар, и одмах му се цела та историја чак поче и неона допадати. Устапо је са задовољством, шта ниси са таквим нави-нањем, да му се протхело пропуну у смеј, па да се пишоће, какоће, кишоће... Тако су му и сви живци понављали.

— Иаа Петровићу! отпоче деловито бринуо, али застане да пречека годиноје време, јер разјавља поручника не беше могуће уздржити иначе осми за руке, што је знао из ројевога искуства.

А што се таче прекриве даме, она је с почетка задрх-тала од муње и грома; али чудновато: што су поруге билале многобројније и сијније, то јој је изглед билао све дубинија, и у толико је паробинији постојао осејам, упуен узашеном поручнику. Она се врлоула на месту и беспрестанка покла-цивала, с нестрпљивошћу очекујућа, да ће се најзад и пој до-пуштети, да изађе свој реч, па је и дочекала.

— Наикака лама и тучиња не био нуд мене, г. канцетн, лабрала она на једанпут, као кад се пасуа проспиа, са сви-наци немамчи нагласком, премда и течно руски, — и никакав, никакав шкандал, а они су дошао најин, и то љу све испри-чати, г. канцетн, а ја нисам крива... у мене је благародан дом, г. канцетн, и благародни одношија, г. канцетн, и ја увек, увек сама нисам хтела никакав шкандал. А они су сасвим дошао најин и за тим опет три бутале наручио, а после једнако поди-гао него и почео негои сортепацио играо, а то сасвим није дело у благародни дом, и он је чак фортепацио домио и сави-сим, сасвим ту нема никакав мизир, па сам изао. А он узео бутасу и стао све нас одстрегат бутасом узео. И кад сам ту ја брзо пратар позвао и Кара дошао, он хауо Кара и око му пребрио, и Хенријети такође око пребрио, а мени пет пута ударио по образи. А то тако не деликатно у благародни дом, г. канцетн, и ја викала. А он отворио прозор према канал и почео кроз прозор као мила свиња да пица; а то срамоти. И како је могуће кроз прозор па улици као мала свиња цичио? Фу-у-у-у-у-у!... И Кара ја је одстрегат за фран пукао од прозора и ту му је, то је истина, г. канцетн, лајн рон изишао. И онда он викла, да нему мии муе питецет рубала итраше платно. И ја сам, г. канцетн, нему рубала лајн рон платно. А то

је неблагародан гост, г. канцетн, и правно свии шкандал! Ја, говорио је, будем о нама велику сатиру гадрукт, јер ја могу у свима нонинама о нама све написати.

— То је онда један од списатеља?

— Да, г. канцетн, и још какав је то неблагародни гост, г. канцетн, кад он у пристојитој кући...

— Но-но-но! Доста! Ја сам теби већ говорио, говорио; ама ја сам си плаао...

— Иаа Петровићу! поново изгацио проговори деловито. Поручи-ка брзо покла; пословито лако киниу главом.

— ...Него ево теби, многопотопиана. Лизии Иванова, моја последна ономена и то сада већ последна пут, продужи поручица: — Ако се код тебе микар још једанпут само у твоје благародном дому деси неки шкандал, онда љу ја просто тебе за јаку. Јеси ли чула?

— Дакте литеатор, списатеља, па узео пет рубља у „благ-родном дому“ за један крај од канута? Видим, молим те, те списатеља! и он преврнуи бади поглед на Раскољникова. — Прекрјуче у гостаници шта посла: наручио се, а платити не жели; ја љу ва, веи, да то од оинсти у сатири.“ Па на-роброду опет дурти, прошле недеље, ружко потопианоу поро-дицу хранилаго саветника, жону и њер, најгаданију речина. А про неки дан једнаго опет забацил на подостацетива. Ево капа су ти списатеља, литеатори, љаци, јавне лама-рије... Пеу! Ја и та одлази! Ја љу сам код тебе закривти... али се онда драи! Јеси ли чула?

Лузаа Иванова стаде с повећаном дубокиношћу на-кати на све стране и клавирати се десе до врата; али у врати удари одстрегат на једног угледног овира, са ведрим свеним лицем и одличном, воама густом брадом. То је био глаом Николай Фомин, апвратини издирини. Лузаа Иванова похита да се поклати тогто до земље и учестаном ситним корацима, поцупкујући, налети на канцеларију.

— Опет куца и буца, опет гром и муња, вихор, олуја! Дубокино се и пријатељски обрати Николай Фомин Иаа Петровићу, — опет узбудила срце, опет узвирала! Још са сте-пенна сам чуо.

— Да шта! проговори Иаа Петровић с изком отменом небржљивошћу и сасвим отогину, прелазеи са некаким артијама другог стоау, равномерно мичуи пазима са сви-ним кораком, куд корак онома и рамо: — ето, апсолите ви-дети: господан списатеља, пољу рећи ља: тј. бивни, новац не плаћа, менше надлава, на стана се не сали, неисторано стлаку жалбе на њих, а апсолите су се наћу уређени, што сам ци-гарету пред нама запалио! Сами се п-и-погинуи гадно... ама ево, апсолите их само погодати: ето их сад у сноми најпри-мањачијему виду!

— Сиранушто није порок, пријатно, ...али, ето тако! Познато је, као барут си, ниси могао увреде отрити. Ви сте се сигурно у чему год напали на њега уређени, па се ни сами нисте могли уздржити, настави Николай Фомин, обвративши се дубокио Раскољникову, — али нисте имали право: нај-благ-го-о-р-роднији човек, ја вам кажемо, али барут, барут! Усплатево, усклатево, лагорео — па нинта! И се проишло! А на крају крајна само једно плато од срца! Иера су и у пуку прозвати: „поручник барут...“

— И какав је то још био п-и-по! узвишу Иаа Петровић, сасвим задовољан, што су га тако пријатно загодили, али још увек набури.

Раскољников се на једанпут протхело, да им свима каже штогод побично пријатно.

— Опростице, канцетна, отпоче он сасвим одрешио, обра-ћајући се на једанпут Николайу Фомину, — представате се у моме поздраву... Ја љу их, шта ниси, да ја опростити радо замолати, ако сам се с моје стране штогод отргено. Сириома сам и болестан јак, неволно утучен (баш је казано: „утучен“). Тј. неважнатија јаб, због тога, што сада не могу да се издр-жљам, али ја љу добити новца... Имам мајку и сестру у тој губернији... Послаће ми и ја љу... платити. Моја је галиерија добра жена, али се толико разутула с тога, што сам изгубио кондицију не на плаћам ево већ четирти месец, да ми не дије чак не јеста... Ја не могу никакво да разумем, каква је то ме-ница! А сад тражи од мене по тој обавези, да јој платим, мислате само!...

— Ама то се нас не тиче... опет приметна пословито...

— Допустите, допустите, ја се с вама потпуно слажем, али допустите и мени да објасним, прихвати опет Раскољников, не обраћајући се поздравом, него неспроста Наколимо Фомићу, али трудећи се свима силама, да се обрати у исто време и Или Петровићу, на да се овај напаша тихо, као да се зарео у артије и на њега с презрењем не обраћа пажње, — допустите и мени, да са своје стране објасним, да ја стапујем код ње већ око три године, од самог доласка из провинције а пређе... пређе... у осталом вајно и да не признам, да сам још на самом почетку обеола ошенисти се њеном Ђерком, обеао усмено, потпуно слободно... то је била девојка... у осталом, она ми се чак и допадала... ма да и писам био забављен... једном речи, младост, тј. хоћу да кажем, да ми је гадалица тада отворила велики кредит а ја сам махом подно такав живот... био сам веома лаковеран...

— Од нас се не тражи баш такве јитимности, господине, нити ми имамо то да времена, превиде га брзо и победоносно Или Петровић, али га Раскољников патрено задржа, ма да му на једанпут постаде веома тешко говорити.

— Али допустите, допустите ми, да у неколико, све испричам... како је било у ствари и... с моје стране... према да је то и сувишно, у томе се слажем с вама, приповедајте, — али пре годину дана је умро та девојка од пругице, а ја сам остао у стању, као што сам и био, у гадалица ми је, чим се преселила у саднији стан, рекла... а рекла ми је пријатељски... да она мени потпуно верује у тако... али, да ја бих јој хтео дати меницу на сто петнаест рубља, то је било све, што је она срачунала, да сам јој дужан. Допустите сад: Она је нарочито казала, али јој самомадм ово писмено, да ће ме опет кредитирати колико год хоћу и да се никада, нигда, са своје стране — то су биле њене ројене речи, — она ње користати овог писменом, док сам не платим... А тле сад, кад сам ја и денце изгубио, и кад ништа немам, она даје за наплату... Па шта сад да кажем?

(Потпуне се).

СЛИКЕ ИЗ ПРИТВОРЕНИЧКОГ ЖИВОТА

3. Хајдучи.

(СНИМЦИ)

Иаје прошло и пет минута, а ред је повраћан и притвореници похватани и поздрављани. Првљиком пуцања у вис*, једно врло окрнуло је случајно притвореница Илију Вујановића, али му ништа није наудило. Све остало, захлађујући кундалица стражарских пушака проишло је на мекру. — —

Петрагом, која је поводом овога војена, утврђено је, да су творци овог побуне били: Илија Вујановић, Спасоје Ненадовић, и овога брата Страхиња који беху под његањем због хајдуковања. Они беху притвореници првост. београд. суда за округ подунавски, али их, као веома опасне, беху спровели у затворско управље, који у спалом погледу беху стиглији од судских. Хајдучи Спасоје нонто се споричао с једним полиц. притвореником, из које се преприче, на крају крајева изродно бој. Помоћник инспекторјих покупа да их развали, али Спасојева брат скочи на њега, што опет изазва остале полиц. притворенике, да које је помоћник инспекторјих важио као неприкосновена личност, да нападну хајдуче. За тренут ова направила се читав лом... Хајдучи се јуначки бранише, а нарочито Спасоје, који, и ако беше окован најтежим оковом, прескочило преко кањих притвореника. Момка би он на крају крајева остао још и победљив, да му један коцкар не подметну аглоно ногу, те га тиме налете и свали на земљу. Као хајдуче викаше тада на њега сви полиц. притвореници и ко зна, како би се он провео, да му остали судски притвореници не прикочеши у помоћ. Како поднеољем хајдуча Вујановића, који у постави од капута измаче сакривен један велики нож, — успеши, да за тили час салпадују полиц. притворенике и помоћника инспекторјих, па се онда упутише и на самог инспекторјих, али им овај суреом беше благотворено викало. Да ли су они зверови имали још каквих планова, петрагом се није могло

утврдити, али, судећи по њиховој дрскости и корпоративном наласку из затвора у канцеларије управње, без сумње да јесу.

Милија

Илија Вујановић — Вујановић, који је дуго времена живео у Србији под лажним именом „Милан Драганић“, јесте један од најопаснијих дивљаних зликоваца, али још боље, он, по својој дрскости и злочину, долази одмах после самог инспектора — чувеног Илије Гавриловића.

Не ма се тачно одлике је родом овај зликовац, али се мисли да је из Босне, и да је отуд амо пребегло, по што је претходно извршио масу злочина, који би га, нема сумње, одвели на вешала. Неко време, по преласку у Србију, живео је у околини: подрињском, звањеском и подунавском нападнују се, према приликама, за спекулантај или трговца, а најзад је за емигранта босанског. То је тако трајало неколико месеци, управ до таде, док су трајале и паре, што их је упуцавао у Босни. Остао без истих, он се опет лати стара заната — хајдуковања.

Пун ранијег некуства, до крајности одмањан и свиреп, овај зликовац пуше две године, залагао је страх и трепет Посавина, Колубару и Мачви. Јатачи његови беху махом најјумнијији људи из тих крајева, а власт, поред свих својих напора, да га ухвати али убије не могаше му ништа учинити. Тек кад му је похватала и поопсија јавља — долажао је и он. У времену, кад се десно догађај који причамо, он већ беше

Спасоје

Страхиња

под његањем код првост. београд. суда за округ подунавски због вине разбојничтала, од којих су, само четири, могла бити потпуно дознава.

То су она:

1. Разбојничтво над Милојем Пантисом, земљопоседом из села Липовца, спреца посавског, окр. подунавског, извршено ноћу између 10. и 11. јуна 1893. год. Том приликом Илија је

Милошу отео и однео: 100 динара у новцу, једну пушку и један револвер;

2. Разбојништво, које је исте ноћи извршено над Ранком Милошевићем, шумаром општине барајевске, истог среза и округа;

3. Разбојништво, извршено ноћу између 14. и 15. јуна 1893. год. над Димитријем Карапаном, трг. из Беолина. У овом разбојништву учествовали су још два друга лица, које он ни до данас није хтео проказати, а притомом истог, Димитрију је отето: 800 динара готовог новца, у равном исплату 133 динара, пушка и један револвер, и

4. Разбојништво, извршено над Павлом Живановићем, дућанијом из села Петковца, ноћу између 23. и 24. фебруара 1894. год. Вредност истог износиле је око 300 динара.

За ова четири разбојништва аликолат Ниша осуђен је на 15 година робије у тешком окову, коју казну сада издржава у управи београдског казненог завода. Његово понашање у ланцу исто је онако као што је било и за први судски поступак. Нису ретки случајеви, да, због снаје с чуварама, одлази сваког месеца по неколико дана у њега.

Спасоје и Страхина браћа Пенасовићи, од којих први има 22 а други 20 год. осуђен су: први на 20 а други, као малолетни, на 5 год. робије због три опасне крађе и два разбојништва. Пре ове осуде Спасоје је био осуђен на 5 година робије због две опасне крађе, па је са осуде утешао и у бегству провео pune две године. Ухваћен је 1894. г. у Београду, за први пут на Банани.

Судећи по овој бесприморној дрскости и одважности, коју су ова несрећна браћа у неколико прилика, а нарочито у овој побуни притворничкој, показала, изгледа, да ће они задати још много и много посла нашим властима, ако, по издржању осуде, добром помоћу не пођу бољим путем.

А Како?

Он још сад прати како ће, чим уључи zgodnu прилику да побегне, клати и убијати горе по Криљ, Бојво и остали познати, његови, неваљали другови.

Жалети је, да једину прилику никад не уључи.

ПОТ ЕРА.

Јосиф Генча и жена му Ана. Још крајем 1897 године, ми смо добили потерицу за овога Јосифа, која је у Београду извршила два грозна убиства. Његову слику донела смо у „Полицайну“ календару за 1898 годину на стр. 122. Али крајем.

Полицайнска управа у Београду, штампала је пре нели дан забавне велике плакате са овом сликом на свима језицима и послала свима европским државама, молећи да се злочинац потражи. И наравно уредништво омогућило је да за Србију репродукује ову слику и нали потерицу, што овим и чинимо.

Генча је 23 августа 1897 год. у улици „Кенгрен“ убио Августу Шули, удовицу и њену пасторку Клару Шули. Оштрим и тешким оруђем раздробио им је главу, унио их у црну мушму, заклопао, и у закопао сандуке закопао их у подрум њихове сопствене куће, па у свет побегом заједно са својом женом Аном.

Генча има 37 година, 1,65 см. висок, косе праседе и коричасте, коју ваља црно, чело ниско, обрве затворено-смеђе и проседе, нос широк, очи мало смеђе, уста мало пугљиве; има велике окладе од десне стране врху па све до два средине ула; оклади су од онекотине и од шпроула; на де-

сној оклади има младеж у величини грашка. Гопори немачки, пољски, мађарски и руски. Његова жена Ана има 50 година, висока је 1,62 см. дежмаста, усвојила, зуба покарених, очију затворено-смеђих; гушаста израстао на десној страни прста.

За хватање њихово београдски суд одредио је 1000 динара награде. Зато ако би ко у нашој земљи пронашао где бегунце, нека о томе одмах прво најближе извести Управу града Београда или уредништво „Полицайнског Гласника“.

Никола Јовичић, зван „Вутарин“, родом из села Пенељевца — притвореник, лалеж. престо. суда, 30 пр. мес. побегло је изспред судског апелације. Он има 24 год., средњег је раста, у лицу рана, косе је плаве, у одећу је енунином. Валевскија престо. суд актом Бр. 19747, моли се полициј. власти, да Никола живи потроне и у случају проналаска њему страјаној спровеку. Он се може спровести и Управу гр. Београда с позивом на Бр. 16470.

Милосав Петровић, родом из села Штитокова у Турекој и Вождар Штангај, родом из села Радабуге, ср. арнаоског, решењем нач. ср. арнаоског стављен је под кријачну стражу и у притворног од краје коња. Они обојца имају по 20 год., средњег су стаса, у лицу смеђа и пуна; по занимању су пољугари. Наредљује се тражење. Пропаћење треба спровести поменутом среком начелнику с позивом на Бр. 6745, или Управу гр. Београда на Бр. 16452.

Т Р А Ж И С Е.

Мијалка Стојана Митић из Манољевца ср. десковачког, који има да се подвргне казни по пресуди десковачког престо. суда од 3 маја т. Бр. 7754 за повреду тала, — тражи начелник ср. десковачког актом од 1. окт. мес. Бр. 5817. Моли се полициске власти, да пронађењу Мијалка упуште ср. начелнику с позивом на горњу нумеру, или Управу града Београда на Бр. 16449.

КЊИЖЕВНОСТ

„Путевоћа кроз Србију“ тако се зове књига, коју је саставио Мих. М. Радивојевић, рачуноиспитач у пензији и наимено је: описирати, чиновничима своју стужу, трговцима, прислужницима варошских и селских општ. судова, и у опште државним и приватним службеницима цео и сваком путнику. Цена је књиге 2 динара.

О књизи овој и њеној квалитету за лица којима је намењена, рећи ћемо описирати у једном од будућих бројева.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела, прими новодошлом и сетком од 11 пре до 1 с. по подне.

Управни града Београда прими сваког дана од 8—9 и од 11—12 сати пре и од 3—6 сати по подне.

Начелник министарства унутр. дела прими сваког радног дана од 10—12 пре и од 4—6 по подне.

Инспектор министр. унутр. дела, прими од 10—12 пре и од 4—6 по подне сваког радног дана над је у Београду.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

С. С. Боч. Прихвати смо послате и као што си видео унотрошљиво је. Пошља ове податке, које у писку поштом, штампано.

За фотографску радњицу „Полицайнског Гласника“ потребна је штег. Он треба да је из Београда или да има одје факције где ће поштом; да није млађи од 15 година, и да поднесе уредничку уверу од два добра грађанина о својој младости.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једномесечно. По потреби биће издати и бројеви. Преплате се плаћа уредништву у Београду „Криво турско“ до Управе града Београда, а у гувернаторствима код овлашћених судија или код пошти. Цена је месечно: српска, које узимају у саставу општег плаћања: 4 динара, иностранства, члановима, учесницима, запосленима, општем општењем и осталим заинтересованима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Годишњацима и нечлановима из гувернаторства годишње 16, полугодишње 8 динара. Иностранствима годишње 8, полугодишње 4 динара, или он се по свој вољи годишње плаћа поштом сако прено својом командиром поштом општењем општењем. Изданима у опште 20 динара по годишњу. За иностранство: годишње 25, полугодишње 15 динара. Појединачне бројеве „Полицијског Гласника“ не продају се. Уплата се не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. Н. Јовановића.

(НАСТАВАК)

Многи од најбољих и најпознатијих посматрача живота и дошли су до са свим других резултата и закључака, различитих од школе италијанске и њених присталица. Тако тећ Kate и Pawlowski¹⁾ кажу: „У опште, серија њених посматрања не потврђује, бар не са гласицима уопште криваоносно, да су злочини њена класа јавно различита од других људи. Клинички истраживања као да су поузданија; угледа нам вероватније, да је разлика између опасних класа и средњег човека осталог света у опште није у нарочитом стању њихове нерве системе и у могу њихову негу у дименсијама љубави и. Анатомија посматрача, вели Неге²⁾ на злочинцима чиница, имају вредности по себи; ала их наставити и даље, безвредни, а не занимати се тиме до каквих ће закључака дојиди довести. „По што можемо још сад тврдити, то је, да ми, на супрот мишљења које нам се потврђује, не држимо да су љубави и други делови тела нешто патогномско у дијагнози криваоносно; на против, у својим предавањима увек смо управљали и чиницима доказивали, да степењ антропогенције и вредност моралних својстава човекових не зависи од чиница, који би се налазили у одређеној кубатуре љубави и тежино мозга. Такав је и суд Malouvier-а.³⁾ „Ми, који смо испитали 80 љубави лица смрлу криваоносно и хва-адама свакојаким лешима, можемо само недоуком испитица приписати мишљење, које налази патолошко и абнормне карактере нарочито у редовима љубави мучних убица... Ту се узимају у рачун и све мање важне промене. Но ако се хоће, може се наћи и читав низ љубави међ љима, које ничега немају од свих тих вешта или мање неправилних особина, приписаних злочинцима смрлу криваоносно, те би, по томе, они морали пуштити читаво гробље честитих људи... Свакојако на љубавима погубљених може да се нађе аномалија, које дају претпостављања, да је индивидуа умоболна била или да је могла патити од немала душевне равнотеже, али је извесно и то, да уопште не можемо уврстити у болесне само по тој услед претпоставке синистрозе девијације љубави, јер много људи имају метих аномалија, а опет су са свим здрави.“ Исто тако и с. Bolder⁴⁾ вели: „Пр свегга није могуће, вели он, из самних особина, којима се нешто удаљава од нормалне љубави, закључивати на душевне особитости. Доказа да то имамо доста.“ Не може се опростити заблуда, која би хтела саопшћати човека, на коме има тих знакова дегенерације или изродљивости, да узме за предостављеног злочинца, за човека злочину намењеног од природе му, или да те знаке занесе као доказ за пријаву против оптуженога, као што би хтеле неке велике присталице нове школе у Италији.“ Тако мисли и von Kira⁵⁾

„Ма да је од великог интереса што се зна да неормалности на љубавима злочинца нису никакве реткости, ипак су њихове појединости тако различите, тако неједнаке, да им се не може придати пресудна вредност; никакав закон, или бар сталност и јасност, није се могла наћи у том одступању од норме.“ „До сада, вели Montagna⁶⁾ ни један криволог, ма колико да је зени и искусан посматрач, није могао и не може по неким сталним и сигурним знацима да разликује љубави злочинца ни од љубави најпознатијег мученика. Ко би данас тврдио да то може бити, отпало би за читаво стољеће у назад, у љубави кака је ерменолозица њипањем љубави давала дијагнозу и генити претпоставља. И, на послетку, Rudinger⁷⁾ каже: „Ако око тридесет злочинца љубави с малим изузетком дају врло грубе норме, које казују како мовалдан љубави тако и љубави неормално, грубо и јако развинутих постојају, онет се мора признати, да се баш тама кривењ љубави, као у љубави злочинца, ефикасна налазе и у љубави сасвим неинних проза љубави ни живот. Две љубави на њене абнорме казују, како се јако те злочинца љубави могу разликотити величине, ором и тежином. Йубави Ане Пинал, која је убила свога мужа и имала 22 године, тешка је, груба и казивала би суморност, међу тим љубави злогласнога уопце и разбојника Гампа врло је лака, порозна и не прави увечавањ грубог градива.“

Наш аутор, да овим, поново израче своје мишљење, да се у девијацијама злочинца љубави не налази ничег специјичног, и што је сада најважније, јер казује и упрот тим девијацијама, он их налази са свим конформним, савременим с љубави постојањима у организацији, махом и у највећој мери записанима од социјалних прилика. Те потрешне у организацији и девијацијама догађају се у њихким редовима друштва, на којих баш и налазе злочинци, и оне су тим чешће, што недовољни дају ови упрот, те социјалне прилике, и што лакше тиме постају наследне исте неормалности. Дојиди, на погодне месту у овим чланцима, ни ћемо опет сврстати на ово, те акцима и бројем показати како су и које су неормалности постале услед тих социјалних прилика.

И у психијатрији је популарно да се формација љубави доведе у везу с поремећеношћу душевном, на се ни ту та неа није дава доказати. Не узимајући у обзир неке, и опде ретке, са свим екстремне објаве девијација, које настају могу собом довести душевну поремећеност, испитивањем многих стручњака показало се, да нема љубави, која би дужина била специфична. Средњи, просечни квалитет љубави дужда, по тим посматрањима, знатно је неки него у душевном здрављу, али дај нека најпознатије љубави дужда премо нормално љубави стоје у обрнутој размери у погледу мозга дужда. Наравно да је на љубавима умоболних највећу алуо мних неправилности, али је ипак са свим још у питању да ли те аномалије стоје у каквој узрочној вези с некимким објашењем. Какав је у збирци завода за умоболне у Хилдесхајму од 300 љубави дуждачких нашао 198 (140 мушких 58 женских) без никаквих неормалности. Он, као и Virchow, каже, да има врло неправилних љубави с потпуно нормалном дуждачносту духа и с високом интелигенцијом, међу тим са друге стране неимати одступања повед с психичким оболевању. Ипак појединачи девијација ло-

¹⁾ Revue d'Anthropologie 1881. I. с. 108.

²⁾ La question de la criminalité au congrès de médecine mentale à Anvers. Bruxelles. 1885. с. 25.

³⁾ Les crânes des suppliciés. Archives de l'anthropol. criminelle 1886. № 2. с. 130.

⁴⁾ Der Irenfreund, I с. 2.

⁵⁾ Cassar Lombroso's Verbrecher-Anthropologie. Kritisches Referat von Prof. Kira. Blätter für Gefängnis-kunde Bd. XXIV. Heft I с. 16.

⁶⁾ Rivista penale, Bologna. 1886. с. 214.

⁷⁾ Arch. für Anthropologie, I 1892. с. VIII.

бављених може се наћи и у душевно здравих. Schuster, на основи својих посматрања, тврди, да међу њим чистим аномалијама на лобанима лудих нема ни једне која би била патологијом, која би дакле била општа свима лудачким лобанима. „Нема, вели он, специјално лудачко лобане, нема дакле лобанитица дементитета, за који би била неминовно везана поремећеност душевних функција. Не мора никако имати спаки умоболни абнормну лобану“. Најчешће, мерена лобане ни у психијатрији не обављају много просто за то, што, као што се види и код лобане аномаличне, нема сигурнога поређења са здравим лобаном. Још пре четрдесет и више година, рекао је Seifert: тежиња је у том, што нема градина за поређење, нема у великом броју и на широкој основи вршених мерења умно здравих, а без тога не можемо знати ни да ли је абнорман крој лобане чешћи у лудака него у нехудака. Тако и Riegeго вели: мора се гледати какве су у опште главе тога друштва или народа, на кога су умоболни, чије лобане посматрамо, и онда треба имати нормалне, на широкој, статистичкој основи добијене средње мере. У најновије време Verga, после врло опсежних испитивања, у самој Италији, оспорава да ће се психијатрија знатно што користити модерном кривоизогном, јер по мерама лобане само се приближно може закључавати о величини и форми мозга а никак и о његовим лобаним абнормитетима. Разуме се, да код са свим екстремно ситних или великих глава, као и у још неким талим дементитетима лобане, мерења имају праве, стварне вредности, али ту и без мерења знамо за сву аномалију. Често бива да је у најздравијој основи главе најограниченија моћ суђења, али бави и потпуно лудило, а обратно опет има чудних одступања у конформацији уза све атрибуте талента и генија.

Исте аномалије лобане, које су посматране у злочинаца и умоболних, посматрамо су, даље, на главама и лобанима епилептика.

Вреди поменути да су дементити лобане и других делова запажени у проституцијама исти који и у злочинаца и умоболних. Семме Andronov, за остале неважност, које је сам испитао, бележи средњу или просечну нормерну лобане од 480—500 мм. „Бела, незнала и рђава организација, вели он, чине ова створења неподобним за обављање размишљања, а ти злочини делују силно за порок“. Врло су поучни подаци, које је на првом скупу руских психијатра 1887. год. саопштио Д-р Паулина Тарновска. Нема много мерења казују, да су мере лобане у проституцијама мање него у радних сељанка, на против да су мере лица, доње велике, јагодиче у њих веће него у другог женског. Није је уверена, да ово иде у прилог томе, да су проституцијема махом болесна и неразвијена створења, која показују несумњиве знаке изазивне дегенерације у полним функцијама а нарочито недостатак етичких представа.

Најчешће, да напоменемо и то, да није без указивања на извесне деформације лобане и у хабитујних пиллијаца.

И тако код разних категорија психички болесних и дегенерисаних људи у најразличитијој степену видимо исте аномалије у формацији лобане. Бек само то показује, да *морбидна особина лобаника није за једно од тих стања нема патолошког значаја*. По нормалности лобаничној веће се никак моћи знати да ли је неко умоболни, епилептик, злочинац и т. д. По њој се може с правом најчешће само замислити да може бити аномалија и у функцијама мозга или да може бити предиспозиција за то, али да и не мора у ствари бити поремећености у функцијама. Спољашња ентита лобане једнако нам не даје слику онога што у мозгу бива. За то је слаба нада, да ће икад формација психичке лобане и појединачној јој делова — интуијама, наравно, екстремне, монструозне случајеве — као каква ентита знам ипак немо системско вредности за интелектуално, а најчешће још да морално достојанство човека.

* * *

Мнози аномалијама у најновије време такође је, као и лобан, много проучавали, да би се на њему јавили знаци, којима би се доказала постојаност у формацији њу. Наравно да те непоразности у архитектуру мозга не можемо употребити за јавнога дотичне личности, па по томе не можемо ни изрећи да у тој личности имамо пред собом злочинца, али још да таквих непоразности има у злочинаца имао би велике не само

научне вредности, него би неминовно био од огромног утицаја на наше досадашње погледе о томе шта је аномалија, какава и т. д. Треба, докле, изнети, какве су резултате ала та неиставна и каква им се плоче може придати.

На обматривању мозга, на тврдој и мрежастој опони — dura et pia mater — у злочинаца, често се налазе неке промене, које, а ако ису пошто оскутно, заслужују пажњу за то, што се често дешавају. Тако примењене су на 50% аномалија хроничне промене у мозданим опонама, атероматозна дегенерација судова у много јачој мери него што би то саопшало бав живота, нека оболења и други патолошки поремећаји. Мрежаста опона често се налази срасла с нормалном и тврда опона с кистима лобане. Таквих промена, а по тврђењу нашег аутора, има у великом броју улогласених убица и злочинаца, али ипак оне нису, вели, врло високу аномалијом животу. Бер тврди да је имао привлаке да загледа у мозак многих осуђеника, у којих није било баш никаквих вакнијих промена на мозданим опонама, а најбоља посматрања у великим случајеве ове патолошке промене објаснила су поглавита утицајем прекомерног пића, које су посматрана лица одата била. Појави запаљена мозданих опона, већа ободења као и ерампивање тих опона по посматрању стручњаци, као што се зна, врло су чести, са свим обични знаци ипација. А њих може бити и услед пореда палом, трауматским утицајима, као и услед специјалних и других општих болести (синале и др.) или утицајем конгестивних стања на мозак (мање срца), на коме бити и услед интензивног мишљења. Снајкоже те промене у мозданим опонама могу и не бити у вези са злочиним.

(Напомена се.)

ДУШЕВНЕ ОСОВИНЕ У ЗЛОЧИНАЦА*

По Dr. Havelock Ellis-у и др.

ЧИТАНО У „НАСТАВНОМ ДРУШТВУ“ НА БЕЛКОМ ШКОЛУ

(СВЕШТАНИ)

Познато је, да се религиозна веровања и верски прописи, нарочито они католичке цркве, врло угодно слажу с напорима необразованих злочинаца, и прво се ретко дешава, да се какав на смрт осуђени злочинац противи утехам и опоменама свештениковим у Рокети доказа на више од 30 година једна једна случај, него их још врло радо примају. Емотивна природа злочинца с његовом насталошћу и наклоншћу на романтизаме, налази у вери баш оно, што јој треба. Један искуство, интелегентан француски свештеник рекао је једном *Жам-у*, да он више воли да држи проповеда осуђеницима по друге свету. Свештеник *Рамон Натанел* нашао је, да су осуђеници врло приступачни обраћањима. Тако нпр. каже о осуђеницима у Дезероу Чити-у у Сједињеним државама: „Повије је био де суза дариу, и мислим да је се велики број притога вери.“ *Довер* вели: „Десет деветина злочинаца у својим последњим часовима обраћају се вери. И ма колико велики био њихов злочин, свештеник, који им је на последњу путу био у помоћ, увек их је задржао у памети; можда их је после дуго година у жалости опет видео неселе и среће.“

Ако злочинац није сујерено побијан, онда је он обично тип или бруталне равнодушности аrema вери. *Maxime du Camp* при походу тамнице у Наваку загледао је за време недеље Божије службе у 33 људи, да види дејство ове службе Божије на злочинаца. Трејина читашу мису; један стајаше гологлав, гледајући у оттар; један клечаху; један беше отворено молитвеник, али можда читаше калуку брншуру; још један беше марио лице у своје руке и плакаше; 26 сеђашу радећи или читајући са својим столовима.

Интелигентнији, а при то религиознији људи има врло ретко у тамници. Не срећемо више у нашим тамницама оне херојске злочиничке природе, као што их у старим драмама налазимо, који су о бојаним старинама изрицали философијско суд, а при то чинили нечувене снапешности. Сходнији

* У прошлом, 28 бр. изашло су се две изјавије погрешне, које јавног смисла. На јав. на стр. 212. у првом случају и 17 реду овог стоја знаци, а треба читати, а у другом случају 19 реду овог истој експерименте место експерименте.

мисловце су врло ретка. Често је довољна напика незнатна околност, па да католичком аличности да поводи да се обележи као протестант и обратно, а тако исто лако прелазе и од једне несправе на другу; али од 28.351 аличности, саслушаних у три велика казана папског, означили су, као што саслушана свештеника: J. W. Horsley, само 57 као „атеисте.“ Број, који су још ограничавали томе околности, што се ту називало много Кинеза и Мухамедана. Мојом примитиву, да признање атеизма не значи да личине никакве користи или припаднице. *Horsley* је личино забележио о 12 ново-примљених осуђеника, који желиху да другим следују, а означили су као атеисте али као „неприпадници ни једној религији.“ па је при томе дошао до следећих интересантних резултата: № 1, бео лопов, прилично непуна личина, који је на главни узор своје несавршености папско, да су га родитељи „прекалупили с религијом.“ № 2, пређашњи војник, велики пијанин, на питање: зашто се означили као атеисте, рекао је, да је се назвао само „судуа“, и зашто бео лопов. № 3, разбојник, казао је да цркву није похотио зато, што међу Хришћанима има тако много личина; после неколико дана изјавио је да је атеист. № 4, ларцица, велики заљубљеник, и према свима нагледан, душевно болестан. № 5, врло ограничен деветнаестогодишњи младић, који је погубио на појесе; отац му је био „преступник Brandhaugh.“ № 6, немачки Јеврејин, походио је хришћанске цркве, али пошто не беше Хришћанин, то не знајаше како да се назове. № 7, пију напашени учитељ, који је окривљен, што је своју породицу изнустио. Рекао је, да је се са тога махнуо да присуствује *Божјој* служби, што је увидео, да је његова религија тек само формална ствар. № 8, сујетан петнаестогодишњи дејач, који је ширео на своје чучуре и изјавио се као атеиста да је митовише своју жену, за осветом. № 9, млад човек, који је покорио свог господара; одгајан је перси, али када је приметио, да овозначава према јавној религији производи хулу буну, постао је проповедник слободне вере. № 10, страсна италијанин, протестунт, 150 пута осуђиван, која се увек, кад је била азе воље или пијана, називаше атеистом. № 11, млад некар, који је узимао отров и под утицајем опшума називао се атеистом, али пошто уредно похађао цркву. № 12, петнаестогодишња девојка, која је најавила, да готово ништа није знала у цркву. Овде се може говорити дакле о правом атеизму само у 2 до 3, највише у 4 од 12 случајева атеиста.

7. *Ловишески језик.* Свако зинало, свака изоларана група лица, па готово и свака породина има више или мање богату ризницу речи и реченица, које су посепошенима неразумљиве. Такав дијалекат зове се у енглеском језику „*slang*“ француском „*argot*“ немачком „*rotwelsch*“ полском „*swargot*“ српском „*шатравачки говор*“ итд. Најразличитији и највише распрострањени дијалекат ове врсте јесте аличински говор, који је разумљив лоповима у целој земљи. Тако *Домброзо* примећује, да се ломбардски лопов може са свим лено споразумети с италијанским, и да је париски ирго разумљив и у Марсељу. Употреба аличинског језика означава аличност у погледу. „*Кад немој „argot” говориш,*“ вели, *Abbe Graces*, „то је његово име унето не у ред аличности.“

Код *Horsley*-а налази се интересантан став о аличинском језику, који ћемо овде извести. „Скопљен је најразличитијих састојака, по својој главној језици сличан је циганском језику; при томе је јако изменан с оријенталним елементима, у којима се могу лако видети корени старог саскритског. Огромна величина ових речи неразумљива је обичном свету; међу тим по нека је прешла у народни говор. Дале се налазе остаци на језика наших тевтонских предака, тако, да је *виолет* *dr-Lathin* рекао, да су лондонски лопови чувар англо-саскиског говорног елемента. К томе долазе космополитски елементи из свилу могућих језика. Од француског *bonilli* долази свакојак ирзав аличинског језика „*bull*“ за порцију меса. *Per-chat*“ за кућу, очекивају да од *Chateau*; „*stel*“ обичан израз за тамницу у *Goldbates-Fields*-у присвојено је и скраћена реч „*Bastille*“, а аличинци за кога се каже у аличинском језику да је у њој одсео „*does a tray*“ тј. три месеца, биће лакојаше обележени с наслоном на француски (*trois*). На талијанскога долазе речи: „*сава*“ за кућу „*fillu*“ = *figlia*“ за ћерку, *оу* = *donna* (жена) и „*оуи*“ = *uomo*“ (човек). Из италијанског је „*оу*“ који су ирзав, као што је познато, усвојили и енглеска Универзитети за означавање својих редовних чланова (*fellows*),

Ирзав „*durry-backer*“ за торбичарку, чиниарку, долази из немачког од речи „*Dorf*“ и „*backen*.“ Из шкотског је ирзав „*duds*“ за хаљине и из јеврејског „*shoful*“ за дажне новце. У немачком, талијанском, холандском лондонском језику опште распрострањен ирзав за прозеисноналог аличности, који је узамљен од јеврејске речи „*koskem*“ — *наметати*, пахати се и у енглеском лондонском слангу у облик „*cosen*.“ Често енглески и са свим ветичког постава су два: „*rhyming slang*“ и „*back slang*“, који означају варијетете лондонског језика. У тако названом *rhyming slang*-у долази на место намереног ирзава други, реч која се с оном сликује; ова метода има преимуну, што, што непознати слушаоци не могу од тога баш ништа разумети — што се у наше доба дефинира и цивилних алларма често жели. Друга врта овог ветичког језика много је распрострањена међу торбичарима, а постава је просто таме, што се поједине речи више али мање исправно почне од лесе на лево срчичу и тако изговарају. Нарочита тешкоћа овога тора састоји се у хитрини, којом се при томе речи преопрећу. Тако је писач књиге *Jottings from Jail*, који је хтео да испита способност некога тора у оном погледу, ухватио нетог за реч *Hyppopotam*, па што је одма добио одговор: „*Summatory*.“ *Dwell* овако описује тако названи лондонски-талитиски, међу сласним лоповима обични неразумљиви говор: „Његова главна особина је у томе, што се у ишлескојим речима редом главога преопрећу, а додавањем једног самогласника, *L* или *K* напред или назад, све једносложне речи постају досложне. Практичном употребом ових простих правила за непознавање постаје овај „*lingo*“ апсолутно неразумљив. За то један пример. Кад два лопова иду да краду, један од њих примети полицијскога чиновника и хоће да довише своје другу: „*бени, видиш полицијца!*“ — *to be обичан лондонски језиком вишност*: „*mi!le! dog teh corner*“, из тога назван употребом горе поменутих правила: „*is!em! og!da the oppres*.“ Врло сличне аучашике налазе се у француском, талијанском, италијанском и италијанском лондонском језику, и изгледа да су опште. Тако и у италијанском лондонском језику нпр. *дипар* се каже *нилад*; дакле испреплетани слогови и на томе напред долази к. У француском постаје из *Malgron* — *Lacaglon*, од *vache* — *Lachavane*.

Лондонски говор је с гледишта психолошког врло интересантан; кроз нега гледамо у мисли и душевни живот његових изуметлика и познавалаца, и оживљавамо у себи тежње и нагоне аличности. С ирзавом је рекло *Виктор Иго*: „*C'est le verbe, devenu forcé*.“ Он је нарочито богат у метафорским изразима, у којима се ствари означају по јединици атрибутима, при чему све у опште бина понавља, по некад с циничким видом. Првако каже *Мом*, да противно фантазији пенисовој, која мртвоме даје душу, фантазија аличинска претвара живо у мртво, човеку у животину. Тако од лица постаје *муша* (*mufl*), од уста *лаун*, од рамена крила (*aileron*), од тела *дешина*, а јесту каже се: *бадати* што у своју аличност. Пријатељ се означава са „*protean*“, „*de pas etre mechant*“ каже се бити будала.

У француском ирго алич се карактеристично зове „*la fausse*“, *свист* „*la muette*“, *стид* „*la gorge*.“ У енглеском слангу нешто наговештеном речју „*fingersmith*“ означава се кесарин, или над хоће да се налази казна тромесечног затвора, онда се каже „*добаја* 13 цинских копаца“, у сећању на чисте копаце, поје осуђенику сваке недеље сваког. Прилику јав добира частан напиком, они то кажу „*судуи*“ се њеном величанству бесалати. „*Док се давае у овом језику предност живота омазавана, они попунају да уздигну оно што је заоста живото.* Као нарочито истакнуто карактеристично лондонског језика *Домброзо* износи тенденцију, да се кажал објект по својим са гледишта аличинског најразличнијим саставним аличима и особинама изнала. Тако се адвокат зове „*le blanchisseur*“ или *inblanchisseur* (прач); истражника судија је „*le curieux*“ или „*le pere condeur*“; проповед „*le ennuieuse*“ или „*tedious*“; познатица „*la sainte*“, суд „*la justice*.“ „*Гилотину*“ вели *Мом*, „*означавају без мржње и проливања са много разних изразав, у којима се огледа час реингација, час еуантистичан хумор, који није на то управљан, да сами себе или друге теже и умирују.* Савога целата зову *chute de la raix*; „*atraglering un petrole*“ каже се попати чашу аличита, ирзав који се односи капа на лесењу боду пића и сећање при гутању, тако и на друге особине. Проститутка се зове „*hotel de besoin*“; елично томе у нашем шатравачком говору жена се зове — „*треба*.“

Вордез је „la cloaque.“ У венецијанском лоповском говору обичање се зове „senica“ у Баварској се карте називају „тамнички пут.“

И наши лопови и кесариони дају имена некој ствари према њиховим особинама; тако зову кошов — превална, месо — ладетина, вино — резна, во — рикалац, кола — трескавица, тајни агент — цивил итд.

Веома су музловати многи синоними у злочиначком језику, пуни грубе, промичне пале. Тако „Paradouze“ = „Paradies“ (доуза место dies); „errottoir“ = „troitir“; „blanchir du foie“ = сморати препару (игра речи са foie); „perdeau“ = падејаст; „herbe sainte“ = асант; „être dans l'infanterie“ = бити трудна (од enfant); „moulin à vent“ = задмљца; „rare“ = чамна рума [Рам]; „véronique“ = вејер [verre]; „vert-de-gris“ = асант (игра речи vert и verre с азуријом на његова убизачка својства); „démoinelle du Pont-Neuf“ (буварја преко које сви иду) је проституција; „araiser“ = убити; „boire dans la grand tasse“ = удаљити се; код је „langre“ (од Langres); проституција удаљача пазива се енглеском речју fish (или и „poisson“; „goujon“, „barailon“, „maquereau“); проституција се назива „motte“, а „Banc de Terre-Neuve“ зове се део париског булевара између дрвеи св. Маргалене и капије Saint-Denis.

Као код свију дијалеката дешава се и у злочиначком говору, да се при склапању нове речи узима у помоћ какав историјски догађај. Тако у Француској спринути с престолоа кнез се „juilletier“ (јулијовати); сунце је „la grand juble“, по Jahlosoff-у, који је први синаџо Париз с електричном светлошћу. Господи Милосејски или првачи говорени о шатравалачком говору, како су наши кесариони по особеној именици сковади нове реченицу, „за време службе у београдској полицији,“ вели он, „чиме ми је више пута узгуге неке *Лазар кесарион*. Достањало је често о спреми кесариона, попова итд. Нека време то је било у тајности, али га другови најзад ухвате да он служи полицији. И стану га од себе говиш, ућих, тако да му је и живот више пута био у опасности. Али одмах скују и реченицу: „инел-лазо“ — што значи: пазн, чиме је, полиција па нас мотри.

Много се употребљавају крваве речи; *Ламброзо* наводи да су следеће примери: „tra“ = travail; „ces mess“ = ces messieurs [г]. полиција; „chand“ = marchand; „lobre“ = lugubre; „abs“ = abyntine; „avoir ses aff“ = avoir ses affaires; „mac“ = maquette (проституција лубанџина).

У сваком злочиначком говору налазе се многе стране речи, више или мање промењене и извртене. У немачком лоповском језику брао су често јеврејске речи; у француском немачке и енглеске; у енглеском тајландске и речи дијалектне језика. „Старо-јеврејске или нове јеврејске речи данашњег јеврејског језика сачињавају,“ вели *Ламброзо*, „половину холандског и четвртину немачког злочиначког језика; у последњем су сва наликана на разне врсте злочина (осим Band-Spieler за наравну игру с полицајима јеврејског порекла, и у коме сам од 700 речи нашао 156 јеврејских.“ Значајно је, да у њему има и класичних и средњовековних архаизма. Г. Милосејски у својој мало час поминамој чланку о шатравалачком говору наводи многе ерские речи, које су се узвукле у немачки лоповски језик — ротвалд, као ипр. сакло (стакло), сиреџа (ципела), daschnapies (душманит), дгеи (друг), gledalo (огледало) итд.

Брао је интересантно знања из броја и разноврсности синонима за поједине речи оне ствари, које су за злочинаца од највећег интереса. Тако су *Consigne* и *Régiment* имали 17 речи за полицајце, 9 за саодимственике разне, 7 за краду. У француском арго-у има 44 синонима за пијанство и 20 за пати; 8 за вино, елета 72; при томе само 13 речи за поху и 36 за новац.

Злочиначки језик, који у главном има енемеран аспект, показује очигледно тенденцију наузирања. Модерни, професионални злочинац потискује га, као што потискује и теговирање.

Овим излагањем моралне неосетљивости код злочинаца, за тим њихове интелегенције, на ови сујете, неосетљивости и прератљивости, душевних покрета, религиозног осећања и, на посетку, њиховог говора — мислио сам да бар у неколико

представам слику злочиначког душевног живота. Ако сам то успео, па ма слика и бледа испала, онда се надам да нисмо бескорисно провели време, које нам је протекло занимајући се оном томом.

Жив. А. А.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење на грађанским спорница

а. Тужба.

Суду општине Иванчице

Као што се из под. % приложеног решења види, ја сам од стране начелника среза моравичког упућена да паричну противу државне ерские, за скитице пописе са мојих ствари и то једног двојбраног ормана, једног гвозденог кривца, једног астава, 6 столица, душек, јоргана и три јастука, све у вредности 82 динара по процени, које је ерски асист узела у пописе за наплату дужне порезе у 240 динара, коју дугује мој муж Илија Урошевић, абација одашњи.

Услед тога подносио ому тужбу суду, којом тужим ерскую државу, с моћом, да је суд астави, да се попис са ових мојих ствари сплине и жени на слободно руковање предаду.

Да су оне ствари моја својина и да сам их ја као коју спрему при удаји за мога мужа допела, ослобађање ми сведоци: Милета Гајић, терзија и Петар Ристаћ, мех. одашњи, а поред тога ја ћу се још и дописно заклети.

Тужба основ: скитица пописа.

Вредност тражбења 82 динара.

Доказ сведоци и допуњајућа заклетва.

24 јуна 1898 г.

Иванчица

Марија и. Илије Урошевића.

Одоборан поступак моје жене

Илија Урошевић.

Бр. 856. Завести тужбу у деловни протокол. Затим назовати паричне стране и сведоке ради изишвања спора. За ерскую државу позвати државног правобранскога.

24 јуна 1899 г.

Иванчица

Пресед. суда

Б. Белешица.

Рађено у суду општине Иванчице 2 септембра 1899 год.

Белешица

по спору

Марије жене Илије Урошевића, абације ода.

противу

Ерские државе

Изишвади су

Судије

М. Стајић

Ж. Стојковић

И. Симић

Бележко писар

Н. Алексич

На данашње рочиште, дошла је сама тужитељка. Ту су и сведоци.

Државни правобранскица није дошло, но се јавио актом, који је протоколски код овога суда под Бр. 936, у коме наводи: да општински суд није надлежан за суђење овога спора, пошто су за спорове, па ма он козине вредности близи, који се дижу противу државе, надлежни само првостепени судови. Тражи да се тужитељка одбие од тражбења, пошто се не надлежним суду обратила, и да плати држави 12 динара наплате трошкова.

Тужитељка оста при тужби, наводећи да је онај суд надлежан за суђење, пошто вредност спора не прелазн друг надлежности општ. судова. Тражи да јој држава накнади наплату таксу у 5-40 динара и на име паричних трошкова 10 динара.

Судски разлог:

По изричном пропису § 27. тач. а. грађ. судског поступка, за све спорове, дижитице противу ерские државе, па ма њихова вредност била и оне вредности, која је предвиђена за надлежност општ. судова, надлежни су државни првостепени судови.

Према овој тужбеници је своју тужбу поднела неважљивом суду и е тога јој се виста има као неуспешна одбити. Зато Суду општине ипачице

Решава

Да се тужба тужитеља Марије одбаци, као неуспешна и неважљивом суду поднесена.

Тужитеља да плати држави на име спорних трошкова 10 динара.

Саопштено решење тужитеља одмах, а државном правобранишћу да се саопшти.

Од суда општине ипачице, 2 септембра 1898 године у Иванци Бр. 954.

Писар

Судија.

NB. *Zavedi beleniku u rešenje u protokolu subena.*

РАСПИСИ

Г. Министра Унутрашњих дела од 23 јула ове год. III 15474.

Г. Министра Природе од 25 јуна Бр. 8383.

Ово су најновија расписи, на које се упућују општ. судија, у своме делу, при пријави акта првостепеног судијског, пријавом жалби, најзадњих на спорове и предмете, за које је надлежан првостепени суд за разматрање и решавање у последњем степену по § 20 грађ. суд. поступка.

Ма љему у првом од пуњих бројева нашег листа додати ове расписе у читавој читини а сада ради тачности у радном општ. суду доносимо ову напомену:

Када је противу жалбе решења, пресуде или одлуке, за чије је разматрање надлежан прв. суд, најзадња жалба, онда је општ. суд исту застави у деловиди протокол и на тим оценили љему благовременост. По томе, прешаће ову безмислу са пресуде или решењем и овај прине као поспе потпуно пренео и са потписаних судијских оверених овако: **И** је овај прине своје оригиналу пераи, суд општине Н... тврди.

Њ она се жалбе.

Судија.

Датум година

Место

Писар

Овај у овако оверен прине приложиће се шнајућим се актима прв. суда уза савоодно писмо, које има гласити за пресуде овако:

Првостепеном суду окр.....

По овој благовремено поднатој жалби која је протоколисана код овога суда под №..., на пресуду овога суда од (дана, месеца, год) №..., која је донета у спору..... противу..... због (оначиш основ пада), суд општине Н. учинио шаље томе суду сва акта са жалбом под №..., пресудом у овереном пренесу под №... и одвојеним мишљењем у овереном пренесу под №... као надлежном на разматрање и решење.

Њ она се жалбе.

Судија.

Датум, месец, година

Место

Писар

За решење:

Првостепеном суду окр.....

По овој благовремено поднатој жалби, која је протоколисана код овога суда под №..., на решење овога суда Н... по донетој забрани на захтев Н. П... на претпост његова дужника Н. П. суд општине Н. учинио шаље сва акта односећа се на забрану са жалбом под №... и својим решењем у овереном пренесу под №... томе суду као надлежном на разматрање и решење.

Њ она се жалбе.

Судија.

Датум, месец, година.

Место

Писар

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с раској

18

— Све те појединости, рече су суншине осетљиве, нонтонални господице, нас се не тичу, сурово га пресеће Иља Петровић, — ни морате дајте одговор и обавезу, а што сте ви извољели тамо бити заљубљени и сна та трагична места, то се нас баш ништа не тиче.

— Ну већ, ти баш... немилостиво... промрмља Никодим Фомић, седајући за сто и такође узевши да потписује. Нега је било чисто стид.

— Ниште, рече пословођа Раскољникову.

— Шта да пишеш? запита овога некога нарочито сурово.

— Ја ћу вам продиктовати.

Раскољникову се учинило, да је пословођа постао прена љему немарној и почео се односити са више презрела после његове исповести, — по чудноста ствар, — љему је самоне у један мах постало све једно ма какво мишљење ко имао о љему, и она се промена догодила некоко тренутку, за један секунд. Да је он хтео мало да размисли, то, разуме се, лачудио би се томе, како је он могао тако да говори с љим пре неколико тренутака, и чак наметати своје осећаје? И откуда дођоше ти осећаји? Напротив, сад, кад би се у један пут соба напунила не полицијанима, већ његовим најбољим пријатељима, то и тада, чини се, он не би па љих имао ни једну једину реч, тако је у један пут опустело његово срце. Мрачно осећање, тежине и бескрајне самоће и отуђења у тренутку свесно је осетила његова душа. Нису, ни унижање његових срдчанских назива пред Иљом Петровићем, ни тишине због поручника тријума над љим, проишле тако уједнаро његове осећаје. О, шта је љему сада стало до своје сопствене подлости, до свију тих амбиција, поручника, Немеца, наплата, канцеларија и т. д. и т. д.! Да су га чак осудили овога часа да се спали, и тада он већ ни мрду, чак мучно да би пакизао саслушао и пресуду. С љим се бавило нешто потпуно љему непознато, ново, наменало и ништо што није било никада. Он то није разумевао, али је ипак јасно осећао свом силном осећања, како му је немогуће обраћати се више оном људима у кварту не само, као оно ту скоро, изливом осећања већ и ма чим било, па и када би му ту у место кварталних поручника била и рођена браћа и сестре, то и тада им се он савршено не би био зашта обраћати, па чак ни у каквом случају живота; до овога тренутка он никада још није имао слична чудновата и ужасна осећања. И што је од свега најтеже — то је било више осећање, него сазнање, него схватање; непосредно осећање, најтеже осећање од свију осећања, која је он у своје животе пренио.

Пословођа му је почео диктовати обичан у овом случају исказ, то јест платити не могу, обећавам тада и тада (кад му драго), ја варања нећу отгутовати; именови нећу ни продавати, ни поклањати и т. д.

— Та ви ни писати не можете, ви ни перо не можете у руци држати, примети пословођа, радонало загледајући Раскољникова. — Ви сте болесна?

— Јест... бучи ми глава... говорите даље!

— То је сие; потпишите се.

Пословођа узе артију и саслушавао је друге.

Раскољников даде перо, али место тога, да устане и отиде, напусти се на сто, а рукама ставише главу. Као да су му експер закупали у томе. У један пут му чудновата мисао дође: да устане одмах, да приђе Никодиму Фомићу и да му све јучерашње исприча, све до појединости, за тим да пође с љим заједно у свој стан и да му покаже све ствари, у углу, у руци. Позив те мисли био је толико јак, да је он већ ушао с места, ради немог издржања. — Није ли боље о томе да промислим ипак један тренутак? — промисле се у његовој глави. — Не, боље је и мислити само ника се силне терет с хуше? Али у један пут астаде као укиоан: Никодим Фомић говорио је патрону Иљу Петровићу и да љему су долазиле речи:

— Друкчије не може бити, објавиу је ослободити. Прво, све противуречи; расудите: зашто он варања да зову, кад би то љихово дело било? Сама себе да отекнућу шта ли? Сигурно на лукавства? Не, то је било и суншине пренедрено! И, напоменути, студента Петријакана видели су код самих врата

од дворишта као вратара и мештана, баш тада, кад је он узавио: он је био са трећом пријатеља и растао се с њима код свих врата и о кирајдима је распитивао, још у присуству пријатеља. Ну, распитивање тако о кирајдима, ако је с таквом намером пошао, А Кох, то овај, пре што је у старци пошао, доде код алатара пола је сита седео и тачно у седам сати и три четврти пошао од њега и старици. Сад оцетице...

— Али докутете, како је код њих изишао таква противност: сви уверљиво, да су дукапи и да су врата била затворена, а после три минути, кад су с вратаром дошли, пошао се, да су врата отворена?

— У томе и јесте ствар: убица је на сигурно тамо седео и паљачу са се и пасурио би га тамо застали, да Кох није утицало гласно, што је сам отишао по вратара. А он је баш у то време и успео да се спусти по стеновицама и да се некакo промакне поред њих. Кох се обема рукама прсти: „Да сам ја тамо, вели, остао, он би излетео и мене би убио секиром“. Хоће руско благодарење за то да се служи, — хо-хо!

— А убицу нико није видео?
— Да где њим га ту спазати? Кућа — прави Нојн ковчег, примети пословоду, који је схватио са свога места.
— Ствар је јасна, ствар је јасна! ватрено понови Никодим Фомић.

— Не, ствар је врло нејасна, потврди Илија Петровић. Раскољников уз свој пешар и поје и вратима, али до врата не дође...

Кад се он освестио, то је видео, да седа на ступини, да га с леве стране придржавао некакав човек, да с леве — стоји други човек, са жутом чаком, напуњена жутом водом, и да Никодим Фомић стоји преко њим и нетрпељиво га гледа: он устаде са ступице.

— Шта је то, ви сте болесни? доста оштро запита Никодим Фомић.

— Они и кад су се потписивали, једна су перо у руци држали, примети пословоду, седајући на своје место а замишљују се акте.

— А јесте ли ви одвио болесни? попита Илија Петровић са свога места и такође прегледајући акте.

Ов, разумо се, такође је посматрао болесника; кад је овај био у несвестици, али се одмах измакао, кад је дошао к себи.

- Од јуче... промрља Раскољников.
- А јуче јесте ли на куће изишли?
- Малево сам.
- Болестан?
- Болестан.
- У колико сати?
- У осам сати у вече.
- А куда, слободан сам запитати?
- На улицу.
- Кратко и јасно.

Раскољников је одговарао оштро, испрекидано, сав блед, као припа и не смутљајући своје црне, запарене очи пред погледом Илија Петровића.

— Он једва на погама стоји, а ти... примети Никодим Фомић.

— Не чини ни-шта! јошак особито рече Илија Петровић. Никодим Фомић, хтеде још нешто да дода, али, последњава на пословоду, који га такође нетрпељиво гледаше, заћута. У један мах су сви заћутали. Чудновато им је било свијам.

— Ну, добро, заврши Илија Петровић, — ми вас не задржавамо.

Раскољников изиђе. Он је још могао да чује, како је по његовом изласку одмах настао жив разговор, у коме су се најјасније чула питања Никодима Фомића... На улици он је са свим дошао к себи.

Претрес стана, претрес, одмах ће бити претрес! — понављао је он у себи, журећи се да стигне кућа. — „Разбојници! Сумњају!“ — Некадашњи страх омет га је свега обузео, од главе до пете. (Наставиће се).

ТАЈНЕ ПАРИСКЕ ТАЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ

П. Анденберг

За агенте тајне полиције узимају се јули из свих могућих кругова и staleжа, па ако се добро понају, поку се, са мисли, на све лепа и веома позлажа; њихово се честоубаво задолжава наградом у орденима, а и у готовом новцу; треба само да им се помисли име у позивања, и они ће одмах бити у стању, да се по мало промуче, да промучу по који брижан час и да се ставе на узалудну пробо ступиона.

Агенти изу увек у прилику, а према паљачу, који врше, обично на се и одело разенила; за тим познату „лаву блузу“ многих заваљају, костим носача, посукињима, повоља, жељеничких чувар итд. Као знаи за распошаване служи им једна карта од круте хартије, а уза се носе неприлично длаужета, које служе за вежбања оних, које треба ухапсити; једно се зове „кабриолет“, а служи за вежбање једне руке, а друго је 25 сантиметра, а друго, „лигате“, које је уједно и лантно дуже, служи, да неке обе руке уо тело. Као оружје служи им један револвер најновије конструкције, и они га употребљају само у најопаснијим случајима. Они не носе чак ни обичан пишто, не би ли им само бие руке слободне и ослањају се највише на своје лукавство, неустрашивост и на тренутно оборицавања овега, кога хоће да вратире. Код последњег се нарочито дешава тренутак запрепаћености противника, он је као утучен, и тај тренутак треба познатица да употребе, да од овога вено; пропустити ли ту прилику, онда, ако има посла с таквим опасним злочинецем, треба да се спреми на очајну борбу. Јер сваком тренутку трајања запрепаћености следеје страхотни напади, који иде често и до бенида. Често се предвиђу ти, које треба ухапсити, када увиде да је узалудан сваки отпор и свако покушавање бежања. Тако нађе један тајни агент у Тилеријеној соби једнога човека, који му се учини сумњив, те га поче пратити; овај го примети, те одмах ускочи у микопрозрачна трамвај у улици Гиволи, али у трамвају успоши и познатица и седе на према лево, да би га могао отирије посматрати. После неколико минути, рече осумњиченом агенту: „Молим вас, господине, не затварате ме овде пред толиким светом.“ Кад је трамвај пролазио поред министарств полиције, изиђе агент с оном и стрпа га у затвор, на кога је истога јутра и побегао.

На оригиналан начин створио је један тајни агент једнога допона. Ширејајући по улицама, среће једнога човека снажног младика, који је нузео на продају пролазнихца сребрне сатове, по пет динара комад. Полицајци се учини, да су го крађени сатови, али одмах угледе, да би му било залуду борити се с оном, јер је био бар три пут јачи од њега; он му приђе, погледа један сат, и покана се, као да је рад купити један или два комада, па га позва у оближњу кафану на чаши вина, не би ли тамо боље размотро сатове. Продавац прими позив, па кад су били већ при чаши вина, полицајци зграби неколико сатова и побегне. Продавац поиче: „Драгте допона!“ а и казеница направи харму због некажењег вина. Полицајци узе правца бежању ка првом полицијском надлежству, где се задржа, опрете и зграби трговца за јаку, те га узхвати уз припомоћ неколиких полицајских чиновника, који су већ потражили у ту кафану због те вице. Те су сатове пронаше ноше учрли неколики допона, међу којима је био и овај „трговца“.

Истински и прави тајни познатица треба већ неистинствено да зна, како и где треба да тражи траг. Неколико су нечовича париске тајне полиције били у том погледу веома извршни, те се и данас причују читала чула о њиховој отпорности. Ево шта причају о Аларду: Кнегиња Паселин је убијена мачем у својој спаљној соби и сии су трговци изваљали те као убиство на покуде па похаром; али Алард, када је постојао неколико тренутака на лицу места, мирно изјави: „Ово је злочинецтво извршио један од кнегининих дубавника — он је хтео да замисли свој траг.“

То је замислање трговца веома смешљиво код покривах преступника и злочинеца, и то им у многим случајима упали, те се добро осетрју пре по што бучу ухапшени. Једнога дана, месеца марта, 1887 године убијена је са својом забављачицом и ове адетом Марјиа Регенл, позната у париском друштву под именом Регина де Монти, у споје луксузном стану у улици Монтеи. Истрагом је руководио Горон, дошнје

веома слављеним шеф тајне полиције; на лицу места нашао је једну празну сауну, са именом „Гастон Гајелер“, и на њој мањешта, обележен са „Г. Г.“, и примети да је то злочинац „препариро“ и намерно оставио са собом. Случај је хтео, те је баш тога истога дана, када је учињено то дело, нешто из једнога малог парискога хотела северне железничке станице човек, по имену Гајелер; јавно је мишљење било, да је нестали Гајелер убица, а тако су мислили и многе Горонове колеге, те је овај — и противу своје воље — морао поћи тим трагом. У Марсеау је продао Регистрованим драгоцености злочинац Пранцини, и био је затворен, али ипак су сви тврдили да он има и једнога сакривца.

У оној соби, где је тај Гајелер станао, нашао је Горон један празан сауну, једну кравгу за кошуљу са жигом једне берлинске фабрике рубља, један Берлински социјалистички позив на заборе, с наизлом, да се бира Крекер, и две кошуље са жигом Г. Г. С тим стварима оде Горон на пут, и то право у Берлин; забрканта је рубља брзо нашао, али од куда овај може знати, коме је продао сваку кравгу. За тим му Горон изнесе ове кошуље, о којима је забркант рекао своје мишљење, да их он није правно, а да према њиховој изгледу, да у онито у Берлин нису прављене. Горон је добио нешто одговора у свима радњама с вешом, „На је ли могућно, да су те кошуље прилике у Бреславу?“ запита он најпосле. — „Наравно, али исто је тако могућно, да воде порекло из које друге мале немачке пронајидијске вароши.“ Овај позив на заборе био је из Бреславе, те Горон оде тамо, и, иштајемо се по вароши, виде у излогу једне радње са путничком робом потпуно исти сауну, какав је оставио са собом овај Гајелер у Паризу, и која је постојала са собом тај позивајца. Продавац саунука рече, да је он тај сауну продао из своје радње, и, с помоћу дуката на оном позиву, пође им за руком, те нађоше име кунца — некога Георга Гутентага. Горон се обавести о свима, који су у Бреслави носили име Гутентага; питао је, немају ли какавог сродника у Паризу, и најпосле нађе траг онемо, кога је тражио. Један је млад трговац, Георг Гутентаг, плао у велику окупацију у Паризу, уписао се у онемо одежу као Гајелер, и, лишен свију средстава за живот, скочи у Сену, не би ли одузео себи живот; од тога су га спасли, и као бескућника стисали у затвор, од куда је отишао својим старим родитељима у Бреславу. Горонovo је убеђење било потпуно основано, и Пранцини је потпуно, као једини кривац по тој ствари.

Код једног другог кривац злочинства усудно се учинио дац да каже и своје име. Он је био одведен пред Горона, и овај га пажљиво посматраше. „Хоћете ли ми рећи, како лам је име?“ Нема одговора. „О, та је Лу то још давао сазнати.“ Подсмехљив осмејак указа се на лицу притворника. У том Горон скочи и отиде са притвореникова алборцира једно дугме, и трикупујући погледа на унутрашњу страну дугмета, где је било утиснуто име пројача: „Тако, драги пријатељу, сад ћемо брзо сазнати, ко сте ни; а ми молимо и даје ћутати.“ Али притвореник је нашао за боље, да одмах каже своје име.

Горон је специјално мрзео кесарине, јер му је на кратко време, пре по што је ступио у полицијску службу, дигао на цена некаква кесарин његов драгоцености златни ценица сат; то му се десило у Комори, баш кад је говорио један посланик о цивилном браку. Горон никада није пропустио, да запита свакога кесарина, да није случајно те и те године слушао какав говор о цивилном браку у Комори; многи су се чудили томе ретоме испитивању, али овај лукави криминалиста не доби ни траг свога сата. —

(Наставиће се).

КО ЈЕ И ОКУДА ЈЕ?

Још 19 августа пр. године, у селу Бастрини ср. млавског, нађио је једно бољено лице две дуге. Начелник тога среза, упутио га је над 24 истим месецом у позаревачку окр.

*) За боље разумевање тога догађаја, да у Француској свима малим лукама тешко бележи свако проктог нарде, та чин и хладари, кесари и друга трговци.

болницу где се и сада налази. То лице на толика питања само је одговорило да се зове Драга — Драгунин Милана Милановића из Витанаца, и даље питања није знао да каже. — Начелник окр. позаревачког аптом од 1 ок. м. Бр. 16193 моли све власти, власти у земљи да у својим подручјима потраже и пронађу замишљен, па о проналаску га известе, како би се даље могло учинити шта треба. Може се доставити и Управи града Београда с позивом на Бр. 17238.

ПОТЕРА.

Оглашен за хајдука. Светозар Атамковић из Каменица, срена рамског, решењем издатом окр. позаревачког Бр. 11557, а на основу чл. 3 зак. о хајату и уништавању хајдука, оглашен је за хајдука. Према овоме, Светозар је лан изнате измалених закона и свакоме је слободно убити га.

Милан Живковић, зван „Марковчанин“, кесарин, који је због крађе био у пратњу код смедеревског првостеног суда, 10 овог месеца упутио је прилику и побегао из затвора. Њему је 20 година, омалених раста, демакмет, коси; у одећу је сукномом. Смедеревски првостеног суд актом својим од 11 овог месеца Бр. 16119, моли све полицијске власти у земљи да га у својим кривој живи потраже, на нађеног стражарно спроведе до тужионог суда, или преко начелника окр. подупалачки, али преко Управе града Београда с позивом на акт Управе на 14 ок. м. Бр. 17423.

Ми смо пох једном изнети слику овога кесарина у 20 броју од ове год. на стр. 166, и спринули смо пажњу полицијским властима и позаревачким комесарима. Сад, ради олакшице у хајату понова је изнети... Нарочито треба да обрате пажњу кесарини комесари, а највише пак они да бегу о Св. Илији, као: у В. Градуну, Јагодина, Ваљеву, Рачи, Третињку итд. Ако се при не узхвати, он ће сигурно у једно од оних места доћи да врши своје операције.

Као што смо и у 20 броју, при описивању његове личности казали, он се дружи са Јоном Саконијаном и Миланом „Дугачином“ познатим кесариница, за то треба и на оне обратити пажњу, јер ће се поред њих лакше моћи и он пронаћи.

На случају непролазног треба о томе што би значило да је зап немале отишао, такође известити смедеревски првостеног суд.

Сина Вуришић, зван „Млакић“ сватина и коцкар на Улицу, отпутио је за изписују опасну крају у срезу трипског. Он је стаса средњег, има му 40—45 година у лицу је смеђ, галат, просед, брине се. На себи од одева има чакшире и гуњ од селачког ситаног сукна, на глави округлу шубару, а на пут најчак, коју у резерви носи у недрима, на погача чарпане и опанке. На једној руци мали прет му је укучен, на десној руци испод шакле има један траг од тира у виду печата великог позног динара, а са протинне стране исте руке 2—3 омања. Начелник среза трипског моли све полицијске власти да га у пругу своје живи потраже и њему стражарно спроведе с позивом на Бр. 6588. Исти се може спровести и Управи града Београда.

ОКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

1 2 3 4 5 6

1. **Ђира — Ђирило — Ђирко — Д. Стојановић**, родом из Ујинца, има му 38 година, висок, плав, очују граорастих, носе обична покушена, средњих бркова; говори брао и крпиво; носи се као и на савци, али често мења и цивилно одело.

2. **Иван Ђорђевић** зваши **Иванчић**, родом из Татинаца, села више Ујинца, има му 35 година, омален, у опште приомаваст. По занату је обућар.

3. **Љубомир — Љуба — Љубоновић**, родом из Капраца, ср. Љубињског, има му 24 године, добро развијен, смећ, бркова плавих малих, очују зелених.

4. **Живојин Јовановић**, родом из Крагујевца, има му 23 год., омален, плав, бркова малих жутих, браде ретке, очују жућкастих, оштра погледа, сувољав, по занату је месар.

5. **Милутин Милошевић**, зваши **Ђора**, родом из Крагујевца, 24 године, омален, косе и обрва црних, очују зелених, бркова малих правих, између обрва има белег од носекоште. По занату обућар.

6. **Живојин Ђорђевић**, зваши **Биза**, родом из Крушевца, има му 40 година, омален, приомаваст, проседе косе, обрва великих, очују граорастих, носе великог, љаснатог, бркова смећих, великих; заната другог шма, јер је од малена кесарови.

Сва шесторица кесарови су и иду од шавара на шавар; осућујући су метнуто небројено пута а неки од њих и судски због крађа.

Општина Лазаревачка актом Бр. 1582 послала нам је ову слику, да је у нашем листу изнесемо, и ми је приказујемо таман у агодно време, кад су шавари у јену, те да шаварски комесари поред досада изнетих имају у виду и ову шесторицу, без којих није ни један шавар у земљи.

Од како је „Полицијски Гласник“ отпочео излазити, ни један од њих није ударао на Београд. То су чинили из простог разлога: да не би овде били похватали, слијани и у листу изнети. А већ колико изнете слике сметају њиховом „раду“, познато је из небројено до сада објављених примера.

Што су сада и ова шесторица прикљани, засада припада г. Миловану Дамњановићу, председнику општине Лазаревачке и народном посланику за през. колубарски, који је све употребно те их је на овогодњишњем летњанском шавару похватио и сликао. Тиме је обезбедио од похаре трговце и сељаци, који су шавар посветили, и дао је могућности, да се на лакши начин и по другим местима то постигне.

Желети је, да се и у осталим местима органи општинских власти утврдију на г. Дамњановића.

Т Р А Ж И О Е.

Никола Цако Николић, из Теговината, ср. пољаничког, регрутован је за стални кадар, али да би набегао коју обзему отишао је некуда из свог места. Нему је 25 год., стапа средњег, косе и бркова плавих, очују жутих; у горњој вијани нема зуба. Начелство округа врањског, актом Бр. 10.456, моли све полицијске власти, да Николу пронађу и њему стражарно упуте. Пети се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 17342.

Јанка Радовановић и **Косту Велички**, ср. пољаничког, регрутован је за стални кадар, али да би набегао коју обзему отишао је некуда из свог места. Нему је 25 год., стапа средњег, косе и бркова плавих, очују жутих; у горњој вијани нема зуба. Начелство округа врањског, актом Бр. 10.456, моли све полицијске власти, да Николу пронађу и њему стражарно упуте. Пети се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 17342.

Јанка Радовановић, војнера родом из Градишта, тражи начелство округа подунавског актом Бр. 10868. Он има 20 год., средњег је раста, приомаваст је. Пронађеног треба стражарно спровести поменутим начел. или Упр. гр. Београ. с позивом на Бр. 17111.

Милован Радовановић и **Милко Живојин** из М. Пољареваца, решеним преког суда за град Београд и округ подунавски од 13 јула тек. год. Бр. 39, стављени су под прека суд и у притвор за дело палежине. На њих се према извешћу општине Мала Пољаревацке од 14-4-99 г. Бр. 505., отуђени Милован Радовановић, чије је маога пронаћи, пошто је из исте земљи гле отишао, то прени суд за град Београд и округ подунавски на основу § 314, гр. суд. пост. актом од 13 ок. м. Бр. 39, позива Милована, родом на М. Пољареваца, да му на дан двадесет седмог (27) јула т. год. предстане ради суђења, иначе ће суд и без његовог присуства пресуду изрећи у присуству његовог бранioca.

УХВАЋЕН

Никола — Марко Вучковић, који је јуна мес. прошле године побегао из притвора Управе гр. Београда, у коме је био због 11 опасних крађа, ухваћен је 9 тек. мес. у Београду. Савиу овог полове опасног крадљивца донећемо у једном од идущих бројева са његовом, у сваком погледу занимљивом биографијом.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једномпут недељно. Не потреба биће издати бројеви. Препиша се може управителу у Београду „Београдски трибун“ до Управе града Београда, а у случају одсуства или из одласка, сугласно или из одласка, који узми у састав одашта је која је не, претседника, заменика, управника, заменика, управника, управника и осталих надлежних у овоме годишње 12, полугодишње 6 данара. Гостовинари и издацима у унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 данара. Издацима годишње 8, полугодишње 5 данара, а ове се до овој цени могу претплатити само врло својих додацима годишњих одреда. Надлежност у овоме 20 данара на годишњу. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 данара. Поједини бројеви „Политичког Гласника“ не продају се. Гласници не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. Н. Јовановића.

(ИСТАВАК)

Много је говора око тога да ли развитак интелигенције иде напредо са величином мозга. Како све функције душевне потичу непосредно из мождане супстанције и како су у свој органичкој природи снага и материја у директној односају, то се стало первати да и овде подобност делана одговара маси мождане материје. Указивао је на то, како у животинском свету с нећом масом мозга раст и интелигенција и како код људи уробиши или задобијени мањак мождане супстанције (миопролепа, дегенерација и старачки алкотриј, нестакнутост и т. д.) са свим ништа или па највише међу својих психичка саопштавања. Али ијде требало много па да се дође до уверења, да свет животински није постајао по једном типу и да је ту право варљиво место поређења по ступицима. Мозак у међунаста једна је што несавршености него у човека, па виак су сви психички куд и како више, шта више ниш су од раба и многих вождо-земаца, и што се разлике мозга тиме ниш су ближе људима. Ако поредиш мозак сисара и тина, тешко ћемо умети рећи у кога је више орган душе, а виак мозак сисара има развијено далеко веће подобности. По неистављањима Дра Никол, мозак у кита износи преко 5, а у човека једва 5 фуната, према чему душевне подобности ниш пропорционалне с апсолутном тежином мозга. Мозак тежиште и ласце тежак је колико 23, део целога тела, док је релативно тежа него код човека, чији мозак према тежини свега тела стоји као 1:33. Као седиште душевнога делана сматра се свика корна великих хемисфера, нарочито предњи ил део. Ако се узме, као што Штел ради, да је тежина свега мозга — 1, онда је тежина хемисфера великога мозга: у човека 0,780; ласце 0,680; зела 0,567; криво 0,56; нитомега зела 0,538; ласце 0,522; подемога напона 0,518; подемога миша 0,512; веровице 0,41. Човек, дакле, ту предважи; пада у очи, да тако хитри и бистре животиње, као што су ласце и веровице, стоје тако ниш на овој скали. Штел у својих посматрања изводи закључак, да тежина мозга зависи с једне стране од тежине тела а с друге од ступња на коме је снага духа.*

Појеном питање хтеди су решити према томе како стоји са тежином мозга мусева, познатих нам свима за веома интелективне. Док Рудолф Вагнер тврди да величина мозга никакво није атрибути величине даровитости духа и да она не зависи од кога, паљак Вагнер, да се добије умом великих људи, које ми беху приступили да их меру, доприш, или надмашују нормалну величину (а је, по њему, 1389 грама тежиште мозга у донајној запремини од 1448 см. и хоризонталном обиму од 521 см.). И Паљак Брока држи за доваљно, да тежина мозга генитално зависи надмашује средњу меру, и ако ни по њему никако нема апсолутне везе између интелигенције и тежине односно величина мозга. Ако узмемо за критеријум ову Вагнерову меру, наилазимо да се увек веома развијена интелигенција и у мусева баш мањег мозга. Нека и јесте мозак Турговеца 2012 гр. тежак, Канџа 1861, Бајрона 1807, Петраре 1602,

Шилера 1580, Воде 1542, генерала Скобељева 1457 и т. д., али је мозак Јутуса Дибета тежак 1332 грама, Дантеа 1320, Сваре 1287, алатоа Дезинара 1267 и т. д., а Гамбете, кажу, само 1160. Нека је доваљна запремина у Ла-Фонтена 1950 мм., у Канта 1740, у Гала 1692, у Боала 1690, то доказује свакојако да су многи веома интелективни људи имали врло велики мозак, али баш толики мозак и тако велику доваљну надлажност и у духа са свим сурових и необразованих. Високо отворено изводи, да је, посматрајући мозак многих љака, нашла најтеже од 1925, 1770, 1678 и 1650 гр. и да су припадали са свим обичним и пензионат радницима. Нека се само не губи из вида, да се можданска маса не састоји само из елементарних нервних (нервних чичиња и ганглијских ћелија) него и из неких других творењина, на име да је између њих сваке супстанција знања неуроглија, а да њихово умножавање била једна органичким утајањима а умножавање неуроглија да иде само механичким путем и без и једне нехичке функције, да ће, како нас Вирхов учи, бити јасно, да можданска маса може бити и врло велика, а да у њој нема никак ни мало више елементарна преле душевне делатности, да нема ни мало више онога за чега наилази и што носи сву интелигенцију. И онда, наравно, и у мањој тежини може да буде релативно велика, али и много већа него у којој већој глави, та маса елементарна психичке делатности. Ово, што називамо мозгом, ствар је врло компликована: састоји се из елементарних активних и других који су ту тек ради везе, као каваљ аџ, који нема везности ако ће га бити нешто више или мање. Па онда није остало неваљало ни то, да не се показати већа тежина мозга и без веће интелигенције, која би то тежино одговарала, онде, где је и тежина или величина свега тела јаче парасла, јер већи број мишићних елемената морао је наћи већи број својих осталих стањина у мозгу; а мозак није ту једино за психичке функције, него мноштво његових дубова и центри само су ради чисто телесних, вегетативних функција. И онда што су мишићна система и покретливост јаче развијени у индивидуа, тим већи део мождане масе односи се на то а не на психичке функције тако, да по свој прилици тежина тела није од познатог утицаја на тежину мозга, и, како изгледа, од већег је утицаја на тежину његову она него величина тела. „Извесно је, вели Бишоф, да немамо права тврдити да тежина мозга и душевни дари увек у корак иду, да велики и тежак мозак безове одликован, а мали и лак оскудни или ограничени човек, али тако исто није оправдано ни поврхати сваку незу између психичких дарова и величине или тежине мозга. Обоје, тежина мозга и даровитост душе, фактори су и одишне сложени да је њихов паралелизам тако престо наближао на видело“. „Имамо, тврди Грасоле, великих мозгова од људи гениталних, али и од младих... малих мозгова људи телесно слабих али умом силних. Није питање о маси која је у тако одличној грађевини, него о архитектури. Утицај масе веће се са свим порећа, али је она тек један од великог броја елемената овог проблема“.

А како стоји с тежином мозга у злочицама? Т. Бишов за своја испитивања ово прсто имао је мозгове 125 мусевох злочицаца, од којих су 16 лабеленица као мучне убице, смрћу кањене, а међ, осталима има највише предаљиваца. Тежина мозга у 16 разбојничких убица по његовом мерују стоји изнад испод средње тежине мозга осталога мишићногвог света; а износ 1272 гр., дакле према средњој тежини мозга осталих

*) Dr. Otto Schnell: Das Gewicht des Gehirns und des Hirnantheils der Säugethiere. Münch. med. Wochenschr. 1892. cr. 98.

Минхена од 1362 гр. за 90 гр. мање.*) И што још више пада у очи, од тих 16 само један једини имао је мозак ништо толико од оне средње тежине, међу тим сви су били људи још пуно силни, ишчу били стари илти су спршили с болешћу њихом којом би се трешали. А још више пада у очи, да средња тежина мозга у осталих 119 аличина пренадмашила нормалу, да ипоси 1373 гр., дакле 11 грама више од средње тежине мозга осталога минхенског света. И баш ови аличини били су ти, који су од младости своје донајави тамнице и махом помирали од разараних болести. Може би се рећи, вели он, ипоси, ипривиди, варалице и т. д. махом су интелигентне главе. Код жена, убаци својих мужева имале су највећу и не обично велику тежину мозга, 1565 гр. **)

Посматрања других називе противна овим закључцима. Леви (Levi) мерио је мозак десеторице погубљених аличина, па је нашао у њих средњу тежину 1350 гр. Нормална средња тежина по његовим подацима је 1320, у адолта 1.50. Мозак аличина, дакле, тежи је него мозак аличина. Наводи се да су у тих људи биле развијене емоције и да их је та прекомерност одвела алично, а мале главе да показују слабу интелигенцију, која субјекте његове чини недовољним да дођу редовним путем до сретања са животом, те их то води алично. Наводи се даље и то, да је добољавија времљина у аличина која пројектује аличин нека негу у дојеним сукесима, који аличин извршују, чији је мозак у оштећеном стању, шта више испод средње тежине. На ма како изгледало оно теоријско дукхотно, оно се противи подацима, који Винер износи о тежини мозга у аличина.

Многа мерења своје мозга умоболних или појединих му дјетла такође нису дала резултате који би се слагали. По најновијим посматрањима у умоболних је час тежи час лакши мозак него у умно здравих. Код њих часи хемисфере претеже лево у јачеј мери него што је то случај код умно здравих. Узима се да мозак губи од тежине своје према трајању и интензивности болести и да је средња тежина мозга у људима мања него у адрици. По у енциклопедији и мелихоллијера запремина добоље и тежина мозга реактивно је баш велика. У оштећеним мозцима, да питање о томе у каквој су мери и односима развитак мозга и интелигенција још није са свим решено досадашњим истраживањима.

Тражења су, даље, одетупана у погледу морфолошког, да би се увидело да ли у том нема чега специфичног код аличина. Бенедикт је показао, да су задњи делови великог мозга код аличина у развоју својом тако заостали, да их мали мозак не посплава. И то му се учинило јаким, што тога показивала нема у неких њихких претци мајмуна ни у свему осталој животинској свету, а тим јаким је што се баш тај закрсали или у развоју застали мождајде до сматра за седилне осећања па и моралне радње, те се тиме да објаснити недостатак етичког осећања у аличина. Те маси, у њима наведене карактеристике, веома је Бенедикт у своме предлажу: Прилози антропологији аличина, па другоме скупу свих привредника, државног у Грацу септембра 1875. год., а по том, 1879. год., и почетно разрадио у делу: Анатомске студије, за антропологије, медицарне, правичке и психологе.

Друга и важнија ненормалност у морфологији аличина је мозак јесте у специфичним особинама њиху и предлозица па мождајде површина. На мозгу нормалноме оне тикне предлозице одвојене су једна од друге и једна свака својим путем, док па мозгу аличиначком оне теку једна у другу, немајући на једном броју места бедма која би их одвајала. Бенедикт према томе разликује три подвржине и тип суствних предлозица, а најважнију карактеристику овог другог типа налази у том, што, ако замислимо предлозице као водне путеве, може се из ма које од њих отаћи готово у све оште. Намећу ли два типа достоја, вели он, много предлозица, јер они развојни добоље често су само више или мање утовани и скривени постоје мождајде њиху, али он држи као несумњиво да је тип суствних предлозица још у ембрија усађен онако како нам се после јавља у одраслу човеку.

Најпосле, Бенедикт назива карактеру ненормалност аличиначког мозга и у томе, што мозак многих аличина показује јасно три четврти њиху у чеоме дежу онеме, међу тим ушес се узима да се тај део мозга развија код човека по типу три четврти, противно типу четврти њиху у ивеном зерила. Тиме аличиначки мозак по закону ативизма као да је најодличније оно дисерпцију узмељу животинског и нормалног човечијег мозга у том погледу.

На основи свега овога изврше се, да мозак аличина показује одетупана од нормалног типа и да аличина има сматрати као антрополошки варијетет рода му или бар културне му расе. Но ма да су та посматрања па међународном антрополошком конгресу у Паризу године 1878. ишла одобравања готово свјетлу, доише па другим конгресима и од других посматрања беху предмет жестоких напада. Ме међународном медицинском конгресу у Лондону 1881., Бенедикт је признао могуће четиросеторице осујеница и из аномалија њихових показвао тип човека мозга која се од нормалнога удаљава и какав је њаком мозак у аличина, па је тада нападан нарочито од Енгелса, који демонстративно могаоше оглашавају па простот ти, рали у свему обичном, само непотпуно развијеном мозку, и позивају Бенедикта да из тога могао, међу којима би било двадесет аличиначких, ипоза, ако може, оне. Негова је теорија само нападана, па на скупу природника и лекара у Цириху 1882., као и недолго у Јени. Наје ретко да мозак аличина показује неки мањи и абнормални развитак, али није догучено генерализовати ту појалу, па тврдити да мозак свих аличина нешто дистинктивније по себи има: нема, дакле, типог мозга аличиначког, па ма и да јесте по неки аличина резултат недовољне организације мозга. И тако се закључило, да Бенедиктово посматрање треба да остане само као подлана тачка за многа друга истраживања, ипозитијају то усвој гледиште и неосновано мишље да се у варијацији мождајде њиху мозак паи порекло или извор оних аличиначких моралних недостатака. Бенедиктовим закључцима противе се и закљаци, доише пријави. Виктор Хини од могаога њих једнадесеторице па главе осујенице болице у Паризу нашао је код четврти мозга па свакој хемисфери четврти чеоне њиху, од којих су ативизма њиху ишла се као догучено друго чеоне њиху. Али то не беше мозак њихких аличина, него лица, која се у заводу налазе само за то, што се у друштвеном животу никак не умејоше охидити. У Шаритовој лабораторији може се изаћи у великом броју мозга разних париских осујеница. Истраживања су чинила усред Бенедиктових подетница, која па годину пре тога беше у Паризу. Друго не беше никакав резултат, а по том неколико пута најбоље па сасвим јасно уздојавање трију чеоних њиху, али се показало после и то, да су они били могао великих варијација, који су у свој аличиначком заводу показали баш велику интелигенцију, и њаком аду егзистентни и господске сповољности. Поред многих других, у овом питању о нарочитом аличиначком мозку има особитих заслуга професор анатомије па универзитету туринскоме Glusimotti. На мозгу 164 нормалних лица нашао је он па десној хемисфери 934 а па левој 1005 преоборћених предлозица, па десној 617 а па левој 621 прелазних њиху. Појављују Бенедикта, он вели: „По нашем уверењу, мозак оних лица, која су се о закон огрејала, не чини никакв нарочити тип, него показује само исте варијетете и размере која виђамо и па мозгу осталих, варијетете које не можемо никакв велати за аличиначке радње њихове“.

Многа подаци веома је посматрала, будући неослагали једни с другим а не ретко и сасвим супротни ономе што је нашао Бенедикт, кажу јасно да етичних и одређених карактера за мозак аличиначки нема. И он, који су напди један део оних аличиначких и морфолошких знакова којима Бенедикт обележавао мозак аличина, дајемо се од тога вде се чувају да их припадају па органику узрок аличиначког живота. А та узаркајде и обзиромет намеће се и собом сама, чим се узме у разглед, како је неважно и неодојано оно, што знамо о морфолошкој архитектури самих мождајде њиху. Морфолошки развитак мождајде површине и њене особине се да новејога времена били су мало знани. Тек од скора, узел јачеј анатомског и ембриолошког истраживања, знамо нешто боље како стоји с главним и споредним њиху, знамо и је развитак а како су и по ком закону уређени у појединим вратама жи-

*) Подаци ови, дакле, противни су онеме, што смо видели код запреми добоље у ушца!

**) Das Hirngewicht des Menschen. Bonn. 1886. стр. 136.

вотина. Особита интерес побуђују мождање вијуге, отаџ је Бркова у првој часој вијугу наизао седмиче гопора и што је се боље у најновије време упалило, да су послована душе локализација у кори мождањој односно у мождањим вијугама. Но при свем том још владају огромне разлике и крајње супротности у мишљењу о томе, који је поредак мождањих вијуга нормалан, а који одступа тако, да га треба обезбедити као „ратовски“ или „атипичан“. Тако док једни на мождање вијуге гледају као на резултат чисто механичких односања раста, којима се једино успева површину мозга и умована ступаница саве поре, други држе сваку предолуцу и вијугу за ваљку и пуно значаја по психичку индивидуалност. Наш задатак не може бити, да овде налажемо све те противности, ни да улазимо у дубље објашњење питања, у коме су и најпознатији истраживаоци крајње уздржани. У опште узима се, да су ваљка у неку руку константни и да се могу знати тинским само најпоре постале предолуце, а да све познате постајале полнежу великим менама. У томе јединоме успело и јесте сва истина оном познатог тврђења да нема два човека потпуно једнака. Само врло малим број главних предолуца без промена се јавља у свих нормално развијених лица, а велики број других, предолуца и вијуга јавља се у свим варијацијама. По да рационално поређење у том погледу треба још много предолуца разлике. Треба, на име, познатији што је могуће ширим поређењем мозак свих народа и раса, испитати мозак у хвалде лица на снагу површину посебна, знати свакије место становља, поредак, старост, пол, све психичке и физичке остале особине субјекта сваког појединог мога... Напомена да анатомски кабинети и клиничке сале при болницама те захтеве ни на далеку не задовољавају, дајући само са свим јединостраног градина о мозгу. Ту се јавља тако тачно и чији је који мозак, па посматрања са свим испадом мозак лица изумних класа, па ни интелектуални део народа није заступљен како треба, и овда наравно не може се ни имати грађе за антрополошко размисање мога. Само врло осекана статистика о свему на основу налажемо дала би резултата. До сада бар не можемо ништа о мождањим вијугама да кажемо колико оне могу настати у нормалних лица, а колико треба да одступају од постављене теме по мождању површину, па да могу настати као нешто патолошко, а без сумње то се мора бити утврђено пре него што се и пристран постављају неког аличиначног тина.

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

I. Суђење по грађанским спорозима

а. Тужба.

Суду општине ужичке.

Милан Петровић, пекар ондашњи по овом под „/“ приложеном рачуну дугује ми 84 динара од правозаступничке награде, по његовим спорозима, које сам као пуномоћник његово водио против разних лица.

Како сам овај рачун подносио моје властодавцу Милошу и тражио његову уплату, по он ми је не хте исплатити, то сам принуђен тужити га томе суду са молбом, да га на плаћање ове суме осуди, да ми плати 480 динара таксе и на име парничних трошкова и дингубе по овоме спору 24 динара.

За доказ прилажем ова писмена документа и допуно љу се заклет.

Тужбе основ дуг од правозаст. награде

Вредност тужбе 84 динара.

Доказа писмених и допуњајућа заклетна.

17 јуна 1899 год.

Марко Терзић

Ужичке

адвокат.

Бр. 4254. Позвати парничаре ради пресуђења овога спора.

17 јуна 1899 г.

Пресеј. суда

Б. Белешиќ.

Рађено у суду општине ужичке, 24 јуна 1899 год. у Ужичу.

Белешиќ

по спору
Марка Терзића, адвоката онд.
противу
Милана Петровића, пекара онд.

Судили су судије:

М. Николић

А. Томић

К. Растај.

Белешиќ писар

А. Несторовић.

На рочишту су обе парничне стране.

Тужени овластито је г. И. Петровић, онд. адвоката, да га у спору заступа. (Наплати таксу од 1 динар у таксе-ним маршама и прилици на саму белешиќ и уништи је прописно).

На помену и саветовање суда, парничари нису могли да се поравнају.

Прочитана је тужба и тужилац оста у свему при нејој, тражије за динарима предостан 12 динара.

Заступник туженога рече: Тужилац је ону своју тужбу поднео ненадлежном суду, јер општински судови нису надлежни да суде спорове ове природе, но само првостепенни судови. Тужилац да суд туженога одбије од тражије, као неумесног и да га осуди да му плати на име награде за динарима предостан 12 динара.

Судски разлог:

Тужилац тужбом својом тужа правозаступничку награду, за разлику које је као правозаступник радио туженом. За суђење и пресуђење оних спорова општински суд по свом устројству није надлежан, но првостепени суд. Зато суд општ. ужичке на основу § 6, 13 грађ. поступка са погледом на § 52 закона о правозаступницима

Пресуђује

Да се тужилац од свога тражије као неумесног одбије и да плати заступнику 10 динара.

Преседа је одмах јавно у суду свопштена парничним странама.

Од суда општине ужичке, 24 јуна 1899 године у Ужичу

Бр. 5200.

Писар

Судија

НВ. Завед. белешиќу и пресуђење у протокол субела.

II. Једна одбачена забрана

Суду општ. влањевске

Његовић Лазар, ондашњи трговац, по својој под „/“ приложеној пресејди првостепеног влањевског суда, од 17 маја ове године Бр. 12435, која је извршено поставла, осуђен је да ми плати на име парничних трошкова, по иллем спору, који смо код истог првостепеног суда имали.

Како ме на име мојих потраживања није хтео на леп начин измирати, то сам принуђен обратити се с молбом томе суду, да изови суд, а за обезбеду ове моје тужбе у 80 динара, одобрити забрану на свакељу кретеност душникову и то: на један кад каже, 1 салушка шефера, 1 сак пириња и два бурета галице, па све што се узгради да се прѣда на чување Ивану Проловићу, трговцу ондашњем.

29 јуна 1899 год.

у Влању.

Милош Аћћ

абација.

Решене

Судски разлог

Испрва, коју молбац подносио и да основу које тужаи обезбедије — забрану, пресејда је првостепеног држав. суд. Општински суд по свом устројству а сходно § 6, 13 и 24 грађ. поступка, суди и врши ванзаст само по пресејдама од његове стране изречени. За пријеме наплате по овим пресејдама, који изричу државни окружни судови, надлежна је полицијска власт по § 463 и 464 грађанског поступка, а не општинска. Са ових

Може бити овано исто мирно и скромно живе животом пуних нежности и љубави наспрам мене и малог Мике... Сад нега гледају, а мене се сете кад кад и плачу. Ено их! Ја их види... Момка и Мика плаче са својом сестом. Гле, сесте. Зар и за ме вреди још то име. Не, не би ме ни Мика више знао тим давним именом. Ах да ми је чути олако како пре нежно да ме зовне тим именом сесте, па да одмах урмем, нека ме одмах нестане. Али тога неће бити. Ни да се осећа, сви су без срца, без душе, хладни као стене. А ја морам сваком ласкати!... Не, не морам. Ту нагло утаде са столице, усправи се и встепе неспешно, а са лица јој се чита јака воља и одлучност.

— За што? прозвучи дасе, за кору хлеба, за новац! На што ми је тај новац, да нажда живиш!... Нишад нише, нишад... Омет је сузе облине и као да гледа пред собом своје родитеље и малог брата... Другица, које је опклањава обично, учини јој се још гадније и одвратније... Рампи руце и кроз плач посрћућа поје постела, једна палућућа од усудбуња.

— Оче, мајко, Мико, још као љубим ваше од света на свету, више од себе саме. Још има места у мом срцу за све вас! Ах, гадни дули, без срца и осећања. Презирите ме, гадна сам, гадна, гадна, сви ме мрзите.

Пале на постелу маласлава и немоћна.

На тој истој својој постели, у истој соби где је четири године топула у греху и разврату остављала и презирала од сињу, сматрала за животину, без срца, вишња и осећања, лежала је загрљена у мислима са родитељима и малим браташцем. У тој су се пробуђили јави и чисти осећаји наспрам родитеља, у којој је оживела ушпињена љубав сестрина.

* * *

Тако су двајд текли.

Јединица дана и вереник Љубицин пропутује кроз исто место и одлазе у истом хотузу где бејаше и Љубица. Љубица га је спавала и жуљала на осветом порасте у души њеној до грхуца. Он је седео у багнји где је био њино са једном дајом ово својих одласака и невољно година. Разговорили су нешто живо и весело. Она је све то гледала кроз прозор и хладнама осветљених планова јурало јој је кроз главу. Иако је „вереник“ ту и нечерица, а по нечери су њи слађе се смејали и каскали.

— Је ли овај господин окде одсео? — упита она момка што чиниш цинеле.

— Ту је од јутрос и узео је собу за три дана.

Љубица је осећала као да је грознаца тресе. Уста су јој се сунула, а наукалица се завила. Хтео је нешто рећи, али се често бојала да говори.

— Очењто си и његове и њене цинеле? — обрати се она овет момку.

— Ти си слаба — рече момка и погледа је зачуђено.

Од једном јој се лице разведри и сињу неком радостљу. Једна мисао јој је свишула кроз главу:

— Чини ми се да је онај јипан путник заборавио у мојој соби под јастуком цини револвер...

— Момак је гледаше зачуђено. Погледа и она нешта на се трже и ушпињено пронашута:

— Заборавио, јест!... Не казуј никоме. Она утрча у собу.

* * *

— Траже воду у броју 8! — ономени момак Љубицу погледа једно два часа.

— Осам? — Дакле ту је он!

Љубица дође до врата бр. 8.

Из собе су се чуле речи:

— Али ја ћу те узети за Бога, чини само чинеле.

Љубици јурну кра у главу. Вада је као у думљу.

— Некем више чекати наслела! — пронашута стегући грчњиво уста и бесно отвори врата собе.

— Населел, населел, населел!... — изговори она нани ричући неколико пута, док јој глас на постелу промучи и у тој се разлике тресах револверског метка.

* * *

Исто ноћи се још Љубица сама предала власти због убоства.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с ризог

19

II.

„А шта ће бити ако је већ и био претрес? Шта ће бити ако их баш сад затичем код куће?“

Али оне његове собе. Није било ништа и нема њихова; нико није узлазио. Чак ни Настасја није ништа дирнула. Али, Боже мој! Како је могао непадно да остави све те ствари у овој руци?

Он јурну у угао, зачуве руку под тапет и поче напачити ствари и трпати их у ризог. Било је светага осам комада: две мале кутије, с минђушама или нешто налик на то, — није баш добро загледао; затим четири омање кутије. Један дана од сита био је присто замијен у новине. Још нешто замијено у новине, по свој прилици, орден...

Он је све то стрпао у ризог цинеле, од канута и у десни цип од канталона, која је био цео, пазио, да буде што мање приметно. Поштом је тако исто узео заједно са етариком. Затим је напачио на себе, остављајући је чак овога пута широм отворено.

Он је имао брао и чврсто, и ако се осећао да је сав саломлеп, ипак је био при свести. Он се бојао потере, бојао се, да ће кроз по сата, кроз четрт часа већ поћи за њим, може бити, већ полиција прати сваки његов корак; значи, ма на која начин, потребно је за времена скрети трагове. Потребно је ствар еспирити, док се још имамо кодино год снаге и док се још како год могло мислити... Али куда да се иде?

Одано је то већ било решено: „багити све у канал, и траг је затурен, и ствар је свршена.“ Тако је он одлучио још прошле ноћи, у буналу, у сипи тренуцама, кад је, он се сећао тога, неколико пута покушавао да устаете и да иде: „брже, брже, и сви побегну.“ Али побегати није била лака ствар.

Он се шувао по насипу обале Катарининског канала већ по сата, а може бити и више, и неколико пута је разгледао еспирите у канал, кад је на њих напачио. Али је немогућно било и помислити на извршење плана: или су еспирити етајали код улаза у канал и на њима су праде праде рубље, или су чини били прикључени, а свет је једино прадо од свуда с разних насипа обале канала, са свих страна, могућно је видети, приметити: сумњиво је, што је човек напачио еспирите, зашто и нешто у воду баца. Е, а шта ће бити кад кутије не потону, већ почну пливати по води? И та разуме се да ће тако бити. Свака ће их еспирити. И без тога већ га сви једнако и следају, срећући га, опреде се, као бајати да их се он једино и тиче. — Да ли је баш тако, или се мени, може бити, чини...“ мислаше он.

Напослетку, дође му на памет, да ли неће бити боље да пође код год на Неву? И јући је тамо мање и мање приметно и у еспирит случају је агонизије, а што је главно, — од ових је места подалје. И уједаред се он зачуди: како је он то дела по сата шпирало с досадом и немиром у души, и по опасним местима, а то није могао раније да размисли. И само зато је читала пола сата узлази изгубио, што је тако у једаншт у сну, у буналу био одлучио! Он је постао претерано расејан и забораван, и знао је то. Без поговора треба хитати!

Он пође на Неву по В-ом проспекту* — по путем паде му у један пут на памет још једна мисао! „Зашто баш на Неву? Зашто баш у воду? Није ли боље отићи код год врло далеко, макар омет на Острва, и тамо год му драго, на усамљеном месту, у шума, под обномом, све то закопати и бар дрнотом обезбедити?“ И ако је он осећао, да је тако у стању све јасно и адрвно да расуди овога тренутка, али му се мисао учинила прављана.

Али му није било суђено да дође ни на Острва, већ му се досло нешто друго: напачио из В-га проспекта на подалу, у један пут је снајало с лесе стране улаз у дворикот, које је ограђено потпуно затвореним зидом. С лесе стране, одмах по улазу на напачу, подале унутра пролазење се неокречен и задне без прозора еспирите четириотспратне куће. С лесе

*) Главнија улица.

стране, паралелно овога зида и тако исто одмах од капије протрчаше се плаш, на двадесет поратаца унутрашњег двооришта, који је латим савијао на лево. Ово је било пусто отпријек место, где је лежало некакав материјал. Дале, у другу двооришту, беше ила ограде ниска, поцањала, од камена савијана појата, откидљива, део некако радионице. Ту је симулирала некаква фабрика, бранарска или гвоздарска за која или нешто слично томе, спуста, готово од саме капије прилази се правина од утрга. „Ево због где би се могло подобијати и отићи!“ у један пут он помисли. Не приметивши никог у двооришту, он брзо замаче кроз капију у двоориште и одмах снази, баш до саме капије, спроведени кроз зад капија (која се увек налази у ташин кулама, где има много збринених радника, подворника, кочишана итд.), а на одговор од капија, ту на знају, била је крелом наменим сватанцима у оваквим случајевима на помена: „Оде је на бранско надградити се.“ Дале, већ је и па то добро, јер се не може посумњати, што је дошао и зашто. „Ту све брзо и подобијати где му драго на гомилу и отићи!“

Обавешени се на све стране још један пут, он нећ заусте и руку у земљу, кад у једном кад самога спољашњег зида, између врата и капија, где је цело растојање било у ширину на један криши, снази он велики неотесан камен, по свој прилици, може бити, један и по пуд^{*)} тежине, који је стојао баш ту из од ухте. Иза овога зида била је ушница, тротоар, чуло се како су пролазили људи, којих овула узе није било мало; али ова капија која нико није могао да снази, сем ако би ко зашао унутра у ушнице, што се, у осталом, врло лако могло десити, то због тога је требало похитати.

Он се саже, узхвати камен четрсто, обема рукама, напрегну сву своју снагу и прену камен. Испод камена је било мало удубљење: одмах је он ту почео бацати све на земљу. Почињачи је метуо одозго, и ипак у удубљење је млатио још прањеног места. Затим је поновно дохватио камен и једним покретом пренуо га, и баш као што треба дође на своје пређашње место, изумиљујући то, што се могло, врло мало чинило да му је подложно ипак од пређашњег. Али је он подметнуо мало земље око камена и притисао ногом. Ништа се није могло приметити.

Тада он изиђе и упути се право понале. Олет га је тренутно обузела велика, без мало неварљива радост, као мало пре у квару. „Траг је потпуно затрпн!“ И коме, коме ће пасти на памет да тражи под овим каменом? Он ту, може бити стоји од како је кућа савијана и још толико ће стојати. А и кад би нашла: но не на мене помисли? Све је савршено! Нема допала!^{*)} И он се засмеја. Јест, он се сећао допале, да се он засмејао нрвојном, свесрдним, нечујним, дуготрајним смехом, и једвако се смејао, за све време, док је нишао право понале, али кад је он ступио на К-и булевар^{*)} где се пре три дана сreo с оном девојчицом, у један пут се престаде смејати. Друге му мисли добоше на памет. У једном му се учини, да му је сад узасно одвратно да пролази поред оне куле, па којој је он тада, по одласку девојчице, одео и размишљао, и да ће му узасно тежко бити олет да сртне онега брандију, коме је он тада до двадесет конјека^{*)}. Нена га јаво носе!^{*)}

Он ишао, гледајући на све стране расејано и палосно. Све су се негде мисли прале сад оне једине некако главне тачке, — и он је сам себе, да заиста таква главна тачка и постоји, и да је сада, баш сада, он остао сам самцрт е том главном тачком, — и да је то чак прилику после два месеца.

„А нека се то носе јаво! у један пут он помисли у напусту узасно добо. „Ну, почео је, дакле и почео је, нека јаво носе и тај ноник живот! Како је то, Боже мој, тап!...“ А кољид сам се да налагао и начино подоста данас! Како сам мрско недавно подлажало и затрпачио пред најгидијим Милом Петровићем! Али, у осталом, и то је будаластина! Нена иду сви они бестрага, измри ја то, та и то, што сам ја подлажало и затрпачио непа да до јаво! Са свим не, са свим не то!“

У један пут он застале; ново, потпуно неочекивано и сувише просто питање у један мах га абун и страшно га пренерва:

„Ако је заиста цело оно дело било учињено свесно, а не будаластно, ако је под тебе заиста био одређен и поуздан циљ,

то зашто ниси до сада чак ни загледао у новчаник, и не знаш шта си тиме добио, због чега трпши све ове муке и свесно си пошао на тајво подла, одвратно, ниско дело? Та ти си га хтео одмах да бацни у воду, тај новчаник, заједно са свима стварима, које ти тада ниси још ниси видео... Како је то могло бити?“

Јест, то је тако: све је то тако. Он је у осталом то и пређе знао, и ово за него а сви нису пово питање; и кад је још побу било одлучено да свакога погледа и противљења, одлучено је тако, као да је тако и требало да буде, као да није било могуће дружице да без мало да то није било још знао и све је разумевао; та без мало да то није било још јуче тако одлучено, тога самога тренутка, кад је он пах сандук седео и куле је он лега нагло... Та тако је!...

„То је због тога, што сам ја дозвела“, зловољно одлучи он напослетку. — „Ја сам самога себе научио и нискио, и сам не знам, шта радим... И јуче, и прејуче, и за све то време ја сам ниско самога себе...“ Одржављу и... неку се издати... А шта ће бити ако са свим не одржављу! Боже мој, како ми је то све постало досадно! Он је ниско, не одржављујући се нигде. Нема је још до да какавога разлози, не није знао, шта да ради и шта да предузме. Једно ново, несадаљиво осећање почео је је осејати свакога тренутка све више и више: ово је била некаква бескрајна, готово физичка одвратност према свему што је сретао и што га је окружавало упросто, шавносно, мрско. Нему су били одвратни сви оци, које је сретао, — одвратна су им била лица, ход, кретање. Чинило му се, да би попузаво или ујео на кога, кад би ко год с њим почео говорити...

У један пут застале, кад бејаше изишао на ниски обале Мале Нене, на Насељеном острву, близу моста. „Ето ту он живи, у овој кући“, помисли он. — „Шта ово значи, та немогуће је да сам ја с њим Разумио дошао! Олет та нста историја, као онда... Али је споројачо врло озбињито: да ли сам ја с њим дошао, или сам престојо ниско, па амањо зашто? Све једно, казало сам ја... ономда... да ћу му дона другога дана послас тога; е, па што, и кием! Као бајати већ ја и не могу сад заћи...“ (Настављење се).

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

4. Прикрив

Истен крив или развезане или троване? Јануара месеца 188. нађена је са свим нага лешина некакога Крапца, у кривоту. Пред њом су биле некако зине макасе, са свим криве, а испод њих некако криво стајало. На отолу је била празна азнашца, која је врло јако лаудавала на хлоројом. Око врата на лењин нађен је појас, и то врло чврсто везан, те је направило двоје бране. Поред кривета на једној столица стајало је обичан лабор, до више напуњен криву.

Лекарски ушњај гласи: „Лешина је врло свежа, и не баш тако бледа. Језик ниско зуба, и неосечен. На врату пописне кривених кружних, нискојавених брана, сигурно од кривоту краја да даљење. На збогу лесе руке нађен је урез неједнаких ивица; то је поверења само једна вена. На десном лезу налази се сличан урез, али дубљи, и поперидо је артерију баш на месту, где је она грана. У дупинку је било пуно нене, и он је у блавиши свога рачнала јако ишјавирали. Плућа су с прета свима с крива, а отраг пуна крива. Све половине срца ишјавише су крива, и сисреном криву, а нарочито десна половина. Нормална шигрица и славина су пуле крива. Бубрези зарпани, а у њима много крива. Служна стомачна кона патељена и спола јако ишјавирали, а на понекав местима окрпављена.“

На основу лекарског прегледа нашла се, да је ово био скупчот удубљења, и да смрт није наступила услед нискога крива. Крапц се сам дозвело, и то под врло компликованим околностима јер је, пре свега, попио алкохол хлоројом. Оно је самодубиство ишјавио у једној гостиници. Међу ствари попојничком још нађена је једна пушачица торба, пуна каменог утга. Сажеубица је имао намеру, да се отрује димом од каменог утга, али му та намера оста безуспешна, што се већ у тој себе дошла с ноза, а унутра није било на њој отвора.

(Настављење се)

*) Једна пуд има око 20 пр. тежине.

**) Ниски узасно.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Никола Марић — Вуковић, оласан лопов. У 7-ом броју нашег листа од 29 фебруара тек. год. изнеше слику у биографију познатог лопова Младена Бабића, ми смо тада помисли, да су његови другови: Никола Марић и Сава Вуковић, успели да побегну из приватног Управе града Београда за време нестаре.

У прошлом броју нашег листа, пак, изнеше слику читатеља, да је бегунац Марић био најзад у руке властима, а сада, ево, износимо и слику тог, по све опасност и дрског крадашца, који је на непуних 30 дана извршио око 17 до 18 крађа онде у Београду, а то махом у сред бела дана.

Већину од тих крађа ми смо побројали у броју, у коме смо додали слику Николиног друга Младена, а остале пак саопштили смо читатељима доцније — над истрага на њима била довршена. Сада пак нека нам читаоци допусте, да речемо коју о самоме Николи.

Он је побегао из затвора управног 8 јуна пр. год. и све до 10 тек. миз био је у бегству — у Аустро-Угарској. У бегству је био у толико што није био у Србији, али у слободи није био. На три месеца по завршеном бегству ухвати га у једној крађи у сремској Митровици, и мислећи да му је то прва погрешка, осуде га на осам месеци затвора. Тај затвор Никола је потпуно надражао и тек крајем априла месеца тек. год. пуштен је у слободу — односно прогнат у место рођења Валин-села, у Хрватској. У селу, под надзором власти, Никола је остао само неколико дана, па је побегао и, дутајући из места у место, почетком тек. месеца сти-гао је у Земун, а одатле 10 тек. миз прече у Београд где га одмах познати, ухвати, притворе и осуду.

Никола је, као што поменимо, родом из Валин-села у Хрватској; сада има 22 год., средње је стаса, приличног, добро развијен; али знаат малим-посерски, али га не ради. Отац његов Јован доселио се из Хрватске у Србију 1887 год. и настанио у Шапцу. Тамо је, после кратког времена добио службу у општини, па је, када из превелике захвалности, вршио тузе три год. крађе по Шапцу. Тек 1890 год. ухвати га и осуђен на 20 година робље.

Син његов Никола, сем оне осуде у Митровици, још је два пут осуђиван у Србији због крађа. — Достојан наследник свог оца.

Ако хоћете знајте, што год о Николи нека то изводи до-ставити Управи гр. Београда.

Т Р А Ж Е С Е.

Јована, синка пов. Спасоја Милошевића, бив. опд., тражи Управу града Београда актом № 17683. Јован има 11 година, супован је, приличног, у левој руци салат, по врату широк-озоан. Пропађеног треба спровести поменутој управи.

Николау Цане Николићу, родом на селу Теговићима, ср. подначиник, тражи начелство округа краљевског актом № 10650. Он има 35 год., средње је стаса, косе и бркова плавих, очну жутих; у горњој вилицы нема зуба. Пропађеног треба стра-жарски спровести поменутом начелству, али Управи гр. Бео-града с позивом на Бр. 17242.

Милорада Липовића, бив. шегрта код Светозара С. Ми-лошевића, обућара из Крагујевца, који је 15. тек. мес. од свога гаде побегло, тражи начелство округа крагујевачког актом Бр. 10738. Он има 14 година, средње је стаса, округла лица, плава је у опште. Пропађеног треба спровести поменутом на-челству, али Упр. гр. Београда с позивом на Бр. 17780.

Милош Тешки, крајак из Београда, решењем преког суда за град Београд и округ подунавски од 14 јула тек. год. Бр. 40, стањен је под преки суд, а из слободe да се брани за дело из §. 102. крив. закон. Па како се оптужени Милош по дозвољеном тражењу није могао пронаћи, то га прека суд на основу §. 314. крив. суд. пост. овим путем позива да му двад-цет осмог (28) јула т. г. у 8 сати пре подне, као дана од-ређеног претреса, престане ради суђења, у противном суд ће и без његовог присуства, а у присуству браниоца његовог приступити изицању и пресуду нареду.

Милутин Милутиновић, бив. опд. решењем преког суда за град Београд и округ подунавски од 14 јула тек. год. Бр. 110, стањен је под преки суд, а да се из слободe брани, за дело из §. 104. крив. закон. Па како се оптужени Милутин по дозвољеном тражењу није могао пронаћи, то прека суд на ос-нову §. 314. крив. суд. пост. овим путем позива га да му 29 јула т. г. у 8 сати престане ради суђења, у противном суд ће и без његовог присуства а у присуству одређеног му браниоца изицање предузети и пресуду нареду.

П О Т Е Р А.

Илија Величковић, осуђеник београдског казненог за-вода Бр. 2738, прекуће 21. ов. месеца **побегао** је са рада из Љубичева. Илија је родом из Роговца ср. космјакског, окр. подунавског; има му 30 го-дина, високог раста, у опште смеђ. У 1898. години осуђен је на 10 год. робље у оквиу и 3 године полицијског над-зора, зато: што је поху ша-мећу 1. и 2. јула 1897. г. уде-шеним кључем отворио дућан и стап Јована Петровића опанчара на Гипла и узграо му: 100 парирарајених опа-нака, 23 комада облигација у вредности 1866 динара, 200 дина, у готову новцу и један револвер. Оно му је друга осуда; а први пут је био осуђен на робњу крагујевачким прирестеним судом. За од-беглим Илијом наредује се

жива потера. Најбољег ваља стражарско спровести Управи бео-градског казненог завода или издати њом у Љубичево с позивом на Бр. 2457. Исти се може спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 17721.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Драг. Костић, начелник начелства округа крагујевачког, верно се са господином **Далићем**, ћерком г. **Лазара Далића**, трговца из Кру-шевца. Честитамо.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

У прошлом броју погрешно је унето у лист „Тајне париске тајне полиције“ јер је то већ једнапут изнето у нашем листу а у чланку „Париска полиција“ (види Бр. 18. од овог листа).

З. Г. Град. Не одговарате нам јесте ли примили писмо, а не мо-жете нам ни стави на које нас молимо. Молим вас јавити нам мо-жемо ли се жалити.

С. С. Беч. Шта је се обешлем!

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

«ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК» излази једномпут недељно. По потреби биве извредних бројева. Прегледа се може уреднику у Београду «Кр-
дес три» да Указом града Београда, а у унутрњости под овлашћених суздржа на на конти. Цена је једну: савица, која узима у састав окупаци
а која је већ представља, чиновника, учесника, заштитника, онтионих извара и остале изварајућих у окви толико 12, колудитије
6 динара. Гостиница и хеландија из унутрњости толико 16, колудитије 8 динара. Јаждарица толико 8, колудитије 5 динара, су
он се по овој цени могу прегледати само кроз својих заштитних полицијских односа изврешних орада. Падантима у окви 30 динара за
году. За иностранство: толико 24, колудитије 15 динара. Поједини бројеви «Политички Гласник» не продају се. Рукописи не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. Н. Јовановића.

(Наставак)

Идеша смо како Бенедикт излази два разна типа у уре-
ђују предозина и виђуа мозга, нормална, где су предозина
једна од друге одвојене, и аномална, где оне више или мање
повезују, теку једна у другу. Овај други био би му тип
мозга злочинаца. Но Бишоф тврди, да на посматрањим мо-
зговима многих злочинаца, којима је располагало, никакво није
нашао такво сусетина различити, знате обично подвојених,
предозина, па тој особини није нашао ни кај је постоје раз-
логод свих окупаци мозгова збоца, поредиши их с мозгом
интелектуалних лица. На конгресу немачких припадника и ле-
кара у Ајнахау 1881, потврдио је, да је у Бреслау и Бер-
лину на трећин испитаних мозгова лица нормалних и морал-
нога живота највише тако повезане и нијеу злочних област
предозина, те по томе, ако би ово и био чинио случај са зло-
чинима, не сме се још закључити да је увек поседница тога
ника интелектуална или морална организација мозга.

Ии овај навод, да у злочинаца мали мозак није довољно
покривен задњим делом великога мозга, не може бити констан-
та белега злочиначвог мозга. Сна Бенедикт склон је да по
неки такви случаји порече уред изнетишности испитивања, па
увиђује на највећу пажњу у виђуа мозга на збоца, и препо-
ручује да се она посматрања чине на мозгу док је још у
лобању, ма да сам није тако радно. Има података, по којима
индивидуе с великим задњим делом великога мозга показују
неку сличност мајмуну и према томе утук, противно дакле
Гервег тврђењу, по коме би навод био у невојакану малога
мозга с великим успел нерасвијености задњег дела великога
мозга. На ова два података о томе, како је у Лановца не-
потпуна та површеност малога мозга, на против потпуна у
племана словенских и турско-татарских, а у Германа и Ро-
мана мали је мозак потпуно изадним делом великога мозга.

Нова теорија о суштини и значају, која има кори великога
мозга и поједини јој делови, нише или мање јасно говори за
то, да спојни облик површеност мозга није само нарочито не-
рико интелектуалних и психичких моћи. Доказано је да с неким
бројем виђуа никакво не иде напред и већа подобност духа.
И што се јаче утиђује да су перни елементи моздане коре
посебно думовнога делања, ти јасније мора бити да није у
питању као нешто битно спојни облик моздане коре, него да
је то главно јој оних перних творевина, нарочито гингаи-
ских тела, садржаних у појединим деловима коре.

Изагледа са свим невојакно како би све то морало да
буде, кад би се о злочиначким склоностима индивидуе судило
по перети и току мозданих виђуа. Зар против тога није и
сви они приговори, чињени Галовиј ернологији због њених
психолошких нетрешака? Зар није злочина крајњи резултат
у читавом низу компликованих појава душе? Зар неће тих
аномалија, злочиначких специфичних, бити и у виђуама мозга
оних само тако званих незлочинаца, јер број кака-оних зло-
чинаца мања је од правог броја злочинаца у погледу на сва
почињена злочина дела, пошто истранима власт и државни ту-
лажи не стижу да све ухвате, те тако многи од оних заврше
живот као «честити» адуи? И зар не би могли бити абсољутно

развијене виђуа мозга у многих адуи, па да онет не дођу у
положај да злочин чине, него да помру од старости, пошто
их **повољне социјалне прилике** чувалу од сваког искушења да
злочини приступе? Је ли дакле и тај мозак злочинаца, чија
носкац није никакав злочин учинио? Али је, нема сумње, нај-
већа противречност у томе, што се неким анатомским знаком
или белегом хоће да објасни **једно стање** које је по себи само
несигурно, нестално, **кисело**, чији је **још самог подложник**
променама по премени и месту. А **појам злочинаца** знаста је са
своје **променама**. На убиство изворног детета, крађу, по-
дерстају народи стародавна више нису гледали увек као на зло-
чин. Шта више по веки злочини највећа времена и цивилизације
у другим приликама често може да буде дело похвалне хра-
брости. Тако бива баш и са крађом и отицању. На онда, зло-
чини могу долазити из психичких и сурових осећања, **али и из**
мотива пламенитих и узвишених. Злочини могу волети глум-
ство, нежности, суровост, невољног насилства, **али и највећа**
интелигенција, па баш и сами етички мотиви. Највеће не-
спени, већи Фр. Холдсворте, тврдили су се у својим траге-
дјама да докажу, да није прелево најбољаториције, силом
оконости која надмаша његову снагу воље, може бити дове-
дено догме, да постане прави, напред решени убица. Па зар
да је код онга који јену своју убија да би их сачувао од
пруге, невоље и беде, код онга који, изведан националним
осећањем, политичким или религиозним запалиством, чини на-
пред смислено убиство да га потомство може бити непом-
олепа и уноси, и код онга који нустога ноцида ради смисле
ликог човеку — зар код свих тих адуи да је увек једна и ста
аномалија у виђуама мозга?..

А кад овако разложимо самога умовна и теориски слабе
ту докторну о нарочитој организацији злочинаца, она, наравно,
мора са свим пасти, чим се докаже да су јој колебањива и не-
поуздана тежења, они анатомски ефекти на којима је поднута.
А то је, као што смо већ видели и као што наш аутор и даде
ло појединости налазе, већ учинио. Но како те морелогичне
неповршености, Бенедиктом посматране на мозгу злочинаца, и
нису тако специфичне, да бисмо с правом могли узети да је
у њима садније и основа свих оних злочних склоности инди-
видуа, ипак су оне од великог значаја у колико указују на
одлике оних психичких конституција, које су биле уроне теј
индивидуи. Јер сви посматрањим сазнаси су у томе, да су
оне аномалије нише или мање јасни знаци непотпуног развика,
да знате деоримацију или застојност у изради моздане повр-
шености. Одбацивају закључке Бенедиктове о атактичности при-
роди овога мозга и не приступају уз његова извођења о правно-
јој одговорности или уратичивости злочинаца, више морамо
отворено да признамо, да Бенедикт имамо да будемо захвални
за тај анатомско-морелогички доказ, да на мозгу злочинаца
врло често има јасних знакова уроне дегенерације, онко
исто као што их у разним најјаснија често има и на лобањи,
као што смо већ видели, а видећемо још како их може бити
и на другим местима тела.

Организација осталог тела у злочинаца.

Мислимо да смо довољно доказали, да се деоримити и
аномалије, који се налазе на лобањи и мозгу злочинаца, не
могу узети за специфично злочиначко белег, него за јасне

профанаца или несправности у развитку, од којих једног или више може у исто време бити на разним органима. Појава дегенеративне природе има на индивидуална свих класа човечког друштва, али су чешћи у нижих слојева друштва, као обележје несправности и заосталости у организацији, а најчешћи су и у најсирењим породицама у класама злочинаца. Да видимо, дакле, општа састав тела у злочинаца.

И старија и новија посматрања кажују, да је конституција тела злочинаца у општо оскудна, неопушта, ретка. То је заједно, као се објашњава пореклом и односима у којима живе класе злочинаца. Огромна већина злочинаца је из нижих, сиротинских класа друштвених, у којих је бољешавност и смртност далеко чешћа и већа него у мултих класа. Ствар је већ доказана да је криво злочинаца од родитеља у највише и порок западних или конституционалним болестима порекла; да их је премного који пате од мана и недостига урођених им или у раној младости изобављених, и да свака слабост организације иде на горе услед тога што се и сами подлажу неубожданој животу, распадљивости и паду. Велики део злочинаца у детинству растеа је у оскудици срећина за живот и под утицајима здравља, противина, а криве по том годинама у каменитим злочинама стоји непрекидно у прилимама развитку и чувању здравља увек супротним. Све је ово утврђено обилим статистичким подацима у том погледу код злочинаца чак улазе у извесне заводе, као и у подацима о томе за време њихова боравка тамо. Резултат је: телесна састав злочиначких класа карактерисан је оромуном и лошом организацијом.

Колику ће висину тело достати у расту, зависи од прилика у којима расте, од ваздуха, хране, зашита и рада, од тога да ли се живи у слободи или затворено и др., а нарочито од утицаја наслеђа. Што боље и обилније хранења, што се јаче помаже телесним радом развијање мишића за време раста — тим тело долази до потпуније обиле свога растућа и у висину. Са друге стране, неумуљиво је да то зависи и од оспособе раса и породице, у колику у извесним границама потомци по правцу висине раста не прелазе претке своје. Особито се показују нека абнормална и болесна стања хравења у прелазу од утицаја на потмовно као диспозиција за исту болест или општу слабост тела, те на тај начин ометају организам у развитку у општо, па дакле и у његовом расту.

Уз старија, и новија исцртавања кажују да величина тела зависи од утицаја животних прилика. Тако највише је, да деца мултих класа у 10. година живота имају средњу висину 137,5, па против радничких деца само 128,3 см., а у 15-годишњих су деца бројеви 161,3 и 153,8 см. По истраживањима Анкла Крја, деца (деча и девојчице) сиротинских класа стално остају иза својих вршњака на мултих кругова у величини и тежини тела. Управо периода развитка пре пубертета у оних се одлажа, као да их нешто притискује те им не да расте. Развитак пубертета у њих је одложен, али, пак, већ почи, тим после иде брже. У детета је природно, ми, али погодност да напредују оно што је у растуњу изобило услед немогућности прилика, само ако они издржавају утицај искусу сувања јан и југо девази, у ком општо случају дева је из свагда заостала у развитку, тако да наједнаком не може никак бити. Подаци, које у том погледу имамо од разних истраживача о деци на криво оспособи или заводима на поправку прелазу, се сагласијају се међусобно. Наш аутор вели, да није нико прилази да у некем броју мери са свим младе оспособе (од 12 до 13 година), али да има искуства да деца — оспособи, како што се исхране у опште тако и висине тела тиче, не изостају ила обично деце сиротинских класа. Па ни у расту одраслих злочинаца подаци пасу сагласно. Кетле узима 168,8 см. за средњу висину тела одраслог Берлијанаца, па од 1323 оспособица, мерила у каменитом заводу у Луену за време од 1860 до 1874 године, преко половине налази да нема ни ту висину тела. У Енглеској има података, по којима је у злочинаца висина тела 162,5 а средњи раст одраслог Енглеца се рачуна 169,0 см. Добијемо налази висину раста у одраслих оспособица рану споро увек типу оних краја из кога су, а ни у појединим крајевима Италије налази је далеко већом од висине средњег раста у општо. Он то објашњава великим бројем друмских рабодника и убица, којих је отас велики број у аспирационатор, крадљиваца итд., међу тим није распологао великим бројем

ових. Мако је код 98 најмлађих младих (од 12—20 година) злочинаца налази раст виши него у вршњака им незлочинаца, па против у одраслих злочинаца налази мањи раст него у нормалних.

По правцу тежина тела човечког раста све до четрдесете године живота, а и то онда, те буде као у доба младости. Како на висину тако и на тежину тела односи опште од огромног су утицаја. У томе су јакни фактори земљиште, клима, храна, зашита, физичка снага, а пре свега здравље и мушкетство. Мушкет су, сразмерно висини тела им, најтежи. Придржавају се Кетлових истраживања, узима се, да тело добија своју потпуну тежину истом пошто престане у висину раста; онда тек човек почи да расте и у ширину, да се шири. Наравно, што већа висина тела тим већа и тежина му; но у по његов висина тела иде несправно брже према тежини. Узима се да човек тежи толико килограма колико је сантиметра растом виши од једног метра. То би била нормална тежина, прилагодна правилима. На пример, оно је висок 180 см. — тежина његова треба да је 80 килограма. Што се тиче тежине тела у злочинаца, добијемо узима, по поређењу са 1331 војником, да је знатно већа у злочинаца (у Папау 65-09 кг. средња је тежина код војника према 71-0 код здравих оспособица). Тако и Мур, Противно овим италијанским посматрањима, Плетом, по својим посматрањима у енглеским каменитим заводима узима да је тежина тела у оспособица просечно мања него у нормалних, тј. у незлочинаца истих година живота. Но ако се хоће, као што многи посматрају чине, у мањој тежини тела злочинаца да има изазивањих дегенерација, пошто се по тежини тела и у етиологији суди да ли раса иде напред или назад, није допустено у том правцу правити казичке по тежини тела оспособица за време њихова издржавања казне, јер је утицај затвора махом немогућ по тежину тела. Свакојак тежина тела у оспособица после неког времена затвора биће већ израз њиховог електричног стања кривности, условљеног само злочиначким природом њиховом. Међу тим бачи на то није се дошло обављања, и онда су наравно и закључци морали бити погрешни. Јер је припрежено тежину тела 2845 оспособица, и у адмак тим су у завод дошли, па јам је, напоредо са висином њихова раста, износи у средњој мери, распоређеној на године живота, од 16—62 године, за сваких 5 година посебно. Немајући бољих података за поређење, он те своје податке пореди са Кетловим о средњој тежини Берлијанаца, па из налази висине или мање вршњака. А Енгел, славији истор немачких статистичара, пореди их је, вели наш аутор, с мушкетом у Енглеској, па је био добар да му о томе саопшти, како су сви редови цеога војма електри. Пошто народ енглески у општо није нишако није нишако од немачког или француског, па ни од самих Берлијанаца, чини ми се, вели Кетел, да се не потврдило да се злочинци неспутују на класе ала тежине дегенерисалих. Не кријом да ме такав резултат веома изненађује, јер је време не мако уздрмама поставља да у свему хајбугу јер налази на ишци њихово веће мушкетство. Најзад, Бер нам каже како нема никаквих података како стоји с телесном тежином појединих класа злочинаца, али ипак жели да сме тврди да се ни ту не могу наћи сигурне и одређене мере.

(Наставиће се.)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Процедура код општинских судова за правило одобрено и извршене забране.

Суду општине крушевачко.

Петар Матић, терориста ох, по овој год, приложеној пријави, којој је рок за исплату прошао још 24 маја ове год, дугује ми 180 динара главног дуга са 12% уговореним интересом од дана проплог рока до исплате. Како дужник веће на леп начин да ме измири, то сам прикупио исплату судским путем тражи.

Зато молим суд, да за обезбоду горње суме, са припадљивим интересом, извали одобрити у заједљивости забрану на кретиност друштвену и то: два гвоздена кревета, један ател

податаци, један двојкрили орман, један орман са четири ен-
јоке, 8 столица, два душека, два јоргана, и на осало цело
покућанство које се у државни мога дужника буде нашко.

Све узбављене ствари нека се предају на чување под
законско одговорношћу Милутину Андрићу, бикалину оид.

Пропису таксу у 1 динар плаћаи.

28 јула 1899 год. Марко Селаконић

Крушевца трговац.

Бр. 2464. Повзати дужника одмах и саслушати га по про-

пису § 19 гр. поступка, затим алати суду на решење.

28 јула 1899 год. Председ. суда

Београд.

Рађено у суду општине кру-

шевачке, 28 јула 1899 год.

Дован Петар Матић, терација и пошто му је прочитан

захтев молбаче и приложени доказ призналици, он одговори:

Призналици је доста моја. За сам је својеручно написао

и потписа и дао поверицу. За сада нонаца немам да му

трајам, но ћу гледати да га у најбржем времену из-

равнаи.

Петар Матић с. р.

Оверава Кмет.

Решење

Поднетом призналицом, као пуноправном приватном испра-

вом, коју је дужник за своју и пред судом признао, тужилац

је потпуно доказао постојање дуга и протеклог рока на па-

плату а тиме је исцрпни захтев пропису у §§ 377, 378, 398

и 399 грађ. поступка, зато суд општине крушевачке као на-

реднак по §§ 6 и 9 грађ. поступка са погледом и на § 19 ист.

поступка

Решава

Да се тражена забрана, на означену вредност дужникову,

одобри и одмах удејствује, у колико буде доплатио за обезбеду

овог дуга са интересом од дана прошлог рока до наплате,

а не буде противно прописима § 471 грађ. судског поступка.

Пописану вредност дужникову одузети на његове државне

и предати је на заповеш одређеном староцу Милутину

Андрићу бикалину, под законско одговорношћу.

Решење општинских странама.

Од суда општине крушевачке, 28 јула 1899 год. Бр. 2464

у Крушевцу.

Деловања. Кметова.

Саопштемо нам је ово решење, 29 јула 1899 године.

Петар Матић с. р.

Марко Селаконић с. р.

Рађено у суду општине кру-

шевачке, 29 јула 1899 год.

Дован дужник Петар Матић, оид. терација да свога по-

верника Марка Селаконића, оид. трговца у овоме потраживању

нижири он изјави:

Немаца немам да сада одмах положим, но молим да суд

саслуша мога поверника о томе: да ли би пристао, да му овај

дуг са припадајућим интересом исплатим у три рате за три

месеца дана, ако поверилац на то не пристаје, онда нека суд

присуству попису моје имовине.

Петар Матић.

Одмах упути поверилац Марко Селаконић, оид. према

молби дужника му он изјави:

Не пристајам на такве услове но молим за извршење

забране. Марко Селаконић.

Присуствено је попису.

Списак

Написале покретности Петра Матића, терације оид. за обез-

беду 180 динара главног дуга са 12% год. интереса од 24 маја

ове године као дана прошлог рока до наплате, за рачун Марка

Селаконића, трговца оид.

Попис вршен у стану дужника Петра Матића а у при-

суству два грађанина проценатора: Милете Петровића, бравара

и Стојадина Петровића, абајаци.

1., два гвоздена престоја по 20 " " " " " " 40 дина.

2., један двојкрили орман шпиекер " " " " " " 30 "

3., један астал треолика, нотиран " " " " " " 20 "

4., један орман са четири енјоке " " " " " " 20 "

5., 12 столица треолика " " " " " " 24 "

6., једно каваче " " " " " " " " 40 дина.

7., два душека вуном напуњени по 12 " " " " " " 20 "

8., два јоргана свилона по 10 " " " " " " 24 "

9., један астал прост " " " " " " " " 8 "

10., један орман кућински са поклоном " " " " " " 8 "

11., један шпирхет " " " " " " " " 12 "

Света 248 дина.

Попис извршен у нашем присуству и по нашој процени.
За вредност процене јамчимо

Процентицаи:

Милета Петровић, столар

Стојадина Петровић, абајаци.

Попис извршио општински

извршитељ: П. Алексић.

Одмах по свршеном попису, Јелица, жена Петра Матића

изјави:

Све пописане ствари моја су својина и ја молим да се не

одузимају од мене, но да се оставе код мене на чување под

законско одговорношћу, а ја ћу код суда донаести, да сам исте

као спрему донеа при удају моме мужу Петру.

Јелица Матић с. р.

Саслушати поверилац Марко, изјави:

да не признаје право својине Јелици, пошто не подноси

никаких законских доказа. Марко Селаконић.

Саслушаи их извршитеља П. Алексића.

* * *

Примедба. Овде настану процедура изложена § 466 грађ.
поступка и његовој изјавиој допути од 14 јуна пр. године.

Када се по изјави при попису за саветеника, изврши-

тељ који попис врши, дужан је истога протоколирано саслушати,

као што је горе случај, но показе да је јачи у праву, онда

ће се упутиати поверилац на парницу против појављеног го-

сподара, а који своје наводе лични не донаује, тај мора то

судском путем са поднетим доказима учинити; према чему се

он има упутиати на парницу у законском року, како то прописује

захтев поменутог законског прописа. У сваком случају

ствари пописане узимају се из државине дужника и предају

на чување одређеном староцу.

Погрешно ради и мисле они извршитељи, који у сваком

случају, на ма појављених господара и не подноси никакве до-

казе о својини не саме просте наводи, упућују поверица на

парницу против истог, јер то није била намера законодавца,

нити је као таква ни изјавиој допути прецизирана.

* * *

Давље ствари треба одузети од дужника и без обзира на

изјаву његове жене Јелице и предати их на чување одређеном

чувару што се чини овако, на самом списку пописа:

Примио сам пописане ствари на чување, потпуно исправно,

под законско одговорношћу за сваку штету и неискривност.

Милутин Андрић с. р.

Оверава

Извршитељ.

Решење о упућују на парницу

Рађено у суду општине кру-

шевачке, 30 јула 1899 године у

Крушевцу.

Марко Селаконић, оид. трговац, а за обезбеду 180 динара

дуга са 12% год. интересом од 24 маја 1899 године као дана

пр. рока до наплате тражио је код овога суда забрану на крет-

ност дужника му Петра Матића, оид. терације, и суд је исту

решеном својом од 28 јула ове године Бр. 2464 одобрио и

удеоствено.

При извршењу пописа, Јелица, жена дужника Петра Ма-

тића изјавила је да је пописане ствари а то: два гвоздена

кресте, један двојкрили шпиекер, један астал треолика, орман

са четири енјоке, 12 столица треолика, 1 каваче, два душека

вуном напуњена, два јоргана свилона, један астал прост, орман

кућински, 1 шпирхет све у вредности 248 динара, — жена сво-

јина и да их је донела своје мужу као девојачку спрему при

удажу за њега.

Како појављени господар Јелица о овоме суду није поднео никаквих изјављивања и законих доказа, то суд општинске крушевине на основу § 466 грађ. судског поступка

Решеном овим упућује појављеног господара Јелицу жену Петра Матића, опл. терзија, да од данас, па за петнаест дана, од дана пријема овога решења, подигне радницу тузбу, за скупштинску полицију и доказивање права својине, на пописану покретност код надлежног суда и о томе овај суд увери, — иначе по истеку овога рока, суд ће приступити малати дуга, да поверица Марка, из пописане покретности.

Решене издати Јелици о преносу.

Од суда општине града Крушевца Бр. 2511, 30 Јула 1899 године Крушевца.

Деловођа.

Кметови.

Задатак. Општински писари! Који је суд надлежан, да суди њене овога спора, који има Јелица према горњом решењу општ. суда да подигне?

ЦЕЗАРИНИНА СМРТ

ПРИПОВИЈКА

Катажа Мандеца

Та се страховитица драма одиграла догодица. Тако ствари калпа билају по невој свирепој и својомој вољи. Има један алачички Бог.

Она и њена мајка после смрти очеве, остале су са дуголима и пале у велику сиротињу. Како да се одуви? Како да се живи? Секудица им је била у толико тежа у позно су пређе знали за угодност, благостање, па чак и раском. Отац, сликер портрета, зарађивао је много новца, трговини их врло брзо, не водећи рачуна о сутрашњици. Ручиош, путовања, свечаности у великој радионици, вршене свега што му је на ум пало — све је то односило гдјеко суми. Ни паре заштеђене у њиховој веојци, али скупоцени наплати на сваком заштету. Са су остали без икаквог прихода. Прешло је неколико недеља како су поседиле паките алачички у Мен-де-Писте, и слике, и јапанске бронзане јиллове, и кинеске вазе, и невенчане посуђе. Сваки час чула су се алачички збојење поворника: Операција која је донела драг, улазница која је дала јаја на прво. Зврр...зврр...зврр!... Прале су ухале; оне шаку своје мале повољности, јаднице у кошуља, које врло дуго вине — јер их збојење забавља — и то падала на ритму њене песме у моди. Зврр...зврр...зврр!... по такву: "Погладићу горе у небо!" Свејадно, неће им се отворити. Ринице су се да не силале доле, — јер немају — новца. Али још јаче, бенине повољности трешти и њивања, и наплатиљу апатују, у коју су мачи и кћи пале. Отпаврају прата, харма од претње и тиха јављивања. Цезарина је изјавила за тих сцена саломана, посрамљена, она прешла од стида, пуцајући што мора да дије рачне изговорне алачички који су имали право. И како није имало новца, није дошла, нису јели, своје рубље сама је прала. "Ако," мислила је Цезарина. И прабрала се у апате, пенала тако сјајан са богатим заштрпаним, тако високо са чудним и ретким накитима, а сада са сивим наг, хладан у јасном и сиреном дању, док мајка, Тазијана, непажљива можд сликарице, коју је била од једном остарио, пропала дело преко грејла на малој машини паљу са млеком и шећерним хлебом, што је нешто, обаворило језу. И тада је Цезарина, лепа, двадесетогодишња, интелектуална и поносна, осећала како јој снага нестане и јенала у једном куту, са целом наслепеним о ала.

Она се бунула против судбине. Она ће се борити, она ће победити! Она ће зарађивати толико да храни своју матер, да храни сву себе! Сиротињски, али опет да живи! Њена сликава, музикална, она је тражила часове. Наплати их, вине нешто што је хтела. Јули су се одунављавали том хрибром депошом, одгајеној у периоду и задолжности, која је примала рад и бегу, без суза, са мушким срчањем. Међу свима њеним невиним господима, којима је њен отац правно портрете, била је мода узети Цезарину лепа за учитеља сликања али музике. Створила се читала њена легенда о Цезарини, која се из рала јутра лепила на омбисе да иде на часове, као дан јурња до калдари, и у вече се враћала кући, уморна, намоћена, обилазила и свесна наступење духовности. Хвалају су је, палили су је. Пањали су је добро, не рачунајући и повољности. У кући су опет

лепо живели. Повратила је неке најите на завојнице, продала их, удешила и наместила очеву радионицу, триперију, две собе. Али, благостање не потраја. У једној кући где је далава часове, брат њених ученица, младић, затрени се забави у њу, и хтеде је узети. Да ли га је она волела? Можда. Напуштени и остављени радо пријаму утеху алачички; сироче је хтедо да га срећа успоји. И од тога се начини велики спазид. О тој стечкоше уверење да лопи мука. У јаном њеним има таквих наплати прорекста. Зар она је од рачуна о својим ученицима! Очевојидно, она је цео свет гудила за нос! Да њене шетње омбисовице и пенције! Ах! како се човек пара! Јунакница! Ни наплати: сплетичања! У осталим, није честито знала ни класику јој не оста ни једно. Савршен пораз! Више јој ништа не остало. Беда, опет беда! Мајна у радионици, која је и по други пут остала без наместаја, још саломанија, још јадница, непрестано греје каву с млеком и зашећереним хлебом. И алачички била устала, говорала би сурово, срамне речи, како се не једе ништа, како нема пресилке за постеле, како нема уга. Зврр...зврр...зврр!... опет јаднице у кошуља, које свирају на збојцу једну мелодију из оперете, и дупају рубљама о прата.

Када је свака нада била изгубљена, када је пинарица отквала јаја, дрвар дрва, а месар месо; када је мајка, најзад, осушена, била, у хладној соби остала без напе са млеком и шећерним хлебом, тада се у сред те бде јави Леонадија Триперије. Леонадија Триперије, коју су звали Мама, гусна мама, која је упропастила толико лепих јадница, обећавајући све онима, који номују ништа. "Сини кошуљу, имаћеш халину!" И она дође са предлозима: један господи, врло прикладан, готово још млад, који је виша Цезарину још док јој је отац био жив. И то не само за једнаш. Удуно је засебују кућу, месечно издржавање, и у напред, за израђивање малих дуга, десет халада динара, и то одмах. Нема много таквих алачички! Оно што јој она, Триперије, говори, не говори у своје интересе, него у интересе Цезаринином, и изајде се ако пропушта овако лепу прилику. Сама не тражи ништа; у овом случају посређује једино што је добре душе! Још није све ни свршила, када је Цезарина дохватила за рамена и избацила на степеннице, како каву пралају ствар, коју је пакостан суедеј кривом оставио пред прата. Али, мајка је из друге собе никала: "Одгата, десет халада динара, много новца одмах!" И беда поше још бенине, страховитице данаш Цезарину. Продате су и поседиле траље, столице су саломане и отишле на ватру, под халином нема нише сукуе, нема више кошуља под халином. Она узврати 1 динар од сукуле са трећег спрата, не прати, и не смеде изапати ни на степеннице. Мајка, посматрајући угашену ватру у камину, мапућа гласом понављала је: "Десет халада динара, десет халада динара." И најзад, када се већ није није могло живети, Цезарина отиде до Мама. "Добро, рече, хоу. Сутра, док господица. Али, дајте ми један златник, не више." Леонадија Триперије даде јој двадесет динара, као што приличи добром трговцу, који у алачички капирише своју робу.

Сутрадан, Цезарина отиде до "господица," као што је и била обећала. Одгата, није више сиротица стар. Брла нагледа, гледају ју је са страсном нежњивошћу. Била је мирна, врло хладна, одуачна.

Она рече:

— Десет халада динара, је а те?

— Да, десет халада динара.

— Где су?

— Ено их.

Она узе замеслају банака, седе за сто, наплати нешто, метну банке у коверу.

— Зовните алачички сагугу.

Сагуга ује.

— Однесите ово писмо по адреси, одмах.

Када су били сами, он јој хтеде приступити.

— Чекајте, рече му.

Он није ништа разумео, и гледао је зачућено, можда и посрамљен. Када је протекло четврт часа, она рече:

— Ваш сагуга је стагао и мојој мајки. То је добро. Сада, чујте ме. Ја сада имам да бирим између два срама: прости-туције и крађе. Ја претпостављам крађу.

И тако измуче на цела револвер, који је купала за двадесет динара Мамних, и разнесе себи мошти. И једно криво парче паде у кристалну чашу, по богату и веселу трпезу, где је ручак био спреман пред камном, у коме је ватра бугала.

С крашњегом L.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

роман Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јефти Угричић

Он се поне Разумихину на пету спрат.

Овај је био код куће, у својој собици, у том је тренутку био у поску, писао, и сам му отворио. Прошло је четири месеца, како се нику падела. Разумихин је седео код куће у савици поцеланом домаћем калуту, с пачуцама на босим ногама, понављајући, необријан и неумивен. Лице му је изрављавало чуђење.

— Шта је теби? увику он, разгледајући приспевага друга од главе до пете; затим покута мах, па онда аликида.

— Зар је већ дошло дошло? На ти си нас, брате, претепало, додале, гледајући на дрвоње Раскољникове. — Па седи, бонен уморан! И кад се овај навали на турски динар од мусеме, који је био још гори од неговога, Разумихин на једанпут увиде да му је гост бољестан.

— Па ти си озбиљно бољестан, да ли то знаш? — Хтеде да му опина било, али Раскољников истраје руку.

— Најје потребно, рече, дошао сам... ево шта је: немат пондиција... и хтео сам... у осталом, мени нису ни мало потребне кондиције...

— Ама знаш ли шта? Та, чини ми се, бундан! примети Разумихин, који га је неспросто наљико посматрао.

— Не, не бундан... Раскољников усташе с динара. Печуки се Разумихину, није помислио на то, да ће се с њиме морати састати лице у лице. Али сад, на један мах, увиде, на самом покушају, да није ни мало расположен, да се у овом тренутку састане лицем у лице ни с ким на целоце свету, па ма ко то био. Јуче је у њему препуку. У мало се није утиснуло од никови на себе самога, чим је препорачио праг Разумихинов.

— С Богом! рече на једанпут, и пође вратима.

— Ама стани, стани, особенека!

— Није потребно... лопови овај, нетрпљивни опет руку.

— Па онда кој си јанода и долазио! Да ли си при себи, шта ли ти је? Та то ме... готово вређа. Тако те небу пустити.

— Е, на чуј: дошао сам теби, због тога, што осим тебе никога не знам, ко би ми помогао... почити... због тога, што си ти од свију боља, т. ј. ламетији, и моменд да расудим... Али сад видим, да ми ништа не треба, чујен ли, баш ништа... ничијих услуга, ни саучења... Ја сам... усамљен... А сад доста! Останите на мору!

— Та причења за часак, чшарику! Сасвим си полудео! Што се мене тече, никовосту, како ти је воља. Ну, погледај: ни ја немам часова, а и не марим зато, али је на старежарском тргу кивљар Херувимов; то је већ на свој начин нека кондиција. Ја га сад не бих дао за пет кондиција у трговачким кућама. Он праређује мала ваљана и растура научне кивљацине са садржином из природних наука, које веома добро пролазе. Шта само васлова ту вреде!... Ето ти си свагда тврдио, да сам ја глуп: тако ми Бога, брате, има их глупах од мене! Сад и о тебеници невој трабуна; сам не види колико је глуп, ну, а ја га, разуме се, поддржам у томе. Во оиде преко два табакна немачкога текста, — по моме мишлењу, најглубљага парламентарна: једном рече, онде се расправља, да ли је нека човек или није? И, разуме се, спешно се доказује, да је човек. Херувимов спрема то као прелог женскоме питању; ја преводим; а он ће рашкути да да и до табакна на шест, натављење диван наслов од по стране и продаваћемо по дену од по рубле, па ће ићи, не може боље бити! За превод ћу добити по шест рубља од табакна, дакле за све долази петнаест рубља, од којих сам шест узео унапред. Кад сиришмо то, почећемо преводити нешто о китовима, затим смо на другог дела Confessionis (Уповедањем Исповести) изабрали нека најдосаднија места, која ћемо такође превести; Херувимову је неко рекао,

као да је Русо нека прста Радичишева. *) Ја му, разуме се, не противуречим, нека га јавно носи!... Хоћеш ли да преводиш други табак: Је ли жена човек? Ако хоћеш, онда узми одмах текст, узми пера, хартије — све је то добијено — и узми три рубље: пошто сам ја за цео превод узео унапред за при и други табак, то онда три рубље долазе управо на твој део. А кад сириш табак — добићеш још три рубље. И још нешто, немој, молим те, то да сматраш ни за какву услугу с моје стране. На против, чим си ушао, одмах сам се десетио, чиме ми можеш користити. Прво, ја сам у отпорности слаб, а друго, у немачком сам по кидште просто шпак, тако да све нише донећем сам, а само се тиме и тешим, да ће отуда ствар бити боља. Најзад, ко би га знао, може бити да неће ништа боље, него горе... Хоћеш ли да узмеш или нећеш?

Раскољников ћутећи узе табакне немачке расправе, уз три рубље, и, не рекавши ни речи, изиђе. Разумихин погледа с чуђењем на њим. Али допавши до прве улице, Раскољников се на један мах врати, поне се опет Разумихину, и положиши на сто и немачке табакне и три рубље, опет не говорећи ништа, пође напоље.

— Ама ти си у дехирију, тако ми Бога! прудере се најаза разумеши Разумихин, — Шта се ту лудираш! Чак си и мене заблудио... Зашто си ми такав и долазио, пот јанода!

— Пребрај ми... преводи... протуђа Раскољников излазећи се већ низ степенице.

— Па који ти јаво треба? вину Разумихин одозго.

Раскољников је ћутећи сазнао диале.

— Еј, ти! Где ставијен?

Одговор не дође.

— Па нек те јаво носи!...

Али Раскољников беше већ изашао на улицу. На Николајевском мосту морао се још једном потпуно осветити, поводом једнога, за њега веома непријатног, догађаја. Коцијан га је један добро опшину бичем по дељима зато, што овај у мало не паде под коње, ма да је коцијан три или четири пута докинуо, да се склони. Ударац бича га расида, да је одједном до огрла (не зна се зашто је ипако баш средњом моста, где се вози, а не пешачи), и наковно закрпио зубина. Светина унакоко, разуме се, прште у смех.

— Тако ми и треба!

— Лукек неки.

— По свој прилици начинио се пијаном, на парочито иде под кола; а ти после одговарај за њега.

— И тим се зарађује, драги мој, и тим се зарађује...

Али у тренутку где је стојао уз огралу и још неспросто бесесно и срдито гледао за колима, чешући деда, наједанпут осети, да у неко ћушка понав у шаку. Он погледа: нека старија трговачка жена, с каципом на глави и вуњеним ципелама, а с њом девојка у мешури и са зеленим сунбонором, јамачно нева ићи. „Узми, баљунка, Христа ради.“ Он узе и оне прођаше. Добило је двадесет копеца. По одежу и по изгледа могао су га лако сматрати за сиротана, за правог пројакца, а за дар од читавих двадесет копеца који је јамачно био обавезан ударићу бача, који их је ражало.

Кући је стигао тек пред вече, зутао је, дакле, свега шест сахати. Како је и појим тутор дошао кући, начега се од тога није селало. Случе се и сав дрхтећи као заморени му, леже на диван, науче на себе ништа и одмах се заспеше...

Кад се већ сасвим смркло пробуди се од уклане нице, Боже, какви су то били узвици! Такве неприродне звуке, тако зашавана, јавуљана, пикругуљана, плача, туче и испова ни никада још није ни чуо ни видео. Он није могао себи ни да представи такво зверство, такво бесилие. У страху се прдикне и седе на своју постељу, свакога часа промршати и мучећи се. Али туца, вијаји и поевне бипали су све јачи и јачи. И све, па највеће његово чуло, он на једнак распонаде глас своје гадарице. Она је то зашавала, прскала и извирала, шумно и испрекидао испуштајући речи тако да је није ни могуће разабрати, за шта мол, — сигурно, да је није ни тога, јер се је неспросто тупи на степеницама. Глас опаса, који је тукао био је толико страпанав од никови и беснила, да је већ сам крикао, али је, при свем том, и овај нешто говорио, исто

*) Старији руски писац, чије је дело „Пут у Нишпур“ било дуго време забранено.

олико брзо, неразумљиво, журба се и гушећи се. На један-пут Раскољников надрхта као прут; позвао је тај глас: то је био глас Иле Петровића. Ила Петровић оди и туче газда-рицу! Баје је погана, удара јој главу о степенице, — то је јасно, чује се по зидицама, по плазлу, по стеницама, по ула-цима! Шта је то, да ли се свет обрнуо наопако? Чуло се, како се на свима катацима, са свију степеница абарава гомила, чули се гласови, узвици; невали се, дунали, тресали вратима, до-трнвали.

„Ама зашто то, зашто то, и како је то могуће!“ понав-лао је он, обзирало мислећи, да се вара, да само уображава. Али не, он и сувише јасно чује!... Ако је тако, то ће онда и к њему одмах доћи, „забог тога, што... по свој прилици, све је то отуда...“ због јузериације... Господе Боже! Хтеде да зашкри врата али се рука није могла дићи... а и било би бес-корисно! Страх му је пао на душу као лед, замучио га, уночи-тио га... Али ено, најзад, сва се та газама, која је трајала добрих десет минута, поче постепено стишавати. Газдалица је стенила и јепала, Ила Петровић је још једино претио и по-нао... Ну нагледа, да се ето и он најзад стишао; ето већ се и не чује; „да ли је могуће, да је отишао! О Боже мој!...“ Јесте, ето и газдалица одлази, непрестано стенила и плачући... ето се и врата њена залуцаше... Ето и стенила се развалила са степеница по становима, — улазницу, прениру се, допашују се, час вичући, час плачући. Мора бити, да их је било много; мал то се није читана пуња зграула. „Ах, Боже, зар је све то могуће! И зашто, зашто је он долазио овамо?“

Раскољников немоћан паде на диван, али није могао више отићи склоници, пролекао је по сахата у таквим мумијама, у тако неписано осећању безграничног страха, какав још никада није доживео. На једанпут јасна светлост објае његову со-бину: ушла Настасија са свешом и тапиром чорбе. Погледала га је пажљиво и кад је нагледа да не спава, она метну слећу на ето и стаде ређати оно што је донела: хлеб, со, тапир, кашницу.

— Сигурно од јуче ниса ништа јео. Цео целцати дан скитало, а грозница га тресе.

— Настасија... зашто су тукли газдалицу?

Она га погледа пажљиво.

— Ко је тучао газдалицу?

— На сад... пре пола сахата. Ила Петровић, помоћник кварталиног старешине, на стеницама... Због чега је тако ту-као? И... зашто је долазио?

Настасија га је посматрала кутећи и намргођено и дуго је тако гледала. Њому би веома непријатно, чак и страшно, од тога гледања.

— Настасија, ама зашто ћутиш? бојаљиво протговори слабијим гласом.

— То је крв! одговори она најзад, лагано и као да за себе говори.

— Крв!... Какав крв?... муцао је он, бледећи и прими-чући се дувару.

Настасија га је и даље кутећи посматрала.

(Настасије ој.)

КАТАЛАНА

(Alexis Bouvier)

Mon vers rude et grossier
Est bonnet homme au fond.
Auguste Bertier.

Једнога дана, у Марсељу, пролазио сам улазном Прије-Доктор Фонтен, која ме је водила у мојим крстарицама кроз варош, покла ми једну младу жену, и рече ми доста гласно: — Једно чудовиште.

Лице које ми је показало могло је имати двадесет година; смеђа, бива носа, меснатих усница и чиста чеља као што су обично девојке из Арла. Под густих трепавицама, очи су јој сјајале са неком неисканим благочињом; образи јој су се свет-лали од здравла као здраве јесене ноће, пада се смејала дие мале и деликатне рупице јављале су се на ружини образама; на црном савиљеном јелеку бела муселинска жарма прикривала је идеално беле и лепе груди.

У тој жени све је било лепо, добро и благо. Звала се Каталана...

А ево шта је била:

Каталина је било сеснаест година, када једног јуноског вечера сретне Анија Хербо на коришничком путу.

Из отишу њихових у један маг сушу пламен. Ани је био висок, здрав и снажан мучица, и већ три пут је обилао свет на броду Амелији. Он је био строге и узви-шене лепоте триних плува: јав нос, крушне очи, мала уста; нога му је била опашана на свима суницама свију контине-ната; оно му је било загачито, коса плава, брада риђа; било му је двадесет година.

Већ месец месеци Ани је напустио марињу, и радио је у канцеларији сопственика бродова.

Рекосмо да се у вече једног толико јуноског дана, Хербо штапо на коришничком путу, и тада први пут виде Каталану. Он поје за леном девојком, покушавајући да ступи у разговор са њом; Каталана оди нема.

После десет дана, у исти час, Ани Хербо поново виде лепотицу, омет не доби ни речи од ње... али су се последи мумијом укрпани.

Једнакост нече, она одби писмо које јој је он хтео предати.

И тада, како му је мозак врло у добаји, Хербо пусти сав једрица, како воле мориари, и отиде до жене код које је Каталана радила...

На три месеца после тога, они су били венчани, и во-лали су се у толикој мери... да су се суседи морали расељавати.

На једну годину после тога, госпођа Хербо поста мај-ком; она је обожавала своје дете и тинула је за свога мумија, толико тинула, да га је... парала.

И својих су по други пут морали се расељавати, јер је било страхотних тренутака у кући... часова када су она притала од пообараног и поломљеног наменгаја, и када се у кући викало: „У помоћ! убије ме!“

Али, страдалац најутра, обоје су смењени се излазили — свако на свој носач.

Једно јутро, оно десет часова, Каталана отиде сама у своју радионицу. Ани, сав у дрхтаници, мутних и грозничавих очију, сувих и препуних усана, сиђе на коришнички пут да се греје на сунцу.

Један пријатељ који га виде где сав дрхти од грознице, унута га:

— Шта ти је, Аније?

Анија забодне ноште у груди и одговори:

— Ту осећам ватру.

— Буди паметан... ти и сувише волиш Каталану.

Пријатељ оде осмејивући се; Ани слеже раменима и учини један презирни покрет.

Један, дан, десет дана узастопце свакога јутра трајало је огњи изадуз Средоземног Мора за своја плаћа у ватри; је-дванаест дана није могао из себе изићи.

Двадесетог дана, хепар који је нашо ову ераду:

„Плаћа су пропала.“

јајави да болесник неће преживети ноћ.

Каталана се дошкан вратила; целе ноће ништа се није чуло у њеној соби; у јутру, она сав у сузама залуца на врата своје суседе и стаде нарицати:

— Мој Ани је умро... јадни муж мој... Шта ће сада бити са нама, Господе Боже, и моја верница...

Затим је као дан и целу ноћ провела на коленима прије одра Аникова, плакала, запомагала и отимала се од оних који су је хтели одвојити од мртваца.

Осам дана после смрти Хербоа, луди су видели Ката-лану, где се међанским алејама ноћу шета са једним љубав-ником неход руке!

Клеветници су узасни... Један глас толико је упорно кру-жило, да је власт морала да изврши понован преглед лешина, при чему се ништа није могло констатovati, и претрес стана Каталинина.

Када су полицијаци и лекар ушли у собу, Каталина пребеле, дохватити се за столицу да не би пала, и латим, савладавши своју слабост, узе своје дете, загрли га, и рече:

— Чините своју дужност, господо. — Једна мој Авож нека моли Господа на небу да опрости онима који ме оптужују...

Полицијаци претресоме ормане и сави манастира. Са познатом маниром подражанања код мајмунa и деце, и мала кћи Анђела бехе претурати по отвореним џеповама.

Уморио од узалудног претреса, полицијаци почеше излазити из куће, када се иза њихових леђа зачу страховит женски кришак. Браце се окренуше и видоше Каталину где се устремила на дете. Када опет виде полицијаци, ова задувала, унапрећена, оста неколико тренутака без и једне речи. Један полицијаци јој приђе... и тада се она усавено насмеја и показе отворен брјаџ.

— Моја ћерчица играла се овим брјаџем... ох! тако сам се уплашила!

Људи се погледаше: претрес узалудан, аутопсија без резултата; сумњив није било миста, она се задовољно објашњавало, извинише се и отадоше.

Усне и прсти детету су били покривени неким белим прањком.

Лекар је био остао, и када су се изгубили последњи пораци на стеноцима, он приђе Каталини. Она се усправљена објашњавало пред њим.

— Каталино, рече он, дајте ми јој мали пакет који држите у рукама.

— Пакет, али то није отров!

— Дајте ми, велим вам!

— Али то није... ја вам се заклињем.

— Обришите усне детету, али још увече: оно неће бити међу њима.

Каталина пожури својој кћери и опра јој и усне и руке; аватим стеноцима се на пољана, и зајави:

— Ох! милост! не знајете ме на газитињу.

Доктор узе прањак, испита га и рече:

— Због њиховог детета ја би се смилвала... Али вама ваља бити још естражнија; ви ћете ме издати свакога дана, и мој поглед ће вас посељати на ваш злочин.

С француског.

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

5. Пример

Вађење из гроба 11 дана после сакривања. Сексологом извршена сумња о тровању. Једна је жена умрла на 18 сати, под знацима блувања и грчева. Дојнице се случајно посумњале, да је жена отрована, изаплаћена је, нарочито, из гроба, и то после 11 дана, али хемијска анализа није могла да докаже тровање, и с тога је то требало доказати сексологом целог тела.

У судицу је тело већ имало боју зелене трулежи, а глава, прат и горњи екстремитети били су црно зелени. Горња кожа је на многим местима попуцала, и била је покривена безбројним прљави. Језик између зуба. Свики орган био је деформисан. Што је најглавније, нигде се нису нашле на целом телу никакве повредe.

Сви су унутрашњи органи постали меки, подобни за трулеж, и били су без крии. У стомаку је било осим усаврне крви и менионте хране. Свукана покровишта желуца је била бледа, јасно се разликовала, није није била поврхена и са свим нормална. У трбуху није било нигде никаквог криволинежа. По свима тим знацима утврђено је, да ту није било тровања, те се даље није могло продужити и даље већ поведена пријавна парница поводом тог случаја.

6. Пример

Вађење из гроба после 23 дана, рад утврђивања тровања арсеником. Једна је жена поднела брачну парницу са својим мужем, и првостепени суд осуђа га на плаћање и накнаду милара женишог, у суми од 12.000 талира. 8. маја у вече, баш у време пак је та парница била код Англичанског Суда, при вечери је жена парница, у којој је био тај пар судија, салату од харинга. Жена је та жена сасвим одвојено у једној позадијој

соби, и муж јој понашае тамо њену порицу иете салате. Цела је породица остала здравна, али та жена добије исте ноћи јако блување, он се производи и сутра дан, те је тако трајало четири дана, и она умре 12. маја. Муж је повозу једног свог пријатеља лекара, те је онај сецира; лекару је при сецији нашо у очи, како је муж повозити много снаго коласе воде у трбуху дуплау при сецији. Лешина је била сакривена, али како тиме није била сакривена и сумња, да је то у јавносно дело тровања, те је лешина изаплаћена из гроба 4. јуна, дакле двадесет и три дана после смрти, и тада би предата судском сецирању. Тело је на њеним моста (дасе и после три недеље) било издржано боју обичне лешине, али су се само на горњим екстремитетима нашла извесна азелна места на којима, Желудак је био на своје задњеј виду, сигурно од ханосае, затворено преном, једностано обојен, у унутрашности му је слузна повојина била набрана, али то нису били знаци на кристалина пера, није било зналаење, нити кристалине, нити зналаење или перорација. У осталом, на целом се осећало телу није могло приметити нигде нити абнормално. Грчави, измудаци и прена, а и крии и мокраћа беху предати тачној хемијској анализи; она је била пуњена да тражи трагове од металног отрова нарочито арсена, јер није било никакве осовна и разлога, да би се тражио такав отров. Дроби, крии и мокраћи не измалеу у себи на најмањег трага од металног отрова, а нарочито немају арсениковог киселина. Како је дакле хемијска анализа остала са свим негативна, то смо ми лекари морали дати мишљење, да се сумња о тровању не може утврдити. Најста, падаше су у очи извесне околности, под којима је наступила смрт, али и нити ваине.

Д. В. В.

(Наставиће се).

ОБЈАВА

Алекса Жујевић, тежак из Пеменикућа, ср. космачког, који је имао да се узме на одговор као саучесник у једном злочинском делу, није хтео следовати позиву власти, него се наоружао и побегло од куће у шуму, те се тако отргао испод кисти земљосе, у намери да сам самозащити живи и кажњива дела чини. Решеном својим од дванаестри јуна 18823, начелство је утврдило, да према Алексу стоји случај чл. 1. Закона о хатању и утамањивању хајдука, с тога га на основи чл. 2. ном. закона, оним позива, да се у року од 15 дана рачунајући од дана, када ова објала буде изашла у Српским Новинама^а пријави државној најближој полицијској власти, која ће га упутити пачелнику ср. космачког, јер ако он у горњем року не учини, пачелство ће га по чл. 3. именованог закона, огласити за хајдука. — Алекса је стар 32—33 год. раста средњег, обрада дугуластости, косе смеђе, очију жућкастих, носа великог, брива муглава, браду носу средњу смеђу; од одећа има на себи, чакшире уске и гуњ од сукна, око врата носе чантри, на глави велени косе прени са кичином, око паса велику жутичку брикету и на потама опанке. Јр. 11823. Од начелства окр. подунавског, 21 јуна 1890 год. у Смедереву.

ПОТЕРА

Добрилој Живковић, родом из села Милане, бин. слуга Младена Милановића земљопоседа, из Трмбаве, окр. моравског извршио је на онајан начин првљу својега гадни и однео му: у пољаницима од не 10 цин. 200 динара: 10 женских, кућних сувања, 6 помада црних, женских кошуља од белог платна и 10 кала каве. Свн овога Добрилој је собом однео и Младенову 13-го годишњу кћер Росу, у криво је још и однео исправу Алексе Павловића из Брбе — другог човека Младеновог. Исправу је под №114. Добрилој има 21 год. омакан је, сувоглав, плава, у одежу је народном. Начелство округа крагујевачког издешило од 22 тек. ма. №11.206, моли се познати власти да Добрилоја с покривом јавно потрание, и у случају проналаса њему остварити спроведу.

Драгољуб Милојевић, земљопосед из села Витошеца, пресудом алевсничког првост. суда од 21 јануара тек. год.

^а) У „Српским Новинама“ штампано је 11. окт. мес.

Бр. 759, осуђен је на три месеца затвора. Драгољуб је у бегству, па с тога начелство округа кривичног актом №7702, моли све полиц. власти, да га потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Драгољуб може се спровести и Управи града Београда, с позивом на Бр. 18.334.

Младен Бабић, осуђеник београд. казненог завода или Бр. 3857, 22. ов. м. **побегао** је из Добричева испред чувара са ласком оковом. Да би унапред смишљао бегство извршио, он је се претварао да је болестан, и кад га је чувар спроводио лекару ради прегледа, ухвати прилику и умаче. Младен је родом из Лајпца, округа подрисног. Осуђен је на 10 година робије у ласком окову и 3 год. полиц. надзора, зато: 1., што је 10. маја 1898. године у друштво са Николом Марићем, — чију смо слику изнели у прошлом броју — кроз отворен прозор ускочно у стан Чедомира Жиликовића, ондаш. и обито три кувара, на њих стиха поклоп ствари у вредности 100 динара; и 2., што је исте ноћи у друштво с истим Николом насилно отворио прозор на радњу Недељка Бујановића, онд. саопштио и покрену га. — За бегством Младеном наређује се живна потрага; пронађеног ваља стражарно спровести Управи београд. казненог завода или евидирају њеном у Добричево. А може се спровести и Упр. гр. Београда с позивом на ову потерицу. (Бр. 18307.)

Николаје Микић, осуђеник београдског казненог завода или Бр. 876, 27. ов. месеца по подне, **побегао** је са рада из доњег града. Он је родом из села Д. Водова, окр. моравског, има му 32 године, у опште приномљаст. Осуђен је на 20 год. робије у окову и 5 год. полиц. надзора, зато: што је у друштво са још четворцом, поћу између 25. и 26. септембра 1893. године напао на Младена Ј. Стојалиновића, бив. председника општ. Доно-напоначко и на разбојнички начин отео му више од 1200 дина. општинског новца што их је овај од порезе прикупио, и том га приликом убио. Наређује се живна потрага; пронађеног ваља стражарно спровести Управи београд. казненог завода с позивом на Бр. 3877, или Управи гр. Београда на Број 18472.

Младен Жикић, земљоделца из села Подгорца, осуђен је пресудом алексиначког при. суда од 2. априла тек. год. №4315 на 20 дана затвора због горосече. Да би избегао извршени пресуду Младен је побегао и сада се не зна где је. Начелство окр. кривичног, код кога је на извршену пресуду по хрватица Младеновић, моли све полиц. власти да га у својим доделама потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 7.701. Младен има 40 год., сувопаљ је, висок, плав, блед; у одећу је сукошено. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 18.333.

Вожа Војиновић, слуга из Жаркова, који је пре четири године дошао из Хрватске и настанио се у Жаркову, извршио је крађу јечма Алене Јанковић тамош. и зато осуђен на затвор и прогностично из земље у место рођења, али тек што је почео затвор извршавати, он уличи прилику и поћу између 20 и 21 ов. м. **побегао**. Вожа је 22 године, стас омаоног, добро развијен, у десну ногу сакал, па с тога парамујева над иле; приномљаст је, брзи се, брива малих црних. Од одећа носи

на себи: гаће, кошуљу, сукопни гуп, опанке с тоалетима и сланим пешир; има и сукопне чакшире које носи кад је ладније време. — Начелник ср. кривичног, актом од 24. ов. м. №8709, моли све полициске власти, да Божа потраже и пронађеног њему стражарно спроведу ради надзиравања казне и извршене прогностике. Може се спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 18.370.

Филипко Ј. Васић, родом из В. Дреноше окр. кривичног, осуђеник београд. казн. завода под Бр. 4140, 28 ов. м. по подне побегао је са рада из Тошчићеве банџе. Њему је 18 година у опште приномљаст; раста је високог. Наређује се тражење; пронађеног ваља спровести Управи београд. казн. завода с позивом на Бр. 3.877, или Управи гр. Београда на Бр. 18.472.

Стеван Гагичер, бив. чиновник мађарског министарства финансија, доп је још био чиновник упуцао је 2639 комада купона обавезница уgarsких државних железница, од по 112-50 аоривата у сребру, које су имале бити исплаћене 1. јануара 1898.

год. Краљу ових купона извршио је 3. јула пр. год. (по новом) али се то истрагом саопштило тек 3. августа ист. год. по новом 23. ов. месеца.

Префектура државне краљевске полиције у Пешти, овим путем моли све полиц. власти да Стевану потраже и са њимем по закону поступе.

Стеван је рођен у Пешти, висок 180—185 см., црне је римокатоличке, окосен (равнеда), обичног стапа, пуног округлог лица, црне косе, црне косе и обрва, висока чела, носа и уста правилих, зуба лепих и здравих, прих густих и унутрих брива, брде оштане; у опште је леп човек. Нервозан је; није је одан. Фотографија је из мало ранијег времена, али је ипак добра да се по њој може познати. Пронађеног треба стражарно спровести Управи гр. Београда.

Т Р А Ж И С Е

Драгомира Жиготића, родом из Вел. Поповца, среза млавског и бив. шегрта код Настаса Сенића, опанчара из Крагујевца; тражи начелство окр. крагујевачког актом Бр. 19921. Други има 41 година, средњег је стапа, приномљаст је. Пронађеног треба спровести помен. начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 18623.

УХВАЋЕН

Милан Жикић, звањ „Марковичан“, познати коцкар и лопов, чију смо слику изнели у прошлом броју нашег листа, познат је по истој у ухаплен 20. тек. мес. на плавању у Вазлеу и спроведен Управу гр. Београда, која га је 27. тек. мес. спровела смедеревском при. суду, из чијег је притвора и побегао.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Душан В. Алимпић, инспектор Управе гр. Београда и сарадник уланог аста, упућен је уланом Његовог Величанства Краља од 25. ов. м. на инспект. к. ср. кривичног. Г. Алимпић остаје и даље на раду при кривичној одељени исто Управе. Честитамо.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Премонителни полиц. чиновницима по улану издати издати у 165 бр. „Списак Новина“ на 28 ов. мес. — послали смо овај број у пола моста општемелја. Ако би ко од господи чиновника био задљива предисом да врши дужност из доделама месту, моли се да о томе извести уредништво.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

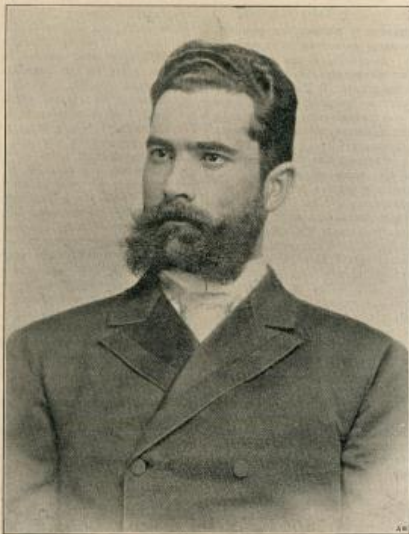
„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби биве издана бројева. Преплата се плаћа уредништву у Београду „Краљеве чиге“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код одашњих скупштина или на пошти. Цена је годишња: свима, које узале у своја окрвнота и која је не претплатила, чиновницима, учитељима, запосленима, општем и приватном, и осталим значајним у овоме годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостинишарима и жештарима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Јавношћина годишње 3, полугодишње 1,5 динара, ну ови се о овој цени могу консултовати само преко својих командира војвођинских односно пограничних одреда. Надоматки у овоме 20 динара на цени. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара. Поједици бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Укупно не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. П. Јовановића.

(НАСТАВАК)

Није, даље, остало без интереса ни то, да се испита ко-
лико је одстојање од средње прсти једне до средње прсти друге
руке кад се обе руке у страну опруже тако, да се телом чине

БОРЂЕ А. ГЕНЧИЋ
занистар унутрашњих дела

Поредан код различитих па-
рода и раса, показује се при-
метно већа од раста, ма да се
индивидуално чешија јавља као
манја; али у Негара, Мулата
и Прокетизованих је већа него
у белог раса. У опште тврди-
се, да је речење веће од ду-
жине лав висине тела правилно
код азијца, а ова последња може
бити већа али само као по-
себни карактер расе, али је
има само у извесној периоди-
ци живота (од 12 до 14 године),
али се узима за аномалију.
Италијанци, је школа у зак-
шту што је у злочинаца тај распон
већа од дужине тела, изгледа
сличност такође у расама ил-
јим, одлично са дивљим ази-
јцима, те и у томе хтеда је да
има неку критерију за суд
о организацији злочиначкој.
По тај начин, баш ако се и
донусти у свем пространству,
остаје баш ипак баш битна зна-
чаја, кад се посматра с гледи-
шта на поме се разлике у орга-
низацији човека тела код по-
јединачна као и код дивергентних
раса објашњавају историјом
развитка индивидуе. А ово об-
јашњење је у том, што су те-
лесне пропорције резултат ево-
луционалног закона, по коме
сви органи, што јачи раде у
границама своје физиолошке подобности, боље се хране и
живе расту, и услед неугодности постају у развитку и
живљање. У расама, који рукама много раде, постају он
знатно дужи од ногу, док у азијца који не раде механичке
послове руке постају у расту, јер су слабо у употреби,
а поге се јаче обрађују у механичком смислу што тело посе
и ходу морају слати. Мириси, жамајући и руке и ноге не-
прекадним поврзањем од ране младости, дају слику нај-

израђеније телесне пропорције у белог расе. Осим рада, од зна-
чаја је у овом погледу и масење, као што то видимо на по-
родичним групама. Негар се разликује од Европалана дужи-
ма рукама и још дужином ногата, а масеним трупом. И ове негар-
ске пропорције тела боље од европалана одговарају типском
закону раста тела човека; према Негру, култури Евро-
палани стоји на ступњу индивидуалног нивоа, тј. билим пе-
риода младости у развитку тела. Културни живот, дакле, са

свим приметно много пута је
сметан типском развитку те-
лесних пропорција. Ако ово не
будемо губили из вида, моћи
ћемо на праву меру свести и
правилно оценити ширину рас-
пона и дужину тела у злочин-
цама. И онда овај зак-
оник ширине распона имамо објаш-
њени тиме, што су осушени
махом из оних класа друштва-
них, које рукама више раде
него ногата, а то опет значи
да већа ширина распона од ду-
жине тела у њих није никакве
неформалности, него чак кар-
актеристични знак дегенераци-
је или чак и атанизма, ко-
јим би се, како се рекло, зло-
чници приближавали антропо-
лозицима.

Шака у злочинаца такође
је много ступована. Још стари
век узимао је, да по њој
одреди карактере и дух че-
ловека субјекта (хиромантија).
Миро мисли да по таквом ме-
рењу може закључити, да у
злочинаца који на лица напа-
дају и крв проливају препла-
ћује кратака а широка шака,
док је у крадљиваца чешија
дуга а узана шака. По чему,
сви пак злочинци имају без
изузетка шаву дужу него нор-
мални азијца. Ломброзо своје
податке не сматра за сигурне,
да би се могло поставити нево
правилно, и нарочито каже да
ствар није тако јасна, да би
се могло какав закон извести.
У осталом величина и дужина
у најновије време извесно је
као особита морфолошка белега крадљиваца из навице то, да је
у њих средњи прст једне дужине с домаћим претом исте руке.
Бер тврди, да ово није приметно у злочинаца те прсте ни као
изузетак, а највише као неки чест или чак и редован омак.
Роси је пронашао, да је у злочинаца од 69% случајева десни
средњи прст дужи од левога, а у 24% случајева да је леви
дужи од десног. Посебце пак у крадљиваца десни средњи

прст већи је од левог, и то од 63 у 45 случаја. Отламени је право, да је код нормалних десна палич у 14%, случајева већа од лева, а код алочица само у 5%; да је десни прст показач код нормалних у 16%, код алочица у 10%, већи од левог, а леви показач да је већи од десног код нормалних у 15%, код алочица у 27%.

Нога у алочицама тако да би у неком погледу одступала од ноге у нормална човека. Демобро наводи како је у нормалном стању корак десне ноге дужи него лево, како је удаљаване десне ноге у страну од средине линије краће него лево ноге и како је, најзад, утао одстојања поних осовина од порчажице ашије на десној страни већи него на левој, тако да десна страна превлађује.⁶⁾ А сје је то другаче, већи, у алочицама, па и епилептичару. По његовим посматрањима корак алочицама нешто је дужи него нормалних лица, искорачање с лева шире је него с десна; удаљаване десне ноге мањи је него лево. У алочицама је, дакле, увек истакнуто лева страна. Оне појединости налазе се даље неистине по појединим претстама алочица. Перелеи код алочица са холем епилептичара, Демобро налази велике сличности. Отламени је нашао код нормалних у 38%, случајева већу десну ногу, код алочица у 27%; лева је већа у 15%, код нормалних, на против у 35%, код алочица. Док у нормалних прелазије десна страна како код руке тако и код ноге, у алочица претеже лева страна.

* * *

Сви који су алочице проучавали у погледу антрополошког сагласи су у томе, да на разним деловима тела њихова и на разним органима има пуно аномалија, и сви тврде, да су у алочицама изнадредно чести ти недостаци телесног развоја, ти тако зваани знаци дегенерације. И Бер, по својој испиту, тврди, да је тај сакат сасвим доказан и да је неопоспорно пријатан, али држи да је све питање око тога на који начин да се правило процене ове многобројне појаве и како да им се даде предност која им припада.

Уз неправилности на глави, о којима смо већ говорили, а и без њих, имамо у алочицама не ретко асиметрију лица. Демобро је од 79 младих алочица у једном закону да поправку нашао у њих 14 ову ненормалност, а од 100 одраслих у њих 25, међу тим нормалних лица (неалохица и здравих) с том неправилношћу рачуна да да има само 6%. Маро каже да од 329 алочица у 19 је нашао, а од 92 нормална лица ни у једног није нашао ту аномалију. Од 1214 осуђеника које је Кнехт испитао, биле су асиметрије лица у њих 56 без никакве утешаја никак долајана у том. Бер види, да од 1537 одраслих алочица у 180 посматрао асиметрију лица, тј. у 7%, случајева, а од 348 младих алочица у њих 14, дакле 4,3%.

И у алочицама је најчешћа аномалија савијености уха. Данас се зна да је ненормална ушница пунолика специфично и врло често обележје оних који су наследили умну болест; тај знак је т. а. stigma hereditatis. У том погледу узимају се у обзир аномалије у типу целокупног уха и појединачних његова, поред тога да ли не стоји уху погрешно на том месту, на глави, да ли ње сувише одваљено или према приближено, да не стоји сувише високо или ниско и да ње сувише напред избијено или далеко назад забачено. Све ове форме аномалије уха честе су у алочицама. Оне су на њима постале предмет великог интереса, посматрања, беседења и стручњачања.

Од аномалија уха, које се узимају као знаци дегенерације, стробави нај рапорост често се јавља у алочицама; ређи су други недостаци овога органа.

Врао су много бројне аномалије епигла и јуба. И погледу посматрања у алочицама, као: неочекивано велика и узак изначан свод, неједнако просторство обожих нечелих половина, унаошност целих небаца. Говорне масе удег недовољно подобности за артикулацију исеу чење но казеним алохица него у осталој слободној света, на против муњаве је у алочицама, како Бер тврди, несмерно чешће.

Посматрање су аномалије у кроју ерга и деформитет личицама стуба, али је у алочицама много чешће деформитет

прсију. Посматрање су прен као скапа равне, неочекивано усеке, равне и усеке, несиметричност у половинама им, јако угнуте, куд свада и удегане обожих половина тако да у средини има аорну прагоа лева. Узима се као да из ембрионалног става долази овај последни облик прсију и да га има у видливају које психички и неуропатички јако нате, те да треба нате деформитет сматрати као израз психичке, нервозно неуропатске дегенерације. Бер тврди, да је чење миш осуђеникама налазило на случајева девакстости прсију и да би се релативно често јављале њихово на алохицама могло рећи да јави као знаи дегенерације, као stigma hereditatis.

Као крао чешће аномалија налази се у алочицама кичаост; посматрања је до 12%, а већи се да се у три четвртине кичаост алохица налазе и други појави дегенерације. Осем свега овога, забележене су у алочица и многобројне мање у гениталијама, пољним органима.

* * *

Број алочица са наследним појавима дегенерације и мањима у организацији врло је знатан. По Кнехту, скоро 48% испитаних алочица, 579 од 1214, у спољном телесном силову своје одступају од нормалнога типа; само у 130 њих беше по једној дегенерационој знаи, а у свих осталих беше их у исто време више. Бер по својим испитивањима тврди да је од 1885 осуђеника имао 1095 = 58%, а алохицама у кроју, а само 790 = 41,9%, без тих; 203 = 18,5% осуђеника изакоше само једну ненормалност; 286 = 26,1%, по две, 352 = 23,1%, по три, 145 = 13,2%, по четири, 176 = 16%, по пет до седам, 33 = 3%, чак по 8 до 13 ненормалности. Пента вели да је од посматрања њих 400 осуђеника нашао само 3% без никаквих аномалија, а да се више од три аномалије показало на 94%. С првом, дакле, вели Демобро, да су у алочицама много чешће појави дегенерација него у неалохицама. Од 79 младих алочица једног змлада за поправку (међ којима је било 40 правдоваца, 27 свитница, 7 убациа итд.) нашао је он само 7 њих телесно потпуно нормалних а у њих 47 беше по три или и више телесних аномалија, и то од 40 правдоваца у њих 27 = 67%, од 27 свитница у њих 17. И тако Демобро узима да се алочицама тије 48 аути јавља у 100 малолетних алочица. Од 160 деце, које је он узео ради поређења из варошких аила, 89 њих беше наравнотерно нормални а 71 с мањима моралним (закљаници, беспоштовари, свалачице и убојнице, са алим навицама); међ наравнотерно добром децом 30% показиваху аномалију у кроју у 10%, беше наравнотерно до деце наравнотерно неспасене беше 60% с телесним аномалијама и 46% с наследним — дакле, телесне аномалије чење су у деце рђави карактера. Демобро је, даље, нашао у 213 мушких, одраслих алочица 82%, телесних аномалија, а у 200 неспоричних алуи само 32%. На онда, међ нормалнима нема ништа на једној и истој личности у један мах много белега алочицаког типа, али једна да их је и два три случаја, док је међ алохицама то 23 = 27%.

Да ли су, дакле, ове аномалије кроја и организације тела својствене само алохицама? Вине него у алочицама јављају се појави дегенерације у умоболних, епилептичара, шлота. Лекарни су узкивали на њих код умоболних и чинили закљаници да су врло чести у оних, који су од умоболних, епилептичара, шлота, исеу одлиних родитеља. Али је забележено и то, да ти знаци дегенерације викако нису појави који егтално и увек прате поремећеношћу ума. Велики број умоболних је без тих аномалија, а многи их олет амају али нису умоболни. Међу лекарима бесхитрајна и пре а сада мена се о значају тих аномалија врло подељена. С јом мањом поузданошћу могу се појави дегенерације узети као доказ алочицаког природе човека. Нема ни једне од тих аномалија, која се не би нашла и у неспоричних и потпуно честићу алуи. По непа од тих аномалија јавља се тако често, да се може узети као нормална. Неке од наведених мањи у кроју и погрешнама у организацији тела свакојако појави су, који се у појединих непе видљивих племена и појединих дивљих раса јављају као нормалне формице. Они посматраоци, који тако далеко иду да у сваком знаку моролошке дегенерације виде знаи и квалитетноде психичке дегенерације, иле у томе обележен устук стању преузаном и зверском. Али пуно хлава алуи с тим знаком минимално атавизма нису никакво алохица, као што нису ни умоболни. И као год што има део моралних алуи

⁶⁾ Радн болетг шовина онег жоста, треба згледати десну хода* у броју 10. овога листа.

с тешким лицима дегенерације, исто тако има у поврату калених злочинаца без икаквих видних појлова професионала, накин су примери свакако неких казних завода.

(Наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински посави.

Општински судови по § 6 тачке г, грађ. суд. поступка надлежни су: да могу по сагласију парничара, одобравати изабране судове у спорима које до суме означен у тачки под а и наређивати кога се дана има суђење предузети.

Како се врло често дешавају представке код општинских судова, за захтевима, за састан изабраних судова, ради расправе појединих међусобних односа, то, а да би општински писари имали пред собом образац и ради једнообразности, ми ћемо овде изнети један случај одобрења и састан изабраног суда код општ. суда.

Рађено у суду општине Крушевачке, 24 маја 1899 год.

Дођоше суду Милован Марковић, пицар и Негован Симић, магистара оца, на позивање:

Ми смо за ову пролету сезону закључили уговор о ортаклуку за куповину најмања на овлашћеној пицари у извоз истог. Негован је у ову радњу уложио 200 динара, а Милован свој труд. Сада, како се сезона за куповину и продају завршује, то би и наш ортаклук имао претстати. Негован има да повуче свој уложено капитал, а добит да се подели. Но како не можемо у томе да се сложимо, то молимо суд да одобри и нареди изборни суд, који ће наш спор расправити.

Милован Марковић
Негован Симић

Оверена

Кмет.

Бр. 724. Како на основу § 6 тач. г, грађан. судског поступка има места овога захтеву парничара, који се сагласишвају у томе да њихов спор о ортаклуку расправити изборни суд, то општ. суд, као надлежан

Решава

Да се позову оба парничара, да изабру суђење, председника и свима заменима, онако како то прописује § 435 грађ. поступка.

Пошто се изврши састан изабраног суда, онда се исти има састати на дан 30 маја ове године, спор између парничара изнети и предстати, своју прећуду парничарима саопштити, а акта о целокупној радњи предати овоме суду ради оставе у архиву.

25 маја 1899 год.

Крушевач.

Кметови.

Рађено у суду општине Крушевачке, 25 маја 1899 год.

Дођаху парничари ради избора изабраног суда позивање: Ја, Милован Марковић, пицар на судију Михаила Петровића, пицара, а њему за заменика Петра Лазича, инспектора Ја, Негован Симић, пицар на судију Илију Савића, пицара, а њему за заменика Марка Тасића, економа овлашћеног. За председника изабраног суда, бирамо Николу Петровића, магистара, а њему за заменика Лазара Ристића, бакалина.

Милован Марковић
Негован Симић

Оверена

Кмет.

Бр. 760. Позвати изабране судје, председника и њихове заменике и саопштити им решење овога суда од 25 маја ове године. Бр. 724., ради састава суда одређеног дана 30 маја ове године.

26 маја 1899 год.

Крушевач.

Председ. суда.

Следећу процедуру саопштите и састав изабраног суда ради расправе спора између парничара. Суд узима себе деловну сам. Но у овим приликама требало би увек општ. писари да буду деловно овако састављени изабраних судова,

јор би рад и читава процедура текли правилније. По свршетку спора издају се нар. пресуде у препису, а затим акта предају архиви општ. суда на чување.

II. Истину

Суду општине пошкешке

Данас пре подне, без икаквог даног му повода, ушао је у моју агању Сима Петровић, олд, бакалин и напао ме грађаном и посевом, појући ми оца и матер, називајући ме банкротом и икаквим човеком. Ниша сам га зашто то чини, када му насам ништа учинио, по он ме је продужио и даде повати и гравити.

Да је овано било, последочиће ова сведоци: Марко Весовић, бакалин изваз, Лепосава Цветић, удова и Марко Ристић, терзија оца, који су се десили на лицу места, када ме је Сима напао и градио.

Тузак Симу томе суду и молим да га казни за напету ми уреду.

Таску прописују у 2 динара полагаю.

25 јуна 1899 год.

Помера.

Милоје Тасић
терзија.

Бр. 1260. Испитати сведоке, на које се тужилац позива, затим узети изјутеног на одговор, па акта суду на решење, 25 јуна 1899 год.

Помера.

Рађено у суду општине пошкешке, 26 јуна 1899 год.

Испит сведока

по кривци Симе Петровића, бакалина

Због упрде напету Милоју

Тасићу, терзију.

И сведок Марко Васић, бакалин изваз, има 28 година, до сада поскућиван, у свему способан за сведока наз:

Дошета, био сам очевад, када је Сима у врло раздраженом стању ушао у агању тужакоца Милоја и напао га грађаном, појући ми оца и матер и називајући га банкротом. Милоје га је питао што га гради и шта му је учинио, но он га је продужио гради, називајући га икаквим човеком.

На оно се могу закити. Дангубе тражи 4 динара.

Марко Весовић

И сведок Лепосава Цветић, удова, има 36 година, неоскућивана, способна, каза:

У свему као и сведок Марко. Пошто је случај својим очима гледао.

Закљече се.

Дангубе тражи 2 динара.

Лепосава Цветић

III сведок Марко Ристић, терзија, има 42 године, неоскућиван, у свему способан за сведока наз:

Чуо сам на мога дућана неку лару у агаљу и изиђом напоље да видим шта је. Тада сам чуо где Милоје, тужилац, рече Сими који је био разључен, зашто га гради, кад ми није ништа учинио, а Сима му на то одговори, зато што си ништов и банкрот. Затим се окренуо и отишао. Шта је међу нама раније било не знам.

Закљече се.

Дангубе тражи 4 динара.

Марко Ристић

Оверена

Кмет.

Рађено у суду општине пошкешке, 26 јуна 1899 год.

Испит изјутеног

Сима Петровић, бакалин олд, има 52 год, до сада неоскућиван, у свему способан за сведока наз:

Тога дана пре подне изишао сам у моју багњу, која је засађена разним пољем и тамо затекнем читав чопор кокошју тужакоца Милоја. Његове кокошке свакодневно прелазе у моју багњу и тако су ми је разорили, да од ње немам више никакве хасне. Више пута сам му говорио, да од мене ову штету откљани, но он ни да се сврне. Тада сам био јут и отишао сам у његову агаљу, где сам га нашао, и казао сам му

да није никакав човек, када другоме прави штету. Грдно га носим, а зашто тако сведоче ти сведоци не знам, да ако није за штар.

Друго немам ништа у своју одбрану да наведем.
Сима Петровић, бакалин.

Суочене сведока тужњивачев са туженим Симом.

Сведоци: Мирко Веселић и Лепосава Цветић, плаваши у очи тужениме:

Јесте, Симо, ти си дошао у алавију тужњивца Милоја и посвао си ми оца и матер и плавао си га бакиротом. Кад те је он питао зашто то, ти си га извадио никаким човеком.

Тужени Сима рече: То није истина, ја тако носим тужњивца грдно, по сам му симо казао да је никакав човек, кад другим штету прави.

Сведок Мирко Ристић каза: Ја сам, Симо, из твојих уста чуо, када те питао Милоје зашто га грдно, да си му казао за то што си питао и бакирот.

Тужени Сима остаје при својој дагој речи, наводећи да је то истина.

Сведоци су заклети. Долазе потписи свију.

Оверена

Кмет

Судски разлог

Непитом непитаности и заклетих сведока, потпуно је доказано дело за које се Сима оптужује. Овим својим поступком Сима је нанео уреду тужњивцу Милоју и зато се има изнети по прописима § 357 тач. 2 крив. закона. Његово одрицање под овако јавних доказа, не може му служити у одбрану. Зато суд општине поменске као надлежан § 4 полиц. уредбе

Прегрује

Да се он оптужени Сима, за ово дело, казни са пет дана затвора о својим трошци, да нахвали тужњивцу плаћеном танку у таласним марикама 2 динара и да му плати на име трошци и дагубе десет динара; да плати непитаном сведоцима Марку, Љубици и Марку по 2 динара дагубе.

Саопштити ми ову пресуду и исту извршити, када постане папирна.

Од суда општине поменске, 27 јуна 1899 год у Пожеви.
Бр. 4301.

НАЈТЕЖА ОСУДА

На стањули бл...ку стигао сам позом на Београда у четри часа појутра.

Леп, шумовит предео својим свежим ваздухом замишљеним мирисом лива, одмах ме разгали и освети и ако неде поћи носим трему у куну прешупом света и био осећам, да поред неотонитог рачла два-три мила сапутника, ескупан од једне дебеле даме неколико београдца немачког робака, који су богати и вишњи луди и које је лед отац подмало, док су се школовали и извели на пут, а сада они неће ни да да виде, а камо ли помогу. Одмах до станице железнице је мала, лепо опремљена свеска механа, која се е пута једна налуре кроз густе, гршате ливе, које баш тад беху расцепале. Седим за сто пред механом и затражим кафу од негог дремљавог дечка, што ме дочека левајући гласно и претежући се. Дечко је тек по мом доласку почео доклати вауту, те сам имао доста времена да разгледам шумовиту околину, поју објасњају румени јутарњи пращи сунчани.

— И заиста — мислих — у оваком дивном шумовитом крају, у часу кад се прирло буди из сна, кад осећамо овај свежи мирис јутарњих лива, слушамо појтица, остављајући човека све ситне земљасне мисли и душа жељу да се стопи с дахом природе и уздигне некуда високо, високо над земљом — често ми је изгледало да се у овакој дивоти не може догодити ништа ниско, непомично, прљаво.

Можда би ме моје мислима далеко одвело, да чак уобрази-
лам како ту само анђели стањују, да ми не смешате и нехотице брбта о тражењу кола и путовању од неколико часова на принцип не прашању друму. Чим дечко донесе кафу одмах га ухвати за кола. Он се онет протеже и почена и као за се промрља е подсмехом.

— А кола; то ће скоро бити!...

— Како скоро? одесох се азутно на дечка.

— На овде има само једни што вози.

— Па где је тај једни

— Е тај је сигуран, одговори дечко и насмеја се, па после мале паузе додде:

— Тај није, на дође с мене на уштан. Еко му тамо уз наш ар кола и кола. Ту их оставио још јуче у подне. Нити дао колица да јежу, нити их напотио. Мора да смисли појте ту на реци: жао ми клаусад, а баш због њега не бих то учинио.

— На шта он ради? уштан.

— Он иде те није по владан по селу, а пољу врла по гробљу. Јкаси се како нема посла, а и кад има које путника, онда се он зашпе па не дође. Био каваз су му клаусад: саме ности и кожа од њих кушаница. Мора да смисла: коју треба нега, па уредило појење, па сено, па зоб, а он неже 'нако наш за плот, на их по два дана не види.

И нехотице погледам клаусад, мршаву, бедну, где дремају везана за плот крај механског ара. И кола бедна ну-
везивала неким конопама, а покривена поцапаном арлевица. Свака крај плота најкако густ каров и бурјан 'са пушником, која се пене до половине плота, а на месту где су кола везани, црни се земља из које оиде отуда до земље готово стабљина бурјана, а са оструге оглодано збише.

— Све што су могли нојети то су појела, помислах гледајући ова два бедна клаусета, што више личаху на мостуре коње, па ме обузе туга и сажаљење према тим бедним створенима. — И алхон ова га оставио, а он није, ојна се, по-
пише оно што му ова два бедна скелета последно још оставило снагом зараде, тешки оне готово још бедније тарнице. И нехотице ми се код таквих мисли оте ухвати за груди, а туга, нека чудна нејасна туга поче ми сви више и више освајати душу, то сва мислина и лепота прирде са својим свежим јутарњим дахом не могаху нагадити ове чудне утиске и повратити оне пров располонење.

Затим дечко и наредни му да однесе колица сена, што он ондах учини. Чим коњи опазивше да им се носен храна, почеше погатам гући о земљу и захрапаше некако благодарно и тужно.

— И та животиња пијанци по селу — помислах онет на кочишца и дође ми нека жеља да га авалим онде баш на ону земљу где су клаусад опасна корон и ондах ми двалесет година.

У том мијење гаада од механе, омамен врло убојни човек са плавиим брчицама, плавиим лицем и светлим малим очима неке шумурасте боје. На глави му шубара, испод које више протеклих неопотопљене косе. Одело ми је само гаће и дугачка бела кошуља лепо убрана, а запласан широком кушеним ткањима; па цеошма сукноно јелете, а на погатам сувеним длаку преко којих су шарене подвезице и плашња од ошанима. Нагла ми Бога и лошто разабра ко сам и од куда илем седе до мене за сто. Кутала сам дуго. Он лупца претеном меде-
ланом по столу, а ја са задовољством гледам како коњи ха-
лашито јежу сено.

Најбрже се окрете и он на ону страну куда и сам гледам, па кад угледа да је коњима положено сено, вину дутито дечка и осу грати:

— Зар ја да раним коње којевачким бекрима и прона-
лима, нека му подмину, кад је будала, а боље је и он да не живи кад је ошак.

— Ја сам казао да их нарани; жао ми да се муче онако везани за плот.

— То није требало, господине, мени су, знаш, и они коњи некако, не умем ни сам да ти кажем: често не могу да гледам ни коње. Видим ондо ботата, неку ика више од двалесет и три година. Нега је он јавио још пре двалесет година кад је био кмет онде у селу. Ух, да знаш како то беше бешо, ура-
поно клаусе, па му се плави длака. На нему је снаки да до-
лазио мојеј кући. Онома ми је кука, ево онде, преко ових шапшара, где се оно црени берамца на пацари. Ту имам и сад два брата задугара.

— Па је а' ти то о томе починију говорити, да је био кмет онде у селу?...

— Јес' јес он, неку је име Вићентије, а ловемо га Ви-
ћан, ... Код мене је, знаш, била у кули нека Вида, синица
једног мој наменова из Р...и. Њен отац је умро још да
био било два месеца, па је после узме стриц, тај мој наменог,

у кућу, заједно с мајком. Мајка јој је била једна, простишем ме, наво да ти кажем, шарена жена. С ким ти она није прела, па се њеном деверу досади да му брука кућу, те дете задржи, а њу одури из куће, те она оде оцу. И тамо ти је била така уста, па најзад ухвати с неким Циганином, што је био понављач оцу. Када је детеу било пет година, потогне те умре тај мој пашениг Симе и поручи ми да узмем Видау саби у кућу. Знам он није имао деце, па дозволе то дете од брата му ка' своје. Код мене је готово рећи Ваха и одрасла с којом децом, и писам је одавад од своје деце, већ сам је назвао, чини ми се, бокве по моје рођење. Ка, ал' шта ћеш кад, што ваде, сам ћаво не да мира ни добра. Хтео сам је удомити као и своју Соку, ал' се не даде, баш као да је неко проклество, ал' што ти рек' о сам ћаво....

Ту се мезанџија замисли као да тражаше дубља узрока свему оном што је паметило даље причати, па после подужег ћутања настави:

— Шта ћеш му — ту одмахну руком, као да одбаја са себе сваку кривину и следе раменима, и као да би хтео тиме рећи: ја не дадох никој памети. И поћути по том један читав минут готово под продужак: — Шта ћеш му? Ја се трудио као да своје, а вада у мојој кући није могао примити ништа рђаво. Ово имам и ја ћеру, па чим по њеколико изнесе да ка'... Него и крм му, брате, така, што по реци: кака мати така ка'!... — Приметим ја једном да она прдака с неким Малисавом, а то је најгора момка био у селу. Ето га сад је робајаш у Товчицу. Уградише, што кажу, покров с Божје Мајне. Сатирао је најзад по селу горе по курају....

— На шта је било с девојком? описаном га, да се не би удало те прешао причати о Малисаву.

— А, ја!... Приметим ја, кажем ти да она с њим прдака. Девојка знаи у мојој кући, а из моје куће нико није могао прст притићи за таке ствари. Куд сам могао да трим, по памислам да притегнем и девојку и Малисаву, а он ми и оиде као се оиде поше (ту показа руком на лево) због врађе. Пре тога ми украде најбоље напике, па га с неким нестрепцима испекао и појео ено баш онде под оним обрешком....

— На шта си урадио с девојком?...

— Излеташ ја њу на мртво име и запретиш, да ниш никад не сме ни погледати, а Малисаву јави кажу. Тај носерџи Вишентеј беше онда кмет, а ја и за њега се говорашо много тихих ствари како иде под туђа' паша. Он одмах потече те ухвати Малисаву. Тамај ја помислих: Божје помози, кад не прође неко време, а Вишав учеста долазашт напој кући и чам узлун придику, а он нешто пушка са Видом. Знам ја и њега и Вида, а и мајку јој носерџи знам, па одмах видим да ту ниш чиста посла. Узатим ја Видау онет, па ожеви брџе, па ожеви и запретиш јој да се не појави јинака над дође Вишаву напој кући. Онет ништа: само ме од то доба направи Вишентеј, а кмет је знаш, па ми је ето шепола право, а долази онет сваке дан: јутро веће он то укуца. Боже, виш, онет ђогата за крушку пред калчаром, а он беше у бесуји ко: врнати па све се разекае. Од то доба ми се, право да ти кажем, отади и нов, па кад појем кући с њиме и угухам ђогата везана за крушку или га чујем кад вреше, а мени све мрши уш леђа....

Ја и нехотице погледах ђогата. (Настављање се)

МАТИ И КЪИ

ПРИСЛОВИЦА

Катина Мандеца

I.

Зора је белела и алатила исток; ноћ, на измаку, умињала је пред светлошћу дана, и скупљала једну за другом растурене звезде, као што жена журно прикупља своје наките, пада се у обилној кући појави појав.

Знаме де Карноист подиже се у долини, виши него највеће дрвце. Господетвен и суморан, покривен тугомаш настором профренихот сумрака, кад њиме је било више тме не над појма и шумама. Старој грађевини годно је тајнаствен мрак, која је лежило прошлости, и тешико се одајала од нега.

Једна мала врата отвореше се право лагано на анду парка; један човек натрашње није, задржаван грањем две беле руке,

са којих су се чинке пуптале. Саже се, и спусти један пожу-ба, — журно побубав растаниа, па чело — и, док су се врата опривно затварала, он потрча ка младој растопиј шуми, у којој је мукло одјекивала пушка зверокрадица.

II.

Госпођа де Карноист, да би дошла до своје собе, пролазила је кроз дуг и полузатрачан ходник, потасан камењом, па чини су суморним издоница писаме поприсле старинске слике предања. И оједном застало: мала светлости нишао је у лице са неком уздрепаном јавном.

— Петрица!

Бертрамда, одоста.

Као створота марица де Карноист била је ту, усправљена, поносита, висока, бледо бледа; и њена одмакна и муника до-пота растапане дојоке, дрвњи светлању над главом, била је узвишена и страхова.

— Мајко! крикну она пратећи светлошћу претравању и полунапу преаукућу, која је покушавала да измакне, узвук се на коленима, забрпала се у мрачне кутове, крила под чинке пенора своје старо и лево лице, које је било испривено дрх-ташцама страха. Мајко, зашто сте се прабали у ову кућу? Човека, тога који је спавао у вамој постела, са којим сте ви оскривали дог мога оца, па треба да га пратите, да идете за њим по путенима, по полама, на врчима, по јазбинама, као што Циганке прате Цигане, као што будишце прате донове. Врбати се амо, не само да је било срамно, него и неразбо-рило. Да, ви сте себи рекли: „Ниш није видео када сам изи-шла, нико није осетно мој повратак. Ко може знаи да са по-ласе пријамла моја дубавина, да сам му помогла да побегне, кака будем мирно поново легаа у постелу, кака будем заспала, и баш скрета својојкој асесаци да поштепа породични сто, и баш крета стада староме мужу поднесем своје чело, на коме туђи колашци ниш оставили никакв трага.“ Шта! зар се нишете стидиш да пројетте кроз врата над којим бди наш старај породични грб? Нишете се бојали да се уврешено камење не стурпа на вас, да покрје срам изнесе ваљем имену? Про-шаште сте кроз ходник у коме су ваши преци, а није ваши ни на ум падало да ће они један по један сикти из својих оштра, и да вас каине, повратке им се громки глас из мрачне при-шастоти. Али, ако се ствари не свете, ако мртви не аспирира-ју у својим сланима, ту сам ја, и ви дрхните сада. Ви, моја мајка! Ја тушам да сте — ви нишете моја мајка. Моја мајка може бити само неоплаћена стурга; није могућно да сам ја од нас рођена! ја имам праба да будем чиста и неперкорна.

Ах! не знам каквим се даким именом — у томе отменом па-ришском свету где ви живите — крсти отвар коју сте ми сада учинили. Варати свога мужа, имати дубавина, за тим другот, па друге, то код вас, бде сумња, није ништа страшно. Дубо-вање, галатерија! Ко о томе води рачуна. Да, ал, причају, а и ја то знам, да су то ваши едотични обичаји. Али ми, у бретонској самоћи, где растави расту право, ми смо сапу-вади чуле напике, необичне предражаје, ми знамо да је чак ствар о којој се не може смејати, и да се мора чувати петакнуто име, које се прилично петакнуто! Ако ба хтели, го-снобо, да ме учините саучесником ваших страсти и ваших срама, грешби сте ме одвести са собом, одгајати ме по вашиим наредима, напичити ме вама сличном. Не, ја сам живела у ма-настири, где ми је пост био пријатељ, а молитва друг. Стро-гост старих молитава створила ме овором и тврдом као што су и ове саме; ја сам одиста иша' старих јунака — који нисте тако јуначки носе сапонски олово као члвљани окол! Али, престаните дрхтати, не будите тако подли, тако ниски. Повра-тите храброст, јер се ова ствар мора окончати.

И непрестано усправљена, још нека, уздикујући све више светлошћу, по чија је светлост бугнула, као гнев оне у чијим је рукама, — гнев подјармљеног народа — она је изгледала на побуну весталку чвста.

Но госпођа де Карноист, после приога страха, била је дошла к себи, видела колка је описност, а изабрала мо-гућа пава.

И она рече са дубавим осмехом:

— Шта ћеш да тишпи?

— Нишестуј оца.

— Да ме убоје?

— Он нас неће дириџи. Поштедиће нас као што нас ја штити, из оне лете прсте милосрђа која се зово презирање. Али он ће убити вањног дубавника.

Госпођа је Карноета прсну у смех.

— Ти нећеш извести твога оца! Јер ти знаш врло добро да ме он обожава, да ће он пресвицнути због моје издаје; имај то на уму, пре но што се почнеш светити!

Она долазе, неистрпано смејући се.

— Хоћеш ли да та кажем шта ће најваљ бити од свега овог? Ти беш озада бати моја саучесница. Да, те, моја саучесница! Јер се нећеш усудити да убијеш свога оца.

Гуру прста, залузи их и оде. Злобај, зао смеј њен одјекивао је по пустином и великом ходнику, у коме се некојој видети.

Бертранда није оклевао, чврстим кораком и заслашћеним косу на челу, ушати се соби маркизевој. Поше се на степеннице и подиже руку да зачука.

Али у тренутку када је хтела пробудити старог оца у препареног музика, цело јој тело захвати од уласа.

— Истата је, рече, он ће умрети од очајања...

III.

То је било две недеље доцније. Зора је белила и алтала исток; ноћ, на ивицу, узвицала је пред светлошћу дана, и скупила једну да другом растуриле звезде, као што жена журно прикупља своје најите, нада се у оближњој кући појави попар.

Замак де Карноета подизао се у долини, виши него највеће дрвеће. Господствен и суморан, покривен тужним застором проређеног сумира, над њим је било више таме но над пољима и шумима. Старој грађевини годно је тајанствени мрак, који је лично прошлости, и тешко се одлађао од неја.

Једна мала врата отворене се врло загно на анду парна; један човек натрапцао изиђе, задржаван градењем две беле руке, са којих су се чинице испуцале. Сање се, и сиусти један поубац — журан поубац растања, на чело — и, док су се врата опренио затварала, он потрча као младој растојој шуми, у којој је мукло одјекивала пушка титероградца.

И док је журно кроз бубовне, у мирном и хладном јутарњем зраку одјекну пушка; човек клоути и мртан се стрпошита на земљу.

Бертранда нађе на грани, ошито тело, клече на колена, и ошита молитву.

Затим се врати у замак, повуче се у своју собу, леже и слатко заспа.

С француског.

ИЗ СУДОКЕ МЕДИЦИНЕ

7. Пример

Гри прт вањена лешина из гроба у ратним оверлама. Један од најинтереснијих криминално-правних случајева познате времена, који има врло ваљног интереса и за Судску Медицину, била је истрага над живицом Шлаом, абор убиства, којом је испршио над својим другом, маршним трговцем Еберманом. Између осталога, лешина је убијенога била три пут вањена из гроба, што се наљжи још никад није дешавало, јер се дуго није могло да утврди идентитет убијенога. Први пут је вањена лешина девет дана после секције, јер се нека туђа жена јавила да јој је нестало мужа, на јој се чини да ће баш то бити њен муж. И пошто је тврдила, да ће моћи лешину да позна, лешина би извађена, али се она баше преварила. Други пут је вањена лешина пет месеца после смрти, да би се изнело, да ли има знакова на руди од тетовирања, које је Еберман имао. Тоне је истрага прдала сада вањеној вањности, али је распадале лешине било нех у толикој мери, да се никакви знаци нису могли приметити. Трећи пут је вањена само глава (која је вањена после убиства и осечена), јер се суду пријавила дубавница повојнога трговца, и рекла је, да је њен покоји дубавник имао тако дење зубе, да би их она и сад на прва погледа могла познати. У горњој вилици су били сви зуби избјегли од пуцањих зрна, али су у доњој вилици вањени врло лепои зуби. Ти су ми зуби, као судској експерту, послати на посматрање, с врло чудноватим захтевом, да се изјасни, да ли ти зуби имају икакве сличности са зубима брата убијенога, који би такође би представљени! Ја сам дао своје

мишљење, да сличност заиста постоји, али, да ја, на основу тога, не смем да изводим никакве закључке. Овај је случај био читан јавно долаз, којима се утврдио идентитет лешине. Да поменемо и то, да је дубавница Еберманова — јер је то заиста био он — на прва погледа познала његове дење зубе.

8. Пример

Утврђивање идентитета једне лешине јединаст година после сахране. 26. маја 1848. године сахрањена је госпођа Ведекел, и умрла је после дводневних телесних болова и баувања. И ма да су се променили рђави гласови о њеној смрти, ипак је дело остало неободрљиво. Јединаст година после тога би прикупљено много основа подизања противу мула повојне Ведекел и његове друге жене, да су они отровали покојаницу, те се морало приступити вањеној лешини. 30. марта 1859. год. би извађен сандук, и у њему се могао део раснозвати женски светлост. Суд је тражио од свога експерта, да докаже прио идентитет скелета са скелетом покојне Ведекел. Пристути су рођаци плазали, каква је била боја коса покојнице, као и ту околиност, да је имала у горњој вилици четири нештацих зуба секутива, који су лезали алатним пером један за други. Рођаци су казали и то, у каквој је одећи сахрањена покојница, али то није могло ништа користити, јер од одеље није остало ни трага, сени нешто мало остатака од чарапа. Сандук је био готово са свим истружено и паљивен несом. Када се покушало, да се извади део скелет из сандука, отпаде одмах глава од трупа, и на њој је била снета плава коса, која се врло лако чула и кидала. Сродници рекше, да је то заиста коса покојнице, али да се мало променила у гробу, што, у осталом није немогуће. Када је узета глава на нека, испале из горње вилице два нештацих зуба, и то четири секутива, причврћена један за други алатним пером; рођаци одмах познато, да су то заиста зуби покојнице. У горњој су вилици била још два здравца кутива, од мога није било ни трага, докљак је била неинвоверена. У доњој је вилици било 8 зуба. Сви су остаци били потпуно без икаквог мириса. Када се трупу вањно, кости су отицале једна од друге, а у стомаку није нађен ни један мек део тела, на разуме се ни респекци. На на једној кости није нађен никакав траг од калних новрела. Сви остаци с неском бише послати на хемиско испитивање. Резултат је хемиског испитивања био тај, да се нашло у коси покојнице трагова од арсеника, што је протумачено тиме, да је покојница за живота укишавала и изнала своју косу предметима и материјама, које у соби садрже отрова — арсеника, и да је отров тим путем могао доћи и у друге делове тела.

(Наставиће се).

КЊИЖЕВНОСТ

Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Criminalistik, von D-r Hans Gross. Dritte, vermehrte Auflage. Graz, 1899.

Прво издање овога вањенога дела, као „ручна књига за истраже судије и полициске службенике“, изашло је 1893. године у Грацу. Може се, са сигурношћу да се нимало не претера, рећи, да се у оном столећу није нашла радни, који би тако системски у једној књизи обрадио и као целину изнело све што се тиче истраги по делима криминално-правним, који би тако лепо и потпуно стручњаци износили као систем модерне криминалистике, као што је то овим делом умео с потпуним успехом извршити Д-р Ханс Грос, писцак познат, свестрано образован и, како се по свему гласи, недовољно овим веома предан и за овака рад потпуно дорасло. Написаних одмах на запредан, најбољим пријем, већ након једне године, одмах 1894. дело ово изашло и у другом издању, а сада га ово и у трећем, као потпуно и према данашњем стању књиге најважнији систем криминалистике, како сада и у наслову му етоји. Овако похвалан одзив делу сва свим је разумљив, јер је ово, што се појавило, постало неминовно потребно сваком истражнику и сваком судији у служби, у опште сваком који у ствари криминално-правним има да ради. Уз тако нешто врло ваљан „Архив за криминално антропологију и криминалистичку“, који под редакцијом истога Гроса изаша у Лајпцигу и од кога су до сада изашле четири свеске, ваљност и успех садањег, тре-

бег издава остале трајни, чему се и писац нада, као што се и из његова предговора види.

У предговору спомиње на овом трећем издању писац још поштом, како је ово његово дело већ преведено на руска, француски и шпански језик и како се, поред још других, спрема и издање српског превода. „Полицијски Гласник“ већ је донео својом читавом неколико одељака с другог издања ове књиге, а оном приликом, из захвалности нарочито према писца писца, сматра за своју пријуту дужност најавити да су завета предузети потребни напори, да се српском свету даде ово дело у целини, па ће се настати да оно и *што севије* називе у српском преводу, сада паромно с њим најпоштније, трећег издања, знатио унабога.

Још нешто. Књига носи у наслову: *истражне судије*. То је на то, што у Немачкој постоје под тим именом нарочито постављене судије, који, као лица за то *стрена* и истражују томе послу послове, имају у својим рукама све истраге по делма кривично-правним. Они тамо постоје по закону у устројству судске власти од 1877. год., на име његову чл 60., и по извесним одредбама закона о кривичном поступку од исте године, по којем чл. 187. чиновници полицијске службе и службе сигурности стоје истражним судијама само на помоћ у њиховим задацима. У нас је установа истражних судија, као што је поштом, пропала после кратког живота, управо чим се и јавила и пре него што је се могло потпуно и применити, а сав посао кривично-правних истрага данас је предан са свим у руке полицијских чиновника. На тај начин, с обзиром на остале задатке који су нашим полицијским чиновницима стављени у дужност, на њима, у кругу територије за коју се постављају, постоји сваколика државна управа. Не треба на то говорећи нити су они у могућности да одговоре томе. Довољно је казати само толико, да смо, у таким приликама, управо био полицији, јер код таког стања стари наши полицијски органи су ту управо за све пре него да за службу полицији самој. И онда, нарочито, појавило је што има она студија чак и без иједна запона о потпуној организацији њеној, у неким најпримитивнијим облицима, с установама, како рече г. Таса Ј. Маленковић, још на доба београдског Рава-лапа.

На крају да поменемо још то, да је Ханс Грос много година био и радио као истражни судија. Из тихах прилика потекло је и ово дело његово.

М. Н. Јос.

РАСПИС

Министарство унутрашњих дела актом од 27. пр. маја 1922. Издало је оваквн распис:

„И ако већ постојао наредба о начину, на који полицијске и општинске власти имају да воде надзор и контролу над кретањем путника, нарочито оних, који су невиности или сумњиви, — ипак сам намаз за потребно, да, према садашњим приликама у земљи, ту наредбу поновим и додам јој нова упушта. То нарочито и због тога још, што сам приметив, да је надзор над путницима ослабљан и да многи сумњиви дули по Србији тумарују, а власти за њих не знају нити о њима какав рачун и контролу воде.“

Пуцамо је пре свега, да општинске власти према чл. 34. тач. II. закона о општинама, воде и у свако доба имају тачне спискове о странцима, које и у свако доба имају тачне спискове о странцима, који долазе у њихову општину, да то беге наредити, да се тај пролаз напоисн строго врши и да се општинске власти, а на првом месту председници у општини и комитови, сваки у свако време, тачно известављују о томе: по каквом је послу који долазе са стране и ако је неопант чиме документира своју личност, па ако је непознат и сумња треба га одмах упутии надлежном начелству, а у случају среској власти, те да оно испитује и провене, какав је то личност, и да ли може остати где је дошла, или шта треба друго с њом, као сумњавом личности радити. Ов свину јак личност, који долазе изван наших граница — из других држава — треба тражити путну исправу (пасос) са којом као странци путују, и обавестити се по каквом послу путују; да ако се не назовом послу, по разлогу, по тумарују и т. д. примото, да су сумњиви, онда треба о свему известити државну полицијску власт на надлежност уз спровод истог лица.

Који пак као странак друге државе, путује без икакве путне исправе, а нико га не познаје, нити може ко за њега да јави, треба га одмах спровести полицијској среској или окружној власти, које ће са њим даље по закону поступити.

Дакле, има се обратити поглавном наредби, да сваки грађанин, а нарочито гостионари и мехијиди врше тачно пропис §. 344 казеног законика, па да полицијске власти најдаље у року од 24. часа поднесу известјаг: ко је у коју гостионицу или кућу дошао, одакле је дошао и какову му је занимање. Сви ти подаци морају бити тачни и на време предати.

Ако је пак, које личе од јачег положаја и углада, или је сумњиво да се од ма какве власти тражи, у тим приликама не треба чекати на рок од 24. сата, него власт одмах известити о доласку истог.

У извештају и код среских власти начелниче се путницама књига, у коју ће се забележавати путници који буду кад дошли и по каквом послу и кад отишли, и та ће се књига водити тачно и уредно, како би се у свако доба, па и доцније по потреби, могло сазнати кретање путника.

У цели претпостављеног закона извештај о свему се тачно применују одредбе §. 341, 342, 343 и 344 казеног закона према свима испушћима.

Онда распис доставља се полицијским властима ради знања и управљања.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Пејца Ристај. У 18-ом броју нашег листа од 6. маја тек. год. ми смо донели потерницу на овим аликозем и позвали смо тада све позн. власти да обрате строгу пажњу на њега.

То наше позивање није остало без успеха. Јула 4. тек. год. Пејца је ухаваен у Вазлеву, где је као напличар радио, а 7. истог мес. спроведен у Уставни град Београда, која га је 8. истог мес. спровела начелству округа пиретског.

Пејца је спроведен начелству пиретском, али тамо није доведен. Када је железнички воз, којим се он возио, био у близини Беле-Паланке, он је из истог скочило и побегло! Жандари, која га је спроводило, скочило је одмах за њим на воза и дуго га гонио, али без успеха. Пејца је успео да срећно утекне и њему и његовим курцима...

Потера, коју је начелник пиретски за одбеглим аликозем одмах послао, узхватила га је 10. тек. мес. у околини Пирота и сада, када ово о њему нишеско, он се налази у потпуној сигурности у притвору начелства округа пиретског, опован и чуван онако, како је својим бегством заслужио.

Пејца је родом из села Царев-Дола, у срезу жуљаничком, округу пиретском; сада му има 1. год. полицијско је става, у лицу је алан, на левој страни чепа има један ојанкал од опекотине, још од малена био је без иједна надзора, јер је без оца, и служио је по разним местима у округу пиретском, док најзад није ступио код Панче Голубовића, земљод. из Пирота, најпре као слуга, а доцније угоноре, да му буде усмешан.

Нема сумње, Пејца на превелике захвалности законке свога поштина Панчу на 24. априла тек. год. и побегне из Пирота чак у Шабац, одакле, после кратког бајања, дође у Вазлево, где је и ухаваен.

Још нешто. Пејца је своју кривцу припао. Извесномо слику, не би да се сазнало, да је још какву кривцу учинио за време бегства.

ПРОМЕНА МИНИСТРА ПОЛИЦИЈЕ

Указом Његовог Величанства Краља од 30. пр. мес. уна-
жена је оставка додатним миш. унутрашњих дела г. Јеврему
Адамовићу, а под истим даном постављен је за министра исто-
министарства г. Ђорђе А. Генчић, додатним комесар Нар. Банке,
чају слику доносили у данашњи броју на првој страни.

УХВАЋЕНИ

Вилизан Васић и Николије Милић, осуђеница београд-
назовог завода, на које смо у прошлом броју јавили да су
побегли, ухваћени су.

ПОТЕРА.

Оефронике Теранџ, земљопосед из села Љубина, решењем
начелства округа узмишлог стаљен је под привичну истрагу
и у притвор због једне опасне и две просте крађе, које је
извршио у селу Трпиви, пош. измешу 25-26 маја тек. год. Ра-
дисас, који је испред сироволика побегоа, има 35 год., ра-
ста је омаленик, плав је, у једну ногу нарамљиву; на десној
руци нема пола средњег прста. Начелство окр. узмишлог актом
№ 9406, моли се полициј. власти да Соверинају живи потраже
и у случају проналаска њему стражарику спроведу. Би се могао
спровести и Управи гра. Београда с позивом на Бр. 18057.

Коста Игатовић, болесник болнице за душевне болести,
родом из Крушевца, пош. имају 1 и 2 тек, мек, побегоа је
из болнице, Коста је пре ступања у болницу — децембра мес.
1896 год., био староснек калеа, сада има 17 год., средњег
је раста, плав је, ћелав; у одевају је болесничком од белог седе-
та. Наредљу се тражење. Пропањеног треба спровести управу
поменуто болнице с позивом на Бр. 1172, или Управу града
Београда на Бр. 18072.

Ђорђе Милановићу, земљопосед из Доброподине, пош.
измешу 30 и 31 проишлог мес. непознати дозови управи су два
кода од којих су: један дакле беле а други сиве. Оба имају
по 5 год. и без ранава су. Начелство округа крађивачног
актом Бр. 11531 моли се полициј. власти да дозове са покра-
ном живи потраже и у случају проналаска њему стражарику
спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 18393.

Милан Јанковић, текан из Лозовица, откривају се што
је извршио опасну крађу у друштву са Петром М. Вујићем
и Јованом Јанковићем из Лозовица, пош. имају 2 и 3. априла
1896. године, Никола и Тома Јанковићима тек. из Лозовица.
Ну како је он још у месецу јануару ове год. као војник по-
бегло из војске, и до данас није пронађен, — то се може се
повишевати власти и општинским се препорукује да Милана
у своје домањашу пронађу и стражарику спроведу начелнику ср-
пскогвог с позивом на акт Бр. 11109. Јер је потребан да се
узме на кривични пенит и стави под кривичну истрагу.

Лични је опис Миланов: новосек, крупан, очују смејих,
наусице меле, стар 24 год., косе смеје, носа и уста правил-
них, одело непотпуно, јер се као војник одео у бегство.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Ђорђе А. Генчић, министар унутрашњих дела отпутовао је
1. ап. и у Ниш, са начелничком министарства г. Антићем Павловићем
и секретаром г. Живојинићем Протићем.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Од једног чиновника општинског Београдског завода сав кривич-
ни мишљење, да је пресуда издата у вишем апелу у Бр. 36. од ове
године, која одбацива тужбеног из трајног правосуђиштва изгале,
неправиха, нисмошн зато ове одне разлоге:

„Маго судија правосудног суда. Дрво се тога гласишти, да
је за суђење и пресуду оваког судије понашао само правосуд-
ни суд на и по трајногма из данашњи дан од 200 година, (дакле
немају судија правосудног — дрво се тога мишљења доје смо ма
правдоу у вишем апелу саопштили). Мама лево мах доје да је на-
ловошн овај суд, који је према величини трајбе наложено, т. ј. немог

200 дан. општинског, а преко 200 динара правосудног суда (Б. 5. и 27.
грађ. пост.) наложено да је ово друго гласишти правосудно са разлог:

У 51. Закона о правосудству стоји оно: као би се спор
понеће аматерима и правосудствима о молитица газаре и другим
трајногма поредом, суд рашеа. Дакле из овога мора се знати, да је
наложено иакома да овај суд, према молитица трајбе, јер би иначе
како правосудног суд. Дакле извршено је оно питање о надлежности
разлогаша правосудног, мах је требало решење, пошто се са спо-
редом питања на 1. 383. грађанског поступка расправљају решење,
нишајући се из дана о томе на 1. 49. и 112. грађ. суд. поступка.

При свесу да извршено оно: Пресуда по овом питању доведена
је у суд општине Београдске, нисмошн са овим истим разлогима са-
мим кривичном. Ма смо је, пошто смо се у томе сложени, усвојили
као правду и као таково одштампали у вишем апелу.

Истина била смо тога мишљења да је са овим разлогима који
су штампани, требало решење одбити тужбено, и то решење имало
би савести овим текстом:

Да се тужба одбаје од овога трајногма ништо је исто нева-
дномом суд. пошле.

Али како је ова ствар расправљана под суд пресудом, да се
трајногма од овога трајногма као мереном одбаје, онда нисмо
понеће никак притишту тужу, јер је реч о одбајању од трајногма, дакле
реч је о главној ствари, а не о спорној о надлежности, — нисмо
хтели ништа примечити. Најма нареду кривиче била је у могућности
да предмет оконча решење и не пресудом, јер бар на разлу депо-
новства нису лети би уназад судије.

Поред овога писан кривиче се даноко узмишлу, када је отишао
код на 1. 49. и 112. грађ. поступка, јер је пресудом оне границе
у којима се суд општ. има притишту. Прописан 49. грађ. поступка
који говори о одбајању тужбе пронашају у за правосудног суда,
а пошљају на 1. 112. пост. нишају најмање је имало места, јер из
текста његова очито се види да овај суд по својме „устројству“ са
актив прописан нема нискогма никакшн поста.

Сада из наведено и то изшто смо усвојили то гласишти, да општ.
судови „по овом устројству“ нису наменили за суђење о трајногму
правосуђиштва изгале.

1. 6. грађ. судског поступка јавно је обележио надлежност оп-
штинских судова, и као ми је хтео одредити надлежност и не оста-
вати споришном законима, он ми је ништу наведено, као: однос
за суђење о судиштвоу а непосредним добрица на грађанском апелу,
однос по молитица потражљива на трговачком апелу, на којем
је утврђено у тим случајевима, да би била предвиђена и о право-
судству изгале, пошто и зато стоји притишту одреба у опш-
ташном закону, закону о правосудству и нарочито у 57. оде-
ташн, који поред овога што је писан кривиче нашо, има и други
свој стип који гласи: „при овоме одбајању тебе суд уредовишти
наложено спорне суди, неће општествена заступа у положајном трибу
у општественом правном знању изајуби у своју у 56. одеа закона
одређење тако“. Иека г. писан кривиче добро прочита овај акт,
из нева сам неће одговорити, но да би бити надлежан да општ. суд
„устројство“, да из правосудног судова, са својим предлошном
и судијама правнишма, као предост. општ. суда са својим молитица
у општини правосудног, где би правосудствима за своју изгале, у
нишају г. писан кривиче, иако као мах надлежност одошн своју тужбу.

Као се хтео нешто да притишту и када се хтео да говори
о надлежности онда се мора говорити тако, како би ниста уни у за-
конош одреба. Ако би мах надлежан суд општине Београдске, узми-
ше, извршено за суђење овога спора, онда би „по овом устројству“
тако ниста зато био надлежан и суд општине сапштинске, државне,
општине и т. д. А да ли би нашо надлежност притишту овај миш-
ле судија са којима се писан слаже, и да ли би се са тим мишле-
њем самима правили и правосудствима, то ниста ови нишају, ми
несто се нашоу пресудујо рети разлогаша.

Томаше о кривичи.

Посережидица. Ми смо у немојо признава мишљењу, да се
понећица измешти по нашо уредивању у општинским мишљења. Нароч-
ито смо налагали да суме до 12 динара не примамо на плат терет
за молитишту. Пре ниста мах један или померање нисмошн ми је
акшех од 1 динара у измешеном писму и као је по истим даном изма
по један са 36 динара, и ми смо требали да наплата 0-80 дина, да
за оно немошн апелу у коме је само 1 динар!

Мошмо посережиди, да при будућој експликацији измешта писку
на уму да молитишту плати, јер је на тај начин и молитишту решитиш.

чинима емоционална коса. Вези се да је у краљевина мање густа, у убица кудрава, пуна и угасите боје, у елксинатори и паралида да често при промена осцилација је нижа и нема. Довољно каже: „Кога угасите боје у алоципада често пута је чешића од плаве; у њих је плава коса три пута него у нормалних. Црне косе су махом палихе и краљевине: угасите косе махом су екситације; палих је највише међ алоципица противу „благоврања“ и међ паралидама. Риђа длака ређа је у алоципада него у остала света.“ Откозати палих код 350 на поврат кањених алоципада да оседаост настула у постојној старости него код нормалних, да је ретко пре 50 година; паралида је код паралида а највишега код рабонина, у краљевина је пак нешто ранија него у рабонина, Тихомост, по њему, прво је ретко у алоципада. Што алоципица тако не седе и не беаже, он принише слабој оседаости и малој реакцији духа пихона. По с друге стране имамо података које кажу да је оседаост чешића у алоципада, као што је и прво често појава да раније остаре у енему нагледу у опште. Али се, уа то, узме у обзир тежакост у одређавању боје косе и очигу у појединих парода, као се, даље, погледа на најновије податке Вирхова, Топинара и др, скоро о свима нутурним пародама, по којим подацима локални, алимастички одношаји укрштала расе чине да буде најрационалнији мена у боји косе и очигу, онда ће се, јачајемо, морати одустати од тога, да се ма и најмање најновије прилаже томе хоће ли у алоципада превлађивати она или она боја косе. — Противно коси на глави, у алоципада је брада оскудно обрасла длаком. Мисли се да је то знак општег несавршенства у развиту.

Орган, из кога најрежатије и најјасније говоре мисли и осећања, јесте око. Сваки покрет ока, свака промена правца којим се гледа кажује унутрашње расположење душе; стајност погледа и његово правце кажују мир и узбуђеност душе. Ширине и узине зенице, спуштање трепавица, узјекљивост и живост која у очима блесне, све то чини те мошма да заглодамо у оне узине и дубине покрете душе. Око је заиста огледало душе, које нам на идемо јавношћу начином мало објашњеним често душевни и морални карактер. Од најјача хтео се да се по покрету ока и погледу свима алоципа мисао, неморална силност. „Да бисмо познали убицу, вели Видол, доста је да му очи видимо.“ а тако мисли и Доврозој као каже: „То, што узрокује алоципа најјасније карактеристике и одаје, јесте његов поглед...“ Нека би алоципац имао у власти и све прте спога лица, неће му испастаи да рукма, на ма био и највећа подмуклица, да прикrije онај поглед који одаје унутрашњост његову. Да нахватам да је поглед убице неомо сличан погледу мајке кад она поучиоце зроби и спрема чега да скочи.“ Око је у краљевина, вели он на другом месту, кало, нимирно, често рапркано, обрне набране и састављене; а у убици оно је стајкато, глатко, укочено, по калито закрпљено. Многи елксинатори и паралиде имају мале оброне очи. И заиста врло често налазимо у алоципада неки чудан, неновослаи нам поглед, поглед који нас одбија, који јави кажује алоципицу рђаву мисао, некавалу намеру неку. Али зар се и ту често не на-рамо? Кољко пута поверујемо отвореном, смиреном, мирном погледу каже подмуклице која се само привидно каје? А колико пута не верујемо с почетка затвореном, поученом погледу него само привидно непокретног лица, које се мало по мало са свим покаже као лице јаке воље и стално добриг карактера? Ако је оно заиста огледало душе, онда ми писмо у стаку да неро и јасно тумачимо слику који нам даје. Не треба много да верујемо површној оцени. Само у алоципа који је учинио тежку кривичну, који још није овладао својом унутрашњошћу, постоаи њен господар и примриво се, само у њега бисмо онг погледа који га одaje; међу тим махом алоципац баш за поврат кањених и неоправданих кањиваће погледом својим неку хладну мирношћу и стојаће као празни кракер какав угањена вулкана. Никад пак неће поглед и особина она сигурно казати и категорију алоципа, прсту алоципа, осем може бити нешто у случају свилова и дела против „благоврања.“ Навесно је, да се у око алоципа може што шта читати, али не толико колно многи мисао ту да паћу; очи не кажу ништа тако јаво, да се на њихово кањивање смеемо следи ослонити.

У мимичној игри мишића огледа се шта све бива у животу душе; свако расположење и сваки замишљај праћен је

и исказан на лицу извесним покретом мишића. Што су чешића и постојања та расположења и замишљаја, тим се дубље уривање, видније утиснуте налазе на лицу извесне изразне зорне, тим стапније и трајније бијају извесне црте лица. Оно хатро збирање чеа, оно у мах криљене углам усала, па онај трепути мишића дилом усном — све су то реакције духа намета на спољни свет. Према надражености осећаја и воље мозак креће на посао извесне групе мишића мимичног апарата; а пак је прво често то пословање мишићно, надражање се линије и браде, које ће доказивати да се много што шта преко главе претрла. На тај начин извесне мимичне реакције дубље мишића докожују парочиту афизиогномску вредност: извесне боје на челу, извесни положај усала и облик уста постају карактеристичне за афизиогномију. Па да ли лице у алоципада својим обликом, васкопним изразом и појединоштина својим кажује што сигурно о неморалним мислима и злочиној вољи, да ли, проитије да кажемо, има парочите алоципице афизиогномије? Доврозој вели: „Нека се протудује масе несрећника разних кањених закона, како сам их ја протудује, да ће се доћи до закључка, да они поствина немају неку крикосу али страшну афизиогномију, изузеи наузетне, али ипак имају са свим засебу афизиогномију, и још скоро свака врста алоципаца своју. Наш аутор, Нер, сматра такав закључак као неподесан у многим погледу и по последицама му и опасан.“

(Наставак се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

1. Судења по грађанским споровима

Сузу општине слатинске

Од Мјајана Настаја, земљопседа из Слатине, купно сам 10 товара опшодније шенице по 15 динара товар, рачунајући нети у 100 килограма. Шеница је мората бити чиста, овејана и без кукова и уродиле. Овако пречишћену шеницу требао ми је предати у моју магациу на Уб 25 јула ове године, и ја сам му, на име онога нашега закљученог уговора, као канаре дао 50 динара.

Да је замећу нас овакова погодба била и да сам му на име награде као сто динара, потврдије сведоци: Николаа Лазић и Марио Миянја, земљопседа из Слатине.

Но Миянја своју обавезу није хтео испунити, по је шеницу препродао другоме, зато сам принуђен тужити га томе суду о молбод да га осуди, да ми дуплира дату му канару у 50 динара што износим 100 динара, да ми наплати плаћену таксу у 5-40 динара и да ми врати трошка и дагубе 10 динара.

Освом тужбе повраћај дупле канаре услед неиспуњења уговора.

Предост тражибине 100 динара.

Доказ сведоци.

1 августа 1899 год.

Уб.

Настас Алимпић,
трговац са Уба.

Бр. 428. Завести у деховиди протокол, затим одредити рочиште на које позвати обе паричине стране.

1 августа 1899 год.

Председне суда

Слатина.

Рађено у суду општине слатинске, 4 августа 1899 год.

Белеша по спору

Настас Алимпић, трговац са Уба

Противу

Мјајана Настаја, земљопседа олд.

Судни суд:

Председни суда

Митовић

Вележко

Посар.

Због повраћаја дупле канаре услед неиспуњења уговора о продаји и куповини.

Предост 100 динара.

На рочишту су обе паричине стране и сведоци. На спору суда нису се могли поравнати. Прочитања је тужба и тужилац суду у свему при истој тражећи и за динарним предатаком суду десет динара.

Тужени каза: Ја сам довста са тужиоцем заклауно уговор о продаји и куповини 10 твара пшенице онако како он наводи, по дан предаје исте у његову магациу има се извршати о Малој Госпоји тј. 8 септембра ове године, а не 25 јула ове године. Овај уговор закључили смо на Убу у његовој магаци на Петров-дан ове године, и тада сам рали испуњења уговора примио од њега 50 динара на име кларе, с том обавезом да ако е условљеном року, тј. о Малој Госпоји пшеницу му по уговору не предам, да сам дужан клару му дуплирати. Да је овако било потврдило и сведоци на које се тужилац позива, па нека их суд испита. Дангубе тражим три динара.

Испит. сведока

Нешко Јашић, земљоделцац оид. има 38 година, у свему способан за сведока, на питање од стране суда положио му, каза:

Ланем на Петров-дан био сам у магаци газда Настасевој на Убу, неким мојим послом. Ту је био и тужени Мијаило у Малој Иконји, мој сазак. Мијаило је понудио Настасу да му прода 10 твара пшенице, наводећи, како је иста добра и једра, само док је сине, оврши и пречисти. Тада су ступили у поткобу и погодило је закључено тако: да тужени Мијаило са денем по 15 динара од твара рачунајући твар у 100 килограма, преда тужиоцу 10 твара пшенице, која мора бити пречистиша без кукола, плесе и уродиле. Ону предају да изврши у његовој магаци на Убу 25 јула ове године. На име те погодило, тужилац Настасе, да је туженоме Мијаилу, на име кларе 50 динара, са тим условом, да му је дужан исту дуплирати, ако неби уговор испунио. На ово љу се закљети. Дангубе тражим 2 динара.

Марко Иконји, земљоделцац оид., има 52 год. у свему способан за сведока, на питање од стране суда каза:

Биво сам на Петров-дан у магаци туженога Настаса, на Убу, када је исти закључио са туженим Мијаилом уговор о продаји и куповини пшенице и знам да кажемо то: да је Мијаило продао газда Настасу 10 твара пшенице, чисте, овејане, без кукола и уродиле по 15 динара твар, рачунајући асти у 100 килограма. Уговорили су да му ову пшеницу има предати 25 јула ове године у његову магаци, и за испуњење тога уговора примио је од газда Настаса 50 динара кларе, с тим да му исту буде дужан дуплирати ако му пшеницу на време не преда. На ово се могу закљети. Дангубе тражим 2 динара.

Тужилац није имао шта да примети на исказа сведока, јер су његове тужбене наводе потпуно утврдили, тражи да суд донесе своју пресуду.

Тужени рече, да сведоци истиниту сведоче односно предаје пшенице, а зашто то чине не зна.

Сведоци су на своје исказе закљети.

Судски речалози:

Испитан испитаних и закљетих сведока, којима суд позвала своју веру, тужилац је потпуно доказао то: да је уговор за предају купљене пшенице био 25 јула ове године, даље то, да је туженом дао на име кларе 50 динара, са том обавезом да му је тужени исту дужан дуплирати, ако неби уговор о предаји, о року испунио. Према оваком стању ствари тужени се има осудити на то да врати тужиоцу дунау клару. О тога суд на основу §§ 6 и 13 грађ. поступка, с погледом на § 520 грађ. закона

Пресудује

Да тужени Мијаило буде дужан вратити тужиоцу Настасу дунау клару у 100 динара, и да му накнади плаћену таксу у 5-40 динара, и на име трошка и дангубе вет динара, а тако и испитаним сведоцима на име дангубе по 2 динара.

Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општег елатиског, 4 августа 1898 год. Бр. 459 у Слатини.

Писар.

Председ. суда.
Кметови.

НВ. Заводна белешка и пресуде у протоколу субна.

II. Петину

Рађено у суду општег елатиског, 28 јула 1899 год.

По извршеној пресуди овога суда од 20 маја ове године Бр. 562, која је донета, у спору Николе Растива терације, про-

тиву Павла Недича, абације оидашњег, имао сам данас извршити попис покретности дужника Павла а за плаћу 70 дина, са осталим трошковима. Оно сам му саопштио и позвао га да се изјасни од чега мисли ову дуг да плати, да му се попис и продаја покретности не прили. Он је тада одговорно да позача нема, но власт лица чини своје. Тај попис нисам могао извршити нити тражињу осигурати с тога, што у стању дужника Павла нисам ништа нашао, а поверљив ми је казао, да је дужник ствари пољу кнезо и прикрио код Петра Десотова, асирине, наводећи, да ће то потврдити Никола Петровић, лебар и Станко Арсвић каз., који су били очевидали каза су ствари измете и одисте кући Петра Десотова.

Деставајући ово суду, молим га за даљи наредњени по-

Марко Спасић, кмет.

Бр. 854. Да се одмах позиву Николе Растива, тераја, Никола Петровић, лебар и Станко Арсвић, мехарија, и да се са-
судују о покретности, које кмет извршио је у своје резерату наводи. Затим одмах узети реч од дужника Павла Недича, абације и Петра Десотова, асирине. По томе акта суду на решење.

28 јула 1899 год.

Писац.

Председ. суда.

Рађено у суду општег елатиског, 29 јула 1899 год.

Дован Никола Растива, оид. тераја, има 41 годину у уштан премо резерату кмета извршенога каза:

Довста је јуче имео хтео извршити попис покретности мога дужника Павла Недича, за намерио пресуде, по којој ми дугује 70 динара са осталим трошковима, но у стању нисмо наћи ништа, што би се у попис узети могло и ја сам тада кмету казао, да је Павле прикрио пољу своје ствари код Петра Десотова, асирине, а да зато знаду Никола Петровић, лебар и Станко Арсвић мех., који су били очевидали и који су ми то причали.

Никола Растива, тераја.

Уштан Никола Петровић, лебар оид. има 36 година, до сада неосудан, у свему способан за сведока, шта она да сведочи по овој ствари он изјави:

Довста је сам газда Никола казао, да је његов дужник пољу кнезо ствари на своје куће и слично код Петра Асирине, а то сам му казао као очевидали, јер сам видео Павла и његову жену 26 ов. мес. када су пољу око 10 сати ствари износили и то орман, плодени кревет, спаваће хаљине, једни астал и неке ствари у корима и то су одисте одмах у другу авлају где седи Петар и тамо увели у његову кућу. Када сам ово видео ја сам одмах јавно моме газди од куће Стану и он је се такође о томе уверио.

На ово љу се закљети.

Дангубе не тражим.

Станко Арсвић, мех. има 58 година, неосудан, у свему способан за сведока каза:

У мојој кући седи тај Павле. Једно вече при два три дана дође у механу моју Никола лебар, и извази ме на поље у авлају. Тада ми рече како Павле са денем износи ствари и носи у другу авлају код Петра Асирине. Ја сам се о томе довста уверио и пресрео сам Павла са пшенице: зашто то чини, он ми је одговорно: не бој се ти, газда, ја љу твоје платићу, ово чиним само да Павле ништа не плати, кад је баш толико притисао да неће да чека. Ја сам му на то казао да то није добро и да љу ја о томе Никољу известићу.

Закључе се.

Дангубе не тражим.

Дован Павле Недича, абација оид., има 32 године и уштан премо резерату кмета и сасудују сведока изјави:

То не стоји у ствари и сведоци сведоче у истом моме поверљиву Николи. Истия је да сам 26 овога месеца јавио окс 10 сати пољу 1 гнодени кревет и један орман на своје куће и однео у кућу Петра Асирине и предао му, но то сам учинио зато, што су то ствари његове и што ми их је он дао у посуду, а знао сам да ће ми се врати попис и продаја за рачун газда Николи, па да човеку не би ствари пролазе.

Павле Недича.

Дован Петар Десотова, асирине оид., има 39 година и уштан премо сасудују сведока он изјави:

Довста 26 ов. мес. око 10 часова у вече, дошао је код мене Павле Недича и рече ми, да ће да му се врати попис за

рачун гаада Николе Ристића, па би рад да склопи нешто ствари и да ми доведе мој орман и гвоздени кревет који сам му да поседујем до. Ја као комшија и пријатељ писам ово могао одрећи и дозволити сам му да то учини, дао сам му кауч од шупе и он је тако ствари склопио, само је мени предао мој гвоздени кревет и орман, а какове су ствари у шупи ја не знам јер тамо писам ухуло, пошто је кауч код Павла.

Петар Деспотић.

Писар.

Оверала

Судски рачуно:

Кмет.

Испитом испитаних сведока, а и признањем Павловић и Петровић, испитује је доказала та околност, да је Павле хтео изабити поше и продају својих ствари за наплату дуго, исте склопио код Петра и да је Петар ово дозволио, § 34 полиц. уредбе. За ово дело она су криви и имају се казнити по § 385 тач. 1. прил. закона. Зато суд општински ивањичке као надлежан, § 4 полиц. уредбе, с погледом на чл. 89 закона о таксима

Пресуђује

Да се оптужени Павле и Петар за ово дело казне са по пет дана затвора о својим трошци и да илате по 2 дина, у таксеним маркама за ово дело изгубиле природе.

Ствари које се казне код Петра одмах од њега одузети и пописати и за извршење дела надлежно и законом поступити.

Саопштити ми пресуду и одмах је извршити §§ 15 и 16 полиц. уредбе.

Од суда општински ивањичке, 30 јула 1899 год. Бр. 860, у Ивањичи.

Писар.

Председ. суда.

Кметова.

Забелаз. На нап одложени задатак у 31 броју нашег листа одговорили су правилно:

Јанићки Митић, рачун, онит. Дођички, Радомир Ј. Поповић писар онит. Крчмарски, Светозар М. Ристић писар онит. Косовички, Милова Ј. Марковић писар онит. Црвеначки, Владимир М. Јивковић писар онит. Рипавски, Малац П. Зарић писар онит. Рипавски, Јиван В. Иванковић писар онит. Крчмарски, Тача Петровић писар онит. Р. Ваљски, Анђел Влађић писар онит. Трпавски, Павла Милошевић писар онит. Реновачки, Маринко Ј. Николчић писар онит. Влакчански, Довијатје Р. Стаисављевић писар онит. Петровачки, Ст. Павловић писар онит. Јабољски, Јивота Јаковљевић писар онит. П. Абуговачки, Љубимир И. Јовановић писар онит. Рипавачки и Груја С. Јивковић писар онит. Новачки, који су се највише да Јелица треба да подигне тужбу код Привременог суда као надлежног за суђење овога спора, пошто пописана покретност износи неку вредност од 200 динара, а општински суд по јасним прописима § 6 грађ. поступка надлежан је за суђење спорова ове природе „валуачно“ до 200 динара.

Остали су одговорили неправилно.

НАЈТЕЖА ОСУДА

(Иставан)

— Тако, Бога ми то траја више од месец дана. Види се променила као да није она девојка. Нити с мени говори, нити хоће што да ради. Што год јој заведиш, а она само одговори: „Нећу“ или „Што да ја радиш у твојој кући. Почне да се заваја с чевали. Направи ми читав радор по кући.“ Види ми ја да она бид жели да је изурим из куће, а неће сама да оде... Затвори се у свој вајат па не изазила никако док год не дође Вајан. А он овет, што ти кажем, учествоа на сваки дан по два пут, а све као има нека носта са мном због општине. Ја сам био одборник.

— А Ваљетиће није био одборник? — упитам.

— Како да није био одборник! Опшени, брате, и имао треће деце као три златне јабук, једног мушараца и две девојчице. Мушарац ми најмање, тог јуног од четири године, а старија девојчица од осам година, Стаменка јој име. Како су то била красна и паметна деца. Стаменка беше као капа матура, а вредна као прилеп. Слободно је могао човек дати кућу па њој оставити, па да нико не позна да ту нема домаћине... На

мајку су била деца. Јелка му се звала јона. То беше злато од жене, а из најбоље куће ове у нашем селу. Кројка, блага, чуварица, вредна као кртица. Како је она водила кућин ред и пампа доу и човека то се не рађа нише. На Ваљетићу најчистија кошуља, најчистије шпанске чарапе и тканице, а и деца чиста и одевена као цретићи. По пада то створење у послу. Никуд не нише она да се проведе као њено срећно друге, не само тако послова по кући куварница до сујења часа.

Па и он је, до душе, све до то доба био палан, вредан, а и добар домаћин. Јесте хтео да јрдне по мало „нако по женским пословима, ах“ онет је пазно јену и децу и водно домаћинске послове не може бити“ боже. Ах! од како се загледа у неферну Виду, лепо као да, Боже ме прости, ује онај куен у нега: лепо науде човек. Батали се много; занемари и кућу и жену и децу и послове, све, ама све, брате. Само тако пригреје гунај, па једно раме па враа по селу и пије. Седне ту пред мајку, па полих за подишем. Затрија девојчица те га зове на нечуру или га траже раница, а он изује све на свету. Доје неже секаж те се тужи, нева уарио ме коџи Павла, над сию батану рабу, а он склеге раницима, истресе полиз па одговори: „Удри и ти њага“. Један онет дошао те му се жалн како су му украли јајце, а он одмах човека за онет несретника, што је с Видом штурова, па обали човека ту пред нејаном, потекао штап па лепо ује: отеже се онај као маче. Ништа ми не помиње јајце по само личе: „Тако,“ оће могао да пара девоје по селу! А воћ то било пре толико времена и чак га апсио за то. Од како се то десн нико није сие ни да се ларана с Видом на узци, па ни да је погледа дуци; скљана се сваки, да га ало не сјаје. А мене поједе срамота што је то чуо у мојој кући. Избегавају је и моји унуђани, а и ја. Прозвамо мило шу па мило гробче. Нино јој не каже ни при не беле...

— Па шта је био с њом?...

— Трија тако још неко време, па се зар и њој додаци, те „ваља Богу утече на моје куће и погоди се бајати да слузи код Ваљанова брата. У очн тога длапа су она и Вајан шунавали нешто до неко доба ноћу на моје вачаре. Зар је и и научно да тако уради, јер знам његовог брата кућу и његову само шлотиј раднаја.

* * *

Прошла година од тада; пах ја једном око вевнић заранаси, баш у ово доба, некако око светог Клије, беја' пошла на гумно, — продају механџија — па се сретнем са Јелом Ваљетићеном, она послаа раницама ушину. Није ми ни род ни понози Бог, што неле, ах! баш кад је видо' кака се куварка напачила доје ми тежио и нешто ме гану у срце, па ми саме сузе појеше. Она и онако стича и мала, па још ослабила, па је немаш шта видети, као биљачи остала сирота, а оти јој све подлакуе и подвренеле од плача. Па рамету јој обрамница и па њој велики доци с неком торбом, две потлаже нисека млека и две торбе с пројама; па знаш и „нако слабачка, па се она ујаја мисли да земље под теретом. Са њом иде њена Стаменка и носи раницу у бардаку. Велики непи бардак, па је немаш шта видети, а исправљо се на другу страну и једнако препонала бардак те га намешта на кук. Паметно дете а нста мајка гледа ме као анијак века, а њему оти унапелие и прече, а затурило се од вршине и оној му се само сина нпа лице.

— Зар ти, Јело, носим, једна је зашита“ тако ме нешто стече у груу од туге.

Она ме само погледа па јој грунуше сузе на очи, пао да их проуе човек из неког суда, а наједна. Заплака и дете. Ја се сетим моје деце, па ми још теже доје и чисто ми се обрлоше оне њине око главе.

— Спусти то јадна, па се одмори мало. А зар не држисте момка? — упитам.

Она спусти обрамницу с раница и кад се исплака, погледа ме као да зове за помоћ, удућу па ја река:

— Кео шта се учини од мене... Као да хтедо још нешто да каже, али је сузе загушине.

Павлака је дуго, а ја гледам кућећи час ну, час дете, па, Бога ми, нећем ни веровати, чисто и ја ојлана да помислим како је то живнуученица жена, а двоја онет онот несретника и пали га не моје“ ладне бити. Завра сам ја све

како он с њом поступа! Цело село наше само о томе и говори и сви мисле ову јадну кошу. Хтео сам, знаш, да је тешић некако, а! куда њи је утешити. Наје то, брате, лако гледати као стима у својој ројови кући: радити као даи као роб, удвостити и човека и девицу, па још и ову проклетницу, коју не може очима да гледа.

— Па аар је уао у кулу? — упитам.

— Уао по како! Његова добросрета жена, што ти реко, ради као роб и двоји и ку и мега, а он је још туче и заперта те оно, те оно.

— Па кажем ли му што јадна — продажи механаџи причати — упитам је? Она уаду, право рећи јекну, па само елење рамена.

— Па питаш ли га бар што тако чини, што упронашљава кућу и оваку криву девицу?...

— Шта љу га питаш црна и ојањена, кад не смем ни на сенку да му стајем. Он мене сматра као скога на и горе од скога. Наје он привику мени па нек сам па! аишо само да ме набије, а камо ли да га што питам. Каменџи се тако па само гледам љу очима и плачем несрета па оном куваном девицом. Па не могу више ни да плачем. Ручем се тада као авет и сва некако, као да сам се скаменосла, а немам грешна коме ни да се покажам, но сама се гризем, па ми баш нека мукла лажа на срце, па ће хоу да ме јуни умори.

Она опет јајена и помилана девојачку руком, па узе нарипати и оплакати и себе и децу, као да је већ умрла, а ја слушам и мислим на своју децу на се чисто ажда, а у глави ми само зупи, и све ми неки мривци узе ажа, а под грао ми стаде нешто па ође, да ме удави.

А! кад узе дете дубити и зашлепе:

— Јао! мени сирочица моја, но ће да нас пави над мајке немато!...

Мене обуе туга па хтедо' утеши само да не слушам ту лагаву. Јиша опална себе само. Море да си био то да видиш само па ивад ти не би с памети сишло. Закука и децу, да се приауби у њу и све деци кукаче од неког стра и запонење:

— Јао, пави, не дам те, Јао, не дам те.

А саваљач и једно и друго па да камен пролаче од јада.

— Не дај ме благо наје, не дај твоју нају, не дај благо наји! — париче кувања жена и једва кроз плач да јој забарени речи.

Остави се, Бога ти, Ђорана посла, не плаши то дете, нип' како се узавезерало па само прева и трепери ка' Јасинов листак.

— Осекам ја да ће ми скоро доћи крај. Не може се овако — поче опет она кроз сузе. — Као види само, рече, па подице повезава, те ми показва разбијену главу. — Ето, воли, а у теу сам сва несређијана. Уба ме кривни, кри га меза и убио га добро моје. А ја сам га павила и дворила као Бога, а роб сам куће и ове девице наше, а он тако. Опонам опет до неко доба поћи пулао некод с оном драгољетном, земља јој, Боже ти нареди, вости паметала. А не опетам ни грешна, но се склањам и правим маша од макара зрна за аубав леде; што видим не видим, што чујем, не чујем, а! ме кривни опет не оставља. Удари ме чим довати. Дође доње, готово после по ноћи. Ја му поставила сорву, спремила постелу, нимирила децу, успремљала спави кутак, па меда да лаване како је чисто, зготилапа вечеру не моје' боља бити, уотилапа кина и раније, па метула на сорву; свршила се на седим, те чекам. Деца носила, а ја запаљам кандило и стајем пред акону, те се молим Богу да га окрене на боље само, а нека га умудри, да мене остави па миру да гледам децу, па му све просто било.

А и деца се сврота устравла па једнако прерају зиа она и зашлепе. Плавне се, па ме све стра плаше у анос а! у рас. Јер он дође нијан енако вече, па цретири сорву погом и изарађија етаклине, па мене ухвати, те туче за прђ бога, а деца се тако чини уадила па сву ноћ прерају. Ако ми опет не спремни онда се драи што не спремни, а кад му спремни, онда што си спремила. Кажем ти дође опонам тако, па чим на прата, а он потече погом сорву, па све прште у комаде. Ја стојам у букалу па се тресем и чини ми се дође ми суђење час. Девица поплаше па узвене куцати и збине се оно меко као пилићи, божем да их ја браним кувањима!...

Ту жепа јајена и једва опет продажи од плача:

— А он стоји, па се ажда нијан и нијани ауби. Ја ни да данем, а камо ли да му што кажем.

— Што не кутиш ове комаде, кучко, но дреман?... вину ми он и пође мени, па се салете па оламоу сорву и наде. Деца преснуе и још се јаче почеше за мене прилабљивати, а мени срце да пукне за њима, а не смем па да нишнем, а камо ли да заплачем. У тои он скочи на посрнућу јурну па мене и довати ме за носу, па ми поче ударасти главу о дупар.

— Немој, Вишо, — почех ја молити — тако ти добра мога, немој тако ти ове наше девице, остави ме болан само аиа да гледам па све ти просто, све, све, све ти просто.

— Шта ми ти приноси, кучко? Ти да ми нешто опростити?... дрекну он па ме узе још јаче гурвати песницама по глави.

(Наставиће се).

ЗАЛОЧНИ И КАЗНА

РОМАН К. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Грчића.

21

— Газдарнику није ниво тукао, рече она опет оштрим и одачућим гласом.

Он је гледао у њу једна дашући.

— Сам сам чуо... нисам спавао... седео сам... рече он још бољажљивије. — Дуго сам спавао... Доложи је помоћник иларталино старешине... Сви су се згинули на стенице, из сињу станова.

— Напо нешто дозано. А то кри из тебе говори. Тако је то, кад немога охуше, па се већ и згинувати стане, онда се и почеће понове причинавати... Хоћеи ли јести, шта ли мислиш?

Он не одговори.

Настасија је непрестано стојала поред њега, нажаливо га гледала и није одлазила.

— Дај ми да нијем... Настасијушка.

Она сиђе дозе и кроз два минута прати се с водом; али он већ није знао, шта је било даде. Само се сећао како је сржнуо гутајз хладне воде и полизе се по грудима. Затим је наступило бесвесно стање.

III.

Он ипак није био баш сасвим у бесвесном стању за све време болести: то је било грозничаво стање, са бунилом и полуспавишћу. Многота се чега он доцније сећао. Час му се причинало, да се оно њега скулаи много свата, који хоће га га узме и некуд однесе, па се због њега прешпу и сваљује. Час је опет, па једанпут, сам у соби, сви су изишли а боје га се, и саме онда онда тек што одишнури прата да га виде, прете му, договарају се с нечому нишеу себе, смеју се и прикос му. Настасија је често нијао поред себе, тога се сећао; опонамало се и још некако човека, као њему веома познатог, али кога управе — инако није могао да се сети и киније се због тога, па шта више и плакао. По кадити му се чинило, да већ месец дана лежи; други пут — да је то све још исти дан. Али на оно, — па оно је потпуно заборавио; зато се, опет, сваки час сећао, да је нешто заборавао, што се не сме заборавају, — те се тража, мучно сећајући се, стенао, падио у беснило или у ужасан, несносан страх. У таким би трептућима скакао с места, хтео је бегаи, али га је свагда неко силом задржавао, и њега је опет обзирмала амонност и несвесница. Најзад дође сасвим себи.

То се десило једнога јутра, у десет саати. У то доба, кад су ведрата дана, сунце је свагда другим појасом прелазило преко његовог десног збога и осветљавало угао поред прата. Крај његове постеле стојала је Настасија и један човек, који је немога разоловати разгледао и био му сасвим непознат. То је био млад момак у хаћу, с брдиком, и лично је па посматраице. Кроз полуотворена прата варила је газдарница. Раскољников се подиже мало.

— Ко је то, Настасија? упита, показујући на момка.

— Ах, гас, осветио си се! рече она.

— Долоа је себи, одлаза се посматраице.

Газдарница, која је варила кроз прата, чим је видела, да се Раскољников осветио, одмах их притвори и нишнучу. Она је од увек била обуњана, а разгвор и обавишење били су јој досадни; имала је четрдесет година, и била је кружна и пуна, криволаста, добра од дебљине и од ланости; нила у лицу чак и врло лепа. Али стајала до крајности.

— Ви... ко сте ви? продају Раскољникови патице, обрађују се управо послужитељу. Али се у том тренутку врата отворе отворене широм и унутра уђе Разумихин, потпуније се мало због своје кинице.

— Та оно је права морска кајута, уникниш он уласећи, — увек морам челом да ударим; па и то ми се зове стан! А ти, брате, јеси ли се освестио? Сад сам баш чуо од Настасје (Брасовије).

— Сад се и освестио, рече Настасија.

— Сад се освестио, потпуно оти послужитеља са осмејком.

— А ко измолчавао би бити, молим Вас? ушта га, опре-
нувши се на једиништву њему, Разумихин. — Ја сам, ако је по вољи, Вразумихин; насам Разумихин, као што ме сви називају, него Вразумихин јан, племићски син, а ово ми је пријатељ, Е, сад, ко сте ви?

— А ја сам послужитељ у нашем бироу, дошао сам оваме послом од трговца Шелопажена.

— Ипосице сести на ту столицу; а сам Разумихин седе на другу, с друге стране стола. — То си ти, брате, добро укла-
ламо, што си дошао себи, продају он, опренувши се Раскољ-
никову. — Четврти је дан како готово ништа не једеш и не пијеш. Једва ти је дато неколико капишчица чаја. Далат сам ти доводио Зосимона, Сећаш ли се Зосимона? Разгледао је те напавио и одмах рекао, да није ништа ваљано — уздрима ти кри у главу или тако нешто. Пенкава нерина лудорија, порицаја ти је била рђава, вели, мало хрме, од тога си се и разболео, али да то није ништа и да ће све проћи. Диван дечко Зосимон! Добро је почео да лечи. Па, дакле? окрете се оти послужитељу, — да вас не задржавамо, хоћете ли нам објаснити своју жељу? Замисли, Рођо, већ по други пут долазе из њиховог бироа; само што пређе није овај долазео, него други и ми смо се с овим објаснили. А ко је то, што је пре вас долазео оваме?

— А, то је било прејуче, јесте. То је био Алексеј Сем-
јонович; и он је код нас у бироу.

— Ама он изгледа да је јаснији од вас, шта мислите?

— На да; он је управо солиднији.

— То је похвално; Е, на прохвалите.

— Ето од Авансјаја Ивановића Вахрушнина, о коме сте
ви, по свој прилици, чећше сазнали, дошла је, на моћу наше
мамине, преко нашег бироа упутица на нас, поче послужитеља,
окрећући се управо Раскољникову. — Ако сте случајно већ
при свести — имам да вам предам тридесет и пет рубаља, као
што је Семјон Семјонович добио на прејављива начин о томе
малог од Авансјаја Ивановића на моћу наше мамине. Знате ли?

— Да... сећам се... Вахрушнина... преговори Раскољников
заминешено.

— Чујте: познаје трговца Вахрушнина! узавуј Разу-
михин. — Како да није при свести? А, у остало, сад видим,
да сте и ви бистар човек. Ето, видите! Наместе речи пријатеља
је и чути.

— Јесте, јесте, баш је он, Вахрушнин, Авансјаје Ивановић,
а то на моћу наше мамине, која нам је преко њега на исти
начин већ издала једанпут, он није ни сад одржао и оно дана
је поручио Семјону Семјоновичу, да нам преда тридесет и пет
рубља, до бољих времена.

— Најбоље вам је то, до бољих времена;“ није рђаво
ни ово “наше мамине.“ Па, како вам се чини: је ли он са свим
при свести или није, — а?

— Мени је право. Само би требало потписати рачун.

— Надреаће! Шта сте довели, књигу или што друго?

— Књигу, ево је.

— Дајте овамо. Хајде, Рођо, придигни се. Ја ћу те при-
држати: подмакни му једног “Раскољника!“ — узим перо,
брате, јер су нам сада поци слађи од најчистијег меда.

— Не треба, — рече Раскољников, отискујући перо.

— Шта то не треба?

— Неку да потпишем.

— Ех, да јавела, на како ће без потписа?

— Не треба... понади...

— Шта, понади не треба? Е, брате, то ти лавице, ја све-
дочим! — Не узмирујте се, молим вас, он се то само тако...
овет заноси. То се њему, у остало, и ја дан дознах... Ви
сте човек памети, и ми ћемо га руководити, тј. просто речено:
руку ћемо му водити, и он ће потписати. Помозите...

— Ја могу, у остало, и други пут доби.

— Немојте, немојте; зашто би се трудил. Ви сте бар
памети човек... Хајде, Рођо, немојте да задржавате госта... надиш,
да чека, — и он се сасвим озбиљно спремаје, да води руку
Раскољникову.

— Остави, сам ћу... рече овај; узне перо и потписа се
у књизи. Послужитеља позвао новај и оде.

— Браво! А сад, брате, хоћеш ли да једеш?

— Хоћу, одговорил Раскољников.

— Имате ли чорбе?

— Јучерашња, одговорил Настасија, која је за све то време
ту стојала.

— С кромпиром и са пирначом?

— Тако је.

— Знам на памет. Донес чорбе, па и чаја дај.

— Doneky.

Раскољников је гледао на све то с дубоким туђњем и са
тупим бесвесним страхом. Ренио се да ћути и чека: шта ће
даље бити? Изгледа, да насам у бунгу,“ мислио је он, —
“изгледа, да је све права збавља...”

После два минута Настасија се врати са чорбом и рече,
да ће одмах и чај бити ту. Са чорбом су биле донете и две
кашине, два тањира и остали прибор; со, библе, салница да
говешу и остало, што се пређе, па овај начин, тек одандо
није дешавало. И заиста је био чист.

— Не би било рђаво, Настасијино, кад би нам Праско-
вија Павлович једно две елашнице пица прикомовала. Ми
би то испили.

— Ах, ти, пеналаче! прогута Настасија и оде да испуни
наредбу.

Раскољников је и даље разгледао оно себи-препашено и
са напетим снама. Међутим Разумихин седе поред њега на
дишан, неутрално, као медед, обухвати му левог руком
главу, и не гледајући на то, што би се он и сам могао по-
дети, а десном му принео устима капишчицу чорбе, дувајући
преко ње неколико пута у ау, да се не би ошело. Али чорба
једва да је и била топа. Раскољников жуђо прогута једну
кашину, затим другу, па трећу. Али пригуњив му неколико
кашину, Разумихин на једанпут престале и најава, да је, што
се далага време, потребно посавестити се са Зосимовић.

Настасија уђе, носећи две боце пица.

— А хоћеш ли чаја?

— Хоћу.

— Донеси брзо и чај, Настасија, јер што се тиче чаја,
изгледа, да је могуће и без задулетица. А! ово и пица! — он
пређе на своју столицу, прихвати себи чорбу, говешу и стаде
јести с велим апетитом, као да није три дана јео.

— Ја та, брате Рођо, сад свам из оде код вас овоме
једом, промуца он, у колико је то било могуће циним устима
највијени говешу, — и то ме све Нашељка, твоја гада-
ришница, гости, узнала ме на дубин своје душе. Ја се, ра-
зумје се,“ не намешам, али и не протестујем. А, ево и Хош-
евије с чајем. Како је она то отпретила! Настасија, хоћеш ли
пица?

— Е, виш ти њега, врага!

— Чаја?

— Чаја... могу напослетку.

— Насив. Него чекај, сам ћу ти усети; седа за ето.

Он се одмах даде на посао, нави ној, затим наву још
једну шољу, остави свој доручак и принео оти на дишан.
Као и мало пре обухвати лево руком болесничку главу, изди-
ла га и отвори га појати чајем капишчицу, оти неистоме
и свесрдно дувајући у капишчицу, као да се баш у томе про-
цесу парева и састојаца глави и силосности страна оздрав-
љева. Раскољников је ћутио и није се противио, без обзира
ја то, што је у себи осећао сасвим доволно снаге, да се дигне
и осине на дишан без снаге туђе помоћи, и не само да нади
руком у колико је потребно прихвати капишчицу и шољу, него
би можда могао чак и кћи. Али он некако чуђе, мај! те не
животињске дуклатости, још му на једиништву намо на памет, да
са сад још прикрије своју снагу, да се претија, да се учини,
ако је потребно, чак још и не сасвим свесном, а међутим,
да слупа и гледа, шта се све ту дешава? У остало, он није мо-
гао да смисла своје глумље: окусиши десетак капишча чаја,
он на једанпут ослободи своју главу, дозвољаво одгурну на-

нику и заваја се опет на јастуку. Под главом су му сада били одишта прали јастуци — перјани и са четим навијама; он је и то приметио и стао о томе размислити.

— Требао би, да нам Пашевића данас доведе сања од малана, да му спрвамо напшта, рече Разумихин, седејаћи на своје место и прехватајући се опет торбе и пива.

— А где ће да ти паде мазине? зашита Настасија, држећи на раширеном претаму пошу и сручају чај кроз шећер?

— Мазине ће, душо моја, паћи она у дућану. Видиш ли, Рођо, онде се без тебе свађа подигао. Кад си ти оно на онака дућански начин утешао од мене, не казана ми ни свој стани, док сам се расрдио, да сам се решио наћи те и навести те. Истог сам дана и приступио пошу. Ишао сам и ишао, разбистао и расиптавао. На овај тај садашњи стани сам заборањ; у остало, никад га нисам на замалино, јер та писан ја знао, Е а пређашњег стана, — седам се само, да је био код Пет Углова, — Харлампиева кућа. Тражио сам и тражио ту Харлампиеву кућу, — а кад она после пије, да то никако није била Харлампиева кућа, него Бухова. — Како се то не кадишто човек збуни у гласовима! Е ту сам се већ и наљутовао. Наљутуо сам се, те сам сутра-дан понова у извештају, на били што било; и замислио сам: за два минута су ми те тако напшта. Ти си тако записан.

— Записан!

— Него! а, међутим, генерала Кобљева нису тамо могли преда мном писмо наћи. Али, дуго би било причати. Тек што сам бануо овамо, одмах сам се упознао са свима твојим односима; са свима, брате, са свима, све знам; ето и она је видела; и с Никодимом Фомићем сам се упознао, и Иљу Петровића су ми показали, и са кућним надзорником, и с господином Замјетовим, Александром Григорјевичем, пословодом у општинској канцеларији, а најзад и са Пашоњом, — то је већ било крупа света овога; ето и она она...

— Пресладио, промрљала Настасија, насмехикивају се перетски.

— Па и на нас ће доћи ред, Настасија Никитићевна.

— Ах, ти, често једно! — нику на једаред Настасија и прену у смех. — Та ја сам Петрова, а не Никитићева, додате она неочекивано, кад је престала смејати се.

— Добро, уплатићемо то... И тако, дакле, брате, да не би много речи трошили, ја сам хтео овде с почетка да пустиам свуда електричну струју, тако, како бих се предасуде у овдашњој околини једним махом неспорно; али је Пашевића победила. Ја, брате, нисам никако очекивао, да ће она бити тако... прехуертавања... а? Како ти мислиш?

Раскољников је ћутао, ма да се ни за тренутак није одвајао од њога својим успеширним погледом, на га је и сад непрестано упорно гледао.

— И то веома, продужавао је Разумихин, не збуњујући се ни најмање ћутањем и као да подлажући добијеним одговором, — и, шта, није, веома у реду, у сваком погледу.

— Е где ти обешава! узвикну опет Настасија, којој је овај разговор очевидно неинтересан.

— Јао је, брате, то, што ти од самога почетка ниси узео да схватиш ствар. С њим ниси требао тако. Та то је, тако рећи, чисто неочекиван карактер! Али, о карактеру допније. Него како си, на пример, само могао долазе доћи, да се она осмели ручак ти не слати? Или, на пример, она меница? Јеси ли ти синао с ума, шта ли, да потпишеш меницу! Или, на пример, онај намераван брак, док је још ила, Наталија Јегерова, била жива... Ја знам све! А, у остало, ја видим, да је то осетљива жиди и да сам ја магарац; молим те, опрости. Али, што се тиче главности: како ти мислиш, да Прасковија Павловна није, брате, баш тако глупа, као што би се на први поглед могло мислити, зар не?

— Да... једна изустит Раскољников, гледајући у страну, али схватајући, да је згодније одржавати разговор.

— Зар није истина? узвикну Разумихин, очекивано обрадован, што му је одговорено, — али ни Бог-дан како измента, а? Потпуно, потпуно неочекиван карактер! Ја ти, ту, брате, не умио свесам да се нађем, веруј ми... Биде јој добрих чедаресте. Она вели тридесет и шест, на може имати и потпуно право. У остало, кудем ти се, да о пој судиш више умно, метафизички; ту ти се, брате, међу нама заврлао такво симболичко, да твоја алгебра није ништа! И ја ништа не разумем!

Али, све је то лудорија; само се она на једанпут ухулила, кад је видела да ти ниси више јак, да си остао без комедија и одела, и да јој после смрти господићине није више било потребно, да с тобом робински поштуна; а пошто си се ти опет, са своје стране, забави у бујак и ниси неговао пређашње односе, то јој је и било на памет, да те из стана отера. И одвајно се она некако с тој мисли, али јој је било жао менице. А осим тога, ти си је сам уверавао, да ће меница ипак бити...

— То је било гадно од мене... Мати моја тек што није и сама почела пренети мистину... а ја сам лагао, да би ме у стану држали... хранила, протворити Раскољников гласно и разумљиво.

(Наставља се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Петар Вукајевић, Пената је био парнички стражар а сада је један од најдржијих крадљиваца. Рођом је из Крушевца, има му 37 год., средњег је раста, црномласт, сувољан, цела му је свлашност у општо одржава.

Поку, између 16—17. јуна тек. год. извршио је две опаше краје у Београду, и том приликом показао је беспримерну дрскост. Пошто је прво разбио једну шину у улици „Војводе Милосега“ и на ње покорио и однео својој кући у улици „Сарајевској“ мачу ствара, вратно се поново у исту шину, занавлао свећу, и онда безбрижно отпочео бирати блате ствари, у намери да и њих однесе.

Том приликом примећен је од стране сениорелне куће, и кад она нишу на њега и позва патролу у помоћ, он остао покупљене ствари и нагрде бежати. Дошао до улице, примети у истој неколико ноћних стражара на се с тога врати натраг, прескочи у једну оближњу бајшту, и тамо се прикрије у једној шини. Сада тек настаје оно што је најинтересантије у целој овој ствари.

Док је потера јурила за Петром, он је, прикривен у шини, на тонине разбјога један кувер, који се у истој налазио, и у коме, поред разних ствари, беше и 240 лил. новца.

После једног сата од пријаве, мислећи да је свака опасност прешла, Петар остао своје свлашности и нађе на улици, али га та „засиди лоша срећа“, јер га ноћни стражар, који га извучио очекивао, ухаути а спроведе кварту врачарском. Решењем овог кварта Петар је стављен под припадну истрагу и у притвор због две опаше краје, али је у притвору остао само три дана, на је 20. јуна тек. год. по подне из истог побегло.

У бегству је Петар остао раним месец дана. Ухауљен је 20. пр. мес. у селу Црној Трави на српско-бугарској граници у моменту, кад је, наљуљан се за дунавског стражара, хтео прени у Бугарску.

Вероватно је, да је овај крадљивац за време свога бегства учинио још какво казниво дело, на тога, извесно му славу, молимо свакога, ко о њему на шта рђаво зна, да то достави Управи гр. Београда с позивом на акт под Бр. 19108.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Алекса Жујковић, из Неомићука, ср. космаријског, за кога смо у 31-ом броју нашег листа јавили да се отргао испод земљаних власти, решењем најчестега округа подунавског од 9. теп. мес. Бр. 12925, оглашен је за хајдука, пошто се у законом року није претлао властима. Према овоме од данас је свакоме слободно Алексу убити.

ОКРЕВЕ СЕ ПАЖИЊА.

Јован Јовановић званог „Палагид“, родом из Дервента у Босни, 7. тек. мес. прогнан је на свагда у Аустро-Угарску по пресуду књарга савалмалског Бр. 5891. Како је он да сада

Јован има 30 год., средњег је раста, смеђ је; на десној страни чела има белегу од посекотине; по занимању је аџар.

Поред тога, што је небројено пута истинито кажњаван од стране Управе гр. Београда због скитље и омањих крађа, Јован је у год. 1892. био осуђен на шест месеци затвора првост. судом за град Београд због крађе г. Шатерије трговцу, а прошле год. био је под истрагом код књарга савалмалског омет због крађе.

ПОТ ЕРА.

Радкоја — Љубица Стевановић, бив. проституутка и сабарница у Београду, извршила је пре неколико дана једну замислишту крађу у Београду и побегла у унутрашњост Србије.

Она је, по свој прилици, ступила негде за сабарницу и то под лажним именом. Управна града Београда моли све полицијске власти, да ову неверицу живо потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу, пошто претходно нажалом претресу и њу и ствари јој. Приликом тог претреса нарочито пажњу треба обратити на један велики скупотени бриљантни брош, који вреди преко 1000 динара. О крађици се, за сада, зна само то, да је ридом из једног села у округу рудничком, и да је намеравала ићи у Ниш или Смедереву за сабарницу. Слика њена, коју вишомош, од пре је 8 месеци, али је вероватно, да се крађицица сада много изменила, бар у погледу одела.

Јанко Вутовуић, родом из села Марковица, округа подунавског, који је био у притвору код начелника среза параванског због меланџичког крива, 4. тек. мџа побегло је из притвора. Једновремено са његовим бегством побегло је од свог гаде и Миланас Спасић, родом из Лешија. Оба бегуница немају више од по 12 год., омалених су раста, промањасте су, у оделу су сукноном. Начелник среза параван. актом №17632, моли полициј. власти да их потраже и у случају проналаска њему спроведу. Они се могу спровести у Управу гр. Београда с позивом на акт Бр. 19164.

Светислав Димитријевић, родом из села Бачине, среза трстеничког, округа моравског, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза рапалског због омањег крађе, 31. прошлог мџа побегло је из притвора. Он има 18 год.,

средњег је стаса, промањаст је; у оделу је сукноном. Наредно је се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести наместу округа трстеничког с позивом на Бр. 8256, или Управу гр. Београда под Бр. 19205.

Светислав Јанковић, из Вучића, ср. деленичког и Јајица Стругарина, из Бруснице, среза такон., осуђеници пожарничког казненог завода, 9. тек. мџа у 4 часа по подне побегли су са огула. Први има 24 год. стаса је високог, косе црне, очују зелена, у оделу је сукноном. Други има 51 год. средњег је стаса, просек је. Управу пожарничког казненог завода актом № 1719 моли све полициј. власти да бегунице живо потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу. Акт Управе гр. Београда № 19108.

Саво Стевановић — Крета Филиповић, 6. колнер код Дамњана Димитријевића, катед. одс. пољу између 30 — 31 пр. мџа покоро је свога гаду и однео му у пошцу 36 дин. Један сребри сат с ланцем, један никлозови револвер са белом корицама и 6 дин. дунана. Он је родом из Призрева, има 20 год. средњег је стаса, промањаст, сукнонал, на себи је имао пре записане крађе црни половни панту и грао панталоне. Управна града Београда моли све полициј. власти да га у својим домаћинама живо потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт под Бр. 19178.

Остан Апри Леру, бив. надзорник једне куће у Бреску и брат му Раду, бив. војник у истом месту, 1. тек. мџа украли су 36.540-84 дин. једаноме благојакну из Брисла и побегли. Први има 26 год., висок је 1-73 м., округлог је лица, косе и обрва плавих, има велики нос, мала уста и високо чело. Други је висок 1-72 м., има 25 год. округлог је лица, косе и обрва црних, бркова малих, црних, чела висока. Бриселска полиција потерницом Бр. 6855, моли све полициј. власти, да на ове бегунице обрате најстрожу пажњу, и у случају њихове појаве ухвати их и притворе, па о томе известе Управу гр. Београда с позивом на акт Бр. 19198.

Арсеније Марковић, бив. обућар из Краљева и Вујица Ђорђевић, бив. земледелац из села Исакова среза ресавског — болесници болане да душевне болести, 10. тек. мџа побегли су из болнице. Први има 45 год., висок је раста, промањаст је, добро развијен. Други је средњег раста, има 25 год., смеђ је, коса. Обојица су лив побегли у болничком оделу од болг сегоднуца. За одбеглим болесницима наредује се тражење. Пронађеног треба спровести у управу поменутог болнице с позивом на акт под Бр. 1206, или Управу гр. Београда на акт под Бр. 19118.

Т Р А Ж Е С Е.

Светозара Атамандић, родом из М. Мокрог Луга, ср. прварског, окр. подунавског, тражи Управу града Београда актом Бр. 19114. Пронађеног треба стражарно спровести поменутој управи.

Марка Ђорђевић, званог „Чанкуи“, познатог коцкара, чија је слика вишомош у 22. броју вишег листа у прошлој години, тражи начелство округа ујичког актом Бр. 19372. Пронађеног треба стражарно спровести поменутог начелству, или Управу гр. Београда с позивом на акт Бр. 19198.

Милево Павловић из Мајдана, тражи начелство округа рудничког актом Бр. 9587. Пронађеног треба стражарно спровести поменутог начелству, или начелнику среза таконског, с позивом на акт под Бр. 8361, или, најзад, Управу гр. Београда с позивом на Бр. 19206.

Душана Поповић, шлосера из Ниша, тражи начелство округа шипког актом № 15732. Пронађеног треба стражарно спровести помен. начелству или Управу гр. Београда с позивом на акт под Бр. 19515.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Уредник вишег листа позива се на путу и за изодино дана пратити се. С тога молимо ово госмоду, коју су му изгубили намена, да се јаш који дан претрпе за одговор.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једномпут недељно. По потреби биве извршних бројева. Претплата се чини уредништву у Београду: Крајем трих до четири града Београда, а у унутрашњости код општинских окружних или на поште. Цена је месец: савиша, поје узме у савиша општинских, а која је ме претплата, четиригодишња, унутрашња, општинских и савиша, а осталих изванградских у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Годишњина у општинским унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Изванградских годишње 12, полугодишње 6 динара, у општини се до овог цени претплата само право својих комисија полицијских односно поправних одреда. Платиштина у опште 20 динара на годину. За изванградство годишње 24, полугодишње 15 динара. Једина бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Узимате не продају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. П. Јоановића.

(НАСТАВАК)

Погрешно је, вели Бер, мислити да је у осуђеника по казним заводима израз лица онакав каква је и кад су у слободи. Посматрач се обично зачула како су јако слични изгледа лица осуђеника у казним заводима, како сви одрађају и застрашују при погледу. А осуђеници ипак имају крој главе и лица као и остали људи нижи, радних редова друштва. Имају тврду грубу, мало лону, не тако пуну формацију; неискривљеност и нехармонија зачуђавају ту просто е тога, што монотони и без радности живот осуђеника убија сваке помет духа, претвара се у стању тужне реализације, те стоји као умет и непотпуна она глума мимичког апарата. За то на лицу и у погледу осуђеника видимо само празнину, монотоност, мртву пустош, нешто што нам је туђе, па, кад још узмемо у рачун да су сви у истом савиша и подељано опашани, што чини да некако део индивидуалних особина престаје утицати на нас, онда се тиме објашњава оно зачуђавање, које чини да се лако поверује у варошачки тип злочинца-физиономије. Али се физиономија осуђеника чудесно измени чим изађе на казнене андара и ују у другу опашину и друге правике. На броја се не зна, вели Бер, колико сам се пута препарио мислима да у гомини своје великогарањности видим нешто отуђеног робајана, а колико сам пута овет говорио о људима, који ми се принадеање као некадашњи робајани, по о којима бих ја све пре него то мислио. У заводу за осуђенике знамо да имамо само робајана пред собом, па, и не мислимо на какво предузетелство своје, видимо свуда само порок и злочин, дакле и у физиономији. За то Бер и сматра физиономију за нешто са свим непуздано, што нас много пре заводи да погрешимо него да дајемо де истините двегове. Ништа лакше за лукава злочинца него израз лица да промена и тако нас препари. Глуми се за прилаха карактера потребна правила примена мимике. Са друге стране овет, осуство кажује да се често можемо задржати непорочним, самантичким физиономијама, чистоти и невиности у изразима лица код малих и великих злочинаца, тако да она лепа дуска у којој је гадна јестра изазива наше саучешће. И код таквог осуства знаста је чудна смелост оних, који хоће на израз лица да читају и саме прете злочина. Један од најискуснијих и највешитијих чиновника берлинске криминалне полиције, чије оштро и сигурно око управљаше албумом злочинаца берлинске полиције, на питање Берове дамо своју отворно, часну реч, да је он заоста врло често с инстинктивном сигурношћу у гомили света на улици погађао злочинца, али да се никад не би смео усудити, баш и кад зна да злочинца пред собом има, да каже и злочин. „Из споје абрире злочиначког албума од 1022 лица изабрао сам, вели Хелдер, између злочинаца од јазита, како мушких тако женских, све особито карактеристичне злочинце и по разлици врта средно их. Наћи ће се међу њима доста велики број гадних, мрежних лица, али има и тиха, да не најбоља познатија дула не би могло с лица њихових читати пороци њихове, па баш ако су и читан низ злочина починиоци.“

Хтећи у физиономији лица имати доказ за злочинах карактер негов, значило би велико, грешно истичавање, од чега нема се даљемо каже поротника, судија, криминалист. Препре-

дени шарлица треба да је човек свитих, оног усечених очју, равних, стиснутих усана; равнарица, много пута клажени крадљивци који обја, отвара и ухвати морао би бити затурга јаким мишића, дрска погледа, као дрен здрав и брз у погледу; напред ремен убица требало би да је косе тавне и штој стичи, чешњаве, која и чело покрива, тавних, искривљених очју, јакнастих ноја, мравна погледа и прие мата, рђаве зорне носа итх. — па ипак, вели цуни искусна Каспер, често има физиономија томе најпротивнији: један од најзлочинскијих парализа јесте неки стар и врло дубаван човек; један опасан лопов јесте неки савиш човек! Каспер, искусном својом науком, савиште на крају овако: „Не осуђењу отуђеног чији нам сам изглед кажу да је „за вешала“, нити пуштају саободи оног отуђеног чија нам је физиономија неспорторна или нас, може бити, чак и заводиба.“

После свега овога нам аутор пираче, да у физиономији злочинца не може да припа, неку специфичност. Као што смо видели, ије ретко, вели, да у злочинца видимо ружно и одвратне форме с неспиритним и мрежним изгледом лица, али тога има често тако често и у свима другим редовима друштва. Таквих аистих физиономија није ретко ни међу људима бољих и најбољих стапа, код љедна чија је чистост и моралност над сваким сумњом, а која, одвратна као осуђења и кад би се доведи у каленим алко међ осуђења, не би се ни чим разликовали од најпретварајућих људека и најбољихијих злочинаца своје овалне, благолицане не даје ничег, по чему бисмо с поузданошћу могли судити о моралној вредности човека; с научног гледишта кој се не може прдзати никаква предност. По нека од физиономија међ злочинцима, у којој се верно огледа израз знерста и најниже глупости, а која се износи као објаша та злочиничка физиономија, приказује више умоболног него злочинца.

* * *

Све што у спољњем свету постоји али се догађа, а човек може опашати, саопштава се мозгу кроз чулне органе преко та, сензибилних нерва или чулних апарата, који се у тим органима спречавају а од мозга кду. Тако примљени утисци остају у мозгу као трајне претставе и слике сећања, те чине елементе којима се мисли а хоће, осећа и може, којима бива заспокоја душевни живот. Од типа и радне тих чулних органа (оно, уш, нос, језик, кожа), од тога колико је смирена и оштра у њих подобност опашања, зависи не мало како ће и колики бити душевни развитак индивидуе, како ће бити оно што се у души догађа, како ће човек мислити о спољњем свету и како ће тај спољни свет однајвати му се.

У функцијама овог психо-иничког апарата бивају аномалије, које, и ако се још не јављају као патолошке поврде у своме апарату, узимају се као нарочити знаци неуропатске конституције (смањују се као знаци дегенерација. Мислимо се да се и у тим аномалијама може пронаћи лека нарочита особина злочиничког конституције. И од тада су постали предмет испитивања вид, слух, мирисање, укус и пићање у злочинаца, као и поређења њиховог с осталим светом у том погледу. Но ма колико да су интересни подаци тиме добијени, морамо их оставити, да бисмо имали што више места за друге важије ствари у овом нашем излагању. Но ипак не можемо пропуштати да кажемо, да се, не гледајући на прилична несагласа

у подацима о томе, утврдио, да су чулна опажања (вид, слух, мирисање, укус, нипање) у аномална знатно слабија него у осталих, нормалних људи. Неиспажања су, пак, било у томе, што *Отомоли*, испитујући оштрину вида у аномална са обном на доба живота, налазио је знатно већу у њих, у *Ломброзо*, наводи податке Бијаликова, узима да је оштрину вида далеко слабија у убица него у нормалних. Следило за боје или у аномалних хоће се да је много чешће у аномалних него у нормалних, а да то имало бити од великог значаја од кид је доказано да 55%, на боје савесних подизе топлим нервним болестима. Но подаци о томе колико је честа ова неспоразуми међу аномалним за чуло су непоуздани и противречни. Бер већ да је међу својим осуђеницима, од којих се зналих број занимало справљањем вештачког цвећа и по томе имао посла с многим инвасима боја, ретио често кога да се жали да је за које боје сави. Никл па ону аномалију гледају као на последњу само недовољног васпитања, држећи као несумњиво да би одгађањем вида и његова органа, ова, далтошима нестало у мушкима, као што се то постижало код женских. Но било како му драго с тим — а много говори за то —, чешћа боја далтошима код аномалних сме се доводити у везу само са њиховим културним развојем, а уз то не сме бити да се не помишља и на то, да је доказано, да је хронични алкохолизам врло често узрок тој аномалији.

Хоће се, даље, да слабије опажање чулних унетаца није ограничење у аномална само на чулне органе него да се простире и на укупну осетљивост. Спаволика сенсациона осера код аномалних има, вели се, мизу подобност опажања него код нормалних људи, неомалних. За докка тога наводи се неосетљивост бола у аномална, тетовирање и врло брза пролазност рана.

Неосетљивост бола код аномалних. Код многих аномалних највише је *Ломброзо* да је осетљивост отупела, код једних у десној, код других у левој а код трећих у обема половинама тела. Испитивања ова зна се и помоћу нарочитог апарата, на сензација подизања. Тако се може да има степен код којих се бола осећа. *Маро*, који саопштава маку података о томе, вели, да отупљеност у осетљивости бола доводи услед неких промена у нервним центрима, проузрокованих наследи, трауматизмом, алкохолизмом или другим којим узроком болести. Колитно јави може да се ухвати осетљивост бола код аномалних, доказује *Ломброзо* наводи неке факте, као: како је неки стари сикловати поднео да му се усвајао гласове негде у моришца и нејаукујући; како је неки други аномални ни мало неубуђен ако да му се лота ампутира; како се осуђеници сами осекаје и повредје нате. „Аномални су и у томе, вели он, једнаки се дивљацима, који, како путоналаста кажу, с чудесном равнодушном поднесу муке и болове без икаквог жаука, болове који би Европљанина убиле.“ То да ли се по тим појединачним студијама може закључавати о свима у опште? Навесно је да тихих случајева неубице отупелости у осетљивости, потпуно анализире има у познатим аномалима, али су таква лица паровно болесна, каквих има и међу неомалних, паи су ти случајеви код аномалних чешћи него код оних у слободи. И онде и тамо они су само изузетак. Оскажњивање себе сама, које *Ломброзо* наводи као знак отупеле осетљивости код аномалних по зловодама, више је доказ њихова нехичка држала него безболности; оно се шта више негда у колективним заторима јавља ендемички. Тако може да му буде мотил, да се извуче испод мучног, бескорисног и тешиког прилигодног рада. Ван на против, тврди *Бер* по својој искуству, аномални су према бољу осетљивости од других људи, немају ни воље, ни духа и способности да поднесу телесни бол; не само да су унапред меки и плашљиви и у свакој малој операцији, него изгледа да бол далеко јаке утиче на целокупну конституцију код њих него код људи морално чистих и енергичних. Осуђеници у опште никако нису неосетљиви према бољу од свих осталих људи, нарочито не од људи из нижих редова. „Човек без наситљива и снажних и свикнут на живот пун мука, вели *Харри Нилс*, мање је према бољу осетљив од разнежене и нервнога човека. Тужки, занатлија по себи је тиди. Капати за и да је аналитичан, отупеле осетљивости, било би асурно.“ „Моје је искуство, вели *Јоран*, да аномални не само нису аналитички, него да су меки и да се плаше бола. Ако у болнична породица држале аномална са држањем обичних болесника, видећемо

чудноват контраст. Не може се ни замислити колики страх сподава ове мекушне и ниптање људе чим чују за операцију. Код утицају поим или усвајао гласове, често им се објави знојем и криваца их обузме. Суду се чује само њихов жау.“

Тетовирање. Особито доказ за неосетљивост бола код аномалних налази италијанска школа у том, што је у њих јави распрострањен обичај тетовирања, јер, вели она, само се слабо осетљивости које да објасни то, што се аномални потчињавају овој процедури која јави боли. А и то аномални тако неубице воде да утицају извесне ембионе у косу, пристајале ове никол виде у том аналитички карактер аномалних, у којима је тај обичај највише развијен код људи дивљаци, код Негара, Индијанаца итд. Највише, сами претржи карактеристични су по садржини мисли и духа класа аномалних.

По својим мислима с разних страна налази, да је воља на тетовирање јави распрострањена у осуђеница, криминалних народа, али више да су тетовирања бројно развијена у криминалним земљама, и да аналитички аналитички од тога класа су четири код слободних људи, неомалних, нарочито у нижим редовима народа. Има земља, у којима до спора обичај тетовирања није био познат, али још ни сада није познат. Нагледа да је у пробученим ратничким животом, брзим напредовањем морине и трговинског колонијалног живота обичај тај захватио велике кругове народа, па с тим и аномалних. Не зна се тачно како стоји бројно тетовирање аномална према тетовирању осталих, честитих људи, али ипак толико се може знати, да је и код оних чешће него што се обично мисли. Поморци, туристе, нацизници, трговци, свепитеници и војници су у што воле да са собом у домену своју, за успону на даљне земље, донесуprobe тамонских тетовирања. Рибари и мрирари, становници приморја у опште ти су који најпреко воле да се тетовирају.

(Наставиће се).

ДИВЉАЧКИ ИНСТИНКТИ У ЧОВЕЧАНСТВУ

од Дра Маршал Лутрино.

Организација добротворних установа могућа је очевидно само у друштву научно организованом. Међу тим човечеством у правом смислу, симпатија према човеку који пати, није непозната многим примитивним народима, па ма ко био тај човек. Па кажемо, с ове тачке гледишта, карактер разних раса људских? Или још општије, каква се вредност припада животу човечјем код разних група људских? То су ето, с гледишта етичке психологије, капитална питања.

Алтруистична су осећања, као што веде поштовитости, извесно податок високе културе. Нема сумње, да њих има и код нижих раса људских, и ми ћемо навести примере о томе; али су она ретка, нестала, извукта; у ратној реби, алтруизам се само појављује у људској свести за време врхних ступица цивилизације.

Аустралијанци не правду више жалости животу људском него једном дејству. „Шта више, они осећају с великом свирепишћу страх за осетом, коју они умирују на према коме чини непријатељског племена. Говорећи о тежи моралног осећања, ми ћемо се вратити на ову занимљиву тему. Исто презирање људског живота опала се и у Меланезији. Ми ћемо даље видети, да у Новој Гвинеји главари сасвим мирно једу у породици своје потчињене, а слична обичаја плавају и међу Бијалима. Тако је, на пример, Бијалини по имену Лоти појео мирно своју жену, испекану је на ватри, коју је он запосетио његовој ови намолила. Он је умирио оно свирепе део само да би се одликовао, да би задобио калу жалости.“ У овој земљи убиле какво људско створење не значи људи за собом калу одговорности, шта више ти се тече уплашење; па тај начин урођеницима је потребно увек носити оружје.“

Афрички дивљаци нису ни мало човечији, у европском смислу ове речи, од оних у Меланезији. Чувено је тек презирање живота код Азијана и јавља свако веровање, Стоити,

¹ Cunningham, Hist. univ. des voy. XLIII, 95.

² Pritchard, Polynesian Reminiscences, 371.

³ Th. West, Ten Year in South Central Polynesia, 409.

па и хиљаде људских живота артијују се приликом смрти владараче. Сем тога убиство се дешавају редовно при почетку жетве. Често пак итакнују на кодак какву младу девојку, да би се тим помоћу застало трговину и т. д.¹⁾ Шта више, ту се не задовољава само тим, што се жртва убије, ту се смисла како да се жртва мучи пре него се убије. Тако је Баудин видео једног човека с познаним рудима на дељма, који је на овај начин мучи: једно му уво приковано за колач и повучено напред, а друго, готово сасвим одвојено од главе, држало се само једним ланцем; општрном од ножа пречувано и је преко овог образа; на дељма му беку дубоки зарези а по један нож беше му забоден испод сваке пазеље; на посетку једна врста, провучена кроз нос, служаше на то, да га воде као какву марију.²⁾

У Сенегамбији су, међу прицима овог предела, у неколико цивилизованих и поменаних с крају маварском, асоцијална и свирепост екстремне; убиство је онда врло често и неумита освета је права дужност. Мунго Парк види, да се онде предају лау као каквој наци; уживају у туђим мукима.

Пространи континент амерички крајино је и крајино народе и племена тији су обичаји врло различити. При свем том, може бити са изузетком становништва у средној Америци, главна је прта у карактеру — дивљачко. Поред канibalама и поред судбине ратних заробљеника, поред религија у Америци, ми ћемо имати да споменемо невољно свирепих дела, међу осталима и погубљење ратних заробљеника код црноромних и бразилјанских Индијанаца, људске жртве код Мексишанаца и т. д.

У северној Америци, Индијанци поред Порт-де-Франсеа, које је проучавао Ла Перуз, беку до крајности раздражљиви, подложни напалу гнева, увек у снажи, претичи један другом, до крајности осетљиви: у пратко, дивљачији него многе друге животиње.

Маживи, по гледишту бугатина, опрема, господари над самим собом, смеоци, с приредењем према мирном занимању, како веде многи путници, они су збогом свирепи, што у осталом не измичују врло достојанствено држање и велику учтивост. По речима једног старог путника, Николе Контира, која је путовала године 1430, убиство је код њих само једна наслада. „Када хо да њих, вели овај путник, купунале какву сабљу, он је са свим лако извуче на грудима првога намерника.“ Јако мишљене немале нинта против тога, шта више хвалење уместо убице, ако је удар уметнички изведен. Стара свирепост описана је и у чувеном Јаванском обичају „трчати мук.“ Код Малајаца, као и код других, дешава се често, да коме догрди живот ма из ког узрока. Онда, у место да се убије по европском начину, он дохвати каква оруђе, често се опије општрном и појури као каква дивља животиња на све које нађе. Десет, педесет, двадесет људи буду по напад убијени или рањени од побеснелог док он сам не буде убијен или затворен. По мишљењу малајског растаи се на овај начин с животињом потпуно је часно. Овакоје се смрти придегала на најразличнијих узрока, лише пута је „трчању мук“ учинена нека неправда, други пут је негубно на игра и т. д.

За време рата, виђају се читаве групе, сложене да „трче мук“ кроз редове непријатељске. Они појури тада са бесном енергијом не водећи рачуна о смртности.

Полицијација, по наравно много блажији, поселили и несталии као деца, не цене много наше живот људски. Главари асоцијално, рањавији или убијају људе из народа по својој бди. На један знак свенетништва, снажи Полицијација може бити ухањен и жртвован боговима, као што ћемо видети, горећемо о религији овог народа.

Човечност и филантропија такође су најслабије стране разним монголским народима у Јази. Номади Туркмени, која дутају ово Корозану, прале су грабљиве животиње; они јуришају на земљораднике, грађују се масирчањем и одвођењем у ропство. За најмању потрешу, за ма каква изорци они убијају своје жене, своју децу, своје слуге. Ако је вероватно ову Хуку, Монголи су изгубили стару свирепост, коју су показивали при својим нападима на Јевропу.

Он вели, да су они питоми, мирољубиви и гостољубиви. Како вели један европски путник, ова питомост је постала мекуштво и плашљивост оних племена, која су изложена утицају и мешањима с Кинезима.¹⁾

Што се тиче Кинеза, у много чему су за поштовање, шта више за дивљење, гледица, да су спојили крајње презирање смрти са крајњом плашљивошћу. У њиховој се историји налази читала серија страних грађанских ратова, крвавих побуна, често пак ужасних гучења. С друге пак стране познато је, с којом мирољубивошћу Кинез највеће муче. Још и у последње време један кинески осуђеник на смрт могао је наћи заменика, који би се за скрпошћу суму подигао смртној казни. У исто време, она људи, која праве трговину од свога и туђег живота, покуравају се без гучења спаком јарку, допуштају да им шапа Јевропљана прави законе у њиховој властитој земљи, покуравају се ропски Малајцима, који су бесмерно нижи према њима и т. д. Тешко је ову слаботићу кинеског карактера не приписати самој њиховој цивилизацији, која је за толико хиљада година уређивала све одношаје у животу, парализовала индивидуалну иницијативу, учинила апсолутно покориње законима државним, презирајући готово војничке криве, и која је завршила тим, што је угушила енергију расе. Како вели отац Хук, велика је тешка даљина Кинеза не компромитовати се и овај је осећај „формулисана у изреци, која је Кинезу увек на устима у тешкој ситуацији: „Умљам срце своје.“

Нека би овај пример користио извесним народима у Јевропи, чије су и управљајуће класе²⁾ очигледно на путу да се покине.

(Свршено се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

I. Српске по грађанским спорница

Суду општине узичке

Са Милорада Надића, овдашњим пиларом, уорачио сам се, да ово године радио, у овој парони, ископувати пиларску рачу. У ту рачу ја сам узложио у нову нову 180 динара. Продају и куповину вршила смо објекти, али и новац и рачун о приходима и расходима налази се код њега.

Сада смо орачуни рад престали радити, пошто нам је рок истега истега. Трапио сам од Милорада да рачуно прагљемо но он то неће да учини, нити хоће да ме у коме ухуко измири. Зато сам принуђен тујати га суду и молити га, да га испом закона нагла да са мном рачуно прегледа, како би могли наше ортачке односе пречистити.

Да смо донела били ортица и да су смо изводи истинити, потврдила Милом Беошћу, лпар и Милејо Тешћу, магистраци, пред којима смо уговор о ортачку закључали.

Тунабо основ: тражење полагања рачуна, простекло из ортачке радње.

Доказ сведоци.

2 августа 1899 год.

Ужиче.

Далар Петровић,
пилар.

Бр. 3073. Завести тужбу у деловодни протокол, битим одредити рочиште, на који познати обе паричне стране и сведоци.

2 августа 1899 год.

Ужиче.

Преседа суда.

Рађено 9 августа 1899 год.
у суду општине узичке.

Беошкца по спору

Далара Петровића, пилара орд.

Противу

Милорада Надића, пилара орд.

Изајали су:

Председник суда

Китови

Беошкца нисар.

На рочишту су обе паричне стране и сведоци.

На понуду суда нису се могли поравнати.

¹⁾ Hutton, Hist. univ. des roy, XXVIII, 381.

²⁾ Bowditch, Hist. univ. des roy, XII, 196.

³⁾ Prévostsky, Mongolia I, 62.

Прочитава је тужба и тужилац оста у свему при истој, тужаба да се исплати његови сведоци. За данашњи предатак тражи пет динара.

Тужени каже: Са тужиоцем писам био ли у каквим односима, но ми је он прошле године о Митрову даву дао на радњу пиларску 180 динара у готову новцу, са тим условима да му ову суму концем јула месеца ове године вратити, а ако ми радња буде доброшла те заради, онда да ми плати на ту суму 50 динара на име његове зараде на новца, а ако буди изгубио или ништа не заради да ми само позајмамену суму вратити, да сам на радњи изгубио, и вудио сам га да му дajem његов новац у 180 динара, но он неће да прими. На то пристајем и сад. За данашњи предатак тражим 10 динара.

Испит сведока

Милош Весовић, лекар оид., има 32 године, у свему способан за сведока, наложено му питање од стране суда каже: О Митрову даву прошле године био сам у механи Јанањеву, пада су тужилац и тужени закључили уговор о ортаклу и тада су условили тако, да сваки од њих у радњу пиларску уложи у готову новцу 180 динара, добит и штету да деле једнаким. Уговору је рок за истек условљен концем месеца јула ове године. Тада је тужилац одмах свој улог у 180 динара положио тужиоцу, с тим да ће новац и рачуни за ту радњу бити при тужиоцу. Заклео се. Дангубе тражим 5 дин.

Милоје Тешић, магација оид., има 54 године, у свему способан за сведока, на питање положено од стране суда каже: у свему као и сведок Милош Весовић. Заклео се. Дангубе тражим 3 динара.

Сведоци су на своје исказе заузети.

Парничари остају при својим наводима.

Суаудска разлога:

Испитом испитаних и заклетих сведока, тужилац је своје тужбене наводе потпуно доказао. Према чему је тужени дужан тужиоцу рачуно о вођеној ортаклу радњи предати, у року који ће суд одредити — § 352 грађ. судског поступка. Зато суд општинске ујачине као надлежан за расправу овога спора на основу § 6 и 13 грађ. поступка.

Решеним овим наређењу тужиоцем Милорату, да у року од петнаест дана буде дужан тужиоцу. Јазару рачуно од њихове ортаклу вођене пиларске радње положити и о томе овај суд уверити. Не учини ли то, суд ће га на захтев тужиоца силом закона на то нагнати.

Тужени као прва страна да накнади тужиоцу плаћену тасу у 840 динара, да му плати на име трошка и дангубе пет динара и испитаним сведоцима Милошу и Милоју по 2 динара на име дангубе.

Саопштено је решење парничарима одмах.

Од суда општине ујачине, 9 августа 1899 год. Бр. 4620. у Ужину.

Писар.

Председ. суда.

Кметови.

Закљат. Општински писари! Је ли рад у овоме спору правили, и да ли су општински судови надлежни за расправу спорова ове природе?

II. Испит

Рађено у суду општине марковачке, 10 јула 1899 год.

Данас је село према наређењу општинског суда од 6 овог месеца Бр. 454, требало изаћи на кућу ради оправке друма, по обавези као својој деовини, на основу наређења средње власти. Сви сељаци су по својој власти на одређено место ми Мирко Леновић није хтео, те сам га из механе преко служкиње Ивана Петровића добио. Када сам га питао зашто се не одјавио наређају општинској, као и остали сељаци, он ми је одговорио: „какви кметови онакви и наређе, ко је луд нека их слуша“.

Овим својим поступком Мирко је омањало право ово општинско и ја га достављам суду са молбом да га за ово казни.

Иава Савић, кмет.

Бр. 492. Позвати оптуженог и од њега узети реч, према

10 јула 1898 год.

Марковач.

Председ. суда.

Рађено 11 јуна 1899 године у Маркову.

Испит оптуженог

Дован Мирко Леновић, земљопосед оид., има 38 година, до сада неосуђиван, жељен, на питање према ресерату кметовом каже:

Тога дана када су сељаци ишли на кућу ја сам дошао пред зору у својој механи из Ужича. Како сам био уморан, а био сам по киши, није ме је ухватило. Знам да ме је кмет звао и да сам на његов позив отишао, но да сам га грлио, и да сам то казаво што он каже не знам. Молим суд да ми ову кривичу опрости.

Мирко Леновић.

Оверала

Кмет.

Судска разлога:

Ресерату кмета, као заклетог лица, као општинске познана своју веру — § 35 полиц. уредбе. Одбрана оптуженог да је био пијан и да не зна, да је омањало наређе споре месне општине, власти, не може му за извине кривичне одговорности служити. Суд му узима у олакшавању околност досада добро плаћање. Оптужени се има за ово учинио добро платити по пропису § 359 тач. 3 крив. закона. Зато суд општ. марковачке, као надлежан § 4 полиц. уредбе, с погледом на чл. 98 зак. о тавасама

Пресудује

Да се оптужени Мирко за ово дело казни са пет дана затвора о споме трошку, да плати 2 динара у таксеим маркама за ово дело изгубене приходе.

Пресуду му саопштити и одмах извршити — § 15 и 16 полиц. уредбе.

Од суда општине марковачке, 12 јула 1899 год. Бр. 500 у Маркову.

Писар.

Председник суда

Кметови.

НАЈТЕЖА ОСУДА

(ИСТАВЛЈА)

Још је она дава нешто причала, али то се од плача није могло разумети...

У том добоше још два-три сељака, те механија хтеде завршити своје причале речима:

— Море много би имао човек да прича о томе: тридесет дана и тридесет ноћи да не станем и једнако би имао само да говорим, а како ли тек што други знају. Него, што те тебе занима, кад ти не познатиш никога одише.

Богат зарас некако потмуло, да се тек једва чуло, а сељаци се насмејаше и један од њих ће рећи:

— Надај се, најај, скоро ћеш гаду дочекаати!...

Мене јако заинтересова та тужна историја којичане породице и њомим механију, да ми продужи причати. Она три сељака седеше за други сто да играју карата, а механија продужа причати:

— Много је Једа сврота пролазила, кажем ти, као ми је као да ми је сестра рођена. Вићентију би боље било да је давно страљан него што је овако дочекао, али нега ми и није знао. Јаћим га кад несрећника, али знам кад се сетим његови' покура, а ја помислим: и горе муше треба за нега...

— А где је седеља, велиш, та Вада, како ли јој бене име?... унтим.

— Како где је седеља? Седеља, брате, ту код нега у кући. Да ти знам како је у његовој кући био долазак: једна одлазе, други долазе, па то по вада, а Једа је умела да те дочека што мало ко, па ти се чисто млади да повратити у таку кућу. Ал' како се Вада усели, а он пречеће долазак. И ко би служио наплативо, а Вићентију није право, еве гледа човека непреко, и баш му криво кад он сврати, а пре је то био дружелубив човек, да вада с њим седам... У кући она богме, на још она права домаћина и гадарица, а Једа је дворила као нека рођена. Знам како јој је било свротој кад јој сега капау, а она јој, причају, поставља да једе, ал' је морала да трпи тако кривања до суђена часа, све, веља, због децне. Е то је, слободно ти могу рећи, била мајна да јој и данас нема равне.

— Та шта ти је?... Што си се узбудио? Жалео је да се узбудио с тобом; сам је знао, зато што смо се много о теби разговарали... Ниначе, од кога бих ја о теби толико знао?... (Савази је, брате, то човек, прекрсао...) на свој начин, разуме се. Сад смо пријатељи; састајемо се готово сваки дан. Та ја сам се преселио у овај крај. Ти још не знаш? Тек што сам се преселио, Код Лавице био да пут била заједно. Лавице се сећаш, Лавице Николине?

— Да ли сам итегда буњао?

— Још како! Био си сасвим изван себе.

— О чему сам буњао?

— Е, гао сад! О чему је буњао? Па зна се, о чему се буњао... Али сад, брате, на посао, да се не би време губило.

— Он усташе са столице и дохвати капу.

— О чему сам буњао?

— Та гледај како је досадан! Ваљда се не планиш за капу тајну? Не брини се; о гроници ниси ништа казао. Него о неком самову, па о мишљинама, о неважним личинама, па о Крестовској острву, о кућном неважном надзорнику, те о Николину Мокићу и о Или Петровићу, помоћнику апартанског старешине, много је било говорено. А осим тога ето се изводило немома интересовати чак и о својим ратним чаршама, и то немома! Јаковаћко ете: дајте ми, дајте, моју чаршу! Замјетов је сам по свима кућовима твоје чараше тражио и сам вам је својим чистим, мирисаним рукама са прстеном, предао тај дрвољак. Тек ето се тада умјерили, и по читаве дане и ноћи предражали ето тај дрвољак у рукама, да је бије било могуће одузети. И сад ваљда лежи где год тек тебе под покривачем. Па си још молио и са ресе са панталона, и то још како тужно. Ми смо се трудили да савамо; какве ли су те ресе? Али се ништа није могло сазнати... Е, а сад на посао! Ето овде је традесет и пет рубља; од тога ћу узети десет, а тако кроз два сасхата доћеш ти од тога рачун. За то ћу време извести и Зосимова, та он је и без тога требао одлазио овде бити, јер ја већ дванасти час. А ви се, Настељна, дои ја не дођем, чекајте шапирите овамо, ради пића, јан чега другог, што зажелиш... А Пашекићу ћу ја одмах и сам казати, што треба. До пићанца!

— Зове је Пашекићом! Ах ти сторе лукави! рече за тим Настељна; затим отвори врата и даде прилику изићи, али није могла изићи, него и сама отиђе доле. Њу је већ немома копкало да сазна, о чему он тамо разговара са газдарницом; та и у опште је јасно било, да је сасвим била очарана Разумихином.

Тек што су се за њом затворила врата, болесник абаци са себе покривач и као полуду са свом с постеле. Са горњим, грчевитим нерасположењем чекао је он, да они што пре оду, да би се одмах и сам дао на посао. Али на шта? на каква посао? — то је некако сад, баш као да јавно, заборавно. — „Господе! Реци Ти мени само једно: знају ли они о свему или још не знају? А шта, ако већ знају и само се претрају, драже ме, код овде лежим, на тек на једанпут ућу и кажу, да се све већ одavno зна и да они само тако... Ама шта сад да се ради? Ето олет сам, као нарочито, заборавно; на једанпут заборавно, а сад сам знао!“

Стојао је на сред себе и у страшној негодности разгледао је унаоколо; пришао је вратима, отворио их, прилику изићи; али то није било то. На једанпут, као да се сетио, баца се у утао, где је била рупа на таветама, зачува руку у рупу, потражио, али ни то не беше оно право. Оде неки, отворио је и етегда тражити по пенелу; коначним одесечених реса са панталона и крипе опаненог нана декаши су исто онако, како их је још онда био, дакле није их нико нашао! Ту се сети и чаране, о којој је Разумихин мало пре приповедао. И одишета, ово је, гао лежи под покривачем, на дивану, али се од оно дола већ толико истраја и упуцала, да Замјетов поуздано већ ништа није могао наизасти.

„Ах, Замјетов... познаница!... А зашто ме зову у полицiju? Где је позив? Ах!... ја сам немомало; то су се онда звани! И онда сам разгледао чару, а сад... сад сам био болестан. Па зашто је Замјетов дозволио? Што га је доводило Разумихин?... мрзело је он немоман, седајући опет на диван. — „Ама шта је то? Јесам ли још непереставо у бунилу, или је ово јаво? Изгледа, да је јаво... А, сетно сам се: ваља бежати! Бежао... бежати, никакво друштво, никакво друштво немо бежати!“

Да... али куда? А где су ми хаљине? Обуће нема! Увази! Сахрани!... Разумио!... А, гао горњи капут — преврлао! Ево и новина на столу, кажа Бог! Ето и менише... Увази новца и отаји ћу, па ћу узети други став, они ме неће наћи!... Јест, а извештеница?... Наћи ће ме! Разумихин ће ме наћи. Боже је, да сасвим побегнем... далеко... у Америку, па да ми се смејем! Увази и менишу... може ми тамо требати. Шта би још узео? Он мисли, да сам болестан! И не знају, да ја могу да идем, хе, хе, хе... По осима сам им позвао, да све знају! Само да ми је ениш прво степенца! А шта ћу, ако тамо стоји стража, полициска?... Шта је оно, чај? А, ево и пића је остало, пола боца, хладнога!“

Он дохвати боцу, у којој је још било остало пића за чашу чапу, и схватио је пени на диван, као да је хтео угасити каква плама у грудима. Али не прође ни један минут, а пиће му уздари у главу, и по њењима га прође заха, па, шта више и пријатна језа. Он леже и напуца на себе покривач. Мисли се негде и иначе болесне и несрећне, почне све више и више мутити, и у брзо га савлада сан, ах и пријатан. Са уживањем је утиснуо главу у јастук, боље се самота меким памучним покривачем, који је сада био на њему уместо пређашњег надараног пићанца. Јаво је олакшио и заспао дубоким, чистим, ловитим сном.

Пробудило се, кад је чуо, да је неко ушао к њему; отворно очи и спавао Разумихина, који је био широм отворно врата и стојао на прагу, двоумиш: да ли да уђе или не? Раскољников се брзо придрине на дивану и погледа га, као трудећи се, да се нечега сети.

— А, не спавао, е, па ово и мене! Настељна, дај овамо тај запеклај! Јавиу Раскољникову да пише. — Одмах ће доћи рачун...

Колико је сазнао? ушта Раскољников, обзирјући се узнемиро.

— Луцимиски си се, брате, наспавао: напољу је већ вече, биће сет сахати. Спавао си више од шест часова...

— Господе! шта ја то чиним!...

— Па шта је с тим? Пока ти је на здравље! Куда се журиш? Да нећеш на каква састанах? Сад је све време наше. Чекам те већ, три сахата; долазио сам дивити, пу ти си спавао. Спраћао сам и Зосимову у два маха; нема га код куће, па нема! Али ништа, долаже он ош! Наваљно сам с својим пословима. Та далам сам се преселио, и то сасвим својом, са стрцем. Сад је код мене и стенош!... Али, до Јањана, сад на посао!... Дај овамо запеклај, Настељна. Кин одмах бегом... А како се, брате, осећаш?

— Заран сам; нисам болестан... Разумихино, јеси ли ти овде одано?

— На камен ти, три сахата чекам.

— Не питам то, него раније?

— Како раније?

— Откад долазиш овамо?

— Та ја сам ти о томе мало пре приповедао; зар се не сећаш?

Раскољников се замишља. Као у сну се само сећао свога пређашњег. Сам се није могао тачно сетити и питајући је гледао на Разумихина.

— Хм! учини овај: — заборавно си. Мени се још мало пре учинило, да ти још ниси сасвим при себи... Сад посема овања биве ти боље... Одиста, много боља гледаш. Не дај се, јуначе! Али, на посао! Кин сад још се сетити. Погледај овамо, човече драги!

Он поче дрешнати запеклај, који га је, очевидно, ивицародно завајао.

— Ово ми је, брате, ако верујеш, особито лежало на срцу. Јер треба од тебе наизасти човека. Дакле: да почнемо одово. Ваљни да ти ону качицу? Етокле Разумихин, ваљни на запеклаја доста лежи, али у исто време и немоа обичну и једину капу! Допусти, да пробам?

— Па нека, после рече Раскољников, братање је мрдоно. — Немој, брат Роје, не противи се, после ће бити још лакше; нећу заспати код ње, јер сам јакнуома без мере, овако од она. Гледај, молим те! узвинуо он победоносно, кад му је пробао: — стоји као наручница! Упраз капа, то ти је, брате, најваљнија ствар у њистину, на свој начин препору. Зато мој пријатељ, Толстјаков мора увек да скине своју капу, кад

год добре на ма какво јавно место, где сви остали стоје са пешчирима и капама. Сви мисле, да он то чини из осећана поштености, међутим он се протрпе стади свога гнева и петиције; тако је то судили које! Е, дамо, Настасија, ово сам дан главина украса: овај палестром (он ишпес од неких зиче-чету округу палу Роскољанкову, коју је, познато зашто, назвали палестромом) или ова драгоцена стварица у Осици, Рођо, колико мислиш, да сам на то до? Настасија? окрете се њој, кадvide да Роскољанков ћути.

— Па, дао си, можда, двадесет копејака, одговори Настасија.

— Двадесет копејака! Будало! викну он упућено: — данас за двадесет копејака би ме могао човек чак на тебе купити, — осамдесет копејака! Па и то само зато, што је поштен. Оно истина, под погодбом: кад овај ишпес, до године ћеш добити други забадава, Бога ми! Тако, да пређемо сад на Сређенине Америкањске Државе, како се то у гимназијама код нас називало. Напомињем још у напред, — панталона се поносиле: и он рашири пред Роскољанковим сине, лаке, летње, пушене панталоне: — ни рупице, ни мрвице, а међутим још савишм добре, ма да су у поноше, то је, али лепо право, и боље: мекше су, некако... Видиш, Рођо, да би човек направио у свету каријеру, доста је, по моме мишљењу, да ишах увек на сезону; ако у Јануару не будем још шпарге, случајем неколико рубаља у ципу; исто је тако и код овог купонаца. Сад је летња сезона, зато сам и набаку летњу учинио, а пошто у јесен сезона и иначе тражи толико одево, ово се мора бацити... у толико пре, што ће се све ово дотле и само распасти, ако не од претеране раскоши, а оно од унутрашњег перода. Па, поглед! Колико мислиш, да сам доо? — Две рубље двадесет и пет копејака! И упамти, испод погледом погодбом: кад ово ишпес, до године друго добијеш забадава! У родни Фебурјевској не тргују друшките: као си јединицу платио, доста ти је за тео живот, јер други нису и сам нећеш доћи. Него сад да приђемо ципама, — како ти се чини? Та оно иди се, да се поноше, али ће ипак два месеца послужити, јер је стран посао а и роба старца: секретар енглеског посланства продао их је промисе недеље на тахлани; свега је шест дана и носко, али поцаи ми је веома био потребан. Копиују рубаљу и десетост копејака. Добро ми је испало за руком, а?

(Настасије се).

КНИЖЕВНОСТ

Lucien I antropologia criminale од Чезара Ломброза. — У најновијој својој студији о анархисту Лукуињу, познатом уметнику аустријске царине, славио тадашњи научњак је изнео резултате својих испитивања о њему. Лукини је дегенерисан и по свој прилици инстинктивни бар хистеричан; отад му је био ахилска тачка, истога ма и понавља будица. На његовој дубави највише су ахилски мисли, у његовом рукопису знаци душевне неравнотеже, у карактеру сујета, импулзивност, двоствукости персоналитет. Ипак, негов ахилски мисли је детерминисан социјалним условима, утицајем средине у којој је живео, што његовом органском конституцијом. Скоро до истих закључака о истом предмету дошао је и француски научњак Форд.

La colonie dans ses rapports avec la responsabilité pénale, par le Dr. Dallenagel. Masson et Cie éditeurs, Paris, 1899. (8e, 212 стр., цена 2.50). — Ово дело доуноси да претходна дела истог писца: *Физиологија воље* и *Патологија воље*, упућено је испукино судијама и судским лекарима. Дело је анегдотично научно и остала се на најважнија дела. За пољзну такву својих истраживања аутор узима анатомске, биолошке и социјалне ознаке ахилски да преступника, и према вредности такв ознака суди о постојућој или делимичној одговорности ахилској. Физиолошке теорије не улазе у његов оквир, и он набављају принципилне дискусии и остаје на земљишту научне анализе. Пошто је високоме психофизиолошким условима моћи суђења, доктор Далемаи поставља категорије преступника који су, ипак ипак, без такв услова. Он објашњава како се ахилски хваћа мање дегенерисани, и доказује њихову неодговорност. Испитује стања умне поремећености, хронично дудало, и излаже њихову неодговорност. Затим изучава преступнике услед недо-

ставна воље: импулзивне, невротичке, сугестивне, и тражи за њих делимичну неодговорност.

Цела је ова књига речит псеодор за праву правду, и стручници и ахилски имале много што-шта на не да науче.

Etudes des psychologie, par G. Tarde, Giard et Brière, éditeurs. Paris. (8e, стр. 326). — Један од најчувенијих криминалиста италијано је у овој књизи своје различите студије. Поред неких које претресу питања из социологије (Два елемента социологије; Друштвени трансформације; Идеја друштвених организација; Симпатија и сингата итд.), остале претресу питања из криминалогије. Такви су предмети: Криминалност и друштвено здравље; Професионална криминалност; Злочинска младост; Успомеи из судских притвора; а нарочито истрага и одлична студија о гравологији.

L'arte nel delinquere, par Luigi Anfosso, Friaricchi, Messine, 1899. (стр. 80). — Један од њака Ломброзових, Луиђи Анфосо, претреса прво занимајућа питања о уметности код преступника. Злочинац, али боље ауторични, било својом апориалном психологијом, било услед изузетних прилика у којима је, тај особити врету уметности. Он не може да бира ништа материјал, ништа техничка средства, чак ни предмет, јер му је све то одређено тамишним правилима. Његова уметност је потпуно субјективна и сводена на личну улогу забаве и убијања премена, али баш за то она је искрива, истинитаја, дубава. Катакда је промисла развратнишћу, постојаним перамама, катакда чак и бруталним, као код дилјака и примитивних уметника. Преступници је неки пут одиста инспирисан, али инспирације трају само у сикли у малом делу самога рада; после, ватра се гаса. Пластичне уметности прао тешико код њих успевају. Неки покушавају вајане средном од хлеба, а боју палате у мастилу, рђи, истрошеној цигли. Али најповољнија врата уметности по ауторима јесте поезија. Песма има врао занимљиве и савесно изражене пажње ипаклаже леау да се обрати пажњи на те естетичке настанке злочинства, нарочито на емоционалну моћ музике, и да се и та моћна средства употребе на чешће онох болесних душа.

Затворничка школа од Г-ње Архипов-Морева. — У једној од последњих свезака одличног рускога часописа Руско Благоутово питањала је госпођа Архипов-Морева о особитој врти школи у сибирским казеним заводима. Иницијативом њине младах жена, махом учитељаца, почела су се држати редовна предавања и то међу најгорим злочинцима и убицама. Они су били подељени на групе и свака група је имала своју наставницу. Велики баци су са нестрпљивом очекивањем своје наставнице, и даве су проваљали у разговору о ономе што су чули на часоцима. Писац говори о својим њацима са највећом симпатијом; она им је била постала пријатељ и повереник. Г-ђа Морева вели да јој је та интимност доустигла да разуми мисли и миње ствари из ахилске психологије, које су јој дотле биле загопте. Предавања су благотворно утицала на поправљање њихово, што се може судити по њиховим аутобиографијама, од којих су одломци ушла у ову књигу.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Дажан — Дачица⁴ Вранић — Дали, опасан лотоз. У маси оних опасних крдавањца, који су нам се досељили из Аустро-Угарске, видно место заузима овај „Дачица“, чију слику дамо јавности. Он је родом из Сентмарија; има му 35 год.; по занимању је инжињер; у Србију је дошао пре 15 год., пошто је претходно у Аустро-Угарској надзирао трогодишну робљу, на коју је био осуђен због крађе коња.

Пошто је, по сломи преласку у Србију, провео једну годину дана по окружању подунавском, подручјем и ахилским, ахилски, и за то време добро проучио терен на коме ће развити свој рад, — Дачица се латно свога старог заната — крађе стове.

До пре неколико година овај „занат“ беше у великог развијања у пограничним местима дуж Саве и Дунавца. Безу се образовале читаве друшине, од којих једне крафачу, а друге украћу стоку превођачу из Србије у Аустро-Угарску и обратно. Ове друшине, састављене из одбеглих осуђеника и преда-

ника, махом аустро-угарских, задаваху огромне штете становницима поменутих пограничних места. Јер власт, и поред најбоље воље да им помогне, не могла је увек то учинити због недовољних средстава којима располазаше. Тек успавом пограничне жандармерије успео се, да се стине на пут поменутих крајана. У којоко сазнајемо, тога је са сном нестало.

Године 1892. буре у Обреновићу похватали једна дружина краљинаца стоје, у којој је био и овај „Данчић“. Том приликом, он је, од стране владавског провост, суда осуђен на четири године робије, коју је након издржао у упрани београд. каменог завода.

По издржаној осуди буре „Данчић“ прогнат у Аустро-Угарску и у негој остане до почетка тек. год., па се преко Шапца овет врати у Србију. Неколико месеца хулао је по старим познатим местима у Мачви и Посавини па је, идећи да од старог „запата“ нема ништа, крајем месеца марта тек. год. дошао у Београд тврдо решен, бар изако он сам вели, да нађе себи рада и живи поштеним животом.

И ридно је... те још како... Само после негоденог бављења у Београду развио је, ноћу између 31 марта и 1 априла тек. год. шуну г. Брајера, чиновника железничке дирекције и из ње, поред осталих ствари, поврао и сав век, који ту беше простор ради ступања.

Седме ноћи после ове краће отворно је казувао капију на кући г. Максиме Роговца, трг. оид. и из авлије поврао и однео сву живину.

У обема овим крађама „Данчићу“ је помагао Ђока Деспотовић, гостејаш, код кога је у стану био, и који је такође родом из Аустро-Угарске.

Априла 10 и „Данчић“ и сапутник њу Деспотовић били су већ у рукама власти а покрађа нијења и враћена сопственицима. Сем ие, у стану Деспотовића нађено је још много других, покрадених ствари, којима се сопственици нису могли пронаћи.

Пресудом првостепеног суда за град Београд од 3 јула тек. год. „Данчић“ и Деспотовић осуђени су: први на 20 а други на 8 година робије у онову, и 20 итег месеца спроведени су упрани београдског каменог завода на издржање осуде.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Крета Томаковић и Андрија Ђукановић, Црногорци, који су живели у селу Обилићу, сир. Јастиницаку, округа врањског, нападнати су у 1897. год. разбојничког са убиством над Ристом Јовановићем и Павлом Драговићем из истог села. Приликом спровода на суд оба заповика побегла су испред спроводника, да се у тога, објавом начелства округа врањског од 2. јула 1897. год. Бр. 8235, напави на предају. Ну, како се она ни до данас нису власти пријавили, то их је начелство

окурга врањског решењем својим од 6. тек. мес. Бр. 12501, а на основу чл. 3. Закона о криваку и утврђивању хајдука, огласило за хајдуке. Према том свакоме је сада саободано убити их. Крета има 30 год., средњег је раста, примањаст, има мале, црне очи и црне обичне бркове. Андрија има 25 год., средњег је и витког стаса, примањаст је у опште. Акт Управе града Београда Бр. 20178.

ПОТЕРА.

Станко Окановић, познати београдски коцкар и кесарон, 19. овог месеца, побегло је испред спроводника, који га је из Обреновице спроводио у упрани града Београда по дању извесне кривиче.

Станко има на себи сељачко одело: један копоран од сука, дугачки кошушау, додуке, сељачке чаране и опанке, које је притегао око ногу црним јашмина.

Станко је у опште плав. Сивка његова ципела, да до сада у две прилаке, последњи пут у Бр. 28, „Полицијског Гласника“ од пр. године. Он је био опасан јер хоће чим стигне да лападне на човека, па чак дрско намери и на саме органе власти. О њему је опширије писано у поменутом броју „Пол. Гласника“ на стр. 216.

Управа г. Београда актом од 19. овог месеца Бр. 19198, позива све полиц. власти, да Станка пронађу и њој стварно упуте.

Марјиа — Мица Роботка — Робос — Слобо, бив. проститутка, саборница и сазувања, родом из Ерич у Мађарској, напуштала је 6. тек. мес. једну опасну крађу у Посуну и том приликом украда и однела: један велосипед, разво сребрно посуђе, мношак женског веша, — све у вредности 600 динара.

Мисли се, да је Марјиа са покрађом дошла у Србију, где је и раније, као проститутка и саборница била, па се тога некувесна полицијом, деном Бр. 4976, моли све полиц. власти, да на њу обрате строгу пажњу и у случају проналаска ухвати је и притворе, па о томе известе Управу града Београда с позивом на Бр. 20128. Марјиа има 23—25 год., средњег је раста, добро развијена, смеђа је, нема предних зуба. Слика њена, коју доносимо, од прве је две године — када је била проститутка у Београду. Није несаучена могућност, да ће Марјиа отићи у у Бугарску, у којој је, како се сазнаје, а неки њен милиосни, Пограничне власти нека обрате нарочиту пажњу на Марјиа.

Зуфак Шалон, 6. слуга Савка Јагиче, новинара из Шапца, 15. тек. мес. покрао је свога гладу и побегло. Он има 26 год., раста је витког, црпљан је, примањаст; има велике бркове; у одељу је босанском. Наредљује се тракене. Пронађеног треба стварно спровести начелство округа подринског с позивом на Бр. 13622, или Упрани г. Београда на Бр. 20325.

Данчић

Ђока

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

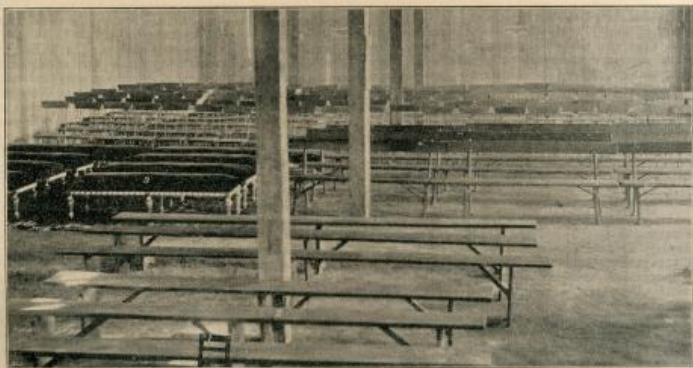
УНУТРАШЊОСТ СУДНИЦЕ ПРЕКОГ СУДА

I. Поглед са седишта на трибини

1. сто за судије; 2. за секретара; 3. стенографер; 4. државни тужилац; 5. сто, на коме је *Corpus delicti*; одело Његовог Величанства Краља Милана и Његовог збунтага г. Лукића пуковника (нахвалне блузе и прљаве кошуље) и револвер којим је атентатор на њих пуцао; 6. и 7. места за браниоце; 8. за стране дописнике; 9. за списне новинаре; 10. седишта за оптужене. Остало се објашњава у слици II.

II. Поглед са трибине на седишта

1. прва стогола, на којој атентатор седе; 2. клупе за остале оптужене (6. клупа); и 3. седишта за дипломацију. — Сва су остала места за публику.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. Н. Јовановића.

(НАСТАВАН)

Па да ли је теговирање спочино баш с толиким болом, да се мора закључити, кад је оно тако раширено, да су према томе болу они који се теговирају у опште неосетљиви? Ако је истина — а о томе није сумњати — да је теговирање често код људи разних занимања не само нијега него и нишета реда, онда се већ, из самог тога да изведе, да год при теговирању није несвијестан љезик, као што је извесно и то, да, ако је и љезик, аличини не морају бити само отуђења у осетљивости да би га у опште могли издржати. Извесно је да су груби начини теговирања очевим и саживљеним спочинам с граница болом и да нису непасени, али као да је с много мање бола спочинам сада узета метода пртљанем по кожи убодом еине игле и, по том, уношењем боја у те места. У осталим степени осетљивости бола у опште различит је код разних љидинада, нарочито на разним местима тела. Теговирање пресјау много више боли него руку.

Узимало се да су теговирања дошла из инстинктивне сујете и из потребе за разнежањем, карактеристична особине примитивног човека и природи аличинаца. Извесно је да је извођење разних шара на кожи обичај свих некултурних раса и да љезик страшно поље да бојама улењивају тело своје, шарајући му кожу, провлачећи комадиће коштују кроз носну преграду, образ, комадиће дрвета кроз доњу усну, да у астам циду проздукују доњи крај уха, да турнују пубе, да јаким стевањем преобраћају поједине делове тела, ноге, добова, али је у ношје доба доказано, да теговирања не чине само ради украса које. Може се узети као доказано, да је првобитно тај обичај био религиозног и социјалног значаја у главном. Врше га често свештеници као обред о извесним церемонијама у извесној сводити живота. Неке извесне етире и протеси пазне као племенске знаци, као нека прста грба али емблема дотичног племена или родољубивца његова; друге узет имају улогу неке ажије и упијају се за спасавање од многих болести. У Мароку и Алжиру сматрају се као лек против реуматизма, неврастје, контузија и настаралих рана. Врло је вероватно, да су стари културни народи (Египћани, Асирци, Језини и Римљани) звали за тај обичај парала тела своје. Обичај овај као да је дошао у европске народе, а да се ту још ширко доказује то, што је хришћанска црква у средњем веку настала била свима саима да га угуша. А кад се све ово није на уму, онда, пошто теговирање у европских народа у опште не може да се објасни атеизмом, уступом стању дилсторичних народа, даљем човеку, ни теговирање код аличинаца не могу имати таква значаја. Баш нека би тај обичај био и јаче распрострањен у аличинаца него у осталих људи, не може се ипак схватити као атеизам, ако се неке да не уму у вли и оне нарочите друштвене и љидиналне прилике аличинаца живота. Многи се теговирају још на рани у младости и не слуште шта то може значити, просто на подражавања, доколице и другим навођења на то; често се то чини из пале, немала заловности или религиозне биготије. Злочинци се много пута теговирају на сујете да им се дине и да па се павије обраћају, по махом урону њихову теговирају неки капила одређена нисмера и нарочито смилени шапеки. Многи од осуђеника допише се новом каљу, што су, како сами кажу, ту бесмислену са собом учинили, па се свим силама труде да капилам манипулацијама нестане тих шараала с тела им.

Да ли је садржина теговирања код злочинаца, оно што аличини теговирају на себи тако што љима својствено, да се по томе даде закључити о карактеру теговирања. Ако се стању детаљно проучавати разни симболи аличинаца омљени, видеће се, вели *Домброво*, да се не само понављају извесне форме, него да из њих говори нешто карактеристично, што одоје љези, осветљеници или очажни дух. Можемо би се рећи, да аличини уредују у своје властито месо скутку судбине своје, пресецају краја свога. Други, чешић знак духа или правца мисли аличинаца при томе је у складности прежез или места на телу где се пртежи праве. Од 2180 теговирања, 292 страни су и сажаљива; код 140 аличинаца пет пута је место тего-

вирања на пенису. То је доказ не само бестидности него и неосетљивости тих љака, јер баш да то знања места на телу у болу су најосетљивија, због чега так љезица, који своје тело етирима покривају, и Бирмаца, који теговирају оне које на лану осуде, штеде та места. Ко сам не понаје теговирања под осуђења и аличинаца, држи по овоме као сигурно да из њих па сва мах набоја само осета, очажне или скредности и бестидности. По по моме мишљењу, вели наш аутор Бер, тако се не сме у опште мислити, такаш није општи или укупи карактер аличинаца теговирања, како га видимо тек у појединим приликама. Домбровом наведеном и како га видимо у еакту, да педераста дошта невероватно аличини дају малата места на своме телу која се ипаче брижљиво крију, подне делове и задњицу, глусним слимама и знацима. По така случајеви уек су само изузеци, као што су и педераста међ аличинаца тек један мали делат. Бер износи, како је код немачких аличинаца у теговирању прво често изражена груба природа, карактер ериволан, гадно похлани, и како се махом не разликује од прста теговирања код осталих људи, неаличинаца. У највише случајева ту на ју, вели он, омљено што од зналајског алапа. Мало је успавиља патристичке садржине, успомека из живота љидинаца и ратничкога, а ериверно дошта из је из живота мирноскога, пробиственог итд. Ако нећемо гледати па оно мало изузетака, у теговирању код аличинаца немачких нема нечега што би у соби имало моментата аличинаца. За то Бер и изврче као своје уверење, да у еакту теговирања код аличинаца нема ничег аличинаца специфичног у опште, онако исто као што и у еакту где теговирања не би било не треба рачунати на моралност и невиност човеку. Има много љези тихних аличинаца без теговирања, него е теговирање. Још мање је поуздано по врстама теговирања судити о карактеру. При избору онога што ће се упрати игра улогу љези случај, и вола онога који теговира обично је пресуднија од воље теговирања.

Теговирање, дакле, нема никакве урочне везе с атеизмом а још мање с криминалношћу, јер у аличинаца је оно само услед осебности погода њихова живота и њихових друштвених оличинаца. Оно не може бити знак неких аличинаца чуста, до год је небројено ваљаних и чиститих људи теговирањих, и, како *Јосиф* у нарочитом делу свом о томе каже, до год у Египту не науре са свим она велика воља, чак и на љезику 19. столећа, свих својева модернога друштва, од највиших до па најнижих, да „украшавају“ природу своју, па чак и да се теговирају.

Гаче на аличинаца. За неосетљивост аличинаца или љизно мање осећање бола износи се и тј еакат, што на љима невероватно брзо пролазе ране и повреде, које би на другим људима биле најпачије или па би с мрт дошле. Видимо неког рабошћина, који лави преболи тежку повреду кичменог стуба, као и да се код по неких ваљаних аличинаца тако паче тежње повреде на љези. Хоће се у томе да види једна прва карактеристична особина, од које долази она изоболестивост и немале саживљена у аличинаца, као и силност љихова ка делима америка, да се крије у туку. Ако неки, вели Бенедикт, кад му у љаквом боју ребр пребоју, осећа јаке болове, уек ће он од тада чувати сваке такв прилике; али ако и с тако приближеним ребрим може, редимо, дрва да чепа, наравно да ће па повреду тела гледати као па ситне ствари, и онда неће их се ни клошати. Така људи сматрају да за приваљивање и преажу оне који су осталије и љизније састава; сматрају да су они неки љизи створени и докољество им је да их муте. И Домброво наводи примере невероватно тихних повреда, које су аличини себи наели чинећи аличини или покушавајући да побегну итд., па их чудесно лако преболили. „Неки мушци убида, вели он, радећи у љавоу као аждар, због неке пометне стурпа се с трећег сирата на земљу. Сваки мишљаше сирво је, кад он па једнасту уста ежући се, па мотале оново да се прихвати свога посла“. Али, нитамо ми, да ли су та случајеви првога чуда нешто што се по казаним заводама свима даје јавља? Па онда, да ли тако стичних случајева нема и код људи и са свим чиститих? Ма допитумо потпуно да стоје наведени еакти, али их узимамо да оно што су, за нешто што само ретко била, а не можемо их никакво узети за нешто нарочити атрибут аличинаца. Бер уз то глди, да је видео да људи, павиши да муте и тежње радове, шоје са свим рабошћу

повреде на телу своје, и да им се оне срећно и брзо залечују, што иначе ретко бива, тако да је за чудо: то је нашао код Јапанаца, код Ауди свих редова; ипак више и ништа друго није нашао ни код азијанаца. И Јоран наводи да је поравнао азијанаца исто тако мало потпунија као и азијанаца. „Зар не видимо, пита он, да и у бојницама има Ауди, који, после са свим тежаким повреда и операција, необично брзо одраве? То је тису неких азијанаца. Никако нисам видео да се у казненом заводу La Santé оперисани лече брже и брже него у бојницама. Последња велика: „неће гром у коприво“ и „на псу рана, на псу и зарасла“, на лепо — али последњи може и немати право“.

[Наставиће се].

ДИВЉАЧКИ ИНСТИНКТИ У ЧОВЕЧАНСТВУ

од Дра Марка Петровића.

(СЕРИЈАТАК)

Ово мањина карактера кинеског није никакво одлика расе; оно је задовољено. Оно је резултат установа, у многим чему тако мудрих, али којима је брига једино умно развила а никакво јачање карактера, морални подвиги. Јапаници су пак на против сачували до данас примитивну енергију своје расе, Јапаници, који дугују Кинезима за своју цивилизацију. Код њих се заборави на неправду сматра као цивилизованост; тамо је војничка храброст обична врлина.

Нихов обичај, да се сами убијају услед егзентричности (испад црпе, киле), који се још одрава у снази, мора се без сумње назвати дикомом; али је он заправо противан мекунуту народног карактера. Али код једног народа апшта није примитивније од суровости воле; без нечајно и знатно умно разлике не служи ничему. Да се прошире границе људског знања, често је потребно одобравати предрасуде свога доба, заборава, приврати лични интерес; у кратко: да би се силно мислило, ваља тако исто и хтећи.

Порцијата или претеривати утицај установа, друштвене средине, на карактер једног човека или једне расе, поднежно је непаметно. Сваки се човек рађа са извесним наслеђеним моралним тежовима, и то је тежовно образовати основ негоне природе целога му живота. Против оних инстинкта, од предака добијених, васпитање није немоћно; али је његова моћ врло ограничена. Утицај друштвене средине минималан је на сваку индивидуу, али се она геометријском размером повећава кроз генерације. То је сталан извор једне капаље воде, која ваља на граници степу и завршну тину, што је дуби и руни. Мале модификације можда, привремене код сваке индивидуе услед атмосфере друштвене сабрају се, чине целину, и у датом премину могу извршити потпуно метаморфозу у карактер једнога народа или једне расе. Монгол је у Кини постао плавоки и серијали, док је у Јапану очувао интегритет првобитне енергије.

Исти се утицаји објашњају код разних група белих расе. Први Хинду, браман, који је пореклом од старих емиграната на централне Азије, данас је уметкан, развезан; у исто време, он се цивилизовао.

Код њега је ницхезао сваки траг дивљаштва његових предака. Код извесних будистичких Хинда човечанска су осећања отворена у крвност, као што је претерана љубав према животињама и оснивање нарочитих азила за њих. У исто је време свага карактера ослабела и стотине милиона Хинда потпуно су главу пред једном наком интесних осећања. Да се у Индији највеће енергије, куражи, треба на први северним крајевима, тамо, где се још ипак утрго траг примитивног дивљаштва: код Сејка, никада незастраних; код Ридхута, пајанца, одатах љубави, свирених али још чврстих.

По причању свију путника, морална дегенерација у Персији је доведена до крајности. Са најодрајатљивим серијализмом подноси становиштво персијско најкварцијозније деспотизам: Персијанци су и лиземари, и плашани, и дивљаци. Само људи беле расе, још неодринути цивилизацијом Јевропског, а при то сачували напос, неким делом животности, који је за време просвитања дао етичку супремацију нашим предцима, јесу племена кавкаса, који је царство руско имало толико муње да покрива.

Код брајана, као и код Арапа, човечни осећаји гаје се реалистично постојитијем, а кривични инстинкт старог доба маневресте се странку за осметом; света дужност која се признава с она на снази. Зна се да је више или мање тако исто и код азијских Арапа, који су дошли на исти ступањ или заостали на истом ступњу цивилизације.

Код народа познатих индо-европских, данас најцивиљизованијих, кривични инстинкти животности, ма да јако ублажени, појављују се на стотину начина и буде се врло често. Нема сумње, старије се више не напуштају нити се језу, као што су разлици Трачани у класично доба; на плас се врло спавао дана дела дивљаштва, с почетком хладноћом и под правдојо најцивиљизованијих народа. Као што је скоро докато доктор Ворије, проучавајући љубав азијанаца, ата-нама репродукцију у савременој Јевропи читаву масу дивљаштва из каменог доба. Она се и сунине јасно појављује у великим крилама друштвеним, када нестане узда законских и особито онда, кад — у интересу више или мање добро схваћеном — јавни морал апелује на кривични инстинкт против неправде а сваког њега или хутораштег.

У главног наша модерна човечност је много више на утицају него на срцу. Она је у осталом доста сушена и обавијена је само на људе исте расе или још суженија, за људе исте земље. Кривојоту Козуби, који се сматра као тип племенитог јунаштва, није мислио, да чини што рђаво, организујући на Англима лоп на уоревнике, којима је криво своје дозачне псе, и она је пракса од стране племенитих и француских војника трајала све до краја осамнаестог века. У колонији на Капу Холијања су ишли у лоп на Боисемеле, на чак и на Хотенотима као дивље животиње, а зна се и сунине добро кајавио су дивљачким начином Вилгеас стрељали Тасманије.

Може ли се пак рећи, да човек није направно никакав напредак у смислу добротворних, хуманитарних осећања? Било би бесмислено тако што тврдити. У почетку се човек слабо разликује од вивних сисара. Његови племенити осећаји беху слаби, нестали, лако потискивани инстинктивна и егзентичним потребама. Али мало по мало, у колико се уклањало немало етискије од глади, егзотизма је постајало мање дивљаштва. У почетку је човек волио само своју децу, и за доста кратко време, на начин животности. За тини је волио више или мање бриту о старцима, о немоћима. Друго се човечност протеклајала само на хладне фамилије и племена. Али је у модерно доба и код цивилизованих народа онајдаља човечност у многим погледу, изумијајући случај рата. Без сумње оптимизма, допуните је вероватно, да је човечним осећањима сушено да се и даље шире. Али се ова племенита страна моралног човека разила врло лагано у свести људској, почем се — и то познато — налазе трагови тога и код слабије развијених људских раса, које нам у овом погледу као и у многим другим представљају још данас поступне тековине, добијене њеним узорима човечанства. С тога не би било без интереса изучити, код разних раса људских, манифестације аутричичких осећања, поступни прелаз од свести животности ка свести човечој.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

1. Суђење по грађанским спорницама

„Тужба.

Суду општине заменично

На јавној лиценцији купно сам дивљац Марка Петровића, звану код „Дубијом“, која се граничи источајо општинским имамом, званом „Кривењак“ а са осталим страна имамом Тихомира Сиселића, овлаштем.“

У ово куплено имаме на са које стране не могу ући, сем преко дивљаца Тихомирове, куда је и Марко Петровић, док је у његовој државини било, узалих. Но Тихомир ми сада узлаз не да и ја сам остао без службениости, узлаз четири ми је куплено имаме злоупотребили.

Да је се Марко на узлаз своју дивљац служио преко имала Тихомирова, потврдиће и он. а и сви сведоци: Павле Лазин, Марко Исакоски и Никола Терзић, сви онд. немоћности

које моли да суд испита, и да Тихомира осуди, да ми је дужан дати пут за службеност.

Тужбе основ тражила службености пољске.

Доња сведоци.

16 јула 1899 год.

Милан Лукић, земљод.

из Каменица.

Бр. 784. Запести тужбу у деловодни протокол, затим позвати парничаре и сведоке ради изишаја и пресуђења овога спора.

16 јула 1899 год.

Председник суда.

Каменица.

б. Белешка.

Рађено у суду оштитиве каменице, 26 јула 1899 год.

Белешка по спору

Милана Лукића, земљод. оид.

Противу

Тихомира Спасића, земљод. оид.

Судни су:

Председник суда

Због пољске службености.

Кметови

Белешка писар.

На рочишту су обо парничне стране и сведоци.

На поину суда илеу се могли поравнати.

Прочитава је тужба и тужилац оста у свему при истој, молећи да суд испита његове сведоке на које се позвао, када ће се уверати у астинитост његових навода, дава наводи, да ако је у суду непознато стање ствари и положај места где је његово кулство имало, онда моли да се то све испитачки на лицу места извиди.

Тужени изјави: Доиста давао сам службеност бившег господара ливаде под „Јабучијем“ Марку Петровићу, но то сам чинио с тога што смо живели у пријатељству, а не зато што је он имао на ту службеност права. Када нах новом сопственику то не допуштам и држим да не у моме праву и узимам томе немо места на испиту сведока на испитачком увидају. Тражи да се тужилац одбаци од тражења а да му плати на име дагубе 10 динара.

Затим је суд а да би донао до јаснијих одредења, за правилну оцену и расправу овога спора

Решно

Да има места испиту сведока. Продужити изишај паричне.

Испит сведока

И. Марко Петровић, земљоделач оид. има 42 год., у свему способан за сведока на питање суда каза: Мој стриц као старешина кући, пре 26 година ову ливаду купио је од оца туженог Тихомира Петра за његова живота. Од тога доба ми смо се увек слагали за ову ливаду смо до продаје исте препојимали Тихомиром и он нам то није забрањивао. Када би се службеност тако увратила онда је онемогућен улаз у исту, јер се са њиме друге стране ући не може. На ово ћу се заклет. Дагубе не тражим.

П. Павле Лавић, земљоделач оид. има 72 године, каза: Од када ја памтим, у ову ливаду под „Јабучијем“ улазило је се преко имања Спасића, а знам и када ју је пов. Рано Петровић купио од Петра, оца туженог и после те куповине увек је пут водио преко имања Спасића. Заклећу се. Дагубе тражим 2 динара.

П. Марко Исаковић, земљоделач оид. има 62 године, у свему способан каза у свему као и сведок Павле. Заклећу се. Дагубе тражим 2 динара.

И. В. Никола Терзић, земљоделач оид. има 58 година, способан у свему, каза: онако као и горња два сведока. Дагубе тражи 3 динара.

Тужилац оста при својим тражењу, јер је испитивањем сведоцима своје право доказао.

Тужилац оста при својој датој речи, да не допушта службеност преко његова имања, јер не стоји у истину да се у кулство ливаде не може са друге стране ући, него баш преко његова имања. Што је он ту службеност давао Марку и његовим укућанима то још није признато право за сватог, но прост пријатељски однос између њихових кућа.

Затим је суд нашао, да је ради правног изишаја и пресуђења овога спора, нужно да се суд путем изишаја на лицу места увери о стању ствари и зато је на основу § 247 тач. 1. грађ. закона

Решно

Да се ово рочиште одложи и учини испитачки изишај. Позвати парничаре, да изабере испитаче по пропису § 248 грађ. суденог поступка, затим исте заклети и изаћи на лице места ради изишаја. Испитачеу — изишају присуствоваће обе парничне стране а изишајем ће руководити кмет Ник. Тадић и писар Л. Петровић. По свршеном изишају подиће извештај суду када ће се донети пресуда по оном спору.

20 јула 1899 год.

Каменица.

Писар.

Одмах позвати парничаре да одрже испитаче сходно § 248 грађ. поступка. Тужилац изјави да бира Милослава Гагића, земљоделца а нему за заменика Петра Ристића зем. оид.

Милан Лукић.

Тужени изабра од своје стране Настаса Алекскића а нему за заменика Ристу Николића оид. зем.

Тихомир Спасић.

Операра

Кмет.

Дошавши Милослав Гагић и Настас Алекскић позвани да изабере трећег; они изабраше Милана Софића а нему за заменика Николау Протића.

Милослав Гагић.

Настас Алекскић.

Овако изабрани испитачи заклети су сходно § 259 грађ. суд. поступка.

Операра

Кмет.

Рађено 24 јула 1899 год. у Каменици.

г., Испитачки увидај

по спору

Милана Лукића, земљоделца оид.

противу

Тихомира Спасића, зем. оид.

Испитачица

Милан Сокић

Милослав Гагић

Настас Алекскић.

Због пољске службености.

Руководити испитачеу:

Писар

Л. Петровић.

Кмет

Ник. Тадић.

Када смо напали на лице оспореног предмета, тј. на ливаду звану под „Јабучијем“, дошли смо у исту преко имања Тихомира Спасића. Тада смо се уверили да је ливада под „Јабучијем“ опкољена са своју страна имањем Тихомировим и да се само источни граници општинским имањем званом „Кричевина“ са ове стране улаз је немогућ и врло тесак и за пешака а са холма се отуда ући не може. Ма смо мишљали да се тужинику мора дозволити пут преко ливаде Тихомирове, која се суседна са ливадоу под „Јабучијем“. Иначе тужилац он имање не може узимати. Дајурју по 5 динара примили смо. Потпис испитача.

Писар

Операра

Судски реализи:

Кмет.

Испитом испитивањих сведока, доказано је то, да је службеност за имање туженом постојала пре продаје истог, прво имања туженог. Испитачким увидајем утврђено је то, да тужилац са друге стране, у оно своје имање, не може ући. На јаво свако добро тражи и употребљивост истого, која се ни у мом случају не може спречити, а иако не самој суштини имања и положају истого, оно тражи службеност за имања туженог Тихомира, то му се иста има од њега и досудити. Зато су сви општине каменичке нападле — § 6 и 13 грађ. пост. и § 335 и 341 грађ. закона

Пресуђење

Да је Тужени Тихомир Спасић дужан дати тужиницу пут прво своје ливаде за службеност и улаз у ливаду под „Јабучијем“.

Тужени као крива страна, да накнади тужиоцу половоже дијурне за пените 15 динара, тачно суду 550 динара и на име спорних трошкова пет динара, а тако и неплатњено сведочења Палу, Марку и Николи по два динара дајугубе.

Пресуда својопштена парничарима одмах.

Од суда општине каменчино, 24 јула 1899 год. Бр. 840. у Каменци.

Писар.

Преседник суда
Кметови.

НВ. Заводи болешку и присуде у протокол сибјена.

Одговори уредништву

На захватах позовоци у 31 бр. нашег листа правилно су одговорили још и они општи писари:

Павле Јов. Баталески, писар општ. грбичке
Лилкије Николић, рачуновођа општ. власотиначке
Милослав А. Пандровић, писар општ. нољачке
Никола Ђорђевић, писар општ. у. градињске
Јованки А. Шобић, писар општ. ласковачке
Милутин В. Станковић, писар општ. брезовске, и
Јеврем М. Живановић, писар општ. језавичке.

Нихова имена нису стављена раније и тога што су задовољни са својим пошљкама. Могамо све општ. писаре, да се увек старају, јавно ће им одговори стигли за идући број.

НАЈТЕЖА ОСУДА

(СРПКАТА)

Једне ноћи око змијског светог Николе отиде Вићан у К... и кад пође вели да ће тамо попити. Кад те исте ноћи у неко доба протутиша понављај поред куће и одо тамо на ту страну идући Вићановој кући. Месе нешто тек задуку у срце и обузе ме нека слутња, јер одмах помислих, а и сам не знам што да помислих, јављам та, не гледао суцаца али те слагао, одмах ми тек нешто ону кроз главу: „Нобас ће Вићан узбити Једу“... Брзо се обузем и потрчим његовој кући.

— Задувао онако од трепави заустаним се пред његовом кацином, да мало повратим душу. Осудившем да чујем шта, а они ниси се на врата окупили из целе мале, па надали лавски да ме мојевиш ништа у бога чути. Хтедох ући у дворикте, ал' онет помислих: „куда ћу мољак, кад је можда баш све у реду, па би, знаш, могао изгледати рђаво, шта ја тракам ноћу по туђим кућама. За један часак престадише лајати пси и до мене допре децја писка. Испрва ми се учини неверица, али пошлућим боље и баш лепо чујем децје гласове и поизам глас оне најстарије девојчице, где чула за мајком. Прескочим преко врата на потени унутра. И врата од „одлика и врата од себе беху отворена. У кући мрачно и само што се по мало наизре од слабе месечине што просејана кроз проворе. Ноћ тиха, а сланују пепару у луку пла куће, као да је ништа ни било од онога што се у кући дешава то ноћ. Улазим у собу кад тамо имам шта видети. Према слабој месечини једва се наизре Јелино тело, где лежи на полу. На друге стране која је одмах до те и на којој су врата затворена доирије страхошта писка престадише дехе. Такве ниске никада ноћу нише чути. Помислах да је и њих несрећник нашао и потрчим мимо Јелино тело, па јурнем тамо оној соби, повучем за кавак, ал' закуцава врата. Набјем дши и врата се отворисе, а деца са још јачим писком и кукањем јуришше поред мене на потрчале јацим и попадале као тичици по њеном телу. Једна сам одвојно децу од ње, узмем је дрмати, никати, није, не одиша се. Узмем је за руке и подигнем је мало од патоса. Руке млатише, а ладне као лед, а глава клоује земља. Видех да је мртва.

— Еј кукавине, шта дочека — изговориш кроз зубе, чини ми се, да се, а деца још јаче писуше, јер се као и беху примркла, док сам је ја црцурао и вио, па онет попадале по њеном телу и ушеше је дубици по лицу, коси и грудима. Обузе ме некако и стра и туга. Најгоре ми бејаше због деце, јер помислах да позовем ону кога и да се договоримо шта ћемо, ал' не знадох како да останем децу.

Најамг опет у дворикте. Месечина још лепша, а сланују пепару у луку као и мало час. Овде се приближе за један крај тора па мирно преживају и по кад-кад зазвониш гласи на ону.

Глас ми децја пагаи сузе на очи, јер се свакој како је она за њих кукавине једино и живела.

— Еј, шта чиниш несрећник, земља му кости изматала, у једном часу, па што бар не помислиш на ону децу, оно ништа друго. — Мислих у себи и појем иде до прог суседа, да изовем љота и његову жену, да се нађемо бар оној деци на непоза.

— И дан дава ми чудно, откуд ми се онако предсказа, да ће је убити, те ми то паде на ум чим онај коначик пројурја поред моје куће, — рече још механика после краћег ћузања.

— Па шта је било даље? — упитам.

— Шта је било?... Зна секо селу да је Вићан узбио жену, па онет ништа...

— Како ништа?...

— Тако... Брат Јелин тогао тужбом Вићана и позове за сведоке без мало пола селца. Па и девојцу Вићанова прича све како је било: како их отиш закуцао у соби и како је био нијан, и нико их тукао и претио да не смеју писати у свему шта је било, а он онет сео на кола, па одјурно катри у град. Сутра дан ми већ сарвакуемо мртвца, а он дође, па као бојане поче кувати, чупати косу и грунати се у прса.

Кад смо као сведоци пошли на суђење, договоримо се нас неколико како ћемо сведочити.

— Па како сте сведочили?...

— Казали да ми не знамо ништа о томе!...

— А што бољан тако, кад знаш?...

— Е што, што?.. Тако је морало да буде. Знамо сви то јесте, али кад сведочиш против Вићана, онда би и нећа отворили па робују да ка коћте, те би деда, он оставе без мајке остала и без оца, па шта би с њима било. Тако смо ми мислили, да ће се он тргнути, те брзо да гледа ону децу да не пропадну и она. А ако је до казне, рачунали смо, да то није ништа али се испод суда испуше, јер Бог је то видео, а од бољане заведе нико да неће писати. Ту не могу ништа сведоци помисли... —

Механика се замисли и удахну.

— Па какасте се?...

— Задисамо се како ништа не знамо. Ту није грехота. Бог ће опростити, јер зна, да смо то традили да спасемо ону децу, да не страдају и она кад би нећа стрељали.

— И су га пустило?...

Њутило пошто није било доказа, али боже би било за нећа, да су га одмах онот дана стрељали.

— Како боже?...

— Тако, што се ни после проги, па сваки дан не зна ништа за себе, не иде као луд и шиприш дубина у нићу, дови чашу дубина и једино плаче.

Зетериса ја из његова и после изберу мене. Нишо се с њим нише није што подвратиш на улица, а и који би он похранио, то све некако преко рамена, даде. Децу његову све себе његов брат, а он остале сви у кући као пусти дрво у планини. Све поју кука, причају кошнице, а некад узме то попа, па се све трешти кука, па тог од један пут од несе пређе у кукање, или у плач. Сви смо мислили да је потудео. Тако је трајало то, бога ми, неколико месеци, док се одједном поче опет појављивати у његовој кући она несрећна девојка, која беше од пре негде нестала, те нико не знађаше ништа о њој. Мислили смо да се појавила, те побегла, да суд не би и њу осудио због Јелиног убиства.

— Па је ли још она код њега?.. прекинем му причање.

— Вечнао се ми допније с њом, па лично три четри године и онда је једном дана испричао на мртве име и одјурно од куће. Умрла је она већ пре неколико година.

— Изгледало је у једно време, да се Вићан повратио и опростио, ал' се после онет опрете на ово, те поче пити све анше и анше. Много га је тапнело што сви знају и некако набегавају и да се сретну с њиме.

Један пут, седам се, седео је пијан баш са тим столом овде пред механом да ме онако пијан погледа и упита

— А што не дођем мени, мојој кући?...

— Не могу, реко' му је анше опоро

— Е то је којешта, а ја баш данас дајем весеље, два порка одладе; па би и он могао. Па макар па диналу лешњари међу нама! Та неш дона? окрете се Разумихин па је јадикот Зосимову... — гледај да не заборавиш, обеоао си.

— Па добро, можда можда дошине. Шта ће тамо бити? Та ништа, чаја, раније. Посудили се и пироги; скупили се само знаци.

— А који то?

— Па сви из овога краја и готово сви нови, Бога ми, осим старог стрица, па и он је нов! тек је јуче дошао у Петроград неким својим пословима; у пет година се једанпут видио.

— Какав ти је то стриц?

— Та свј је свој живот провео као окривна понтира... добија неку малу пензију, шест и пет ми је година, не преда ни говориш... У осталом ја га возим. Доша ће и Поресије Семионович, оданих вестрајна судија... добар правник. Али та га, у осталом, познајеш...

— Он ти је такође некакав рођак?

— Некакав сависни далак; а што се мрштин? Ти можда нећеш ни доћи зато, што ето се једном нешто завидио?

— Ах, брига је мени за нешто...

— У толико бие, Па, онда, још — ђаци, учитеа, један чиновник, један музички, овијар, Замјетов...

— Мојам та, кажи ми, шта може бити заједничкога између тебе, или, рецимо, нећа, — Зосимов показва главом на Раскољникова, — и тамо некако Замјетова?

— Ах, и ни надује мрдоје! Принципи... и сав си па принципама, као па крушкама: не смеиш ни да се мрдиш по својој нога; а по може мишљати, још човек добар, — ето ти и принципа, и ништа друго нећу да знам. Замјетов је крајан човек.

— И ручице своје агрва.*

— Па добро, и руке агрва, и шта се то нас тиче? Па шта је с тим, ако агрва! Викну на Замјетов Разумихин, раздржаних се некако неспрочно. — Јер сам ја тебе хвалио, кад нешто то што рече агрва? Ја сам каже, да је си па свој начин добар! А кад би се гледало са савне стране — да ли би онда остало много добрих ђуди? Та ја сам уверен, да би на мене онда, са целом утробом, дали свега једну печену галапу луца, па и то, ако би ти нишпа као приде!...

— То је мало; ја ку за тебе даћу две...

— А ја за тебе само једну! Шали се ти још! Замјетов је још деран, кога ћу ја нећ дотерати, зато га треба прилачити, а не одбијати. Та нећеш испарати човека тиме, што ћеш га од себе одбити, у толико мале дерана. Са дераном треба бити ластовитко напакљива. Ах, и, гулави прогресивни, ништа не разумете! Човеча не цените, те и себе прејате... А ако хоћеш да знаш, измићу нас се, ето, и заједнички један посао наставо.

— Баш бић волео знати.

— Па чине се сликар, управо варбара... Ми ћемо га нећ извући! У осталом, сад и нема никак односиности. Ствар је сада сависни, сависно очигледна! Ми треба само да је подстичемо.

— Какав вам је то сад опет варбар?

— Шта, зар ти писам причао? Није могуће? Ах, имам право, причао сам ти само почетак... дакле, о убиству бабе зајмолавце, чиновнице... е, па ту се сад и варбар умислио... — Та о томе сам убиство у пре тога причао слушао, и та ме ствар шта-нише и замишља, у неколико... из једног разлога... а у погонима сам читао! А сад...

— И Замјетов су убили! луну на једаред Настасија, обраћајући се Раскољникову. — Она је за све време остала у соби, агрула се уз прата и слушала.

— Замјетов? промудра Раскољников немо слабијим гласом. — Па Анастасије, трговкиња, зар не знаш? Доказива је она и онама. Та и теби је конула поправаља.

Раскољников се окренуо унутра, где је на празним жутим тавестима са белом црвенима изабрао један неекладан, бео црпел, а некимим мрлим пртицама, и поче разгледати, колико је на њему црпела, какав има на црпелу субина и колико црпела? Осмљао је, како су му и руке и ноге обамрле,

као да нису његове, али није ни покушао да се мрље и упорно је гледао на црпел.

— Па, дакле, шта је са варбаром? — се неким нарочитим недовољним превале Зосимов обрламе Настасија. Ова уздахну и заћута.

— Та и нећ су огласили за убица! ватрено је предуказао Разумихин.

— Има ли бар каквих доказа?

— Каких докази, до ђавола! У осталом, баш је по доказу и осумњичио, само што тај доказ и није доказ, ето шта треба доказати! То је исто тако, као што су сплетача дохватили и осумњичили ону дојкињу, како се оно зва... Коха и Пестријахона. Ни! Како се све та гауно ради, чини да се човек агди! Пестријахон је, можда, данас свратио до мене... Збила, Рођо, ти ујо комулду нећ, знаш, десила се још пре твоје болести, баш у ови онаг дана, кад си нао у несвест у полицији, кад су тамо о томе причали...

Зосимов радознао погледа Раскољникова; онај је не мрдује.

— Знам ли ти шта, Разумихине? Гледам те само: како си се ти то брзило заузео за ту ствар, причити Зосимов.

— Па ако, ипак ћемо га извући! викну Разумихин, дупцивши неспрочно о ето... — Ама шта ту човека највише аду? Та није то, што лажу; лагање се још учу може опростити; лаж је ствар пријатна, јер води вистину. Али је докато, што лажу, па још својом рођеном дакле смену верују. Ја Поресија ценим, али... Та ево шта их је, на пример, на самом почетку збунао! Прата су била затворена, а кад су дошли с кућним надзорником — отворена: дакле, значи, да су је Кох и Пестријахон и убили! Ето какав ми је догађај.

— Та не жести се; само су их притворили; морао је тако бити... Вахши, ја се сећам тога Коха; како је изнито, он је куповио од бабе пропале завојене ствари! А?

— Јесте, неваљало је то! Он откупљује и менише. Човек од даната. Та ћемо да га посм! Ама Разумихин та, шта мене аду? Мене аду! Њихова отприца, простачка, будаласта рутина... А онде, у самој овој ствари, могао би се, открити читав нов нут. Само по чисто психолошким дитима могао би се показати, како треба у истини али за правим трагом. Ми имамо, неће, ехтат! Ама не састоје се све у ђајима! најмање половина посла је у томе, како се умни наћи са ђајима!

— А умеш ли се ти наћи с ђајима?

— Да, али зар је могуће ћутати, кад осећаш, кад са свим добро осећаш, да би могао послужити помоћи, кад би... Е-ех! Је ли ти та ствар тачно позната?

— Та ја једнако чекам на тога варбара.

— А, право! Е, на чуж нео догађај: управно трећег дана по убиству, јутром, кад су се они тамо још мучили са Кохи и Пестријаховом, — ма да су они сваки свој јорак доказали; све је било јасно као дан! — појана се на једанпут сависни неотичкини ехт. Некакав савлаз Душкин, гада од нишине, која се налази баш преко пута оне куће, долази у полицију и доноси алатарску кутују са алатним мишљинама и прича читаву историју: Пренује, после осам сахати у вече, дотрчао је и мени! — дотле и сахат! разумеш ли? — варбарски раденик, који је и докле чешије преко дан свраћало мене, Миколај, а доноси ми епо уну кутују са алатним мишљинама и с другим каменџицама, и молио је, да их узем у залог за две рубље, а на моје питање: откуда му? — одговори, да их је нашао на тротоару. Више га о томе нисам ни раснетицао*, — тако вели Душкин, 'аго ми изако банџицу? — то јест рубљу, — јер сам мислио, ако не заложим мена, заложити другоме, па све једно — пошто он је, то беле да ствар остале код мене: а објави је се што, али ако се само чује, одмах ће се пријавити*. — Па дабоже, да прича све којешта, лаже као пас, јер ја тога Душкина познајем, он и сам даје понац на залог, и крадене ствари скрипа, а ствар, која вреди тридесет рубља, није он зато од Миколаја сматра, да би 'пријавио'. Он је то учинио присто из страха. Али, до ђавола, слушај дакле: — А тога савлаз, Миколаја Демениша, продавао је Душкин, знам још из малена, ми смо на исте гурберије и отурта Зарајског, јер смо објода Раванија. А Миколај и ако није баш права пријавица, ипак није, а нама је било познато, да он у тој истој кући ради, варба, заједно са Митријем, а са Митријем је он и вензак. Кад је примио ба-

* Има, као чиновник, недолучителне докожите. Прима мито и т. д. Пр.

чино, он је одмах раменом, испи две чашиче једну за другом, а остатак попио и ода, а Матрија писам у то време кидло с њим. А сутрадан смо чула, да су Алошу Ивановицу и његову сестрицу Лианову Иванову убили сикром, а ми смо их понављали, и ја сам одмах посупила због оних мучилица, — јер нам је било познато, да је појојница давала попио на залог. Одем ја њима кући и ставим паклило стражињави, да се нико не сети, и прво и прво запитам: је ли ти Миколај? И Матреј ми рече, да Миколај зумије, дошао је кући у зору, пијац, под куће је остао највише десет минута и онат отишао, а Матреј га после тога није видео и послао сам допринује.

(Истакнуће се).

УХВАЋЕН

Душан Поповић, шлосер, о коме смо у прошлом броју јавили да га тражи начелство округа њињког, ухваћен је 17. тек. мес. у Београду и сprovedен поменутом начелству. Душан је пронашао и ухватио **Видак Мирковић**, калар лан-дармерјски на служба при Управи града Београда.

ПОТЕРА.

Јован Н. Кржан из Дубоке, окр. пожарничког, осуђе-ни београдског кланског завода под Бр. 3927, побегao је 23. овог мес. из Беле Рено где је био на раду. Јован је осуђе-н за 3 године робије у ланом ошкору зато: 1. што је новембра пр. год. у друштво за јон једним шпиром крађу Јовану Ст. Моквањичу, из Дубоке, 2., што је 4. децембра 1898. г. у друштво за јон трејцом другова — домова, урао 25 брама оца Петру Раду-раку из Дубоке; а 3., што је 6. истог месеца и године у друштво за јон једним, урао две трике с меом Петру Петровићу из истог села.

Наређује се потера за одбеглим Јованом; најбог-кава стражиња сprovedи У-праву београдског кланског завода или Управу гр. Београда с позивом на Број 20763. Одбеглом је осуђењнику 22 године.

Милан Павловић, бин. слуга Косте Ђорђевића, трг. из Крушевца, пошу знашећу 15—16 тек. позвао је свога газду и побегao. Он има 18 год., средњег је телета, плав је ушите. Начелство окр. крушевачког антом Бр. 12413. моли све по-лицијске власти, да Милана живо потраже и у случају прона-ласка њему стражињо спроведу. Он се може сprovedи у Управу гр. Београда с позивом на Бр. 20829.

Мили Александаров из Аленицког, окр. тошличког, пошу знашећу 19—20 тек. њепопнати допони украли судна коња, оба длаке доратисте и стари по 13 год. Наређује се тражење за крађавицима и потрагом. Пропањене треба стражињо сprovedи нач. окр. тошличког с позивом на Бр. 7014, или Управу гр. Београда на Бр. 20457.

Танасије — Таса Стојановић, бин. дијурниста министр-ства финансије, решењем пиарта палила. Управе гр. Београда Бр. 7220, стављен је под привичну истрагу и у притвор због валеништва. Не зна се, где се Таса сада налази, па с тога Управу града Београда моли све полицијске власти, да га живо потраже и у случају проналаска њог стражињо спроведу с по-зивом на ант Бр. 20609.

Милан Гајић, бин. калар, код Страншмира Миливојевића, кројача у Крагујевцу, пошу знашећу 15 и 16. овог месеца по-крао је свога газду и побегao.

Он је родом, из села Миловојина средња трстеничког, има 17. година, средњег је телета, смеђ, у шите. Наређује се тра-жење, пропањеног треба сprovedи стражињо сprovedи окру-га крагујевачког, с позивом на Бр. 12414, или Управу града Београда с позивом на Бр. 20840.

Т Р А Ж Е С Е.

Војина, син **Свјан Милојевића**, землоделца из села По-тогча, округа моравског тражи јагодисна сprovedи суд актом Бр. 11318. Пропањеног треба стражињо сprovedи по-менутом суду или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20075.

Наија, син **Радована Јовичића** из села Стубла, средња и округа палевоког, редов IV. четв. XVII. батаљона V. пука, не-бегao је из своје команде 16. маја овог године и одметнуо се испод земљанског замка у намери да чини зла дела. Наија је у друштво са јон два непозната зајеница намерно разбој-ничество над Малином, удовом Јасена Миливојевића из Стубла и над Јосефом Транковичем из Паскава, пошу знашећу 4. и 5. овог месеца. Наија има 22 год., 158 см. високо, у шите смеђ, оштру граоштит, бркола милах. Носи кашмире, копоран и гу-н, шајкачу и опанке. — На основу чл. 2. Закона о шхоталу и утаманљивљу хајдука, начелство окр. палевоког актом од 16. ов. мес. Бр. 8293., позива поменутог Наију, да се у року од петнаест дана од дана кад је овај оглас шашао у „Српским Новинама“, (19. августа тек. год.) пријави најближој државној полицијској власти. Ако то не учини, биће по истеку овог рока оглашен за хајдука.

Анку, удову **Јована Величковића**, бин. надимчара из Бео-града тражи старатељски судија првост. суд за град Београд антом Бр. 16778. Пропањеног треба учинити пом. судија.

Обрена Стојановић и **Симу Ваљанина** бин. слугинтеле средња маљачког, и **Владимира Јазића** бин. ланчара при канцеларији антом средња, тражи побегли сprovedи суд антом Бр. 20219, да му претставу 30 августа ст. кога је дана прет-ресе по кривници Милована Особљанског, Алексе Дражића и оста-лих из Богатића, по њиховим тужбама због противстајана власти.

ОСКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

Риста Пропањало, слуга, родом из села Добричани у Бо-сани, позивањ дустро-ушарова, 24 тек млада протати на сва-гда у Аустро-Угарску по наредби поменара тошничког по-лицијског од 14 тек млада Бр. 1638. Истом пресудом он је, поред клане прогонства, био осуђе-н на десет дана затвора што се вратио на прогонства на које је, пресудом истог комесара од 25 јула тек. год. био осуђе-н. И сада, прилаком прогонства, Риста је највише, да ће се у најбржем року на што по то онет врати у Србију. Да не би тога било, ми ху, ово, ано-нимско слику*) и молимо све полицијске власти, да обрете најотро-пијеу пажњу на Ристу и покушају његовог преласка у Србију. Узгред напомињемо, да је Риста, описан сликом на сли паљена дела јер је једном прилаком покушао да изврши и једно раз-бојничтво у Београду. Он има 20 год., високог је рста, кру-пни, добри развијен, у лицу је плав.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Јон смо за десет дана, приликом 1. Полицијског, а календа-ром за 1898. год, с тога све они који јон обрзали нису послали уреднику, нона прате нературне кинте до горњег рока; после овога кинте се ни у ком случају неће бити пријети.

Наши читатеља, која немоју прилику да виде зграду у којој Прис Суд суди онгушеници по длаке валеништва и кланства, допознати у шите броју на првој страни дамо слику угушеничког изгата исте зграде. У наредном броју пак, допознати јон једну слику, на које ће се видети нешто где је зграда подигнута а њеа својим изгледом.

*) Због кушаног материјала, слика је остала за наредни број.

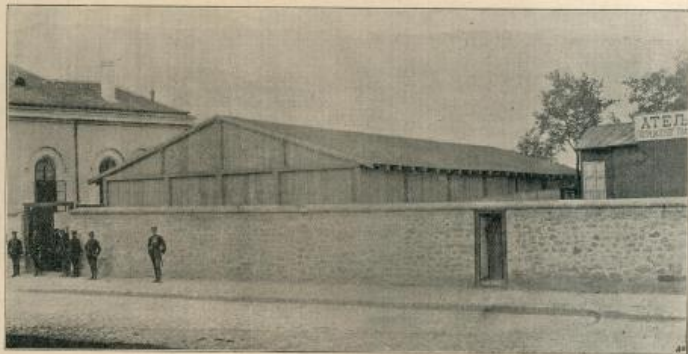
ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једномпут недељно. По потреби биве наредних бројева. Претплата се намо уредништву у Београду „Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код околишњих ступишта или на пошти. Цена је листу: осамца, које тако у саставу онитице која је већ претплаћена, чиновника, учитеља, занатлија, интелектуалних и осталих запосланих у онитице године 12, полугодине 6 динара. Гостинишарима и механџијама из унутрашњости године 16, полугодине 8 динара. Јављанима године 8, полугодине 5 динара, ну они се по оној деци могу претплатити само преко својих командира војничких односно пограничних одреда. Надомтема у онитице 20 динара на годину. За иностранство године 24, полугодине 13 динара. Поједили бројеви „Полицијског Гласника“ се продају се. Говорени по враћају се.

СУДИНИЦА ПРЕКОГ СУДА У БЕОГРАДУ

Поглед спољни

фотографисано са „Краљевог Трга“ (Велика пијача).

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. П. Јовановића.

(НАСТАВАК)

II. Особине духа у злочинаца.

Пokuшавано је од сваке руке да се оцрта јавот злочиничке душе, да се карактеристике стање духа у злочинаца и тиме објасни и расветли оно што гони и покреће индивидуе на злочин. И најпреправеднији посматрач наилази ту на тешкоће, а највише се виаа чулави да се особине и појави духа појединих злочинаца по уму као нешто тачније и заједничко својој својој злочиничкој или појединим категоријама злочинаца. Ко је иза чуловних и алогичних облика лично позвао или је особито њихова карактера стварао из пакла и испоређавао их, лако се може заиста, да свим убицама приписује исте особине. Међу тим, све то може да има, и махом има, само индивидуални печат. Грешка је, дакле, прво лака и велика узети одмах да исте особине стоје у свих злочинаца тога рода.

Класе злочинаца имају махом исти развитак нараћања и духа свога, који је и у осталих сличних им слојева народа. Извесне особине или прекорачења у неком правцу на њима ваи чешће и отирије излазе на пољско, те нам се учини као да их смомо узети за карактеристичне особине злочинаца. Утицаји околине чине, да у такој души сазри злочина склоност и радња пре и даише него код природо духом јачих. За то мора бити

и научно и од вредности загледаати како бива злочинац, паипирити у постанак злочинаца.

Често се и од оних који умеју расуђивати чуђе, да је уи у злочинаца у онити развијенији него у неозлочинаца. Они, који тако мисле, не познају маоу света злочиначлог. Они тако мисле, имајући више или мање пред очима пут којом је у животу ишао само поједини велики злочинац и колико је више извршио ово или оно неваљалство. Међу тим, подобности доћи до што веће гомиле појмова или представа и у даном случају правилно их проценити, доследно отуд извући тачне закључке за добро смисљену радњу, истрајати у тако обичној и дубокој замисли — тих особина нормалне моћи мишљења нема у злочинаца ни у оној мери у којој је има у слободних људи истих слојева друштва. У њих, пре свега, нема ни оног кардиналног момента сваког ваљаног мишљења, нема подобности строге пажње ни моћи сталне дуралности у томе. То, што у извршењу злочина изгледа као досетливост, извођење по неком плану, као размисљеност, лукавство и отириња ума, махом је само једнострано делатност ума, занатска практика, која својим или туђим искуством доводи до техничких финиша и праве мајсторје. Много што шта, што нам у злочинаца изгледа мудро, није ништа друго него хитрина, у којој она показују истинитину виртуозност, какав нас често задињава и код недоводљивих, па и код умоболних. Како је мало подобности мишљења код злочинаца, види се и из тога, што они, учинивши злочин, а пошто им он најбоље испадне за руком, проуштају нај-

обичајне мере обзирности, те их та неразборитост ода, а они се онда хлађују и за највећиме, смешне, готово бавосносно вгве да би допалаи невољност. Пошрност и слабост њихове моћи мишљене узор је што се они често и разо запосе про- бивеситиш пројектима, што су дхуачки оклипи на дрсна предузећа од сваког рује и што се особито радо предају фантазији.

Код великог броја аличинаца налазимо да су у извесној мери слабе интелигенције, да немају довољно моћи схватљата и подобности мишљене. *Fertig* наводи, да је од 1996 аличинаца видео у 1249 њих средњи интелектуални дар, у 330 њих ограничениост уму, а у 35 потпуно идиотију. *Кисе* Ломброзо бележи, у шпанским казним заводима од 23000 аличинаца 67,54% сараног су, 10,17% средњег, а 18,80% лонег ума. Капацитет ума аличиначког огледа се и у великом броју анализираних (који ни абује не знају) међ мизам и одраслим аличинацима скоро свих неема цивилизованих земаља европских. Па и тамо где је најстроже изведена општа обавеза наставна пада у очи незнање аличинаца. У *Пруској* број анализираних од ових за војску и морину рескуртована износи је:

1866/67 год.	3,81%	1887/88 год.	0,71%
1875/76 "	2,37	1889/90 "	0,51
1880/81 "	1,53	1890/91 "	0,54
1885/86 "	1,08	1891/92 "	0,45

Међутим година 1881. било је међ мушких осуђеницима казних завода 14,4% анализираних, а у појединим заводима источних провинција чак 53,95%. А та велика разлика никак не иде на рачун социјалних и васпитних прилика, него највећим делом узор јој је ума ограничениост аличиначког света. *Висе* *Томсона* од искуства свога тврди, да мали аличинци лагано и тешко уче и да у томе никак не показују оне подобности и воље, које има у обичних расних класа, па додје: „И узвеша казних завода у *Скотској* мисли да је тврђина младих аличинаца умом слабиј, јер показује реалитивно врло мало успеха, јогувети су и с много наузетак чим спору уче“. То је припрећено а у другим земаља. Овим је, пак, објашњено ова кобина пра, која је тако често у аличинаца да чини суштински њихове аличиначке индивидуалности, на име: слабост воље, њихова несталност и бескарактерност. Док духом јак човек свиком приликом показује своју вољу и оне за чим стално тежи као индивидуалност духа свога и целог свог живота ради постојано по извесним правилима и приписанима које је себи створио, док че човек мало подобности духа нема у себи самом ничег што би га руководило, што би га његовог ја астацало и било обележје његове индивидуалности, његов карактер. У таким духу — а у њих долази највећи део аличинаца и пре свега они у поврату и на њихове аличини — воља је као и интелигенција слаба и нестална. Они су играчка сваке силе прилика у којима су; њихова воља није доста јака да одоли оној на што страсти покрећу. Немајући довољно силе у својој вољи, они се лако потпчиљају вољи других, лако и без отпора дају се заводима и сзено иду за аличини. Само се тиме даје објаснити зашто многа осуђеница под строгућу у казном заводу тачно и марљиво раде, у опште беспрекорно се поклађу; а од посла беже, потпуно расуени и неуредни чин, инвизији од изтора, буду остављени себи самима. Све добре намере, које су себи стављали у задатак и одшта хтели остваривати, расуени се чим се ослобде строгаг надзора, чим на њих стану утисци они који на зло мисле.

У неких сазвеја народних осећаја једног стоје у узанним границама; племенитије побуде душе једна се и јављају под теретом грубог телесног рада и неспрешне борбе за подмирење најбитнијих животних потреба; не пробужају их и не развијају они моћи покретача, који се задовољају васпитаном у породици и школи, науком и уметношћу. То јом у невој мери важи за редове аличинаца. *Уграва* у *нарави* и *равнодушност* у осећајима обичне су особине аличинаца; удаљавана и у ком правцу у том погледу, била као мекост нарави или суровост, махом су само изузци.

Од инстинктивних осећаја најјаче је окупана љубав и жалост за родитељима, ка деци, ка породици. У својим Принципиима Социологије, *Спенсер* на једном месту каже: Родитељски инстинкт, који је у стари љубав јерма беспомоћном, са свим по потреби и немоћношћу обдарена су у великом степењу најјача племена људска као и најнижа животиња, јер

кад тога инстинкта не би било тино јаког морало би нестати дотачне спешје или варијетета; кад људских народа жртвовање себе сама бр је околно нешто јако као и код људа најнижи цивилизација, али не и јаче; отуд љаколно да деци и љубав на потмушту, јер се само тако у будућности може живети. Није ретко да бумо колико гзвучи толико и изненађење, како аличини, више пута у поврате запалили, раде у казним заводима највећим се силе своје, како се клоне и малих заводата, само да би они што заслуге можда помоћу бескрвних материјали заосталих породици у невољама извесних. Особито су осећајима богата по кини љима аличинаца најјачиша њихови и пуна брине о оцима, а бол их просијих кад их дођу рђави пљасови од куће. Млади аличини често се стице и кају при помену родитеља, оостара и браће им; не ретко у плачу при помену оца, кад стапу мисли на жену и децу. Многе је удаје одрасли, кад стапу мисли на породицу случајно да ласе не чине ала дела. Али тако дубоки осећаји можемо очекивати само код оних, који су савлали породични живот, коме се родитељско срце одољиво љубављу и добротом, који је с браћом и сестрама у родитељској кући живео. У неким аличинаца пак успонима на кућу родитељског бдије су и жалосне; радост и завада између родитеља, сурурот и разуданост, заоставање и безубавност елине су које су они гледали. Други, оставши најч, рано напуштени, саморали, плуе никак ни пољали својих родитеља; изгинути су из куће родитељске и живели и не зарегали дахом родитељске, оостривске и братске љубави. Осуђеници оне прете — а такви чине велика део у казним заводима — остави су хладни и непомични, без оних осећајима богатог живота који утретила, немају оне прве побуде — да на себе заборае и за друге живе.

Осећајни живот аличинаца — ту им нмамо увек пред очима поглавито аличине из навице — јано је отекан у смену што човеку сзужи за правац његова држања према осталим људима, по коме се развија културни живот људског друштва. Раскинута је веза између њега и осталога друштва и он је испуштен самим исперењем. Крив или прав за судбу која га је сназла, он је жртва прилика, од којих није имао моћи отети се. С највећом уворношћу затвара унутрашност, душо своју и од оних који би пришли да му помогну. Све, што је лаван њега, гледа као непријатеља свога; мрзња и злоба осећају су што их га при сваком сваком на друштва људскога које га је оковало и у име закона казнило. Као што он све дује мри, мисли да и њега сви мри и врло ретко капала за руком оном, који му прилази у доброј намери, да задовоље његово поверење. Само онима, који су пред законом преврени сво и он, који су као и он друштву рат објавили, само тим даје он у пуној мери своје поверење, инстинктивно осећајући да припадају један другом и да су узајамно везани.

Пријатељство и ериност у аличинаца нити су трајни ни јаки. Првао пријатељство претпоставља несвесност и покрывање, а те су идеалне прилике, непознате подмукој и инекој природи аличинаца. Аличинац стоји у невој заједници само док доде, док отуд има какав добитак; алада и неперство, на и грла неблагодарност, преплађују одмах чим затреба бранити се од заједнице прилика.

Зависаљивост, грубост и обичних прилика главни им је циљ живота. На дрзак начин и за чуло број, неразвијено силаскају си себи развића оно што су с муком уплаћивали. Најачеи и појачијаје се, кријавица, паралича и рабобијни процрета све што је аличини прилагођено; из њиховог завода пуштени осуђеници у приј радости што је слободни сласили у кругу својих другова који га пробаву све што је својим дугогодишњим радом у заводу уштедео и уштедели морало.

Хладноста и малодушност особине су које карактеришу већину аличинаца. Једин хоће увек да имају право и да сами се знају, узбуђајуни су до страстности и гневни, присојски често и својим старешинама у заводу и подносне казну с тврдоглавом подругавањима. Хладносу се прошлотићу својом и тврде да ће ња путем којим су пошла; хоће да им се другови даје и, хладноћу се својом јунаштом, покажују у понављају и сповезањима својој већини сугери. Али је далеко већи број малодушних и равнодушних него што је необудних. Осећајући да не врде и да немају моћи, већина аличинаца покорав се невој силе која је над њима као једној неминуемој силе док осећа њен притисак, јер су малодушни да би

имали сваге за реакцију, а равнодушни и без пала да би много мислили на прошлост и будућност. Махн је број оних који би, увиђајући шта би од њих, драгоцено помени терет казне с упереним да су је заслужили и да, испитајући је, испуњавају закон. Ти су подобни да се поправе, збога хоће да буду добри, отворено и исправно суде о себи, труде се да набојају поверење другима, па и заслажују га. (Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

1. Суђење по грађанским спорницама

Суду општине кљаженац

Миљалко Николић, терзија овдашњи, остао ми је дужан од дотаг му испана на моје рачуна 94 динара, као што се то на основу евереног рачуна, као извода из мојих трговачких књига види.

Како ми дужник овај дуг неће да плати, то сам принуђен тужити га суду и молити, да га осуди на плаћање дуга, положе тако и на име трошка и дилгубе десет динара.

За доказ подносио кљажу еверен рачун из мојих уредно вођених трговачких књига а допуно њу се заклети.

Предност тражио 94 динара.

Основ тужбе дуг од испана.

Доказ трговачког књиге и допуњајућа заклетва.

14 маја 1899 год. Марко Петровић,

Кљаженац,

Марко Петровић,

трговац.

Бр. 5421. Завести тужбу у деловодни протокол, затим одредити рочиште за пресуђење овога спора, на које позвати обе парничне стране.

14 маја 1899 год.

Председ. суда

Кљаженац.

Рађено у суду општине кљаженац, 20 маја 1899 год.

Белешина по спору

Марка Петровића, трговца оид.

Противу

Миљалка Николића, терзије оид.

Судили су:

Председник суда

Због дуга од испана у предности 94 динара.

Кметови

Белезино писар.

На рочишту су обе парничне стране.

На понуду суда нису се могли поравнати.

Прочитана је тужба и тужилац оста у свему при истој.

Тужаца је за данашњи предатак пет динара.

Тужени рече: Све што сам од тужаца узимао, платио сам му, и ништа му дужан нисам остао, а да није тако било он би ми исплатио рачуна тражио рочишта, а онда по истеку осамнаест месеци. Из поднатога рачуна види се да је последње задужење учинио претходне године у месецу јулу, и када тако стоји онда је тужилац требало од мене још прошле године тражити исплату рачуна, што би и учинио као трговац према трговцу, да му рачун није исплаћен. У осталом ово му је тужба суду заслужена и ја молим суд да га одбаје од тужања. Дилгубу тражио 4 динара.

Тужилац изјави да он сматра тужањеног као занатлију, мјестора, на следствено онда и као петровца и према томе држи да на туженом месту сие оне обавезе које леже према трговцу за плаћање својих дугова.

Судски расписи:

Тужени је занатлија, према чему се не може сматрати као трговац. Према оваком стању ствари, тужилац је према њему имао извршити оне обавезе, које му наређује § 13 трг. закона, а то су да му поднесе рачун на исплату у тамо оваком року. Он то није учинио, према чему је изгубио право да се на основу § 12 трг. закона користи својим трговачким књигама, поред њих би имао положити допуњајућу заклетву, јер му је то право застарело на основу § 928 б. грађанског закона. Зато суд општ. кљаженац, као надлежан, на основу §§ 6 и 13 грађ. судског поступка,

Пресуђење

Да се тужилац од овога тражења као застарелог одбаје и да плати туженом на име дилгубе четири динара.

Пресуда је парничарима саопштена одмах јавно у суду. Он суду општине кљаженац, 20 маја 1899 год. Бр. 5560 у Кљаженицу.

Писар.

Председник суда

Кметови

NB. Заводи белешку и пресуђење у протокол судбене.

Закључак. Општински писари! Је ли ова пресуда правилна и па закону основана. Да ли се занатлија има сматрати као петровца и ако има то зашто?

Одговори уредништва

Па закључак постављен у 34 броју нашег листа, правилно су одговорили они општински писари:

Божидар К. Милковић, рачун. општ. глободерске

Димитрије Р. Станиславић, делов. општ. петровачке

Миљалко А. Јанковић, писар општ. катуњске

Танча Петровић, писар општ. б. банијске

Ђека С. Вуковић, писар општ. белушићске

Ср. Павловић, писар општ. жабарске

Милутин Д. Стамболић, писар општ. брезовске

Радиша Анджековић, писар општ. рањско

Стојан М. Радославић, рачуновођа општ. јоничке

Михаило Ј. Марковић, писар општ. првеначке

Милан М. Мировић, писар општ. провске

Стеван Б. Пала, писар општ. в. бошњачке

Светозар Младеновић, писар општ. кулене

Теодосије С. Јовановић, деловођа општ. јоничке

Сисеон Д. Филиповић, писар општ. градачке, и

Љубисав Јовановић, писар општ. никовачке, који су се

изјаснили да је решење суда општине ујачице неправилно.

Докта, општински судови нису надлежни за расправу оваквих спорова, пошто су то рачунице паричне и потпадају под одредбу § 352 и 353 грађ. поступка, која записних прописи пишу за собом и тамо одређене последице, за подлагања рачуна, ако их у одређеном року не положи. А за извршење тих последица није општинско суд надлежан, и онда би његово решење постало изузетак, јер се не би дало извршити. Тек у том случају када би обе парничне стране изјавиле, да им спор о ортаклуку расправна изборни суд, онда би га општ. суд надлежно могао комбиновати и предати му спор за изјавањ и расправу.

И ако је онде вредност улога 180 динара, дакле не прелази круг надлежности, на суђење код општ. судова, ипак није надлежан суд општински, јер се онде не тражи само улог но и рачун о радња, дакле и добит или штета, што је у овом случају неспорно, и кад тако стоји онда је за расправу овога спора по § 27 грађ. поступка таква и, надлежан првостепени суд.

ПРЕД СУДОМ

(из ТАСИНА ДНЕВНИКА)

То је био прв осам година у варошком суду.

Суду је поручио суд.

Да сам био председателјини суђања.

Сам беше пута света. Највише их је било, као обично, беспослених људи.

У десет часова почесно претрес криваце некога Кисте, званог Кирило.

Беше то бивац и најмил млађи. Тек ако му је било 25 година. Рођом на Београду. Добро писмен, шитлован, али нећ по трећу пут — пред судом.

Као што је — по реду — прочитао пре свега тужбу државнога тужаца; за тим саслушао самог оптуженога и тужаца; испитасмо после сведоке; прочитамо исказе из познаних и судских књига; па онда узе реч државни тужилац.

Он прв рече да остаје при својој тужби, па онда жестоко настави говорити: да је оптужени кроз поварен; да

је спреман на свако зло; да је опасан, и то врло штетан по друштво и околину; да је почио више крађа; да је већ два пута само судом био осуђиван; да је пре тога по самом анту онтузибе полицијске власти небројно пута био кажњиван за рашне преступе; да све оне казне нису ни у колико могле упливати на кривца, те са тога да сада, сходно параграфу законском, тражи — смртну казну...

Државни тужилац, сиринх своју оптужбу, са пуно достојанства и поноса седе за своју катедру...

У судници заграда ташина, само се међу поротничким опазки као неко мешалоше...

Ја се онда, како је ред, обратих оптуженом:

— Шта ти, Коста, имаш још да кажем у своју одбрану?

Кривац се, док је доста немаран за све што се о њему говорило, сада усправи. Окренуте се те погледа прво по публици. Тешко удахну; прихвати се, ону очима на судије, па онда рече:

— Ја сам казао све што сам имао. Ту је моје признање и оно код полиције и оно код суда...

Знамо то, али суд те пита имаш ли још на посетити што да речеш у своје одбране... Чуо си све, шта се против тебе изводи, и пре него се преузда изрече, судије желе да чују твоју последњу реч...

— Па шта да вам још кажем... Оптужен сам... Тако је... Злочинац сам — како вели државни тужилац... Правно има... Тражи моју смрт... И право је да ми сините главу... Ја сам задовољан са вањом пресудом... Пристајам напред, како год осудите... Али баш кад хоћете, да вам кажем како је било... Јест... Тако је... хоћу да вам причам све исподичко...

И онда десном руком пренуче преко чепа, као да се нечега сета...

Па настави:

— Мој се отац звао Милин. Био је ситничар. Дража је дуван на крвоточивачко музун. Зна ја добро г. Јоца поротник. Није био ни богат ни сиромаш... Мине је много познао... Кад ми је било време, дод ме је у школу... Учио сам све дело до треће гимназије... Само питајте, па ћете видети моје боделише... Хе... али ми онда отац умре, а остале ми сама мати, а син синовице... Синовац, бедан човек, лавали на амале да га урпошти. Продавао је ствар по ствар, бајали да дугове плати — а овамо трајао нате у цени... Моја мати, да се силасе боду, преузе се за Николу Кантараша... Место боду — оно пође све горе... Мој отац распоредла и оно мала што још остало, после синовице... Оде све бестрага — а ми остасмо сироти. Мене изахидише па школе и дадохе у трговину... Код мога гада Мијајда беше непакал Петар казла... Зло човек, погане душе, па ме злостављаху из дана у дан...

И удахну.

— По цео дан радим. Чистим зајзљу, идем на пијацу, перем судове, свечем дрва, дозим аурине, учем воду чак си оне час се оне чешме; по неки пут идем е колима и па Бузбурђо; тамо је, веле, чистија вода; па онда морам да трчим те за оно те за оно, чак ход оне час код не бестре гошће; по цео дан тако не стајем, нити се имам кад одморити...

И опет удахну.

— А када дође вече, даду ми нешто мала зоба и једн, све се спојавило, па ме онда казла Пера очуци памарати; вапошеда ми: да му одмах грејем воду да ноче пере, па онда да му купам дуван; тек што сам му то одмах, плање ме за цигаринир; госпоио се тада дуги што ме одмах нена да јој деку чувам, јер хоће да иде са галдом на посед... Они тамо остају до пола ноћи. Ја до то време морам деку, једно да забављам, друго да дузам, док не засне. По неко вече деца плачу, бевале се, траже те ово те оно, а ја морам да их утешавам. Ано још у томе дође госпоио са галдом, онда ме пеку и туку што нисам деку уморио и уславо... Моје мук и невоље... Ето, тако живе шегрти... Тако сам и ја провео пуно три године. А када ми још гада, после одуженога рока, не хтеде да одреди ни ајзун — Ја се онда наљутова. Бога ми, би ми и криво и зло. Не могах више издржати, па се бахнх на јунаку...

Мало се замисли, па настави:

— Моје зло и несреће... Падох међу магнуге и вепаропе... Хе... већ знате, сигурно, како се тамо живи... сваки дан судите, па чујете... Тамо немаше ни гада Мијајда, ни госпоио, ни казла-Пера, али ме онда окупише њандари... Мало који дан па тек Главна Полиција нареди потеру по вароши... Ухакоје

друге магнуге, па онда, наравно, и мене... У апси је и ало и добро... Нисмо слободни, али смо бде брже... Имамо сигурна аварир и храну... По цео дан седимо тамо бестосени, причамо, разговарамо, па, Бога ми, и певамо... Како тако, тек беше боље него код гада-Мијајда... Истина, по неки пут бива, да који аут жандар хоће и да удари, али се и то дакине отргн. Код гада Мијајда беше и горе... После, седимо тако у затвору десет, педнаест дана, па нас онда протерају... Знате како то бива... Узме нас жандарнотрицу, шесторицу пред-а-се, па нас онда отера до Миријеви или Болеча, и тамо нас са сировошничком прета кмету. Кмет прихвати пиемо, издраси нас само ертал, свхата, док се жандар врати, па нас онда пусти... Још уз то пеку и полицију и жандари... Вели, што му нас товаре на врат, кад он има своја, сеоска посва... Ме онда шта ћемо и куда ћемо, него опет хаја' у Београд... Ту се пријемо неколико дана... Свињамо где гди: по гробљу, новим грађевинама, па Калимегдану, по селу на Трипашину и т. д... С јутра, рано, грабимо ако што можемо да макнемо са пијде, од севака, или са дуван, па онда то продамо и отуд липамо... Мучино се тако и кријемо се... Дабоме, то не може дуго трајати. Неколико дана, па нас опет жандарска потера ухасти... Опет у апси... Ми онда по старој налци липамо и тапериом... Тако је трајало неке три године. Протеривао сам, казла, тридесет пута, можда и више... Знате, у почетку је било ређе, а после све чешће и чешће. И све овако по реду. С пијде у полицију. Из полиције до Болча, Миријеви и Чушаре... А, после, досади се и жандарима, па нас пуште чим стигнемо до Ашик-Мијајдових механа.

Мало удахну, па онда са провинцим осметом настави:

— Хе... за ове три године научио сам се свакој вештини и обешнаказу... Бога ми, господо судије, да има истину налим: ове наше апсане кваре луде... Ни не можете ни замислити: шта се све тамо говори и ступа... По цео дан причају да само свакојака зла и несреће... Укиса да нас обука, кад по неко путине да се хвали: шта је почио... Све ово што сам овако, ја сам тамо научио... Тамо се нисам себао ни онда ни маје. У апси их нити не помињем... Тамо се све забавио... Тамо се хладе допоза — јунаци. Ко је вештини допоз, тај се већма поштује... Сви хоћеом и нећемо да се угађамо на њега. Некако сви добијемо полу да и ми што страшно изришом... Сваки би од нас хтео, да што опаснију крађу учини, да што већма изриши вириши, па после да се и о њему прича као о јунаку... Ето, видите, тако сам и ја ушао у ову црну праћу, када он обисмо дуван Дукашину, обућу, нао те краћу учинио сам и ову на Бузбурђу. Нисам сам са мојим друштом на краћу као на свадбу... Извршио сам и једну и другу и трећу и све остале редом. С робје на робљу... Био сам готово са свим научио на букажи, па кад их немаш на нотама, не умем да идем...

Мало удахну и хућну...

— Хе... на робљи је тек права школа за допозе и ало-чипице... Тамо се забавио у Бог и прика... Нико не верује ни у шта. Нико се никада не крети, а свеце поимање кад их осушје... Тамо сам се и ја усавршио... У актима, велите, стоји, како сам вешт крадљивак... Полиција ме, видите, добро познаје... Јест... На робљи сам се научио сваком жапелетском пошту. Ево, ја знам како треба вешто цен пресећи, да се неса извади. Ја знам како треба уасти казлаву, да се е нама спакс брала може отворити. Ја треба сам да ка повећа, мертечка јесера, па се по њима, ударијаху их у зад, могу апсепи на коју хоће крву. Ја се могу провући кроз најмање око на прозору. Ја сам вешт да се спустим кроз аду у крву. Ја се могу да успујам уз највећи анд и да уским у коју хоће алаву... Ја знам још пуно опасних мајорина... Видите, све сам то на робљи научио... Тамо нас затворе по осамдесет у казмет. Што један зна, казује другоме. И тако учимо један другог... Бога ми — читала школа. Ко је вештини и зна нано, тако пошмо и поштујемо као старешину...

Застаде мало, па настави јачим гласом:

— Још нешто да вам кажем... Све ове наше мук и полицију и суду не вреди ништа... Какав сам, ето, видите ја, такви су и они остали по апсанам. Има их још горих... Апсане нас, судите нас, па ће вам слаба пајда бити. Остајеом све овакви, какви смо... Ја не кријем. Учинио сам и ову крађу, и признајем, а ја не да признајем, док сам су, па ћете ме осудити. Али ништа боља неће бити...

Баво би знао како је тај Немац био луд! Да ме није само разридао, био би и данас жив.

— Еле, мислиш, да не смем?

— Не!

— Не смем?

— Ви то нипогото не смете са мном учинити...

— На, ево ти, кобасице!

Онаких, и он се заваљуа на столицу. Сви заврнутае. Туриха ништо у рен и одох: када дођем у град, бацих га у кошице код капије.

Дођох у касарну, легах на постељу и мислих: сад ће доћи по мене. Прође сат, прође два, — нема никога. Пред сунчак сподом ме страх; плаћох: хтео сам овако да идим Лују. Прођох поред часовника. Гледах: свет се склупио и полиција. Дођах до куле и рекох јој да зовне Лују. Чекам, видим: лети Луја; обеси ми се око врата, плаче, вели: „секују сам ја крива, што сам тетуку посадио.“ Рече ми такође, да је тетка одмах отишла кући и тако се ухватила, да је ишла у постељу и — кутти; вели: никога ништа није казала, и мени је забранила да јављам; боји се; нека рале што хоће. Вели: пла, Луја, није нико видео. Он је послао и своју слугиницу, јер се од ње плашио. Та би му оти послала, да је чула да се мисли жонети. Од момака нико такође није био код куће; сва је отпратила. Сам је спукао и лаву, сам згоготио и јело. А ређах, тај је и пре деваога нека кутлио, а чим се десила несрећа, узео капу и при отишао. Сигурно је и он кутати, рече и Луја. Тако је и било. И за две недеље, веровал ми или не веровао, Александар Петровић, ухватио сам се праве среће. Свака дан сам се садејао са Лујом, тако ме је заводио. Плаче, вели: „За тобом ћу поћи, па на куда те послати; све ћу за твоју оставити!“ Мислио сам да ћу живот набути, тако ме је марила. Но за две недеље ухватише ме. Старац и тетка сложише се и задовоше ме...*

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јована Углича.

24

А посао су имали на другогле спрету, на истим степенацима са убијенима. Кад сам све то чуо, пасам у примах ништа говорити*, — тако Душини каже, — а у убиству разликао сам све што сам могао и пратио се кући са неуретаном оном мојом сумњом. А јутрос, у осам часова*, — а то је трећег дана, разумем ли? — видим ја, долази ми Миколај, није био тресан, али није био ни својим лијап, тако, да се могло с њиме разговарати. Седе на капу и кутти. А осам нећа био је у тај нар у крчми само један стран човек, други једна, мој познаник, одлазио је још на капу, и два дана децени. — Јеси ли видео Митреју? питах га ја. — Не, вели, нисам га видео. — А који био ни онде? — Нисам био, рече, од пријуче. — А где си познавао ових дана? — На па Песку*, вели, код тамашњих познаника. — А где си, пита га, онда узео мишунце? — На нашоо сам их на тротоару, — и то је говорио тако, као да није све у својој реду, и не подажући очују. — А јеси ли чуо, кажем ја, да се догодило то и то, баш оног истог ветеца и у толико сахати, на овим стеницима? — Не, вели, нисам чуо, — а сам се претворило у уно, очи разоргачио, и на једанпут победо као крпа. Ја му то признах, гледах га, а он за капу, па поче устјајати. Ту сам хтео да га задржам: — па стани, Миколају, нар нећеш ништа да пијеш? А, међутим, напаметем декачу да иридак врата, док не изиђем иза крчмарскога стола: Кад он на једанпут скочи, па на улазну, па беж, те струје у једну попречну улазницу, — и више га нисам видео. Онда сам и са сумњом својом био на чисто, јер је он оно учинио и нико други...*

* Којешта!... рече Зосимов.

— Чепај само, да чујеш крај! Дали се, радуме ов, из све свате у потеру па Миколајем:

Душкина су пратворили и претресли му стан: са Митрејем је било тако исто: сви је било највише претрачено, — тек на једанпут, после три дана, доведоме и самог Миколаја: ухватили су га близу -ског Јерја, у механи. Тамо је био отишао, спину са себе сребри крст, и затрпао га то човека ризије. Дали су му. Не прође много, а жена отишла у шталу и спали кроз укућину: како је он одмах ту у шупи поред штеће привезао појас за греху, начинио змику; стао на пал и хоће да изатане наку сећи на врат; жена повика из све снаге за помоћ, и сви се отстрани:

„Дакле, такав си нам ти!“

„Та однедице ме, вели, у танку и такву полицију, све ћу признати“.

И тако су га са свима обичним почастима и довели у такву и такву полицију, те јест, овде. Па онда оно спаводивно, ко је, шта је, колико му је година — „деветдесет и две“ — итд. итд. Питање:

„Како сте радили с Митрејем, да нисте видели кога на стеницима, и то у толико и толико сахати?“

Одговор:

„Па оно, можда су прозанили какви људи, али ми нисмо обраћаи пажње“.

„А нисте штотог чули, капу ларму или тако нешто?“

„Нисмо ништа тако необично чули“.

„А да ли ти је било познато, Малају, тога истог дана, да су такву и такву улазницу у тај и тај дан и сахат, са њеном сестром убили и олавачили?“

„Ништа ја то нисам знао. Први пут сам чуо од Ана-насија Палаконија, тек после три дана, у његовој крчми“.

„А откуда ти мишунце?“

„Нашао сам на тротоару“.

„Зашто ниси сутра-дан са Митрејем дошао на посао?“

„Зато, што сам се запео“.

„А где си био?“

„Па тамо и тамо“.

„Зашто си побегло од Душкина?“

„Зато, што сам се тада био адрвао улазно“.

„Од чега си се улазно?“

„Да ме не осуде“.

„Како си се могао од тога улазити, ако се не осе-љаш ни у чему кривини?“

— К, па сад, веровао ти мени или не веровао, Зосимове, али је такво питање одиста било постављено, и то од речи до речи са таквим питањем, ја напунуно знам, мени су верно представили! Па пита мислиш ти о томе?

— Тхе, шта да кажем? Доклазана нећам никак има.

(Наставити се).

САМОУБИСТВО ЖИВКА АНЂЕЛИТА

Пратворених Преног Сула, на делу великога, Живко Анђелић, испрвио је 26. пр. мес. у 6-15 сати у вече, самоубиство вешао-он.

После себе, оставио је ова два писма:

1 писмо његовој жени Луји.

Лујка

Дане то је највише све што
је могао да ухвати да седе
у тој несрећи Миколај је ово,
да кажем живине.

* Јавни крај Петроградски.

средано, на десно, на велика двокрадна врата улази се у салу. Цела је ова страна у великим прозорима који дају сали довољно светлости.

У једном од аулних бројева, дошемо план зграде, из кога ће се видети како постоје одељени и вена са дворним Управом, куда пролазе путници, а тако исто и аграду, где се ови налазе у притору.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Милорад Ђорђевић, бив. калеза столарски, родом је из Крушевца, стар 21 годину, извршио је пољу између 18 и 19 јуна т. г. опису крађу Светозару Трајковићу, калеза столарског код Фердинанда Паша, столара, у чијој је радњи и сам био, на као неваљало отпушта.

Помислите пона унукао се кроз притворена врата од радње Паше, и, како су му радњишине биле познате а можда су спаљива, на срамно криво време обави је, столарским длетом, два алуджа Светозарина и из свих ухвати хаљине, рубље, сапат и остале ствари.

Посао овај извршио је тако дрско, да је, не претварајући ни од чега, из собе у којој су спаљивали можда алуджа запалио лампу у ваздух, где је извршио обожане.

По извршењу крађе побегло је на Београд, продрвни уш пут покрајине ствари. Живом потером ухваћен је чак у Г. Миланову.

На испиту је признао кривичу причајући потпуно све моменте крађе, мирно и без икаквог страха или убављења.

У време извршења крађе био је малолетан, 21 годину извршио је истом ода када је сиромашан суду на осуду.

По свему судећи, Милорад обећава, да му ово није последња крађа, те с тога о њему треба водити рачуна.

Стаса је средњег, плас, у опште свити, и као најбољи знак за распоновање служи тај, што му је десне руке од агоба у шани до близу краља несрамно тачна од друге руке, управо сама кост, а то му је остало по издржању једној операцији.

Да ли је Милорад извршио још какву крађу за време бегства, или раније, — о томе треба послати извештај Управи гр. Београда.

ПОТЕРА.

Војислав Јовановић, родом из села Ресника, срева испитног, бив. слуга код Чедомира Браљинца, трг. из Крушевца, пољу између 27—28 пр. мес. извршио је описну крађу својом гади и том приликом однео му: једну златну брацлету у вредности 120 дина, једне половине, плаве војничке панталоне, један капут на струи, једне ципеле, четири кошуље и један шепир, — све у вредности 150 динара. Војислав је по извршењу крађе побегло и до данас није пронађен. Он има 14 до 15 год., стаса је средњег, косе, обрва и очју крних, образа опруглих, чеља новоскопа. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражијеру спровести начелству окр. крушевачког с позивом на Бр. 9191, или Управу гр. Београда на Бр. 21437.

Милош Кузунчић, родом из села Василевића, срева моралничког, решењем начелства окр. крушевачког стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе. Не зна се, где се он сада налази, па с тога њим. начелство моли све војне власти да га живо потраже и у случају проналаска њему стражијеру спроведу. Он има 24 год., стаса је високог, образа округлих, косе прие, бркова малих, крних. Он се може спровести и Управу гр. Београда с позивом на акт под Бр. 21135.

Никола — Коле Васиљевић — „Станики“, родом из села Танде, срева пореклог, пољу између 24—25 пр. мид, извршио је разбојничтво над Гигом Станојевићем из истог села и побегло. Он има 30 год., раста је високог, косе прие, брба и бркова малих, крних, сувоглас је; од одећа имао на себи прсуду и панталоне од пригот сунка, на глави жути штотанз шепир. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражијеру спровести начелству срева пореклог с позивом на Бр. 6812, или Управу гр. Београда на Бр. 21362.

СКРЕТЕ СЕ ПАСИЈА.

Риста Проваљало, слуга, родом из села Добромани у Топлици, поданик аустро-угарски, 24. тек. мес. прогнат је на свагда у Аустро-Угарску по народна комесара топицдерске полиције од 14. тек. мес. Бр. 1038. Истим пресудом он је, јоред казне прогонства, био осуђен и на десет дана затвора што се пратило на прогонства на које је, пресудом истог комесара од 25. јула те. год. био осуђен. И сада, приликом протеста, Риста је изјавио, да ће се у најкраћем року по што по то опет пратити у Србију. Да не би тога било, ми му, ево, власносно суду и молимо све полицијске власти, да обрете најстрожију пажњу на Ристу и покушај његовог преласка у Србију. Узгред напомињемо, да је Риста, описан, склон на сва класна дела јер је једном приликом покушао да изврши и једно разбојничтво у Београду. Он има 20 година, високог је телос, крупан, добро развијен, у лицу је плаво.

Т Р А Ж Е С Е.

Василија Вучетића, земљопосед из села Мизовице, срева косаничког, округа топицког тражи начелство окр. топицког актом Бр. 7320. Пронађеног треба спровести помен. начелству, или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 21434.

Чедомира Марковића, бив. дијуринсту срева александричког тражи начелство истог срева актом Бр. 10011. Пронађеног треба њему стражијеру спровести, или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 20831.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Исправка. У 33. бр. изашае листа на страни 769, у првом ступцу у крају *Највећа осуда*, врх ред овог стоји: *Једне ноћи око једнег светог Николе*, у треба да буде: *Једне ноћи око једнег светог Николе*... — Малимо читаво, да ову грешку исправимо.

Дешава се често, да нам послие полицијске значајне пријавне пошле потврдују са кривим одбацим кривом на притвора и т. п., тражећи да ово у листу штампамо. Како ми је познато, да је једини пута чинила претвара према редовно уредништвима и достављало оно што не постоји, то овим изјављујемо све значајније војни, власти, да на једну потврду пошле претстаје у лист, која пак не буде послата значајним властима. — Ово пона уклањамо из листе као одговор онама што су нам до сада прилазили са таквим потврдама, које, разуме се, нисмо штампали, док нисмо званично изаштећи били.

Милану Крушевцу. Послато примљено је и савно су дош на рађање. Штампало се тек у 38. и 39. броју. Наском опширније... Шта је са протакло?...
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

мора бити, биће јасно чим се посматри у пољско служебна умоболност у опште дајаним на злоупотребе алкохола као и болести се аличина у појављивању учини. Да не бисмо могли бити досадљиви читавица овога листа излагали статистичке податке о томе из разних држава европских и С. Америке, нека нам је дозволити само напомену, да ти подаци кажу, да је међу умоболним, којима се узрок болести могао испитати, издати проценат оних који су били појављивају алични. Наје мањи а од четири још и већи је проценат алични у појављивању пољскихних.

Да ли је умоболност аличина ишито по чему можемо дознати у којим су аличина и неопозитивним радњама учествовали и има ли у томе какве уочене везе? По испитивањима која су чинила и пријављивањима подацима као да то неже има. Аличини, који су излагали дела чинили у превеликој радражениости, нападани на то својом унутрашњом, у аекту, помере умом чеши од оних, који су алични учинили на објектно „аоритозубаљ“, како закон каже, на хладној прорачунавања. Анализирајући пажљиво, који се ради статистике износи, показује се, да се по формама болести јерита одређено не да аличини односно пољскихних алични. Јер су слуха код умно болесних аличина заступљени сии облични тип болести. Као постојало погледа да је само то, да у већем броју и брже умно обола у јавним заводима или осуђеници, који су на какве страсти постали аличини. У том погледу аустријске помера неки проценат болесних међу осуђеницима да срамоте телесне напале, које ове имују свој извор у слабоумности, као што се и већи проценат аличина објављива нападном радњом умно пометених и епилептичара.

Међу аличинама много нека је број оних који су сами с недостатацима умним, оних који су само недовољно психички организовани или нешто оружане и неопозитивне настале услед какве болести, него што је број оних који су очигледно и са свим јасно умно поремећени, болесни. И међу њима има у знатној мери таквих, код којих не биће јошмо одлучити да ли су умно здрави или болесни, као што је и у опште тежино поновиш отише границе које би делале све умно здраве аду од свиху који се пометени. Међу аличинама и осуђеницима много је њих који се агодно обележавају као пичи habentes, који стоје између здравих и умно болесних, јер као год што се не даду строго одређене границе поновиш између здравих и болесних у опште, исто се тако и у развину може бити без нарочито дупелне болести по да измичући тачна, на којој престају психичке изјаве нормалног аличног духа. Код таквих психички не нормалних аличина и осуђеника може се разликовати више категорија, ма да и ове прелазе једна у другу.

1. Слабоумни. Раније смо видели, да је у аличина у опште интелигенција, моћ схватња и комбинација, мање развијена него у неаличина. Да су у њих остатак и осећаја живот отупели, а пре свега да су снага воље и моћ отупели. Стале ли се сад, ово осредње психички недовољно осунити још није, било у дељина или у појединим му деловима, онда настају типична слабоумности, којих може бити и у јавној слободних аду, на ни ту да се не сматрају као поремећених ума. Немајући подобности или изстрајности за уредин живот и правалан начин постојања, ни синге да у критичним приликама кажу да и прити, да одмере све околности да на сваком поље прегну на једно или друго, то су индиферент нестали у тежњави и располужењу, поводе се да трепсућима и не могу да се задржи у отму од онога што их моментално покреће. Ако су се тако јавне или мање случајно нека напад на путу ка аличини, ошоме и казна немогу објављивају делства на оно што су намерили; туни су и равнотуни у поном стању поје на тим доје а, остатакни себи самима, све се тине губе и телесно и душевно. Међу аличинама је много таквих индиферент, и то како оних који у аличине западну још као млади због недовољног развита природних дарова или услед социјалних прилика, тако и оних који у старости на свему пругова друштвених прилика. Многи слабоумни аличини пишу тако елементарно умом, да бисмо их могли сматрати као примитивно са свим недовољно, међу тим са свим је несумњиво да они нису направи предвидети аманшност и сва натај своје разне. Може, даке, онај који је у аличини и бити слабоуман, а у обичном животу не бити, јер затвор може на дух негов утицати тако, да му ум ослаби, и ослобођен праћа се

у раније стање. Но не да се пореди ни то да има слабоумних, који треба сматрати баш као душе и кривично негодниорне. Раније алични слабоумности заступљени су нарочито код аличина противно јавностиности, а тако су, као што је познато, нарочито слабоумни и из дубине старости. Нарочито је контингент слабоумних аличина у аличинама за поправку, узетих ту због просјачања и епитимеја. Њих обично нити не позива на поправку, па отадају, не мисле на будућност, не старају се ни за сутрашњицу.

2. Индиферентно насилие. Међу аличинама свих врата, нарочито међу њима у поврату, према нарочито аманшати број оних код којих дођу тонују правих напала, да тако се свега паљиви да изиђу бес, и прелазу своју своју. У том својству аду они се дају посматрати често само на месту какавјавног дела и пре свиду долазе у ову сумњиву границу болести. Док њихово држање и располужење пред сами њихови беснога насила и сама обест одају са свим приметно карактер болеснога, пошто је несправно и катастрофа се сирвила, праћа се психички мир, нормална увиђањост и искрено кајање. Ту није нека лана представа која води тим нападима, него се појављује напос несвеснога бола, прелазљивањом јаким, болесним, раздвојеношћу, која као даду одуше и кајање се осећају се слаткиши. Засторени јави и да она жали што се догодило, не може бити, јер се јошмо једном и не може стварљиво своју напалу. Припадници број аличина ова категорија погледа као прво нераслоно да дају од прикључења слаткошће. Осуђеници ове врсте небиљно су раздражљиви и бујна темперамента, а у хладним заводима нити пометених и иродичи. Јако недовољно према службеном особау и осуђеницима осталим; ота од главобола, од мисли поје их у помир доводе и од којих слухом и са свим свесно хоу да се отму. Чине махом све што треба да чине, али све непако тироголово, ахитно, набуштено, док од једном јаким забукеним на стину пресекају против осталих осуђеница, отишау рат, пољше трубе ексцесе, пољежу адево, пољежу прозоро, па и себе стину сакити. Сметрају их увек као најгоре и најпосније аличине и крајна неваљалице, то се и у калоним заводима често строго казне дисциплински, док се тако ова несправна лица не приклопе и савију.

3. Морални идиоти. Многа аличина свеклоним држањем својом као према себи тако и према осталим адуима, чинећи једвако оно што не треба, а пре него што учине и поштују сва аличина, пољежу се у толикој мери без моралних осећања и толико морално нади, да се морамо, хтели ли не хтели, питати: да ли су такве индиферент умно здраве или болесне? На таким личностима обично се не дају применити да су на узавлање интелектуалне подобности, са свим доцније мало и знају све последице овога што чине; само у области моралног осећања и делова неискрени су, поремећени. Је ли уопште то нормалној неопозитивности у недовољној организацији мозга и онда је ли учинио ово радња једног умоболнога? Или моти за такву радњу долази услед какве недостатка у етичком карактеру и онда да ли се може учиница тога дела узети као крива?

Међу научницима било је аду, чија је глас мого предло, а која су у моралној аличини (moral insanity, folie morale, sittliche Idiotie), да без никаквог другог знакова поремећаја осталих функција аду, гледали неку паричну врсту душевне поремећености. Па и у најновије време Насх Јаке извеша моралну аличину као засебан облик болести. Та болест, већ он. Карактеристика је тиме, што је субјекат јав изгубио моћ да изади несвим пожељама и што су му неискрени етички и морални осећаја, а са интелектуална остала му недриница. Дакле, број, која је, пропашаним у уопште браћени свог т. а. „блудног аличина“ (Beliebiges Bene), идентитетскога овога с моралним духом, држа моралну аличину са аличном да паричног облик душевне поремећености. Да ли се изама моралних осећаја зашто може сматрати као један засебан облик умне поремећености? Или ли изама моралној аличини, којој болест би се јављала само као поремећеност или напад у области етичкој, као изама сазна овога што не пада, а да је држа у овим другим облицима држа? Тачнија посматрања аличних болести које су ту у питању, прирема ових етичких елика којима нису располагале и нешто које имамо како на аличинама тако и на умоболним наредности протичу се узелу које ово пољежује. У новије време прогресивно расте број

најпознатији стручњаци, који су противни утакњи и неј траже да се и само име moral insanity са свим прогита из пси- хијатрије, јер је несрећно изабрано и само збуњује као ниједно друго име болести.

Напомена: развојање саме сзере моралности већ због тога је немогуће, што нема неког нарочитог чула за морал, што нема никаквог посебног центра за моралност. Да у централној периферији системи има тогак центра за моралност, који би то био још пре рођења и после се само даље развијао, напредујући се само годин умовалем, посматрањем ситуација- ним, које нема основе ни у којим научним зашитама. Нема органа у коме би биле локализоване моралне особине. Оне се зади- бијају као производ интелигенције, која може уредити разних узрока и не бити, а овда немање тога не може ни бити неса са свим засабиа болест, нити се о томе недостатку може го- ворити као о нечем урођеном. Ако и има значаја, чија су дежа карактеристична у погледу моралности противно огромно већини осталих људи, не треба у том вилета неку болесту, организацију њихове порице системе, него треба узети да ова особеност њихова долази из других погода њихове индивиду- алности и ове нестрашности. (Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

I. Суђење по грађанским спорозима

Суду општине трестенице

По гласу оних 12 комада приложених лекарских рецептиса, излао сам на моје апотеке лекове за Марка Станковића, ова. берберина, који изазве укупну вредност 72 динара. Ниш пута сам се са њиме позвао на исплату обраћао Марку, по он ми ни до данас није хтео изпитати, зато сам принуђен тужити га суду са мољбом да га на плаћање ове суме осуди, да ми на- кланам плаћу таксу и на име трошка и дангубе 10 динара.

За доказ постојања дуга слуке ми рецептиса, који се уни- по исплати тако омишљених лекова налају.

Освој тужбу дуг од узетих лекова.

Вредност тражбине 72 динара.

Доказ писмом.

10 јуна 1899 год.

Трестеник.

Бр. Завести тужбу у деловодни протокол, затим одредити рочиште за расправу овога спора на које позвати обе парничне стране.

10 јуна 1899 год.

Трестеник.

Рађено у суду општине тресте-
ничке, 16 јуна 1899 год.

Белешка

по спору

Миланка Подића, апотекара

противу

Марка Симоновића, берберина.

Судили су:

Председник суда

Кметови

Белешка писар.

На данашње рочиште дошао је само пуномоћник тужаоца,

Немак Симић, нити чиновника.

Тужени није дошао, и ако је позив примио, нити је свој

изостатак оправдао.

Прочитања је тужба. Пуномоћник тужаоца оста у свему

при истој, тражећи за данашњи престанак 12 динара.

Судски разлог:

На поднетих рецептиса нил се да је тужени Марко, за

узете лекове из апотеке тужаоца, задужио се 72 динара. Туж-

ени на рочишту није дошао нити је свој изостатак оправдао,

са чега се има сматрати, да је изгубио право примдаба на

вредност поднетих исписа да доказ — § 140 тач. а. грађан-

ског поступка. Према свему овоме суд сматра да је тужилац

своју тражбу потпуно доказао, и зато, на основу § 6 и 13

грађ. судског поступка

пресуђује:

Да тужени Марко плати тужаоцу 72 динара дуга од ле-
кова, да му накнади плаћену таксу у 480 динара и на име
трошка и дангубе 10 динара.

Пресуда је пуномоћнику тужаоца саопштена одмах у туж-
женом да се саопшти.

Од суда општине трестеничке, 16 јуна 1899 године Бр...

Трестеник.

Писар.

Председник суда

Кметови.

II. Суду општине ивањичке

Никола Радонић, ова. ивањичка, позвао ме је прошле го-
дине у месецу јануару да му пригледам и лечим жену која се
била поболела. Његовом позиву сам следео и нашао да жена
лежи од напавена плућа. Наредио сам све што треба и при-
премио потребне лекове. Како је болест била веома опасна ки-
растер узела, то сам морао сваки пут два пута дневно а више
пута и преко ноћ долазити да објем болесника и да му уна-
вем лекарску помоћ.

Болест је трајала 15 дана, докде се болесник није при-
дигао и када ми је моја помоћ на даље непотребна била. За
време болести учинио сам 38 визита, као што моја тражбина
лекарска визита гласи и по којој сам Николу задужио са 76
динара рачунајући му лекарску визиту — посету са два динара.

Тражио сам од Николе да ми овај дуг плати, но он то
не хте ни до данас, после толиког дугог времена, учинити,
зато сам принуђен тужити га суду са мољбом да га на пла-
ћање овога дуга осуди и изплати, да ми плати на име трошка
и дангубе по овом спору 20 динара.

За доказ подносио извод рачуна из моје рецептисе лекар-
ске визите, и допуну ку се закљети.

Освој тужбу дуг од лекарских услуга.

Вредност тражбине 76 динара.

Доказ писмом и допуна заплета.

18 маја 1899 год.

Ивањичка.

Милосав Гајић,

свесни лекар.

Бр. Завести тужбу у деловодни протокол, затим одредити

рочиште, на које позвати обе парничне стране.

8 маја 1899 год.

Ивањичка.

Председник суда.

Рађено у суду општине ива-
ничке, 25 маја 1899 год.

Белешка

по спору

Милосав Гајића, лекара греха моравничког

противу

Николе Радонића, мех. олд.

Судили су:

Председник суда

Кметови

Белешка писар.

На рочишту су обе парничне стране.

На помену суда нису се могли поравнати.

Прочитања је тужба. Тужилац оста у свему при истој,

тражећи за данашњи престанак 10 динара.

Тужени рече: Истна је, да је тужени хечно моју испу у

то време које у тужби наводи, но све што сам му за његове

услуге остао дуван платио сам му тиме што је 3 месеца његов

вои био у мојој механичкој штати на рани. О овоме сам још

у априлу месецу рачун пречистио, према чему му писам ништа

остао дуван, а да сам му што давати имао он би ме раније

узгајао а не после године дала. Сад ми је право на тражбу

заглатило и ја молим суд да га одбие од тражбине.

Судски разлог:

Тужилац своју тужбу за наплату дуга од лекарских услуга,

подносио суду тек после 13 месеци, а тражбине овакоме при-

роде застарелају за годину дана. — § 928 б. грађ. закон. Туж-

ени се брани застарелости, зато суд на основу § 6 и 13

грађ. поступка.

пресуђује:

Да се тужилац од овога тражбине ако застарелости одбие.

Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општине ивањичке, 25 маја 1899. год. Бр...

Ивањичка.

Заведо белешку и пресуде у протокол судбине.

ЛЕНИ ШАЦА

(из белешака једног полицијца)

И он је злочинац на свој начин и ако не зна да је то. Ходите да нас и са њим упознам.

Сви га знају под именом: Лени Шаца. Родом је из Аустро-Угарске. Србин је. Има му тако око тридесет година. Пријемљив, средњег телета, лепа округла лица, има мале прве бриве, броду бриве. Увек је насмејан и разговоран. Често и духовит. Носи се по најновијој моди и редовно је намирисан. Шта је био свира као је прешао овамо, не зна се. После је био чиновник у неком поштомском заводу, затим трговачки агент, килегоша једне повеће трговачке радње, а сад је и опет агент. Имаде доста познаниста, махом поради посла, или казанаких, и сви га познаници радо имају због умености и веселости. А упознаје се без икакве намете, у томе се чак одликује и са приличном наметљивошћу... Многачи га романо, и врло се често заблабује. Час се забављује у очи, час у нос, час у уста, једну је гласу обожаво као је гледа у леђа. „Рихтиг“, причао је својим друговима, „та госпа има метар у леђима. То је божанство!“ Хоће често и да лепо јунакиње из романа пронађу у својој околини.

„Пази, оно Мелито“, чух га једном у михолоху где рече неком свом другу за једну госпу. „Мало пре је прошла и Икела. Ах, дивна жена!“

А кад је читао причу „Под кестеновима у Сансонејској бањи“ где се описује лан котлац на врату јунакиње у причи, повикао је завирујући свако извесно чедање у врат. Зарад тог толиког нетрајивања ланог котлаца у мако није на сред Калемегана дошао пашар од једног артиљеријског наметана кад је овај са својом женом тамо шетно.

Него пото толиког и таког заблабувања он има и једну другу махну, која је у вена са овом, а у тој махни и лежи његов злочин. Воли да игра пред светом толику заповољна, Дон-Жуана. Док је био млађи он је само савео како за њим све женске луке, како се убијају због њега, са њим беже од својих мужева ка у Америку итд.; а познате, кад иде да између његових романтичних жела и Београда нема ничега сличног, отиче да своје мисли протура као истину. Међутим, он не спада у ред оних, који прсто славу да је било оно, што њима годи; не, таква је лако од несигурног успеха, — он себе продаје на несумњивом заповољна на много поузданији начин и тиме му је злочин успешнији.

Кајдемо мало за њим. Само један случај се ће нам објаснити. Јутро је, десет сати и ено ланог Шаца где силази од позорница на маке. До сад је ишао обичним кораком повлајући се на кукова, ал' од како дође у Б-ску улицу, одједном се укочи и поје дојастованственије. Кад је сврам прозора госпође Дене, ленишарке, старе удовице, поче њи савсем полагано, погледајући испод она у њеку одају, госпођа Лена га савизла и загледа га.

„Ојдух овај овамо“, помисли она, на спуети плативо и брзо се заклозила за завесу. „Баш да видим где ће! Синурно ће код оне драволе Маде!“

А лени Шаца приметио госпођу Лену иако провидне завесе и нарочито се полагано и плашљиво обавише око себе. Изгледа као да се нечега плаши.

„Аха, ту смо“, промрмља госпођа Лена и полако отвори прозор, на стаде са Шацом извирати. „Ама, само где ли ће ова дола, да ми је да знам?“

У том се Шаца срета са једним судским писаром. Писар му иде у сусрет, а он се укочи да га не види.

„Шта је, што си се ти, Шаца, тако погордио“, повика му писар, а Шаца се као трже.

„А, га, ти си! Сервус, сервус! Ја се баш вешто забравуо, па те и не надех“.

„А одкуд ти овамо у мој крај? Да није какав — дов“, пита га писар и забављиво му се увисе у очи. А Шаца се заблуси.

„Та није, мани, какав дов! Него пошао сам у вилу код госпође Сабанке. Знаш, ја и она смо другопи из детињства, па не увек, тако, зове“.

Писар се стаде грохотом смејати.

„Зар ти и она другопи из детињства? Кома га ти то?“

Па она је из Јагодине, а ти отуд из Кикинде, одакле ли си? Ха, ха, ха!“

Шаца као савсем збуњен укочи очи. После се мало као поврати.

„Нешто мислим“, није, потрпано сам! Пе ја и она, него ја и господин мајор Сабан, ми смо стари коморати. Једном ме је он, док смо још били деца гурило у Тамиш. После је зато од мог она добио батина да је све драго“.

„Батани, батани, не лажи, — не слага ме“, повика писар и стаде га трести за рамена. „Зар ти и Сабан, опет другопи из детињства. На њеку је нажда било двадесет година кад си се ти родио. Може ти отац бити!“

Шаца га погледа узлеверено, промрмља: „антр ву, антр ву“ и живо поје дому Сабанкењевом.

Дом је Сабанкењев једнократан са сугереном. Врата су из средине. Шаца заста пред вратима, обави се око себе и онда полако отвори врата. Ту заста поприлично задеи мараму и бринући очи у бркове, а затим погледа још једном око себе и нагло затвори врата за собом.

Баш је сугавана Маринка испрала судове кад се пред кујном упула нап Шаца.

„Добар лад, госпоњче“, рече он, узбуњено се насмеши и дохвати се мало за шенир.

„Добар лад, добар лад, убрај Маринка одупевела Шаценом пашком и хитро обриса руке ножеом. „А кога, молим, тражите?“

„Доншао сам да се ради неке ствари пашности: станује ли још овде господин Јеротије Панић, телеграфиста?“

„А, овде никако телеграфиста не станује. Овде станује господин Мијајко Сабан, мајор“.

„Таако! А од кад је се он несло одиже?“

„То нам не умем казати. Ја мислим да он никад овде није становао. Ово је господин Сабанкења кућа“.

„Није, није врате се. Ја сам кад господин Јеротија долазио баш у ову кућу пре две године. Кућу сам добро запамтио“.

И сад се изврже читав разговор између њих двоје. Почело се од измишљеног Јеротија, па се продужило тиме, где је све до сад Маринка стужила; колико има плате; каква је госпођа Сабанка спрема маљак; како је господин Сабан, врло добар човек али спали час побољша; како је госпођа од нису само једну хаљину пришила, како је млево водено итд. Једна нешто пола ста и нише изазало је нап познатица на Сабанкење куће. И опет је као при уписку полако отворио врата и плашљиво изврже на укицу и онда је као лопта несочно наполе.

Па улази га маје неки трговци, са Зерка.

„О, сервус!“

„Сервус!“

„Одкуда ти овамо?“

„Па, мало се худирао. Био мало ту у посети код госпође Сабанкење“.

„Па зар ти правниш посету женама кад ми нису мужеве под кућа, а? Бога ми ту су нека замонашела. Знаш ја тебе!“

„А, није, није, части ми“, брани се Шаца, па погледа пред се и као мало трже и нагло се саже и отрса лево колело. „Није, ја бих бар теби казано“.

„Та, што се браниш, којешта. Вадам ја те, шта је у ствари. Али — алаз ти вера! Сабанкења је једна од најзешних жена у Београду.“

★

Још истог нечега злочина ланог Шаца потпуно је сазрео. У једном друштву код „Коларца“ причао је онај судски писар како је јутрос сабајде укхватио Шаца и госпођу Сабанку под једне „мамце“ на Дорћулу; опет рече „Телетомом казано“.

Причао је онај трговци: како је прошло поред Сабанкење куће и видео Шаца и Сабанку где се на поред јавно луке, а кад је после Шаца сreo, онај је био сам блед и са прашљавим коленима; и најпосле, она ленишарка госпођа Лена баш је у то време занимала читаво друштво за Врчару са једном врло дугачком и врло ексцентричном романтичним причом о Шаца и госпођи Сабанки, и оцајнички завршила:

„Срам је било, има муња као град и она тражи којешта петише. И то ми је нека жена; а има и деце, несрећа једна!“

И тако је лени Шаца протурину своју лаж, а једна чистина била на најгидијни начин оклеветана. А оно није Шаца ни први ни последњи пут.

Ј. Митревић.

У ЗАСЕДИ

— ПЕРЕВОД С ФРАНЦУСКОГА —

Друштво створено за сузбијање крађе дивљачи уродило је својим плодом. Слала вам, господе дошци, слава вам! Олово из шумарских пушака проредило је трије у шуму.

Купо, шумар у шуми Ла Санта, имао је скоро двадесет година, али је био још дивљачи. На његовој опашкој коња није било ни једне безе длаке; угасити рађа кова и брда јаво су као чекиње дивљег непра; његовог тамног оца продире онога на кога је управљено; унесе се у шуму и бледи. Навишут да живи под дрвем, он је постао ђутан; нависнут да се пати, он је постао тунан.

Када му је било тридесет година имао је жену и двоје деце. Један парски ловац однео му жену, старије дете једнога дана пагана на пушку и таме му разнесе мозак.

Купо је имао само једну ђер, лепу као што је и мајка била: смеђу, црних очију и плаве, златне косе.

Жени је било двадесет година, и она је волела. И тако, једно вече, кад јој се отац пратио из обилазаче шуме, и када је обећано пушку о клин, отпочео блатаве доколенце, када се самозапаљивао на тврду постељу, и када је његов велики рађа нас Биско испустио се у шесту, она се лагано као мачка испраше из кућине, и потрча дубаве у шуму да нађе лене свеже образе и страсто, дебеле, румене унесе свога љубавника —

Ветар звижда и стреса лимбе са дрвећа, а угнетене диле кућине понављају се, поплаца и бризан кидлају се и леулају се у ветру...

Купо се разби сап, пробудил се и рече себи:

— До прага! Њавоскиа згодна време за зверокрадиш... како би било да прођем мало кроз шуму?... Вар да се разгалим мало и да испразним пушку...

И он отачи пушку, напуни је сатмама нумера 2, нервозно и журно законча доколенце, и, без торбе доначе, баци пса, прескочивши оград, он уђе у шуму.

— Аха! ово трага... изгасена трава... мириса на човека!

Клекинувши на земљу, он креше огњиво, и при светлости труда, бриљантно тражи згажени траг.

— Тако је... неко је прошао... Човек је... са њим!

Ишао је на претима, бриљантно наводи да му се ход не чује.

— Ух!

Посрнуо је. Сажо се да види нашта је пагазано, и пина-јући наје.

— Замке!!!! Ох! ох! канав... да видимо где то води.

И тада, четворикоме, пузећи, кликући по мокрој трави, ишао је на трагом; копирне су га жалиле а трије га кривило. Ишао је непрестано напред, и његово око, нависнуто на мрак, тражило је да кроз таму продире у шуму.

— Још једна замка! И друга! Охо! охо! Још! Ах! ту је крај. Добро је!

Усправи се и стаде у сенку једне огромне букве. Глава му је била подата напред, а око му је секло шуму, пушка му је била на грудима, прет му је додирао ороз.

Чуо је како се трава и трије додира, како лимбе пушти под корацима који су се удаљавали.

Купо и не дине.

Ивица шуме је тек на пет стотина корака од шумара; и на рудини се ипак могу опазити сенке оних који ће доћи.

Како Купо поседњим пут обилази шуму у десет, а први пут у два часа на јутра, то је зверокрадиш између тих часова доћи да покуше своје замке.

Добро је! чекање их!... чекање непомичан! Пољна роса поквасила је његово већ љубавно чежа, ладал ветар шаба му у лице...

Шта све то мари! он ништа не осећа! четрето стоји на своје месту, а чека своју дивљач, његово оловно мора се азрити у меси; човека или животињу он мора убити.

Само ко је живео под дрвем немогу разумети ту грозину... мозак гори, груди се палимају, ерзе ауна, дивље уље, руве које пушку држе како да су од гвожђа, али прет игра на орову.

Већ је један час како је ту... непрестано непомичан, као и дрва која су около нега.

Нешто се чу. Крах се гране. Суво лимбе пушти под ногама. Човек је.

Оно Купоа постаде јоскориче светла; он јасно види познана човека како пређе пут и пада на књици шуму... и затим како ђутливо пета, и као да пакљиво мотри на све стране.

— Није сам, шапћуће је Купо; господин чека своје другове... ако! ако!

И његови прети још грчевитије стискоше убалачко оружје.

У шуму уво се развија; оно разликује сваки шум, шуштање лимбе, наступале дивљачи и кораче човека.

Шумар је накупио уни; гране се ломе по трагу коју је он ишао... он сада све разуме: опокљануј замке. То не иду саво на дивљач, но и њега лове.

— Аха! Када је то читана комплија. Али пре но што остали дођу, да предиваимо мало са овим.

Он узе на нишан... кораци се приближују, и када кроз проређено грана ошати неки при обили, груву во пушке...

Шумом двласту одјонзу. Ветар звижда, дрвје шкрипи. Човек који је био на иници даде се у трк.

Купо је очекивао неколико минута, и затим, изненада да се испузе на маче, он пузећи и кукући своју пушку пође у напред... Рука му се окваси нечим топлим: то је била крв жртве на коју је он пуцао. Задрхтавши од главе до пете траке се. Ма како да је свињао на смрт, десети је тако често, и очекујући је последњем, додир са дошном затворишао га је.

Он удари огњиво, а дивљачу светлост труда принесе крвавом лицу...

Отрахити, потиоу крик излете из граа шумареца, нччанили се за косе, несрећни се стропоташ у трије, уграчући од бола...

Купо је био убио своју ђер!

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јофа Угричка

25

— Ама ја не говорим сад о доказима, него о питању, о томе, како они свој постоје схваћају! Али, до љавола!... Тако су га, дакле салетали, боцкали, гњавили, мучили, док није напад признао:

— Нисам, важи, нашо на тротоару, него сам нашо у стану, у коме сам малао са Митрејем!.

— Како то?!

— На тога тако: ту смо, ја и Митреј, мазали цео дан, до осам сахати, и спремили смо да идиемо, а Митреј узе четку, па ме мазаша по лицу бојом, мазаша ме он тако бојом по лицу, па ме побеге, а ја за њим. И трчим тако ја за њим, и дерем се из свега глас: а онде, где се са степеница сизају у клињу, натрчао сам у легу на куљеног надзорника и на неку господу, — кољом је с њиме близо господи, не сејам се, — а надзорник ме је зато испосвао, и други ме је куљан надзорник тапољко испосвао, и надзорника је жена извила, па нас је и она испосвала, и један господин је ушао с дамом у клињу, и такође нас испосвао, јер смо ја и Миља лежали испречени на путу: ја сам био Миљу дохватио за косе и оборио, и почео га бубетати, а и Миља је, под мном, мене дохватио за косе

и стао бубетати, а ми то насмо чинили из павности, него олако, баш из љубави, играјући. После се Милка ослободи и побегом на улицу, а ја за њом, али га нисам стигао, него се вратио у стан, — јер је требало тако испричати. Почео ја тако, прибирати и чепом Митреја, к'о велики, можда ће доћи. Када код врата за прескобаш, поред зида, у куту, нагазани на кутију. Погледам — лежи, замотана у хартију. Сипнем хартију, а њом изиђу сасвим малене, смислене ја те кувице, — а, гле, у кутији мишунце.⁴

— За пратиша? За пратиша је била? За пратиша? узвикну на јединицу Раскољњикова, гледајући Разумихина мутним, прелизаним очима, и полако се придикне на дивану, подишући се руком.

— Јесте... а што? Шта је теби? Зашто тако луташ? — Разумихин се такође подикне с места.

— Ништа!... сасвим полако одговори Раскољњикова, спуштајући се опет на јастуке и опет се окрете задњим.

Сви заушташе за тренутак.

— Бавајда је ваљало, на кроз сан овако, рече најзад Разумихин, гледајући унутро Зосимова; онај лако клану главом одрачују.

— Дакле, настанак, рече Зосимов, — шта је било даље?

— Шта је даље било? Чим је спавао мишунце, одмах је добрио калу, заборавивши и стан и Милку, па је отрукао Душину и, као што нам је познато, оа него је добио рубљу, и слагао, да је напаша на тротоару, и одмах отпочео пити. А о убиству је тврдио као и први пут:

«О свему баш ништа нисам знао, тек сам трећег дана чуо».

«А зашто се ниси до сада пријавио?»

«Војао сам се».

«А што си хтео да се обесниш?»

«Због саме помисли».

«Због какве помисли?»

«Да ће ме осудити на калу».

— Ето ти, дакле, цела историја. Шта мислиш сада, шта су они из свега овога извели?

— Па шта да мислим? Има трага, ма какан да је, али га има. То је факт. Тек тако олако се неће пустити на слободу твој маладо.

— Ама они су га већ, ни узми на остави, сада право у убице заведаси! Код њих већ нема никакве сумње о томе...

— Ама ти говориш којешта; разјарио си се. Ка добро, а мишунце? Признао си сам, кад баш негога дана и сахата, из бабини сакуца мишунце надуу у Миколајево руке, — признао си сам, да је он на некакав начин морао доћи до њих? То није ситуација код таквог истраге.

— Како је дошао! Како је дошао? узвикну је Разумихин — и зар ти, доктор, ти, који си пре свега обвезан да проучиш човека и њиме прилике, чемиће него ипо други, да проучиш човека и њиме прилике, чемиће него ипо други, да упознаш човеку природу, — зар ти не видиш по свима овим подацима, каква је то натура, тај Миколај? Зар не видиш, већ на први мах, да је све оно, што је изашло на саслушању, најсветија истина? Да мишунца је дошао сасвим тачно овако, како је исказао. Нагазано на кутију и подигао!

— Најсветија истина! Ма да је и сам признао, да је први пут слагао!

— Саслушај ме, саслушај! надахнуто и кувни надзорник, и Кох, и Пестријак, и други кућни надзорника, и жена првог надзорника, и грађанка, која је у то време код ње у соби седела, и доврши салетник Кривош, који је у истом тренутку испио с кола и ушао у валицу испод руке с дамом, — сви, то јест осам или десет овежљаних, једногласно спеше, да је Миколај пригвањено на чекија Димитрија, — лежало на њему, бубетало га, а онај се опет њему клануо за носе и такође га бубетало. Лежало су испречани на путу и смејали пролазници; некују их са свиљу ствари, а они, «као мала деца» [израз самих сведока], док је један на другоме, врште, туку се и никоју, обожави се никоју као дуду, са њиховенијим лицима, и у јурећи један другог, свепам као деца, петрљали на улицу, јеси ли чуо? А сад добро премејаси: телу су горе још толика, чупиш ли, толика, тако су их напали! Ако су их они убили, или само Миколај, а уз то обили и покрали сакуце, или само учество-

вали ма чиме у томе разбојничашту, онда допусти, да ти, пре свега, ставим само једино питање: одакле ли се овако душевно разложавало, то јест прилика, смеј, дотисаку тужа испод капице, — да сакривамо, крила, моченичким лукавством, опрезношћу, разбојничашту? Мало пре увиђају, једна ано је прошло пет, највише десет, минута, — јер тако излази, кад су тела још била толика, — а, на једнашту, оставили су јешине, и стан отворе, и зашину, да су овога тренутка тако дуду дошли, оставили су и њане, опш се, као мала деца, навају на путу, какоју се, прилаже на себе опиту лажну, и све ово тврде јединогласно десет спеша!

— Свакојако чудношто! Рауни се и немогуће, али...

— Не, брате, не али... него као су мишунце, које су се тога дана и сахата напаше у Миколајевином рукама, одишта напаша фактички доказао противу њега — али његовим неказима ипак сасвим објашњен, дакле споран доказ, — онда треба узети проматрање и факте, који га правдају у толико пре, што су ти факти немогућности. А како ти мислиш, да ли је, према карактеру његова принаштва, успео, али да је у подобан да приме такав факт, — која је основан једино и само на често пенхолошкој немогућности, на једном само душевном расположењу, — као факт неодољан, који би све отежало и ствари чинишће, па ма какве он биле, повиништо? Не, неће успети, неће приметити ни пошто, јер су, забога, напаш кутију, а, посли и човек се хтео обесити, — што неба могло бити, кад се не би осећао крив! Ето, то је главно питање, ето, шта ме раснавају! Рауни!

— Та ја видим, да се ти раснавајуш. Али чекај, заборавио сам то питати: чиме је доказано, да је кутија са мишунца одишта на бабиног сакуца?

— То је доказано, одговори Разумихин намирнички се и као да му није праио; — Кох је позвао етлар и означио дужника, а онај је тачно доказао, да је стар баш његова.

— То је јо! Сад још нешто: није ли когод видео Миколаја у оно време, кад су Кох и Пестријак отишли горе, и зар се не би могло то надглед доказати?

— Е, па то је оно, што га нико није видео, одговори Разумихин дутито, — то је јесте невоља; чак их ни Кох с Пестријаконим нису видели, кад су пролазили на вине, ма да њихово сведочење и не би сад много предло, «Видео сам, веде, да је стан био отворен, и да су у њему, можда, радили; али, протрзаши, писмо обраћали писме, и не сећамо се тачно, да ли су у том тренутку тако били радили, али нису».

— Хи! Дакле све је њихово оправдање само у томе, што су се туили и смејали. Узмимо, да је то немога јак доказ, али... Допуст сад: како би ти цалу ту етлар објаснио? Како да објасниш назаказ мишунца, ако их је он одишта онако напаша, како је неказано?

— Како објашњавам? Па шта са ту има објашњавати: етлар је јасан! Пар је пут, којим треба у овој ствари ићи, јасни и доказан, само га је кутија довазала. Онај први убица је те мишунце испустео. Убица је био горе, па су Кох и Пестријак дупали, и стајао је на зашпиљених рукама. Кох је судило и спинао: у то је убица неосионо и потрчао такође на нишке, јер за њега не беше никаквог другог малаца. На стеницама се сакрио од Коха, Пестријака и кућних надзорника у празан стан, баш у оном тренутку, кад су Димитрија и Миколај на ње петрљали, претрљао је на врата, кад су надзорник и остали пролазили нагоре, причекао док су исцелили кораци, и спинао сасвим мирно ухватио у оном тренутку, — када је Димитрије с Миколајем истрчао на улицу, и сви се разишли, те никога у калупи није било. Можда су га и видели, али ми није пао у очи; зар мало света пролази? А кутију је неустојно, кад је стајао на вратима, и није опазио, да је неустојно, јер му није било до тога. Кутија јасно доказује, да је он баш тамо стајао. Ето ти цела најдрже!

— То је дукало! Не, брате, дукало је то. Шта више, и и сунпаше дукало!

— Ама ладно, ладно?

— Па зато, што се већ све и сунпаше слагже... и лено се испрелетало... баш као на полорници.

— Е-хе! узвикну још Разумихин, али се у том тренутку отвореше врата, и уђе једно ново, свима присутнима непознато лице.

V.

То је био господин нећ државних година, усидена државна, лепо развијен, са намређеним и ширепим изразом на лицу, који је лепо тиме, што је застао на вратима оборишн се унапоко са уредљаво нескривеним чуђењем и као питајући својим погледима: „где сам ја то зашао?“ — с неповерењем, на шта више и с неким тобожином страхом, готово и упреливо, разгледао је тесну и ниску „бродарску ћелију“ Раскољникову. Са истим чуђењем је по том прелео и зауставио свој поглед на самога Раскољникова, који је лежало на своме бедном, пражом дивану необучен, чудан, неузмишљив и нека такође непомично посматрао. Затим зашао, са истом спорошћу, разгледао рашчупану, необоришну и нечесану оштуру Разумихину, који га је онет, са своје стране, дреку унатко гледао право у очи, не мишући се с места. Ово затегнуто буцање трајало је један минут, и најзад, као што се морало и очекивати, десила се малта промена декорација. Мора бити, да је по неким, усталом доета оштрим, лицима, увидео, да претерано строги држављани ову, у овој „бродарској ћелији“ неће бити ништа успети, тек нова се господи у неколико умекша и узбудио, али ипак не без оштрине, рече, обраћајући се Зосимову и наглашујући сваки слог свога питања:

— Радон Романов Раскољников, господи студент али некадашњи студент?

Зосимов се загато крену и можда би и одговорио, да га није број-броје предучредно Разумихин, који баш није ни питао:

— Па ето га лепа на дивану! А шта вам треба? Оно фамилијарно „а шта вам треба?“ сасвим је избило из контекста државног господина; он се заи у мало не окрете Разумихину, али је ипак успео да се на време удари и брзо се онет окрете Зосимову.

— Ето Раскољникова! промрмља Зосимов, показавши главом на болесника, затим зашау, при чему је нешто неочекивано много развијено уста и неочекивано дуга држао у таквом положају. Па се онда лизано мина свога тела на пресуду, навади вољиви, трбушат, алатан сахат, отвори га, погледа и исто тако полаго и трмо стаде га пријати у чеп.

А Раскољников је на све време лежало на леђима бутећи, и уворно, премда ништа не мислио, гледао на дошљака. Негово лице, које је сада отворено од интереса и поштива на гинетима, било је узасно бледо и изражавало необичну напућу, као да је овога часа извршио тежку операцију или као да су га истом спанули са мучилишта. Али нови гост поче мало не мало будити у њему све више и више пажње, затим сумњу, па онда неповерење и шта више неку врсту страха. Кад је пак Зосимов, показавши на њега, рекао: „ето Раскољникова“, он на једанпут, брзо се подигаши, често неосновани, седе на постељу и изусту готово изазивајући, али испрецидним и слабин гласом:

— Јест! Ја сам Раскољников! Шта желите? Гост га пажљиво погледа и рече живо, изразито:

— Петар Петровић Лукин. Ја се с разлогом надам, да вам моје име није било непознато.

Али Раскољников, који је очекивао нешто сасвим друго, туно га и замислено погледа и ништа не одговори, као да је оно Петра Петровића чуо одшта први пут.

— Како? Зар ви нисте до овога часа још изводили примити изазивних места? зашта Петар Петровић, наиприваши се мало,

У одговор на то Раскољников се полаго спусти на узглавље, зашчи руке под главу и стаде гледати у таваницу. Лукиново се лице мало померак. Зосимов и Разумихин почеше га још с већом радозалношћу посматрати, и он се најзад очекивано збуни.

— Ја сам очекивао и рачунао, замишља он, — да је писмо, које је послато још пре више од десет дана, на шта више, готово и пре две недеље...

— Чујте, зашто неспростито стојате на вратима? прекриво га на једанпут Разумихин: — Ако имате штетод да објасните, онда седите, а тамо вам је са Настасијом у двоје тесно. Настасије, ослони се, пусти да се прође! Простите, ево вам столице, овамо! Пропустите се само!

агодном положају, да би се гост „пропукао“ кроз тај узани пролазак. Тренутак је био тако изабран, да се никако није могло одбити, и гост се прогута кроз узани простор, журећи се и спотичући се. Дошавши до столице, седе и сумљиво погледа на Разумихина.

— Ви се, у осталом, немојте ништа бунити, лушну олаз; — Раја је ово већ пет дана болестан и три је дана бузило, а сад се опетовно, на чак и јео са апетитом. Ово онде негов доктор седеи, тек што га је прегледао, ја сам пак друг Робини, такође некадашњи бак, и сад га ето међуем; немојте се, дакле, због нас ништа бринути, нити устручавати, него продуките, шта имате, као да ми и писмо одете.

— Хвала вам. Да ли ја само штетод не узнемиравам болесника својим присуством и разговором? упита Петар Петровић Зосимов.

— Н-не, промрмља Зосимов, — шта више можете га разведати.

И он олет зашу.

(Наставиће се).

РАЗВОЈНИШТВО У ПРЕСТОНИЦИ.

Августа 29 тек, док члан кварта врачарског јавно је Управни града Београда он:

— Ратко Радвановић, шнекулаци из Куршумије, који је пре десет дана дотероо онде стоку ради продаје, — онга

Ратко

Јован

часу јавно је изгута, да су нахд њим, понаас оно 2 часа по поноћу, три непознати лица извршила развојништво, и тои приликом, отели му и одвели: једну ериску повчану од десет динара, и двадесет један динар у сребру и нилу, тозито је свега и имао под себо.

— Развојништво је како Ратко прича, површено овако:

— Још с вечера дошао је и њему на место звано „Исход Јавно“, близу ветеринарске школе, некака новисок, приомакче човек, са малим, приим брковица, у приом одуху и с најзачном на глави, и причијају му, како је понао у патролу (?), питао га, да ли је видео некаг његовог друга? Кад је Ратко одговорио, да му друга није видео, непознати је отишао, али се допније још два нута враћао Ратку и то сам. Око два сата по поноћу допао је онет код Ратка тај непознати али не сам, већ са још два друга и тои приликом, враћајко од њега машине да запади пагару. У разговору, који је између Ратка и непознатог настао, поводом тога што Ратко, као „чобанин“, не имаоше машине, један од другова непознатог зашао је Ратку с леђа и ударио га исход козена, а у уста мах очени су на њега и друга двојица и оборили га на земљу. Одмах на ту нутку му добро његову шубуру на главу, успеку га преко ње једним шалом, па га дохвате и однесу на

100 корака од места завршеног разбојничтва; ту га снуште на земљу, претресу и одузу понав, по том га изаурају и снуште. Приликом стицања полица један од нападача поднео је Ратку нож под грло и претно му влањем, ако не да сам понав или ако није да помоћ, а пре не што ће понав, нападачи су тражили од Ратка, да се закуне „Св. Јованом“ да их за овај напад неће тужити нити коме о њему што причати, што је онај и учинио.

— Од оне друге двојице нападача, један је, по Ратковом изјављу, познатога става у одежу је појничком, а други је омањен и у одежу је сукненом.

Ратко је јуче по своме момку послао кући — у Куршумлију 700 динара.

Живота

Наша престолничка полиција којој за последње три године није остало непронађено ни једно ваљано кривично дело, уне се свим силама споји да уђе у траг и овом разбојничтву — да пронађе разбојнике.

Задатка не беше ни мало лак, нашла само с тога, да би се ми и овога пута, као и много раније, уверили, да је наша престолничка полиција потпуно дорасла за свој тежак, али и узвишени позив, захваљујући њеном неуморном труду и раду, само после три дана, разбојници су били похватали и познати. То не беше нико други, по ови бедници чаје савице доносимо, а то су: Светозар — Стеван Јанковић бив. чистач војних пушкарија родом из Ст. Србије, Јован Милећ, земљопосед из села Сумраковица, срезва београдског и Живота Трипић, земљопосед родом из села Доловаца, окр. подунавског. Приликом 30, други 21 а трећи 23 године. Сви тројица потпуно су прилажили своју кривичу и сада, у затворима Управе града Београда, у страху очекују праведну казну за свој злочин.

Напомена слике ових разбојника молимо све оне, који о њима што више знају, да нас о томе што пре известе.

ПОТ Е Р А.

Животи Петровић, тежак, из В. Шиндеговца, који је био стављен под притвор, што је се сам пријавио начелству округа крушевачког, да је сенатор премлатио свога стрица Милоша Петровића, онд. 29-ог августа ове године, побегом је непапао кука.

Животи је врло живахан, има 23. године, раста малог, лица ситног, кривац, бркови и брада мале и прве, испод појаса на задњем делу тела има чиреве. Од одећа има гуњче, чакшире и прслук, на глави пајучу, босонг.

Начелство округа крушевачког наредује живу потеру за Животином, пронађеног треба сировести пом. начелству с позивом на Бр. 9233, или Управи града Београда на Бр. 21565.

Ђорђе Радосављевић, скитачки Циганин, чоргар и цамбас, решењем начелника среза хумачког (у Бабунцима) од 1. ов. м. стављен је под кривичну истрагу у притвор и оков, за дело из § 221. т. 9. к.л. закона. На кајо је Ђорђе отуђавао негде, то се. начелник моли све полициске власти у земљи, да га живо и озбиљно потраже и нађеног мује стражарно спроведу, с позивом на Бр. 4491, иначе да о неправоједној одговорности. — Ђорђе је 30. година, порав, нема коса, мало крв; у лицу је рош од богиња; доња му је усница расечена; раста је средњег, ватик; у одежу сукненом.

Драгутић Михаиловић, бив. приремног телеграфиста у Кладову, решењем негостинског провостеног суда стављен је

под суд и у притвор због утаје понав, примљених по знајачној дујности. Он је родом из Јагодине, има 30 год., средњег је става, кривац, кривац. За Драгутином који је у богатству, наредује се тражење. Пропађеног треба стражарно сировести пом. суду с позивом на Бр. 7882, или Управи града Београда на Бр. 22039.

Александар — Кокотије Костић, каменорезац, решењем начелства округа ујичког стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе која је извршио Вучку Радојевићу, предлажачу из Ушница. Не зна се, где се Александар налази, на с тога пом. начелство моли све полиц. власти да га живо потраже и у случају проналаска нему стражарно спроведу. Он се може сировести и Управи града Београда с позивом на Бр. 22038.

Павле Коцић, родом из Празелца, срезва пласотиначког, округа пиротског, осуђеник кривичног казненог завода, ноуу између 6—7 тек. мес. побегом је са суду а на брестовачке баше, где је на раду био. Он има 38 година, средњег је става, косе и бркови проседа, очују прих. Наредује се живо тражење. Пропађеног треба стражарно сировести управи кривичног казненог завода с позивом на акт под Бр. 1912, или Управи града Београда на акт Бр. 21189.

Т Р А Ж Е С Е.

Милоша Драгојевића, рибара, Богдана Спасеновића, хлебара и Младена Новковића, шедитера, овршених за кривичарење, који су до краја живота у Шпану, тражи начелство окр. подрињског актом Бр. 5632, пронађеног треба сировести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 21534.

Јулису жону Младена Савића, Циганина из села Дола, округа крушевачког, која је одбегла од свога мужа, однео му том приликом 250 динара, тражи начелство окр. крушевачког актом Бр. 9422. Пропађеног треба сировести пом. начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 22042.

Богдана, сина Јаникића Жукића из села Никојевића, срезва ујичког, кога је јон 22 пр. меца нестало, тражи начелство округа ујичког актом Бр. 11957. Богдан има 15 год., средњег је става, округлог лица, косе смеје; у одежу је народном. Пропађеног треба упути поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 21882.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Илија син Радована Јовичића из села Стубла, срезва и округа валевског, решењем начелства округа валевског од 4. тек. мка. Бр. 9212 оглашен је за хајдука пошто се у законском року није предао властима. Према ономе од данас може сваки убити Илију. Акт Управе града Београда Бр. 21800.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИШТВА

Молимо поверљивост, која нам јон ише послати попуњену прегледу да то учине омих, јавно неће бити принуђени да предлажемо друге мере.

У једном од наших бројева, објавићемо имена оних лица, за која знамо да су прегледу за наш лист поднели, на или јон новац ише послали.

На неколико места, јон ише добила обрцих за Полицију 1 с календаром за 1898. год. и да је од тада протекло скоро две године. Ми ови полицијски и последица ише мислимо, да на ише или новац поштом, или кинемо у року од 10. дана прате, јер ише јон можемо да употребимо. У противном поднећемо тужбу за упропаћени новац, а после оном рона ише нећемо пријети.

Ово нека важи и за оне, који нам ише послали обрачуш и за П. „Полиција“ с календаром из 1899. године.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби бива извршених бројева. Преплате се узме уредништву у Београду „Крвав трг“ до Управе града Београда, а у иностранству код одговарајућих странаца или на пошти. Цена је десет савеза, које узме у састав одговарајуће и које је међ преставама, извозницама, уметелима, наставницима, ониме који су извршили и остали извршеницима у овим годинама 12, а извозницама 6 динара. Гостионарима и извозницама на унутрашњости годишње 16, а извозницама 8 динара. Јављеницима годишње 8, а извозницама 5 динара, а у овим се по онј који могу прегледати само преко својих командира полицијских одреда пограничних одреда. Платежницама у овим 20 динара на пошту. За иностранство годишње 24, а извозницама 15 динара. Појединачни бројеви „Политичког Гласника“ се продају по 5. Рукописи не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. Н. Јовановића.

(НАСТАВАК)

Моралност је крајњи, последњи производ свега културног рада и тај производ неопоротно се усавршава и развија код многих народа према задацима и односијима човекова друштва; он је најважнија токовина културног живота, најплеменитија плод цивилизације, која се социјална предност чине по савршенству његову. И само за то, што су моралне функције мога човекова највиши производ делатности мозга, за то обавеза психичке индивидуалности и познате за собом пре свега и развије од осталих пермелја у њима. У свима случајевима у којима трајно или на време обила духовни живот, морални момент има да притисне њихову штету, која се притисне ту по времену авијатно пре него што ће захватити и друге сфере духовног живота. Као што се моралност код деце јавља на поскупку, безавија у даљем развјетку за свеколики развјетак делатности мозга, тако и онада у старости услед старачке атрофије мозга, и ту страда највише она. Многи баш умоболни одикују се тиме, што много пре погоршала интелектуалне способности промене у алом смислу морални карактер, те услед тога често дођу у сукоб с казним законом. Злоупотребом неких материја често се наноси каз психичком животу, али се он пре свега јавља у стању моралном. За то и видимо морални пад и моралну напалу код хроничног алкохолизма, олакано што пада и на хроничним моралистима, много пре него што немо извести из њих је и ум оставио. Па ипак злочиначки и неморални живот, на колико мистификује био, као један засебан аспект, дакле сам за се, не даје ни мало основа да по њему само судимо о психичком здрављу. Као год што су радње оних, код којих има појава душевне пермелје, неопоротно производ те пермелје, тако се исто без устезања мора као на умно здраве схватати па све оно, који никаквак тих знакова немају. Нема злочиначког дудила у том смислу, да привидно гони на злочин индивидуу иначе духом здраву, јавко је развије учина монополија. Кад бисмо само по том што неко неопоротно неморално ради омакх узели да је ту дудило, зар не бисмо требали као душевну болест да узмемо и ставље кад неко неопоротно и претерано ради само ово што је најошкрвањеније и најпознатије? Па ипак нико неће казати да је потпуно одрицање од свих егзистенцијских мотива и са свим предавањем делма алтруистичким међ по себи само дудило, ма да тако да душе може радити и онај која је јавно и иначе, извесно дуд.

Име „moral insanity“ и други његови синоними може се задатати да се њима обележи појам једне психичке болести само тако, ако се оно што је у њему битно јавља код људи и иначе душевно болесних или дементних. То је мишљење познатијих судија данас. Све душевне моћи међусобно су тесно везане, а морални елемент у прху је здравог и развијеног органама душе, тако, да се неморална морални крив да је замесити без пермелја интелекције или других психичких фактора. У поједином случају може бити често несма тешко доказати и открити тај недостатак духа, али без тога није оправдано личност сматрати као душевно болесну. Где је тај случај немогућ, не остаје, дакле, ништа друго него ту личност, ако и има никакве моралне осетљивости којом би

се руководио, сматрати као душевно здраву и као злочинца. Личност, у којој преовладају морално пермелје, мошмо сматрати као душевно болесну или као „морално дуду“ — ако хоћемо да задржимо овај израз — само онда, кад поред тих пермелних радња нађемо знаке пермелног развјетка сфере интелектуалне, па махом и друге које пермелјаје емотивне и интелектуалне области, а то ће рећи кад нађемо знаке слабоумности уз болесну отупелост или преразвјетак пермелја. Где се то не може доказати, не може бити реч ни о дудили него о етичкој депривацији, а то ће рећи о злочинцу.

4. Епидемија код злочинца. Епидемија је пермел болест, која посредно и непосредно води пермелности ума и као и која друга погађа као душевни тако и морални живот. Оно тешко обележје пермелне системе много је чешће међу злочинцима него међу људима у слободи. Но бројеви, што лам их поједини посматрају дају, не сагласнају се. Оно долази отуда, што једни ту воде рачуна само о случајевима који су у истини посматрани, а други њима долажу и случајеве где осуђеници сами веле да су од тога ранијих година патили. Па и онда, где наводи да је све најчешће болесно, нема довољно поузданости, јер често сами болесници баш и најтеже обине невреду не узмемо за какву болест, а још мање епидемију, те се лако так случајеве пренеде и са свим напалу лекарском посматрају. Најпосле, у казним заводима са затвором у Ђелима епидемија је често само срећно, да би се од њених поштеди. Све то чини те је бројно ставе епидемијичких у казним заводима непоуздано. Но ма како с тим стајало, ипак се толико сме узети као сигурно, да је епидемија много више међу злочинцима него међу некажњеницима. Један део епидемијичких стања је пермелен умно и мора се, као што је сваком лекару казних завода познато, пренети из казних завода у дом за душевно болесне. Како Крафц Ебни тврди, по подацима статистике било је 68% епидемијичких за време или стајало умно пермелности. Други је део презапо, махом пред сам напад а још чешће после напада, умно пермелен; али, као и некима осталих, морају бити ослобођени зата затворскога и прелати се појој блиској управи. Сил пак знају епидемијичари само су на терету управи у казним заводу, јер су у великој мери разарањива, бујни, бунљиви, памфори и сфајалије, те се не дају дисциплиновати, вођ остају увек елемент стаљнога немира, а и не ујасни ошкенисти за околицу. Њихово импулсивно карактеру више или мање одговарају и злочина који чине. Статистиком је доказано, да су њихови злочина више у пасивном напалу на лице него на својну.

Није потребно потпуно налагати откуда то да је епидемија код злочинца много чешћа. Велики део епидемијичких случајева ту је, као и код слободног људства, добио наслеђе. Ту пак треба узмемо у обир не само епидемијичка обележја родитеља него и побочних еродиница, и још не само епидемију у породици него и друге тешке невредности. Наследност епидемије доказана је не само планијањем посматрањима од вајкада него и експериментима. Ни мало нису ретки случајеви да се епидемија јави код деце, чији су оцима у тренутку зачећа били у пилуштату. Још је важије дејство на саме пилушце, пороку пилушца стаљно одије. Велики број њих бијау епидемијичари; они чине један велики проценат међу епидемијичарима. Последња епидемија обично се јавља пре 20 година

живота, а епидемија услед злоупотребе алкохола јавља се тек у познијим годинама. Упоред задовољној епидемији може, као што је познато, бити у поредици централне нервне системе ударица по глави; мисли се да је епидемија код деце недовољно отуђа. И епидемије се рачуна у узрастој од којих постаје епидемија. И претеривања у пољској љубави, нарочито онанија, имали би бити узрастој који могу изазвати епидемију. По код одраслих то као да највећ од толико штићених поседности, иначе би епидемија морала бити још дасеко често по изазивању завојима него што је; а код младала велико прерадајивање нерве системе и утицај што га на душу има порок онаније као отрах и плашња коду думом отаџа, може бити главни узорак. Ипосебе пак да свих ових фактора, сваког посебно али чак ијед у један мах, ма познати ни био утицај, има много више у свету злочинаца него незлочинаца.

5. Самоубиство код злочинаца. И самоубиство је чешће међу злочинцима него међу незлочинцима. То се објашњава законима који важе код самоубиства у опште и којима овде нарочито их на руку особине злочинског живота. За Домброва већ је с фактом већег процента самоубиства међу злочинцима све свршена. Од 100.000 индивидуа које себи одузимају живот дозвоља, како он наводи, пак:

	ЗАТВОРЕНИЦИ	СЛОБОДНЕ ДУШЕ
у Италији	17,0	6,2
„ Холандији	130,0	12,0
„ Норвешкој	74,0	9,4
„ Енглеској	28,0	6,9

И Legoyt је уверен, да је самоубиство међу злочинцима, при свем том што се на њих јавља пада и што су им до крајње могућности одузета средства за извршење неволе, ипак много чешће него међу људима у слободи. По он изазвао да највећ једно само поредица број самоубиства код јединица и других, при свем затвореницима и свет слободних људи амеа се разликују животом својим и по класима из којих су. Уз то, он постоје питање: да ли се код затвореника не рачунају и покушаји самоубиства, а код људи слободних зна се да се узимају у рачун само извршена самоубиства. Henri Jolly чини наглашање, поред осталог, и на то, да је самоубиство ређе баш код тежњих злочинаца него код лакших, па на свема закључује, да се по праву не да поставити нека веза између злочинаца и самоубиства. По мишљењу нашег аутора, биле доказано да је самоубиство у ствари јаче код злочинаца него код слободних људи истом онда, кад се већи број самоубиства појаве и при поредици по доби живота. Mescher узима по Кетле-у, да је у доби живота од 20—30 година највећа склоност за злочину, нарочито у првој половини те деценије, и да од 40. године знатно опада; по код женскама као да је она највећа око 20. године и од 30.—60. године. Као што је познато, Кетле је дошао до резултата, да човек почиње задовољавати своју склоност на злочину поганинот на старима, нападљивају, опреху се паше против људи. Око 25. године је врхунац склоности на злочину. И паша пашине је злочинаца, па и највећи број осуђених пашених завоја, на доба живота од 20—30 година, а онда и број самоубиства морао би бити међу злочинцима највећи у тој години.

Процент самоубиства различан је на епану земљу; у средњој Еуропи највећа је, а у осталим европским земљама, нарочито расељених деценија, раста. Излази да у Еуропи проценту на илалаци људи долази 36 самоубиства.

Што се самоубиства чешћа међу злочинцима, Домброзо у његова та, позитивна никола приписује специфичним особинама злочинцама, и ако он допшта да злочинца у погледу самоубиства стоји подложан истим законима којима и остали људи. Бесосељаност злочинаца, неосетљивост бола (аналгезија) имали би бити нарочито узорак што злочинаца тако често доже руку на свој живот. По ми смо ипак, да злочинац није у осетљивости бола некако другаче створен, већ да су злочинци у том погледу равни свему осталом свету изаких класа и слојева друштва; они су у том погледу оно што и обични родници и слуге, чије су главни нерви отупели и неосетљиви, чија осећаја онсу до нежности развијени.

Већа учестаност самоубиства међу злочинцима — а ту све једнако имамо пред очима оне који су отуђени и који

су осуђени — погашање је проузроковала утицајем социјалних прилика, а те само у неколико каквим другим околностима и посебним изазивањем духа. На тај само начин да се објашњава за што је међу затвореницима, док су још само код историча, и онима који се тек при пут казне на каква лакша злочин изазивају релативно малом, самоубиство много чешће него баш међу онима који су већ осуђени због више попушта на душу и толику казну. Ако код слободних људи 10% самоубиства била из мотива који су у „гласи свести, најдању, бојазни и страху да ће бити обрамоћени“, као „јад и туга“ исто тако односи 10% „а доседаж живота“ око 12%, онда се њима мора још већи процент применити кад се узме у оцмену њихов утицај на лица која су отуђена и у затвору. Код ових који су злочинци на казње и већ, више пута за поврат казњених, нема гриње свести ни страха да су обрамоћени, па ни вазије туге и бриге на спојама и за себе. Ако је самоубиство заиста произао из нашег друштвеног живота чији су фактори телна башта за остварак изазива, интелектуални и морални, онда га не може ни бити код хришћаних злочинаца и по робљаницима. За то и јесте самоубиство код ових злочинаца у ствари ретко. Ако би мотив за самоубиство код злочинаца био у њиховој субјективној неосетљивости, како Домброзо чудно мисли, онда би самоубиства требало да буде највише баш код опробних, тз. непоразљаних злочинаца, пошто узима да је у њих та неосетљивост уз друге појаве дегенерисала највише развијена.

Велики део самоубица међу злочинцима је пред самоубиство али у самом тренутку припрема самоубиствене радње узоблаз. Увима же, као што је познато, да скоро трећина самоубиства у свету била у стању умне поремећености. Велики контингент умоболних међу злочинцима чини да је и број самоубица већи.

Код затвореника самоубиства су махом за прво време испашања казне. То доказује да су сам заговор и спољна утицаја на злочинаца особито изазива и битан узорак за самоубиство. У отаџају како је толика живот који се пред њима отворио, живот осећајуца и срама, махом је добуца за самоубиство. Провлађа између прошлости и будућности ту је убојности наглаза. Бројеви говоре да је прво време робљаника само повратак самоубиства, а да се, издржани неко време, осуђених некако прилагођа новим приликама и лажеје на гласи мисли о самоубиству. Оно се доказује и тиме, што се самоубиства ређа у казеним завојима у којима се ближе управља, и што су некада била чешћа него у оноје време, отаџа казеног правоструја и извршење казне на себи имају карактер правде и прилике по свирепства и самоволе. Најпосебе, у већини затворника самоубиство је код затвореника много чешће него у затворима општим. У осељаности јединици злочинци изазива неосетљивост пред очу сва бездушност његова била од које се не може отргнути. Нека се недовољно утицај тањот затвора осењавала како се хоће, појани психофизици и одлине су природни, да не би наступили даје поседности ове врсте аутора. И онда је лако разумети зашто процент самоубиства код злочинаца не иде напоред а тим код људи у слободи, за што код првих опада у оној деценији код модерног друштва раста. Самоубиство је апарат нашег модерног живота, модерне цивилизације. Цивилизација дапања свуда и у свима слојевима народном чини све тежом борбу за живот — отаџа и већи број самоубиства у свету; па против, многим јединицама и неосетљивима у робљаницима даје живот повознији — отаџа ондање самоубиства код њих.

(Наставак сл.)

ЦРТАЊЕ И ЊЕМУ СЛИЧНИ ПОСЛОВИ

У опште

Међу многим стварима, од којих некада да зна, јесте и цртање, али пога мора бити спреман, ако није рад да сами тренутак долази у тежак положај и да друге, који би по истој ствари после њега разлази, доводи такође у изопрашну. Пре свега објавиће и важиност његовог посла захтева, да се употреби све, да би се у тај посао унела јасноћа и пошадност, откопљене забуда и сумње, у опште да се учини све што је могућно, да се нешто не окрива али чак и не осуди. Али до-

ста и доста пута читаво гомилане протокола не дају толико јасноће, колико један једини преглед, скапа тит. Ко је то једног проучавао акта, која је неко други нацртао, могао се уверити, да је он на основу протокола створао представу ствари, за коју се доносило, кад је напало површну скицу у актима, уверио да је представа била погрешна. Само нацрт може бити јасан. На онда изследник много олакшава и себи самоме, кад се уме поклопци у извесним стварима, кад не мора нацрта ицкарати и описивати оно, што се с мало муке може технички представити. У току рада почиње изследник сам себи представљати, почне га квалитет забављати и лебља, кад се ствар очигледно друкчије, но што је у почетку изгледала, кад више не може да се прибави неки ваљан доказни материјал, и то само због тога што изследник није умео у своје време да се нађе, није знао да прта и тако је пустио један ваљан доказ. Онда ћемо да дамо наведено малих упуштања у пртљаж, потребном изследнику.

Прве света мишља да кажемо да човек неспешне руке не само да није за изследника, већ не ваља ни за општерца, машинског техничара или микроскопичара. И у нашој струци потребан је *порек изгледа* руке. Изследник се мора више пута лађати разних ручних радова, то му неће бити потребно да сваког дана некога другог у помоћ. За тим изгледањем рече руке или у неколико руку под ртцу с општрном погледом, тј. неуставом је доказано, да човек општа погледа или с изгледањем руку; изгледа као да се то двоје симболит једне извесне *человечности*. Да кад изследник мора имати општа поглед тј. погледа који све промери и на све стране ваља, у то ваља нико неће ни сумњати. Ми бисмо сваком младом правнику, који мисли да какав буде изследник, највише препоручили, да се користи сваком приликом да научи какав технички посао. Чује ли или види, да неко нешто ради, нека никад не помисли, да се то нешто не тиче, да то нему неће требати. Ми и опет некамо изследнику може требати све, што се зове знање и умење, и кад он данас употреби неколико минута, посматрајући или неко нешто поседује, он тада уштедило за касније саклате и дане у немој ноћи. Међу тим да то изучавање може време употребити оно време, које му иначе прилази, а он би се тиме у едакој прилици користити. — Сад ћемо најпре прећи на посао, који је изследнику најпотребнији и онде ћемо о немој довести неколико напаса чувенога немачкога криминалисте Гроса и других великих писца по овој струци.

1. Пртљаг

Не мислим — вели Грос — да сад дајем упуштања за пртљаже онима, који не умеју ни одоку дракати. Тако што нећу да поучавам људе, који су темељно научили пртљаг да ваља бар добро прокирати, али сам рад да помогнем онима, који умеју мало пртљати, али су невини у сквирању, које је нама потребно. Задаци, који се у овом погледу могу поставити изследнику, јаму сасвим узак круг. Нико неће захтевати, да изследник, рецимо, борбу, која се десила између двоца и пуцара, или нешто, где се догодила нека извесна несрећа, представља јавносно. Али оно што се од изследника може захтевати, то је да створи скицу неког унутрашњег простора у кући, целог стапа, околине неке куће или неке површине које предла.

Као општа правила могу се поставити: *Пре свега највећа тачност у мерењу*. Оно истина је, да за много случајева могу бити довољне сасвим површне скице, израђене просто од ока; ако су те скице израђене добро, он ће доста пута бити јасније но и најтачнија нацрта, који су на сантиметре и милиметре рађени, а у опште дају јаснију представу, но тако звано кројење. Оне су можда у свима детаљима нетачне, али су боље у томе, што гледалац и не мерења, врло лако сазнаје у увиду оно, што је пртљаж хтео да му изнесе. Али такву кројењу није лако створити, и то ће добро испастаи за руком само нешту пртљажу, коме оно појке није ни потребно. Али неважбе пртљаж мора да тачношћу надовикати оно, да шта нема невини: на један, пак, пртљаж не сме покушати да створи неважбу, тј. један лео да мери а други да ради од ока. Такви нацрти никад не могу бити поуздани. Јер нпр. кад се тачно по мери нацрта дуљина и ширина собе, а замахнуће се изради онако од ока, рђаво ће страна тог рада бити та, што ће за последњи комад замахнућа до неког зида или сунине много или сунине мало простора остати, али ће на почетку средина собе испа-

сти мала или велика, или довршена скица ноће „ни у колико чинити прави утисак.“ А тај „прави утисак“ је више пута од великог значаја; по такој скици, не може човек себи представити, да се тамо одиграло оно или оно, и бива изазива потребе код нега се развија сасвим неоврадајна сумња, које не би било, да је скица учинила „прави утисак.“ Ако би хтели да наивно ствар преправимо, не би нас испало за руком а све због тога, што је један до, пртљаж правило, а други неправило. Тачноје је дакле право правило.

Друго је правило: *Гледајмо да пре но што пређемо на посао обављамо једном погледом оно, што хоћемо да описујемо*. Да се тако више пута не ради, нижи се на при поглед на многима скицама. Неколико пртљажу умку да пртљажу неку споредну ствар у употребу за то делу хартију. Споредне ствари су код њих најтачније нацртане, главно је замислено, у кратко види се, да је пртљаж почео рад пре но што је размишљао шта да ради. Неопходно је, дакле, потребно да се најпре прегледа и пртљаг, а онда дођићу простор, да се одреди, шта је ваљано и шта може бити ваљно, докле ће се и колико скица протезати, од које тачке, у ком правцу, и како ће се она дракати, да би се, кад у своје време употреба, могла најповољније и најјасније употребити. Она мора бити у *лази постоја*, пре но што се оловка узме у руку.

Треће правило гласи: *Треба мислити да се једси право време, кад ће се скица израдити*. То време је прилично тачно утврђено: скицу не треба израђивати пре, докле се тачно не ориентисамо, да тачно знамо, шта ће се и како радити, али већ мора бити израђена, кад се почне са саслушањем. Ако се сунине рано нацрта, онда настајући напред погрешне или погрешне, а ако напратом сунине доцније, пролази нам труд, време и ствар неће бити јасна. Јер кад свеснога саслушањем, пре но што је скица готова, онда ћемо нпр. морати рећи: „До првог прозора десно од врата, која су источно од коњушнице,“ до међу тим, кад је скица готова, просто се каже: „До прозора П.“ Оваква описивања, која су заморна и тешка, време, практичноју се веома много. Како је то досада код изследника мора проучавати дугачке енине у протоколу, саслушања сваког сведока, док постоје велики мука ипала. Да су она разноврсна и опширно описана врата пртљага и врата и скици, да се под великом собом разумева *соби С*, а под великом јабучку у близини стаје пртљаг двоје Д. Посма изгледа и нејасна може бити ствар, кад исти предмет у разним актима различитог име добије. Нпр. изследник може на дан изгледа на лицу места у протоколу обележити нана пртљаг као „друга врата од улазе на спорозидијалној страни куће.“ Кад се на-тим после неколико недеља нана свеснога саслушања, изследник обично заборава како је пре писано и метице у протокол: „Врата од потока, према селу Бруну.“ И ко све то прочита има да се замучи, док увиди, да су то једна и нота врата.

До душе онога забрета, да се на скици још наизвиди штетног доцртава, кад нпр. одређени предмети саслушањем нта. буку јаснији, али то ништа не мари, само кад је скица ја саслушање већ готова.

Наповетку ваља упамтити још неколико малих правила: Не заборавамо никад одредити стране света (и то не од прилике, већ по магнетској игли). Мерити морамо увек сами, и не по што се не може ослонити на другог, да нам он мери. Никад не треба пртљати суниности, које би могле створити само нејасноћу и тешкоће. За осталих не треба никак, апсолутно никак, пртљаж одлагати, тј. остављати да се „тачније изради код куће“ да нешто детаље на памет дододже. Јер док је нешто пред очима, дотле и замишљамо, а кад одемо кућа ко зна да ли ћемо одмах моћи сести за рад, те цесу ствар можемо забораваити и тако нисмо ништа учинили, али што је још горе створамо неку забрку. Осем тога нека нам буде правило да никад скицу не израђујемо у тексту протокола, већ на засебном листу, који се може увек с текстом употребити. Листине клата у иззад несесноје је. Писмена, која сунине као писмена, обележаваће се оловком, а код куће мастилом, и то по изгубетку пренима, јер је тада скица много јаснија.

(Израдање се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

1. Суђење по грађанским спорницама

Суду општине каменчице

Мијаилу Спасићу, олд. землоделцу, дао сам под закупу мој казан бакарица за три месеца, од 1 маја до 1 августа ове године да у њему испече своју ракију од сухих шљива ланских, са том погодбом да ми плати на име закупне цене на њега месечно по 20 динара, што за три месеца износи 60 дин.

По истеку рока закупу тражио сам да ми казан врати и да ми погодише цену у 60 динара плати, но он то не хте учинити. Зато сам принуђен тражити га суду, да га суд осуди на то, да ми казан дати му под закупу одмах врати, или, да ми за њега накнада његову вредност у 180 динара, и да ми на име закупне цене плати 60 динара за три месеца, плаћању таму и на име трошка и дангубе 10 динара.

За дозак да сам му на овој извеш. мој казан под закупу дао, потврдише ова сведоци: Марко Николић, земл. олд. и Никола Леносовић, олд. землоделци, а да сам казан платио пре 5 месеци 180 динара и да сам га купио код Гавра Петковића, казанице на Ваљева, последовали ми ести Гавра, Милорад Негћ и Павле Суботић, олд. землоделци.

Основ тужбе повраћај ствари и закупна цена од исте. Доказ сведоци.

10 септ. 1899 год.

Милоје Петровић,

Каменница.

земл. олд. из Камениче.

ИБ. Завести тужбу у деловодни протокол, затим одредити рочиште за изјаву и пресуђење овога спора, на које позвати ове парничне стране.

10 септ. 1899 год.

Председник суда.

Каменница.

Рајено у суду општине каменчице, 12 септембра 1899 год. у Камениче.

Боленка

по спору

Милоја Петровића, земл. олд. из Камениче

противу

Мијаила Спасића, земл. олд.

Судили су:

Председник суда

Због повраћаја ствари и дуга од закупна на исту.

Кметови

Бележко писар.

На рочишту су парничари и сведоци.

На повуку суда нису могли да се поравнају.

Прочитана је тужба. Тужилац оста у свему пра истог. Тражио је за данашњи представан 10 динара дангубе.

Тужени рече: да је докста од туживоца узео казан под закупу, да пече своју ракију, од ланских сухих шљива, од 1 маја ове године по 20 динара месечно, но закупу траје до краја децембра ове године а не за три месеца, како он у тужби наводи. Зато ми може иста да врати, јер рок закупу није истекао. Тражи да се тужилац одбје од тражења. За данашњи представан тражи 5 динара.

Испит сведока.

1. Марко Николић, землоделца олд. има 36 година у свему способан за сведока на питање суда каза: На Ђурђев дан био сам код куће туживоца када је тужени дошао, и затражио од њега његов казан под закупу, да пече ракију од сухих шљива и тада су се погодили, тако, да му тужилац да свој казан са ценом 20 динара месечно, од 1 маја до 1 августа ове године, али да му га тада врати, јер ће њему за његову потребу требати. На показано казлеу ове, Дангубе тражи 10 динара.

2. Никола Леносовић, земл. олд. има 54 године способан у свему за сведока каза: у свему као и сведок Марко. Казлеу ове, Дангубе тражи 4 динара.

3. Гавра Петковић, казаница из Ваљева, има 38 година, у свему способан за сведока, на питање суда каза: Некако око Благовести ове године дошао је у моју радњу тужилац и ја сам му продио један бакарица казан за некино ракије за

180 динара. Ову суму ми је одмах исплатио и казан однео. Зазлеу ове, Дангубе тражи 20 динара.

IV. Милорад Негћ, олд. земл. олд. у свему способан на питање суда: Некако пред Благовестом отишао сам са туживоцем у радњу Гавра казаница у Ваљеву, где је тужилац купио један бакарица казан за некино ракије за 180 динара. Тај казан видео сам код туживоца и тада сам га уплатио од куда му, он ми рече да ми је узео од туживоца под закуп за 20 динара месечно. Зазлеу ове, Дангубе тражи 3 динара.

V. Павле Суботић, земл. олд. има 42 године у свему способан за сведока, на питање суда каза: у свему као и сведок Милорад. Зазлеу ове, Дангубе тражи 3 динара.

Тужилац није имао пита да примети на исказ сведока. Тражи пресуду.

Тужени рече: да сведоци Никола Леносовић и Гавра Петковић, који сведоче, да је рок закупу три месеца, неистину сведоче.

Сведоци су сви на своје исказе заклели.

Судски разводи:

Тужилац је испитом испитаних и заклетих сведока Николе и Гавре, потпуно доказао постојање уговора о закупу и трајање његово од 1 маја до 1 августа ове године. Овим сведочењима сведока и суд покљача потпуно веру. Закупна цена дакле има се туживоцу од туживоца додати. Даље испитом испитаних и заклетих сведока, доказано је да је вредност казана 180 динара, против које вредности ни тужени није имао пита приметити, дакле и суд је при одговору имао као толику сматрати.

Како је према оваком стању ствари, рок закупу за употребу казана протекао 1 августа ове године, то се мети има туживоцу вратити, заједно са припадљивом вредношћу закупне цене, зато суд општине каменчице, на основу § 6. 13. 39. грађ. поступка

Пресуђење:

Да тужени одмах врати туживоцу дати му казан под закупу, ајав, да му за исти плати 180 динара, као вредност његову; да му на име закупне цене за три месеца плати 60 динара рачунајући 20 динара месечно, да му накнада плаћању таксу у 8-10 динара и на име трошка и дангубе 10 динара; да плати испитаним сведоцима, Марку Николићу, Николи Леносовићу, Милораду Негћу, Павлу Суботићу по 3 динара и Гаври Петковићу, казаница из Ваљева 10 динара, на име дангубе.

Пресуду саопштену парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општине каменчице, 12 септембра 1899. године, Бр.... у Камениче.

Писар.

Председник суда

Кметови.

NB. Завести болеснику и пресуђење у протокол суђења.

Општински писари! Је ли ова пресуда правилна и на закону основана?

ЗАЛОЖНИЦИ МЕЂУ ЈУДАЦИМА

(СЛИКА ИЗ ЈУДАЦИЈЕ)

Родо правилима, да сам се много одлучио да похитио духовно. А како сам то много желео, то је већ и била крајње време да својему лажном ослепењу пресечем конач.

Користећи се добротом нашег исхвалителства, доктора Јинг-а, који е такомо врши хуману дужност наспрам својих ближњих, ја предухах лажништво корак.

И када сам тада, први пут, узгледом оне живе гомили бедника, који вечито умру, а чија је душа тако жељна живота — оне — стубове породице, мајке — потпоре нејавних спрота, дрхтао сам од узбуђења. Уникал — био тако силан, да се и данас, после неколико месеци, не могу да одбраним од дубоког меланхоличног осећаја.

Господин се врати за нама изворници и ми се није осиро — у другом свету. Осталих у трену своје палице и кишобри — буђа је то оружје, које би, можда, кишота јудацима могло да распуца — корачама лаза лажним путем, Нама се придржи и умобилим учитеља, који као протак и безопасан ужива небу слободу и више се убрја у управно, по у болесничко осећаје,

По о њему и његовој епистоли можда ће бити речи другом агодном приликом.

Беше пријатан пролетни дан. Кестенови се развијаху, дине бубе пуне свесел зеленила, а шарено пољско цвеће, свуда око дола, засиљало је својим бојама и оптимним мирисом. На једном крају пролазилаше лемаку једна човјачка вреднаг поседника. Погледаоша на њу као на какав свакодневни и сависан обичан појан и јамачио је минула и не сретнувши на њу пажњу. Али када јој се приближило, подиже се старан, који је до тога часа погрбљан неуморно копао, наседан се на амос и погледа на њом тако празним и епистолијом тако безаправном, да смо одмах, на при погледа, позвали у њему лукава. Кожа ми се најекне; у тренутку сену на крв главну мисао: „лукав... анов... а шта би, ако...“ и не баш с најпријатнијим осећајем минуемо га.

Када измислимо неколико порачаја од њега, он истом тава намече калу, коју беше држао у руци, и мирно настави преприцати посао без и једне речи.

У тој прилици прилику сам схватио тежину речи Светог писма: „А ко би брату својому рекао *лудаче*, заслужиће озбиљан каз.“ Сетав се, да у нас нам неперучастица у средњој школи обичавали те речи са чисто верског становишта, али нигда докле нисам могао да појмим: колика држава уредила лежи у тој једној речи. Како су народи на првине ступили својег разврата човека бистри посматрачи човјека (или у томе погледу многобројне бесмислени у Дарвинским списима), то и пије чуди, што су и Јевреји лако падали у ватру, када би им ко рекао „лудаче“, јакте, ко би им дао име онога бедног створа, од кога човјек хата гроба.

Вухуни рад да видим само оне умоболне, који су у томе бесмислену стању свом извршили злочино дело, и та ми је жеља испуњена.

Бео нас у дугачкој соби, која обично својим личаше на деловничку хола. С обе стране бубе поставе просте али доста чисте, а на средини дугачак, дрваси сто. О вратима висе синек багеница, који ту појују. Ту, крај самих врата, затеко смо новећу гомилу умоболних злочинаца: један се на нас бесассто перек и дочекује нас као старе познанице, други је тужно јури поглед у под, трећи се срдљиво здрави и одмах улази у наш говор, четврти гомилу служатеља да зине „у шаху“. Јер је, ваљ, немилан, пети, шест... ама ко ће ту невазду савку узхватити у наком пространству њишном! Ту су, под једним кровом, млари, старци, адуи, жене, само оне последње чине засебно одељене. На ово ту је и онај старан, кога мало чак идесмо на пољу с амосом на руци. Бедик отвоше, сада ваљда по хивадити пут, да прича један део мучнога живота свог. Мимоволно рука ми се прихвати хартије и писало, те верно бесмислено његово испешет.

„Како си амо дошао?“ пита га лекар.

„Па знате, дотерао ме је пандур“. При том обори старан поглед к земљи; говорио бде промене гласа, монотонно...

„А за што те је амо дотерао пандур?“

„За то што сам убио брата.“

„Ти си убио брата?“

„Јесте. Убио сам га, јер је био злочинац.“

„Чике си га убио?“

„Па, дрвотом. Размилхућу обуреку (показује рукама) и када га треснух (смеје се задовољно), пао је као сиећа.“

„А је ли лако убити човека?“

„Тхе, ко је још и за то пита.“

„Ко те је провадио?“

„Сам сам се пријавио ереском.“

„Шта те је нагнало, да се сам предаш полицији?“

„Па самств.“

„Је ли ти сада јак?“

„Па и јесте (смихне се), оно је то човеку јако када убије брата.“

„Би ли га и сада убио?“

„Сада не би, ама када би ми крао дрва — онг бих га убио.“

„А зар неће грехота од Бога убити човека и још брата!“

„Оно да је грехота — јест“, ама човек се поклао Богу и старак је свршан.

Историја тога човјека свесим је обична и банална. Откако је био је миран, тих, миловоја је своје домаће огњи-

ште, радио је неуморно и — ваљда тражио самоћу. Нарочито је гинуо за мајком. Поглавити му је био посао да обрађује грмове у планини, да их сече и у његове да их спрема за немиларе. Башу њега брљављале му оделити брат, који се некако назада на та његова готова дрва. Наш ојађених опоминиша га неколико пута да га се прође; једне вечери, беше недела, затеко га онг на својим дрвима и тада је извршио злочин, о коме је причао тада раније. По извршеном убиству дега је спокојно, сува да је ниша у прику и молио се Богу; када га дојиде духовниш, он се томе чуло.

Да пређемо у његово одељене.

Пред нама је жена, која је убила мула, али сушта протипност старчеве. Збори брзо и много, нишке читање гомиле глупости и бесмислених а једино набожава постављена питања. Било би досадно читати ова њезина причања без цезе и смисла. Навешћемо само нешто, што је карактеристичније.

„Кикве си због ти, свалио, утисна!“

„Никао.“

„Ти си убила свога мула!“

„Боже сахрани! Ја га убила? А је ли ме ко видео? И као бујина се говор.“

„Је ли ме ко видео? Он ме је омађајао. Када ме је некао у оца, био је двадесет година старији од мене. И ја сам неспрестано говорила њеу га, њеу. Он није био здрав. Господан доктор је казао, да му нема лека. А то се усто и гатаре потврдило. Кикве је доста од лекова. Казилао је и плувао кра, па би он да могао с њиме вак реквати! Када смо се узели мени је било осамнаест, а њему тридесет и осам година. Ја га нисам убила.“

„Та зар га ниси убила сикром?“

„Боже сахрани. Он је понао на ме да ме биде, а ја га мало љукнем — и то је све. Он за тим део да спава и више се није будио. Па и да сам га убила, ја за то не бих одговорила. Ја сам имала туђо јарана и сваки ми је обећао узета ме.“

„Јеси ли плакала, кад би га убила?“

„Хвалимо те, Боже! Ко би још и због тога плакао? И за тим постави бескрупу причу.“

Јалосна је њезина историја. За младости сматрала се је увек за лависменску и неморалну. Често се кавкала са својим музиком, који јој пладалу читаво замекче. Неколико пута дала је руку и на његов живот. Дала је „тридесет па и четрдесет динара“ онемо, ко га убије. Говорила би, не буде ли друге помоћи, да ће свога мула одвести цолату, да му он заприе шљу, када оне сављаче стрине не могу. Једне вечери одваја јој муж добар шамар. То је тако огорчи, да је скочила као дивља звер, дочекала сикру и треснула њоме мула по глави. После тога се мало умилта и отишла правне ереском лекару да јој наља да мула умрвн јест, али да не долази кући, па ће му она добро платити. С прва краја није несретна дела нишако признавала, али када се изближе на то потсети она онда говори о томе као о ствари сасвим познатој. Полашто вели: „Па на послетку и сам ми је једном казао: да га убијем. Дала је једном сто динара онемо, ко ће га убити. Ја му рекох, па што се сам не убијем.“ У другој прилици причала би онг о мулу како јој је оно кависао; и цар наља хоће да задобије каку немалу мора много худи појубити; а кимам и наља и лаљала, и забрала и вољкала, па ћен се добити ти после моје смрти, али ме мораш убити — па да ти измале задобијеш“ и т. д.

Сада замисли, читаоче, да си ти судија, који судиш оним злочинцима, па да ти се постави питање: јесу ли, онај старан и ова жена, криви по делу убијства? Држим, да би, с обзиром на оно што је претходило, дао свој одговор речју: не. Обоје су умоболни, према томе не могу ни бити криви за своје недела. Али, на жалост, слични случајеви јесу тако јасни и одређени, да би судија могао чисте душе и мирно самствати лати свој суд о њиховој прилици.

Одговорност за злочин јесте важан, можда и најважнији чинилац у судској пракси. Човек би често рекао, да се етудира нехитријатичних списа, може доћи до ванредног ствара сигурности у одређавању сличних дела, али како ће се можда с поузданошћу рачунати с душома, о којој се правом постоје Лутерова девијација, да је душа празна табла, која оно постоје, што се на њој напише.

Психијатрија учи, да је свака душевна болест, болест срца. Али испитајте и пропитите мозак живог човека! Са- став је могао тако нежан, да се врло угодно на њ примењује она пуна духа ирвек Хамбургиталова: „То је хиперголемна написана и са децом печата запечатена књига“. Па како је тек студирати узобочне промене, које лако може бити само у неким нијансима! Па после аличиневе смрти, у сумњивом слу- чају, не може се с поузданошћу судити.

Генијални песник Елгар По цео је свет покренуо против себе својим суровим поступцима. Сграсно се одвајао јијан- етну и био је у тој мери ексцентричан, сва је болест његова ума била јасна до очигледности. Па ипак не мисли о њему тако ни један од његових савременика, нити разазнавање неправ- ливо стање његове душе. Али По је и у другом погледу за- нимљив: он је аутор прослављене песме „Гаврана“, а био је умоболан! Сада узмемо за пример, да је По у томе стању из- вршио аличин, да је, рецимо, кога убио, суд би га за то ја- кимом осудио, јер би се казало: *ка је у стању да тако ште, тај не може бити лудин.*

Па није то само једини пример са тим несретним песни- ком. Фриц Рајтер, познати одлични писац немачки, који је писао мекенбуришким начејем, био је такође за сличан на- чин умоболан. И он је у напалу дузла, толико у њу невољу своју. *Requies de Quincey*, чији спис „Confessions of an english opium“ — сајет доноси историју његових мука, исто је тако сасеовно примеру предње јујино. Ставо своје међутим опи- сиве веома језичајно, а нарочито где се дотиче болеснога стања свог и свога мозга.

(Српшине се).

СМРТ МИХАИЛОВА *)

од Ф. Достоевског

...Ваш сада, нада нишем ово, живо се сећам једнога јех- тичавога, који је умирао, овог истог Михајлова, што је дежао готово према мени, недалеко од Устјајана; ујбо је четврти дан по мом доласку у ту собу. Можда сад сиомењу о јехти- чавим, несесно понављајући оне утиске и мисли, који ми ис- просише у глави новодом те смрти. Слабо сам познавао самога Михајлова. Био је још врло млад човек, висок, танак, врло пријатељ спољности. Изајео је у засебном одељку, и био је чудновато ћутљив, ујбо некако тихо, некако мирно турбоан. Као да се „осећује“ у тамници. Тако су се бар о њему изра- зивали робљајци, међу којима је остало леуу успомеу о себи. Сећам се само да је имао врло лепе очи, и не знам тачно, зашто ми је тако живо остао у сећају. Ујбо је у три часа немо подие, једнога хладног и негрно дана. Сећам се, како су јакс, кокс, сунчане врше пријавале замрзнута окна и па- дате на несрећника. Ујбо је био свести и врло тешко, дуго се борећи. Већ у јутру, његове очи нису могло познати оне која су му долазила. Хтели су му ја као охадити, јер су видели да му је врло тешко; дасмо је споро, дубоко кри- кљући; грди су му се јако надимале, као да му је мало било владућа. Бацио је са себе јорган, све одеао и најајад је почео кидати са себе и кошулу. Отрпао је мало гледати то дугачко тело, са рукама и ногама осећеним до костију, с упалим тру- биком, угинути грудима, испалим ребрима која су се јасно разазнавала, као код костура. На целом телу његовом оста- део само дрвен крст и окува, кроз које би сад могао про- вући осећене ноге. На по часа пред његову смрт наши сви као да умукне, и стадоше говорити готово у шепату. И ко је преласо собом, ишао је тако, да се готово није ни чуло. Међу собом су се мало разговарали, и то само о угредним стварима, кидажа бацивши поглед на несрећника, који умира- о и пле јаче и јаче кричало. Најајад неосигурно руком палица на прима свој крст и почео га кидати са себе, као да му је он био тешак, узвемирао га је и дасмо. Синише и крст. Кроз десет минута ујбо. Закуцаше на врата за отро- лара и јавише. Узе стигу, туго поседа на мртваца и отиде по лекара. Докор, млад и добар човек одео у скору, корача- јући брзи корацима по тјихој дворали, прије нокојину, онша му пузе, малу руком и лизаје. Одмах одоше да јаве стражи;

био је опасан аличини, на засебног одељена; с њиме и мрт- ним морало се другаче поступити. Док се чекало, један од ро- бијаша сиомењу тихим гласом, како не би био с горега да се заклате оци покојника. Други, који га је пажљиво саслу- шао, ћутећи прије и аличини ош. Овази да поред њега лежи крст, узе га, разгледа га, ћутећи опет мету Михајлову на крст, и прекрсти се. Међутим се мртво лице уклонило; сунчани арак играо је на њему; уста бежу у пола отворена; испод танких усана показивала су се два реда белх зуба.

Најајад ује подмичири са страже, са сабаом и са шапком, за њиме две сауге. Примичаше се, све више и више застајући, непојамно гледајући на робљајца, који су били кудујали и са свију страна мичако га гледали. Примачују се на корак мрт- вачу, застане као укупан, као да се устручала. Потпуно го, осушен труп, само у окувама, страшно га је пренервало, и он на једаред сиале калу и прекрсти се. То је било обзљиво, саво, војничко лице. Сећам се, да је у тај час ту стојао и Че- купов, такође сад страж. Цело време је ћутао и уклонио гле- дао подмичири у лице, и с неким чудноватом изажавошћу мотрио свака његов покрет. И њихове се очи суретале, и Че- купову од једног ладрхта дола усница. Некако се чудновато искрши, поклау зубе и брзо, изненадно, показао главом под- омичири на мртпаца, преговори:

— И тај је једном имао матер!

И онда отиде даље.

Сећам се, да су ме те речи као пробале... И зашто их је рекао, и како су му дошле на памет?

И тада ушле подизати лешину, подигоме је заједно са постелом; свама зашупта, а окува с јеном, у сред опште та- шине, зекнуше о под... Подигоме их. Тело однесоме. Наје- дареш све гласно ушле говорити. Чуло се, како је подмичири, већ у ходнику, слао некога по ковача. Вазало је отковиати мртпаца...

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јојфа Углича.

26

— О, он је већ одано дошао себи, још од јутро! про- дуки Разумкин, чија је замиларјост имала вид таког нешто добродушности, да се Петар Петровић мало размисли и стаде се надирти, можда у неколико и због тога, што се овај оданко и настрљивац ишао као јак представити.

— Вања замисли... поче Лукин.

— Хм! учини гласно Разумкин.

Лукин га погледа литајући.

— Ишита, ја само онако... прокужати...

Лукин слаже раменима.

— ...Вања замисли је, још док сам ја код њих био, по- чела за нас писмо. Присипана онама, ја сам нарочито прече- ко неколико дана и писам нам дозвано, како би био потпуно сигуран, да сте ни о сему обавештени; али сад, на моје ве- личко чуло...

— Знам, знам! преговори на јединицу Раскњинев, са изразом најјасеосије досаде.

— То те, дакле, ли? Младосења? К, на знам!... и до- ста ми је!

Петар Петровић се наје несумњиво уверио, али прекута. Успљаша се веома да схвати, шта све то значи?...

За тренутак загледа ћутале.

Међутим Раскњинев, окренувши се мало њему при од- говору, на јединицу га стаде на ноу посматрати пажљиво и с неким изразом разазнајући, као да мало при неје стга- ко да га разгледа свега или као да му је нешто ново на њему пало у очи; чак се тога ради нарочито пришло са узгавља. У ошнет изазлу Петар Петровића одста је надало у очи нешто особито, а нарочито нешто, што би као хтело да оправда назив „младосења“, који му је мало чак онако био премејни- дат. Прво и прво, било је јасно, на чак и сунше узгавља, да се Петар Петровић с напригнути силлау трудио користити се својим борбаком од неколико дана у претисцима, како би успео, уласио се и пропласао очекујућу новосту своју, што је у осталоу било сасвим левно и допустено. Шта више и ње-

*) Одломци из *Замислима на Мртвог Дома*.

гово пластично, може бити чак и суншине самодубовно сазнања своје пријатне промене ка бољему, могао би бити опростити у овом случају, кад се узме у виду, да је Петар Петровић био у положају куварице. Цело његово дело то што је износио из руке кројачева, и све је то било лепо, изумљивају само то, што је све било и суншине поној, и суншине одвајање поштату намеру. О томе је свелочно и нова, округли поштар: Петар се Петровић, понашао према њему некако са суншине поштом поштовањем и веома је опростиво држао у рукама. Па и диван пар отмених кожних рукавица, торжествено боје, казивао је то исто, макар и смени тим, што их није палачице него само постоје у рукама ради парале. У оделу Петра Петровића предлаживале су боје отворене и младичке. На њему је био лепо летиш капутот отворена циметове боје, заке светле панталоне, исто такав прскаш, црна пошита, танка, лака, бела, биста, црна пона са рукавичастим рукама, и што је најбоље: све је то доносило лицу Петра Петровића. А његово лице, веома свеће, па чак и ленишкост, и без тога је изгледало млађе од својих четрдесет и пет година. Мрки замисли су га пријатно сеничили са обе стране у облику двају когелата, и веома су лепо доносила поред светла издијањеног зјапког подрицка. Чак му и коса, иначе одне-оде нех не младо проседаше, која је била очешалана и накудрављена код фризера, није с те стране придавала никакав емопан, нити как глупог глупа, што обично увек бива код накудрављене косе, јер даје лицу невољиво сличност са Немцем, кад иде на нешто. Па ко је и био у тој прилично лепој и солидној физиономији нешто одоста непријатног, и нечега, што је одбијало, то је нех долазило од свих других уорока.

Разгледавши без церемоније г. Лукица, Расвољњак се осмехну јетко, понаша се спусти на углавање и стаде гледати у тавањцу, као и мало пре.

Али се господи Лукица прабра и, како је изгледало, реми се, да, за време, не поклања никакве свима тим чудноватостима.

— Много и много издани, што сам вас затекао у таком положају, отиче он олет, силно прецидајући кутале. — Ди сам знао о папој болести, сврхоту бих рашије. Али, знате, брже и пословни... Ув то још имам и врло наван посао, као адвокат, у сенату. А већ и да не помињем о овим бригама, које и ја погађах. Ваше, то јест мајкину и сестрицу, очекујем свакога часа...

Расвољњак се покврте и хтеде нешто рећи; лице му је изијављало неко узбуђење. Петар Петровић застиде, пречека, али пошто се ништа не деси, он продужи:

— „Свакога часа. Нашо сам им за прво време и стан...

— Где? слабо изусту Расвољњак.

— Сасвим близу, одне, кућа Бикаљевељена...

— То је на Волосењем, прекаде га Раукићка, — тамо се у два спрата надају засебно собе; дражи их трговац Јушниц; одлазно сам тамо.

— Да, соба...

— Најужаснији гад: правилићина, смрад, а и сумњиво место; свашта се тамо догађа; та и ђако би га знао, ко ти тамо све не живи!... И сам сам тамо враћао, алог неог нималозног слушаја. У осталом, јеткино је. (Настави се).

Т Р А Ж Е С Е.

Управа града Београда тражи ова лица:

Косту Косовца, бив. кметину, родом из Приштине. Коста има 35—36 год., средњег је стаса, рај, обично развијен;

Александар Савићкић, бив. подмарешински пешак, подошник школе у Београду, који је 1894 год. ражалован и отпуштен из војске. Александар је родом из Басељевца, има 25 год., високог је стаса, прикомласт, сувољан, има мале црне брикове и дугу плавуљу браду;

Никола Филиповић, бив. секретничара железничког у Јагодини, родом из Подгорице. Никола има 30 год., високог је раста, прикомласт је, добро развијен;

Радован Милошевић, родом из Кучи, који има 30 година, средњег је стаса, прикомласт, сувољан.

Митар Ковачевић, бив. слугу, родом из Црне Горе, који је лепо време живео у округу крајинском. Митар има до 35 година, омањан је, прикомласт, добро развијен, у лицу пуно.

Карла Паулини-а, Талијана, који има један брик смећ, а други бео. — Власт која ухвати ма које од ових лица, нека о томе одмах извести Управу града Београда ради даљих наредба. (Настави се).

КО ЈЕ И ОКУДА ЈЕ?

У претпрошлом петак, 10 ок. мес. у 8:30 сажата пре подне, баш кад је београдски железнички воз који за Ниш иде,

дошао насипрам топичерске војничке касарне, онај несрећни човек баци се пред воз на брзину, у тренутку кад је овај био близу само на неколико метара. Машиновоз на тако кратком одстојању није био у стању воз зауставити, и разуме се — прегали га, усмеди чега је остао на месту мртв. — Самоубица је 55—56 година; средњег раста, сувољан, ћелав, браде ципицасте, образа дугих; коса, брада и бркови имао је на себи: стари сиво-кашуткасте боје, панталоне и прскаш стари затворено зелене боје,

старе цанеле, стари црни полуцилиндри, кошуљу од обичног крпиратог оносорта, куплену на радње баше Оброданића. У допљика му је нађено: једна мала шарена марам, један кауч, вљачари са зутлоом старом и кутја дуванака од блека са мало душана. По свршеном умијању дош је пренет у капазу новог троља.

У цела сазнава који је и одлако је овај самоубица, Управа града Београда, одмах је наредила да се леш слика и овим путем објави.

Грађани, који би по овој слици познали самоубицу, моле се, да то доставе Управи града Београда, непосредно, али преко нашег уредништва.

СТРЕЉАЊЕ АТЕНТОРА КНЕЖЕВИЋА

Атентатора Стевана — Туре — Кнежевића, који је био предмет толиког глупања и презирања, нестало је са лица земљаног.

Тај изрод људски који се усудио да у српској престолници дигне руку на Првог српског Краља после Косова; тај

несрећлики, која је хтео у прво да заљепи Србију и цео српски народ, — стрељан је 13 тек. м. у 3 часа и 40 мин. по подне на Кајабури, у присуству неколико хиљада београдских становника.

Читаоцима на унутрашњости и онима из Београда који нису били у стању да виде мизерног атентатора у последним

тренуцима његовог живота, пружамо ова три слике, које смо добили снимањем на лицу места.

Прва и друга слика представљају моменте из према читаоца пресуде Првога Суда, а трећа, представља онај момент, кад је аликопац снимо у рупу и везан за колац; то је било

само на неколико секунда пред плаћуном, који је угрозио његов одвратни живот.

На атентатора наведено је седам пушака.

После извршене пресуде, свег се разишао кућама у највећем реду, задовољан, што је аликопац постигла очекивана, — праведна казна.

ПОТ ЕРА.

Миладина Михаиловић, из Оманџице, напали су 14. тек. мес. на друму Соло-Бача — Киљевца три непозната разбојника и том приликом отели му кобиту на којој је јахно. Разбојници су били у сукном оделу и нош у годинама. Кобита, коју су отели, длаке је дорастале, има 5. год. старости

на челу је лисаца. Наређује се лично тражење. Пронађене разбојнике треба стражарно спровести нач. окр. вишиког с позивом на Бр. 18023, или Управи гр. Београда на Бр. 22384.

Марко Недељковић, бив. слуга код Јанојина Јестовића, извесније у Шанцу, пољу између 4—5 тек. мес. извршио је пљачку крађу Матору Василију, латин овлашћеном из Шанца и побегао. Марко има 18 год., средњег је стаса, плава је, сукнован, очигледно пљачка. Наређује се лично тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа подриског с позивом на Бр. 19383, или Управи града Београда на Бр. 22460.

Васа Н., бив. ђак, 10 тек. мла. украо је један сребрни сахат, у вредности 50 динара, Ђерасићу Ђосифу, хлебару из Лознице, и побегао. Он има 18—19 год., средњег је раста, ретке косе, дежмекаст је; у оделу је од приго штога; на глави има шубару а на ногама опанке. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза Јадранског с позивом на Бр. 12607 или Управи гр. Београда на Бр. 22251.

Радоје Јеремић, из Миловице, преза колубарског, округа пљавског, решењем ваљев. приост. суда стављен је под покретни суд, притвор и оков због више злочинских дела. Он је, још из време издржања побегао из притвора среза колубарског, па с тога ваљев. прв. суд моли све полиц. власти, да га у својим домаћинствима најживље потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на акт под Бр. 25500. Радован има 22 год., средњег је стаса, плава је у опште, округлаш је образа, у оделу је народном. Акт Управе гр. Београда № 22283.

Радојко Гитриковић, земљопоседу из Јелашнице, преза вишиког, 8. овог мес. украдена су два вола са панаћура крушевачког. Један од украдених волова длаке је плаве а други длаке зелене; оба имају по десет година. За крађавицима и повраћом наређује се лично тражење. Пронађене треба спровести начелнику округа крушевачког с позивом на Бр. 9603, или Управу града Београда на Бр. 22287.

Хеирех Визирогер звањим „Вешај“, родом из Будим Пеште, по народности Јеврејин, 1. тек. мес. украо је 860 зорната Поклаку Михаљу из Б. Пеште, и побегао. Хеирех има 18 год., средњег је стаса, дугацког лица, косе затворено-црне и кратко ошишане. Будим-пештанска полиција, која има уверења, да је Хеирех сагла у Србији, актом својим № 45773, моли све полиц. власти да га у својим домаћинствима најживље потраже и у случају проналаска притворе, па о томе њу навесте прво онд. аустро-угарског консулата ради предузимања потребних корака за његово издавање. Пронађени Хеирех може се спровести у Управу града Београда с позивом на Бр. 22129. У циљу лакшег и бржег проналаска Хеиреховог износило му је слику његову,

коју нам је будим-пештанска полиција послала и која је потпуно верна оригиналу.

Ђорђе Антић, родом из села Брајилово, преза бело-паланачког, решењем притворског прв. суда стављен је под покретни суд и у притвор због више описних крађа. Он има 52 год., средњег је раста, очигледно пљачка, дугих танких и загострених бркова, косе црне; у оделу је сукномом. За Ђорђеа, који је у бегству наређује се лично тражење. Пронађеног треба стражарно спровести притвор. приост. суду с позивом на Бр. 7892, или Управу града Београда на Бр. 22641.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Ове среске начелнике, који по расењу Господина Министра Унутраш. дела НН 14918, још нису ништа поступили у погледу шиканања претилате, молимо да то учине у најкраћем року.

ОДГОВОРИ УРЕДНИКА И ДИМИТРИЈЕВИЋ.

Рађено у суду општине кљажевачке, 18 августа 1899 год.

Дозван Никола Арсић, пекар ошл., на пошто му је прочитан захтев Петра Крстића и показана меница приложена у овом акту он изјави:

Меница је моја и по истој другеј Петру 80 динара. Показана нема да му дуг плати, нити имам какве имовине. Покретност која се у моме стању налази није моја но моје жене Милене, којој ми је при удаји као девојачку спрему донела о чему ће она поднети доказе.

Никола Арсић, пекар.

Писар	Операла	Кмет.
	Решење	

Испуњени су услови § 377, 378, 398 и 399 грађ. поступка, зато суд општине кљажевачке као надлежан — § 6 и 9 грађ. поступка

Решава

Да се тражена забрана на означену кретност дужникову одобри и одмах удејствује у колико буде довољно за обезбеду овога потраживања, а не буде противно § 471 грађ. поступка. Пописану покретност предати на чување, под законом одговорности одређеном староју.

Од суда општине кљажевачке, 18 августа 1899. године
Кљажевац.

Писар.	Председник суда
	Кметова.

Саопштено ми је ово решење
18 августа 1899 г.
Кљажевац.

Петар Крстић, трг.
Никола Арсић, пекар.

Рађено 18 августа 1899 год. у
стању дужника.

Списак

Пописане покретности Николе Арсића пекара, за обезбеду 80 динара меничног дуга Петру Крстићу, трг. ошл.

1., 1 асет гвођдени	20 динара
2., 1 асет трножики поштаран	15 "
3., 1 ошан двокојини	25 "
4., 6 столица трсаних по 2 дин.	12 "
5., 1 асет прост	5 "
6., 1 ошан са четири вјоке	15 "
7., 4 јастуна пуњена по 3 дин.	12 "

Свега - 104 динара

Процењени:
Милош Лукић, трг.
Никола Секулић, терзија
Петар Николић, абјазија.

Одмах при извршењу пописа, жена дужникова Милене, изјавила је:

Све пописане ствари моја су својина а не мога мужа Николе Арсића, јер сам му их ја при мојој удаји као девојачку спрему донела. Да је тако ово подносим списак од свију доветих му ствари, који је потврђен среском влашћу пре него што смо се венчали, а који је и мој муж Никола као истинит признао. Према томе молим власт да ми се моје ствари, које су сада узете у попис, продају као моја својина на слободно руковање.
Милене, ж. Николе Арсића.

Одмах саслушац, према овој изјави поверљив Петар Крстић трговац, он изјави:

Не признавам Милену право својине на пописану покретност, докато не судским путем не докаже, но молим општинеку власт, да исте преда на чување одређеном староју.

Извршио попис

Кмет.

Захатан. Општински писари! Које ли се ствари пописане одузети и предати на чување одређеном староју? Кога треба у овом случају упутиати на парницу да докажине својине, да ли позвањемо господарку Милену, или повериоца Николина Петра?

Одговори уредништва

На захатан постављен у 36 броју нашег листа, правилимо су одговорила ови општински писари:

Глигорије Маждевац, рачуновођа општ. јасичке
Стојан М. Обрадовић, деловођа општ. стаљачке
Божидар К. Милковић, рачуновођа општ. глободарске
Стојан М. Радосављевић, рачуновођа општ. јовачке
Милован М. Милорадовић, писар општ. дужничке
Ђорђе Лукић, члан суда општ. дужничке
Јакинђе Николић, рачуновођа општ. власотиначке
Б. Т. Станислављевић, деловођа суда општ. власотиначке
Милија М. Радевић, писар општ. бољачке
Тодосије С. Јовановић, деловођа општ. јовачке
Јаков Ј. Јаковљевић, писар општ. боло поточке
Јединир М. Обрадовић, писар општ. пленике
Никола В. Бурић, писар општ. вела бољачке
Ђорђе С. Вуковић, писар општ. бумињачке; и
Танча Петровић, писар општине у бољачке, који су се изјаснили да је пресуда општине кљажевачке правилна, јер се захатала као сматрати као нетрговца.

Захатала, који се бави искључиво својим знањем, дакле прерачунавањем, предстојом својих укуса, не може бити ни у ком случају трговац, на ка да је своју фарму протоколисао, но се увек мора сматрати као рустолика, а мах је тало ода га је закопавањем огласио као нетрговца — § 741 грађ. поступка, којим му даје тамо означена благодејана као и немалодејцу.

И еснавска уредба дели захатале од трговца, и сам грађански закон то чини, јер га сматра као нетрговца. Поред ових јасних законских одредаба да десетинитно решење је ли захатала нетрговца, стоје још и правила издата од стране г. министра правде од 4 фебруара 1874 год. Бр. 354, којим се тумаче одредбе § 471 и где се и захатала узима у ред земљоделаца, давајући му она благодејана, која даје и земљодејцу.

*

Молимо општ. писаре и по други пут да нам одговоре на захатан пислу благоверено, како би могли мишио свитку, који правилно одговоре, предати јавности, јер нема никакве смисла изјављати се тек онда од одговором, када је већ у листу изашло мишљење о правилности. Ко год неблаговремено свој одговор не пошље, не може му се нити узимати у обзир и оцену.

МИРАЗ

ПРИНИТЕТКА

Ѓија де Монасана

Нико се није запамтио својом госпођица Самона Лебранима да господином Ђаном Кордије. Госпођица Лебранима тек што је купила бележничко право од господина Палиција; и на то је, разуме се, требало платити; госпођица Ђана Кордије имала је триста хиљада динара готовог новца, у банкаретама и пределим хартијама.

Господин Лебранима је био лан човек, имао је укуса, негога бележничког укуса, паливачког укуса, али на крају пражена опет укуса, што је било ретко у Бутини-те-Ребур.

Госпођа Кордије имала је градиносности и свежине, градиносности мало неспрете и свежине мало суншине; али, укупно узев, била је девојка лена, мила и достојна даубина.

Свабда је преокренула цело Бутини.

Давио су се много младеницама, који су се трудили да што више скриву своју брачну срећу у четри зида, и најзад се решила, да после неколико дана проведених у четри ови, учине један мали пут у Париз.

А та прилици били су крајини; господин Лебранима умео је узати у прве односе са својом женом много умености, декилатности и пригоднога пошмања. Он је био увек за девице: „Ономе који не чекају све непаца као што треба“. Он је знао бити и стрпљив и енергичан. Успех је био брз и потпуно.

После неколико дана, госпођица Лебранима је обожаваала свога мужа. Ни један тренут није могла провести без њега, он је морао до дна бити крај не да га милује, грли, да му гледи руке, брду, нос... Она му је седала на крило, хватала га за уши, и говорала му:

— Отвори уста и затвори очи.

Он је поверљиво отварао уста, у пола затварао очи, и примао лево, тако нежан, тако дуг пољубац, да га је дук зјапа дрхтањима сипавала. А и он није имао довољно миловања, довољно уста, довољно руку, довољно целе своје особе да слави своју жену од јутра до вечера, и од вечера до јутра.

* * *

Једном, пошто је протекла прва ведеља, он рече својој младој другарици:

— Ако хоћеш, могли бисмо отићи у Париз у клубу уторник. Провођемо се као двоје залубљених који нису већани, ми ћемо по гостиници, у позорнице, у кафеантоне, свуда, свуда.

Она је сивала од радости.

— Ок! да, ок! да, хајдемо што је могуће пре.

Он онет отиче.

— После тога, како не треба ништа губити ни вида, извести твога оца да мирно драж у приправности. Ја ћу га пошети са собом, а тим ћу приликом асистирати господина Папијона.

Она изговори:

— Рећи ћу му сутра у јутру.

И он је одмах да онет започне игру дубави, коју је она од осам дана толико, толико пољубила.

Идућег уторника, таст и таста испратили су на станицу илар и зата који су показивали на престоницу.

Таст је говорио:

— Како ми да је то непаметно носити толики новац са собом. А млади се бележници осећинао.

— Немајте брже, драги тасте, ја сам пакивао на такве ствари. Ви не појмате, да ми се, у тој пранси, дешавало каткада да са собом имам и близу милиона. Овако ћемо бар избећи оне силне нормалности у случају захањивања.

Чиновник је изјавио:

— Путници да Париз у кола!

Они узетени у један вагон у коме су биле две старе госпоње.

Лебриман шапу на уво својој жени:

— То је досадно, међу моћу пушати.

Она подало одговори:

— И мени је такође досадно, али не због твоје цигаре. Воз изишну и поје. Пут је трајао један час, за које време они нису богина шта говорили, јер две бабе нису спавале.

Чим су биле у дворници станице Сен-Лазар, господи Лебриман рече својој жени:

— Ако хоћеш, драга моја, можемо или да прво доручкујемо на булевару, а затим се подало можемо вратити по наш прелаг да га однесемо у хотел.

Она на то смејта пристаде.

— Ок да, доручковаћемо у гостиници. Је ли то далеко?

Он настави:

— Јесте, мало и далеко, можемо узети омнибус.

Она се зачуди:

— Зашто не би узели еџакер?

Он поче гушати смејти се:

— Дакле такав си ти економ, еџакер за пет минута војше, шест суза за минут.

— Тако је, рече она, мало пољубења.

Протрла је једни велики омнибус, са упретиута три кола. Лебриман повика:

— Кондуктеру! еј! кондуктеру!

Тешка кола се зауставише. А млади бележници, угуравши своју жену, рече јој врло брзо:

— Пени се унутра, ја ћу влаћи горе да пре доручица попушим бар једну цигару.

Она није имала кад да одговори. Кондуктер, који ју је ухватио за руку да јој помогне да се поше, убаци је у кола, и она обзвуча паде на једну клупу, запреничају гледајући кроз оне задњи врата ногу свога мужа који се певао на кров.

И она остале непомична између једног дебелог господина који је ударио на лузу и нево бабе која је имала пошми задла. Сви остали путници, порођани и ћутљиви, — један бакалски момак, једна радница, један немедијски наредник, један господин са азатним наочарима и силеним пеширом са

великим бодом, две госпоње важна изгледа, које својим држањем као да су говориле: — Ми јесмо онде, али нисе предмети него сви остали што су онде, — две милосрдне сестре, једна девојка са бујном косом, један гробар — све је личило на какву збирку карикатура, музеја шаљивих слика.

Који су тресли главами и постоко каскали.

Млада жена седела је непомично. — Зашто није он ушао са мном? питао се она. Нона неодредена туга обузе је. Баш је могао бити без цигаре.

Милосрдне сестре дадоше знак да се стане, затим изађоше једна на другом, распроставиш одвратан мирис старих сукана.

Кола појоше, па напона стадоше. Једна куварница се попе, прена, задијала. Она седе и метну на криво хотарицу са равном. Јак мирис спљашина распростре се по омнибусу.

— То је даље по што сам држала, мислила је Жана. Гробар сиће и замени га један коцњан који је понао на шталу. Девојку замени један посредник чије су ноге ширале мирис негових трчања.

Бележници дође тешко, скоро да заплаче, не знајући зашто.

Једна су сизалили други улазили. Омнибус је непрестано ишао кроз бескрајне улице, заустављао се на станицама, полазио опет на пут.

— Како је то далеко! говорила је у себи Жана. Бар он да има штотога да забаву да не би заспао! Он је тако уморан од неколико дана.

Мало по мало на сви војници изађоше. Она оста сама, сасвим сама. Кондуктер повика:

— Вожарар!

Она га погледа, разумевши да се та реч не тиче, јер нисе није имала суседла. Човек рече, и по трећи пут:

— Вожарар!

Тада она запити:

— Где смо ми?

Он одговори кроз зубе:

— Ми смо у Вожарару, до сто врага, сто пута сам већ папао.

— Је ли то далеко од булевару? рече она.

— Кага булевару?

— На булевару Таллијана!

— Одану смо га пропала!

— Ах! Хоћете ли да извисте мога мужа?

— Башта жуја? Где то?

— Та на крову.

— На крову! тамо одану нема никога.

Она се уплашено тресе.

— Како то? То није могуће. Он се понео са мном. Погледајте добро; он мора ту бити!

Кондуктер постаде болозаван:

— Вагај пут, душине, доста смо причали; једнога изгубиш, десет изађеш. Сидати еда, доста је. Наћи ћеш на улици другог.

Сузе јој наврши на очи, она остале упорна:

Али, господице, ја се нарате, ја вас уверавам да се парате. Он је имало велики портцел под минком.

Човек ухвати у смеј:

— Велики портцел. Ах! јест, он је синио одану. Све једно, криво вас је оставио, ах! ах! ах!...

Кола се зауставише. Она изађе, и, нехотично погледа инстинктивним погледом на кров омнибуса. Он је био потпуно празан.

* * *

Тада она бригну у плач и то сасвим гласно; не водећи рачуна шта је слушају и гледају, она је јецала:

— Шта да радим?

Назорник на канцеларије приближи се.

— Шта је то?

Кондуктер одговори подругаво:

— То је једна госпоња коју је муж уз пут оставио.

Назорник настави:

— Добро, није ништа, гледајте свој нос.

И окрете леђа.

Тада она пође, сувише запрепањена, сувише пометена да би могла разумети шта јој се догодило. Где да иде? Шта да ради? Шта се са њоме десило? Откуда таква грешка, таква избораност, тако не појене рачуна, таква неперватна расељеност?

Имала је два франка у сени. На кога да се обрати? И, одједном, дође јој на памет њен рођак Барал, подначелник у министарству у Марине.

Имаха је чиме да плати њијакер; отиша код њега. И ерише га кад беше пошао у министарство. И он посл, као и Лабриал, велики портфељ под мишком.

Кесочи са кола:

— Апри! повика она.

Он се заустави узврсено:

— Јама?... онде?... сасијам сама?... Шта радите, одакле долазите.

И она је мутала очима пуних суза.

— Мој муж се малочас изгубио.

— Изгубио, где то?

— На омнибусу.

— На омнибусу?... Ох!...

И она му плачући исприча како догађај.

Он је слушао и размишљао. Најзад зашпта:

— Да ли је јутрос био миран?

— Јесте.

— Јесио. Да ли је при себи имао много новца?

— Јесте, цео мој мирас.

— Баш мирас?... цео?...

— Цео... да плати своје болесничко право.

— Е, моја драга рођано, наш муж у овај пар струже право у Болвију.

Она ништа још није разумевала. Јецаља је.

— ...Мој мул..., ви валите?...

— Ја већим да је узрвао ким..., ваш канитал..., а то је све.

Она је стајала, једва дишући, шапућући:

— Онда он јес..., он јес..., он је један бедник!...

Затим, лавши одуку свом узбуђењу, она паде на груди свога рођака, јецајући.

Свет се заустављао да их гледа, он је доведе, послао, у узлаз у кућу, и придржављују је око струка усне је уз стевенице. Када му је гадарица отворила врата, он јој нареди:

— Сомија, отворите у гостионицу и извршите доручак за две особе. Данас нећу ни у министарство.

ЗЛОЧИНЦИ МЕЂУ ЛУДАЦИМА

(СЛИКА ИЗ ЛУДИНИЦЕ)

(СРЖНИЧУ)

Опврху се о та еанта, Францу Moreande Тоит и до-
нео је овај познати закључак: да је болесно стање нервног
система узлог генијалности, дакле, да је генијалност само ду-
шевна болест у извесном степену. Да ли ће то баш до краја
бити тако или не, ми се у то нећемо ни упуштати, пошто
томе, строго узевши, и није место овде, али једно само хоћемо
да нагласимо: да се у животу многога генијалног испла-
сало са немоћу његове душе и његова мозга. Једино је само
показало, да нам на један научаван у свету није у стању
рећи: ту се српавила та душевна немоћ а ту настаје правило
оно стање. Ко би пак из овог редова хтео извести закључак,
да је психологија још из наших дана на сависном ниском
ступњу, би се о ту науку огренио. Психијатрија је основана
на темељу науке лекарске и психологије. Што су јој биле у
стању пружити те две помоћне науке, она је се тиме кори-
стила у пуној мери. Испитивањем мозга, на и учења о души,
ствари су тако тешке и компликоване, да је лако разделити,
запто се у неким случајевима не може дати одређен суд о
карактеру аличина. На ипак, поред свега тога, има много примера
и потпуно јасних, јер је теорија у томе смислу учинила
неуспешан напредак.

Да наведемо, само у главним потезима, примере великог
еплеског научавача Хенрија Мангера. Његово мишљење о томе
предмету гласи од првине овако:

„Праван карактер појединца огледа се у његовим осећа-
јима. У дубинама његовим ничу пострепи на даха, при чему, да-
богме, разум остаје кој. Где су диле ти осећаји болесни, тамо
је, разум се, делате болесно. Јер повод томе раду не лежи на
нормалној основи. Разуме се, ми не знамо каква је промена
у кретању осећања настала код лудаци она врсте, али доста
је да знамо да је то кретање намерно, да је болесно; да
е тога су и делави њихова болесна, јер простоту на бо-
лесних осећаја.“

Та болесна промена осећаја може се, као што је познато,
и наследити. Има тујих примера, али да не досађујемо
читаоца њиховом суварним историјом о убиствима и пале-
вањима, која имају свој постанак у болести душе по наслеђе.

Што је овде речено за луде, то исто вреди и за жене.
Колико је мајки, на пример, убиле своје новорођене дете:
и то не само оних сиромашних преварених на напуштених де-
војка, већ и жена имућних, из таквих „вишних кру-
гова“, које су живеале у браку срећно и задовољно! Ту је те-
шво био пали повод тајом аличину. И друге прилике у томе
погледу могу да буду од пресудног значаја, но да их не ре-
чамо, како се не би нашоњем њиховим предмет нашег дана-
шњег говора пренео и миновало на сависн други поље.

Бина врло често, да се аличним делима одају луди, који
пате од палавице; и баш многи лекари стају на то станови-
ште, да аличина дела, од палавице болесних лудих, стапају
на рачун душевне болести.

Овде долазе врло занимавне ствари, од којих неко и на-
водио, јер су се код нас десиле.

Видео сам човека, који је запалио своје суседу житицу.
На питање, може ли се заплити свака житница, одговара:

„Не.“

„Зашто?“

„За то што нема у свакој сламе.“

Неколико сличних одговора убедити би одмах свакога,
да има посла с умоболним. Тај човек чини је негда још као
дечно, како је жена једна рекла у разговору с мајстором, код
кога је он био на жалати, да неби била велика штета, када
би когод запалио суседу житицу, јер би на тај начин
дано осетљиво.

Други опет чуо је неку жену у сусудству како куве: „да
Бог да ми гром у житицу ударио, те огнем сагорела.“

Када то може учинити гром, помисли лудан, што ја не
могу учинити.“ Оде и азални је. Други је опет запалио суседу
сена само за то, што га није лудски отоздравно. Једна жена
учинила је палевину с тога, што је неко напало будилом. Друга
је то учинила на посрећне дубави. Али да само чујете како.
Ступила је у једнога домијана и заљубила се у њега. По овај
није хајао за то; она се, вели, мољала Богу, да тога човека
каменог срца натром сагоре, на кад јој Бог молишту није усла-
шао, то је онда учинила сама.

А зар нама није још у свакој њамети убиство онога вој-
ника у смерељеној тврђаи, о коме је неко доносио обја-
сњивих речи!

Нарочито је занимаван случај, кога надим на своје по-
лицијске болеснике:

Доведоме ми везана човека, који је извршио у сексу ве-
лику палевину. Познавао сам добро Јовицу из Косјерића био
је човек потребит, ама радан и врло поштен. У последње време,
кажу, некако је избегавао друштво и луде, тражио самоћу, до-
мак напонак не почнемо код њега јасно изабити знаци душев-
не поремећености. Читала му је док у Василијева мо-
љави и баш му се кућани припремају да га воде у Студе-
ницу, док ти аљавбука ризику на њега она напаст. Ухватила
су га на самом делу, које је извршио у не бела даха.

„Шта то учини, Јовице, да од Бога нађен?“

„Нисам, калетане, учинио ништа, душе ми.“

„Зар не признајеш?“

„Не признајем.“

„Ко те је научно да одричеш?“

„Ја сам се сам тога сотио.“

„Па шта знаш да причаш о томе?“

„Не знам ништа.“

„Колико имаш ногу?“

„Не знам.“

„Знаш ли читати Оче наш?“

„Не знам.“

„Ако не признаш своју кривицу, нећеш добити ништа за годину дана.“

„Нисам ништа окусио ама томе већ три године.“

„Кад нећеш то да кажеш ти, онда ћу пред очима њиховима казати ја (повишеним гласом!): овај је човек до сада длакут извршио палежину, а јуди неће да је четврти пут.“

„Не не, само двапут!“ дозвже Јовица.

„Шта заскукује онај, који два пута учини палежину?“

„Тога треба стрељати.“

„А ко ти пут?“

„Тога треба обесити.“

Сви су ти случајна умиота обележава за докара четина јасни, али за шара круг често битају и испосица. Многи би чак и протестовао противу мишљења, да су они ти злочинци умобили. Јавно мишље често се противу таким палорама, пажљив пред очима само извршио злочин, а никакво учиниоство душевно стање, у коме се находно пре извршена недела. Али није могуће потпу егзистенцију сличних прста умиота обележава, на кога врло често пачу злочина дела своја врата.

Јамот.

ЧАРОВНИ КЛУЧ

— И ти си баш својим рођењем очима видео кад је пресио катинар?

— Баш као год што сад тебе гледам: Никола држаше катинар у десној руци, а он само што га мало додирну оним његовим кључем, и катинар прите у парам-парчета. Видео те, ја се препрехам а бога ми и уплаших. Да не беше Николе, не знам шта би радио од чуда и страха!

— Море, да не буде то онет какав „парације“?

— Ја и сам у почетку тако мислио, мађињајући Никољу кад о томе говори, али сад, кад сам се лично уверио, у ставу сам да се билим са сваким оном која би узрдио, да је то „дварацација“. Зналих ја, море, да бих све које имале лао за онај кључ? Хе... али би то славно било. Највише и највише насу само додирнеш њаме а она се сва распадне! Их ах би било парца!

— Ваља оно је тако као што причаш, и ја бих дао све моје имале, кад би се могло доћи до тога кључа, али?

— Шта али? Ти, кинда, онет сумњаш! Ти си, море, јуд човек. Сад се кажем ти сам ти и поверио ствар кад ништа не разумеш... Најзад, ако нећеш, не мораш. Ја ћу окушати сам па шта ми Бог да.

— Молим те, С... не журе се. Није, брате, да ја теби не верујем. Верујем ти као и себи, али се само бојим да ниси био „окошур“?

— Е, мој Ј... види се, да си још хелан и да не повраћеш добро С... Ј... Кад бих се ја тако лако заузео у клокот, не бих био оно што сам. Пре по што сам с Николом отишао код мађионичара, испричао сам на себа готово све одело, па чим му га да не „окоше“?

— Е, баш си стари курјак! Ко би се још тога сегнуо?

— Него шта ти мислиш? Не пара се тако лако С... Ј... Него ако пристајеш, а ти иди и тражи новац, на у име Бога да идемо код Николе и сиривамо ствар док је раније, да после не буде доцне.

— Кад је тако, к'о што велиш, онда пристајем. Најзад, по тридесет банака није Бог зна шта. Само ми још нешто кажи, али без срдне.

— Шта?

— Жалео бих да знам: да ли је онај мађионичар сѐм?

— Како само?

— Па тако, да није у вези са оним, Боже ме проети, — нечистици?

— Их, ал' си глуп Ј... кад још и о томе, можеш да мислиш у оној прилици, кад је реч о мађионима... Пуни подруми самог заута, море еј!

— Бога ми ја морам да мислим и о томе, јер ја имам леуцу; лако је теби, ти их немаш.

— Не будиш, бога ти... Ако ти има кинзог греха, ја га свет примам на себе.

Разговор који неспасомо, водно се једно пре подне последних дана месеца августа тек год у казани званој „Авала“, између два селанина из околине београдске, који, судећи по њиховом оделу, беху доста њихови јуди. Они беху њиме толико обузети, да и не објашње: како два човека, одевена у одело обичних раденика, који сеђаху у близини њиховог стола, — пажљиво слушају њихов говор и с времена на време погледају један другог доста значајним погледима. Тек кад се дигоме да иду, објашње се око себе, али тада беше доцне. Непознати већ беху отишли.

Пошто су свршили посао код једног београдског зеленаша и од њега Ј... узео 300 динара под интерес, за облигацију од 500 динара, С... и Ј... у друштво са још једним човеком, кога они зиваху „мајстор Никола“, — уђоме у једну малу, кинску кућ, у улици „Далматинској“.

Ако би ма кога од околишних становника упитали: ко станице у тој кући? — вај би нас прво премојеро од главе до пете једним, доста сумњаним погледом, па би нам тада мало побудило одговором: „Нека дерини!“ — Тога слободно више ништа не питајте, јер он апсолутно вам више ништа и не зна калати о тајанственом дерини. Једина Јуза „вешерца“, која станује преко пута стана дериншевог, могла би нам, — разуме се кад би хтела — онако у поверљиву рећи, да код деринца доста често долазе јуди, махом селаци и занатиљци, и то увек са Николом, и да после њиховог одласка Никола често пута остаје и преко целе ноћи у стану дериншевом, та свирку и песму двеју буба његових.

— Ну оставимо се буба, — вратимо се С... и Ј...

Упав у дворнице, у коме ликог не беше, и очекивајући у истом неколико минута — док их је Никола пријавио мађионичару, ступили, најзад и они у собу дериншеву. Затекли смо га лежи на једном дивану, обдијајући густе димове дуљана једном великом њабарском мушкетом. Није их хтео ни погледати кад су дошли. Никола покупа, да му их представи, али му он достаљиво ретком даде знак да ћути. Пошто је прошло од прилике 2—3 минута, за које време Никола, С... и Ј... стајаху као укочени, дерини се најзад смилева и ухвати их шта жале? По раније добивном унутраву, С... и Ј... не одговораше ништа, а Никола отпоче:

Ова два најчистија и најсрцеца човека на свету, моле тебе у заслодару своју њихових сила, да будеш године милостије према нама, колико си силан и моћан према целом свету, ти да ми покажеш „чаровни кључ“, који отвара све могуће браве на свету, и помоћу кога ће они, ако ти будеш хтео, моћи пронаћи у земљи сакривено злато и драго камење. Буди ми милостије, заслодару, и покажи им „чаровни кључ“; они ће се њихови достојни твоје милости.

Кад је довршен овај говор, Никола даде очима знак С... да новац стави пред деринца што овај дигав и ухвати, а дерини, по што је добро загледао гомату балка, не говорећи ништа, заузвуч десну руку под лепо науху и одатле извади једну малу, приу кесуцу, која висаху о једном прику гајтану. По што је исту одрешно, извади ил не један мали кључ, издигнувши га у вис, отпоче највећим гласом:

— Као год што овај

Дерини при самом почетку умуче од изненађења. Кроз врата и прозоре на једанпут створисе се неколико њандара и она два непознати „раденика“ која код „Авале“ прислушњаху разговор С... и Ј...

— У име закона! да се нико није макнуо с места — ни кју један.

Истог магновења, онај други јурну на деринца и оте му „чаровни кључ“ Никола покупа да бежи, али га њандарни ухватише и свезаше.

С... и Ј... видећу како су обмачути, стадише молити да их пусте, ратослајајући се при том и новца, који беху дали дериницу, у суми од 600 дина.

— Молимо вас, браћо, не срамотите нас. Ми нисмо веле провалили; ми смо јуди домаћини говораше С...

— А ти си свему овоме крив — рече Ј... — хоћеш да копаиш пире; хоћеш хлеба без мотине, убио те бог да бог да; куд ћу сад од бруке.

Разуми се нећ да су сви отишли у квартал.

Исељењем, које је поволом овога вођења, утврђено је: да су Андреја Димитријевић, паралица из Солуна и Никола

Андреја

из Солуна, који је поволом овога вођења, утврђено је: да су Андреја Димитријевић, паралица из Солуна и Никола

Никола

Исељења слике ове две јединствене паралице, које се сада налазе у затвору Упр. гр. Београда, молимо све, који о њима још нешто буду знали, да одмах извести било нас, било кривично одељење Управе града Београда. За диспечу јачино.

ПОЗНАТ

Лице, преганеж доживицом, чији смо још изнели у слици протјача броја на страни 295, познато је по истој слици од неких грађана, који су то достајали нама и полицијској власти. То је неко неки Павле Конак, бив. дуготрајни машин-шлосер при државној лабораторији. Још на слици на њему су означени знаци душевног растројства, услед чега је 29 јула т. г. отпуштен из службе, као опасан због запљављивања материја у лабораторији. Пре неколико дана, као неспособан за рад, отпу-

штен је био и из олд. саобраке задруге стотареко-брапареко. Самоубиство је извршио по свој прилици у неуратуљивом стању. Павле је био пере римокатоличне, поданик аустро-угарске, имао је 59 година.

ПОТЕРА.

Непознати лопови извршили су крађу накита из отвореног собе Алекса Богдановића, трговцу из Пожареваца, 8. тек. мес. и одвели му: две дијамантске гране у злату, једна нећа, једна мања; једну бисерну шмицу; један женски сат са поклопцима и монограмом Т. В. који је уједио са дугачким златним ланцем; једну дијамантску минифуру у злату; један златан дијамантски прстен; три сребрне игле са бисером и три просте црне куглице, све у вредности 1200 динара. Како се праждања до сада нису могла пронаћи, начелство округа поздравачког, актом својим од 16. овог мес. Бр. 15430. моли све власти у земљи да обрате пажњу на лопове на пажење њему стражарског спроведу. Исти се могу упутити и Управи града Београда, са позивом на Бр. 23584.

Ђурица Гашић, родом из Аустро-Угарске, бив. црнотореник ср. разјакловог, побегоа је из притвора 9. тек. мес. Он има 38 год., средње је стаса, плав је, говори пошварно српски; при затварању био је раденик на мајдану у „Ћићевцу“. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарско спровести изван. округа кривичногачког са позивом на Бр. 9714., или Упр. града Београда на Бр. 23861.

Исаја Јеремић, родом из Лепенца, који је био под нестрогом и у притвору над начелника среза колошичког, 21. тек. мес. у вече, побегоа је из притвора. Он има 35 год., средње је стаса, пријамласт је, у одежу је народном. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарско спровести пошварног ереском начелнику са позивом на Бр. 8176., или Управи града Београда на Бр. 23196.

ТРАЖЕ СЕ*)

Управа града Београда тражи ова лица:

(наставља)

Данила Видаковића, који је био наредник у војсци на ите отпуштен и ражалован;

Вука Завикића, из Мораче, за кога се сазнаје да је у округу топаљком. Вуко има 30 год., високог је стаса, смеђ, је, малих бркова, очују веселих;

Косту Н., бив. вагросисца општине београдске, који је у последње време живео у Крајини у Гумунији, а који је пре 2 месеца дошао у Београд;

Илију Вулајића, бив. ноћног стражара у Београду, родом из Црне Горе;

Ристу Дивца, бив. служитеља, родом из Ужича. Риста има око 40 год.;

Георги Христова, родом из Трапизе. Георг има око 30 год., високог је стаса, развијен је, очују граорастих, бркова малих, косе смеђе; на десном образи има полица младож;

Зеку Радослављевића, родом из Црне Горе;

Тодора Попова, родом из Велесе. Тодор има 35 година, омазак је, пријамласт;

Радослава Марковића, молера, родом из Београда, који је до скоро био у Гумунији;

Ангу Косића, родом из Херцеговине;

Огњана — Мату Павловића, родом из Крушевца, који је 1894 год. био надзорник дукама у Ноготину.

(Наставља се).

Тасу — Танцу Стојановића, из Алексинца, окривљеног због пријучарења, тражи начелство округа нишког актом Бр. 17877. Пронађеног треба стражарско спровести пошварног начелнику или Упр. гр. Београда са позивом на Бр. 22862.

*) Иако, који ухвати на које од ових лица, нека о томе одмах извести Управу града Београда, или њихово начелство.

бање убица мора се узети као тип несадржљивости према раси на коју су. Тип алачичности не може никако опстати на атавистичкој основи, не може бити тип атавистички. Многобројни подаци, што их Ломброзо износи да би доказао ову омиљену теорију своју, али нису довољно јави или су већ оборени. Ако би се дало највише многим сличностима алачичним, са дивљаком, не могу се оставити без највише и многе разлике које међу њима постоје.

Али ако на алачичну није доказан какав моралозни знак који би га атавистички везао за дивљачку расу или за ауђе дивљачких дивљих племена, да ли га неће бити у његову психичку карактеру, у томе како нам се алачичан у опште јавља у моралном погледу? Да није алачичан уступ или пражње психичком стању дивљачког човека? Може бити појана је, која казује да се мишљене или осећање сугестило није, да је оно стукнуло? Ако, дакле, на алачичну није доказан општи атавизам, да ли није он појана психичког атавизма?

По Ломброзу, алачичка неосветљивост алачича подсећа на општи неосветљивост дивљих племена, код којих сваки, чим из детинства знаје, пречеж мукама од којих се у белој раси умре. Сви путници, вели он, причају како равнодушно Негри и Прилепони подноси болове. Последице те неосветљивости (авалгеније) јесте немале саосећања, болеловитости, а она је карактеристична за урловог алачича. Ко не осећа свој бол, не може осетити ни бол другог. Несталност у осећању, безграчична сујета, пречежавање себе, хвалисање неваљаштвом, осветљивост и за најмање ститице, свирепост, страх за њим и ноћом — све то чини, те је алачичан блиски дивљак него људак. У сурових племена нема скоро никаквог моралног осећања. Освета је код дивљака право, али баш и дужност. Поманити су за кожом, ма да изате нису тако јаво лакошћу на њихову. И код дивљака је померај мекштва с размазаним хвалисањем, као што су неосветљиви и неосветљиви. И они су једини крви, а љубав им је само у здрављавању похотишности. Страх код алачичног није захватља је код дивљача читав племена. И љубав је њихова карактерна црта.

Раније ми смо, указујући на њих разврат стичних осећања у алачича, наглашавали и то, како се они по ступњу тога разврата не разликују много од људи њихах класа друштвених у опште. Међу алачичима зашло има невољних карактера с јасно израженом бруталном страшношћу, али су то увек само поједини случајеви, никако нису неки нарочити и засебан знак свега алачичког света. Нас се, пак, онда не тичу поједини монструозни случајеви, него нам требају посматрања читавих генерација алачичних. Један од најмарљивијих лекара немачких калених завода, *Dr. Kula* вели: „Под утицајем атавистичке теорије, стварао сам се да знам нарочите телесне душевне особности алачича. Заподи за поправку (корекција) завода, морали би даи најбоље градива у томе испитивању, јер ту су сви алачичи на палаци, сва лица дивљак да се отргну од алачича, све пролазе највише, сви који су психички страдали и у стању патолошке раздржљивости. Зар може бити боље градива ради истраживања највише алачичних облика у телесном и душевном погледу? За петнаест година свога службовања, тачно сам испитао и прибележио преко 15000 таких лица у заводу, па сам нашао телесних невољности у кроју и разврату свега тела и појединих му делова у већем проценту код њих него што је код осталог, слободнога света; по сва се та одступања не јављају по њеном правцу, тако да, ако ћемо бити без теоријских претраживања, не може ни речи бити о облику који би превладавао. Ту има највише и ја најзаслонијих егземплара рода човека у погледу кроја и разврата тела, али што се тиче њихове везе с интелектуалном и етичком вредношћу личности нисам могао доћи ни до каквих других резултата ни оних које даје наука психијатрија“.

Ко год добро познаје велике редове алачича по њиховој склоности и јављива њиховим, признаће да у њих нису ни тако чисти ни у толикој мери особити он гадин примери, које ми Ломброзо приписује; може бити нису ни мало чистији него што су у болним класама друштвеним, у редовним невољничаним у опште. Моралној покривљивости деце, чија је сва породица чистота, може бити узорак у несрећним особинама мога које немају никаквих веза с атавистичким наслеђањем, али у несрећној комбинацији невољности наслеђених

недостатака, са свим онако као што има деце с комбинацијом сретних особина, те су боља од предла. Према томе нема ни потребе потражити алачизам ради објашњења перверна карактера. Бруталних инстинката није са свим настало ни у једној друштвеној класи, и онда бруталност у огроман нису никакво нече нарочите особине свих алачича, нити нам је потребан алачичан да тек по њему смо видимо рачуна о некој нарочитој атавистичкој природи. Алачичи је прастари појав саме човекове природе, која се у обичним приликама само не јавља, као што се онет у другим приликама, при побуни и љачу, јави пламеном која све обузима, који захвати читаве народе.

Алачичи се не сису породити с народима културно нижиим по томе, што невољничави народ још никакво није и без моралности. Ваи на против, четиријачија односи се сабом криво невољности. У народа дивљих класа су ова добра; сваи од њих је дивља лоза, природно стабло у које се усађује оно што је племенито. Код би теорија о атавизму алачичком била истинита, онда у тих народа не би било ни тих добрих класа које само очекују свој телесни и умни разврат и који заоста и бива, него би биле само класе из којих излазе алачичи, а алачичи казује, као што видимо, противно. Код би дивљача у опште, сви без изузетка, били алачичи, теорија о атавизму алачичком имала би велика значаја; но искуство нам казује баш на против да би се Европљани могли у пољској алачичкој удељати на не неки од дивљих народа. При свој спољашњој сличности између алачича и психички дегенерисаног алачича из палине, што нам га Ломброзо приказује, и њихах раса, разлика је велика. Није расе стоје у стању још недовољног разврата и особине њихове носе на себе карактер тога, док код онет имаме појаве дегенерације, изазване штетним утицајима природе социјалне и хигијенске (алкохолизам, бедан живот, рђаво хранење и још горе стањивање). Појави патолошког, вели *Monteggia*, ма колико напосавао на атавистичке, разликују се од њих свима. Аустралиа може убити и појести своје дете, може бити, као што напосава у Старом Зеланду, приношења на жртву најмилијег свог бач ипакне грине савети, као што чини каква идјот или алачича, па ипак он није ни идјот ни алачича. Стање дивљачког нормално је, евољуционо, међу тим идјот припада увек патолозија, а алачичан онет може бити или болестан или здрав.

(*Naessche op.*)

ПЛЕМЕНИТА ОСЕЋАЊА У ЧОВЕЧАЊСТВУ

од *Д-ра Шарла Лотурна**

Врло се лако схвати генеза осећања сажаљења, сапатње и т. д. Да једно организовање биће буде друштво највише ове ближине, дозвољено је да има памћење. На тај се начин спољашња знаја била боља појављују под индивидуалне, која то посматра, они знавајују у њој успомену на мучење исте природе, којој је та индивидуа подложна била; они знади оживљају слику, више или мање изобличу. Онда, не да ова знања помоћу једном бићу, који пати, само је један корак; то је неки племенити начин подржи самота себе.

Према томе, да ли је уобичајене јаче или слабије, и обмана о буду биће јаче или слабије колорисана и осећања сажаљења биће у толико жива. Интелигенција у правном смислу нема с овим никакве везе; с тога и није чудо, видети осећања сажаљења, врло развијено код животиња ипак и врло рудиментарно код њихових људи.

Када из јата пагајања наду по неколико, онда остали објекте нег шест минута он својих убијених другова, кричући плачем и убијајући себе сама. Замовне, конопларе и друге раде то него. Франкии нам прича дирајућу причу о длама пагајања, званом нераздвојним. Код се је жепца разболело, жукају је је ранио четири месеца; он ју је помогао да се поине на своје место, а када беше на умору, он је удвојио своју ногу и нежно, пуштајући при том плачеве звуке. По смрти своје другарице, он тужање и умре после неколико недеља.“

* *B. „Под. Г.А. С. 34. и 35.*

** *Franklin, Vie des animaux, II, 411.*

Заробљени мали бразилијански мајмуни предају се свом бригом својим болесницима. У овом случају је права човечност, јер међу њима нема никаквих рођака, већ похватали случајно.

Изгледа шта нисте, да најниже расе јудске у погледу човечности стоје ниже од љивотиња, које смо мало пр на бројали. Не може се порицати, да способност бити покретнут туђим болом представља уједино и знак и узор напредка друштва; треба дакле још чекати, да се ова способност нађе код раса јудских још у параврству. Фиџијани, Тасманијанци и Аустралијанци чуveni су са своје моралне неосетљивости. Ново-Каледонијанци су такође неспособни да појме захвалност.

А. Бугаров вели, да је жена повољнијеша много гора од љивотиње. Тако су исто урочишци источне Азије, Хотентоти и Каери врло сурови. Путници су само у еквиаторалној Азији опазали неку човечност, која изгледа, да је некаквица привилегија жена. У Габону, где се са женама поступа у правом смислу као са теретним љивотињама, оне су ипак приступачније нежности и саплату. Да Шаја прича, да су му поклоњене бригу и напину, кад је био болестан. Овде ваља напоменути, да човечност према човеку друге расе није заједничка, чак ни код близких људи.

У Сенегамбији, где је у осталом крв негарака више или мање измешана с крвљу мапаларско, алтруистичка су осећања, која развијају. Кад је изгорела народ Бади, Клапертон је видео становнике Кулемије, суседне парони, који шаљу поговорцима чак и оно, што им је од преко потребе. Код жена овога предела саучешће се порица, често пута пуно деликатности. Једна стара жена, напаниш изгледајућа и од некое крајини прилично потпуно оцањачана Мунга Парка, даде ми одмах своје јело да једем и удаљим се, не чекајући захвалности.*

Негога путника, који немајуше ништа сем једног коњског седала, пошто су му коња украли, узеше жене и примине у кућу; пре него што је заспао, што је жене где певају ову песму: "Ветрови су бевеали, а киша је падала; јадни бели човек дошао је и сео под једно дрво; он није имао мајке, да га изведе нахрани, ни жене, да му жито памече. Имамо савладева према човеку болом, он нема мајке и т. д."

У истом пределу су исто то урадили и са француским путником Равеном. "Биле су се наређале оне ауре, на којој сам ја лежао; једне ме хлађаху дозеном, друге ме траху, док ми треће пружаху идеја и печених бороваца. Напова песма, све више и више меланхолична, гласарише оне:

"Вели човек, који иде далеко преко мора, оне се зауставио. Он беше уморан, уморан, јер га је сунце некло при ходу. Нему беше велика жуђина и зној тежиоше у његовим каплицама с његова бела чела; он беше гладан и жеђан. Узмите ваше најбоље ауре и прострите их болом човеку, да позоли по њима своје уморне удове. А наш нам је господар казао: Растворите ваше лепење; сканите наше црвене појасе и метните их на чело болом човеку, да би се осунале напавно зноја, које се сјаје на челу његовом. Узмите ваше најзрелије судове и испуните их до врха млеко од мојих крава, да човек бели њих утисна своју жеђ, која га мучи и т. д."

Оне и још неке чавенице чине да мислимо, да је саучешће врлина поглавита женска. Међутим, кад је говор о човеку, једино тако покретљивом и различитом створу, треба бити веома мудри при генерализацији. Нарочито у социологији нате закони од изузетка. Тако изгледа, да нема у суштини исукућивости женске врлине од срамљивости; па ипак у наменених пределама само африке несе одело из пријатности. Тако је на обалама Орегона и код многих азијских племена.

Тако је и одело привилегија код удате жене, а час девојке. Што се пак тиче саучешћа, различитости није нелика. Принципи у Сенегамбији су примиче из неких осећања, док оне у Бешуанџи без и најмањег потреса гледају своје мужеве, како носе победе секу главе заробљених женама само да би добиле њихове вратне огрлице.** Теме прича, да бразилијански урочишци чувају неку врсту своје заробљенице у рату, добро их хране и дају им сене, а после некое времена поједу их у чашеисе церемоније. Жена таквог покојника, вели

Лери, пошто је привидно укуала, прва почне јести комад од свога привидног мужа. Међутим су урочишци централне Америке још били, па су и данас пријати, дружељубиви. Један пут покорио, оне се лако подготворе наци Шапалола. Д'Орбије је видео тавне, који плаху од бола, што мораше издати какову ламу. Становници острва Кубе примили су Колумба љубазније. Један њихов гласар, коме су били узели жену, у сузама је молио Бразилијанца, да му је врати, и кад му је учињено по воли, дошао је се пет или шест стотина својих поданика, да раскрсе земљиште за Шапалола.

Ко је перао? сиромашни Еским, у осталом веома сурови, пат-каза су веома племенити. На колима Росови довели су многе дигрове од свихих риба, не очекујући никакву напаву. Са наредном углађеношћу молали су Енглеза, да сирате њима. Једна жена, коју је лечио један лекар са експедиције, додела је лекару своју најскупоценију ствар; времен, којим се ватра креће.*

Код примитивног човека, чија је моралност још на путу формирање, код које љивотињски инстинкти играју велику улогу, а чија је суд таква променљива, нема никакво одређеног у параврсту: доброта и дивљачност могу у исто доба постојати. За време ове примитивне епохе, кад је се тако изразило, више некихних бића; уми живот оне, је драматичан и делане зависи само од утисака тренутних. Кук је видео Таијане да чак и хлеб равно деле и мењају своје одаје. Вад с дивљачном горњом с неосетливости, расколеничност и друштвености у Таијана, чија је љивот обично био права забавна. Тако су и на острвима Баии неколико одбојних морнара добили од урочишца по једну кошу, воде и све алате, потребне за половпривреду.

Још једном показивамо, да су код човека непотпуно развијеног мотке и највише противности. Тако су племена малејске расе чувена обрво своје дивљачности, док Уолес веома хвали моралност Дајака на Борнеу. Он нели о њима, да су поштени, сиропуносни, и да не допуштају никакво насиље у свом племену; и у исто време су ти исти људи неустрашиви "ловци глава".

Показује нам је, да код Кинеза хумано осећање показује у виду осипања великог броја злата, установа за помицање слабих, болесних, убојних, подизање добротворних задата и т. д. Ово се није чудити, јер се овде ради о великој и старој цивилизацији. Више нам изнемајућа пурина преведено кавалерство татареисе Монгола. У Татареисе, ко жели да прође мирно кроз непријатељску земљу, довољно му је, да на чело каравана стави жену, којој се поверава пожење љивотиња. Част њихова не допушта, да се жене напавују, нити пак да се краде ствари, коју оне воде; па ипак су они Монголи потоцима оних страних Монгола, који су својим кривим извазима запаливали цео ствари континент.

Тако је исто код Туркомена, код којих превладају монголка крв и чији љивот је само ред краја и убојства, го-спотирности сачували у племенитој форми. Не само да није оглашени непријатељ, већ напротив страни бића љубазније примам под њихов чалор и једина је опасност по љивот променити домаћина.

Она осећања, није, као што се зна, привилегија турко-манских номада. Она је, у неку руку, морална карактеристика племенитости крапске. У Арабији је снак обвезан да поштује гостоприимство, па био он поглавар или прост бедуин, богат или сиромаш. Јавно мањаше чини од тога закона, а просто осећање дужности патерије свакога на то. Најгори пресор, што га могу дати извном племену арачком, јесте, "да његови људи немају крив да даду све, и да њихове жене немају срца да одбију ништа".

Ми ћемо асирине испитивати постанак осећања дужности. Вад сувише је, да се оно осећање појачана наслеђено, али његово манифестације параврсту до крајности, као и све, што долази у област савести човечије. У теснастоном етоложу Антар је славно гостоприимство, отворено до херојизма.** Оно мора бити дакле јавна морална обавеза код Арапа данашњих, који су сачували цивилизацију своје расе.

Осећање јудске солидарности, одговорности за туђе непоже, узело је код Хиндуа такву форму, која се може назвати

* Mungo Park, Nat. univ. des voy. XXV. 89.

** Humboldt, Reisen in die Aequat. Gegenden.

* Ross, Hist. univ. des voy. 172.

** Aventures d'Antar.

експресивном. Над не изгуби никакву парницу, ако се коме учини некаква неправда, па ма то он само мислио, тај се убија, не би га његова припаднала се на главу онога, који га је уредио. Хебер прича, да је један човек из околности Шазајуре (Хиндустан), пошто је на суду изгубио неко поље, довео своју жену на то место, спалио је живу, не би га се њен дух ту вратио и не би га поље остало проклето. Пре освојена енглеског јединице борба против тираније радила била је, да се мртво искупи маса људи пред њом радица и да умре од глади, али тиранија не попусти. Човек сасвим примитиван, нпр. Аустралијанац, убија и једе своје дете без икакве грчке савести; Хинду пак толико верује у алатуристичко осећање човека своје расе, да на њему оснива своју свесту. Ова два човека су потпуно противна један другом. Само је други био што и први, а његов нам пример показује, колико је бесправно поље аустралијанаца развија.

При свем том, ништа не би било погрешније него сматрати хумане осећаје као изналазак тако зване аријеве расе. Они се налазе, као што смо видели, и код неких аустралијанаца, као и код сваке расе, која је достигла извесан ступањ развића. Хришћанство је налазило сачунале, дубав према ближњему, али су се Кинези узвелики дошли, да су подигли и храм милосрђа.

Свак зна у осталом, како се симпатија, способност осећати туђи бод латано развијала од грчко-римскога доба до данас. Између Ормузда и Ариана борба је дуго трајала, и она још ни близу није окончана. У почетку историје грчке, грчко је срце било сурово: снага странац беше, више или мање, непријатељ; а роб, једна врста домаће животиње, коју су могли, по Аристотелу, довести као давак. Али је још рана религија грчка подлагла утицима за прогнате, побегне, робове, па чак и за грешнике. Еврипид је назвао праведним онога, ко живи за свога ближњег^{*)}. У Риму се готово сва популација паслајивине кривим играма у циркусу; несталништво (о нежности женској) убијају побегне гледијаторе; али мало по мало еволуција грчко-римске формула хумана начела, која хришћанство мисли али каже да је измислило. Јесмо ли достигли крајњу тачку ове еволуције? Да се то мисли, ваљало би и одрицати и прошлост и алатуристички очи пред садашњошћу.

Али се не мора врећати чак присвојити ђазама друштвене еволуције, да би се утврдили неопобити напредак људски.

Наша ма г историја пружа у њошћу. Тако у првим столетима средњег века, право па развијене даје било је законом право, и један припад од Леона, у Британија, посматрајући задовољно страшно стено на Сени, рекао је, без и најмање грчке савести, да вреди више него икакво благо каквог силног монарха. И ваиста, све што је море лубицила услед каквог бродолома, тако страшних на овом месту, доносило му је сваке године десет хиљада латиника. Динас, пак, ми тропишну златну сребро да подвезмо, с великим трошковима и опсиноштима, па свим убицима местица куле светлости.

Наша историја Европе, ма како да је крива, само је један покрет, и то не увек спешан, па нарочито човечност. Мало по мало, редовно у првим вековима претворило се у судалство; за тим је и сам роб завршио тамо, што је постао политички рван своје господару; иприсиле су се различне кастисне и сталеске; вазали су уништили право сијеренско. Поступно су властеланске класе, управљајући докле правом победоносним, губиле ратничке врлине својих предака, не задовољајући увек врлине човечности. Далеко сумње, да овај рад у јединицама још ни далеко није довршен; али већ у цивилизованим земљама сама способност човечица нуче за собом „права“, настава постаје и постаје све више опште добро свију оних, који могу да је приме; отуда ће се права неједнакости, неједнакости морална и интелектуална, смањивати све више и више. Оно поступно уништавање духа и свести је потребно, јер је оно резултат конкуренције: широд; а народи, који не учествују у овој саопасној утакмици одређени су да изгину у позоришта овога света.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

1. Судије не грађанским спорницама

Суду општине славатиске

Миливоје Јанић, овлашћени земљопосед, дужио ми по њој под 120 динара дуга од даног ми готовог новца.

Како је рок за исплату овога дуга протекао још 2 јануара ове године, а дужник ми дуг поље да плати, то га тужим томе суду, са молбом да га на плаћање дуга у 120 динара са 6% год. нит. од дана тужбе па до исплате осуди, и да ми накнади плаћање таксу у 6-50 динара и на име трошка и дангубе 10 динара.

Оснот тужбе дуг од зајма.

Вредност тужбине 120 динара глав. дуга са 6% нит. од дана тужбе до исплате.

Дуло приватна исправа.

20 маја 1899 год.

Назавео.

Негосав Јазић, трг.

из Ваљева.

ИБ. Завести тужбу у деловни протокол, затим одредити рочиште за изјавија и пресудења овога спора, на који позвати обе парничке стране.

20 маја 1899 год.

Председ. суда.

Слатина.

Рађено у суду општине славатиске, 26 маја 1899 год.

Велешина

по спору

Негосав Јазић, трговца из Ваљева

противу

Миливоја Јанића, земљопоседа из Слатине

Судаци судије:

И. Томин.

П. Спасић.

И. Савић.

Безаконик писар

И. Крстић.

Обог 120 динара дуга од зајма са 6% год. интереса од дана тужбе до исплате.

Доказ приватна исправа.

На рочишту су парничари и сведоци.

На покуда суда имену могли да се поравнају.

Прочитана је тужба. Тужилац оста у свему при истој. Тражио је за данашњи предатак 10 динара дангубе.

Тужник рече: Дуг не признајем ништа хоћу да га изгнем, истина признајући сам ја писао и потписао, но то је било још 20 марта прошле године, нади сам ја био под тужорством и малолетан. Ја сам за пунолетност оглашен тек 24 априла ове године, као што се види из овога под. Приложеног решења старатељског судије пристојеног ваљевског суда под Бр. 12483, а да сам тек у фебруару направио 21 годињу старости, он подноси под. Кривинују из које ће се суд о мојим наводима уверити. Све до 24 априла ове године, свим мојим мањем рукопаљем су моји старосци. Ону обавезу излао сам Негосаву, пошто ме је био саветовао, ја би признам пену пересаву коју, непа, да је учинио још моје отац за свога живота, а тужора неће да је признају и плати. Био сам закономислен и ја његово налагавање до сам ми признајући. Но када сам добио решење о моје пунолетству, ја сам одмах, преко знаменитих поштом, како тај дуг, тако и остале појаве исухнуће признајући моји старосци, одрекао, о чему он подноси за доказ и под. Због знаменитих Срећних Ношња. Мојим суду да тужилоца одбаци од тужбе, јер ја нисам дужио дуготе учинио за мога малолетства платити, а нарочито оне, који су без знања мојих старалаца учинили. Дангубе тражио 10 динара.

Тужилац изјави: да је довести ову обавезу њему да тужени за време његовога малолетства, но он је руководио кућом као старешина непрестано, а старосци ни о чему нису водили рачуна. Када им је он тражио, да ми признају и исплате рачун за пош. Марка оца Миливојева, они су изјавили: Или ја Миливоје, па се с њим обрачунај, ваљда ће ти платити, а неће дозволити да ми срамотиш мртва оца. Тако је и било и онда ми је Миливоје ваљаво обавезу, по којој тражио исплату.

*) Ова хумана еволуција грчког духа дивно је изложена код Е. Havet, Origines du christianisme.

Тужени оста при својој ранијој речи, наводиће како не стоји у истини да му је дао обеау одмах, по то да је зато саопштио над год у варош епис, на му се већ било досадило, и онако лакоумислено, напише му признаницу, коју сада поруче, јер према закону не вреди, пошто му поступак нису одобрили староци.

Судски разговори:

И тужилац признаје, да му је обавеза, по којој наплату од туженог тражи, издата у малолетству овога, а о томе и тужени подноси доказе, наводиће, да тај дуг туженом малолетству, неће да плати, јер је учињен без одобрења, негових законних заступника, старалаца. Дале тужени утврђује и то подиштем законичним новинама, да још одрекао све своје дуготве учињене за време малолетства, дакле, извршен је законски захтев из § 916 и 919 грађ. закона, тј. постављено је све у „стање прејашње“, што значи да обавеза за задужење нема никакве законске важности, према чему губи и силу за тражење наплате по истој. Јер тужени Миливоје као малолетан није имао права, без одобрења својих старалаца ни издати је. Зато суд као надлежан § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђује:

Да се тужилац од свога тражења као неумесног одбаје и да плати туженом на име трошка и дагубе пет динара. Пресуда саопштена одмах јавно у суду. Од суда општ. саопштено 26 маја 1899 год. Бр..... Савица.

Писар.

Суђија.

НВ. Заведо белешку и пресуђење у протокол сужено.

Задатка. Општински писари! Је ли ова пресуда правна и на закону основана?

Одговор на задатак у 38 броју „Полиц. Гласника“

На задатак постављен у 38. броју „Полиц. Гласника“ правили су одговори само ови:

1. Симеон Д. Филимоновић, писар општ. грађавине
2. Пантелија Мандић, писар општ. грађавинарине
3. Ђорђе М. Ђорђевић, писар општ. мулчарине
4. Обрад Бранковић, рачуновођа општ. крепозависне
5. Јинковић Ј. Шобић, писар општ. полицијине
6. Миладин А. Павлуровић, писар општ. поштарине
7. Јаков Ђ. Јаковљевић, писар општ. 6. поточе
8. Радомир Ј. Павловић, писар општ. криминалне
9. Миливоје Дробњак, писар општ. ланчарине, и
10. Милета Митровић, писар општ. лесковачке.

Они су одговорили правилом с ових разлога: Казан, који је дат под закуп, носи вредност 180 динара. За пошарај негов надлежан је суд општински по § 6. грађ. суд. поступка. Закуп истог казана носи заједничку радњу за пошарај истога и исплату закупне цене, која износи суму од 60 динара, на коју је такође надлежан општ. суд. Главна ствар је пошарај покретне ствари дане под закуп, а спорна закупна цена. И онда, који је суд надлежан за главну ствар, надлежан је и за спореду, по јасним одредбама § 39. грађ. суд. пост. Тим више, што ни сам тужени на рачуну није одрицао надлежности општ. суда (а и да је одрицао неби му ништа предло).
Остали одговорили су неправилно. У овој прилици било их је много, који су неправилно овај задатак оценили.

КРВНА ОСВЕТА

ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДИН ГОСПОЊЕ*)

Било је то нешто мало пре Мађарске Буне. Било ми је 16 година, а била сам у гостиима у Панчеву код своје сестре, супруге Илије Кољарица. Ту је било тада у збегу доста најве-

них Срба, који су пребегли због турских зулуца. Ти су се људи одушевљавали свачим што се авало српско, па се може замислити, како је на њих утицала нест, да ће тога вечера дилетанска дружина представљати један комад из српског живота.

Међу првим позорним посетиоцима била су Станко Панукија, Савкија Јовановић, Алавија, Кузбара, Илија Кољарица — све Срби богатији. Комад се свршио за највеће одушевљење присутних Срба. У том се дику поново напаса; позорница је представљала шуму, и на њу ступи неки са свим млаз, пописом, плач човек у српском селачком оделу, метну прст у уво и запеча загосним гласом:

„Ој за гором, за велемом
Нешто јавно подикује...“

Такав глас у линиу српског селана, па још та чисто шумадјаска посма одушевља све Србе, то је тај махнај морао због бурног пласења при пут да понови ту исту посму.

Тек смо после сазнали, да је то Радисав Петровић, родом из Голочева у Гужу. Нега је довео у Панчево у школу стриц. У њиховој је породици постојала прва освета с једном породицом из истог села, и с тога је Радисављев стриц, познатији трговац, морао бежати из села, те је са собом носио чување и школовање и Радисава.

* * *

Од тада је прошло неколико година, и ја сам се удала. А после 6—7 година од тога у Панчеву била сам у Крагујевцу, где ми је муж био окружни начелник. Једног се дана чује у Крагујевцу, да је дошао Радисав Петровић, чувени бечки глумца, а Гужанин. Чуло се, да му се по свршеном школовању највише допао глумачки живот, и да је се одао томе пољу, где је постигао највеће успехе. Нега је и у Бечу нукло срце да види своје родно место и родбину, те је с тога био дошао у Крагујевца сестрама. Из Крагујевца је отишао у Голочев. *) Разуме се по свом се селу чуло, да је он дошао, па то дође и потомак оне породице, с којом је била Радисављева у крвној освети. Обавеза њима, дође Радисав на једну ливаду, где осветник улази прилику, те познаник га, испали на Радисава пушку, и онда остане на месту мртв.

Радисава су сутра преијели у Крагујевца и ту је сакривен. Свакоме је морала потећи суза из очи, ко год је чуо сутра дан Радисављеве сестре, кад су шле на Лешеницу да перу правдо братово одело, и како су тужно нарицале: „Ој, брате, каква те несрећа доведе да јадим нас и своје родно место, и да за то главу своју изгубим!“

Тако стриц Радисав Петровић, онај иста, што је онако давно непао у Панчеву.

* * *

Начелство је тада било у „Конаку код дука“, па разуму се и нави стаи. Сутра кад по уобичају Радисављевом била сам пред пратима коњика, а мучи ми у панчеларији. У том дође један овал, крупан, стар око 40 година.

„Познати Бог, госпоњо!“

„Бог ти помогло, брате. Из ког си села?“

„Да из Голочева. А је з' ту начелник?“

„Није. А шта је ти?“

„Убио сам човека и хоћу да му се предам.“

Сам се себи чуим, како се нисам тада уплашила, већ му овако хладно река:

„Пробиј ту поред начелника; тамо ћеш наћи Гају пацудра, па ће те он одвести начелнику.“

Кад ми је дошао муж на ручак, испричао ми је, како ми је Гаја довео тога савала, и како је овај одмах скинуо с рамена дугу пушку, а иза паса извадио малу, положио их на сто и рекао:

„Како, господине, ја се предајем. Убио сам Радисава Петровића.“

„А за што?“

„Крвна је освета међу нама.“

Убика је, разуму се, одмах окован; а за тим стављен под суд и пресудом свих земаљских судова осуђен на смрт.

*) Смерт Радисава Петровића, бечког глумца, описана је познатије у једном српском књижевном листу, али се свима нећите. — Како је та отар тебла, испричао сам је много-увице добротворима, госпођа Драгана, сестрица поп. Станка Петровића, државна, саветница, који је тада био личнић општ. крагујевачког, и с тога смо јој веома захвални. Навршет одне извесног причања може се виђа у акција крагујевачког окружног суда за 1853. ил 1854. годину.

*) То је село био чувено и с тога, што је још Мили Војина расказивао извесну породицу, које су били међу собом у крвној освети.

Видела сам га кад су га водили на стрељање. Напред је ишао стари палкур Гаја, за тим он с веселим рукама напушташе, а иза њога још два палкура. Био је хладан као пакал оковани зликовци.

После стрељања причали су ми палкура, да је убица на путу био само један омиљак, те се узбукао по земљи, а кад му га један палкур хтеде да доведе у рел, он рече:

„Не дирај! Још мало па ми неће требати ни овај други!“
И наиста после неколико тренутака није му био потребан ни овај други!

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јоџа Угричић

27

— Ја се, до душе, нисам могао толико разабрати, јер сам и сам овде новизнија, одговори Петар Петровић, неспријатно дивујући, — али, у осталом, иде немома, немома чисте совести, — то је и тако на врло кратко време... Ја сам већ најмио наћи прави, то јест будући стап, окрете се он Раскољникову, — и сад га уређују; а докле се морам и сам мучити по наметненим собима; два корника одакле, код г-ђе Липовице, у стазу једнога мога младог пријатеља. Андреје Семијонова, Лебедејатикова; он ми је и препоручио Бахмалева у кућу...

— Лебедејатикова? рече Раскољников пољак, као да се нечега сећа.

— Јест, Андреј Семијоновић Лебедејатикова, што служи у министарству. Да ли га познајете?

— Да... не... одговори Раскољников.

— Опростите, мени се тако учинило да вама питању. Ја сам му био некада старалан... немома пријатан, мала човек... и послушан... Ја волим друштво младежи: по њој ћем сазнати шта је ново... Петар Петровић с пуно напе на успех пређе погледом све присутне.

— А у коме то смислу? запита Раскољников.

— У најобичајнијем, тако рећи у самој суштини дела, прихвати Петар Петровић, као да се обрадовао питању. — Ја, видите, нисам већ десет година долазио у Петроград. Све те важе новине, реформе, идеје, све се то и да би се дотакло у провизији; али да би се видело јасније и да би се видело ове, треба бити у Петрограду. Е, па дакле, моје је мишљење, да ће човек најбоље опазити и сазнати, посматрајући наше младе нарантаје. И морам признати: зарадовао сам се...

— Чему управо?

— Важе је питање опширно. Могу се и варају, али, мени се чини, да млађани јасније погледе, важе, тако рећи, критике; важе делатности...

— То је истина, процеди Зосимов.

— Делатност, делатности нема, раздари се Раскољников. — Делатност се стиче тешко, с теби она не пада заборавља. А ми, има бео млада година, вама смо се од сваког посла одлучили... Идеје се, можда, и реје, обмисли се он Петру Петровићу, — и желеа за добрим је ту, мари, да су те дотакне жеље: паје се чак и поштење, не гледају на то, што је ту отеглино нагрнуло непертељна млада неваљалица, али делатности нема ниш!...

— Не слажем се с вама, — са очекивањем насмехом изусте Петар Петровић; — до душе јама претеривања и неправда, али треба млади и пром прете просветлости; претеривања сведоче о одлучењу за ствар и о неправилим спољним околностима, у којима се налази ствар. Ако је урањено мало, па и времена није било много. О срединама да и не говорим. А по моме личном мишљењу, ако хоћете, чак је ништа и урањено: распротресење ове нове, корисне идеје; расутурење је неколико нових, корисних дела, место пређашњих фантастичних и романтичних; књижевност унама на све обимнија; изгледа; искоренење је и ксемењено много шетних предосуда... Једном речи, ми смо се одвојили од прошлости без повратка, а то је, по моме мишљењу, већ био посао...

— Научно па павет! Препоручује се... рече на једанпут Раскољников.

— Шта? ушта Петар Петровић, не разабравши Раскољникове речи, али није добио одговора.

— То је све истина, похита Зосимов, да се умеша.

— Па бар није тако? настани Петар Петровић, пријатно поглављајући Зосимову. — И сами ћете признати, продужавао је он, обрађујући се Раскољникову, али сад већ с одбеском наважком личносту и надмостношћу, па само што не доладе и „млади човек“, — да има напредка, или, како се то сад каже, прогреса, па макар само у и науци и економској правичности...

— Та то су фразе!

— Не, нису фразе! Кад су ми, на пример, до сада говорили: „љуби ближњега“ и ја га љубио, шта је одакле излазило? настањало је Петар Петровић, може бити и сувише решено: — изазишло је то, да сам целао камај на пола, делово се с ближњим, и објојна смо стајали подунами, по руској пословици: „Ко за више лечења ноје, неће доловити ни једнога“. А наука нам каже: љуби, пре свега, самога себе, јер је све на свету засновано на личном интересу. Будеш ли љубио самога себе, то ћеш и послове твоје вршити како треба, и настан не ти остати читан. А економска правичност доладе да је, што је у друштву више добро уређених ствари појединачна и, тако рећи, читавих капања, у толико нише у њему и чиретих оскопа и у толико се више и боље у њему уређење и општа ствар. Дакле, томећ ли једино и некаучио за себе, ја баш тим самим тежем за све, и допринисом томе, да ја мој ближњи дољиб нешто важе од пошанога капања, и то не од појединачних, особених доброчинства, него због општега благостања. Мисао преста, али, која се, на жалост, доста дуго није појављива, заплована идеалистичким и сазнањем, а изгледа, као да није потребно много општруности, па да се човек досети...

Опростите, и ја нисам толико општрума, сурово га прениде Раскољников, — па зато и престаните. Та ја сам и отпочео разговор с извесном намером, али су ми иначе сва та самољубања брбљала, све те безграничне, отрцане фразе и све једно исто, те једно исто, па ове три године толико огледаше, да, тако ми Бога, просто црвеним, не кад ја, него кад чак и други о томе говори преда мном. Ви сте се, разуме се, покушави, да се препоручите својим знањима; то се лако може опростити, и ја не замерам. Ја сам хтео сад само да вас упознам ко сте ниш; јер видите, оно опште се ствари окупило у последње време толико разних варијација и тако су све искланили, чега су се год дотакли, а све у своју корист, да су коначно целу ствар упористили. Али, доста о томе!

Младошћу господине, отпоче г. Лукин, истачући се напредним достојанством, — да ниште хтели, тако без акале црвеномјење, можда да кажете, да и ја...

— О, молим, молим... Зар бићмо то?... Али доста о томе! пресеца Раскољников, и одмах се окрете Зосимову, продужујући с њим пређашњи њихов разговор.

Петар Петровић показао се толико паметан, да је одмах оном пређашњом поновљено. Он се, у осталом решио, да после два минута оде.

— Падам се, да ће се сада отпочео познатиство наше, окрете се он Раскољникову, — после нашега одхрањивања, и у виду изпатива наше околиности, још боље уверити... Неома вам којим здравља...

Раскољников није ни главе окренуо. Петар Петровић се стаде дилати са столице.

— Убио је сигурно какав дужник! са уверењем је говорио Зосимов.

— Наскитруо дужник! потврђивао је Раскољников. — Порезаје не одаје своје мисли, али дужнике бабине неспростао испитује...

— Испитује дужнике? гласно запита Раскољников.

— Да, а зашто?

— Ништа.

— А откуда ти зна? запита Зосимов.

— Нене је позвао Кох; имена других била су записала на ваљовима налажених ствари, а по неки су онег и сами дошли, кад су чули...

— Али, то мора бити да је био искусан и препреден дужек! Какав дрескот! Какав одлучност!

— Ама то је баш оно, што није тако! превиде га Раскољников. — Ето то нас све и свираа са правог пута. Ја, моћути, тврдиам — да тај није био ни искусан, ни препреден, и то му је сигурно био при случај! Замисли, да је било са одређеним планом и да је извршио препреден дужек, и биће

непероватице. А узми, да је био неискусан, и изићи ће, да га је само пуст случај изабавио беде, а шта случај не може? Та он, молим те, није, можда, ни сметио предвидети! А како прили посао? — граби ствари у вредности од десет до двадесет рубаља, њима набаја ципове, претуга по бабином салдуку, по дровицама, — а у орману, у првој вејоци, у кутији, нашао се само чиста новаца на хиљаду и пет стотина рубаља, осим бањичког! Није умео ни да опалачка, само што је знао убити! Први корак, какав ти, први корак, био је збуњен! И није се о плаћом, него случајно спасао!

— Ако се не варај, ви то говорите о скорашњем убиству баше чиновничкојце, умеша се, обративши се Зосимову, Петар Петровић, стојећи заједно са пешмаром у рунци и с рукавицама, али желећи да пред одлазак изјави још неколико мухрих речи. Он се очигледно старао да остави добар утисак, и сујета преопаша разумом.

(Наставиће се).

РАСПИС

Свима полицијским и општинским властима

Наже наведени осуђеници београд. казненог завода, побегли су у току прошле године са оведе и до сада још нису ухваћени, и то:

1. Арсеније Цветковић из Сарајева, окр. подунавског
2. Аким Јосифовић из Турске, живео у Београду.
3. Алексе Јовановић из Умчара, окр. подунав.
4. Бошко Тулина из Турске, живео у Крагујевцу.
5. Мишаутин Пауновић из Мисловина, окр. подунав.
6. Вуканаш-Вуле Тошић из Београдине, живео у Ваљеву.
7. Вујда Марјановић из Д. Лавацког, окр. пожар.
8. Вујда Васић из Бабине дупе, окр. ваљевског.
9. Луја Васић из Бабине дупе, окр. ваљевског.
10. Василије Радичић из Турске, суђен својим судом у Ужичу.

11. Јеврем Јелић из Турске, суђен својим судом у Ужичу.
12. Јанко Јовановић из Дубока, окр. пожаревачког.
13. Вељко Вељановић из Београда.
14. Василије Јовановић из Наталанина, окр. крагујев.
15. Јовислав Пантелић са Уба, окр. ваљевског.
16. Владимир Петровић из Крагујевца.
17. Груја Милановић из Стручнице, окр. моравског.
18. Гаша Трипић из Босне, живео у Шапцу.
19. Ђорђе Зељин, из Босне, живео у Шапцу.
20. Гаша Кисељин из Босне, живео у Шапцу.
21. Дина Стојановић из Међулажја, окр. поднав.
22. Димитрије Николић из Турске, осуђен у Јагодина.
23. Деспот Јовић из Босне, живео у Леници окр. поднавског.

24. Димитрије Павловић-Илић из Равноца, окр. пожар.
25. Живадин Милошевић из Крушевце, окр. пожар.
26. Душан Сечањ из Баката, живео у Трмбасу, округу крагујевачком.

27. Коста Атанасијевић из Пољана, окр. пожар.
28. Димитрије Растај-Пала из Београда.
29. Јеврем Ђорђевић из Печеног, окр. крагујевачког.
30. Живко Станисављевић из Грогана, окр. тимочког.
31. Здравко Милошевић из Бресте, окр. моравског.
32. Маринко Лазић из Рудовца, окр. подунавског.
33. Илија Јовановић из Бресте, окр. пожаревачког.
34. Илија Јанковић из Врбце, окр. крагујевачког.
35. Јован Махажовић из Метрине, окр. крајинског.
36. Јован Потојић из Жагубице, окр. пожаревачког.
37. Јергован Спасојевић из Лознице, окр. пожаревачког.
38. Јанко Штрмац из Босне, живео у Ваљеву.
39. Вока Салић из Турске, живео у Жидиљма, округу моравском.

40. Коста Ђурић из Крагујевца.
41. Коста Тодоровић из Д. Кутина, окр. нишког.
42. Коста Ђорђевић из Турске, живео у Београду.
43. Лазар-Лала Стојановић из Пожареваца.
44. Лазар Милић из Аустрије, осуђен својим судом.
45. Стојан Петровић из Губереца, окр. подунавског.
46. Марко Мојисовић из Словца, окр. ваљевског.
47. Милоје Јовановић из Трудова, окр. ужичког.

48. Мијаило Остојић из Београдине, осуђен у Ужичу.
49. Миливоје Динац из Г. Милановца, окр. рудничког.
50. Младен Копачевић из Аустрије, живео у Шапцу.
51. Марко-Мата Миливоје-Башић из Голобока, округа подунавског.

52. Младен Станачевић из Аустрије, живео у Убу, окр. ваљевском.

53. Радислав Јефтић из Бискупца, окр. пожаревачког.
54. Јиван Симић из М. Монтина, окр. подунавског.
55. Илико Тешћ из Драче, окр. подунавског.

(Завршиће се).

С тога моле се све властите полицијске и општинске, да у своме ресону ова лица брижљиво потраже, и пронађене овој управи спроведу, или у случају, ако ма шта о њима сазнаду, да о томе ову управу известе, како би се ради хватања њихова од стране ове управе нужни кораци учинити могли.

Управ. беогр. казн. завода

Јев. Марковић.

ТРАЖЕ СЕ

Управу града Београда тражи ова лица*):

(Наставиће се)

Николау Ђ. Радуловића, родом из Црне Горе, који је почетком ове год. био у Бугарској;

Пушицу Пајевића, родом из Црне Горе, који је био телеграфист у Србији;

Милиана Лазаревића — Кубуровића, бив. служитеља поштанског у Београду;

Милиана Лазаревића, званог „Сирему“, родом из Мостара. Милош се издаје за поштару.

Петра Х. Коченића, родом из Сарајева. Петар има 36 година, средњег је раста, смеђ је.

Јову Ђ. Копачевића, родом из Босне, који се издаје за поштару. Јова има 35—36 година, средњег је раста, сувокал, приомалост.

Станка Ђурић, родом из Црне Горе, који је у последње време стално живео у Србији — Бугарској. Станка има 38—40 год., средњег је теласа, деснокал, ала коњушањог, косе риђе, браде и бркова пуних, мало је просед, очију право-растак.

Коста Павловић, бив. контролора дувана у Србији. Коста је родом из Припрена, има 38—40 година, средњег је раста, у лицу је смеђ.

Радослав Мјукшиновић, родом са Петина.

Милоша и Милосава, браћу Ђурић, родом из Ниниша, који су живели у селу Гајтану у Србији.

Возу Дукић, бившег поштар. служитеља у аустр. Митровици.

(Наставиће се).

Светислава Ђорђевића, родом из села Каоиника, окр. крушевачког, тражи начелство окр. крушевачког актом Бр. 9885. Светислав има 22—23 год., средњег је раста, приомалост, је. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управу града Београда с позовом на Бр. 23194.

Отевана Перића, слугу, који се издаје за Петра Костића, родом из села Дривара у Аустро-Угарској, тражи начелство округа поднавског актом Бр. 14653. Отеван — Петар има 18 год.; раста је понавског, косе смеђе, носан је. Пронађеног треба стражарно спровести помен. начелству, или Управу града Београда с позовом на Бр. 23793.

Панту Лазића, бив. служитеља поште шабачке, родом из Босне, тражи начелство округа поднавског актом Бр. 14574. Панта има 32 год, малог је раста. Косан, смеђ. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству или Управу града Београда с позовом на Бр. 23794.

*) Лице, који ухвати ма које од ових лица, или о томе одмах известити Управу града Београд, ради њиховог хватања.

Јована Шопаловића, земледелца из села Мачната, среза латиборског, тражи начелник истог среза актом Бр. 12539. Јован има 36 год., средњег је раста, смеђ, косав, озвучу граорастах. Пронађеног треба стражарно спровести помен. ереском начелнику, или Управи града Београда с позивом на Бр. 23561.

Танасија Чамића, родом из села Мургама, среза тамнав, тражи начелник истог среза актом Бр. 9910. Пронађеног треба стражарно спровести. Акт Упр. гр. Београда Бр. 23689.

Јованка Анђеликовић, земледелца из села Секурица, среза левачког, који је пре неколико дана отишао — отуђирао од своје куће, тражи начелство округа моравског актом Бр. 10706. Пронађеног треба спровести помен. начелству, или Управи гр. Београда с позивом на акт под Бр. 23942.

ПОТЕРА.

Трифун Радивојевић, бив. надничар у селу Калуђерици, среза прачарског, округа подунавског, 20 пр. мес. извршио је крађу Ранку Веселиновићу на истог села и однео му: један црне сувице чакшире, једну памуклију без рукава, један револвер од 6 пука са белим корицама и један нос. Трифун има 30 год., средњег је раста, добро развијен, промишљат. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести нач. ср. прачарског с позивом на Бр. 11360, или Управи града Београда на Бр. 23632.

Вуду Петковићу, баштовану из Ниша, украдена су два кова, од којих један има 10 а други 12 година, приј је длаке црне а други чисте; обојица пак грива је пострижена. Наређује се тражење. Пронађеног треба са покрајом треба спровести начелству округа нишког с позивом на Бр. 17635, или Управи града Београда на Бр. 23475.

Коста Игњатовић, калача етоларски, који је био у болници за душевне болести на лечењу, 24 тек. мес. изјутра побегло је из исте. Он има 17 год., средњег је раста, плаш и по глави белав. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести управи помен. болнице с позивом, на Бр. 1427, или Управи града Београда на Бр. 23776.

Мисаила Шуткић, земледелца из Г. Мутинце, округа моравског, выпали су 21 тек. мес. у вече два наоружана, непозната зликовца и отели му 80 брва ошца, од којих су њих 60 длаке беле, а 20 длаке мрсе. Један од нападача био је високог стаса, поргљав, косе риђе и имао је до 30 год., други пак био је омањен, добро развијен, смеђ, у лицу. Начел. округа моравског актом Бр. 10670 од 24 тек. мес. моли све полицијске власти, да разбојнике са њиховим пленом живо потраже, и у случају проласка њему остражарно спроведу. Акт Упр. гр. Београда Бр. 23583.

Ноћу, између 19 — 20 тек. мес. непознати лопови провалили су код на судници општине баричке, која постоји у селу Мисаиловићу, среза посавског, округа подунавског, и из исте украли а однели: 289-38 готовог новца и 40 комада разних облигација, које представљају вредност од 2683-93 дина. Начелник среза посавског актом својим Бр. 11002 од 22 тек. мес. моли све полицијске власти да лопове са покрајом живо потраже и у случају проласка њему остражарно спроведу. Акт Управе гр. Београда Бр. 23549.

Ђорђе Петковић, по занимању машиниста, родом из Јагодине, ренесмен крушевач, аристок. суда стављен је под привичку астрату и у притвор овог краја. Ђорђе је у бегству, да с тога помен. суд моли све полиц. власти, да га у својим домаћинама потраже и пронађеног њему остражарно спроведу с позивом на акт Бр. 19565 Ђорђе се може спровести и Управи града Београда с позивом на акт Бр. 23871.

Ладислав Најера, сопственика на Осек тражи ошачи суд. Ладислав има 34 године, промишљат, стаса средњег, лица дугастијег, косе заворене, бркова и браде црне, врло пратковит, у говору неодољен, брзо наочаре, који надују у очи, на темени има цигру, нелице, лепе, беле зубе. Нестао је 22. септембра (3 октобра по новом) с пасошем, који му је издат у септемру. На ваљан начин прави дугове. Осечка полиција моли свакога онога, ко би Ладислава ухватио, да га пријави нашим властима. За накнада обавештења ваља се обраћати

осечкој полицији. Ко ухвати Ладислава добија награду у 2000 динара.

Вегуни с робље. У ланшном броју доносимо акт Управе београдског казеног завода којим доставља полиц. и општ. власти, списак пребеглих и до сад непонађених осужбеника. — Број њихов износи 130. Од овог броја, за последње две године (од како је покренут „Полц. Гласник“ и сви осуђеници сликају) дозав само 9 непонађених а сви остали 121 на ранијих су година. *

И од ових 9 непонађених, неколико су дана домаљаци наших власти, по предмети су мере да се и тамо пронађу. **

У овом броју доносимо ову твону:

1. Вождар Богвић, из Кусеља, под осудним бројем 548 (у две слике). Овак дела учињеног види у 3. броју „Полц. Гласника“ ове године на стр. 23.

2. Милан Ђуришић, из Београда, Бр. 380. Опис у бр. 18. т. г. на стр. 144, и

3. Накондје Мажик, из Д. Водана, Бр. 876. Опис у бр. 31 т. г. на стр. 240.

За сву твону држи се да су у непоследној близини својих места одакле су, и само брижљивим трагањем дотичних општинских власти могу се пронаћи.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Члавак Шуткић и њему слични лопови, провалили су у муз. бр.

*) За последње две године побегло је из разних места и казеног завода у земљи, 147 осуђеника; од овог броја познато је 138, остало непонађених 9.

**) Слика ових репродуцира се у много примерака и послале се властима гуверних држава где се нису да су приврени под лажним именима.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једном недељно. По потреби биве издани бројеви. Прегледа се нашој уредници у Београду «Крајак три» је Уредног града Београда, а у унутрашњости код познатих окупача или на пошти. Цена је: омиш, које узди у свата омишине а која је већ прегледања, чиновника, угледних, запослених, омишних шарача и осталих запослених у свата омишине 12, полугодина 6 динара. Гостопријемача и међашица не унутрашњости годишње 16, полугодина 8 динара. Жандармерија годишње 8, полугодина 5 динара, ну оне се во омиш прегледања само преко својих окупача полицијских односно поручника одреда. Надлежности у свата 20 динара на годиш, 8а иностранство: годишње 24, полугодина 12 динара. Поједини бројеви «Полицијског Гласника» не продају се. Рукописи не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. П. Јовановића.

(НАСТАВАК)

За енциклопедичким нема, како вели наш аутор на крају овога одељка, још доказа, а психичким атакмама, ако бисмо и допустили да га има, не би објаснио постанак злочинцама све, док се не би доказало да *неки* тако због недовољног света, или а света из свих и најбољих робова друштвених, нема у себи ничег најдичијег са енциклопедичким предања доисторичке доба, или а аудима дивљих раса, или а давашњим дивљацима; све док се данашњи цивилизовани свет не би ослободио оних особина, које се бржљаво приду по поврзавану нарочито одневољног дичијерства, да би у пошесним приликама забуктале оном сличном својом, у арах прототипа свих што је морално подила, те тако човека модерне цивилизације, који се толико разлике и хвалише својом моралношћу, приказале у свој напоти у такој бестичности му.

За доказ своје теорије, криминално-антрополошка школа позива се и на то какво је дете или злочинац. Умислајући да је склоност на злочину, нарочито онаква каква се јавља у злочинаца из напине, особина која лежи у инстинктуалној конституцији, она је сматра уробоном свима људима у добу детињства, само је код већине људи доводи до спољашње поведи утицаји понављају или бар потисну, а код неких остаје онаква каква је и првобитно била. И тако постоји злочинац или ништа друго него дете како природа даје. «Клице моралнога људала и злочиначеге природе», вели Ломброзо, нису ник изузетак него правило у првој периоди човековог живота. Овако исто као што у ембриона редовно излазило *форме*, које су у одрасла човека, ако остину, аномалије. Дете, а то је човек без моралнога чвства, није ништа друго него оно што психијатри пошу морално људом а ми уробоном злочинцем. Често у свирине рано дете показује напале гнева, буџи, осветљивости. Сва деца људи, нарочито изоловањ; задовољство им је давати. Јаку, да би добила какву поделастину; да би избегла казну, често из ствје, а понављање на то, што их томе гони унутрашњост њихова, њахон још неразвијених осећаја за истину. Свршеност је једна од најобичајнијих карактерних црта детињства. Дете у омиш претпоставља као добром, више је свирено него добро, јер му се само тиме дух свиле јавља, те само тако и може да покаже неку снагу своју. За то деца радо убијају мртве предмете, убијају ситне животиње и муче их*. Дале, Ломброзо налази у деце карактеристичну црту: да не мере на рад, нарочито подизавања, а воле игру; да хоће непрестано да мењају место и предмете игре; да су сујетна и охолу уображавања, а то је главна црта људала за великомом у уробоном злочинаца; да, као дивљаци и злочинци, ни они не разбујају за последице. Из тих сакага објашњава се, вели Ломброзо, са свим просто, за што у децот може да ухвати корена морал инвалити (морално људало) — аа то што страстима њиховим од младости никаквих прегрда нема, а морално људало није ништа друго него прегрдо повећан из младости, напастањем непрестаних. «Па пошту се морал инвалити и злочинац склоност врло сродна, те и сви велики злочинци још из детињства показују але склоности.

Питање, да ли је човек од природе добар или рђав, као и да ли се у омиш раја с тим, на било као добар или рђав, али, може бити, кад се раја и на свет долази, није ни добар ни рђав — то питање од најнада, на и данас, енциро је код филозофа, педагога и природњака. Тако знава поштинуа, криминално-антрополошка школа италијанска с тим је са свим на често: она *узима* од *човека* долази на свет с *клицом* злочиначеге природе. Али зар је дете равно злочинцу само за то што нема атруственог осећања и што радо егзистичан? Да ли је оно што и злочинац само за то што се веома аути, што даје, што радо разбаја и уништава предмете, што је, може бити, свирено? Она појава, пре свега, могу бити само рећи изузетак, а посеа они се могу протумачити самим природом организма уопште. Нагон одржава, који влада свом органском, живом природом, силан је нарочито у деце, јер у пему је до атруственог доба јавља могућност за живот детета. Има доста деце која не лажу, не краду, која воле и млажу животиње, која нису гневна; егзистична су, али то долази на ове прве и најзавлажније дужности њихове, која је у томе што морају да живе, а живети могу само тако ако на рачун других расту и развијају се. Тек томе организм у стању је да не буде само егзистичан него да и другим чини и даје што.

Дете је равно злочинцу, вели Ломброзо, а по томе, што је без осећаја моралности. Наравно да у њих томе осећаја нема, али је ипак та разлика, што се у детета с даљим телесним и умним развојком разлика и моралност, док у злочинаца она је услед неморалних прилика и утицаја остала неразвијена. У детета нема осећаја моралности само за то, што ја у ембрионалном стању нема за тај осећај никаквих никаквих органа, нема никакна социјализована центра у мозгу, а појам би као са седмисте за осећање моралности било дете рођено. По рођењу дете стаје прамати чулан уелачење с поља, којих ле, што је дете старије, бити све више, тако, да ће се стално групотирају читаве гомиле све нових представа у мозгу, којима се богати и све више развија интелектуална, а тек с овим, утицајем подхрањивања, утварања, омишња и наука, постоје и оно што водемо моралним покретачем и моралним осећајем. Посматрања казују да то бива у детињем добу врло брзо. Моралин осећај није особина душе која би се већ налазила негде у централној нервној систему, него је производ дуге необично компликоване радње духа у коме наслеђених природних дар, опити психичких развојата и наситијања имају најбитније и најважније улоге. Осећање моралности није уробоно него се развија постепено и логично као и многе друге особине и подобности душе. У својој расправи о кривичној одговорности и злочину, на годишнем скупу немачких психијатра у Вајмару, 1891, тврдя Леман да не може бити дивовизије за вршење калкулације дела, јер она зависи од социјалних прилика, а многог што ита, што уробоном водемо, само је производ времена и околности, које кад прећу врло често нестане и многог чега што смо тако држали за «уробоно». Тако исто, вели даме, ни моралин осећај није уробоно него задобијен, само је последица прилагођавања живота социјалним одношима који владају. Злочинац крадљив и поштуцима својом у нечем подсећа на дете и по јачему се виде једнаки, али се у даљем омиш али и разлике. Дете је на путу моралнога развојата и оно што чини одговара уек стешну на ком је стање организације његове, а злочинац је већ пре-

шао развитак своје индивидуалности и оно што чини производ је нормално израђене, разбортне поље негде али је производ психичког стања, коме сметају напад абнормних утицаја. Злочина, можда би се рећи, има неких детинских особина које га чине сличним детету, али дете нема ничег што би било особина самог злочинца.

Сипајемо има случајева да деца у нешкој младости учине каква тежка злочина против својине, нарочито против лица (напред смислене убиство, разбојништво итд.), и то с толико разбора и хладнокривости, познато не показује ни најпредревенији стари злочинац. Указујући на те случајеве, у појаве прве износ се нарочито то, како ти млади злочинци ова ала дела не само чине без икаквог зазора и трага моралног осећања, него их и са свим признају и о њима говоре. У томе се хоће да види доказ, да је злочинац већ у детету развијен, да је рођен као асоцијал. Али тих необичних случајева у свој криминалности толико је ва броју мало, да готово изневерају. Они се могу приметити тек само у олим великим варошима, у којима су светле и мрачне стране модерног културног живота најчешће проистекле и плода дошле. Ако деца прерано западају у злочин, то, вели Таро, долази из некое социјалног урског, икако не из каквог етичолошког урског. Таке деце има само у врло насељеним и веома цивилизованим центрима, икако не и на селу". И заиста, оних узасних примера још развијених интелигенције и у то потпуног оскуца сваког осећаја код младих злочинаца има само у великим варошима скоро свих земаља; само на земљишту великоградског живота налазе обилне храмове ове отроне бјавке. Двоје нарочито чини, да се ту развијају ала чудовишта. Једно је, што су баш у великим варошима деца још у најранијој младости својој, због тежке борбе за живот, припуца од стране родитеља и старатеља својих да заступају себи што год издржава. У грубој борби с тежкоћама живота та се деца изаше сунине рано мислити, доживети се, ауљиво и хитро употребити сваки тренутак који би им могао користити дозети. На тај начин интелектуална страна духовног живота неформално рачи се баци, сунине једносторо свара, а ерсе и племенитост у парамима постају, остају перавијени, пренебрегнута. Друго, што у такве деце назива тољку ка злочину и по кинто праве их у том последу чудовиштем, јесте подражавање истим али сличним примерима. Другици у свему подражавају, ту је права зарада, чеје су жртве тим сигурније, што су таква млада лица већ одгајана у том правцу да се наимаљавану не умеју одупрети. Ова така деца-злочинци показују прерану интелигенцију, којој се дивити морамо, а ипаква трага од развитка душевности; ова с највећим духовством и окретношћу кују своје планове; с највећом мудрошћу поврнују све што им треба, спреми су увек да испрву сву мрежу лажи у одбрану своју, а у души својој може бити леваду ни слутне од онога што су учинили, икако од етичког кајала, нити тога може бити, пошто у мях још није пробудила савест.

Осем тога, многи од тих злогласних младих злочинаца по својим склоностима извесно су позав патолошки, аномалије које природо радо чини у области органиског живота; али су то увек, као икава чудовишта, само изузаци, а ипаква неки правац за нормалан развитак. По томе није ни мислити да је првобитна форма злочиначка изражава у природним особинама детета, да је дете од почетка злочинац, човекове биће без моралног осећања. И заиста многи од примера, у којима се износи како је потица злочинац још у детинству показивао склоности ка злочину, не тичу се ни мало прерано нормалних него патолошких, што се често јасно кажује и самим особинама телесним, знацима телесне дегенерације. Извесно је да није оправдано проносити на свуколку децу оно што је нађено код малог броја неформалних младих злочинаца, да није оправдано на појединих сумњивих случајева правити опште закључке. Свој деци припити злочиначке склоности тако је ексцентрично, као и све асоцијалне сматрати за новину децу...

(Наставиће се).

ЦРТАЊЕ И ЊЕМУ СЛИЧНИ ПОСЛОВИ

(ПРЕСТАВАК)

При скицавању околине, предела, треба се увек саунити тако звањим „конвенционалним знаковима“, који се употребљавају у мапама и војничким картама. Та знаци су свуда раширени а свуда их разумјеу, разумјеу их чак и они ауди, који их нису проучавали. Скица, у којој су конвенционални знаци, јасна је и прегледна, човек је лако и брзо схвати и увиди да је рађено тачно и брзаване. То знаме може оваки изследити лако изучити, кад узме равне картне и прегледна, да се по њима у цртању тих знакова извеша. При цртању ваља пази, да се линије понавља чисто; где долазе удвојено, и. пр. друмови, стази и т. д. да буду што је више могуће паралелне. У почетку вежбања ваља најпре правити групне знакове, на ситније и ситније, докле се не постигне потреба мера. Пнаве линије не треба никад цртати слободном руком, већ увек лево-ишном; најбоље цртеж изгледа немаран и неистинит, кад су линије кривудаве.

Скицавање већих дела околине.

Они случајеви биће доста чести. Трагови могу много пута ина доста далеко од места, где је дело извршено. Питање шта се и како се с неке удаљености тачно да види, може доста важио бити; однос између једне тачке у околини према другој, могу се јасно представити само скицом. И пра оног задатку праи је, да се оријентисамо, колико да се узме од предела. Оно питање је много теже решити у овом случају по у ранијем, пошто већа простор стаје више хода и прегледања, те нас много тражи. Према томе у таквим случајевима морамо се претходно добро размислити, колико ћемо од околине узети. Кад то утврдимо, онда приступамо мерењу тог простора, а то чинимо корачањем. Број корача помножи се са 8, а за тим се последње место прегрда (1 корак = 80 см.), даље и, пр. 600 корача са 8 помножимо = 4800, кад се последња кула изорине, онда је 600 корача = 480 м. За тим измеримо трагарију, коју жељемо за тај циљ употребити, и гледамо да нађемо сразмеру између околине, коју ћемо цртати у хартије на којој ћемо да цртамо.

Редимо да је површина, коју цртамо, дугачка 1482 корача и широка отприлике трећину дужине. Ми ћемо за цртање употребити пола табла писале хартије у дужину (35 см. дужина и 21 см. ширине). 1482 корача превато у метре чине 1185 метара, које ћемо ми заокружити на 1200 метара; 1200 м. = 120000 см.: 35 = 3428,6, што ћемо ми као сразмеру број на 3500 заокружити, т. ј. на 1 см. хартије мора доћи 35 м. у природи, ала на 1 см. хартије $3\frac{1}{2}$ м. у природи. Дак намерно врло полену меру; измеримо сваки лес у природи, редукирамо 35 м. на 1 см. и пренесемо на хартију. Јесмо ли дакле мерења нашла, да једно ларче друма ваљом 460 м., то ћемо поделити $460 : 35 = 13,1$, дакле тај друм имамо да пренесемо на хартију у 13 см. и 1 м. Још је поленеије узесати једну меру за редукирање. Редимо и. пр. да је прметит 320 корачица = 256 м. дуг, докле хартија има 35 см.; сразмера: $256000 \text{ см.} : 35 \text{ см.} = 731$ износ у округлени отприлике, тако да је 1 см. хартије = 7 м. у природи. Дакме имамо: 1 см. = 7 м., 2 см. = 14 м., 3 см. = 21 м., и ту већ можемо застати и рећи: 3 см. = 20 м., т. ј. направиламо на хартију линију од 3 см. дужине, коју преполовимо; свака половина представља 10 м., коју ми за тим шестором на меру пренесемо све доп и. пр. 100 м. не добијемо. Том мером лако је радити. Да је сразмерна број у место горње 700, био 900, онда би рекла 1 см. = 9 м., 2 см. = 18 м., 3 см. = 27 м., 9 см. = 81 м., ала округло: 9 см. = 80 м. Узамемо дакле линију од 9 см., поделимо је у 8 делова и знамо онет, колико је 10 м., према чему се мера узема.

За посао је од врло велике олакшнице, кад кроз предео, који цртамо, пролази каква права линија, и. пр. друм, стаза, железница, водовод, плот, међе од њива и т. д. Кад имамо такву линију, онда је посао прао лаг, и ми бисмо препоручили да се у потребном случају операцијама основ мало помакне, само ако се тиме може доћи таква права линија (базис). Дакме на скици морамо нацртати више по је лакии и поузданији. Не вађемо ли такву праву линију икако, што је се ретко десити, онда је створимо сами на тај начин, што такву линију

повучемо идеално с помоћу одређених утврђених тачака (кућа, поједино дрво, гранична утаја и т. п.) и ту линију узмемо за базу у раду.

Цртање на мрежи.

Ако је потребно, да се тачно нацрта неки предмет, који не заузима великог простора, а заједно је или сасвим или приближно сасвим равна, онда је најповољније цртање на мрежи (картија, која је испуњена на квадратне). То није бог зна како тешко и тако цртање може сваки, ко хоће или мало вештине. Цела ствар је у томе, да се површина, коју цртамо, подели на велике квадрате, а картија за цртање у мале квадрате, који да буду у сразмери с оним првима.

Рецимо да нам је потребно, да тачно нацртамо извесан број кривих мрежа, које су се сасушиле на патосу. Тада ћемо најпре направити квадрате на патосу, па за тим их пренети на картију, паралелно сразмерно мери. Ако је патос негде рамаван, т. ј. доске једна од друге растављене, онда се она руна одбија и не уграђује на картију. Према томе, кад смо нацртали мрежу на рамама и на картији, онда прегледамо кришћуња и вијуге мрежа и преносимо их на картију. Отвар дакле врло проста и лака.

Укупљивање и уздупљивање.

То су техничка радова, које може сваки извршити и који доста пута могу бити од драгоцене помоћи.

а) Уздупљивање

Практикује се онда, кад нам могу бити од потребе облици малих тела, која се не на ма каквих узорка не би могла узети у природи и донети у суд. То на пример могу бити утисци необичног ташета, малих криволи на каквом камену, облици невог намештаја, невог камена и т. д., ујед или грешнице поштију неког убијеног, за кога би се могло држати, да се брешно уједаном или грешном, каучука, облици каучука и ваљаче других сличних предмета.

За материјал узеше се већном восак, а у случају потребе и пластика, тесто, утисаче мрне сивог хлеба и т. д.; али најбоље ће бити она парчица теста на коју: 100 делова утисача, 20 делова сумпора, 40 делова масти, 40 делова азотног сумпора и 40 делова смоле од камбоса (Dr. Koller, „Neuere Erfindungen und Erfahrungen“, 1893.). Исто је тако добар и восак за моделовање, који се добија, кад се 10 делова белог воска с два дела белогинијског терпентина измеша и истови на бавној топлоти, после чега се у ту смесу додаје мало но мало штирке од кримира. Докле се за достичи црна и температура, која тад буде влада, не добије право тесто. С тим воском за моделовање може се лако и врло брзо изолати најбољи и најтачнији отисци. — Ако употребимо алачуку, уесто од брашна и т. д., у праксу ма какву смесу, која би имала воде у себи, не треба заборавити, да тако добијени модели бивају сунешем мивли. Кад се јаким тим смесом падути, онда се шестаром узме мера и прибави се на картију ради контроле. Како се врши ово калупљење, није потребно ни говорити. Угреје се восак и тиска у дотични предмет. Пошто се таквом манипулацијом не клири ни у колико оригинал, то се израђени отисак тачно прегледа, упореда с оригиналом и рада се све дотле, док нам отисак не испадне потпуно за руком.

б) Уздупљивање.

За веће, површине предмете ваља се сасушити уздупљивањем. Оно се употребљава за репродукцију већих, неравних површина, које могу бити ваљке над се истаче питање, како је постала нека озада, пошто је нево на тај предмет, како да падне. Тавка теза могу бити: веће камене плоче с удубљењима и испупчењима, површине зидова, веће партије дрва и т. д. Исто тако уздупљивање се може употребити, кад су се неки предмети покарпали у већем обиму, па кад се има да реши питање о постанку те поезде.

Уздупљивање се врши овако: узмемо не суншине јаке, беле, обичне, чисте штампарске картије, оваквима је сувиљом уквашени у воду, а па тим је метнемо на предмет, који хоћемо да копирамо; пошто смо то учинили, онда по картији ударамо мало мекшом четком од хаљана све дотле док картија не ује у највишију удубљена. Ако картија поведе испуца, преко нулотног метнемо другу олаквину картију, па онда и по тој

ударамо четком, док се не изједначи с осталом картијом. После овога се узме друга табак картија, која се сад не влажи водом, већ намаже калупецавним туткалом, па се по том и она уздупљује четком, док се с првом не изравна. Ако би она два табак била танка или би други табак испуца, метне се трећи, онет замалан туткалом. Ако је површина велика, настави се табак до табак, према потреби. У овом случају па саставица табак треба, да један преко другог па прет прелеае. На посетку ваља припазити, да горњи табак не буде шири од доњег, јер би се својим ивицама могао приданати за површину коју копирамо. (Сршати се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Од г. Ђорђа С. Нупшенића, писара општ. безбашинске добили смо овако писмо и питање.

Код суда општ. безбашинске под 3 септембра тек. год. Вр. 1660 објављена је једна забрана коју је поверила тражио, на основу писме испране дужника. Радна по овој забрани текла је овако.

Када је поверила донео акт са тражбом за забрану, суд га је заједно у доводних протокола и ставио на истом оваку наредбу:

„Познати дужника одмах и саслушати га по § 19 грађ. судског поступка“.

Када је дужник на позив суда дошао он је па протоколу саслушања изјавио: Овај суд сам исплатио код начелника среза. о чему смо подносили кинту која означава тај дуг а за тога повериоца.

После овог саслушања суд је донео решење, пошто је тужени — дужник — доказао над истом кинтом да је дуг исплаћен, потврдила забрана одбија се од тражења као неумесног.

Противу овога решења жално је се саслушати повериоца приповаљственик, наводећи да је решење судско противно закону, јер општински суд не сме и не може вршити саслушања дужника када је тражи забрана, но мора забрану одмах одобрити пошто стоји испрана и исту уједноштити.

Износена ову радну судску г. Ђорђе онда износи ово своје мишљење:

1. Да се дужник мора претходно саслушати, па ма то било код јавних испрана, па тек онда присутити решављу забране, иначе као се дужник не саслуша а забрана се одобрити, онда она по жалби првостепеног суда пада, као незаконско и неправилно одобрена. Истичу по §§ 449 и 450 грађ. пост. по писменим исправима, тужени се неће саслушавати, али то вреди за првостепене судове, а не и за општинске, коме се поступак у овом даном случају јасно обележава и прописује у § 19 грађ. пост., који искључује свако друго поступање, но тражи саслушање дужника.

2. § 9 грађ. суд. поступка гласи овако: Ако дужник да сигурност за оно што се забраном тражи, на пример, пошто се саслуша, положи новац потпуно, или кинту да је платио, као што је овде случај, онда нема потребе одобравати забрану, јер је дуг тражили исплаћен, и онда се тражена забрана не може одобрити.

Износена своје разлоге он нита уредништво, да му се преко листа одговорити:

1. да је решење општинског суда правилно и на ваљку основано.

2. да ли је обавезно саслушавање дужника и по забранама код општ. судова, па ма да доказ била поднета и испрана.

3. да ли ће се забрана одобравати и у том случају ако дужник на саслушању поднесе кинту или новац за исплату. Ово објашњење тражио је од нашег уредништва са тога, да би се знао у будуће управљати.

Ми смо на ово одговорили:

Решење општинског суда правилно је и па закону основано. Тако исто основана је и правила радња која је решењу претходила. Правилно је са ових разлога:

По § 19 грађ. судског поступка узеј пада свака радња суда општ. ако дужник није саслушан, дакле без тога пре-

цизнога тражења и извршења истог, не може се приступити никаквом решавању.

Па саслушању дужник поднетом вхитом доказује, да је дуг плаћен. Значи да исти нише не постоји и онда нема места одобравању забране.

Општински судови решавају по грађанском поступку, само у кругу своје надлежности и прописе §§ 449 и 450 грађ. пост. где се говори о кратком поступку, не примењују се код општ. судови, јер кратком поступку код истих нема места.

Одговор на задатак у 30 броју

На задатак штампан у 30. броју „Полн. Гласника“, правично су одговорили:

1. Владимир М. Живковић, писар општ. ропчевске
2. Милан П. Зарић, писар општ. ропчевске
3. Гангорије Мајдановић, писар општ. јасничке
4. Јанковић Никодић, рачуновођа општ. властотачке
5. Ђорђе Т. Станишић, писар општ. властотачке
6. Рад. Марин, деловођа општ. змињачке
7. Рад. Бабић, деловођа општ. ковуњске
8. Милан М. Гајић, писар општ. ковуњске
9. Милија М. Радковић, писар општ. белевачке
10. Радомир Ј. Павловић, писар општ. крчмарске
11. Животић В. Иванковић, писар општ. крчмарске
12. Љубомир И. Јовановић, писар општ. ракињачке
13. Светозар Ерић, писар општ. бањавске
14. Давеска Н. Милошевић, писар општ. в. планске
15. Милан Радошевић, писар општ. данишке
16. Младен Гајић, писар општ. бунарске
17. Бранко Радојевић, писар општ. драчке
18. Радојко Миладиновић, писар општ. кушњичке
19. Животић Ј. Шобић, деловођа општ. ливањичке
20. Љубомир Ђ. Јовановић, писар општ. градачке
21. Милан Д. Панктурић, писар општ. новајевске

Они су били тако, да ствари потписате треба одузети и предати одређеном стараноу по § 466. грађ. суд. поступка и његовим изменама законом од 14 јуна 1898 год.: а да на парницу треба упутирати *авторизацију*. То је и правилно, јер, пошто је Милан поднео јавну исправу, која је код власти потврђена пре неке улазе, да је све пописане ствари донео мужу као мирас — спрему прв улаза, то се ствари имају сматрати као нека експлицитна својина, на коју муж има само право уживања; не то може и по § 471 грађ. суд. поступка, морају се сматрати као ствари жене, и не то хоће да спори, онда, пошто је она јача у праву, мора судским путем да докаже, као што то паређује горњи наведени пропис § 466 грађ. пост.

Погрешно је мишљење осталих општ. писара, који су у одговорунама заступали гледиште, да ствари треба одузети и Милану жени упутирати на парницу ради доказивања првобитне својине, јер то би било противно јасним законским одредбама. — Таквих одговора било је у овој прилици врло много, и они су сви — *неправилни*.

САМ СЕБЕ ОСУДИО

— ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГА —

Било му је име Деаузијер, и било му је јавно криво због тога. А грешко је: јер без сумње из мржње према томе имену и бајалности на које оно подсећа, код Деаузијера се створила чудна ствар за оригиналношћу.

Као оригинал, био је потпуно у реду.

Нешто мало бавило се са свачим, са уметностима, са књижевностима, са уживањима, и најзад је дошао до тога да је себи створио један идеал који се састојао у томе што је у свему гужоко *неоригиналан*.

На први поглед, то не изгледа баш тако чудновато, и та теорија може само да означаје један љубовитан дух, који заваре од обичнога, који је жељан новог, као што су у опште сви људи који нешто стварају. Али чудноватост је била у томе, што је Деаузијер од те теорије био направио правило свакодневнега живота, и служио се њиме у опхођењу са светом, и у њој нишао до последњих граница ексцентричности. Он је био постао денди *неоригиналан*.

* * *

Он је наизао да се оригиналност сретла само у променама, и био је створио ту асиному, да човек никада не треба да личи на самога себе, нарочито телесно. Тиме се могу објаснити некича променљива његова пошће, његова гласа, чак и његове емоционалности. Захваљујући разним средствима, он је свакога дана имао другачију главу, и живео као Протеј.

Дух му је био исто тако покретан као калејдоскоп, и у њему су се вртели као објекти најневероватнијег парадокса, најчудноватије идеје: то је била једна хомеаља речи, идеја, слика, представа, разговора, и био је у стиду да заслепи човека који би зазавео да проити тај фантазмагоричан разум.

* * *

У осталом, то је било дивно одбавено створење.

Заран, добре грађе, и под његовим позаминим пртма врирала је модерна лепота. Чудновате умне способности послужиле су му те је могао притићи све врлине као и све пороке, све науке као и све уметности. Знала су се његова херојска и купалишча дела, ствари снажног ума, несправљана парца поезије и прозе, клаци поне мелодије, напрати по којима се могао видети будући велики уметник. У рупама његовим био је цео генијел људски.

Али он није нишао до дна, под наговором да је то банално. Задовољавао се тиме што би пазао да он зна како може бити велики човек, велики песник, велики музичар, велики уметник, и да се одриче тога, јер су то величине и сувише вулгарне за њега.

— Све то, говорио је он, старо је као и сокови. Ништа не налазим у томе што ћу бити бог мога века, јер то ја и јесам. Ах! мене би запленило да постанем тај бог, када бих био животиња. А и то су људи већ видели.

Обично су га сматрали за људу. Неки су га чак држали за неку врсту Антихриста.

Али тај Антихрист био је и сувише тачно ексцентричан да би веровао у сама себе.

— Када би Бог постојао, рече он једнога дана, а када бих ја то био, не бих био толико глуп да не докажем да нисам Бог.

* * *

Са таквим теоријама, Деаузијер је могао живети само у Паризу и у њаво доба; и он би без сумње спознано проживео дуге године, унемирујући само неколико пријатеља, заваљајући гомила, да није однео био генијалан човек.

Обичном оригиналу дошта не би ни у как да учини најзад последицу ексцентричност која би га живота стала.

Он науми да убије своју љубавницу, да је бавезује и да даље буде њен љубавник.

Зачео је био учиниће са толико знања, са таквом поношћу обавезности, да је остао неоригиналан.

Тајна садичне чудновитости била је баш бављана Деаузијеру. Он вађе да то ваје велика оригиналност бити чудовитог и измаћи се правди. Он потињао сама себе, без икакве гржне савести, што је било једино *неоригинално*.

Цео Париз једини криком уласку се од алича, и наскоро цео свет угре погледа на Деаузијера.

* * *

Било је тренутак сада ни никада не бити обичан, и требало је наћи неоригинално посред вулгарности автора, касационога суда, глатине. Деаузијер не намери свој поим.

У Малеау није подио брине ни о својој одбрани, ни о својој бавеној популарности, него је на своје тело изводио тајне животностиа магнетизма, и тај аналитички сени преносио у једносложне сонете. После трећега сонета, опису се тога, јер је видео да је, *то морује*.

* * *

Пред судом био је напредан.

Пегон адвокат, један од најславнијих, и кога је запленила тежкоћа самога случаја и немарност клијента, дао је такву

одрасну да је позовебао поротнике и побито донаше државнога тужиоца. Имао је толико обиле необоривих доказа, такав залаз милосрђа, тако победоносно решитост, да је незнајно Деваузијерова била јасна за цео свет, и његово ослобођење обезбеђено.

Председнику су биле сузе у очима када је запитан оштуженога да ли има још штетнога да дође у своју одабру.

— Господо, рече Деваузијер, желим пре свега да изјавим моје највеће дивљење моме браниоцу, који је сада навео узор дела правне судске речитости. Ја имам да му приметим само на једно место његовога давнога говора.

И Деваузијер, дохвативши се једнога спореднога места на беседе адвоката, поче сипати попу светлост, и коначно задоби општу симпатију.

— На несрећу, продуки он, ја не могу толико похвалити да одом господину државном тужиоцу, који ми изгледа испод страшног задатка који му је друштво поверио.

Цео суд се запрепаста, државни тужилац повелени, порота се поче забуњавати.

Али све то није ништа било према ономе, када Деваузијер, пошто је изгласио сва слаба решеновања државнога тужиоца, поче од дна до врха да износи нову оптужбу. И са каквим маром! са каквом уметношћу! са каквом силном! Он баци попу светлост на своју тугу и своја злочина, на комаде срупи зграду одбране, своју кривцу доказа тако мајсторски да нише није мога остати никаква сумња. Он прекрете минутама своју као старе руканице, и задоби оно што је хтео: не предвиђени резултат да сам себе осуди на смрт.

* * *

Последње тренутке своја живота провео је у изналаживању једнога новог корака у игри и једнога суда за острге.

Када је свештеник дошао да га исповеди, он затражи да се пош прво пред њим исповеди; и, када је овај то учинио, он се не исповеди, него се задвојача таме што рече свештенику:

— У вапју беседи од малочас ви сте навели једну реченицу Светог Августина. Она је од Тертулијана, из деветог става његовог *De civitate Dei*. Идите са миром, сине мој, и не цитирајте више!

И поред своје мањитости и јачине карактера, Деваузијер се унемирио када виде гилотину.

Не што га је био страх! Он се само уласвао од једне тако брзине смрти после једног тако екцентричног живота. Било му је непријатно да помисли да ће му врат бити пресечен, као ма коме, као каквом вулгарном Тропману. Дунао је главу тражећи како би могао бити гилотинисан на непријатан начин.

И на сваки начин нишао је. Јер његово лице, док се не на на гилотини, сјајало је радосним осмехом.

Пусти да га положе на лебну доску.

У тренутку када се механизам покрете, он се страховито напреже, покида везе својом херкулеском снагом, одбаца се у назад, тако да му глава не оста до врата у месецу машине.

Сечиво паде и пресече преко средине Деваузијеру лобању.

* * *

Он је био навнао непредвиђено гилотине!

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с руског Јоџа Углича

28

— Да. Јесте ли о томе чули?

— Разуме се, у суседству...

— Јесу ли нам познате појединости?

— Не могу рећи; али мене занима при ономе другој општој, тако рећи цело питање. О томе ћу и не говорим, како су се преступи у њим злочинима за последњих пет година умножили; не говорим ни о непрестаним рањивостима и палељевинама, које се свуда догађају; за мене је од свега најчудније то, што се преступи и у нашим друштвеним скупинама на

исти начин умножавају, и, тако рећи, иду упереду. Тако, се, на пример, чуо, како је одавно нехаднишан јан опачао на другу пошту; тамо су опет прилазили, по својим друштвеним положајима, правили лажне банкоте; овамо, у Москви, хватају читаву друштву, која је правила лажне обвешнице последњег хугријскога зајма, — а међу главним саучесницима налази се један лектор опште историје: опште, опште, убијају у иностранству нашег секретара из новчаних и заговорних узоран... И ако је сад ова баба најчовљана убијена неким из бољег друштва, јер мужици не дају златних стару у залог, онда чини да се објасни ту с једне стране развиратност образовнога дела нашег друштва?

— Економских је промена много... одава се Зосимов.

— Како да се објасни? уметна се Разумихин. — Па то, баш и сушине укорењеном одиратношћу према раду и могло би се то објаснити.

— То јест... како ви то мислите?

— А шта је одговорно у Москви, ето тај лектор ван, на питање: зашто је правно лажне обвешнице? „Сви се богате на наше начин, па се и мени протхте, да се брао обогати“. Речи се тачно не омином, али је смисло, да се без муке, на туђ, разум, брао обогати! Напили су да на готово живе, да ходе туђом помоћу, и плавако да једу. Е, а кад купце одсуздаш чак, онда се спаки показе шта пред... — Али, онда, где је морал? И, тако рећи, закони...

— Ама, због чега се на брижете? изнепада се уметна Раскољников. — То се баш тачно с вањом теоријом!

— Како то — с мојом теоријом?

— Па извидете до краја све, што сте малочас проповедали, и каже ће, да се људи могу убијати...

— Молим, молим! узвикну Лукин.

— Ама није он тако мислио! одава се Зосимов. Раскољников је лежао блед, са уздрхталом горњом усном и тешко је дисао.

— Све има своје границе, с вањом теоријом Лукин; — економска идеја још није изналаживање на убавство, и ако се само ууме.

— А је ли истина, да сте ви, пренаде ја на једанпут опет Раскољников гласом, који је дрхтао од злобе и у којем се огледала некаква навест, што пређе, — је ли истина, да сте ви рекли својој навести... онга истог тренутка, кад се вањен предлогу одавава, да се највеће радујете томе... што је она пројаскивала... јер је наметније узети жеву из скротине, да би се после над њом господарило... и да би јој могли пребацивати и подесати је, колико сте јој добротности починили?...

— Драги господине! срдити и раздаријено узвикну Лукин, сви успамтећи и забуњен: драги господине... тако искривити смисло!... Опирстите, али ја вам морам рећи, да гласови, који су до нас дошли, али били рећи, који су нам дошли, не мају ни сенке здраве основаности, и ја... могу мислити ко... једном реч... та стезда, вања мамца... Она ми се и без тога учинила, поред, своју својих, у остало, одличних особина, учинила ми се записна својим романтичним мислима... Али ја сам, при свем том, био хлазду врста далеко и од предпоставке, да би она у тако накареном фантастичном облику могла ствар разумети у представи... И најзад... напослетку...

— А знате шта? узвикну Раскољников, придивљујући се на јастуку и гледајући га сасвим из близа погледом, што је сенао и скроз продријао: — знате ли шта?

— Па шта? Лукин стаде, те је чекао са увреним и пркосним изразом лица.

Путање је трајало неколико секунда.

— Е, па то, што ћу нас јач... ано се још једанпут усудите... споменути ма једну реч... о мојој матери... бацнуће нас стрмоглавце низ степенице!

— Шта је с тобом? повика Разумихин.

— А, дакле то ли је оно! — Лукин пребегне и уједи се на усницу. — Чујте ме, господине, поче он испривајом и уздржавајући се свима силама, али ипак тешко дисајући, — ја сам још мало пре, на приору корак, направио напу неубавност, али сам парчицом остао опде, да бих досадио више. Много бих могао да опростим болеснику у рођаку, али сад... ваја... нинава...

— Ја нисам болестан! викну Раскољников.

— У толико горе...
— Вуцате се до ђавола!

Али је Лукић већ и сам изазвао, не довривши својих речи, промлачећи се поново између стога и столице.

Разумихин овога пута устале, да би га пропустио.

Не гледајући ни на кога, па чак не климнувши главом ни Зосимову, који му је већ одавно давао знаке, да остави на миру болесника, Лукић изиђе, подижући из опрезности свој шешир управо до рамена, кад је, сагнувши се, изазвао кроз врата. Чак и на прегибу леђа његових као да се у тај мах могло видети, да однос са собом узаску уреду.

— Ама, како је могуће, како је могуће на тај начин? говорио је призражени Разумихин, климајући главом.

— Оставите, оставите ме сип! у бесниду повица Раскољников. — Ама хотете ли ме најзад оставити на миру, мушкетери! Ја вас се не бојим! Ја се никога, никога се сад не бојим! Одајте од мене! Хоћу да сам сам... сам, сам, сам!

— Хајмо! рече Зосимов, климнувши главом Разумихину.

— Та, молим те, зар га је могуће сад овако оставити?

— Хајмо! те! постојано повица Зосимов и изиђе.

Разумихин се замисли мало, па потрага да га стигне.

— Могло би бити горе, кад га је не послушао, рече Зосимов већ на степенцама. — Не смемо га држити...

— Шта је њему?

— Кад би се само могао позати за какву пријатну мисао, дамо би ми било! Мало пре је био још снажљив... Видиш, он има нешто у глави! Нешто тешко, што га притискује... Тога се ја веома плашим; а биће да имам право!

— А можда је то овај господин, овај Петар Петровић! По разговору њиховом изгледа, да он хоће да узме његову сестру у своје руке, пред саму болест, добио писмо...

— Да; баш сад га је довео ђаво овамо; можда је све покварено. А јеси ли ти опало, кад је Раскољников према свему равнодушно, па све обукнуће, изувезиши једну ствар, која га свагда заинтересује: оно убиство...

— Јест, јест! прихвати Разумихин; — сасвим сам добро запалио! Интересује се, плаши се. То су га астрахили баш овог дана кад се разболео, у позивици, код кварталиог старешине; као је у несвесу.

— Ти ћаш ми то нечорас непричасти пољети, а ја ћу ти послати што-шта рећи. Он ме веома занима, веома! Кроз по савата свратићу да видим... Запаљене, у осталом, неће напустити...

— Баш ти хвала! А ја ћу доћи да прићем код Настасије и послаћу Настасију, да га нагледа...

Раскољников, оставиши се, с пострпањем и мрзљивошћу је погледао на Настасију, али је она још оклевала да оде.

— Хоћеш ли сад да пијеш чаја? упита она.

— Довијте! Хоћу да спавам! Остани ме...

Настасија изиђе. (Наставиће се).

ИЗ СУДОКЕ МЕДИЦИНЕ.

(НАСТАВАН)

12. Пример

Самоубиство постигнуто ударом шиљастог метка у срце. Често се дешава, да су отвори од рана, које производе убојни метци, тако изгледају, да човеку изгледа просто непервратно, да је услед такве повреде могло извесно или остати на месту живог. Овај је случај такође вредан пажње, што је отвор ране био и сувише мали, а био је произведен шиљастом пулом. Да је то био случај самоубиства, служило је за доказ и то, што су у делу лежале напуштене метке, који су се потпуно одагали са мекима у леваши напуштенима. С левог стране груди, од прилике код шестог ребра, нађено је једно тврдо, мрко-прпо место, величине једног талира, и поприј тога, на томе месту беху мале опреле. У средини тога онаког места била је раница отприлике вилца, и готово се могло рећи, да иже била ни воле отворена, јер је аичада просто на убој. На шестом ребру нађена је такође рана отприлике вилца. Кугла је отишла даље право у средину срца, и прошао кроз негу пробубина је напућу вилцу, па се задржала у леђима, те није ни могло бити илавног отвора. Метак је лако нађен.

13. Пример

Смрт произведена повредом пречака. Некака кавка у једној свиларској радњи имала је једну љубавницу. Једном се због неке обичне ствари посвађајући њих двоје, и он испали на пиштоља један метак на њу. Она паде, али не одмах мртва. Другим метком, који је имао, тај раденик, покупа да одузме соби живот, али ипак промаха. Још једна његова љубавница рече му да се пребде, и он је одмах и покуша са једним пожељем, који је служио за сечење хлеба, и са два бриџа. Кад је изаша још једна девојка, да јој је драгач још у животу, она му рече, да би се могао обесити! Он покуша и то; вена мариу у врата, а покуша да се обеси, при чему изгуби снагу. Девојка је готово одмах и умрла, а он би затворио, и допије осуђен на смрт; царском влашћу смрти казна замењена му је робом.

Три дана по извршеном убиству сецирања је изаша, и онда је већ била поздрављана за распадана. Између седмост и осмог левог ребра прокуца је стомак у величани деоје главе. Спољашња је рана била дугачка два цола, а отвор јој је био велик један пол. Иници ране биле су унутра угнуте, влажне и неосушљиве, а онде се онде могаху видети приносне тачке од барута. Оба су ребра била повредена, а ни једна отворена није имала рана. Ни срце, ни велики крвни судови нису били повредени, већ је само дела лева половина пречаке била поцепана и на којој су биле неједнаке јакости сугубиране ивице. Усход тога што је тако била поцепана пречака, стомак је могао да се крене са свога места. Трушци органи нису били повредени и код њих није било ни трага од кугла. Као што се види, смрт је онде произведена несумњиво повредом пречаке.

14. Пример

Суициј у самоубиство. Рана од метака у ширини. У Фридрихсхау су нашли на сокаку мртвог једног младог човека. Кад је стражар тако пуцао, он је потпуно у правцу, где је чуо пуцање, и ухватио му се, да је видео, да некака човек бежа. Та околност, као и то, што је револвер нађен на петнаест корачај од лежнице, породи сумњу код иследника, да је то био случај убиства. Ухватише су биле одмах две сумњаве особе, и код једне је нађено и праха и олоза, али пошто се те кугле нису могле употребити за овај револвер, то обе особе буду одмах и пуштене.

При сецирању је нађена велика, округласта, два цола у пречнику велика рана од метка, са онаквим наницама од барута. Куршум је ударио у срце, а повредо је и ширини. По спољашности ране увидело се, да је пуцао из близине, што је већ била допала за самоубиство, а уз то је још и нађено у реду лежале писмо, у коме вази, да самопола одузима соби живот, те је тако утврђено, да је то био случај самоубиства.

(Наставиће се).

РАСПИС *)

СВИМА ПОЛИЦИЈСКИМ И ОПШТИНСКИМ ВЛАСТИМА

(СЕРВИТАН)

56. Јован Ђорђевић из Салаковца, окр. пољаревачког.
57. Јован Станиславић-Пантовац из Друженица, окр. ваљевског.
58. Младутин Јанковић из Жагубице, окр. пољаревачког.
59. Мајаило Јанковић из Крагујевца.
60. Мита Тугевић из Вранова, окр. подунавског.
61. Марко Станишић из Мостанице, окр. подунавског.
62. Никола Јовановић из Београда.
63. Никола-Гача Цоловић из Бугарске, осуђен у Негатину.
64. Никола Јовановић-Сердар из Туреке, осуђен у Алексинцу.
65. Никола Јовановић-Радин из Табаковца, окр. крајинског.
66. Никола Граховић из Аустрије, изашо у Београду.

*) Николаје Минај, из А. Водова, осуђеница Георг. казненог закона, за која смо у прошлог броју послали потврду, — ухаћен је по извешту управљача завода, јон поштом јула тз. на неколико дана по извршеном бегству. С тога је погрешно дошета метак сликта поново и престаје свака потреба за тражењем његовог. (Ур.)

67. Никола Драгојевић из В. Палане, окр. подунавског.
 68. Павле Стојић из Ноњава, окр. подрињског.
 69. Петар Пауновић-Давидовић из Нересница, окр. пожаревачког.
 70. Раифал Николић из Турске, живео у Глибовцу, окр. подунавског.
 71. Радивоје Илић из Прхова, окр. пожаревачког.
 72. Радојка Вадковић из Славковце, окр. валевског.
 73. Риста Петровић из Турске, осуђен у Јагодинах.
 74. Степан Ђорђевић из Трпача, окр. подунавског.
 75. Светозар Петровић-Пешки из Дазареваца, окр. подрињског.
 76. Саво Грбовић из Крчегевог, живео у Ужани.
 77. Станко Ђорђевић из Бошњана, окр. моравског.
 78. Станоје Мажовић из Војске, окр. моравског.
 79. Светозар Томић из Пољареваца.
 80. Стража Митовић из Пољовнице, окр. ужичког.
 81. Степан Илић из Пољареваца.
 82. Стеван Радосављевић из Катунице, окр. рудничког.
 83. Стеван-Мира Јовановић из Босне, живео у Шанцу.
 84. Спасоје Петровић-Влашки из Пољаре, окр. моравског.
 85. Тодор-Тома Величкић из Свишљана, окр. моравског.
 86. Тарз Палаши из Шанца.
 87. Тома Констандиновић из Топонике, окр. тимочког.
 88. Павле Зираковић из Врање.
 89. Паун Трујић из Никова, окр. моравског.
 90. Шандор Фејер из Аустрије, живео у Шанцу.
 91. Ђорђе Јанковић из Валена.
 92. Ђорђе Николић из Гумершта, окр. крањског.
 93. Ђорђе Николић из Селева, окр. подунавског.
 94. Јован Стевановић-Симић из Босне, живео у Јагодинах.
 95. Младен Радивојевић из Прхова, окр. пожаревачког.
 96. Никола Станковић из Каленића, окр. ваљевског.
 97. Најдан Стојановић из Црвине, окр. подунавског.
 98. Јован-Јосиф Првиз из Аустрије, живео у Смедеру.
 99. Гига Балаш из Хрватске, живео у Смедеру.
 100. Милан Трујић из Београда.
 101. Милан Петровић из Врање.
 102. Јован Илић из Батина, окр. моравског.
 103. Мата Пешапац-Петровић из Босне, бив. каменар у Петровцу, окр. пожаревачког, осуђен у Смедеру.
 104. Саво Николић из Пазевца, окр. моравског.
 105. Илија Велић из Вукотрца, окр. крагујевачког.
 106. Филип Петровић из Аустрије, живео у Смедеру.
 107. Радосав Марковић из Крагујевца.
 108. Јован Тодоровић из Крагујевца.
 109. Новица Павловић из Коцеља, окр. рудничког.
 110. Јован Петровић из Кормана, окр. подрињског.
 111. Илија Милетић из М. Митровице, окр. подрињског.
 112. Јубеги Милошевић из Г. Кожице, окр. крагујевачког.
 113. Ђубомир Ј. Јовановић из Милановца, окр. пожаревачког.
 114. Милош Милетић из Куша, окр. пожаревачког.
 115. Марко Милетић из Пожареваца.
 116. Ђорђе Радосављевић Циганин из Јагодина, окр. моравског.
 117. Божидар Шушић из Дубоке, окр. подунавског.
 118. Траја Томић из Ракове Баре, окр. пожаревачког.
 119. Саво Миљковић из Врање.
 120. Стојан Атамаковић из Крушара, окр. моравског.
 121. Живојин Начић из Неготина.
 122. Тодор Митровић из Придворице, окр. подунавског.
 123. Тома Павловић из Богосавца, окр. подрињског.
 124. Марко Глигоровић-Гагарић из Г. Ђубовића, округа подрињског.
 125. Милош Јанковић из Станице, окр. пожаревачког.
 126. Мата Дујин из Петрова Села у Аустрији, осуђен у Београду.
 127. Милан Ђурашић из Београда.
 128. Јидо Мандић из Митровице аустријске, живео у Шанцу.
 129. Илија Величкић из Ропчава, окр. подунавског.
 130. Јован Паун-Кржан из Дубоке, окр. пожаревачког.

С тога може се видети колики и општи недостаци, да у спомену ове лица брижљиво потраже, и пронађене ову управу спроведу, или у случају, ако им ништа од њих сазнају, да о томе

ову управу известе, како би се ради хватања њихова од стране ове управе нужни кораци учинили могаи.

Управа. Београд, кал. 1904
 Јеф. Марковић.

ТРАЖЕ СЕ

Управа града Београда тражи ова лица *):

(НАСТАВАК)

Илију Вуловића, бив. ђака V-ог разреда гимназије у Београду. Илија је родом из Црне Горе, има 18—19 година, високог је стаса, добро је развијен, смеђ је; у последње време живео је у Смедеру;

Данила Јовановића, бив. посредника за набавку млађих у Београду. Данило је родом из Далмације, има му 35 до 37 год., високог је раста, пријомласт

Саву Радукловића, бив. чиновника железничке дирекције у Србији, родом из Црне Горе;

Ђорђе Радукловића, родом из Мостара, који је до пре неколико месеци живео у Београду. Ђорђе се издаје за трговца. **Ђоку Марковића**, бив. запучица свеза у ерској Митровици. Ђока има 35—36 год., поносног је стаса, смеђ је, добро развијен;

Владислава Добричића, бив. инспектора из Крушевца. Владислав има 32—34 год., поносног је стаса, пријомласт.

Михаила Степановића, самошког је стаса, пријомласт из Београда. Михаило има 25 год., малог је раста, блан је, издаје се за књижевника.

Никола Јанковића из Београда.

(Наставиће се).

Светозара Миловановића, бив. писара општине лукавске, у срезу пиласком, тражи начелник истог ср. антом Бр. 8908. Прошлог год. му треба странарино сновести. Ант Управе града Београда Бр. 24283.

ПОТ ЕРА.

Ладислав Најор, из Осека у Аустро-Угарској, човек у својој 34. години, средњег раста, дугуљастог лица, густе косе,

с брадом и црним кривуљавим бровицима, врло кратковид, носи наочаре из стакла који пада у очи, пријомласт, има лепе, беле и пруне зубе, у говору зашпан, на томену има чворугу. — **побегло** је из Осека пошто је на прелазу учинио више дугота у знатним сумама. Уна се има пасош за иностранство датиран под месецем августом ове године.

Дирекција ове полиције известила нас је и ради о беготину овога Ладислава, и ми смо у пролазном броју на стр. 313. донели потерницу. Сах нам је послата и ову слику да је у целим ланцима проналазача бегуна, донесемо у нашем листу. И од стране Управе града Београда варајуће се потера за њим. Ко га ухвати или потраже дођиће награду од хиљаду форината. О проналазачу треба известити Управу града Београда или наше Уредништво.

Милан Марковић, калаш београдски, родом из Ниша, решенем начелства округа нишког стављен је под кривичну

*) Лице, која ухвати на које од ових лица, нека о томе одмах известе Управу града Београда, ради њиховог наредба.

астрату и у притвор због тежке телесне повреде, нанете Ми-
лораду, сину Стојана Станковића, маџичара из истог
места. Милан има 16 година, средњег је раста, црнотласт,
косав. Он је у бегству, на с тога плч, сирута нишог моли
не полиц. власти, да га у својим домаћинама потраже и у
случају проналаска њему стражарно спроведу к полици на
акт. Бр. 16175. Пронађени Милан може се спровести и Управи
града Београда к позивом на Бр. 24302.

Сретен — Цвара Сретеновић — Јовановић, дозов, коцкар
и паралица, који је 2 августа тек. год. пуштен са петогодишње
робље, на коју је био осу-
ђен због крађе, — извршио
је неколико пренау у срезу
таманаском, надијају се из
„Мирна Љубичића, учитеља“.
Сретен који је у бегству, ро-
дом је из Крагујевца, има 22
до 23 год., високог је стаса,
очију плавих, носа великог
и кунастог, у лицу је плав.
Од одела има на себи при-
својо капут и црне панталоне,
на глави браун подуцанав-
дор, на погата пилезе на
штирање. Собом носи и штап
са монограмом „М. А.“ На-
челиник срезу тамнаског де-
лешом од 3. тек. мес. Број
10445, моли све полициске
власти да Сретева у својим
домаћинама живо потраже,
и у случају проналаска њему
стражарно спроведу. У циљу бр-
же проналаска Сретеновог ми
можемо слику, а сликал
смо га док је још на осуди био. Акт Управе града Београда
Бр. 24299.

Радојко Радовић, пролазак књига и позната вар-
лица, родом из Крушевца,
има 19—20 година, омален,
црнотласт, прљавих усана,
амирав, извршио је једну
пренау у Београду к. Даво-
рину Јенку, музичару и ком-
позитору, у вредности 108-50
динара, на побегоа. Радо-
воје је за овакве сличне прена-
ве осуђиван више пута
истуђно и крушевачким
простоциним судом на месец
дана затвора. Упр. гр. Бео-
града моли све полициске
власти, да Радојко у сво-
јим домаћинама живо по-
траже и у случају прона-
ласка њог стражарно спрове-
ду к позивом на Бр. 24610.
У циљу што брже хватања
Радојковог, позисмо ми
слику, коју смо једном слич-
ном правком већ извели у
броју 53, важећег акта од пр. год., по којој је тада познат и
ухваћен.

Милат Милованић, бив. слуга Алексе Станисављевића,
механиче у Шацију је извршио опасну крађу своје гази и по-
бегло. Милат има 17—18 год., средњег је стаса, очију пла-
вих, обрва смеђих; родом из села Малица у срезу рамском.
Наређење се тражење.

Пронађеног треба стражарно спровести начелнику окр.
подришном к позивом на Број 6436, или Управи града Бео-
града на Бр. 24525.

Вегушица к робље. У овом броју евривамо списак осу-
ђеника Управе београдског казненог завода, који се у бегству
налазе. — Као што смо у прошлком броју казали, од како из-
лази „Полицијски Гласник“ и осуђеници сликају, ми смо за
сваког одбеглог довели слику у потерици. По њима су остали

непронађени само пет*) осуђеника. Од овог броја у прошлком
броју довели смо двојицу.** сад ошет ову двојицу:

1. **Димитрије — Мита — Лујин**, Бр. 17 родом из Петро-
вог Села у Аустро-Угарској, побегло је из казнене тврђаве
још 9. фебруара тек. год. Има му 57 год., средњег стаса, про-
сед, ћелав, Ошпирније опис о њему у бр. 6. т.г. на страни 48.

2. **Илија Велички**, бр. 2738 родом из Ропочева, у ср.
космајском; има му 30. год. високог раста, у опште смеђ, По-
бегло је са рада из Љубичева 21 јула ове године. Опис у бр.
30 на стр. 232.

Пет је осуђеник **Јован П. Крајм** из Дубоке, окр. повар-
девачког, чија је слика изнета у 35 броју „Полицијски Гласник“
на стр. 272, и коју ћемо поново довести у наредном броју.

УХВАЊЕНИ

Ђорђе Радосављевић, ситничка Циганин, који је тражен
потерницом у бр. 37 на стр. 288 нашега листа ухваћен је по
истој у Аранђеловцу од стране општ. суда, и спроведен на-
челинику ср. лужичког. Исти ср. начелник извештавајући о овоме
уредничком, извештава и све полициске власти, да је престала
потреба за даље његово тражење.

Илија Велички, родом из Бугарске, одбегли десето-
годишњи робилац, чију смо потерницу са сликом довели у
бр. 30, нашега листа од 24. јуна тек. год., на дан 6. овог ме-
сеца опшеник потером начелника срезу јасеничког, ухваћен је
у селу Буковину.

Начелник срезу јасеничког, округа крагујевачког, делешом
од 6. овог мес. Број 17696, моли све власти у земљи за из-
вештај: да Илија није учинио никакво казниво дело; а може се
јавити и Управи гр. Београда к позивом на Бр. 24668.

*) Погрешно је речено у пр. броју да је доист такх непронађених;
рачунали смо и онога који су познати и издати их у непре-
пазице.

**) Николају Милића не рачунамо, јер је пронађен. (Види при-
писку у списку овога броја)

За фотографску радоницу „Полицијског Гласника“ потребан
је штег. Он треба да је из Београда или да има овде филијале
где ће поштом; да није млађи од 15. година, и да поднесе уред-
ничку уверу од два добра грађана о своме владању.

Пријава у Уредничку нишеку 9 и 10 часова пре подне, сва-
ког дана до 1. новембра ове год.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

«ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК» излази једном недељно. По потреби биве извршних бројева. Преплата се шаље уредништву у Београду «Браће трес до Улице града Београда, а у издржавности код овлашћених сковаца или на пошту. Цена је асенту: семина, које улазе у састанак онитина и која је већ издржавана, чиновника, уштедња, чиновника, онитина и осталих чиновника у овоме годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостиништина и хостелијама из државности годишње 16, полугодишње 8 динара. Банкарска годишње 8, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој који који пројектира само пре својих подизача полицијских односа полицијских одора. Платежа у овоме 20 динара до годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара. Појединачни бројеви «Полицијски Гласника» се продају се. Укупно се продају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. Н. Јовановића.

(Даставак)

* * *

Но у моралне знаке, који би имали да буду типске особине на злочинуца а од чести још и атактичких порекла, ваља нам поменути и поједине психичке појаве, који се смањују као карактеристични по морални живот «урођеног злочника», те се и по њима узима да је злочинец без моралних осећаја. Ни појави били би у томе: што злочинец, већ се, не пренио од стада; што у њега нема кајња, и што нема грже саопшети.

Као што је познато, човек покрива у лицу, па и по врату, што се, услед надражаја који од мозга потичу, рашире судови коже, те у њих јаче јурне крв. Најобилнији елемент стада у томе је, што човек на се обраћа своју околицу, па како лице у највећој мери обавља лажну посматрања, због чега се оно у целом свему нарочито украшава и дотерује, то је оно, са свим природно, место које најпре пренио од стада. У лица убудућу нерве системе срце и судови по нашо толико су осетљиви, да на њих утиче и најмањи афекат. И онда већ из самог страха да не покрива, може се покривати. У руменила стада треба, дакле, гледати већу убудућу нерве системе, која се брзо и лако пренио на срце и судови, ставајући и њих у покрет, уза шта још долази и свест да смо посматрани и да смо на се привукао лажну других, те и оно долази као доста јавна психичка драга.

У тога нема оних погодба, у тога нема ни руменила стада. За то га, као што је познато, пшико и не налазимо у лица старијих, ни у лице испод две године. Код првих велика и друг обавља са светом учинио је, те је отупела она драга, која иначе настају чим већ знамо да смо на себе обавили вечну лажну; код других психичка индивидуалност није још толико обавља, да може бити свесна да је обавила на се лажну других и да је она посматрају, а још мање да се може јавити као драга мозга.

И нарочито зна да не пренио од стада нити животи животом неуредним, раскашаним, неморалним и порочним. Ломброзо наводи, како је од 59 осуђеника, у добу живота од 19—26 година, било њих 36 = 61%, који покриве кад их хитно препорекати упутиру погледе своје и пшелоу у њих. З побде а њих 20 не мењају се у лицу. Од 38 малолетника, 20 њих није пренило, а од 122 посматрана женака лица њих 81% посматра на свој злочин, нитко није пренило. Код женских мушка лица 79% код злочинаца 80%, код жена што су узале своје дете по рођењу 82%, код крадљивих 90%, нису показале руменила стада. Свакако некуство кажује нам, да мало који од мушких злочинаца може покривати од стада и да ће руменила стада бити тим ређе што је био гори и покривајући живот, што је већа бржа злочина, што је више покрива. Често нема руменила стада а још има других знакова од стада: тако, често осуђеника, сировених у казнини завод, обављу ови на први сустрет у познатим им чиновницима задовоља се не покрива. Не покривати од стада није никакв особина само свих злочинаца. Точи има често и у редовних неозлоћеница, нарочито у ниним редовима друштва, где се и

ради и много што шта подноси без никакв стада, а од чега би човек цивилизовани и етичких осећаја као рак покрива.

Кајајем доведем осећај неугодности што је има онај који је учинио нешто, за шта јако жели да га, кад би могло бити, нема, да није ни учинио. Ако је дело учинио са највећом страшношћу, у асенту, тај осећај неугодности таштаје тим више, што оно мање одговара мислима и посматрањима учиниоца у осталим приликама, што је стилније је и што истиније за друге. Што је већа противност између злочинаца дела и чистог моралног характера учиниоца и што је већа лажна онага ка истини у части, тим ће га већа притискивати и болети неморално дело које је учинио, тим ће бити дубље у души и јаче у свест узрван морални осећај кајања. А знајај овог осећаја није само у томе, што учинилац жели да није учинио оно што је учинио, него поглавни још у томе, што се њиме јача и снажа морална страна учиниоца, те постаје тврдо решен да више ништа тако што не чини, да се морално поправа.

Ко познаје душу злочинаца из налик, мораће изрећи већ а пријат, да у њих нема правог кајања. Где је дело с планом смислаше и хладно извршено, где је злочинац починио пшине злочина исте врсте једно за другим, ту није ни очекиваји истинског кајања, јер за оно нема ту скоро никаквих погодба. Наравно да и такви злочинци махом признају своје дело, али већ сам начин како они кажују појединости онога што су радили доказује да немају никаквих осећаја стада и честитости. Многи осуђеници говоре како се кају, али је томе обично узрок какав егзамп. Многа осуђеница обавља говоре да су постали друци, да су се поправили, а често свим хржавем својим показује се скрупили, али што их више посматрамо и што душе са њима говоримо све више увиђамо како је то неопуздано и мало истинито. Подмудлости и рачуи с једне, самообавија и слаба воља с друге стране узроци су тог привидног кајања. Којама је злочин навика, не могу се кајати, јер немају у себи моралних елемената да то. Која, пак, чине злочин у акцији, са страсти, у раздржаности или асенту могу се искрено кајати и дају даде да ће се поправити, претпостављајући наравно да то стане већине раздржаности и асента није баш до свих граница болести. Злочинци први пут кајања не ретко с пуно кајања признају привиду, али тога нестане се брже а највише са свим, што се несретљак није струм стаду злочина нити спуста, чинећи и даде злат, тако да онда место кајања и стада имаме отупелост према свему, дубоко презирање и себе сама.

Врло zgodno осећаје Ferri како злочинци протурāju лажно кајање као право кајање. Да би се могло узети да има истинског кајања, није доста ма која неагодност и ма какав болно осећање, него ту треба и других знакова. А таки су, нпр. код мучних убица, лажна стада одмах после дела и пре него што се савијало за њ. Лажно кајање, у случајима где је учинилац морално нисеисавиљан [несавестан морално], јавља се као стид и нево кајање истом пред осуду, с осудом или после осуде. Истинско кајање, које се јавља одмах по делу и пре него што се за оно савијало, нема никакв егзотичка мотива, а лажно је често срачунало да кога сажали итд. Право кајање не престаје одмах после осуде или ослобођења, него се продужава и даље; а после лажног кајања на против долази брзо задовољство. Код правог кајања злочинац мисли и тражи да по-

прави ало и штету коју је учинио; код лажног кајања то је ретак случај, он ту мисли више на себе само него на жртву своју. Онај који се одиста каје ожалостио је, близу према другима а отај према себи, међу тим онај који се каје само прилавно направио је, сурог, изнала друго, осветљати, терети друге као своје сучеснике и чини их одговорним за све. "Признање и показивање неке неадекватности или болног осећаја, сами по себи, непа су пратећи својом мислима на и сулама, нису никакве знаци кајања" — вели од речи до речи Ферн. Упорно понављање учесничког дела сигурно је доказ да нема никакво моралног осећаја, а тако и радост што је казна исплата мања него што се мислило и јаскујало.

Ако се по овоме стане мерити право кајање, измеђемо међу злочинцима веома мали број правих покајника, као што Ферн допста то и показује статистичким подацима код раних категорија злочинаца.

Признање кривце завета није знак кајања. Обично 74% злочинаца признаје своју кривцу, а признаје кајања нема. И у поврате западаци кривци не поврату своја дела; они их причају из разна изговарања без никакво трага од кајања. Само злочинци противу "благодарења" (све врсте блуда и силовања) упорно одричу своја дела, и ту као да је узрок порицању лека остатка осећаја самога стида. Непризнавање ни иначе не значи не кајати се.

Не кају се обично они који чине злочин противу лица, нарочито мучне убице ради какве материјалне користи и злочинци из навике противу својине.

Каснер је мислио да код своје категорије злочинаца за већину треба узети да кајања нема.

Па да ли је немале кајања знак "урођеног злочинца"? Право кајање је у злочинаца, како малих тако и великих, пако код прит путо тако и код више пута навијених, веома ретко. Немале кајања не може никакмо бити знак какве истинитости или органске приминалне активности; врло је мали број ауди у најнижих слојева друштвених који су тако у морално погледу одгајени, да су подобни за право морално кајање и покајање делале. Тек уз друге појаве, немале кајања могло би бити јаван знак злочиничке природе.

Кајање и савест везани су као последица и узрок; савест произбуди осећај кајања. Где кајање обавља и у јаким мерн стоји трајно, ту постаје оно, што зовемо **гржа савести**. Где нема савести нема ни кајања. Па шта је савест? Противно априористичном учењу, по коме је осећај моралности човеку урођен, кристалне правца натуралистичког, оспоравају се на теорију еволуције, уче да савест није нешто што би од неких било урођено човеку, него да је постепено постојала, да је нешто задобивено, што је наслобљавање и наситињено постало снага код човека влада. Морални појмови прабити су производ искуства у оног шта је корисно, које искуство потоним генерацијама је истинитијим покретач, као знање или савест којом се руководи у оног што се ради као добро или зло. Ко вели да ми не савести добијемо? натуралистичким путем знамо шта је добро а шта зло, тај прегрутно тиме пораче сваку правду већ између радње и неке последице. Добро или зло какве радње у последњем степену одређује се добром или злим последицама које отуд настају по нас. Осећај моралних дужности споји се на дејство пазне, коју за извесна дела намећу закон и јавно мишљење. Страх да ће казнити природа, бољше од казне државне и друштвене, и да религиозне, порађа у нама оно осећање пригуде, које нас веже за мишљење и гоня да тренутне мере погубишмо будношћу и да своје личне пожује потпуније захтевима општине.

Савест човека није никако прабитио урођена као ни закон морала. Врло многа година старог света са свим питања нису или су једна што знали за тај категоријски императив и за оно што савешно зовемо, па и већина народа још нецивилизованих стоји на највећем континуету где немале куладе тако исто стоји на исто погледу. У оном је неопоран доказ, да савест није нека особина човеку урођена. Многа племена још ни данас не осећују разбојничку, убиство; многа шта више сматрају за врлину оно што ми порочно зовемо. Најдјелом, плачком и убиством долази се до чести и угледа. Свака култура епоха проглашава за врлине оне особине, за дужности оне радње које су њој потребне. Човеку модерне културе, чим за првог дејства изађе, унапреду се рђаве радње, уни-

ство, крађа, те се учи презирати их и осећавати. У свесу нашу све јаче улази суд, да су те рђаве порочне и да их не треба чинити, да имају за своју последицу страдање. Било од Бога или од аула. Код тако што чинимо, тај суд који је у свесу нашој кажу, нам да рђаво радимо, и та савест која нас каде јесте савест која нас греше, која нас каде, и та савест која нас каде што учинио, што нам савест пазна приказује као крше презира, осећамо задовољство и мало нам је. Само лагано и постепено савест се са другим особинама културнога живота развила у оно, што народи безике као јавну савест.

Моралност и савест одговарају посматрањима народа у времену и месту: Јакобрдије и јакобрдије моралне системе, од којих свако друштво и свако доба даје више или мање отајан тип, све окупа оправдавају се тиме, што се оне у приликама у којима су живи приближавале ономо што је могло бити као најбоље.

(Наставиће се).

Цртање и њему одлични послови

(СВЕРСТАК)

Састављање појединачних хартија

Познато је да наследник доста пута добија хартија које су подреде на етне команије а које могу бити од велике важности. Код имамо да радимо такал посао, најпре треба набавити једну таблу стања или што је још боље врло добром и провидном папе-платна, које се са четри ексцентри на једној стајкој доси равине. За тим се растуру ене команије до тачке хартије (најбоље је на нашој прино подлози) и најпре се покушава да се изваде, да ли се може познати лице и палице (шр, једна је страна исписали, друга није, једна је збр-аана, друга није). Ако је то могуће, онда се ени команије хартије наместе тако, да једна и ета страна хартије буде окренута горе. За тим се најпре наваљу она команије, који имају две обрзене палице, даде она, који ће сачињавати углове хартије. Код се навују они, онда имамо подесне стање тачке. Та четри команије што чине углове наместе се како треба. За тим се траже они команије хартије, који имају по једну обрзаву нишу. Они се деле у четри групе, према томе код је која ница окренута: горе, доле, десно, лево. За тим се ети команије међу тако, да се сложе е команијама што чине угло, и ако имамо среће, можемо склопити оквир, у који се остали парчићи слажу удевањем и пробавом. Код напавмо где која команија долази, тада пратељно ене један за другим, и то онако како се чита, починују с лева наго.

Ако је хартија излагана још каквим процедурама, да се оно што је написано, не би могло прочитати, у многим случајевима помаже етографовање. Тако је на изложби у Чикагу 1893 била извесна једна долажа, која је била испечена и ур-ава тако, да се никакво није могло прочитати, а поред не је била изложена и ена етографија, на којој је спак могло написе прочитати.

Од козине је важности састављање хартија најбоље до-казује овај случај. Једног јутра дође и наследник један по-старји, измучији секал и јави му, да је те ноћи текто равна е пушке. Код је пролазио поред једне шуме баш на раскрсници нашла му је у сусрет неки човек, упрт у и револвер и затрчка му новац и сит; он се успротивио, а разбојник му је отео сит и у исто време опалио револвер; ари му је ушло у лево уво, разбојник је ухватио а секал је ауто делав на раскрсју онесвештен. Код је дошао к себи, вратио се у село, да од тамошњег лекара тражи помоћ. Онај му је превио рану и у којима га послао у варош, у болницу. Лекарем прегледом констатовано је, да је ари пропало кроз уво и уста. Пошто је секал тачно описао случај, послати су надарма у потеру за атем, а наследник је отишао на место где је дело извршено. Ту он каже нешто што је у њему изазвало сумњу. Јовна хар, која је постала код је секал после поврде оне-свештен лекара, била је у урва на једног повећег ала. Међу тим пут, на коме се тај догађај одиграо, био је са супротне стране. Та околност побудила изследња, да пажљиво с једним јандармом прође пут, који је превалио секал после млада, код је нило и лекару. Код је наследник већ био готово при-снее у Ј., виде иза једне гомила тузјаног камења ситно поде-

рачу хартију, на понајвећем комаду могла се прочитати реч „живети“. Сад је ствар била јавна и требало је купити све комадиће хартије, што је било врло тешко, пошто их је ветар био разнео по страништу. Срећом нађоше гада ђачица, који драговољно помоћу тражили, кад им је за сваки комадић обећао по један новчић. Пошто су за то време жангарима ухватили два сумњива млађа и пошто је повређени селак био у опасности да умре, ваљало је брзо утврдити, да ли ти комадићи хартије стоје у вези са тим делом: пола поћи рада било је довољно, да се ти ситни комадићи хартије, од којих није неостало ни један, саставе и прилепе на једно стаклено огледало. Садржина је била у томе, што се тај стари селак био рекао да се убије абор неке изгубљене паравице. У писму се испрватило са својом женом, с којом нема деце, оставља јој имање на доказитио уписивање и за неке наследнице одређује своја два најмлађа сина. Пошто му је показано то из комадића састављено писмо, стари селак је све признао, изјавио је, да је он лав зид на раскрсници пројумоу себи курјум кроз главу, па да је после дужег времена к себи дошао, поклајао се за то дело и стаде га се, пошто је у Ј к лекару за помоћ и путем је на ситне комадиће подерао и бицио раније написаног опроститио писмо. Мало после лав је изјавио умро је. Али састављено писмо даде не само слободу оној двојци ухваћених млађа, већ донесе и вамашио имање двојици ваљаних децана.

Састављене хартије

Сичан, али много тежи посао и према томе посао у коме се ређе има успеха јесте коришћење спаљених али боље рећи изгорелих хартија. Такве хартије могу бити потребне у кривичним стварима и пак њих нема већини при претечањима кућа. Сумњиво лице, савишљава на намеру власти, обично спаљује све, што би га могло одаћи. На спаљеним штампаним али писаним хартијама може се још понаћи да спасе. Могући смо у време пријави, кад капио писмо или хартију бацамо на пламен, видети да се слова и речи још могу јасно прочитати. Писмена на хартији изгорела слагају али утиснути прва. Шта је томе узрок, да ли мислимо, штампалска зграда, нарочито врта хартије, степење топлоте али промаја. Да мислимо да ће ту највише бити узрок промаја и степење топлоте, пошто можемо видети, да су на једном крају хартије писмена бљеђа, а на другом изворенија.

Рецимо да је последњи припад претечању у некој кући напалио на спаљене хартије у пећи и да хартије могу бити од важности по истрагу. Да се одмах приступи раду око читања, биће немогуће, пошто ће изгорелих имати и другог посла, који је хитнији. Он ће дикте на неки начин обезбедити нећ (запаљати собу, али запечатити врата, али поставити стражу) па ће посао почети кад имање премена. Само ће нешто учинити одмах: затворити суздржаре али димњак, кроз које долази промаја у пећ, јер ветар који дува кроз димњак покреће хартије, те их лако може да покреће.

Кад пређемо на посао, треба нам да имамо на располагању доста папу-папира (по могућности пронађеног), који ћемо чапачицама припрестити за глатку доску. Стављена овај употребити се само у потребном случају. Иначе потребан нам је још безбојан раствор гуме.

За тим ћемо при добром осветљењу, а папећи да ни од куд не буде ни најмање надухнуће струје, видети за пећи неког комадић по комадић спаљене хартије. Најбоље ће бити, да за тај посао употребимо комадиће пруте хартије, коју ћемо покла под сагорељу хартију подвући и наклавио је извући. На столу нам нећ ступи спремају папу-папир, намазан тумом, па који ћемо спровести сагорељу хартију и поклаи је притопавати претом да се прилепи. Биће случајева, да се хартија наклабучи, па неће да се прилепи. Тада треба покушати да је омекшамо, а то ћемо учинити ако озго размаземо једну влажну крпу, која правило не сме додиривати хартије да је пећи окрзла. Но има хартија, које се не даду никакво умекшати.

Има хартија, које кад сагоре, на њима се слова не могу читати. Али и тад, не треба клаути. У таквом случају долази ред за фотосада, нарочито вештака за тај посао. За тим има хартије која би се могла хемиским путем дотерати за читање. Још нешто: хартија, која се још није претворила у угла, може под ваљаним околностима кад дође у додир с ваздухом почети

поново да гори. То не треба сметати са ума, јер нас може нанедајти пожар на писаном столу, кад такви предмети остану преко ноћ отворени.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Од суда општине дужничке добила смо прелив једнога грађанскога спора, који је прегруен на основу главне жалбете и за који је дошле хартије, по свршеној и положеној жалбети од стране туженог тражио поновљење.

Навод радње судске онако како нам је послат,*) само што смо изоставили имена парничара и других, доносимо у нашој листу.

Суау општине дужничке

Н. Н. тежак из Лукица, лав смо у прошлој години 105 липара на дајан, е обавио, да ми исти плати 26 октобра исте 1898 г., иначе ако ми тла не врати да ми плати 10% интереса од рела до наплате, о оном имам и сведоче у Бурје и сам дуг припише али неће да га плати.

Пошто је рок лавно прелив, небу нисмо да га чекамо, јер ми је новач потребан, тужим га суау а тражили да га суди да ми плати дугујих 105 липа, са 10% инт. до 26 октобра пр. год. до наплате.

Таксу положим, што тражили да ми тужених изнели.

Да ми је Бурја заостава онако, 105 липа, са означеним интересом остало дужно, ако не призна да бу се заклати а и писму заклету на противно одобравам.

Ово преливо пријавио сам прелив општ. суау у поре.

Тражили за ову тужбу и моју жалбу 10 липара.

8 маја 1899 год.

Потпис Н. Н. ср.

тежики из Лукица.

Рађено 2 јуна 1899 године у

Лукицама.

Н. Н. преста суау оном и по прочитаној тужби одговори:

Да тај новач од тужнога изнесу овог пакт изом а тужилица нека поднесе пријавицу на да му дуг плати а другојаче ми не признајем, да бу се заклати а тужнога заклету непуверу, јер он може да се закуне на своје име али да уни. То је мој одговор.

Тужилица каза:

Да туженом одобравам понуђау листу.

Тужени каза:

Да пријам понуђену ми плату а заклету се.

Потпис парничара.

Осерава

Председ. општ. суау.

Бр. 816 ПБр. 86.

Тужба Н. Н. против Н. Н. оба из Лукица

За дуг у 105 липара.

Реливо:

Спор овај има се изјављеном расправати, па пошто је тужени пријам понуђену плату и тужилица му исту одобриво, па то суд оном на основу 16 тр. поступка

Преливје:

Да се тужениа закуне да није изнелик новач узео од тужнога и да му тај дуг по писмену није новач, па да се тужилица одбоје од грађанине, оном тансу и да положи туженом на име дајуге 2 липа. Тако је прегруен у седници овога суда.

2 јуна 1899 год.

Лукица.

Председ. општ. суау.

Суаује.

Писар.

Сасопштено нам је 2 јуна 1899 год.

Осерава

Председ. општ. суау.

Изрешив је заклетва у присуству тужнога дана 11 1899 год.

Писар.

Председ. суау.

Н. Н. (тужилица) из Лукица преста суау оном на каза:

*) Не знајући да треба платити са потрешама, испрвао сам на

мојој мести; био је и по три речи уједно. Склад.

Ја сам имао једну облигацију од 105 лива, по којој ме дугује Н. Н. (тузмен) горњу суму новца, на сам облигацију некуди био изгубио, те је писмо могао наћи, па сам га купио за дуг без облигације. Ништа постоји акт кога тога суда од Бр. 816 од ове године; тузмен ми је дуг одрекао и суд ме је осудио да повратиште изгубим, па сам ја сада пронашао облигацију; ову облигацију написао је Н. Н. извршник зет тузменог и његов потписо.

На то под њу, прилажем облигацију и писмо суд да ми дозволи повратиште повратиште и тузменог осуду на плаћање дуга са прилажајућим интересом и да ми плати за име извршних трошкова и тисне 30 дина.

Донаош су ми облигацију и сведоци Н. Н. Н. Н.

Н. Н.

Облигација

На 105 динара, што пет динара дола потписати узимам у готову новцу од Н. Н., тежила из Лужница с тим, да му будим дузак повратиште до Дмитрова-дана 1898 год. ако му о рочи не врати ондаћу му платити интересе 10%, годишње од рочи па до плаћања, ако би ми судом плаћањем, платићу му сваку изданубуљену валуту по 2 динара као и суду таксу и рочи за обавезна горње суме одобраваши ми поверљиво да може чинити сва запона престаја да моја кретна и непокретна добра и без мота присуства.

26 децембра 1899 год.

у Лужницима.

Излазак ове прија.

Н. Н.

Потписо за зет Н. Н.

Рађено 23 августа 1899 године у Лужницима.

Добавили тузмени и по прочитаној тужби за поновљење паричне одговори:

Ту приложио облигацију ја писмо дозвољено да се наплати, нити је постојала таква рана облигација нити ме и тузменко, јер ја писмо писаних новца од тузмена узимао, зашто сам се и закључо, и на то ту облигацију не прилажем нити је актуална; ја сведоци стајно сам примљиво на испиту, и оним тужим, да се ови закључо, да сам ја тај новца узео од тузменко, па после морам дуг платити ако и писмо тужим.

Потписе тузменог.

Тужилац нама свиоштити ми је одговор тузменог. И ја одговор при мојој тужби у акту Бр. 1248 и молим суд да ми се допусти поновљење паричне.

Потписе тузменог.

Оверена

Деловоћа — писар.

(МП)

Пред. општ. суда.

Рађено 11 августа 1899 године у Лужницима.

Ненит

Сведоци по спору Н. Н. противу Н. Н. из Лужница, према акту овог суда Бр. 1248 на који се тужилац позива.

1 сведок Н. Н. каже:

Јој стариј Н. Н., који живи са мном у издржан дугоноје је развио неку суму новца тузменко, па су се мој стариј и тужилац наредили да развију облигацију поновљиво и да ја написам једну нову облигацију од 105 динара од стране тузменог у ову ствару да поновљиво и тако смо и уредили; изашком ја облигацију и по наредбу мој издржаног старца потписам га и покључавам мој старца који кад сам дошао код њега у издржу омај дуг стоји у испиту и даје ми и ми смо тузменко дузак, а писмо сада да је била једна рана облигација на којој бојачу потписати сведоци, од које је суме била забавно сам, то ће бити они сведоци.

И сведок Н. Н. каже:

Мене је пре 3—4 године позвао тузмен да му се потписнем на једну облигацију као сведок појој издржу тузменко, чини ми се да је била од 72 динара а била добро и не платити колана је суми била и ја сам се потписао а кад је, и коључу колана је не оми; па показаво закључо се.

III сведок Н. Н. каже:

Мене је пре 3—4 године позвао тузмен у његову кућу да му се потписнем као сведок на једну облигацију од 72 динара, коју издаје тузменко и ја сам се потписао на нуту.

Поред тога знам и ово да кажем, да сам био тузменко кад је тузмен пред Јелевић и Константиновиц ови год. молио тузменко да га да дуг прихвата док не прихати новца, па показаво закључо се. Дангубо тужим 3 динара.

IV сведок Н. Н. каже:

Пре 2—3 године позвао ме тузмен у његову кућу да му писам једну облигацију од 72 динара за тузмена, и ја сам отпшао, однео сам перо, настало и артију и по његовом приређењу ја му пи-

писа облигацију и потписо се као сведок и као сам му облигацију у руке, дамо шта је он са пог. радио не знам; па показаво закључо се. Дангубо тужим 5 динара.

Тужац каже: Свиоштити ми је сведоци сведоци, па сведоци немаш ништа да примете.

Тузмени каже: Свиоштити ми је сведоци сведоци. Ја сведоцима стајалих прикључо и тужим да се закључо, и нарочито мене се закључо ми зет да смо понављали ранију облигацију и да сам ја направио да се та облигација напише, па да платим тај дуг.

Оверена

Деловоћа — писар.

(МП)

Пред. општ. суда.

Бр. 1248 Пвр. 124

Поповљење паричне противу Н. Н., због дуга у 105 динара.

Писарима закључо ил Н. Н.

(МП)

Пред. општ. суда.

Деловоћа — писар.

Рађено:

Потписе је Н. Н. као извршник и уписани зет тузменог под закључком тужило да је тузменко тузменко издао ову облигацију од 105 динара, то је доказа да дуг постоји у испиту, да то има места поновљиво паричне по 1 426 гр. пот. За то суд овиј на основу 1 6 гр. поступа.

Препеђује:

Да се парична понови у акту под Бр. 816 и да се дузак осуду на плаћање дуга, са којом се пресудом осуђује да дуг у 105 динара са прилажајућим интересом плати, изданом тако по обави акта и на име извршних трошкова 4 динара. Сведоцима по 1 динар.

Тако је пресуду у суду оавоштитио данас 25 августа 1899 године у Лужницима.

Писар.

(МП)

Пред. општ. суда.

Судије.

Свиоштитио нам је 25 августа 1899 године.

Потписе паричара.

Оверена

Писар.

(МП)

Пред. општ. суда.

Како се од уредничества тражи обавештење о томе: да ли је радна судска правница, излазимо да нам је дужност да по нашој постављеној цели на њу мољбу општине дузачко одговоримо.

Наш је одговор у ошме:

Молим ми општине судове и њихове писаре, да обрате што већу пажњу на правилан правнио ериког језика, дамо, да обрате пажњу на наше формуле, које писмо смо у нашој испиту, те да по истима ухватају радну судску у понављањем спорозима. Од онога много зависи, да се може дати оцена, је ли кога суда радна правница, јер од правилног изицања спора зависи и оцена о томе да ли је пресуда правилна и законски изречена. Делова се случајева, да је општински суд правилно схватио стање спора, али на жалост једне паричне стране, нити се пресуда, само с тога, што изицаја до пресуде није изирио ширше.

Сад да пређемо на стварно питање.

Прва пресуда, по којој је доказа био главна закљетка, коју је тужилац понудио тузменко и овај ми је примио, правила је. Против оваквих пресуда, § 290 грађанског поступка, нема места жалби.

Друга радна суда, којом је тражено поновљење овога спора а које је суд расправљаво пресудом, осуђујућу тузменко, да горњи спорни дуг плати, неваљалија је из ових разлога: § 426 грађ. суд. поступка нити дозвољава тражење поновљања спора, али само у оним случајевима и по оним захтевима које он прописује.

Онда је случај да је тужилац на ранајем роцишту традици спорну суму са доказао — главна закљетка. — Не помињући да о томе има накових других доказа, као што је облигација коју сада нела, да ју је нашоа, јер ју је раније, вели, био изгубио.

У овом даном случају, на ту ошност, да је донета тако било, тужилац је, по јасним и изричним захтевима законским морао обавити и положиати закљечку.

Када се по овој старој паричи изицаја код суда, па зато одређеном роцишту, онда се доноси претходно решење о томе: има ли места поновљају паричне. Ово се питање никада и ни у ком случају не расправља пресудом.

Када ово решење постане извршно, тумачац подноси тужбу са својим доказима о постојању злота.

Тако мора бити и тако закон наређује.

ПРИЗНАЊЕ

ПРИПОВЕТКА

ГЛАГОЛ МОЛАСЕКА

Цео Беанер-де-Јотел присуствовао је пратњи и сарања Г. Балон-Јерманова, и последње речи говорача заступника приватне куће остали су у свачијем памћењу: „Један поштен човек је мана!“

Он је био поштен човек у свима поступцима свога живота, у речима, примером, у држању, у односу, у предузетима, у облику браде и зорни шепира. Код њега није било ни једне речи која не би била пример, никада није узнео сиромашу, а да му не да какав савет, никада није пружио руку, а да не да какав благослов.

Оставно је двоје деце: син и кћер; он му је био општински одборник, а кћи се удала за београдина, Г. Поареза де ла Буат, и заузимала је одлично место у немесерском друштву.

Била су неутешена због смрти очеве, јер су га искрено волели.

Када се церемонија завршила, вратили се у кућу покојникове, и пошто су се сви троје заклаула, син, кћи и зет, отворили тестамент, и то тек пошто саудик мртвачки буде под земљом. Један запис на коверту казивао је ту жељу постојоцима.

И Г. Поаре де ла Буат отвори писмо, као београдски наликуну на такве поступке, и пошто је метнуо кључари на очи, читао је својим тамним гласом, отвореним за излагање тестамент:

— Децо, моја драга децо, ја нећу моћи мирно невиним почитати сиом, као вам не припам, а она стране гроба, на празан један злочин због кога ми је грлина савести чујала цео мој живот. Да, ја сам учинио злочин, злочин ужасан, одвратан.

Било ми је тада двадесет и шест година и почео сам своју судску каријеру у Паризу, живети животом младих људи на унутрашњости, без познатства, без пријатеља, без родитеља, у истој тој вароши.

Увеоко љубавицу. Како се људи гуштају од саме речи: „љубавица“, а међу тим има људи који не могу живети сами. Ја сам такав. Самоћа ми је исцувљавала ужасним страхом, са самоћа у стању, поред ватре, вечером. Нагледао ми је тада да сам сја на земљи, страховао сам, али окружен неодређеним опасностима, отворима незнатим и ужасним, и али који је делио од мога суседа, суседа којег нисам познавао, нине ме је удаљаво од њега но од звезда које су се издале са мога прозора. Обузела ме је нека врта грознице, грозница нестрепљивости и страха; тишина ме је застрашавала. Тако је дубока и тако тужна та тишина собе у којој се човек види сам! То није само тишина овог тела, него тишина оне душе, и када наместај пуца или се затресе, човеку је ладно око ерија, јер не чинице изикава шум у том суморном стању.

Колико пута, узбуђен, застрашен том неом непознатости, почео сам говорити, наговарати речи, без везе, без разлога, само да се чује нешто. Глас ми се тада причињавао тако чудан — да ме је од њега страх хватио. Имало је нечага ужаснијег него сам разговарати у пустој кући? Глас нагледа да је ту, да је непознат, говори се без разлога, нечине у првомоздуху, где нема никаквога уза да чује, и човек зна да реча коју ми иде из уста чинице у тишини просторије. И када мукоко одјекне у тишини, оно личе само на одјек, јединствен одјек речи које је мисао са планом наговарала.

Увеоко једну љубавицу, младу девојку као што су све девојке које у Паризу живе од злата које не може да их исхрани. Била је блага, добра, престојавала; родитељи су јој етановали у Поаси. С времена на време проводила је код њих неколико дана.

Целе једне године живео сам епокојно са њом, потпуно решен да је оставим чим будем нашао какав младу особу која

би ми се допала да ступим са њом у брак. Овој сам оставио неки мали доходак, јер је сасвим примљена ствар у нашем друштву да се плаћа љубав једне жене, поцем — када је сврота, позљомна — ваља је богата.

Али једнога дана она ми рече да је бремена. То ме поразил и у једном тренутку видех пораз целога мога живота. Видех оное које ћу морати чути до смрти, скуда, у мојој будућој породици, у мојим старим данима, унек: окове жене која се дететом везала за мој живот, окове детета које треба одгајати, надгледати, штитити, кријући себе од њега и крајући њега од света. Мојак ми се заваре због те новоти; а нека нејасна жеља, која још нисам био изразио, али коју сам осећао у ерцу, спремна да се јави, као они људи искрени у заседама који чекају да им се нареди да се појаве, нека злочинична жеља клјајала је на дну моје мисли! — Када би се десило какав догађај? Колико је тих малих створова што умиру пре но што се и роде!

Ох! ја нисам нисам желео смрт моје љубавице. Ја сам много волео ту свроту девојку! Али ја сам желео смрт другом невом, пре но што га и видим.

Родило се. Ја постах муж у мом немачком сну, ласкан муж са дететом: ствар уласка. Личило је на сну оставу децу. Ја га нисам нисам волео. Оцени, као што ми знате, које тек додије. Они намају инстинктивну и необудућу љубав материјесу; њихово се осећање мало по мало развија, у њомко постојају јаче несе саподрискога живота.

Прође једна година: бежао сам из мога малог стана, у коме су се поплачале пелене, рубље, чарапе велике колико руке, хлађа ствари побачених на какав наместај, на насплачу, снула. Бежао сам парчино да не бих чуо како оно виче: а дерало се због слагаче, када су га преслачили, када су га купали, када су га усављавали, када су га будили, без протаста.

Ја сам учинио извесна понависта и у једном салону сретох ону која је додије постала наша мати. Заубух се у њу, и замахла да је узмем за жену. Удварао сам јој се; али нехак је: дадохме ми је.

А ја сам био у несрећном положају. Оменити се, поред ранејег детета, са девојком коју сам обожавао — али рећи истину и одрећи се ње, среће, будућности, свега, јер њени родитељи, људи строги и обзирни, не би ми је никада дали, када би да то сазнали.

Прошео сам читав један месец у тралици, у душевним тортурама; читав један месец страховао нисам се спопадале: осећао сам како у мени расте мржња против мога сина, против тога парчета живота месеа које дрчи, које ми стоји на путу, које ми ништа јавот, осуђује ме на живот без наде, без сваке неодрешене наде које младост чине лепом.

Тада се разболе мајка моје другарице, и ја остало сам са дететом.

Било је децембар. Била је етранна зима. Какава ноћ! Моја љубавица тек што је била отишла. Сам сам ручао у мојој уској сали, и полако сам ушао у собу где је дете спавало.

Седох у насплачу поред ватре. Ветар је знавао, прозори су шкрипали под суним и леденим ветром, и ја сам гледао кроз прозор како звезда баште оном општром светлосту коју имају у мрачним поима.

И мисао која ме обузвала већ месеца дана поново ми ује у мисао. Чим бих остао непокретан, она је сазнала на мене, улазила у мене и грзала ме. Грзала ме је као што грзави еки-чаје, као што рак грзав тело. Она је била ту, у мојој глави, у моме ерцу, у цоломе моме телу, ванда; она ме је пројидрала, као каква даваљ животина. Хтео сам је одглатати, отрести се, отворити своју мисао другим стварима, новим вада, као што се отвара прозор свежем јутарњем ваздуху да се истери покварени ноћни ваздух; али ја нисам могао, чак ни за један тренутак, изглатати је из мога мозга. Не знам како да се објасна та тортура. Она ми је грзала душу; и ја сам осећао са страховањим болом, правим физичким и душевним болом, сваки ујед њених зуба.

Са мном је било све свршено! Како да изиђем из тога положаја? Како се поинути, и како признати?

А ја сам волео ону која је постала наша мати минотом стрању, коју је несавладајна препрека још појачавала,

Уласан гнев је бујао, стезао ме за гушу, гнев који се додирао са са лудилом... са лудилом! На сваки начин, ја сам тога вечера био луд!

Дете је спавао. Дитох се и посматрао га како спава. И ово, тај намет, та зарна, то ништа, осећује ме на безазлаву префру.

Спавао је, отворених уста, у завојима, у коленима, поред мене постеле, у којој ја нисам могао спаваати!

Како сам извршио оно што сам учинио? Да ли знам? Која ме је сила наглаза, какав ме је нечастије моћ обузела? Ох! алочни ме је кнупо, а ја нисам осетио када је дошао. Сећам се само да ми је срце страховито дупало. Лудало је тако јакно, да сам га чуо као што се чују удари чекића иза анда. Сећам се само тога! срце ми је лудало! У глави ми је била чудна збрка, харма, пораз свакога ралото, сваке присебности. Био сам у јединоме од оних часова узневерности и халуцинације када човек није више свестан својих поступака и не упуцава више својом вољом.

Паднао сам полако покриваче који су покривали тело мога детета; бићих их на вивце козение, и надах га сасвим наго. Није се будало. И тада првих прозору, лагано, сасвим лагано; и отворио га.

Малв леденог надуха уђе као убидр, тако ладан да и ја устукнух пред њиме; и пламени објуг свећа погнине се. А ја стајах крај прозора, не усуђујући се да се окренем да не бих видео шта се дешавао иза мене, и осећајући непрестано како сече по моме челу, по мојим образима, по мојим рукама, убиствени надух који је једнако узлазео. То је дуго трајало.

Нисам мислио, нисам ни на шта помишљао. Оједном чух слат кашаљ и страховито дрхтавица ухвати ме од главе до пете, дрхтавица коју још и сада осећам, у корену сваке власи на мојој глави. И једним оцајним покретом затвориох брво оба израда прозора, затим се окретох и потрчех ка коленима.

Оно је још спавао, отворених уста, сасвим наго. Додирнух му ноге; биле су ледене и ја га покрих.

И срце моје оједном омекша, сломе се, испуни се мало-срцем, неспокон, лудалоу према томе невином отворењу које сам ја тек уобит. Дуго сам га лубео по свиленој косици; затим прибох ватри и додох.

Мислио сам са запрепашћеном, са ужасаваном на оно што сам учинио, питајући се откуда долазе те душевне буре? Којима човек губи сваки појам о стварима, сваку власт над самим собом, и ради као у некоем магнетом најпистиу, не знајући шта је учинио, не знајући куд иде, као брод у бури.

Дете се закашља још један пут и ја осетих како ми се срце на комаде дела. Ако умре! Боже мој! Боже мој! шта ћу ја да радим?

Дитох се да га падим; и, са свећом у руци, нагнух се над њим. Дисао је мирно, и ја се умирах; јада закашља по урећи пут, осетив један такав потрес, тако устукнух назад, као када човека запрестати наглаз страховито ствар, да ми свећа испале из руке.

Подитох је, опет стадох, и осетих да су ми слене очи мекне од зноја, од онога топлог и леденог зноја који у исто време производи душевна дрхтавица. И ја сам остао нагнут над мојим сном, умирујући се када је подухе био миран, трпећи уласне болове када је слаб кашаљ излазео из његових уста. Оно се пробуди црвених очију, са приљепом у грлу, болесна погледа.

Када моја лубавница дође, ја одмах посах по лекари. Он дође после једнога часа, и, пошто је прегледао дете, рече: — Да није захладио?

Ја потех дрхати као што дрхте прао стари ахуи, и мучах: — Не, није, мислим да није.

Затим га запиташ:

— Шта му је? Је ли озбиљно?

Он одговори:

— Још ништа не знам. Доћи ћу доведе.

Дође у вече. Мој син је провео цео дан у сталном дремеу, напалуи с времена на време.

Запалење плућа показало се те ноћи.

И то је трајало десет дана. Ја не могу неказати шта сам претрпео у тим бескрајним часовима који десе јутро од вечера и вече од јутра.

Дете умре. — — — — —

А после... после тога тренутка, нисам никако могао пропести ни један час, не, ни један час, а да се кобно сећање, оно сећање које гриве, које кажда мрли дух на комаде га цепајући, ме јави у мени као животна која гриве затворена у два моје душе.

Ох! да сам могао постати луд! — — — — —

Ј. Поарел да да Вудт скаде изачари покретом који му је био обичан када сврши читање каптога уговора; и три на-саседника покојника изгледаше се, не рекав, ни речи, блади, непомични.

После једнога минута, белизани узе:

— Ово треба уштити.

Брат и сестра климнуше главом у знак пристаика. Он заклаи свећу, блискило одвоје стране на којима је био описано признање од страна на којима су биле одредбе о попу, и метну их над пламен и баци у камин.

И они су гледали како нестју бле листови. И не остале ништа више сем прих отогрениа. Како се видело још неколико слова, књи, врхом ципеле агачи отогрениа, и све се по-мемла са старим пенелом.

Затим, сам троје осташе још неко време гледајући то, као да су се бојали да спалена тајна не одлети кроз димак.

„ВЛАГО ЦАРА ЛАЗАРА“

Поред предања о благу цару Радована, које постоје у нашем народу, попило је код неких верољуба, да је петде закосао благо и нашег цара Лазара и његових потомака.

Ради само ове ствари не бисмо се респла, да ништа пишемо; али хоћемо да упознамо људину са личношћу, која је ово употребља као срдство за парње и на тај начин на неколико година живела од тога, парјући мањине и престојане грађане.

Нека нас о свему овоме упозна сам преварени Ђорђе Петровић, тељак из Белог Поља, из Обреновца.

— Путјући прелетом на коњима за Београд, замоли ме неки непознат човек, код острупице механе, да га повезем до Београда. Ништа против тога нисам имао, само му рекох, да мора напред поред мене седети, јер нема где на другом месту, на шта и он пристао. Уа пут ме питахте: шта сам и одакле сам; па ми се поче најјакти, како му је толико одаже живети и како се мучи; али само, да му је нешто да постигне, он би био најсрећнији човек.

— Радозна, као и други свет, упитам га, шта то може бити, те ми он озбиљно поче причати:

— Видиш, брат! Ђорђе, ја знам место где има закопаног старинског блага, само нисам у стњу сам да га извадим. Пре свега, треба ми још нешто пара, да купим машини, која ће новца копати а после ми треба још једно велико двојца, са којима ћу овај немо српшати, јер сам не могу олим руковати. Поузданог човека за ово нисам могао да нађем, јер се бојим, да ову тајну неће чулати. Него, са тобом бих радо пристао да радим, јер видим, да си поштен човек. Ако хоћеш, ја ћу ти цеоу тајну открити.

У том бесмо кр пред Београдом. Непознати сиђе на олјур и праву Врачара, упиташ ме претходно, где ћу одесети, што му ја кажем.

Кад се смире, оти ти њега к мени. Одмах ме позва, да идемо његовој кући. Ја се дуго нисам премисљао, јер ме нешто поче копкати. После дугог хода, по што смо и „Звездару“ препли, и обилах десно друш „Св. Саве“, заустависмо се пред једном кућом на крају „Воглевоца“, где су куће са сими про-ређење. Уђосмо.

Мој домаћин показа ми своју жону и своје дејско де-тенце и одмах прелесмо на ралатор.

— Као што ти рекох јуче, чича Ђуро, мени је познато место, где су ворци закопани, настава мој домаћин. Муку сам имао, док сам то сазио; а ево ћу и теби то испричати, само ми се мораш на то и хлаб завети, да ћеш тајну чувати. Пре неколико година самизам ја, да је у Србију дошао неко неки Август Бојне, из Америке. Он је дошо саом немо документа и тестамент својих предака, којима је доказало, да је он потомак нашег цара Лазара. Неки Августов прадеда, блиски

средњим азијским краја Лазара, по имену Андреја, пребегло је из Србије од турских говена и наставио је у Немачкој, где је и његово потомство живело, а Август, последњи његов потомак, морао је у Америку пребекти.

Андреја је пред своју смрт оставио тестамент свом сину Фридриху кон Лазару, у коме му је он описао, да он воде порекло од лозе цара Лазара, и да му је његов стара сунга Језирем Нахуладим причао, како је његов отац у његовом подвизима својој склоношћу савио благо, старо оружје, девет завојених и олованих снајпака са огромном вредношћу. Тада мој домаћин узео неку картицу, на коју ми рече, да је Андрејин тестамент, на ми поче из ње читати од првог до последњег:

„Било ми је од првиха 18 год., праца Андреја, када сам једног дана путовао са старим савром Језирем Нахуладим и дознао од Сокота, да идући кући тада ми он рече, хајдемо на београдски друм, да ти покажем, где ти је отац ступао. Видиш ли ону кулу, што је у пола срушена и оне многе зидине. Ја рекох: нилди. Ту је седео твој отац Лазар, он је био кнез од ерских земља, човек славан и поштен. Цело своје племе било је у великом поштовању, али су та Турци сав твој род потунали и поиништели, тада су Турци однели велику имале, ти си једини од твог рода остао, ја сам те спасао из погара у Шању. Шумадија је све што је остало. Као док те је остало, али то сад не вреди ништа, Турци су сав народ изгинули и поинали, а тога ти за живота твог не видиш ништа.“

— Видиш, чача Ђорђе, си овак и тестаментом дошао у Србију Август Бојне, који се рече, да по њему пролази благо својих предака. Али аудела заиста сврха је у томе. Када је Август дошао у Београд, он није знао ерских говорити, већ нађе за тумача неог тишлера из Нана. За тим се са својим документима обрати тадашњем министру евангелије г. Чеди Мијатовићу, који када се увери, да код Августа нема шпиндлера, одобри му, да може тражити благо својих предака у Србији. Август је по том и нашао место, где је воцаз завојан. Одмах то јави г. Мијатовићу, и замоли га да одбави војника, који ће бити од народа чушати, што му он и обрза а њега упути да чека војнике на мосту. Како обещана војска не дође, Август по наговору тишлером сам извади неколико буради старог новца, али га тишлер отуђе, дигне му новца и документа, те се настави у Лондону, где се ожени богатом громоном и сада тако у богатству живи.

— Када сам разабро у овог тишлера, одем у Лондон и нађем га, те га замолим, да дође у Србију и покаже место где је новца. Он па то и пристане, дође у Србију, али како није могао нешто за ову услугу зарадити за себе, он се врати натраг и на мој молбу, да ми каже где лежи новца, једна ми само руком даде злат, да је то негде на западном крају Србије. Ја онда пожео тражити по месту и у том тумару нађах у подвршном округу на некоег учитеља, код кога је Август Бојне био одео и дао му у првицу овај тестамент који сам ја онет од учитеља копирао.

Ја сам, чача Ђуро, нишао то место, где су новци, па сам у Пешти поручио машину, којом ћемо их ископати. Јер се биве не то учинити не може. Још ми треба новаца, да машину исплатим. Она је готова, за то гледај, да што пре и што више пара набавим. Машину ћемо пренети код Обреновића, у близини Белог Поља. То ћемо учинити поју, криво, а ако нас ухвати, морамо и златане потплатити...

То је био, господине, почетак и крај мојој несрећи. Као пролет и пензионер човек поверујем у све оно и закупим се мом домаћину па со и хлеб, да ћу ми бити немој. Мој домаћин и окупи ме тада, да ми нам везе биле што червње и трајније.

Мој кум и домаћин јест: Ђорђе Николић — Кочић.

Потог вештера тражио ми је новца. Ја му дадох 30 дин., колико сам имао при себи. Одмах по том почех раскућавати, само да га исплатим новцима да откупи машину. Он је све златио: „Јако сад не набавим толико и толико, све је пропало“, а ја удри у продају: продам једног коња и кола, продам другог коња и кола, продам још зелено жито на четири комада засејаја, па од свега њему паре у ште, Закућим се по целом Обреновцу код трговаца и познаника, од оног узем три од

овог четири банке. Имао сам леп нишан, живео сам лепо и сврсно, са два онежена сина. Сах сам све упросто, један ме је син раније напустио, други ме је отерао, а ја сам то и заслужио. Дошао сам ономад у Београд, да нађем мога кума Ђорђа, па да са њим сам свршим, али се онег помислих, да у овој земљи има, но ће му судити и да ће своју награду за то добити, те га јавих властима...

Ту стаде са причом чача Ђуро и отираше сузе са свог старачког, иззуреог лица.

Варањина Ђорђе Николић — Кочић, чију слику овде доносимо, сада је под кривичном истрагом и у притвору код кварта сепаналског. До сада је истрагом утврђено, да је на месту наћи претваре и Николић Јевтића, стружара са Уба, коме је давао 250 динара. Он од овога знања живи годинама, па пћи има и свој алат а много му успеу допривоси и његова криворечност и лаживост.

Када ухвати своју жртву, он је одмах износи пред очни тестамент, који смо грег споменули, па за тим тек, копују римских остава на Беканском постојанству, копирају 1878 г. у немачком музејуму*, где се плаћу места, у којима лежи спривено благо. За тим му испороти, ради записи увећана копију некоег писма** илште увећаног историца и државника г. Чеди Мијатовића, које је он једно писмо неком у 1894 години и уверавао га да су тврђења Августа Бојне и његовог тестамена истинита.

Поје нам намера, да овим улачимо у дискусију и име уваженог г. Мијатовића, али саме тиме хоћемо да нагласимо, тиме се само паралелно још немо послужити, да свој цил постигнито.

Кочић је прво мистеријозна појава. Он је родим из Модрича у Босни, живи у Србији отако од 1892 година. Има и своју малену, чију би пролопот требало боде расветлити. Она живи са њим од 1894 год., а нашла су се, বলে, у Шању; она краје и име своје: чаче зове Пана, чаче Јованка Петропићена. Нени говоре, да је то чувена „лепа Пана“, коју и несма лева. Они имају са собом два детета: мушкарца Вранислава од 5 год. и девојче Даницу од 3 год. и বলে да су њихова деца, док се истрагом и овде није утврдило да лажу.

Иглата, да су Ђорђе и ова два деца, особито ово женско, потребна, ради његовог знања, да јер он депојачи води собом и паравујки свет куће се, ако тако, изведе своје печено дете, показујући на мају Даницу.

Нени се родичица знају. Ма их претукнујемо за сад и саветујемо их да своје дете себн прате.

Мале се сав полицијске власти, да уредништву овог листа јави, ако знају што или сазнају за овог Ђорђа и његову „леву“ Пану — Јованку, јер је и она под прив. истрагом.

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

[НАСТАВАК]

15. Пример

Убиство произведено повредом црне мистерије. — Онај је случај предан полицији са своје психохијске стране. Нени андр, по имену Клебо, живео је с једном женом, али је све сумњао на свога најстаријег, двадесет и једногодишњег сина, да му он краде новца код његове лаживости. Он се реши, да се за освети својом сину, и за то изврши сад њим убиство из лажуборе!! То је тренутак био прво редак, какаог је ретко

* Писан је овде цитирао овај његови тестамент Андреја, који је истраживао заиста наша под извештај, из кога се највише види, колико се он слаже са историјским фактима.

која фантазија и могла замислити. Син је спавао са својим млађим братом, малим дечаком, у једном кревету, и баш је тада био случајно у сну заградио своје брата. У том се приближи отац кревету своје деце, држећи у једној руци једну малу лампу, а у другој напуњен револвер; за тим се нагне преко деце, да њега не би што повредио, напори револвер на грудн старејаше сина баш у околини, где стоји црна шперера, ошине револвер, и на месту убије сина!

При сесији је нађена дигрција јавно размрскана, а у трупу јој је дурила нађено две зупне тачне крви. Кугла је после дигрције повредила и слепоку, пробунила је на извизи, и ушла је за тим у осми кичмени протек, у коме је и нађена.

Тај се бездушни аликовац у затвору врло реалитивно понашао и показивао је велику скупљеност, што је по свој прилици било извештачено. Суд је био праведан — аликовац је страљан.

16. Призор

Пасијурне раме од убоја на глави. — Ово, што износио овде, није никакво претеривање. Августа месеца, на шестнаест, око поноћи убио се један двадесет и осмогодишњи човек једним пушком, који је нађен код њега. Глава је била сна обавијена врху, која је текла из носа и уста, уста су била чисто стегнута, а самртинички је грч био још тако јак, да су се једва великим напором свате мало могла уста да отворе. Код су опрати главу и тело, нигде се није могао наћи никакав траг повреде, наумамајући на левој страни уста један мали урез. Према томе нико није могао да помисли, да пред собом има личину, којој је одузет живот епид, било од своје или туђе руке. Унутрашњост пак дома валде била је сва размрскана, а многи су луби били напали. Цела је уста дупла тачно испитана, и нигде није могао бити нађена кугла; прорезан је и нос, али је на тамо не би. Несумњиво је онде био случај, да се у уста пуцало просто сувијом.

ПОТЕРА.

Властоје Савић, циганин-дамбас, решеном среза банског стављен је под припадну истрагу и у притвор због крађе коња Радислава Тодоровићу, земљопоседу на Голуца. Начелство округа пушничког актом својим Бр. 18118, моли све позн. власти, да Властоја, који је у бегству, у својим домаћинима живи потраже, и у случају проналаска њему стражарско спроведу. Пронађени Властоје може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 24926.

Веугац с робије. **Јован П. Кржан** бр. 3927., осуђеник београд. казненог завода, који је још 23. августа т. г. побегао из Беле Реке где је на руку био, и за кога је издата нотера у 35. броју нашега листа на стр. 272, још није пронађен. Ово је шести осуђеник кога напакидно износио од оних извештис у прошла два броја. Кржан је родом из Дубове овр. поздравничког, има му 29. године. Управник казненог завода, расписом штампањима у бројевима наших 40. и 41. позива дотичну среку и општан. власт да на бегуца потраже и пронађеног њему стражарско упути. Оне дела Кржановог може се видети из броја гр. споменику где је прва потерница са његовом сликом одштампана.

Од осталих у списку управника казненог завода импонабилних одбеглих осуђеника, ухапљених су и **Транка Петровић** из Сарајева (под 1. бројем списка у броју 40-и) који је са робије побегао још пре 25 година; **Ђорђе Ридосављевић**, скиталица циганин из Јагодине (број списка 116). **Милић Величковић** родом из Бугарске, који је живео у Ровачево, ор. комајског (бр. списка 129.).

Управник београд. казненог завода доставио је о томе уредништву и приписује као успех тога, што је расписом њихове тражње објављено преко листа.

Данила Савић, слушница, пресудом првостепеног суда за град Београд осуђена је на годину дана затвора. Данила је у бегству, па е тога Управи града Београда, под које се налази на извршењу помен. суда, просида, моли све позн. власти, да је у својим домаћинима живи потраже и у случају проналаска њој стражарско спроведу с позивом на ант. Бр. 22721.

Таса Стојановић, бив. дигрциста министарства економије решеном првостепеног суда за град Београд Бр. 21166, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због валенијата. Не зна се, где се Таса сада налази, па е тога поменути суд моли све позн. власти да га у својим домаћинима потраже и у случају проналаска њему стражарско спроведу. Пронађени Таса може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 24681.

ТРАЖЕ СЕ

Управа града Београда тражи ова лица*):

(Наставак)

Павла Стојановића, бив. одговорног уредника „Дневног листа“, Павла има 28—30 год., омален је, сувоњав, у лицу плав; **Алексу Жујовића**, родом из Неминицућа, среза посмајског. Алекса има 32 год., средњег је стаса, смеђ, је у лицу; **Дуку Вокића**, родом из Старе Србије, који се издаје за богослова. Дука има до 30 год., омаленог је стаса, плав је; **Лазара Сипрића**, родом из Босне. Лазар има 28—30 год., средњег је стаса, сувоњав је, смеђ, у лицу; неко време био је јан. земљопоседник школе у Београду;

Стевана Војковића, бив. контролора тропишарне у Београду. Стеван има 30 год., средњег је стаса, смеђ, добро развијен; **Алексу Поповића**, бив. ђака, родом из Бераца. Алекса има 19—20 год., средњег је стаса, пријомнаст је.

(Наставиће се)

Петра — **Јована М. Стојковића**, родом из села Шукковића, среза бачичког, по занимању сепарац, тражи пушнички среза бачичког актом Бр. 15914. Петар — **Јован** има 38 год., средњег је стаса, очнују, обрад, коси и брива прих, образа округлих; у околину је сукином. Пронађеног треба стражарско спровести поменутом средном начелнику, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 24742.

Дуку Мандића, родом из Босне, по занимању ладара, тражи начелство округа моравског актом Бр. 11194. Дука има 40 год., средњег је стаса, пријомнаст. Пронађеног треба стражарско спровести помен. начелнику, или Управи града Београда с позивом на Бр. 25147.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Има неосомно претпоставља у вострашству који још није објављен протплату. Имамо немо гдуће број објављених ово доде на списку позн.

Одговор на изјаву у 40. броју нашег листа у изјави броју.

*) Власт, која ухвати на које од ових лица нека о томе одмах известити Управу града Београда ради знања народа.

За фотографску радонику „Политичког Гласника“ потребан је можд. Он треба да је у Београду или да има одо финансије где је пољивати; да није влада од 15. година, и да поднесе уредништву уверу од два добра грађанина о својој владају.

Пријави у Уредништву нишеу 9 и 10 часова пре подне, сваког дана до 1. новембра овог год.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби биће извршени бројеви. Прегледа се сваког уредника у Београду „Краљеве триге“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код омањених скулаца или на пошти. Цена је листу: сваког, које узме у својој оствареној а који је већ претплатио, чиновника, учитеља, занатлија, свештеника и осталих званичника у својој години 15, полугодина 8 динара. Гостима и нечлановима из унутрашњости годишње 16, полугодина 8 динара. Жондарица годишње 16, полугодина 8 динара, у омањ се по омањ цене могу претплатити само преко својих команди полицијских односно потражљивих одреда. Надплата у својој 20 динара на годишњу. За иностранство: годишња 24, полугодина 15 динара. Појединачни бројеви „Полицијског Гласника“ се продају се. Рукописи се враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. Н. Јовановића.

(НАСТАВАК)

Појам савести мења се према томе шта је садржина моралности. Свага савести, као и многих других особина ума и душе, није ни у свих људи једнака, него је зависна од порекла, утицаја породице, васпитања, околине. Много што што од онога, што савест наљу чини строгим судијом властитих нам дела, наследна се, а још више васпитањем одгаја и задовоља. Што је на највишем ступњу моралности породице, околине, што је гори пример, тим је слабија моћ оног осећаја дужности што принуђава, тим мања снага савести. Савест се не може развити или се угинути чим почне избијати у детета, рођеног у кругу сурових покуда и ниских нарави, у детета које се подиже и учи само оном што је ружно и срамно.

Па да ли је злочинац доиста без савести и да ли је немаче гриме савести знак „урођена злочинца“?

Да у урођених злочинаца нема гриме савести, Ломброзо сматра за доканоно тиме, што она никад не каже своју жртву, него јој се још ругају, а мучиоцима тиме, што на злочина гледају као на неку лепу ствар, и што не умеју себи да објасне на шта је то гриме савести. И ту сад изводи неколике примере монструозних злочинаца, од којих се не зна у кога је више дрскости и поруге према свему што је племенито и добро, па и ту извештају примери имају би да буду правило. По неки дреки злочинци доиста се хвалише својим гнусним делима; не често то чини само да би једно извештају и да би у једно омањ уживао. Чешће се злочинци показују равнодушним и туни, кад ко покупа да у њих прође кајање и савест. Они пак примери нешто су немога ретко. Ма да је права гриме савести, са сталним знацима тежњом кајања, нешто ретко, ипак има код свих врста злочинаца правога кајања, које кажу да их савест веома мучи. Гриме савести по највише је у злочинаца против својине, а скоро никако је нема у старих крадљиваца. Савест по највише јако мучи обичне убице и злочинце из азакта. Јако и стално мучење савести са знацима велике скупљености често иде уз почетне душевне поремећености. Многа случајна душевна по-

ремећености и самоубиства осуђеника, који су већ доста од досуђенога затвора издржали и који изгледом својим не кажу наху да се кају ни говором својим да их савест гриме, резултат су јаке борбе савести, од које се не могадоше отргнути. Самоубиство над неких злочинаца долази тако неочекивано и без икаквог повода иначе, да се само та ко даде објаснити.

Код многих злочинаца савест се само позно јавља; треба јој нека нарочита прилика, нека случајна околност. Ипак су главни према свима утицајима са стране, неприступни за рационале проналаске и не одолавају се омишљају који би ради били о души њиховој старати се. Изгледа да сам злочин, свест о кривци, као каква највећа стегна, притиска душу многих злочинаца, потискујући и оно мало моралности и човечанских осећаја што је у души њиховој заостало. А многи себе држе као демоном изабране да ало чине и да у том не могу своју судбу променити, те неће ни да знају ништа за савест и кајање. Не вије ретко да и за такве аде нуће час, када не могу избећи глас савести. То се да потврди посматрањем и проценом чиновника многих казненних завода, који, претпостављајући наравно да се интересују и да разумеју психолозији елементарно злочинаца, у сталној и тесној вези са њима, у стању су о том боље судити од свих теоретичара и диселатага, били то правници или лекари судски и психијатри, који злочинце посматрају само с времена на време и увек у стању неочекивања. Са свим је, дакле, друштво процена тих аде, који су се потрудили те задовољили срце и поверење великог броја злочинаца, који су познали оно што они одиста мисле и у унутрашњости својој осећају.

Као гд што по искуству својем, нели наш аутор Бер, нисмо могли уопште одрећи злочинаца осећај стиди и кајања, и као што и у пемању тога осећаја нисмо могли издети специфичну особину зуроног злочинаца, тако исто не можемо тврдити ни савести да нема у злочинаца у опште, ипак видимо у пемању гриме савести калуку општу безгугу урођење кривинаности. Злочинци се ни у том не разликују од шириних кривога велике народне масе, у којих налазимо морално осећање и дубину савести у мери најразличитијој и у свим могућим пемањима, тако да и ту, тако испитујући, знам кемо, да су и једно и друго, и морално осећање и дубока савест, са свим

КОСТА Д. ЈЕЗДИЋ

ИНСПЕКТОР ЗМИНИСТРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ожиљко у питању. Један зналац какав је чувени правник Гизер, у делу своме „о кривичној одговорности, слободној воли, савести и казни“, вели: „Становиш Нова Гавице има осећања само за своју најближу околину, његови су обичаји и принципи погледа, према социјалним потребама му, тек један минимум, сва савест му је са свим бедна; па и у нас, Европљанима, у сред тако тесног и великог саобраћаја од човека до човека, од народа до народа, саосећања једна прелазна преко прага куће нам у којој станујемо, савест почиње да се гаси и нестаје, и ако теоретски знамо шта је право а шта није, чим су у питању интереси људи од нас далеких“. Wallace вели: „Не претерује се много, а право често је са свим тако, кад се гледи, да маса нашег друштва у моралу није се још увела изнад дивљак и да, шта више, у многоме је испод ових“.

* * *

Италијанска криминална школа учи, да је урођени алоичинац ралан морално лудом. Морално лудило, као један засебан облик душевне поремећености, мање је посматрано у законима да умоболне него у законима заподима, за то је постојање овог облика лудила тако дуго оспоравано. И алоичинац и морални лудак имају једне непермалности добане. Веде, да морално луди, као и урођени алоичинац, имају различито формоване подовине лица, дебеле усне, велика уста, погрешне зубе, равно, несиметрично и узано носе, велике уши и лухушту ресицу. Што су то аномалије добане и лица нешто ређе у урођених алоичинаца, по то тумачењу општујемо Дембров, дозлаја студ, што се морална алоичија на љицима која јој подлажу јавља познје, услед каког тисуца итд., а алоичинац показује знаке ирођавана још од почетка или после дугог упржавана у невалалност. И други знаци телесне дегенерације и урођених мана заједнички су им. А што им је у највећој мери и неоспорно заједничко, то је немале дуптовости, немале осећаја да све што је морално и узвишено, да све оне аустријистичке претепате, као и жуљна да ало чине. И урођени алоичинац и морални лудак сујетни су и вадиана, при том интелекције разнага степена, час им је она неадрикта, нормална, час нешто мања. У објобје развија се још карактеристично стање још из детинства или од првих година младости доба, као склоност краји, ексцентричан карактер, свирепост према животињама и вршњацима својим, лал, дукљество и дрескост у затрлавању својих невалалстаа, прерави позни нагон и др.

Ранје ми смо казали како гледамо на моралну алоичију, те нам није потребно и сада улазити у ово спорно питање. Морална перверзија или крај појана је, која се депала код многих оболелана мога прелазно или трајно, као и код наве- синих товскачких и других соматично-патолошких стања. Морална десекта човек не сме се злати умоболним, ако уз алоичиначку склоност и радлу нема никаквих знакова психоге, правог умног оболелана; онај, који би био карактерисан тиме, што би очувао целу свих психикалних особина а чини једнако невалала дла, није луд; ту немало долама неко алоичина. Така лица алоичина су, а не умоболна, на нека су им алоична бела да како алоичина и монструозна. И као год што мислимо да нема моралног лудила, тако исто мислимо да нема ни тесе марочите принајичаје мога, која би чинила чинила алоичина. И онда паравно не може се ни једнајачи урођени алоичинац са моралним лудаком, јер ни један ни други а не постоје као неке засебне категорије. Паравно да има лудилаху, које су нам оригинално алоичине по алоичиначком им карактеру, по својим моралним надовастима још из младости, по својим перестаним поношним упалима у кривцу, али сви та, ако не показују никакве поремећаје душевне свере своје, нису ништа друго него алоичина, а умоболна или луд су тек она од њих, у којих је и дух поремећен. Ма козико да је ту тешко оделити и разаволати прелаа од алоичина ка лудулу, никак се та разлика мора очувати, а она је једино у том, што лудило има да основу оболелане перине системе, а у алоичина нема оболелости тога органа. Урођенога алоичина нема, јер нема ни такога мога, чије би се еукидије остале неадрикта а показивало би се да принудио гони само на алоичи. Многа од ових монструозних алоичинаца имају пуно аномалија у форми добане и других знакова дегенерације, али по томе закључивати о стању мога које би само криминалу гониво није допустено

нећ да то, што тих истих аномалија има и код људи морално чистих, добрих и честитих.

Да се узме да има урођених алоичина, наводи највише то, што има тешких и врло чудноватих алоичинаца међу самош децом. Ту нам често казали пред очи заговата, коју не умемо да разрешимо. У новје време је унашен број случајева, да врло млада лица, шта више деца испод овних година које закон захтева да бисмо их могли казнити као алоичине, извршују се невероватном, леденом хладнокривошћу и мирнош стране алоичине, па остају са свим разномислима и ласкини за све време истраге и издржава казне, бве илална трага кајања, ништа их не узбуђује, њихово срце ничим није узамениро. Често се у таким случајима, уз интелекцију, општу ума и моћ расуђивања алоичинаца, на начин најгорација, са свим јасно нида одсуства свега моралног осећања, тако, да мислимо у праву смо веровати, да пред собом имамо не само моралног илота него урођеног алоичина. Но баш та чудовишта, која се од најраније младости одликују алоом и ружним сивоштинама, у већем или мањем степену имају на себи знаке слабоума; код других пак други појани казду неко болосно стање мога. Та лица аре су урођени умоболни како урођени алоичина. У осталом није редан случај да се доклина, да се постоје казне дугог затвора и тз без ерица и осећања млада алоичина стању јако пајати и да их савест ставе веома грести, ако је само за све то време рационално лемим њихов нарочити карактер. (Пастнаше се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Ох једног општинског писара добила смо овако питање:

М. С. из Ореовине, покосило је ливаду Р. М. из Јабаара, која је у атару општине Јабааре. Оутукања је, а на тумбу тузакана, укхане на самом делу, при раду. Суд општински за ово дело симоналаша а на основу закона казнио га је са 10 дана затвора. Осуђени се жалео противу ове пресуде надлежној полицијској власти, и иста, расмотривши акта и пресуду по овоме предмету, жалбу је илалноа одбацила а пресуду општ. суда одобрала, према чему је иста постаа „извршна“. Ради извршене ове пресуде, суд је општине Јабааре илеао суду општине Ореовичке, тражећи да пресуду његову у целом пространству њеном изврши над оптуженима.

Када је суд општине Ореовичке, приступио извршењу ове пресуде, по захтеву суда општине Јабааре, онда је оптужени М. С. воднео мољбу суду, да га не подвргана затвору, по да му казну замени новчано, коју одмах и полазе.

Питање је, којој општинској каси припада наплаћена казна? да ли општини Јабаарској, која је суд дод извајао, суду а пресуду, или општини Ореовичкој где осуђени стално жини, и којој је акт ради извршене судуе — казне — послат.

Позвани својом дуклишћу, да одговарамо и објашњавамо, свима општ. писарима, и да их упућујемо на правилну а закону радну, ми са највећом готовошћу и на ово питање одговарамо:

Решавање о томе, да ли ће се казна затвора замениши новчано, по мољби осуђеног, падало је у надлежност онога суда који је казну и изрекао, а не онога суда, која је по мољби суда општ. Јабааре имао казну извршити. Дакле суд општ. Ореовичке могао је само примити мољбу осуђеног, на исту послати суду општ. Јабаарског на решење, хоја би се мољба, о замени казне затвора за новчану замениши и да ли он то по самом пријављеном делу и поступају при истом засадују. Суд општине Ореовичке у своме спроводном нпому могао би само дати своје мишљење, о томе: да је осуђени на казну добар грађанин, да је владина доброд, да није дотле осуђиван и за каквог се у опште у грађанству сматра, са напоменом, да би се према његовом владују и понављају иста казна затвора мога замениши новчано, тј. ако би је осуђени могао платити једном својом трећном имања, што такође треба у спроводном акту назначити.

Када би суд општине Јабааре уважио мољбу осуђеног, и разлоге суда општине Ореовичке, он ће, домети своје решење, о замени казне и онда тражити изплату по решењу са оно-

ликом предлошку колаку иста по замени износи, са свима осталим трошковима означених у пресуди.

Сава она сума припада суду општине Јабарске, у чијем је релуу приписа учинила, која је део назива и пресуду донео, а за извршење свих овога надлежан је суд општине ороновице где оубијен ствари жила, а то је све дужан извршити по узатајмој а на закону положеној дужности.

Ово је наш одговор.

Одговор на задатак у 40. броју

На задатак штампан у 40. броју „Полиц. Гласника“, прелисно су одговарали они општински писари:

1. Јанов Ј. Јаковљевић, писар општ. б. поточе
2. Јашије Николић, рачуновођа општ. власотинац
3. Језиниор М. Обрадовић, рачуновођа општ. пенске
4. Богдан М. Милосављевић, деловођа општ. пенске
5. Рад. Бабић, деловођа општ. кошунице
6. Милан М. Гајић, писар општ. кошунице
7. Јован Костић, деловођа општ. хлавохове
8. Киријан Ј. Шобић, деловођа општ. липовишке
9. Александар Младеновић, писар општ. влашко-доске
10. Милија М. Радевић, писар општ. белевачке
11. Глигорије Мајевцац, рачуновођа општ. Јасичке
12. Димитрије Б. Јаковљевић, писар општ. Јасичке
13. Љуба И. Јовановић, писар општ. рањаничке
14. Анђел Благојевић, деловођа општ. грањанске
15. Радомир Ј. Павловић, писар општ. крајевске
16. Велимир М. Кинотић, писар општ. топовске
17. Никола Ђ. Бурђулић, писар општ. веа, босначке
18. Мубомир Ђ. Јовановић, писар општ. градацке

који су се пријавили, да је пресуда општинског суда правсна. Пресуда је била правсна за то: што малолетник не може правити дугове за време свога малолетства, без знања и одобрења старца, на ма му они и одобрали да руководи кућом, јер то је руковођење само одолство, зашта увек треба позвати рачуна или добити за ма какво предузете одобрење.

Онде је малолетник примио самосталну управу наследног имања, по решењу старатељског судије Бр. 12483, 23 априла 1899 године, и одмах је изјавио да одриче дугове, учинене и пријавне за време малолетства; дакле ствар се према §§ 918 и 919 грађ. пост. мора поставити у пређашње стање, тако, да дуи ни постоје.

Остали, који веле да је са одрицањем плаћања дугова учинио задолжник, јер је раније био пунолетан, — не ереде, јер то не стоји. Пунолетност малолетника се оглашава судом и предајом иста на слободно руковање, разрешењем старца иди.

ЈЕДНА ЛУДА

Ги де Мопасан

Умро је као добар чиновник, као председник једног великог суда. Његов узоран начин живота био је у праксици круговима француске прешау у пошловци. Адволати, мадаи саветници и судије поздрављали су са страхопоштовањем његово бledo и мршаво лице на кога су се сјајала два ока.

Циота свога века гоино је алочин и брашно он који су у опасности. Лопови и убице илеу итали горет непријатеља од њега, јер њима је изгледало, као да је он био кадар да чита ил њихове душе, да погоди њихове најскривеније мисли, и да муном свога ока открије све њихове замке.

Претрпаи силним почастима умро је у осамдесет и четвртој година своје старости. Цео народ је плакао за њиме. Војници у парадном оделу отворили су га до гроба, господа са белим краватима говорили су жалосне речи над његовим сандуком, и пролевали сузе, у чију се искривеност њед смеао веровати.

Али када њије улашени адвокат у покојниковој ајноци, где је чувао акта о великим алочинствима, на овај чудноват руюне:

Зашто?

20. јуна 1851. Ваш сада долази на седнице. Блондена сам осудио на смрт. Зашто је тај човек убио своје рођено

поторо деце? Зашто? Често пута сусрећемо ауде, којима је убијање права сласт, и зашта мора бити да је то нека сласт. можда највећа што постоји. Зар убијање није најближе ствари? Стварати и разоравати? Ове две речи садрже у себи историју света, историју целога света, свега онога што постоји. Зашто ни је то тако слатко, над човек ауде?

25. јуна. Замислимо, да у пред нама неко човече је били живи, аде, јури. Једно биће, једна жива ствар, која у себи носи принцип кретања и једну поау, која то кретање регулише. Та ствар ни у чим није у вези, није прикована за што, него је комад живота, који се креће по неким, и ту крпу од живота, која је Бог ала од куд долаже, можемо разорити како хоћемо и тада од ње није ништа остало, ништа, она је иструпила, а је све свршено.

26. јуна. Зашто је убијање алочин? Зашто? Ваш напристни, то је природан закон. Свако биће је одређено да убија. Убија да живи и убија да убија. У нашој је природи да убијамо. Ми морамо убијати. Животиња непрекидно убија, сваког дана, сваког тренута свога живота. И човек непрекидно убија, да би се хранио и зато што осећа потребу да убија. Из слати за убијањем алочино је зов. Та и дете већ убија инекте, птичнице у гнезду, и све маде животиње, док се не предамо то природном нагону убијања, ми то себи, е времена на време, олакшавало раткова, где један народ други потпуно уништава. И све овда плыва у крви, читаве војске обумица нека прста пријатства од крви, зарављују грађане, илеве, децу кад у вече, крај лампе, читају одушевљена причала о оним кривим светковинама.

Могло би се помислити, да бисмо требали мрзети те ауде, који по својме вазуату приређују овако засапање ауда. О, не, њих претрпавати почастима, облате их у сјајне униформе, на главица носе калаше и ордене на грудима. Дају им се одличја и титуле сваке врсте. Они су горди, поштују их, жене их ауде, а гомила их поштује, и то само зато, јер је њихова мисија да пролеђу човечу крв. Они куштају своје убилачке инструменте да ачеће не уздичи, а да које мимопролазеће, који носе каузу, гледа са зависти. Јер убијање је велики закон, који је природа усадила у груди човечег бића. Нема ништа лепше и ништа поштењега не убијати.

30. јуна. Убијање је закон, јер природа води вечиту младост. Из свију тих несвесних дела зпони: хитане! хитане! хитане! Јер што више разори, више ће обновиати.

2. јула. У осталом шта је човече биће? Све и ништа. Мишају је све. Савешћу и знањем је одломак света, чију историју носе у себи. Оно је огледало ствари и дела. Свако човече биће постоје у свету засебан свет.

Али погледајте, на путу, како се расе окреу у ковитанц и онда човек није ништа више, ништа, ништа. Удате у алау и отиснете се од обале, која хити од ауда, и вазорно нећете ништа друго видети сем обале. Неприметно, сићушно нестало је, јер је мало, незнатно. Возите се брзим возом кроз Европу и гледајте кроз прозор: свуда бете видети ауде, ауде, небројено ауди! Они гамжу по хивадама, гурну се по хивадама, ту су глуми сезаони, који ништа друго не знају, него само да обележавају своју земљу, троне жене, које ништа друго не знају, него само муку да снују јело и да му роде децу. Плате у Италији, илате и Кину и њи бете видети милјардама човечјих бића, која се рађају, живе и умиру, не остављајући на собом ни толико трага, колико оставља мрав кад га гатамо на путу. Плате у земље где Црнци живе по својим прљавим колебама, где Арапи седе под шатори мурима, који се депршају по ветру, и онда бете се уверити, да јединица бића остављала само себи, не предаи ништа, ништа. Раса је све, Шта предя једно биће, јединица бића, код најпачи помалоког племена у пустињи? Ти су ауди као философи, они се не боје смрти, у њих човек не вреди ништа. Убијамо свога непријатеља — е па то је рат.

Да, журите се кроз свет и погледајте гужу небројених, непознатих ауда. Непознатих? У томе биа и лежи проблем.

Убиство је и постало злочином, јер смо нумерисали човечија бића. Када се роде, уводимо их у живот и крстимо их. Она су под заштитом. У томе лежи сви. Биће се не броји, који је наведено у животу. Убиство га на калној лезији, али у калној претили. На браду или у долина, на не бете учинити никакво зло. Природа хоће смрт, она зато не кажњавља.

Државни грађански редставник, на против, светила је. Он штити човека. Човеке биће је неприкосновено, јер је увешено у државне законе. Њима одатје поштовање. То је прави Бог. Доло, на колена!

Државна сме убијати, јер она има права, да апетје трезови како хоће. Ако она у калном рату допунити да се заглово двесте хиљада људи, онда их она у својим дестима, чиновничким рукот, избрише. Сиршено је. Али ми, који не смо преиначавати државне законе, ми морамо поштовати живот. Да те поддржавамо божанска моћ, што боравиш у храмовима државним. Ти си јача од природе.

3. јули. Мора бити да је убијати ретко и слатко задовољство: видети пред собом живог, нисамо биће, на у то ми бићу направити ругу, али сасвим мало ругу, на видети како из те рупине тече она црвена ствар, што се зове кри и од које зависи цео живот ниш, на онда видети пред собом само једну мекану, стугу гомилу меса у којој живне не борани дах!

5. августа. Да б би јао илаа довино, кад бих је, ја који сам целог свог века пресуднио и убијао, убијао изреженом пресудом, гилотини, убијао све оне, који су ношени убијали, кад бих и ја тако што учинио рад чега сам те злочинице каио?

10. августа. Да б би на илаа сумља, кад бих изабрао биће, до чије ми смрти није ништа стало?

15. августа. Искушење, искушење гавице и мени као кални кри. Оно иде својим путем, пресудује је све моје тело, продрло је у мозак и наставио се у моје упи у којима не престаје одјекнује нешто страшно, нешто чудновато од чега човек може допунити и то што одјекнује подела на потпуну калну човечију бића. Оно ми одузима поглед и то ми да иде тамо, где то троби да се сврши, а моје руке дрпну од чешије као убијатељ. Али те мора да је чудновата наслада, достоја слобода човека, који је одвојно од осталих људи, који своју савест уме ућуткати, који тражи размишљање осећања!

22. август. Вине се нисам могао удријати. Убио сам једну животињу, да бих покушао, да бих отицео.

Мој слуга, Јован, имао је пшеницу, чија је кретка висила о прозору траверзарије. Слугу сам послао послом, а пшеницу сам узео у руку. Осећао сам како јој срце куца. Вила је кружа. Одох у своју собу, стежући руку све вине и вине. Срце јој је брзо куцало, а ти је у исти мах било и грозно и пријатно. Хтео сам како да је узданим, али онда не бих видео кри.

Тада сам узео ножице, кратке ножице, за ноште, и у три пута сам јој пресекао шију. Она отвори кљуи и хтеде да побегне, али ја сам је држао, јаво сам је држао. Нето тако држао бих и бесну дову. И тила сам видео како цури кри. О, али је то лепо! Црвена, сјајна црвена кри, кри! Осећао сам неодољиву жељу да је пијем. И почех је давати јеоаном. Била је укупила. Јахна пшеница имала је тако мало кри! Али ја нисам имао толико времена, колико сам желео, да узданим у овом приврзу. Мора бити да је хтео видети кад колу бица.

А после сам радио као прави убица. Обвешто сам ножице, опрао сам руке, доду сам протрпо, а дело, лешину, заклопио сам у вргу под јагодом, и то неће нико приметити. Сваког дана јеошу по једну јагуду. Ал, али човек може лепо живети, кад само добро разуме живот!

Мој слуга је плакао. Он мисли да му је штита одлетела. Од кул може ми бадити сумњу? Ха, ха, ха!

25. августа. Морам једног човека да убијем, морам.

30. августа. Свршено је. Чудно ми кул. Штао сам се по Вершевској пути. Ни о чем нисам мислио, но о то. На једном сретем једног деча, једну хаљб наизам мислом.

Он застане, погледа ме и рече:

— Добро јутро, господине председнице.

И кроз главу ми на једанпут пројри мисао: како би било кад би ја убио.

Ја одговорих:

— Јеси ли само, дете моје?

— Јесам, господине председнице.

— Сасвим сам у целој шуми?

— Сасвим сам, господине председнице.

И жеља да убијам онда ме као алкохол. Лагаво се примаћем децу, јер сам мислио да ће побићи, ухватити га у грму и почех стезати свом слатом. Он ми гласом неким срашним потголом. Боже мој! те су оца била омурге, бистре, ужалне! Никад нисам осећао такву узбуђеност по тала. Али то је тако мало трајало. Својим рачуница обавио моје руке, а све тело се преврело, као перо кад га држам над спелем.

Потом се нише није мишло.

Срце ми поче куцати. Куцало је као срце у пшеници. Тело сам бацпо у један јулек и покривао га травом.

Затим одох дома и слатко сам ручио. Чудно ми чудо. У вече сам био прло весео, као подмлази. Цело вече сам провео у пројекта. Реконне ми да сам те вечери био прло дуконит.

Али ја нисам видео кри, па сам остао миран.

30. августа. Наплав у лешину. Траже убицу. Ха, ха, ха!

1. септембра. Укупали су два манава. Доказа ха!

2. септембра. Дечкови родитељи били су код мене. Плачу! Ха, ха, ха!

6. септембра. Нинта се није дознало. Мисле, да је један од манава то учинио. Ха, ха! Да сам видео кри, мисли да бих био потпуно миран.

10. октобра. Жеља да убијам јури ми кроз жите. Та је жеља, као љубавни нагон у дванаестог година.

20. октобра. Још једног сам убио. Шетао сам се крај реке и видео сам једног рибара где спава. Видо је у подне. У обљажном врту, у коме је био засаћен компир, лежала је једна секира, на сваки начин остављена за мене. Довукох се до рибара, потегох секиром и једним једним ударцем преполовио сам му главу. Ала је ту било кри! Рујинача кри поменана са мозгом цурила је из главе и лагано салавила у воду. Ја сам обавио и достојанствено отишао. Да је то само још по видео! Био бих изредан убица.

25. октобра. Рибарев случај прани велику ларму. Сумња је пала на његова нећака, који с њиме иде увек у риболов.

26. октобра. Изајели судија тврди да је нећак убица. Цела варош верује у то. Ха, ха!

27. октобра. Нећак се бринуо врло глупо. Он тврди да је у време био у селу да купи хлеб и сир. Он се закљине, да су му стрица убили за време његова одсуства. Али не бе му те веровати!

28. октобра. У мало што нећак није признао. Толико су га били окупили. Ха, ха, ха! Наше правосудје.

15. новембра. Добавише отежавајуће доказе против нећака, који би наследио свога стрица. Ја ћу да по претресу председавати.

25. јануара. На смрт, на смрт, на смрт је осуђен. Ја сам га осудно на смрт. Државни тужилац је говорио као калан аијео асметини. Ха, ха! Још један. Гледају кад га погубе.

10. марта. Сад је свршено. Јутрос су га погубили. Био сам весео, кад сам видео да је умро. Ипак је лепо видети, кад коме слезе глава с рамена. Кри је текла као нека река. Кад бих могао, ја бих се купао у кој. Ала је величанствена мисао: лећи под ту кри, па да коса и лице и све буде црвено. Кад би се то само знало.

Чекају, а могу да чевам. Могао бих и најмалом ситницом да се надам.

Руконије је имао још много листова, али о каквом злочину није било није говора.

Лекари да душевне болести, којима је овај руконије дах, тврде, да међ нама јуре многе такве луде, о којима се нинта не зна и који су исто тако вешти и опасни, као што је ово лудо чудновитице.

Нера С. Талетов

ЈЕДНА АВЕТИЊА

(из хартиа једног полицијског комесара)

Пре но што ми и слушање о почетку аустријско-пруског рата, скоро све причаре варошких предграђа знајаху да ће се у 1866. години велико крвопролиће догодити.

Једног вечера — а тога ће се још много читати ових прста сетага — зашпирене се цео хоризонт изнад вратила и та се појава у виду зракана распростирале, коју стручица одмах доведоше у везу са поларним светлосту. Хладећи аути уочише оно, особито обоено, интензивно прелисно. Они засташају у групама на уличицама и свакојаке нагађају о узроку постанка и о значају његовом. Међу њима најоборозанији мишљању да је то велики пожар у каквој равници, а само је мало било оних који су знали што о егзистенцији поларне светлости, а скупљених народ оних веровања. Ремисно читање савојина и свих других књига које подстицху сујеверје и протесту које и велико нерасположење простог човека да учи, да много размишља да на природно објашњење тражи и тамо где је унесена неспиритност — све је то било урон, због кога код њега налазе веровања и кад пријем најчудноватије приче и најдуже ствара на свету...

Кроз толика столећа, старе су жене имале ту несрећу, особито ако су мале ружике, да буду у круговима своје фамилије немале а кад кад и страшни нан баш да буду и гаљине. У ранија времена врло се брзо вршио процес са вештаком, а данас је велика маса исто тако брзо са својом преусудом над старјом женом, како она позико толико само даје повода за разне замере.

У једној старој, једносратној кући, мога тадашњег полицијског квартала (Margarethen) становање једна одица необичан пар аути, која, заједно са аградом у којој становаху, беше одмоглахен кад страхан.

Кућа је била од вајкала у улици, која се је непростано пасивала, те су доњи прозори били доноси испод површине калдрисе. Она не беше велика, али беше врло запунџена и уник заваљана. На њеној капији вањаше се отаџак гноадење алке, а велики лимакши радијајаху су ред прозора, која беху осигурани лепо укриваним ретметима од гвозда. Уску али дугачку башту, у којој старја дрвета прашаху дебело хлад, окружаваше јав, висок алај, који је у исто доба одлајаху од суседних башта. Никада се није могао видети отворен прозор са улице ништа је пак коме испало за руком да доспе у унутрашњост свога места, која изазиваше радозналост целе околине. Никоме се убавишаву кроз једну цукотину у капији, и кад би кога дешао послом, те би зазвонио на капију, а њам би се изнутра разговарала прва једна малу руну оковану гноадењем ретметом, а на куће нико не излазише ни улазише до једна гутљана женска, која беше прешла прве године младости, а која се сматраше поза као похерка, поза као савуњава. Али ово није могло ништа особито допринети олачевој замери, да се из тога ништа напредно испреде. Човек у наредним годинама, висок и мршав, густе, разбаврушене, угасте боје косе, пунџевог хода, с великим носем, који мршавом и љосавом лицу даваше карактер грабљаве тигле. На против томе, мала девојкаста жена врло жлихана, која имањаше близу сто година, а беше подугава и без зуба, тумараху по кући и бањти у вадрић хакиши и често по читаве сате плакаше. Проводећи годинама неочењивана коса, спунџане јој се ниса гваља, а лице јој беше прана ругуба. Слабе, узвеле ош уочено гледаху из дубоких дупља, а уста, без усана, могаху се сматрати као једна од бора које беху извадрале њено жуто лице. Приметило се да само господин радочно залази, а старица никада. Служишница изађе такође само једанпут дневно — и то изнутра — те кући у вараши све куће потресе.

О овим су људима нагађали свакојаке булазастине. За господина се мислило да је гроа, емигрант. Стара жена, да је његова тетка; да је живи светом сиротача прве велике француске револуције — шта више, мислило се да је она била једна од дворовних госпоња посрећне краљице Марије Антоанете. У кратко, о овим мирним и близим личностима не знађаше се баш ништа да прича. Да то беше довољно разлога да се врло много подозрева и љосаво држао се да је ова стара жена, у ствари млада, осим награђена ругубом и лажена слобода. По томе се опет пронашло, да је тако знава гроа заливекатор банкнота, најпосле, да коју свакојаку сумњалу лаж долазе и раде опасне послове, да коју политичке завере и томе подобно. Но пошто сам ја боље знао, да су они безмислен изгиваници врло безмислен аути, и да се само њиховој поуче-

ности има благодари, што је се спрам њих имало достојана улажиња, те све ове децундијације остале беху неуспеха.

За тим се дешао случај, због којег горе описана стара жена постало општи предмет разговора. Некога дана, када је се у вече око 10 сати појавила она северна светлост, која тако универсијом беше естрањних духова у овом преграту, изнутра око 9 сати један мало пијаћ пресејај дође пред капију тајанствено куће, где у пркос најачег зновоња и дупља, не би пуштени унутра, већ му уделише кроз руну која на вратима беше. Пошто његовој луци не беше краја, те се паскоро искупише пред кућу дубокопалана лица и калгајаци, појани се палпа старца на прозору и узвикну на улицу: 'Одлаште, одлаште! Небо ће нас казнити!' Старица с овим азивањем опште смејале, и да се није одмах у собу с прозора склопила, извесно би је ударила једна од оних каменџа које бацаше на прозор сакупљена руга безобразних дерана. Неред је бивао све већи, док најзад није преслило одезале полицјиских стражара, те изградиле похасало и с тим ред повратило. Можда нише нико неби ни помислио на онј догађај, да се у вече није запалити небески свод овим прелином, које славном простом човеку беше непознато, и да није један од оних калгајаца од пре подне, аузито запалишаву реч: 'То нам је учинила она стара вештака! Беше рата — крај ће се пролити, — хајдемо јој, она нас мора обавестити!'

Једна се може веровати да се и у нашим данима, таквом мишљаву пажња поклања. Само један део савуњава масе сведошавио ни је жеља за скапалом. Други део ни радозналости, јер га још вежују ланца прановерија, које се он трудн сваком правном да раскипе. Речено — учинило. Давала гомила препрели улашу, која беше састељена овим, до кад невањеним пренином. Она се упути у стая њаша загоњеног пара. За тим палпа помирна, коју проузрокова оштр крај облак.

Над кућама палпање толика атмосфера, која одговараху расположењу појединих лица, обухвати неознавањем природних појава. Господар тајанствене куће би извештен од своје савуњава, да је руга доша пред његову кућу и кад се он о томе увери, он отвори прозор и улашну тужним гласом, да је се могао на оделу чутн: 'Поштујте ирво! Моја старја тетка, која у својем животу није никоме ништа на жао учинила, мало час је умрла услед овог јутрошњег страха.' — Пошто се прозор отег затвори, растури се раздржана, али у ствари добродушна гомила, брже него што је се и скупила. Нико није више био ту, на која би се могло посматрати да је био узрок изванредној смрти старе жене.

На глас о ванредној смрти, пођем ја одмах он којим добрим пријатељем, лекаром полицјиског квартала Д-р Хубером, у кућу умрле. Чудноватије куће нисам никада видео у својем животу. Кроз мртван ходица, а преко усвој степенџа на завој, долази се на прили сират. Он беше од стране баште потпуно затворен јаким гноадењем ретметом. После мале собе, која беше са којекављем стареком закрива, уђосмо у собу која у себи многе контролне сављаваше. Она беше тако чудновата, да би ми требало више листова хартије, те да би је могао само приближно описати. У једној прастарој, дивно израђеној постељи, окоје висаху позу поцењене запесе, дежаше тело старце, увјењено у чисту али покутелу хакињу од платна. Прено главе беше метнут неки сав свилени покривач, али тако да јој испод њега оти изријуху. Прозор који беше на овој соби, врло је мало осветљаваше, јер беше закључан једном гредом. На једном масивном столу стајаху свакојако поређане погубе да јело, а у средини међу овим један сребро, лепо сковањ суд, који се је употребљавао за ладење облоге. Столице рококо беху поменаше са неуглачаним клипама, а поред неколико лепих слика, израђених у масној боји, висаше једна перница, и на једном, уметнички израђеном столу, са кога се високо уз дулар уздиже расеће Христово, стајаху мањина заједно са водеником за клеу и флашом за пирић. Лекар констатира да је овде наступила смрт услед старачке изнурености и напрасног поремећаја варења, а можда најближи њен узрок беше претрпљено узбуђење.

Палпа дужност беше сирвиња, а још исте ноћи пренисена су земни остаци Маријне Александре од Гербеса, у калпаку, да се, по њеној жељи, метну у сандук и пренесу у замицај да се тамо савраше.

Она беше у истини, још из оног страхањеног доба, у време

се у Француској историја прваг писаног, и видела је код је на гитатиона пала глава њеног оца, њеног краља, њене лубене кралице, и других пријатеља. Она није никад била двојна госпођа. Па ипак она је привладала најбољем племену старе краљевине Француске. Дошла је у Аустрију са својом матером, за време велике емиграције, где је на разним местима живела, и најпосле се пре двадесет година настани у Бечу, где је и умрла.

Иван небан, господин гроф од..... пореклом од немачког племена, беше њен наследник и веран хранитељ. Његово занимање покривало је свесна тама. Па ни имало ово двоје људи није се могло оцениати, јер нико не могаше ући у њиху кућу да види шта имају.

(Свршетће се).

КЉИЖЕВНОСТ

ПРИЛОЗИ НА ЛОМБРОЗОВУ ТЕОРИЈУ

Знаменито дело талијанског криминалног антрополога Ломброзо *Uomo del delitto* популо је са собом велику научну дискусију. Теорија Ломброзова је позната: сваки генцијални човек је дегенерисан; ипак уме способности прашене су перверзијима мога, ненормалним и дупеним станим; генције се граниче са аутизмом, аутизмом, моралном и психичком дегенерацијом. Међу осталим многобројним критикама ове смислене теорије, истиче се студија познатог Макса Нордау о дегенерацији. Немачки научњак доказује, да збога ња уметника, књижевника, војсковођа, научњака, проналазача под којих постоји психичко и физичко абнормално стање, и да су то дегенерици, — али баш зато што су дегенерици, они пишу генијално. Генције, то је потпуно развијено аналитичко, интелигентно и морално здравље. У потпуно своје време, Макс Нордау анализира дела и психолошко стање извесног броја епископа, уметника и савремених песника; истиче чудновитост њиховог карактера и темперамента, обрну аутичких болесних идеја у њиховим делима, код Пичча на пример, али ређање речи без тачнога значења, код Верлена. Нордау тврди да анархисти, социнисти, декаденти, егзотисти, сви они претерани индивидуалисти који у својој кући своје ја, који занемарују јасно ствари, и заносе се суфитизмом и незнањем унапредњава, да су сви они дегенерици, блану људила, али баш зато што су такви, они пишу генијално.

Нарочито због идеја у критике Макса Нордау, Ломброзо је ту скоро издао веће дело *Genije e Degenerazione* (Genio ed Degenerazione). Ево у краткој нових прилога које иве талијанске антрополошке школе изводи у прилог своје теорије.

После појаве *Genijalnost čoveka*, белгички научњаци Вандервелт и Масарт, у својој деху *Recherches sociologiques*, показују су како један орган који добија новији и савршенији облик напредује у претходном облику који ницелова. Један се орган усавишава на штету другог, напредак првог органа позивају делимично али потпуног атрофију другог. Губитком репа, смањивањем кичмених претења, губитком длаке, која је првобитно одећа његова, човек је платио задовољење нових установа и перверзија модалних. Код њиховица, једна особина јаче развијена атрофија другог, и обратно. Код убина и људика често се јавља велика уметничка активност; људити у извесним случајевима знатно одскачу над осталим људима. Том Ђвизд, Прица, рођен 1840 у северно-америчкој покрајини Георгија, није био способан ни једну реч да запамти и говори, али чак слуша било му је тако јако развијено, да је помоћу музике када се нотира, могао да понови сваки текст, на колико био дуг, ма ни коме језику био. Морел наводи једног кретања који није знао да броји до двадесет, али је знао имена свих светана у календару, са данима у које падају. Заиста развија једне способности код великог броја способности, напредује необично развија друге. Генцијални људи су индивидуе код којих се све аномалије показују болесном превлашћу једне способности, умне, и дегенерацијом осталих.

Ломброзо у потпуно време износи елимина констатовања разних научњака. Муерг тврди да хистерича обично прати генцијалне манифестације; Росонорди је 1896 публиковао једну студију о људима Тасовом; Арндт је 1897 писао: „По се осети генцијом и понесе својим високом способностима, треба да зна да у себи носи знаке слабости који га чине дегенерицом. Кант

је умро несрећан. Није имао основне моћи да да живот другима биће. Исти је случај и са Нутном и Дајбрицом“.

Највеће дело књиге посвећено је опису духовних перверзија, које је Ломброзо после појаве свога првога дела прибрао у монографијама о Веларици, Леонардици, Алмерици, Тасу, Вајроу, Росету, Золи, Егару Пау, Квинсију, итд. Али ти су примери самојавне врелости. Час је узимао писце другог реда (Сарду, Сарсе) и њихове потрешне изразе, час велике писце и њихове отворено смислене пера. Као пример дегенерације узима једну обичну особину Золину, која када ради не чује ништа што се око њега дешава. Када би то била особина дегенерације, а према томе, по Ломброзу, и генција, колико би било генцијалних људи! Виктор Иго је рођен од перверзне матери, од оца који је умро од калпа, зато је био огромно суетан, веровао у себе да има огромну мисију на земљи, и његова мржња против Наполеона била је стравна. Да ли је то дегенерација? Тома де Квинси узимао је опјум, али Ломброзо је заборавао поменути да је Квинси почео гутати опјум тек када је престо писати и свршио са својом одајном књижевном каријером. Егар Пое био је алкохолик, коме су родитељи били алкохоличари, и млади умри од јектиса. Али несрећни писац се целог века борио против тога кобнага наслеђа, и најпосле своје преризао, највеће песме и најдубље приповетке, написао је у оним кратким размишљањима временом од неколико дана или недеља када је успевао да се отуђе од пића. Но теорији Ломброзовој, како је алкохолизам условљава његову генцијалност, у тим тренутцима његова књижевна продукција морала би застати. Пример са другим једним немачким и генцијалним алкохоличаром, Азередом де Масеом, пије ли мало срдачније: почетак његова пијанства крај је његове књижевне продукције.

У другој ојви јавља се што ново данас. Основне теорије, схватане и развијане њено, остало је исто; дошла су само нова и многобројна факта. Несумњиво је да постоји веза између генција и алкохола, али да ли је та веза тако тесна као што Ломброзо мисли, у томе је спорно питање. Са новом теоријом његовом било је исто што и са свима новим теоријама, да би се доказало оно што је одиста тачно, узела се ствар преувеличавањем, развијањем, доказивањем оно што није за доказивање и оно што се у опште и не да доказати. И најтачнија идеја када се стиче развијањем у свима конвенцијалним неопходно води ad absurdum. Војимо се само да заслужујемо и ученога криминалног антрополога талијанског претерана репност и љубав према својој идеји није у овом случају одвела на страну.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Жртва спиритизма. — Француски листови јављају за један случај који речито сведочи како је глупост људска још и сунше јача, и како су зрачи просвете и науке мало продрли у душевне теме људске.

У Паризу је живела седамдесетогодишња баба Меланија Дете, и онако босанска и ограничена, од подухват времена бавила се спиритизмом. Почела је са обилним столетњак, и пошто је од њих све научила, одала се на прво честе саобраћаје са духовима. Нарочито је била уображавала да се њој јавља чувени дух Габријела а Етре. На своју несрећу, утири јој се у памт, да је умрети 13. октобра. И одиста, 13. октобра Меланија Дете умрла је. Напиш је у себи лабуду и убоцну, у једном ормариу 80,000 липара у хартијама. Њено је убожење било толико јако, да је њена епископија постала дело. Поред толиких жртава, схауде спиритистичке теорије имају и ову на дужи.

Самубиство једне стогодишњакиње. — Из Етимија у Француској, јављају за овај чудан случај: Удовица Вите, којој има сто и четири године — рођена је још у прошлом веку, 13. априла 1795 — затворила је у своју собу, наложива угљен и угушила се. Једна жинка из ватре пада на љу, халатне се запале, а сутра дан у њеној постели крвава се са животом и бехом, и падају је тако трагично подлегла.

Како се зграђује. — Толико се писало и нападало на идеје немачке књевне у осмисањем људе, који су своје податке плао појинке продавали Кингаској, Али изгледа, да по-

лико је ту њихова грамажљивост имала удела, а сами поданици нису били без тога. Награда да је у природи да се продаје, и да је истинит најмањева дубоко ушао у природу чопенпоу. Генерални Енглез Јордон то је добро опазно, и науми да се стави у службу Њеног Величанства Краљице од Британије. По свима француским, холандским, немачким, белгијским и швајцарским листовима највише огласи, како енглеца плаћа тражи Jude за Трансвал; они морају бити здрави и добро јахати. Падаће им бити 180 динара месечно. На име тога, требало је носити 5 динара Господину Гордону, Ad. Shepherd, 23, Capriau street, Regent street, у Лондону. И првих дана после огласа почеше долазити маса писмама, дневно неколико стотина, из Париза, Амстердама, Берлина, Базела, Анвера и Хага. Г. Јордон је свакога дана долазио у број 23 Capriau street. Ту није било ничега на мизин на неку канцеларију за врбовање, него само једна проста и скромна бакалница, на чијем је излогу писало: „Писма се овде предају.“ Г. Јордон је мирно примао пошту, а поштомаше су се дивиле толикој преписци. На тај начин он је примио више од 5000 динара. Наравно да жртве нису ништа чуле од Г. Јордона, који се од једном губио, не чекајући да му се плати за његов патријотски подвиг и за честити и некористољубиву службу земљи. Истрагом се дознало да је то било невољно сумњиво лице, по свој прилици странац. Али он је добро познавао срце Јудеко.

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

(НАСТАВАК)

17. Пример

Сумња у самоубиство. Раче на пречали и савези. Кво опет једног примера, који је предан највише због своје ретвост. Један четрдесет и осмогодишња човек најен је јануара месеца у води обучен, мртав. Из горња и доња капут били су зачепљени до града, и у хладне и пошале непоправљиво. Нико није ни сумњао, да нема пред собом утопљеника, на се да то и може лако појмити запредивање полицијских чиновника, кад су при свлачењу лешине изишли на пој — рану од метка! На секцији се утврдило, да је метак ушао у груди, да је пробушио пречачу и савезицу, и да се задржао у ранама код кичме. Пуцала су била заравна и није било воде у ранама. У изадушним прожимама било је нешто мало крваве лезе; десна страна срца била је пуна крви, а лева празна. Једна је био стиснут међу зубима. У глави је била мекла малава крив у венима, у стомаку је била новосна кохичена пражена, мутне воде, а иначе је било све нормално. Рано изјутра из обилне крви крај јесера чуло се давање паса. Од једног места, недалеко од воде, на ком је био јако угажен снег, могли су се лепо распознати трагови од ногу све до воде. Како што се види, квалитетноста дела у овоме случају није било баш лако. При добром посматрању се напало, да је рана од метка била тохална, дакле да смрт није могла тренутно настати. Дакле, по томе се могло закључити, да је та особа могла учинити још неколико корака ка јесери, и ту наћи смрт, као што је то изајавио многи знаци на лешици. Што се тиче квалитетноста дела, овде би се морало рећи, да је то било самоубиство, али само у том случају, ако се узме у обзир и та могућност, да је смест те особа остала цела још за неко време, то да би се тиме објаснило зачепљено одело. Како су капути и кошуља били потпуно непоправљени, значај да је у случају убиства, убица морао имати пред собом голу жртву, и да је тек после обилах опко, како је жртва нађена, и то би било врло необичајно. Још је једна опазност утврдила лекарско мишљење, да је то био случај давања. У чему лежице најен је револвер. Могао би се, нагана, рећи, да је убица могао турати жртву револвер у уст, али многи случајеви самоубиства по својој елиптици са свим горе у потпуно измишљања.

Доције се сазнало не је била та позната жртва. То је био некакав странг турског, те је тако наше лекарско мишљење било потпуно утврђено.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Никола — Коле Васљевић, из Танде, среза поречког, решеном начелства округа крајинског од 20 тек. мес. Бр. 9353, оглашен је за хајдука. Према овоме од данас је свакоме слободно убити Николау.

УХВАЋЕНИ

Управник београд. вајеног завода, извешто је наше Уредништво, да је 16 о. м. од стране начелника ср. јасеничког окр. подучаошског, — ухањен и бегуца — осуђени Тодор Матровић. Циганин — коритар који је на захтев његов — Управник — тражен преко „Пол. Гласника.“ И овај успех, управник приписује да је постигнут тражењем осуђеника преко деста.

ТРАЖЕ СЕ

Управа града Београда тражи ова лица*):

(НАСТАВАК)

Јована Брајковића, родом из Црне Горе;
Владога С. Алексича, родом из села Малинског у Црној Гори. Владога има до 32 год., средњег је стаса, пријатељ је; зна запат столарски;
Софију Петровић, бив. саобрајна у Београду, родом из Брода у Славонији. Софија има 28—30 год.,
Дуку Јакетића, велера, родом из Земун;
Пека Милошевића, бив. агента у Фујуми;
Николау Ђорђевића, бив. служитеља из Београда;
Шука Јовановића, родом из Црне Горе.

ПОТЕРА.

Ђорђе Радосављевић, скитачки Циганин, који је по потерници ранијој у „Полит. Гласнику“ а по распису начелника среза дужничког ухањен у Градњевцу (вида бр. 41 на стр. 326), — поново је побегло из притвора ср. дужничког пољу између 12 и 13 ов. м. проваливши изд алемски. Начелник истог среза антом од 13. ов. м. Бр. 5544. оми овим путем све алему у земљу да се Ђорђе обављено потражи и пронађени пласту под јаким страском спроведе. — Ђорђе је сада 50 година, раста средњег, висок 1'64 м. лица дугачког, са преседом брадом, коју је сада можда у целим привривања обрабао; нос му је крив и обе ногае, донка раница расечена, брива је великих и просеких, носе црне, — проседе; од одећа носи суншине чакшире и гуш, на глави најачку, на погима опанке. Ђорђе је врло опасан и пренереди ковољорачки; пресудом јародничког приноста, суда од Бр. 10265, осуђен је био 25 маја 1894. г. на четири године робије због крађе коња, на је побегло био са радла из Љубичева где је робију надривао, и све до сада називао се у бегству; 29. јуна ове године украо је коња Николау Степановићу из Драјина и због тога је био стаљен под арештицу истрагу.

Ако Ђорђе буде ухањен у близини Београда, треба га спровести преко Управе гра. Београда да се слика, јер је са робије побегло при нешто је уредништво јављало све осуђенике.

Петар Новковић, слуга, родом из Аустро-Угарске, решеном извештог пристојеног суда од 5 тек. мес. Бр. 24692, стаљен је под потерци суа и притвор због крађе стоке Доброславу Милошевићу из Табанаковића. Петар који је у бегству има 33 год., високог је стаса, обраба дугих, брива малах, прих; у лицу је плаз, у одежу је сукненом. Наредије се тражење. Притојеног треба стражарно спровести помен. суду, или Управи гра. Београда с позивом на Бр. 25333.

Мата Вукотић, Црногорац, који је стално живео у селу Вераку, округа тошничког, 13 тек. мес. убио је Станка Ми-

*): Лице, која ухањати на које од ових лица никога о томе одмах извести Управу града Београда ради алних нарадаба.

трговица, Циганина из истог села и побегао. Мата има 35 год. средњег је стапа, пријомљаст је, у лицу је пун, у одежу је сукупном. Наређује се живом тражењу. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа топлотичког с позивом на Бр. 8950., или Управу гр. Београда на Бр. 25803.

Рајко Радопаковић, Циганин, родом из Новака, окр. ваљевског, осуђеник београдског казненог завода под Бр. 1767., **побегао је** 18. овог месеца са рада из добричевског шуме у друштво са Илијом Алимпићем осуђеником. — Рајко је 29. година, при је у лицу плао обично свака Циганин, стапа је средњег, рзарион. Осуђен је на осам година робије у ланком окову, зато: 1., што је поку између 15. и 16. фебруара 1896. год., у друштво са још четворицом ушао у аутоморсу алажу Симе Леонтијевића из Кокураца, обно катане са два његова најата и поцрао разне ствари, и 2., што је исте ноћи са истим друштом обно два најата Станку Лукићу из истог села па и њега поцрао. Он је и раније беогао са робије. За провалавак његов наређује се жива потера; нађеног треба стражарно спровести Управу казненог завода или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 23190.

Најка Алексић, Циганин, родом из Пакучана, окр. под-ринског, осуђеник београдског казненог завода под Бр. 2438., **побегао је** 18. овог мес. из добричевске шуме где је био на раду. Он је осуђен на 6 година робије у ланком окову, зато: што је 23. јануара 1896. год. украв једну кобилу Јовану Поповићу, земљопоседу из Добрича, а пре тога опет прико је краде коња. Њему је 28 год., средњег је стапа, пријомљаст у опште. Беогао је са робије и у прошлој години.

Наређује се жива потера за овим бегунцем. Пронађеног треба под јаким стражом спровести Управу београдског казненог завода, или начелству округа, моравског с позивом на Бр. 2109. а може и Управу града Београда с позивом на акт под Бр. 23190.

Станислав Ковачевић, осуђеник београдског казненог завода под Бр. 1883., **побегао је** са оцује из Топличера 18. овог мес. Он је осуђен на 15 год. робије зато: што је поку између 25. и 26. фебруара 1896. год. у друштво са још осам њих (од којих су двојица стражари), на разбојнички начин напао на кућу Милоша Јеремчића из Горачића и од овога извукао новац и друге покретне ствари, па затим убио и Милоша и брата му Лукића. Станислав је родом из Горачића, има му 23 године.

Наређује се жива потера за овим бегунцем; пронађеног треба под јаким стражом спровести Управу београд, казненог завода, с позивом на Бр. 5167. или Управу града Београда, с позивом на акт под Бр. 35634.

Никола Павловић, из Коцејева, осуђеник беогр. казн. завода под бр. 3832., **побегао је** са оцује из Топличера 18. овог месеца. Осуђен је на 15 год. робије у тешком окову, зато: што је поку између 24. и 25. јануара 1892. год. обно дуван Недеља Јанковића из Чачка и из истог украво извесну суму новца. До сада је беогао још два пута са робије, и изад то сад чини и по трели, јачином сме-ра да изврши казан злочин. Њему је око 30 година. Наређује се живом тражењу за одбеглим Николом. Пронађеног треба стражарно спровести Управу београдског каз. завода с позивом на Бр. 5167., или Управу града Београда с позивом на Бр. 25634.

Марко Метовковић, осуђеник беогр. казн. завода под бр. 3300., **побегао је** са издржавља оцује 18. овог мес. из Топличера. Он је осуђен на 12 год. робије у тешком окову, зато: што је поку између 16. и 17. августа 1896. год. у друштво са још двојицом извукао из куће Милоша Вучевића из Добрича и у намери да га убије довели су га у један појак и ту на њега пуцали из пушака, па пошто су га тешко ранили оплакали га. — Марко је из селa Делана Вароши, окр. руд., има му 29 година. — За овим бегунцем наређује се жива потера. Нађеног нала под јаким стражом спровести Упр. београд. казн. завода или Управу гр. Београда на Бр. 25634.

Јован Мјанац, родом из Чадине, казуу Приједора и Мехо П., по народности Турчин, решењем начелства срезва казненског стављеника су под кривичну вестрају и у притвор због разбојничког извршеног над Николом Марковићем из села Причевића, истог срезва. Јован има око 24 год., средњег је стапа, у једну губаву шкроб, које раје, бркова малих, нема браде, у одежу је сукупном. Мехо има такође 24 год., носав је, пријомљаст, брлицаст, има велику главу; од оцла пак има на себи панталоне, шајкачу и гулице. Оба разбојника у бегству су, па с тога начелства срезва казненског ланешион Бр. 9815., моли се полицијске власти, да их у својим домањинама најзачељно потраже и у случају проналазка њему под јаким стражом спроведу. Пронађени разбојници могу се спровести и Управу града Београда с позивом на Бр. 25806.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

У данашњем броју на првој страни, по уобичајној правително законској слици новог министарства Унутрашњих дела, г. Косте Д. Језевића, бив. начелника округа новонакреног, који је ука-зном Његовог Величества Краља постављен на место г. Аце Сте-вановића, одлазачег начелника окр. моравског.

Можемо са задовољством извести наше читаоце, да је и г. Језе-вић обеогао уредништву своју сврху, па и правично-полицијској делу.

Никога не бројева ни 1 постога за претплатнику који примају наш лист од 1. Јула о. г. који живе до њему нову годину, могу их добити.

Молимо окупљате, зајску поштом претплату одмах пошљау уредништву јер је новац врло потребан.

него појава критичног деларијума, које видимо и код хистеријичних, и не говоримо ништа за диспану извесног епилептичара.

Ломброзо у докал своје поставке наводи чак и то, како је посматрао, да су у дане неволе, када су епилептичари нападнати чењем, осуђеници казних завода описани, радију себи одело, разбијају посуђе, нападају и туку своје чуваре.⁸ Вероватно, да му ти факти нису били познати, при чему се његово великом неуставу у посматрању живота осуђеничких, и да му нико из читавог низа веома компетентних заводских чиновника тако што није могао потврдити. Несумњиво је да су ови случајеви и врло ретки појави код појединих злочинаца и да је Ломброзо, недопуштено генерализујући их, из њих изнео закључке, који стварним фактима ни мало не одговарају.

Против идентификациона епсилена је у рођеним злочинцем подигао се, у остатак, читаво буря. Сам Бенедикт није могао да се не изјасни против овог и суштине далеко забасало наука Ломброзовог. Тако он вели: „Ја сам нагласио, да антрополошки епилептичар и злочинац припадају једној породици и да се анатомска тешко дају разликовати. Али онет за то ни мало није оправдао трпати на једну голму морално дудило и епилепсију, као што чини криминално-антрополошки конгрес у Риму. Они су физиолошки, психолошки и клинички са свим различити, једна што мале различити него твусе и богине, ма да су ове ове болест инхибиције и с грозницом.“⁹

Емилења и злочин у суштини својој никако ничег ни средни ни урочног. Клепанија је произвела болесног, патолошког става; а злочини то никако није случај. Обоје припадају великој групи *minus habentes* а, мале предлога, мале изазова, групи дегенерисаних, и тиме се објашњава што и код једног и код другог има моролошких, психичких и других појава, који су у тој дини путем херидитарно-дегенеративних. Па ипак нису никако исто; епилепсија никако није идентификациона са злочиним делом, као што и ово никако није што и морално дудило.

* * *

Све моролошке аномалије, које су на злочинцима запажене, никако нису довољне да би се могло признати, да је злочин последица индивидуалне организације. У свему силу и кроју човеку нема ниједне тако карактерне особености, да бисмо с извесношћу могли тврдити, да носилац те индивидуалне особености, тога одступања у облику, мора бити злочинац. Овет већмо, да многа веома тешко, шта нише много пута у поврате западла и још од младости своје злочинци немају никаквих аномалија у погледу тела и ума, као што са друге стране има доста људи с јаким израженим знацима неормалности у погледу моролошког без икаквих склоности за злочини живот. Ми смо уверени, да онде, где се мора узети да је индивидуална организација урочак злочину, имамо појав патолошких, да ту и немамо никаквог носца са злочинцем него с умоболником.

Са свим је истина, да се у злочинца из пазике свих категорија пазара сразмерно врло често велика број деформационих знакова и да је на једној истој личности врло често пуно различитих аномалија на долања, лицу и другим деловима тела. Ти недостаци пре свега кажују, да пред собом имамо у погледу тела једну организацију нише предности, а често уз њих иде умно и морално несавршенство. По ово умно и морално несавршенство није никако само последица оних телесних аномалија, него се то *exclusa* долази из једног и истог урочка, потиче, али не баш увек а оно у највише случајева из одноја друштвених, у којима су ти злочинци рођени и одрасли. Увек ваља имати на уму, да дегенерација није никако моти злочину и да на њу ваља гледати као на узгредну појаву злочиничке индивидуалности, која са злочиним има заједнички уроч.

Најважнија дегенерационна знаци, који се код злочинаца јављају на долања, лицу и нецима, само су врло прете, последице поремећаја у хранулу за прве периоде сисања, или мале рехитичке дискарзије, резултат су овог стања неволе, рђаве хигијене, сиромаштине оних слојева народа, из којих пазме злочинци. Кости кажују шта могу храна и хигијена да учине за развитак. Египтски радици, при него што је по *забривама* египтским заведеним инспекција, *услед* прераног напрезања и рђаве хигијене показиваху велику дегенерацију

скелета, а нису никак били злочинци, међу тим њихови *паравитни* експлоататори задовољно су ходили својим *лепо* развијеним скелетом.¹⁰

Први природњаци овога *столећа* изнеше своја посматрања на животинама, из којих видимо, да се долања, независно од садржине јој, самим социјалним утицајима даје знатно менати моролошки. Очигледан нам је за то доказ разлика између дивље и домаће свиње у кроју главе, у ком *засту* видимо од коликог су утицаја начина живота и израна на моролошку долања у домаће свиње. Поредјећи пореке које *недовољно* *спарује* и рђаве се хране с прасетом исте расе ко *које*, се обилно *храли*, *видеће* се у *прото* глави у свим деловима лица *дужа* *него* што би *треба*ла да је, а у другога *овет* у свима *димензијама* *биће* *шира* *него* у *животиња* *доше* *хрмичних*. Ето како се може *мењати* долања, коју смо *напика* *смаатри* *као* *најмање* *промена* *у* *облику* *јој*! Сваки *одгајивач* *може* *се* *за* *годину* *дава* *опитом* *уверити*, да *ма* *у* *извесној* *мери* *стоје* *на* *поху*, да *једној* *истој* *животињи* *да* *главу* *кроја* *краког* *и* *савијенијег*, *али* *дужег* *и* *правнијег*. Но *смето* *тврдити* *да* *је* *ту*, *уз* *храну*, *од* *утицаја* *још* *један* *чинилац*, на *име* *тај*, *што* *животиња*, *од* *младости* *оболато* *топлоће*, *не* *чим* *нишине* *али* *чини* *прво* *мало* *у* *употребу* *од* *своје* *суре*, *не* *рије* *земају* *ради* *хране*, а *та* *неупотреба* *овога* *аларата* *утиче* *на* *јорму* *долање*, *моденујуби* *је* *у* *моролошком* *погледу*. Тим и сличним социјалним *приликама* и *утицајима* *објашњава* *Дарвин* *да* *што* *је* *у* *ин* *томога* *већа* *дручка*, *измењена* *јорма* *главе*, *као* *и* *молак* *мањи*. Видимо, *вели* *овати* *велики* *природњаци*, *како* *најважнији* *и* *најкомплекснији* *орган* *свицекоје* *организације* *подлеже* *закону* *да* *се* *смене*, да *нагуби* *од* *непачине* *своје* *у* *исед* *неупотребе*... На *тах* *факта* *назани*, да *у* *свим* *даним* *доместицизованих* *зечева* *или* *је* *несразмеран* *према* *дужини* *главе* *и* *величини* *тела*, *или* *је* *зачични* *мањи* *него* *у* *оних* *дивље* *проделе*... *Потом* *зед* *питом* *је* *кроз* *много* *генерација* *и* *на* *овлагда* *зачичи*, *те* *паје* *може* *пожабити* *ни* *свој* *инстинкт*, *ни* *ум*, *као* *ни* *чула* *и* *возије* *покрете* *своје* *у* *бенажу* *од* *разних* *олиности* *и* *траншу* *хране*; *та* *мо* *да* *паклутујемо*, *да* *су* *и* *молак* *пој* *мало* *небизни*, *те* *по* *томе* *да* *им* *је* *и* *он* *у* *развитку* *заостао*.¹¹

Посматрајући *ове* *врсте* *всма* *су* *поучна* *за* *наш* *задачак*. Поредјећи *дапање* *расе* *нашег* *домаћег* *коња* *с* *коњем* *дику* *вијазним* *или* *доместичким*, *као* *и* *студујући* *пајену* *долању* *исте* *расе* *исте* *расе* *свиња*, *Д-р* *Алфред* *Неринг* *назани*, да *су* *почеци* *доместикације* *нашом* *свињама* *с* *приказљеним* *дотичне* *животиње*. Скори *сте* *примитивне* *домаће* *животиње* *ситне* *су*, *кад* *их* *поредио* *с* *њиховим* *дивљим* *савицама*. Човек *се* *мора* *за* *дизнати* *колике* *су* *промене* *већ* *у* *првој* *генерацији* *код* *затворених* *кукова* *у* *погледу* *величине* *и* *пропорција* *долање*, а *нарочито* *колико* *је* *то* *што* *су* *ухваћени* *и* *затворени* *држани* *утицало* *на* *величину* *јорму* *и* *место* *улаза*. Несумњиво *је* *од* *знајаја* *у* *погледу* *моролошком*, да *ли* *вук* *живи* *у* *пуној* *слободи* *и* *небоја* *ли* *своје* *вратне* *мишице* *у* *одношењу* *читавих* *тезала*, *овлаја* *и* *др.* *и* *њихову* *раструпану*, *или* *споју* *храну*, *ни* *мало* *не* *трудеи* *се*, *прима* *из* *аудских* *руку*. Сва *јорма* *долање* *поглавном* *и* *битно* *зависи* *од* *употребе* *мишића* *који* *са* *њом* *имају* *везу*. По *Нерингу*, *утицаји* *привиктавања*, *одгајивања*, *климе*, *исхране* *и* *т. д.* *толико* *су* *важни*, да *има* *само* *треба* *принисати* *равну* *између* *многобројних* *варијетета* *вуконих* *и* *раса* *наших* *дивљих* *паса*, *који* *је* *свију* *простај* *вук*. *Ко*, *вели* *Неринг*, *у* *мојој* *збрци* *проучи* *редне* *се* *серије* *долања*, *брао* *бе* *престати* *мислити*, *да* *је* *долања* *нешто* *неороменимо*, *стично*. На *против* *уверјеи* *се*, *да* *се* *баш* *оно* *што* *је* *у* *јорми* *јој* *битно* *мења* *по* *начину* *живота*, *нарочито* *у* *исед* *делана* *дотичних* *мишића* *и* *хранења*, *и* *то* *мења* *тако* *јак*, да *се* *нек* *у* *првој* *генерацији* *могу* *јасна* *приметити* *промене*.¹² *Једна* *дела* *сисара*, *тирја* *овај* *научник*, *може* *проз* *читави* *столећа* *остати* *непромена*, *али* *везије* *јединке* *живе* *у* *слобод-*

⁸ Према *обавезу* *у* *овим* *чланцима* *раније*, *овде* *бисмо* *требаи* *да* *и* *бројем* *покажемо* *колико* *је* *у* *којих* *поменених* *неормалности* *и* *приказљених* *настоја* *овлако* *у* *оседа* *прилика* *социјалних*, *по* *им* *од* *тога* *слаб* *одступаје*, *што* *држемо* *да* *су* *изазвана* *досељем* *и* *ово* *што* *ни* *у* *доводна* *да* *утраје* *летити* *отуда*: *да* *су* *може* *попасти* *неормалности* *и* *приказљених* *у* *развитку* *човеку*, *да* *они* *знаи* *аномалија* *и* *дегенерације* *телеице* *на* *злочинцима* *не* *чино* *ниш* *вироту* *злочиничку* *природу*, *него* *су* *резултат* *социјалних* *прилика* *у* *којима* *су* *лики* *својим* *друштвима*.

пој природа и расту у приликама за живот приближно једнаким. Али ствар била одмах другачија, чим се промене прилике живота.

А то, што се експериментом на животињама за еразмерно криво време да изазива, а што животиње исте расе услед дометнајшије закривања и дегенерације, то све била и са човеком услед невољности и неодољиве исхране с једне и услед богатства и добу најбољешње кривости са друге стране. И ту у најјачој мери од утицаја спољашњих прилика зависе добивање димензије у целини и у појединостима, форма и крој главе подијављују једне и исте расе.

(Свршите се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

с. Турџба.

Суду општине пожење

Петру Лавићу, терзија овдашњем, као сам под закуп моју кућу, са ценом од 25 динара месечно, од Бурђена до Митрова дана ове године, с том погодном да ми месечно закупну цену уредио сваког месеца плаћа. Но ено се већ напустије и пети месец, а он ми ни за један условљену кирију није положио.

Како то на деи начин неће да плати, принуђен сам тужити га суду са молбом, да га осуди на плаћање кирије за месец мај, јуни, јули и август, рачунајући месечно по 25 динара што износи 100 динара, да ми накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе десет динара.

Као доказа о постојању уговора о закупу служи ми то што тужени и сада станује у мојој кући, а Мијанка Рашић, наз., и Петар Марковић, бакалин потврдише то да је тужени пред њима, као сам му ја кирију тражио, признао, да ми дугује за четири месеца и да ће ми дуг у 100 динара платити. Основ тужбе дуг од кирије. Вредност тражбе 100 динара. Доказ сведоци.

24 септембра 1899 год.

Мијанка Рашић,
шпекулант.

Пожега

НБ. Завести тужбу у деловодни протокол, затим одредити рочиште за изиђај и пресуђење овога спора, на које позвати обе паричне стране.

24 септембра 1899 год.

Председ. суда.

Пожега.

Гађено у суду општине пожење, 30 септембра 1899 год.

б. Белешица.

по спору

Мијанка Рашића, шпекуланта оид.
противу

Петра Лавића, терзије.

Судили су:

Председни суд.

360г 100 динара кућне кирије.

Кметови

Белешица писар.

На рочишту су паричари и сведоци.

На пошту суда нису могли да се поравнају.

Прочитана је тужба. Тужилац оста у свему при истој. Мога да суд нисага његове сведоке, када ће се уверати о постојању дуга. За данашњи предатак тражио је 10 динара.

Тужени рече: Донета ја сам узео кућу тужоучеу под закуп од Бурђена до Митрова дана са ценом од по 25 динара месечно, по сам му дугујућу кирију сем овога месеца платио, а да сам имао признавање од тужоуча, по сам их изгубио, а да сам му исту платио заклету се. Дангубе тражим 5 дин.

Испит сведока

1. Мијанка Рашић, наз. оид., има 42 године, у свему спокобан за сведока, на питање суда каза:

На Малу Госпојину ове године, седећи су у мојој казани тужилац и тужени. Тада је тужилац тражио дугујућу кирију за месец мај, јуни, јули и август у 100 динара, и тужени је одговорио да сада нема новаца, но ће се постарати да новац

набави да му ту суму плати. Да је овако било заклету се. Дангубе тражим два динара.

П. Петар Марковић, бакалин оид., има 38 година, у свему способан за сведока, на питање суда каза:

На Малу Госпојину ове године био сам у казани Рашића, и седео за једним столом са тужиоцем и туженим. Тада је тужилац тражио од туженог да му плати 100 динара дужне кирије за месец мај, јуни, јули и август, тужени је тада казао, да новаца да сада нема и молио је да га причека, док се постарам да новац набавим. Заклету се на оно. Дангубе тражим два динара.

Тужилац није имао шта да примети на исказе сведока. Тражи да суд онај спор пресуди и туженога на плаћање осуди, пошто је своје тражење потпуно доказао.

Тужени рече: Донета сведоци истину сведоче и тако је било, но ја сам онај дуг сада 15 овога месеца платио, и на то ми је тужилац дао признавање, али сам је негде затурио и не могу да је нађем, а да је овако, као што сам рекао, заклету се.

Судски разлог:

Признањем туженога доказао је уговор о закупу и условљена цена за исту. Његово седење у закупном имању утврђује то исто. За ову околност је потпуно доказ. Испитом испитаних сведока Мијанка и Петра, чије сведочење и сам тужени као истините пришао, утврђено је постојање дуга у оноликој вредности и за оне месеце, који се у тужби наводе. Дакле тужилац је своју тражбу потпуно доказао и зато се тужени има осудити на плаћање исте.

Наводи тужоуча о томе: да је дуг 15 овога месеца платио и да је на то имао признавање на исту изгубио, на шта ће се заклети, не вреди, и суд их не може узимати у обзир, јер једностраној заклетви, код овако јасна доказа нема ићи може према закону бити места. Ко хоће да се користи заклетвом као доказним средством, он мора издати и противној страни на ту околност и обећати да ће је попунају примити.

Са овим разлога суд општине пожење, на основу § 6 и 13 глав, поступа.

Пресуђује:

Да тужени Петар плати тужоучу сто динара дуга од кирије за месец мај, јуни, јули и август, да му накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе пет динара, и испитивањем сведоцима Мијајану и Петру по два динара.

Пресуда саопштена паричарима оидм.

Од суда општине пожење, 20 септембра 1899 год. Бр...

Понега.

Писар.

Председни суда.

Кметови.

НБ. Завести биланску и пресуђење у протокол суђења.

Закључак. Општински писари! Је ли ова пресуда прављена и на закону основана?

ОТРЕЋАЊЕ ЗЛОЧИНАЦА *)

И раније и последњих година десило се у нас неколико „малера“ при извршавању — суртије казне.

Бивало је, да осуђени несрећници није одмах убијен, него се, добро напојењем, бориво с душом, никога и језика, те је таква ружка сцена изазивала у присутних гушњацима, а и сажаљење.**)

*) Писац овега чланака, „На Доношци“ се својих интереса и научних чланака, готово је сав прештампивао. Један део дошло је изградња „Мисленик“. Други део „Виснијски прилике“ трећи прилозилошћушицај дасет „Вранић“ а ми доносили овај чланак написан извршним властима на размислима. Доносили так пре, што је издавач у излом броју одштампало ово књажо.

**) Приликом отречања неких злочинаца у Крагујевцу, била смо очекивали, кад је на једног осуђеника изабачио плоту, вањта он не само што је остао анониман, већ гласно викну: „дурите!“. После другог плотира срочи се у риву јуно колач, али онет још у животи; и тек после још неколико наизвиканих метала испљаван у риву — беше свршио.

(Ур.).

Оно, и на западу било је случајено, да делати одмах свој посло не сприне.

У мојим Пошмама поминало сам, како је било петогодишњег случајеног са испитом у самој Вету.

Било је такових сцена и у Немачкој.

Тамо се овог смртна плава извршује — сенором на аману. То је још уапсивије, осуђеница положио по клупи потпурице. Врат му износио на — пла. Једна делатног помоћник држи му руке, други притеже ноге, а трећи узхвати кријда за главу, притекнул је тирало за пла. Делат онда измакне тешком сенором по главу и глава, одсечена паде у су. Појма испод плава стоји. Делат онда одсече главу дохвати за косе и, подигнув је у вис, показује је присутнима, да се увере: како је пресуда извршена. У овој извршењу ако се десило малор, онда је то најзаконичнија и најодговоритија сцена. Осуђеница полазачи по врату, отима се од делата, покушава да се дигне с места, где је положио, и онда са свом крвав виче, делат и неговом помоћници, пратежу што могу чак, док се поново сепоме и сечење главе докочују...

Такви начин извршења смртне казне постоји још у Данској, Шведској и Норвешкој, у Француској секу — гилотином. У Енглеској вешају, као и у Аустро-Угарској, а у Америци осуђеница убијају електричном. Али је са овом најчистијом прекомерног правном било — малера. Тамо раде онако. Осуђеница посиде на столицу, па то удепуше, иза његових леђа постављени је електрик. Од ње иду жице до краја и палице осуђеница. На леђа знак пусти се струја, која има да убоје осуђеница. Ала у прво време, док није појачана струја, био је један струјар, да се осуђеница пола сахата мучно. Доклаци су струју појачали на 1760 волти, и извршење је понало савршеним сигурно.

Америкаци уверавају, да је њихово извршење смртне казне најбрже, јер се смрт плавоје у једном моменту. Међу тим има научара, који мачину сва ова извршења и продавају (Фери): да се осуђеница даде сигурно отвор, те да га он у своје затвору висије, и на тај начин сприне...

Него, да се вратим напред — стрељању.

И оно по неки пут испала, као што у почетку рекох, невољно.

Да би било брже и сигурније, ја-валазим, да би нааало учествовања онако.

Полицијска власт у договору са јандарском командом да избере пет, шест сигурних јандара. Они морају бити јачи људи и сигурне руке, (да им рука не дрогн, да нису веровни и т. д.). Народно, њих употребљавати а на друге послове у полицији, али главна обуда на ње за извршење смртне казне. Ове јандаре треба онда чеће изводити на стрељачице и са пуни метицама обучавати их сигурном гађању. Нијан да им буде право у срце, од уништења којег, као што знамо, смрт одмах следује. Гађање у осуђеница да буде најдале од два корака.

На после, зашто се стрељање не би могло спрвати и с лева?.. И место да се веља за колац, зипто се осуђеница не би посиде на једно прозорнице најчистије седнице, као што је рађено у последним случајевима на Криту... Мање је одвратна слика.

А ако се остине на том, да се гађа с лица, онда на оваки начин осуђенику непати оти, јер је сцена мале сурина, јер је, у остало, тано и у самом закону прописано, што много полицијске власти тако не чине. Осим тога, са извршењем што је мугеће виче убрати... Са осуђеником не правити параду. За наше прилике и појмавање интересно је оно, што је у једном вечернем листу било. У 1896. г. одређено је из Београда за Совет неки Владимир Стојић, на Стојиница, да се тако стреља. Осуђен је био, што је изапла девојчица од 13 година. У тозу, којим је он путовао, десила се и војна музика, која је вичла на мањере. На захтев осуђеником, музика му је пела до пута свирала Веоговог марш... Цео сирове давао је елику као да се не води зачинац убијца, него као да се прати казан — салавањина...

Али бола се сцена не приређује ни у самој — престоници. Ту се понове хвале, како је на Карабури било те гледало — 10.000 дуна! У тој гомили највише — жена и деце.

Нашто та представља?..

Ни људски ни дивљи осећаји неће се ни најмање благо-родити њавама, које ће на губилштину изаћи.

Осим тога, будице уверени, ова жена и оно дете, које, ради задовољства, раним ором излази и жули за оном појак, која ће се тако одиграти, неће се моћи много поднети ни својим моралом ни својим срцем.

Зашто се извршење казне, као на западу, не би увек у затвореном простору? То да присуствују само одређена лица...

Мисли се, да ће јавно извршење казне дејствовати на онај народ, те да владаштва од сличних алочина.

То је велика обмана. Већина осуђених на смрт присуствовања је раније извршењу смртне казне. Многи су у своје животу то гледали и по неколико пута, па им све то није сметало, да и сами тако дођу. Разбојници Солдатовићи, Јавиљени, Брки, Цари и други, гледали су извршење смртне казне, па су и сами опет долазили за колац... Ја сам износио примере (лиди Кесарони и т. д.), да су кесарони на Карабури претресали људима репове и предизвали кесе баш у овом часу, када је на осуђеника пуцао и када је публика у тој тренутку била са заузета сеном на губилштину... У другом једном случају, када је осуђеник, ногове, пао у гроб, једна кесарон ступао је за њим у реду, да са убијенога скине оне подметаче, на којима се држе бугарије.

Када је после на испиту упитан: што ће му те крпе без вредности — он је одговорио: слушао сам, вели, да онај, који сам собом те подметаче, може лако отворити свалу браву!.. Јесен опет грабе се на губилштину за парчи од оних ужета, којима је везивали осуђеник. Које да положе вратове око тога. Веле, да која жена немо уза се на једно везано од те вреије, за њом тражи муж или љубавник као — луд. Веле га та мањина да му, као оно, што је те уже везивало осуђеника за колац... И по неке године плаћају добре паре за оване ствари... На сваки начин, појава доста обична у њави добу, где жена не вичи мучу на суверт ни својим дошлацима, ни својом особитом дубављу и пошривањем. Од мањина и вратана, као што смо на полицијских гласницих видели, линево и је жиневе доста врачара и гаталица у Београду, али вршјују смртну осуду у затвореном простору, пред ограниченим бројем гледалаца, државне власти укратке многу ружну појаву на губилштину, где је место само тузи и појавама, а никако правна година за приређивање смешних и одвратних представа!..

ЈАВУКА

(Сватопољку Чак)

У регистру парничних страна адвоката Н. заступљена је унутрашњост доста скромно. На по неким од његових клијаната из унутрашњости не може се ода у осталој скоро ни поимати. Долази, на пример, господи Робичећ, господи Абеле, господи Кореп и собом не доноси ништа палачаком осим голему кожну путну торбу с многим прегретама, које су пуне дукимн обавезама и меницама с многим неспасаним свечаним потписима. Када би те растеглаве хармоније знале свирати, јачамо би се чо многи крајни комад из чешиг краја, који би слушаоци брз расплакао, но пазејемо. Но та господа обично оставају служењем парничних власти своје краја, да немо комаде тих хармонија он доврши пратком јавном продукцијом на старом, палачаком добошу.

Као што сам казао, парничних страна на унутрашњости нема много адвокат Н. Но за то опет међу њима находи се једна, која представља слику и прилику свога краја у пуној чистоти. Рекао бих, да свака градона адвокатска канцеларија има бар по једну таку праву свечану игуру, која с времена на време осеним дахом прастаре прегите већни загуљави палачу, ошучен заразним испаривама савремених друштвених болести.

Мислим, да су и за самога адвоката сличне парничне стране потребно душевно осељење. Отарано је дуги ред градских клијаната и већ му је пуна глава брвова, роба, меница, пензија, домова и других сличних ствари. У томе се опет отварају прата и са срдачним: „Помале Бог!“ улази у собу за примале свајана прилика, гукајући забунено своју чунаву

капу. Мимовољно разведри се лице правничког. „Добро дошао, рођаче! Седа, седа! Је ли било и код нас киша? „О, како добро!“ И сваки отпочио, уаи иама покрете руку, на свој прост начин причу, испреплетави једним штркама. Адвокат се осемиљује. Занима га спорни догађај, чије је позориште село, посред домова славног покривених и маховином обрађених или неистовице иако усталих, алтхних класова. Једном речју: слободни простор крај, који радио у мислина похода, остављајући гомили правних списа и закона. Занима га наивно поновљење својог клијента у његову — адвокатску — правничку свеомогљност и безграничну доживотност.

Поред тих светлих страна, има таква врта сеоских муштерија још и неке стране тамне. Најве до њих последна ама навада њихова, да многи седају зима уаи саму већ у канцеларију све докле, докле из њих не иаине зној у виду правне воде.

У случају, о коме говоримо, она парничка страна са седа бегоне записана у регистру адвоката Н. под скривеним именом Матеја Прохаскиа. Прии пут дође у канцеларију од правне пре три године и у браво сја га заволео. Предмет његова спора пре је лачно за ставаку иаде иае за градино песме, но за правничко паричење. То беше јабукa. Јабукa та постова војка, дражесна исто тако у мајскоме времену, када крупну поесту мирисном цвешави, обалеу тисећу предвањ чвела, као и с јесени, када се угађају зелене гране нежине под слатким теретом румених јабукa.

Ствар је била у овоме. На међу, која је делна поље Прохаскио од поља Варпаде Врхцабоне стајала је усамљена јабукa, у чијем се хладу за време нејне одмарку пошленици са оба имања. Али једном Врхцабона самовласно обреу ону већ догарајућу јабуку у како се допније нетргом доказало, до била је на тај начин не цуру коруу наикселих јабукa — а неколико дана за тим поджоо против ње тужбу од цуна два табакa Прохаскии правни пријатеља.

Од тога доба накупа се у ту тужбу и мимовито других спорова између суседа и сусетне: око међе, око напине, због затвореног прозора, разних потрица и других неаконости — ама јабукa је била непостава у заведу и постава је за канцеларију предмет скоро нервазног од личности Матеја Прохаскиа. „Но, шта је у јабукум?“ било је ваада прво питање адвокатских писара, кад год би благонапољно ступила с њим у разговор а шеа би починало сваки *arres facti* за нов спор сеосног клијента с грабљавом сусетном тиме, што би ставио тачку на сред табакa са речима: „Онде дакле стоји јабукa — а тамо у десно итд.“

Свеколика каснија спорови беху срињив ама несрећно лавно већ ширени, али парничка у јабуку протезала се без краја као шарена панталона на уста ошесенарих. Не знам, шта беше урлок том неспиродном разваљачу, пошто те ствари не разумем. Али што је пожузано то је, да је Прохаскиа, кад би год дошао адвокату, ваада питао: „А како стојино с том јабукум, молиа нас?“. — „Још врло има, на смо код суда готови“, одговарао би му адвокат. — „Нека укунтита козико му драго, само јој направите што иаине треша!“

Наје тако чудно, што је добри Прохаскиа мезло својој суседи свако ама. Као улопат без хепо и добар газда могао би добро живети, само да му је јабукa вије одредила баш Врхцабону за суседу. Она му је абила загорчавала жинот. С три стране обухватане његово имање пољино, али не дружениво суседском абулаву, већ као оно тица грабљавица прена својој жртви. Границе тога имања не беху мртве пруге, већ на све стране одважу грабљави жинот: сваки оврајас био је онтар уоб, који се забавио у суседно имање, свама међа упијала се у њ. као полии с безбројним испазљани и беспредајно бдућу подворење, да се е године у годину све иаине примичу и то не за главу од чоде, већ много, много јаче.

До душе не знам, ко је био јабукa, а ко куи, да почи не беху нуком баш и обе стране, али је несумњиво, да је један део адвокатске канцеларије примао Прохаскиини описивање ситуације с неким осеменом. Осмех тај није се губио на тала, када се Прохаскиа кљео и преклињало, да ће га за сва суда најлад напати да прола и кућу и кућинте и да се сели куца у Румену или у Америку, да су му та парничка апазла већ на врх главе, да је та жена сушта анатема, да на својој души носи прерану смрт свога покојног мужа и да би о њој могао

пречака тамне ствари, од којих би се слушаоцу коса дивала на главу.

Међутим спорови један другог сусуваху. И истом што беше један смеона грела, која је за читави педао продрла у валдушту имавању Матеја Прохаскиа судским нахођењом срећно враћена у кров Варпаде Врхцабоне, а већ је Прохаскии заступник спремао нову тужбу да пошнати ствари, јер му беху самовласно ишчупане две дрвљике из нево оградe, починиуи *arres facti* тако као обично правдељем тачке посред табакa и речима: „Онде дакле стоји јабукa —“

„Стајала је“ попраи га Матеја Прохаскии, као и неколико пута пре тога.

Морам то јест да изјавим, да несрећна јабукa није сачекала крај томе спору. Јелне бурне ноћи нестале је с лица земље, јер је погодан и западан гром, нестале је лавитно и славно као сјајна метеора, што не иаине ни најмалы утисак на алаи развити спора, који безобрило ступање напред преко налог, саторелог трпца својим мирним, правилим кроком. За њ је и даље постојала, еозинила се, цвешала, родила наикселии јабукaма — *quod non est in actis, non est in mundo!*

Неколико дана после описа спорног догађаја односно оградe, допаде Прохаскиа опет у канцеларију.

„Тужба је већ предата“, дочека га правни пријатељ. „Јеси ли се побинуо, да се остаре као што је и било?“

„Обе правне леже на земљи, као што су и биле“.

„Добро. Ствар је у томе, да се при полицијском увиђају наје права слика самовласна“.

„Ама у томе баш и јесте чвор“, господице адвокату.

„Баша чвор?“

„Аа ето, тим отвором у огради пролазе наикли из нелини допринати у мој врт и ту ми чини јакану штету. Моја покојна жена козела је пилаи, а и ја сам радо посматрам ону шарену стипке, што се живишном испузда око коште. Али Врхцабона и у томе прогона. Нејино је допринети права покосар. Пренрлино га је читав облак петалоа, кокишчију, копули, турска, патика, курака и кураи. И не гаји их ради прихода или уживања, већ једино тога ради да би ме мучили од рана јутра до мрдне пољу својим кукурекањем, какотаном, пијукањем и гаванкем и да би претелати преко оградe у мој врт и постоу пили га, да ме само ерие била. И пре тога нисам се просто одмаро, говећи ту шарену навалу а сада, како су извађене из оградe ове две правне, башкаре се по моје врту као по својој кући. Али учинају и томе крај. Кућину олау докопцуи, на њу убијати што год кроз пилот промаљне ма то био а нејни најлешни кураи“.

„Тиме се не би користио. Саветоваћу ти друго, поуздаије средство. Заграи неколико комада њевине пилежи у залогу за штету, која ти је учинио. То је нарочито део задошнот права, који сам за тај случај закон приука“.

На неколико дана после тога савета ево опет Прохаскии адвокату. Беше јак убуђен.

„Дикле, јеси ли ухватио и задржао жинину“, унута га адвок.“

„Јесам“.

„А какав је била последња?“

„Ето овака!“ И Прохаскиа уздиже с чела сухе илаи и под њима се узвиза крвљу подишла пруга и неколико добрих чворува.

„Дикле бој?“

„Те још какав! Дође с мном и служавном за жинину. Назва ме разбојником, дошлом, алкоиком. Оге ми свом кокичи, а када се натурих за ном до врта, дочека та она једну од оних алаоманых врајка, на ме тресну ноге по главу. Да дочекам другу крају и јамачно бић јој је био о главу, да се не умешане суседи“.

„Та наузињом је ми већ намети. Испричајте још једном потањно део тог ствара. Поднећемо још сутра против ње тужбу за јакну увреду и јакну поведу тела. Суду простотенном ићи ћемо ама, а протресу: ја ћу те већ наузињом шта ти вала радити. И сам бић ишао с тобом, ама имам други нажан и неодолаан повод“.

После тога разговора не дође Прохаскиа у канцеларију за друго време, да је то већ свима било за чудо. Пробе самца, пробе и други а трећа, а већу спавољеним ентрама не узвиза се боља сеосна прилика. Међутим, беше свршена нејино ниче-

живана ствар: спор о јабуци био је коначно завршен судском пресудом и то потпуно у корист Матеје Прохаске.

Када онај после дужијег времена ступи поново у канцеларију, тресу адвокат победничко преда њ пресуду.

„Победили смо, пријатељу, победили!“

Али на велики укус победног адвоката само се за часак забавио оно у Прохаске а одмах за тим зазвона му опет на лицу израза забуне, с којим беше ушао у канцеларију.

„Што стојиш као киб? Шта ти се догодило? Да ниси код суда као процло са оном тужбом против јанке уреде и даје повреду тела?“

„Нисам!“

„По, па шта је онда? Само да ти прочитам ову дивотну пресуду. Врхбодова је морала пуцити од муке, када су јој је саопштавали. Само да чујеш оне огромне трошкове који су ти досуђени!“

„Сада је већ све доцкан“, промрмори Прохаска.

„Доцкан? За што доцкан?“ питање га адвокат зачуђено.

„Јер смо већ у пола својих.“

„Ти — и Врхбодова?“

„Јуче је било већ и једно оглашење.“

„Та најје могуће? Зар ти да ушмех Врхбодову? Причај ми, молим те, како се то догодило.“

„Догодило се, догодило. Та особита историја почиње код притественог суда поводом тужбе за јавну уреду. Када нас привоше у канцеларију, сеђаше господин судија за столом, леђима нама окренут, и писаше. Ти изаша га и познате, господине адвокату?“

„Идемо сам га неколико пута. То је један од ове старе господе судија, који би најбоље послушао и себи и парничним странама, кад би му дали заскуњену — пензију!“

„Дабоме, то је веома стара господин, био као онда, али на лицу му црета здравље. Седео је дакле за столом леђима нама окренут и писао је. За другим столом седео је писар с пером у руци и уређиваше пред собом акте. За мало чекасмо ћуте. Док ти отпоче Врхбодова. Почела је од Кулана била. Али хаха! Богу, ми мени није мајна језик одредава. Нигда докле није јамачко чула толико горње потине као за то претпо време. Све сам јој он цео кресало, то ми је јамачко јурило. Иређао сам јој све новине погрешно и вратио све уреде с добрим интересом. Она се дувала, плакала, хулапа ногама, те се тако дише граја, да су чиновници из суседних одеља отварају врата с писар плахо погледао господина судију. Али овај махаше само гласом, смењаше се и писаше даље. Тек кад сам себи озбиљно како ваља а Врхбодова промукла, метну он перо за уво, ширину мало бурмута и окрете се к нама: „Но, јесте ли се једно другом испричали?“ рече. „Мислим, да ће сада бити најбоље, да једно другом пружите руку и лепо идете кући. А још би најбоље било да у слова и љубави, као добри судије, остатке на дому и да нама не досађујете тивним драгуншама. Тим нечитим цитанисеним нећете користити ни својој чисти, ни своје ималу.“

„Така су та стара господа“, рече општо адвокат. „У судијини ерде проповоде. Но, како се свршила ствар? Јеси ли поступило по момом упушту?“

„Шта сам знао радити?“ одговори Прохаска једна чујним гласом. „Господин судија говорио нам је тако једно, а при то само шавамо, да смо на крају крајева весело једно другом пружили руку.“

„Тако! Класно си то извео!“ клаче адвокат, хођајући журно по соби. „Када у опште не примаш мој свет, онда за што га од мене тражиш? За што подносиш тужбе? За што се излазеш толиком трошкун? — Но, да, заборавих да сте сада већ своји. Јамачко нас је судија том приликом и нечисто.“

„Готово у пола. Када пружисмо једно другом руку, он рече с осмехом, да би то било најбоље да буде изред отаран, и тада би на мах био крај свих спорних око ограда и међа. И ипаче смо као створени једно према другом. Одлазе се крепосмо кући, свако својим путем. Али прошле недеље одем у Мокрин у цркву а свештеник после службе Божије тако је лепо зборио о еуселској слози и љубави према ближњем, а сунце је тако весело сјајало и кроз прозоре обасјавало живоје свештеника у руже у отару, као и све предајете у цркви — да ми је срце плављало у блаженству. И када сам се уском етажом кроз шуму враћао кући, када сам на све стране око себе

видео алајани благослов Бојки, који се таласаше по плавима на све стране, када сам угледао мушине и буџине изко се весело креху по падуху и по трави, — мимоволно паде ми па у савет старог господина судије. И што сам даље корачао, све ме јаче осепајаше мисао, да би брз а Врхбодовом учинио крај свима тим нечитим заједницама и донео ми мир, за којим тако чезнем од најлаха. Разлазаше самозе себи како није ружна, како се разуме у кућени а како нам се и имања полударају. У тим мислима дођем и пред неозну цркву. Уставим се знојаш и заморем и нехотице бацим поглед на лепо грађевину, у коју се све до стрехе пенаше густа винова лоза, на градину пред којом стајаше гора од сундорике, на двориште пуно шарене живине. И код мене је то тако бивало за живота појојнице ми. У том је смотрим баш према себи на отвореном прозору где зашла цреше. Када је угледах тако изненада и нехотице ружа ми се прихвати кипе. Она ме пријатно отпоздравил с веселим осмехом: „Бог, ти помогао, суседе! Ако је по воли на једну чашу?“ И ја тако уђем унутра — и — и —“

„По, па онда шта јеси к мени? Да нећеш да нам саставим брачни уговор?“

„Што се тога тиште, доћки у ово који дан с мојом невестом. Али давас ми лежи на срцу нешто друго.“

„По, па реци шта је!“

„Сагласно сам се с њом о неким стварима, које се тичу наше будуће заједнице имовине. Незнао имање на другој страни грањичи се с имањем некога Мареша. То је човек с које год стране „овреште“ како не треба. Кроз незнање поље гради пут а туда пролази —“

„Лаци првогађа пријатеља озари задовољство.“

„Поласко, ређаше, поласко. Мораме се то редом испитати. Чекај само, да за ту долу Мареша зарежем попу пасаљку. Тако! Ту дакле стоји — или стајала је јабука, тамо шта —“

ЈЕДНА АВЕТИЊА

[из ХАРТИЈА ЈЕДНОГ ПОЛИЦИЈСКОГ НОВОМАРА]

(свршетак)

После смрти маркизе, гроф и његова газдарница као да беху ишчили. Кућа беше још више затворена него пре, а суседство склоно више него икада, да распростраји најчудноватија подозрења. Раније се држало да је она аграда тајанствена, а неки становници страховити, сада се ова сума још већма утврђивала, јер кућа је била потпуно пуста. И ако се тада сваки жив интересовао о рђавом исходу рату у Чешкој, где бојно поље беше покривено лешевима аустријских чета, ипак се не заборављало на места рационалности. Сваке ноћи се тобом чуло жедање и плаз, потом опет лажа. Више се пута виђаше на прозору лик умрле „вештице“. И мени је све ово саопштавано. Ја се бејаш решио — из обзира полицијске дужности, пошто је се могло у нештолико место уселити оласно друштво — да предузнем сва могућа трагања а по потреби и да одем на једно места где се појављују аветице. Једне ноћи, за време мога дејустства, доцра, као без душе и преплашен ноћни стражар и саопшти ми да је баш сад видео белу прилику на прозору, са свећом у руци, и да је чуо ларму у кући. Ја примах ову вест са уверењем, да треба сад одмах да учиним коначан крај овом страшили. Обучем уштерму и у пратњи неколико одмањих људи одем право тајанственој кући. Заоста, у кући се примекљиво извесна немир, а кроз покутине на хакију од прозора ниђаше се светлост у кући. Ми ћуте поседосмо околно суседске куће и валонисмо, да нам тобожњи дух отвори хакију. Три од најнеустранијих мојих пријатеља поше са помоћу аветица на зид бањите, те да сирече свако одступање људежника. Али историја онога догађаја сврши се много мањејше него што је се мислило. Чим смо завољали одмах се отвори прозор на приом спрату, а ми осегајемо себе опорно нас упита господин гроф од... „А шта је опет сад?“ Ја кратно захтевах улаз, па га одмах и додох и тада дознадох од господина, коме смо наручили његов ноћни одмор, да је он баш вечерас дошао у Беч и да хоће да уреди ствари, која је изненада изгинула, а затим за свагда да отиђе из Беча. На верованје околине, да у тој кући има аветица, он не даде никаквог другог одговора до презајуго, са-

жаловог осмеја и неколико примедба о грубости и безобразности светине, која istina тражи за себе све могуће слободе, али не поштује ни кућено право, ни личну слобodu својих ближњих. Ја одмах посладох му пратитиоца патрар кући у најнејој тапшину и убрзо доухач узорке туђиницама и души која су се пре чула. На неодољив начин, извесно приликом изношења мртвца, када су врата на кући била отворена, беше се упуло нешто и затим отишло у подрум, где је била комора за храну. Оно је тамо остало непримешено и затворено и најзад белом скапало од глади. Природно, пред свој сврхотом оно је урлило и ова гласови врло лагано доприрачу на ушци и ноуе се јасно чујаху. Друго, ветар је отворио и затворио врата, која су на првом спрату у ходнику остала отворена, и један неважачан прозор такође ветар покретио, што је све изгледало као да се шта тобож грешна марижа.

Господин гроу одмах ми именова сопственица куће, и изјави да је он само држи под-карију, а да Ње сад стан напустили. Прео намештај, познатише екупомене комаде из старих времена хтео је он да распола, а потом са свим да отпутује у Тиринију, где је се узмиро са својим рођацима, од којих је се толико година вратио. Један пратач појави у споредну собу и у спаваћу собу гроуову, утиснуо је у моје сећање једну незаборављиву слику. На једном непоштитаном столу, стајаше једно прило, лепо урамљено и украшено сакле, у коме беше десна човечија рука, на чијем четвртном прсту вијаше се неке екупомене прстенови. Стара неграматична трака, бела, готово раскидана марица, са марица крила од пре толико деценија, раскидана предмети на урасу и још неке друге рехиније из прошлих времена — сачинаваху миран живот, који би врло погодно могао послужити за личину калпага сликара, коме би био задовољан да композије такав живот за нег Фротвинко кавог летитишес. Један омири, дуварски сат, један писали сто сабавеном разношерним цртама, један велики столан на погарима неколико столана, сачинаваху даљу унутрашњу урасу.

Рука беше она маркискиња у три Туја XVI. Ја напуштах одрастао чудновито место и бејаш радостан што никаква слика о овом доживљају није ме у сну узнемиривала.

Борављене гроуа, који беше посвео потпуно неврсту-пачан, није било дуго, кад путови беху спет ушећени за то-марије саобраћу, он посла преко шикетара свој кућених на-мештај и изненада напусти омазнути Веч, са својом кутал-вом домаћиницом.

Ма да је од 1866. протекло дуг низ година, изгледа да се нису још извесни адуи омазетали и као да још верују у приче о духовима и страшилима. Али и она који се таквим правоберицама смеју, нису увек без више и гледију да сакрију своје предрауде тиме, што их пред светом исмељују.

С некаког Ј.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Грегориј

29

VI.

Али тек што она изаше, он устале, зашину прата, раздрети свакако са оделом, који је мало пре довео Разумихин и наивно га вазвео, а стаде се обличати. Чудновато: изгледало је, као да се на једанпут потпуно умирио; није било ни оног судудастог буцања, као мало пре, ниог узасног страха оног у свој последње премет. То је био први тренутак некиког чудноватог, изненадног мира. Кретања су му била тачна и одређена, у њима се огледала одлучна намера. „Још да-нас, још да-нас!“ шапутало је са собом. Он је, до душе, осећао, да је још слаб, али немоа велико душевно напрезање, које се стилоло и дошло до непонице идеје, давало му је сваког самотуздања; изада се, у остало, да неће пасти на улици.

Кад се са свим обукао све у ново, погледа на новиц, који је лежао на столу, промисли се и мотну га у чел. Било је свега двадесет и пет рубаља. Покупио је такође и све ба-марије петакте, остатак од десет рубаља, што их је Разумихин потрошио за одео. Затим полако окиде резу, нађе на себе, спусти се низ степенице и завира у широм отворену куну: Настасија је стајала неку дељима окренута и нагнувши се ра-

спиривала газдаричин самовар. Она ништа није чула. Та ко би и могао помислити, да ће он изаћи? После једног минута пећ је био на улици.

Било је осам сахати, сунце је заизило. Запара је била као и преје; али је он једног тутај, тај смрдљив, прашњави, екупомен ваздух. У глави му се стаде по мало прети; нека дивна енергија се забавила на једанпут у неговим усмател-ним очима и на његовом наврањаваном бело-жутом лицу. Он није знао, а није ни мислио о томе, куда да иде; знао је само: „да свему томе треба учинити крај! још данас, од једанпут, и то одмах; да се кући изаже неће пратити, јер неће тако да живи.“ А како да учини крај? И чиме да учини крај? О томе он није имао ни појама, па ни да мисли није хтео. Он је од-бијао мисао од себе: мисао га је растрављала. Само је осећао и знао, да је потребно да се све промени, овако или овако, „ма како било“, понављао је са очажим, постојаном самопо-уздањем и одлучношћу.

По старој навизи, он се обичним путем својих нека-днихаша шетања упути право Сенарскомо Тргу. У близини овога стајао је на кадрији прат малим дуљаном мала, промисласт вергаш и окретао некаку веома осетљиву роману. Он је пратио једну нештогаошћу девојчицу, која је стајала пред њим на тротоару и одевена била као госпођица нава, у кринолину, у огртачу, са руканицама и у сламке шешуру са сјајним пером; све је то било старо и анонимно. Ученицима разбјежним, али доста пријатним и јаким гласом певала је она своју роману, очекујући да којекоје из дуљана. Раскољников застале поред двојице, тројице слушатеља, послуша мало, изаиди петак и кунути ка девојци у руку. Она на један-пут прениде певале на најосетљивијој и најнижој ноти, као да пресеце, огитро нишну вергашу: „доста!“ и обоје одоше даље до најближег дуљана.

— Волиће ли ни учинио певале? обрати се Раскољни-ков једном прозвучио средњих година, који је стајао заједно с њим поред верга као човек, који није имао никакве посла, него тако дувао по улици. Овај га погледа зачуђено. — Ја волим, продају Раскољников, али на такав начин, као да, у опште, и не говори о учинио певалу, — волим кад се нева уз верга хладног, мрачног и вљажног јесењег веча, и то свакојак вљажног веча, кад сви прозвучио имају бело-зелена и болешњави лица; или, још боље, кад вљажни сив са-мисни прако пада, без ветра, знате? а кроз њега се светле ве-њери с гасом...

— Не знам... Опростите... промрља господин, пренлашен и питањем и чудновитом изгледом Раскољниковљевим, и пређе на другу страну улице.

Раскољников се упути право и изађе баш на онај угао Сенарског Трга где су трговали онај грађанин и жена не-гова, и који су се онда разговарали с Лизаветом; али сада их није било. Увозивши место, он настане, осмрну се и об-рати се младомо мому у црвеној поштуји, која је вевао на уласку једне брањарице.

Ама одје, па утау, канда, тргује онај грађанин са својом женом, а?

— Ово овака тргује, одговори момак, мерећи Раскољ-ников од главе до пете,

— Како га зову?

— Како су га претали, тако га и зову,

— Да ниси и ти нешто Зарађивачи? Из које си губерније? Момак именова погледа Раскољникова.

— У нас, вама светлост, нема губерније, него округ... Мој је брат учео путника, а ја сам седео код куће, па зато и не знам... Вама светлост ће ми, дакле, великодушну опро-сти...

— Је ли оно тако горе крима?

— То је гоштиница, има и билијар; и принцес се паћу... хај! хај!

Раскољников пређе прено тржншта.

Онако, на усту, стајала је збињена гомила света, све си-мних мушких. Он зађе у саму средину, изгледајући им у лица. Нега је нешто нукто, да се са свима прилађивава. Али му-жјци нису обраћали на њега нишме, него су се све нешто свајали између себе, збињали се у гомилацие.

(Наставиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Хајдук Илија Јовичић. У мају месецу ове године, четврти наоружана разбојника нападну на кућу Јево Вранковића из Пачевог, ср. ваљевског, и опљачкају га тако, да су му све што је имао у вредности као готов новац у 900 динара, сакат, далац, прегоње врт. одиша, а сав тога и остављали су га и ученици са калашу динара, да им донесе и остави на означено место, одакле ће га они одвести. На новолуно дана дошле, нести разбојници нападну на Милуто удову Јакова Михаиловића из Стубла, стару и нагнута жену; са кукарицама и уочишним порегама, изнудили су јој све што је имала, на јој попуте и неке облигације и спале у ватри.

Власт среза ваљевског, отпоче трагање за овим алковцима. Прво је бацила сумњу на Илију Јовичића побеглог појмца из Баташ. сд. казара, а та се сумња утврдила тим више, што је Илија у то време пишао неколико пута у околини са још тројицом четворком наоружаних хајдука. Кад је утврђено да је Илија удружен са алковцима почињао да дела познат је на предају, и кад то није хтео, он је под 16. августа ове год. оглашен на хајдука.

Била је и потера наредњима за њим, али без успеха.

Другог дана ваљевског Михаиловог вацара, дошао срећи пачевски г. Јана Јелисавчић, да се Илија крије у шабачком Пришлеу, и овог часа нареди свом писару г. Милораду Томићу да се преобуче и да узме сабом потребан број хајдука и једнога који Илију познаје, на да се крене за Пришлеу у потеру и овај стигне тамо са хајдука око 10 часова пре подне. Илија сахватио да ово раније, побегне пут подриске Дошнице, али га сутра дан ухвати у једној колеби, и сад је у сигурном затвору. Заслуга за ово припада ваљевској полицији.

Илија је подмукао. Решењ је да никога од дружини и јатака не издаје; непрестано смисла да се бегством спасе. Дрзак је, бугљав; одговара увек спремно, јер га ни једно питање не изненађује. — Родом је из Стубла, у срезу ваљевском.

Ако би по што имао да каже за Илију, нека то у најкраћем року учини код пачевска среза ваљевског.

УХВАЊЕН

Никола Павловић, одбегли осуђеник, чију смо стврку дојели у прошлоте броју нашега листа на стр. 336, ухваћен је 26. тес. мес. по истој у Шану.

ОБЈАВА

Драгић Влатић, из Лесковца, ср. и окр. ваљевског одметнуто се испод земаљских власти у намери да чини зла дела. Драгић је у друштву са разбојницима који се налазе у рукама власти, 21 маја ове год. извршио разбојништво над Јевремом Вранковићем из Пачева. 4 августа тек год. извршио је понова разбојништво над вестим Јевремом а ту исту ноћ и над Милуто удовом Јакова Михаиловића из Стубла; а поћу између 8 и 9 тес. мес. извршио разбојништво над Николом Мирковићем, трг. из Грчицева. Драгић је стар 35 год. стаса средњег, вртласт, косе прие, приомаљаст, образа округлих, очују прих, носа мних, брива великих прих, брале прие. Од одела на себи има сукмиче чакшире и копоран, на глави есе, а на појасу ошанке и кадице. На основу члана 2. Закона о хвату и утамањивању хајдука начелство позива овог поменутог Драгића Влатића из Лесковца, да се у року од 15

дана када овај оглаш буде изашао у „Српским Новинама“, пријави најближој државној власти. Ако то не учини биће по истеку овога рока оглашен за хајдука.

Бр. 11401. Из начелства округа ваљевског, 23. октобра 1899 год. у Ваљеву.

Према извештој објави у „Српским Новинама“ рок предаје истеће 10. новембра тек. год.

ПОТЕРА.

Павлу Антонићу, земледелцу из села В. Бошана, среза посава-таманског, неопознати долов украо је поћу између 24. и 25. пр. мес. једног коња, талаци и ам. Украдени коњ далеко је мрко-лораста, слон је, са јангом „3. П.“; талаци су просте и необојене. Наредје се тражење. Пронађеног крадљивца са повраћом треба стражарно спровести начелству среза посава-таманског с позивом на Бр. 9951, или Управи града Београда на Бр. 26444.

Михаило Павловић, бив. слуга код Љубомира Милановића, тежак из села Винораче, среза беличког, извршио је праћу разних ствари своје газда и побегоа. Михаило је родом из Пачева; има 35 год., средњег је стаса, у ошито приомаљаст. Наредје се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза беличког с позивом на Бр. 16460, или Управи гр. Београда на Бр. 26122.

Петар Јовић, бивши притвореник начелства округа крагујевачког, побегоа је 24. тес. мес. на притвору. За одбеглим притвореником наредје се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести помен. начелству с позивом на Бр. 16320, или Управи гр. Београда на Бр. 26358.

ОКРЕТЕ СЕ ПАКИБА.

Милом Станислављевићу — Урошевцу, родом из Пачева, 23. тес. мес. прогнат је на сагласу у Аустро-Угарску од стране Управе града Београда, а по пресуду-квирта крајачког од 23. септембра тек. год. Бр. 11050, Милом је један од најпрепредијених варљивца и долова и као такав, године 1893 био је осуђен на десет година робље због више опасних крађа. Са осуђе је пуштен крајем 1897 године, и од тог доба, на све лок није долао затвору, извршио је маку превара по Србији, Аустро-Угарској и Бугарској. Од тих превара најинтереснија му је та, што је успео, да се почетком ове године издвоји са трговца, ошени са једном ошаником доста мучном удовицом, коју је, по што јој је пријатно сав го-

тов позва и пакит, одвои у Пачево и тамо је оставио, а он побегоа у Бугарску.

Изнесења славу овог варљивца и долова, циљ нам је, да тиме спречимо пажњу свих полициј, а нарочито пограничних властима, на њета у случају његовог покушаја за превару у Србију.

ИСПРАВКА

У броју 5. од ове год. на стр. 29, ишао смо слику осуђеника по кривини Радоваца Ваљева и осталих међу којима је и Живојан Ђ. Стојковић, когама од за пражеле знамога погла. На молбу Живојановој доносио исправку у томе: да је он — Живојан — по ошине главу решењем суда пристоен, за град Београд од 9. априла тек. год. Бр. 8551, заједно са осталима пуштен испод србана као леним, што овим исправком.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЈАВЉИВАЊЕ ГЛАСНИКА“ је јединствено издање. По потреби се издана међународна броеви. Прегледати се само уредници у Београду. „Кри-
за“ три до Урине града Београда, у унутрашњости код одавањих скупина на на ноти. Цена је једну: ома, која узме у сагласи са ноти-
а која је већ прегледана, чланицама, учесницима, изданицима, одавањих скупина и осталим значајницима у оште године 12, полугодина
6 бира. Годишњацима и механизацима из унутрашњости годишње 16, полугодина 8 динара. Жандармерија годишње 8, полугодина 5 динара, у
они се по овој деци могу прегледати само према својим командири полицијских односно пограничних одреда. Наплативши у оште 20 динара на
година 34 иностранство: годишње 24, полугодина 15 динара. Појединачни броеви „Појављивања Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

от М. Н. Зенаровича.

(COPHETAS)

Код људи има читав низ лобованих аномалија, којима је узрок у исхрани за време детињства. То се да најчешће види где је случај умиоу слепоочног дела, који је, по Пирхому, врло често аномалија нивних раса. Он узима ово аномалију за парашелу, слепоочну цитоглобу, која смета мозгу у слепоочним деловима, те може бити један од узрока да неки чини живот народ ља остане у извесним границама, које васпитају као да не може да пређе. По Рамке-у, јасно је да ова слепоочна узастопност настаје и у деце нивних раса, кад се материја која лобљау чини ставе у болести сусећивати, услед чега јој је слабији унутрашњи притисак на тврду моздану омотицу, а то бива кад нестане крвине и сочне масе, болест, коју зовемо атрофијом. „Дакле, вели Рамке, узрок слепоочној узастопности имамо у поремећеним исхрани у добу детињства или још код плода у матерној утроби. Он је, посматрајући лобове вајкадашних баварских сељака, налазио неочекивано често ово аномалију у тог света. Више од $\frac{1}{4}$ испитаних лобова показиваху у слепоочним деловима поремећаје, које, по Вирхому, значе слепоочну узастопност. Рамке тврди, да је најчешћи узрок у ња постанак ове поремећености у исхрани, због чега је и смртност велика код деце, особито ако нису храњени природним путем, млеком материним. „Сад знамо, вели он даље, да тај узрок, који тако јако повећа смртност код деце, мора некада да удри и у развитак лобаве и мозга, па с тим и умио образовану индивидуу“. Но и кад се знаје за доба детињства, недвослоно храњење и оскудиња као да морају произвести завршност лобаве, тако и неки од неких централних органа. То потврђује Рамке и још даље, да се лобаве налазе и у старих Бавараца, поред којих се лобаве планинаца са лобавима становника долине. Од 1000 лобова планинаца, било је 829 брахикефала, (ширих но лужак, краткоглавих), само 171 далхикефала (дужих но ширих, дугоглавих). Нисови планинска центар су, вели он, брахикефалне (широкоглавности или краткоглавости); код брђина су јаче погодбе за ширење, а код степаника по долинама за дужиње лобаве. „Она посматрају, вели Рамке, кажу, да је утицај прилика, у којима један народ живи и којима је трајно изложено, доказан и за формирање лобаве његове. Крој лобаве вије дакле зависан само од порекла, него и од сполних погодба места становља.

A kad je otkrio autoritativnim sudom utvrdilo, da formacija lobanje kod ljudi jako zavisi od prilika ishrane u dobu detinjstva, neka se niko ne čudi otkud u zločinaca na lobanji u tolikoj meri morfološki anomalija. Jedna od najčešćih i najviše raširenih anomalija usled prilika ishrane jeste, kao što se zna, rakitica, t.j. encefala bolest. Ona izaziva čitav niz oštećenja u črevo lobanje, tako da pojedini delovi joj mogu ispasti grubi i vrlo nepravilni, a ne Vurhovu mašom u bazi lobanja i na bokovima joj bivaaju promene usled toga.

По подацима *Кетла* и др., рахитична деца не расту довољно у висину, а према ниском скелету њих им се лобана несоразмерно велика. Рахитична лобана одликује се већим пречником ширине, а још више јаво напред испалим чеоним и те-

меним чворугама и овог заразљивим кропом, тако да добије четвртаст облик; позад пак махом се спушта скоро под правим углом. Швоине везе прерано се затворе и срасту, те налазе на видик разна крикљења у страну.

Ako, dakle, među alocijencijama imamo mnogo njih s teškim anomalijama u zornici, lobanji i lica, uvek ih oviima u mnogome štiti taj, što alocijenci najvećim delom su iz najekonomičnijih i najbogatijih društvenih krugova, od rodova u kojima se organizam detinj najbogatije hrani bаш u najbogatijim i mladost. Velikim delo tako deke prerano sa svim propada samo usled rane ishrane, a od onih što ostaju i uvek ih je, na kojima se još uvek poznaju tragovi njihove bede na lobanji i ostalom skeletu; pa zar je imala zbog tih anomalija lobanjskih bаш gušeno da budu alocijenci, zar su oni prerodili bаш da alocijenci stvoreni? Forma lobanje zavisi od ishrane i načina života, dakle od uticaja spoljnih, i po tome nije ni u kakvoj naruchitoj uzročnoj vezi s razlikom sadržajnoj, s razlikom mozga, najmaže pak u pogledu na kvalitativni predmet mozga. Po spoljašnjoj formi lobanje nemoguće je suditi o psihickoj, a najmaže o moralnoj vrednosti pojedinosti.

[illegible]

Представljajući kazneno-pravne nauke, antropologije i sudске medicijne s puno prava su vrlo obzirani u primeni do-
nosivo nedokazanih zaključaka kriminalne antropologije. An-
tropologija i biologija posmatrala nad zločinima nisu da-
nikakvu osnovu, na kojoj bi se moglo podizati novo Kazneno
Pravo. Poznatija škola treba da je zasnovala time što je
protresla one starijewe poglede na zločinca i uzdrzala svu-
košta zatasturalu u nek okamenjenom ni poziciju, na svu pažnju
svoju okrenutala posmatralu zločinca samog, individualnosti
njegovoj, što je posmatrala i ispitivati postala više za zlo-
činca nego za zločinom, što je tekla pažnju okrenula onim
koji delo čini nego delu samom. I to je veća ogromna zasluga;
u svemu kad ostalom, Kriminalna Antropologija, bar do sada,
nije je sudbe s nekadomno Forenzikologijom. Velika rad Jambrova
zaslužan je da mu se divimo i hvala odamo, i ako nije on

његови резултати оправдани. Студујући аналитички индивидуалност злочинаца, нема се никад, већ Ломброзо, ни пропусти да се добро мотри и тачан рачун води о свим соматичко-морфолошким карактерима дегенерасија. Само нека се, видимо ми, никако не гледа у њима бити, гласни, еталошиски или урочни момент злочинога делања, криминалности.

Злочинац никако није производ своје индивидуалне организације, а доказане аномалије на лобањи и други дегенерациони знаци на телу нису још никако доказ и за то, да њихов носилац мора бити злочинац. Треба престајати бастиати се око тога, да ли се злочиначки живот родитеља преноси и на потомство им. Сваког дана можемо се уверити, да то не бива јасно и јаким неминовношћу. Тај зајак, што је пуно злочинаца рођених ошет од злочинаца, није још никада доказ да је злочин неминовно наследио. У највише таквих случајева, потомци су само *суситани*, *одвијени* за живот злочинаца; није се употребавало никоје средство да се сузбије и уништи наклоност раније задовољена подражавањем, угледањем. Онда, пак, где је злочин у самој личности, индивидуалности тако елементаран да се ова у том погледу не да мењати, ту учињено ово докази из умоболности, тј. у правног гледишта посматрајући, нема ни злочина, па не може бити речи ни о злочинцу него о умоболнику.

Свеколико залагање кажује, дакле, јасно, да злочин никако није феномен индивидуалног него **социјалног**, да је последња или појава друштвеног а не индивидуалног живота. У злочину треба гледати дегенерационо социјалног организма, *жестог оргазма*, а не чисто личног или индивидуалног. Да ли ће човек бити честит или злочинац, зависи у главном доста увек од околине и правина у којима је. Ако су све прилике повољне по морално здравље, неће бити ни наклоности на злочину; али има и друштвене средине, у којој је атмосфера испарена и која је препуна недржавних елемената, и ту наклоност на злочину урађа богатим плодом, ту се злочини налазе једно на друго онако као што се чај у дебелој кори хлата и налазе у димњаку. Вели се да је злочин резултат трију фактора који једновремено дејују, фактора природе индивидуалне (антрополошке), соматичке и социјалне, али у истини сва та три узрака сводиле се на један, јер, кад се добро проуче фактори природе индивидуалне и соматичке, види се да су и они зависни од погодног чисто социјалног. Антрополошке и соматичке одлике код злочинаца, као што смо надали, у највећој мери дошле су са свим и једино услед прилика у којима живе класе из којих су злочинци, тј. бивају утицајима и услед прилика оне околине из које су и у којој су злочинци. Злочинац носи на свом тргову или знаке припадности, који су чисти а у нижих редова друштвених, из којих су злочинци махом, и које су знаке злочинци задовољни и наследили, а по кадити и у јачој мери на видни изнели, само услед погодног социјалног живота. Ко хоће злочина да се ослободи, мора да отпала социјалну неволу, ало друштвено у коме злочинци имају свој корен и из кога бујају и снагу добијају; у кривичне законе треба да унесе тама класе и таки начин живота кривца, да одговарају више индивидуалности злочинчеј него категорија злочина.

Запирјујући ова излагања, не можемо да се не вратимо ономе, чим смо почели овај низ чланака. Треба, понављамо и онде, удићи преубегнуту и зашупљено напастање, нарочито морално, уређењема *куће*, у којој би људи живели заједно као људи, и проширењем круга рада школе, у којој би се, на основана и у границама далеко ширим него што то данас бива, подложно привудном и државном озбиљно надзиравањем наставнику са подмизак, нарочито овај који нам гледа да може остати преубегнут, а децу нижих редова друштвених што је могуће раније узимати из околине у којој су, те им давати потребно домаће наставе. На Казнено Прано не треба гледати као на нешто чему је задатак да изводи само све категорије злочина, под које бисмо после шибониски подложили поједине случајеве, нипалазећи прописаним поступком злочинце, одређујући им законом у напред постављене казне и терајући их не том на робљу, него треба обратити пажњу проучавању свих прилика у којима и због којих бивају злочинци, управо **како** човек постаје или бива злочинац, јер, као што смо већ довољно извели, злочину није узор у самом злочинцу, у индивидуалности или личности његовој, као што

би то хтело досадање, традиционално нам учење и теорије и практике казнено-правне, него су обоје, и злочин и злочинац, само последње другог далеко оштријег узрака, који је у праксима социјалним. У кратко, предмет Казненог Прана треба да буде — а најпонија казнено-правна теорија на томе гледишту већ и стоји — проучавање злочинаца у највећој и далеко јачој мери него проучавање и шибониско рођење свих злочина, треба да ним занес и научно рађаши све како бива и постаје злочинац. Сама личност злочинчева, његова индивидуалност, не даје нам за то објашњења и сви трудови да се њоме исплаћују објасни постанак злочинаца остали су угазду и ленаучни су, јер не показују никакву праву урочну везу посматраних појава.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Од општинског писара г. Панте Милошевића из Реновића, добио смо једну судску општинску ствар, са молбом, да му дамо објашњења. Радо се одзивамо овим питањима, јер нам је то и била ца, када смо у нашем листу отворили рубрику „Општински послови“. Мало нам је што су нас општински писари разумели, али ошет сматрамо да је нуљно напоменути им, да се при својим радима у сваком даном случају осврћу на наше обрасце, које износимо у нашем листу, и да обзиром и са највећом пажњом пазе на правилност граматичку у језику, јер услед тога се у редацији због дугину, а онда самостено и додаци-одговори у лист узаше, што све иде на штету постављањем нам задатка и циља.

Ствар је у ошме:

Н. Н. из Лојине, оптужио је суду општине Н... Н. Н., тежак на Ц, зато што му је исти почео ова с његове ниве а одео.

Суд општине Н. донео је овану *пресуду*: Н. Н. тежак из Лојине оптужен тужбом од 25 јуна 1898 године, тужао је ошму суду Н. Н. из Урсуда, да му је познине ошас из његове ниве, и тражио је, да суд ошму Н. да му по процени плати оштету и да га по закону казни.

За доказ ове краће позвао се на сведоке, који су као ошшт. касаци чинили увијај.

Тужени Н. одговорио је да ово дехо није ушито, но је почео овак на своје ниве а не из тужаочево. Друго нема шта у своју одбрану да напеле.

Испитани сведоци својом сведочебама тврде, да су били као одређени од стране суда на извјају, да је дело извршено и да су трагом нашли код појате туженога овак, који је био пред његовим колонија. Исти сортирали и нашли да је један.

Развод суда

Према тужбе тужиоца Младана и према сведочеби сведока, тврди се, да је тужени ову крају ошса у ниву учињено и зато на основу § 391. крив. закона, суд Н.

Пресудује:

Да се оптужени Н. Н. из Урсуда за ову крају ошса са десет јата затора са радом и да одшета овак по процени 10-50 динара плати тужацу, да му наплати плаћену таксу у 2 динара и на име трошка и дагубе 4 динара, и испитаним сведочебама по 2 динара на име дагубе.

21 јуна 1899 год.

Бр. 272.

Писар.

Председ. суда.

Кметова.

На ову пресуду оптужени је изјавио жалбу полицијској надлежној власти, и срелки начелник, по истој жалби, донео је овакво своје решење:

По расмотрењу акта увидео сам да је радња ова неправилна по томе: што је суд требао ову ствар да расирава по закону о чувању пошних добара, а тога на основу § 15 и 16 пош. уређења пошитама пресуду тога суда и враћаи акта на дава поступак.

Н...

Начелник срека.

По овим променама суд општине Н... од... Бр... учинио је понову ошму суду од... суд овај ово је овај предмет понова на расматрање и суђење и напало је:

1., да ово дело није застарело. — § 396 последња став крив. закона.

2., да је за суђење истаго надлежан општ. суд. — § 4 полиц. уредбе.

3., да овде стоји дело крађе овога називом по чл. 1. у вези са чл. 5. закона о чувању пољских добара.

4., да је ово дело у премину када је учињено имао расправити сеоски кмет са два одборника по чл. 24 пом. закона, али кад то тада није учињено, то ће сада овај суд учинити.

5., да је тужени извршио крађу овога тузачевога стоје противу њега истражи сведока а вештака, а и кмета, који су и иначе на своја знања закљети § 34 и 35 полиц. уредбе.

6., да се туженоме има одредити казна по чл. 5. закона о чувању пољских добара, а поред тога има се осудити, да туженом накнади штету по процени. — чл. 7. истог закона а вештацима дневнице, — чл. 11. истог закона.

И са тих разлога, а са погледом на закон о таксима, као и чл. 3. и 4. закона о чувању пољских добара, суд општ. Н.

Пресуђује:

Да се тужени Н. за ову своју кривцу казни са два динара у корист касе овога суда, да плати туженом 10-50 ден. у име накнаде штете, по процени вештака, и да му плати на име трошка и дангубе пет динара, дакле вештацима у сведочењу по један динар дангубе и два динара таксе у таксеним марама за ову пресуду.

Пресуду саопштити.

Пресуђено у суду општ. Н. 25 маја 1899 год. Бр. 272.

Пасар.

Председник суда.

Кметови.

И на ову пресуду изјављена је жалба првостепеном суду и исти је донео овако своје решење:

По жалби туженог расмотрено сам акта и пресуду па сам напаво: да пресуда није на закону основана, јер дело за које се оптужени тужа, није потрива, дакле није дело, које се суди по закону о чувању пољских добара, јер се по чл. 1. у вези са чл. 9. ист. закона, по овоме закону суд само потрива и туже учинене стоком туђом, а дело за које се тужени тужа спада у ред крађа, које се казне по казеном закону.

Зато на основу чл. 26. закона о чувању пољских добара и § 20 и 20 а., грађ. поступка ништам горњу пресуду и препорукују суд да по овим примедбама поступи.

Датум.

Место.

На питање оно ми одговарамо следеће: Слажемо се потпуно са примедбама првостепеног суда, да се ово дело не може судити по закону о чувању пољских добара, јер овде није извршена потрага са стоким, за какве иступа одређање казне закон о чувању пољских добара, који је прецизирао кривце учинене са стоким чл. 1. и 3. истог закона.

Дакле начелник ср. није правилно схватио стање ствари, када је општ. суд упутио на овај закон.

Дакле неоправдана је радња општ. суда у томе што се није тачно крађу прописан чл. 5. закона о чувању пољских добара, где се јасно одређује како и кад има да се по истом пропису законском креће. Када се нешто по овом пропису хоће да казни, онда значи, да је казну заслужио потрм и ту одмах долази радња чувања добара, који о томе треба да извести општ. суд по чл. 15. и 16. закона о чувању пољских добара, чија скала је за одређивање казне меродавна и потпуно доказ.

Када би био тај случај, онда се суди са казном, а за накнаду штете иде напави по пропису § 19 истог закона и за оваку партију за разматрање надлежан је првостепени суд. Што се тиче правичне одговорности, по нашем мишљењу надлежно су полициске власти.

Казна се одређује по чл. 5. истог закона.

Сада да кажемо и то, под којим је прописе законским ово дело требало подвести.

По нашем мишљењу овде не стоји дело крађе, те да би се подвело под § 391. прив. закона, не стоји дело самовлашћа које се подводи под јасне прописе § 375 а. прив. закона, који у свако другом ставу јасно вели оно:

„Овако ће се поступити и са оним, који би приватно какио добро на туђим именима узео, као и са оним, који туђу ливаду пренеси, ливу прорео, што је тауђе није или на капи плод обори, понуни и т. подобно.“

Дакле овако је требало да се ово дело узме и онда неби било оваког субјекта.

Најзад ми смо ради и очекујемо пресуду реч наших правника, који су дужни да се старају о томе, да сваки рад наших власти иде у склад законски.

РВАЧ

из ХЕРЦЕГОВИНА

Фр. Херцетска

Узалуд тражих у ботаници старог Пресла, узалуд у Челковском аналитичком прегледу чешном, да бих одредио и дао научно име томе узорном цветку. На и Примус Соботка не зна му латинског имена и бележи у својој симболици само: Биљу у општини рокињској у моравској, звану рвач, допоре јако милоу... А кад се та биљка нађе у крчи, ту се одмах затури рвач.

Мој примерак није баш из Рокинова, већ из суседна места; прочитати је у сенастом Бескиду.

У путу, на који се пренумо пре неколико година с двојицом пријатеља, када познатим изјављенима, да заједнички похитимо свети Кришпа (је одушевљено у срцу, торбом на леђима и са неколико заправних банака у селу), изненада смо и стигли до Макона узвишеном присутиошћу својом. Не дажеме када тардим, да смо абина учинили необичну сенацију. И пријатељ Н. сатрихичо примета дага, та та добри ауди имају зар неки предоседај о нашој будућој слави.

Могло би овде навести неке особите примере свечаног расплодљива, које се на мах неколико разило по свему селу, искипуни се у најаче таласе под кроном крме Чинутана Мојеја. Поменућу само интервалне кокошњи, прасиди и јаради из сале, у којој се гости дочекују; свечано преславаље малих калавања, које затеклимо у алмаској наготи; могао бих попуштати, да се бар са неколико речи похвално изразим о одличним, аготополним ама у част по најбољим предисима кузареке вештине, коју нам на то својоручно изнесе поштовала госпођа Ревека не баш по јеврејским правилима гарсонским а можда баш и са свим противно нашим претераним захтевима о чистоти, ама која је опет била сервисна обилан пријатних осејања гојазне Чинуте — ма се бојим, да се пријатељ Н. када упита ове прете редове, и свушто не убуди и самим посматрањем на ову деликатну одличност.

У селу смо стигли пред вече. Сунце још озваравае врхове гора огњеним зрацима својим. Вече врло неспријатно напустило посматрање те двојне слике, па ићи у прваву крчу, али умор, коме подлегасмо, доволно нас за то оправдава.

Од прилике на један час после тога седели смо са стодом заститим трипешаком, који је негда, у далекој прошлости, био боо, а сада је у неколико лично на шарени израјеници килим. Сметлијах се на немо елегантно испретелатне арабске, на којима се јасно распознавају видли траг јудејских руку, свакојана нагледа и нелицитне: од суданске оног малишана у конушци, што ме једино вуче за крај од капута, па све до дебелх прстју драксене Вевере у аиду израјеница, који нас посудукипае. А слични орнаменти спаху се и па пунији грудима ове даме, те попишављују златоси кар нејани.

Нећу потпуно описати све пригоде наше онога вечера. По што одмесе беспререкну одличност, ми припадасмо цигарете, а у недостатку нива, обре се пред сваком од нас по чашича шљокача.

У то доба госпођа Ревека, која дослед тумарае тамо-амо, одлазаше у кућу и отуда се враћаше, докљ највишине и на разне се патиче занимање — заседе стално на узвишеном месту иза калерија, по коме беху поређане бонде, чаше и пехари, а иза лева нејезних помалаше се девијасни суд, који по свој крчиш шараше примамљиви ракијски мирис. Дебел прети нејани, са јом неборасаним, са снам учмачицим траговица наше одличне, латине се креде и од тога часа нагледаше, да се сва душевна способност њена уредошлема на првој табли, шаравитој тајлентности, сваком неослободеном напојањим хитерогости. Господин крчмар посудукипае сада сам поштолаве госте, јаснећујући нама странама видну, хвале достојну паћу.

Број се сви заједно у поверљивом разговору, и посвећујући се напне стране пажњи својим занимљивим, по кшито и претераним напорима о свету њихових другова за заједничким столом и он омет њих изненадашњим многим појавима јеврејске цивилизације.

Помислиха поста забавна тако хучна, да се поједини гласови не могућу распознавати, јер се сви савлажу на један и личу на кул буре. Мало по мало, почеше се и предмети и људи у криму савијати пред њим, онима у неку нејасну смесу — и истром тада паде вам на ум, да се отргнимо из тога забаве, те одлучно одбисмо кримареву заславу понуду: да попијемо још по једну, како он збораше, чудотворну плескаву. И као што се види из онога, што мало час рекосмо, зближа смо већ подлегали необичном, чудотворном дејству њеном.

Прилегосмо у самој крими, чија позвана помоћу два снопа сламе беше променена у ложицу. С торбом под главом и побрзаним мислима у глави бесмо послани у непосредној близини с домаћим псом и у азорном суседству неке сеоске лепотице, која убаве форме снога једног тела беше немарио положила по целој дојини дрвене клупе.

Шта је било даме, не знам.

Прили тренуци, у којима ми се свест враћаше, бијаху испуњени неодређеним представама о удаљеној бури, која се све јаче примичаће.

„Имате садна саванка!“

„Шест!“

„Садан!“

„Шест, Чивутине!“

„Садан, кад вам кажем!“

И опет говор пређе сада у гласну зајевницу. На једној страни Чивутин, на другој неколико сасвим нијаних бедника.

„Садан!“ — „Шест!“ —

У том упаде у криму жена. Власи пуштене а очи плачине.

„Ваш добро што дођосте“, кличе Чивутин, „имате красна муна!“

Једна од удугачутих пенисина сусуца се, глава паде на груди; он стајаше као грешник, који се каје.

„Хајде кула, пошла сам по тебе“, рече жена пришањив му доста мило.

Он учини покрет, као да хтеде поћи за њом; али се у том зори крчком гласан смех, из кога се јасно надиђаше глас Чивутинић.

„Језоје је послухав, нема збора“, примети неки заједљиво.

„Шта — батине га шеће минута!“ додале други. И осу се грехотан смех.

„Та да вам докажем —“

„Не, не, Језоје, ти само ћути —“ моваше га жена.

„Ваш да ми докажем — Мојце, донеси још једну, хоћемо да пијемо.“

„Хајде, човече, к'о Бога те молим —“

„Отиште је сваким од себе; узму му уста према њој удигнуту, пенисина се етеже а минута на лицу заиграше.“

„Поћу да адем — мачи од мене —“

„А ја ћем ићи ићи!“ И сви хте ићи! Поред жене обрсе се на једном снажан човек, широких плећа, горостас; с претњом опрете се гомила.

„Рајч!“ кличе Чивутин и нађе за добро, да се сакрије за келнерја.

Наста тајан; али мало за тим диже се граја, јачи по пре. „Шта, зар ти да нам заповиш!“ — „Нанапо — нанапо!“ — И зајевница пређе у депо.

Радн стаде до прата, докопа Језоје и — за мало, па се цело њихово друштво нађе на улици.

И опет наста тишина. И жена хтеде сада отићи. Рајч јој се склони с пута. Устанивши се на пртима, дрхтавим гласом дозиваше мужа: „Језоје, Језоје —“

Не доби одговора.

„Човече — човече —“

У томе тренутку као муња прискочи јој рајч, да на своје груди дочена камена, који је правце летео њој на главу. Ударац потмуко одјекну и рајч се срупи на земљу.

Жена с преносом паде крај рањенога. Подиже му тело и

усправи блеху главу. „Наје он твој убијца — није — није он — чујеш —“ паричаше очајно.

„Михало — разбери се — почуј —“

Ни речи одговора.

„Михало — жинога ти Бога — Михало —“

Рањени отвараше по мало очи. „Тај удариш мије смртоносан, не бој се. Оно онда беше за ме горе, сећаш ли се —“

„Не помниш прошлост, ако Бога знаш, не помниш!“

„И знаш га — онда —“ говораше све жипале, што је више к себи долазно, „када ми рече: одлази —“

„Михало, не помниш —“

И неколико лице дођиаше по мало боју.

„И други ти бијаше срце осејано — па и у будуће биће ти мило и драг —“ али овај тренутак припада мена —“.

На успана његовим упаса се осмех а глава му утову у прса њенина.

И као ту лежане снажан онај човек насмејана лица и ведр чаха, на рукама плачине жене, тихо и предано као дете, нико не би ни сугнато, што се мало час зблио и нико не би рекао, да је то — рајч.

С чиниога.

ЗАЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Углича

30

Раскољњиков постојао мало, разумио се мало и поје десно, тротоаром. Кад је прешао триниште, он зађе у споредну улазну...

Он је у прђе често продавао само кривим удацима, што се савијало на колени и водила са триништа у Садовују.*

У последње време нега је, шта више, купца да дуза по свима овим местима, кадгод му је било тешко, да би му још горе било“. А сад је овамо зашао ни о чему не мислећи.

Онде је велика кућа њина павиција и осталих гостионица; из њих су сваког часа истрчавале женске, одевене као код своје куће — гологлаве и саме у лаким хаљинама. На два-три места су се на тротоару скупиале у гомиле, нарочито на улацима приземних просторија, куда се по двојим степеницама могло спустити у равна веома весела забавишта. На једног од ових орла се, у овај мах, ларила и галама по целој улици, удараха гитара, певале се весме и нишо веома весело. Велика гомила женских агурица се на уласку; остали су седежи на степеницама, други на тротоару, трећи опет стајали и разговарали се. Поред њих, тетурало је по калдрини нијан војник са цигаретом, гласно пеујући; нагледало је, као да је хтео некуда ићи, али као да је заборавио куда. Неки одрашно сфајало се с другим одрашно, а неко се, опет, треште пијан изашо по улици.

Раскољњиков настаде код оне велике гомиле женскога. Оне су се разговарале проумљив гласовима; ове су биле у динаним хаљинама, у динелма од јареће коже и гологлаве. Некима је било преко четрдесет, али их је било и од седамнаест година; по готово све с модрих колутима испод очима.

Њега је нешто занимало певале и дела та галама, томо доле... Отуда се чуло, како је нево, усред њихота и цине, уз претакни калет разудане песме и уз гитару, бесно одиграва, ударајући потпетинама такт. Раскољњиков је нажљиво, суморно и замислено слушао, нагнувши се на улазак и радознао загледајући с тротоара у ходни.

Раскољњикову се страшно прохтедо, да чује шта певају, као да му је то сада баш и било гласно.

„Да ми да свратиш? помисли он; Кикољу се! Пијани су. А како би било, да се и ја напијем?“

Зар неће да свратиш, драги господине? зајато једна од жена доша јавиши и још не сасвим проумљив гласом. Била је млада, па, шта више, није била на рукама — једина из целе гомиле.

— Гле, како је лепа! одговори он, исправивши се и погледавши је.

Она се осмехну; комплимент јој се веома допао.

*) Битна улациа.

— Па и ти сте врло лепа! рече она.
— Како бодро изгледаш! примети друга у басу: — као да су нас на бољнице отпустили!

Раскољников пође даље.

— Чујте, господине! вичу на њим девојка.

— Шта је?

Она се бујау.

— Ја бих, драги господине, с нама увек волела бити у друштву, а ето сад како пред нама не могу да се приберем. Дајте ми, пријати кавалери, шест копејака да попијем штогод.

Раскољников извади кошику је захватио: три петака.

— Ах, како је господин добар.

— Како се зовеш?

— Питајте само за Душанку.

— Ама, какав је то песак! примети наједанпут једна из гомиле, пртећи главом на Душанку. — То већ не могу да разумем, како се може тако просити! Ја бих, чини ми се, од самога стада пропаза у земау...

Раскољников погледа раздвојено на ову. То је била богата девојка од тридесет година, црна младица, са отеченом горном усном. Она је говорила и осуђивала мирно и озбиљно.

„Где сам ја ово?“, помисли Раскољников, пушта даље, — „где сам ово читао, како ово! што је осуђен на смрт, пред саму смрт говори или мисли, да је, ако би морао живети негде на висици, на стени, и на тако узложено месту, на коме би могле да стану само две негове, а унакозко да је бивао, море, вечни мир, нешта самога и непростана бура, — па да пробави тако, стојећи на простору од једнога аришца, цео живот, хиљаду година, нешто читаву, — бале и тако живети, него сад омањ умети! Само да се живи, живи и живи! Живети ма како, — само да се живи!... Какав истина! Господе, какава истина!... Гад је човек!... А гад је и овај, који га због тога гадом назива!“, додде после кратког времена.

Заје у другу уличу: „А! Кристална палата!“ Мало пре је у Разумихин говорио о „Кристалној палати!“ Само, шта сам ја ово хтео? Ах, знам, хтео сам да читам!... Зосимов рече, да је читао у новинама!...

— Има ли новина? упита, улазећи у веома просторно, па чак и чисто гостиничко одељење, које се састојало из неколико, у осталом прилично празних соба. Два-три госта су пала чај, а у једној улаженој соби седела је друштво, њих четворица и пили шампањца. Раскољников се ушине, да је међу њима и Замјетов. У осталом, из далека није било могуће добро разазнати.

„Па ако је!“ помисли он.

— Заповедате ли ракије? упита поскупитељ.
— Довесн чаја. И довесн ми новина, старих, тако за поскупитељних пет дана, па ћу ти дати на ракију.

— Разуми! Кво данашњих. Икелте ли и ракије?

Довесне се старе новине и чај. Раскољников се намести и стаде тражити: „Изер — Изер — Антекиа — Антекиа — Изер — Бортола — Масино — Антекиа — Изер... па да знаво! и, ево ситне бележице: пала са степеница — један нијан грађанин сагорео од ракије — пожар на песку — пожар на Петроградској страни — још један пожар на Петроградској страни — огнет пожар на Петроградској страни — Изер — Изер — Изер — Масино... А, ево!...

Најзад је нашао, што је тражио, и поче читати; редови су му изграли пред очима, али је он влак довршио цео „извештај“, и жуло стаде тражити у новинам бројевима новедеље шта. Руке су му дрхале, од гривањот нестрпљења преврћући листове. Наједанпут неке две покрја негга, за његов сто. Он бацн погледа — Замјетов, неги онај Замјетов и у истом обљку, с претењем, с ланцима, са развезањем у пријо, коризајст и напомањеној коси, у киошком прелуку и у нешто изношеном кавуту и старом рубку. Био је весео, бар се врло весело и добродушно смењко. Његово приручесто лице мало се закарало од неспенијог шампањера.

— Шта! Ви овде? поче он неодољно у таким тоном, као да је с њиме од најкада познат; а мени је још јуче говорио Разумихин, да још непростане насте при чистој свести. „Удвојато! Та и ја сам био код вас!...

Раскољников је знао, да ће овај прићи. Он остави новине, па се окрете Замјетову. На ушима му је дебео осмејак,

а некако ново раздражено нестрпљење провиривало је кроз тај осмејак.

— Знаш ја, да сте били, одговори, — чуо сам, Чарану сте тражили... А знате ли, да Разумихин дукује за нама, каже, да сте с њиме одлазили Јавни Иванови... та оној, за коју сте заузимали ода и поручнику Баруту наменивали, а он све није разумео, себате ли се? Е, како није могао да разбере — тако јесу ствари... а?

— Ах, какав је он кавгајација!

(Настављење се.)

БЕРЛИНСКЕ ПРОПАЛИЦЕ, ЛОПОВИ И ВАРАЛИЦЕ

„У Берлину нема лопова и разбојника по занату,“ ренао је један врло искусан берлински полицајак, и аништа те речи врло тачно обележавало берлинске преступе и злочине. У Берлину се врло ретко дешава убиство с предумишљањем, и те у циљу похаре; убиства се при похарама дешавају већином само онда, ако лопови немо ухвата на делу, па овај нема никаквог другог излаза, већ да пређе прено мртвог тела онога, који га је ухватио. Па и то се врло ретко дешава, јер то чине само ови лопови, који су били догле више пута осуђени, па за то у таквим случајевима не прелазу ни од чега. Велика се лопова плани од крви, и за то су врло ретко у Берлину умишљани лопови при убиствима. Мржња, завист, љубомора освета, дутља, сумичење — то су највећим делом узроци убиства. Тога ради и има у Берлину много мање убиства, но у другим провинцијама и земљама. Тако се рачуна једне године, да је на Берлин долазило 0-02, на немачку царевину 0-08, на Винтерберг 0-11, и на Баварску 0-12 процента убиства.

Берлин је у толико несрећа, што његов ејај зашлепује много људе из свих царевинских провинција, те често долазе у масама у него, и то се задире, тражећи ухабајба; али многи од њих по само што не могу да паду рада, већ га и не знају и кад трбух захте своје, они су тада способни за свакојака правна дела. Тако и, пр. дође млада какав човек у Берлин, покушава да га није занимања, па до предствата све новине и тражи у њима расписане стечаје на разна места, па три по Берлину као већ душе, а у вече дође у стал, без икакве успеха; како нема много новца то одлази у собе, где су јентинији крвети, и где има много развог света; у вече иде и у казино да утисн глас и жељ, па се на она та места уношава с људима, која су већ сирепну с права та места. Нико не рети поче он по мало и више слушати те ове нечму добивати његово допадиње; али он се још један пут ушине да гаје занимања, но — ушину! Огорчен тога ради тражи чешиће друштво у јентиничким подружјама, и најзад се сирка савако његово одушарање од чињена рђавих дела; у једном ће се магацину извршити крађа робе, он треба да помогне, те да крадецу робу одлази на страну, та то је бар безосишно предузеће, а најзад се се обележа маса, и — он заглав! Тиме престаје он за свагда бити члан људскога друштва; јер ако не буде ухавањен при првом покушају, њему се допадне тако срамељно лажа зарада, те упуца све њине и вине у лоповско друштво, а уопште „халасује“ од помоћница па саученика — јер и ту има „карјере“ — а после дужије или краћег времена упуцајуће се он и са полицијом. Ако пак буде ухавањен при првом покушају, бива готово исти резултат, јер баш и ако хте да се окрене на прави пут, он носм на себи већ једну велику лагу, а осми тога допадиње у автор — пога често вору „далеком нештоком од злочине“ — ту стиче познатиство са старијим и искуснијим злочинцима, савијаје за њихова лукавства и нештине, те често скује план за злочин још с оне стране браве, и кад буде пуштен на слободу, он га и изврши.

Ми смо овде навели само један пример такве врсте, али није само увек нужа и невоља узрок оваквим корацима, већ често и закономисленост и жуљда за десним животом, често и то, да би се човек сранио у тротиноје са капином својим познатишом, често и која згодна прилика, али најпосле урочена нагон за чињеним ала, која се откранује рђавом лектариом и покушајима снега и свачега, јер је берлинска младеж створена на све. Отуда се долази, да је немома велики број злочинаца младежи у Берлину.

Лопови се деле у Берлину на две класе, на лопове по случају и на лопове на налик. Они су последњи најопаснији берлински елементи, која задаје много страха кућним берлинцима, а и много носта полиција, лопца који је полицијацима најтежи. За ове лопове, које зову у Берлину „schwebende Jungens“, нема никакве тајне, пинаше припреме — за тренут они отворе најбоље начињену браву, расепају врата, разбијају прозоре, а кад је у изгледу сваки врло добар плен, онда проваљују и зидове и патосе; баш је скоро био један случај у Фридриховој улици, да је злочинци проваљали на подрума патос, па ушао у једну јувелирску радњу. Само кад се он налази у простору, где се има шта дићи, онда брине лако попуштају, али од калауза или од турпија и других справа. Често ти лопови, која се баве опасним крађама, иду на браварски занат, да би се унапредили у свом „восу“; Кад су намерили да учине какву посвећу крађу, они онда понесу са собом „помоћни материјал“, који се састоји на мношине калауза — обично тридесет до шездесет — дакле турпија, великих и малих бургија, чешића, игла, теретинског мастера, невољно свећаних са нападницама и многих других справа; а у једном цешу носе и бургију, која спавају, по потреби, уочи онеме, који би их зацело у „восу“; не каткад носе са собом и нож, а ретко кад револвер.

За извршење какве посвеће похаре удружује се обично пошине лопова и злочинца, и они се свеједно потпунају власти најискуснијег међу њима. Увек се при таквих похара сви сучесловачи добро упознају са местом, који су изабрали као најбоље за похору; дакле се упознају са навишима онах, које желе да похарају, а тако исто и са навишима њихових слугу; осим тога имају у виду и потребу бегства и т. д. Да би све то могло што тачније испитати, они се обично у најразноврснија одећа, па онда дође један од њих да калауза, те се случајно не надије тај похарију; друга дође као радник, те прегледа одаже за гас; или зовио калпа жешта, и жели да говори са кућном газдарицом, па је или нешто пита, или је моли за милостину; или долази човек калас са пакетом за господина, по случајно се каже, да је калас погрешан; или на кућна врата закупа калпа торбар и започиње разговор са куварком; или долази разнородан угаи, и пита, да ли је ту поручен угаи, па кад му кажу да није, а онли нешто горди другогли; најчешће највише посматра сваки кућни и све што би могло имати валиности за похору. Често се дешава, да један лопов утврди даубине везе са слугинином у тој кући, али се силава пријатељство са целом посугом; понекад је један од другова и слуга у кући, која треба да буде похарања.

Кад је све припремљено за дело, онда се прилази негом ширењу, и то највише под окрелем ноћи; при то се увек нази, да се на улази у кућу не улази само, већ се један од улазника узвуче за рама у кућу, и сакрије се негде, па се у уговорен час извуче из свога легла и украденим каучем отвара улаз другојимани. За тим се постављају страже, и то прво на улази, па у ходнику и на стенишанима; оне отекну само на уговорене знаке, који су обично тихо звиждање, или која реч, који узвици.

Кад лопов уђе у стая, он одмах сачуна; да га није ко приметио, па кад тога нема, он се ослободи и почиње тражење ствари од вредности по већ урешеном плану; ту они разнелију ствари од обичне вредности, и ствари од велике вредности, и од њих лопов одваја за себе само оне последње. Како се добро разумеју лопови у тој деоби ствари, може се видети из овога примера. У Берлину је становао на тако називој Париској пијани некакав богат трговац, а једног јутра примети он, да је преко ноћ поврадио, да му је нестало свега сребрног посуђа, сем два тенка, масивна сребрна прстена за сапалете, које је он добио на поклон од једног свог пријатеља, приликом некакве породичне свечковине. Поврадиоше му чудновато, онко да лопов заборави да понесе та два прстена, кад су они били од масивног сребра, те оди к јувелиру, и замоли га, да вештачки испита, да ли су ти прстенови заиста од сребра; па онште чујећи свиљу јувелир пијани, да ти масивни прстенови нису од сребра, већ од алемана, и да су само јако посребрена. Повладовац се сигурно страшно изумио, што лопов није украо и његов поклон.

Ако су поједине ствари погодне за ношење, лопов их разбија и узима само најкрупније делове. Лопови највише воле кад имају готов новац у металу или бањнотима, али не стиде се баш ни хартија од вредности, само ако их није тешко продати. С колкомом дрскошћу располажу лопови у таквим случајевима, може се видети из тога, што узале чак и у спаваће собе, где има станковина, те се минају и дижу кесе, сатове, прстене и т. д. Али у колкоју су тала дрела, кад их нико не уопити, у толико су више плашљиви, кад их ко изненада затекне на делу. Тако при неколико година уђе један лопов у стая једног лекара, па је већ ушао био паклаво у њепарену собу на рад, но тада се нађе баш према једном људском скелету, те се толико узмиаи, да је добио епилептичне грчеве. Већ дубоко у ноћ дође кући лекар, и нађе лопова у таквом стању на патосу, те га предаде полицији.

Можемо сада видети, како прича о својим делима један лопов, који је познат у берлинском лоповском свету под именом „Матрос Алберт“, и који је био прво много пута каланиван за своја дела. Он је знао своја секања и успомени у једној калани, којој је наслон „Из мржњеног жањота, успомени једног злочинца“. Не можемо да пропустимо, а да не изнесемо прво увод из његових мемоара:

„Кад погледам на последњих осамнаест година у назад, којим сам проживео, надам се са собом се мене равније израице огледасте; све ми оне излазе пред очи — ти стари моји друш. Многе су већ и умрли, али њихов помен живи међу нама, када се у своме кругу сетимо њихових дела. Нека ми је лава хладна земаљ! Видим баш сада у духу овога старца са сребром које — како смо све нетрпељиве гледали у њега и снујали његове поуче, које је он црпео из својих доживљаја, из свога искуства! Видим своје другове, који су ме пратили на мржњеном путу, — хладне у радости и у несрећи, сутра овет заједно се оне стране тешинога каланиа. С њима сам у друштву пробио сваку радост, а и трипе сваку муку и невољу. Ако сам је посао попио са руком, тада смо се уз најбоља вина забављали у ораеуму или Villa nova, а ако нас је потерао „малер“, тада смо овет задовољно у подручницима напни своју лаку или пиво, као и таме вино. На пољу је могао напати калпа, могаи је сипати вејанца, нама је увек било угодно и топло поред наших пријати у каланијама. Како се лепо забављало у тим нашим ложианима! Једино, што нас је могло прескити у нашим саптом задовољству и вераду, био је по који „Grüner“ [такво су се звали странци, који би случајно запали у те допале]. Но и кад би таква странац заео да се забавља, он би ускоро увидао, да то није друштво за њега, то би отишао и никад се не би враћао... Хе, али тада је и било друштво њега дана, тада смо ми били са свим у тесном пријатељству једни с другим. Нисмо за мрку, већ продавали свога друга „грајверима“ [полацијанима], већ смо били безгранично пошерили један према другоме. У пратичним тренуцима помагали смо један другог на све могуће начине, па и коично. Наш је тада ланац био чврст, и тешко онемо, ко би се показао мало неверан — тај није могао побегти од наше освете! Ево, тако ми се ређају слике из прошлости — лепе и рујне! Свакоме младлију и деачку, коме добу да руку они моји редици, морам да узвиком озбиљно опонум: Чувајте се, да не учините прии корак за алу! Тешко томе, ко га учини!“

Као и многа његова друштва, тако је и „Матрос Алберт“ отишао због хубаи на странцуцу. У својој петиностот године био је добродолац у ерауцко-пруском рату, а у седамнаестот години био је номоцин у једној трговини берлинској, и тада обнови неко старо пријатељство на детинства с једном девојком, па да би јој могао љубавиу ленту толету, он скриве с првавог пута. Његова недела лажиу на видело, ухвате га, казне, и ладу му прилике да се прии пут упозна с другим злочинцима, и од тада никада не остави странцуцу, којим је тако рано попио.

Већ како он прича о своме првом учествовању у крађи: „На угау Александријана и кирасирске улаше била је једна посалатчиарица. Пошто су лепо разгледали све оконости и предајених све могуће евентуалности, рад би подеи међу нама. Кад смо се добро припремили одемо на место, где је

требао да се изврши похара. Требао је пробати радњу, узети новац, који се тамо налазио у наси, а по могућности попети стамбо и робе. На првом спрату, где је била радња, није нико стапао, али је ипак у непосредној близини био један приватни стан. — Између 12 и 1 сата требао је да се уђе у кућу, пошто се ушеним каучем отворио клија. Све је ишло по жељи. Ја сам имао да будем пред вратима тога приватног стана, да моје могао пазити ако по знаће, те да у том случају извести своје другове о томе. По то што су Дик и Нее (тако се зваху моји другари) прилазили постоју, Нее донесе много дрва, и метне их пред врата, где сам ја чувао стражу, да би онемогућили брз излазак из куће.

Док сам се са старој придржавало издатих ми наредба, Дик и Нее олонје на посао. Прво што сам чуо на стражи било је неко крхње, што је дошао отуда, што су Дик и Нее прекрхали дебелу гвоздену пречату, која је била прено целих врата, па су је полако спустили на земљу. За тим се све ућута, јер су обојица осушничавали, да не иде. Пошто ништа не чује, продукине посај с великом обавештошћу. Сад је било на релу да проваље двоја врата. Пошто су учинили све припреме, да експлозива газила врата, они ме упиташе, да ли је све мирно. Пошто ми ја одговорио да јесте, један ми од њих дохвати, да се ни од ње не улашним, и одмах се за тим чуо страпанск тресак, као да се пале какве степенице. Да се на коленима приближили вратима овога стана, и, на моје велико чудо, тамо беше све мирно. Кад сам ми то јавио, они ми заговедна врата била срушена. Друга се врата ипак морала рушити, јер су била двојна, те је само једна пролаз кроз њих. И тако је на поних десет минута пролаз ућувао било потпуно слободан. Ја сам морао остати напољу, да пазим и напољу и унутра.

Оба моја пријатеља прохукише рад, а ја се узабуђеним ерием остадох да чувам стражу. Све је ишло срећно. Дик се ускоро вратио са плеханом кутијом, у којој је била каска ручна и друге ствари од вредности, остави их код мене, па се врати опет Нееу. И не прође десет до петнаест минута, кад се вративе објавија и рекоше ми, да је отвор срушена. Уз то су се били решили, да не посеј сабом и робу, јер би тако могла пасти зако оузма на њих.

Успесом насу у једну мараму, метнуемо и она друга два пакета под мишке, и са свим мирно изађосмо на улицу. Ту ме похвалеше другови због толике велике куражи, и рекоше ми, да временом моћи постати добар савезник. — „Посао“ је те вечери добро изшао, јер, пошто смо дали помоћницима награду, пало је на сваког од нас тројине по 1460 марака. Већ сам био задобио више мирноће, и тада мордох пријавити, да ми је страх и дување срца за онако кратко време добро плаћено. Тада сам увидео, да се ту си нешто више решимо, и храбрости може даље дотерати! —

(Наставиће се).

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

(НАСТАВЉА)

18. Пример

Смрт услед хлороформа. Да ли је кривица лекара? 14. новембра 18. умро је у соби лекара д-р В. некако Хори, кога је исти лекар хлороформисао; д-р В. је уз припомоћ својих асистената л-ранда К. и С. имао да изврши амбулацију Хорновог левог експирата, и тога рад морао га је хлороформисати. Дошави је секарлар лент умраог Хориа.

При хлороформисању седео је Хори поред једног стола, и д-р К. га је хлороформисао уштрицавањем хлороформа; да то је преме д-р С. посматрао пале на десној руци, а д-р В. је држао леву руку. Халине су на болесника биле по пропису распоређене. После извесног времена дође болесник у стадијум надражаја, подиже се, стаде се смејати, али за тим је уз припомоћ, да би био способан за операцију, и би му подметнут јастук под главу. Хлороформ му више није уштрицавао, пале му је пак још посматрао д-р С., а баш је требало да почне

операција, кад болесник тошмо издахну, и би мртав. Пресекање водом, измлачење језика, покушаји вештачког продишњаја дисања, употреба адикулационог апарата — све то би без успеха, болесник је остао мртав.

Послем је хлороформом, којим је хлороформисан Хори, баш непосредно пре њега, хлороформисан и лени Палке, такође у длау операције: лекар и асистенти веде, да је за хлороформисање Палке-а употребљено неких 28, а за хлороформисање Хориа само 16 грама хлороформа, и њихов је исказ посве вероватан.

Хори по свој прилици није наизвиља био своје тело на спиритуална пића, а Палке је најпроти био овијан.

16. је новембра завршено секцирање тела Хорновог, и оно је било скоро и скоро негативног резултата. Хемија је анализала такође била без резултата, и није нађено ништа, по чему би се закључило, да је узрок неких промена у органима наступила смрт.

То је морало одвести лекара на масао, да је ту био јак унаги тренутног слабљења нервног система; и над је познато, да је Хори умро у хлороформној паркози, онда су лекари морали логично закључити, да је овде био узор смрти велико дејство хлороформа, јер хлороформ убија или асфиксијом, од које у овом случају није било ни трага, или слабљењем централног нервног система (респирационог и циркулационог центара), које се поставља мешавином хлороформа са вријду. Давље овај је други случај био код Хориа, и за њега говори и негативни резултат секције. Разлог није био познат, за што је хлороформ утицао обуставено у овом случају.

У сваком случају, и то морамо овде да истакнемо, нема никаквог разлога, да лекари при употреби хлороформа смањују дозу. Употреба хлороформа у овом случају била је потпуно тачна према правилима лекарске шептине. Познато је да извесних случајева има баш и код тако правилих употреба средстава. У таквим је случајевима бивао узор смрти често недостатан препарат. На баш и у том погледу није било кривице од стране лекара у овом случају; јер је хемијско испитивање хлороформа, којим је Хори хлороформисан, огласило тај хлороформ као потпуно нормалан хемијски.

Најпосле се третило да се паљу какве индивидуалности код Хориа, које би могао евентуално бити узор смрти, али ни њих није било.

Тако је остао овај случај непотпуно расветљен, и лекарски је извештај овако гласио:

- 1) Смрт је наступила код Хориа услед хлороформа у хлороформној паркози.
- 2) Хлороформ је сам био нормалан препарат.
- 3) Извршење хлороформисања било је потпуно тачно према прописима лекарске шептине.
- 4) Секцијом се ипак могао наћи никакве индивидуалности, које би могле бити узор извесног исхода хлороформне паркозе у овом случају.

Лекари, дакле, нису били криви.

Д. В. В.

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Разбојничка дружина

Ноћу између 21. и 22. маја ове године, извршено је разбијање над Јевремом Православцем на Палка-а; разбојници су га утрелили перигама пелти и на тај начин извадили му 420 динара, сву готовину, коју је овај у кући имао, а сем тога сав, и још неке ствари; аље, ноћу између 4. и 5. августа тек, год, асти разбојници опет нападну на кућу истога Јеврема и на исти начин оуму му 120 динара те исте ноћи, по свршеном „посу“ код Јеврема оуу у кућу код Милце удове Михаиловића из Стубља, и пошто су је усајалим перигама пелти, извадили јој 40 динара, оуму коју је она имала, и коју је сачувала за своју сарапу.

*) Оно не јачајмо бити дружина хулида Наје Јованчић, чију смо слику довели у прош. броју на стр. 344, али то сресна пачаљик у свом ошму не тинице.

Поку пак између 8. и 9. октобра ове год. извршили су разбојнички над Николом Мирковићем, трг. из Причепања и од њега узели и однели 4205 динара у новцу, две пушке магацине, три револвера и један сребрни сат.

Заузимањем власти среза ваљевског, похватали су разбојници они што се у горњој слици износе и то: 1. Ђорђе Шарковић, Јерковић из Бачеваца; 2. Рајко Ђорђевић из Причепања; 3. Тасанаје Раконић из Пачаја; 4. Данило Павловић из Равања; 5. Степан Крајиновић из Причепања; 6. Ђорђе Савић из Бачеваца; 7. Гаврило Савић из Бачеваца; 8. Сава Томасевић из Дубрачана у Турској; 9. Јован Мијанак из Набичине у Херцеговини; и 10. Јован Марџ из Пачаја у Турској.

Они су разбојници сем двојнице млади људи и она горња дела потпуно признају.

Начелник среза ваљевског послао је ову слику уредништву нашег листа да је изнесе, и позива свакога, који би имао још шта да каже или да се жали на њих те да и по тим новим делима оконча следеће над овим зликовцима.

КО ЈЕ И ОТКУДА ЈЕ?

Још од 24. августа 1898. год., ова се лице назвали у поздравачкој општинској болници на посматрању, и до данас још му се није могла пронаћи фамилија. На питање ко је и откуда је, одговарао је да се зове Драгутин из Драго-Милановића из Витанаца, у последње време опет вели да је из Кладовице. Толико само уме и зна да каже а даље, као на пр. на ког је среза и округа и од које је фамилија — не уме да каже.

Начелство округа поздравачког, анкетом од 1. окт. мес. под Бр. 1339, послало је ову фотографију уредништву „Гласника Гласника“, да је у цели проналаска фамилије овог непознатог лица у листу донесе.

Може се власти и грађанство ко буде по овој слици познато овога, да о томе извести и начелство опр. поздравачког с позивом на горњу адресу његову, и уредништву нашег листа.

ПОТЕРА.

Светислав Јајић, из Бачеваца, поку између 20. и 21. прошлог месеца поврао је на обвасмачи Мике Јикића, трговца

из Крушевца и побегао. Он има 16—17 год., стаса је омаленог, у опште је пријемљив. Начелство округа крушевачког анкетом својом од 1. тек. мес. Бр. 11483., моли све полицијске власти, да Светислава у својим домаћинама потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађена Светислав може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 27158.

Михаило Павловић, бив. слуга код Љубомира Милановића, немалогаца из села Винораче, среза бачишког, опр. моравског, 24. пр. мес. побегао је од свога гледе, пошто му је претходно поврао ове ствари: једну сукну антерију, једне сукне чашнице, једну кошуљу и једну јакну торбицу. За побогити Михаилом наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа моравског с позивом на Бр. 12371., или Управи града Београда на Бр. 27179.

Љубомир, син Аврама Симића, општинског писара из Сикирице, који нема више од 17 год., решењем Ђурићког престојеног суда од 6. фебруара тек. год. Бр. 1096., стављен је под суд у притвор због покушаја убиства. Љубомир је у бојству, па с тога поменути суд моли све полицијске власти, да га у својим домаћинама потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт Упр. гр. Београда Бр. 27178.

УХВАЊЕНИ

Станимир Ковачевић и Марко Мешовиновић, одбегли осуђеници управе београдског казеног завода, чије смо слике изнели у 43-ем броју нашег листа, ухваћени су 29. пр. мес., по истим, у селу Рогачи, округа рудничког.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИШТВА

Паша престолнича полицијски имао је оних дана два ваљета постоваца из суседне нам Бугарске кнежевине: Т. Хретићев Босмајев из Управни. града Софије и С. Христо Стојанов, инспектор бугар. министарства унутр. дела, дошавши су 27. пр. мес. на нашу свога министра да кроуче уредништву наше полиције.

Од стране наших неродљивих личности ова с госнода примљена тако, да ће им тај примјер — како нам они сами рекоше — остати у трајној умености, ради сећања на српску предуредљивост и гостопримство.

Нап. министар унутрашњих дела, Ђ. Ђорђе Гечич, два пута их је лично прво љубано и подуче с њима, се разговарао с полицијској пашој установи и мерама за још брже њихово издржавање.

Управни Град Београда г. Риста Бабошчић, неколико је дана провео са њима изјавио им обавештења из свих збоља и законских прописа валих по струци полицијској, разних министрових наређења и других корисних наређења својих, које је он за време свог управништва налажао у њих одржава рећи и осигурава јавне безбедности. Провео их је кроз сва одељена Управе, показавши им и све новине законске.

Како су се госнода заинтересовали и за „Полицијски Гласник“ и његово уређење, г. Управни их је провео и кроз уредништво и еготераске стале нашег листа. Уредник, г. Димитријевић, показавши им је и ту установу, за коју они рекоше, да је у много крајина учинила користи и пашој полицији у киктању обавештења непознатих људи. Начелни, да и сваки новинар оваквог листа, збогају су ова уштеда и еготераске потребе ово уређења албура и листа.

Ова госнода проведоа су у пашој престолници 7—8 дана и одладо еготерасе за Беч, одладо ће се кроз 3—6 дана вратити непосредно вратити за Софију. Пред показавши изјавили су нашем уредништву, да себи после поред многих корисних ствари за употребу у пашој полицијској служби, још и кроз људу и трају умености на нашу предуредљивост и гостопримство.

Неколико општ. новинарских травања су од Уредника да им ово пошле све бројеве „Полицијског Гласника“ од почетка изјавио, па ће она чини добути ове пошлати новци. На ово их уредништво изнетишав, да има још неколико комплета од прошних година и то пољезних у овом пошлу. Ко хоће да их има треба да пошле уредништву за 1897 г. 12, а за 1898, 20. динара. Од ове 1899. год. могу се добути сви последњи бројеви.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једном недељно. По потреби баве наредних бројева. Прегледи се налазе уредништву у Београду. „Крајњи трг“ до Угарама града Београда, а у унутрашњости код општинских скулача или на пошти. Цена је аншт: сепана, које узале у састав општине 6 динара. Гостинишарима и маханајима за унутрашњости годишње 18, полугодишње 9 динара. Јахаришари годишње 8, полугодишње 4 динара, пу ови се по ојој деви могу преглатати само врло својих командара војничких однево војничких однево. Палативика у опште 20 динара за годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједино бројева „Политијског Гласника“ не продају се. Рукписи не враћају се.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Од једног општинског писара добила смо овакву расправу:

У глави XV грађ, закона наложено је о наслеђеним правима и односијима у задрузи.

§ 517, грађ, закона изложен у овој глави гласи: „Деца мушка у задрузи нијећа после наприште 15-те године добијају раван део са осталим пунолетним и ожењеним задрузарима у свему приношку и приплоду од онога времена; разумевају се правно она, која су у кући била и приномалага“.

Пропис овог параграфа уверио сам се, да потпуно разумевају и примењују поједине власти, ево да наведем два — три примера, која сам пред очима имао, како поједини општински судови и полициске власти и у ком случају примењу пропис овог параграфа.

1. Милутин Антоновић, оца, има 24 год., живи у задрузи са оцем, тукоу се са једним човеком, напои му повреду тела, за коју је кривцу пресудом провост суда, разуме се, по тукоби повређеног, осуђен на казну и плаћања извесних приничних трошкова, по издржавају казни, озваз да плати приничне трошкове одговорно је, да оваца нема да их плати, а да од имања нема ништа, пошто је још у задрузи са оцем и да је његовог оца све имање, извршила полициска власт то не чује, већ користећи се прописом овог параграфа, узима Милутину у поште једног кола, које је његов отац купио пре 1 год. дана подраумевајући тако, да је то приномак и приплод, пошто је Милутин био старији од 15 година кад су вољени купањ и да је један његов, и истог продаде за наплату трошкова.

2. Радојица син Јована Јаничијевића, оца, има 18 год., живи са оцем у задрузи, отишао је у своју пилу, тамо латом туђе оце по житу, изгонећ их из живота, потегне то једну убије, за ово га тукоу савишенице овде и Радојицу општински суд осуди на казну по § тач. прип. закона и да тукојцу плати за убијењу оцу 15 динара; пошто је казну издржао, по тражењу тукојца, суд је пресудом, да изврши задругу досуђењу тукојцу за оцу, он је се бранио, да своје нема ништа пошто је са оцем у задрузи, а то је што и његов отац изјавио, али то им код општинског суда не поможе, већ суд користећи се прописом овог параграфа, узима, да он — Радојица има раван део у свему приношку и приплоду од његове наприште 15-те године, пошто је у задрузи био, и одвоји његов део ово-годишњица, прасиди и живота и продаде за наплату ове осуде.

3. Војан Срећковић, има 22 год., живи у задрузи са оцем, пресудом општинског суда казани је за утају новаца и осуђен да врати тукојцу утајени новац, за наплату ове осуде суд је у свему поступио као што сам у 2-ој тач. казао да је са Радојицом традио.

Сад ево како мишљења како ја разумеам прописе § 517. и у којим се случајевима има применити.

а) На пример, деле се Јанко и Тодор браћа Јовановића, Јанко има сина Алексу од 20 год., сад приликом ове дооби, Алекса на основу овог параграфа добија раван трећи део у свему ономе имању које је купљено и приномљено после наприште 15-те године.

б) Петар и Јован бр. Војкић деле се, са својим сином-цем Радојем од 19 година, који представља свог умрлог оца Аврама; Петар и Јован имају по једног сина од 18 год., дакле при овој дооби на основу § 517., добијају равне делове, синова Петров и Јованов и тако итд.; Радоје, разуме се од овог имања које је приномљено после њиних наприштених 15-тих година пошто су у задрузи били“.

Молио је уредништво, да оцени и јавно преко овог листа изнесе, је ли његово мишљење о разумелује § 517. правилно или није, или је правилно примењивање које је напред изложио под 1., 2. и 3.

На ово питање ми одговарамо, да је извршене власти за наплату у наслеђеним примерима у овој расправи, потпуно правилно и на закону оповиано, јер се наплата за кривичне трошкове свију задругара има извршати из задругањог имања, а ма ишти и не били пунолетни. Пропис § 517, грађ, закона јасно је све ово одредио. Давле ако је задругар напришти 15 година он има право на припош и приплод и онда то је његова имовина, са којом одговара за оно на шта је кривично осуђен, а ако није напришти 15-ту годину онда је ипак за кривичне трошкове одговоран његов родитељ, старатељ и т. д.

Ово и сам писец расправе у споие називају, свога ризумеваша за расправу одредбе § 517. грађ. закона, тврди, јер и он вели да би у случају дооби сви чланови задруге који су напришти 15 година имали права на приплод имања и припош од дана наприштења тих година.

* * *

Задатак општинским писарима

Суд општине Н., позовао је Милоје Петровића, да плати 200 динара на име понаше стоке за новембар 1898.

Милоје је изјавио, да је понашу платио пре шест месеци Петру Павловићу, бив. председнику, а за докла подноси признаницу, ове садржине:

Признаница

На две стотине динара, коју је суму новаца Јован Јовановић, позовио опоме суду на име понаше стоке за 1898 год.

ИЗ. Ово се признаница издаје на обичној хартији зато што нема признаничких канга.

1. маја 1899 год.

у Н.

Примио
председник суда
П. Павловић

После ове изјаве Милоје суд је дозвоа, бив. председника Петра Павловића, узео реч од њега по опоме предмету и он је одговорио:

Тај податк нисам примио, нити знам од куда овде може име у мој потпис на признаници. Но како видим ову признаницу писао је Никола Марковић, бив. општински писар а само је потпис мој, али овај потпис на овој признаници ја нисам потписао, по је исти преврћен са преос.

Чинљива неистинитост утврђено је то да је писец признанице ловак бивши писар општине Никола Марковић и да је потпис преврћен.

Саслушаши су Милоје, Петар и Никола и када су сва три суочена онда је Милоје изјавио:

Да је писар Никола писмо пријавио по наредби председника Петра, на кад је пријавиоу писмо, она ју је предао председнику на потпис, која је са истом отишла у друштво канцеларију где је касно одлазила у исту негу, Милоја је тако му је положио писмо. Онда је председник метнуо пријавиоу на аста, а на своја уста изговорио једну малу кутулу, отворио исту у метнуо пријавиоу на њу, а затим му пријавиоу дао, а новац у касу ставио.

Никола је писмо појавио да је пријавиоу писмо по наредби председника и да му је исту дао на потпис, и онај је отишао у своју канцеларију, где му стоји писа, шта је даље било он не зна. Рачуно општинско и све познате калете пошло је сам председник и никада немоу није давао да што по астам ради.

Петар је изјавио: да новац није примио, да није наређивао да се калета пише, калета зна да ли је Милоја долазио да ову пошту пише. Никако му пресу нели да нема, а била је нелика општинска преса, на којој су ваљене разне наредбе, позиви, објаве са његовим потписом и сигурно је Никола или неко други, злоупотребио потпис.

Суд општински не могаше доћи до правог стања ствари и пронаћи кривца, решио је да се дукана сума за пошту од Милоја наплати ексклузивним путем, што је одмах и извршено.

Општински писари! Је ли ова радња пранина, и шта је требало су о овом појављеном случају чинити, да виновника нађе и казни поддрине?

ГОСПОЊА НАЦА

(из белешки ЈЕДНОГ ПОДЛИПЦА)

Што је госпоња Наца била некада лепа, то се и данас прича. Она бела, смежураним образи били су румени као вежја крај; унаде, угашене очи сјајале су као две звезде, а потгорбени став некад је привлачио на себе пажњу и мушких и женских. Многи је мушци захвалили за њом, а многа ју је госпоња кривично погледала. На што је умела да се обуче и намести! У њеном малом добу на једно београдског господина није била тако „ниш“ у немачком одећу. Изгледала је као дете... Ако мени не верујете, запитате само Југу Мрковића, старогга пензионера. Он и данас, кад се о њој поведе разговор, избере седе обрве и значајно се удари по колени:

„Нема више оване лепоте; беше му! Безир би за њом закукула!“

Она је била жена једног чиновника. Муж јој је био младона и привлачно приграу и по својим способностима не би много одмаоу у чину да му не беше Цана. Чим какав стари чиновник на њега за што привнео, али прође неко прилично време а класе нема, одмах се ту умења госпоња Наца и све дође у свој ред. А и који би тај старешин био који би одолео њеној молиби и сузама. Кад је стари служатељ Панта утек на неколико дана унапред знао кад ће господина Мита, муж госпоња Наца, добити плату.

„Господин Мита добио класу“, јавља он писарима и практикантима.

„Е! А откуд знаш?“

„Па била му госпа у министертву.“

А имања је много пријатељства и пријатеља, који су је такође чинили моћном. Помоћу пријатељства и ухала се је. Отан јој је био приличан трговац београдски, али баш кад се она залепила он пострадала и кад пасорно умре, Наца остала на улици сама самцита, јер јој је матаи још ранеје умрла. И да не би докојној господиној Добре калачења, ко зна шта је са њоме било. Али се господин Добра смислава на сироче, и, како је био нежељен, то је намести код неке своје рођаке, где се о којој општинској староа, а најпосле он сам и паље господин Миту, који је тада био код нега практикант, и уадоје је за негу. Шта више он му је и неки мали мирал до и укар ради тога изредно. Оно, до душе, многа су се тада доста пута напесела на рачун младожење, али ко ће знати где је била стетила...

Еве, овамо, овамо, и господина Мита помоћу госпоње Наце стетио једнога дана у ред виших чиновника. Али ту му и криј би. Једне вестери омирку али не освају. И тако госпоња Наца остала удовица и то у највећем цвету. Није јој било више

од двадесет и осам година. И раније су се причале разне ствари о њој поводом њених познаниста и мужевљих длаба, али се сад о њеном младућу поче у ваљно говорах. Једном јој је нека познаница из суседста то поверљиво саопштила, а она се стаде смејати:

„Цана је само мени добро, а свет нека говори шта хоће. Једном се само жина!“

Усноро поче она закукувати повеће етапине и узимати на стап по једнога, јав долажу нежељених људи. То беху махом великокопца, али неки чиновници... Сад је већ њеном младућу било свакоме јасно, али да се њу није ни најмање тинило.

„Јавиш како ми год“, одговараја је она на сва пребадицања, „Смет ми знава, да то ме и сонора“.

А и у „кирајџијама“ имала је велику срећу. Ко се је једном код ње уселно није како отуд излазио. А има их који су код ње провели и по неколико година и кад су се јавили, јавио ласка ни Београда морали селити, горве су жалали. Јавио као да не заклаја за њом неки Ташно телеграфиста. Он је код ње становао пуна три године и носил се некако баш пред своју женица, Госпоња Наца хтеде тада да изаду од муне.

А кад још чу да се жени она се заплака:

„Да Бог да никад не имао среће! Свега ја моје убила“.

Али неосебно и тихо прозивање година за годинама и њу најпосле изадише и младост и летота. Од оне некадашње лепоте остале умела старца. Обично је да се старост каје за све грехе младости и да их осуђује, али то правило не маје примене код госпоње Наце. Стари отвор појави се у њеном облику. Док су се нека некадашња познаниста само огривањавала на мушке, сад се распростирише и на женске, и нека кућа постале зборно место љубавника.

„Упила“, говори она „да састаним мило и драго“.

И тај свој посао врши она врло ревносно и предано, а што је најинтересније, без никакве користи. Заста она у томе ужива, и не тргује ти ни. Нико се не може похвалити да му је примила и пет пара. Чак, кад јој је неки чиновник из једног посланиста спустио једном приликом два напомена у руку, она је пикула од укуса и поштовно га изграма.

„Али напавица“, гуњала је она неколико дана, „он мисли да сам ја од опих. Срам га било! То ми је хвала што сам жену једна наговорила да га прими“.

Све што тражи као награду то је принаше и плаћу. А кад јој на тај начин омилни она ће се познати да би ти постигла оно што жељни. Нинога залада није више волела од некога трговачког агента Попе. А тај је умео, како сам вели, добро да јој „подије“. Кад дође, цмок у руку, кад пође, цмок у руку; на улици је поздравља са највећим страхопоштовањем, а нема већег правника кад је нарочито не посети... Али кад он удахне за којом госпом, на круга њених познаниста, госпоња Наца одмах се она заузме за негу и обично продире. Непаљно се десило и овакав случај. Допаде се Цоци госпоња једнога трговца, па то он саопшти госпоњи Наца.

„Јој, да ми је само да је загрлим, па не мариш да умрем“, удише он.

Али госпоња Наца није је позната са том госпом, није јој познате које пријатељину; а што је најгоре, дотична госпа ужива глас честите жене. Па се алик не збуни. Уаути га да тој госпи наведе неколико љубавних писма без потписа, а сама уаути прихвати, да се са њом да трамвају узвиоде. Већ сутра дан она је учинила посету оној госпи. Она је преко мере љубавна према њој и некампала своју велику радост што се је упознала са „тако милон женом“. Госпа јој врати посету, познатиство се развило у неко пријатељство и госпоња Наца уласте једном у своје шале и ову реченицу:

„Ваљде један, ти што завршен мошница памет!“

Госпа је поругављала и погледала је збуњено, а госпоња Наца је добро одмери, па онда настави:

„Не криј, не вриј, знам ја све. Причао ми је онај сам о свему. Знаш ја и за она писма!“

Госпоња јој одмах стаде прихвати како донета од неког времена добија нека љубавна писма, али не зна од нота; а госпоња Наца изговори: како је један млад и врло леп господин до аудица у њу залубио, како се од љубави почео да сипа и вене и, вели, прети да се убаје.

Љубопитност је било заговорено, а сујета подматана у највећој мери и госпођа најпосле пристиде да се са њим ту код госпође Наде састане. Нешто јој се то учини прло лепо и романтично, да неко иже пред њом и да јој изјављује какв је обожавала... А како се сиринио тај састајак? Доста је кад јам камен, да је мужу једнога дана пало у очи онолико љано дружење са госпођа Наом и да је својој жени то даје забраном, а она му подмикува:

„А шта ти та стара душа смета? Ја волим љу више него своју мајку, и ижећу ме никад од ње раставити, на ми шта било!“

Ето, то вам је госпођа Нада. Стари отвор у новом облаку. И текмо том дому кога се она дотакне.

Милорад Ј. Митровић

ЗЛОЧИН НА ПОТРАДСКОЈ ЦРКВИ

КРИМИНАЛНА ПОВЕЛЛА

Има више година како је у Паризу расираван један од најзасебнијих приватних процеса. Пред поротним судом стајао је као оптуженик неки млад адвокат из Лаза, по имену Лусиан Пре, који је оптужен за убиство, и то за убиство своје жене.

Тужба је гласила, да је Пре своју жену, једном приликом, кад се са њом био у Паризу испео на кузу Потрадске црне, отуд гурило доле, и да је на тај начин убио.

Поротни суд имао је да расправља питање: је ли ово убиство извршено у свесном или несвесном, неутрачужалном стању?

Од тројице судских лекара, чије је мишљење затражено у овој ствари, један једном се изјавио за то, да је дело извршено у „неутрачужалном стању“. Али на жалост његова теорија о „убилачкој манији“ предусретнута је општем смехом. Ко би смео рећи, да није он имао у неколико, а можда и савим право? Може бити да су сви о оптуженоме судили под свежак усплихиа извршеног злочина?

За време истраге прикупљено је толико материјала, толико података, који су теретили оптуженика, да су поротници морали изрећи вердикт, да је дело свесно и с предумишљајем извршено.

Субјект оптуженикову знавје је погоршало то, што је према државноме тужоцу, једноме високообразованом правнику, етојао као бранилац оптужеников неслакан слаботији адвокат. Говор државнога тужоца беше духовит и старан, а одбрана браниочева слаба и осудна дубавим раложима. Једино што је сприштак одбране спрегнуо на себе паужу и суда и публике. Али тај сприштак одбране беше дело — самога оптуженика.

То беше тако звани „меморандум“ његов који је предао баш још много раније, пре суђења, своје браниоцу.

Тај алат гласише:

„Врло сам се, али морам искрено признати, да сам према својој зарицини осећао веома мало симпатије. Успомена на једну рипнују љубав живљана још у мени и ја стојам пред овом новом везом као човек, који је са њом задовољан, али уједно преза њој и доста равнодушан. Дале, морам признати и то, да сам на пет година — а не на пет дана, као што се у тужби наводи, — под видом несвесних околности, отпутовао у Париз. У самој ствари ја сам отпутовао у Париз само на то, да се од оне раније везе, од које се још све једнако нисам уопће одхретио, коваичи ослабодим. И то је истина. Да сам се том приликом познатим уживањима давео и опло. И томе погледу признајем, да су тачни они подаци, који су истрагом прикупљени.

Вратих се у Лион још потпуно обузет осећањима, који се подгревали у мени, услед потпуних доживљаја. Сад ми се чинише, да је корисно те страсти моје дубав засајен у моме ерау, по што раније нишах. Поколебих се: да ли могу чисте савести ући у ову нову везу или ће бити боље, да она моје заветнице, господица Лемекхијера, разрешим од обећања, поје ми је дао.

Али убрзо после тога, изврши се у мени нека необична промена. Помисао на моју милу и добру зарицину, у чијим јавним очима, што очаравају, нисам никад могао нагнати никакву рђаву мисао, разгатају је мучне успомене на прошлост.

Дођох до убеђења да ова страст, коју осећам према оној другој, што је свим снагом своје младећке душе волах, не беше ништа друго, до последња једна успомена на младост. А на против, да она наклонила, коју осећам према овој, што ми тако вољно и с поверљивом пружа своју руку, није друго, до чиста љубав, а то ће рећи једно тихо пристанитељство, у коме ће моја измучена душа наћи одмора и спокрости.

Наши односи постајали су ми дана у дан интимнији. Наје прошло много времена и ја приметио, како љезно присуство умјугујући утиче на мене и како ме љеза издржава и вртост често запоси и у најпријатније снове ујаркоје...

Изгледало је као да сам дуго лежао у некој другој грозници и да ме она сада лечи додиром својих неких претјају. Сматрах да је прошлост умрла и сарањена и — ћутах.

Мој таст љезаше, да прву недељу нашег брачног живота проведемо у Паризу. Његова ћерка — моја жена — која је своје девојаштво у најстрожој самоћи провела, још није надела престоницу, те је он хтео, да она, пре по што би се ми стално настанали у једнојкој, простој палици, бар један увечашах прили од престоницањег сјаја и богзаша.

Да је било по нашој жељи, по жељи мојој и моје жене, ми би смо се попустили у неку варошцу на Југу и ту би, у слаткој осами, провели 3—4 недеље.

Писмо били на 2—3 дана у Паризу, а потребу осаме осетили смо у већем степењу по раније, те с тога неколико дана не излазасмо из хотела ни на ушцу. На се није ницала хуна и граја улича, баш као да и није допирала до наших ушцу.

По и за то време ја изађох у варош у два маха. Једном да посетим неког мог друга, кога не нађох код куће, те му оставих само своју карту посетници. Другом приликом, пак, гоњен неком неодољивом жељом, — не да видим своју стару дубавицу — него да нађим она места, на која сам љу кад што вољно и да видим она предграђа порочнога Париза, у којима сам се често проводио, а на која сам свѣ гоето и љоборавио био. Нећу ли да популам да објашњујем ону жељу, која је ме пула на та места, пошто је ја својим на просту жељу за надржењем и голањем нерава. У први мах опирао сам се оној жељи, која је је својом тираском моја толико пута принаљавала, да по читаве ноћи будим по тим збориштима — разврату.

Да бих свој излазак у варош оправдао, ја сам измислио да ми се онај мој друг текмо побавио и да једи са мном гонорити, те да је уреду да га посетим. Моја жена, не сугућећи ништа и не сумњајући у моје казивање, рече ми:

— Па ти онда мораш ићи у везу... Иди, и због мене се не узнемируј... За то време написаху писмо оцу...

Њезино поверље ме поствиде и ја обрех очу у земау. Осталих је саму и посетих неколике концерт-сале и љавне казана. Већих и у неким балским локалитима. Свега дах олох, сретно ме стари ушци и удисах вољно давам промишља дана. Старе успомене оживише и као у рђавом сну кидисах на мене. Заборавих на све обзире, не осећам никаква сажаљења — према њој, коју сам код куће оставио.

Истину морам признати, да ипак нисам био добро расположен. Спопада ме нека туга, кога с часа на час постајаше све тежа. Не учиних никакво покушаја нити помисах на то да је се отресем. На против мене беше право, што осећаш то — бољешално задовољство.

Тако бих пратио очима неку девојчицу или бих стао код невог стола и посматрао бих га укочева потпуна као предмет мени сасвим туђ, невонан. Око 7 сата после поља ноћи затекао сам се у некој канали на десној обали Сене. Први ми мисао какавни и позва ме да се удалим, јер ће, јези, казати да затварају.

Реших се да идам кући... Жена моја не беше још ни тринуца, очекујући на мене. Кад уђох она ме ушпа гласом, који издаваше неку забринутост:

— Ала ми је дуго било време.

Доста збуњено јој испричах, да сам свог пријатеља нашоа веома бољва у поствала.

Сутра дан продужи се наш дотаднашњи тих живот.

На два дана после тога, баш да време доручка, рећи ће ми жена:

— Како би било, кад бисмо пошли у варош да се пројемо мало ушлицама? У гомили непозната света наша срећа спојише нас још ближе.

Јесам ја имао разлога да одбијем тај захтев њен?

Ишли смо тешко правилима једно у друго, јер бисмо похладнели. Пред њиховим заступањем и за то нас сви продајници заглажују.

— Како је то задовољство шетати се овако у двоје!

У томе тренутку приметих њеног слепаца у једној кацији, а пред њим мршава пудина.

Мени ми рече да уделим слепаца. Ја сам међу тим требао прво да раскопчавам свој огртач, па тек да навадим паре, за то паљави хтедох проћи, а да слепацу не уделим ништа. Али она понови своју жељу.

— Кад је човек у срећи и задовољству треба да чини добра и да друге уређава, колико може.

Сматрало њако јој испод веда њезина велике плаве очи засвишале.

Кто тих ебушних околицата сећам се грозном тачношћу. Све ми се чини као да сада пролазим оним ушлицама и као да још једнако чујем њен мио глас и као да осећам топаз стисак њезине руке.

— Куда смо пошли? — питах више себе на њу.

— Ја не знам. Куда ти хоћеш.

— Па онда идимо узвек само право. Кад се заморимо, ми ћемо престати с шетњом.

Тако плући стигосмо најзад и до Потрамске цркве.

— Боже мој, ала је оно високо! — узвикну она, гледајући у звонике цркве.

И док се нагледаше као да звонички врховима својим у небо допире. И мени самом, ма да сам их стојину пута виђао, чинише се у овај мах горастоско велике. Моја жена зажагрављив очима ме запита:

— Јеси ли био кад год горе на звоничку?

— Нисам.

— Па хајде да се поинемо горе. Хоћеш ли?... Отуд знам да се види цела варош... Како би величаствено било.

У самој ствари нисам имао поље на то, али ме рекох ништа; из хтедох јој рећи чак ни то, да ватим од несвесности. Њасмо полако уз широке степенације...

Кад би се уморила она би застала мало да одане и да ћерета, као да смо код неке куће, до тоглог камина. У таквом разговору признам ми да је у потаји читала и Виктор Игоов гласовити роман *Nôtre Dame de Paris*, на ме патане, да ли постоји још Ђелија Фрезова и је ли се оцудила она грчка реч, коју је Фрезо у свом крштеном узнео. О томе ме знајах ништа. Али да не бих нагледао незналица ја јој, кад дођосмо на једну од галерија, рекох као случајно:

— Држим да је Кизимозо одане гурнуло протрчајућу.

Науруена од умора наслони се она на једну огромну цед, која је сировела на галерију и чијег се отвора још и сада са грозом сећам.

Отуд посматраше провале кућа, начичкава безбројним диминацијама. Кровања кућа бежу у једној равнини са галеријом. На оборују појавише се таласасте облади. И ја почех посматрати небесни свод, не мислећи ни на шта. Наједанпут она дубоко уздаху и пропуста:

— Сирота Есмералда!

Обишавасмо галерију унаоколо. Стадосмо на оном делу цркве, који је према Бареви. Испод наших ногу тежишја Сена, мутна, зелена. О да странихга пристраја!

Моја жена наже се на огртач, посматрајући брижљиво ишчу прова, која, ниде се, да ју је јако интересовала.

— Како би се ово могло назвати? Заната ме показујуће на шарену плуцу зрора.

Да бих могао видети оно, на шта је ова позивавала руком навадио да идем се и ја плитим па огртач и да погледам у мравну дубину. У тренутку она спонаде ме несвеснога и нека страшна гроза... ма да је нико било никакве опасности, јер балустрада беше доста висока.

— Не могу да погледам доле, не могу!

Она ме с чуђењем посматраше и рече:

— То је доиста чудновато, мени није ништа; ја не ватим од несвесности.

Па онда после мале починве дозиде:

— Али ти имаш право, страшно ме било сурвати се одолуд доле.

Наже се преко оградe мало јаче, да би била могла оним одмерити растојање, колико од галерије до земље.

Доухатих је па руку и тргах је отуд. Већ тад ми сену кроз мозак мисао:

— Ако би се сад с ове висине стропотанала!

Та ме мисао толико узнемири и убоуди, да сам већ после минут два гледао као неку визију, иако се она нагла понови, али јој је глава постојала све тежа; иако је изгубила тек испод ногу и полетела стрмоглавце у повор...

Врисак њезин који ми зашпишта у ушима, а тај врисак беше тако страшиан, да ми се она јоса диже у нос.

Слике се ребаху, пред мојим очима, једна за другом.

У другом моменту гледах већ као у истици, у природи, где се њезина сукна зачати за један лимен шнајт украс и како она виси у ваздуху, ни на небу, ни на земљи. Пружам руку да је дохватим, али рука је пратка и труд је заваздуан. После тога... гледам, лепо као на јави... где се сукна отиде и она паде у ужану и мравну дубину.

Читала поновра од слика и мисли прелетане по мозгу моје.

Мени већ као онтуљују, да сам је ја убио, и ето ја сам се скламисмо и не могу да јој притиснем у помоћ.

У тој визији, ја се као вратио у Лна за налик раздвојен од не. У мојим ушима гујање још увек онај страховити врисак њезин. Целим бићем мојим овлада нешто третно осећање осаме, које ми као камен притискивање душу. Цела бува проплетла пламе ми пред очима, гледах све, као да се сад догађа. Најпосле спонаде ме прво нека страв, а тим тут, а најпосле узасна брота.

Колико је дуго трајало ово грозно душевно стање моје — не умем да вам нажем.

Она се не мицаше са свог места, нагледаше као да се потпуно предава својим спонама. Њезин поглед почиваше на шумпој проназији, која зијаше олозо и из која чух гласове претје.

Кровови кућа и диминациј кретаху се пред мојим очима као таласи убуришног мора... све беше у покрету и падању... Пошто пото хтедох осаме стању учинити крај и отети се из њега, за то је мојих, гласом угушеним, потмулим и дрхтаним, речма испреданим:

— Уверавам те, драга моја, да ми није добро... спонада ме несвеснога... Хајде, бегамо одавде, доле, доле!

Она се чисто насмеја на то.

— Баш је то којешта од тебе. Ја мислим, на против, да се испином до платформи.*

Њен живахал, несво говор поврати ме, ја се освестих нешто мало. Говорећи ми, она се једини. Мој се поглед срете с њезиним и привиђење, које сам дотле посматрао, нишчине. Али ме страх дрхтане још и ако се стидах, да врзним пред њом слабије своју.

— Па добро — рекох — иди ти, а ја ћу те оиде спачонати.

Она навањаваше да је пратила и ја јој не могах одрећи. Као плешке се довикују ми:

— А но ме не задржати, ако полетим доле!

Она сама ми врну памет на ову стравну помисао. Тек што сам се мало ослободио оног стравну привиђења, а она ме већ поново потрети на н. Лево осетих како та грозна помисао ахвата ме више места у мозгу моје и удед тога спонаде ме кроз цео организам нево необојаном осећање боли.

Кад смо се успим, мравним степенација успели, беше ми тад, као да се тај бој утржи. Он се претвори у грчевито стезање, у неварљиву и десну ми ногу чисто ухвати. Осетих малаксалост, исту ову, коју створа дејство оплунга или коришума. И онет мордох сеети на једна бласмак...

Али весели глзе моје мене трже ме на тога заноса и ја усталох да идем све више и више на њом, и ако ми се десине убурао и с часа на час постојало неке краће и краће.

Сад тек ушпајам да сам се већ требало да јој кажем. Али на излету тад ме занимаше само једна једини помисао, која се као сирвао вари у мозак мој. Требао сам да јој кажем да

* Одморити.

ће се она отуд одговори стрепити, да ја то неку моћу спречити, јер то тако мора да буде, јер ала судба хоће тако...

Она стаже горе на неколико тренутака пре мене. Тек што се помокла на светлости, која ме засени, а поклам ми пређашње болоне, а ја чух и омет неким укићити глас.

— Ах, Боже, та овде је много лежи. Овако је преглед много лепши и види се на све стране. Погледај само!

Наћох се брза једном ирачком провалином, уз коју ме нека чудовишна сила драмски прикљача. Фантастичко биће, које је огладало моје уобразање, удвојено представљало, указало се сад пред мном у поједином одломцима, као што више предмети у поклам... У томе тајанственом али страховном хаосу вдах само то јасно, да ја и она нисмо на једном невидљивом ужету, које тек што се није пренинуло.

Овај празан простор имао је неку бездушну правилност за мене. Па ипак он не захтевао нас обоје, он хтеде само њу, он жељеше да само њу за наек прогута...

Али она стојаће мирно, као да по њу не беше никакве опасности. Јамачно беше је засветлила некаква натприродна ала сила и тако морале постати жртвом те дубоко провалије, којој се она дивљаше. Њу не мога нити сагнати, она беше пропала.

И у томе тренутку освоји ме сасвим та грозна мисао: да што не пада већ, над пасти мора?.. И над неке само да падне, то је морам ја гурнути доле. То беше некаква логика, која се јављаше у лобњи мојој као саршен чин... Хтедох нагнати да се употребим, за то се прилаубих уза сам лих. Али ме сад споводе она уста грчностост као и пре; омет нече да буни по костима мојим, а груди ми притискиваше као каква мора нека врта страву и очајање. Чинише ми се као да ми је грло пожем пресечено. Моја воља би унутра, успавана овим неспазовним боловима, који ми раздираху и снагу и душу. У мени је живело само једно друго биће, само убица, који ме свег освоји. Па ипак ја вишах:

— Оди отуд! Хајде да сјећемо: брже, брже!

Не знам наистину да ли сам све рече изустео; знам само да сам их тек истрећи; можда насам имао већ, ни мало моћ да аладам собом; можда је моје успављало, да вичем било узалудно, а можда је и моја знања била толико занесена својим посматрањем, да ме није ни чула шта јој говорим, шта јој довикујем.

Свејаш ала ње... ужасеном јасноћом увиђах да не могу другаче, него морам да је гурнем доле. Почех срачунавати покрете, који су неизбежно потребни за извршење онога убиства. Покретан, противу своје воље, неком спољном силам, припахаш се све ближе жртви својој...

Једина околност, које се још јамко сећам, беше ова: она се нагло осврте, погледа ме и лице јој доби пружае пре-страхљивости... Кад јамурих, видљив је онаку поту како се наслонила на блазустрају и падо је утица у мене овако поглед својих великих, плавих и јасних очију. И исто овако као што сам је сад пре неколико тренутака видео где стоји на одморнику звоника Нотрдамске цркве, тако је сада гледам где пада у бујан и нећ ириса пара ми ушн...

Многе тачке ове „спомените“ покламаш се сасвим са изнетијашем и мишљењем онога једног лекара. Али пороти се учини да је пола ствар ушениа и она изрече, да је Пре прав, да је убиство извршено у свесном стању и с предунијањем. Убица је био савршено равнодушан при изрицању пресуде. Исте хтео ни да се жали и тако је ускоро после тога и смртина пресуда извршена над њим.

Да ли није овде случај судског убиства.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угрича

31

— Зар Барут?

— Не, него наш пријатељ, Разумихин...

— А ји лево икитице, господине Замјетов, у најрабава-нија места улазак бесплатан! А ко нас је то сада наклам-ским појо?

— А, то смо ми... јављам... А ји одмах: појно!

— Хоћорари, а! Сваким се користите! Раскопљивок се засмеја. — Шта, ништа, добри младећу, не мари ништа! долазе, хулуништу Замјетова по рамену: — та није то из на-кости, него сасвим из љубави, играјућ* говорим, ето као што ја казаш и ваш радник, кад је Мајку бубеташ, та у оној бабиној ствари.

— А откуд ви знате?

— Та ја, можда, само више од вас.

— Ви сте ипак чудноват човек... Сигурно сте још прло болесни. Насте требало да пажите...

— Зар вам нагласам чудноват?

— Изгледате. А шта, ви читате новине?

— Новине.

— Пипну много о пожарима.

— Не, не читам о пожарима. — Ту он заговетно по-гледа на Замјетова; подругљив осмејан ју омет исприви усне. — Не, не читам ја о пожарима, настани он, намуњућу Замјетову. — А признајте, драги младећу, да би веома волели знати, о чему сам читао?

— Баш ни знајем; онако сам само питао. Или зар се не сме питати? Што ви, омет, све...

— Чујте, да сте човек образован, литераран, а?

— Ја сам нипамо ни шестог разреда гимназије, одговори Замјетов с леним достојанством.

— На шестог! Ах ти, голуче моје! С разделом, с пр-стелем — богат човек... Па, како сте би пријатан децо! Ту се Раскопљивок засмеја первозним смеком право у лице Замјетову. Овај се трне, а није, да кажете, да се нашо уверећи, него се само прло зачуло.

— Ик, баш сте чудан човек! понови Замјетов прло оз-биљно. — Мени се чини, да ви још неправо бунтате.

— Бунташ? Бараш, голуче моје!... Дакле, чудноват сам? А да ли сам вам и занимама, а? Занимама?

— Занимама сте.

— Дакле, да кажем, о чему сам читао, шта сам тражио? Та гае, колико сам бројева наредно да ми се донесе! Сум-нива посла, а?

— Па, кажите.

— Јесте ли накудљиви ушн?

— А што сад омет да љујам ушн?

— Посећу љам раке, што да љујате, а сад, драги мој, објашњајем љам... ве, боде: „припуњавам“... Не, и то није то: ја ћу да изкажем, а ви ме саопштајте“ — ето, тако ћемо!

Дакле, мој је исказ, да сам читао, интересовао се, тражио... истраживао... — Раскопљивок измучиу очима и причека: — истраживао сам, — и због тога сам баш и свратио овамо, — о убиству бабе чиновничког, изусте најлаж готови шапатом, веома приближиши своје лице лицу Замјетовљевом. Замјетов га је гледао нетрпељиво, право у очи, не мичући се и не од-макнувши својата лица од лица његовог. Најчудније је нагле-дало доцније Замјетову, што се упрочно читан минут љутали и читан минут тако једно другог гледали.

— Па шта је с тим, ако сте читали? узвикну он на једанпут неодољиво и истржило. — Шта ме се то тиче! Шта ми у томе?

— Па то је она иста баба, настани Раскопљивок пре-ђашњим шапатом и не мрднувши се од узвика Замјетовљева, — баш она, о којој, ако се сећате, сад се стало у полицију причати — ја сам пао у несвест. Сад разумејте, а?

Ако шта је то? Шта... разумејте? — винути Замјетов готово узнемирено.

Непомићу и озбиљно лице Раскопљивокљено у часу се прообрази, и он на једанпут грите омет у онакв исти нер-возни смех, као мало пре, као да потпуно није био у стању уздржати се. И у један мах он се сети напредном јасноћом осећања једног споразумљег тренутака, кад је стајао јав врати, са свиром у руци: река хоће да исходи, она пред вратина несују и дајући, а ључу се на једанпут прохуло, да им до-падне, да се спаја с њима, да ни исплава језик, да их дражи, па да се смеје... кикоче, кикоче, кикоче!

— Ви сте али синици у ума, јав... рече Замјетов — и за-стиде, као на једанпут поражен мишау, која му неочекивано сенку кроз главу.

— Или? Што? или*? Но, шта? Па, да кажете!

— Нити! одговори срдако Замјетов: — будалаштина!

Обојина зауташе. После јавног изјављивања, првог изјављивања, Раскољников поста на јединицу замислила и турбова. Он се наплати на што и исплати главу на руку. Изгледало је, као да је потпуно заборавио на Замјетова.

Бутало је трајало доста дуго.

— А што не пијете чај? Охладите се, рече Замјетов.

— А? Шта? Чај?... Имате право... Раскољников гутну из чаше, метну у уста заогола хљеба и на јединицу, погледавши Замјетова, изгледало је као да се свега сетио и као кад би се страсно: лице му у том тренутку доби првобитни подругавајући израз.

Он је и даље нио чај.

— Понављате се два часа, мислим, рече Замјетов. — Ето, ту скоро сам читао у *Московском Новомисти*, да су у Москви увек имали чашу чету варалице, што су правили змија новца. Било је читаво друштво. Правили су банице.

— О, то је било већ одавно! Још пре месец дана читао сам о томе, одговори мирно Раскољников. — Дакле то су по нашем мишљењу варалице, лопови! Додаде он, насмејувавши се.

— Па како да нису лопови?

— То? То су деца, зуче, а не лопови! Педесет се зуча здружило за тај посао! Зар је то могуће? За то их је и троје много, па и то само оца, кад би један у другоме имали више поверења него у себи самоме! А овако, треба само један у појединца да се изабра, па је све било и прошло! Јуцаш! Умишљај непоуздане зуче, да им размењују банице по банкарницима: зар се таква посао поверава пријатељу кога срећеш? Али умишљај, да им је и тако пошло за руком, умишљај, да је сваки себи тако по мислици намењав, па, а посве? Џе живот? Сваки од њих зависи од другог кроз цело свој живот! Боље је обесити га! А она чим ухвати ли размислити: почео у банкарници мисати, добио нешто хљеба и руке му задрхтале. Честити је изабрао, а пету неће се бројати, па веру, само да у сецу, те да стругне што пре, Разуме се, да је пробујало сумњу. И због једне будале све се покварило! Па зар је то тако могуће? (Наставиће се).

БЕРЛИНСКИ ПРОПАЛИЦЕ, ЛОПОВИ И ВАРАЛИЦЕ

(НАСТАВАК)

Колико је велика дрскост азамачина, прича прво наивно „Матрос Алберт“ на неколико места у својој књизи. Тако је он једном ушао с једним својим другом у ленту галатејеву трговину у Фридриховој улици, и ту мирно напунио три сандука највешће робе. Пошто то нису могли да кинесу непоплаћени, они онда припремају освајач зоре, отворе ролетне на дућану и упуца гасне лампе; и док се један направно сугла и чисто дућан, брисао прозоре, догаје је онај други отишао по кола. Кад су кола дошла, предњи слуга поможе да се отвори утовар у кола, а онај други седи у кола и одлази са стварица, по уекоро нестане из дућана и „предњога слуге“. Мома се већ, насмејувавши, како се упреташа глас од дућана и сав његов персонал, кад су валутра наили отворен дућан и лепо отишан и уређен. То су њихово запрепаћено задовољно гледала два лопова, који су се комотио метал и друге стране узиче, пуштају весело своје „халанде!“ —

Њихову дрскост илустрираје и овај пример. Пре две године послили су се на једно берлинске било син укућани, јер су преко лета имали намеру да проведу време у бани; отишли су били са свом својом послодоу, а нико не оста у вили, да је чува. То је било добро, пошто многим берлинским пропалицама; они су се настанали тамо, па су кад дошла и неке жене, да се комотио проваде по вили; у вили су остали две недеље, живећи раскошно и сјајно, и за тим су по сред бела дана колима направили сав наметај на виле! —

Ако је азамачина у изгледу лажева велика добит, они се од тог лаже не одвајају никако, па ма какве биле препоне. Недељама, па и месецима се муче, не би ли доспели цува: неку се на суседна куће и покушавају да уђу кроз омаке и камине; узмаче се у куће, осебати ка где има кавка свотина, и тамо остају по два дана и две ноћи поштарујући околина, и тражећи место где је новац. Ако пак намислију новац, они употребљавају сва могућа средства да дођу до неса, па чак

разбијају и зидове и патосе, као што ћемо из доњег примера видети.

За те су ствари најопаснији лопови, који долазе из Енглеске. Ако икак се случај догађа са Јужноамериканском Банком у Хановру: Банкира се канцеларија налази у партеру једне куће, па чијем је овом спрату хотел. У тај хотел дође 28. септембра прошле године један трговац, и рече да му је име Грант, и да је из Антверпена. Узео је био две собе на првом спрату, седео неколико дана и отишао. 30. децембра поручи он телеграмским путем из Беола да му се адресе те исте собе, и 23. јануара месеца изише он у хотел са великим пртљагом. Хотелскијер је рикао, да осмисли за који дан свога оца и своју сестру. Не то чекање би дуго зваоо Гранту, те он 28. децембра у 2 сата по поштом послао хотел и у њему своје ствари, реквши ју персонал, да мора још ноћним возом да отпутује на Келн, па ће се одатле пратити заједно с породицом. — Грант се нише није до, никада вратио, а томе је било основана узрока! 26. децембра најутра примиле слуге у хотелу, да је господин Грант провадио патос у једној својој соби, и да је с помоћу својих степенаца од ужету направно једну ноћу поспоту Јужноамериканској Банци. Јавише случај полицији, и она утврди, да је Банин нестала града свога новца, и да је крађу извршила оно исто лице, које је становао у хотелу под именом трговца Гранта, али никаквог другог успеха није могла постићи.

* * *

Велика дас „преступа у Берлину“ јесу крађе, и то крађе најразновршје, што их само може бити. У први ред спадају тако зване „Klingensfahrten“, а шта значи овај израз, видете ће се из доњег описа. Лопов узми у ма какву кућу, али не баш тако лако насела-у, и у њеном ходнику неколико пута завои. Ако се нико не јави, и ако се не чује никакав дозорни мушкет, онда се он осврне на све стране, и с помоћу уздигог калуга брва се одмах отвори. Да би био сигуран, да га ко не изненади, лопов спушта риглу анутра на врата, али се одмах повара да отвори друга врата, која обично има у великим берлинским кућама, а употребљава се за млађе. У највећој брани дике лопов све што му дође под руку, и нестaje га одмах по том. Такве крађе обично предузимају две особе с поделеним улогама; и то једна особа остаје у ходнику или на степенцама, и ту припрема доминаци, ако се онај случајно врати баш за време крађе, па га задржава и заштита је разне ситуације, пошто је већ претходно дас знак своје другу, да се чисти. Овакве крађе предузимају ти „Klingensfahrten“ за време белеке сезоне, и онда су готово увек и плећени најбогатши. Како се лопови тада осећају комотио, може се видети и из тога, што тада нине дана праве послове у једном и истом стану; често и са својим друговима драге светковине у туђим становама, а првог ноћ се уморно испуше по претвима оних, који то и не знају, тражећи опорављена по банима и планима.

Највеће је класа берлинских лопова кесарина; или Берлин броји из халанде. Слуга их може често наћи, јер њима има осеба најразновршњих стажеља; има елегантних особа са оним намерма, па све до обичних кесарина, који хватају своје жртве по пијацима, па јавним местима, и на таквим местима, где им неће конкурисати њихов елегантни колега. Они се највише баве на оним местима, где има станица, па као железничким станицама, у музејима, по галеријама, у позориштима, по концертима, у циркусу и по трима, али често и у рајстагу, па вајноме и у крима.

Ако је кесарин узео жртву на око, и то такву, од које се нада великој добити, он се труди, да на сваки начин приђе што ближе тој особи, те јој случајно врао предостројно опиша његове, не би ли направио деп, у коме се налази новац или друге ствари од вредности, као сат, нотесе с банијотима итд.; уз то се на тај начин лопов обавести, која је начин најзгоднија да дође до те ствари. Ако је тако лопов могуће да извади стар на спољашњим његова, онда он испури најзгоднији и средњи прет десне руке, а друге његове притисне у длан, алачати да два прста у деп, и њима стар бива извучена; ако је пак деп скривен или је унутрашњости калуга, онда имају послат кратке, и споља оштре маказице; нима се праван отвор на спољашњости калуга или халанде, и деп по-

бистаје приступачан на тај начин. Тако се исто сече макама и на лапац од сата томе где се заклају за рушину од хаљине, па се онда комотно узима и лапац и сит. Врло ретко кесариони врше крађе сами, већ их готово увек прате по један или двојица помоћника, који му помажу на све могуће начине; као нпр. спроводе пазнују жртву на себе или друго што, па по извршеној крађи примају плен из руку лопова, и одмах их поздрављују преко поште један пакет; отвори га и у њему нађе свој портретне заједно са својим новцем, а уз то и једно писмо од савршине:

„Погрешно! Госпођо!“

Кад сам онога вечера сустиго своју руку у ваш џеп, ја сам се надио, да је он далеко пунији, по што је у ствари и

био, дакле преварио сам се у својој очекивању. Ви не можете ни да замислите, колико је новца потребно, да један човек може у Берлину скромно да живи. Ја сам сматрао, да сте ви некаква паланкаша, која је дошла да види Берлин, па је за то добро наплатила своју кесу, и да сте ви добар лоп. Пошто сам пак видео, да у вањем портрету има тако мало новца, дошао сам до уверења, да ће они бити нама многа потребнија не само, те нам их за то шаљем натраг, надајући се, да ћете од сада моћи поштовати наш сталеж.

Идућег вечера нашао сам у џепу свога суседа неких 3.000 марка, и то ми је мало исплатило „наследније“ код нас! Можда ћете се чудити томе, како сам пронашао вању адресу; е, ми смо Берлинци „verfälschte Kette“. Да није било вањег портрета, снакамо да ми та ствар не би пошла тако лако од руке.

Навистину што ћу вас на крају овога писма најутпније заможити, да идућег пута, кад будете хтели посетити престолу, понесете мало више новца са собом.

Остајем ваш поштовалац

Хае.

Можда је то био тај исти „добротуши“ лопов, који је у једној прилици просекао униформу једном официру, па му из џепа украо потесе, у коме је било банкнота, карата посетница и других разних писмена. После неколико дана добио је официр прене поште натраг свој потес, и у њему карте посетнице, све друге хартије, и од лопова писмо ове садржине:

„Као што видите, ја вам враћам потес, карте посетнице и све друге хартије, јер оне припадају једино вама, и никоме другом. У осталом, из овога ћете се уверити, да је од неке користи, кад се носе са собом увек карте посетнице; иначе би било потпуно немогуће, да вам учиним ову услугу, враћањем оних ствари“.

Сличан се случај десно опет скоро у Берлину. Неколико дана путовао у једну јутро некакав господин, и на самој железничкој станици украдоше му кофер, у коме је било осам хаљина и другог рубља неких за нешто врло ваљаних црта и шацова. Већ идућег дана добио је исти господин све своје напште и шацове у стању свога рођака, код кога је био одсео. Уз њих је било овакво писмо:

„У пратлогу вам шаљем све наше напште и шацове, пошто их ни на шта не могу употребити, те ми не могу бити ни од какве користи. Што се пак тиче других ствари, хаљина и рубља, ја ценим њихову вредност на 600 марака, те ћу бити тако одољив да их задржим за себе, докне год ми не буду материјалне околности допустиле, да вам штету надокнадим“.

* * *

У безбројно берлинско лоповско друштво спадају и тако звани *дућански лопови*. Ти дућански лопови прве своје крађе обично по двојица; обично заједно, или један по један узлазе они у дућан, и док један забавља или заговара трговца, тражећи да му износи све нове и нове ствари, докне онај други прилаже ствар по ствар, прикопчава их у унутрашност капуту, или их трпа у дубоки лоповачки џеп, који се налази у постани од капута.

Међу те дућанске лопове долазе и многе госпође и жене, које завршују такве најфиније дућанске крађе са необичном рутином. Па чак се и деца, која се носе још у нареду, поучавају да буду лопови такве прете. Тако, улази у дућан жена, да види, и направила се врло уморна, оставља своје дете из руку на каква комад синае, или какву лану мараму, и кад се одмори, она узме дете, које је са собом „случајно“ поносило и онај предмет, који је био под њим.

Дућански лопови, која краду по јуелирским и златарским радњама, имају уза се обично кинобор, у који међу крадене ствари, а често имају и на рукама ценове, те се и њима служе при крађи за скривање ствари. Употребљају за то так и прсте на ногама. Они исеку ножи на шипели и чарапе код прстију, па у јуелирској радњи случајно испусте каква скупљеница моли предмет на ценилу, прихвати га боси прстима од ногу, и брзо га унуку у џепу!

Код крађа такве прете најопасније су жене и девојке, које често узлазе у дућане да луксузе под именом кавних вељанских дама, враћене посугом; ту траже да им се изнесу свакодневне скупљенице ствари, прегледају их, мере, преврну, и одва-

савршине:

„Погрешно! Госпођо!“

Кад сам онога вечера сустиго своју руку у ваш џеп, ја сам се надио, да је он далеко пунији, по што је у ствари и

био, дакле преварио сам се у својој очекивању. Ви не можете ни да замислите, колико је новца потребно, да један човек може у Берлину скромно да живи. Ја сам сматрао, да сте ви некаква паланкаша, која је дошла да види Берлин, па је за то добро наплатила своју кесу, и да сте ви добар лоп. Пошто сам пак видео, да у вањем портрету има тако мало новца, дошао сам до уверења, да ће они бити нама многа потребнија не само, те нам их за то шаљем натраг, надајући се, да ћете од сада моћи поштовати наш сталеж.

Идућег вечера нашао сам у џепу свога суседа неких 3.000 марка, и то ми је мало исплатило „наследније“ код нас! Можда ћете се чудити томе, како сам пронашао вању адресу; е, ми смо Берлинци „verfälschte Kette“. Да није било вањег портрета, снакамо да ми та ствар не би пошла тако лако од руке.

Навистину што ћу вас на крају овога писма најутпније заможити, да идућег пута, кад будете хтели посетити престолу, понесете мало више новца са собом.

Остајем ваш поштовалац

Хае.

Можда је то био тај исти „добротуши“ лопов, који је у једној прилици просекао униформу једном официру, па му из џепа украо потесе, у коме је било банкнота, карата посетница и других разних писмена. После неколико дана добио је официр прене поште натраг свој потес, и у њему карте посетнице, све друге хартије, и од лопова писмо ове садржине:

„Као што видите, ја вам враћам потес, карте посетнице и све друге хартије, јер оне припадају једино вама, и никоме другом. У осталом, из овога ћете се уверити, да је од неке користи, кад се носе са собом увек карте посетнице; иначе би било потпуно немогуће, да вам учиним ову услугу, враћањем оних ствари“.

Сличан се случај десно опет скоро у Берлину. Неколико дана путовао у једну јутро некакав господин, и на самој железничкој станици украдоше му кофер, у коме је било осам хаљина и другог рубља неких за нешто врло ваљаних црта и шацова. Већ идућег дана добио је исти господин све своје напште и шацове у стању свога рођака, код кога је био одсео. Уз њих је било овакво писмо:

„У пратлогу вам шаљем све наше напште и шацове, пошто их ни на шта не могу употребити, те ми не могу бити ни од какве користи. Што се пак тиче других ствари, хаљина и рубља, ја ценим њихову вредност на 600 марака, те ћу бити тако одољив да их задржим за себе, докне год ми не буду материјалне околности допустиле, да вам штету надокнадим“.

* * *

У безбројно берлинско лоповско друштво спадају и тако звани *дућански лопови*. Ти дућански лопови прве своје крађе обично по двојица; обично заједно, или један по један узлазе они у дућан, и док један забавља или заговара трговца, тражећи да му износи све нове и нове ствари, докне онај други прилаже ствар по ствар, прикопчава их у унутрашност капуту, или их трпа у дубоки лоповачки џеп, који се налази у постани од капута.

Међу те дућанске лопове долазе и многе госпође и жене, које завршују такве најфиније дућанске крађе са необичном рутином. Па чак се и деца, која се носе још у нареду, поучавају да буду лопови такве прете. Тако, улази у дућан жена, да види, и направила се врло уморна, оставља своје дете из руку на каква комад синае, или какву лану мараму, и кад се одмори, она узме дете, које је са собом „случајно“ поносило и онај предмет, који је био под њим.

Дућански лопови, која краду по јуелирским и златарским радњама, имају уза се обично кинобор, у који међу крадене ствари, а често имају и на рукама ценове, те се и њима служе при крађи за скривање ствари. Употребљају за то так и прсте на ногама. Они исеку ножи на шипели и чарапе код прстију, па у јуелирској радњи случајно испусте каква скупљеница моли предмет на ценилу, прихвати га боси прстима од ногу, и брзо га унуку у џепу!

Код крађа такве прете најопасније су жене и девојке, које често узлазе у дућане да луксузе под именом кавних вељанских дама, враћене посугом; ту траже да им се изнесу свакодневне скупљенице ствари, прегледају их, мере, преврну, и одва-

савршине:

„Погрешно! Госпођо!“

Кад сам онога вечера сустиго своју руку у ваш џеп, ја сам се надио, да је он далеко пунији, по што је у ствари и

био, дакле преварио сам се у својој очекивању. Ви не можете ни да замислите, колико је новца потребно, да један човек може у Берлину скромно да живи. Ја сам сматрао, да сте ви некаква паланкаша, која је дошла да види Берлин, па је за то добро наплатила своју кесу, и да сте ви добар лоп. Пошто сам пак видео, да у вањем портрету има тако мало новца, дошао сам до уверења, да ће они бити нама многа потребнија не само, те нам их за то шаљем натраг, надајући се, да ћете од сада моћи поштовати наш сталеж.

Идућег вечера нашао сам у џепу свога суседа неких 3.000 марка, и то ми је мало исплатило „наследније“ код нас! Можда ћете се чудити томе, како сам пронашао вању адресу; е, ми смо Берлинци „verfälschte Kette“. Да није било вањег портрета, снакамо да ми та ствар не би пошла тако лако од руке.

Навистину што ћу вас на крају овога писма најутпније заможити, да идућег пута, кад будете хтели посетити престолу, понесете мало више новца са собом.

Остајем ваш поштовалац

Хае.

јају по који комад на страну, те приносе народе, да се те одвојене ствари однесу њиховим кућана, где ће и рачун бити одмах исплаћен. То се, разуме се, не деша никада, али трговци сушине доцка приметити, да је прво осетно поправдан, а да су долови били баш та дама и њена посуда.

Ти женски долови не остављају на миру ни обућарске трговине; ту се њихова пракса састоји у томе, што оне око паса привеску конопца, па о њега запекну палаче, који ње уз ноге, а на крајевима имају притврђене куке. Тако снабдеване, уђу оне у обућарску трговину, пробају неколико пари ципела, и уз то неколико пари причаке за куке под сукоњима, дажу се и одмах одлазе на дућана. (Наставиће се).

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Асан Азизовић-Смакловић, земљопосед из села Власе, срезва јабланичког, Арнаутин по народности, решеном начелства округа врњанског од 5 тек. мес. Бр. 17650, оглашен је за хајдука на основу чл. 3. закона о кривичној и утајивачкој хајдука. Асан има 18 год., средњег је раста, у лицу је плав, оружан је пушком мартинком; извршио је много злочинства, у срезу јабланичком, међу којима има и неколико убиства. Начелство округа врњанског моли све полиц. власти, да ово објаве у својим домаћинама с тим, да је од данас свакоме слободно убити Асана. Акт Управе гр. Београда Бр. 27739.

ПОТЕРА.

Рајко Радовановић и Илија Алмић, цагани, осуђеници београдског казненог завода, који су побегли са осуде 18. пр. мес. из Добричевске шуме још нису ухаћени. Зато се позива наредбу потера за њихово кривично тражење, јер су обавица пропредени долови и већ су једанпут бегали са робље. Рајко је етаса средњег, у лицу је црн, разоран; има му 29. година.

Илија је калежа средњег раста и у опште приномањаст; има му 28 година.

Рајко

Илија

Оштририји опис о њима може се видети из 43. броја „Полиц. Гласника“ 336. стране.

Пронађене ваља под јаким стражом спровести Управи београд. казненог завода или Управи града Београда с позивом на акт Бр. 23190.

Младена Симића, калуз етоларског, родом из Наравина, окривљеног за крађу, тражи Управу града Београда актом Бр. 27101. Пронађеног треба стражарио спровести помен. Управи.

Шест наоружаних разбојника, калани су пољу између 5 и 6 тек. мес. на Драгута Палетића и Драгута Ђорђевића, земљопоседа из села Дрено, срезва колубарског, и отели: првом 280 динара готовог новца у новчаницама од 10 динара, једне нове чашмире од приг. шалја, двоје кланаче и два пара чарапа, а другоме 1020 динара у новчаницама, 10 дуката у злату, од којих је само један ахрва а остали бутени: три

гуњића: два од шалја а један од сукна, једну астраганску шубару, двоје тинање од кунице и један есе с киванком. Један од разбојника имао је 24—26 год., позноског је става, сунчан, смеђ, мале жућкасте браде, у половном оделу од црног сукна, са шубаром на глави и опанцима на ногама; наоружан је пушком пибодијевог система, малим револвером са белом корицама и хавијаром, отприм са обе стране. Други разбојник има 19—20 год., високог је става, плаз, косе, образа округлих и румених, танких усана; одело му је од црног сукна, доста ново и тесно прилићено уз тело; на глави има висок есе без киваче, на ногама опанце. Од оружја има само пушку пибодијевог, којој је цев као у пушке зечаре. Трећи разбојник има 25 год., приномањаст је, има мале бркове и црну, округлу браду. Опис осталих разбојника непознат је. Начелник срезва колубарског депоним Бр. 11689, моли све полиц. власти за тражење разбојника. Акт управе града Београда Бр. 27711.

Милан Живуловић, бив. колар из Зајечара и Галгорије Алмић, бив. калежа Ђурчица, родом из Београда, који су били у болници за душевне болести на лечењу, 7 тек. месеца побегли су из болнице. Милан има 46 год., средњег је става, у лицу је блед, добро је развијен, браде бријане, бркова плавих, Галгорије има 26 год., средњег је става, плав је. За одбеглих болесницима наредбује се трагање. Пронађене треба спровести управу болнице за душевне болести с позивом на акт Бр. 1629, или Управу града Београда на Бр. 27693.

Петра Јовановић, земљопосед из села Тополице, срезва поречког, 5 тек. мес. узнему 6—7 часова по подне напали су пет непознатих разбојника, злостањали њега и жену му и отели им 710 динара готовог новца и равне ствари, па побегли. По описивању Петровом, разбојници су били одевени у црну, сунчан одело; на глави су имали капе, црне шуборе и син су били већ у годинама — имају од прилике око 40 година. Начелник срезва поречког депоним Бр. 8340, моли све полиц. власти, да разбојнике у својим домаћинама најживље потраже, и у случају проналаска њему стражарио спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 27510.

Александар М. Симић, бив. егзекутор општ. врњанске, решеном врњанског пропрешеног суда стављен је под кривичну истрагу и у притвор због утаје у званичној дужности. Александар је у бегству, па с тога врњански пропрешени су актом својим Бр. 13992, моли све полиц. власти, да га у својим домаћинама потраже и у случају проналаска њему стражарио спроведу. Пронађени Александар моли се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 26822.

Михаило Настевић, земљопосед из Ваљевог Потока, ср. добричког, пољу између 2. и 3. тек. мес. непознати долов украдо је и однео: троје чашмире, две велике торбе, три женске сукње, четири женске кошуље и још неке ствари, — све у вредности 120 динара. Начелник срезва добричког актом Бр. 9941, моли све полиц. власти за тражење долова и покрађе. Акт Упр. гр. Београда Бр. 27427.

ТРАЖЕ СЕ

Драгољуб Милетић, обућар, родом из Ражина, тражи начелство округа врњанског актом Бр. 11573. Пронађеног треба стражарио спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 27452.

Својана Станковић, земљопосед из села Гргуровца, ср. јабланичког, тражи начелство окр. врњанског актом Бр. 16873. Пронађеног треба стражарио спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 27528.

Даринку Војводић, родом из Крагујевца, која је у последње време била саборница у хотел „Оријенту“ у Београду, тражи Управу града Београда актом Бр. 27695. Пронађеног треба стражарио спровести помен. Управи.

Вешка Тасића, бив. калера у Шапцу, родом из села Криве Беје у срезу пчињском, позива начелство округа подрињског, да му одмах прдестане ради вужног посла, или да се одмах јави једна стална жила; јер у противном наредбује се да се силом власти стражарио спроведу.

Из канцеларије начел. окр. под. 2. нов. 1893, Бр. 9267.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

«ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК» излази једнапут недељно. По потреби биће извршних промена. Претплата се плаћа уредништву у Београду: «Криле» трес до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених садржања или на пошти. Цена је листу: осамца, које узима у састав оштакне а која је већ претплаћена, уписаница, ученица, записаница, онитиских збирница и осталих записаницама у оште година 12, полугодина 6 динара. Гостинственица и писаницама у унутрашњости годишње 16, полугодина 8 динара. Издањница годишње 18, полугодина 9 динара, ну ани се по ови пошти претплаћени само кроз својих колектора поштомских адреса. Подписници у оште 30 динара до годишње. За иностранство: годишње 24, полугодина 12 динара. Појединачи бројеви «Полицијског Гласника» не продају се. Рукописи не враћају се.

РОВИЈАШКЕ ЖЕНЕ

— Scipio Sighele —

Наш реторички сентиментализам укинуо је смртну казну [реч је о Италији. Ур:] нашо јевуписца и утањчана суровост створила је затвор. Кад би упитали неког човека: или би волео да ти се једним ударом одсече глава, или да живиш годинама и годинама сам, у малој ћелији, не видећи сунца ни месеца и да немаш ни с ким да преговориш? Он би нам за цело одговорио: којеко би одмах умро. Али ми, буди обрадовани и пуна саучешћа, ми га никак осуђујемо да живи.

Страхом је тај затворенички живот. Он постигнуо гаси интелектуалну и подицава човека. Сачица је оном мучењу средњевековном, кад је кривца латарица у гвозден казев на врх каике куле као нека дивља звер. Тај кривца је бар гледао небо и сунце. Ми данас нисмо задовољни да га латимо само слобода, већ га лишавамо још ваздуха и сунца.

Још ми је жив онај ружичи утисак, кад сам једног дана први пут поклоно напустио завод у Читањени. Ушти смо у језну простору собу тако око подне, кад је било према одмор. У тој соби било је на две стотине душа. У четри дугачка реда беху се поназавали топови и убице, једна мрштина и преиспаста маса.

С нама је био управник тога завода. Чим се он појавио, сви робовицама устадоше. Какав звенет лапца! Обузе ме страх и унакусну се. Ма да ја прво мало имам учешћа према законцима, ипак ми оједном, верује Богу, искрену у глави питање: — Имам ли ми право, да долге доведем човека?

Па ипак робовицама је живот црвје према животи затвореника. Она се могу видети, могу разговарати, могу радити на отвореном ваздуху. Шта мари што имају лапце на ногама? Напуну се, па то ирсеко обележје робовцама не смета ни да их. Затвореници немају окопа, али ако хоће да се макну, после три корика удајају у влазни вих своје мрачне ћелије.

У Италији нема овио наше суровог система социјалне одбрана што га има Русија, а то је депортирација. А ако хоћемо по души, то је систем егзотичности, јер се један крај оскобљива од завојника, који га парализују... а наследила се други. — Бенедикти Франклин је био сузбог прогнан у Америку, питао је јеврејског: — Шта би сте ни рекли кад би нам ми послали у Јерусолу амаје земљаре? — Али то је једина, истем, која допуста кривцу жавети човекама не ни апнала га свега у друштво. До душе ми живот прогнатих није био тако добар, али је прави рад према животи затвореника, који див и пох трну у ћелијама.

Један руски књижевник, господин Чеков, описао је у неколико чланака у «Руској Мисли» живот прогнатих на Сахалину. Сахалин је једно мало острво између Охотског и Јапанског мора. Он нам отворио непознат свет.

Ти робовицама што су оставили отаџбину без наде да ће је икад више видети, што иду на тежак и дуг рад, дуг каи и живот, који још више отежава суровост вазданих чиновника — имају бар једну утеху, које су лишени наши кривци. На далеко острво могу их пратити њихве жене, у том темном прогнати имају свог другог, жену, која уноси једну живицу поезије

у вугарни живот тих јадника, која узева лене осећаје у мислове, који су већ оперели од греха.

Има много жена — прича Чеков — које су пристале да прате свог мужа; има много жена [које су такође прогнате] у којима је прогнаник нашао новог другог, који му је помогао да заборави јазубењу породицу.

Зар онда није боље бити прогнат на Сахалин, него бити ани сахрањен у ћелије наших затвореника?

Видео сам у Донеу — прича Чеков — једну прогнату жену, која је боловала од пданине и која је била дубавица једног робовица. Он ју је окружвао таквом нежношћу пажњом као нека милосрдна сестра. И кад сам му ја напоменуо, да то мора бити врло тешко живети с женом толико боловом, одговорио ми је: — «Не мари ништа, ексцензија, ја је веома волим.»

У Новом Михаилову (ове ово прича Чеков) видео сам другу једну дубавицу једног робовица, која није имала ногу. Једна жена лежала је дан и ноћ на једном кресету. Робовица је, кад год је могао, бржљавио обилазимо је и пазно, а кад му ја рекох, да би боље било послати је у болницу, он ме погледа погледом, који је хтео рећи: Ни сте сурови!

Зар нам се не чини да је оне енишине, сакупљене готово по благу, не заслужују сузе једног Превота?

И ако има адла, не оскудева се ни у драма на острву Сахалину.

Вукот Попор затече једног дана своју жену у сувине нитимом разговору с његовим оцем, и уби га. Осудили га и прогнати. Послаше га у Корзакон па онда у Владимировку.

Вукот је био младић леп као Адонис, умњак као Јагње. Господари код којих је радио имали су велике пере у њему. Знали су да ћеће да пије ракије нити да краде новаца. Он се није могао оженити на Владимиру, јер му је жена била жива и није никако намеравао да се разводи.

То је јунак. Да видимо сад јунакињу романа. То је једна позната женска, по имену Тертишњаја, дубавица робовица Кохелева, жена глупа и ружна, која се неперастао спава с Кохелевом, коме се то досади, те је прихвати и њу преместило у Владимировку.

Вукот је није и заубио се. Тертишњаја не остаде равнодушно према тој ватреној дубави. Али Кохелен отвори очи и преклиње своју стару дубавицу, да се врати њему. «Уми ме, па ћу се пратити!» — одговара му Тертишњаја.

Вукот је моли да га не оставља, а она — као мудра и пратница жена — одговара му: «Дођи да ме обљеш кад се удам, ја не могу да останем с тобом, ти си оженен, па и ја се морам удати: у интересу ми је!»

Вукот у оцајну отрује се. Сиромаш Вукот!

Неколико недеља пре по што ће се отровати, узвикнуо је, гледајући Тертишњају: «Ох жене, жене! Због жене сам отишао на робљу, а због жене морам умрети!»

Али не могу све женске, које су прогнате на Сахалин, постати жене или дубавице робовица. Оне и даље [реч сурова али нештита], служе становницима на том острву.

Губернатор те колоније дозволе често молбе написале од речи до речи овако: „Молимо Вашу кседељацију да се сети за нашу мариу, да би имали изека и за женскине, да би одржавали ред у нашим домовама.“

Моћу потпуних становника острва, и губернатор похита с одговором, да ће се постарати чим стигне нов транспорт из Русије.

Да видимо како ће се постарати, да задовоља те чудне захтеве.

Кад стигне транспорт жена у Александровск (престоница Сахалина), њих најпре спроведу у латвор... Јадне жене, још бледе и уморне од морске болести, корачају полако, погнуте под тешким пртљагом. За њима иде гомила радница, које тајна повора жена подеља човека на јато риба, које гове нитони и делзани. Сецају такође иду за том гомилом, али они мисле само поштено: потребна им је жена, да им одржава ред у кући, потребна им је домаћица. Међу тим функционариима треба... љубавница.

Вече је. Женске латворе у заносе себе. Напољу мушкци разговарају о љама, оцењују их, претресају, спремају се за набор, који ће бити сутрадан.

У зору почиње делене пљена између сахалинских становника. Најмање и најлепше остану у престоници код чиновника и богаташа — старије и ружиче осталају се за робљаше и за сељане.

Кад се тако учини набор за харем чиновника, они решавају који мушкци могу добити свој женски пљен. Они срећни, који су у том броју, позову се да дођу тога и тога дана, да изберу своје невесте.

И одређено дана дођу ахуришци (тако их зову) у затвор. И одста они имају изглед злуришци: обуку се у најзеште, највише одело, метну леше мешине на главу, обују лепо овиксане чизме...

Чим пресеку, пуште их у женско одељење.

Први четир сахата мало су абјучени. Гледају женске и обилазе их. Они седе замишљени. Мушкци бирују; и бирују с естетичким критеријумом. За тим гледају да нађу ваљану жену и домаћицу, а то покушавају прочитати на њиховим лицима. И гле, сваки је већ изабрао по једну. Сео је крај ње и разговар почне. Она га пита, да ли је у колебу, у коју ће отићи с њим да живи, постела дрвена или од сламе, да ли има самовар. Он јој одговара да има самовар, коња, теле и постелу. Кад се сврши инвентарисање, она се усуди да га упита: — Ви нећете са мном рђаво поступати, је ли то?

Разговор је свршен. Женска је уписана као жена тога и тога, и грађански је брак закључен. Човек иде кући са својом женом.

Кад дођу кући, невеста пре свега подлажи самовар, а суседи видећу да на димњак излази дим веле: — Тај и тај се оженио!

* * *

Продаје године и приближује се старост. Али је ко осуђен на неко време, близи му се и осећајује слобода и повратак у далеки замишљ.

Али колико је њих што надже толике године и виде тај дан, за којим су чежували?

Нише пута муш. умре, а жена, поставши удовица и сама, нема одважности, снаге, воље да прездеме тај дуги пут.

Чемаран је живот на том острву, али повратак се чини немогућ.

И јадне жене умиру ту, пошто су жде, која те имену заслуживали, обасипале свима својим милостима, умиру и нико их не сећа, с њима поступају као са животињама и стварица, које су служиле за уклањање понеком допову или убици.

Колика сила блага неознане невољности!

Колико је кривоудна психологија велике публике, која не верује у узвишену скромност, у јуначки покривањак оних што су учинили неку кривницу! — Велика уображана да у затворима нема створова што осећају, да у приватна нема срца. А међу тим колико пута ми поштени можемо од прица на-учити се уздржити и алтруизму!

Можда ону правину, бити добар и рђав, има само женски пол. У свакој жени има поетске напе нежности и суровости. Острво Сахалин зна за те невероватне супротности.

Међу прогнатим јазавима има браколониша, крадљивца, убица. Али они на острву Сахалину постају часне жене, које спосе ударце кугле, а неће да погнуте вољу пошених мушкца, да би остале перне свом робљашу; постају поштене жене, које штеде ово мазо прихода, дају своју децу, и ни за шта не свету не би дирнуле ни влас твоје.

Шта ли им то тако преобрази?

Ми не знамо одговори на то питање. Констатирамо само факат, и питамо: да ли у морским ћелијама затвореничким има створова, која тако осећају?

ИЗ СУДНИЦЕ

Кривична осуда страних судова не чини претин осуђеног оте-жину на тај. 5. § 65, крив. зак. нити има утицаја на његово владање у нашој земљи, где је дело извршено.

Пресудом првостепеног суда за вар. Београд, као порот-ниог, од 16. октобра 1899 год. Бр. 22.141. опт. Никола осуђен је на смрт за осам опасних крађа, које је извршио у Србији, јер су извршени услови на § 243. крив. пост. за то, што је прихватио, а не стоји случај на § 160. крив. зак. за то, што има само једну олакшавајућу околност признања, а у исто време има и једну отежачицу на тај. 5. § 65. крив. зак. с тога што је и раније од матичног суда у Срему за истованет алион, опас-не крађе, осуђиван.

Добро владање суд није узео опт. Никола при одмерењу казне за то, што је и раније од страног суда осуђиван, а и према броју дела, која је починио.

По жалби опт. Николе и његовог браниоца Касацкини Суд у споме првом одељењу примедбама од 25. октобра 1899 год. Бр. 8598 поштити опт. пресуду са разлога:

„Одредба тај. 5. § 65. крив. зак. односи се само на она казнива дела, која је прица извршио у нашој држави, Краљевини Србији, а никако и на она, која је извршио у којој од туђих држава, и за то се опт. Никола ипсу нешта узети за отежачицу и она казнива дела, која је он извршио у Аустро-Угарској. Према томе, суд је требао да узме при изрицању своје пресуде како владање осуђеног у нашој држави Краљевини Србији, тако и само његово владање, и ако је оно по § 243. крив. пост. услов и за смртну казну.“

Првостепени суд за вар. Београд није усвојио ове примедбе нећ је у акту од 28. октобра 1899 год. Бр. 23.107 до овакве противправног.

У тај. 5. § 65. крив. зак. не права се разлика између кривичних осуда наших и страних судова, нећ се просто вла-дање „ако је кривац за друго злочинство или преступање већ био казњен“. Дакле, свеједно је од ма кога на и страног суда био осуђен. У овом случају у толико јер, што се на осуде страног аустро-угарског суда није, да је осуђиван за исто-ветно дело-злочин крађе, за које му је и онај суд судио; осу-ђиван је дакле за дело, које је у нашој држави казнива.

Не стоји разлог Касацкиног суда, да првостепени суд за вар. Београд није ценно владање опт. Николе у нашој држави, јер је у својој пресуди казнио „према броју учинених дела“ те суд не може узети да је доброд владање. Начин извршења и број опасних крађа, које је опт. Никола извршио у Србији јасно показују, да је он покварен и неваљало човек, склон на чинљење тешких кривичних дела, према чему је јасно, да није доброд владање.

У осталом судска оцена с овоме, оцена је једног факта, која не подлажи контроли Касацкиног Суда, по § 6. зак. о његовом устројству.“

Касацкини суд у својој Општој Седници 28. октобра 1899 год. № 8.729. одржао је у сали и важности примедбе свог пр-вог одељења, јер је нашао да противправно првостепеног суда не стоје.

новијем 1899 г.

у Београду.

Својштво

Д. Н. С.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

а. Тужба.

I. Судење по грађанским споразима

Суду општине куршумлијске

Мијаилу Марковићу, костврејца охд., дао сам на зајам 140 динара готових новца, са том обавезом, да ми овај дуг плати о Митрову дану 1897 године, без икаквог интереса, а ако ми тај дуг о року не исплати, онда ће ми дужан бити платити 12% годишњег интереса од дана прошлог рока до наплате.

Као доказ на постојање овога дуга дао ми је облигацију својеручно написану и потписану, на којој су ми у случају неисплате, од стране дужника одговорни за исплату дуга, са припадацим интересом јемца и то: Павле Лазевић, мумија и Стеван Берић, пекар охданиња. Ову облигацију прилажем у ову тужбу под %.

Пошто је рок за исплату протекло а дужник ме по својој обавези није измирио, ја сам га чекао и после рока до Бурђева дана 1898 године, а тада сам му се обратио са молбом да ме у потраживању измири, но он то није хтео, али није могао учинити, услед чега сам био принуђен тужити га томе суду са молбом да га на плаћање овога дуга са интересом осуди и износи, да ми накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе 20 динара.

Тај суд је овај спор пресудио, тако, да ми тужени плати дуг, у 140 динара, са 12% годишњим интересом, од 26 октобра 1897 године, као дана прошлог рока до наплате, да ми накнади плаћену таксу у 8-50 динара и на име дангубе и парничних трошкова 10 динара. О овоме служи за доказ пресуда под % коју у оригиналу подносио и која је даришном^а постала.

Ову своју пресуду, суд тај узео је у извршење за наплату од мог дужника Мијаила Марковића и када је приступио попису његове имовине, није се могло наћи ништа што би се према закону могло узети у полис, те да се продај износи и за мене овај дуг наплати. О немогућности наплате за овај дуг известио ме је суд тај својим уверењем од 24 септембра 1899 год. Бр. 7594, које онде под % прилажем.

Како се од главног дужника Мијаила Марковића, касеције, писам могао наплатити, то сам принуђен тужити томе суду јемце: Павла Лазевића, мумију и Стевана Берића, пекара, и молити суд, да их осуди, да ми плати 140 динара главног дуга, са 12% годишњег интереса од 26 октобра 1897 године до наплате, да ми накнади плаћену таксу, по спору дигутом у вођеном противу главног дужника Мијаила у 8-50 динара и досуђених ми судским путем 10 динара на име трошкова парничних, даје да их осуди на плаћање таксе коју по овој тужби подносио и на име трошкова и дангубе по овоме спору 20 дин.

За доказ подносио исправу о задужењу, пресуду о осуди главног дужника на плаћање дуга, и уверење о немогућности наплате дуга од главног дужника.

Вредност тражио 140 динара јемственог дуга са 12% год. интереса од 26 октобра 1897 год. до наплате са осталим спорним трошковима.

Доказ исправе.

Оснот тужбе јемствени дуг.

1 октобра 1899 год.

Куршумлија.

Покоран суду

Најдан Петровић
магазација.

Прилози:

I. Облигација

На сто четрдесет динара, коју суму новца узео сам на зајам од г. Најдана Петровића, магазације охданиње, с тим да ми ишту врати од дана до 26 октобра 1897 године, без икаквог интереса. Но ако ми о року ову суму не бих платио платићу му на име интереса по 12% годишње од дана прошлог рока до наплате.

За бољу сигурност даћу му овај дуг о року исплатити дајем му два јемца и то: Павла Лазевића, мумију и Стевана Берића, пекара, који ће после рока ако ја дуг неби измирио бити дужни мене повериоцу исти измирати.

24 марта 1897 г.

Куршумлија.

с. р. Мијаило Марковић
костврејца из Куршумлије.

За горњи дуг у суми сто четрдесет динара са припадацим интересом у случају неисплате о року до наплате јемци.
с. р. Павле Лазевић, мумија.

За горњи дуг у суми сто четрдесет динара са припадацим интересом у случају неисплате о року до наплате јемци.
с. р. Стеван Берић, пекар.

II. Уверење

На захтев Најдана Петровића, магазације охд., суд општ. куршумлијске издаје му следеће

Уверење:

Када је приступио извршењу пресуде овога суда од 24 маја 1898 год. Бр. 1563, која је изречена у спору Најдана Петровића, магазације охд., противу Мијаила Марковића, костврејца охд., за наплату дуга по истој и то: главног дуга 140 динара са 12% год. интересом од 26 октобра 1897 године до наплате, таксе парничне 8-50 и 10 динара трошкова, није се у државним дужника Мајаила, а у присуству три грађанина ништа наплатио што би се у полис узети могло за наплату овога дуга.

О овоме се повериоца Најдан извештава, пошто је прописану таксу у два динара за ове уверење платио.

Од суда општине куршумлијске, 24 септембра 1898 год. Бр. 7594. Куршумлија.

Писар.

Председ. суда

Бр. 9250, Завести тужбу и позвати обе парничне стране ради изјашњава и пресудења овога спора.

1 октобра 1899 год.

Председ. суда.

Куршумлија.

б. Велешица.

Рађено у суду општине куршумлијске, 20 октобра 1899 год.

Велешица по спору

Најдана Петровића, магазације охд.

противу

Павла Лазевића, мумије и Стевана Берића, пекара охд.

Због јемственог дуга.

Судили су:

Председник суда

Китови

Велешица писар.

На данашњи рочиште дошли су обе парничне стране. На понуду суда нису могли да се поравнају. Пречитања је тужба. Тужилац оста у свему при истој, тражећи и за данашњи предатак чет динара.

Тужени изјавише, да су ојби довели потписали ову приложеном облигацију, као јемца, за Мајаила, са обавезом, да ће је платити ако је он о року не исплати, али њихова обавеза после рока не вреди, јер је дужник требао одмах после рока тражити наплату, када би се могао од дужника наплатити, јер је исти тада био у могућности, да дуг плати. Он то није хтео чинити, но га је чекао, према чему с њих пада обавеза јемствена. Тражи да се тужилац од свога тражења, као неуспешног одбие. За данашњи предатак тражи по 10 динара.

Тужилац изјави: не стоји то што тужени наводе, јер да су они јемчили само до рока, онда не би у својој јемственој јемчили и за интерес који тек тек после рока, јер га дотле није ни било. Тражи да се осуди на плаћање овога дуга са свима трошковима, којима је он по оба спора био изложен.

Судека разложи:

Поднетом приватном изправом коју је тужилац да доказ поднео и која потпуно одговара прописима § 192 грађ. судског поступка, доказано је то: да су оба тужена одговорна за исплату овога јемственог дуга за Мајаила, од кога се дуг није могао наплатити, као што уверено општ. суда гласи. Њихово одбаци, да овај јемствени дуг од њих отпаде, јер није одмах после рока тражио од дужника, не може бити места, јер то нису у својој јемственој на обавезу ограничили. Овај суд дужник платити као и све остале спорне трошкове и зато суд општ. куршумлијске на основу § 6 13 грађ. пост. и 834 и 837 грађ. законика

Пресудеју:

Да тужени Павле Лазевић, мумија и Стеван Берић, пекар охд., плате солидарно тужаоцу Најдану јемствени дуг, за Ми-

Јанка Марковића, кострејицу и то: 146 динара главног дуга са 12%, год. ит. од 26 октобра 1897 године до наплате, плаћене таксе по првом спору противу Мајалка и досуђени трошкови 18:30 динара, тако исто плаћени таксе по овоме спору 9 динара и на име осталих парничара трошкова и дангубе 15 динара.

Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у суду.
Од суда општин куршумлијске, 20 октобра 1899 године
Бр. 9420, у Куршумлији.
Писар.

Пресудени суд.
Кметови.

ИЗ Записи беседни и пресуде у протокол субрана.

Одговори уредништву

На задатан постављен у 38. броју „Полн. Гласника“ прављено су одговорили општин писари ови:

1. Милан В. Милошевић, деловођа општ. лесеничке.
2. Светозар Паланић, рачуновођа општ. лесеничке.
3. Светозар Браћ, писар општ. баянске.
4. Ст. Ј. Поповић, рачуновођа општ. баянске.
5. Живојин Ј. Шобић, деловођа општ. липовишке.
6. Бранко Радојевић, писар општ. драчке.
7. Љуба И. Јовановић, писар општ. равнашке.
8. Ђорђе Лукић, члан суда општ. дужињичке.
9. Милош М. Маринковић, писар општ. дужињичке.
10. Јован Костић, деловођа општ. добричке.
11. Миладин Пандуровић, писар општ. нољаске.
12. Стојан Николић, писар општ. трнавске.
13. Милија М. Радењковић, писар општ. бованске.
14. Живојин П. Николић, деловођа општине ритопечке

који су се пријавили, да је пресуда суда општине пожељне правилица и на закону основана. Са ових разлога: Што је тужилац тужбом својом и испитом испитаних сведока потпуно доказао постојање дуга. Што је исти дуг тужени Петар и сам потпуно признао. Што одбрани туженог Петра да је дуг тужнику платио и на то добио признавање, на исту заштиту на шта ће се закљети, нема места, јер § 290 грађ. суд. поступка, тражи главног закљетку, тако, да се иста мора издати противној страни и у случају повратка исте, да ће се применити од стране понуђача, што овде није случај. Дакле закљетак је једностран. Да стоји то у ствари да је тужбено признавање о плаћеној кирши, требао ју је судским путем тражити у дупликату од самог поверљивца, он то није учинио.

Остали су писари неправилно одговорили, а нарочито онај, који осуђује општинске судове што се дрије прописи § 13 грађ. судског поступка желећа, да општински судови улазе у све делове и после § 26 грађ. судског поступка.

Ми се у томе не можемо сложити, јер општински судови могу улазити у грађански поступак на даље само у онолико, колико би своју радњу правилније прилази, а ипак и у све појединости, јер то устројство самих општинских судова није дозвољавало, нити би сва та радња, код јасних законских одредаба, била саобразна закону.

РУКА

— Ги де Монаси —

Ступањима окружене Г. Бермтгера; истражњота судију, који баш тада поче да прича о тајанственом догађају у Сен-Клу.

Читав месец дана ово необичајно злочинство занимаше Париз. Нико не зналаше да објасни начин извршења злочина.

Г. Бермтгер, наслонив сејма на лампи, причаше, силапајући доказе и претресајући туђа мишљења, али свега ипак не даваше.

Висне дама бејаху угале и приближиле се говорнику. Рационално бејаху угале оца на обрима уста судијина, на којих тежилаху занимање речи.

На судијино причање оно дрихтаху, трзашу се и до крајности се узбуђиваху својим сопственим страхом, али их закона и неваиста жељ да ујасом наговлаше да нетрепичне гутају судијин речи.

Једна од њих, кад судија мало ућута, премирала:

— То је ујасно! То личи на природно. Неће се никада никада дознати.

Судија се окрете пој:

— Да, госпођо, могуће је, да се неће никада ништа дознати, али што се тиче природности, — то не стоји.

Ми смо пред једним злочинцем, зашта дешо извршени и тако увиђени у тајанственост, да га још не можемо разрешити, због непојамних околности, које га прате.

Ја сам лично пређе имао да ислеђујем једну аферу, где се дошта могаће ислати, да има нечега фантастичног.

Мораше и она да се баци у лабора, због недостатка еалата, којима би се ма и најмање могла објаснити.

Висне дама узвикнуше у исти мах тако, да се чу један једини глас:

— Ох! причајте нам то!

Г. Бермтгер осмеху се споро, као што прича једном астраним судији. — и поче:

Нагледа, пао да сам и ја могао, пре него остати, ма и за тренутак, претпоставити овој алуитри нечега наизмањског, као што ће се то из причања видети, — али ја, ја верујем само у факта.

Па и кад би се хтело паразити оно што ми не схватамо, ми ћемо се просто послужити речју небезначајно, у место рети природно, то ће бити много боље.

Бејах тада астрани судија у Ајачију, варошци малој и лепој, постављеној на обали величанственог залива, која са свих страна окружују високи брегови.

Нарочито бејах претрпа изследњем кривих ошета.

Начин извршења ових бејаху калито увиђени, калито сујаште драматичан; понекад дивљачан, а гледиш и херојски.

На Кориниј наглашах на најразноврсније случајеве ошета, које човек може замислити: на вековне мржње, утишавне за кратко време, али никак неуштене; на глупа дукљавица; на убиства, због којих се отархују читаве сече, често славе достојања дела.

Кроз две године слухах само како се говори о цени крив.

По ујасној коринајској предасуде, свика учиница неправда света се не само над оном, који ју је извршио, већ и над његовим потомцима и следбеницима.

Најхак, како коринајци убијају: старце, децу, рођане, — све на ошете.

Бејах ми пуна глава опасних догађаја.

Кле, једнога дана дознадох, да је неки Енглез закупио на више година једну малу вилу у врх залива; да је са собом довео и слугу, Француза, која је погодило у Марсељу, кроз који је пропутавао.

Насоро цео свет поче да разбара о чудном дошљаку, који међутим све своје време проводио сам у вили, нагледају само у дов и у риболов.

Ибегаваше, да се ма с ким пушта у разговор, а у парон никад не долазаше. Снагову јутра виђаше се, како се не читав сат вежба у пуцању на пшитоља и карабина.

Насоро почеше басновесноне приче да се причају о странцу.

Једин тврђаху, да је он иена висока личност, и да се, као бегунац на своје отаџбине, сипио у Ајачио, из политичких разлога.

Други говораху, да се савршио, пошто је извршио неко велико злочинство. Чак се причаху и неке ујасне појединости о начину извршења.

Хоџах најпосле и сам, као астрани судија, да сазнам што о овом човеку, али ми то у при мах ипак не бејаху могуће.

Једва дознах, да се зове Џон Ровел, али и то не беше сигурно.

Најзад се рених, да нагледам мотрим на њ, али при овој мојој лажи, мени овај човек не нагледаше ни најмање подозри.

Међутим, како се јавно мињело и длаке њим све више и више занимаше, отархујући се чудноватости бајке, то се ја најзад рених, да покушам, те да се сам собом упознам с овим странцем; и ја отпочех редовно да дозим у околини његове виле.

Дуго тражих згодну прилику. Најзад она се указа у облику једне јаребине, коју ја сам пустих и коју убих пред Енглезовим посем.

Мој ми је нас донео; али чим узех јаребицу, одох да се извиним за своју непристојност, и да умолим сир Џона Ровела, да убијем тигру прима.

Бејаше то крупан човек, косе првене, таче исте и браде, врло висок и врло развијен; нека прста керкула, керкула мирног и изобразљеног!

Не бејаше у њега ни најмање оне британске учућености. Он ми веома живо забљабљава на мојој палми, говорећи француским нагласком.

На крају од једног месеца дана ми се разговарасмо пет или шест пута.

Једне вечери пролажах ја поред његове виле и опазих га, где пуши своју душу, седећи на столицу у свом врту.

Поздравих га, а он, кад ме познаде, позва ме да уђем и да попием с њим чајну пива.

Ја се не дадох дуго мољити.

Он ме дочека са свом палком енглеске куртоазје.

Похлањо се изрази о Француској, о Корзици, и најзад најави да веома воли ову земљу и ову обалу.

Тада му ја ставих веома обзирно неколико питања, интересујући се веома живо за његов живот и његове намере.

Он ми дубинско и бео и најмање немара и устезања исприча, да је много путовао: да је био у Африци, у Индији, у Америци, најзад долазе смејући се:

— Имао сам и суншине амантара, oh! yes.

Почех најзад говор о лову.

Он ми исприча веома интересанте детаљности о лову на ниске коње, на тигрове, на слонове и чак на гориле.

Ја приметих:

— Све су ове животиње веома страхотне?

Он се насмеја:

— Oh! не, најужаснији је човек.

Одједанпут прите у грехотан смех; и са великим задовољством настава:

— Ловио сам и човека, такође.

Потом поче говор о оружју и повуи ме да уђем у кућу, те да ми покаже појаше развоја система.

Салон, у који уђох, бејаше обложен црном свилом. По свили бејашу велики жути цветови, напесени златом, који свецело плао ватра.

Сир Ровел објасни:

— То је јапанска рукотворина.

Најзад, нека чудна ствар принеће моје око.

Са четвртасетог комода црвеног кадиче, одвајаше се нешто црно.

Ја се приближих; бејаше то рука, рука човечија. Не бејаше рука некога скелета, бела и чиста, већ црна и исушена, са попутелим ноктима и огољеним мускулима и са траговима давнашње крви по костима у један пут отсеченим, као ударцем сикире.

Око ручног чланка обавијен гдлан ланац, закован и готово срастао са овим негодним делом тела.

Ланац се спајање са кожом, утврђеном на зид; сама алица беше тако јака, да би и слон могао бити за њу привезан.

— Најзад га упиташ:

— Шта је ово?

Енглез мирно одговори:

— То бејаше мој највећи непријатељ. Он бејаше дошао из Америке.

Расчепе је био сабаом, а пошто му би згуљена кожа оптрим пљунком, осам се дана суншале на сунцу.

Ја додирнух овај остатак аудени, који је требало припадати њавком колосу.

Прсти, неспрамљено дуги, бејашу одржавани веома развијеним јаглама, које подржавашу највише коке.

Ова рука, с огугленом кожом, беше ујасна при погледу, те и нехотиче причиниљаче пописмо, да се одаде има носла с калом варварском осветом.

Рекох сир Ровелу:

— Овај човек био је сигурно прао јак?

Енглез одговори веома нежно:

— Ach! уес, али ја бејаш јачи од њега. Сад сам наместо овај ланац да га држим.

Помислих да се шали:

Ланац је више непотребан; рука не може умаћи.

Сир Џон Ровел одговори мрачно:

— Често хоће да умаћи, ланац је потребан.

Погледах потајно Енглеза, испитујући његово лице, двоумећи: да ли је худ или рђав шашијан.

Али с његовог лица не могах ништа прочитати, бејаше мјарно и протодушно.

Сирекућу разговор на друге ствари, и почех се давати његовим пушкама.

Опавих, да три пуца револвера леже на дохпату, као да овај човек живи у сталној бојовној од калног напада.

Одох још неколико пута к њему, на прекидох: а ја прчава о њему престаше.

*

Протече једна цела година, кад једнога јутра, при трају новембра, моје ме слауга пробуди и јави ми, да је те ноћ убијен сир Џон Ровел.

После пола часа ја уђох у Енглезову кућу с полицијским комесаром и жандармерским капетаном.

Енглезов слауга, улазише и у очајању, плакаше пред вратима. Ја посумах с прва на овог човека, али он беше невин.

Никада се не могах паћи убица.

Улазише у собу сир Џонову, опавих с прва погледа лежину, леђима положену на сред собе.

Капут му беше сав испецан, један рукал готово откинут; сви знаци говорашу, да је сир Ровел надракао ујасну борбу с неким.

Енглез бејаше удављен. На његовом црном и надуеном лицу гледаше исписан ујасан страх.

Он мој својим стиснутим зубима дрмаше нешто.

На врату се виђашу пет рупа, за које би се рекло, да су причинице гвоздених јенсерима.

Врат бејаше сав крвав. Дође и лекар. Он дуго испитиваше трагове прстију на врату; најзад промрмља ове чудновате речи:

— Енглеза, као да га је кавас скелот удавио. Језа ме свег прође, те и нехотиче бацах очи на зид, на место где бејаш негда падео ону ујасну руку са згуљеном кожом.

Ње не бејаше више тамо.

Ланац развијен, висале.

Спагнух се к мртвацу и најем у његовим згученим устима један од прстију оне ишчезле руке. Прст беше отсечен или, боље рећи, прегрљан баш код другог зглавка.

Затим приступасмо констатацији. Ништа се не откри.

Ни једна прста не бејашу повређена, ни један провор не бејаше разбијен, нити и једно парче наметаја покрнуто са свог места!

Енглезови пси, чувари, не бејашу се будили преко ноћ.

Ево у неколико речи исказа његовог слауге:

За последњи месец дана његов господар бејаше веома узбуђен. Бејаше примио много писам, тек спаљених.

Често у чудној тој јарости, која лачаше на наступ лудила, улазише јорјак и пшавше ону осушену и улачену руку.

Он логаше доцкан и веома брижљиво се затвараше. Изађаше оружја увек на домаху.

Често ноћу он громко говораше, као да се препаре са неким.

Оне ноћи, случајем, не бејаше се из његове собе чук никакав шум, и тамај је слауга хтео да отвори прозоре, кад силан сир Ровела удавише.

Слауга ни у кога не сумњаше.

Ја испричах полицијским чиновницима оно што знајаш о сир Ровелу.

Поведе се истрага по целом острву. Ништа се не дознаде.

Кад, једне ноћи, три месеца по злочину, синх ујасан сип.

Смеваш, да гдлаш руку, ону ујасну руку, како трих као спорјаја или као паун, дуж мојих завеса и зидова. Три пута се будих и три пута поново заспах. Сва три пута саваш тај гушени остатак, где трих око моје собе, ступајућа претијала као кишима.

Сутрадан најаше на гробу, на гробу сир Џона Ровела некаву руку и донесеше је к мени.

Не могах се никакко наћи њена друга. Јер прста каваше, пута не достажаше.

Его, госпођо, моје историје. Ја не знам више ништа о томе.

Даме бејашу застрашене и победоле.

Једна од њих понавља: — није такав свршетак нити престаје такно објашњење!

Ми нећемо моћи заспати, ако нам не кажете шта се нама догодило по овом проналаску.

Испитан се судија строго осмехну.

— Ах, ја, госпоно, мислим да покварим вашо ушасне савјаре својим објашњењем.

Ја мислим, да законити власник те руке не бејаше мртав и да је дошао са оном, која му остале, да тражи ову другу. Али не могах дознати из оноликости, на који је начин то извршено.

Мислим, да и у овој ствари имамо посла с каквом крвном осећом.

Једна дама промрљаша:

— Не, то неће бити тако.

Истражни судија, све јединоко се смењени, закључи:

— Ја сам вам казао, да нас моје објашњење неће задод-
полјити.

С француског

Милутин К. Милкић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Допис из Берлина

Берлин 11/Х1 99.

Почтовани г. уредниче,

Прејуде у четри и по сах. стигао је у Хамбург из Рио де Женера Јозеф Генци са женом, праћен двојицом бразил-јанских полицајаца. У једном од скраћених бројева, „Полиц. Гласник“ је дошло потврдну с његовом сликом.*)

На њега се сумња, да је пре две године, као портр у једној кући у Берлину убио гадарицу од куће и њену звер, свео их у подрум и затрпао, па онда заједно са својом женом утпао. Гадарица од куће дала му је бесцелан стан, а па то је морао Генци водити надзор над кућом и купити станарину од осталих кирајница. Доказано је, да је пре изврше-
ног убиства покушао велику суму, која кол убијених није нашла.

Чим су лешени паћени сумња је, разуме се, на њега пала, али њега нигде није било. Ипак пре четри недеље ухаћен је у Бразилији.

За све време војске из Рио де Женера до Хамбурга, а то је готово четри недеље, Генци је био прилично миран, па је мало говорио, али је потпуно оседео: његова жена пак плакала је непрестано. Пред Хамбургом су их окопали.

У Хамбургу су предати немачкој полицији, која их је одмах поново сиропела у Берли.

На путу из Хамбурга за Берлин, Генци је био маран, али потпуно утучен, тако да је изгледао као да ће одмах, па првом испиту све признати.

Али на против, он одраче све. Његова жена такође. На питање зашто је утучао из Берлина вели, да је то учинио због тога, што је провенорно покупила кирију.

Из Берлина је отишао у Хале, затим у Хановер, ондаде у Амстердам и ту је тек из поштом дошао, да је његова гадарица и ове кћи убијена. У ири мах дошла му је мисао, да се прати, али кад је увидео, да му нико неће веровати и да ће га свако сматрати за убицу, бежао је даље. Он тврди, да је убица Х. који има ресторан у истој кући и па чијој је наредби он, као портр куће, донео песак у подрум, у коме су паћени затрпани лешени матери и жене.

Његова жена плаћући прича, да она о убиству ништа не зна, али вели, да јој је пало у очи, како је неки муж за време пута, па свима ставишао марљиво чита новине.

Али поред сваке одрицања наглед, да је Генци убица, јер је у његовом коверу паћена једна дводенадцетолуга поспасна рука.

Ових дана почиње испит.

Шта даље буде јавићу.

Д.

БЕРЛИНСКЕ ПРОПАДИЦЕ, ЛОПОВИ И ВАРЛАДИЦЕ

(НАСТАВАК)

Сви они женски дућански лопови, као и кесаронице, траже прилику, да се одмах по завршеној кради ослободје крадених

ствари, те их обично предају својим помоћницима. Ако се одмах дигне лоптер за њима, па буду ухаћени и затворени кад су већ предале своје крадене ствари помоћницима, онда је паравно претресале њихово безушесно. Ако их пак ухаће пре по што су се ослободиле крадених ствари, оне их се на прво шепт начин ослободје путем до полиције, па тамо иду и протестују, што су их затрпали, кад нису криве.

Са непервеном дрескују лду на песао лопови, који краду ствари из дућанских излога; често притискују један део излога теретинским еластером, а често буше руку па дринуто од оквира на излогу, те кроз то отворе пролаче изви-
жене жиде, који имају на врху облик куле; њима излаче из излога разне ствари, као претвене, лампене, трпаче итд. Да их при то не би приметили прозјакци, обично их својим де-
ма сипају њихови помоћници, који се поред њих живо раз-
говарају, или гледају с великим интересовањем у излог.

С истом дрескују краду се ствари и из покретних из-
лога, који имају облик стављених ормана, па се такви износи
непродућани. Лопов се обично као калаз из дућана, па често
и без кала, са пером за увом, нађе на улици, отајач лако
излог, јер се већ у напред упознао са зајакцима, уноси га у
авалију, и ту га уздеменим калазом отвара, вади из њега све
ствари, меће их под калут и у њене, па га одмах на тим
местаде. Дешава се често и то, да лопов побегне мирно са
целим излогом.

Сад долазе на ред лопови, који краду ствари из теретних
кола, на која нико не пати. Дешава се често, да кошич уђе
у какву кућу посетом, али заседе у крчи, а кога му сетуна
на улици, и на њих нема ко да пати; то добро знају лопови,
па да их не би могли лако приметити, они се облаче у одело
носача, који вуку робу на својим ручним колицима, и тако
прилазе таквим колицима, узимају из њих ствари, које могу
да понесу, мећу их у своја колица, па се синокоје удаљавају
с пуним колицима. Сума, колико су вределе па тај начин кра-
дене ствари, била је огромна сваке године, све до најновијег
доба, када се доскочио тим дрским лоповима. Да би пратекла
у помоћ шпедитерима, који су то приликом највише отрадали,
полиција се ту подукла једним лукаством, и то ево како:

Неколико кола напуњених савућенима и балама robe, који
су били покривени дебелим платном, ишла су по берлинским ули-
цама; обично их је тирао кошич, који је нагледао принамит,
и код сваке измене и мењаче застајао је, узлази унутра и пно,
а кога је остављао па пољу без надзора. Тиме су, разуме се,
покупали да се користе лопови од те „струке“; те су један
или двојца долазили с колицима до кола и кад је који залу-
као руку испод платна, да украде коју баци, већ су га уха-
ћивали свакоје руке полицајаца, који је са јом једним жандармом
седео сирани у колима међу стварима. На тај је начин за
кратко време ухаћено преко двадесет лопова такве врсте.

Међу даље чланове берлинског лоповског света долазе
тако лопови, који краду на овај начин: добу у гостиницу и
ту заполе, па кад гостинишчар оде да спава, они се дигну,
отворе гостиницу и по читана кола ствари однесу преко ноћ.
Дале тавански лопови, који краду само ствари и рубље по
тавану; кућски лопови, који грабе прилику, кад куварнице
остане без надзора отворену кућу за који трпачах, те тада
улазе у кућу и дигну на брзу руку све ствари од вредности,
као сребрене кашике, прстене сребрно па савијете, велике па-
шике и друге ствари. Дале подрумски лопови, који обично
краду најбоља вина по подрумима; лопови дене, који измам-
љу новац од дене, које су им дали родитељи да купе што
год, а краду им чак и минутае па ушњу; даље лопови, који
претресу џепове оних лица, која преславају ноћ по клу-
пама на металитицима; лопови по кланима, који имају осо-
биту „инк“ па бладаре доите, зноаца итд. Лопови паса; они
обично украду пса, па га или продаду или га враћају, као
„најена“ њиховом гадлу, добијајући за то велику награду.
Дале долазе лопови по хотелима, лопови гоубови итд. Као
што се види, берлински лопови не бирају — краду што год
им дође до руку!

Шта се све краде у Берлину, често човек не може ни да
верује. Лаковане цигле, кошуље, чупке, гласовне игле, вушце
поткошуље, кутје са прашком па зубе, пудере, тејона, меди-
цинске кигле, испушене „муштилне“ од морске пене, попи-
клени медички чајане, принак па испекте, комоти, сиром па

* У бр. 28. т. г. и „Полицју“ за 1898. стр. 122.

диететиком — све је то наша полиција код једног доповског јатака. Има чих и таквих домова, који краду врвове од лима са кућа, и посе их на колицима. Има и домова ради „машине бира“. Они имају дугачке мотке, на врху зашпане, и нама складију на прозору зечево, гусачи итд. Један је такан допов хтео да украде печеница на прозору, али како је ова била јако причвршћена, куварица је чула шум, отворила прозор, и чула оловко глас допова: „Хеј, ја, баш је сад био овде један човек, и хтео је да украде на прозору гуску, припадне на њу!“ — Наравно да се куварица пожурила да склони гуску, али у тај је мах добила такан ударац преко руке, да је гуска пала право у руке допову! —

* * *

По соби се разуме, да једна светска варош, као што је Берлин, има врло повољно земљиште на све могуће, а често по нагледу и немогуће преваре и шивидраје, као и да задивљено свих могућих провалах егзистенца. Берлин броји на хиљаде такви људи, који заснујују средства та живот само на непотпун начин; на колико је велики број њихов. Толико је исто велика разноврсност њихових лажних манипулација; од толиких ћемо поменути оне само неколико карактеристичније.

Баше да су најобилније интернационалне варалице, које се обично представљају као отмени странци са врло звучним именима, те о помоћу својих омих мирира улазе и у бола друштва, ту наравно извршују своје преваре; по најмање је да се они ту не задовољавају малим плетом. Та интернационална господи имају особит „пик“ на јувенилне, и човек се мора чудити, каква се нова средства намешљавају, да преваре и отштеде баш те жуде, који су до сада већ довозно штећени да би у будуће били обзирани.

Тако уђе у једну јувенилну радњу човек, који се представља као гроф, нареди да му се износе драготиње ствари за више стотина талара, и замоли да му се те ствари однесу у хотел, а он ће их тамо платити. У хотел дође помоћник јувенилро, и тражи исплатити један лек рачуна у зечеком новцу, а за остатак, који је био много већи, даде чек на једну познату берлинску банку. Помоћник се устеве да га примити, али гроф одмах зове свога слугу и предаје му чек, с наредбом, да га пријему повлада исплатити јувенилном помоћнику рачун. Помоћник се удахнуће сада умирен, а — — гроф одмах нестане заједно са ваиком, јер је слугу свога погодно био баш у он тога дана!

Далас не успевају већ тако „наивне“ преваре; то варалице врло добро знају. У једну велику јувенилну радњу уђе некакав врло отмен господин, представља се као лорд III, те изабра врло диван намет од тридесет хиљада марака, даде да се метне у једну шину несину, а народ јувенилро, да све те одмах пошаље по спом заступнику њему у хотел, где ће одмах и рачун исплатити. Заступник јувенилро дође у хотел и предаде јувелу лорду овај их примити и метне у шину од писачког стола, који је био ту у соби, заклачу их и оде у побочну собу за новац. Трговац је чепао, јер је био сигуран са свој намет, који је био заклачу одмах крај њега. Прве један оти, и трговац већ није из стрпљивости, те уђе у собу, у коју је лорд отишао да паре, али ова беше празна; тек се онда трговац препрели, кад виде направљену рупу у зиду, који је раздвајао ту собу од оне, где је био писачко оти, и кад виде да је на тај начин извађен новац из стола, који је такође био проваљан. Али, наравно, „лорд“ је био већ на десет година!

(Наставиће се).

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

(НАСТАВАК)

19. Пример

Да ми је уочио сам самостојно од задане — 22 априла 18. година у 10 сати муштра примете становници једне куће, да на прозору на једном стану, у коме је сама жена са осамдесет и шестогодишња деца, излази дан. Врати су била на њеном стану затворена, а кад су прозори рабљени и тако отворени жупи, покушао је густ дан из собе. Сланиа је у врату била нигорела, изауч од заклачуване собе није се напало, а деи

је старе госпође Б. нађен да седи на столицу, и сви је изглед био, да је старица удаљена. Неколико порачаји од ње била је укуцава на зиду једна кука, на којој је једним крајем доде окренути писала једна платнена мармара, увијена, добили од прилике као пазил. У соби су били отворени сви ормари, и повлачи есеити. Одмах су изашли лешину у ходник, и лешари су А., Ф. и К. одмах покушали да је поврате у живот, али им то не испале за руком. Пошто су прегледали лешину, напали су на врату јакне бразде од задане; са леве су стране биле јаче, а на десним местима и двоуструке. Лице је било у лешине плаво. Доктор А. направи постоје четири дана, да те бразде нису тако јасне као пређе. Неки раденик К. рече: „Да су на врату биле неке бразде од удараца бичем“; исти је раденик помагао лешарима при покушају да поврате старцу у живот. 26. априла есецира је лешина; данас четири дана после смрти. У коси јој се још налазило перје од јастука, језик је био изадуван али блед, а био је између креветних валица. Руке и ноге су на њима били плаве боје. На левом образу била је једна мала греботина, а на носу и устама, чије су усне биле плаве напале се мало плаве крви. Прегледајући су сви унутрашњи органи, и према свима спољним и унутрашњим знацима нађено је, да је есецира старца умрла од задане. Несумњиво је било, да је то било напална смрт, јер су сви трагови на врату надала, да није смрт наступила немаша, као што је аличина хтео да заира траг, немощности уму на куку. Није било крвава од заклачуване врата, није било оруђа, којим би се могла старца сама обесити, на врату; све је то убица препредо, а нарочито то, да старца није могла сама да седне на столицу, пошто се сама обесила! Убице или убица је остао непонађен.

(Наставиће се).

ОБЈАВА

Драгић Вилотић, из Лесковца, крива и округа валевског, који се одметнуо испод земаљских власти и почео чинити зла дела лије се предао власти, на што је позвао објавом овога начелства од 23 октобра т. г. Бр. 11401 која је штампана у „Српским Новинама“ бр. 241 од ове године. С тога начелство о.р. валевског на основу чл. 3 закона о хапшању и утамањивању хајдука, овим оглашава за хајдука истог Драгића, с тим да је од данас слободно сваком убити га. Драгићу је 35 година, стаос је средњег, крдулат, косе црне, црнотлаво, образа округлих, очију црних, носа малог, бркова великих, црних, браде црне. Од одела на себи носи сунчане чакшире и коноран, на глави ес а на појаме опанке са каијинама.

Бр. 12213. Из Начелства округа валевског, 11 новембра 1899 г., у Ваљеву.

ТРАЖЕ СЕ

Александар Јакићковић, бив. била, одржаваног за опасну криву, за кога се не зна где се сада налази, тражи извештај округа пиротског актом Бр. 8611. Пронађеног треба естражиро спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 28522.

ПОТ ЕРА.

Рако Вељковић, скитачки Циганин, извршио је крађу кова Ваљегу у Лазару браку Симкића из Клањевца и побего. Он има 18—19 година, средњег је стаос, тупи је, црнотлаво. Начелство о.р. крајинског донесло Бр. 10626 од 18. тек мес. моли све полици. власти, да Раку у својим домањима живо потраже и у случају проналаска њему естражиро спроведу. Акт Управе града Београда 28554.

Мамут Аџић, бив. слуга Мише Манића, заведени у Пироту, извршио је опасну крађу Рачић Кретићу, нигорацију из истог места, и побего. Мамут је средњег раста, бркова црних, обрбији је. Напређује се тражице. Пронађеног треба естражиро спровести начелству округа пиротског с позивом на Бр. 8265, или Управи града Београда на Бр. 28175.

Алекса Јкујвић. У земји раније огласи у „Српским Новинама“ и „Политичком Гласнику“ (бр. 31. и 33. стр. 239 и 255 ове године) којим је Алекса Јкујвић из Неменикула, ср. косијаског оглашен за хајдука, начелство округа подунавског

послао је ову слику његову преко Управе гр. Београда, да се донесе у „Полицијском Гласнику“ те да би и оне власти које Алексеу лично не познају по овој слици могле да га познају. По

сазнању, Алекс се с времена на време јавља на различним пограничним местима, зато начелство обраћа нарочиту пажњу пограничним среским властима.

Александар Н., сајинија, пореклом Хрват или Слован, пре кратког времена био се у зар. Младеновцу, среза космајског ради оправке сатова тамош. грађанима. Пошто је покупио сатове и то: од Максима Јовића ср. писара један мали златан сат женски; од Ристе Јовановића трг. 1 мушки сребрни сат; од Милутина Ђорђевића поскара и од Спасоја Маринковића по 1 сат, — побегло је некуд.

Начелник ср. космајског округа подунавског, послао је слику његову актом од 6. окт. мес. Бр. 15.761., да се у листу донесе, и моли све полициске власти да овога паралицу потраже и нађеног неку стражарно спроведу.

Александар се може спровести и Управи гр. Београда, која је такође расписала потерницу за проналазак његов, актом од 15. овог месеца под Бр. 28246.

КО СУ ОВО?

1.

Ово лице ухваћено је и притворено у једноме месту у Аустро-Угарској због извесне кривиче. На испиту онемо код дотичне тамошње власти, оно је изјавило: да се зове Милан Стојичић, и да је 1870 год. рођен у Алексинцу од сиротних

родитеља, да је по занимању цескар и да је још као мали отишао из Србије.

Да би се утврдила тачно идентичност овога лица, Управа града Београда позива све власти у земљи а нарочито начел-

ника среза александарског, да у најкраћем року прибави најтачније београдске и остале податке о овоме лицу и иште њој доставе.

II.

Начелство округа пиротског, актом својим од 16. окт. мес. Бр. 4062., послало је уредништву нашега листа ове две фото-

графије лица, која је истог дана (16. новембра) ухваћено у Пироту као веома сумњиво. На испиту њоме казало је прво да се зове **Јосиф Шнадрег**, трговац из Сомбора, а затим **Стојан Чолић**, ранијатељ поштомних уреда краљев. судбеног стола у Загребу. Претресо извршеним над њим, код њега није нађено никаквих исправа осим карте срп. држав. железница, која важи од Београда до Софије, и у новцу 700 форината аустр. вредности. Начелство сумња да ово лице није извршило негде изјеку крађу, с тога је послало ове две слике да се у листу ишпеше како би се што више могло сазнати о њему.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Уред. „Поли. Гласн.“ отпегла је препознала с руског језика.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Н. Н. из Сабинце оптужио је суду општ. пољујаче, да му је Н. Н. из Сабинце заузео самонаклоп земљу уз „Марпоућ Поточку“ и присвојио је, а поред тога заузео му је службеног пута, да доказ показује да се на сведоци Н. Н. Н. Н. Н. из Сабинце, тражи да суд изађе на лице места и учини судски увидај и да кривца казни по §§ 339 и 375 а. к. зак. закона у ствари по § 223 к.з. закона.

Оптужени је одговорио: да није тужном заузео земљу нити је заузео службени пут. За доказ поднео суду тапизу.

Суд је ишао на лице места и увидео, да је оптужени заузео туђинску земљу, која по процени вештака на лицу места вреди 3 динара и да је пут заузорио; на лицу места оптужени је поднео тапизу која не одговара §§ 292, 293 и 295 грађ. закона, те исти нема законске важности.

Н. Н. Н. Н. Н. сведоци доказали су, да је оптужени заузео туђинску земљу и заузорио службени пут.

Разлог суда

Испитом туженог Н. Н. и његовог непријатеља, да није заузео туђинску земљу, и да није заузорио службени пут неврхид је био доказа.

Испитани сведоци Н. Н. јасно и тачно доказали су да је туженом Н. Н. имање дао — продао, и да је Н. Н. сада заузео земљу туђинску и пут заузорио, тако исто испитани сведок Н. Н. Н. Н. тешкоме томе потпуно је доказа да је имање кршине Трпана и Сладуна пут ниша, а с ње стране имање туђинско а с десне стране имање туженог.

Дакле судским увидајем на лицу места и испитом сведока дело је доказано, § 35 полиц. уредбе.

Како је Н. Н. кривца застарила по § 396 к.з. закона то се од исте ослобађа.

На основу наложених разлога а за пресуђење овог дела надлежни је овај суд, § 4 полиц. уредбе, § 339 и § 375 а. к.з. закона с погледом на §§ 4, 15 и 16 полиц. уредбе суд општ. пољујаче

Пресуђује:

Да пут кога туђин тражи буде од главног пута кроз Милованца и Тимотијево имање — крушац до тремеђе, Јеврема Милалка и Милована; одакле право уз Јаругу кула се може закопати право између крушке Сладуна и Трпана, са једним утхом у имање туженог; Крушка Сладуна биће у имању туженог а трпана у имању туђиног. Остава сва иза ограда и родна дрвета која су на мучи између имања туженог и туђиног а ишине крушке трпана неће бити сама својина ни туженог нити туђиног већ ортакча т. ј. обојини у род са истах дрвета браће напола, путем ће се служити како туђин тако и туђини.

Да туђини Милалко плати туђинцу Миловану на име свију парничних трошкова 5 динара да му издати познату дијурну за сведоке, Александару, Саву и Јеремију у 3 динара.

Тако је пресуђено 25 јула 1898 год. Бр. 899 у Вољујачу. Писар.

Председ. општ. суда.

Чланови.

На ову пресуду поднета је жалба упућена Јагод. Привост. Суду. Спродивно писмо гласи овако:

Јагодинског привост. суда. Предм. жалбу са свима актима и пресудом част ми је послан на решење.

По кривичној части није благопримено поднета жалба а по грађанској части била би благопримена.

Умољена се надлежни судија да ово питање реши.

10 августа 1899 год.

Председ. општ. суда.

Вољујач.

Привостени суд донео је овако решење:

Тужба је кривична поднета и према томе овај је предмет требало расправити у смислу кривич. закона.

С тога враћам суду акта а пресуду нитишам, § 20 а. грађ. поступка.

19 септембра 1898 год.

Судија.

Јагодина.

Саопштене су нам ове примедбе

Н. Н.

Н. Н.

Оверана

Члан суда.

По овој примедби општ. писар враћа сва акта суду.

Јагодинског привост. суду

По предлим примедбама суд овај нема шта радити; јер тужба је кривична испит сведока и нег рад као и сама пресуда по кривичном закону дошпена, што се полова мога г. расматрајући судија да цени рад и пресуду као и то: кад је нег рад кривичне природе онда да ли је жалба благопримена као и подносили привостеном суду на разматрање овакви спорови — кривиче али срекој власти а суд је дело у првом спорову ове жалбе навео да је по кривичном делу — спору жалба благопримена а жалба упућена на привост. суд Јагодински, онда је суд морао да је суду привостеном и упути, а то суд стоји да ли је надлежан да разматра или не?

13 децембра 1898 год.

Вољујач.

Писар.

На ово питање привостени суд донео је ово решење

За разматрање кривичних пресуда извршених од стране општ. суда, надлежни је начелник срека а не привост. суд.

С тога враћам суду на разматрање акта с напоменом да га решењем одбије.

31 децембра 1898 год.

Јагодина.

На ове примедбе суд је донео овако решење:

Пресуда је кривичне природе и за њу је надлежна срека власт.

Жалбу је осуђени поднео 1-ог августа на пресуду овог суда Бр. 899 која му је саопштена 26 јула 1898 год. дакле после 6 дана, а по § 15 и 16 полиц. уредбе требало је исту поднети у року за 3 дана.

На основу предлеж примедба Јагод. прив. суда од 31 децембра 1898 год. Бр. 94301 суд општ. пољујаче

Решава

Да се поднета жалба Н. Н. из Сабинце од 1-ог августа 1898 год. на пресуду овог суда од 25 јула 1898 год. Бр. 899, одбаца као на преме неподшпена и ненадлежно упућена.

Тако је решена 29 јануара 1899 год. Бр. 92 у Вољујачу. Писар.

Председ. општ. суда.

Чланови.

На ово решење осуђени је се жалжи. Жалба је спроведена среком начелнику на решење и исти је донео овако решење.

Суду општине вољујаче.

Решењем пр. суда од 19 септембра 1898 год. Бр. 15905 поштинена је пресуда тога суда од 25 јула пр. год. Бр. 899 зато, што тај суд није извршио пресуду на основу тужбе, него је упуца постављеном неважним грађином, да је излагала као дошпена по грађанској части: с тога — даље суд није ни требало нише предмет замршати а већ да је донео другу пресуду: да по тужби али нази туженог али туђиног одбије.

С тога на основу § 15 и 16 полиц. уредбе нитишам решење тога суда од 29 пр. мес. Бр. 92 и враћам акта на поступак.

12 фебруара 1899 г.

Решав.

Начелник срека.

Радња општинског суда у опште је неправилна. То је доказано а примедбама привостеног јагодинског суда од 19 септембра 1898 год. и примедбама начелника среког од 12 фебр. 1899 год. пошто суд налази, да није надлежан за разматрање и решења по овоме предмету, пошто је ствар о којој је реч, дигнута кривичном тужбом, коју је општински суд као тужбу и упуца, ствар изследио и по томе издељу своју одлуку донео, узевши за ово дело на који се тужили оптужује, потпада под §§ 339 и 375 а. кривич. зак. Оба су дела самонаклапа.

Услед тога, што је овако ова радња код општинског суда упуца, привостени суд није се ни могао упусти у разматрање овог дела, јер је општ. суд неправилно извршио своју радњу што је донео овакву одлуку, кака се у процедири за пресуђење у њеној радњи види.

Услед тога наступило је све оно што је после овакве неправилне радње морао следовати, па и ово решење начелника среког, којим се нитишам и поновна радња општине суда по овоме предмету, јер је и она законски неправилна.

Питамо се, ми, како и на који начин да се овај предмет прихвати крају за извршење.

Показав својом дужином, а да би одговорили постављеној цели ми се радо одазивао овом захтеву, са молбом, као и до сада да наши општински, али и општепоборнички обрачунају на наше обрачунају у свету и на правопослу у српском језику.

Ово није прва примедба и за то би морали да се већ једном обрне на њу потреба паљива, јер то је ствар колико потребна толико и корисна, ради једноставног обављања послова по општинским судовима.

Сад да пређемо на ствар.

Онда је дигнута тужба кривичне природе. За њу је по § 4 полицијске уредбе надлежан за извршење и пресудење општински суд, пошто дело за које се тужени оптужује потпада под част трећу прелиминарну. Дакле, и ако је дело како је општински суд констатовао у ствари, пак има се узети као дело истине природе.

Када је овако, онда има се дело издати и према изнетим доказима у следећу пресуду.

У пресуди може бити да је оптужени крив и за то има искупувати законску казну, или, да крив није, или, да нема довољних доказа за његово оправдање услед чега а на основу § 36 полицијске уредбе имало би се прекинути истражујење, или би напустили случај да је кривична одговорност по § 336 кривичног закона, услед чега би тако исто морала бити прекинута ова кривична истрага какав је одне случај.

Зато је општински суд неправилно радио што је по кривичној тужби расправљено ствар грађанске природе. Кривична за самовањем застарела, како сам суд у својој решењу вели по § 396 кривичног закона. И онда шта остаје? Ништа друго, до питање о својим и службеним пословима, § 335 грађанског закона. Према овоме општински суд прекинувши кривичну радњу по овоме делу, требало је тужбину увуцати из грађанској парници за своје право, те да нести не дуго по раним надлежностима како ће своје право добити и своје имање у ред довести.

Да је овако учињено, не би било ни оне неадекватности, ни оних непотпуности одлука судских од стране претпостављених власти, ни овога питања, како ће дело крају да се приврде, јер би надлежан суд доноси своју одлуку о томе, каква права тужилац има и има ли истинског заступања у својим и у службеним.

УВОЈИЦА

(слика из поднапољског дела)

Ретко има која варош или варошица да нема бар по једног познатог убојцу. То су махом специјални људи, рањивања и наметанја и од њих сви слабији и малолуђији, а нарочито њихова околина и суседне пати у страду. Некују, бају где стигну. То су читави тирани своје околине... Своје тираниство они обично почињу још као деца и не смирују се често ни у најдирљивијим годинама. Једино, ако учине како неће ала на их робља сламије и расплају; или ако паћу на каквом глобачицу, али, како се то обично назива „на рутан нос“, па их овај пребије и тако их умири.

Један од тих људи био је и Тршица пасалић. Повисока, крупна људска око четрдесет година, са добрим имовним стањем, жељеним и иначе доста наметан човек, али беспримерна убојница. За мало шта потући ће се и са рођеним братом; а по неки пут кад нема био никакво повода томе, онда га сам ствара. Није он само једнапут увести у какву казаницу и попицао: „Сви гости на поље!“ Свет га зна, па се обично узлази, али ни то не помаже. Заleti се он на кога, зграби га за врат, па се стане дерати:

„Стој, што бекате? Зар ви мене правите дуким човеком, онда вам ваљаш.“

И тако и опет настане туча.

Још кад се мало напје не можеш га спосити. Поминишта. Једном, а беше пасалић дан детаљ, упале он међу сељак на тргу, па удари кога дохвати. Један му је криш што га гледа, а други што га не гледа. До душе, и он је том приликом извукао неколико стубаца по леђима, али је био направно толики метак да је и позиција и општина имала пуне руке посла.

И казнице га за то, али не помаже. После је претио да ће и „капетану наместили ребра“.

А што је најгоре, прематали те а не смеи ни да га тужиш. Куги и чувај га се, то ти је све. Ако га тужиш онда се слободно сели у другу варош. Пропало си. Као, шта је било са Јовом општинском. Седи Јова пред дуканом, а навије Тршица.

„Поможе Бог!“

„Бог ти помогао“, одговара Јова.

А Тршица се издера на њега:

„А што њушаш, постоје смрдљиво!“

„Ко њуша, отац ти био нас, а не ја“, плаку Јова, али га Тршица у исти мах дохвати за прса и тресну о њену главу.

Јова га тужи и Тршицу у затвор. Али кад онај кавље из затвора, Јова је од њега толико прелутило да је највише морао да утече са радном у село. И моли га, и братица, ништа није помогао. Ни маца му није могла остати на миру од Тршице.

Кад је сасвим добре воље, онда ће му рећи каква старија човек:

„Ама, сине Тршице, шта ти то радиш. Не ваљају ти нос!“

А Тршица се пожуна.

„Видим и ја те, али шта ћу?“

„Како: шта ћеш! На смрти се једва јури као човек.“

„Не може се. Ја хоћу, али то ништа не вреди. Док ми само надне нека мрак на очи, нека ме ватра обуме а зуби се сами стегну, онда — уја. Ни Бог ме не задржа. Често не знам ни сам зашто сам се потукао.“

Али како је радио овако је и прошао.

Једно предече, а било је то тако у јесен, сврне Тршица на рачику код „Пера Цинцарина“. На прилици погледа видео да је нешто зловољан. Сиде, ништа не говори и само пише. У казани је било прилично света, али се све један по један стадоше узлазити. Чак и Јова Дугме, овај што диже столове у аубима, остави пољу и нишуа се у дворште, па одатле звани кући. — Остадоше у казани само једног случајче и Ђокица обућар, али како га зову Ђокица Шустер, који тек што беше дошао.

Ђокица је омалена раста, уских груди и страних сука. Да му не видиш бркове мислио би да је деран. Познат је као миран и паметан човек, а сиромаш убити.

Ћути Тршица, ћути, па одједном подиже главу и погледа у Ђокицу.

„А шта ти, шуно, тамо радиш?“

Ђокица сви задрхта од страха.

„Ето, гледа Тршице, мучим мучу.“

„Какву мучу, бре љубави, ти мучиш?! Ваљда ти се галије потопиле, или се бојиш да не иштетујеш на свињама.“

„Није то, него друга муча. Нагазано сам бас на срцу, па ми се сва нога падала. Боли ме очи ми искућу!“

А Тршица никуи:

„Па кад ниси па зуре што не идем кући, него ми ту седиш а? Сад ћу ти и ту другу ногу сломоти!“

Ђокица хитро устаде и пође.

„Стој, где ћеш?“

„Па, велим, лево ми и говорим: идем кући.“

А њеши сад кући, јук! Ошам ти сад да ми поиграш једну шустерску пипиреку... Овама „ја“.

„Ама немој, гледа Тршице, молим те“, започе Ђокица неким плачким гласом, али Тршица скочи и дохвати га за уши, и вукући га тако доведе за свој сто.

„Ту да седиш“ рече, да се ниси мак“о.“

Па се онда окрете оног случајче.

„Дете, леда још један пољу, па да потражим ту код „Златног вода“ да ми доведем једног свирача. Брзо, само брзо! Има их тамо седморица. Какви: лове гледа Тршица... Ало!“

И узе првоним зајавити пугару.

Ћути Тршица, ћути Ђокица. Ђокица се сиромаш. Скупише доведе пољу и отрча да тражи свирача.

После неког времена започе и опет Ђокица молећим гласом:

„Вода, гледа Тршице, шта се никује ово поље са мном?“

Грехот од Бога! гледај, бољан, капа ми је нога. К’о ступ!“

„Ћути“ стрвино“, осече се Тршица и удари га шаком по устима.

„Шта ме бијеш?“

„Кес ми је. Ћути!“

И оштер ућуташе. Трина пуши и срикује ракију, а Ђовица се покупило у гужу и лагано куче. Само у један мах сину отима и повисе ружу левоме куку, али је одмах траже као од патре.

„Шта се глуми?“

„Нешта, Овано!“

Бло слухаче са два Циганина.

Трина оживи.

„Овано мајстори!“, повила им сесело и показива им на клавију, „свајте!“ Дете, дај по ове равије за мајсторе. Па сад, мајстори, да ми свирате штогод свито, што знате ситуије. Овано шустерски“.

„Овемо, галда Трина“.

И почеше свирати.

„Стој, не ваља! Ситије!“

Мајстори променише другу игру.

„Стој, и та не ваља. Разумете ли ме: ситије!“

Са греком игром био је задовољан.

„А, та вам је добра... Устај, шуце!“

„Немој, галда Трина...“

„Устај, кад ти кажем. Ал“ да ми само поиграш овано по шустерски“.

Ђовица устаде и пође наврамајући.

„Сад, почини! Један, два, три!“

„Ама не могу“.

„Бре моћи неш још како“.

И удари га песницом по глави.

Ђовица стисну уснице и понуша играти, али се одмах повреди и склизну се од бола на једну столицу. Беше блед као арна.

„Не могу на уби!“ јакну а сузе га обиле.

„Морраш!“

„Не могу, брате Србине, која ли се вера. Не могу ни да живим. Влада ми само ногу, кумим те Богом!“

„Да плади“.

Саже се Ђурица и узв рукама болесну ногу и позвао је даже на вине, али га у исто време лупи Трина по пој из све снаге. Јадник само вину и затрепера као лист.

„Јао мени!“

Трина скочи и дохвати га за гуцу.

„Е, сад неш да играш.“

Али и не дорече. Навидаше и као жупа одскочи Ђурица са столице и удари Трину нечим по сред груди а Трина вину, поведе се и паде лаукало. Вине се и не маче. Само му један клокот румене крви прите на усницама.

Једним малим поштом Ђовица га је погодило бачу у срце.

Поведена је петрага по овоме делу и кад би све свршено Ђовица је био ослобођен од сваке кале. Сви му судили паши да није крив што је учинио ово дело. А чарнија? Често олаку као да јој се ендие неки велики терет. Прође Ђовица уљом, а чујем где неко прошапује:

„Посветила му се да Бог да она рука!“

Милорад Ј. Митровић.

ПОРОДИЧНИ ЗЛОЧИН

(по етском)

И ето тако, жена му најзад дође главе.

Осетивши у детинству и у младинском добу сну драж васпитања глумачке школе у главном граду, упутише га у пилану као неспособна (као да тамо и није та уста нештита)! Бегов мек, пошладава карактер поведе мењати друштвене прилике. И он надише све дубље и дубље, док се најзад није уставио у — — — врчим. Придржати се не имаше ни за арга, ни за шта.

На један пут учини му се да је омиљен, радо гледао. То га омише. Обуче се, уни се, а пића и не окуси. — Но то му се све учини као сан, пует сан. Жена безпрестано наваљаше на њ са својим потребама и услед тога порођаху се у кући често зајенице. То га одби и од куће.

Жена му ступи у друго друштво, јер у томе, где су негда добро плаћали, не беше више за њу места. Од тога доба цео

му се живот сводио у две фразе: „дајте ми новца у напред — жена ми је отишла!“ То: „дошла“ и „отишла“ понављао би по пет пута. И ми да не беше са женом заједно, иначе се трудише, да и даље остане у друштву, што је жену му отуђило.

С песим очидним одушевљеним примаче још неке вести о жениним поступцима, о животу свога женског света, које синура за јаву гласу не би смела повратити муку „бекрија“.

А он, где би се с првом децом сусрео, обасинао би их позиконама у играчкама, обућа, одећи, па шта би дапо све до последње коцејке — на би за тим оштер утапио муку своју у ракију.

И када се поднавије, ипак га добра нарав његова није остављала. Тада би обично нинушио:

„Чујте, браћо, песму моју,

Свак ће наћи поретк своју — — —“

и са особитим осећајем завршио би последњи стих:

„Над брком пашик савку ће невати!“

Повориници живот тако се таисао, да ни би, ни жена му не могалају измислити сауду своју.

У сваком друштву од практичних људи добицају савета, да не треба у животу размишљати, ни живота животом укадувањем, утвотути.

Разлика међу синурама беше само у томе, што је жена беоје појмила тајанственост тих савета, против којих ја је, у последње доба, савест почела већ чинити пребацивања и замерке.

Тако то потраја неко време, докле га једнога дана не наповади женава дечак: „Посустила, ама ме с Наташом под твоје окриле.“ Доклепах га је на станица дванаест врста од места. Беше јак убуђан; час би плакао, час се смејао, час непуштао купате. Најзад докопа Наташу у наркује и дуго је, дуго не пушташе.

Куповаше јој играчкама од спаве руке, и ова би му само рекла: „ти си добри мој тата!“

Наташа унесе гувернанту Немцу. А он, да ми му само примила жену у његово друштво, пристаје и на педесет рубала мање плати.

Мучно беше Наташу у Немчину друштву, јер се сада с мајком у ретко и плашше. Обично би је одбијали речима: „мајна учи улогу; код ње су посетници!“

„Јесу ли са звездацама?“ питање Наташа безазлено. Отад би се често у кући срдиле и нечери би проводило махом нави куће. Игра његова у повориншту постајала је све неодреденија, абуења...

А мајка је на поворинци брата лаворине. Обожаваоца тушпе и тма, па је обављавала црнеом не само за време представе, но и после, до неко доба ноћи. Наташу често буђаху туђи плаћани гласови и честа лупа врата.

„Шта је то било ноћас, Наташо?“ питао би је отад сутра даи, милајући је по глави, пада би по обичају дошао да јој поведи добро јутро. Али му очи гледаху некико чудновато, давао...

„Оце, ти си баш као наша баба, немој, болан, да нијеш“ и први се у за њ плачући.

Он само што тужно закрте главом.

Соба његова беше неваљале од собе женине му, маха, с једним прозором на дворана.

И једнога јутра нађоше га на алау те собе, где упуриљена женава збоји нејасне реч, од тога доба није могао више играти у поворинци; све што је могао рећи, беше реч: „да, да“ и навада би носео у њу малу таблицу, на којој би писао оно, што није могао говорити. Натуроме веће, необријана брада, упале очи почеше плашити Наташу.

Меко срдацине њезино беше једно родољубење жубави и она трчала за мајком као пестина.

У мајчиним одјама беше навада носео и живо. То се играло, певало, пико. Мајку зваху мајкама. Чита са звездацама дражине Наташу на коленима, залагале је посланицама и учаше њеној доста слободној неми. Једне вечери башу отад у одају, где она певаше на задовољство гостију, а где пре

тога нигда није ступио. Био је блед, јако убабљен и тако снажно тресу песницом о сто, да се овај предвоји. Старица са звездашима тако се од тога престраши, да испусти девојче из крила, стукну назад и лавали се на једну столицу, на којој је био нечаји шепир. — Мајку то с почетка изненади а после пачути гневом и отпоче ова ружасти ударајући гласом на то, да га мора давати у болницу и то што скорије, јер се не може сносити код куће.

Наташа брзину у плач.

Пастули поћ, Немци одведе дете у кречетат. Јесења ветар тужно еђување кроз ками. Наташом овлада страх. Ништо шпришу. Немци спаваше дубоким сном. Ветар је и даље певао своју песму. Девојке претрпале сакри главу под покривку. Мало за тим провири мало и сирам светлости лампе смотри она крај своје постеље. Вени у пресвлачама и палучама.

„Оцо, оцо, мене је страх.“

„Да, да“ прогундори он, показујући на сивакину Пенину. За тим скрети ризе на груди, као је молио за опроштај; сузе му топишау из образа и сусуваљаху му се у бради, те се свезаху као бисер.

„Оцо, не плачи, та ја те волим!“ шепташе девојке дижући се. „Биди, оцо мој!“ пробори поново и паде му оно прата. Он се спусти на постељу, подиже јој кошу с чепа и чекавице је посматраше. Шта ја јој је хтео рећи? Да ли азу судбу своју или бојазан за млађани живот својег љубимца. Изаиди на недару запечаћено писмо и даде јој знак да га скриве под своје узглавље. Писмо беше упућено на гимназијског учитеља, најбоља очевга пријатеља. За тим написа на својој таблаци: „Или к њему па тамо и остани. Сазнај га и не заборавај оца.“ За тим је поубио; прекрети је, на не дивући отију се не добатра до врата и загуби се.

Два дана Наташа га не виде.

Мајка се узнемири. Дете га нестрпљиво ишчекиваше, да јој објасни догађај оне ноћи... Трећег дана, у сами сутон седеа је Наташа крај прозора и обљавила зутку. С поља долазише неке необична гдја: људи се аскулашу у гомиле и нечему се јако ишчулају. У том се појави на стеницама један полицијски орган и упути се право одјави мајчиним. Гомила расустише сваког тренутка. Девојчету та појава јаке скрете пажњу. Гомила деце беше се начетала по околини града, нека се испела на дрвље. Једно се неважно претрети и му то вагна на смех. У том се појавише и људи с носнимача, те се упутише правце њихову стану. Служитељи оштински одбјаху гомилу. Врата се спома отворише и сна та булумента рупи у двористи. Наташа отрча на други прозор и дрвља у рупама играше, ише се на прете и гдлаше шта се доде чини. На једанпут и не знајући за што, сриде јој поче јаке купати. Кочица Максим журеше се пред својом, да им отвори прата. У том немо ланика: „Па то није тај лауч. Служитељ носила на зека“, завика други, који је често оцу дохдио. „Људи, кад нам кажем, не гурајте се, јер бу... не гурајте се!“ дерашу се органи реда.

Служитељ носила. На њима лежише неко покривен асурма; није се могло видети ко је, јер је вршила само једна ногањина. Веда се с носила подиза. Један од служитеља приђе носилима да намести асуру, у том се поклони ладе с брадом — — „Отац!“ кличе девојче... Мајко, мајко... отац! и потече у мајчину одају.

Мајка и не чу долазак детини, јер беше утонула у говор с поздравним органим крај топле неје.

„Тамо је отац... Ти си оца убил“, јадиковаше дете прова сузе.

Мајка ударила и усправи се целим телом.

„Шта је било?“

„Ти, ти си га убил. Нићу с тобом више на часа бити. Хвала си га отерати у болницу и то му, оцо, дође главе!“

И као курија излете на себе на ушцу, притискујући писмо и прсима и измичаше све даље и даље...

Неважка старица, лахатајући воду са студенца, беше му ахром ладила руку.

БЕРЛИНСКО ПРОПАЛИЦЕ, ЛОПОВИ И ВЕРАЛИЦЕ

(НАСТАВАК)

У таквим приликама играју велику улогу хотели, а често, па ма и не по својој вољи, хотелијер и његова посруга; но велику симпатију гаје вералице у својим пословима према издворницима, који су уједно и портари у хотелима, и који већином имају лепе уштеде код себе. Покрај све њихове предосторожности, вералице их препаре, особито кад им ставе у изглед велику добит. У једном великом хотелу седео је подуче времена неважак руски грош са својом малом сунтуром и са једним слугом; овај се последња спрјаташе с портаром тога хотела, те му стаде причати о грдим мизалима свога господара, о господаревој превеликој љубави према депој сунтуру, која је по рођењу принчеца, и коју он и сунтише објаснила скупшеним поклонима итд., па му најпосле показа један извазак рачун, који је гласио за скупшеницу огранци, и то на суму од 40.000 марака, од једног познатог берлинског јувелира. У скоро за тим дођоше грозу многе денеше, и после њих се грош понављао као човек, који се бже нешто разваљала. И грош у гронаца писашу много и доверљиво сваки час, а за то време испричаху грошев слуга портриу, како је његов господар добио нест, да је некуд побегло један његов настојник, коме је Варшава Банка исплатила тридесет хиљада рупала на његов рачун, па да је то новце требало лично да донесе настојнику грозу у Берлину. У вече позове грош портриу; био је страшно убабљен, бидио је дрвље и камење на свога подлога настојника, и исприча портриу у кратким потезима, какав му се несрећан случај десно; но тај је случај већ био познат портриу не само по слугиним причању, већ и из денеше. Дале рече грош портриу, да одмах мора да има код себе двадесет хиљада марака, да би могао да оде у потеру за лоповом, а за валогу даје пакт, који је пре два дана купио код јувелира за допустуру суму; за тај најам од неколико дана, док буде ван Берлина, даје он радо три хиљаде марака интереса, те би портриу могао да однесе тај пакт да залози у банку или код јувелира, код кога је и купио. Портриу се осмехе бри на добру заруку, не да друготе да се тиме користи, а умишљава, те даје грозу позив од своје уштеде. Овај одмах изујтра са својим слугом, обљавиши да ће се вратити на четри, ите дана, и за то је време гронаца требало да остале у Берлину; но и она узима мало допуне кола, да се извезе, и више се не враћа. Прођоше пет дана, а за њима и шести, седми и осми, а грозу ни од којога; портриу се то учави сумњиво, потражи грошу у руском посланству, но тамо се о пој није знало ништа, те он брже оде потражи јувелиру. Јувелир му рече, да је пакт давао, а тако исто и рачун, а „грош“ је код њега купио само један пакт од четри стотине дилара, те је у рачуну лако могао доћи потребан број нула! Тако сиромаш портриу остаде без својих новца!

Покуза да добију и скупшени новарице — да не кажемо гласност — удружују се обично, те одлакајући запат вералицама. Тога је и пре било, а и сада је тако исто; све опомене више нипшта помогне, као што се види из безбројних примера. Хроника суседне вароши Берлин, Шарлотенбург, забележила је један особити случај дрскости с једне стране и невероватне гласности и поверљивости с друге стране, који се десно тамо пре двадесет година, и који је у то време најпосле необичну сензацију. Једна млада, колко лича, толико и окретна девојка, Хенријета Вилке, ила једног шарлотенбургског богатшваца, која је више година била она код једног берлинског банкарка, постојала на један пут велика богатшаница, и већ се шпаловала, да је испростио некакав крај на Браунајге, те је објаснила својим благом. Хенријета нијас утхадан стан, купи коше и кола, узе слуге и за себе другарицу, јакхала је са својим италијанском по италијанцима, куповала је најскупшеније ствари, плаћала је све готовим новцем, суговала је колмина у која је превала по четри кола, у кратко, заслужила је, што је народ лављао „златном принцесом“. Ма да јој се нипшта оа није могло пребацити, ипак се нипта није чуло о бравајанском грозу; пошница се стаде већ замишати ном, и овајда, да је један берлински прити трговац добио наређење из Ханбурга, да госпођини Хенријети Вилке исплати знатне суме. Ја најпосле су морали присутити извору, јер је једном, „златна принчеца“ дала једном берлинском трговцу наместити пакт

са држаним обавештањима, за које се доцније при испитивању напало, да су диктоване од новина. Раскошна Хенријета би за-
творена, и одмах рече да све своје преларе; и она је хтела
једном „тако да живи, као отишени свет“, и напразна је за-
жртва на Шарлотенбургу једну колику богату, толико и твр-
дињу госпођицу, коју је у раније позивала. Она је отишла
оној поседољци, причала јој како принцеса Риншпа, с којом
она често бива у Берлину, потребује за зидане једне собе
500 талира, и како у тај мах не располаже толиком сумом,
она је замолила да те новце госпођици Еверсман, за коју је
много чета њеног савишала. Она је нитке сваких десет пенита
млазаво и тужно дала где мора, али је сада била веома ра-
досна толиким одговарањем, те је одмах послала позив преко
вртог усудуше госпођице Хенријете. После све дошао је на ред
пријети, који је много ступао о „доброј и дојавној госпођици
Еверсман“, на најавије и сам прах, који је нудио у једном
писмену 12 процената интереса, и „по прилици моје пажње“,
на како стара госпођа Еверсман није могла како да дође
себи од тако прелестне милости, то је он поплавао своје за-
воде, на је и од куварике Еверсмановице узвратио 250 талира.
Посредница је била дубока Хенријета, и за њене две го-
дине пробегла је Еверсмановица на тај начин све своје имове
— дала је у готовом 12.000 талира, и једну хапотику од 8.000
талира — а Хенријета је била толико предосторожна, да је
депоновала велику суму новца у Ханзбургу на своје име. Два-
наест година робије неће баш пријати „златној принцеси“ после
тако кратког господског живота!¹⁶

У Шарлотенбургу такође досеко се и овај случај. Једно
по подне уђе у гостаницу један човек, који је изгледао да
припада бољем сталежу, и рече њеним гостиничарима, која је
била сама, да је он служио с њеним муком заједно војску, и
да хоће да га посети. Када жена рече да је муш нешто
бољестан, и да лекар једна даје наред, да ће и одморати, тај
бољестан, и она му мука уведе да је утешити, и да изводи, да му
допусти да уђе у болесничку собу, а да га нико не прати,
на ња она. Доцније се увидело, да је дала тежица стар оца.
Неошавши је пришао кресту, говорио је гласно самитику
као свом старом пријатељу, да је могла његова жена то чути,
и за тим се вратио к њој. Са жалосним лицем и влажним очима
покуша он да утешити жену својом наредом пријатеља, и рече јој,
да му је пријатеља напустио, да сам готов новац, који је код
ње, претвори у хартије од вредности. Жена се веома обрадова
тој одаци свога мужа, јер је то била њена дванаеста жеља,
доносе дванаест хиљада марака и предаде их том непознатом
човеку. Овај јој рече да пође с њим до банкар. Обоје тако
одоше ка једном шарлотенбуршком банкар, али на врате
страначе гостиничарка остаде испред банкарне радње, и он
сам уђе у радњу. Ту он запита нешто са свим обичај, и он
тај није напоље и рече госпођи, да ће се хартије моћи дати
кроз један сат, те се вратише обоје гостиници. Да би оправ-
дала свој познатом код куће, сети се гостиничарка, да иде
да је шила да купи кажу, те са њом и оде да купи кажу, а при-
тицац може чекати њен повратак пред кућом. Кад је гостини-
чарка нашла с кулањем старима на ушцу и поздравила
пријатеља свога мужа, видела је, да је се овај користио првим
конским трамвајем, и отишао у Берлин. Тада је тај при-
тицац, да је пао у руке парализи, и одмах јави ствар пози-
ција, али све без успеха. —

Као даљи доказ, колико делано тера — а злоупотребу
драгих ближњих, као и на капа се начини она злоупотребају
за ризне дресове преларе, извешено извод судског претреса на
једних новина по једном спором случају, који је и немало ху-
мористичан. Тога до тада ненавешенога, колосалнога младинца,
коме је тада била једна двадесет и седам година, назовамо
Фриц Ханстер. „Оштунен је био за краљу и лаку телесну по-
реду; изгледао је ограничен и добродушан, имао је водено-
плаве очи, а боја пуне му браде беше као у сламе. Био је жи-
тарени радник и радио је једнога дана у митинг господина
М., кад је први пут био изједо забављеног бузика чуо некакав
тајанствени шум. Прво је чуо као нево британске беснога бика,
за тим као трговачке свиње, дајале пале, и за њима су следе-
ли ненавеш мелодични тонови, којима је заауздани мачан
давао израз својим осећањима. Ствар је била потпуно тајан-
ствена. Фриц Ханстер поче од страха дрхтати као прут. Није
се плашио других ствари, али код ове је застао, размишљао,

и највише увидео, да је најбољи страх у томе богатство. Нећ се
боше окренути да ступи на стеновице, кад на један пут чу
некакав потпуно глас, који му је парењавао: „Остану ту!“ Фриц
Ханстер поступи „Остану ту, или ћу ти окренути лева!“ Си-
ротко Ханстера свега проби није, убуи му цокотати, и
оној кнепаду од страха. — „Ја сам дух старог Цанцага“ — поче
онај неси га глас понова — „и гласам сам. — Чужди ли, Фрице
Ханстеру, гласам сам и мисли! Захтевам од тебе, (ју востаде
говор громогласан) да ми донесеш добар доручак и пола литра
вина — изаже —“. Као да су га еурје појурале, побже
Ханстер одатле. Стари Цанцаг, његов прађаши колега, био је
још за живота рђав композитор, и с њим се није смео ша-
таје. Није се, дакле, могло ни помислити, да је он променио
своје навике и на оном месту, где је такође по свој прилици
напоу у рђаво друштво. Четврт сата после тога невоје је наш
добри Ханстер једну поволну чинију лепог јела, полонину
хлеба, добре парче кобасице и пола литра доброг старог вина,
и све то оставио на трети басмак од житнице, па за тим по-
бегло као без душе. За тим се јави своје господару да је бо-
лестан, и како је то потпунога његовог бледи лице, то га овај
пусти кући. Два дана после тога дошао је Фриц Ханстер оне,
(Наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Писмо из Париза „Полицијски Гласник“. Изложба је
на прагу, радова, припреме и преларе у највећем су јесу.
Своје је целокупну штетну замишља велика прелара, позната
под именом *индустријски изложба*.

Журта скампалоше преларе била је трговина са кини-
бранима госпође Перли-Кавири, која је отишела са не мале
него са 250.000 франка. Ибој је било мало на ум да изложи
један огроман кинишан, од око метара висине, са платном од
сто таласице и пет ваздржаних метара, и под њиме гостиница,
сада за прелесте и њиме различитих забав. Како јој је зато
требао службена домова, то јој се стави на сваку цену
Батај, и обећа јој потпуно своју и својих многобројних и уни-
цијалних пријатеља. Око лакотерне трговине свукли се цела
једна чета, који су јој имамалили новца на рачун подми-
њивања јури од утајања и лизова. Госпођа Перли-Кавири по-
тискивала је чек за чеком, и она упуњавала њенога болесника
да је парју и упуњивању остала су безупречна. Тек јој је
онад пуло пред очима када је на њену молбу добила од на-
ложбенога одбора негативан одговор. Несрећница је хтела да
напуни, и полиција је отпочела серију затварања тих честитих
„жури од утајања“, међу осталима Диниша, америчка Почасе
Легије и барона Шабреја.

Скандал са кинишаном само је уверио у пав других
прелара јоје су у велико почеле. Једна је нарочито изнала,
и како ња изгледа да је се проширила на индустријско, па и
на њиме лемау емитирају се дуности да је изнесено у „Поли-
цијски Гласник“ и скреном палку њиме буљске.

Већ некимле месеци много лета у унутрашњости Фран-
цуске почела су дојавити промекте језиком, парижкога дру-
штва, које је обећало да ће за маку суму од четрдесет и девет
динара дати могућноста својим претплатницима да проведу
недељу дана у Паризу за време изложбе. Непоуде треба елати
у друштвеним стан, улаза де la Tombe-Issoire.

Несомно докитирани жури посланици својим пристанак и први
улази, али како листу дојавиш изпакљаних гласова обрати се по-
лицији. Истрага која је чинила пошала да је цело друштво
сличавна једна сумњива личност, и да је друштвени стани једна
препа барака на једном празном плану у улици де la Tombe-
Issoire.

Још једном, треба бити врло обазрив и не дати се на-
рати и штетити.

Србин.

Врачара. — Петроградска дошавица *Татара* тај скоро,
у истом листу, прита овај случај:

„У сред Петрограда, један трговинички процес позлажује
нам простоту и азу еректу једне младе девојке из угледне фран-
цуске породице, која је била жртва једне врачаре пијавке.
Девојка је била романтична природо, ерце јој је плам-
тело дубавном ватром, и по савету једног своје пријатеља
отиде код гласовите врачаре. Врачара, елегантна и достојан-

ствена, лепо праме девојку, и затем се заплутају у једну тајну собу. И врачине поче. Није било скупо: четири рубље и неколико метара чоје. Одушевљена девојка на парадби, довесе сутра још и један златник, чашу и каве.

Врачине се настави и Циганка још рече: „Узмите овај златник, ову чашу, и са њима будите при поновим на позови до коловожњога гроба. Када буде откуцала понов, баните та саба праждета. То ће до оскурга испуњења милог пророкања“. Девојка се плаши, дрхће, и добродушна циганка реши се да ухвати са њом аутиста, и да она сама испуни тај задатак. Чаша и златник осташе код ње.

После тога треба бацити пуну мараму сребрних рубаља, на исто место, и у то тобо. И то бива.

На плућем вразуљу, циганка уплаћено и тужно погледа на своју жртву и стаде умишљати: „Несрећо! Ви сте пропала! Умрећете још ноћас!“. Ласковита девојка паде у очуљавље. Али циганка вали коњу ватру од песна, која преставља лешину, хуве, чина неке тајанствене покрете, и оспавља своју кадријетину. Идућу ноћ треба да проведе у хаљина на којој ће бити зашито неколико златника, и сутра треба да доведе циганку ту хаљину, заједно са златницима, један док чују куму — не треба да ња, и да циганка све то упишта... Кумине је неопходно потребно, јер је њане пропала. Девојка почине слободније дивети, објави је сваче благодариности према свој кој јој живот спасава, сиља свој брзи са дијамантима и даје спаватица. После тога, још једна врачарија са кесом са 300 рубаља, која се прва пралиа.

Комедија се завршава трагично: девојка која је читав месец дана била позвана и задућивана, добија живичне пастуне, урлаче, напала на слушалицу, грече поштима зад, вали мртвца, разговара са њима... Родатеља позову декар, и они отворју цеду историју.

Крива освета у Америци. — У месту Манчестер, у северо-америчкој савезној држави Кентуки, већ неколико месеци дешава се низ убистава измањ неколико тамошњих породица. Полиција је била намера да томе азу стане на пут, и затвори старешину породице Бакер. Али многобројне породице Бакер, Вајт, Гривин и Фалонте, које су господари у Манчестру, побуне се због тога што им се одузима задовољство да се убијају, наоружају се карабинима, и ударе на полицију и суд. Између органа власти и нападника отворила се читава битка, и власти су најзад морале побећи из Манчестра. Гувернер Кентуки послао је три чете пешадије.

САТИРА

Серг-Бабенова парница

ЈЕДНА ЛИТЕРАРСКА ДРАМА ИЗ ГОДИНЕ 1899

— Alfred Capus —

Да у кратко прегледамо околности, које су данас песника Бабења довеле на антухеничку клупу Сенског поротног суда! Прешле године нађен је у својој поезији убијен неки Диран, који је на једном од првих париских листова заузимао место критичара. То ужасно убиство отворио је први његов вратар, кад му је — као и свако јутро — довео школу чоколаде.

Истог дана пријави се полицији кварта Нотрдам-де-Лорет господин Серг-Бабен и изјави, да је он извршио тог гроиног дела. Он показа полицијском комесару мач, којим се послужио и који је још сасвим био објен крвау несрећне жртве. Нише није ништа ни требало, па да га истрајна власт стрпа у затвор. Али једино, што је Бабен могао тада да каже, биле су речи: „Ја се осметих“.

Саслушање

Судија: „Бабене, Вама је двадесет осам година. Ви сте од добре породице, али сте увек били савалаци, неспављани и кривотвори, којим је било тежко издати. У својој десетој години почели сте писати песме. Суд је неколико тих песама навањо; ја признајем, да су оне мало састављене и да су лев прилог неспављу. Ва сте их читали својим школским друговама, али Ва не хтедате поднети ни најлакшу критику. У не-

том разреду испуки сте једног љака, што Вама је шалећи се напоменуто, да у једном александарину имате једну стину више. Ви сте му, као што се то у обичном животу каже, хтели очи ископати. Од тога доба ти знаш Вамаг жестоког карактера само су се умножавали. Све, што се лове критика, улева Вама стрину одиратност, која се протеже чак и на оне ауле од пера, који су се раније тим пошлом бавили. Колико су Вама пута чули аули кад велите: Бога! је најгора лопука! Вама школски другови и учитељи пласу могли на замислити, до кога ће степен пораси Вамаг гушање против литературе критике. (Комешале међу слушаоцима).

Судија: „Поједини од тих навода протерани су“.

Судија: „Не прекрдајте ме. — У седамнаестој години по- доносила сте државни испит и добили за чиновника у мини- старству народне привреде. Па и тамо морали сте да се про- саавите својом напраситошћу. Више пута антицили су Вас, како, читајући новине, бесно искујете, и једнако дана бањали сте у јутњани у ватру један број, Revue des deux Mondes, који чак није ни био Вама својина (још жагор међу слуша- оцима). Напослетку казали сте својим колегама, да се гушате бирократског поезија — то су вама рођене речи — и подвели сте остакну. Отладе пидели су Вас где журите од уредништва до уредништва и нудите своје песме, али отуда су Вас одби- јали. — Не прекрдајте ме, ја то не нагађам већ констатујем. — Данске године нудили сте свима париским издавачима једну књигу песама под насловом: „Fibres supérieures“, и Ви се нисте устручавали и да уговорите претићу, да би изнудили штам- пање тих стихова.“

Отуђени: „О!“

Судија: „Не поричите, свеодици су ту ствар доказали. Ви сте с револвером у руци упали у собу господина Лемера и претили сте му, да ћете га убити, ако кроз четир сатаха не потпише уговор о издавању књиге. Господин Лемер Вама је одговорио, да кња нема обичаја да сришава послове с оруж- јем у руци; за тим сте Ви тамош хтели да револвер оикнете, а у собу је ушао један човек из те куће и у томе Вама спреч- чо. Дале! Ва напоменуто најште издавача, и „Fibres supé- rieures“ утвела света. Шест месеци је прошло и ни један часине, ни један критичар не пробори ни речи о томе.

Отуђени: „Наравно“.

Судија: „Напослетку, кад сте једног дана отворили једне новине, прочитали сте у њима чланак, у коме се с пуно хвале говори о Ваšem делу. Чланак је потписан један од наших нај- одличнијих критичара, господин Диран. Недељу дана по том он је јаким убијен, и убила сте га Ва!... (Јави метеж у пуб- личи). Суд ће Вама сад по томе судити.“

Отуђени: „У моју одбрану потребно ми је да наведем само неколико речи. Диранов чланак почео је с реченицом: „Господин Вабен је песник од великог талента...“ Ко је год имао способијага с литерарним светом, знаће, да је нараз „велики талент“ највећа уредка, којом се може уредити један навијеник. Да сам имао какав лист, у коме би се могао бра- нити; ја бих одговорио; али нисам имао незе ни о једним ли- стом; моји другови су ми се због те критике с правом под- смејали; изналазила су ме „песником од талента“. Сво сам нагуљен; и ја сам се осветио.“

Судија: „Зашто нисте код Дирана покушали, да он то опозове?“

Отуђени: „Ја сам ишао к њему; говорио сам му, да ја не могу отргнути такву уредку, молио сам га, прекинуло, да настане други чланак, у коме да са свим престо констатује, да сам ја један од највећих неспављих генаја овог столећа; помислите: ја нисам чак тражио, да он каже, да сам ја нај- вели; у кртак, ја сам се задовољавао, да се он израи на неки начин, који неће моћи самозлобје уредити и мој позив опознати.“

Судија: „Сутра дан сте купили мач у улици de la Grange Batellere.“

Отуђени: „Ја се ослањам на справедливост порот- ног суда“.

Саслушање сведока. Реч државног тужиоца.

Разни париски издавачи изаше пред судије и изјављују, да им је Вабен одиста неколико пута претио смрћу, ако неће да издаду истине „Fibres supérieures“.

За тим долазе више чланова друштва „des gens des lettres“ на ред, а они, упитани од председника о значају израза „велики талент“, кад се тај израз употреби према ком књижевнику, изјавише једнодушно, да ослета нема веће уреде и да тај израз неће употребити ни један критичар, који самог себе поштује.

„Књижевник, за кога се каже, да има талента, ствара се управо немоћним“, додато је господином Х.; и он више нише изгледа, да напад више изла и један примерак свог дела“.

Државни тужилац тражи заслужену казну, али препоручује суду да узме у обзир олакшавајуће околности.

Одбрана.

Речитим говором тражи бранилац да се његов књижевни преглед ослободи. Он скреће пажњу на то, да је то први критичар, кога је књижевник убио, док се на против критичари побројаво много књижевника морали поштовати. „Бабен је“, завршавао бранилац своју реч, „данас мирнији; хуто делавље у историчном ватроу довело га је до умерених мисли. Он ће се у будуће задовољавати тиме, да критичаре преврће. Осим тога критичари имамо свуда и на сваком кораку, а великих песника и књижевника имамо свуда“.

Бранилац моли суд, да друштву врати једног великог песника.

Пресуда.

После саветовања, које је трајало читав сахат изазив председник и објављује пресуду, која је гласила, да се Бабен одмах пусти на слободу.

КО ЈЕ ОВО?

У близини Лубичева нађено је 9 тек. мес. једно лице у несвесном стању и пренето у смедеревску болницу, у којој

ја, после кратког времена умрло. Како се код тог лица није нашло никаквих испирака, из којих би се могло видети: ко је оно и од куда је, нити га је пак ко могао познати, то је начелство округа подунавског наредило, те је оно сликано, и послато је преко Упр. града Београда слику, коју вписомо у данашњем броју. Може се они, који оно лице буду познавали, да о томе одмах известе било уредничтво нашег листа, било Управу града Београда, или најзад непосредно само начелство подунавског с позивом на акт Бр. 18108. Непознати је имао на себи од одева: блузу и панталоне од белог сепелуха, на ногата опанке а на глави слами шешир. Акт Управе града Београда Бр. 28899.

ПОТЕРА.

Младен Стевановић, бив. шегрт код Косте Петровића, обуђара у Брани, решеним начелства округа франског ставља је под кривичну истрагу и у притвор због тровања свога гајде. Младен, који је по извршеном злочину одмах побегао, има 18. год. омалог је, криминалец. Начелство округа франског актом Бр. 18044, моли све полицијске власти да Младена у својим домаћинама кључно потраже и у случају проналаза њему стражиарно спроведу. Акт Управе гр. Београда Бр. 28818.

Мита Илић, бив. slugа код Малована Исакловића, кнежице у Крагујевцу, извршио је крађу својом господару и однео му: једно бело ћебе, једне ципеле, црт чаршав, осам сакоета, мноштво женских хаљина, једну велику тефлу сатка и још

много стварица. Мита има 35 год. малог је става, пун, плав, хућкавих образа, у лицу је сувова, има велике плаве бркове, у одежу је цивилном. Напушта се тражење. Пропађеног треба стражиарно спровести начелству округа крагујевачког с позивом на Бр. 17900 или Управу гр. Београда на Бр. 28871.

Душану Јовановићу, земљопоседу из села Јовановца, среза и округа крагујевачког, неовлашћу лопови украли су, поћу између 21—22 тек. мес. два вола, од којих је један длаки жути а по мало шарен, а други је длаке сиве. Оба украдена вола без рована су и имају по 5 год. За крађавцима и покрајом напушта се тражење. Пропађеног треба спровести начелству среза крагујевачког с позивом на Бр. 12812, или Управу града Београда на Бр. 26184.

ТРАЖЕ СЕ

Димитрија Станковића и Арсенија Николића, бив. чуваре осушеница у Добричеву, тражи начелство округа моранског актом Бр. 12240. Пропађеног треба спровести поменутом начелству, или Управу града Београда с позивом на Бр. 28139.

Ђуру Живковића, задар, родом из Меленца у Аустро-Угарској, тражи Управа града Београда актом Бр. 28465. Пропађеног треба стражиарно спровести поменутој управи.

УХВАЋЕН

Рајко Радовановић, одбегли осушеник Управе београдског казненог завода, чију смо слику износили у 46. броју нашег листа, ухваћен је у својој кући — селу Новаку, среза тамнавског, округа ваљевског и 17 тек. мес. спроведен Управу казненог завода на даље издржавање осуде.

ПОЗНАЛИ ГА

Лице, чију смо слику износили у прошлом броју нашег листа, коју смо добијали од начелства округа притворског, јесте Степан Чолић, бив. управник извешајара судбеног стола у Загребу, који се провекеро 20.000 соришта и побегао. Степан су по нашој слици познале аустро-угарске власти и преко овдашњег аустро-угарског конзулата тражили, да се задржи у притвору док не буде дипломатским путем решено питање о његовом издавању.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТА

Још једном смо прикупили да свиранима важну сресану изјаву, да пак престану да лат на пажњу сресно Управе града Београда, већ непосредно на адресу уредничтва, као што то стоји и у даљемку овога броја. Шталема прено Управе ствара се изјавица нове и пој — Управу — и нашим уредничтву, које мора оно сваког пошљака да пошља лети и списице. — Са поштомом дужне претплате молимо их да поштом обрачунава наше уредничтво до рона обичног у распису Господина Министра Унутрашњих дела од 3. ок. м. Шпр. 23.618.

Уредничтво је потребно проналази руског јевона. Награда је прло добра али зато и превладала треба да је познат као добар.

„Познатија“ са сликама опасних дула по друштво и свих који се трапе од стране власти, буде за која дан готов. У „Познатија“ је и календар на 1900 годину. Цена 1 дан. На неку календару 2½, рабате за готов новац.

Проз кратко време почећемо доносити одабране правнотне и дужне студије из тлајависа криминалистике од првих тлајависких писца, као што су Кересови, Сегел и Бланш. Овим ћемо доловати и укуе наше читалачке публике и уредно је узносити с тлајависким проналазицама оне прете.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут недељно. По потреби баше издати бројеве. Преврата се има уредништву у Београду. Крајњи тираж је 2000. Уредништво је одлучило да се од 1. јануара 1900. године, када ће изаћи последњи број, прекине издавање „Гласника“ и да се уместо њега издаје „Политички Гласник“. Уредништво је одлучило да се од 1. јануара 1900. године, када ће изаћи последњи број, прекине издавање „Гласника“ и да се уместо њега издаје „Политички Гласник“. Уредништво је одлучило да се од 1. јануара 1900. године, када ће изаћи последњи број, прекине издавање „Гласника“ и да се уместо њега издаје „Политички Гласник“.

ПРАВО И ЕЛЕКТРИЦИТЕТ

ПИСМЕ Др. Ж. Петровића

(СРЖНИКА)

Ми смо у прошлом броју листа анализирали на законодавство и тражили да оно базира судство од неодољиве, у којој се сада налази. Последња точка била би јача заштитна права на саваљаних и присвојених електрицитету, а у случају тога би се употреба електрицитета још јаче разграничила.

Нашишито би било поновито решити користи од употребе електрицитета, јер смо то већ у неколико учинали на свом месту, а то је и аналитички правни поглед.

Наше ми бисмо бити слободни да на овом месту претпоставимо: да заштите нема разлога, са којих би требало и даље оставити ово тако важни и корисно право, као заштите судства и законодавства.

И заштите чиме би се могло правдати одустанак код овога права, од реда и начина усвојеног за давање заштите осталим правима.

Зар би се могло правдати то, да ово право остане заштитљиво, једино одговорношћу на казницу? Дон се друга права својине штите савим мером још и кривичном одговорношћу — класом повредљива туђег права — илп: права на узводњу зград, рабу, тицу, сакупљених песак, камен, лед, воду — у цистернама — и т. под.

Ми мислимо да се ово не може правдати. Јер држимо, да не стоји то, да науком није утврђено, да је електрицитет телесна ствар* као ни то, да је 220 крај. нап. одрже телесност ствари, које не дејствују на чулне органе вида и слуха* и то у времену кад се јавља проналазак да се изумни органи чула нада замењују електрицитетом, и кад тако важну улогу уга у електричној расправи поставља: „сила и материја не могу се замислити, једна без друге“.

Па да видимо, како стоји са другим телесна, која остављају органе поменутих чула — вида и слуха — у потпуној имунитету. Узмимо за пример ваздух. Он нема боје — невидљив је. — Он је неопипљив, јер не дејствује на орган слуха. Па да ли се може тврдити да је са тих особина својих бестелесан? — Ми одговарамо: не! Јер бестелесна ствар не може бити притисак, а атмосферски ваздух даје притисак, који је и мерал, јер је науком утврђено да је равни притиску живијег стуба 28 палца високот. Сем тога он се може компримирати. А може ли се компримирати оно што је бестелесно?

Ко би и против ових аргумената бранио теорију о бестелесности ваздуха, ми би му напоменули најновији проналазак науке: претварање атмосферског ваздуха у стаљна тврда тела, по тврдоћи равна камену, и то путем компримирања.

Кад овако стојимо са ваздухом, шта да кажемо за електрицитет. Зар се и на њега не може применити теорија о бестелесности? Па шта је са његовим: блиском, треском, плашењем, рушењем, убицењем и толиким механичким радом?

Да се нешто пратило на електрицитет. — Ми развијемо електрицитет механичким или хемиским радом називаних и присвојених од слободних електрицитета, становника антихемистичких рејона. Зар и ако су они у суштини једино исто, а ипак их има развијати по свадљивости и несаваљивости њиховој. Први је благодарећи науци стављен у службу човечу, други

још није —, а да ли ће код год и то бити? — Ми држимо да неће и да ће он на снага остати оруђе јаче руже по што је човечија. О овом слободном електрицитету, поред већ да сада казано држимо да нам није потребно више говорити. С тога ћемо се ограничити само на саваљаних и присвојених електрицитет, коме је управно и посвећена ова студија.

Овај електрицитет прибавља се механичким радом. Па како је за прибављање великих количина, које су потребне за велика предузећа, потребна и велика количина механичког рада, то се за преносе ових радних употребљивају природне силе: падови река, ваздушне струје, где их има, а где тога нема при руци, онда снага паре.

Ми држимо да је сваког појединог да се електрицитет не може прибавити без жртва у радној снази, земљишту, аграма, машинерији, гориву и т. под. Сем тога електрицитет је мерење и по квантитету и по квалитету — ампер и волт. — Па ико су жртве проценења, а производ — електрицитет — мерења, као што ми је прорачунава и снага механичког рада мисленим броја ампера са бројем волта, то је јасно да производних може унапред знати, шта ће га стати потребна количина електрицитета. Па још кад се узме у рачун и то да се струјомором може тако одредити количина утрошка електрицитета, и кад се зна да се он може преносити, од места где се производи, на место где ће да се употреби, спроводљивости, па и смислен у акумулаторе онда држимо да ће сваки универзитет асистирати теорије о бестелесности електрицитета.

Ми држимо да смо овим оправдали наш апел на законодавство, и да ће овај апел моћи корисно послужити при доношењу потребних законских одредаба. Нарочито кад се узме у рачун да наше законодавство и нема сталне редакције, јер тај рад није поверен на Државном Савету, као органу државном, који би, према схемату нашег државног уређења једини могао бити подесан за израду elaborата за законске предлоге, по се ти радни, у компетенци састављеним из свих могућих специјалиста, а без икаквог или са прво мало чинила правничког, па и с овим правничком тзв. нашој на Одбору свјетског састава, те услед тога не само да нема оног јединства и хармоније као у законима, чија се пројекти израђују у сталним законодавним редакцијама, већ се често онамају коликоје између појединих закона.

На завршетку ове студије сматрамо за дужност да се лизинио стручњацима, што смо се као стручњаци можда мало више позабавили са електрицитетом.

Пре свега уверавамо их, да то нисмо чинили по путе жеље за разумевањем са оно мало енциклопедијског знања о електрицитету, већ из прене потребе, да бар површно припажемо принципну природу и особине електрицитета, те да га оно као свој објект упозна и схвати. А позната је стар, да је правилна расправа успелана праваним схватањем и познавањем онога што се расправља.

Сем тога и ако је наука у целим лакшег и дубаег студирања подељена на гране и огране, онет је она само једна целина. Те о тога нити се сме, нити може са специјализацијом појединачних делова терати до крајности. Јер би се баш тим промашила дела ради које се та деоба чини. То оваж сваки који се бани као специјалиста студирањем на пог дела науке. Јер му се на сваком корак појављује потреба знања и других делова науке која стоје у непосредној вези са његовим радом

и које му служе као помоћне. Ово опште правило нарочито важи за правнике, чији је објект — све што постоја — према чему лако је увидети колико је потребно правнику, бар енциклопедијски знање осталих делова науке и бар површно познавање прогреса науке у опште.

Па и ако стоји то да нису сувишне ретки случајеви, где су енциклопедисти и аматери учинили великих услуга специјалистима и професионалистима, ми се ипак одређеномог успеха у засуди, ако их је ово излагање алектрицистичко стегло, јер то не би била палпа тековина, по ових чијом смо се тековином ми као енциклопедисти послужили.

За сада завршимо ову студију, али ћемо се морати у скоро опет вратити на ову ствар зарад расправе извесних чисто правних питања.

УПРЕДА И КЛЕВЕТА НЕ МОЖЕ СЕ НАВЕСТИ ПРАВИМ ЛИЦИМА Одлука Опште Седнице Касационог Суда

Државни тужилац првост. суда за вар. Београд оптужио је истом суду Ђорђа, за то, што је у казним код Другутина, у Јагодини, извао за одзек Београдске Задруге за осигурање живота: „да је основан на лажној основи; да су се у Београдској Задрузи скупљали најгори људи; да Београдске Задруге својим осигураницима не даје никакве гаранције и да епископ министар, који је ову установу допустио, треба оптужити“, и тражио је да суд Ђорђа за ово дело клевете осуди по § 210. Крив. Зак.

Првостепени суд за вар. Београд налазећи, да је дело потпуно упућено способним сведоцима, осуди Ђорђа за клевету на месец дана затвора пресудом својом, од 27. септембра 1890. год. Бр. 20.320.

Овом тога првостепени суд нашао је, да у изречима: „да су се у Београдској Задрузи скупљали најгори људи“ — стоји и дело уреди, али како за то нема тужбе, то се преко тога у смислу § 216. Крив. Зак. има прећи као и да не постоји.

Узела неадекватности брањеног опт. Ђорђа Апелациони Суд својом пресудом од 11. окт. 1899 г. Бр. 3666 нашао је, да је пресуда првостепеног суда одавно клевете на закону основана, а што се тачно уредице изнесене прилатном тужбом Београдској Задрузи Апелациони Суд нашао, да она и не постоји; јер по § 213. Крив. Зак. код приватних корпорација, предмет уписа не може бити скуп неодређених лица, као једна целина, већ појединачна лица, кад се именују, што овде није случај, па се с тога опт. Ђорђа за дело уредице има отпустити испод судњења по § 250. Крив. Пост.

По жалби опет брањеног опт. Ђорђа Касациони Суд привремено свој први одсудњи од 1. новембра 1899 год. Бр. 8842. повратио горњу пресуду Апелационог Суда са разлога:

Пре свега, погрешно је Апелациони Суд узео, да Београдска задруга може бити предмет клевете, а не и дела уредице за то, што код приватних корпорација предмет уредице не може бити скуп неодређених лица као једна целина, већ појединачна лица, кад се именују, а то овде није случај. — Јер дело клевете свикло ове исте карактеристике знаке, које и дело уредице, с тим, да се код клевете тражи још и то, да ко неистинита дела на другог наноси, која овога изречити али пресуду публици излажу. И код једног и код другог дела појављује се повреда части извесног лица, од које повреда ове личне има закон да штити. Зато, ако се узме, да се Београдској Задрузи, не може нанети увреда, онда не може ни клевета, кад и за ово последње дело не достује карактеристика знаци.

Дале, Касациони Суд налази, да према §§ 210 и 213. Крив. Зак. предмет, како увреда, тако и клевете, не може бити скуп лица, као једна целина. Одредбе ових параграфа претпостављају као објекат појединачна лица — човека, што се види како из § 210. тако нарочито и из текста § 213, јер закон у овом последњем параграфу тражи за дело уредице такве речи или дела, која се „по стању лица“ као увреда части појављују.

Ово правило тужује се и извукотом, који је законодавна предвидела једино у § 101. Крив. Зак. односно уредице и клевете надлежства, политичких тела, Народне Скупштине, изборне скупштине и бирачког одбора.

Према овоме, и Београдска Задруга не може као целина бити предмет не само увреде, како је Апелациони Суд нашао,

већ и клевете. Предмет и једног и другог дела могу бити само појединачна чланова имена, а кад то стоји, онда овде и нема прилатне тужбе од надлежног лица, јер тужба Бр. 6043 није дата од стране појединачних чланова, нити се Задруга као пуномоћна ових појављује.

За то је Апелациони Суд погрешно осудио оптуженог за дело клевете, већ га је требао на основу ралогатог каци, б. § 250. Крив. Суд. Пост.

Апелациони Суд није усвојио горње примедбе Касационог Суда већ је 9. новембра 1899 год. под № 4070. дао ове прогласавања.

„... у представљеном случају, који је пресудима оба лица суда обележио као клевету, напала се Београдска Задруга за осигурање живота као целина, која је постала на правној и моралној основи. На против клеветом се износи да јој је основи лажна, и да она својим осигураницима не даје никакве гаранције.

Овај изазив и све друге њему сличне установе, имају права на заштиту закона, као и свака друга призната личност. Од ње се оне разликују само обликом представљања т.ј. док је тамо подлог права извизична личност, овде је, на против, та личност метавизична, као удружења јединица од разних лица, коју јединицу представљају (персонификују) нарочити поверљиви или изабрана управа.

Кад се дакле, према Заводу или Задрузи за осигурање живота, као законом признатој установи, употребе изрази, којима се доводи у сумњу правност или моралност њихове егзистенције, каже се правним као и обичним језиком, да је завод оклеветан. У овом случају, право тужбе има његова Управа, као представници целине, која је опет то право пренела на г. Милана, као друштвениг заступника.

Под клеветом разумо се изнорме лажних дела, која ерамоте и омаловажавају личност, којој се придељују; дакле, за појам клевете потребно је, преко да су збога, којима се каже потпуно лажна, лажна; и ордн да су она измишљена или изнесена злонамерно, да се исто личи омаловажају у моралном или у материјалном погледу.

У овим конкретном случају, ти су услови несумњиво доказани, и обема пресудима служе за основу изречене казне.

Разликовање поучено пресудом Апелационог Суда између клевете и увреде код приватних корпорација, или колективних јединица, има своју часту субјективну основу. Док се завод као такав, може да оклевети или увреди у својој целини, док његови чланови не могу бити увређени или оклеветани, ако се анкриминализиран паразом не именују нарочито или изнорме тако извршено извесношћу, да се без двоумљења може да позива нападнуће лице. По себи је унапредно, у овом последњем случају, да се издељење отпочиње само тужбом признатог лица.

На краћу, завод по себи, може бити тужилац, кад се напала извешао његов штатут, или организација, или члн. Појединачни његови чланови појављују се као тужилоци увек, кад су нападнуће поменени или у групи, и то у последњем случају тада, ако су нарочито именовани по свом знаменљу (н.р. управа, кметовеће или благодарење). Изабрана реч у којој, која поклања све особае у заводу, дакле, бде ближе личне или пословне одређености, не садржи казивање дола. У том смислу оцењен је у побуди Апелациони пресуде ови други анкриминализиран израз „да су се у Београдској Задрузи скупљали најгори људи“, и нађено је, да не садржи увреду.

Основаност предлог разлагања потврђује се огодно следећим примерима:

Петоро књижевника, чија имена не зна публика, уговорно издаје власна научна дела, која на масловном листу носе ознаку „саставили петоро пројателца Српске Књиже“. У својој оцни рецензент нападноте потпуно дело и назове непознате писце, доповима, која су крајом читавих листова из туђих књига направиле збрину петицу, боинаујући удеој власт, да их казни као праве паразите.... или неко клевета роду тројине оца, која постоја н.р. сприну саборне Београдске цркве под фирмом Н. П. не именујући орткине, но само изричу.... Или, неко публици преко новина да, речимо, у Васинијој улици, потешчи од Лекићеве аграде до дозорштва, сне дућанчије, бакаси и кметове пачваљују куце на трети, нилограму и литру, да забракују киво и разлику у мјуту свет н.д. Вао би асурно одрицање да нема права тужбе појединачно лице, у овако изолацирано или

нарочито обележеном кругу људи, који се тако рећи, претом додирују.

На послетку, кад се данас у науци појављују разложита мишљења, да појам о јураличној личности треба проширити и на ове установе, које имају шару организацију, са обзиром на меру мешања и заштити државне власти — био би неосновано, оставити без заштите алиота тузикалцу и њој подобне задруге; јер би по истој логици остале нове и заштите и друге задруге н.пр. атеистко или левско друштво, пољопривредне задруге, трговачко удружење, Грађанска Касина ит.д. Сувремени правно-економски и у општем социјално-економски, данас друге погледе у домену алиота и јураличних личности.

Општа Седница Касациског Суда одлучио својом од 12. новембра 1899 г. Бр. 9088 одржала је у сали примедбе спог првог одељења, а противарагоде суди одбацила.

Услед ових примедба Апелациони Суд узме: да Београдска Задруга, као целина, не може бити предмет ни уредне ни клеветне, већ само појединачни њени чланови. Како овде нема приватне туђе од надлежног лица, јер подигнута туђа није дата од стране појединачних чланова, нити се задруга као пуномошћити ових појављује, то Апелациони Суд на основу § 250. 6. Крив. Пост. опт. Ђорђа ниспошледи суђења решеном од 17. новембра 1899 г. Бр. 4214.

Новембра 1899 год.

у Београду

Своштитно
Д. Н. С.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Од једног општинског писара добили смо једну овакву сукусу радну:

Н. Н. и Н. Н. трговци из Чачка, платили су чачанској штедионици за Н. Н. из Лисе по 200 динара.

За обезбедити ових сума тражили су забраву код суда општ. чачанске на пет удела 1 кола исте задруге. Ова забрана је решенама истог суда под Бр. 430 и 431 одобрена.

Примљом саопштења ових забрана дузника, исти је изјавио: по овим предметима приносио сам поверљивости и одобрава, да узела оставку код задруге до 10 марта оне године, а као тако не мислим ове суме, одобрава да се иети удела продају без огласа и саопштења мени.

То је било 4 марта 1897 године.

Оверене чланови суда.

Поверљивост су забраву оправдали и на основу пријавила и испрала поднелих, дузник је пресудом под Бр. 1321 и 1323 осуђен на плаћање. Обе пресуде постале су изворне.

Када је дузник после 10 марта саопштења продаја пописних удела, он је изјавио: ја сам акције које се продају уступити Н. Н. ако то пред. То саопштење извршено је у Лиси 19 марта 1897 године.

Примљом прала Н. Н. актом својом од 22 марта исте године, која је упућује суду општине чачанске, напавио је да је он ове уделе од дузника Н. купује још 22 јуна 1896 године и да он ови незаконитим путем прешли на њега те по томе да је он господар истих.

Актом суда општине чачанске од 24 марта 1897 године Бр. 1225, питања је задруга јесу ли изводи пријемника прала, подносиоца овога акта издати, и је ли пренос извршен, онако како принала заводла прописује и наређује.

Задруга је актом својом од 26 марта оне године одговорила: Задруга не може никако пренос сматрати за извршен, док се исти не овери и по изјави задругиним не разведе, тако и овај пренос не сматра за вредан, док се судском пресудом овај спор не оконча.

Изјава пријемника прала Н. саопштена је поверљивости и они му нису пријавили право својине, већ су тражили да се то судским путем расправи.

На основу овакве изјаве поверљивости а § 466 грађ. судског поступка, суд општине чачанске упућује је пријемника прала Н. Н. на редовну парницу за доказ о пречем праву на оспорене и узавраћене уделе.

Ово му је решење продато у Гучи под 4 марта 1898 г., и он је актом од 6 марта јавио суду општине чачанске, да је

поменуће уделе, пре него што је примио ово решење суда, продао г. Н. Н. јавном правозаступнику из Чачка, те према томе да је он сада господар овога права.

Познат иш пријемник прала Н. Н. адвокат, он је на саопштењу од 12 марта 1898 године изјавио: да је уделе заоста купује од Н. Н. првог пријемника прала и да је сада господар права на уделе, јер су исти на њега прешли на онај начин како закон наређује. Може да се то саопшти поверљивости, и ако исти шта противу тога буду имали, да исте упути на парницу.

Онај захтев адвоката суд није саопштио поверљивости.

Када је истекао рок од 15 дана у коме је року а по решењу суда имао пријемник прала Н. Н. повести парницу, па то није учинио, суд је општине чачанске донео овако решење: Пошто изјављени купац удела Н. Н. из Гуче, није по решењу овога суда повео парницу за својину истих удела, то се исте у смислу § 469 грађ. суд. поступка имају сматрати као својина дузника Н. Н. из Лисе, и према томе као негоди продаји изложити за наплату његова дуговања, за које су и узавраћени, без обзира на првог пријемника изјаву у акту Бр. 1844, да је то своје пријемно право пренео на Н. Н. адвоката из Чачка, који се сада појављује као сопственик а на пријемника; према овим разлозима а на основу § 6, 9 и 24 грађ. суд. поступка суд општине чачанске

Решава

Да се изабраних пет удела чачанске задруге првога кола као својина дузника Н. Н. из Лисе, за наплату дугова што он дугује својим поверљивостима Н. Н. и Н. Н. из Чачка, по извршним пресудима овога суда, изложе продаји. О овом да се извести задруга, те да пренос на купца истих изврши.

Писар.

Судије.

Ово решење саопштено је и на пријемнику прала г. Н. Н. адвокату и он је противу истог изјавио жалбу привољеном чачанском суду и исти је ово решење примедбама својим Бр. 11950 попитио са ових разлога: Када је 22 јуна 1896 године, дузник Н. Н. из Лисе изаша на пријемника Н. Н. из Гуче, а овај опет под 1. марта 1898 године на пријемника Н. Н. адвоката и клизнице му у својину предао, онда је суд био дужан да оцени, по је у јачем праву на горње уделе или жалбали Н. Н. адвокат или поверљивости дузника, па да онда поступи по § 466 грађ. суд. поступка и овога допуни.

На основу ових примедба и пошто је суд изјавио г. Н. Н. адвоката и примедбе суда саопштио коме треба, донео је своје друго решење, у коме поред осталих разлога који још и то: По овоме је суд поново узео овај предмет у решавање на је напавио, да је во томе што на пријемника г. Н. Н. адвокат овде појављени господар, има при себи оригиналну књижицу од пописних удела, а у смислу поменутих примедба и § 466 грађ. суд. поступка и његове допуне од 1898 године, и јачи у праву на спорне уделе на са тога решава:

Да се поверљивости Н. Н. и Н. Н. из Чачка као слабије у праву упути на парницу коју имају навести у року од 15 дана, противу на пријемника прала г. Н. Н. адвоката итд.

Писар.

Судије.

Члан 14 правила чачанске задруге гласи: Пренашање удеошних књижица, својеручним преносом и потписом на истој књижици извршене писменим удеошницима, а писменим оверенима пренос код наредних власита. Онај пренос важиће за задругу „само“ онда када га управља задруге овери, кроз њихове разведе и од сваког удела 0.50 динара преносне таксе наплати.

Писар, који има је ову радњу послао, послао је омах и своје мишљење за расправу и правилност овога питања. Ну како је ово доста дилематично природе и од предмета компликација, то смо напави да уместо, да чујемо и суд осталих општ. писара о томе, да ли је правилно и на закону основано последње решење општ. суда, којим се поверљивости упућују на парницу противу на пријемника прала Н. Н. адвоката. И ако је та разлава правилна онда зашто је он јачи у праву према поверљивости, када је пријемник намо слабије. Даље важи да пренос вршен без учешћа задруге, која је за ове случајеве предлаже начин и клизност преноса. Даље одговара ли она разлава § 466 грађ. пост. и његовим допунама од 1898 год.

Када добијемо одговор онда ћемо дати наше мишљење по овој ствари и казати ко је правило и законски схватио стање ствари, и тада ћемо и поштом одговорити да ли су његови разлози правили и на закону основани.

Поштомали је само још требало, да нам у саставу ове радње и то јави, да ли су исприне о дугу на основу којих поверљиве траже од дужника надлату; облигације, признање или мишљење. Ово би било нужно ради тога да се ствар што детаљније и правилије разради и објасни сходно законским прописима.

УКРАЂЕНО ПИСМО

од Едгара Елан Пона

ПРЕВОД О ЕНГЛЕСКОГ

Nil sapientia odiosius nemine nimio

Seneca.

То беше у Паризу баш по сумраку једног магловитог вече-ра у јесен 18—... Умислах у друштвома надолетеву душе и мирнога размишљања у друштву свога пријатеља Ангуста Данијела у његовом малом кабинету на рад на *troisième* № 33, rue Duval, Faubourg St. Germain. Читав сат прође а ми не предисмох дубоку тишину, и сваки од нас каквом случајном треће-мем посматрачу морао је изгледати да је дубоко и несакућено удубљен у посматрање вијугавих слојева дима који испуњавају собу атисотери. Ипак што се мене тиче ја сам у својој глави расправљао извесна питања која беху предмет разговора између нас двојице мало раније пред вече. Мишљах на аферу у улици Монте и тајнаственост која покривање убист-вова Марије Ролне. Гледах на ту ствар као на нешто доста чудно док се у томе врату наше собе отвореше и у њу уђе наш стар познаник господин Ж—, префект париске полиције.

Ма се срљачко поздрависмо: префект беше смешна онога што нас привлачи и онога што нас одбјаја а при том не бesimo га одавно видели. Сеђасмо у мраку и Даниел се дикне да за-паљем лампу, али не учини тога, јер му Ж— рече да је дошао да нас пита за савет али боље рећи да чује мишљење нашег пријатеља о једном значајном послу који му заданаше многе брине.

„Ако је потребно мишлети о томе“, рече Даниел пошто напусти намеру да запали лампу, „боље ћемо то моћи учинити у мраку“.

„Опет једна од наших старих чудноватости“, рече префект који имајући обичај да назове „чудноватост“ све што беше изван његове моћи разумевања и тако живљање у друштву читаве легитимне „чудноватости“.

„Тако је“ одговори Даниел, пошто му пружи дузу а при-маче једну удобну столицу.

„Какав је сад нова тешикоћа?“, упитах и сам „надам се да није никакво ново убиство“.

О не! није ни паљак на то. У стари посао је доиста веома прешао и ја не сумњам да га ми молимо и сами извести како каља, по ипак сам мислио да ће Даниел бити мало да чује подједнако о томе, јер је опет веома чудноватост“.

„Просто и чудноватост“, рече Даниел.

„О да, заиста; и ако не биш обоје подједнако. Постоји то да смо ми били првочасно забављени, јер је ствар тако проста, а при свем том не могасмо никакво успети“.

„Можда баш зато нисте успели што вас вара простота саме афере“, рече мој пријатељ.

„Какав бесмислица!“, одговори префект гласним смехом.

„Можда је тајна и сувише јазна“, рече Даниел.

„Ах, драги Боже, да ли је још ко чуо тако што год.

„Мало и сувише очевидна“.

Ха, ха, ха, хо, хо, хо! — Ха, ха, ха, — не заустављаше се наш посетилац јако изводљиво. „Ах, Даниеле, умрећу сад од смеха“.

„Па шта је најзад, у чему је ствар?“, Умислах се ја.

„Ево рећи ћу вам“ одговори префект, пошто се деога, јавно и надолетом издужаво и изваљаво у својој столици. Рећи ћу вам у кратко; али пре него што почнем, нека ми је допуштено да вас опоменем да ствар захтева да остане у највећој тајности и да ћу је изгубити своје место које сад имам, ако се дозна да сам ја поверно на коме“.

„Почните јавно“, рекох му.

„Али укуните“, рече Даниел.

„Добро дакле; добио сам лично извештај од веома високе стране да је извесан документ од необице важности украђен из краљевих одаја. Личност која га је украђа, позната је; и то је изван сваке сумње; видели су је кад је узела доку-мент. Дале је познато да је документ још у њеним рукама“.

„Откуда знате то?“, упита Даниел.

„То се да насмо закључити“, одговори префект, на при-роде самог документа, и по томе што се по показују извесне последице, које морају следовати прелазу до документа на руку полова, — то јест, последице употребе, пошто он мора мислити да га најзад употреби“.

„Будите мало јаснији“, замолих га.

„Могу даље угодити се да додам, да тај документ даје своје имаоцу извесну власт на извесном месту где је та власт од неопходне вредности“.

Префект је јавно почео да се служи дипломатским изразима.

„Још ми није сасвим јасно“, рече Даниел.

Није јасно? Добро; прелаз документа у треће руке, па ми чаје, доведем у питање част једне личности од највишега положаја; и то даје имаоцу документа извесну превласт над високом личношћу чија је част и мир у опасности“.

„Али та превласт“, умислах се ја, „записала би од знања показива да покрива личност познате полова. Ко би смео?“

„Полов“ рече Ж—, „јесте министар Ж—, која све све, све што се пристији, и све што се не пристији. Сам начин крађе колико је смислен толико је брзак. Документ о коме је реч — једно писмо најзад — прамити је позната личност, на само, у краљевом бироу. Док га је ова читала извеснога буде пренути узасном друге заинтересованости личности од које је на-рочито требало сакрити писмо. После журног и узалудног покушаја да се писмо сакрије у корпу ајкуга, прва личност виде се принуђена да га остави на то, олакво отворено. Адреса је била при врху и садржај тако прикривен, те писмо не може примећено. Тада уђе министар Ж—, Негеног Делујеви оне од-мах спазн харџу, позва рукопис адресе и посматрајући на-бућу личности којој је било намењено појми њу тајну. По-сле неколико свршених значајних послова, извршених муке као што је његов обичај, он извади нево писмо доста слично ономе о коме је реч, отвори га, читав се да га чита и метну га на сто баш поред другог. Поново за четврт сата врати се он у разговору на извешне послете. Најзад, праштајући се, дигне он са стола писмо на које нема никакве права. Онај чије је писмо по прву види све то, али правано, не смеде обраћати пажње на то у присуству треће личности која ста-јање поред њега. Министар умисли, пошто је оставио на столу своје писмо — без никакве пажњости, разум се.“

„Далко по томе“, рече Даниел мени, „ви мислите ово што сте захтевали да да превласт буде потпуна — да полов зна да покрива личност познате полова“.

„Да, тако је“, рече префект, „и власт тако надобитна, била је неколико пролила месеца готово злоупотреба у политичким намерама. Покрива личност спазим даном све је више убеђена да мора писмо натраг добити. Али то се на-равно не може учинити јавно. Најзад, доведена у очајнаје, обра-тила се мени“.

„Зашто се“, рече Даниел умотан у читав облак дима, „не би могло извести, ни замислити надам се, боље и паметнији агенат“.

„Ви ми ласкате“, одговори префект, „али је могућно да је то било мишљење личности“.

„Јасно је, дакле“, рекох, „као што сте приметили, да је писмо још упек у рукама министра; јер власт коју ово доје лежи не у његовој употреби већ у његовом притежавању“. Са употребом оно губи сваку моћ“.

„Сасвим тако“, јер Ж—. И с тим убеђењем ја сам почео даље. Прва ми је била да да потпуно претресем министров стан; а главна тешикоћа била ми је да он га то не зна. Пре свега, била ми је обраћена пажња на опасност која лежи у томе ако ми дамо повода да нађамо у његовој намери“.

„Ну зато“, рекох му, „у таквим претресалима ни сте правни мајстори. Париској полицији није то ништа ново“.

„Да, да, и то ми не задаваше много брине. Највише ми-нистрове такође беху веома погодне зато. Он је обично излаз

куће по целу ноћ. Његова послуга није многобројна. Она спава доста далеко од министрових одјаја, а како се састоји у главном из Неаполитана, ласно их је опити. Ја имам научено, као што вам је познато, којим отварам сваку собу или кабинет у Паризу. За три прошла месеца није пропала ни једна јединица ноћ, а да је неким делом нисам оровео у кући министра првеће престајачицу. Моја је част у питању, и, да кажем тајну, награда је огромна. Тако ја нисам напустио тражење док се нисам потпуно уверио да ми је лопов доста дорастао. Чини ми се, да сам испитао сваки улаз и сваки док агаре у којој би се писмо могло налазити¹.

„Али зар није могућно“, приметих, „да писмо, ма да у власти министра, буде сакривено где изван његове куће?“

„То је спорно могућно“, рече Дипон, „особито то ствари који је сад на двору, а нарочито ствари у којима се зна да Д— игра прву улогу, захтевају да се документат моје одмах употребити, и чине да је тај услов нешто тако главна као и само пратећа тога документат“.

„Могућност да се смејта извесно“ рекох.

„То јест да се може одмах уннштат“ додаде Дипон.

„Тако је“, приметих ја, „писмо је очекивају у стању. Пошто је ван сваке сумње да не можемо мислити да га министар носи собом“.

„Савсем тако“, вели преект. „Он је био давалт узмићен, као бајати од лопова, и строго претресен под мојим личним надзором“.

„Могаи сте уштедети себи тај труа“ рече Дипон. „Д—, држим, није луда, и по томе могао је предвидети тај претрес као нешто неизбежно“.

„Он није савсем луда“, вели преект, „али је несикан, а то је држам врло брзо бити луда“.

„Довста“, рече Дипон, „пошто је дуго и замисљено покупао на својој луан, али и сам сам био крип на извесне рђаве стихове“.

„Изложите детаље“, замолах ја, „једнојности нашег трапеза“.

„Напошто то, доста је то, да смо имали премена и да смо натањени тражили судја. Ја имам много личног искуства у тим стварима. Претресмо сам целу куку, собу по собу; посветна ноћна цела једне недеље свакој. Испитали смо, прво, наместај славе собе. Отворили смо сваку ајоку, и надам се да вам је познато да за једног непобедног полицијског агента не постоје тајне ајоке. Тај би био права луда која би допустио да му каква тајна ајока измакне из очију при сличном претресу. Отвар је тако проста. Мора се водити рачуна о сваком делу простора једне собе. Зато ми имамо тачне децаре. На десети део једног милиметра не може нам умаћи. После собе прешли смо на столице. Фотеље и јастуке пробамо смо другим таквим ајокама, које сте већ видели код мене. Затим смо повели ноте из столова“.

„Зашто то?“

Понекад, личност која жели да сакрије нешто, изводи ногу из стола или чега сличног па је надува и то оставља документ на онда све уреди као и пре. Напошто могу служити и постеле и све друго“.

„Али зар се шупњава не би могла открити ударањем“.

„Нитика, ако је остављени документ увијек у долазном завој од памука. А после у нашем случају највеће било могуће направити дарму“.

„Али ви нисте могли изаидати, — нисте могли раставити сваке две наместаја у коме би било могуће оставити документ на начин који описате. Писмо се може савити у малу спиралну ролу, која се не би много равнилоала од мало дебеле игле, и у таквом облику могао се гурају у оквир столице на пример, ви нисте раставили све столице?“

„Извесно не; али смо урадили нешто боље — испитали смо саставке сваке столице као и свега другог наместаја у стању помоћу врло јаког микроскопа“. Ни најмањи траг спорог уштеда не би нам могао умаћи. Обично зрно све прашине, на пример, нагледа као јабучка велико. Ма што необично у леку, — ма каква зреч у саставима — навукао би поулап преглед“.

[Наставиће се].

ВЛАЖНА ТАМНИЧНА СЛАМА

93

Жана Рашнева

Dans l' couvent d' la s'moine prochain
Si le temps est beau
Nous iront près de Fontaine-Bleau.

Rout Fonchon.

Првих десет година провео је у затвору ништа не радећи, време је употребљено да се навикане, да се смејта, да свикне обичајима моста.

Али како му је остајало још двадесет година да надржи, њему једног јутра нађе на памет да је срамно живети нерадничким животом, и да треба да нађе достојнога занимања, [достойног, али не слободна човека, пошто је он заточеник], него достојна проста човека.

Једну годину утрошио је на размисљање, на мерење идеја које су му дозвољав у главу, на тражење онога што ће бити завршна цела његова живота.

Гђајта пакуе? То је било врло старо, врло познато. Копирати Пеласона, пхм! чист плагат!

Бројати пакуе на претима шупњаке у зиду? смешна, некорисна забава, без икакве резултата од вредности.

— Треба, рече он себи, наћи нешто што би једној било занимљиво, корисно и осетљиво. Треба наћи посао у коме би пролазило време, који би донео неку добит, и који би напико био протест.

Другу годину употребљено је да нађе тај посао, и успех награди годину издржљивост.

Заточеник је био у правој јабучи у коју је сунце заправљало само по пола часа дневно, и то још једном слабијим врхом сличним власи сунчевој. Постојао на којој је несрећни одмораче боље удовица била је од савесног слатке сламе. — Е онда! повика он са енергијом, ја ћу досудити мојим тамничарима и немојати правду; ја ћу неустити моју сламу!

Прво изброја сламе које су биле у сламачи. Било их је хиљаду три стотине седам. Тама сламача!

Затим покупао волико треба времена да се испуни једна слама. Требао је три четврти часа.

То је износило укупно, за хиљаду три стотине и седам сламака, суму од девет стотина осамдесет часова и петнаест минута, а то ће рећи, по пола часа суца дневно, деветнаест стотина шездесет и један дан.

И узевши у обзир да суце, просечно, светли једанпут на три дана, добиће се целокупна цифра од шездесет година, један месец, једну недељу и шест дана.

Без шест месеци, толико је имао још да надржи.

Он се дакле даде на посао.

Свака пут када је суце заблестало, заточеник је подигао једну сламу у зрак, и користио се тако својим сунцем. У остало време, чувао је у толиким свога одећа оне сламе које је испунио.

Десет година прођоше. Заточеник је спавао само на третици влажне сламаче, и одело му је било напуњено с друге две третине, које је мало по мало испунио.

Петнаест година прођоше. О радости! Остао је само сто тридесет и шест сламака од влажне сламе. Још четврти стотине и осам дана, и заточеник, поновит својим делом, победила друштва, мога ће се подићи и осетљивим гласом са савесним смењом побудити сваког душа уапштинути.

Ах! ах! ви сте ме оудили на влажну тамничку сламу. Јест! али сада плаћите од беса! ја сламам на својој слами.

Једне ноћи када је заточеник савео поче се мањити разбацивања, обори криге, и вода клоноући разли се по његовим грудина.

Сва је слама била попанена.

Шта сада да ради? Да опет започне Сизмов посао? Да превеле још петнаест година улаћући светлост у сламаче?

Па, губљења храбрости! Ви срећни олога света, која се одржава ушљивља када имаате да користите двадесет и пет нарака, докони ја се усуђујем да се при баците каменом?

Али, шта да ради, имао је само годину и то да чека! Понос раван, када победана! Шта зар он радио петнаест година да би спавао на својој слами, и сада да пристаје да

наше из затвора са мојим слаткама у коси! Накада! Човек или има достојанства или га нема.

Осам дана и осам ноћи дошло се у уласној травини, борили се противу очајања, покушавајући да дигне главу и устаје из смрталности у коју је пао.

Најзад, он подлеже и признаје да је побеђен. Био је изгубио битку.

И једно вече, сломљен, у очајању, пада на колена:

— Воле мој! рече плачући, опрости ми што сам данас без храбрости. Ја сам се патио тридесет година, осео сам саку ми се тело суши, и како ми се поља абара, како ми се вид губи, како ми прила нестане, како ми нос и зуби непадују. Оду- пирао сам се у гласи, и жеља, и самоћа. Имао сам намеру кода ме је држала у мојим напорима, имао сам циљ жалости. Јада, жељу моју не могу испунити. Циља је сада на снага нестала. Обешчањен сам сада. Опрости ми што напуштам своје место, што се улаћам у битку, што се повлаћам као кулавица на- кава. Не могу више.

Затим га упорност и гнев опет обузме:

— Не, понао он, не, не хвалају нута не! Неће се моћи рећи да сам ја мој живот изгубио на ту битку. Не! Ја нисам побеђен! Ја неку бекати! Не, ја нисам кулавица! не, ја ни минуте нећу спавати на плавној слами тамничној! Не, друштво неће бити старије од мене!

И заточеник умре те ноћи, побеђен као Брут, велики као Катон.

Умро је херојски од рђавог варена. Био је појео сву славу.

8

БЕРЛИНСКЕ ПРОПАЛИЦЕ, ДОПОВИ И ВАРАЛИЦЕ

(НАСТАВАК)

Несрећа га је призорала, јер није имао од чега да живи, те је морао да оде у антицип. Прво што је приметио, била је хрпа разбојњих препона, што је он разумео, као да док није био задовољан са дружином; можда пак није био задовољан са вином — по свој прилици да је то разбојни чиниш и плашу. Фриц Хамстер погледа плашљиво свуда уоклоко, и опет се зачу онај тајанствени глас: „Фрице Хамстеру, ја потребујем цигару! Чекарај до кула по њих — с Богом!“ Целог дана био је Хамстер миран, а у вече остани на оно место цигаре. Од тога је дана дух сваки пут имао нека пона парења са Хамстера. Овај, како је био неопасан гази, није ни сумњао, да нема посла са духом старог Папцита, у колико му је год било могућно испуњавао је скупе жеље његове. А и шта не би човек чинао, само да има мира? Напоосле се он и привлаче на такав спакопањени саобраћај с духовним светом. На ипак му дође чудновато, кад је дух једнога дана захтео, да му доведе једну кравату, кравату и маниште, а у та и један алатни женски број са додатком. Да га више од тада неће узмиријати. Кравату, кравату и маниште је узео. Фриц Хамстер у свако доба набањати; али од куда ће број узети? На ипак је морао да задовоља духа. Несколико дана допише дух је — одржао рек, и није га узмиријавало — поклами му се иереница, да јој је узвраћен број, и напоосле му рече, да га је он украсо. Фриц је напосредније одбајало то од себе, али отклаи пријатељство својој вереници. Осталајена невеста јави за тај случај полицији и поднесе жалбу противу неге.

Негога дана шањоа је Хамстер у једној плаваји Антона Балцера, спога лозеу, који га је често адрижирао и исмевао него његове гласовне. Тога је дана био Балцер безобразнији него икада. Дирно га је, како је он — Хамстер од неког времена постао горд, али да се са свим добро зна, од куда то долази. Ко у јатиница има тако праметне односе с духовима, коме се наравно колегте испотрибује. — Те су напомене однесује у Хамстерову глави кад светло зрима. Тада Хамстер би на- чието, да је нарав — Балцер је морао издати улогу духа, и не само да су та његов рачун лепо провесали, већ се и по- мало обогатио. То неопасно збода добродушности Хамстера, те за то одваја Балцеру добар шамар. Балцер је одржио да је он изгуби улогу духа, већ је рекао да је он то чини од јед- ног свог колеге. Отпутише Хамстер буре, поред свих одважа- најуних ополасних, какав је за телеску повреду са десет марака, односно два дана затвора. За крају је био одбојењен, јер је

приватно тујинезка одустала од тузибе, пошто се међутим удала за добродушнога Хамстера, а у будуће ће она издати, да он не западне у руке духовника! —

* * *

Лаковерности својих „пљивенаца“ сплекуирају посред- ници за женидо и удадо, и таквих шпиндлера има поведи број у Берлину; они раде само за новац, олет за новац, и по- трепа пут за новац. С тога не могу да оне рачунају ни јула, који немају никаквих средстава. Једно тако није потребна пана готва новац, ако име, породица и положај онога који тражи даје довољно гаранција, да ће бити плаћена „труа и валиди“; под таквим околностима даје се дотичном новац на меницу са великим интересом, јер и ако посредник али по- средница нису зеленаши, они готово увек етоје с њима у чвр- стој вези. За доказ, „нако се при тои ради“, послужите па- боње овај пример, који се десно прошлх година у Берлину, а испраћате га верно, како се десно.

Барон од Ф., који је приписао немо не баш богатој па- мињској лопи, допао је с пролећа у Берлин, не би га шањоа какво лепо место за себе; како му је судбина већ била ма- њија, то његова потраживања и нису могла бити бог зна каква, али а у пркос свему томе, она су се морала сваки даном смиривати све већма и већма. На ипак се не шаје за тога тридесетогодишњег човека ни најмања служба у статистичком бироу али у пошти, полицији, суду — у кратко, гитде, Ба- рону је ашше све горе и горе; знакови су му писије себе на трећем испиту изгледали све жалоснији и жалоснији, по он то није заслужао, јер је био што калу „ein guter Kerl“, — не сумњае наметав, али никак доволно, био је умешан, досто- јан женске љубави, а што је најгласније, није био више ни наравне оноко лаковеран као пређе. Кад му је нешто а по- следњи грош из чепа, прихватили су га само пријатељи из младога, срећније доба, и по свој му је прилици један од њих дао адељу, али је њу шањоа у њихови новчана, тек гласно је, да се наш барон Ф. сприватељом с младоу, да се уерши бо- гатом женидош.

Како се није претпо по отменом берлинском друштву, јер за то није ни имао средстава, то су му у томе могли најбоље помоћи посредници за женидо. У оном је случају био по- средник женска — госпођа М.; барон је потрапио и шаје у једном врло лепо плашанетом стану пред Халешем Клајном. Пријем је био задовољан аубањан; „дама“ је била већ женска у годинама и говорила је врло добро немачки; агодио је у разговору напоменула, да је нећ поселии муш лаузимао за живота врло високо место у војној служби, и за тим је по- чеда извести албум за албумом са фотографијама женских, које су поале да се удаду, рекавши, да за сваку ту моње да — посредује с успехом. Наравно да је казала, да то чине из задовољства, па и у пркос томе морао је барон потписати једно писмено, којим се обавезује, да ће посредници дати десет про- цента од добивене суме за мизра. Након тога он отворено призна госпођа, да нема ни крвине наре у чеу, и да му је потребно, да му она на сваки начин даде што год нара у на- пред, како би могао живети. Она се врло живо навида, да је у моменталној оскуди, али напоије једнога човека, реитјера В., који ипак никада не тргује поцем, али ће пој за љубав показати барону извесну суму, „јер је за женидо потреб- бан новац“.

Наш је барон био истога мишљења, те је отпишао рент- јеру В., и рекао му, да га је послала госпођа М.; кроз неко- колико дана већ је добио две стотине марака, али с тим, да их врати кроз два месеца; разуме се, да је барон потписано за то меницу од три стотине марака. А како је господин В. био добродушан човек, то је одмах пошуду барону кутују пагара, достуни љави лива, материју за леу, јавену хаљину* (при оној се посталој) пошуду господина В. повремено памешао; те ствари не морају бити одмах плаћене, ако неће барон, већ то може заментаи потписом једне мале меничице од преко 100 марака. Барон се већ носно као пошудно ишпаду, да ће се богато ожени, па ће онда лако моћи отплатити дугове. Цигаре је делом сам пушио, и делом их раздава својим при- јатељима; хаљину је добила једна драмска шањка, а од до- бивених новаца примила је госпођа М. 50 марака, на рачун потребних посета, на војну колима, обавештења итд., а и

остатак се новача брзо замрачи на чепа барона Ф. Нај је наплато одређени дан, запади барон цигару, и подложи се упити господи М., мислећи, „да је млада већ ту“. Наравно да тога није било; господи М. се М. тумачи, како се много мучи, како и дан и ноћ ради само за господина барона*, и како се у толиком Берлину једна можда млада према њему, јер господи барон не може узети баш спакну*. Но баш се сада обратила на другу страну, и почела је да ради, а то је, и још једног богатог поседника из близине Хале; марила има преко 40.000 тлира*. Хтеха је баш свих дана да оде у Хале, али је мислила, да би боље било, кад би и господи барон имао с њоме. Барон за то није имао прилике, а друго ни пара; из овог другог разлога отида он и по други пут господи В. Овоме је било веома жао, што је баш прошле недеље имао нека сила плаћања, али ће за то његов пријатељ Р. у Принчевој улици бити одмах готов да помогне господи барону. Пријатељ Р.* је то учинио после малог уступања, и разумео се на сличан начин, као и г. В.

Барон је сада већ имао дула на 800 марака, а само је попустио од те суме првино. Уа то је морао dati господи М. нових 60 марака за пут у Хале. И овај пут, који није, по себи се разуме, ни предумишљао, није имао никаквих резултата. Међутим дође и дан несплате прве меснице. Барон Ф. затражи предупиште рока, али је господи В. са свим хладан; он хоће да има свој новац на одређено време, и ако то не буде он ће се обратити на бароново породицу. Јасно је, да се господи В. извештао о бароновој породици пре него што је изишао новац на месницу. Најбоље тако и била; господи се В. обрати на породицу и ердине барона Ф., и три се члана замиле догоре, да исплате дугове свога рођака, те да избегну могућу брчку. Један члан дође у Берлин, наравно сца потражицања, а остатак од хиљаде марака даде свом поштоманом поштом, да тим поштом оде у Америку — и овај то и учини! —

То је један пример од многих!

Понеке се женске могу и у дехо да преведу с помоћу тих посредника. Многе породице хоће на ма највише уроча — мајица, сваке, деоба наследства итд. — да се што пре отресу дери, и да се оне удаду што скорје, те се за помоћ обраћају посредницима. Они имају готово увек у својим рукама адуле, који жуде да жендабом, али боље да речемо за параме; а ако их немају они их тако прибаве примамљивим и наравним алопсима преко новина.

Таме долазимо на говор о другој врсти посредничтва за браку; она само није тако опасна као она са бароном Ф., и односи се искључиво на новац. У јурналима и другим свакодневним новинама има често овакав оглас: „Саплативне богачих партија за браку. Писма са марком за одговор слати са знаком таквим и таквим, преко те и те поште у Берлину“. Ко се обрати поводом тога огласа на ту адресу, добиће својим одговором, „да у Берлину излази два или три пута у месецу „Специјални органи за бракове“; предлажу стаје за три месеца 30 марака, а за постојину тога света 15 марака; на тај ће се начин сигурно свако боље ожењити!“ Ко пошлеме новац — а наравно свако није луд! — добија једне новине великог формата, које излазе једна жеза. На челу сваког броја стоји, „да ожењеница тога органа добија свакога дана писма, којима се тражи пошљака листа из свију крајева немачке царевине, Аустроје и Швајцарске; траже га сви staleва; и аристократици, и грађанска, и чиновничка и трговачка“. При крају се примећује, да се са дамама може ступити у преговоре само преко еженцијалне листа.

Пред нама је сада један број из „3. године“ тога специјалног органа, у коме има најбољих не мање него 250 дама, које су позле да се удаду. Нашењемо овде пример, како добијају обавештења о условима за браку.

Број писма (он се мора неопходно називати): „648“. Име (оно се називају само почетним словима): „Госпођица М. П.“

Место (тако исто): „Својско добро код Ф.“

Вероисповест: „Католичка“.

Година рођења: „1862.“

Висока или средњег раста? „Средњег раста“.

Да ли су јој родитељи живи, и ако су, каква положај заузимају они у друштву? „Живи су; отац је поседник дивних сеоских имања“.

Да ли је домаће васпитање стечено у родитељској кући или у каквом пансиону? „У родитељској кући“.

Има ли имања и каквог? „Дивну опрему и 3000 марака“. Има ли се очекивати какво наследство, и ако има, од какве количке? „После смрти својих родитеља добиће 70.000 марака“.

Ако је удовица, има ли деце и колико? „Није удовица“.

Каква положај треба да заузима господин, кога бисте узели за мужа? „Да је ниш краљевски чиновник али да је велепоседник“.

Сме ли господин бити и удовац? „Да; али без деце“.

Да ли мора господин бити на паметном стањану, или може бити и из грађанског? „Свеједино је“.

Од свих ових дама, које се нуде за удају, најмлађа је рођена 1873. године, а најстарија Бота им 1837. Има међу њима и доста жена са одраслим синовима, који обично „студују на свој рачун“; имала су готово код свих дама врло нова. Тако госпођица Ј. М. има преко 600.000 марака, па ипак не тражи ништа више, до „племна високог положаја, као ожењира, или племића регентера“. Друга је једна госпођица Ц. из У.; вери је протестантска, висока је и сува; мама јој је жива, распутница је; васпитана је у најбољим пансионима (Швајцарске и Немачке; има имале у вредности 100.000 марака; по смрти своје тетки* добила ренту од 6000 марака, а „дојнице добила наследство од 500.000 марака“. Жели само богатог племића — велепоседника или дипломату!

(Истражање ес.)

ПОТЕРА.

Драгутин Стекић — Средић, родом из села Бувар, среза и округа ужацког, решењем начелника среза подгорског стављен је под привичку надгледу и у притвор био покушају убиства. Драгутин, који је у бегству, има 28—30 година, средњега је стага, добро развијен, примамљив у опште. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарику спровести помен. Срећом начелнику с позивом на Бр. 8674, али Управи града Београда на Бр. 29619.

Степан Арсенијевић, б. кочијаш, родом из села Ропчича, среза косињског, округа подунавског, решењем пристојног београд. суда за округ подунавски стављен је под суд и у притвор био опасно крађе. Степан је у бегству, па с тога поменути суд актот својим Бр. 18701, моли се познине власти, да га у својим домаћинама потраже и у случају проналаска њему стражарику спроведу. Пронађени Степан моли се спровести у Управу града Београда с позивом на Бр. 29625.

Петко Јанковић, који је био под надгледом и у притвору пожарничког престојног суда био опасно крађе, побегом је из притвора 25 пр. мес. Он је родом из села Долашнице, среза рањског, али је у последње време живео у селу Петна, среза пожарничког, има 43 год. раста је високог, проседа је, у одећу је суканом. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарику спровести пожарничком пристој. суду с позивом на Бр. 45398, али Управу града Београда на Бр. 29644.

Нолу, имењу 25—26 пр. мес. непознати лопови украли су два сребрна сата и један пар ципела Султани Недељковић на Пожаревац. Начелство окр. пожарничког актот Бр. 20098 моли се познине власти да лопове са похрамом у својим домаћинама потраже и у случају проналаска њему стражарику спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 29643.

Нолу, имењу 26—27 промисл мес. непознати лопови провалили су кућу Крете Опарић, багатовлака из Пожареваца и из исте украли су оделне: три дијамантска и два алтаина пречена, два пара златних мишуца, један златан медаљон, један златан брош, један револвер од пет пула и једну објаницу од 200 дина. За лоповима и похрамом наређује се живо тражење. Акт начелства округа пожарничког Бр. 20097; акт Управе града Београда Бр. 29641.

* Морано напоменути, да је књига, из које прелимо ове податке изашла на свет пре неколико година. Превод.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чије слике износимо, налази се у затвору Управе града Београда под именом „Арсџа Филиповић“. Вели, да је родом из села Узовице, средња алувијачног, округа подрињског, док се из писма, који код себе има, види, да је родом из Дабре у Турској. Давне пишању, да му има 31 година, да је по занимању месар, а да је, још као десет од 14 год. отишао из Шапца у Румунију, са тим Париград, Бугарску, Италију, Француску и изазад Аустро-Угарску, а од пре три године живи стално у Србији — у околини: крагујевачком и моравском.

Приликом прегледа стања овога лица, као и њега самог, наведено је безброј сумњивих ствари, а поред осталог, и једна пушка паличијевог система, која је била сакривена у постели.

и један ђемер за појас. Сем тога, код „Арсџе“ је нађено неколико писма, из којих се види, да је он стојао у вези са многим алувијачима у Србији и иностранству, коју везу он ни сам не може ни неће да објасни.

На свега изложеног и још многих других околности, може се с вероватношћу закључити да је „Арсџа“ неки велики алувијачин, који венто затвара своје трагове.

У циљу, да би се тачно извизило: ко је и каква је ово личност под именом „Арсџа Филиповић“, ми му у данашњем броју доносимо слике и позивамо сваког омиг, који о њему има шта зна, да то достави, или Управи града Београда, или њеном уредништву, или, најзад, својој најближој полицијској власти, која ће о томе известити Управу града Београда.

„Арсџа“ је новосеког стаза, црнокожа, добро развијен, у десетине уху носу обону, коју му је, вели, најзад још као малом детету унукао у уху. Поред српског говори још и ове језике: румунски, турски, руски, талијански, немачки, бугарски и доста добро француски. Овај последњи језик научио је, вели, у Паризу на време службе — год. 1889.

Још нешто. С пријатне стране сазнаје се, да је „Арсџа“ хајдучково у округу валевском, да је по томе пребегло у Београд и тамо пришо алувијачна дела због којих је дошао затвора, али је из истог побегло и отишао у Румунију, тамо је омет продужио стари занат — хајдучковање.

Радо знамо смо да што пре видимо: стоји ли ово у истини?

ОКРЕЊЕ СЕ ПАЈЉА.

Таса Стефановић, бив. келпор, из Куманова, има му 27 год. висок 1-20. мет., сувољак, приличност, очигу, косе и бркових прих. Године 1895 служио је код Милана Савића; 1896, код Алексе Петровића; 1897 г. код Петра Кнежевића, у Банлу, и најзад ове, у Шапцу до 17. фебруара 1899 г., а од тога дана мистуира се које куда и починио неколико крађа, због којих се код овог начелства налази под следећим и у пријетору.

Овим се позивају сви они, који би имали за штогод кривично тужити реченог Тасу, да се одмах с тужбом обрати овоме начелству, а власти, ако су гле противу њега какву истрагу поднеле, нека акта дотичне кривце пошаљу, ради даљег нап. поступка.

ТРАЖЕ СЕ

Миливоја Марковић, казну обућарског, родом из села Јагмла, средња јасинског, округа крагујевачког, трани Јупријски пристоен, суз актом Бр. 19461. Пропаљеног треба стражино спровести пометом суду, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 29211.

УЦЕЉЕН

Решеном г. министра унутрашњих дела од 20 пр. мес. ПБр. 24790. глава оглањеног хајдука Драгића Вилотића, уцељена је са хиљаду динара. Уцелу ову добије ово лице, које Драгића, ухвати, убаје или га извести пројаке да то она учини. Акт Управе града Београда Бр. 29519.

ПОЗНАЛИ ГА

Лице, које је 9. пр. и, нађено болесно у близини Љубице, и пренето у смедеревску болницу на тамо умрло, — познато је по слици изнетом у прошлом 48 бр. „Полиц. Гласника“ на стр. 376. — То је неки Милан Живуловић, бив. колар из Зајечара, који је као умоболан већ три године провео у овај лудница на 7. прош. месеца на исте побегло.

УХВАЋЕН

Како нас известаша нисар средња јадранског г. Миловић Т. Јовановић, пре неколико дана ухваћен је у оштр. извеској и код средње власти притворен осуђеник Илија Алимпић Циганин из Пачулаца, који је побегло са рада из Добричевске шуме. Слика и потера за овим осуђеником наведена је у 46 броју „Полиц. Гласника“ на страни 360. Према овоме, сви побегли осуђеници из београдског казненог завода у овој години, похваћени су по изнотим сликама у нашем Гласнику.

Стеван Чокић, бив. чиновник из Загреб, чију смо слику извели у 47 броју нашега листа, као што у прошлом броју јависмо, похват је по истој. — Како нас сад један наш пријатељ и претплатник из Загреб известаша, Стеван је још прошле године отуђао нестало; али, он је то своје бегство тако маскирао, да су га сви сматрали за мртва. На савесном мосту нађено је једнога дана одело и обућа Стеванова; то увери и власт и свакога да се неосредни на ондања за унијења дежичит од 21.000 форината удавно и тим извршио самоубиство. Како је наш број у коме је била слика Стеванова стигао у Загреб, одмах је похват и дешеном преко аустро-угарског консулата триклет од Управе града Београда да им се изда.

Стеван је пре неколико дана спроведен земуноској полицији, која га је стражино упутала у Загреб.

ИСПРАВКА

У прилици Убојица, у 48 броју, погрешка се у киректури грешка. Тако у осмом реду починица овог миста речи глобичију требало је да буде мобоју.

У вези наше доште исправке у бр. 44. на стр. 344. исправиламо још и ово: Милан Мажур, изаког талијан, и Радован Васић, бивали из Београда, и Милан Богдановић из Јоспала, средња врачарског, по алу прилазног казнене шуме, осуђеници су једнога Ја. Јовановић Т. Стефановић, претлом пристоен, суз из грл Београд од 9. априла 7. г. Бр. 4551. шомо одбена, што се они на пахуко мобо исправила.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнаку недељу. По потреби беће изредних бројева. Преплата се плаћа уредницима у Београду „Кривој три“ до Угарског града Београда, а у другостраници код овлашћених окупача или на пошту. Цена је месец: 10 динара, који узима у готову сепаратуру и који је на предплаћеним издацима, укупно, поштом, издати. За издавање у осталим градовима у овоме издању 12, полугодина 24 динара, полугодина 6 динара. Годишња издација и међајница на укупност годишње 16, полугодина 8 динара. Жандармерија годишње 8, полугодина 5 динара, пу или се поштој деки могу преплатити само пре својих командира војничких односно војничких ордера. Надоматства у овоме 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодина 15 динара. Појединачни бројеви „Полицијског Гласника“ се продају се. Укупно се враћају се.

ФАНАТИЗМА КАО ИЗВОР ЗЛОЧИНА

Фанатизам, као и сваколико прамислост, има корена у незнању народном. Кад религиозно осећање толико ојача, да лако наилази на нормална граница својих, онда имамо стање, које доземо фанатизмом. Оно је, наравно, од штего по друге интересе духа човекова, јер руши нормалан развитак ума. Верски фанатизам не трпи никакво друго уверење, а да своје одржи и до цика дође уздиза и у најтеже злочине. Зато мора бити од потребе проучити однос у коме је фанатизам према злочину. У расправи под горњим насловом, саветник руског министарства правде, Анг. Левеншин, то је и покушао у познатом немачком часопису за Криминалну Антропологију. Снаријмо да ће бити од користи, да неговна излагања ове извесно. Ако у нас и нема фанатизма масе, има доста правдоверства, а било је и појединачних случајева, у којима су само предрасуде и правдоверности узрок страховитих злочина. Најпосле за правније је од важности питање о кривичној одговорности за дела отуд потекла.

Хајде је рекао, да је фанатизам као заразно, које се шири у облицима најразличитијим, док најпосле не обухвате све нас. Где се оно јави, мора му се обавице стати на пут колико казном, толико наравно још у већој мери отклањањем свега из чега се јавља, просвећивањем народа. Разуме се, да ће се нас онда тишати више онај каленичарски однос.

Из цивилизоване државе европског зидаја нису постојале истинских савата, против којих се често владе биле принуђене да строго поступе. У Русији пак постоји цео такав секта, које злочин испунило као дому своју. И ма да су обилни тих руских секата много гужва, ипак се овака савезност између идеја њихових и између идеја немачких министара. Подсећање на злочине, који отуд настају, интересно је и с медицинског и правног гледишта, јер увек треба расправљати питања о одговорности или учествувању осуђених лица.

Почетком друге половине прошлога столећа постојала је у Паризу т. а. секта колукулновита, чија чланова мукачу себе мукана најужаснијим, худу верујући да тиме најбоље следеју примеру Христа Спаситеља, који је ради спасе човечанског уири на крст. На врху тога друштва стајало је неки адвокат Баре и отац Коти. Мноштво оствара имао је сваки од њих и они су пристајали да их објавио иду муче највећим мукана. Једну или више од тих сестара сваког великог четвртка мењали су на крст и по која сат мучили. На велики четвртка године 1760. би цело друштво ухваћено полицијом на свакоме делу. Баре буча затворен и кад је сакупљеним остаде при томе, да је вршио своју дужност. А „сестре“ промениле мисао и изјавише, да су ујасно паране.

Почетком овога столећа беше у једној аустријској варошци, Амблсвагт, секте немеселјанаца. Основали су је попови Пенел и Гоенер, који учак да је Христос у нама санима, да је ерде наше храм у коме ради или Бог или ђаво. Кад би се човеку извацило из његових груди ерде, могло би се, говоруку, јасно видети но у њему господара, сатана или Спаситеља. Таком проповедју ова два пона узбуђише своју општину. Свет им стави веровати да је крај света ту и да би требало крестице све Јерере. Постојале метежи и власт морало прегнати оба пона. Али за беше већ отело сва. Свајани су били толико се пријавили пијетизму, да нису могли бити без свакодневне окупбе

Богу, те на место отераних попова изабери за проповедника селска Јосефа Хапа. На велики четвртак 1817. сав општина, осим једне неке и мукја Јоу, испуни се да се Богу мук. Од једном крова све муљетоме прође ова мисао: у срцима свих нас која се онда седи Христос и господари над нама, зато и јесмо ту, а они који нису у нама да се Богу мук имају у себи ђавола. Прозивани тог мишља, сви онако у гомили отиче кући оних двоје старих, сизом их извуку из постеле и тогама убију. И дете ових родитеља, девојчица од 12 година, паде као жртва. Сутра дан, на велики петак, о молитва немо ушита: зар не би добро било, да се немо од браће и сестара жртвује на општину, по примеру Христа који се жртвоваша за човештво? Сви у глас викну: тако је! и кожда паде на једну девојку од 18 година, Анау Геингер, да главом плати. Она се радо преласе судби и мирно се даде на крст ударити. Мук невање извазаше саученице у младина једног, који једним ударцем по глави учини крај животу Јоу. Мртвој отвореше очи ови безумници, да би у њему вишла трага од Исуса Христа. Док су они то радили, стиге и полиција. Истрага је трајала 14 месеца, а суд је, по том, огласио општине за неодговорне, неучаљиве.

Много је познатији злочин из године 1823. у швајцарском селу Вилдеслуху, кампону цирхоним. Но ту није био на врху општег пијетистичког друштва својски пона, него селанка Маргарета Петер. Она породица њенина и сви внаци Јоу поштеновали су је јаво, јер је умела да протумачи и најтајнија места из Светога Писма, а ноу је, како сама причаше, била бој са ђаволом, да би из његових руку отела душу својих ближњих. 12. марта привукли своје присталице и ставе секирама и ножевима сели ђавола и под што се брже може, да би изгонила ђавола из куће она својега. Престрављени суседи, уз припомоћ полиције, изваде врата у јују у кулу. Сина, коју су угледали, беше грозна: зидови, даске, столони, столице — све искључено и наизабјави. Она, који су ту затечени, беху страховито разјарени и само сизом могли су бити растерани. После неколико дана пуштени су, јер полиција узе да су се смирили. Но чим су пуштени у слободу, она се опет окупу у кући Маргаретина оца. Маргарета објави, да борба са ђаволом сад тек почиње и да га мора истребити, али не из кућних зидова, него на живих ђавола, па одмах поче једном палицом ударати своје сроднике. Под лудачким ударицама крв ових јадника прскала је лице и одело, но нико се не ууди успротивити се, јер Маргарета внаше, да она јасно види како ђаво излази на тела њихова. После неког времена ове грозне сцене, пророчица рече својој сестри Јеласвети, да мора умрети да би спасла душе многих Хришћана, па и сродника својих. Јеласвети оглушае без поговора. И тако буде ова метуња у постелу и секиром убијена. Маргарета за тим заповеди, да и саму њу расипу на крсту. Дружина се задржала. Али Маргарета изјави пред свима, како она сад мора умрети, а трећег дана наскрпуше као и Христос и онавање и сестру своју. После другог устезања, присутни послушање с очима пуних суза, Маргарета би раснета на постелу: руке Јоу јаво призиваше за бонове од крестета и ноге за неке пав који донесе у постелу. Чатав сат подносила је мук од тога, па онда заповеди да Јоу добаку расолове. Пошто учини то зло, сва дружина наде на козела и предаде се молитвама. Три пуна дана стајаху они лудаци крај тела нестрепе девојке и чепак да устале мучени. Најпосле реши се Јован Петер, отац убијених, да достави власти

ову несрећу. Пресуда цирничког суда била веома строга. Сип они, који се испричали законести Маргаретине, буду казни-ли са 6—16 година робије. Кула, у којој су они ујаси епиде-мија срушена, јер пријетила из околине у гомилама доламаху, да се моле Богу на гробу мученика.

Ни новеје време није без ових злочина. У Шеминцу (крајевина Саксонској), у 60-тих годинама, основа буџар Фогт реализовно друштво под именом: „Свети мужици“. Чланови тога друштва наговорили 1865. год. две матере да по-кољу своју болесну децу, јер се у ову „Башу успело“.

Године 1873. догоди се нешто тако исто страшно у мађарској варошци Фазарехи. Воденичар Сабо поста под старост своју неочекивано побожан, те ступи у секту названу: „Поче да покајава грехе своје; враћаше жито онима, од којих га је крао кад им је млео. Али као да му ни то ни све мо-лате не изгледаше још довољно да се опрости ранијих греха. Зато се реши да убије своје властито дете. Пошто се дуго молио Богу, уби секиром децу, чедо своје. На саслушању казав је, да је се надао да му Господ неће пријати жртву, али кад не чу никакна гласа с неба, дете му је морало умрети. Суд изрекне пресудом, да је Сабо крива у религиозној заклее-ности учинио злочин, али да је прихвати потпуно одгово-ран, узрачуна, па га осуди на 10 година робије.

Руске правне дају дела исто тако жалосна.

(Наставак се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Као ванредног општ. писар имао сам случаја да се у грађанском спору у вредности испод 20 дана осуђује једна страна парнична на заклетву. Незадовољна страна изјављује жалбу на пресуду и жалбу предaje општ. суду ради даљег наредног поступка. Општински суд, ценећи да према § 15 грађ. суд. поступка нема места жалби на пресуде по споро-вама испод 20 дана, предности, изјавила решењем жаллоба: да му је жалба, према горњем законском пропису, неумесна и за то исту не слази даље, него је оставити у архиву, а е пресудом поступио по закону. Исти жалбач изјави жалбу при-стојеном суду на то решење општ. суда и привоствени суд каже: да је решење општ. суда неумесно и по закону неосно-вањо, јер против пресуда које се оснивају на заклетки, има места жалби.

Придржавајући се ове примедбе привоств. суда, општ. суд је у изјављеним случајевима поступио у смислу исте примедбе и жалбе с пресудом примисе су на разматрање.

Пре кратког времена био је ошет такав један случај спора код општ. суда, чија је вредност била испод 20 дана, а осно-вана на заклетки због неподвојних доказа.

По жалби тужене стране, којој је досуђена заклетка, приво-ствени суд — односно разматрајући судија — доноси оваку примедбу: Брањан акта спора Н. П. противу Н. П. не упу-штајући се по жалби туженога у разматрање, пошто пресуда испод 20 дана, код општ. судова по § 15 грађ. пост. не под-леже разматрању привоствених судова. — Нека суд ово саоп-шти жаллобу.

Пошто је овим двојним мишљењем привоственог суда пометена радња општ. суда, слободан сам ставити питање:

Има ли места жалби на пресуде општ. судова у споро-вама испод 20 дана, вредности, кад се оне оснивају на заклетки; и које је мишљење привоств. суда правилно, да ли оно да има места жалби, или оно да нема места жалби?

Ми му на оно одговарамо, да противу пресуда испод 20 данара у опште нема места жалби, па ма она била на основу гласне заклетке или на основу каквих других доказа донете. Оно су каже одмах извршене и привоствени суд тиме што је жалбу одбацио и не разматрајући акта, донео је своје решење по закону.

Тако исто нема места жалби ни против оних пресуда које су изречене на основу гласне заклетке као доказу па ма ња-

кова вредност узела и суму од 200 динара, јер су и оне пресуде одмах извршене — § 290 грађ. суд. поступка.

Од једног општинског писара добили смо овакву молбу: Молим поштовања уредништво, да изволи прево свога це-њеног „Гласника“, објаснити пропис § 471, грађ. суд. пост. у следећем:

1. Да ли се по смислу § 471 тач. 4 грађ. суд. пост. и расписе господина министра правде од 4 фебруара 1874 сматра општински писар у селу живећи који свога некретног имања има и ово сам обрађује, — као земљопосед?

2. Ако се сматра као земљопосед, да ли се тако исто сматрају и они писари општински, који као негдашњи трговци дођу из вароши у село, закупе имања и ово отпочну радити, а поред тога у исто време постави и општински писар?

3. Има ли у томе између њих и свака општинских пи-сара, који од земљопоседа за општинског писара долазе, разлике и какве?

4. Сматра ли се за земљопоседа и онај писар општински који је некад био практикант или чиновник којега надзетства, па на оно оставио дао, а за тим на очевину — некретно имање у село дошао, те ово имање обрађује и утврди као писар у општини ради?

5. Ако се не сматра као земљопосед и нема оних благо-дејања за земљопоседа означених, онда спада ли у ред трго-ваца или занатлија са протоколским изјавима.

6. Да ли не може то благодетељ — за свака — земљопосед означено — имати и онај који у селу ради као писар у општини, а иначе сви његови задругари раде земљу?

7. Општински писар, као неуканан и најчим неосигурана личност, ако се према изјављеном не сматра као земљопосед, — сматра ли се као чиновник пошто га нема занемог у на-кону чинов. грађ. реда.

8. И најзад има ли у томе разлике између општинских писара састављених из земљопоседа, узаконих и неукананних чиновника, трговаца и других у погледу горњег законског прописа?

Радо се одговоримо свима овим питањима, јер нам је и циљ та, да упућујемо општинске писаре на правилан рад и правилно тумачење законских прописа.

Па сва горње наведена питања ми одговарамо ово:

Снаги онај који се занима земљопоседом и од овога стално живи, сматра се као земљопосед и на њега се простару сва ова благодетеља која даје законски пропис у § 471 грађ. суд-ског поступка.

Споредно звање писара општинског у селу, ствар је при-ремена, и она нема никакве сталности. Даше селан синац или из задруге, кад је као писар, у општинској судби или се има сматрати као земљопосед, и на њега се такође има распро-сти ово благодетељно из § 471 грађ. поступка. По његовој померици на исплату имају права на њихову плату овако као горњи закон пропису прописује, јер то је њихова одвојена за-рада, коју имају поред земљопоседа.

Овако се има тумачити у сваком даном случају, па и у оним случајевима, ако је неко са неког државног практикант-ског звања, или из вароши, као пострадала занатлија дошао на општинског писара и у једном селу стално се поставио и отпочне као селан земљопосед радити земљу и тиме се ствари занимају.

Ово се овако мора тумачити зато, што закон не одређује ко се може занимавати земљопоседом, во само земљопосед даје она благодетеља из § 471 грађ. поступка, а сваки српски грађанин може се одати занимању на својој вољи и у коме на-лази више користи.

Исто оно, како се не назива земљопоседом онај, који своје село напусти и оде у варош, да се од трговина или занату, по се зове занатлија, трговац, не може се ни онај звати трговцем или занатлијом, који свој зајак напусти на се од земљопоседа од које свакако живи и он и његова поро-дина, као и остали суграђани у његовом селу и општини.

Тако је и наше мишљење, а желим би чети још чије ме-ројавно мишљење, од стране наших правника.

глас јој застаје у грлу. Крв је брзинула кроз страховиту рану, али је ножи излазећи, расекао сало и покрио рану. Нешта се повукао у дно собе; он бучећи, намиршен, с варином у очима, чека; у руци стезе крпав појас.

Камила, у ропцу, основала се прво на зид алкова... Крв је гуши, замуњене очи ништа више не разликују; дигла се и морача као слепца, руке у напред пружене, ситотачиње се и ослања на наместај. Хоће да падне... Рука јој се дохватила канабета; нија се за тренут, и најзад се стропошта на под, с главом у назад. Крвотиотења је наступило...

* * *

Нешта прати сваки њен покрет...

Пуштањ напољу... слуша...

Суседи који се враћају, весели су... Тек се сада враћају из Опере.

Да би се уверио да ништа није чуо, он излази у предсобље, одслушкива на вратима суседа... ништа!

Иде ло прозора, његова крпава рука подиже завесу; ништа! Врати се тада, премеће орман, тражи... Сиротиња... несрећна девојка нема ништа... у повичнику свега седамнаест динара... Он га узима!

* * *

Камила кркла на канабету; рана јалпа, крв шибла.

Оп, прве руке у умиланнику. Сирпио је, опет подиже завесу у предсобљу... Нијого у ходнику... излази.

Ево шта смо видели јуче:

Пре свега предсобље, мала четиороугаона собица, десно, од уласка застрт сто, иза стола улаз у собу девојке Мињор.

Лево, с изгледом на дворште, прозор са завесама; — на једној завеси трагова крви.

Када се уђе у собу, све је у нереду; напало од преносог дамака још влажно од крви; поред канабета сто за умивање покривен бочицама, четкама, у средини умиланника до врха пун кржаве воде...

УКРАЂЕНО ПИСМО

од Едгара Елан Поа

ПРЕВОД С ЕНГЛЕСКОГ

Nil argentum odiosius aurum nimio

Senece.

(НАСТАВАК)

„Држим да сте прегледали огледала, да сте разгледали међу чипањима и танширма, да сте испитали постеле и спаљаче хаљине, као и завесе и ћилиме“.

„Разуме се по себи; и кад смо прегледали сваки део наместаја тада на исти начин испитали смо саму кућу. Целу смо поделили на делове и те нумерисали, да ми један не умисне паким; затим смо прегледали сваки засебан угао или удубљење те куће и оних које је опкољавали, микроскопом као и пре“.

„Обе куће до ње? узвикну; „имали сте много посла“.

„Тако је; али и попуњена награда огромна!“.

„Испитали сте и земљиште око тих кућа?“

„Све је потпосно цитала. И тај посао био је сразмерно лак. Испитали смо маховину око цигала и нашли смо све у спом реду“.

„Разгледали сте све картије министрове, наравно и све књиге у библиотеци?“

„Добогме; отворили смо сваки панет и сваку хартију; и не да смо отворили сваку књигу, већ смо преврнули сваки лист у свакој, не задовољавајући се простим претресањем, као што раде по неки познатици. Измерили смо добљину свију корица на књигама, најтачнијим мерењем и применили најстрожије микроскопско испитивање. И да су на које корице биле дирале, не би тај факт могао умањити прегледу. Непих пет-шест свезака које тек што су дошле од књиговласца испитали смо улазјим иглама.“

„Испитали сте патос под ћилимима?“

„Без сумње. Уклоњили смо сваку простирку и испитали десно помоћу микроскопа“.

„И тапете на дуваровима?“

„Да“.

„Прегледали сте плахоне?“

„Јесмо“.

„Онда! рекох му „да сте се преварили у рачуну, и писмо није у стању, као што ви мислите“.

„Бојим се да номате право! рече преект. „И сад казав ми савет можете дати ви Динене?“

„Да поново још једном прегледате стан“.

„То је сасвим непотребно“ одговори Ж—, „Као што знам да динен није тако сам уверен да писмо није у стању министровом“.

„Никада била савет не могу нам дати“ рече Динен“.

„Ви имате, разум се, тачан опис писма у читану“.

„Да, зацело“ — И тада преект, извади књигу записницу, поче да чита опширан извештај о унутрашњем и нарочито о спољном изгледу несталога документа. Одмах затим пошто је савршено читање описа, он се окрети, и оде необично забринут, да га таквог писма никад пре видео.

Од прелик месец дана дојаше он нас посети поново и нађе нас потпуно у истом положају као и пре. Он узе куцу и стојалку и поче да разговара о нечим сасвим обичном. Најзад ја рекох: —

„Ну, Ж—, шта је са украђеним писмом? Ја држим да сте ни дошли до закључка да се министру не може никакмо докочити?“

„Нек га ђаво носи, велим — истина поново сам извршио претрес као што ми Динен саветова, — али је сва мука била узалуд, као што сам и мислио да ће бити“.

„Кољина је попуњена награда, шта сте оне рекли?“ упита Динен.

„Како, врло много — врло издана награда. — Не радо бих хтео рећи баш тачно колико; али једно рећу, да се ја не бих размишљао да дим свој лични чех на подест хиљада франака онемо који би ми могао предати то писмо. И у ствари оно добија све већу и већу важност сваки дан; и у последње доба награда је била удвојена, али и да се утроји, није ми могуће више учинити но што сам учинио“.

„Како, зашто?“ рече Динен, развучено, намећу димова своје хаље. Ја доства — мислим, Ж—, да ја ништем испиши у дубину оне ствари. Можете још нешто више учинити — награда се, хо“?

„Како? — на који начин?“

„Како — хи, хи, — можете, можете, — хи, хи — питајте за савет хе? — хи, хи, хи. Сећате ли се анегдоте о Аберметну?“

„Не, нека иде до прага!“

„По добро, нека иде до прага! Али једном немо богат тврдица хтеде да заштеди издате за лекара на истом Аберметну. Дошао у тој намери у једно друштво, он у обичном разговору предатаи свој случај доктору као случај неке треће личности“.

„Узмимо“, вели тврдица, да су знали негову болест и ти и ја; пу реците ми, докторе, шта би ми ви предисали да умрем?“

„Да умрем? вели Аберметн, „како нех ниш да савет, доства!“

„Али“ рече преект мало збуњен, „Ја зацело тражим савета, и дадох ђу га платити. Ја ђу доства дати подест хиљада франака сваком ко ми пружи помоћ у томе“.

„Кад је тако“, одговори Динен, отварајући једну енјоку, и извадиш отуда књигу за човека „онда ми можете испуниш један чех на поменути суму. Кад га будете потписали ја ђу вам пружити писмо“.

Ја бејаш забезекут. Преект нагледаше као громом — поразан; За неко време он оста без речи и покрета, гледајући мога пријатеља са неповерљивим погледом и отвореним устима и очима које као да хтедоше изаћи из својих склпата; пошто, очевидно прибрао се у неколико, дочека једно перо, и пошто је више пута застави и направило махало руком, најзад испуни и потписа чех на подест хиљада франака и пружи га Динену преко стола. Овај га узе, испита га пажљиво, и остави га у целоу књижању; на онда, отворивши један *escritoire*, извади отуда једно писмо и пружи га преекту. Овај чимовниш чтеца га у наступу болне радости, отвори га дрхтавом руком, баци журан поглед на негову садржину на затим гурвајући се и борећи да дође до прата, јури на соба без никакве

деромоније не рекао ни беле све од тренутака од како му Дипен беше пружио перо да му испуни чех.

Пошто он беше отишао, мој пријатељ даде ми неколико објаснања.

„Парисва је полиција необично способна на свој начин. Она је отприлика, вешта, лукава, и потпуно спабавена знањем све о постављеној траци за прве илегалне дукације. Тако, кад ЈК — наш исприча појединости његовог претреса министарског става, ја стокох уверење да је он потпуно испитао све — у колико је то дешавало у домаћашу његове методе.“

„У колико је то дешавало у домаћашу његове методе?“

„Да, рече Дипен: „Усвојене мере беху не само најбоље у својој врсти, него беху и извршене са савршеном тактиком. Да је писмо било у границама њихове истраге, тим средствима оно не би умукло.“

„Ја не могах да се не насмејем и ако он изгледаше право озбиљан при свом разлагању.“

Он настави: „Мере данас била су одличне у својој врсти и добро површене, њихова нама дешавала је у томе што оне нису биле применаљне на случај и нашег човека. „... Сва његова вештина састоји се у примени јудоггних знања немога дукачких начина истраживања. Али се нешто тако тиме што је али савише дубин или савише плитак за дана случај, и многи јак на складиште била је мислила од њега. Ја сам познавао једног Јачина од осам година одрицали, чија моћ у погађању при игри „тако или лино“ привлачила опште пажњу. Та је игра веома проста и игра се кликерима. Један играч држи у својој руци извесан број истих и пита другог да ли је тако или лино. Ако је погодио он добије један а ако није изгубио један. Децко на кога сам мислио добио све кликере у школи. Наравно он је имао извесне принципе за погађање и ти су дешавали у простом посматрању и одмеравању вештине његовога противника. Тако на пример, један обичан другар његов је противници и пружајући му руку пута га „тако или лино“? Наш деčko одговори „тако“ и изгубио, али други пут он добије, јер тада вели у себи: било је лино при првом покушају, мој другар само је толико вешт да ли промена на „тако“ сада и он вели „тако“ и добије. Са другаром који је за један степен вештији од првог он би мислио овако: „Овај је видео да сам у првом случају рекао „тако“ и у другом он ће себи предложити у прилику просту промену од „лино“ на „тако“, као што је учинио при другар; али друга мисао јавиће му се како је то сасвим проста промена и тако он ће остати на „лино“ као и пре. С тога љу ја рећи „лино“, и он каже „лино“ и добије. Сад овај начин размислања код ученика, кога други називају „срећним“ шта је то у својој последњој анализи?“

Одговори ми: „То је проста идентичкија разума онога који размислања са разумом његовога противника.“

„Тако је“ рече Дипен, „и кад сам упитао децка на који начин он успева да дође до потпуног изједначавања разума у чему се састоји његов успех у игри, он ми одговори ово: „Кад желам да дознам колико је мудар, или колико је глуп, колико добар или рђав на који, али шта мисли у даном тренутку, ја дотерим израз свога лица, што је могућно боље као што је израза његовога лица, и тада гледам које су мисли и осећања која се јављају у моме духу и срцу као одговор на израза“. Овај одговор децка налази се као основа свој дубини духа која је била приписана Ротмусову, Лабријеру, Маммелу и Кампанели.“

„А то изједначавање разума онога који размислања са разумом његова противника, значи, ако сам вас добро разумео, од тактичности којом одмерамо мој размислања у противника.“

„Његова практична вредност зависи од тога“, одговори Дипен, „и првенствено и његова полиција често наседну прво о тога што не покушају то изједначавање а друго што рђаво одмере или боље рећи што нису ни одмере разум са којим имају посла. Они се баве само својим оствареним идејама у докањану и пропаганди; и кад траже ма шта скривено, они примењују једино начине на који би они сахрањили исту ствар. Они имају право у толико у колико њихова духовитост представља ошту духовитост масе; али кад је духовитост неког човека разјачина по карактеру од њихове сопствене, тада му параво не могу доскочити. То је у свак случај кад је противник интелект виши од њиховог, а врло често над је виши. Они не-

мају обичај да промене принципе њихова истраживања; у најбољу руку, кад је у виду каква необична награда, они промишљају или претерују у својим старим методама истраживања, а остале принципе подируте. Шта је, на пример, било промењено у принципу у случају министра Д — ? Шта је друго све то бушење, мерење, хулање, и микроскопско испитивање, све то дешавало површене аргументе и нумеричке квадате — шта је дикло све то него претеривање у промени истог принципа или неколико принципа истраживања, који су сви основани на извесном познатој адуке вештине и духовитости, на коју се префект навикао у дугом вршењу своје службе? Зар нисте видели да је он сматрао наш сваке сумње да сви људи крију писма — ако не баш у руци извршеној у пози од стидице — а оно у каквој руци или углу које се не види, до чега се долази истој врсти мишљања као и онај који крије писмо у руци који је извршео у пози стидице? А зар такође не увиђате да такви нарочито изабрани углави за скривање годни су за обичне случајеве и само обични мозгови пребегавали у нама. Јер у сваком таквом случају остала скривеног документа, остава на нарочитом месту замисла се одмах и убрло је потпуно. Тако његов проналасак не зависи више од вештине, већ од труда, стрпљивости и одлучности онога који тражи. А кад је случај од важности, или што је све једно кад је награда огромна онда горње особине биле су увек довољне. Сад нам је ласно разумети шта сам неколико тимо кад сам помислио да је проналасак писма по би био у патњу, да је оно само било скривено у границама претектовог разумевања и његовог начела испитивања. Тај чиновник је потпуно спреман и дилин узор његовој обмани дела у томе што је он замислио да је министар лукав, јер је задобио гласа као песник. Све су будале песници то претект осећа и он се преварио само у non distributio modis та је навео да су песници сви адуци.“

„Али је ли он знао песника?“ упитах га. „Знам да има два брата и оба имају гласа у књижевности. Министар је, чини ми се, писао научне расправе из Диференцијалног рачуна. Он је математичар а не песник.“

Варате се, ја га познајем добро, и он је обоје. Као песник и математичар он мисли паметио, као прост математичар не би био у опште способан да мисли и тако би био у власти претекта.“

„Ви ме изненађујете“, рекох му, „вашим мишљењем, које противречи мишљењу целог света. Масите ли га да огласите као глупо добро прокувано мишљење економика. Математичко мишљење одано је гласно као мишљење par excellence.“

„Il ya à parler“ одговори Дипен са цитатом из Шамбора „que toute idée publique, toute convention reçue, est une sottise, car elle a convenu au plus grand nombre“. (Могло би се казати да је свако опште мишљење, сваки примљени обичај права глупост, јер је годило већини) математичари, зашто су учинили све да рашире свуда општу забуду коју сте споменули, али она је зато мање забудна што је опште примљена као истина. Необичном вештином, која би била достојна праведних ствара, они су подметнули име „анализа“ извесним алгебарским операцијама, Французи су теорију ове нарочите забуде, али ако је знали од назове важности или ако рече добују предостот од своје примена или „анализа“ значи „дегебра“ исто толико колико у латинском ambitus садржи славоулаба а „religio“ вере или „hominis honesti“ да представља ред чесних људи.“

(Спршише се.)

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

с епископа Јефта Углича

32

— Што су ми руке дрхале? прихвати Замјетов, — да богме, да је то могуће. О, ја сам потпуно уверен, да је то могуће. Нека пут се може издржати.

— Зар то?

— А ни би, можда, издржала? А ја не, не бих могао! За награду од сто рубаља поћи на тако страним посло! Ни са лажним банинотом — и то куда! — у банкарину, где су у том послу печени, — ле, ја бих се збунио. А зар се ви не би збунили?

ми... досадан! Ама зар је то у самој ствари неко задовољство мучити људе! Увералам те, да се ти озбиљно смета моме оздрављењу због тога, што ме непрестано раздражује. Та оточај је отишао Зосимом од мене, само да ме не би дражио! Окај ме се, да Бога, и ти! И какво право, најзад, имаш ти! Да ме силом задржаваш? Ама зар ти не видиш, да сада говорим савесни при чистоти свести? Како — паучи ме — како да те на послетку наомам! да ми више не долазиш и да престанеш са добротворностима? Нека сам и неблагодаран, нека сам и глуп, само ме се ви сви оканите, Бога ради, оканите ме се! Оканите! Оканите!

Отпоче је мирно, радујући се још унапред свему отрову, који се спремао да се пије, а довршио је у беоини и једна дањући, као мало час са Лукином.

Разумихин постојао мало, замисли се и пусти његову руку. — Па ади до ђавола! рече тихо и готово замислено. — Стоји! авалили он ненадо, над се Раскољњиков начини се места: — чуј ме. Најзад, чујем ти, да сте сви до једнога, — брбљали и лармалили! Задеси ли вас икада невољна, — носите се с њоме као колица с јајетом! Чак и ти крадоце туђе ауторе. Нема у вас ни првице самонаслана живота! Саграђени сте од китова масти, а у место китов имате суруте! Никоме од вас ја не верујем! Прва наја је бржа, у њима приликама — да не личите на остале људе! Сто-о-ој! — викну он с дво-губим наумљењем, кад је опазио, да се Раскољњиков олет спрема да оде: — Чуј ме до краја! Ти знаш, да ће се данас код мене скунити друштво на часе, можда су до сада већ и дошли, али ја сам тамо оставио стрипа, — овога сам часа уми-као, — да прима госте. Е, па дакле, кад ти не би био људан, прани људан, људан над људанима, и превод с туђинштина, видиш, Ројо, ја признајем, да си ти паметно момче, али си људан! — Кто, дакле, кад ти не би био људан, — ти би данас прер допао мени, да преводеш неке, него што би забавио обуку цента. Кад си већ изпио, не помале ништа!... Да бих ти меку насловачу признао, у мојих их има... Чајник, друштво... А ко не, — поможуји те и на даним, — само да међу њим пролазиш... Виђе и Зосимов. Хоћеш ли, дакле, да свратиш?

— Неку.

— Луп-и-наш војешта! нестрпљиво викну Разумихин: — откуд знаш? Ти не можеш стајати добар за себе! А ти о томе ништа не разумиш... Хизаху шта сам ја исто тако се одвајао од људи и олет сам им се враћало... Постојали се — па се ипак пратиш човеку! Дале ухвати кућа Починкова, трећа спрат... — Та ви би се, господине Разумихине, како нагледа, дали од некога и ништа, али ми можете указати своја добротворностима.

— Кага? Себе! И за саму помисао нос бих му одспрелио! Починкова, кућа, № 47 у стапу чиновника Бабушкина...

— Неку док, Разумихине!

Раскољњиков се окрете и оде.

— Кладим се, да ћеш доћи! викну за њим Разумихин. — Иначе ти... иначе међу за тебе да знаш! Стани, еј! Је ли Зам-јетом тамо?

— Тамо је.

— Јеси ли га видео?

— Видео сам.

— И говориш?

— Говорио.

— О чему?... Ти добро, добро, ђаво да те носи, не мораш ми ни рећи. Починкова, 47, Бабушкин, ухвати!

(Наставља се)

јевина не узима обичан провизијон, већ готово увек двоструи. Разуме се, да тада зеленим обично каже, да треба да заради и његов „пријатељ“, који обично и не постоји, а који му да део новаца на послугу. Па кад дође рок исплате, зеленим, да не би прокупио рок, обично вели: „Мој пријатељ хоће да има свој новац“, или: „Он може да употреби тај новац про-дуктивније у неким другим предузећима, но нама ће ипак по-пустити; али ћете ал то платити њених интереса, јер нећете, ваљда, допустити, да он губи“. И тако то иде и даље, према „вредности“ жртве, према материјалним околностима њене за-мале, према познатој њених најближих сродника итд. Кад зеленим хоће да има свој новац, а ондај да нема, он одмах припрета тужбом командиром гарнизона или тужбом суду; и онда се налази који сродник, који на једине јаде обрвати зе-леним да не доводи у питање чин његовога рођака, те исплати дуг, да би му се зеленим одмах на том слатко смејале.

Зеленим има у Берлину преко 50, и то правих, јавних зеленим; међу њима има чак и два брата са племенитом ти-тулом. Сви они стоје у неки један с другим, и кад дођу у какву неприлику, она се међусобно потпомажу. А како деру онага, ко им паде шака, то већ прелази сваке границе. На пример, судски је донаоно, да је један човек, павин зеленим у руке, за седамнаест година платио на 300 талира ак-тивитног суда, 70.000 марка интереса! Завоном од 1881 год, павинити су ади од тако узакисан зеленимских превара, а нарочито од оних њихових превара, које истражују сваку мо-гућу контролу.

Интереса је стона различна код зеленим; она почи-на „свој“ са 30 процената — и то је врло мало! — а понекад износи и 120 процената. Једна је познатијаsuma од 2000 марка скопчана за годину дана на 4400, а са провизијом и другим евентуалностима износи је 6600 марка.

Да би се набегло закон за зеленим, они се служе дру-гим средствима, те олет чак сирете жртве. На познатијих 2000 марка дају 1000 марка готовог новца, а другу хизаху дају у разним стварима, као нпр. у цигаретама, спиритозним пићу, намештају, сатенима, залчењима итд. Наравно, да до-бави ствари нису по вредности ни једна десетина оне пларе, коју жртве остају дажте. Те се ствари нарочито вабркују за тај нов, и кад то примате жртва, онда је већ дошло, јер је мениш на 2000 марка потписана, и већ је у десетим рукама.

Знамо за неког другог зеленим, који није био баш тако рђав, као друге његове колеге. Узимао је само 30 процената, узимао је највише до 1000 марка, а дужници су му били најбољим малим онцири. Ко је код њега позвао 200 марка, морао је узети велику материју за јакну хизаху; ко је узео 400, морао је узети и неколико стотина комада цигарета, а ко је узео 600 марка, морао је узети поред материја и цигарета и неколико шепара! На шта могу да раде онцири са тим ма-теријама за јакне хизахе? Да их шаљу кући ипгледно, би половорило, и они их употребљавају као полове у Берлину, што већ, лако иде.

Велика део берлинских парализа чине и шпиндлери са продајом намештаја и са лиценцијама. Често може човек чи-тају у новинама аписе, као: „Због себе једнога младога дипло-мате из Берлина, продаје се за богатају цео један наме-штај“. — Или: „Због свирног случаја продаје се цело поку-палство у беоцењем“. Иза оваквих огласа често се крије какав шпиндлер трговац с намештајем, који је најмисе себе стан и намештај за уз припомоћ својих помоћника и помоћница; и кад дође купци, мора му се доплати намештај, те како је цена незнатна, и погодба бива брза. Судски је доказано, да је једна таква парализа трговац десет пута једно на другим продавао тајне „амбасадорске“ или „грофовске“ намештаје. Купац тек долази у јавну превару, али већ доцне, и кад оде у стан тр-говца од кога је намештај купио, онај се одмао одатле несело.

Тако што бива и са лажним изгубљеним лиценцијама: Пајми се дућан у којој од живљих берлинских улица, и у њему се држи лиценција за лиценцијом; час лиценција уметнич-ких слика, час цигара, час лажних ствари за јакне спреме итд. Како се таквом дућану приближни странан — јер су Бер-линци добро упознати с таквом врстом преваре — он се за-чуђа долом изгледу робе, а тако исто и њеној јевитиоци; на како многе муштерије изручују и купују те ствари, то и он — купи! Обично је странан једина купац, јер су ово друго

БЕРЛИНСКЕ ПРОПАЛИЦЕ, ЛОПОВИ И ВАРАЛИЦЕ

(НАСТАВЉА)

Поменим смо, да су они посредници готово увек у неки са зеленим, те познатија има гуде куће с њима. Међу прве-тих зеленим долазе у првом реду млади онцири, који су пре-командовани у Берли. Овима често забрба некака сума да исплате своје „јотеле“ дуготе, а у Берлину се налази доста „добрих дуња, које хоће радо да помогну онцирима у „тре-нутним неприликама“. Наравно ствар, да се у таквим случа-

сами помоћници varaljiце; они обично изнесу на совак купљене ствари, али их одмах проз авлају враћају у дућан! Радуме се, да се и онде унек дешава, да купац примети превару, али суншине додана, јер је тада дућан са лиценцијом већ давно испразњен, и у њему обитава са сном други трговац.

Узгред немо поменути, да у Берлину има много коцкара, и то од најпростијих вапшарах, до најпрениденијих есентајних коцкара. У Берлину има много картанских клубова, и то од различитих по свим стањима. Наравно, и у Берлину је, као и свуда, полицијски забрањено казарно коцкање, али оно се ипак практикује у свима коцкарским клубовима. Међу заматљивијима су најистресијаше казарни играчи — занари. Они играју тако рећи и лоп и пох; дају се коцкају са својим колегама у некарицима, те тако отежавају полицији могућност, да пронађе коцкарско гнездо. Суодговорни при коцци неће издати гнездо полицији, а стражи се и не пуштају унутра. Да би у коцкарском гнезду могао полицијаци узвикнути: „У име закона!“ потребно му је много среће, случајности, вештине и страљева. Па и то не помаже много, ако само не околне целу цулу по полицијаци, те тако спрече скрипање карата и монца, и бегство коцкарама.

(Наставак се)

Macrauchenia col

ПОТЕРЯ.

Издали судија првост. београд. суда окр. подунавског,
актом од 27 новембра т. г. Бр. 1337, и Бр. 18701, послао је
да се одштапају ове две потернице:

1

Живан Милоковић — **Тосић** — **Јанковић** — **Нинић**.
Перић; **Дамитрић** — **Михајло Јовановић**, из Гроцке, бив. робља у оглашеним хајдуч. кнежевину је трећег дана Устара 1894 год. догубио убаство и краљу. Он је у потоку „Дубочанског“ напаса дојде деле Панте Бркића, из Гроцке, и Владимира Стара 12 год. и Миту Стара 10 година да чувају њихове, оне побеге коцем и свине отерао. — По напуштању овога злочина Живан је побегло, чинио је даје нацима дела, та је нацелени ср. гроцканског решењем својим од 4. септ. 1894 год. Пр. 10046 отгласао на хајдуча. — Од тога дана па до данас овај злочинар није могао бити пронађен ници ухаваен, да би се илал њим могла казни нараџа. — Живан нагласи: човек Стара од 40-45 год. у децу је погу бацао, месо му је на обека погима испод протвју отаго, у лицу је црвено-смећ, демежаст, малих, зашвицаних брива, гласа мучке, кад говори не гласа у мових, опитро говори и преза, очују плавих, брје брду, а сад је можда и носе. Овако носе савачко, варошко и онако како носе Срби на Старе Србије. — Како је могуће да се је он пратио у Србију и потражио место, где је он, а и где му фамилија ствужје, а на име: срез варшавски — Вишница, Мирјешо, ср. гроцкански — Гроцка и у вар. Беогрду, то изследни судија београд. прв. суда окр. дознаваоког образацацку свима познатим и општинским властима на горњи начини описе — овог оворелог злочина — хајдуча и мози хв, да га у свом ресцу потраске и пронађењег под јаким стражом испроведу овог изследног судија по позиву Пр. 1337.

1

Начелник среза посматрао анкетом својим под Бр. 7194 од 11. октобра 1899. год. туђино је овоме суду **Стевана Арсенијевића**, родом из Ропачева по занимању коњиџа за то, што је извршио крађу ђакова — дело из § 322 кавп. зак. За доназ да је Стеван учинио овога дела, за које се оптужује, начелник је послао сва одвојеног се акта с напоменом: да кријница није могла спровести са разлога, што је олама по извршеној крађи побегло и по чуству да се налази у Румунији.

— Но љазко је прво могућно, да се кријца налази у Србији или ако се налази ван Србије да ће прво годину прилику узнети и у Србију се вратити — то прв. београд. суд окр. поданског мило све полицијске власти да обрете ваљку свима општин. властима; за проналаска овога кријца, и да га у случају проналаска предаду надлежној полицијској власти с напоменом на акт суда под Бр. 18701.

Никола Ђурђевић, бив. контролор дувана у округу под-
ринском, решењем начелства истог округа стављен је под кри-

начну istragu i u pritvor zbog višne krivica. Nikola ima 35 do 36 god. visokog je stasa, plav, u odežu je suknjenom. On je u begstvu, pa s toga pomenuto načel. antom svojim Br. 9374, molbi sve policijske vlasti da ga u svojim domaćinjama jasnije potraže i u slučaju provalaska neku strajalarnu sirovedu. Ant. Uprave gada Beograda Br. 28841

Stojan Anđelković, rodom iz sela Domerovca u Makedoniji, koji je bio pod istragom i u pritvoru kod načelnika okruga pirotskog, 6. sept. mes. u peče, pobeo je iz pritvora. On je nasikog stasa, suvovala, crnomast, u adeku je suknice. Za beguimom paružu se strakne. Pronađenoj treba strajkarno srovesti potera, načelniku s poznim na akt Br. 3861, pili Upravi gr. Beograda na Br. 30126.

Јован Драгојевић, опасан долов и коцкар, који је био у притвору начелства округа подунавског, 5. тек. мес. побегао је из притвора. Он је полиског статуса, субвенал, риб; у одежу је цивилном. Наређује се тражење. Пропађеног треба стражилом спровести поменутом. начел. с позивом на акт Бр. 19670, или Управи гр. Београда на акт Бр. 30117.

УХВАТЕН

Јован — Паун Кржан, побегли осуђеник управе београдског казненог завода, чију смо слику извели у 42. броју стр. 328. нашег листа ухваћен је 25. прош. мес. у ср. злишком. Јован је још 23. августа тег. год. побегао са осуде а из Беле Реке, где је на рату био.

ОКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

— АНАРХИСТИ —

У свима јевропским полицијским листовима изнете су слике познатих анархиста и скренути је пажња полицијским властима на њихова кретања.

Како и наш лист има исту задату, ми ћемо од сада до-
носити слике оних људи који су заслепљени таквом³ људом и
глупом идејом.

Почињемо са ова два:

locus

● **PLATE**

1. **Јожеф Кајзер**, рударски раденик, рођен је у Прибраму (Ческа) 29 новембра 1879 године (сад му је 29 година); висок 167 см., коса му је угасато плава, лице дугуљасто и бледо, очи угасито плаве, нос дугачак, зуби здрави, доња вилица (брада) округла; брвија се. Говори немачки и чешки.

2. Франц Седлачек, рударски раденик; рођен је у Кошцу (Чешка) 19. јула 1838. годе. (сад му је 41 година) висок 157 см., косе, обрве и бркова првих, лица округла са здравом бојом, јува здравих, очигу прозастих, чеља висока, доње вилице (браде) шинасте. Од особних знакова има: испупчене жагодце, на десном слевом оку младежи и на десној страни носа модра белега од убоја. (Наставиће се).

чио констатирајући личност умрлог, а увек се доказе да је припадао секти сикитаџи. По утврђеном обичају секте не да констатовања, јер је махом тружене деши нех узнемило узео маха. Говорило се, да сикитаџи улазе своје зликовце који су на смрти, да би спасли душу њихову. Нарочито настављени кривљени морају пред смрт поднети ове крпе. Јер је нама у животу боље ишло него правим сикитаџи. Уобичајно се шапирење овако: болесници очисте тело своје и обавија се белим одежом; онда га меку у крај собе, где висе иконе о злику, па му ту учине крај живота тешко, што једни од савршених на лице његово угављани (јастук) и на исти седење. То парод зове црпеном смрти, јер је угављаник боје црпене као и кошуња онога која убија.

Први пут је ова ова процедура изашла на јавност у литератури године 1883., али је друго сикитаџа само као прича, коју је измислио прост народ. На жалост, све је у најновијој доби потврђено.

10. септембра 1895. би нађен у губернији владимирској, у шуми крај села Сибаше, леш селаша Андрије Солина. Тело беше обучено како сад обичајско. Обдукцијом је констатовано, да је смрт дошла узрок асфикције. Саслушањем жене умрлог сазнало се, да Солин није умро у својој кући, него код неких Маурна, који је у одају био поват као позваног сикитаџа. Жена није пуштала у кућу овога, ми да је тражила да нађе свога мужа на смрти. На так околности породица су узели као доказано, да је Солин удаљен из побуда религиозних.

Да би се видело докле екзотизам може да завлечи аду, непричајно једну парницу прозивати сикитаџи.

Године 1897. овишито је попис становништва у свему царству руском. На имених што смо о догмима сикитаџа казали, могло се очекивати изазву нех узбуни нацишта да предбја о попису. Но било је горе него што се и мислило. У северном и источном делу царевине сикитаџи употребиле све асфиксу да избегну пописивање, у чему им њиху на руку за то згодне куће. У губернији керонској одигра се и једна ужасна драма. У округу тераскојском, на животиној обали Двостра, живела је у једној кући нека селашка породица, по имени Ковалев, која припадале сикитаџи. Над се ту чу да ће их чиновници све пописати, сви се стављали у убојство. Сикитаџа калуђерица Виталија световала, да сва породица и сви који на том селаштву беху, одузму живот себи, да би избегли да на њих антихрист печат улази. И сад наста читав низ самоубиства. Фелор Ковалев копао је 23. децембра под једном зградом ртну. У њу је силом шест аду, по том су је о пола заваљали. 27. децембра сакривао је других шест аду анних. 13. фебруара заступа су четири лица у једној нећини. Она су мирно лежали у гробу и, док су палили на њих комади земље и намена, држкљим успама изговараху молитве Богу. Најпосле, 27. фебруара оде и последња група на смрт. Ковалев је гледао како његова мати, његова изада жена са ситном децом у паручу, како вине калуђерица силале у подрум под његовом кућом. Хтео је и сам умрети са њима, али га ситом натераше да остане напољу, да би завадио отвор. И тако Ковалев једини оста у животу, пошто је поубијао све који му драги беху — 25 аду предани су смрти, а за казну лудост!

Још је страшнија и гора секта оних који се одричу свега света и живота. Сикитаџи бели из царине, које су одричуштом ожујење, и иде у нустују, јер се нади да тамо нађе искудљена, а они гирде да је нестало доброта на земљи, да је као све испарало, да је свуда само грех и порок. Смрт је једини спас. Таква неспинам рача плодове од којих се сам једвамо и крава дела рају пошто у ових сектаних религиозната али одричуца, који се свега одричу и ратослају.

У губернији владимирској неки Михаил Куртин године 1868. уби се само седмодневном децки. да га би спасао од греховног проклетства. И сам је своје дете преживео једва за који дан, јер се у затвору одрекао хране, није хтео ништа узети да једе.

Међу овим сикитаџима је сасвим обична ствар не хтећи ништа као храну узети и тако се глађу уморити. И данас још у шумама источне Русије (губернија пермска и јаткавска) може се наћи на мале дрвене зграде што личе на мртвачке сандуке, које ови сикитаџи граде да у њима на последњем часу нађу мира. Чешће њемо у њима наћи и кога на смрти или

већ мртваца, чија мртпост јасно сведочи, да су они несретници изабрали себи смрт да од глади умру са свима страхотним мукама, само да би дошли у рај.

Још су уласија поједине епископе из прошлости ове секте. Једна од тих била у губернији саратовској на Волзи, Седак Алексје Јутекин 1802. год. наговориле све знајце своје да се предаду смрти у пламену. Ово бауину реч послуха 80 аду, напусти село и оду у нећину да сви заједно поумру. Срећом суседи дознаху за тај грозан план и ухвати их на месту; али су се будале једна даде одвратити од те намере. Такав их је бео узео, да је један убио своје дете, узнемишући: „Убијам га ради Ноева!“ По том, 25. дана живели су мирно, на онда епитанам понорко изби. Сви Јутекинови изађе као пророк, те запосени говором својим учини још већу несрећу. 60 аду, и међ њима читаве породице, реше се да умру. Одређеног дана започе страшно крвопролиће. Мушени идоше на куће у кућу и заједно убијаху један другом крв и аду. Сам Јутекин стајао је у једном амбру и врину службу заплету. Убоје, свршених свој крвава посао, долазише њему, мегаху дрвополо своје главе на пав и он их одсецаше. На тај начин 35 аду загуби живот једнога дана.

Секта шибанској неми нашег заједничког са хришћанством, Нема су предава накаржављана Јеванђеља, нека етика непавина аскетства и неморала, једна служба Богу покла радничанство до лудила. Секта као да је настала у XVII столећу. Као оснивач јој именује се неки свекл из губерније владимирске, Данило Фидионовић. Он је објавио својим присталицама да је Бог Збавио и да оцем тада других Богова нема. Постао је човеком, да би спасао грешније свет, Негоме су запосвети у оное: не пиј никако вино; не додичи се никак жене, човек и жена да илие као брат и сестра; наука нашла да буде тајна према сваком другом са стране.

(Свршиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Добила смо овакву једну општ. судску радњу.

Суду општине реконачице

Милутин Симић, из Рековца, дугује нам по отвореном рачуну изн. 83-35 год од године 1896.

Па како на вине наших потражљиваца неће овај дуг да нам плати, то га тражимо то суду и тражимо да га суд осуди да нам плати годину дуг, у исто време и положити таксу илјавко суд буде узео, као и за писане ове тужбе и дагубе 6 динара.

За доказ да нам Милутин Грош суму дугује положилимо заклетву, оног тј. он дуг не призна.

29 јула 1899 год.

Реконач.

Понизиј

Раствић и Цветковић,
тргов. из Рековца.

Рађено 31 јула 1899 године
у суду општине реконачице.

Тужени Милутин Симић из Рековца, на предању тужбу одговори:

Тражених тужљиваца еврме застарело је, па тражим да суд мету еврму од тражених као застарелог одбије, јер и сама у тужби овој признаје, да је излажање по рачуну било још 1896 године.

Заклетву нити прамам нити дајем, јер јој нема места, а после тога нити еврма нема ни потврђене килге за доказ тражених.

М. Симић.

Тужилац Андра на одговор Милутинови рече:

Потражљивање трговаца наспрам петрговца не застарела за 24 год, већ застарела тужба за 1 год, и данас са доказним средством, изводом из тргов. књига, дакле извод из тргов. књига застарела за то време, а тражбених незасиљно од тога

не застарева пре од 24 год. На како се ја овде не служим са доказним средством, изводом из тргов. књига, већ главном кљетом, то застарелости нема места и молим суд да се у случају смора упути.

Андра Цветковић.

Оверана

Председ. суда
Н. Н.

Рађено 24 августа, 1899 год.
у суду општине рековачке.

Болешна

по спору

Ристића и Цветковића, тргов. из Рековаца
противу

Милутина Симића, из Рековца

Због дуга.

Изајави су:

За председ. суда члан

Н. Н.

Чланови:

Н. Н.

Н. Н.

Бележко писар

Н. Н.

На данашње рочиште дошао је тужена Милутин, а тужилац ефирма није послала ни једног свог члана, по јавила је да на рочиште не може доћи и тражила да се спор и без ње пресуду.

Тужени Милутин изјави:

Ја остајем при своме одговору и тражим да се ефирма од тужења као застарелог одбје. Тражим 2 дана на име дагубе.
М. Симић.

Оверанају

За председ. суда члан.
Чланови.

Судски разлог:

Тражење тужилачке ефирме по § 928 б. грађ. зак. застарело је, јер је данашње исплате туженом као нетрговцу, учествовању по јединици тужилачке ефирме још 1896 год. а оваква потраживања по горњем законском пропису застарелају за годину дана.

На основу овога и § 949 грађ. зак. и § 6, 7, 13 и 23 грађ. пост., суд општине рековачке

Пресуђује:

Да се тужилачка ефирма од свога тражења као застарелог одбје и да плати туженом један динар дагубе.

Тако пресуђено у суду општине реков. 24. августа 1899 год. Бр. 1492. Рековац.

За председ. суда члан
Чланови.

Писар.

Забавка. Општински писари! Шта у овој радњи у опште недостаје и је ли ова пресуда на закону основана?

Од једног општинског писара добила смо сво питање:

Пресудом суда општине кучевске од 1 јула 1899 године Бр. 1345. осуђен су по тужби Николе Јовановића, тешака из Рањено-Боре средња зивањот Илија Младеновић, Јова Јанковић и Адам Ђорђевић, сви из Рањено-Боре, да се закључу како они нису изгорели керушту тужоцу Николи са грџом водом, на онда да се тужилац Николи одбје од тужења а ако се не закључу да плати тужоцу сви троје керушту по процени вештика у 40 динара. Тужени Адам Ђорђевић изјавио је жалбу на пресуду општ. суда проист. подхрпачу. Суду а остали нису и приступили подхрпачу свг одобрено је пресуду општ. суда.

Кад је суд позвао тужоца Никола у тужење да се закључи нал осуђеним изјавио, окривљени Илија Младеновић и Адам Ђорђевић, нису хтели да се закључу а окривљени Јован Јанковић кажео се је како керушту тужоца Николе није изгорели.

Онда је суд у питању, хоће ли окривљени Илија Младеновић и Адам Ђорђевић, платити тужоцу Николи потпуно

керушту по процени, или по одбиту једне трећине, која би припала на Јована Јанковића, пошто се Илија и Адам нису хтели закључи а Јован се закључе.

Пресуда ова, како је изнета, постала је извршна, јер је и решеном приступеном суда одобрена, као на закону основана. Закључења по којој требало би подложена од све тројице тужених, по од њих се само један закључе а друга двојина то нису хтели учинити, дакле они су примили са себе и обавезу да пресуђено изврше и плате, према чему не може бити овде ни питања, како ће се пресуда извршити, јер то је по све јасно, кад се каже али се тужени закључу онда се тужилац одбја, а ако се не закључу онда ће платити. Они који се нису закључи плаћају, а онај који је то учинио, екинуо је са себе обавезу. Друга двојина плаћају целокупну суму по пресуди и то солидарно један за другог, тако да ако се од једног неба имало од чега, плаћало се од другог. О ма каквој подели на чисти за плаћати према општењеном нема места нити о томе може бити и речи при извршењу.

Ово је наш одговор и на мишљење општ. писара, које нам је уз свој радњу послао, где он даје своје разлоге, да би пресуду требало извршити тако, да се једна трећина од суме по пресуди треба да одбје на рачун онога, који се закључе, а остале две трећине да се за општењеног плаћате од оних двојице што се нису хтели закључи.

УКРАЂЕНО ПИСМО

од Едгара Емануела

ПРЕВОД С ЕНГЛЕСКОГ

Nihil scripsisti adulescenti nimis
Sencos.

(СРПКАТА)

„Видим да сте у запади са неким париским математичарима, али изашта зато продуците сами“.

„Ја поричем корисност и по томе вредност тога начина размислања, у ма ком другом облику већ у чисто апстрактном логичном. Ја поричути поричем вредност духа који потиче са математичких студија. Математика је наука о облицима и количинама, математично мишљење често је логички примењено на облик и количину. Велика је заблуда веровати да су и оне истине које се зову чисто алгебра апстрактне и опште истине. И та је заблуда тако огромна да писам у стању појмати како је могла бити тако јединодушно усвојена. Математичке аксиоме нису аксиоме вечне истине. Оно што је истинито у односу на релацију — облик и количину — често је веома лажно у погледу на морал, на пример. У овим последњим јер често није истина да делови из којих се нешто састоји одговарају целини. У хемји такође те аксиоме нису допуштене. При оцени побуда лажне су такође, јер две побуде, свака од лажне вредности, немају неминовно предност једну сувише предности кад се нају заједно. Тако је и са многим другим математичким истинама које су истине само у границама релације. Али математичари напиком познате од тих ограничених истина као да оне имају апсолутну општу важност — као што свет обично мисли да имају. Брајан у својој врло научној „Матологији“ понавља један сличан избор заблуда. Он вели да, ма да ми не верујемо у платонске басне и мите ма се сваки час заборављамо и правимо закључке из њих као да су то истините стварности. Што се тиче математичара који су сами пагана или верују у те басне, и закључи да којих они долазе доносили су не толико на основу слабог памћења колико неком необичном правнином мозга. У криво, ја још писам напоми на једног чистог математичара коме би се могло веровати изаи степена и корена, али кога који тајно не би држао као члан вере да је $x^2 + px$ апсолутно и безуслово равна 0. Покушајте да примером докажете коме од те године да се може десити да $x^2 + px$ не буде равно 0, и кад сте му показали шта мислите, упамтите што брже из његовога домањаја, јер сумње нема он не покушати да нас бие.“

„Хоћу да кажем то“, настављање Дипен, док се ја мирно смејаш на његову последњу примедбу. „Ја је министар био само математичар, префект не би имао потребе да ми испуна овај чек. Ја сам га познавао и као песника и као математи-

чара и у погледу на то да је су мери било уздешне према његовој душевној моћи, узел у обзир околности у којима се налазио. Ја га познавах и као дворјанина и као дрског интриганца. Такав човек, мислио сам, не може бити а да не познаје обичне позиције цутове. Он је морао предвидети, — а догађаји су дошавали да је предвидео — аседи на путу кад су га претресали. Он је морао такође предвидети и стари претрес своје куће. На његова често осуетна од куће ноћи, која је претек једва дочекао и поздрављао као најбоље јемство за успех, ја сам гледао као на земљу, да догнута полиција до га на тењане претресе и тако да што пре добије уверење да се писмо не налази код њега, као што је Ж — у стари најзад закључио. Ја осећах, такође, да као нис мисли који сам се потрудио да сам опширно сада у погледу на непомешане принципе полицијске истраге за сакривене документе — ја осећах дахак да је тој нис мисли морао проћи кроз главу Министра Д — и то га је морало навести да претресе све обичне услове кривења. Он не може бити, мислах даље, тако гупи а да не види да неће бити ни најуделнијег угаз ни најскривенијег убуљана у његовом стану а да не буде отворен као и најобичнији орган очима, иглама, сврдљавима и микроскопима претектовим. Најзад ја дођох до закључка да ће он по природи ствари бити напоран на „простоту“ како не дође на пуо смисљеним лажором. Ви се сећате, може бити, како се претек само смејао кад му ја напоменуем, још у првом напору разговору, да је баш могуће да му тајнаственост ствари даје тако много брине е тога што је „био очекивао“.

„Да“, одговори, „сећам се његовога смеа. Доиста мислах да ће га напаа удариати“.

„Материјални свет“ настаја Динен, „веома је јасачан нематеријалном; и тако има нинито истине у догмат реторике да метавор али осмех може какад појачати доказ или узнемишати описе. Принципи овога *eis inertia*, на пример, изгледа да је исти у ствари као и у метазнанију. Ни мало није астинитији став у ствари да је жење покренути тело веће тежине него друго које је мање тежино, и да његов одговарајући момент саврменији је тој тежинои (силу). Тако исто у метазнанију: интелекти веће способности, као силнији, и богатији у делма у својој кретању него интелектима нижег степена, више се дају теже покренути, више олакшају и чеље се заустављају у првим корацима свога пута. Него решите ми, јесте ли ипак олазни, ноји натпеш над дућанским вратима највише прилаже пажњу публике“.

„Најмак писам о томе размислао“.

„Познајете ону игру која допа играју на мана? Један падаје другима да му пађу пазеру реч на јави — име паролни, рече, државне, царства и т. д. — У кратко ма паку реч на замрљавој шареној картаи. Номак у игри обично тражи да забуди противника задавајући му речи ситно написане, али навишан у игри обично кадају рече написане крупним словима преко пеле маке. Оне као и широки латинак који па преко улупа уклању пажња тиме што су у сурови ладни; и тако знатљиво превлађае сасвим је слично похолошном непажњи при чему разум прелазу неприметноме оне делове који су у сушине опипљиво очекива. Али то је нешто, што ми се чини, да је јавно или испод претектових размисања. Он ни не преткут није помишљао да је министар изоловао само на очиглед цетоме свету, да га на тај начин најбоље сакрије од свашу“.

Али што више размисах о смејој, одлучној и нештој духовитости министров, о закту да му се документ мора издати при руци ако живи да га употреби у агоднеје тренутку; даље о савршеној астинитости до које је претек дошао да се то писмо не налази у границама његове обичне истраге — постадох све убеђенији да је министар, у намери да писмо сакрије паметном и досетљивом начину да га у опште и не прије.

Пројмах том мислу, снахем се са једним паром зелених наочара, и једног лепог урта поистам као са свим служачно господином министра. Ја га најбо вод куће, како зена, крећући се с муком немојући мира и говорећи прве досадо. Он је, може бити, најнепретичнији човек у ствари — али то само кад га нико не види.

„Да би му и ту досадио, ја се почех жалити на своје слабе очи и савлавах што морам носити наочаре, испод ко-

јих ја могах мирно прегледати цалу собу, док изгледах да сам сам предат разговору свога домаћина.

„Парочну пажњу обраћах једном великом столу за писање до кога он сеђаше, и на коме лежаху у нередку разна писма и друге хартије, заједно са јединим дијам музичким инструментима и неколико књига. То после дугог и пажљивог прегледа ја не отворих ништа што би заслуживало особиту пажњу.“

„Најзад разгледајући по соби, која се ми зауставише на једној од лакихо нацртава користи за визит-карте која је писла катеа је на једној плавој папирци. У тој корници, која имахше две тра прегале, беху неколико визит-карте и једно усамљено писмо. Ово беше пречешено готово до краја баш по средини — као да је намера на првог тренутка, да се са свим поцена као незначајно, била променена, или само обустављена у другом тренутку. На њему беше нелики при печат са министровим знацима што јако падаше у очи, и било је адресовано етним женским рукописом на самом министру. Ово беше бачено немарно, и као претриво у једну од горњих прегрлада корница.“

„Са првим погледом на то писмо добих уверење да је то баш оно које тражим. Наравно, да његов цео спољни изглед беше потпуно различан од оног који ми је опис претек прочитао. Иако печат беше велики и црн, са министровим знацима; а тамо печат је мали и црвен са војводамим грбом породице С. Сада адреса беше министру ситна и женским рукописом написана; а тамо натпис извесног краљевског личности био је одлучан и смео; једино величина беше нста. Али баш та потпуност у разлици два писма која је била претрива; прилаштина; изгуканост и лажнаственост писма што беше у несугласици са првацим методичним министровим написима, све то откриваше намеру да се посматрач заваја и доведе на мисао да је писмо баче вредности; све то дакле заједно са не-обичним положајем писма, изложеног на очиглед свакоме, и по томе у сагласност са закључком до којг сам раније дошао; све то, велим, морао је побудити сумњу код онога који дође да сумња.“

„Продужих моју посету што је могуће даље, и док се највише препрех са министром о једном предмету за који сам добро знао да ће увек приуштити његову пажњу и довести га у пату, ја најпажљивије испитивах писмо. При том испитивању ја узевах у обзир сваког изглед корне; и најзад отворих лево што што раба сваки остатак сумње који сам још могао имати. Испитивајући више хартије приметих да су оне више него што је потребно ридкосте. Оне преставаху извесног изглед који се јавља кад се крута хартија, која је једном била преврћена, поново преврће у обрнутом правцу по истој депаји али виши која је обрађивала при преврћу. То откриве беше ми довољно. Беше ми јасно да је писмо било преврнуто као рукавица у противном правцу и поново зачекало. Овоистих се са министром, и одох доста журно пошто сам оставио на столу једну лажну дућанску кутију.“

„Сутра дан дођох по кутију, и тада он једва дочека да настава разговор прошлог дана. Док бесмо тако у разговору, јасан гудак као из пиштова зачу се баш одмах испод прозора министрових, за њим дође читав низ ушника страха и забуне од стране прилашених гомале. Министар похита кворизи, отвори га и погледа напоље. У исто доба ја придох јавно, узех писмо, метнух га у џеп и замених га сличним (у којко се тиче спољашњег изгледа) које сам још код куће спремио — подрицавајући више министрове главо ласно једним печатом од хлеба начињеним.“

„Забуду на улици беше проио некакав човек са лудачким понављањем и пушком у руци. Беше послано пушку на гомилу зена и деце. Но одмах се доказа да је пушка била напуњена хор-метком, и човека одведоше у полицију као лудака или лажњани. Код га однеоше министар Д — ушник се од прозора где му ја бејаш одмах припао пошто сам диго писмо. Одмах латан испрости се. Овај ладни лудак био је плаћен од које стране“.

„Али у којој се то намери“ упитах га „заменивши писмо другим сличним? Зар не би било боље да сте га још при првој посети јавно узели, и отпустили“.

„Министар Д —, одговори Динен „куржани је и одлучан човек. На онда он није без слугу који су му одани. Да сам

ја учинио удараčki покушај који ми предлагате, ја може бити неких дана ушао из министарских одељја. И париклан не би имао прилике да чује још који пут што о мени. А најзад имао сам и једну особиту намеру. Ви знате како политичка убојства. У овој ствари, ралиа као партизан госпође у паталу. Она је била осамнаест месеци у министарској влади а сада он ће бити у њеној пошти, не знајући да њине мема писма, он ће и даље продувати да чини пресуду као и да сада. Тако ће неопходно сам паста у замку и ускориће свој политички пад. И негов пад биће исто тако чудан као брз. За сад ја немам никакве симпатије — али ако хоћете сагледање — за оне који силане. Он је прави *monstrum horrendum*, генерални човек без моралних принципа. Изаз признајем да бих јако желео да саван тачан карактер негових мисли, када, при прелому који ће му послати он поју прелому назива „писане велике личност“, он буде примеран да отвори писмо које сам му ја оставио у корици“.

„Зашто? Јесте ли што нарочито написали“.

„Разуме се — не би било лоше оставити правину — то би се могло протумачити као увреда — министар Д — једном у Бечу одиграо ми је једну несправну шаху и тада му рекох поља у шаху да ћу му се осветити. Тако, пошто знам да ће бити радозан да дозна која је то личност која га је наљутила, држао је да право да га упутим на прави траг. Он познаје моје рукописе са свим добро и ја сам копирао у сред листа рече:“

— Un dessein si funeste,

St'il n'est digne d'Atre, est digne de Thyeste“.

Оно се могу наћи у Атре — и од Кребијонз.

Тако кобна камера ако није достојна Атре, достојна је Твиста.

БЕРЛИНОКЕ ПРОПАЦИЦЕ, ЛОПОВИ И ВАРАЛИЦЕ

(НАСТАВАК)

На супрот другим светским варошима, у Берлину нема једне такве алачнице друшине, која извршује велике злочине по нарочито спремама и удамљеним палима; уместо се једна дружина проналаз случајно, али већ дано — 1883. године. Берлински алачници у опште „раде“ у малим групама, у којима има највише шест лица; са толиким бројем чланова рале они и сила, кад имају да ураде и каква изванредна „посло“. Поједине се групе друже међу собом; налазе се у извесним локалитима, потпуноме се, крију се од криминалног комесара и астражњога судије, и не изаду ништа окривљају никада једна другога (да не говоримо о изузетцима). Тај је „дружбин дух“ веома јак међу њима, па се односи и на међудружбину помоћ, ако овај или онај друг надије у камену несправу. Тај им дух не допушта, да икада лошу у међусобну снаху, и да увек без препирке извршују поделу пљена; па иде чак и доде, да један лопов прима на себе кривицу другога у каквом општем подухвату, особито онда, ако зна, да ће негов друг због претходних кажњивања бити много оственије казни, но што мога он бити каљивен.

Често то бива и на веома оригиналним начине: стварају се читави романи, само да би се ситуација: истраго на руку правде. — Једне је јесење ноћи пролазио један тајни полицијан берлинских улица, и приметио је у Вилхелмовој улици, да се оно једно куће пушта великак подотворник човек, и најзад га нестало у капију исте врто отмене куће. Полицијан одмах познато поштога стварања, и ухватила јесту особу, кад се она протрла из куће. У вештачима тога човека најели су, поред револвера, један мали јонски сат, дијамански брош и намет на прат; све су те ствари нестале на себе криви гадне неге куће, као што је то сутра дан јавио овај постољени истражњик судије. Злочинац није био познат полицији, нити је пре био кажњиван, а тврдио је, да се зове Кристијан Бутке, и да је родом из Келна. Неколико дана после извесног апшења, да које се време нисамо о томе по свима берлинским полицама, јави се истражњик судије једна мална дама, која рече да је јави поправљеног гадје, и да има нешто право казни да говори са судијом. Одмах јој би допуштен улаз

ка судији, и овај већ при поздрављању рече, да она сигурно долази што због лопова. „Да, због господина, али он није лопов“, рече она болно. Истражи је судија зачућено погледа, а она продајан потресено: „Све ћу вам признати, јер знам, да ће умети ценити моје поверење, и да ме неће платити! Последњег зета била сам с родитељима у Крабсбалу, и тамо сам се упознала с једним аустријским назавоцем, господином В.; развао су ми били тада непознати, тек се он усудило, да буде представљен мојим родитељима. Молим вас, уштедите ми другачија описивања — нијали смо се чеши, потели смо се, и тек сам тада чула из његових уста, да је он...“ већ ожевен, несрећно ожевен, и да мисли да икада брачне олаве, од када је мене познао, и од када је мене заполоо! Одмах сам прекинула свако опхођење са господином В., и од тада га њине нисам видела, до оне да дан те несреће! Родитељи су ми били отишли некуда у друштво, и седела сам крај отвореног прозора, кад сам на један пут чула глас господина В. — он је дошао за мном у Берлин, хтео је да ме види још једном, хтео је да говори са мном, да миште опрштају, и извадио је из цена револвер, те је хтео пред мојим очима, испод мог прозора да се убије, ако га не примим; и ја — о, ја сам била и сунине слаба, отворила сам му прста! —“ Телак уздах прелиде причине лепе девојке, и после писане пажње продају она потресеним гласом: „Господина ми је В. пао у мојој ‘соби пред ноге, молио је за опрштају, казивао је себе највештећинијим створењем на свету за то, што ми се усудило и приближити, говорио ми је о својој будхности, — и у том чумо шупвал, испод прозора; ја приметила, да се неколико позицијама скупљају око капије, а и господин В. их примети. —“ Видела су ме, да улазим пољу у страву кућу, и сигурно ме сматрају да долова! рече он. Ја нисам узела ништа ни да мислим, ни да свестујем, моја је част била у заштити, моја је родитељи све то сазнали, — и ја све то рекох у евом превеликом страху господину В., а он, племенити човек, хтео ме одмах умирати и рече ми: „Немате се чега бојати, дајем вам своју честу реч! Дајте ми одмах казну своје градошности, оно неких там на столу; ја волим да будем ухапшен као лопов, но да нас начиним несрећном!“ Он оде из собе, ја чух да се разговара са полицијом, и — тада падох у неснеп. О шта сам се поднела, шта сам се претрпела, када сам о томе читала у новинама, када сам чула, да су њега, који се за мене жртвовало, авторили као највог обичног злочинца, и да ће га и осудити! Преклињам вас, господине, немојте ме издати, а нешто дамошности ослободите!“ — Истражни судија обећа да ће учинити колико до њега стоји, прегледа још једном акта, и виде да се све сазнао са исказима госпођине; дозволе себи затворено, примети му да он зна све, али „лопов“ се не да на ошлелати, и најзад судија каже, да је баш сада била код њега „повраћена“ дама, и да га је о свему известила, да му је се признала. „О, добри, племенити судија“, узавишу узбуђено судији В.; „ја сам знао, ја сам сулито, и ја сам знао, да је судија сада био тврдо убојен у невиност латвореникову, и за то му даде слободу; тек је дада хала по том чуо, да је неуступио из руке једног врло опасног лопова, чија је ‘малда‘ играла улогу поправљено; наравно, да заиста поправљена девојка није ни сањала, да когод ради што у место не!“ —

Поменили смо, берлинске се алачници находе у извесним локалитима, а тако исто за време зиме састају се на нарочитим баљовима, на којима се, разуме се по соби, налазе и чиновица полиције, али су увек пасивни. Ти се баљови не држе постојећи никада у локалитима по предграђу, већ неким у врло познатим улазима. Тако су се на пример годинама држали такви баљови у једном веома посећеном локалу у [Линдлин] улици; кажемо, а ни други гости нису ни сулутали, какивме „сталежје“ припадају та елегантно одевена „госпођа“, и немале брижљиво одевене дево „даме“, ту су се обично до једног јутра ти гости предавали даровима Бахуса.

Поред тих алачничких баљова, има у Берлину и друга једна врста баљова, који су много опаснији — то су „масени-баљови“, и то масени-баљови у правом смислу те речи; јер се лудан и младић на таквим баљовима појављују готово увек у једном оделу, а „даме“ одет у мушкету. Та су остваривања еде нада тако вештачки удешена, да је често разлика између

мушикога и женскога пола могућа једна након најтачнијег посматрања. Тако се у прте четири бањови у Малдебуру, Јаулицу, у парони Хале, Бреслави итд.; то су обично млађега са женским лицем и тавним гласом, а ево обрјани луди имају парике и одела као у балетских, матори су луди одевени у помладурско одело, а наминиване жене у одело уласких омицира, — и све то не игра пошомана, већ се труде да забораве на свој пол: човек игра с човеком, жена са човеком, и то с кавним ипаром лица, с кавним пошоманом, с кавним манастира — брзи ко не иже нуду, тај и не зна, да шта је неспеосна човека природа, као и то, какву страховиту сенку може да има на себи берлински живот! —

Да би била чврста веза међу љима, много им помаже изолација јеник и љихови нарочити наизмичи. Разуме се, да ним није могуће преводити на српски љихове оковане речи и изразе; разлог је највише у томе, што су то већеном потпуно монокулосне речи, које значе у немачком језику немогу савршено никакка значења. У осталом, кавним је чвотачиома по свој прилици јеник познато, да је такав исти случај и са „љовосним јеником“ наших алоцинал.

Чим берлинско алоцинално друштво добије каквага повога члана, оно му обично омах изведе нарочито име, које стоји у ма калкој вези са тим новим чланом; аутом употребом и временом заборавља се право име тога члана, али да то се добро памти негов надимак, и то често тога и после његове смрти. Тако су имена по: „Вохана Гуга“, „Леон Роберт“, „Превенко“, „Државна Салетин“, „Шустер“, „Оперни Печак“, „Угавица Адола“, „Јајен Куз“, „Дугабапаја“, „Идеални Јахач“, „Дугачки Кад“, „Командант Варони“, „Аугуст Вагтонаншија“, „Државни Тужилац“, „Златни Фазан“ итд. Таквим наизмичима не оскудевају ни жене; ево примера: „Мена Чополда“, „Лавина Гроинца“, „Дугачка Клара“, „Шарена Марија“, „Дугоноса Пузавина“, „Краљавица Ила“, „Бисерна Алата“, „Ана Драгонер“, „Кривн Фемер“, „Краљича Поин“, „Бана-рева Уловица“ и т. д.

У посредној или непосредној вези са аловима стоје јатаци, међу којима је велики број пређашњих алоцинала, а они већеном терују свој живот под јермом стапирара или најмодала. Њих има у Берлину веома много, а познато је, да је јатаци гори од лопова, те полицаји има готово више посла с љима, него ли са аловима. Они са себичним дуканством и беспуном тврђу и промену крадење ствари, тако да се често ухваћена тргују на један или по краћу, наплаћу пак у четвртим или петим дукана, а често и ван Берлина. Отуђа и долази то, да се готово увек лацине проналази долов, него ни укралога ствар. Лопови обично унапред јаве јатаци, када намеравају да изврше какву помену краду, и онда им он по првему крадењем ствари често издаје и човека на држаним или другој коу блику, ако је предност ствари велика. За предмете од мале вредности имају они нарочите купце, који то протурују пошто стварима ма за каква начин имене спољашњи изглед; или их преоблажавају, предуготоче, уштепе на љима еабричу марку и т. д. Када се треба ни да помене, да јатаци и љихови друштва одлазе при највећој део добити, а да лопови добијају минимум праве предности покривене робе. Познато је алоцинал тежак како прв извршеног дела, тако и после: новац који престане од похаре брзо се пробада, и одмах долази потреба за новим алоциналном. Често су томе крали и сами јатаци; они подстају алоцинал и повлазују им све нове прилике за рђава дела; тако то иде све дотле, што жале постојећу, крпак се носе на воду све дотле, докле се не разбије — докле их једнога дана не ухвати полиција и не поплаше их на дугогодишњи затвор или робују! —

Овде је сала правана, да промислимо спољашност берлинских алоцинала, а чему се у друштвима публике чују најчудноватије ствари. Берлински алоцинал право тачно описује један алоцинални филм најновијег киноаика; он га описује овако как тит: „Нећеном је учини у улази, креће се веома нажалово, оламо му иже запустело и правдо, већ се, колко му доуштугају материјалне прилике, обично веома брижљиво и уредно, често и калегантно, а брине се и за улазики биваљно онеолаки врло често, а поа су му и брада врло брижљиво онеолаки. И сам му је поглед већеном слободан и благ, докле год није на путу алоцинал, докле год није у борба за свој останак, а при тим му се страстима или страховито западе. Наравно,

за свему допринио много и љихова већина прерушавања, која је код берлинских алоцинала развијена у највећој мери. Њавни грађани или странаци, који пирају по Берлину, поседује локале и све оно што је интересно једети, и не сања, да су језики део људи, с којима он долази у додир, који му музе своје усуде, или их еачуично и чине, да су то већеном делом кавлавањим субјекти. Принцинал, наау најаи своје адуе, по љиховој спољашности и не сања, да се на тај начин веома ара. Пре крвоток времена извршено је у једном ресторору невољно краја по љди, и украло је новца, вина и т. д., у предности иже кавлава марак. Криминална полиција бави суму на обектрери. Принцинал то одуео одби од обектрери, и рече, да он са љага јамчи. Па ипак се доицеје утврдило, да је крађе заоста извршио обектрери, заједно с једним слугом, којег је он сам најаио. Истрагом на љима дозвало се, да су обојица често пута кавлавањим долови, који су се те службе примали, само да би могли наставити своје крађе. Кај је све то чуо ресторатор, хтео је, што каку, да падне у несмет. Стојинама се људи дешавају такве ствари као горњем ресторатору; па и они би људи имали муке са берлинским алоциналма, који се хвале, да рђав карактер човека могу да прочитују у самој његовој еаногномији. У опште је тешко посматрати то тако звани „алоцинално еаногномије“; тешко их је познати, докле могу да меају своју спољашњу појаву. Свакојако је на робји једно место, где нам алоцинал наплаћу тако рекај наг пред очи, и то је посматраће такла одиратво. На робји су алоцинал обрјани, или имају кратке мале, кратко су ошавани. Једнолико су обучени, и тек се тада у љиховим алоциналним могу прочитати свирепост и терет ствари.“

Ести криминалиста одрче, да у Берлину постоје читаве алоциналне генерације, а то је тврђења наплаћу и на стручњачки отвор с друге стране; на сваки начин је тачно, као што он вели, да многи старији алоцинал крију своја дела и од бланх и од љавих чланова своје фамилије, и покушавају, да чик и наплате љихове деце буре са свим одложеном од љавих постова. Даа постоји нашта и та чињеница, да они алоцинал, који бивају протерани у Берли, не напуштају више ову варош, и радије у љој трпе сваку муку и новцау, него ли што аду у друго где место, где би могли уредно и мирно да живе.

* * *

Сада ћемо се још задржати на проматрању алоциналних гвезда и станова; ту долазе на првом месту места, у којима алоцинал живе, алоциналне пазаре, а љих има у Берлину врло много. Та су места скровити најгорег моралног протестаријата, а она веома рђаво утичу на развитак младежи у љихим класама. Висока цена становама, а уа то скупе намине за јавот у престоници, натерују љавде и љавде становника, да издају своје станове, те да на тај начин трпе капиталне. Кирајљје су оба пола, а обично припаају радничком стаљку; али често долазе и таква гвезда и људи из бољег стаљка, ако исеу у стању да својим средствима намире све потребе. Да би се број љавих берлинских становника бројао на много љавде, раденици се прилажују и трговачки помољаци, кондуктери на трамвајима, железницама, поштама итд. Од суирача на до дубоко у ноћ пуне се та становишта напушеним особама; често су људи и приморани да спавају на таквим местима, те им је свеједно, какав им је постова, а и шта би могли захтевати за ову багатулу, што плаћају недељно за стан. Тада теј становица умеју врло добро да рачунају, и за то употребљавају сваки ауту, у особама, те у њему напаре постова; умори људи траже у жељено постова, која се састоји из једне алоциналне и једног покривача. Често се дешава, да је постова на голај земљи, у холуку, у кућни, и то крент у крент; често и гада и гвездари ставају у невој соби, која је препуна одраслих и деце, људи и жена.

На санитарну еаногномију љавих јавинам прво је указао тајин еаногномије еанетики Др Јаистор у једном меланпиком запису. Тада је био само млади у еанетики. Ево бројева. Од 344.941 становника у Берлину прошле је године било од љавде једна постова, на име 152.492, оне куће и одеола, а од љавх је 16.414 соби било по пет до девет, у 554 по десет до четрнаест, у пет по петнаест до десетнаест, и у 2 чак и више од двадесет становника. 31.420 станова је било,

који су имали у себи 71.267 особа, и који су се састојали само из по једне просторије, која је често била и прегрелана, а примала је у себи патљив и шест до десет становника. Не треба ни да помињемо, како се мало знало из чистоте и проветривања у тим становима, а тако исто и какав је то саобраћај са светом, у ком одрађују дане, газде и газдине.

Веоу у таквим јавним или приватним мале скровиште асоцијација, и у њима могу да се скривају од очију полиције по читаве недеље, па и месеце. Газда или нештога нема прима, "раденка без рада" за малу награду или за ваучер, те онај остане у стану и преко дана; он се не пријављује полицији, јер већи има да плати неку почину казну полицији због ларне и пријављивања, хтео би да је доведе, јер нема чим да је плати. На тај начин од једном нестане полицији из очију по који ланчаник, и она га проналази тек пошто га изаду који друг, или пошто буде ухапшен на какавом делу.

Дале долазе гнезда, која називају Немци "Die Reppen", а која су распрострањена по целој Берлину; у њих се крију најсиромашнији међу најсиромашнијима. То су становици у ниским зградама, у белим подрумским јамима, у опалим шумама и некадашњим шталама; цена је таквим становима од пет до двадесет пенинга. А ово шта сачињава постоје: поцепане преке, потпућене сламчане, скрхана јасла, столице, клупе и столони, а врло често и сама земља.

(Garpunov cep).

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

(ПРИСТАВАК)

20. Пример

Самубиство длањем у лежећем положају. — Некаки пројач имао је кену од 49 год. која је била већ годинама глува; боловали је поред тога и од грудних болести, па јој се био досадио живот. Поку је снавала у једној себи са својим музком и једном одраслом ћерком. — 15. маја пробуде се отац и ћерка, нађу празан кревет матере, а у побочној кујни нађу њену лешину. Деска је на леђима на ватру, а глава јој је била на једној весици са брашном. Врат је била неслабо прво једном свиленим марамом, а за тим је преко ње завила још једну мокру платнену мараму. — За што је смочила ону мараму не зна се. Брада од мараме била је преко целога врата, и није била ни најмање свесана; била је мена и имала је постоје слабо плава, неугушана места. У рупи јој је нађена хартијина, на којој је написала да што то чини, те није могло бити никакве сумње о убиству. Лешина је само прегрелана — није сепцирана.

21. Пример

Самубиство с помоћу везица. — Лешина нађена усправљена на обе ноге. — Некаки човек од полакога илие је годинама и сувише раскошно, у једног дана буде затворен поводом великих пропелевара, јер је сасвим основано пала сумња на њега. После неколико саслушања већ се увидело, да истрага не може током баш по њега најповољније. Једнога јутра нађан су га обешеног у затвору. С њим је био у затвору још један асоцијан, и он је чуо, да се овај дано једном преко ноћ, по није обраћао пажњу на то, већ је длабо спавао. Лешину су нађли обешено у врату мараму, и обе су јој ноге додиривале под. То је био снажан човек од првог чредне године. Брада од мараме могла се видети само на десној страни врата, и била је са свим обичном облика; није било никаквих других привредних знаменка. На левој страни само се мало познато привредно од притапа мараме. Врат је био с лево потпуно слободан. Када је лешина нађена, глава је била избачена преко мараме напред и нише на десну страну.

22. Пример

Попреде, причињене руком некога требелл, под једне угодности. — Прид лекарима је била на сеници једна врло лепа деветнаестогодишња девојка, са скоро пропеленим хипохон. Био је месец децембар, а термометар је показивао + 5°C. На два дана пре сениције, у 9 сати у вече, дала је мрлих мрак,

што је полицијски стражар нику за помоћ, некаки жене блану канала, али набрзо нестане више, да би се скривао по том нашла лешина у води. Ноге су у руке биле нормалне, и на њима није било ни трага од повреде. На устима и носу била је пена. Сва су четири угла канала била плава и крвава подлацава. На сред тела било је једно мало сигурирано место, а на два левог угла био је урез нејачине чворине главе; на њима доње ивице с леве стране била је једна $\frac{1}{4}$ пола дугачица, отвореног облика брада; таква слична брада била је и с десне стране на врату, само $\frac{1}{2}$ пола дугачица. Глава је била аномична. У надлушним прелима била је пена, и ње је при прегледу плућа било у особитим масама. Плућа су била пуна крви, десна страна срца мале, а лева најмање. Стомак је био препун воде. Вувеуре и интенија су биле пуни крви, али је крв била као и горе при прегледу и усмерена. Материца је била празна, и примећивали су се трагови последње менструације.

Завста редак случај длањем! Да је то био такав случај морали су гурати лекари, али су морали рећи и то, да повреде на току пису морале стајати на у каквој врсти са смену. Па од куда су дошли те повреде? Наравно да нису при паду у воду, јер не би биле те прсте. Можда их је начинила сама утопљеница? А решите нам, ко се биде иза убиство, ко се удари пенсикама по очима, као што је ода морао бити случај, да већ има намеру да себи одузме живот? С тога су лекари морали дати мишљење! 1) Да је рана и повреда на утопљеници проишле неког трећа, и то не дуго пре смрти, (пошто су ране биле још свежје); 2) Да никако из тога не следује, да су те исте ране имале посла непосредно пре смрти, јер је утопљеница могла измћи сваку пре смрти, која никако није морала бити у вези са самим длањем. Дале лекари су дали мишљење, да није морао баш тај трећи да је и бацио утопљеницу у воду, само је та могућност постојала. Дала је истрага доказала, да је утопљеници длањем био траго своју дугу реч, да ће је узети за жену, и да је долазило код њих до пријих свено. Тога дана, кад се девојка уданла, имали су у јутру њих двоје напаку сваку; нешто дана у вече скочио је девојка у воду!

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Једна сензационална парница у Италији. — Ових дана отпочела је у Милану једна отровна парница, ради које је познато не мање него двеста сведока.

Истрага траје већ месец и по година, и обратила је пажњу целе Италије, нарочито Сипаљеје. Истрага је у овоме:

У вече 1. фебруара 1893. барон Нотаријеро, из Палерма, пошао је локалним возом из Скарја, где је био ради куповине вина. Сутра дана његова лешина нађена је близу једне мале станице, поред моста испод кога протиче река Чирера. Тело је било површено ранама. Нотаријеро био је убијен у своме кулеу, олачаким — један часовник и неколико ототина динара — затим бачен на поље. Убице су по свој прилици биле наумиле да га баде у реку, која би га одвела у море.

Убиство убијанца јавно мишле и објављивало се свима могућим претпоставкама.

Купе је био у нечепеном пореку, и сав покриван крвају; борба је била очевидна. Као особита појава: у околини његовог тела било је много парабитерија, и нико ништа није чуо.

Сумња наде на три личности, које су одамх ухапшене: кондуктор истрага поља Бузене Канало, кончикер Намрколо Гаруче и лени Бузене Фонтана. Али најлесније истрага није пријавила никаквих доказа противу њих, и они нису пуштени.

После некога времена, лени Бартоломи, ухапшен у Напуљу због крађења длажгог вонца, изјави пред пажњу да је од једнога друга тоу да су убице Нотаријерога одиста Канало, Гаруче и Фонтана, и да су они радили у договору са вођама палермске мафи. Убице су длаве биле оруђе у служби тајнога друштва, организованог за злочин и пљачку.

На основу тога истрага је онет почела. У току истрага која је давала слабе нагледне на успех, прокуратор добије анонимно писмо, у коме се извештава да лени Чинарети, из Барденте, има у рукама доказа противу убица. Пред истражним судијом Чинарети изјави, да је тога куповице истих возом са бароном Нотаријером, и да је видео убице од којих је један имао качику железничког чиновника.

Како му је било запређено, он је морао кутати.

Ово последње отривање служиће као главна тачна опора. На сваки начин, материјална назна неће мимоћи, материјалне проузроковаче убиства, али потстрепачи ће се извући. Сумња се да ће двацта сведока бацити акаву светлост на страхоту и неваљану организацију мафи, која држи у страху становништво палермо.

Има извесних знакова по којима се даје закључити да је убиство било ствар освете.

На две три године пре убиства, Нотарбартоло је био послат у Рим извесна документа против извесних политичких налости у Палерму, које је оптужио да су чиниле крупне злоупотребе у банци којој је он био управник. Ти су документи нестали, а после извеснога времена и командир Нотарбартоло, и сваки траг тим крупним злоупотребима.

Парница је у Милању а не у Палерму, да би судије и сведоци били мање потчињени утицају средине и више заштитени од нових освета.

ОКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

— Анархисти —

3. **Карло Шибла**, рударски раденик; рођен у Лоти у кварту Равониц (Чеша) 11 априла 1864. године (сад му је 36-та година) висок 166 см, обично развијен; носе обрва и бркова смејих, лица бледи и дугуљаста, очују плавих, чеља малог, нос и доња вилица шиљаста, зуба покарвених. Говори чешки и помало немачки.

Карло

Франц

4. **Франц Цварина**, рођен 18 априла 1851 у Волавеку у Чешкој, (сад му је 49-та година), висок 165 см, мускулован, носе плане и проседе, густе брале, бркова дугаких и обарених, лица конституалног и са здравом бојом. Очи су му отворено плаве, чеља високо, нос шиљаст, уста брковима покривена; зуби жути, нема два горња очњак; уши су мало неправилне; Говори немачки, аустријски дијалектом; говорио је и шпански али је доста заборавио. По занимању је рударски раденик.

ТРАЖИ СЕ

Милутина Једушића, пазу сајреског и **Ђорђа Видојевића**, калеу димарског, треба Управа града Београда актом Бр. 29863. Пронађеног треба стражиари спровести поменутој Управи.

ПОТЕРА.

Домљана Тошића, снатицу, окривљеног за крађу, тражи. Управа града Београда актом Бр. 30161. Пронађеног треба стражиари спровести поменутој Управи.

Живан Милковић-Ван, родом из Грошце, решеном протестеном суда за округ подунавски, стављен је под поротни суд, притвор а околи због убиства. Живан, који је у бегству, има 45 год, смеј је, дежмакост, носе и очују плавих, на говори врска, у хену је ногу мало сават. Наредну се јавио тражиари. Пронађеног треба стражиари спровести помен. суду, али Управи града Београда с позивом на Бр. 31165.

Алекса Костић, позната парализа, чију слику износимо, и о коме смо до сада толико говорила, и писали, извршио је

опет неколико превара у Београду а, како се сазнаје и у унутрашњости Србије. Преваре је вршио по своје старом обичају — кулењем до брововних прилога за хумана друштва. Када је, у томе циљу, дошао 15. јун. мес. у Народну Банку, доша та је среба за десетом? Јер га ту познају, по ранијим његовим сликама, изметни у нашем листу и телеосном. Јави полицији о њему. Док је орган полицијске стације у Народну Банку, Алекса је, само њему својственом шептаним, успео да побегне. Да би се он што пре ухватио, као и да би се сазнало коме је још вршио преваре, ми смо поново износимо слику и молимо, како да његово тражење, тако и за извршење о његовим преварама. Акт Упр. града Београда Бр. 30152.

Гавра — Кара Стевановић, келнер по занимању, који се налази да је родом из Крагујевца, док је у ствари родом из Новог Сада, извршио је — 14. јун. мес. једну опасну крађу у Београду, однео том приликом, које у новцу, а које у драгоценостима и одлази око 1200 дина. Гавра је одмах по извршењу крађе побегло и сада се не зна где је, али се мисли, да је отишао у Крагујевца, тамо има једног рођака — по занимању месара. Управа града Београда позива све полицијске власти да краљевина Гавру у својим домаћинама најжешће потраже и

у случају проналазак њој стражиари спроведу с позивом на акт Бр. 30162.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Уданама да нам још започети радни билаху свршени са посредањем опогодишњим бројем; зато нана нас читавио изишје што због тога у овом броју не доносимо и једну нашу прву, као што смо то до сада редовно чинили. Што се тиче нашег романа *Злочини и казне*, који се у поред свакогласне наше воље могло свршити у овој години, — обавезамо читавиока, да ће у бројевима прве половине наредне године бити два преседа и оштрицама. Којим узроком овај роман није могло бити у овој години завршен, знају моћи јавни читавиоци који прате рад наших литератора.

Уредништво је решено да у наредној години повећа свој лист тим, што би сваки број имао и додат, то би претплатници добијали по 12 страна уместо што сада добијају по 8. — Да се ова замисао и у дело приводе јавио једног од наших поштованих. Ако сви поштованих измисао дут у току овога месеца, и ако у јануару 1900. годину пошлу претплату за наредну годину, онда ће и ово обавеза бити потпуно измисао.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

«ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК» излази једнапут недељно. По потреби биће издати бројеви. Прегледаће се илао уредништву у Београду «Кра-
дес три» до Управе града Београда, а у унутрњости код околних скупштина или на пошти. Цена је листу септем, које узме у састав оштале
а која је већ арагелалеа, чиновника, учитеља, запослених, инстинктивна испирања и осталих запослених у оште године 12, полугодина
6 динара. Гостинотарика и механичари на унутрњости подина 10, полугодина 5 динара. Кадарина подина 8, полугодина 5 динара, у
оште се по поштом који прегледају свако једно својих клинхара понајвише односно погледних одела. Падантинка у оште 20 динара на
году: за поштом: подина 24, полугодина 15 динара. Поједини бројеви «Полицијског Гласника» не продају се. Рукописи не враћају се.

ФАНАТИЗМ КАО ИЗВОР ЗЛОЧИНА

(СМЕРТАК)

Основни је нау ове секте у догми: да се пророк јавља као човек, који јој је Бог. Код хришћана само се Исус Христос јавља као Бог и човек, код шибанина њихов пророк представља Бога. У току времена оснивалац секте мало по мало заборавао је, те стадоше нажити оно правила: сваки човек, обдарен даром прорицања, може постати пророком, а сваки пророк уз то је и Спаситељ, човека који постаје сином божијим. Њему се они моле као Богу, међа поштују као Бога, његове речи њима су јеванђеље. А како се неретко лица лако занесу, може се појмити како је велики број тих сектасела. Свака група (шва, општина) шибанина има и свога Христа и своју Богородицу. Услед тога, међу њима нема јединства. Што у једној општини бина, не може се другој стављати на терет.

§ 203. руског казеног законика говори о припадни-
цама, које се одликују кривим правоправима и ванзаконич-
ним нападом на свој или туђ, живот и други неморалним и гнус-
ним делима. По том параграфу шибанин су обично повлачени да одговарају. Сад је касациони суд одлучио својим од 29.
априла 1892. 8 јуна 1892. и 7 новембра 1895 решио да се
презудом мора увен утврдити која су од тих дела учинили
чланови растеране друштине. Само припадце секти по себи
није још никакв основ за примену § 203., јер док поједи-
них друштина никако нису асте. Тиме је већ прописано шта
треба извидети. Судија има да утврди: 1. којој секти припа-
дају оптужени и 2. да ли секта довети чина крива и немо-
рална дела: Да би се одговорило на ово друго питање, не сме
се заборавити чије народ верети шибанике; народ их окрив-
љује да о свом причешћу приносе луђе на жртву и да о
сваком скупу пређу шесту запелен. И о једном и о другом
било је често говора и у литератури и на суду.

О причешћу шибаника прича Павле Мезинков, један од
познатих познавалаца руских секата, ово: На једном скупу
својем, шибанин изабери једну младу девојку и кажу јој да
је она мати божија; међа је опште, да се причести телом
њеним и телом спаситеља кога има да роди. Ако она пристане,
спаку је и метну на почесно место. Сви који су ту обављали
је као Богу и моле јој се; а пошто се молитва сврши, по-
гасе се свеће и несвеће отпочи. Ако божија мати изгуби,
општина се понова скупља. Девојка се свлачи свесним гола и
меће у буре пуно воде. За тим јој се одсече лева коса, а отпо-
рница рана узмекне усрјимим гвоздом. Одсечену косу носеку све
у тавке котурова и шибанин их једу. Ако дошине мати божија
роди мушко дете, они га пробаду и његову крв пију о при-
чешћу, а тело његово сасуше и у прах стучу. Тај прах са-
пу у замешено тесто, које по том испеку као хлеб. И тако
справљен хлеб замењује им о причешћу тело Христово.

Ако је астина да се шибанин у така дела упуштају,
онда се мора признати да канализација још никако није нестала
из Европе. Али је сва прича словима невероватна и потпуно
непоновљива. Једна се да замислити, да би тако млада и уз то
трбузна девојка могла поднети таку операцију. На онда, после-
дице таког осаклањања тежино би се дало сакрити. Увек треба
завесно време да така рана зарасте и излечи се. У невојном
шумња и бродовним стенома може бити да су и могла така
грозна дела остати непотражена, али то није могуће сада, кад

жандари иде и у најдаље село. И како овакваци злочини није
судски доказани, то се сва прича о причешћу шибанина мора
сматрати као мит.

Сачувају се акти једне паринце из XVIII столећа, и из
њих се може видети, како је нека селанка из секте шибани-
ника (онда зване кенерца) на мукама исплакала, да су чинили
таква непријатна. Но на другом сасудулају порекла је то при-
казива и казала, да је јавише тако рекла само да би се опро-
стала мучења. И како је у том процесу заоста већина ошче-
њених у мукама умрла, морамо допустити да се казивише ове
јадне жене не узима па у никак дога. На ипак многи иници
придају њихову Мезинкова. Шта нише Певанин, чије дело
о шибанина и шибанинских ваика као класично, тврди, да се
убијање мушког детета не да као неистина одбацити, ако и
јесте невероватно сакажење матере болје.

Презаглећа на другу такву оптужбу, морамо признати, да
шибанин нише најнеморалније. Према томе лако је могуће,
да се о њиховој служби бојко одговарају гласне спене. У при-
нципу они су астеи, јер одбацују брак: Али како се немо-
љиво не могу прејати вечни закони, то се у њих разлико жи-
вот луст, који је народу за подметке. Њихова је божија служба
у певану песама и молитва уз бестидне игре. Игра има тај
шва, да толико надража осећања, да пророци падну у запос,
да дођу нал себе. Да би се то постигло, жене се одвече са-
свим гола, а чланови друштине, играјући, шибљу један дру-
гога. Кад се само помисли да су они сектаси без породне,
може се изолити шта се бива при тој церемонији.

Све је ово утврђено фактима, у које се не да сумњати.
Године 1889, насправљала је пред судом сабирним једна
паринца, у којој је остером доказано, да је оптужени био
старишина једне општине или друштине, која је обављала уста-
нову брака. После службе боже обавио су вршено у кући у
којој се Богу моле. Сам оптужени замио је да се у постелу
више жена. По тим фактима поротици узеше као доказано,
да је у тој општини служба божија скопачна с неморалним
свевима.

Паринца, коју ћемо сад испричати, има већег интереса
са гледишта криминалистичког, јер је оптужени учинилац теши-
ког злочина.

13. јуна 1869. год. би затворен у губернију саратовској
један селан и једна селанка, што су као помани јурили прова
секо, највише шибљући коње. Жена је била сасвим гола и
кочијалица је, а човек је од одела имао на себи само једну
женску кошуцу, по лицу и по телу био је упрскан крвљу,
која тежице из њине рана. Обоје су били толико узбуђени,
да су их морали држати куду за пијале или луђе. Лако је
било доплати ко су: селан се звао Стазенок, а његова пра-
титеља Параскева Колесникова.

Истота дана нађен је близу села још једне младе де-
војке са стрављивим поредама. Броо се сазнаше све.

Усађена девојка звала се Шпенкова и припадала је секти
шибанина као и Стазенок и Колесникова. Јуна 9. били су они
трое код свог пророка Катаскопа и на њиховим враћуше се
кући. У колима сепираху још два верска друта: селан Коле-
сников и девојка Контункова Шпенкова. Немо врени возили су
се мирно, а кад беху поред једног језера, Колесников, коју
су поштували као матер божију, запелен, да Контункову бале
у воду. И ово је одмах извршено, ма да се она, јединица, веома

брлати. За тим навадне Ставенко, опет на заповест матери божје, Колесникова и стаје га на сав мих шиботи. Како се онај не могаде одбранити, стање богати и сакрије се у једну јаругу, на неје је могао гледати шта ће још бити. Ставенко остаде с обима женама; сви троје збаци своје одело и започу неморалну игру, у којој се узајамно и љубављу и тушњаху. Игра беше све поманија, док од једном не почулаше Ставенко и Колесникова дојучу и дојучоке колима. Ту привезаше неспретицају за током, седоше у кола и шибкоу коње. Кад дојучи би мртва, оставише је на путу, а Ставенко и сам надахне под токовице, те мати божја даде пут колима пређе преко ње. По том диже полуошесвеса човека у кола и хитно гоњаше дише. Све те свирене појединости астрогом су доказале; отпунжени пису на перцима своју кривицу. Само Ставенко знаја, да је убиство учинио тврдо верујући, да ће божја мати бити у стању оживети мртву Швенову.

Ова парница даје прилику да се мало дубље загледа у нитиман живот шибаника, што је ипаче врло ретка ствар. Ту су најгрозније сцене јавно одигране; а игра крај језера само је продужене оних сцена на куће где се Богу моле.

Така дала природно је да не могу проћи некажњени, јачи се могу изннати религиозном заповешћу. Колесникова и Ставенко као убице судом су осуђени на 17½ година тежкога рада у Сиберији.

Овака веза политичког и религиозног заноса није у осталом само код руских секата; тога има и код секата азијског друштва Немачке и Француске.

Најинтереснији пример за то могу бити немачкобожни Богумици. Нихов парочити круг основала су почетком намет стовиша два попа, Ебер и Дистел. Обреди су им били основни особити. Првао исповедалка одузеше су жене људима и исповедани дужан је не само да исприча сва своја дела него и све мисли. И што је прича пунија појединости и бесрамнија, тим човек бива нише хваљен да тим нише цени Бог који мекша срци овореху. На окуповима друштвене убојачице је љубавице и грање; кад има кога од стране, цоремоније су украшеније. Кад се каже, да су од нева много били младе, дене и врагоште, може се мислити шта је све у секти бивало. Још гори пример имамо из литературе француске. У књизи La-Bas, од J. K. Huysmans, Paris 1896, описан је један гнусан сект, који је носило име „св. латургија“. Латургија је читана у некој старој запустелој капели, али не у славу Богу него ђаволу. Велику службу служило је неки свештеник, који је због својих порока лишен чина и достојанства. Требики беше пуи тако бесидних ствари, да је свеколико друштво падало у највећу пољну узвишеност и занос.

С гледишта казнено-правног такве ствари не могу бити индиферентне, али оне једна да су предивне, а у казненом законнику Немачке, јер § 168, узима у вид поглатио ружне правне, а § 360, тиче се само испуца. Само § 203, руског казненог закона бива као у главу. Зато је тај параграф задржан и у пројекту новог руског казненог законика.

* * *

Шкопци или енгуи, ушпоњени, секта су, која је постојала из шибанија. Они су по припадности својим асета, али де факто људи неморални. Како је неморал у њих доста забрзало, нашо се круг запатитара, који не само постављају аскетизам као догму, него и једино веома радикално средство проповидају, да се сваком претеривању учини крај. То средство јесте шкопљење људи и дева. Истега намера није није она. На истоку су енгуи чувари харема; у наплати палупи у Раму узимали су пређе шкопљени неважи, да би издржали висок глас. У оба ова случаја шкопљење има пред очима практичких циља. Али руски сектаци примине шкопљење из чистог уверења да је оно нужно за спасење душа љахових на канца ђавољих. Ма да тамаз изум мори бити одржан сваком нормалном човеку, ипак је нашо пуно присталица и другине шкопљаци раширене су по свој Русији. Влада се против њих бори свим средствима, која су јој на располагању. Казнени закон на шкопљење других прети робомом с тежином ризом, за шкопљење себе самога депортацијом у источни Сибир. На ипак не опажа се да је секта заслапа у развитку. Зато сваки судски чиновник треба да је тачно упознат са животом и радом оних санитичара.

За студију овог питања има доста материјала, јер у актима многобројних парница има интересних података. А и литература је доста обилна.

Од неких парница извеснише ове. Најзамашнија беше расправа 1876. год. у губернији симбирскојској. На отпужничкој каузи сејлаше 136 људи; њихова њих од 30—35 година живота, а бине и старца, младих и деце. Ту беше и више њих 7, а „умних шкопљача“. Овако у свим људима, који се држаху њомом тако јави, да могу побиће сваки снопац са женом ако се и не шконе. Према таким шконицима, по одлуци сената, моше се само онамо поступити као са кривцима, ако су терали пропаганду за секту. Така одлука сенатим је правична и оправдана, јер асетија сама по себи није радила казнено-правна.

Друга велика парница појави се 1868. против митијунара Паотинова. Главног кривца живео је у вароши Моршанској, губернији тамбовској, и својим богатством био је велика утицаја на околину. Он сам нише се шкопио, али су шкопљени многи људи и жене који становују у његовој кући.

У московској парници (1871.) против браће Кузурина беше 24 отпужена. Петроградски суд 1870. осудио је њих 58 за шкопљење. Ту се показало, да имену само православни у тој секти, него и аутерани.

То су највеће парнице, а ситнијих је пуно по многим народима царевине. Велика раширеност ове секте последица је организације и учесла дејства. Шибаници се распадају у мноштво „шконица“, која прилажу само својим пројекта; код такве децентрализације развитак секте је слаб и број отпужених у парницама мали. Шконици на против тврде, да је Бог само два пут међу људе послао. Први пут у лицу Исуса Христа, други пут у лицу невог Св.анавола, који је секту основао. Овако последица има обожавачу и његове знакове поштују сви шконици. На тај начин општење шкопљаци у тесној су вези једна су другом и узајамно се стално помажу. Та је помоћ узима, јер је пропаганда њихова слободна привла. Прилика у том погледу не игра никакву улогу, али игра повољ, лукавство и сила. Константоване су случајеве, у којима су се лаж ушпоњивали људи за љесну ступ новца. Али је пропаганда за шкопљење деце. Поглавине појединих друштва, људи су проповидају породице, који би били слободни да своју децу даду на науку у великој вароши. Ако родитељи одлучу да њихове деце не изгубе. Дете се даде казнену, који опште са другим љама шкопљаци, и одведе га у главну варош. Једном у години казненки доносе родитељима повољ и подмаже, али дете нише није њихово, оно је уведено у друштво секата и ушкопљено.

Влада су знала све ове замке. Зато је шкопљацима строго забрањено узимати туђу децу у кућу.

Природно је да су у парницама противу шкопљаци најважнији докази на основу личности отпуженога.

Прва је повољ ушкопљених. Или су му мошине одсећене или сам пенис. Код жена шкопљење није толико јавно. Да се учине сасвим неопходна, нужно је уклатити јавност. Но да тако компликовану операцију није прот свали. Зато се он издржавају само успелом успица и силних брадавица, верујући да се тиме умаљује драг организам.

У новце време била шкопљење мушких кичомом лушавијим. Мошине се не одсецају, него пенитичким астрогом, јер оператори површе семени канале убојом или систематичким испазивањем мошине. То траје често недељама, али се поставља исти циљ као и одсецањем мошине. Уз то ова поца метода има и ту корист по отпуженога, што веома отпада рад азије и астрогом студије. Ако нема уда и мошине несумњиво је да је отпужени шкопљак; али никако није лако констатирати да је астрогом мошине пенитички изведено.

Тако страхотном осаклење, какво је шкопљење, руски организам човека, на име лица мушкога. Мошине омилате и наступа потпуно распадлоште; ако је случај шкопљеница са дететом, одмах се мери и израда кугура. Зато се и дају лако познати шкопљаци по бескрајном и подбулом им лицу, по својственом им високом главу. По занимању обично су менаџери новца (сарајли) и ефикарности тина (пантјани), јер их конституција чини неопходним за тежи рад.

Парнице противу шкопљаци од особитог су интереса за криминалисти, јер јасно кажу колико је велико студијом старих асета прибавити искуство, да би се могао како ваља це-

њима одбрана оптужених. Шкопци су конструисали читав систем лажи. Она лажи не признају, кад се оптужују за никоплање других, колико да би себе сачували од тешка рада у рудницама свабрског, толико да би заштитили поглавике септацике. Амо ко не може порицати да је заштитио ушкопнике, онда пориче сваку пезу са дружином шкопца и брани се да га је ушкопко нико неопознат му и у сну, или да га је ушкопко неко ко је већ умро, или кад је још млад и сунане био, те у томе питања не зна, нити зна за какве болове, или да је тај део тела изгубио какав ударом или болешћу.

Морамо поменути још једну аминшотину шкопца, која вреди да уђе у литературу. Мислимо на драгоцјена правила, која се јављају за времена на време. Полицији и суду јавља се један и понавља признаје да је пуно лажи ушкопко. Отвара се истрага, оптужени прича све појединости и казује судији читав низ лица, које је против воље нахитио ушкопко. Именована лица буду позвана и она у оптуженом познату лице које их је осекатило, пошто им је претходно дадано венито да пију, те им тиме одузео могућност да се бране.

Таких процеса има чешћих. Код суда у Орлеу био је претрес против некоег старог војника, који признаваше да је ушкопко 45 лица; код суда у Шаркоу осуђен је други, што је узео на се да је 60 лица ушкопко; у једној парници код суда у Куреку био је број јавља на 106, у другој на 114.

Сваки паметан човек видеће одмах да тако самостојачицавање нема ништа истине у себи. То је само вешт манаџер, да се закљоне они који руководе сектом. Осуда законска пада на свирхмаша, који је за понављање лажи примио на себе кривину других. Прави кривци су улазили суду, да и даље раде на повећању секте. Зато и мислимо да имамо права казати да је евангелиста секта шкопца најопаснија.

Ако бисмо се кад упитали како да се дива судија према овим злочинима, биће хоћебија одговорили бисмо: да чини своју дужност, јер „никакви злочини да се не мапају религиозним заблудама.“^{*)} А лажа, која има да се брине за јавну сигурност и субјективне злочини, де саме забављати, да је образоване народно једино средство, које је у стању да сузбије евангелизма. „Светлости, више светлости!“ мора се уносити у тавну, непросећену масу паролу.

ПРИГОДА НА ВАЂБЕ ВЕЧЕ

(Јан Неруд)

Беше бадње вече и ја сеђах у гостиници. Нисам ништа то вече прослађао у породичном кругу, али ми тога и не би ништа жао. Још док дететом бејаш, бивао сам равнодушан према тој раској и постојтеј светлости; ништа нисам имао узрока да се долазак бадњега вестра радујем, или да из одласка његовог јасним. Нама домаће прилаже пезу тога дана допушташе никаквих промена. Редом ми бејаше позната само с трагична, где бих престајо по читаве часове постајатију та нема и тајнаствене створења, да божанска дрво сазнао сам гледајући кроз прозор у ставове туђих људи, исто онако као то новелите описују однег често и до одаритости лепо. Па ни то не могу рећи, да сам у таквим приликама осећао какав особити немир, што и ја некам тога улапања, будући бејаш дете особита карактера, така карактера, какав се код деце назива оглушалошћу, код одраслих реиницијом. То беше оглушалошћу пресекавање, која по нео боготворајни лан престоје на земљи и мразу, види раској и свуда око себе чује срећне и задовољне гласе, на никак не задовољничку и некому.

Па ипак поменутога дана осећах се некакво непријатно. У немој просторној и празној гостиници заронише тишина. Седео сам за столом сам и замислих, а постојао ми удаљена дугачка стога, која беше при вечери, не сматлао ми ни најмање у размислу, шта више баш је некако сити то одговарало особитом душевном расположењу ког. Осећао сам се напуштен од целог света, као да нисам нико ни једног јединог пријатеља, који би ме се сетио при породичној свечаности тога дана, као да у целом просторном свету не имамо ни једног срца, које би ми било наклоњено и које би се могло

веселити са мном заједно. Нагледао сам саме себе као лек дедина, од кога многи студом задрже. Мој и понављање — нисам могао, нисам смео и нисам хтео рећи пријатеља — нисам се одада абала блаженја, свак на свој начин, забављаху се са својима и јачично ме се нико, нико и не сећаше. При мојој „оглушалошћу“ нисам, до душе, ни осећао сувинарн бол, ама ми некако ипак бејаше тесно око срца.

Загледах се у транспаран светлости, која богато расишале светле зраке по свој гостиници и када тргом очи, истом тада смотрих да нисам нисам ту сам самцит, већ да за супротни столем седа још неко, кога нисам одмах приметио. Седео је с главом на сто поклоњено, седео је тако све до мога долазка. На моје питање, ко би то био, одговори момак: „Немања најјача!“ Паде ми сила у очи и његово извештајно руко.

И опет се замислих и бесциљно упрм поглед на спаваљиву особу.

На један пут диже се нагло овај други гост и сасвим окрену лице према светлости. Десном руком броо обриси очи — по лицу му тежилаху сузе. „Тај заоста није нијан, а баш и да је динас, то Бог, али какав је томе узрок!“ помислих у себи и добро му загледах у лице, већ да у њему угледати кога од својих познаница. Лице му не беше много деноте, али имаћаше на себи јасан пораз мушког трпења. Дубока боре брадаху му чело и лице као доказ, да је тај човек прошао многим тешким путем. У том смотрих да ме и његово око, сузом помућено, чудновито посматра. Приметио сам, да му је мој испитивање поглед непријатан, можда и уредљив.

„Добро вече, господине!“ отпочнем ја.

„А зашто?“

„А зашто опет не?“

Он куташе.

„Престављате бадње вече баш као и ја. Како нагледа, и ни неimate пријатељске круга, у коме би сте —“

„Шта се то кога тиче“, прекидаше он.

„Имам право“ — мисама у себи, ма ништа више не рескох, по отпочнем подугласно изнижудати некакав марш, кутцајући при том поком у чапу.

Прође неколико минута.

„Ха, ха, ха!“ зачу се на један пут са супротне стране. Зачућу и уварећем погледом опет тамо.

„Нагледа, да сам господина уредио. Е, дабогом, млада крв не подноси неуглађеност!“

„Допустите, господине —“

Е, па да допустим, само ми реците шта сте ради! Знам како је младом човеку, када о бадњем вечери седе у туђој гостиници, где све нагледа као у гробница, где седе два, три човека растурају по кутонима, где свака људи, као да би сутирањим дан имао бити дан самоубиства. Тада је и старији људима хладно око срца а неким ја млађем свету.“

Подисе се, узме своју скоро већ испражњену чапу и приђе, те седе крој мене.

„Оно — то је истина — не да се порека“, настави, „да бадње вече има у себи много поезије. Хтео — не хтео, опирао се како му драго, тога дана као ни једнаг другог у годинама овазда тобом — неко особито верскопоклонство, у нешто речено сучена сјаја. Она тишина људи, она тишина припремања, па весели погледи рационалне деце, који једнако посматрају, све то доводи на друге мисли и онога, ко вије дететом учествовао у томе породичном радују. У богата као и у напичарима, деца се подејично радују, ама и одрасли осећа се тога дана, као да га обележи, као прах у сунчевом зраку, све сам мали анђелчићи, с овим востанитиш љипом и пошним, алањеним алмама. Нагледах му, као да би се по смену праку орило оно пренко, одушевљено „Слава на неснама!“ дирљиво као изцик Блавоје харфе у звучној хармонији највиших тонова с онима неопаженим дубинам.

Зачућу погледом му у лице: очи му бежу у пола изворне, а лице му обује лаки лане.

„А дабогом — када човек дође у вече усамљен у гостиници, па радост бадњега вестра одмери према цени јеловишња — онда дабогом — да нешто нех, ала, господине? Можда би доклекло и у друштво. На бојте се да нешто доћи до реча!“

Изаосеко заједно. Напољу најјача — бадња дан много губи када није тих, а у вечер вејаница. Неко према корачасмо кутке правцем, кога се непознати прихватао.

*) Нисам овде плаодо рече из најјаче записности Цара Александра II. од 21. окт. 1859.

„Ваш ми је јав познат, господице“, почнем ја.
„Познат? А моје бита? — Људи једне судбе много сличности имају у лицу. — Но ваше питање имало је други циљ, хтели сте управо знати ко сам ја?“,
„Могуће“.

„На што вам баш не бих то и казало! Сиромаштина није срама, јесте? То се тако обично вели, али по кашто пијаме и код оних, који су одграјени на плавној слами, место на меку дунуку, код оних, који невољу своју ематрају за невољност, судбом одређену — како у приликама покривају нагону своју ритом или у неком моралном заклоном. Јер откуда би ја могао бити оно подало узгањивање! Забуја и ја му не сметах.“

„Глуштини!“ поче онет снажним гласом и настави брзо.
„Рели, ђу вам то упратко. Шта сам сада? Убојак! А шта сам био? Истина не милионир, па ипак богати, те још како богат човек. Јесте ли ви када имали неколико тисућа?“

„На жалост писам!“

„А ја сам, на жалост, имао. Беше то немарност или глушност, називате то како хоћете, што ме је урнисало. Био сам велики трговац“.

„И јамачно, као и толики други, у невољи својој нисте имали пријатеља и родбине?“

„То јест, родбина ми није са златом изумрла, већ само привремено. У осталом писам никог ни молио! Једном само имао сам по мало наду, да ћу се онет завити, па од свега тога не би ништа. Баш као сиво болесник када му пође на боље, што више у се верује, но што му снага допунта, а тек на један пут он поставе рецидивна, те му у брао лоје и прај. Постао сам, димље, већ пројасан, поностити од мазетског осипа, ретког племена. Само је шетао што писам и дувачено прошао! Док беше понада, владала је поностити глупост, када понада нестане, напустила гахуна поноститост, не у што доба и размишљање. — Ах, то размишљање! Једном сам читао како је то глупо, немогуће, што су само богаташи богати, зашто, вели, није богати и сиромаш! Размишљао сам о томе, или је то бесмислица, или сам ја бесмислен! Да ли сте надол и ни о томе размишљали?“

„Стале управо преда-ме. Бесмо већ прешли неколико уских, правних узда и стајало баш наспрам врата неке стародерне грађевине. Из далека све се јасније чуђаху одмерени, тешии кораци потве страве.“

„Наставиш онде. Када сте се већ тако далеко потрудили, могаи би сте се упратити и у још боравак!“ и отклачаше врата.

„Зашто не!“ Био сам необично раздраган и глутн.

„Узе ме за руку. Корачисмо по степеницама, па онда кроз неке ходнике, на онет по степеницама.“

„Затор је изашин!“ — врати ширинишну.

„Останите да осветлим“. Упали свећу, угађањену у грањ. Јадне боце, „Слободно немојте разгледати, јер нећете видети ништа“, и положи свећу на земаљу. Били смо — на тавану. Прозорчић беше криво запушен, у куту слама развратна, о неком покућанству не беше ни помена. Миома оклада ниси немир.“

„Ако ћемо сести, седимо на сламу“, и одосмо.

„Нестеснаа глупост, писам могао савалати осећаје а писам обзја-иња ни поминало, да ћу када и то испрограти. Још нисам, када смо већ на тој речи“. Наслони главу на руку. „Када сам осиромашао, ја се тада изабуби. Сиромаш и изабуби, па још у богато чедале. Покојни Коцебу, који је самд нар због тога убио, што је траљно поине трагедије, написао је негде, да је изабуби сиротин садржани тоет бел свечали рукама, дога с протва одгоно. Па и мене су о првта одгнали!“ и поче једвати и плакати као мало дете. Узех га за руку, он ми е плачом паде на груди.“

„Сутра се просидила рођен дан моје давно већ преудате даубин и тако ће се, разуме се, населити, а ја ћу онде скапавати гледиш!“

Беше ми ја поновљено жао.

„Смем ли вам тренутно помоћи малом сумом?“ И пружио руку за похваљивање.

„Не, не, ни пошто!“ и задржа ми руку. „Ја не зарађујем причаљем својих јаја. Молим вас дајте сад, — па дођите онет ако вам се свиђа, али ћемо се где и случајно онет састати, само ме сада оставите!“ И скоро на зор подиже ме, угути онету, дохвати ме грчевито за руку и упутише ме тако брзо

низа степенице да собом, да се прибојавах да не паднем. Отвори спољна врата.

„О Боже!“ и са мном одмах закончара кључ у брави. Узех дан добро на око и корачах понајшиг утицом. Мећана беше стала. Када сам стигао па утао улаше, чух онет отпавравање врата. Окренем се и угађам где промаче мрки сенка адуке прилике. Не беше сумње, несретњик тражаше себи олакшања у змијој ноћи!

Допалиш кући, на моје везиво запрепаштење, видим: да ми нема пољачника, па ни сага с ланцем. Сада сам се јакну досетио. Оно беше препреден копар. Свеу ноћ писам могао оне склопоти, Градио сам неколиконе студије. Све дошине тражаше за њим бито је увалуано. У оној кући није обитало нико, ко би ми и најмале лично па мога поспалица. Такав био још био једина пут и нико се њиме није служио. По њему објаше још стара, растурена слама и трагови догвореле свеће у разупуној боци.

Годечева.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

ГОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јоџа Углички

33

Раскољњик дође до Вртне улице и сави за утао. Ра-аушник је гледао за њим замишљено. Најзад, махнувши руком, уђе у кућу, али се аустати наспрад степеница:

„Да га јаво нос!“ настави готово гласно: — „говори са смислом а као да... Ама и ја сам буљала! Као да дузе не говоре са смислом! А Зоимов се, како ми изгледа, баш тога и плаши!“ Он се кудуч претом по челу. — „Па шта ало... али како да га човек пусти сага самог? Може се и удавати... Ех, баш сам погрешно! Не, то писам требао!“ И отпрча на-траг, да стигне Раскољњика, али му је већ изгубио трага. Он пахну и врати се брзом корацима у „Крестнају Палату“, да што пре испита Замјетова.

Раскољњик оди право на ** мост, стаде на средину, поред ограде, наслопи се законица на њу и стаде гледати у даљину. Он каво се растао с Раушником, толико је мали-сао, да се једна докитурало доиде. Протрело му се да седне али да легне ма где на улици. Нагнувши се над водом, бесвесно је гледао у последњи, ружичаста одјаја сунчеве залазка, па из кућа, које су се губиле у све то јачи утисак, на неко далеко прозорче, тамо негде на мандарли, на левој обали реке, које се сјајало као да је у пламену од последњег сунчањога зрака, што је за часак ударио у њега, на све тамнију и тамнију воду у каналу и, како је изгледало, са плањом је гледао ову воду.

Најзад у његовим се очима доидоше вртети некакви прелесни колутова, куће се кретале, пролазила, обале, свињани, — све се то поче отпретати и аграти унапокоје.

На једанпут задрхта, можда онет испен од невестине једним грозним и одиратним призором. Он осети, да је неко стао поред њега, с десне стране, сасвим уза њ; погледа — и опали јесу, поноски, с марљом па глави, са жутим, дугу-аљастим, испијеним лицем и са црвеним, упалим очима. Она је гледала право на њега, али очигледно није ништа видела и његова распонавља. На једанпут се она наслопи десном руком на ограду, подиже јесу ногу и заваби је за решетку, за тим леу, и баци се у канал. Права се вода раздвоји, прогута за тренутак жртву, али кроз један минут утаљеница исплила, и струја је лагано понесе из воду, са главом и погата у вода, леђима на површини и са сунком издувеном као јасетк над водом.

— Узавали се! Узавали се! викало је доистину гласови; јуду се агтали, обе су се обале нунале гледаоцима; на мосту, оно Раскољњикова, окупила се светина, потискујући га и гурајућа одосаграт.

— Бакушце, та то је наша Азросишунка! чуо се негде близу плањике женски улик. — Бакушце, сипанте је! Оце рођени, азувните је!

— Чамца! Чамца! викали су из гомиле.

Али чамца није био више потребан; полицјајц стрча ниа степенице на уласку за канал, обаци са себе пивча, чиније, и скичи у воду. Није било много носца; утаљеници је по-сила вода дан корак од свилеа, он је дохвати за хаљину де-

сином руком, а левом је стигао да се дохвати мотке, коју му је пружио други, и утопљеница је била одмах извучена. Полажине је на камене плоче сасисао. Она у брзо до себе себи, правдана се, седе, стаде нијати и ширати, бедноје отуђија мокро одео рукама. Није ништа говорила.

— Папа је, папа је, баћуше, дон јај се није смрло пред очима, изијао је онај исти женски глас, већ поред Аероса-ушкне, — онамад се хтеа и обесити, скинули су је са капопона. Оташпа је сад у дућан, а девојчицу оставља код не да призна, — и ето догоди се несрећа! Мештина је то баћуша, пама мештава, одмах овде станује, друга кућа од кућа, ето ту...

Светина се разилазла, полицијци су још питаали са утопљеницом, неко вишу о полицији...

Раскољников је гледао на све с неким особитим осећањем равнодушности и без икакве учешћа. Нему се агази. — Не, гадно је... вола... ня преда? мрљае да се себе. — Неће бити ништа, доаде, — нима се шта чекати. Ко оно спомену полицију?... А зашто Замјетов није у канцеларији? Канцеларија је и после девет отворена...^{*)} Он се окрете леђима оглади и погледа око себе.

„Па ништа ћемо сад!... Нека буде, напоследку! рече одлучно, крете с места и упути се оној страни, где је била полиција. Срце му је било пуето и отупело. Мислити није хтео. Чак га је и нерасположене прошло, није остао ни трага од претходне енергије оне, кад је из куће изашао, с намером „ди свему учини крај!“ Потпуна апатија заузела је његово место.

„Шта, то ли је зала!“ мислио је, идући лагано и троје обалом капаза. — „Имак љу да свршиш, зато што хоћу... Да ли је само то излаз?.. Ах, све ми је једно! Аршин је простора бити, — хо! Па нпак, какав свршетак! Зар свршетак? Да ли да ми калем и да ми не калем?... Ех... до ђавола? А и уморио сам се већ: да ми је, да гдегод легнем или седнем што пре! Највише ме је стид, што је све тако глупо. Ах, брига ме је опет и то. Пшх, какве глупости долазе на памет...“

За полицију је требало ићи све право и на другој раскрсници узети лево: она је била ту на два корака. Али дознавши да прве раскрснице, он се заустави, промисла, окрену у скарче и пође обилазним путем, кроз две улице, — може бити без икакве намере, а може бити и да би ма и за који минут још продужио и добио времена. Он је нпак и гледао у земљу. На једанпут као да му неко испави нешто на уво. Подише главу и спави да стоји пред оном кућом, на самим вратима. Од онова вечера није онде био, нити онуда пролазио.

Неодолана и необојашена жена повукла га амо. Он уђе у кућу, прође целу калпју, затим у први улаз десно и стаде се нећати по познати степенцима на четврти спрат. На узлацим и стрим степенцима било је леона мрачно. На сваком је свилујку застајкивао и радознало разгледао око себе. На самјућу код првога спрата било је леучице сасвим скинуто с прозора: „Она овда није била,^{*)} помисли он. Ево и ступа на другом спрату, где су радиле Николаши и Миња: „Завторен; и врата су ново обојене; значи, да се изађе поглед кирју!“, Ево и трећег спрата... и четвртог... „Онда, дакле!...“ Спопаде га неодолучно: врата су на томе ступу била отворена широм, унутра су били ђуди, чуло се како говоре; то он никако није отечинао. Облепајући мало, попе се преко поседањих басамачиња и уђе у стам.

И пета су сасвим изнова оправљали; у њему су била два раденица; Раскољникова да се је то поравало. Нему се по вечицу представљало, да се је нпак тачно овако, како је оставио ода, на чак мога бити, и дешава на истим местима на поду. А сад: голи накови, никакве наменшта; некако чудовато! Он прече прозору и седе на њ.

Било је свега два раденица, обојица млади момци, један старији, а други много млађи. Они су одлепавали изиде новим белим таветима, са дубичастим цвештима, на место претходних жутих, избелених и похланих. Раскољникову се, то, на неких непознатих узрока, укусно није допадао: он је гледао на те нове тапете непријатељски, баш му је жао било, што су све тако изменили.

Раденици су очекивао записали, и сад су журно умотавали своју хартију и спремали се кући. Појава Раскољникова тачно није ни обратила на се њихову калпју. Они

су се о чему разговарали. Раскољников је скретио руке и сапуао.

Најзад устале и оде у другу собу, где је пређе стајао сауду, поштеа и орман; соба му се сада учинила унаоко мала без наменшта. Тапети су били исти; у углу се отпрорасполазило место где је стојао орманча са иконама. Он погледа мало, па се врати на свој прозор.

Старији радник погледао га попреко.

— Шта тражите ја? ушта он наједанпут, окренувши му се. Уместо одговора, Раскољников устале, нише у ходиш, ухвати за звонце и повуче. Исто звонце, исти онај лимени звук! Он повуче други, трећи пут; одолукивао је и пресекао се. Старији, страхомито мучног, одратног осећања почео се све јасније и живље сећати, он је уздрхтао са сваким ударом, и све му је пријатије и пријатије бивало на души.

— Ама шта ћеш ти онде? Ко си? вичу раденици, напшавши преда њ.

Раскољников опет уђе кроз врата.

Стан хоћу да умем, рече, — разгледам га.

— Станови се не унамују ноћу; а осим тога требало би да дођеће са кућним надзорником.

— Под је овраи; хоће ли се и бојити? настављао је Раскољников. — А врш нема?

— Какве врш?

— Па бабу су онде убили са сестром. Ту је била читава лека.

— Ама какав си ти човек? вичу узнемирено раденици.

— Ја?

— Јест, ти.

— А ти би хтео да знаш?... Хајмо-те у полицију, тамо ћу ти рећи.

Раденица га погледаше, не знајући, шта да мисле.

— Нима је према да племо, издржали смо се и синуше. Хајмо, Алошиа. Онде се кора затвориша, рече старији раденик.

— Па, хајмо! одговори равнодушно Раскољников, и нише први, пољско се спуштајући низ степенце. — Еј, надзорнице, вичу он, сипавши поглед калпју.

Неколико ђуди стајао је на улици пред самим уласком у кућу, знајући у пролазице; оба кућна надзорника, жена, трајали су спаваћем калпју и још левољацина.

Раскољников се упути право њима.

(Наставиће се)

УБИСТВО У УЛИЦИ ФОНТЕ^{*)}

(СКРИПАТА)

Десно у соби, алкоп — рубље, покривачи, све је по земљи, духем натован крају, беле суње и чарасе о зиду. Орман отворен и празао, столице пообране, а, у врши, старе пошине.

Пред другим прозором, опет с дворшита, мали сто на који су суседи ставили малу боцу осећене водиче у којој плива гранична босиља.

И на посветку, крај канабета, прострли по земљи, окупава у својој крши, потпуно нага, намиршене косе, несрећа девојка!...

БЕРЛИНОКЕ ПРОПАЦИЈЕ, ЛОПОВИ И ВАРАЛИЦЕ

(СКРИПАТА)

Пити се скидају, нити имају чаме да се покрију, већ па таквим поштељима сплвају једно у друго пријавијен ти бодни створови, који јав немоју, ван неће да имају бољег стапа; међу њима има и пергата, провалих заветшта, банкротованих трговца, беслобних раденица, пијанца и сваких других бескућника — то је тако шарено друштво, да се не да ни замислити!

Као што су те иже пуне и пречине преко њих, тако су опет преко лета празне, јур њихова стални гости имају меку

^{*)} У приписаном броју на страни 386. под овим насловом одштампано је прича, али је случајно изостао из њога овај изрицати. Можда читате да на крају те приче стр. 388. сави допишу: (свршиће се).

постезу под „мајке траве“, или где другде. Избор је велики, али бирач није велики пробирач! Врло радо преноси он у казаној грађевини, која се зидла, пењући се често и уз врло неосигурне степенаци; даде пољина и по таванима и крововима, често и у извесничким пољима, у шумима штахлама, у колима омишлустима и таванима. Неона радо пољубају у оним великим колима, на којима се преноси намештај. Случајем се пронашао читаво гнездо бескућника у једним таквим колима; један је пољини страдало обилано своју ноћну лицију, и у једној усамљеној улици севернога краја Берлина чује он у једној кољској штапи некакав утиснут магор. Ује унутра, и не виде никог, али кроз повинују од кола продирала је некакава светлост. Страдало звоне једнога укућанина, и тада почну претресање кола; прво су неспрешито подигли један крај платна, и унутра су сазнали дванаесторицу бескућника, како су се углоно сместили, и безбрижно играју карата; светлама је им лампа, а на столу је било још остатака од вечере — парчад хлеба, шунце, киселице и слично. Доцније се доказало, да су то пољубила лица, која полиција озбиљно тражи, и да су они невољно недела стављали мирно у тај кућу*.

Модерни Берлин и не зна ништа о подемним скривалиштима, о јаконима у које се крију сва крадева блага, и у којима се кућу планови да нове и нове крађе, не зна ништа о дуљим зидовима између појих се крију злочинци, као ни о затворним ораницама, чија су задња звоница уједно и уласци у те скривене ходнике, кроз које су могућа бегства, као што се то налази у историји криминалне полиције. Не, „модерни“ злочинци се осећа најсигурније онде, где станује европљански свет, сем у случају, да се нарочито због чега краје од полиције, али ако ни то још одело не допуната. А што је најчудоватније, они се састају за своја „светована“ бан у оним локалима, који су сграђени на најчуждијих постоја.

Али и на другим се местима могу наћи та господ, у најмалој казани, као и у највећем и у најчуждијем ресторану, као и у причарници, у најчуждијим салма, као и у мирним и мирним музејима. Они се радо одржавају по извесним пољима локалима, који су обично на крају вароши; у то локале долазе обично са женскимима, које су спале већ на најчуждијим ниво морала. Коцари, парализе, кесароти, допови сваке врсте и свакојиде друге пропаднице налазе се у тим локалима, а често долази од таквих спена, које лепо показују налице берлинскога живота. Полиција је често бан у тим локалима имала по који добар лова.

На још су нижем ступњу тако звану злочичним локали; ударом гласом на речи „тако звани“. Јер прахмички локали имају гостиницу, у које долазе само злочични, или још прво мало у Берлину; али и тих „тако званих“ локала спаван даном све више и више нестаје, из разлога, које смо горе наменули, те их има сада само неких тридесет, ма да их је годишња дана пре било дуго и више. Ти су локали обично приземни, или су у подрумима, или тако ухињени, да је лако могуће бегство, чим се примети благања полиције; из тога разлога и имају обично такви локали по два уласка, особито ако су на углу улице. Даље пазн се и на то, да такви локал не изда много о ети мимопролазницима. Уласци су обично кроз неке улазе ходнике, и за „непознате“ су врло незгодни, али „звани“ се лако налазе у њима. Скоро су сви ти локали слични један другоме: дугачка, узана просторија, наједно осветљена гасом или петролеумом, по зидовима вешене таблете, у средини или у јошку један бочиљ, неколико десетина столица и малих столова — и то је све! Одевене, где се точи пиће обично је у споредној одаји, у којој се улази преко стеница; ту има спавоногворе хладнога јела, а може се добити и врхуња. Гледа је пријатан, груб, глуп, дупак, и опште онама, како захтева свима прилика, а са својим гостима стоји у највећем поверењу, те он отуда готово спавано зна и надима. Шта му гости раде у локалу, не тече га се бан ништа.

Но по неки је од таквих локали имао и збојних дана. Тако се у једном локалу виде остаци охладна — и рам огледала показује лево „прошани сјај“, али и прошло огледало, јер од нећа нема ни помена; али за то је на другој хартији у раму нацисала нека рука кривим словима: „Огледало!“

У таквим је локалима потпуно пронаорана друштво, и све су то особе, које су већ прошле и кроз полицију и кроз суд, а и које су биле и на ројбији. Као што су равнолице зног-

номије сталних гостију тих локала, тако су и то различита и одела њихова. Ту је елегантно обучени коцкар, а ту је и поцелан гласни лопов, који је све одело поира на раним ментима, и који може представљати салку кривог немала укуса. Забава је потпуно код њих „берлинска“, а не ајстарају и омање спаје; обилне се спаје ретко дешавају, и кад их има онда су то већином међу старијим злочичним, а разуме се због недостатка пена, јер злочични чак по неки пут и међу собом није часни. Иначе се потпунама, а особито потпуно омање, који пољубају ово право стоји, особито у прво време, кад који од другова пазје из затвора или е ројбије, те онај и због тога, бан и противу све своје добре воље, мора да одлази у злочичнама друштво.

Криминална полиција добро зна да ова места, за ова њихова гнезда, зна од какве су шите ова не јавну сигурност, и за то их често обилази и претреса. Те су посете већином ноћу, када су злочични обично на окупу, па и тада полиција ретко посе собом револвер, већ се ослањају на своју телеску снагу и на оловом наливени штап, од кога се тешко одвајају. Појава полиције и у препуних локалима не производи никада велику убуљене. Онај или онај, који нема са свим чисту свест, у при мах победи, али омах за тим дође и себи и показује се што је могућно нише равнолицу. Остали продужу свој разговор и игру карата, само мало — тише: поједнице поздрављају полицију, које они лично познају, и они поседани прилазе својим „добрим пријатељима“, разговарају слатко са њима, и на тај начин често сазнају по нешто што им буде посе од користи.

Да би „необаштовите“ обавестио, главни полицијал гласно узвишале: „Ми смо полицијал! Свако мора показати своје испране. Ко их нема нека се одвоји на страну!“ Омах сви гости ваде из њихова испране, или их имају; по неки чак и долажу што при предају испране, али такве претресају, као и све сумњиве, па ако се пронађе који тражени злочични, омах се са свима овима, који немају испране, спроводи у затвор. Неона је велика реткост, да при таквим посетама полиције понуна неког да се свом одупре или да бежи, јер свако зна, да је нео локал онкозних ландрмина, и да је само мај полиција бити дозволан, да добије просторну помоћ, а даље знају и то, да опарене може њихову ствар само да поторима, јер ће на тај начин тај чиновник омах постати њихов непријатељ, и да ће доцније према њима употребљавати најчуждију законску снагу.

Сви се ухапшени омах „лепеним колима“ одвоје у главну полицију, да се саслушају, па се с њима поступа према закону. Они, који немају никаквих испрана, кажу где станују, и омах се пита телесномом тај изврт, да ли има што сумњиво за овога, па ако нема, он се омах пушта у слободу. Ако се деси, да полицијани чиновник није запамтио све особине знања лица које се тражи, он омах погледа у кинију, у којој су записана сва та лица по љубичном реду, па ако је случајно то један од оних, тога полиција тражи, томе не поману нише сва свестна скривалишта — тај може да каже с Богом слободи на душе време.

По нештолик Доб. В. Вакли.

ЈЕДАН СТАРИ АКАТ О ПУЦАЊУ НА ВОЈИТ

Београдски Генерални одбор кампана Београдског Часно Исправничества окружа Јагодинаског Стевану Михаиловићу*)

Милеко Сугра Секретара Исправничества окружају кривичног тајбуко јоште дигурнији на Прошли Божје чувств да се више пуцања и означеног правилика по староме обичају

*) Овај акат Начелства испр. једногласног из године 1837., који јан је био одржан иста једна рана повојница Стевану Михаиловићу испр. и једногласно као првот на узгољаву нашо крајни кампације и у ствари, толико и да би настан јавног чувств, како забавна пуцања о божјавама и другим правилима актира још из 1834. а 1835. год, и како је изложена чак у објаву календарне улази и спрешеног решења. Међу тим, још и данас постојећа власта пратилају су, да сваког Божјега и Успрса обрадују широчату забрану пуцања о так правилима.

Акат овај, оком кампана старог правилика поном, доносило био великих других извеса тогоста неговно.

Ур.

у вароши изабацило; зажали и сам једну изабаци, зато дохвати куршуму напуњену ништом, стане на кућна врата и обрушију га у ваздуху и државињу опали; не пазише да има ко на ња тако погоди и да државиња чупунуште немо Мањоћа јана калуђера Дечанског раниши га на десном рамену испод мишице до плећке. По будућу је рана длака била; то јак после десет дана од ње сасвим оздравла, а Миленио под апел буде доведен к Управителном Савету који цеоју ствар предсташе Његовој Светојости Милостивљивеу Господару Класу напаше на височијаше решење, на које је подмештење Његова Светојост ослобађује се на свој височијаш Указ од 15 фебруара 1834 № 486 и позива преко Савета под 17 Децембра 1835 № 822. А ипак ипак, да се цуице при славама и торжествима никако скрије на куршумем ни бже куршума напуњено не изабациу, и наредба да се исти Указ у сили својој надлежне извољела истога Милениа височијаше осудија да шабе три пут три, које је Високослави Савет посредом Исправничества крушевачког и дао у извршене приватности. Високослави Савет под 9 т. и. № 226 саопштавајући то Исправничеству окружија Јагодинаског извољело је препоручити да исти догађај по целоме округу споше циркулара, како би се народ усвојетопати могао и од подобни случајева чувајући се у напредак издана о томе указе, боље надухувано, чега испречије и паше да се извршује нарочито Исправничеству и Среским старешинама препоручује, као што печатене дужности члана 3 налажу.

В сајед чега по горесказаноме истог високославног Савета препоручује нам Исправничеству да исто догађај по целоме срезу напаше обарадује и добро мотрите да се височијаше указаи по подручју вашем паблудувају.

№ 211

13 фебруара 1837.

Јагодина.

Исправничеству округа Јагодинаског
члан додационим личици

Жинко Шекорац

Секретар

Стеван Арачићки.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Диктирају Мита Иаљ зваши „Врх“ пропредена паралина и опсеан долов.

Бад је унутрај: је ли и колико је пута до сада судски осуђиван;? — он је, смејући се, одговорио: „ко би ми још и то памтити“. Тек кад су му показали акта његових ранијих осуда, отпочио је он казивати:

— Први пут — године 1884, осуђен сам на три године робије због валенијката. Валенијково сам признавање са пот-

— Други пут, а то је било 1887 год, осуђен сам од истог суда на 15 година робије у тешком окова због једне опасне крађе и неколико пренера, извршених околу у Београду. Пренера сам вршио купљењем доброволних прилога за „Друштва друштва“. Од ове осуде наркао сам свега шест година и два месеца, а остало сам помилован. У слободу сам пуштен априла месеца 1893 год.

— Трећи пут — ово половине 1894 год, осуђен сам због паше пренера на осам година затвора, олет од стране приостепог суда за град Београд. И ове пренера вршио сам као и оне раније — купљењем доброволних прилога. Од ове осуде издржао сам свега три и по године а остало сам помилован, и најзад

— Године 1897 — децембра месеца осуђен сам, и по, четврти пут, на две године затвора због покушаја пренера једном бакалну на „Зеленом Венту“, коме сам, са валенијковим писмом г. Стеве Крстића, трговца из Паланке, хтео пријавио так каве и сандук шећера. На несрећу моју бакални беше паметила човек, и дешеном улита г. Крстића о мени. Његов одговор донои ми је двогодишње затвор. У осталом, пренера опаше врсте мени не иду од руке. Ја и **Алекса Костац** створени смо само за „доброволне прилоге“. И четврти пут осуђио ме је варошица су... За време издржавања ове последње осуде, бежао сам једном на Понараре, али сам, само после десет дана ухапшен у Социју. Повидаше ме бугарске полицијне по слици слијети у „Полицијском Гласнику“.

— Надам се, да нећете зазастети, да вам ређам и вишатије потупне осуде због омањих пренера и крађа, јер их не би могао за два дана наређати...

Толико Мита о својим осудама.

Кад се свему изложеном дода још и то, да је Мита сада под потаргом због једне опасне крађе и неколико пренера, онда се тек може најбоље видети колико је он повшан и неваљало.

Ови пренера, због којих је сада у затвору, вршио је по спометаноме обичају — купљењем доброволних прилога. Са хартајом, на којој је био унесути жиг женског друштва валенијкован потписе узвалеке председнице истог, он је, од неколико енд, пријавио личности, отпочео купити новац и ствари за помоћу друштву. Када је — 16 тек, мес. ухапшен, виђено је код њега још четири табана хартије са жигом и валенијковим потписом. Да би се сазнало за све пренера које је Мита на покљаним начин извршио, а од којих он само неке признаје, као и да би се тачно сазнало: одкак је он родом, ми му ипосионо слику и колико сваког оног по о њему на шта буде знао, да о томе извести или Управу града Београда, или непосредно наше Уредништво.

Мита има 37 год., омалог је, пљак, писмен је доста, вели да је родом из Београда и да је син пок. Марка Иаљ, буђара. Мита је у приврсту Управе града Београда, а летрагу ипа нам вода вварт савишлски.

Седанг ереда загласког у великом броју иду у Румунију ради печаче. На ово их гони њихова земља која је великом брдовита и каменита.

Пре пет година оде у Румунију да печали Расим-Раста Белошић из Дриница. Тамо је радио за све то време под разних газда а 1897 године пређе из Србије у Румунију и Пауи Димчић-Вукановић из Кандалице. Дојича Превуловић из Шинтарна а Јеленико Стојановић из Тргованца; у Румунију се паћу са Расимом и погосе се код једног газде да сауже, на како су и раније били познати, пошто су из једне општине, сажике се као браћа.

Једном приликом Расим мало напаше почне да прича како има код себе 100 наложона, и како би се радо оженио, Пауи и Јеленико пада чују ово, одмах почну смешљати пљак како би Расим убили, на да дођу до тако гдног новца.

По њиховом причању они су знали да нема Расим баш толико новца, али су рачунали да има бар 50 наложона, када је већ 3-та година како је у печачи, а при том је прло штедави.

За овине њихове комбинације Дојича није знао, јер му нису смели да саопште, не због тога да ли је сигуран.

Првог јуна те године договор се да изађу од газде Макриа и да се прате својим домоцима. Стрпа дан се крину дошто су плату примали и поћу немо. За пут пред вароши

писмом г. Лусе Бојовића, новинара и са истим напашавао прикупљају за лист „Врх“, који тада издаваше г. Бојовић. Због тога сам и проваљ „Врх“. Осуду ме је приврестио суд за град Београд а од осуде издржао сам свега годину и седам месеца. Остало ми је опростено у путу Највише милости.

Воскујем вечерују у једној механи и добро се напљу а Рисима напљу толико да ништа није знао за себе. Како их по овом у путу ухвати нећ реше се да ноће у једном бранику.

Ту у разговору почну као у шали говорити да закољу Рисима и поцап му узу. На оно им Рисим такође у шали одговори, да нема много поцапа како они мисле. По овом сив полеку један до другог. Рисим уморан и пијан одмах за- сапа. Пауи скочи, навади нош и поче Рисима да коље а Језенко га је као најмањи држао. Пауи је тако заклао Рисима да му је главу од трупа одвојио, и како он каже, „ерно је у страну и бојао се да не устане“.

За овим Пауи му одрши и кинне бемер, па га сва тро- ница ухвати и баде у страну у један шекар. Новци пребро- је и пауу 14 наполеона. Пауи и Дојчини уму по 5 а Језенко 4 наполеона. Кад је Пауи ви- део да је пара мало „одмах је се, пели, поцајао“.

У Воскују ручају, довом дођу до Казабата, њаћом у Вади- на преко Вршке Чуве пи- нице у Србију.

Румунска полиција одмах је почела истрагу и притворила 3 севака на среза тимочног, које суд пусти, јер их одбранио сведоци са којима су на раду тих дана били.

Када се они из среза тимочног врате у Србију, овај су случај причали те мати покојног Рисима подигне тужбу на- челици среза загалевог и у исто време најави да сумња на Дојчина и остале, јер је Језенко причао у посеру неким њеним, да су Дојчин и Пауи убили неког човека да новац, а он је гледао на не сме да прича, јер ће и негда да убију. На испиту сви признају дело и опширно испричају.

Дојчин

Језенко

Интересантно је Пузново миње каква пресуда треба да буде. „Осудите, вели, мене на смрт. Језенко 15 година а Дој- чина мало а!“ не много, јер није тако крив“.

Од румунске власти чека се протокол секције, па да се суду привије спроведу.

Пауи има 30 година, ожењен и има троје деце, висок, окостен, веома снажан.

Дојчину је 30 година, ожењен, има двоје деце; омален, са стрелањима очима; радио је, и као драгоми, водио раз- нице на Србије.

Језенку је 20 година, нежењен, тужног израза лица, ома- лен, али снажан.

Пау

СКРЕТЕ СЕ ПАЖЊА.

Ђорђе Николић — Кочић, позната варијанта, који об- маје лаковери свет обехањем проналаска блага „Цара Лаара“, прогнат је 23 тек. м. на свагда у Аустро-Угарску од стране Управе града Београда, а по пресуди кварта саламалског од 12 тек. мес. Бр. 9826. Управа града Београда позива све по- латиске а нарочито погранич- не власти, да на повратку ове јединствене варијанте обрете најстрожу пажњу, а у случају повратка да га казне за по- враћај из прогонства и понова прогнају. Ђорђе је родом из Босне, има 34 год. омален је, сувонал, раб. Некада је био контролор дувања у округу ва- деском, па је на службе због злоупотребе отпуштен.

се може свако уперити, колико је овај непаљалац опасан за лаковери свет.

Опширни опис о Ђорђе, може се видети у броју 42. „Полицијског Гласника“ од ове године на страни 327. из негда

ПОТ ЕРА.

Ноћу, између 16—17 тек. мес. око 10 часова, два непо- зната лица најави су Косту Пешина, чувара железничке пруге на стражару бр. 147. **Њега скриво равља**, а ктер му тешико поверили, и том приликом, отели и одвели: „а јерске везине дупле“ междели и један зајатан прели. Један од рабојница био је повисок а други омален, имали су од прелека 20—28 год., оба су била одевена у крмо сувице одело, гула су им са рашињеним рукавима, на глави су имали стражарске ушесне есеосе, на погима пресе оклице Један од рабојница у борби са Костом и Ђермом му заборавао је свој јатаган, чије су по- рице од дрвета и обавезе жутом шилом. За рабојницима па- режује се највише тражение жлио ползи, тако и општин. вла- стима. Пропађене под сигурном страхом треба спровести нач. среза десковачког с позивом на денешу бр. 20178, али Управи града Београда на бр. 31180.

Сима Ђуришић, Камурџић, коцкар, родом из Ужича, из- вршио је у месту рођења једну опану крају и побегао. На- челици среза ужичког денешом бр. 11913, од 20 тек. мес. моли све полициске власти, да Симу у својим домаћинама јавно по- траже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Про- нађени Сима може се спровести и Управи града Београда с позивом на бр. 31234.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Уз овај број шаљемо нашим претплатницима *Садржај* „Поли- цијског Гласника“ за полу ову годину.

Сачунали смо извески број целокупних копијата од ове године. Нах немо позвати и даћемо за писом овим националним чинопа- нима, — средњи националних или исприма — који су на свога през до краја децембра изисали дукуку претплату.

Због олакшања рачуна, овогослики рачуну спремања нових клица и адреса за полу годину, зрив број 1900. године лавне ће у суботу по новој години. На случај такве прве потреба лавт ће клица и рачуна.

г. Б. Поповић, ср. нач. Издавач. Примљено је. П начин онса и све друго добро је. Хааа.